

БЕНКЕТ КРУКІВ

БЕНКЕТ КРУКІВ

ДЖОРДЖ
МАРТІН

ДЖОРДЖ Р. Р. МАРТІН

Annotation

Фантастична сага «Пісня льоду й полум'я» давно завоювала серця читачів у всьому світі, перекладена більш як на 20 мов і продається мільйонними накладами. Четверта книга циклу — «Бенкет круків» — це перший крок до примирення у роздертому чварами королівстві, з руїн якого постають нові хисткі союзи й альянси, та поки переможці плетуть небезпечні інтриги, їх може зненацька заскочити справжній ворог.

- [Джордж Р.Р. Мартін](#)
  -
  - [Пролог](#)
  - [Пророк](#)
  - [Капітан варти](#)
  - [Серсі](#)
  - [Брієнна](#)
  - [Семвел](#)
  - [Арія](#)
  - [Серсі](#)
  - [Джеймі](#)
  - [Брієнна](#)
  - [Санса](#)
  - [Кракенова дочка](#)
  - [Серсі](#)
  - [Заплямований лицар](#)
  - [Брієнна](#)
  - [Семвел](#)
  - [Джеймі](#)
  - [Серсі](#)
  - [Залізний капітан](#)
  - [Затонулий](#)
  - [Брієнна](#)
  - [Царетвориця](#)
  - [Арія](#)

- [Алейн](#)
- [Серсі](#)
- [Брієнна](#)
- [Семвел](#)
- [Джеймі](#)
- [Серсі](#)
- [Крадій](#)
- [Джеймі](#)
- [Брієнна](#)
- [Серсі](#)
- [Джеймі](#)
- [Кет з каналів](#)
- [Семвел](#)
- [Серсі](#)
- [Брієнна](#)
- [Джеймі](#)
- [Серсі](#)
- [Князівна у вежі](#)
- [Алейн](#)
- [Брієнна](#)
- [Серсі](#)
- [Джеймі](#)
- [Семвел](#)
- [Додаток](#)
  - [Королі зі своїми дворами](#)
    - [Королева-регентша](#)
    - [Король на стіні](#)
    - [Король островів і півночі](#)
  - [Інші дома, великі й малі](#)
    - [Дім Аринів](#)
    - [Дім Флорентів](#)
    - [Дім Фреїв](#)
    - [Дім Гайтаверів](#)
    - [Дім Ланістерів](#)
    - [Дім Мартелів](#)
    - [Дім Старків](#)
    - [Дім Таллі](#)

- Дім Тайрелів
- Бунтівники, волоцюги, простолюд і присяжні побратими
  - Лордйчуки, мандрівники і простолюд
  - Беззаконники та зломлені
- Побратими нічної варті
- Дикуни, або вільний народ
- За вузьким морем
  - Заморська королева
  - У Браавосі

○

Джордж Р. Р. Мартін

БЕНКЕТ КРУКІВ

ПІСНЯ ЛЬОДУ Й ПОЛУМ'Я
Книга четверта

Джордж Р.Р. Мартін
Бенкет круків
George R. R. Martin
A FEAST FOR CROWS

*Стівену Баучеру,
ворожбиту «Windows» і дракону DOS,
без якого ця книжка, певно, писалася б олівцем*

Південь

◆ Замок   ● Місто
 ◇ Зруйнований замок   • Містечко

Залізні острови
 Стара Вєсь
 Велика Вєсь
 Пайк
 Гарло
 Оранжевий мис
 Стражморе
 Старий Мур
 Білорінок
 Червоний зубець
 Річкорин
 Стрімке Серце
 Жолудевий Палац
 Скельний сєт
 Божє Око
 Королівський Причал
 Розбі
 Сутинь-дїл
 Арейфмарк
 Драконстон
 Рїз Масї

Північ
 Рїнь
 Перса
 Три Сєстри
 Зимноводдя
 Голосївка
 Сєлїтьба Серця
 Соколіне Гїздо
 Кривава брама
 Варниця
 Вікенден
 Дївостав
 мис Ломїк-лїня
 а. Кїшїя

Схід
 Довголїччя
 ВИДОЛ АРІНІВ
 Старий Якїр
 Рунстон
 Мартингород
 Крабова ЗАТОКА
 мис Ломїк-лїня
 а. Кїшїя

Центр
 Зелена Зубець
 Королівський гостинїєць
 Балкїтїний Зубець
 Тризуб
 Вишкїв гостинїєць
 Золотий Зуб
 Червоний Зубець
 Золотий гостинїєць
 Червонодїй Буряк
 Королівський гостинїєць
 Чорнодїй Буряк

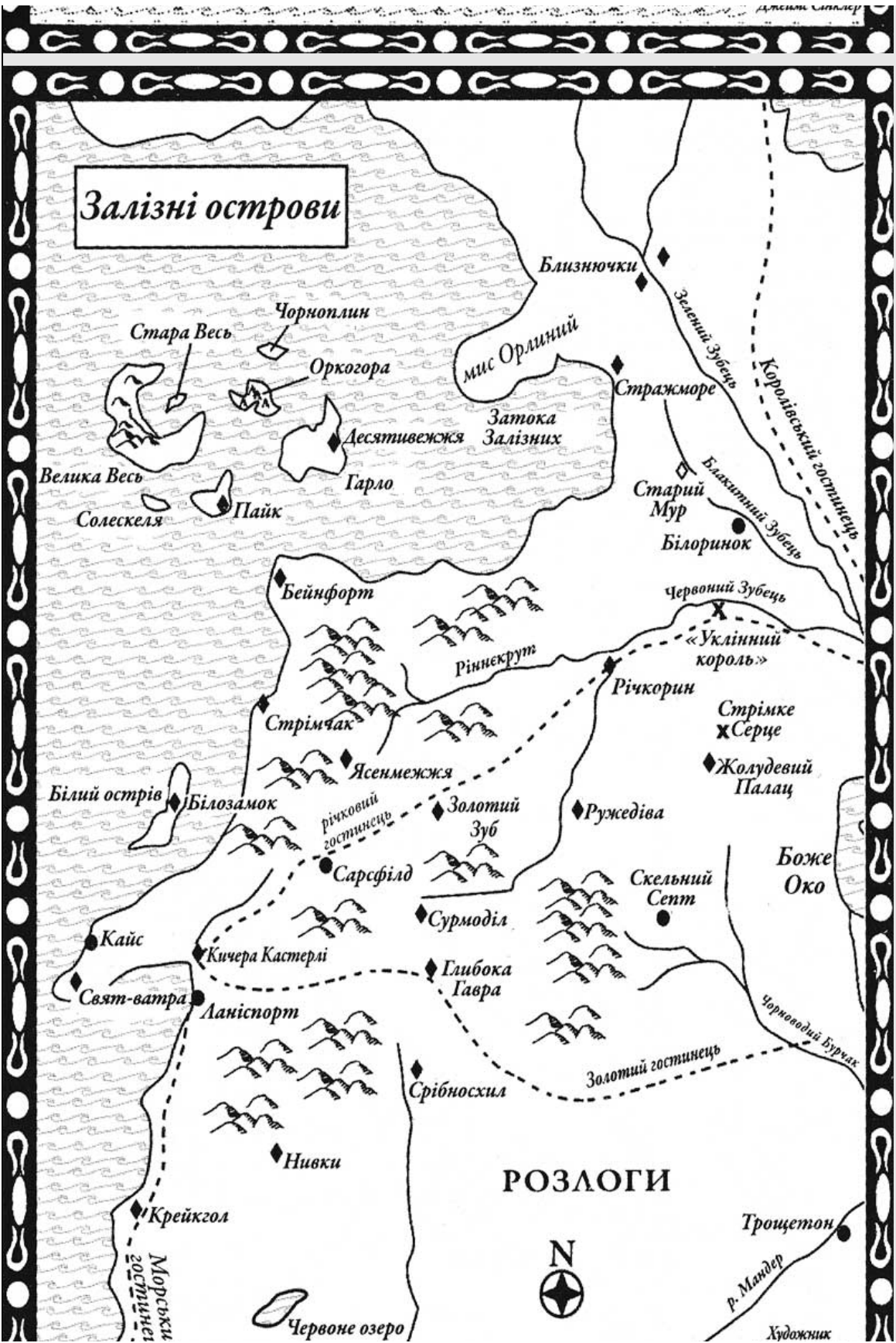
Захід
 Златолїс
 Розевїй гостинїєць
 Буремїст
 р. Сїнеп-лїп
 Довгостїл
 Яблїчнїк
 Ашфорт
 р. Серцївочнїк
 Небосад
 Ночєспїв
 Ясновода Фортєця
 р. Медованїя
 Старгород
 Грївєжжя
 Шелїнїя тропїка
 Арбор

Південь
 Креїкгол
 морський гостинїєць
 Червоне озеро
 Старий Дуб
 Щитовї острови
 Бандалон
 Сонцєдїм
 Зорєпад
 Пєклокут
 Пісковїк
 Дорн

Схід
 Троцєттон
 Королівський лїс
 р. Вїрєвода
 Штормокрай
 Гїздо Грїфона
 мис Гїзу
 Тарт
 Вєчїрнїй палат
 КОРАБАЕТРОШИЛБНА ЗАТОКА
 Дошовї лїси
 Естєрмонт

Центр
 РОЗЛОГИ
 Дорнське Прикордоннїя
 ДОРНСЬКЕ МОРЕ
 Примарнїй Пагорб
 Зламана Коса
 Богомїлїсть
 Сонцєспїс
 Лїмонарїї
 Солянє Узбережжя
 Художнїк

Пролог

— Дракони,— зронив Моландер. Підхопивши з землі побабчене яблучко, він перекидав його з руки в руку.

— Ану метни,— попросив Аллерас Сфінкс. Висмикнувши з сагайдака стрілу, він припасував її до тятиви.

— Хотів би я побачити дракона,— мовив Рун — наймолодший з присутніх, опецькуватий хлопчина, якому до повноліття ще лишалося два роки.— Ех як хотів би!

«А я б хотів заснути в обіймах Розі»,— подумав Пейт. Він неспокійно посовався на лавці. Вже завтра дівчина може належати йому. «Я б забрав її подалі від Старгорода, аж за вузьке море, в одне з вільних міст». Мейстрів там немає, отож і звинувачень йому ніхто не зможе висунути.

З-за віконниць над головою долинав Еммин сміх, до якого домішувався низький голос — він належав чоловікові, якого вона розважала. Емма була найстарша з подавальниць «Пера й кухля» — щонайменше сорок років, але досі мила, хіба що занадто кругленька. А Розі — її п'ятнадцятирічна дочка, щойно розквітла дівчина. Емма заявила, що за цноту її охочий має сплатити золотий дракон. Пейт накопичив дев'ять срібних оленів і цілий горщик мідяних зірок і пенні, тільки який з того хосен! У Пейта радше справжній дракон вилупиться, ніж назбирається грошей на золотого.

— Запізно ти народився для драконів, хлопче,— мовив до Руна Армен Підмейстер. На шиї Армен мав шкіряну шворку, на якій уже красувалися ланки з посудної цини, олова, свинцю й міді, і, як більшість підмейстрів, щиро вірив, що у новаків на плечах замість голови ріпа росте.— Останній дракон здох ще за правління короля Ейгона Третього.

— Останній у Вестеросі,— заперечив Моландер.

— Метни яблуко,— знов попросив Аллерас. Милий він був юнак, цей Сфінкс. Усі подавальниці просто дух за ним ронили. Навіть Розі, приносячи йому вино, часом торкалася його руки, аж Пейт зуби зціплював, удаючи, що не бачить.

— Останній дракон у Вестеросі й був останнім драконом,— уперто мовив Армен.— Це ж усі знають.

— Яблуко,— повторив Аллерас.— Не їсти ж ти його зібрався?

— Ось.

Тягнувши криву ногу, Моландер підстрибнув, крутнувся й метнув яблуко спирибока в імлу, що висіла над річкою Медовинною. Якби не нога, він би став лицарем, як батько. Мав у дебелих руках і широких плечах неабияку силу. Ген-ген шугнуло швидко яблучко...

...та не так швидко, як стріла, яка зі свистом метнулася навздогін — стрижень золотого дерева завдовжки з ярд, з шарлатним оперенням. Пейт не бачив, як стріла уп'ялася в яблуко, зате почув це. Неголосне «чвяк» прокотилося луною понад річкою, а за ним долинув сплеск.

— Поцілив! — присвиснув Моландер.— Мило.

Мило, але з Розі було б миліше. Пейт обожнював її горіхові очі й набубнявілі перса, і як вона щоразу до нього всміхалася. Обожнював ямочки в неї на щоках. Іноді подавати вона виходила босоніж, щоб відчувати під підошвами траву. Це він у ній теж обожнював. Обожнював, як від неї пахло чистотою, і як за вушками у неї кучерявилося волосся. Навіть пальчики на її ногах обожнював. Одного вечора вона дозволила йому розтерти їй підошви, побавитися з ними, і Пейт вигадав про кожен пальчик цілу історію, тож Розі хихотіла безперестанку.

Мабуть, ліпше йому все-таки лишатися з цього боку вузького моря. На скопичені гроші купить собі віслюка, і тоді вони з Розі вирушать у мандри Вестеросом, по черзі їдучи верхи. Може, Еброз і вважає, що Пейт не заслужив ще срібної ланки, але він уже вміє вправити кості й лікувати лихоманку. Простолюд вдячно прийме його допомогу. А якщо він навчиться стригти волосся й голити бороди, може навіть циркуликом стати. «І цього досить,— запевняв себе Пейт,— якщо в мене буде Розі». Розі — це все, чого він хотів на світі.

Але так було не завжди. Колись він мріяв бути мейстром у замку, служити якомусь щедрому лордові, який шануватиме Пейта за

мудрість і винагородить за службу справним білим конем. І Пейт шляхетно їздитиме на ньому, високо сидючи у сідлі й усміхаючись згори вниз на людей, яких проминатиме на дорозі...

Одного вечора у залі «Пера й кухля», після другого кухля страхітливо міцного яблучника, Пейт похвалявся, що не завжди йому бути новаком. «Щира правда,— гукнув на це Лео Лінюх.— Станеш свинопасом — колишнім новаком».

Пейт перекинув останні краплі з денця. Осяяна смолоскипами веранда «Пера й кухля» здавалася острівцем світла в морі туману. Вниз по річці в нічній мряці зависнув, наче тьмавий жовтогарячий місяць, далекий сигнальний вогонь Високої Вежі, але світло не розігнало Пейту маркоти.

Алхімік уже мав би з'явитися. Чи то був просто лихий жарт — чи, може, щось трапилось? Оце не вперше добра нагода вислизала від Пейта. Коли йому доручили допомагати архімейстру Волгрейву з круками, він гадав, йому пощастило, та не встиг спам'ятатися, як уже носив йому їсти, замітав у покоях і щоранку вдягав старого. Про Волгрейва казали, що він з крукознавства забув уже більше, ніж більшість мейстрів за все життя вивчить, тож Пейт вирішив, що чавунна ланка йому забезпечена, от тільки Волгрейв не міг його нею наділити. Архімейстром старий лишався тільки з пошани до нього. Хай яким великим мейстром був він колись, та нині його мантия частенько ховала закаляну білизну, а півтора року тому підмейстри знайшли його в бібліотеці — він плакав, бо не міг знайти дорогу назад до себе в покої. Тепер попід чавунною машкарою на місці Волгрейва засідав мейстер Гормон — той самий Гормон, який колись звинуватив Пейта в крадіжці.

Біля води, на яблуні, заспівав соловейко. Солодкі звуки — приємний перепочинок від пронизливого вереску й безнастанного крякання круків, біля яких Пейт ходив цілий день. Білі круки вивчили його ім'я і тепер, щойно побачивши його, перегукувалися між собою: «Пейт, Пейт, Пейт»,— аж йому заверещати хотілося. Великі білі птахи були гордістю архімейстра Волгрейва. Старий хотів, щоб його по смерті склювали круки, але Пейт підозрював, що ті круки й самого Пейта б залюбки задзьобали.

Мабуть, в усьому винен страхітливо міцний яблучник (Пейт сюди не пити прийшов, однак Аллерас пригощав — святкував мідну ланку, а

в Пейта від докорів сумління в горлі пересохло), та Пейтові у співі соловейка чулося «чавун на злото, чавун на злото, чавун на злото». Це було дуже дивно, адже саме це і сказав незнайомець того вечора, коли їх двох познайомила Розі. «Хто ви?» — поцікавився Пейт, і чоловік відповів: «Алхімік. Чавун на злото вмію перетворювати». І тут у його долоні з'явилася монета, затанцювала по кісточках, зблиснула м'яким жовтавим золотом у світлі свічки. З одного боку виднівся триголовий дракон, а з другого — парсуна якогось давно мертвого короля. «Чавун на злото,— пригадалося Пейту,— кращого шансу не буде. Хочеш її? Кохаєш її?» — «Я не злодюжка,— сказав Пейт чоловікові, який назвався алхіміком.— Я — новак у Цитаделі». Алхімік, кивнувши, озвався: «Якщо раптом передумаєш, то я ще сюди за три дні повернуся — з оцим драконом».

Минуло три дні. Пейт знов завітав у «Перо й кухоль», і досі не певен свого рішення, але замість алхіміка побачив Моландера з Арменом і Сфінксом, за якими ще й Рун прив'язався. Підозріло було б, якби Пейт до них не підсів.

Шинок «Перо й кухоль» ніколи не зачинявся. Шістсот років стояв уже він на острові на Медовинній, і жодного разу його двері не замикалися. І хоча висока дерев'яна будівля похилилася на південь, як ото новаки часом хиляться після зайвого кухля, Пейт був певен, що шинок простоїть ще шістсот років, продаючи вино, ель і страхітливо міцний яблучник корабельникам, ковалям і князям, співцям і святенникам, а головне — новакам і підмейстрам Цитаделі.

— Старгород — це не весь світ,— занадто голосно заявив Моландер. Він-бо був лицарським сином, ще й п'яним як чіп. Відтоді як йому повідомили, що його батько загинув на Чорноводді, він напивався майже щовечора. Навіть у Старгороді, далеко від боїв, під захистом мурів, Війна п'яťох королів торкнулася всіх... тільки от архімейстер Бенедикт наполягав, що війною п'яťох королів вона так і не стала, оскільки Ренлі Баратеон був убитий ще до того, як Балон Грейджой коронувався.

— Батько завжди казав, що світ трохи більший, ніж замок лорда, — провадив Моландер.— І дракони — це ще далеко не все, що може виявитися в Карті, Ашаї чи Ї-Ті. Перекази мореплавців...

— ...то просто перекази мореплавців,— перебив його Армен.— *Мореплавців*, мій любий Моландере. Он спустися в доки — і будуть

там тобі мореплавці, які розкажуть, як кохалися з русалками а чи як рік просиділи в череві риби.

— А звідки тобі знати, що це неправда? — Моландер у траві шукав ще яблука.— Хіба що сам у череві риби опинишся — тільки тоді можеш стверджувати, що ніхто там не сидить. Так, одного мореплавця з його казочками люди можуть і на глум підняти, та коли гребці з чотирьох різних кораблів переповідають однакові історії чотирма різними мовами...

— Історії не однакові,— заперечив Армен.— Дракони в Ашаї, дракони в Карті, дракони в Міріні, дотрацькі дракони, дракони звільнюють рабів... ці перекази всі відрізняються.

— Тільки деталями,— сказав Моландер, який, хильнувши, робився тільки упертіший, а він-бо і тверезий був упертий як віслук.— Усі розповідають про драконів і про прегарну юну королеву.

Пейта цікавив тільки один дракон — золотий. Незрозуміло, думав він, що ж трапилося з алхіміком? «Сьогодні третій день. Він казав, що прийде».

— Он у тебе під ногою ще одне яблуко,— гукнув Аллерас до Моландера,— а в мене в сагайдаку ще дві стріли.

— До сраки твій сагайдак,— Моландер підхопив падалицю.— Червиве,— поскаржився він, та все одно метнув яблуко. Стріла поцілила в нього, коли те вже летіло вниз, й розтяла рівно навпіл. Одна половинка впала на башточку, з неї з'їхала на дах, підстрибнула й приземлилася за якийсь фут від Армена.

— Якщо розтяти черв'яка на два, стане два черв'яки,— повідомив підмайстер.

— Якби і з яблуками це працювало, люди б ніколи не голодували,— мовив Аллерас, усміхнувшись своєю м'якою усмішкою. Сфінкс завжди усміхався, мов пригадав якийсь жарт. Це надавало йому лукавого вигляду, який добре пасував до гострого підборіддя, і мисика волосся на лобі, і густої кучми коротко підстрижених смоляних кучерів.

Аллерас точно стане майстром. Він у Цитаделі всього рік, а вже викував три ланки майстерського ланцюга. В Армена ланок, може, й більше, проте кожна з них у нього забрала цілий рік. Однак і він теж стане майстром. Рун і Моландер — голошії новаки, але ж Рун зовсім хлопчик, а Моландеру пиячити миліше, ніж читати.

А от Пейт...

Він уже п'ять років у Цитаделі — приїхав ще тринадцятирічним, а шия в нього й досі гола та рожева, як у перший день прибуття з західних країв. Двічі вже йому здавалося, що він готовий. Першого разу перед архімейстром Вейліном він мав продемонструвати свої знання в царині небесної сфери, а натомість зміг дізнатися, звідки у В'їдливого Вейліна таке прізвисько. Два роки Пейт збирався на мужності, щоб зробити ще одну спробу. Цього разу він постав перед лагідним Еброзом, стареньким архімейстром з тихим голосом і ніжними руками, але чомусь Еброві зітхання витримати було не легше, ніж Вейлінові шпички.

— Ще останнє яблуко,— пообіцяв Аллерас,— і я вам розповім, які в мене підозри щодо цих драконів.

— Що такого можеш знати ти, чого не знаю я? — пробурчав Моландер. Помітивши на гілці яблуко, він підстрибнув, зірвав його — і жбурнув. Аллерас, відтягнувши тятиву аж до вуха, зробив граційний розворот, слідкуючи за своєю ціллю. Пустив стрілу, тільки-тільки яблуко почало падати.

— Останнім пострілом ти завжди промахуєшся,— сказав Рун.

Яблуко, ціле-цілісіньке, плюснулося в ріку.

— Що я казав? — мовив Рун.

— Хто не промахується, той не розвивається,— Аллерас відчепив тятиву й заховав довгий лук у шкіряний чохол. Лук був різьблений зі златосерця — рідкісного легендарного дерева з Літніх островів. Одного разу Пейт спробував його зігнути — і не зміг. «На вигляд Сфінкс, може, і тендітний, але в його тонких руках є міць»,— подумав Пейт, коли Аллерас, перекинувши ногу через лавку, потягнувся до свого кубка з вином.— Три голови у дракона,— проспівав Аллерас, на дорнський манір розтягуючи слова.

— Це що — загадка? — хотів знати Рун.— У казках сфінкси завжди розмовляють загадками.

— Ніяка це не загадка,— Аллерас сьорбнув вина. Решта хлопців кружеляли з кухлів страхітливо міцний яблучник, яким був знаменитий шинок «Перо й кухоль», а от Аллерас надавав перевагу дивним солодким винам країв, де вродилася його матір. Навіть у Старгороді коштували ці вина чимало.

Прізвисько «Сфінкс» Аллерасу дав Лео Лінюх. Сфінкс — то такий собі покруч: голова людська, тіло лев'яче, а крила яструбині. Такий був і напівкровка Аллерас: батько дорнянин, а мати — чорношкіра уродженка Літніх островів. У самого Аллераса шкіра темна як тик. А очі оніксові, як у тих зелених мармурових сфінксів, що застигли обабіч центральної брами Цитаделі.

— Триголових драконів ніколи не існувало, хіба що на щитах і прапорах,— твердо мовив Армен Підмейстер.— А вони — геральдичні фігури, не більше. І крім того, всі Таргарієни давно мертві.

— Не всі,— сказав Аллерас.— Король-жебрак мав сестру.

— Здається, їй голову об стіну розтовкли,— мовив Рун.

— Не їй,— заперечив Аллерас.— Це маленькому синові королевича Рейгара — Ейгону — хоробрі вояки Лева Ланістера розтрощили голову об стіну. А ми говоримо про Рейгарову сестру, яка народилася на Драконстоні напередодні його падіння. Яку звали Данерис.

— Штормороджена! Тепер пригадую,— зронив Моландер і високо підніс свого кухля, розхлюпуючи залишки яблучника.— За неї! — він душком перекинув кухоль до дна, з гуркотом опустив його на стіл, відригнув і зворотом долоні обтер вуста.— Де Розі? Наша законна королева заслуговує ще на один тост, вам не здається?

Армен Підмейстер перестрашився.

— Не галасуй, дурню! Про таке навіть жартувати не вільно. Ніколи не знати, хто може підслухати. В Павука вуха всюди.

— Тільки в штанці не напудь, Армене. Я тост хотів підняти, а не повстання.

До Пейта долинув смішок. Ззаду почувся тихий лукавий голос:

— Я завжди знав, що ти зрадник, Стриб-Скок.

До підніжжя старого дощаного мосту прихилився Лео Лінюх, вдягнений у смугастий зелено-золотий атлас і в чорну шовкову пелерину, застебнуту на плечі на нефритову ружу. Якщо судити з кольору плям на грудях, він пив червоне міцне. На око йому спадав попільно-білявий локон.

Побачивши Лео, Моландер наїжачився.

— До біса. Забирайся. Тобі тут не раді.

Аллерас спробував його заспокоїти, поклавши долоню йому на руку, в той час як Армен насупився.

— Лео. Мілорде. Наскільки я зрозумів, ви під домашнім арештом у Цитаделі...

— ...ще на три дні,— здвигнув плечима Лео Лінюх.— Перестан каже, що світові вже сорок тисяч років. А Молос — що п'ятсот тисяч. Що таке три дні, питаю я вас? — зронив Лео і, хоча на веранді була ще дюжина вільних столів, присів до хлопців.— Постав мені арборське золоте, й тоді я, можливо, не перекажу батькові про твій тост. Підвели мене сьогодні кості в «Мінливих іграх», а останнього оленя я змарнував на вечерю. Молочне порося в сливовому соусі, з начинкою з каштанів і білих трюфелів. Людині треба їсти. А ви що тут їли, хлопці?

— Баранину,— буркнув Моландер. У голосі його не вчувалося задоволення.— Взяли на всіх варену баранячу ногу.

— Добряче, певно, наїлися,— мовив Лео і розвернувся до Аллераса.— Нащадок лорда має бути щедрим, Сфінксе. Я так розумію, ти мідну ланку заробив. Я за це вип'ю.

Аллерас у відповідь посміхнувся.

— Я пригощаю тільки друзів. І я не з лордів, скільки разів тобі казати? Мати моя була купчицею.

Горіхові очі Лео блищали від вина та злостивості.

— Мати твоя була мавпою з Літніх островів. Дорнянин злягатиметься з ким завгодно, аби дірка між ніг. Без образ. Ти, звісно, брунатний як горіх, але ти бодай миєшся. На відміну від нашого Брудного Баняка,— він махнув на Пейта.

«Якщо я заціджу йому кухлем, половину зубів повибиваю»,— подумав Пейт. Свинопас Пейт на прізвисько Брудний Баняк був героєм тисяч сороміцьких оповідок: добросердий дурноверхий неотеса, якому завжди вдавалося перемудрувати лордйчуків, зарозумілих лицарів і пихатих септонів, які напосідалися на нього. Дивним чином його дурість завжди виявлялася такою собі немудрою хитрістю; усі оповідки закінчувалися тим, що Пейт Брудний Баняк опинявся на престолі лорда або в ліжку лицарської дочки. Але то в казках. У реальному світі свинопасам так не щастить. Пейту іноді спадало на думку, що мати, мабуть, ненавиділа його, якщо дала таке ім'я.

Аллерас уже не посміхався.

— А за це ти вибачишся.

— Я? — зронив Лео.— Та куди мені, так горло пересохло...

— Кожним своїм словом ти ганьбиш свій дім,— мовив до нього Аллерас.— І Цитадель ганьбиш самою своєю присутністю.

— Та знаю. Пригости мене, щоб я втопив у випивці свою ганьбу.

— Я б тобі язика під корінь втнув,— сказав Моландер.

— Справді? І як я тоді розповім вам про драконів? — Лео знову здвигнув плечима.— Напівкровка має рацію. Донька Божевільного Короля жива, ще й висиділа собі трьох драконів.

— Трьох? — вражено перепитав Рун.

Лео поплескав його по руці.

— Більш як двох і менш як чотирьох. На твоєму місці я б зараз ще не намагався скласти іспит на золоту ланку.

— Відчепися від нього,— застеріг Моландер.

— Який шляхетний Стриб-Скок! Як скажеш. Про цих драконів торочать геть усі моряки, чії кораблі пропливали бодай за сто льє від Карта. А кількоро з них навіть кажуть, що бачили драконів на власні очі. І Маг схильний їм вірити.

Армен несхвально скривив уста.

— Марвин хворий на голову. Архімейстер Перестан сам вам перший це скаже.

— Архімейстер Ріям теж так каже,— сказав Рун.

— Море мокре,— позіхнув Лео,— сонце світить, а в звіринці всі ненавидять сторожового пса.

«Усім він приліпив глузливі прізвиська»,— подумав Пейт, але важко було заперечити, що Марвин і справді більше схожий на сторожового пса, ніж на мейстра. «Так наче кусатися готовий». Маг був геть не схожий на інших мейстрів. Подейкували, він водить товариство з повіями і чаклунами-бурлаками, розмовляє з волохатими ібенцями й чорношкірими мешканцями Літніх островів їхніми рідними мовами та приносить офіри облудним богам у маленьких моряцьких храмах біля пристані. Казали люди, що бачили його в підгородді, в щурячих ямах і брудних борделях, він знався з лицедіями, співцями, перекупними мечами й навіть жебраками. А пошепки переказували, що він кулаками затовк людину до смерті.

Коли Марвин повернувся у Старгород, провівши вісім років на сході, де складав карти далеких країв, шукав утрачені книжки й навчався разом з ворожбитами й повелителями тіней, В'ідливий Вейлін дав йому прізвисько Марвин Маг. І зовсім скоро ціле місто, на біду

Вейліна, підхопило це прізвисько. «Заклинання й молитви лиши жерцям і септонам, а собі в голову вкладай істини, яким можна довіряти»,— порадив колись Пейту архімейстер Ріям, але в Ріяма і перстень, і берло, і маска були золоті, а на мейстерському ланцюзі не мав він ланки з валерійської криці.

Армен відвернув носа від Лео Лінюха. А ніс у нього був неабиякий: довгий, тонкий і гострий.

— Архімейстер Марвин у різні дивні речі вірить,— сказав він,— але доказів існування драконів у нього не більше, ніж у Моландера. Тільки моряцькі оповідки.

— Помиляєшся,— мовив Лео.— У покоях Мага горить скляна свічка.

Над освітленою смолоскипами верандою повисла тиша. Армен, зітхнувши, похитав головою. Моландер засміявся. Сфінкс роздивлявся Лео великими чорними очима. Рун мав геть розгублений вигляд.

Пейт чув про скляні свічки, тільки ніколи не бачив, як вони горять. Цю таємницю в Цитаделі берегли найпильніше. Переказували, що їх у Старгород привезли з Валерії за тисячу років до Руїни. Пейт чув, свічок чотири: одна зелена та три чорні, і всі вони високі й покручені.

— Що це за скляні свічки? — поцікавився Рун.

Армен Підмейстер прочистив горло.

— Перш ніж скласти обітницю, підмейстер має вистояти всенощну в підземеллі. Не дозволяється брати з собою ні ліхтаря, ні смолоскипа, ні лампи, ні воскової свічки... лише обсидіанову свічу. Якщо не зможеш запалити цю свічу, всю ніч доведеться просидіти в темряві. І дехто намагається її запалити. Дурні та впертюхи, які вивчали оті так звані вищі містерії. Іноді пальці собі ріжуть, бо ребра свічок, подекуди, гострі як лезо. Й отак, із закривавленими долонями, вони чекають світанку, міркуючи над своєю невдачею. А мудріші просто спати лягають або моляться, але щороку знаходиться кілька таких, які хочуть спробувати.

— Так,— підтвердив Пейт: він чув схожі оповідки.— Але яка користь од свічки, що не дає світла?

— Це урок,— пояснив Армен,— останній урок перед тим, як вдягнемо мейстерський ланцюг. Скляна свіча уособлює істину та вченість — речі рідкісні, прекрасні й делікатні. Скло має форму свічки

як нагадування, що мейстер, хай де служитиме, має проливати світло, а гострі краї — що знання може бути небезпечним. Мудрі можуть занадто запишатися у своїй мудрості, але мейстер має лишатися скромним. Скляна свіча і про це нам нагадує. Навіть склавши обітницю, вдягнувши ланцюг і заступивши на службу, мейстер пам'ятатиме свою проведену в темряві всенощну — пам'ятатиме, як не зміг запалити свічу... бо деякі речі лишаються неможливими, навіть коли маєш знання.

Лео Лінюх розреготався.

— Неможливими для тебе, ти хотів сказати. А я на власні очі бачив, як горіла свіча.

— *Якась* свічка горіла, не маю сумнівів,— сказав Армен.— Либонь, з чорного воску.

— Я знаю, що я бачив. Світло було дивне, яскраве — набагато яскравіше за воскові чи лійові свічки. Воно створювало чудернацькі тіні й не тріпотіло — не ворухнулося, навіть коли позаду мене з відчинених дверей війнуло протягом.

— Обсидіан не горить,— схрестив руки Армен.

— Драконове скло,— сказав Пейт.— Простолюд називає його драконовим склом.

Чомусь йому здалося це дуже важливим.

— Щира правда,— задумливо мовив Аллерас Сфінкс,— і якщо на світі знову з'явилися дракони...

— І дракони, і сили темніші,— сказав Лео.— Сірі вівці заплющили очі, але сторожовий пес бачить правду. Прокидаються давні сили. Збудилися тіні. Наближається доба чудес і жахів, доба богів і героїв,— він потягнувся, лінькувато посміхнувшись.— За це варто випити, здається мені.

— Ми вже доволі випили,— мовив Армен.— Ранок прийде — ми і спам'ятатися не встигнемо, а зранку архімейстер Еброз має читати лекцію про властивості сечі. Тому, хто хоче викувати срібну ланку, не варто пропускати його урок.

— Ну, йдіть покуштуйте сечі, не відволікатиму,— зронив Лео.— Я ж особисто надаю перевагу смаку арборського золотого.

— Якщо обирати між сечею і тобою, я ліпше сечі нап'юся,— Моландер підвівся з-за столу.— Ходімо, Руне.

Сфінкс теж потягнувся до чохла з луком.

— Мені також час у ліжку. Сподіваюся, мені насняться дракони і скляні свічки.

— Всі йдете? — Лео знизав плечима.— Ну, Розі лишається. Либонь, піду розбуджу нашу маленьку цукерочку та зроблю з неї жінку.

Аллерас, зауваживши вираз Пейтового обличчя, мовив:

— Якщо в нього немає мідяка на кубок вина, на дівчину дракона в нього точно не знайдеться.

— Ага,— підтвердив Моландер.— Крім того, щоб робити жінку, потрібен чоловік. Ходімо, Пейте. Старий Волгрейв прокинеться зі сходом сонця. Йому у виходку знадобиться твоя допомога.

«Якщо він сьогодні взагалі пам'ятатиме, хто я такий». Архімейстер Волгрейв без проблем розрізняв круків, а от з людьми в нього виходило значно гірше. Іноді він плутав Пейта з кимось на ім'я Кресен.

— Я ще не йду,— мовив Пейт.— Побуду ще трішки.

Світло ще не замріло, ще ні. Алхімік може ще прийти, і Пейт хотів бути тут, коли це станеться.

— Ну, як хочеш,— мовив Армен. Аллерас затримав на Пейті погляд, тоді закинув на худеньке плече лук і рушив за іншими до мосту.

Моландер так напився, що йому довелося триматися рукою за Рунове плече, щоб не впасти. Якби полетіти вороном, то Цитадель наче й недалечко, але ж хлопці не ворони, а Старгород — справжнісінький лабіринт, самі завулки й перехресні проїзди й вузькі покручені вулички.

— Обережніше,— долинув до Пейта Арменів голос, у той час як туман над рікою вже поглинув четвірку,— ніч вільгла, і на бруківці можна послизнутися.

Коли хлопці пішли, Лео Лінюх через стіл кинув на Пейта квасний погляд.

— Як сумно! Сфінкс утік з усім своїм сріблом, покинувши мене на Брудного Баняка, свинопаса,— він, позіхнувши, потягнувся.— Цікаво, як там наша гарненька Розі?

— Спить,— відтяв Пейт.

— Голяка, не сумніваюся,— вишкірився Лео.— Ти справді вважаєш, що вона варта дракона? Одного дня, гадаю, я точно це

дізнаюся.

Пейтові вистало клепки не відповідати на це.

А Лео й не потребував відповіді.

— А коли я дівчинку зіпсую, ціна її впаде, і навіть свинопаси зможуть її собі дозволити. Ти мав би мені подякувати.

«Я мав би тебе прибити»,— подумав Пейт, але він ще не стільки випив, щоб розкидатися власним життям. Лео добре навчений військового мистецтва, бравське лезо й кинджал — смертельна зброя в його руках. А якби Пейту і вдалося дивом його прикінчити, він би теж голови позбувся. У Лео ім'я подвійне, а в Пейта — одне, і друга половина імені в Лео — *Тайрел*. Батько Лео — сер Морин Тайрел, командувач міської варти Старгорода. Мейс Тайрел, лорд Небосаду і хранитель Півдня, родич Лео. А Старгородський Старий, лорд Лейтон Гайтавер, який серед інших носить титул оборонця Цитаделі,— присяжний прапорносець дому Тайрелів. «Облиш,— сказав собі Пейт.— Він просто хоче зачепити мене за живе».

На сході туман уже розсіювався. «Світанок,— збагнув Пейт.— Світанок прийшов, а алхімік — ні». Пейт не знав, сміятися йому чи плакати. «Чи вважатимусь я злодієм, якщо покладу все назад і ніхто про це не дізнається?» На це питання в нього теж не було відповіді, як і на ті, що їх йому ставили Еброз із Вейліном.

Щойно він, відштовхнувшись від столу, зіп'явся на ноги, страхітливо міцний яблучник миттю шугнув йому в голову. Довелося, щоб утримати рівновагу, зіпертися рукою на стіл.

— Відчепися від Розі,— мовив він на прощання.— Просто відчепися, бо я тебе вб'ю.

Лео Тайрел відкинув пасмо з ока.

— Я зі свинопасами на дуелях не б'юся. Забирайся.

Розвернувшись, Пейт перетнув веранду. Підбори лунко вистукували на побитих негодою дошках старого мосту. Заки Пейт перейшов на той бік, небо на сході вже рожевіло. «Світ широкий,— казав собі Пейт.— Якщо куплю-таки віслиюка, зможу мандрувати шляхами й дорогами Сімох Королівств, лікуючи простих людей і вичісуючи у них гнид. Можу записатися на корабель, стати веслярем і виплисти Нефритовою Брамою в Карт, щоб на власні очі поглянути на тих клятих драконів. Я зовсім не мушу повертатися до старого Волгрейва з його круками».

Але чомусь ноги самі понесли його в Цитадель.

Коли кризь хмари на сході пробилось перше сонячне проміння, з Моряцького септу в порту долинули дзвони. За мить до них приєдналися дзвони з Царевого септу, потім із Сімох Святинь у садку на тому боці Медовинної і нарешті з Зоряного септу, що тисячу років був престолом верховного септона, поки на Королівському Причалі не висадився Ейгон. Могутня музика! «А все одно не така солодка, як спів маленького соловейка».

Кризь дзвони чути було і співи. Щоранку на зорі червоні жерці збиралися перед своїм скромним собором на вантажній пристані, щоб вітати сонце. *Ніч-бо темна і повна жахить...* Пейт сто разів чув, як викрикують вони ці слова, молячи свого бога Р'глора врятувати їх від темряви. Пейт за своїх богів вважав Сімох, але він чув, що Станіс Баратеон тепер молиться біля священних вогнищ. Навіть поставив собі на прапор вогненне серце Р'глора замість вінценосного оленя. «Якщо Залізний трон здобуде він, нам усім доведеться вивчити слова, які співають червоні жерці»,— подумав Пейт, але це навряд чи станеться. На Чорноводді Тайвін Ланістер розбив Станіса разом зі Р'глором, а незабаром покінчить з ними остаточно й нахромить голову Баратеона-претендента на кілок понад Королівським Причалом.

Нічний туман танув, і Старгород навколо набував чіткіших обрисів, виступаючи з передсвітанкової мряки, як привид. Пейт ніколи не бачив Королівського Причалу, але знав, що це здебільшого мазане місто, безладно забудоване — немощені вулички, солом'яні стріхи й дерев'яні халупи. Старгород же збудований був з каменю, всі вулиці мав бруковані, до останнього провулка. На світанку це місто було найчарівнішим. На захід від Медовинної вздовж берега вишикувалися Цехи, наче палаци. Вгору за течією височіли бані й вежі Цитаделі обабіч річки, береги якої, з'єднані кам'яними мостами, були щільно забудовані хоромами й хатами. Вниз за течією, попід чорними мармуровими стінами й арочними вікнами Зоряного септу, тулилися будинки святенників, наче діти під ногами літньої вдовиці.

А далі, де Медовинна вливалася в Шепітну протоку, стриміла Висока Вежа, і її сигнальні вогні аж горіли на тлі світанку. Стоячи на обриві Ратного острова, вона тінню своєю розтинає місто, мов мечем. Подейкують, з її верхівки видно все аж до самої Стіни. Либонь, саме

тому лорд Лейтон ось уже понад десять років не спускається звідти, волюючи керувати містом з-під хмар.

Річковою дорогою попри Пейта проїхав різницький віз, на якому розпачливо верещало п'ятеро поросят. Відстрибнувши, Пейт заледве уникнув відра помийів, що його якась городянка після ночі вивернула просто з вікна. «Коли стану мейстром у замку, їздитиму на коні»,— вирішив він. А тоді, перечепившись через камінь, подумав: «Кого я дурю?» Не отримає він ані ланцюга, ані місця за столом лорда, ані рослявого білого коня. Дні свої він змарнує, слухаючи крякання круків і відмиваючи лайно з майток архімейстра Волгрейва.

Він саме опустився на одне коліно, намагаючись відчистити з мантиї грязюку, коли почувся голос:

— Доброго ранку, Пейте.

Над ним стояв алхімік.

Пейт звівся.

— Третій день... ви казали, що будете в «Пері й кухлі».

— Ти був з друзями. Я не хотів вам заважати.

Алхімік був одягнений у дорожній плащ із каптуром, коричневий і непримітний. За плечима в нього з-за дахів піднімалося сонце, тож під каптуром неможливо було роздивитися обличчя.

— То ти вже вирішив, хто ти такий?

«Обов'язково змушувати мене казати це вголос?»

— Злодій, мабуть.

— Я так і думав.

Найважче було, опустившись цапки, дістати скриню з-під ліжка архімейстра Волгрейва. Хай яка міцна була скриня, окута залізом, а замок мала поламаний. Мейстер Гормон запідозрив у цьому Пейта, але то неправда. Волгрейв сам зламав замок, коли загубив до нього ключа.

У скрині Пейт побачив торбинку срібних оленів, перев'язаний стрічкою жовтувато-рудий локон, мальовану мініатюру жінки, що зовні нагадувала Волгрейва (аж до вусиків), і лицарську латну рукавицю з гофрованої криці. Рукавиця, наполягав Волгрейв, належала королевичу, тільки він не пригадував уже, якому саме. Щойно Пейт потрусив її, з неї на підлогу випав ключ.

«Якщо я його підніму, стану злодієм»,— пригадується, подумав тоді Пейт. Ключ був старий і важкий, чавунний; він буцімто відмикав усі двері в Цитаделі. Тільки архімейстри мали такі ключі. Вони носили

їх при собі або десь ховали, але якби Волгрейв заховав свого, того ключа уже б ніхто більше не побачив. Пейт підібрав ключа й уже був на півдорозі до дверей, коли вирішив повернутися і прихопити ще й срібло. Злодій є злодій, мало він украде чи багато. «Пейт,— закричав один з воронів йому навздогін,— Пейт, Пейт, Пейт».

— Принесли мого дракона? — запитав хлопець у алхіміка.

— А ти приніс те, що потрібно мені?

— Давайте сюди. Хочу побачити.

Пейт не дасть себе надурити.

— Річкова дорога не місце для такого. Ходімо.

Пейт не мав часу роздумувати та зважувати свої шанси. Алхімік уже рушив уперед. Або йти за ним — або втратити і Розі, і дракона вже назавжди. Отож Пейт пішов слідком. На ходу він ковзнув долонею в рукав. Намацав ключа, надійно схованого в кишеньку, яку Пейт сам там пришив. У мейстрів мантиї мають повно кишень. Він це з самого малечку знає.

Довелося поквапитися, щоб не відставати від алхіміка з його сягнистим кроком. Подолали провулок, завернули за ріг, перетнули старий Злодійський ринок і перейшли Тандитну вуличку. Нарешті чолов'яга завернув у черговий провулок, ще вужчий за перший.

— Досить,— мовив Пейт.— Нікого немає. Обміняймося тут.

— Як скажеш.

— Хочу отримати свого дракона.

— Певна річ.

Показалася монета. Алхімік перекотив її по кісточках пальців, як того дня, коли їх звела Розі. В ранковому світлі рухливий дракон зблискував, а руки алхіміка відсвічували золотом.

Пейт хапнув монету з його долоні. Золото на дотик було тепле. Пейт підніс монету до рота й куснув, як це часто — він бачив — роблять люди. Якщо по щирості, він гадки не мав, яке золото має бути на смак, але не хотів видатися дурнем.

— А ключ? — увічливо поцікавився алхімік.

Щось змусило Пейта завагатися.

— Вам якась книжка потрібна?

Кажуть, деякі зі старих валерійських сувоїв у замкнених підземеллях — єдині вцілілі у світі примірники.

— Що мені потрібно, тебе не обходить.

— Справді.

«Вже все,— мовив до себе Пейт.— Уперед. Біжи назад у „Перо й кухоль“, збуди Розі поцілунком, скажи їй, що вона тепер належить тобі». Але він чомусь завагався.

— Покажіть мені своє обличчя.

— Як зволиш.

Алхімік скинув каптура.

Чоловік як чоловік, обличчя як обличчя. Молоде, пересічне, з круглими щоками й натяком на борідку. На правій щоці ледь-ледь проступав шрам. Ніс чоловік мав гакуватий, на голові — кучму густого чорного волосся, яке кучерявилось над вухами. Пейту обличчя було геть незнайоме.

— Я вас не знаю.

— Я тебе теж.

— Хто ви?

— Чужинець. Ніхто. Правда.

— А...— Пейту забракло слів. Витягнувши ключа, він уклав його невідомцю в долоню, відчуваючи запаморочення, майже одур. Розі, нагадав він собі.— Що ж, тоді все.

Він уже здолав половину провулку, коли бруківка гойднулася під ногами. «Каміння слизьке й вологе»,— подумав він, але справа була не в тому. Пейт відчував, як у грудях гримотить серце.

— Що відбувається? — зронив він. Ноги стали ватяними.— Не розумію.

— І ніколи не зрозумієш,— сумно промовив голос.

Бруківка стрибнула в обличчя. Пейт хотів гукнути на поміч, але й голос не слухався.

Остання його думка була про Розі.

Пророк

Пророк топив людей на Великій Весі, коли до нього прийшли зі звісткою про смерть короля.

Ранок був похмурий і холодний, а море свинцеве, як небо. Перші троє безстрашно віддали свої життя затонулому богу, а от четвертий виявився нетвердим у вірі й почав опиратися, бо легені вимагали повітря. Стоячи по пояс у бурунистих хвилях, Ейрон ухопив голого хлопця за плечі й, поки той хапав ротом повітря, занурив його голову під воду.

— Май мужність,— сказав він.— Ми приходимо з моря й у море маємо повернутися. Розтули рота й напийся божого благословення. Наповни легені водою, щоб померти й народитися знову. Опиратися марно.

Чи то хлопець нічого не чув, адже голова його була під водою, чи то віра остаточно зрадила йому. Він так несамовито почав буцатися й шарпатися, що Ейрону довелося покликати на допомогу. У воду забрело четверо затонулих, аби притримати поганця під водою.

— Пане боже, іже затонув заради нас,— молився жрець глибоким як море голосом,— нехай народиться з моря Емонд, слуга твій, як народився ти. Благослови його сіллю, благослови його камінням, благослови його крицею.

Нарешті все закінчилося. З рота хлопця вже не вихоплювалися бульбашки, а руки й ноги полишила міць. Долілиць на мілководді плавав Емонд, блідий і холодний і вмиротворений.

Аж тут Мокрочубий зауважив, що до затонулих на рінистому узбережжі приєдналося троє вершників. Ейрон упізнав Спарра, довговидого старого з водянистими очима, чиїм деренчливим голосом у цій частині Великої Весі промовляв закон. Супроводжував його син

Стефаріон, а з ним був ще один юнак в облямованому хутром смагло-червоному плащі, зашпиленому на плечі вишуканою застібкою, на якій виднівся чорний із золотом бойовий ріжок дому Гудбразерів. «Один з Горольдових синів»,— вирішив жрець з першого погляду. Трьох рослявих синів народила Гудбразерова жінка вже в похилі літа, після дюжини дочок, і подейкували, схожі вони — не розрізнити. Ейрон Мокрочубий і не намагався. Хай хто це — Грейдон, Гормонд чи Гран, а в жерця на нього часу немає.

Він рикнув коротку команду, й затонулі підхопили мертвого хлопця за руки-ноги й потягнули з води. Жрець вийшов з моря — голий, якщо не рахувати тюленьчої пов'язки на стегнах. З укритої сиротами шкіри крапала вода, а він, прохлюпавши на берег, рушив через холодний мокрий пісок і вигладжену морем ринь. Один із затонулих простягнув йому важку домоткану хламиду — пістряву, синьо-сіро-зелену — в барвах моря й затонулого бога. Загорнувшись у хламиду, Ейрон звільнив з-під неї волосся. Чорне й мокре було те волосся; лезо не торкалося його відтоді, як Ейрона воскресив затонулий бог. Воно спадало на плечі, мов подерттий, пошарпаний плащ, сягаючи нижче пояса. Ейрон влітав у нього водорості, так само як і в свою сплутану нестрижену бороду.

Затонулі стали навколо мертвого хлопця, молячись. Норджен зводив і розводив йому руки, а Рус, стоячи навколішках верхи на ньому, тиснув на груди, але обидва миттю відступили перед Ейроном. А той пальцями розтулив хлопцеві холодні вуста й подарував Емонду цілунок життя, і ще раз, і ще раз, допоки з рота його не вихлюпнулося море. Хлопець почав кашляти й плюватися, й очі його розплющилися, повні страху.

«Ще один повернувся». Люди кажуть, це знак особливої прихильності затонулого бога. Багато хто з жерців час до часу когось і втопить, навіть Тарл Тричі-Затонулий, якого вважали колись настільки святим, аж обрали коронувати короля. А от Ейрон Грейджой — жодного разу. Він-бо Мокрочубий, який бачив водяні палати самого бога й повернувся, щоб розповісти про це.

— Ти потонув і повернувся. Мертве не вмирає.

— А повстає,— хлопець жахливо закашлявся, й далі вивергаючи воду.— Повстає знову...

Кожне слова давалося йому з болем, але так повелося на світі: щоб жити, людина має боротися.

— Повстає знову,— Емонд нетвердо зіп'явся на ноги.— Дужче. Й міцніше.

— Відтепер ти належиш богові,— мовив до нього Ейрон.

Затонулі оточили хлопця, й усі по черзі буцнули його кулаком і поцілували, вітаючи у своєму братстві. Один з них допоміг хлопцю вбратися в пістряву синьо-сіро-зелену хламиду. Інший вручив прибитого водою дрючка.

— Відтепер ти належиш морю, і море тебе озброїло,— сказав Ейрон.— Ми ж молимося за те, щоб ти міцно тримав свого дрючка, здіймаючи його проти всіх ворогів нашого бога.

І лише тоді жрець обернувся до трьох вершників, які спостерігали за дійством з сідел.

— Ви теж хочете затонути, мілорди?

Спарр прокашлявся.

— Я вже тонув ще хлопчаком,— сказав він,— і мій син також — у день своїх іменин.

Ейрон пирхнув. Те, що Стефаріона та Спарра віддали затонулому богу одразу по народженню, він сумнівів не мав. Але він знав, як це робиться: немовля на мить занурюють у ночви з морською водою, так що й голівка заледве намокне. Не дивно, що залізних звоювали,— тих залізних, які, було, владарювали повсюди, де чути плюскіт хвиль.

— Це не справжнє потоплення,— мовив Ейрон до вершників.— Той, хто не вмирає, не має надії повстати з мертвих. Навіщо ж ви прийшли, як не для того, щоб довести свою віру?

— Вас шукає син лорда Ґорольда,— Спарр указав на юнака в червоному плащі.— Має новини.

На вигляд хлопцеві можна було дати не більш як шістнадцять років.

— Ага, і котрий це? — поцікавився Ейрон.

— Ґормонд. Ґормонд Гудбразер, з ласки мілорда.

— Це ласки затонулого бога маємо ми всі шукати. Ти тонув, Ґормонде Гудбразер?

— На свої іменини, Мокрочубий... Батько послав мене розшукати вас і привести до нього. Хоче вас бачити.

— Ось я стою. Нехай лорд Ґорольд приходить і милується,— Ейрон узяв у Руса шкіряний бурдюк, щойно наповнений водою з моря. Витягнувши корок, жрець зробив ковток.

— Я маю доправити вас у фортецю,— наполягав юний Ґормонд, так і сидячи на коні.

«Боїться злізти, щоб чобіт не замочити».

— Мене божа робота чекає.

Ейрон Ґрейджой — пророк. І не терпітиме, щоб дрібні лорди командували ним, мов якимсь невільником.

— До Ґорольда прилетів птах,— мовив Спarr.

— Птах від мейстра, з Пайку,— підтвердив Ґормонд.

Чорні слова на чорних крилах.

— Круки літають і над сіллю, і над скелями. Якщо новини стосуються мене, кажіть тут.

— Наші новини призначені тільки для твоїх вух, Мокрочубий,— мовив Спarr.— Про такі справи я в присутності інших не говоритиму.

— Ці *інші* — мої затонулі, божі слуги, як і я. Від них я секретів не маю, так само як від бога, на березі чийого святого моря я стою.

Вершники обмінялися поглядами.

— Скажіть йому,— велів Спarr, і юнак у червоному плащі зібрався на мужності.

— Король помер,— сказав він прямо. Два коротенькі слова, та щойно він їх зронив, здригнулося море.

У Вестеросі було нині чотири королі, та Ейрону не довелося перепитувати, про якого саме йшлося. Залізними островами правив Балон Ґрейджой, і ніхто інший. «Король помер. Як таке може бути?» Ейрон бачив старшого брата заледве місяць тому, коли повернувся на Залізні острови після набігу на Скелясте узбережжя. За той час, що жрець був відсутній, Балонове сиве волосся майже побіліло, та й плечі згорбилися ще більше звідтоді, як відпливли довгі лодії. Але хворим король зовсім не здавався.

Ейрон Ґрейджой будував своє життя на двох могутніх стовпах. Але один з тих стовпів завалили два коротенькі слова. «Мені лишається хіба затонулий бог. Нехай зробить мене міцним і невтомним, як море».

— Розкажіть мені про братову смерть.

— Його світлість перетинав міст на Пайку, впав і розбився на камінні.

Кріпость Грейджоїв стояла на відокремленому мису — її фортеці й вежі збудовані були на масивних кам'яних стовпах, що стриміли з моря. Єднали Пайк мости — аочні мости з різьбленого каменю та хиткі перегони з дерев'яних дощок, скріплені конопляною линвою.

— Він у шторм упав? — запитав Ейрон.

— Так, — мовив юнак, — у шторм.

— Це бог штормів скинув його вниз, — заявив жрець. Уже тисячу тисяч років море й небо ведуть ненастанну війну. З моря прийшли залізні, з моря вони добували собі на харч рибу — добували навіть посеред зими, та шторми приносили хіба горе та смуток. — Брат мій Балон знову підніс нас, чим і викликав гнів бога штормів. Але нині він бенкетує у водяних палатах затонулого бога, а всі його забаганки виконують русалки. І нам тепер докінчувати його величну справу, бо ми лишаємося на цьому сухому й сумному падолі, — він знову закоркував бурдюк. — Я поговорю з твоїм лордом-батьком. Далеко звідси до Молоторогу?

— Шість льє. Ви можете сісти в сідло до мене.

— Один скаче швидше за двох. Дай мені свого коня, і затонулий бог благословить тебе.

— Візьми мого коня, Мокрочубий, — запропонував Стефаріон Спарт.

— Ні. Його міцніший. Коня, хлопче.

Юнак на мить завагався, але зліз і передав повіддя Мокрочубому. Ейрон поставив у стремено чорну босу ступню та стрибнув у сідло. Він не любив коней: це істоти з царини, які тільки роблять чоловіків слабшими, — але їхати верхи вимагала необхідність. *Чорні слова на чорних крилах.* У морі вже зароджувався шторм, Ейрон уже чув його у хвилях, а шторми приносять хіба лихо.

— Зустрінемося в Рінневищі під вежею лорда Мерліна, — мовив він до своїх затонулих, розвертаючи коня.

Дорога була нерівна — пагорби, ліси та скелясті ущелини, а стежина під копитами — зовсім вузька, та ще й частенько зникала зовсім. Велика Весь — це найбільший із Залізних островів, такий великий, що маєтки деяких лордів не стояли на березі священного моря. Горольд Гудбразер був одним з таких. Фортеця його виростила

серед Самоцвітних скель, найдалше за всіх від володінь затонулого бога. Горольдові піддані гарували в Горольдових копальнях, у кам'яній темряві під землею. Були серед них такі, що ціле життя проживали й помирали, так і не побачивши солоної води. Не дивно, що люди ці — дратівливі диваки.

Дорогою Ейрон подумки повертався до своїх братів.

Дев'ятеро синів народилося з чересел Квелона Грейджоя, лорда залізних островів. Гарлон, Квентон і Донел — від першої дружини лорда Квелона, яка походила з дому Стоунтрі. Балон, Юрон, Віктаріон, Аригон і Ейрон — сини його другої дружини, з дому Сандерлі з Солескелі. За третю дружину собі Квелон узяв дівчину з царини, яка народила йому хворобливого ідіота на ім'я Робін,— про цього брата взагалі краще не згадувати. Жрець не пам'ятав ні Квентона, ні Донела, які померли ще немовлятами. Гарлона він пригадував туманно: як він сидить, сірий з обличчя й непорушний, у башті без вікон, розмовляє пошепки, і шепіт цей щодня слабне, бо сіролуска перетворює його язик і вуста на камінь. «Одного дня ми всі разом зберемося на бенкет у водяних палатах затонулого бога — всі четверо, й Аррі з нами».

Дев'ятеро синів народилося з чересел Квелона Грейджоя, та тільки четверо з них дожили до повноліття. Так ведеться на цьому холодному світі, де чоловіки рибалять у морі, риються в землі й помирають, а жінки з боєм народжують у кривавій постелі дітей, які довго не живуть. Ейрон був послідком серед чотирьох кракенів, Балон був первістком — сильний і сміливий хлопець, який жив лише для того, щоб повернути залізнародним стародавню славу. У десять років він Крем'яними скелями виDIRався до населеної привидами вежі Сліпого Лорда. У тринадцять він сидів на веслах лодії і грав у пальцеруб незгірше за інших чоловіків на островах. У п'ятнадцять він разом з Дагмером Заячою Губою заплив на Східці й ціле літо розбійничав. Тоді ж він уперше зарізав людину й узяв собі перших двох соляних дружин. У сімнадцять Балон став капітаном власного корабля. Він був саме таким, яким і має бути старший брат, але Ейрон ніколи нічого від нього не бачив, окрім презирства. «Я був слабкий і гріхородний, хіба на презирство я й заслуговував. Ліпше вже презирство від Балона Бравого, аніж любов од Юрона Воронячого Ока». І якщо роки й горе робили Балона тільки лихішим, водночас вони робили його ще запеклішим. «Народився він сином лорда й помер королем — його

вбив заздрісний бог,— подумав Ейрон,— а тепер летить на нас шторм — такий шторм, якого ці острови ще не бачили».

Вже давно споночіло, заки жрець уgliedів на зубчастих стінах Молоторогу залізні шпичаки, які дряпали серпик місяця. Горольдова фортеця була незграбна й масивна, збудована з брил, що їх рубали зі скелі, яка височіла позаду. Попід мурами роззявилися, мов беззубі чорні роти, входи в печери й старезні копальні. Залізну браму Молоторогу вже зачинили на ніч. Ейрон довго стукав по ній каменякою, поки гуркіт не збудив вартового.

Юнак, який впустив його, був копією Гормонда, на чиєму коні приїхав Ейрон.

— Ти як називаєшся? — запитав Ейрон.

— Гран. Батько чекає на вас.

У вогкій залі гуляли протяги і примари. Котрась із Горольдових дочок піднесла жерцю ріг елю. Інша помішувала слабенький вогонь, з якого диму було більше, ніж жару. Сам Горольд Гудбразер неголосно перемовлявся з худорлявим чоловіком у добротній сірій мантиї, з ланцюгом з різних металів на шиї на посвідчення його належності до мейстрів із Цитаделі.

— Де Гормонд? — поцікавився Горольд, побачивши Ейрона.

— Повертається пішки. Відішліть жінок геть, мілорде. І мейстра також.

Мейстрів він не любив. Їхні круки — творіння бога штормів, і цілительству мейстерському він теж не довіряв — відтоді як помер Аррі. Жоден справжній чоловік не обере неволі, сам собі викувавши на шию рабського ланцюга.

— Гізелло, Гвін, ідіть,— коротко кинув Гудбразер.— І ти також, Гране. Мейстер Мюренмур залишиться.

— Він також піде,— наполягав Ейрон.

— Це мій палац, Мокрочубий. І не тобі вирішувати, кому йти геть, а кому лишатися. Мейстер зостається.

«Задалеко від моря він живе»,— сказав собі Ейрон.

— Тоді піду я,— мовив він до Гудбразера. Розвернувшись, він рушив до дверей, і під його порепаними чорними босими підощвами зашурхотів сухий очерет. Схоже, таку далеку дорогу жрець здолав марно.

Ейрон дійшов уже майже до дверей, коли мейстер, прочистивши горло, сказав:

— На Скелястий престол сів Юрон Вороняче Око.

Мокрочубий розвернувся. В залі зненацька зробилося холодніше.

«Вороняче Око на тому кінці світу. Балон відіслав його геть два роки тому й запрягся, що Юрон, якщо повернеться, заплатить життям».

— Розповідайте,— хрипко мовив Ейрон.

— Приплив у Лордпорт через день по смерті короля й заявив права на замок і корону як найстарший з Балонових братів,— мовив Ґорольд Гудбразер.— А тепер розсилає круків, скликаючи капітанів і королів з усіх островів на Пайк, щоб вони прихилили коліно та присягнули йому як королю.

— Ні,— вигукнув Ейрон Мокрочубий, не добираючи слів,— посісти Скелястий престол має право людина побожна, а Вороняче Око молиться хіба на власний гонор.

— Ви не так давно були на Пайку й бачилися з королем,— мовив Гудбразер.— Балон нічого не казав вам про те, кого хоче бачити наступником?

«Ще й як казав». Розмовляли вони в Морській вежі, а за вікнами завивав вітер, і невпинно розбивалися внизу хвилі. Балон, почувши від Ейрона новини про свого останнього вцілілого сина, тільки скрушно похитав головою. «Вовки зробили з нього слабака, як я й боявся,— сказав король.— Бога молю, щоб його вбили й він не зміг перейти дорогу Аші». В цьому виявилася Балонова сліпота: у своїй безрозсудній і свавільній дочці він бачив себе й тому вірив, що тільки вона може стати його наступницею. Але він помилявся, й Ейрон спробував його в цьому переконати. «Жодна жінка ніколи не правитиме залізними, навіть така як Аша»,— наполягав він, однак Балон був геть глухий до того, чого не хотів чути.

Проте не встиг жрець відповісти Ґорольду Гудбразеру, як мейстер знову роззявив рота.

— По праву Скелястий престол належить Теону або, якщо королевич мертвий, Аші. Такий закон.

— Закон царини,— презирливо мовив Ейрон.— Який стосунок він має до нас? Ми — залізні, сини моря, обранці затонулого бога. Нами не може правити ані жінка, ані безбожний чоловік.

— А Віктаріон? — запитав Ґорольд Гудбразер.— У нього Залізний флот. Віктаріон заявлятиме права на корону, Мокрочубий?

— Юрон старший за нього...— почав був мейстер.

Ейрон одним поглядом змусив його замовкнути. І у маленьких рибацьких містечках, і у великих кам'яних вежах від такого погляду Мокрочубого дівиці непритомніли, а діти з вереском бігли до матерів, і такого погляду виявилось більш ніж достатньо, щоб упокорити невільника з ланцюгом на шиї.

— Юрон старший,— сказав жрець,— але Віктаріон побожний.

— То між ними дійде до війни? — запитав мейстер.

— Залізнородні не повинні проливати кров залізнородних.

— Благочестива думка, Мокрочубий,— сказав Гудбразер,— але навряд чи її поділяє ваш брат. Він Савена Ботлі звелів утопити, коли той сказав, що Скелястий престол по праву належить Теону.

— Якщо його втопили, кров не пролилася,— мовив Ейрон.

Мейстер з лордом обмінялися поглядами.

— Я маю написати відповідь на Пайк, і то швидко,— сказав Ґорольд Гудбразер.— Мокрочубий, прошу вашої поради. Що обрати: присягу чи опір?

Ейрон поміркував, посмикуючи себе за бороду. «Я вже бачив шторм, і його ім'я — Юрон Вороняче Око».

— Поки що хай вашою відповіддю буде мовчання,— мовив він до лорда.— Я маю помолитися щодо цього.

— Моліться, скільки зволите,— заговорив мейстер,— але це не змінить закону. Теон — законний спадкоємець, а після нього — Аша.

— Мовчати! — прогуркотів Ейрон.— Надто довго залізнородні слухали базікання закутих у ланцюги мейстрів про царину з її законами. Час нам знову дослухатися до моря. Час нам дослухатися до голосу бога.

Голос його дзвенів у задимленій залі, повний такої сили, що ні Ґорольд Гудбразер, ні мейстер не наважилися озватися. «Зі мною затонулий бог,— думав Ейрон.— Він вказав мені шлях».

Гудбразер пропонував переночувати в замку з усіма вигодами, але жрець відмовився. Він рідко спав під дахом замку, а тим паче так далеко від моря.

— Вигодами я скористаюся у водяних палатах затонулого бога під товщею хвиль. Ми народжуємося для страждання, і це страждання

кого з Вінчів і Ботлі й за половину Гарло. Затонулий бог усім дає талант, і навіть йому: ніхто не міг пускати струмінь довше й далі, ніж Ейрон Грейджой, і він це доводив на кожному бенкеті. Одного разу він поставив свою нову лодію проти стада кіз, що зі свого прутня зможе загасити вогонь у коминку. Ейрон рік їв козятину, а лодію назвав «Золотий шторм», хоча Балон погрожував повісити його на щоглі, почувши, який саме таран брат збирався зробити в неї на носі.

Врешті-решт «Золотий шторм», розтятий навпіл височенною бойовою галерою під назвою «Фурія», потонув неподалік Білого острова під час першого Балонового заколоту, коли Станіс Баратеон загнав Віктаріона в пастку й розгромив Залізний флот. Але на той час бог ще не закінчив з Ейроном і викинув його на берег. Якись рибалки взяли в його в полон і в ланцюгах доправили в Ланіспорт, де він просидів до кінця війни у глибинах Кичери Кастерлі, доводячи, що кракени здатні пускати струмінь далше й довше за левів, вепрів і курчат.

«Той Ейрон мертвий». Він потонув і віродився з моря і став божим пророком. Він не боявся нікого зі смертних, не боявся і темряви... і спогадів теж, цього кістя душі. *Відчиняються двері, риплять іржаві завіси... Юрон повернувся.* Але це вже байдуже. Тепер він жрець Мокрочубий, божий пестунчик.

— Дійде до війни? — запитав Грейдон Гудбразер, коли сонце почало осявати горби.— Брат на брата?

— Якщо буде воля затонулого бога. Безбожнику не посісти Скелястий престол.

«Вороняче Око боротиметься, це очевидно». І його не зможе перемогти жінка, навіть така як Аша; жінки свою війну ведуть на породільній постелі. А Теон, навіть якщо досі живий, теж хай не сподівається, цей хлопчина, зітканий з принди та посмішок. У Вічнозимі він себе показав (наскільки вже міг), але Вороняче Око — не хлопчик-каліка. Чардак Юронового корабля пофарбований начервоно, щоб краще приховувати кров, якою просяк. «Віктаріон. Королем має стати Віктаріон, бо в іншому разі шторм погубить нас усіх».

Щойно сонце зійшло, Грейдон покинув Ейрона — поїхав переказати звістку про Балонову смерть своїм родичам у їхніх вежах — у Закопані, у Воронячому Шпилі, у Труповому Озері. Ейрон далі

поїхав сам, видираючись на пагорби та з'їжджаючи в долини кам'янистою стежкою, яка ближче до моря була вже ширша й найжджена. Він зупинявся і проповідував у кожному селищі й у маєтках маломожних лордів.

— Ми народилися з моря й у море ми всі повернемося,— говорив він. Голос низький, як гул океану, гуркотів, наче хвилі.— Бог штормів у своєму гніві висмикнув Балона з замку та скинув додолу, однак тепер він бенкетує попід товщею хвиль у водяних палатах затонулого бога,— казав він і здіймав руки.— Балон мертвий! Король мертвий! Та король повернеться! Адже мертве не вмирає, а повстає знову, дужче й міцніше! Король повстане!

Дехто зі слухачів кидав свої кирки та кайла, щоб іти за ним, отож коли нарешті долинуло гримотіння хвиль, за Ейроновим конем простувало з дюжину людей, діткнутих богом і готових затонути.

У Рінневищі мешкало кілька тисяч рибалок, і їхні халупи тулилися навколо квадратної вежки з башточками на всіх чотирьох рогах. Чотири десятки Ейронових затонулих уже чекали на свого жерця, облаштувавшись на сірому піщаному березі у наметах з тюленьчих шкір і в плавникових хижках. Їхні долоні, закоржавілі від ропи, в близнах від мереж і линв, мозолясті від весел і кайл і сокир, тепер стискали тверді як залізо дрючки з прибитого до берега плавнику, бо це бог озброїв їх зі свого підводного арсеналу.

Для жерця збудували хижку біля самої води. Ейрон, після церемонії потоплення нових своїх послідовників, з вдячністю заліз у неї. «Боже,— молився він,— озвися до мене в гуркоті хвиль і скажи, що діяти. Капітани й королі чекають на твоє слово. Хто стане нашим королем замість Балона? Заспівай до мене мовою левіафана, нехай дізнаюся я його ім'я. Скажи мені, царю підводний: хто має силу збороти шторм на Пайку?»

Хоча дорога до Молоторогу виснажила його, Ейрон Мокрочубий ніяк не міг заспокоїтися в своєму плавниковому пристановищі, накритому чорними гілками, які принесло море. Накотилися хмари, затуляючи місяць і зорі, й темрява важким запиналом лягла і на море, і на Ейронову душу. «Балоновою улюбленицею була Аша, дитя його серця, але жінка не може правити залізnorodними. Отож королем має стати Віктаріон». Дев'ятеро синів народилося з чересел Квелона Грейджоя, і Віктаріон був з них найдужчий — справжній бугай,

безстрашний і відданий. «У цьому й небезпека». Молодший брат має коритися старшому, а Віктаріон не з тих, хто попливе супроти традицій. «Але Юрона він не любить. Відтоді як померла жінка».

А за стінами хижі, крізь хропіння затонулих і квиління вітру, чулося гуркотіння хвиль: молот бога, що кликав на битву. Ейрон виповз зі свого тісного прихистку в холоднечу ночі. Стояв голий, білошкірий, худий і високий, і так само голий зайшов у чорне солоне море. Вода була крижана, але він і не здригнувся від божих пестощів. Хвиля вдарилася в груди, аж він поточився. Друга накрила з головою. Він відчував на вустах сіль, відчував навкруги свого бога, й у вухах відлунювала велична пісня. «Дев'ятеро синів народилося з чересел Квелона Грейджоя, і був серед них найменший, слабкий і переляканий, як дівча. Але це в минулому Той Ейрон потонув, і бог зробив мене сильним». Холодне солоне море огорнуло його, обійняло, пронизало слабку людську плоть до кісток. «Кістя,— подумав Ейрон.— Кістя душі. Балонове кістя й кістя Аррі. Істина в наших кістках, бо м'ясо гниє, а кістя лишається. А на горі Нага — кістя палацу Сірого Короля...»

Худий і білошкірий, Ейрон Мокрочубий тремтячи викидав назад на берег мудрішим, ніж коли заходив у море. Бо кістками відчув він відповідь, і тепер йому відкрився шлях. Ніч була така холодна, що тіло його, коли він повертався в хижу, аж парувало, але в грудях палав вогонь, і вперше до Ейрона легко прийшов сон, який не уривався рипінням залізних завіс.

Коли ж Ейрон прокинувся, стояв ясний вітряний день. Жрець поснідав юшкою з молюсків і водоростей, звареній на багатті з плавнику. Не встиг він закінчити, як до нього в оточенні дюжини вартових спустився зі своєї вежки Мелдред Мерлін.

— Король мертвий,— повідомив їм Мокрочубий.

— Так. Уже був один птах. А нині прилетів другий,— озвався Мерлін — круглий опасистий лисань, який іменував себе «лордом» на царинський манір і вдягався в хутро й оксамит.— Один птах кличе мене на Пайк, другий — у Десятивежжя. У вас, у кракенів, забагато мацаків, ви просто роздираєте людину. Що скажете, жерче? Куди мені спрямувати мої лодії?

— Десятивежжя, кажете? — нахмурився Ейрон.— І який же кракен кличе вас туди?

Десятивежжя — престол лорда Гарло.

— Королівна Аша. Вона пливе додому. І Книгогриз розсилає круків, збираючи всіх її друзів до Гарло. Пише, що лорд Балон волів бачити на Скелястому престолі саме її.

— Кому посісти Скелястий престол, вирішить затонулий бог,— сказав жрець.— Клякайте, якщо хочете, щоб я вас благословив.

Лорд Мерлін опустився навколішки, й Ейрон відкоркував свій бурдюк і пустив цівку морської води йому на лисину.

— Пане боже, іже затонув заради нас, нехай Мерлін, слуга твій, народиться вдруге з моря. Благослови його сіллю, благослови його камінням, благослови його крицею.

Вода потекла по Мерлінових круглих щоках, промочивши бороду й лисячу накидку.

— Мертве не вмирає,— закінчив Ейрон,— а повстає знову, дужче й міцніше.

Та коли Мерлін підвівся, жрець мовив:

— Лишайтеся й слухайте, щоб ширити слово боже.

За три фути від берега хвилі розбивалися об гранітний кругляк. Саме на ньому і став Ейрон Мокрочубий, щоб його бачили всі його учні й чули кожне слово, яке він має сказати.

— З моря ми народилися й у море ми всі повернемося,— почав він, як починав уже сотні разів.— Бог штормів у своєму гніві висмикнув Балона з замку та скинув додолу, і тепер мій брат бенкетує під товщею хвиль. Залізний король мертвий! Та король повернеться! Адже мертве не вмирає, а повстає знову, дужче й міцніше!

— Король повернеться! — підхопили затонулі.

— Повернеться. Мусить. Але хто? — Мокрочубий якусь мить дослухався, але у відповідь лише плюскотіли хвилі.— Хто буде нашим королем?

Затонулі заходилися гримотіти своїми плавниковими дрючками.

— Мокрочубий! — гукали вони.— Мокрочубий король! Король Ейрон! Хочемо Мокрочубого!

Ейрон похитав головою.

— Якщо батько, маючи двох синів, одному дає топір, а другому — мережу, хто з двох стане вояком?

— Топір для вояка,— крикнув у відповідь Рус,— мережа — для рибалки на морі.

— Саме так,— сказав Ейрон.— Бог забрав мене в глибини моря й утопив там того нікчому, яким я був. А коли знову викинув мене на берег, то дав мені очі, щоб бачити, вуха, щоб чути, і голос, щоб поширювати його слово,— аби я міг стати його пророком і проповідувати його істини тим, хто їх призабув. Я не створений, щоб сидіти на Скелястому престолі... так само як і Юрон Вороняче Око. Бо я чув голос бога, який сказав: безбожнику не посісти Скелястий престол!

Мелдред Мерлін схрести на грудях руки.

— Тоді хто — Аша? Чи Віктаріон? Скажіть нам, жерче!

— Вам скаже затонулий бог, але не тут,— націлив Ейрон пальця у Мерлінове кругле біле обличчя.— Слухайте не мене і не людських законів — слухайте море. Підніміть вітрила та спустіть на воду весла, мілорди, і пливіть на Стару Вєсь. І ви, і всі капітани й королі. Не пливіть ні на Пайк, щоб присягати безбожнику, ні до Гарло, щоб змовлятися з лукавими жінками. Спрямуйте ніс корабля на Стару Вєсь, де стояв палац Сірого Короля. Іменем затонулого бога закликаю вас. Закликаю вас усіх! Кидайте свої хорони й халупи, свої замки й фортеці, повертайтеся на гору Наґа та проведіть царезбори!

Мерлін вирячився на нього.

— Царезбори? Але справжні царезбори не проводилися вже...

— ...надто довго! — з мукою крикнув Ейрон.— Однак на зорі часів залізородні самі обирали собі королів, підносячи найдостойніших. Час нам повертатися до давнього звичаю, бо тільки він підніме нас знову до величі. Саме царезбори обрали Араса Залізноступа на верховного короля, увінчавши йому голову плавниковою короною. І Сайласа Плосконосого, і Гарага Гора, і Старого Кракена — усіх їх піднесли на царезборах. А на теперішніх царезборах з'явиться чоловік, який довершить справу короля Балона й поверне нам наші вольності.

Не пливіть ні на Пайк, ні до Гардо, а пливіть на Стару Вєсь, кажу вам знову. Шукайте гору Наґа й кістя палацу Сірого Короля, бо лише на цьому священному місці, коли місяць потоне й випірне знову, ми оберемо собі гідного короля, побожного короля,— він ще раз високо підкинув руки.— Слухайте! Слухайте хвилі! Слухайте бога! Це він до нас промовляє, і він каже: не мати нам іншого короля, окрім обраного на царезборах!

По цих словах люди заревіли, а затонулі загрюкали своїми дрючками.

— Царезбори! — кричали всі.— Царезбори, царезбори! Не мати нам іншого короля, окрім обраного на царезборах!

Гуркіт, який здійнявся, лунав як грім — його не могли не почути ні Вороняче Око на Пайку, ні бог штормів у своїх хмарних палатах. І Ейрон Мокрочубий переконався, що впорався добре.

Капітан варти

— Криваві апельсини перестигли,— зронив князь утомленим голосом, коли капітан викотив його на терасу.

І замовк на кілька годин.

Щодо апельсинів — то була щира правда. Декілька вже й упало, луснувши на блідо-рожевому мармурі. Щоразу як Гота вдихав, ніздрі наповнювалися їхнім гострим і солодким ароматом. Без сумніву, князь теж відчував цей запах, сидячи під деревами у візочку, змайстрованому для нього мейстром Калеотом,— з подушками з гусячого пуху й торохтючими колесами з чорного дерева й заліза.

Довгий час чути було тільки, як хлюпаються діти у водоймах і фонтанах, а одного разу долинуло тихе «ляп» — ще один апельсин упав і луснув на терасі. А потім з дальнього кінця палацу капітан почув ледь вловимий тупіт чобіт по мармуру.

Обара. Гота впізнав її кроки: сягністі, квапливі, сердиті. У стайні при брамі її кінь напевно стоїть у милі, з кривавими відмітинами від острогів. Вона завжди їздить тільки на жеребцях і, люди чули, хвалиться, що здатна загнuzдати в Дорні будь-якого коня... і будь-якого чоловіка також. Капітан чув й інші кроки — швидке м'яке човгання мейстра Калеота, який силкувався не відставати.

Обара Санд завжди ходила занадто швидко. «Ганяється за тим, чого впіймати не зможе ніколи»,— сказав князь одного разу своїй дочці в присутності капітана.

Коли Обара з'явилася під потрійною аркою, Арео Гота галябардою загородив їй дорогу. Лезо барди трималося на шестифутовому ясеневому ратиці, тож обійти його вона не могла.

— Міледі, вам далі не можна,— басом прогуркотів Гота з сильним норвоським акцентом.— Князь просив його не турбувати.

Ще він не заговорив, її обличчя вже було мов з каменю різьблене, а тепер йому ще додалося твердості.

— Ви мені дорогу перегородили, Гото.

Обара була найстаршою «гадюкою» — ширококоста жінка під тридцять, із близько посадженими очима й рудуватим волоссям, яке дісталось їй на спадок від старгородської повії, що народила її. Під картатим мишасто-золотим плащем з пісочного шовку виднівся костюм для верхової їзди — стара коричнева шкіра, потерта й обвисла. Оце й усе, що було в Обарі м'якого. На боці вона носила скручений батіг, а на спині — круглий щит зі сталі й міді. Спис свій вона лишила надворі. Арео Готу це радувало. Хай яка Обара прудка й дужа, а проти нього не витримає, він це добре усвідомлював... а от вона сама не усвідомлює, і йому зовсім не хотілося пролити її кров на біло-рожевий мармур.

Мейстер Калеот переступив з ноги на ногу.

— Леді Обаро, я ж вам казав...

— Він знає, що мій батько загинув? — запитала Обара в капітана, звернувши на мейстра не більше уваги, ніж звернула б на муху — якби знайшлася така дурна муха, що підлетіла б їй до голови.

— Знає, — відповів капітан. — Птах приніс звістку.

На кручачих крилах прилетіла в Дорн смерть, написана дрібним почерком і запечатана краплею твердого червоного воску. Калеот, певно, відчув, що там, у тому листі, бо звелів Готі його доставити. Князь подякував йому, але довший час не ламав печатки. Ціле пообіддя сидів він з пергаментом на колінах, дивлячись, як граються діти. Спостерігав за ними, аж поки не сіло сонце й вечірній холод не загнав їх у хату; тоді він довго дивився на зоряні відблиски на воді. Уже й місяць зійшов, коли князь послав Готу по свічку, щоб прочитати листа попід апельсиновими деревами в темряві ночі...

Обара торкнулася батога.

— Тисячі людей пішки перетинають піски й виходять на кістяну дорогу, щоб допомогти Еларії доправити мого батька додому. Септи напхом напхані, а червоні жерці запалили в своїх храмах вогнища. В будинках подушок жінки лягають з усіма, хто зайде, й не беруть з них грошей. У Сонцеспісі, на Зламаний Косі, на берегах Зеленокровиці, в горах і далеко в пустелі — всюди, всюди жінки видирають на собі волосся, а чоловіки ревуть від люті. Й усіма мовами лунає одне

питання: як вчинить Доран? Що зробить брат, аби помстити нашого закатрупленого княжича? — вона ближче присунулася до капітана.— А ви кажете, він просив його не турбувати?

— Він просив його не турбувати,— повторив Арео Гота.

Капітан замкової варти добре знав князя, якого охороняв. Одного разу, давним-давно, з Норвоса прийшов сюди зелений юнак — широкоплечий хлопчина з кучмою темного волосся. Нині це волосся побіліло, а на тілі zostалися шрами від багатьох битв... але міць у ньому лишилася, і барду свою він тримає нагостреною, і бородаті жерці добре вишколили його. «Вона не пройде»,— мовив він до себе, а до неї сказав:

— Князь дивиться, як граються діти. Його не можна турбувати, коли він дивиться, як граються діти.

— Гото,— заговорила Обара Санд,— забирайтеся з дороги, бо як вхоплю вашу барду...

— Капітане,— почувся позаду наказ,— пропустіть її. Я побалакаю з нею.

Голос князя звучав хрипко.

Арео Гота рвучко поставив барду рівно й відступив убік. Обара востаннє кинула на нього довгий погляд і широкими кроками пройшла повз, а за нею поквапився мейстер. Калеот, коротун п'ятьох футів на зріст, був голомозий мов яйце. Обличчя мав таке гладеньке і тлусте, що важко було визначити вік, але він тут з'явився ще до капітана — служив ще князевій матері. Попри вік і опасистість, він досі був доволі моторний, а що вже розумний!.. от тільки занадто смиренний. «Він не рівня жодній з гадюк»,— подумав капітан.

У тіні апельсинових дерев сидів князь у своєму візку, підтягнувши подагричні ноги; під очима його залягли мішки... хоча що не давало йому спати — горе чи подагра, Гота не міг сказати. Внизу, у фонтанах і водоймах, досі гралися дітлахи. Найменшій дитині було не більш як п'ять років, найстаршій — дев'ятнадцять. Половина дівчат, половина хлопців. Гота чув, як вони хлюпаються і верещать одне до одного тоненькими пронизливими голосами.

— Ще не так давно ти сама була серед дітей у цих водоймах, Обаро,— мовив князь, коли жінка опустила перед його візком на одне коліно.

— Двадцять років тому,— пирхнула вона,— чи близько до того, це вже не має значення. Та й була я тут недовго. Я ж вилупок від повії, ви забули?

Оскільки князь нічого не відповів, вона підвелася й узялася руками в боки.

— Мого батька вбили.

— Він загинув у поєдинку під час суду через двобій,— сказав князь Доран.— За законом це не вважається вбивством.

— Він був вашим братом.

— Був.

— То що ви робитимете з його смертю?

Князь незграбно розвернув візка, щоб поглянути на неї. Хоча Дорану Мартелу було всього п'ятдесят два роки, на вигляд йому можна було дати значно більше. Під лляним халатом ховалося м'яке й безформне тіло, а на ноги взагалі було важко дивитися. Від подагри суглоби карикатурно набрякли й почервоніли: ліве коліно завбільшки було з яблуко, праве — з диню, а пальці на ногах перетворилися на перестиглі фіолетові виноградини: здається, торкнешся — і луснуть. Навіть від ваги покривала князь здригався від болю, але терпів без нарікань. «Мовчання — найкращий друг князя,— казав він своїй дочці, капітан сам чув.— Слова як стріли, Аріанно. Випустиш — і назад не повернеш».

— Я написав лорду Тайвіну...

— *Написали?* Якби ви бодай наполовину були таким, як мій батько...

— Я не твій батько.

— Це я добре знаю,— озвалася Обара голосом, хрипким від презирства.

— Ти б хотіла, щоб я пішов на них війною.

— На це я і не сподіваюся. Але вам не доведеться навіть з візка вставати. Дозвольте мені помститися за батька. У вас у княжому коридорі стоїть військо. Друге — в лорда Айронвуда на кістяній дорозі. Одне дайте мені, а друге — Нім. Нехай вона їде на королівський гостинець, а я витягну лордів Прикордоння з їхніх замків і переконаю виступити на Старгород.

— І скільки ти сподіваєшся утримувати Старгород?

— Досить буде просто його сплюндрувати. Багатство Високої Вежі...

— То це золота ти жадаєш?

— Я жадаю крові.

— Лорд Тайвін сам пришле нам голову Гори-на-коні.

— А хто пришле нам голову лорда Тайвіна? Гора завжди був його песиком.

Князь махнув на водойми.

— Обаро, поглянь на дітей, будь така ласкава.

— Не буду я така ласкава. Ласкава я стану, коли проштрикну списом живіт лорду Тайвіну. І змушу його співати «У Кастемері дощ», а сама в цей час копирсатимусь у його нутрощах у пошуках золота.

— Поглянь,— повторив князь,— я наказую.

Деякі зі старших дітей вляглися долілиць на гладенький рожевий мармур, засмагаючи на сонці. Інші в морі плавали у човні. Трійко будували з піску замок з високим шпилем, що нагадував Списовежу Старого Палацу. Зо два десятки зібралися у заводі подивитися битву: менші діти, сидячи на плечах старших, штовхалися на міліні, де вода доходила до пояса, і силкувалися скинути одне одного у воду. Щоразу як пара падала, водночас із хлюпанням вибухав гучний регіт. Брунатна як горіх дівчинка стягнула білявого хлопця з братових плечей, і він сторчголов полетів у заводь.

— Колись у таку саму гру грався твій батько, а перед ним — і я,— мовив князь.— Між нами десять років, тож я вже забув про водойми на той час, коли він доріс до гри, але я завжди спостерігав за ним, коли приїздив до мами в гості. Він уже хлопчиком був такий запеклий! Меткий, як водяна змія. Частенько я бачив, як він скидає у воду хлопчаків, більших за нього. Він нагадав мені про це того дня, коли виїздив на Королівський Причал. Присягнувся, що колись іще разок пограється, бо в іншому разі я б його не відпустив.

— *Відпустив?* — засміялася Обара.— Так наче ви могли його зупинити. Червоний Гад Дорнський їздив, куди йому заманеться.

— Так, правда. Хотів я чимось утішити те...

— Я прийшла не за тим, щоб мене втішали,— повним презирства голосом озвалася вона.— Того дня, коли батько прийшов по мене, мати не хотіла мене віддавати. «Це ж дівчинка,— казала вона,— та я й не певна, що вона ваша. В мене були тисячі чоловіків». А він, кинувши

списа мені під ноги, зворотом долоні ляснув маму по обличчю, аж вона заплакала. «І дівчаток, і хлопчиків — нас усіх чекають свої битви, — сказав він, — але боги дають нам обрати зброю». Він спершу вказав на списа, а потім на материні сльози, і тоді я підняла списа. «Я ж казав тобі, що вона моя», — мовив батько й забрав мене. За рік мати спилася й померла. Подейкують, перед смертю вона плакала, — Обара наблизилася до князя на візку. — Дозвольте мені скористатися списом; більшого я не прошу.

— Багато ти просиш, Обаро. Мені треба з цим переспати.

— Ви й так уже надто довго проспали.

— Може, твоя правда. Своє слово я пришлю тобі в Сонцеспис.

— Сподіваюся, це буде слово «війна», — Обара розвернулася на закаблуках і так само сердито, як і прийшла, широким кроком пішла геть — назад у стайню по свіжого коня, в передчутті ще одного карколомного чвалу.

А мейстер Калеот залишився.

— Князю, — заговорив кругленький коротун. — Ноги болять?

Князь слабенько всміхнувся.

— А сонце пече?

— Принести вам трунок від болю?

— Ні. Хочу мати світлу голову.

Мейстер повагався.

— Князю, чи... чи це розважливо — відпускати леді Обару назад у Сонцеспис? Вона, без сумніву, підбурюватиме простолюд. Люди любили вашого брата.

— Ми всі любили, — Доран притис пальці до скронь. — Ні. Ваша правда. Мені теж слід вертатися у Сонцеспис.

Кругленький коротун знову повагався.

— Хіба це мудро?

— Немудро, але необхідно. Пошліть краще гінця до Рикассо — нехай відчинить мої покої у Вежі сонця. Повідомте моїй дочці Аріанні, що я приїду завтра.

«Моя маленька князівна». Капітан страшенно скучив за нею.

— Вас побачать, — застеріг мейстер.

Капітан зрозумів, про що це він. Два роки тому, коли вони поїхали з Сонцеспису, шукаючи миру й відлюддя у Водосаду, подагра князя Дорана ще не настільки розгулялася. В ті дні він ще здатен був сам

ходити, хай і повільно, спираючись на ціпок і кривлячись із кожним кроком. Князь не хотів, щоб вороги дізналися, який він тепер слабкий, а в Старому Палаці та в місті-тіні повно цікавих очей. «Очей,— подумав капітан,— а ще сходів, на які йому не видертися. На верхівку Вежі сонця він може хіба що злетіти».

— Нехай бачать. Слід трохи успокоїти збурунені хвилі. Дорну варто нагадати, що в нього досі є князь,— він слабо посміхнувся.— Нехай старий і подагричний.

— Якщо повернетесь в Сонцеспис, доведеться влаштувати аудієнцію для королівни Мірселли,— мовив Калеот.— А з нею буде білий лицар... а ви же знаєте: він шле листи своїй королеві.

— Певно, що шле.

Білий лицар. Капітан спохмурнів. Сер Арис приїхав у Дорн, супроводжуючи свою королівну, як колись приїхав Арео Гота, супроводжуючи свою. Навіть імена у них співзвучні: Арео й Арис. Але на цьому схожість і закінчувалася. Капітан покинув Норвос із його бородатими жерцями, а сер Арис Окгарт і досі служив Залізному трону. Щоразу як князь посилав Готу в Сонцеспис, він, побачивши лицаря в довгому білому плащі, відчував таку собі зажуру. Одного дня, підозрював він, їм двом доведеться зітнутися, і того дня Окгарт загине, бо голову йому знесе капітанова барда. Провівши рукою по довгому ясеневому ратищу, Гота подумав, що день цей, можливо, вже недалечко.

— Уже вечоріє,— казав князь.— Дочекаємося ранку. Потурбуйтеся, щоб мій паланкін був готовий на зорі.

— Як накажете,— Калеот легенько вклонився. Капітан відступив, даючи йому пройти, і мейстрові кроки скоро стихнули.

— Капітане,— стиха озвався князь.

Гота, однією рукою стискаючи барду, рушив до нього. Ясень на дотик здавався гладеньким, як жіноча шкіра. Наблизившись до візка, капітан грюкнув ратищем об підлогу, щоб сповістити про свій прихід, але князь не спускав очей з дітлахів.

— У вас були брати, капітане? — запитав він.— Удома, в Норвосі, замолоду? А сестри?

— Й ті, й ті,— відповів Гота.— Двоє братів, троє сестер. Я був наймолодший.

Наймолодший небажаний син. Ще один зайвий рот, який потрібно годувати, рослявий хлопець, який їв забагато й дуже швидко виростав зі свого одягу. Не дивно, що його продали бородатим жерцям.

— А я був найстарший,— мовив князь,— а лишився останній. Морс і Олівар померли ще в колісці, я вже й не сподівався, що в мене ще будуть брати. Коли народилася Елія, мені було дев'ять, я служив зброєносцем у Соляному Узбережжі. Прилетів крук зі звісткою, що в мами передчасно, за місяць до строку, почалися пологи, а я був уже в такому віці, що розумів: дитина не виживе. Коли лорд Гаргален повідомив мені, що в мене народилася сестричка, я запевнив його, що вона скоро помре. Але вона, милістю Матері, вижила. А за рік з'явився Оберин, пищав і ніжками чеберяв. Коли вони вдвох гралися тут, у водоймах, я був уже дорослий. А тепер я сиджу отут, а їх уже немає.

Арео Гота не знав, що на це відповідати. Він-бо простий капітан замкової варти, навіть після стількох років він і досі чужак у цьому краю з його семиликим богом. «Служити. Коритися. Захищати». Таку обітницю він дав у шістнадцять років — коли взяв собі за жінку свою барду. Прості обітниці для простих людей, ось як казали бородаті жерці. Капітана не вчили втішати згорьованих князів.

Він досі намагався підшукати слова, коли з гучним виляском упав ще один апельсин, буквально за фут від того місця, де сидів князь. Доран здригнувся на звук, так наче йому зробили боляче.

— Досить,— мовив він,— досить уже. Залиште мене, Арео. Нехай подивлюся ще кілька годин на дітей.

Сонце сіло, повітря похолоднішало, діти пішли в палац вечеряти, а князь так і зостався під апельсиновими деревами, поглядаючи на притихлі водойми й море вдалині. Слуга приніс йому мисочку маслин, приніс коржів, сиру і нутового пюре. Доран трохи поїв і випив келих солодкого міцного вина, як любив. Щойно келих спорожнів, князь наповнив його знову. Іноді глибокої чорної ночі князь отак і засинав у візку. Тільки тоді капітан віз його через осяяну місяцем терасу, попри шерегу жолобчатих колон, попід витончену арку до великого ліжка з чистими й прохолодними лляними простирадлами в покоях над морем. Коли капітан укладав його в ліжку, Доран застогнав, але, боги милостиві, не прокинувся.

Капітанова спальня містилася поряд з князевою. Сівши на вузьке ліжку, Гота дістав з ніші точильний камінь і наолієну ганчірку й узявся

до роботи. «Тримай барду нагостреною»,— веліли йому бородаті жерці того дня, як його таврували. І він завжди тримав її нагостреною.

Направляючи барду, Гота думав про Норвос — верхнє місто на пагорбі й нижнє місто біля річки. Йому досі пригадувалося бухання трьох дзвонів: від басовитого гуркоту Нума аж кості торохтіли, в Нарі голос був сильний і гордовитий, а Наель розсипався срібним сміхом. В роті знову відчувався смак зимняка — пирога з імбиром, кедровими горішками й шматочками вишні, який запивали *назою* зі збродженого козиного молока, яку подавали в залізних кухликах, з медом. Внутрішнім зором він побачив маму в сукні з білячим хутром, яку вона вдягала тільки раз на рік — коли родина ходила дивитися на танці ведмедів біля підніжжя Грішницьких сходів. Відчув сморід паленого волосся: це бородатий жрець приклав тавро посередині його грудей. Боліло так, що, здалося, серце зараз зупиниться, та Арео Гота і не здригнувся. На випаленій на грудях сокирі волосся вже так і не відросло.

Й лише коли обидва леза барди зробилися гострі — голитися можна, капітан поклав свою ясенево-залізну жінку на ліжку. Позіхаючи, скинув брудний одяг, пожбурих на підлогу й розтягнувся на солом'янику. На думку про тавро шрам почав свербіти, тож, перш ніж заплющити очі, довелося почухатися. «Слід було мені позбирати апельсини, які попадали»,— подумав капітан і нарешті поринув у сон, уявляючи терпкувато-солодкий їхній смак і беручий червоний сік на пальцях.

Світанок прийшов надто швидко. Біля стайні вже стояв найменший з трьох запряжених кіньми паланкінів — кедрові ноші з червоними шовковими фіранками. Капітан відібрав у супровід два десятки списників — з тих тридцяти, що були вартовими у Водосаду; решта нехай лишаються чатувати сади й дітлахів, серед яких є сини й доньки знатних лордів і заможних купців.

Хоча князь виїжджати збирався на зорі, Арео Гота знав, що насправді баритися він буде ще довго. Поки мейстер допомагав Дорану Мартелу скупатися й замотати набряклі суглоби лляними бинтами, просякнутими заспокійливим зіллям, капітан, як і належить йому за рангом, вдягнув мідну кольчугу-луску й широчезний плащ із мишасто-золотого пісочного шовку, щоб сонце не так нагрівало мідь. День заповідався спекотний, і капітан давно вже забув про важку накидку з

кінського волосу та про шкірянку в заклепках, які носив у Норвосі: в Дорні в такому одязі можна спектися. Залишив тільки залізний напівшолом з гострими шпичаками на гребені, тільки тепер замотував його жовтогарячим шовком, закручуючи тканину навколо шпичаків. Бо в іншому разі сонце б так розжарило метал, що голова б розболілася ще на півдорозі до палацу.

А князь і досі не був готовий до від'їзду. Перед дорогою він вирішив поснідати кривавим апельсином і тарілкою чайчиних яєць, порізаних із шинкою і вогнеперцем. А потім обов'язково ще мав попрощатися з кількома дітлахами, до яких особливо прихилився: з Далтовим хлопчиком, з дітьми леді Блекмонт і з круглоvidoю сиріткою, чий батько колись торгував тканиною і прянощами, плаваючи Зеленокровицею. Розмовляючи з малими, Доран ноги собі наклав прегарним мирським покривалом, щоб діти не бачили його набряклих забинтованих суглобів.

Коли нарешті виїхали, був уже полудень: князь сидів у паланкіні, мейстер Калеот їхав на віслучку, решта йшли пішки. П'ятеро списників ступали попереду, п'ятеро — позаду, а ще по п'ятеро охороняли паланкін з обох боків. Арео Гота зайняв звичне місце по ліву руч від князя, на марші тримаючи барду на плечі. Дорога з Сонцеспису у Водосад бігла вздовж моря, тож бодай прохолодний бриз освіжав подорожніх, поки вони перетинали голі рудувато-брунатні терени, де тільки каміння, пісок і покручені дерева-недоростки.

На півдорозі до мети валку наздогнала друга гадюка.

Вона раптово виїхала на дюну верхи на золотому степовому скакуні з білою шовковою гривною. Навіть на коні леді Нім сиділа граційно, вдягнена в мерехтливі бузкові шати й широку шовкову накидку, кремово-мідяну, яка здіймалася від кожного повіту вітру, аж видавалося, що леді Нім от-от злетить. Двадцятип'ятирічна Наймірія Санд була гінка як верба. Пряме чорне волосся, заплетене в довгу косу й закручене на маківці дротом з червоного золота, мисиком спускалося на чоло понад темними очима — точно як у батька. Високі вилиці, пухкі вуста, молочно-біла шкіра — леді Нім пишалася вродою, якою не могла похвалитися її старша сестра... але ж і матір'ю Обари була Старгородська шльондра, в той час як Нім народилася від шляхтянки зі стародавнього Волантиса. Позаду Нім їхала дюжина кінних списників,

і їхні круглі щити виблискували на сонці. Вершники рушили за нею вниз із дюни.

Князь, щоб насолодитися бризом з моря, відсунув і закріпив фіранки на паланкіні. Леді Нім порівнялася з ним, притримавши гарну золотаву кобилу, щоб їхала з такою самою швидкістю, як і паланкін.

— Яка зустріч, дядьку,— проспівала Нім, так наче опинилася тут цілком випадково.— Можна проїхатися з вами до Сонцеспису?

Капітан ішов з протилежного боку паланкіна, однак чув кожне слово, сказане леді Нім.

— Буду потішений,— озвався князь Доран, хоча в голосі його, здалося капітану, втіхи не відчувалося.— Подагра й печаль — не найкраще товариство в дорозі.

З цих слів капітан збагнув, що кожен камінець мов шпилькою проштрикує князеві розпухлі суглоби.

— З подагрою я нічим заради не можу,— сказала Нім,— а от печаль була батькові чужа. Йому до смаку більше була помста. Це правда, що Грегор Кліган зізнався в убивстві Елії та її дітей?

— Проревів це так, що цілий двір чув,— підтвердив князь.— Лорд Тайвін пообіцяв нам його голову.

— А Ланістер завжди сплачує свої борги,— мовила леді Нім,— тільки, боюся, лорд Тайвін збирається розплатитися з нами нашими ж грошима. Прилетів птах від нашого любого сера Деймона, який присягається, що батько мій полоскотав монстра не раз і не двічі під час двобою. Якщо це так, то сер Грегор, вважайте, мертвий, тому нема за що дякувати Тайвіну Ланістеру.

Князь скривився. Чи то від подагричного болю, чи то від слів племінниці — капітан не міг сказати напевне.

— Може бути.

— Може? Так і є.

— Обара хоче, щоб я війною на них пішов.

— Гак,— розсміялася Нім,— вона мріє підпалити Старгород. Ненавидить місто так само гаряче, як наша менша сестричка його любить.

— А ти?

Нім озирнулася через плече на своїх супутників, які їхали на дюжину кінських корпусів позаду.

— Я ділила ліжко з близнючками Фаулер, коли отримала звістку, — долетіли до капітана її слова.— Знаєте, яке гасло у Фаулерів? «Дай злинути». Оце і все, чого я у вас прошу. Дайте мені злинути, дядечку. Могутнє військо мені не потрібне, досить буде любої сестри.

— Обари?

— Тієни. Від Обари забагато галасу. А Тієна така мила й ніжна, що її жоден чоловік не запідозрить. Обара б зробила зі Старгорода погребальне вогнище для батька, але я не настільки кровожерлива. Мені вистачить і чотирьох життів. Золотих близнюків лорда Тайвіна — відплату за Еліїних дітей. Старого лева — за саму Елію. І нарешті маленького короля — за мого батька.

— Хлопчик нічого нам не зробив.

— Хлопчик — байстрюк, плід зради, інцесту й перелюбу, якщо вірити лорду Станісу,— з голосу її зникла вся грайливість, і капітан піймав себе на тому, що поглядає на неї примруженими очима. Її сестра Обара носить при боці батіг, а в руці — спис, щоб усі могли його бачити. Леді Нім не менше смертоносна, тільки ножі свої добре ховає.— Лише королівською кров'ю можна змити провину за батькове вбивство.

— Оберин загинув у двобої, б'ючись за те, що його взагалі не стосувалося. Тож я це вбивством не називаю.

— Називайте, як схочете. Ми відпровадили до них найкращого чоловіка в Дорні, а вони нам вертають мішок з кістками.

— Він перевищив свої повноваження. «Добре оціни оцього малолітнього короля і його раду, зверни увагу на всі їхні переваги та слабкості,— просив я його, коли ми з ним сиділи на терасі. Їли апельсини.— Знайди нам там друзів, якщо їх узагалі там можна знайти. Дізнайся, що зможеш, про кончину Елії, але не провокуй лорда Тайвіна необгрунтовано». Ось що я йому сказав, а Оберин розсміявся і мовив: «Коли це я кого провокував... необгрунтовано? Ліпше застережи Ланістерів, щоб не провокували мене». Він хотів домогтися справедливості для Елії, але не волів чекати...

— Він сімнадцять років чекав,— урвала його леді Нім.— Були б це ви, батько скликав би прапори й повів військо на північ, ще ваш труп не встигнув би захолонати. Були б це ви, над Прикордонням би зараз сипався дощ зі списів.

— Не маю сумнівів.

— І ще в одному ви не повинні мати сумнівів, князю: ми з сестрами не чекатимемо сімнадцять років, щоб помститися.

Приостроживши кобилу, вона рвонула геть, учвал помчавши в напрямку Сонцеспису, а її почет кинувся їй навздогін.

Князь, відкинувшись на подушки, заплющив очі, але Гота знав, що він не спить. «Йому боляче». На мить капітану здалося, що слід покликати до паланкіна мейстра Калеота, однак якби князю Дорану потрібен був мейстер, він сам би його покликав.

Уже пообідні тіні видовжилися й потемніли, а сонце висіло червоне й роздуте, як князеві суглоби, коли на сході валка угледіла вежі Сонцеспису. Спершу струнку Списовежу, півтори сотні футів заввишки, увінчану позолоченим сталевим списом, який додавав їй ще тридцять футів; потім могутню Вежу сонця з її золотою банею з вітражами; і нарешті мишастої барви Піскобриг, який нагадував викинуту на берег і закам'янілу велику вітрильну галеру.

Усього три льє прибережної дороги відділяли Водосад від Сонцеспису, проте були вони мов два різні світи. Там на сонці гралися голі діти, в мозаїчних дворах награвала музика, а в повітрі витав гострий дух лимонів і кривавих апельсинів. Тут же в повітрі пахло порохами, потом і димом, а ночі оживали від гомону голосів. На відміну від рожевого мармуру Водосаду, Сонцеспис був збудований з глини й соломи, отож і кольору був брунатно-мишастого. Стародавня кріпость дому Мартелів розташувалася на самому сході невеличкої кам'янисто-піщаної коси, з трьох боків оточеної морем. На заході, у тіні масивних мурів Сонцеспису, до замку ліпилися, наче рачки до галери, збудовані з саману майстерні й халупи без вікон. На захід від них вирости стайні, і заїзди, і винарні, і будинки подушок, деякі з них теж оточені мурами, і під цими мурами теж тулилися халупи. «І так далі, і далі, і далі, бородаті жерці сказали б». У порівнянні з Тайрошем, чи Миром, чи Великим Норвосом місто-тінь було просто містечком, але в дорнян воно єдине бодай нагадувало справжнє місто.

Леді Нім прибула на кілька годин раніше за валку, і, без сумніву, вона вже попередила вартових про наближення гостей, адже, коли валка підїхала, Трояка брама вже була відчинена. Лише в цьому місці ворота йшли одні за одними й гості могли проїхати одразу попід усіма трьома Серпантинними стінами просто в Старий Палац, не долаючи милі й милі вузьких завулків, внутрішніх двориків і гамірних базарів.

Щойно на очі з'явилася Списовежа, князь Доран засунув фіранки на паланкіні, але простолюд усе одно гукав до князя, коли паланкін проїздив мимо. «Гадюки добре людей підігріли»,— з тривогою подумав капітан. Проминули зовнішнє півколо занехаяних будинків і заїхали у Другу браму. За нею в повітрі відгонило смолою, солоною водою і гнилими водоростями, а юрба з кожним кроком щільнішала.

— Дорогу князю Дорану! — заgrimотів Арео Гота, грюкаючи ратищем списа по бруківці.— Дорогу князю Дорану!

— Княжич мертвий! — заверещала якась жінка позаду нього.

— До списів! — гаркнув чоловік на балконі.

— Доране! — почувся якийсь шляхетний голос.— До списів!

Гота вже й не шукав, хто говорить: тиснява стояла страшна, і третина людей галасувала.

— До списів! Помстимо Червоного Гада!

Заки дісталися третіх воріт, гвардійці вже криками розганяли людей з дороги, щоб звільнити прохід для князевого паланкіна, а натовп почав жбурлятися абичим. Якийсь обшарпаний хлопчик з напівзогнилим гранатом у руці проскочив повз списника, але, побачивши на дорозі Арео Готу з готовою до бою бардою, впустив гранат на землю та швиденько ретирувався. А з задніх рядів летіли лимони, лайми й апельсини впереміш із криками «Війна! Війна! До списів!».

Одному з гвардійців лимоном поцілили в око, в самого капітана об ногу розквасився апельсин.

А з паланкіна не долинуло ні звуку. Доран Мартел заховався за своїми шовковими мурами, поки всю валку не проковтнули мури товщі, а позаду з торохтінням не опустилися рипучі звідні ґрати. Помалу затихнув удалині галас. На подвір'ї вже зустрічала батька князівна Аріанна з половиною двору: були тут і старий сліпий сенешаль Рикассо, і каштелян сер Манфрей Мартел, і молодий мейстер Майлз у сірій мантиї, з шовковистою напахченою бородою, і чотири десятки дорнських лицарів у пливкому льоні сотні відтінків. Маленька Мірселла Баратеон стояла зі своєю септою і сером Арисом з королівської варти, який прів у своїй білій емальованій кольчугі-лусці.

Князівна Аріанна у сандалях зі зміїної шкіри, зашнурованих до самих стегон, сягнистим кроком підійшла до паланкіна. Волосся — ціла грива чорних кучерів — спадало до пояса, а чоло було

прикрашене биндою з мідяних сонць. «Вона досі така маленька!» — подумав капітан. Гадюки всі були росляві, Аріанна ж пішла в матір, яка на зріст була невисока, трохи більш як п'ять футів. Але під обшитим самоцвітами корсетом і вільними пливкими шатами з пурпурового шовку й жовтої парчі вгадувалося цілком жіноче тіло, пишне й округле.

— Батьку,— промовила Аріанна, коли розсунулися фіранки,— Сонцеспис радіє твоєму поверненню.

— Чув я цю радість,— князь слабо посміхнувся й поклав дочці на щоку почервонілу, набряклу руку.— Гарний вигляд маєш. Капітане, будьте ласкаві, допоможіть мені зійти.

Гота навскоси застромив барду в петлю на спині й підхопив князя на руки, стараючись не робити різких рухів, щоб не зрушити розпухлі суглоби. Та все одно Доран Мартел притлумив болісний зойк.

— Сьогодні на вечір я звеліла кухарям готувати бенкет,— сказала Аріанна,— усі твої улюблені страви.

— Боюся, не зможу я віддати їм належне,— озвався князь і повільно роззирнувся подвір'ям.— Я не бачу Тієни.

— Вона просила про аудієнцію. Я відіслала її у тронну залу, щоб там чекала на твій приїзд.

— Гаразд,— зітхнув князь.— Капітане! Що швидше ми з цим покінчимо, то швидше я зможу відпочити.

Гота поніс його довгими сходами у Вежу сонця — у великий круглий покій зразу попід банею, де останнє пообіднє сонячне проміння, косо вливаючись крізь товсті мозаїчні шибки, помережило ромбики білого мармуру півсотнею кольорів. Тут чекала третя гадюка.

Вона сиділа, схрестивши ноги, на подушці біля підніжжя високого помосту, де стояли престоли, але, щойно князь із капітаном увійшли, одразу ж підвелася, вдягнена у вузьку сукню з блакитної парчі з рукавами з мирського мережива; вигляд у цій сукні вона мала невинний, як сама Діва. В одній руці вона стискала вишивку, над якою працювала, а в другій — пару золотих голок. Коси в неї теж були золоті, а очі — глибокі сині озера... й водночас вони нагадали капітану очі її батька, хоча в Оберина вони були чорні як ніч. «Усі Оберинові доньки мають оті його гадючі очі,— зненацька збагнув Гота,— незалежно від кольору».

— Дядьку,— заговорила Тієна Санд,— я чекала на вас.

— Капітане, допоможіть мені зійти на престол.

На помості було два престоли, схожі майже як викапані, тільки в одного спинка була інкрустована золотим списом Мартелів, а в другого — палючим ройнарським сонцем, яке маяло на щоглах кораблів Наймірії, коли ті вперше припливли в Дорн. Капітан всадовив князя попід списом і відступив.

— Так боляче? — голос у леді Тієни був лагідний, і вигляд вона мала солодкий, як полуниця влітку. Матір її була септою, і Тієна несла ауру майже неземної невинності.— Чи можу я чимось зарадити вашому болю?

— Кажи, що маєш, і дозволь мені відпочити. Я втомився, Тієно.

— Я це гаптую для вас,— Тієна розгорнула вишивку. На ній красувався її батько, княжич Оберин, на степовому скакуні, в червоних обладунках, усміхнений.— Коли закінчу, подарую вам, щоб ви його не забували.

— Навряд чи я забуду твого батька.

— Приємно це знати. Бо багато хто не був певен.

— Лорд Тайвін пообіцяв нам голову Гори-на-коні.

— Який він ласкавий... але меч ката — не гідний кінець для бравого сера Грегора. Ми стільки молилися за його швидку смерть, що тільки справедливо буде, як і він молитиметься за те саме. Я знаю, якою отрутою скористався батько,— повільнішої й боліснішої смерті просто не існує. Зовсім скоро ми почуємо зойки Гори — навіть тут, у Сонцеспісі.

Князь Доран зітхнув.

— Обара вимагає від мене йти на них війною. Нім задовольнить і вбивство. А тебе?

— Війна,— сказала Тієна,— але не така, про яку йдеться сестрі. Дорняни найкраще воюють удома, тож я вважаю — слід гострити списи й чекати. Коли Ланістери з Тайрелами прийдуть сюди, ми пустимо їм кров на перевалах і закопаємо їх під дюнами, як уже робили це сотню разів.

— Якщо вони сюди прийдуть.

— Та доведеться, бо в іншому разі королівство знову розвалиться, як до нашого шлюбу з драконами. Батько мені все розповів. Казав, що маємо дякувати Куцю за королівну Мірселлу. Гарненька вона, правда? Були б у мене кучері, як у неї! Вона просто створена, щоб стати

королевою, точно як її матір,— у Тієни на щоках розквітли ямочки.— Матиму за честь готувати весілля й замовити корону. Тристан і Мірселла такі невинні, я подумала, мабуть, підійде біле золото... зі смарагдами — вони личитимуть до Мірселлиних очей. Ну, і діаманти з перлами теж зійдуть, головне — одружити й коронувати дітей. А тоді досить буде просто проголосити дівчинку Мірселлою Першою, королевою андалів, і ройнарів, і перших людей, законною спадкоємицею Сімох Королівств Вестеросу,— і чекати на появу левів.

— *Законною* спадкоємицею? — пирхнув князь.

— Вона старша за брата,— пояснила Тієна, мов якомусь дурнику.
— І за законом Залізний трон має перейти до неї.

— За *дорнським* законом.

— Коли добрий король Дейрон одружився з князівною Міраєю і приєднав нас до свого королівства, було погоджено, що в Дорні завжди пануватиме дорнське право. А *Мірселла*, як на лихо, нині в Дорні.

— Так і є,— буркитливо мовив князь.— Дай мені трохи подумати над цим.

Тієна розсердилася.

— Ви забагато думаєте, дядьку.

— Справді?

— Батько так казав.

— Оберин думав замало.

— Деякі чоловіки багато *думають*, адже бояться *діяти*.

— Є відмінність між страхом і обережністю.

— Молюся, щоб ніколи не побачити вас *настрашеним*, дядьку.

Ще дихати забудете,— махнула вона рукою...

Капітан з гуркотом опустив на мармур ратище барди.

— Міледі, ви забуваєтеся. Зійдіть з помосту, будь ласка.

— Я не мала на думці жодної кривди. Я люблю дядечка, як, я знаю, він любив мого батька,— Тієна опустила перед князем на одне коліно.— Я висловила все, з чим прийшла, дядьку. Пробачте, якщо образила: моє серце розбите на друзки. Ви не розлюбили мене?

— Звісно, ні.

— То благословіть мене, і я піду.

Доран на мить завагався, а тоді все-таки поклав долоню небозі на голову.

— Кріпися, дитино.

— А як інакше? Я ж бо його дочка.

Не встигла вона піти, як на поміст квапливо піднявся мейстер Калеот.

— Князю, вона не... дайте-но глянути на вашу долоню,— він уважно оглянув спершу внутрішній бік, тоді перевернув і понюхав князеві пальці.— Ні, все добре. Добре. Подряпин немає, отож...

Князь відсмикнув руку.

— Мейстре, ви не потурбуєтеся принести мені макового молочка? Вистачить і наперстка.

— Макового молочка. Певна річ.

— Просто зараз, будь ласка,— лагідно підігнав його Доран Мартел, і Калеот помчав до сходів.

А надворі вже сіло сонце. Під банею світло набуло сутінково-синьої барви, і ромбики на підлозі згасали. Князь сидів на престолі попід списом Мартелів, блідий від болю. Довший час помовчавши, він обернувся до Арео Готи.

— Капітане,— заговорив він,— варта моя віддана мені?

— Віддана.

Капітан не знав, як ще можна відповісти на це питання.

— Вся? Чи тільки частково?

— Це добрі вояки. Гарні дорняни. Діятимуть, як накажу,— він стукнув ратищем барди по підлозі.— Я принесу вам голову будь-кого, хто вас зрадить.

— Голови не потрібні. Хочу послуху.

— Ви його маєте.

Служити. Коритися. Захищати. Прості обітниці для простої людини.

— Скільки людей треба?

— Це ви самі вирішите. Може статися, що кількоро добрих вояків упораються краще, ніж два десятки. Хочу зробити все якнайшвидше і якнайтихіше, без кровопролиття.

— Швидко, тихо і без крові, ага. Що накажете?

— Розшукаєте братових дочок, візьмете під варту й замкнете в камерах нагорі Списовежі.

— Гадюк? — у капітана пересохло в горлі.— Всіх... усіх вісьмох, князю? І найменших теж?

Князь поміркував.

— Доньки Еларії замалі, щоб становити небезпеку, але хтось може схотіти використати їх проти мене. Їх теж варто тримати в безпеці біля себе. Тож найменших замкнете також... але найперше — Тієну, Наймірію й Обару.

— Як накаже князь.

У капітана краялося серце. «Моїй маленькій князівні це не сподобається».

— А що з Сареллою? Вона вже доросла, їй майже двадцять.

— Якщо вона не повернеться в Дорн, нічого я з Сареллою вдіяти не зможу — хіба молитися, щоб вона виявила більше здорового глузду, ніж її сестри. Нехай собі... грається. Зберіть усіх решту. Не зможу заснути, поки не впевнюся, що вони всі в безпеці й під вартою.

— Буде зроблено,— мовив капітан і повагався.— Коли про це дізнаються на вулицях, простолюд вибухне.

— Цілий Дорн вибухне,— озвався Доран Мартел змученим голосом.— Я тільки сподіваюся, що лорд Тайвін почує цей вибух на Королівському Причалі та знатиме, якого відданого друга має у Сонцеспісі.

Серсі

Їй наснилося, що вона сидить на Залізному троні, вивищуючись над усіма.

Придворні унизу нагадували кольорових мишей. Можні лорди й гонорові леді стояли перед нею навколішках. Хоробрі юні лицарі складали свої мечі їй до ніг і благали заступництва, а королева згори вниз посміхалася до них. Аж поки невідь-звідки не з'явився карлик, тицяючи в неї пальцем і голосно регочучи. Лорди й леді теж почали хихикати, ховаючи посмішки в долонях. І лише тоді королева усвідомила, що вона гола.

З жаху вона спробувала затулитися руками. Скулилася, ховаючи свій сором, а зубці й зазублини Залізного трону жалили тіло. По ногах цебеніла кров: сталеві ікла вп'ялися в стегна. Коли королева спробувала підвестися, нога провалилася в діру в покрученому металі. Що більше королева борсалася, то більше її затягував трон, віддираючи шматки м'яса з грудей і живота, ріжучи руки й ноги, поки ті не заблищали, мокрі й червоні.

А весь цей час її брат стрибав унизу, регочучи.

Його веселощі й досі відлунювали у вухах, коли Серсі, відчувши легенький дотик на плечі, знагла прокинулася. На коротку мить рука теж здалася привиддям з кошмару, і Серсі скрикнула, але то, як виявилось, прийшла Сенель. Обличчя в служниці було біле й перелякане.

«Ми не самі»,— збагнула королева. Навколо її ліжка нависали тіні — високі постаті в кольчугах, що зблискували під плащами. Озброєним воякам тут було не місце. «Де моя варта?» У спальні було темно, якщо не рахувати ліхтаря, якого високо тримав один з

непроханих гостей. «Тільки не показувати, що злякалася». Серсі, відкинувши розкошлані уві сні коси, мовила:

— Що вам треба від мене?

На світло ліхтаря вийшов чоловік, і вона побачила, що плащ у нього білий.

— Джеймі?

«Снився мені один брат, а збудити мене прийшов другий».

— Ваша світлосте,— зазвучав зовсім не братів голос.— Лорд-командувач велів привести вас.

Волосся в нього кучерявилося, як у Джеймі, тільки в брата воно було мов сухозлітка, як у неї, а в цього чоловіка — чорне й наолієне. Вона збентежено витріщилася на нього, а він щось бурмотів про виходок і арбалет, промовив батькове ім'я. «Мені це сниться,— подумала Серсі.— Досі не прокинулася, кошмар не закінчився. І скоро з-під ліжка виповзе Тиріон і почне з мене реготати».

Але ж це безглуздо. Її брат-карлик — унизу, в чорних камерах, і вже сьогодні він приречений померти. Серсі поглянула на власні руки, перевернула долоні, щоб пересвідчитися: всі пальці на місці. Провела долонею по руці — шкіра була вкрита сиротами, але не порізана. Не було ран і на стегнах, не було і на підощвах. «Сон, то був просто сон. Забагато вчора випила, і всі ці страхи — це жарт, який зі мною зіграло вино. Прийдуть сутінки — і це я реготатиму. Діти будуть нарешті в безпеці, Томен надійно сидітиме на троні, а мій маленький *валонкар-покруч* позбудеться голови та гнитиме в землі».

Джоселін Свіфт уже пхала королеві якийсь кухлик. Серсі зробила ковток: вода з вичавленим у неї лимоном, така квасна, що Серсі не змогла проковтнути — виплюнула. Чути було, як нічний вітер шарпає віконниці, й бачилося все з якоюсь дивною чіткістю і ясністю. Джоселін тремтіла як листочок, налякана не менше за Сенель. Над нею височів сер Озмунд Кетлблек. Позаду нього стояв сер Борос Блаунт із ліхтарем. Біля дверей — ланістерівські гвардійці з блискучими левами на гребенях шоломів. У них теж був переляканий вигляд. «Невже? — думала королева.— Невже це правда?»

Вона підвелася й дозволила Сенель накинути їй на плечі халат, щоб прикрити голизу. Застебнула його Серсі сама — негнучкими й незграбними пальцями.

— Мілорд-батько тримає біля себе варту день і ніч,— сказала вона. Язик не слухався. Вона ще набрала в рота води з лимоном і сполоснула зуби, щоб освіжити подих. У ліхтар, якого тримав сер Борос, залетів нічний метелик; чути було, як він дзижчить, і виднілися тіні крилець, що б'ються в скло.

— Варта була на посту, ваша світлосте,— мовив Озмунд Кетлблек. — За коминком ми знайшли таємні дверцята. Секретний прохід. Лорд-командувач пішов перевірити, куди він веде.

— Джеймі? — Серсі охопив жах, раптовий як шторм.— Джеймі має бути з королем...

— Хлопчика ніхто не кривдив. Джеймі послав дюжину вояків наглядати за ним. Його світлість мирно спить.

«Нехай сон йому насниться солодший за мій, і пробудження хай буде приємнішим».

— То хто зараз із королем?

— Цю честь отримав сер Лорас, з вашої ласки.

Однак вона одразу ж змінила ласку на гнів. Тайрели — це дворецькі, яких королі-дракони занадто високо піднесли. Їхнє марнославство перевищували хіба їхні амбіції. Нехай сер Лорас і красень з дівочих мрій, але під своїм білим плащем він — Тайрел до шпику кісток. Може статися, що зерно сьогоднішніх подій посіяли й зростили в Небосаду.

Але такі підозри Серсі озвучувати не наважувалася.

— Дайте мені хвильку вдягнутися. Пане Озмунде, ви проведете мене у Вежу правиці. Пане Боросе, повитягайте з ліжок усіх тюремників і переконайтеся, що карлик сидить у своїй камері.

Вона й імені його не хотіла вимовляти. «Він би в житті не знайшов у собі мужності здійняти руку на батька»,— запевняла вона себе, але в цьому слід пересвідчитися.

— Як зволить її світлість,— Блаунт передав ліхтаря серу Озмунду. Серсі тільки зраділа, коли він розвернувся йти геть. «Батькові не слід було повертати йому білого плаща». Цей чоловік ясно засвідчив, що він — боягуз.

На той час як вийшли з Мейгорової тверджі, небо вже стало кобальтово-синім, хоча зорі ще сяяли. «Крім однієї,— подумалося Серсі.— Закотилася ясна зоря заходу, й відтепер ночі стануть чорнішими». Вона затрималася на підйомному мосту понад сухим

ровом, поглядаючи на палі внизу. «Про таке ніхто б мені брехати не наважився».

— Хто його знайшов?

— Один з чатових,— мовив сер Озмунд.— Лам. Йому закортіло у виходок — і там він побачив його милість.

«Ні, це неможливо. Не так помирає лев». Королева почувалася на диво спокійно. Їй пригадалося, як у неї в дитинстві випав перший зуб. Не боліло, але дірка в роті була така незвична, що Серсі не могла втриматися й раз у раз лазила туди язиком. «А тепер у світі на батьковому місці залишилася діра, а діри завжди прагнуть заповнення».

Якщо Тайвін Ланістер і справді помер, ніхто вже не почуватиметься в безпеці... а тим паче її синок на своєму престолі. «Коли гине лев, збігаються менші хижаки: шакали, стерв'ятники, дикі собаки». Вони спробують усунути Серсі, як завжди хотіли. Тож їй доведеться діяти швидко, як було по смерті Роберта. Можливо, все затіяв Станіс Баратеон через когось зі своїх маріонеток. Це може виявитися прелюдією до нової атаки на місто. Серсі на те і сподівалася. «Нехай з'явиться тут. Я його розчавлю, як розчавив батько, і цього разу він точно загине». Станіс її не лякав, так само як і Мейс Тайрел. Ніхто її не лякав. Вона-бо дочка Кичери, левиця. «Більше вже не буде розмов про те, щоб примусити мене одружитися вдруге». Тепер їй належить Кичера Кастерлі та вся міць дому Ланістерів. Ніхто й ніколи більше не викаже їй неповаги. Навіть коли Томену вже непотрібна буде регентша, леді Кичери Кастерлі й далі матиме великий вплив у країні.

Сонце на сході помалювало вершечки веж у ясно-червоний колір, але попід мурами й досі клубочилася темрява. Зовнішній замок так принишк, що можна було подумати — всі люди тут вимерли. «Непогано було б. Негоже Тайвіну Ланістеру помирати самотою. Така людина заслужила на почет, який прислужуватиме йому в пеклі».

При дверях у Вежу правіці стояло на чатах четверо списників у червоних плащах і в шоломах з левом на гребені.

— Без мого дозволу щоб ніхто не заходив і не виходив,— наказала їм Серсі. Наказовий тон легко їй дався. «У батька теж у голосі дзвеніла криця».

У вежі їй від диму зі смолоскипів почало щипати очі, але Серсі не плакала, як не плакав би й батько. «Я — єдиний його справжній син». Підбори шкрябали камінь, коли вона піднімалася сходами, а в ліхтарі сера Озмунда й далі шалено борсався нічний метелик. «Здохни,— роздратовано подумала королева,— підлети до вогню та згори вже!»

Ще двоє вартових у червоних плащах стояли нагорі сходів. Коли Серсі проходила повз них, Рудий Лестер пробурмотів слова співчуття. Королева засапалася, а серце калатало в грудях. «Це все сходи,— запевняла вона себе,— у клятій вежі забагато сходів». Захотілося розвалити цю вежу до біса.

Зала була повна дурнів, які перемовлялися пошепки, так наче лорд Тайвін спить і їм страшно його збудити. І гвардійці, і слуги розступалися перед королевою, плямкаючи губами. Вона бачила рожеві ясна й верткі язика, але слова звучали так само безглуздо, як і дзижчання метелика. «Що вони всі тут роблять? Звідки вони дізналися?» Взагалі-то першій мали доповісти їй. Вона-бо королева-регентша, чи всі про це забули?

Перед входом у спочивальню правиці стояв сер Мірин Трант у своїх білих обладунках і білому плащі. Забороло на шоломі було підняте, й через мішки під очима здавалося, наче Трант і досі не прокинувся до кінця.

— Заберіть звідси людей,— звеліла йому Серсі.— Батько у виходку?

— Його поклали назад у ліжку, м'леді,— сер Мірин відчинив перед нею двері.

Ранкове світло косо падало крізь віконниці, малюючи золоті ґратки на циновках, розстелених на підлозі спочивальні. Біля ліжка навколішках стояв дядько Кеван — силкувався молитися, але не міг вичавити ані слова. Ближче до коминка скупчилися гвардійці. Позаду вогнища зяли розчинені таємні двері, про які говорив сер Озмунд,— невеликі, як дверцята печі. Нормальній людині довелося б лізти в них рачки. «Але Тиріон — недоросток». Ця думка розсердила королеву. «Ні, карлик замкнений у чорній камері». Не може такого бути, щоб це була його робота. «Станіс,— сказала собі Серсі,— за цим стоїть Станіс. У нього в місті й досі є прихильники. Це або він, або Тайрели...»

Завжди ходили чутки про те, що в Червоній фортеці існують таємні ходи. Мейгор Лютий буцімто стратив усіх, хто будував замок, щоб зберегти ці ходи в секреті. «Скільки ще спочивалень мають потайні двері?» Знагла перед очима Серсі постала картина: карлик з клинком у руках виповзає з-за гобеленів у Томеновій спальні. «Томена дуже добре охороняють»,— сказала собі королева. Проте лорда Тайвіна теж охороняли дуже добре.

Спершу навіть не впізнала мерця. Чуприна в нього була як у батька, так, тільки належала вона комусь зовсім іншому, це точно,— меншому на зріст і набагато старшому. Нічна сорочка задерлася до грудей, оголюючи всю нижню половину від пояса. Арбалетна стріла поцілила в низ живота поміж пупом і пахом і засіла так глибоко, що виднілося хіба оперення. Все волосся внизу живота затвердло від засохлої крові. В пупі теж згорталася кров.

Від смороду Серсі не втрималася — наморщила носа.

— Вийміть з нього стрілу,— наказала вона.— Це ж королівський правиця!

«І мій батько. Мій лорд-батько. Мені слід заверещати й почати дерти на собі волосся?» Подейкували, Кетлін Старк роздряпала собі обличчя на криваве шмаття, коли Фреї закатрупили її дорогоцінного Роба. «А тобі б цього хотілося, батьку? — кортіло запитати Серсі.— Чи тобі ліпше, щоб я була сильною? Сам ти плакав, коли помер твій батько?» Дідусь помер, як Серсі був заледве рік, але вона добре знала цю історію. Лорд Тайтос страшенно розтовстів, й одного дня, коли він сходами піднімався до своєї коханки, у нього розірвалося серце. Коли це сталося, батько був на Королівському Причалі — служив правицею Божевільного Короля. Як Серсі з Джеймі ще були маленькі, лорд Тайвін часто виїжджав на Королівський Причал. Якщо він і плакав, отримавши звістку про батькову смерть, то робив це там, де ніхто не міг побачити його сліз.

Королева відчула, що нігті уп'ялися в долоні.

— Як ви могли залишити його отак? Батько був правицею у трьох королів, у Сімох Королівствах ще не ступала нога людини, величнішої за нього. По ньому подзвін має линути, як по Роберту. Його слід обмити й убрати з гідністю, в горностаєве хутро, золоту тканину й малинові шовки. Де Пайсел? Де Пайсел? — вона обернулася до

гвардійців.— Пакензе, приведіть великого мейстра Пайсела. Він має оглянути лорда Тайвіна.

— Він його вже оглянув,— озвався Пакенз.— Прийшов, оглянув і пішов послати по німотних сестер.

«Мені повідомили в останню чергу». Збагнувши це, вона від гніву мало не втратила мову. «І Пайсел, щоб не бруднити своїх м'яких зморшкуватих ручок, сам побіг посилати повідомлення. З цього нікчеми жодної користі».

— Знайдіть мейстра Балабара,— звеліла Серсі.— Або мейстра Френкена. Будь-кого.

Пакенз і Коротковух побігли виконувати.

— Де мій брат?

— Поліз у таємний хід. Там спуск: така собі залізна драбина, вмонтована в камінь. Сер Джеймі пішов поглянути, куди цей спуск веде.

«Та в нього всього одна рука! — кортіло заверещати королеві.— Це хтось із вас мав туди лізти. Нема чого йому лазити по драбинах.

Там, унизу, можуть ховатися ті, хто вбив батька». Брат завжди діяв необдуманно, здавалося б, втрата руки мала його навчити бодай трохи обережності. Серсі ладна вже була віддати наказ гвардійцям спускатися вниз і забрати його, коли повернулися Пакенз і Коротковух, ведучи сивого чоловіка.

— Ваша світлосте,— заговорив Коротковух,— ось цей заявляє, що він мейстер.

Чоловік низько уклонився.

— Чим можу прислужитися вашій світлості?

Його обличчя було наче віддалено знайоме Серсі, тільки вона не могла згадати звідки. Літній, але не такий старий, як Пайсел. «Цей ще при силі». Високий, трохи згорблений, навколо зухвалих блакитних очей — сіточка зморщок. Шия гола.

— На вас немає мейстерського ланцюга.

— Мене позбавили його. Я — Кайберн, прошу вашої світлості. Це я лікував вашому брату руку.

— Кикоть, ви хотіли сказати.

Тепер королева його пригадала. Він приїхав разом з Джеймі з Гаренхолу.

— Врятувати п'ясть сера Джеймі я не зміг, це правда. Але моя вправність зберегла йому руку, а може, й життя. Цитадель забрала в мене ланцюг, але знання забрати неможливо.

— Мабуть, ви підійдете,— вирішила Серсі.— Та якщо не впораєтеся, втратите більше ніж ланцюг, це я вам обіцяю. Витягніть з батькового живота стрілу й підготуйте тіло для німотних сестер.

— Як зволить королева,— Кайберн рушив до ліжка, зупинився, озирнувся.— А що мені робити з дівчиною, ваша світлосте?

— З дівчиною? — Серсі й не помітила другого тіла. Підійшовши до ліжка, вона відкинула купу закривавлених покривал — і побачила її, голу, захололу й рожеву... якщо не рахувати обличчя, яке почорніло, як у Джофа на весільному бенкеті. В шию уп'явся ланцюг із золотих долоньок, скручений так туго, що аж шкіру прорізав. Серсі засичала, як сердита кицька.— Вона тут що робить?

— Ми її тут і знайшли, ваша світлосте,— мовив Коротковух.— Це Куцева повія.

Так наче це пояснювало, звідки вона тут узялася.

«Лорду-батькові повії не потрібні були,— подумала Серсі.— Відколи померла мама, він жінки й не торкнувся». Вона кинула на гвардійця холодний погляд.

— Це не... по смерті свого батька лорд Тайвін повернувся в Кичеру Кастерлі й побачив там... отаку жінку... в коштовностях його леді-матері, в одній з її суконь. Він здер з неї те й те, і взагалі все. Два тижні її водили голу вулицями Ланіспорту, й вона мусила посвідчувати всім зустрічним, що вона злодійка й шльондра. Ось як лорд Тайвін обходився з повіями. Він ніколи... ця жінка була тут з якоюсь іншою метою, не для...

— Мабуть, його милість допитував дівчину щодо її господині,— припустив Кайберн.— Я чув, Санса Старк зникла в ту ніч, коли вбили короля.

— Це правда,— Серсі радо захопилася за цю ідею.— Певна річ, він її допитував. І сумнівів немає.

Перед очима постало хитре обличчя Тиріона, вуста попід спотвореним носом кривилися в мавпячому вищирі. «А чи не найкраще допитувати дівчину, коли вона, гола, розкинула ноги? — прошепотів карлик.— Я і сам залюбки її так допитую».

Королева відвернулася. «Не дивитимусь я на неї». Зненацька їй стало нестерпно навіть в одній кімнаті перебувати з небіжчицею. Відштовхнувши Кайберна, вона вибігла в залу.

До сера Озмунда вже приєдналися брати — Озні та Осфрид.

— У спочивальні правиці якась небіжчиця,— мовила Серсі до трьох Кетлблеків.— Ніхто й ніколи не має дізнатися, що вона там була.

— Ага, м'леді,— озвався сер Озні; на щоці в нього лишилися сліди від нігтів ще однієї Тиріонової повії.— А що з нею робити?

— Згодуйте своїм собакам. Лишіть собі на розвагу. Мені яке діло? Її тут не було. Я втну язика будь-кому, хто наважиться стверджувати, що вона була. Ви мене зрозуміли?

Озні з Осфридом обмінялися поглядами.

— Ага, ваша світлосте.

Королева рушила за ними назад у спальню, де вони в неї на очах загорнули дівчину в батькові закривавлені покривала. «Шей, її звали Шей». Востаннє вони розмовляли напередодні суду через двобій, як вимагав карлик, потому як отой усміхнений дорнський змій зголосився стати його заступником. Шей питала про якісь коштовності, що їх подарував їй Тиріон, і про обіцянки, які мала б їй дати Серсі: особняк у місті та шлюб з лицарем. Однак королева ясно дала зрозуміти, що не буде нічого, поки дівчина не розповість, куди втекла Санса Старк. «Ти була в неї за покоївку. І ти очікуєш, що я повірю, ніби ти нічого не знала про її плани?» — сказала Серсі. Шей пішла від неї в сльозах.

Сер Осфрид завдав загорнуте тіло собі на плече.

— І повернете мені отой ланцюг,— мовила Серсі.— Тільки золота не подряпайте.

Осфрид, кивнувши, рушив до дверей.

— Ні, не через двір,— зупинила його Серсі й махнула на таємний хід.— Там спуск у підземелля. Туди йдіть.

Коли сер Осфрид опустився перед коминком на одне коліно, світло в глибині спалахнуло яскравіше й почувся гомін. З'явився Джеймі, зігнутий як стара бабця, здіймаючи чоботами хмарки попелу з останнього вогнища лорда Тайвіна.

— З дороги,— кинув він Кетлблекам.

Серсі підбігла до нього.

— Ти їх знайшов? Ти розшукав убивць? Скільки їх було?

Певна річ, убивця був не один. Одинак не зміг би вбити батька!

Братове обличчя було геть вимучене.

— Спуск веде в приміщення, з якого розбігається півдюжини ходів. Всі вони заграбовані й замкнені на ланцюги. Треба ключі знайти, — він роззирнувся по спальні.— Той, хто це зробив, і досі може ховатися в стінах. Там цілий темний лабіринт.

Серсі уявила, як Тиріон скрадається в стінах, наче велетенський щур. «Ні. Не дурій. Карлик у себе в камері».

— Звели розбити стіни. Розвали всю вежу, якщо доведеться. Я хочу, щоб їх знайшли. Хай хто це зробив, я хочу, щоб його стратили!

Джеймі обійняв її, пригорнувши за талію здоровою рукою. Пахло від нього попелом, але ранкове сонце сяяло в чуприні, й та зблискувала золотом. Кортіло наблизити до себе братове обличчя й поцілувати. «Пізніше,— запевнила себе Серсі,— пізніше він прийде до мене, щоб його утішили».

— Ми — його спадкоємці, Джеймі,— прошепотіла вона.— І нам закінчувати його справу. Тобі слід посісти батькове місце правиці. Певна, ти це розумієш. Ти будеш потрібен Томену..

Відірвавшись від неї, брат просто їй в обличчя тицьнув кикоть.

— Правиця без правиці? Недолугий жарт, сестро. І не проси мене правити.

Цю перепалку почув дядько. І Кайберн, і Кетлблеки, які намагалися через вогнище запхати свою ношу в отвір. Навіть гвардійці чули — Пакенз, і Гок, і Копито, і Коротковух. «До вечора весь замок пліткуватиме». Серсі відчула, як спалахнули щоки.

— Правити? Про це я і слова не казала. Поки мій син не досягне повноліття, правитиму я.

— Навіть не знаю, кого жаліти більше,— мовив брат,— Томена чи Сім Королівств.

Серсі дала йому ляпас. Рука Джеймі зметнулася, щоб відбити удар, з котячою швидкістю... тільки в цього kota замість правиці був кикоть. Сестрині пальці лишили на щоці червоний відбиток.

Від цього звуку дядько скочив на ноги.

— Ваш батько лежить мертвий! Майте пристойність бодай не сваритися в його спочивальні!

Джеймі присоромлено схилив голову.

— Пробач, дядьку. Сестра не тямить себе від горя. Вона просто забулася.

За таке королеві закортіло дати йому ще одного ляпаса. «Я, певно, збожеволіла, коли думала, що з нього вийде правиця». Та Серсі радше цю посаду взагалі скасує! Коли і який правиця приносив їй щось інше, крім горя? Джон Арин вклав до неї в ліжку Роберта Баратеона, а перед смертю ще й почав рознюхувати про їхні з Джеймі стосунки. Едгард Старк підхопив те, що почав Арин: його втручання змусило королеву покінчити з Робертом раніше, ніж хотілося,— коли вона ще не готова була впоратися з його вадливими братами. Тиріон продав Мірселлу дорнянам, одного з її синів зробив своїм заручником, а другого вбив. А коли на Королівський Причал повернувся лорд Тайвін...

«Наступний правиця знатиме своє місце»,— пообіцяла вона собі. Ним має стати сер Кеван. Дядько невтомний, розсудливий, незмінно покірний. Як і батько, вона зможе на нього покластися. *Правиця завжди дружить з головою.* Серсі доведеться цілим королівством правити, і на допомогу слід узяти нових людей. Пайсел — маразматичний підлабузник, Джеймі разом з рукою втратив мужність, а Мейсу Тайрелу з його друзями Редвином і Рованом довіряти не можна. Як так подумати, то вони, може, теж до цього всього руку доклали. Лорд Тайрел не міг не знати, що він ніколи не правитиме Сімома Королівствами, допоки Тайвін Ланістер живий.

«Але з ним слід поводитися обережно». У місті повно його вояків, і він навіть примудрився одного зі своїх синів запхати в королівську варту, а свою дочку бажає запхати Томену в ліжку. Серсі досі лютувала, згадуючи, що батько погодився на заручини Томена з Марджері Тайрел. «Дівка вдвічі за нього старша і вже двічі удова». Мейс Тайрел стверджує, що його дочка досі незаймана, але Серсі має сумніви щодо цього. Джофрі не встиг лягти з нею в ліжку — його вбили раніше, але ж перед тим вона була одружена з Ренлі... «Людина може надавати перевагу гіпокрасу, та як постав перед нею кухоль елю, вона його одним махом перекине». Слід веліти лорду Вейрису вивідати все, що зможе...

Серсі стала як стій. Вона геть забула про Вейриса! «Він мав би бути тут. Він завжди тут». Хай що важливе відбувалося в Червоній фортеці, він одразу з'являвся, мов нізвідки. «Джеймі тут, і дядько Кеван, і Пайсел приходив і пішов, а Вейриса немає». У Серсі по спині пробіг холодок. «Він доклав до цього руку. Злякався, напевно, що батько йому голову хоче відрубати, тож вирішив завдати удару

перший». Батько ніколи не любив манірного старшого нашіптувача. А якщо хтось і знає таємниці Червоної фортеці, то це точно старший нашіптувач. «Мабуть, змовився з лордом Станісом. Зрештою, вони разом служили в Робертовій раді...»

Серсі широким кроком підійшла до дверей спочивальні, до сера Мірина Транта.

— Транте, приведіть мені лорда Вейрису. Хай пищить і пручається, головне, щоб цілий був.

— Як накаже ваша світлість.

Та не встиг вийти один з лицарів королівської варти, як повернувся інший. Сер Борос був червоний з обличчя й засапаний після стрімкого підйому по сходах.

— Зник,— видихнув він, побачивши королеву. Опустився на одне коліно.— Куць... камера відчинена, ваша світлосте... а його ніде й сліду немає...

Сон в руку.

— Я дала наказ,— мовила Серсі.— Його мали тримати під вартою день і ніч...

Груди Блаунта важко здіймалися.

— Одного тюремника теж немає. Рюген його звали. Решта двоє спали.

Серсі ледве стрималася, щоб не заверещати.

— Сподіваюся, ви не будили їх, пане Боросе. Нехай сплять.

— Сплять? — він глянув на неї, щокатий і збентежений.— Так, ваша світлосте. І довго...

— Вічно. Подбайте, щоб вони поснули навіки, сер. Не терпітиму вартових, які сплять на чатах.

«Він десь у стінах. Він убив батька, як убив матір, як убив Джофа». Карлик прийде і по неї, знала королева, як і накаркала ота стара в сутінках намету. «Я розсміялася їй в обличчя, а вона мала силу. У краплі крові я побачила своє майбутнє. Свій фатум». Ноги підкосилися. Сер Борос хотів підхопити королеву під руку, але вона відсахнулася від його дотику. Звідки їй знати, що він теж не креатура Тиріона?

— Відійдіть від мене,— крикнула вона.— Відійдіть!

Нетвердим кроком вона дійшла до лави.

— Ваша світлосте? — зронив Блаунт.— Принести вам кухлик води?

«Я крові жадаю, а не води. Тиріонової крові, крові мого валонкара». Смолоскипи закружляли навколо неї. Серсі заплющила очі — й перед внутрішнім зором побачила карлика з широкою посмішкою на обличчі. «Ні,— подумала Серсі,— ні, я вже майже тебе позбулася». Та його пальці зімкнулися в неї на шиї і, відчула вона, почали стискатися.

Брієнна

— Я шукаю тринадцятирічну панну,— заговорила вона до сивокосої добродійки біля сільського колодязя.— Високородну панну, дуже вродливу, з синіми очима й золотисто-каштановими косами. Можливо, вона подорожує з огрядним сорокарічним лицарем або з блазнем. Ви не бачили?

— Не пригадую, сер,— відказала добродійка, потерши кісточками пальців чоло.— Але матиму на оці, обіцяю.

Не бачив її ні коваль, ні септон у сільському септі, ні свинопас зі своїми свинями, ні дівчина, що смикала цибулю в себе на городі,— взагалі ніхто з простолюду, з ким панна Тартська розмовляла серед мазанок у Розбі. Але Брієнна не здавалася. «Це найкоротша дорога в Сутінь-діл,— сказала вона собі.— Якщо Санса тут проїздила, хтось мусив її побачити». При міській брамі вона поставила таке саме запитання двом списникам, на грудях у яких були три червоні шеврони на тлі горностаєвого хутра — герб дому Розбі.

— Якщо в такі часи вона подорожує, панною вона довго не залишиться,— сказав старший. А молодшому кортіло знати, чи між ногами в панни теж золотисто-каштанове волоссячко.

«Тут на допомогу не варто розраховувати». Знову сідаючи на коня, Брієнна зауважила в кінці села худорлявого хлопчину на рябому коні. «От з ким я ще не поговорила»,— подумала вона, але він зник за септом, не встигла вона до нього й рушити. Брієнна вирішила за ним не ганятися. Швидше за все, він знає не більше за інших. Розбі — крихітне придорожнє містечко, Сансі нема резону тут затримуватися. Повернувшись на дорогу, Брієнна попрямувала на північний схід, проминаючи яблуневі сади та ячмінні ниви, і дуже в скоро і село, і замок залишилися далеко позаду. Сутінь-діл — ось де знайдеться

переслідувана, запевнила себе Брієнна. Якщо Санса взагалі проїздила цим шляхом.

«Я знайду дівчину й не дам її скривдити,— пообіцяла Брієнна серу Джеймі на Королівському Причалі.— Заради її леді-матері. І заради вас». Шляхетні слова, тільки слова — це легко. А от діла — це важче. Вона вже й так затрималася в містечку, а дізналася зовсім мало. «Раніше слід було виїжджати... але в який бік?» Санса Старк зчезла тої ночі, коли помер король Джофрі, і якщо хтось її відтоді й бачив або мав уявлення про те, куди вона поділася, ніхто не зізнавався. «Принаймні не мені».

Брієнна була переконана, що дівчина виїхала з міста. Якби й досі була на Королівському Причалі, золоті плащі зрештою знайшли б її. Отож вона мала кудись податися... от тільки «кудись» — поняття широкіє. «На місці панни в розквіті жіночності, самотньої і наляканої, у відчайдушній небезпеці, як би вчинила я? — запитувала себе Брієнна.— Куди б я подалася?» Сама вона легко могла відповісти на це питання: вона б рушила додому на Тарт, до тата. Однак Сансиному батькові відрубали голову в Санси на очах. Леді-матір теж загинула — її закатрупили в Близнючках, а Вічнозим, величну кріпость Старків, сплюндровано та спалено, мешканців його взято на мечі. «Нема в неї домівки, куди тікати, нема ні батька, ні матері, ні братів». Санса може бути як у сусідньому містечку, так і на кораблі по дорозі в Ашай — і те, і те однаково ймовірно.

Та навіть якби Санса Старк хотіла повернутися додому, як би вона туди дісталася? На королівському гостинці небезпечно: це кожна дитина знає. Залізні утримують Кейлінський Рів і перегородили Перешийок, у Близнючках засіли Фреї, які вбили Сансиного брата й леді-матір. Маючи гроші, дівчина могла б морем поплисти, але ж гавань Королівського Причалу й досі лежить у руїнах, а річка загачена дошками з розтрощеної набережної і рештками спалених і потоплених галер. Брієнна порозпитувала трохи в доках, але ніхто не міг пригадати, щоб тої ночі, коли помер король Джофрі, відпливав корабель. Кілька торгових кораблів стали на якорі в затоці й розвантажувалися, доправляючи товари човнами, розповів їй один чоловік, та решта здебільшого пливли далі, в Сутінь-діл, де в порту було завізно як ніколи.

Брієннина кобилка милувала око, та й бігла прудко. Подорожніх виявилося більше, ніж можна було подумати. Тягнулися жебручі брати, на шиях у яких на мотузці звисали їхні мисочки. Учвал проскакав молодий септон на ступакові такому гарному, що й лорду пасував би, а трохи згодом трапився гурт німотних сестер, які тільки головами похитали, коли Брієнна поставила їм запитання. Ціла валка запряжених волами возів сунула на південь, навантажена зерном і мішками вовни, а перегодом Брієнна проїхала свинопаса, що поганяв стадо свиней, і якусь літню жінку, що їхала на коні в паланкіні, у супроводі озброєних вершників. Усіх їх Брієнна питала, чи не бачили вони тринадцятирічної високородної панни з синіми очима й золотисто-каштановим волоссям. Ніхто не бачив. Розпитувала вона і про те, яка далі дорога.

— Звідси до Сутінь-долу безпечно,— розповів їй один чолов'яга, — але далі, за Сутінь-долом, повно беззаконників і дезертирів-зломлених по лісах.

О цій порі року зеленіли тільки сосни-солдати й чатові дерева; листяні дерева вдягнули іржаві й золоті шати або вже й пороздгалися, і тепер на тлі неба чорніло голе віття. Від кожного пориву вітру над поритою коліями дорогою кружляли хмарки опалого листя, яке шурхотіло під копитами великої гнідої кобили, що її подарував Брієнні Джеймі Ланістер. «Легше листок розшукати на вітрі, ніж дівчину, що загубилась у Вестеросі». Цікаво, думала Брієнна, чи не було це завдання від Джеймі якимсь жорстоким жартом? Може, Санса Старк давно мертва, обезголовлена за свою причетність до смерті короля Джофрі, закопана в безіменній могилі. І чи не найлегше приховати її вбивство, пославши на її пошуки оту дурненьку здоров'ячку з Тарту?

«Джеймі б так не вчинив. Він діяв щиро. Він дав мені меча, назвав його Клятвохранителем». Та й, у будь-якому разі, це не мало значення. Брієнна пообіцяла леді Кетлін повернути їй доньок, а немає обіцянки священнішої, ніж дана мерцю. Менша дівчинка давно мертва, запевняв Джеймі: та Арія, яку Ланістери відіслали на північ, щоб віддати за байстрюка Руза Болтона, липова. Отож лишається тільки Санса. І Брієнна мусить її знайти.

Ближче до сутінок вона угледіла біля струмка багаття. Перед ним сиділо двоє чоловіків — смажили пструга, а їхня зброя й обладунки звалені були під деревом. Один був літній уже, другий — трохи

молодший, однак далеко не юний. Молодший зіп'явся на ноги, вітаючи Брієнну. На його величенькому череві аж напиналася шнурівка плямистої оленьчої шкірянки. Щоки й підборіддя заросли кудлатою бородою кольору старого золота.

— У нас пструга вистане на трьох, сер,— гукнув незнайомиць.

Не вперше Брієнну переплутали з чоловіком. Вона стягнула з голови великий шолом, розпускаючи волосся. Воно було русяве, кольору брудної соломи, й майже таке саме ламке. Довге й тонке, воно розлетілося по плечах.

— Дякую, сер.

Лицар-бурлака примружився на неї так відверто, що вона збагнула: мабуть, короткозорий.

— Леді, так? Збройна і збруйна? Іллі, боги праведні, диви, яка здорова!

— Я теж її з лицарем переплутав,— сказав старший лицар, перевертаючи пструга.

Була би Брієнна чоловіком, і так вважалася б кремезною, а як на жінку, вона була просто велетенська. «Химера» — ось як її кликали все життя. Брієнна була широка в плечах і ще ширша в стегнах. Ноги мала довгі, а руки — дебелі. Груди — не так перса, як м'язи. Долоні великі, а ступні просто здоровезні. Ще й з лиця бридка: веснянкувате коняче обличчя й зуби такі великі, що заледве в роті поміщаються. Можна було б їй про це й не нагадувати.

— Панове,— мовила Брієнна,— ви не бачили на дорозі тринадцятирічної панни? У неї сині очі й золотисто-каштанові коси, вона може подорожувати в товаристві сорокарічного червонопикого товстуна.

Короткозорий лицар-бурлака почухав голову.

— Не пригадую такої панни. Золотисто-каштанові коси?

— Рудуваті тобто,— мовив старший чоловік.— Ні, ми такої не бачили.

— Ми її не бачили, м'леді,— мовив до Брієнни молодший.— Злазьте з коня, риба майже готова. Ви зголодніли?

Вона таки зголодніла, а ще втомилася. От тільки в лицарів-бурлак лиха репутація. Як-то кажуть: лицар-бурлака й лицар-розбійник — два боки одного меча. Але ці двоє занадто небезпечними не видавалися.

— Можна спитати ваші імена, панове?

— Маю честь називатися сер Крейтон Довгоніг, про якого співці співають,— мовив черевань.— Ви, певно, чули про мої звитяги на Чорноводді. А мій товариш — сер Іліфер-без-гроша.

Якщо про Крейтона Довгонога і склали пісню, то її Брієнна точно не чула. Імена їхні сказали їй не більше, ніж їхні герби. У сера Крейтона на зеленому щиті виднілася тільки коричнева смуга вгорі та глибока зазублина, полишена чийсь бойовим топором. Сер Іліфер на гербі мав золоті й горностаєві клинці, от тільки видно було, що в житті він бачив хіба мальоване золото й мальованого горностає. Було йому щонайменше шістдесят, вузьке сухорляве обличчя ховалося під каптуром латаного домотканого плаща. Носив кольчугу, тільки вся вона була обсипана іржею, як ластовинням. Брієнна була на голову вища за них обох, мала кращого коня, та й кращу зброю, як на те пішло. «Якщо боятися таких, як оці, то слід мені міняти меча на пару спиць».

— Дякую, добре панство,— озвалася Брієнна.— Залюбки скуштую вашого пструга.

Зіскочивши з кобиліці, вона розсідлала її і добре напоїла, перш ніж пустити пастися. Зброю, щит і сакви склала попід в'язом. На той час пструг уже засмажився до хрускоту. Сер Крейтон приніс Брієнні рибину, і дівчина, всівшись на землю схрестивши ноги, заходилася їсти.

— Ми прямуємо в Сутінь-діл, м'леді,— заговорив до неї Довгоніг, розламуючи власного пструга.— Вам ліпше їхати з нами. На дорогах небезпечно.

Брієнна могла б розповісти йому про небезпеки на дорогах стільки, скільки йому й не снилося.

— Дякую, сер, але захисту я не потребую.

— Я наполягаю. Справжній лицар має захищати слабшу стать.

— Мене захистить оце, сер,— торкнулася Брієнна руків'я меча.

— Меч добрий лише у вправних руках.

— Руки в мене достатньо вправні.

— Як зволите. Нечемно сперечатися з леді. Ми проведемо вас у Сутінь-діл. Утрюх їхати безпечніше, ніж самотою.

«Нас було троє, коли ми виїхали з Річкорину, от тільки Джеймі руки позбувся, а сер Клеос Фрей — життя».

— Ваші коні відстануть.

Темно-гнідий кінь сера Крейтона був радше старою шкапою з глибокою сідловиною і сльозливими очима, а кінь сера Іліфера мав вигляд заморений і голодний.

— На Чорноводді цей коник не підвів мене,— не здавався сер Крейтон.— Я там улаштував добрячу різанину й отримав з дюжину викупів. М'леді не знає сера Герберта Болінга? Вже й не познайомитесь. Я його зарубав на місці. Там, де стикаються мечі, сер Крейтон Довгоніг ніколи не ховається по затиллях.

Його товариш сухо засміявся.

— Крею, облиш. Таким, як ото вона, такі, як ми, тільки муляють.

— Таким, як я? — Брієнна не була певна, що саме мав він на увазі.

Сер Іліфер тицьнув кістлявим пальцем у її щита. Хоча фарба на ньому полуцилася, герб ще виднівся добре: чорний кажан на срібно-зеленому полі, розділеному навскоси.

— У вас чужий щит, на який ви не маєте права. Дід мого діда приклав руку до знищення останнього Лотстона. Відтоді ніхто ще не наважувався виступати під кажаном — чорним, як ті справи, що під ним чинилися.

Щита сер Джеймі взяв у зброярні Гаренхолу. Брієнна знайшла його в стайні разом з кобилою та іншим спорядженням: сідлом і вуздечкою, кольчугою і великим шоломом із заборолом, гаманами золота і срібла та пергаментом, ціннішим і за срібло, і за золото.

— Свого щита я втратила,— пояснила вона.

— Справжній лицар — ось єдиний щит, який потрібен панні,— рішучо заявив сер Крейтон.

Сер Іліфер не звернув на нього уваги.

— Босий шукає собі чоботи, змерзлий шукає плащ. Але хто затулятиметься ганебним щитом? Цього кажана носив лорд Лукас на прізвисько Звідник, а потім Манфريد Чорний Каптур, його син. Як можна їхати під таким гербом, питаю я себе... хіба що власний твій гріх ще гірший... і недавніший,— він висмикнув з піхов кинджал — потворний клинок з дешевого заліза.— Жінка, химерно велика й химерно дужа, свої кольори ховає... Крею, поглянь на панну Тартську, яка розтяла королівське горло Ренлі.

— Це неправда!

Ренлі Баратеон для Брієнни був більш ніж королем. Вона закохалася в нього, ще коли він уперше завітав на Тарт, неквапно

подорожуючи своїми володіннями на відзначення отримання титулу лорда й досягнення повноліття. Батько влаштував на його честь гостину й наказав дочці теж бути присутньою, а то Брієнна заховалася б у себе в кімнаті, як поранене звіря. Тоді вона була не старша за Сансу і кпинів боялася більше, ніж клинків. «Усі, певно, вже знають про троянду,— сказала вона лорду Селвину,— вони з мене сміятимуться». Але Селвин Вечірниця був неблаганний.

Ренлі Баратеон повівся з нею дуже чемно, як зі справжньою панною, вродливою панною. Навіть потанцював з нею, і в його руках вона почувалася граційною, а ноги аж літали над підлогою. А згодом, беручи з нього приклад, й інші чоловіки просили в неї танець. З того для їй одного хотілося — бути ближче до Ренлі, служити йому й захищати його. Та врешті-решт вона його підвела. «Ренлі помер у мене на руках, але я його не вбивала»,— подумала вона, от тільки лицарі-бурлаки все одного нічого не зрозуміють.

— Я б життя віддала на короля Ренлі, і то з радістю,— сказала вона.— Я не робила йому кривди. Мечем присягаюся.

— Мечем тільки лицарі присягаються,— мовив сер Крейтон.

— Присягніться Сімома,— звелів сер Іліфер-без-гроша.

— Присягаюся Сімома. Я не зробила кривди королю Ренлі. Присягаюся Матір'ю. Нехай не знатиму більше милості її, якщо збрехала. Присягаюся Отцем, і нехай судить мене справедливо. Присягаюся Дівою і Старицею, Ковалем і Воїном. І присягаюся Невідомцем — нехай забере мене просто зараз, якщо я облудниця.

— Як на панну, присягається вона добре,— визнав сер Крейтон.

— Ага,— сер Іліфер-без-гроша знизав плечима.— Ну, якщо вона збрехала, боги з нею розберуться,— він знову заховав кинджала.— Перша варта — ваша.

Поки лицарі-бурлаки спали, Брієнна невpokійно міряла кроками маленький табір, дослухаючись до потріскування багаття. «Треба їхати далі, поки можна». Людей цих вона не знала, проте не могла примусити себе залишити їх беззахисних. Навіть глупої ночі на дорозі з'являлися вершники, а з лісу линули звуки, зовсім не схожі на ухкання сови чи скрадання лисиць. Отож Брієнна й далі походжала, вивільнивши меч у піхвах.

Загалом чати її минулися легко. Важко стало потім, коли сер Іліфер прокинувся й повідомив, що змінить її. Брієнна розстелила на

землі покривало та скрутилася калачиком, готова заплющити очі. «Все одно не засну»,— подумалося їй, хоч яка вона була змучена. Ніколи вона не засинала легко в присутності чоловіків. Навіть у таборах лорда Ренлі завжди був ризик згвалтування. Цей урок вона добре засвоїла під мурами Небосаду, а вдруге — коли вони з Джеймі потрапили в руки бравих компанійців.

Холод від землі просочувався крізь простирадло і пронизував до самих кісток. Зовсім скоро кожен м'яз у тілі звело і зсудомило — від щелеп аж до пальців на ногах. Цікаво, а Санса Старк — хай де вона є — теж зараз мерзне? Леді Кетлін розповідала, що Санса — виніженочка, яка обожнює лимонні пироги, шовкові сукні й лицарські балади, але ж у неї на очах спершу відрубали голову її батькові, а потім саму її примусили одружитися з одним з його вбивць. Якщо бодай половина пліток правдива, то карлик — найлихіший з Ланістерів. Якщо це справді Санса отруїла короля Джофрі, її рукою водив Куць. При дворі Санса лишилася сама, без друзів. На Королівському Причалі Брієнні вдалося розшукати таку собі Бреллу, яка була однією з Сансиних служниць. Жінка розповіла, що в стосунках Санси з карликом тепла не відчувалося. Можливо, вона втікала не тільки через убивство Джофрі, а й геть від чоловіка.

Хай що снилося Брієнні, а коли її збудив світанок, усі сни розтанули. Ноги після лежання на холодній землі заціпеніли й стали як дерев'яні, однак ніхто Брієнну не скривдив, і речей її ніхто не чіпав. Лицарі-бурлаки вже попіднімалися. Сер Іліфер білував на сніданок білку, а сер Крейтон стояв лицем до дерева, пускаючи добрий такий струмінь. «Лицарі-бурлаки,— подумала Брієнні,— старі, марнославні, гладкі й підсліпуваті, а зате гідні люди». Приємно було знати, що на світі ще zostалися гідні люди.

Поснідали смаженою білкою, жолудевим паштетом і солоними огірками під розп'якування сера Крейтона про його успіхи на Чорноводді, де він зарубав дюжину грізних лицарів, про яких Брієнна й не чула ніколи.

— Ох і знатна битва була, м'леді,— казав він,— знатна й кривава сутичка.

Визнав він, що і сер Іліфер теж бився гідно в цій битві. Сам Іліфер говорив мало.

Коли прийшов час продовжити подорож, лицарі оточили Брієнну обабіч, наче гвардійці, що охороняють можну леді... хоча в порівнянні з цією леді вони здавалися карликами, ще й озброєна вона була краще.

— На ваших чатах хтось проїздив мимо? — поцікавилася Брієнна.

— Хтось такий, як ота тринадцятирічна панна з золотисто-каштановими косами? — спитав сер Іліфер-без-гроша.— Ні, міледі. Ніхто не проїздив.

— На моїх чатах проїздило кілька,— втрутився сер Крейтон.— Якийсь сільський хлопчина на рябому коні, а за годину — півдюжини піших з дрючками й косами. Помітили наше вогнище й затрималися роздивитися наших коней, але я продемонстрував їм нашу крицю й порадив іти собі, куди йшли. Суворі хлопці, схоже, і відчайдушні, але не настільки відчайдушні, щоб жартувати з сером Крейтоном Довгоногом.

«Ні,— подумала Брієнна,— не настільки». Вона відвернулася, ховаючи посмішку. На щастя, сер Крейтон занадто захопився, оповідаючи про битву з Лицарем Червоної Курки, щоб зауважити її сміх. Приємно було мати в дорозі товариство, навіть таке товариство, як ці двоє.

Близько опівдня з голого брунатного лісу долинув монотонний спів.

— Що це за звуки? — поцікавився сер Крейтон.

— Голоси, піднесені в молитві.

Брієнна впізнала цей спів. «Молять Воїна заступити, просять Старицю осяяти шлях».

Сер Іліфер-без-гроша, очікуючи наближення незнайомців, оголив пощербленого меча й натягнув повіддя, зупиняючи коня.

Спів гуркотав у лісі, наче праведний грім. І зненацька попереду на дорозі показалося його джерело. Першим ішов гурт жебручих братів з нечесаними бородами, у рясах з грубого полотна, хто босий, а хто в сандаліях. Позаду них рухалося зо шість десятків обшарпаних чоловіків, жінок і дітей, плямиста льоха й кілька овець. Декілька чоловіків у руках мали сокири, але більшість — прості дерев'яні дрючки й дубці. У самій середині юрми котився двоколісний дерев'яний віз, посірілий і пощеплений, навантажений горою черепів і поламаних кісток. Побачивши лицарів-бурлак, жебручі брати зупинилися, і співи стихли.

— Добрі лицарі,— мовив один з братів,— любов Матері з вами.

— Із вами, брате,— відгукнувся сер Іліфер.— Хто ви?

— Бідарі,— мовив кремезний чолов'яга з сокирою. Попри холод осіннього лісу, він був без сорочки, а на грудях мав вирізану семикутну зірку. Такі зорі собі на шкірі вирізало андальське воїнство, коли тільки перетнуло вузьке море, щоб захопити королівства перших людей.

— Ми прямуємо в місто,— мовила рослява жінка, впряжена в посторонок воза,— веземо ці святі кості Бейлору Благословенному, шукаючи помочі й заступництва короля.

— Приєднуйтеся, друзі,— запропонував сухорлявий коротун у потертій септонівській хламиді, на шиї в якого висів на шнурку кристал.— Вестеросу потрібен кожен меч.

— Ми їдемо в Сутінь-діл,— заявив сер Крейтон,— але можемо провести вас на Королівський Причал.

— Якщо маєте чим заплатити за такий супровід,— докинув сер Іліфер, який був хоч і без гроша, та не без практичності.

— Горобцям золото до нічого,— сказав септон.

— Горобцям? — розгубився сер Крейтон.

— Горобець — найскромніша й найпростіша пташка, а ми — найскромніші й найпростіші люди,— сказав септон з худим вилицюватим обличчям і короткою борідкою, каштановою з сивиною. Ріденьке волосся він стягнув на потилиці в Гульку, а його босі ноги були чорні, шишкуваті й загрубілі, як коріння дерева.— Це кості праведників, замордованих за віру. До самої смерті служили вони Сімом. Деякі померли від голоду, а декого закатували. Септи в нас порабовані, дівчата й молодіці потвалтовані безбожниками й бісопоклонниками. Навіть над німотними сестрами чинили наругу. Матір Небесна плаче від муки. Час усім помазаним лицарям покинути своїх земних володарів і захистити святу Віру. Ходіть з нами до міста, якщо шануєте Сімох.

— Шанувати я їх шаную,— мовив сер Іліфер,— але маю щось їсти.

— Як і всі діти Матері.

— Ми прямуємо в Сутінь-діл,— прямо сказав сер Іліфер.

Один із жибручих братів сплюнув, а якась жінка застогнала.

— Липові ви лицарі,— мовив здоровань з вирізаною на грудях зіркою. Дехто почав вимахувати дубцями.

Босий септон втихомирив їх:

— Не судіть, бо суд належить Отцеві. Нехай ідуть з миром. Вони теж бідарі, які загубилися на землі.

Брієнна пустила кобилу трохи ближче.

— І моя сестра загубилася. Тринадцятирічна панна з золотисто-каштановими косами, мила на вроду.

— Всі Материні діти милі на вроду. Нехай Діва стереже бідолашну панну... і вас також,— мовив септон, закидаючи собі на плече один з посторонків воза, щоб тягнути його далі. Жебручі брати знову заспівали. Брієнна разом з лицарями-бурлаками, сидячи верхи, дивилася, як валка повільно проходить повз, рухаючись поритою коліями дорогою Розбі. Помалу співи стихли вдалині.

Сер Крейтон відірвав від сідла зад, щоб почухатися.

— Що за люди здатні вбити святого септона?

Брієнна добре знала, що то за люди. Поблизу Дівоставу, пригадувала вона, браві компанійці за ноги підвісили на дерево септона та вправлялися на цій мішені в стрільбі з лука. Цікаво, подумала Брієнна, чи нема на возі і його кісток серед інших?

— Тільки дурень гвалтуватиме німотну сестру,— казав сер Крейтон.— Вже торкнутися її... Кажуть, вони — Невідомцеві жони, й жіночі принади в них холодні й мокрі, як лід,— він зиркнув на Брієнну.— Е-е-е... перепрошую.

Брієнна приострожила коня, рушаючи в напрямку Сутінь-долу. За мить за нею попрямував сер Іліфер, а замикав вервечку сер Крейтон.

За три години наздогнали ще один гурт, що рухався у Сутінь-діл: купця зі слугами в товаристві ще одного лицаря-бурлаки. Купець їхав на сірій у яблуках кобилі, а слуги по черзі тягнули його фургон. Четверо впряглися в посторонки, а ще двоє йшли біля коліс, однак, зачувши тупотіння коней, оточили фургон, озброєні ясеневими пішнями з залізними гостряками. Купець тримав наготові арбалет, а лицар-бурлака — клинок.

— Пробачте за таку підозріливість,— гукнув купець,— але часи тривожні, а захистити мене може тільки добрий пан Шадрик. Хто ви?

— Ну,— ображено озвався сер Крейтон,— я — славний сер Крейтон Довгоніг, іду з битви на Чорноводді, а це мій товариш, сер Іліфер-без-гроша.

— Ми не збираємося вас кривдити,— сказала Брієнна.

Купець з сумнівом роздивлявся її.

— Міледі, вам безпечніше було вдома сидіти. Навіщо ви вдяглися так неприродно для жінки?

— Я шукаю сестру,— Брієнна не наважилася згадувати Сансине ім'я, адже дівчину звинувачували у царевбивстві.— Високородну панну, прегарну на вроду, з синіми очима й золотисто-каштановим волоссям. Може, ви бачили її з огрядним сорокарічним лицарем, або ж із п'яним блазнем.

— На дорогах повно п'яних блазнів і збезчещених панн. Що ж до огрядних лицарів, то в людини чесної недовго черево лишатиметься круглим, коли навколо стільки людей недоїдає... хоча ваш сер Крейтон, схоже, зовсім не голодував.

— У мене кістки широкі,— заперечив сер Крейтон.— Може, проїдемо трохи разом? Не маю сумнівів щодо відваги сера Шадрика, проте він дрібненький, а три мечі завжди кращі, ніж один.

«Чотири мечі»,— подумала Брієнна, але притримала язика.

Купець поглянув на свого охоронця.

— Що скажете, сер?

— Ну, цих трьох нема чого боятися,— мовив сер Шадрик — жилавий чолов'яга з вузьким лисячим обличчям, гострим носом і кучмою яскраво-рудого волосся, який сидів на сухорлявому каштановому рисаку. І хоча на зріст він заледве мав метр шістдесят, тримався дуже самовпевнено.— Один старий, другий тлустий, а ота дебела взагалі жінка. Нехай їдуть.

— Як скажете,— купець опустил арбалет.

Коли знову рушили, лицар-найманець трохи відстав, щоб добре роздивитися Брієнну, так наче то — добрий окіст солоної свинини.

— А ви дівка міцна й здорова, сказав би я.

Насмішки сера Джеймі ранили, а от слова коротуна Брієнну не зачепили.

— Велетка — в порівнянні з деким.

Коротун розсміявся.

— Де треба, в мене все велике, дівко.

— Купець представив вас як Шадрика...

— Сер Шадрик з Тінистої Полонини. Дехто кличе мене Маячливим Мишеням,— він обернув щита, щоб показати свій герб — велику білу мишу з лютими червоними очима, на тлі синьо-брунатних

хвиль.— Брунатне — то ті землі, що я перейшов, а синє — то річки, що я переплив. Миша — то я.

— А ви маячливий?

— Ще б пак. Звичайні миші від крові й колотнечі утікають. А маячливе мишеня саме їх шукає.

— Тільки, схоже, рідко знаходить.

— Мені достатньо. Щира правда, я не турнірний лицар. Я свою відвагу приберігаю для справжнього поля бою, жінко.

«Жінка» — то вже трохи краще, ніж «дівка», подумалося Брієнні.

— То у вас із добрим сером Крейтеном багато спільного.

— Ох,— розреготався сер Шадрик,— маю сумніви, а от нам з вами можна було б і разом пуститися на пошуки. Загубилася молодша сестричка, еге ж? З синіми очима й золотисто-каштановими косами? — він знов розреготався.— Ви в цих лісах не єдиний мисливець. Я теж шукаю Сансу Старк.

Брієнна, щоб приховати сум'яття, начепила на обличчя маску байдужості.

— Хто така Санса Старк і навіщо ви її шукаєте?

— Мене веде любов, що ж іще?

— Любов? — нахмурила вона брови.

— Ага, любов до золота. На відміну від доброго сера Крейтена, я таки воював на Чорноводді, тільки не на тому боці. Викуп розорив мене. Ви знаєте, хто такий Вейрис, я сподіваюся? Євнух пропонує тугий гаманець золота за дівчину, про яку ви ніколи не чули. Я не жадібний. Якщо одна здоровезна дівка допоможе мені розшукати нечемну дитину, можу з нею поділитися Павучими грішми.

— Мені здалося, ви в наймах у купця.

— Тільки до Сутінь-долу. Він не менший скнара, ніж боягуз. А боягуз він ще той! То що скажеш, дівко?

— Не знаю я ніякої Санси Старк,— наполягала Брієнна.— Я шукаю сестру, високородну панну...

— ...з синіми очима й золотисто-каштановими косами, ага. А скажіть-но, хто цей лицар, що подорожує з вашою сестрою? Ви його ще блазнем називали? — сер Шадрик не чекав на її відповідь, і то добре, бо відповіді Брієнна не мала.— Один відомий блазень зник з Королівського Причалу тої ночі, коли помер король Джофрі,— кремезний чоловік з червоним носом, такий собі сер Донтос

Червоний, в минулому Сутіндільський. Дуже сподіваюся, що вашу сестру з її п'яницею-блязем не переплутають із Сансою Старк і сером Донтосом. Бо може вийти велике лихо,— Шадрик підбив коня п'ятами під боки й клусом вирвався наперед.

Навіть Джеймі Ланістеру нечасто вдавалося виставити Брієнну такою дурепою. «Ви в цих лісах не єдиний мисливець». Ота жінка на ім'я Брелла розповідала, як Джофрі відібрав у сера Донтоса його остроги і як Санса вмолила Джофрі залишити йому життя. От він і допоміг Сансі втекти, вирішила Брієнна, дізнавшись цю історію. «Знайду сера Донтоса — знайду і Сансу». Слід було здогадатися, що не одна вона подумає так само. І хтось із конкурентів може виявитися не таким шляхетним, як сер Шадрик. Можна тільки сподіватися, що сер Донтос добре заховав Сансу. «Але якщо так, то як мені взагалі її відшукати?»

Згорбившись і нахмурившись, вона їхала далі.

Коли валка нарешті натрапила на заїзд, уже споночило; високий дерев'яний будинок стояв поблизу злиття двох річок, дорогою до старого кам'яного мосту. Так заїзд і називався: «Старий кам'яний міст», як повідомив сер Крейтон. Власник був його приятелем.

— І куховарить він непогано, і бліх у кімнатах не більше, ніж деінде,— поручився він.— Хто за тепле ліжко сьогодні?

— Не ми, якщо тільки ваш приятель не надає їх безплатно,— мовив сер Іліфер-без-гроша.— На кімнати в нас монет немає.

— За нас трьох заплатити можу я,— сказала Брієнна. Грошей їй не бракувало: про це подбав Джеймі. В саквах знайшовся гаман, повний срібних оленів і мідних зірок, і менший гаманець, набитий золотими драконами, а ще пергамент, у якому наказувалося усім вірнопідданим короля сприяти оказовцю сієї грамоти, Брієнні з дому Тартів, яка подорожує в справах його світлості. Підписано було дитячою ручкою Томена Першого, короля андалів, і ройнарів, і перших людей, володаря Сімох Королівств.

Гібальд теж був за те, щоб ночувати, і звелів слугам лишити віз біля стайні. Крізь ромбовидні шибки лилося тепле жовтаве світло, і якийсь огир заіржав, занюхавши Брієннину кобилку. Дівчина саме знімала сідло, коли в дверях стайні з'явився хлопчина й мовив:

— Лишіть мені, сер.

— Я не сер,— озвалася вона,— але кобилу тобі лишаю. Нагодуєш, почистиш і води їй даси.

— Перепрошую, м'леді,— почервонів хлопчина.— Я думав...

— Люди часто мене плутають,— Брієнна передала йому повіддя й рушила за іншими в заїзд, закинувши сакви на плече, а скатку тримаючи під пахвою.

Доцана підлога у вітальні була посилана тирсою, і в повітрі пахло хмелем, димом і м'ясом. Над вогнищем сичала і плювалася печеня, біля якої в цю мить нікого не було. За столом за розмовою сиділо шестеро місцевих, та коли увійшли незнайомці, бесіда вщухла. Брієнна відчувала на собі чужі очі. Попри кольчугу, плащ і шкірянку, вона почувалася мов гола. Й коли один з чоловіків мовив: «Ви тільки погляньте»,— вона знала, що мова йде не про сера Шадрика.

З'явився хазяїн, тримаючи в обох руках по три кухлі та з кожним кроком розплескуючи ель.

— Є у вас вільні кімнати, добрий пане? — звернувся до хазяїна купець.

— Може бути,— відповів той,— якщо маєте гроші.

Сер Крейтон Довгоніг набув ображеного вигляду.

— Нагле, то це так вітаєш ти старого друга? Це ж я, Довгоніг.

— І справді ти. І ти мені сім оленів винен. Покажи мені срібло — і я покажу тобі ліжко,— хазяїн одного по одному поставив кухлі, в процесі розливши ще більше елю на стіл.

— Я заплачу за одну кімнату для себе і за Другу для своїх товаришів,— Брієнна вказала на сера Крейтона і сера Іліфера.

— Я теж візьму кімнату,— мовив купець,— для себе й доброго сера Шадрика. А мої слуги, якщо ви не проти, переночують унизу в стайні.

Хазяїн окинув їх оком.

— Я, може, і проти, але нехай уже, дозволю. Вечеряти будете? Отам на рожні смачна козятина смажиться.

— Особисто я збираюся перевірити її смак,— заявив Гібальд.— А моїм людям вистане і хліба зі смальцем з неї.

Отож сіли вечеряти. Брієнна теж скуштувала козятини — після того як піднялася з хазяїном нагору, вклала йому в руку декілька монет і лишила свої речі в другій з тих двох кімнат, що він показав їй. Серу Крейтону і серу Іліферу вона теж замовила козятини, адже вони

поділилися з нею пстругом. Лицарі-бурлаки й купець запивали м'ясо елем, а Брієнна випила кухлик козиного молока. Дослухаючись до застільних розмов, вона без надії сподівалася: а раптом почує щось таке, що виведе її на Сансу.

— Ви їдете з Королівського Причалу,— мовив до Гібальда один з місцевих.— Це правда, що Царевбивця тепер каліка?

— Щира правда,— відповів Гібальд.— Позбувся робочої руки по зап'ясток.

— Ага,— сказав сер Крейтон,— деривок йому відкусив, я чув, з отих чудовиськ, що приходять з півночі. Нічого доброго з півночі не приходять. Навіть боги в них облудні.

— То був не вовк,— сама незчулася, як втрутилася Брієнна.— Серу Джеймі руку відрубав когорський перекупний меч.

— Нелегко битися лівою рукою,— зауважив Шадрик Маячливе Мишеня.

— Ба,— зронив сер Крейтон Довгоніг,— от я обома руками добре б'юся.

— Ну, щодо цього я сумнівів не маю,— сер Шадрик вітально підніс свого кухля.

Брієнні пригадався її бій з Джеймі Ланістером у лісі. Їй заледве вдавалося відбиватися від його клинка. А він-бо був слабкий після ув'язнення, ще й зап'ястки мав ланцюгом скуті. Жоден лицар у Сімох Королівствах не встояв би проти нього при повній силі, без ланців. Джеймі багато лиха накоїв, але битися він умів! І скалічити його — це було жахливо жорстоко. Одна річ — убити лева, зовсім інша — відтяти йому лапу й покинути його знівеченого і знетямленого.

Зненацька вона відчула, що більше ані миті не витримає галасу вітальні. Пробурмотівши «на добраніч», Брієнна пішла спати. Стеля в її кімнаті нависала низько; заходячи зі свічкою в руках, довелося похилити голову, щоб не розбити лоба. З умеблювання стояло хіба ліжко, на якому вмістилося б шестеро людей, і недогарок лійової свічки на підвіконні. Брієнна запалила його від своєї свічки, замкнула двері на засув і повісила пояс із мечем на стійку ліжка. Піхви вона мала прості, дерев'яні, обтягнуті порепаною коричневою шкірою, а меч — іще простіший. Купила вона його на Королівському Причалі на заміну тому клинку, якого вкрали браві компанійці. «Меч Ренлі...» їй досі було боляче на згадку про те, що вона його втратила.

Але в скатці в неї ховався ще один меч. Сівши на ліжко, Брієнна витягнула його. Золото спалахнуло у сяйві свічки жовтими відблесками, а рубіни червоно зажеврили. Клятвохранитель висковзнув з пишно оздоблених піхов — і в Брієнни аж подих перехопило. Чорно-червоні брижі вгадувалися у глибинах криці. Валерійської криці, чарокованої. Меч, гідний героя. Коли Брієнна була маленька, мамка повні вуха їй натуркала казок про доблесні звитяги, частуючи її оповідками про шляхетні діяння сера Галадона Могилівського, і Флоріяна Фігляра, і королевича Еймона Лицаря-Дракона, й інших звитяжців. Усі вояки мали знамениті мечі, і Клятвохранитель точно належав до їхньої компанії, навіть якщо сама Брієнна і не належить. «Ви захищатимете дочку Неда Старка власним мечем Неда Старка», — запевнив Джеймі.

Опустившись навколішки між ліжком і стіною, Брієнна, тримаючи меч, прочитала безмовну молитву Стариці, чий золотий світильник вказує людям життєвий шлях. «Веди мене, — молилася Брієнна, — осяй дорогу мою, вкажи мені шлях до Санси». Вона підвела Ренлі, підвела леді Кетлін. І не може підвести Джеймі. «Він довірив мені свого меча. Він довірив мені свою честь».

Опісля вона, як могла, розтягнулася на ліжку. Хай і яке широке, воно було не дуже довге, тож довелося лягати навкоси. Знизу долинали цокання кухлів, угору по сходах летіли голоси. Блохи, про яких згадував Довгоніг, також повилазили. Необхідність чухатися теж допомагала не заснути.

Брієнна чула, як сходами піднявся Гібальд, а трохи перегодом — лицарі.

— ...імені його я так і не дізнався, — розповідав сер Крейтон дорогою, — але на щиті в нього був криваво-червоний півень, а з клинка скрапувала кров...

Голос його розтанув, і десь нагорі відчинилися й зачинилися двері.

Свічка перегоріла. Над «Старим кам'яним мостом» запанувала темрява, й у заїзді зробилося так тихо, що чути стало хлюпотіння річки. Лише тоді Брієнна підвелася й позбирала свої речі. Прочинивши двері, вона якусь мить дослухалася, а тоді боса спустилася вниз. Надворі вона взула чоботи й поквапилася в стайню сідлати свою гніду кобилу, а потім, подумки вибачившись перед сером Крейтоном і сером

Іліфером, сіла верхи. Один з Гібальдових слуг прокинувся, коли дівчина проїздила повз, але й не ворухнувся зупинити її. Кінські копита цокотіли по камінню старого кам'яного мосту. А тоді її обступили дерева — густа чорнота лісу, повного примар і спогадів. «Я вже їду, леді Сансо,— думала Брієнна, пірнаючи в темряву.— Не бійтеся. Я не зупинюся, доки не відшукаю вас».

Семвел

Сем саме читав про Чужих — й аж тут уледів мишу.

Очі почервоніли й пекли. «Не можна їх стільки терти»,— всякчас говорив собі він, знову їх тручи. Від порохів вони свербіли й сльозилися, а порохи тут внизу були всюди. Маленькі хмарки злітали в повітря щоразу, як перегорталася сторінка, а коли Сем перекладав стос книжок, щоб подивитися, чи не ховається щось цікавеньке на самому споді, здіймалися сірі клуби.

Сем не пам'ятав, коли він востаннє спав, але від товстої лойової свічки, яку він запалив перед тим, як почав переглядати обшарпаний згорток окремих аркушів, зав'язаний шпагатом, залишився заледве дюйм. Сем страшенно втомився, але не міг зупинитися. «Ще одна книжка, і досить. Ще один том, всього один. Ще одна сторінка, й піду нагору перепочину і поїм». Але за однією сторінкою завжди знаходилася друга, а за нею третя, і ще одна, і ще, і нова книжка чекала на самому низу стосу. «Просто гляну одним оком, про що тут»,— думав Сем, але не встигав спам'ятатися, як уже прочитав половину. Востаннє він з'їв миску квасолевого супу з грудинкою ще разом з Пипом і Греном. «Ну, якщо не рахувати хліба з сиром, але це так — на один укус»,— подумав він. Отоді-то він і кинув погляд на порожній таріль — і побачив мишу, яка під'їдала хлібні крихти.

Миша була завбільшки як пів його мізинця, мала чорні очка й м'яке сіре хутро. Сем знав, що її слід прибити. Миші, може, хліб із сиром любляють більше, але й папір теж гризуть. На полицях і стелажах Семові траплялося чимало мишачих горошків, а шкіряні шабатурки деяких книжок були обгризені.

«Але ж вона така маленька. І голодна». Хіба шкода Семові для неї кілька крихт? «Однак вона книжки гризе...»

За кілька годин сидіння на стільці спина в Сема геть задерев'яніла, а ноги обважніли. Він розумів, що не такий він прудкий, аби піймати мишу, проте, може, вдасться її прихлопнути. Під рукою в нього лежав товстелезний том у шкіряній палітурці — «Літопис Чорного Кентавра» авторства септона Джорквена, неймовірно детальний опис тих дев'ятох років, коли лордом-командувачем Нічної варти служив Орберт Касвел. На кожен день з цього строку припадала ціла сторінка, і всі вони, схоже, починалися однаково: «Лорд Орберт прокинувся на світанку й пішов у виходок», окрім хіба останньої, де писалося: «Лорд Орберт уночі помер».

«Жодна миша не встоїть перед септоном Джорквеном». Сем дуже повільно стиснув книжку лівою рукою. Томище був грубий і важезний, і коли Сем спробував підняти його однією рукою, том вислизнув з пальців і гримнув на стіл. Миша, задріботівши ніжками, щезла водномить. Сем зітхнув з полегшенням. Якби довелося малу бідолаху прихлопнути, йому б кошмари потім снилися.

— А гризти книжки все одно не можна,— промовив він уголос. Може, наступного разу, як піде сюди, слід принести більше хліба з сиром.

Сем здивувався, наскільки вигоріла свічка. Квасолевий суп з грудинкою був сьогодні чи вчора? «Вчора. Напевно, вчора». На цю думку Сем аж позіхнув. Джон, певно, дивується, що з ним могло статися, але мейстер Еймон, без сумніву, все зрозуміє. Поки не осліп, мейстер сам любив книжки не менше за Семвела Тарлі. Він чудово розумів, як іноді просто провалюєшся в текст, так наче кожна сторінка — то лаз в інший світ.

Зіп'явшись на ноги, Сем скривився: затерплі литки аж голочками поколювало. Стілець був страшенно твердий і муляв стегна, коли Сем горбився над книжками. «Треба не забути принести подушку». Було б навіть краще, якби він тут, унизу, міг і спати — у тій комірці, на яку натрапив позаду чотирьох скринь, повних нескріплених аркушів, що повипадали з книжок, але Семові не хотілося так надовго лишати мейстра Еймона самого. Останнім часом він ослабнув і потребував допомоги, особливо з круками. Звісно, в Еймона був Клайдас, але ж Сем молодший і ліпше дає раду з птахами.

Тримаючи стос книжок і сувоїв під лівою пахвою, а свічку в правій руці, Сем рушив тунелями, які братчики називали хробачими

ходами. Слабеньке світло вже осявало круті кам'яні сходи, що вели на поверхню, тож Сем здогадався: нагорі вже день. Залишив свічку в стінній ніші, а сам подерся сходами. Вже на п'ятій сходинці він засапався. На десятій зупинився, щоб перекласти книжки під праву пахву.

Випірнувши, він опинився під небом барви свинцевого білила. «Сніжитиме»,— подумав Сем, примружившись. Така перспектива його не втішила. Він пригадав ту ніч на Кулаці Перших Людей, коли водночас зі снігом прийшли блідавці. «Не будь таким боягузом»,— подумав він.— Навколо побратими, вже поминаючи Станіса Баратеона з усіма його лицарями. Довкруг вивищувалися фортеці й вежі Чорного замку, та навіть вони в порівнянні з крижаною неозорістю Стіни здавалися карликовими. На тій кризі, на чверті її висоти, мурашилася ціла маленька армія: там уже дерлися нагору нові маршові сходи назустріч залишкам старих. Відлунювало від криги дзижчання пилок і стукіт молотків. Джон звелів будівничим працювати тут день і ніч. Сем чув, як за вечерею дехто з них скаржився, заявляючи, що лорд Мормонт ніколи їх і наполовину так не завантажував. Але без тих сходів на саму гору Стіни не дістатися, окрім як за допомогою ланцюгового коловороту. І хай як Сем ненавидів сходи, коловорот він ненавидів ще більше. У клітці він завжди заплющував очі, переконаний, що ланцюг от-от обірветься. Щоразу як залізна клітка шкрябала по кризі, в нього серце робило перебій.

«Ще двісті років тому тут були дракони,— зловив себе на думці Сем, спостерігаючи, як повільно спускається клітка.— От вони б легко вилетіли на вершечок Стіни». Королева Алісанна завітала в Чорний замок на своєму драконі, а її чоловік, король Джейгейрис, прилетів за нею на своєму. Може, від Срібнокрилки зосталося яйце? Чи Станіс відшукав яйце на Драконстоні? «Навіть якщо в нього і є яйце, як він сподівається його висидіти?» Бейлор Благословенний на свої яйця молився, а інші Таргарієни намагалися оживити їх чарами. Але все це обернулося на трагіфарс.

— Семвеле,— покликав похмурий голос,— я саме йшов по тебе. Тебе чекають у лорда-командувача.

Семові на ніс приземлилася сніжинка.

— Джон хоче мене бачити?

— Щодо цього точно сказати не можу,— мовив Стражденний Ед Толет.— От я й половини з того, що бачив у житті, насправді бачити не хотів, зате не бачив і половини з того, що хотів би побачити. Але ти все одно краще йди. Лорд Сноу воліє побалакати з тобою, щойно закінчить з Крастеровою жінкою.

— Жиллі.

— Саме так. Якби моя мамка була схожа на неї, я б її цицьки й досі з рота не випускав. Але в моєї була борода.

— Як у всіх кіз,— гукнув Пип: вони з Греном саме випірнули з-за рогу з довгими луками в руках і сагайдаками стріл за спиною.— Де ти був, Смертовбивце? Вчора на вечері нам тебе бракувало. Цілий печений бичок так і лишився неторканий.

— Не називай мене Смертовбивцею,— мовив Сем, ігноруючи жарт про бичка: Пип є Пип.— Я читав. Там була миша...

— Не згадуй про мишей при Грені. Він до смерті боїться мишей.

— Не боюся,— обурено озвався Грен.

— З'їсти мишу ти б точно побоявся.

— Та я б мишей з'їв більше за тебе.

Стражденний Ед зітхнув.

— Як я був малий, мишей ми їли тільки на свято. Я був найменший, тож мені завжди діставався хвостик. А на хвостикі ніякого м'яса.

— Де твій лук, Семе? — запитав Грен. Сер Алісер колись дав йому прізвисько Тур, і день у день Грен міцнів і ріс, виправдовуючи своє прізвисько. На Стіну він потрапив рослявим, але дубуватим, товстим і в шії, і в поясі, рум'яним і незграбним. І хоча шия в нього й досі червоніла, коли Пип учергове підбивав його на якусь дурницю, години вправлення з мечем і щитом допомогли його череву спласнути, рукам — загартуватися, а грудям — поширшати. Грен був і дужий, і волохатий, як справжній тур.— Ульмер чекав на тебе біля мішеней.

— Ульмер,— знітився Сем. Чи не першим, що зробив Джон Сноу на посаді лорда-командувача, було запровадження щоденних стрілецьких навчань для всього гарнізону, навіть для стюардів і кухарів. Варта забагато уваги приділяла мечам і замало лукам, сказав він, це пережиток тих часів, коли серед братів кожен десятий був лицарем, тоді як зараз — хіба кожен сотий. Сем бачив сенс у такому розпорядженні, але стрільбу з лука він ненавидів майже так само, як

сходи. В рукавицях він узагалі нікуди не міг поцілити, а без рукавиць на пальцях одразу натирав пухирі. Луки *небезпечні*. Он Шовк собі тятивою півнігтя на великому пальці відірвав.— Я забув.

— Ти розбив серце дикунській королівні, Смертовбивче,— сказав Пип. Останнім часом Вал узяла за звичку спостерігати за хлопцями з вікна своїх покоїв у Королівській вежі.— Вона тебе виглядала.

— Не виглядала! Не кажи так! — Сем тільки двічі розмовляв з Вал, коли мейстер Еймон викликав її, щоб пересвідчитися — немовлята здорові. Але королівна була така вродлива, аж Сем частенько ловив себе на тому, що в її присутності затинається і пече раків.

— Чому це? — мовив Пип.— Вона від тебе дітей хоче. Може, слід називати тебе Семом Спокусником?

Сем почервонів. Він знав: у короля Станіса на Вал свої плани, вона-бо має стати розчином, який скріпить мир між північанами й вільним народом.

— Нема в мене сьогодні часу на стрільби — мене викликав Джон.

— Джон? Джон? Грене, ми когось знаємо на ім'я Джон?

— Він має на увазі лорда-командувача.

— А-а-а! Великого лорда Сноу! Ну певна річ. Навіщо тобі до нього? Він навіть вухами ворушити не вміє,— Пип поворушив власними, аби довести, що він-то вміє. Вуха у нього були видатні, червоні з морозу.— Він тепер справжній лорд Сноу, такий у біса високородний, що з нами вже не водиться.

— У Джона багато обов'язків,— мовив на його захист Сем.— У його руках тепер Стіна і все, що з нею пов'язано.

— Людина має обов'язки і перед друзями. Якби не ми, може, лордом-командувачем став би Джанос Слінт. А лорд Джанос відіслав би Сноу на розвідку голяка на мулі. «Ану метнися до Крастерової фортеці,— звелів би він,— і принеси мені плащ і чоботи Старого Ведмеда». Ми його від цього врятували, а тепер він має стільки обов'язків, що навіть не може випити біля коминка кухлик глінтвейну?

Грен був з ним згоден.

— Обов'язки не заважають йому тренуватися. Мало не щодня він у дворі з кимось б'ється.

І це таки правда, мусив визнати Сем. Одного разу, коли Джон прийшов по пораду до мейстра Еймона, Сем запитав його, навіщо він

стільки часу вправляється з мечем. «Старий Ведмідь, відколи став лордом-командувач, майже не тренувався»,— зауважив Сем. У відповідь на це Джон вклав Семові в руки Довгопазура. Дав йому відчути легкість меча, рівновагу, змусив повертити клинком, щоб на темно-димчастому металі пробігли брижі. «Валерійська криця,— мовив Джон,— чарокована, гостра як лезо до гоління, майже незнищенна. А мечник має бути не гіршим за свого меча, Семе. Довгопазур зроблений з валерійської криці, а я ні. Піврукий міг прихлопнути мене, як ти — комашку».

Сем віддав йому меча. «Коли я намагаюся прихлопнути комашку, вона завжди встигає втекти. І я просто ляскаю себе по руці. Боляче».

Джон не втримався від сміху. «Ну, нехай так. Кворинові вбити мене було — як тобі миску вівсянки з'їсти». Сем любив вівсянку, особливо підсолоджену медом.

— Нема в мене часу на це,— повторив Сем і, залишивши друзів, рушив до зброярні, притискаючи до грудей книжки. «Я — щит, який боронить людську державу»,— пригадалося йому. Цікаво, думав він, що сказали б ці люди, якби знали, що їхню державу боронять такі, як Грен, Пип і Стражденний Ед.

Вежа лорда-командувача зруйнована була пожежею, а Королівську вежу забрав собі Станіс Баратеон під резиденцію, отож Джон Сноу облаштувався в скромних покоях Донала Ноя в глибині зброярні. Коли прийшов Сем, Жиллі саме виходила, горнучись у старий плащ, якого Сем віддав їй, коли вони тікали з Крастерової фортеці. Вона хотіла швидко прослизнути повз, але Сем зловив її за руку, аж дві книжки на землю впустив.

— Жиллі!

— Семе,— хрипко озвалася вона. Дівчина була темнокоса й тоненька, з великими карими очима, як в олениці. Вона просто губилася в брижах Семового старого плаща, а обличчя наполовину ховалося під каптуром, однак Жиллі все одно тремтіла. З обличчя дівчина була бліда й перелякана.

— Що трапилося? — запитав Сем.— Як діти?

Жиллі висмикнула руку.

— Все добре, Семе. Все добре.

— Двоє одразу... навіть не знаю, коли ти встигаєш спати,— ласкаво промовив Сем.— Це хто вчора вночі пхінькав? Я думав, він

узагалі не заговкне.

— Це Даллин хлопчик. Плаче, коли цицьку хоче. Мій... мій узагалі майже не плаче. Іноді буркотить, але...— на очі їй набігли сльози.— Мені треба йти. Давно час їх годувати. Якщо не побіжу, молоко потече, — вона поквапилася через двір, покинувши спантеличеного Сема.

А Семові довелося опуститися навколішки, щоб позбирати книжки. «Не слід було стільки одразу брати»,— думав він, витираючи болото з «Нефритової збірки» Колокво Вотара, грубого томиська східних казок і легенд, що його звелів відшукати мейстер Еймон.

Книжка начебто лишилася неушкоджена. А от праці під назвою «Драconi, або Історія дому Таргарієнів від вигнання до піднесення, з міркуваннями про життя і смерть драконів» мейстра Томакса так не пощастило. Упавши, книжка розгорнулася, і кілька сторінок забруднилися, включно з тією, де був прегарний малюнок Балеріона на прізвисько Чорних Жах, зроблений кольоровими чорнилами. Сем обізвав себе незграбним йолопом, розправляючи сторінки й витираючи їх. Присутність Жиллі завжди бентежила його і збуджувала в ньому... ну, збудження. Побратиму Нічної варті не личать почуття, які викликає в Сема Жиллі, особливо коли починає говорити про свої груди й...

— Лорд Сноу чекає.

Біля дверей зброярні стояли, спираючись на списи, двоє вартових у чорних плащах і залізних напівшоломах. Говорив Кошлатий Гал, а Маллі допоміг Семові підвестися. Пробурмотівши подяку, Сем, відчайдушно притискаючи до себе стос книжок, поквапився всередину, попри кузню з її ковадлом і міхами. На верстаку лежала наполовину склепана кольчуга. Під ковадлом розтягнувся Привид, розгризаючи бичачу кістку, щоб дістатися до мозку. Коли Сем проминав його, великий білий деривовк звів очі, але не зронив ані звуку.

Джонова світлиця містилася позаду стійок зі списками й щитами. Коли Сем увійшов, Джон читав якийсь пергамент. На плечі в нього сидів крук лорда-командувача Мормонта, схиливши голову так, наче він також читає, але щойно птах угледів Сема, розпростав крила й полетів до нього, крякаючи:

— Зерна, зерна!

Поправивши книжки, Сем застромив руку в мішок біля дверей і дістав жменьку кукурудзяних зерен. Крук приземлився йому на

зап'ясток і дзьобнув одну зернину з долоні, і то дзьобнув так боляче, що Сем, скрикнувши, відсмикнув руку. Крук знову злетів у повітря, а жовті й червоні зернятка кукурудзи посипалися навсібіч.

— Зачини двері, Семе,— мовив Джон; на щоці в нього й досі виднілися сліди від пазурів орла, який хотів вийняти йому око.— Цей виродок тебе не поранив?

Сем, поклавши книжки, стягнув рукавицю.

— Поранив,— відповів він, відчуваючи запаморочення.— До крові.

— Всім нам довелося пролити кров за Варту. Носи грубші рукавиці,— Джон ногою підбив до нього крісло.— Сядь і поглянь на це.

Він вручив Семові пергамент.

— Що це? — поцікавився Сем. Крук тим часом почав на підлозі серед очерету визбирувати кукурудзу.

— Паперовий щит.

Сем, читаючи, висмоктував кров з долоні. Він миттю впізнав руку мейстра Еймона. Почерк у того був дрібненький і чіткий, але старий уже не бачив плям, які часом лишало перо, й розмазував їх.

— Це лист до короля Томена?

— У Вічнозимі Томен з моїм братиком Браном билися на дерев'яних мечях. На Томена стільки вдягнули захисної підбивки, що він нагадував начинену гуску. Бран збив його з ніг,— Джон підійшов до вікна.— А тепер Бран мертвий, а пухкий рожевощокий Томен сидить на Залізному троні з короною на золотих кучерях.

«Бран не мертвий,— хотілося сказати Семові.— Він з Холодноруким вирушив за Стіну». Але слова застрягли в горлі. «Я присягався, що нікому не скажу».

— Ти не підписав листа.

— Старий Ведмідь просив Залізний трон про допомогу сотню разів. А йому прислали Джаноса Слінта. Ніякі листи не зможуть Ланістерів нас полюбити. Особливо коли вони почують, що ми допомагаємо Станісу.

— Боронити Стіну, в заколоті ми участі не беремо,— Сем швидко ще раз перечитав листа.— Тут так і пишеться.

— Лорд Тайвін може не помітити відмінності,— Джон забрав листа назад.— З якого дива він почне допомагати нам тепер? Раніше

ніколи цього не робив.

— Ну,— мовив Сем,— він же не хоче, щоб усі казали, що Станіс вирушив на захист королівства, в той час як король Томен грався в іграшки. Це накличе зневагу на дім Ланістерів.

— Я волію накликати згин і знищення на дім Ланістерів, а не зневагу,— Джон підніс листа до очей.— «Нічна варта не бере участі у війнах Сімох Королівств,— прочитав він.— Обітницю свою ми даємо державі, а держава нині в страшній небезпеці. Станіс Баратеон допомагає нам боротися з ворогами з-за Стіни, але ми йому не служимо...»

— Ну,— ніяково зіщулився Сем,— ми ж не служимо. Ні?

— Я надав Станісу харч, прихисток і Ночефорт, а ще дозвіл вільним людям селитися на землях Дару. Оце й усе.

— Лорд Тайвін скаже, що цього забагато.

— А Станіс каже, що цього замало. Що більше даєш королю, то більше він хоче. Ми ступили на крижаний міст, обабіч якого — прірва. Задовольнити одного короля — саме по собі нелегке завдання. Задовольнити двох водночас — неможливе.

— Так, але... якщо переможуть Ланістери й лорд Тайвін вирішить, що ми зрадили короля, допомагаючи Станісу, це може означати кінець Нічної варти. За ним стоять Тайрели з усією потугою Небосаду. А він уже переміг лорда Станіса на Чорноводді.

Може, Семові й паморочилося в голові від вигляду крові, але він добре знав, якою ціною здобувається перемога у війнах. Батько про це подбав.

— Чорноводдя — то лише одна битва. Роб переміг у всіх своїх битвах, а голови позбувся. Якби Станісу вдалося підняти Північ...

«Він намагається сам себе переконати,— збагнув Сем,— але йому не вдається». З Чорного замку у вирі чорних крил полетіли круки, закликаючи лордів Півночі присягнути Станісу Баратеону й приєднати свої війська до його армії. Більшість круків вислав Сем особисто. Але поки що повернувся тільки один птах — з Картверді. А далі запанувала грізна тиша.

Навіть якщо Станісу вдасться якось перетягнути північан на свій бік, Сем не уявляв, як можна назбирати армію, яка б силою дорівнювала до об'єднаних військ Кичери Кастерлі, Небосаду та

Близнючок. Але без Півночі Станісова битва приречена. «Приречена, як і Нічна варта — якщо лорд Тайвін звинуватить нас у зраді».

— Ланістери мають своїх північан. Лорда Болтона з його байстрюком.

— А Станіс — Карстарків,— мовив Джон.— Якщо йому вдасться перетягнути до себе Білу Гавань...

— *Якщо*,— підкреслив Сем.— А якщо ні... мілорде, навіть паперовий щит кращий, ніж ніякого.

— Можливо,— Джон помахав листом. Зітхнув, а тоді взяв перо й нашкрябав унизу навскоси свій підпис.— Дай мені воску.

Сем над свічкою нагрів паличку чорного воску й накрапав трохи на пергамент, і Джон у нього на очах твердо притиснув калюжку печаткою лорда-командувача.

— Візьмеш це з собою до мейстра Еймона,— наказав він,— і попросиш відіслати пташку на Королівський Причал.

— Обов'язково...— Сем повагався.— Мілорде, можна мені запитати... Я бачив, як виходила Жиллі. Вона мало не плакала.

— Вал послала її знову просити за Манса.

— А!

Вал була сестрою жінки, яку король-за-Стіною взяв собі за королеву. «Дикунська королівна» — ось як називали її Станіс і його вояки. Її сестра Далла померла під час бою, хоча клинок її не торкнувся: вона згаснула, народжуючи Мансові Рейдеру сина. І Рейдер теж скоро спуститься в могилу, якщо чутки, які долітають до Сема, правдиві.

— І що ти їй сказав?

— Що я побалакаю зі Станісом, але маю сумніви, що мої слова здатні його похитнути. Найперший обов'язок короля — боронити королівство, а Манс напав на нас. Його світлість навряд чи зможе про це забути. Батько мій казав, що Станіс Баратеон — людина справедлива. Але ніхто не назве його людиною великодушною,— Джон, хмурячись, зробив паузу.— Я б і сам зняв Мансові голову з плечей. Колись він був вояком Нічної варти. За законом його життя належить нам.

— Пип каже, леді Мелісандра хоче віддати його вогню для своїх якихось чарів.

— Пипові пора навчитися тримати язика на припоні. Але я таке чув і від інших. Королівська кров має збудити дракона. Тільки ніхто гадки не має, де саме Мелісандра збирається знайти сплячого дракона. І все це дурниці. Мансова кров така сама королівська, як і моя. Не носив він корони, не сидів на престолі. Він — звичайнісінький розбійник. А яка сила в розбійницькій крові?

Крук на підлозі звів погляд.

— Крові,— кракнув він.

Джон не звернув на нього уваги.

— Я відсилаю Жиллі геть.

— О! — Сем кивнув.— Ну, це... це добре, мілорде.

Так буде для неї найкраще: поїхати кудись, де тепло і безпечно, подалі від Стіни й бойовиська.

— Разом з хлопчиком. Тож доведеться пошукати нову мамку для його молочного брата.

— А поки не знайдете, згодиться й козине молоко. Воно для немовляти краще, ніж коров'яче,— мовив Сем, який десь це вичитав. Він посовався на стільці.— Мілорде, передивляючись літописи, я натрапив ще на одного малолітнього командувача. За чотириста років до Завоювання. Осрику Старку на час обрання було десять років, а прослужив він шістдесят років. Це вже четвертий, мілорде. Ви й близько не наймолодший з усіх обраних. Поки що ви на п'ятому місці.

— І четверо наймолодших усі були синами, братами чи байстрюками короля на Півночі. Розкажи ліпше щось корисне. Розкажи про нашого ворога.

— Про Чужих,— Сем обливав губи.— Вони згадуються в літописах, але не так часто, як можна було б подумати. Маю на увазі літописи, які я знайшов і передивився. Знаю, їх більше, я ще просто не відшукав усі. Але деякі старі книжки просто розсипаються. Сторінки кришаться, коли я намагаюся їх перегорнути. А по-справжньому давні книжки... вони або вже розсипалися, або лежать десь так, що мені досі не трапилися... а може, таких книжок і не існує зовсім і не існувало ніколи. Найстаріші оповіді, які ми маємо, написані були по тому, як у Вестерос прийшли андали. Від перших людей нам лишилися хіба руни на скелях, отож усе, що ми знаємо про Добу героїв, Зорю віків і Довгу ніч, насправді походить із записів, зроблених септонами за тисячі років по тому. В Цитаделі чимало архімейстрів піддають ці відомості

сумнівам. У старих легендах повно королів, які правили по сто років, і лицарів, які подорожували по тисячі років, перш ніж стали лицарями. Ти сам знаєш ці легенди: про Брандона Будівничого, Симеона Зореоокого, Короля Ночі... ми вважаємо, що ти — дев'ятсот дев'яносто восьмий лорд-командувач Нічної варти, однак найдавніший перелік, який мені трапився, містить шістсот сімдесят чотирьох командувачів, а це означає, що складений він був під час...

— Давним-давно,— перебив його Джон.— То що там про Чужих?

— Мені трапилися згадки про драконове скло. Діти пралісу щороку постачали Нічній варті сотню обсидіанових кинджалів, це ще за Доби героїв. Більшість джерел збігаються в тому, що Чужі приходять з холодом. Або ж приносять холод із собою. Іноді вони виринають у заметіль і тануть, коли небо вияснюється. Вони ховаються від сонячного світла й появляються поночі... або ж це ніч опускається, коли вони появляються. В деяких легендах згадується, що вони їздять верхи на тушах дохлих звірів. Отой, який убив Малого Пола, їхав на дохлому коні, тож це, вочевидь, правда. В деяких записах ідеться про велетенських крижаних павуків. Не знаю точно, що це таке. Людей, які загинули в бою з Чужими, слід спалювати, бо в іншому разі вони повстануть з мертвих як їхні раби.

— Все це я й так знаю. Питання в іншому: як з ними боротися?

— Обладунки Чужих непробивні майже для всіх звичайних клинків, якщо вірити легендам,— сказав Сем,— а мечі їхні такі холодні, що від них тріскається криця. Але вони бояться вогню й вразливі до обсидіану...— Семові пригадався Чужий, з яким він віч-на-віч зіткнувся в примарному лісі, і як той Чужий розтанув, коли Сем штрикнув його кинджалом з драконового скла, подарованим Джоном. — Мені трапилася одна оповідь про Довгу ніч, у якій писалося про останнього звитяжця, що зарубав Чужого клинком з драконової криці. Вважається, що проти неї вони встояти не можуть.

— Драконова криця? — нахмурився Джон.— *Валерійська* криця?

— Я спершу теж так подумав.

— Тож якщо я просто переконаю всіх лордів Сімох Королів віддати нам усі свої валерійські клинки, всі врятовані? Це буде нескладно,— він розсміявся, але в його сміхові не було веселощів.— Ти знайшов, хто такі Чужі, звідки приходять, чого вони хочуть?

— Ще ні, мілорде, але може так статися, що я просто не ті книжки читав. Там ще є сотні, яких я не переглянув. Дайте мені час, і я знайду все, що там можна знайти.

— Нема більше часу,— сумно мовив Джон.— Збери речі, Семе. Ти їдеш разом із Жиллі.

— Їду? — Сем якусь мить нічого не розумів.— Я їду? В Східну варту, мілорде? Чи... куди я...

— У Старгород.

— *Старгород?* — писнув він. Недалеко від Старгорода — Сурмосхил. *Домівка.* На цю думку в нього аж голова запаморочилася. *Батько.*

— І Еймон також.

— Еймон? Мейстер Еймон? Але... йому сто два роки, мілорде, він не... ти відсилаєш і його, і мене? А хто ходитиме коло круків? Якщо вони захворіють чи пораняться, хто...

— Клайдас. Він біля Еймона багато років був.

— Клайдас — простий стюард, та й очі в нього сліпнуть. Тобі потрібен мейстер. А мейстер Еймон такий слабкий, морська подорож... — Сем подумав про Арбор і «Королеву Арбору» — і мало язика не проковтнув.— Може статися... він старий, і...

— Так, він ризикує. Я це усвідомлюю, Семе, але тут ризик ще вищий. Станіс знає, хто такий Еймон. Якщо червоній жінці знадобиться для її заклинань королівська кров...

— А! — Сем зблід.

— У Східній варті до вас приєднається Дареон. Маю сподівання, що його пісні зваблять до нас трохи вояків на Півдні. «Чорний птах» доправить вас у Браавос. Звідти самі допливете у Старгород. Якщо не передумав прийняти дитину Жиллі як свого байстрюка, відішлеш їх обох у Сурмосхил. В іншому разі Еймон прилаштує дівчину в Старгороді служницею.

— Мого б-б-байстрюка...

Він сам це казав, так, і все-таки... «Стільки води! Я ж можу втопитися. Кораблі тонуть повсякчас, а осінь — штормовий сезон». Але з ним попливе Жиллі. Й тоді малюк виросте в безпеці.

— Так... мама й сестри допоможуть Жиллі з дитиною.

«Можна послати листа, необов'язково їхати у Сурмосхил самому».

— Дареон може відвезти її у Сурмосхил незгірше за мене. А я... Я щодня вправляюся в стрільбі з Ульмером, як ти звелів... ну, крім тих днів, коли сиджу в підземеллях, але ж це ти попросив мене дізнатися все про Чужих. У мене від лука плечі болять і водянки на пальцях,— він показав Джонові тріснуту водянку.— Але я все одно тренуюся. Тепер я в мішень більше влучаю, ніж не влучаю, однак я й досі найгірший лучник на світі. Проте мені подобаються Ульмерові оповідки. Треба б їх записати й зробити з цього книжку.

— От і запишеш. Матимеш пергамент і чорнило в Цитаделі, і луки теж. Сподіваюся, ти продовжиш тренування. Семе, Нічна варта має сотні людей, здатних стріляти, та лише жменьку освічених, які вміють читати й писати. Ти повинен стати мені за нового мейстра.

Від цього слова Сем аж здригнувся. *«Ні, батьку, я про це більше й не згадаю, присягаюся Сімома. Відпусти мене. Будь ласка, відпусти мене...»*

— Мілорде, я... моя робота тут, книжки...

— ...нікуди не подінуться, заки ти до нас повернешся.

Сем схопився рукою за горло. Було враження, наче на шиї ланцюг — душить його.

— Мілорде, Цитадель... там змушують різати трупи.

«Там змушують носити на шиї ланцюг. Якщо тобі потрібен ланцюг, ходи зі мною». Три дні й три ночі проплакав між сном і явою Сем, прикутий за руки й за ноги до стіни. Ланцюг на шиї був такий тугий, що натер шию до крові, а щоразу як Сем уві сні перевертався, йому аж доступ повітря перекривався.

— Я не зможу носити ланцюга.

— Зможеш. І носитимеш. Мейстер Еймон — старий і сліпий. Сили полишають його. Коли він помре, хто його заступить? Мейстер Малін у Тінявій вежі не так грамотій, як вояка, а мейстер Гармун у Східній варті п'яний частіше, ніж тверезий.

— Якщо попросиш у Цитаделі мейстрів...

— І попрошу. Нам усі будуть потрібні. Але Еймона Таргарієна не так легко буде замінити,— мовив Джон, на обличчі якого читалося збентеження.— Я був певен, що ти зрадієш. У Цитаделі стільки книжок, що людина всі й прочитати не здатна. Ти впорасься, Семе. Я точно знаю.

— Ні. Книжки я читати вмію, але... м-мейстер — це цілитель, а я від вигляду к-к-крові непритомнію,— він простягнув Джонові тремтячу руку, щоб той подивився.— Я — Сем Страхополох, а не Сем Смертовбивця.

— Страхополох? Чого ж ти боїшся? Буркотіння старих? Семе, ти бачив на Кулаці навалу блідавців — море живих мерців з чорними долонями і ясно-блакитними очима. Ти вбив Чужого.

— Д-д-драконове скло вбило, не я.

— Помовч. Ти брехав, плів інтриги та змовлявся, щоб зробити мене лордом-командувачем. А тепер маєш слухатися мене. Поїдеш у Цитадель і викуєш собі ланцюг, і якщо тобі доведеться різати трупи, так і буде. Принаймні у Старгороді трупи не опиратимуться.

«Він не розуміє».

— Мілорде,— мовив Сем,— мій б-б-батько, лорд Рендил, він... він... він... він... життя мейстра — це служіння,— белькотів Сем безладно і сам розумів це.— Жоден син дому Тарлі ніколи не носитиме ланцюга. Народжені у Сурмосхилі не кланяються і не розшаркуються перед дрібними лордами...— (*«Якщо тобі потрібен ланцюг, ходи зі мною»*).— Джоне, я не можу послухатися батька.

Він назвав його Джоном, але Джона вже не було. Перед ним зараз стояв лорд Сноу, й сірі очі його були тверді як лід.

— У тебе немає батька,— мовив лорд Сноу.— Є тільки брати. Тільки ми. Твоє життя належить Нічній варті, тож іди й позбирай свою білизну в мішок разом з усім, що ще ти хочеш узяти з собою в Старгород. Ви їдете за годину до світанку. Й ось тобі ще один наказ. Відсьогодні ти більше не називатимеш себе боягузом. За останній рік ти витримав стільки, скільки інші люди не бачать за все життя. І ти витримаєш Цитадель — витримаєш як побратим Нічної варті. Я не можу наказати тобі бути хоробрим, але можу наказати тобі ховати свої страхи. Ти дав обітницю, Семе. Не забув?

«Я меч у темряві». Тільки меча він тримати не вміє, а темрява його лякає.

— Я... Я постараюся.

— Ніякого «постараюся». Це наказ.

— Наказ,— Мормонтів крук ляснув своїми великими чорними крилами.

— Як зволить лорд-командувач. А... а мейстер Еймон знає?

— Це була більше його ідея, ніж моя,— Джон відчинив перед Семом двері.— Ні з ким не прощайся. Що менше людей знатиме про це, то краще. За годину до світанку, біля цвинтаря.

Сем не пригадував, як вийшов зі зброярні. Коли спам'ятався, то дибав у покої мейстра Еймона через багнюку й латки старого снігу. «Я міг би сховатися,— думав він.— Сховатися в підземеллях серед книжок. Жив би там, унизу, разом з мишею, і вночі прокрадався нагору, щоб поцупити харчів». Божевільні ідеї, він це розумів, марні й безнадійні. У підземеллях його шукатимуть у першу чергу. Останнє місце, де його шукатимуть,— за Стіною, але туди тікати — ще гірше божевілля. «Дикуни мене піймають і поволі закатують. Може, живцем сплять, як ото червона жінка хоче спалити Манса Рейдера».

Сем знайшов мейстра Еймона в гайвороннику, віддав йому Джонового листа й випалив, як зі стріломета, усі свої страхи.

— Він не розуміє,— Сем почувався так, наче його зараз знудить.— Якщо я вдягну ланцюга, мій батько... він... він... він...

— Мій батько так само заперечував, коли я обрав служіння,— відказав старий.— Це дід відіслав мене у Цитадель. Король Дейрон нажив чотирьох синів, і троє з них мали власних синів. «Забагато драконів — це так само небезпечно, як і замало»,— сказав його світлість моему батькові того дня, коли мене відсилали на навчання. Ланцюг важкий, Семе,— Еймон підніс руку в старечій гречці до ланцюга з багатьох металів, що вільно висів у нього на шії,— але мій дід мав рацію. Так само як і ваш лорд Сноу.

— Сноу,— пробурмотів один з круків.

— Сноу,— луною підхопив інший. І всі вони хором закрукали:

— Сноу, Сноу, Сноу, Сноу, Сноу.

Це Сем навчив їх цього слова. Нічого не поробиш, збагнув він. Мейстер Еймон у такій самій пастці, як і він. «На морі він помре,— у відчаї подумав Сем.— Занадто він старий, щоб пережити таку мандрівку. І синочок Жиллі теж може померти. Він не такий великий і міцний, як Даллин хлопчик. Джон що — хоче нас усіх убити?»

Наступного ранку Сем осідлав кобилу, якою приїхав із Сурмосхилу, й повів її до цвинтаря біля східної дороги. Сакви розпирало від сиру, ковбаси і варених яєць, а ще від солоного окосту, якого Трипалій Гоб подарував Сему на іменини. «Ти справжній поціновувач смачної їжі, Смертовбивче,— сказав кухар.— Побільше б

нам таких». Окіст пригодиться, це без сумніву. До Східної варти їхати довго й холодно, а в тіні Стіни не вирости ні містечка, ні заїзди.

За годину до світанку було темно й тихо. Чорний замок здавався на диво мовчазним. На цвинтарі вже чекала пара двоколісних фургонів, а біля них — Блекджек Булвер з дюжиною загартованих розвідників, міцних, як гарони під ними. Кедж Білоокий, здоровим оком угледівши Сема, голосно вилаявся.

— Не звертай уваги, Смертовбивче,— сказав Блекджек.— Він програв парі: казав, нам доведеться витягати тебе, зарюмсаного, з-під ліжка.

Мейстер Еймон був занадто слабкий, щоб їхати верхи, тож для нього приготували фургон, устелений хутрами, зі шкіряним верхом, що захистить від дощу та снігу. З мейстром поїдуть Жиллі з дитиною. У другому фургоні їхатимуть одяг і пожитки, а також скриня старих рідкісних книжок, яких, на думку Еймона, немає в Цитаделі. Сем половину ночі їх вишукував, але познаходив тільки одну з чотирьох потрібних. «І добре, бо нам би ще один віз знадобився».

З'явився мейстер, закутаний у ведмежу шкуру, втричі більшу за нього самого. Коли Клайдас вів його до фургона, налетів вітер, і старий заточився. Сем кинувся до нього й підхопив за пояс. «Ще один такий порив вітру — і його за Стіну перенесе».

— Тримайтеся за мою руку, мейстре. Вже недалеко.

Сліпець кивнув; вітер зривав з людей каптури.

— У Старгороді завжди тепло. На островці в Медовинній є шинок, куди я вчашав, ще як був юним новаком. Приємно буде ще раз там посидіти, попиваючи яблучник.

Поки влаштували мейстра, з'явилася Жиллі зі згортком у руках. Очі під каптуром були червоні від сліз. Водночас із нею прийшов і Джон зі Стражденним Едом.

— Лорде Сноу,— покликав його мейстер Еймон,— у себе в покоях я залишив для вас книжку. «Нефритова збірка». Написана волантиським шукачем пригод Колокво Вотаром, який здійснив подорож на схід і відвідав усі землі Нефритового моря. Там є абзац, який може вас зацікавити. Я попросив Клайдаса підкреслити його дня вас.

— Обов'язково прочитаю,— відповів Джон Сноу.

З носа в мейстра Еймона вискочила булька. Він витер її зворотом рукавички.

— Знання — це зброя, Джоне. Озбройся добре, перш ніж виїжджати на битву.

— Озброюся.

Посипався легенький сніжок — з неба повільно спускалися великі пухкі сніжинки. Джон обернувся до Блекджека Булвера.

— Постарайтеся поквапитися, але без особливої потреби не ризикуйте. З вами їдуть літній пан і немовля. Потурбуйтеся, щоб вони їхали в теплі й ситості.

— А ви так само потурбуйтеся про другого хлопчика, м'лорде,— попросила Жиллі.— Так само потурбуйтеся про другого. Знайдіть йому мамку, як казали. Ви мені обіцяли. Хлопчик... Даллин хлопчик... маленький королевич тобто... знайдіть для нього добру жінку, щоб він виріс великим і міцним.

— Даю слово,— урочисто мовив Джон Сноу.

— І не давайте йому імені. Аж поки йому не виповниться два роки. Це погана прикмета — називати немовлят, поки не віднімеш від грудей. Ви, ворони, може, цього й не знаєте, але так і є.

— Як зволите, міледі.

Обличчя Жиллі зсудомило від гніву.

— Не називайте мене так! Я — матір, а не леді. Я — Крастєрова жінка і Крастєрова дочка, і я — матір.

Поки Жиллі залазила у фургон і закутувала ноги затхлими шкурами, Стражденний Ед потримав немовля. На той час небо на сході було вже не так чорне, як сіре. Ліворукому Лу нетерпеливилось вже їхати. Ед подав немовля нагору, і Жиллі притисла його до грудей. «Може, я востаннє бачу Чорний замок»,— подумав Сем, вилазячи на кобилу. Хай як на початку він ненавидів Чорний замок, тепер просто розривався: так не хотілося їхати геть.

— Поїхали,— скомандував Булвер. Лягнув батіг, і фургони повільно заторохтіли поритою коліями дорогою, а навколо падав сніг. Сем затримався з Клайдасом, Стражденним Едом і Джоном Сноу.

— Ну,— сказав він,— бувайте.

— І ти бувай, Семе,— озвався Стражденний Ед.— Ваш корабель не потоне, не думаю. Човни починають тонути, коли на борту я.

Джон проводжав поглядом фургони.

— Коли я вперше побачив Жиллі, вона тулилася до стіни Крастерової фортеці, задкуючи від Привида,— худенька темнокоса дівчинка з великим животом. Привид заліз до кроликів, а вона, певно, злякалася, що він живота їй розпоре й дитину зжере... але насправді не вовка їй слід було боятися, правда?

«Ні, не вовка,— подумав Сем.— Небезпека походила від Крастера, її рідного батька».

— У неї більше мужності, ніж вона сама здогадується.

— Як і в тебе, Семе. Зичу вам швидкої і безпечної подорожі, і бережи Еймона й дитину,— Джон усміхнувся дивною сумною усмішкою.— І натягни каптур. У тебе в чуприні тануть сніжинки.

Арія

Вдалині горіло слабеньке світло, низько над обрієм, пробиваючись крізь тумани над морем.

— Схоже на зірку,— мовила Арія.

— Зірку, що веде додому,— сказав Денію.

Його батько громовито роздавав накази. Матроси шастали туди-сюди по трьох високих щоглах і лазили по такелажу, підгортаючи важкі пурпурові вітрила. Унизу сапали й надсаджувалися гребці, гаруючи над двома довгими рядами весел. Палуба з рипінням нахилилася: галеас «Титанова дочка» накренився на правий борт і почав повертати.

«Зірка, що веде додому». Арія стояла на носі, одну руку поклавши на позолочену носову фігуру — панну з мискою фруктів. Якусь мить Арія вдавала, що там, попереду, її рідна домівка.

Але це безглуздо. Домівки більше немає, батьки померли, а всі брати, окрім Джона Сноу на Стіні, загинули. Ось куди б вона хотіла поплисти! Вона так і сказала капітану, але навіть залізна монетка не похитнула його. Схоже, Арія ніколи не може дістатися туди, куди прямує. Йорен присягався доправити її у Вічнозим, але опинилася вона у Гаренхолі, а Йорен — у могилі. З Гаренхолу вона втекла у Річкорин, проте Лим, Ангай і Том Сімка взяли її в полон і натомість притягнули в порожнистий пагорб. Тоді Гончак викрав її і завіз у Близнючки. На березі річки Арія лишила його помирати, а сама вирушила у Варницю, сподіваючись сісти на корабель до Східної-варті-на-морі, однак...

«Може, у Браавосі буде й непогано. Сирію був з Браавоса, і Джакен, може, нині там». Саме Джакен дав Арії залізну монетку. Він не був справжнім її другом, як-от Сирію, але яка користь від друзів?

«Не потрібні мені друзі, поки в мене є Голка». Арія провела великим пальцем по гладенькій головці руків'я, мріючи, мріючи...

Якщо по правді, Арія і сама не знала, про що мріяти, так само як і не знала, що може очікувати на неї під тим далеким світлом. Капітан узяв її на корабель, але не мав часу на розмови з нею. Дехто з команди уникав її, а дехто носив їй подарунки — срібну виделку, рукавички без пальців, крислатого вовняного капелюха зі шкіряними латками. Один матрос показав їй, як в'язати морські вузли. Інший наливав їй у кухлик-наперсток вогневина. Приязні матроси, ляскаючи себе по грудях, знов і знов повторювали їй свої імена, поки Арія не зможе їх правильно вимовити, але ніхто й не подумав запитати ім'я у неї. Називали її Варною, бо вона зійшла на облавок у Варниці в гирлі Тризуба. Ім'я, не гірше за інші, подумала вона.

Зникли останні нічні зірки... окрім двох прямо попереду.

— Тепер уже дві зірки.

— Два ока,— пояснив Денію.— Титан уже бачить нас.

«Титан Браавоський». Стара Нан у Вічнозимі розповідала дітям казки про Титана. Це був велет заввишки з гору, і коли Браавосу загрожувала небезпека, він прокидався, полум'яні очі спалахували, і він, скрегочучи кам'яними членами, брів у море, щоб розбити ворогів. «Браавосяни підгодовують його соковитим рожевим м'ясом високородних дівчаток»,— закінчувала казку Нан, і Санса починала пиццати, як дурна. Але мейстер Лувін казав, що Титан — це просто статуя, а казки старої Нан — просто казки.

«Вічнозим згорів і пав»,— нагадала собі Арія. І стара Нан, і мейстер Лувін обоє мертві, і Санса, швидше за все, також. Нема чого про них думати. *Всі люди помруть.* Ось що означали ці слова — слова, яких Джакен Г'ґар навчив Арію, вручаючи їй потерту монетку. Відтоді як відпливли з Варниці, Арія вивчила більше браавоських слів — «дякую», і «море», і «зірка», і «вогневино», але до цього вона прийшла, вже знаючи, що всі люди помруть. Більшість команди «Титанової дочки» трохи знали загальну мову, адже провели чимало ночей на березі в Старгороді, і на Королівському Причалі, і в Дівоставі, та лише капітан і його сини розмовляли нею вільно і могли спілкуватися з Арією. Денію був серед синів наймолодший — пухкий веселий дванадцятирічний хлопчина, який прибирав у батьковій каюті й допомагав старшим братам з підрахунками.

— Сподіваюся, ваш Титан не голодний,— мовила до хлопця Арія.

— Голодний? — збентежився Денію.

— Пусте.

Навіть якщо Титан і справді харчується соковитим рожевим м'ясом дівчаток, Арія його боятися не збирається. Вона худа-худюща, велету на один зуб, і їй майже одинадцять — практично доросла жінка. Й до того ж Варна не високородна.

— Титан — це бог Браавоса? — запитала вона.— Чи у вас Семеро?

— У Браавосі шанують усіх богів,— відповів капітанський син, який про місто любив розповідати майже так само, як про батьків корабель.— Твої Семеро мають там храм — Заморський септ, але в ньому моляться тільки вестероські моряки.

«Не мої вони Семеро. Це були мамині боги, але вони дозволили Фреям убити її у Близнючках». Цікаво, думала Арія, чи знайдеться у Браавосі богопраліс із серце-деревом? Може, Денію і знає, але Арія не наважилася запитати. Варна родом з Варниці, а звідки дівчинці з Варниці знати про богів Півночі? «Давні боги померли,— сказала вона собі,— разом з мамою, і батьком, і Робом, і Браном, і Риконом, усі померли». Колись давно, пригадала вона, батько казав, що коли здіймаються холодні вітри, самотній вовк гине, а от зграя виживає. Але він усе переплутав. Арія, самотня вовчиця, і досі жива, а вовків з її зграї зловили, забили й оббілювали.

— Це місячні співці провели нас у цей прихисток, де нас не могли вистежити дракони Валерії,— розповідав Денію.— Їхній храм найбільший. Також ми шануємо батька вод, але щоразу, як він бере наречену, його храм відбудовують наново. Решта богів живуть разом на острові в центрі міста. Саме там ти знайдеш свого... багатоликого бога.

Титанові очі пояскравішали, розійшлися ширше. Арія не знала ніякого багатоликого бога, але якщо він відповідає на молитви, може, саме він — той бог, якого вона шукає. «Сер Грегор,— подумала вона, — Дансен, Раф Солоденький, сер Ілін, сер Мірин, королева Серсі. Лишилося тільки шестеро». Джофрі мертвий, Гончак зарубав Полівера, Арія власноруч заколола Лоскотуна, і того дурного зброєносця з прищем також. «Я б його не вбивала, якби він мене не хапав». Коли Арія покинула Гончака на березі Тризуба, той помирав —

його палила гарячка від рани. «Слід було зробити йому останню милість і проштрикнути йому серце ножем».

— Варно, дивися! — Деніо узяв її під руку й розвернув.— Бачиш? Отам,— вказав він.

Тумани попереду розступилися, як пошарпані сірі фіранки, що розходяться перед носом корабля. «Титанова дочка» розтинала сіро-зелені води на здійнятих пурпурових крилах. Над головою чулися крики морських птахів. А там, куди вказав Деніо, з моря знагла виріс кам'янистий гребінь; його круті схили поросли соснами-солдатами й чорними ялинами. Але прямо попереду море вклинювалося в суходіл, і там, понад широкою водою, височів Титан, і його очі палали, а зелене волосся маяло на вітру.

Стояв він над прірвою, розсунувши ноги, і плечі вивищувалися понад забуленими гребенями гір обабіч. Були ці ноги вирізьблені з цілого каменя — того-таки чорного граніту, що й гори, на яких стояв Титан, але на стегнах велет мав кольчужну спідницю з зеленкуватої бронзи. Нагрудник теж був бронзовий, а на голові — напівшолом з гребенем. Розмаяне волосся зроблене було з конопляної мотузки, пофарбованої в зелений колір, а в печерах-очницях палали велетенські багаття. Одна рука лежала на гірському гребені ліворуч, обхопивши бронзовими пальцями каменяку, а друга, піднесена в повітря, стискала руків'я поламаного меча.

«Він хіба трішки вищий за статую короля Бейлора на Королівському Причалі»,— думала Арія, коли галеас був ще далеко в морі. Однак з наближенням до берега, де буруни розбивалися об скелі, Титан збільшувався і збільшувався. Чути було, як батько Деніо своїм басом гуркотить команди, а нагорі серед такелажу лазили матроси, прибираючи вітрила. «Між ніг Титана ми пройдемо на веслах». Арія бачила вже стрільниці на велетенському бронзовому нагруднику й ляпки та плямки на Титанових руках і плечах, де гніздилися морські птахи. Дівчинка задерла голову. «Та Бейлор Благословенний йому б і до коліна не дістав. Це Титан міг би спокійно переступити мури Вічнозиму».

А тоді Титан заревів.

Звук був могутній, як і сам велет,— жахливий стогін і скрегіт, такий гучний, що заглушив навіть голос капітана й хлюпотіння хвиль,

які билися у порослі соснами скелі. В повітря водночас злетіла тисяча птахів, Арія здригнулася — і тут побачила, що Денію сміється.

— Він попереджає Арсенал про наше наближення, от і все,— крикнув хлопець.— Не лякайся.

— А я й не лякалася,— крикнула у відповідь Арія.— Просто дуже голосно.

А тим часом «Титанову дочку» підхопили вітер і хвилі, швидко штовхаючи її до каналу. Подвійний ряд весел працював гладко, збиваючи море на білий шум, а Титанова тільця упала на судно. На мить здалося, що воно от-от розіб'ється об скелі під велетовими ногами. Скулившись біля Денію на носі, Арія відчувала на губах солоні бризки. Аби бачити Титанову голову, доводилося дивитися рівно вгору. «Браавосяни підготовують його соковитим рожевим м'ясом високородних дівчаток»,— знову причулися їй слова старої Нан, але вона вже ніяке не дівчатко й не збирається боятися якоїсь статуї.

І все одно, поки пропливали попід ногами, Арія тримала руку на Голці. Величезні кам'яні ноги теж були прорізані стрільницями, а коли дівчинка вивернула шию, щоб роздивитися, як під статуєю проходить марс на щоглі — до верху ще ярдів десять лишалося,— то угледіла і душники попід Титановою кольчужною спідницею, а в них — бліді обличчя, які дивилися вниз крізь залізні ґратки.

Але судно вже пропливло статую.

Тільця відступила, порослі соснами скелі обабіч розійшлися, вітер стихнув — і виявилось, що корабель пливе через величезну лагуну. Попереду височіла ще одна морська скеля — камінна брила, що стирчала з води, наче шпичастий кулак, а її кам'яні зубці найжачилися стрілометами, вогнеметами й метавками.

— Браавоський Арсенал,— повідомив Денію так гордовито, наче сам його збудував.— Тут військову галеру за один день збудувати можуть.

Арія побачила кількадесят галер, пришвартованих до причалів і піднятих на сліпи. Уздовж кам'янистого берега виднілися фарбовані носи інших — визирали з незчисленних дерев'яних доків, наче пси з псарні, драбинчасті, лихі й голодні, чекаючи на ріжок мисливця. Арія спробувала їх порухувати, але їх було забагато, та й за поворотом берегової лінії відкривалося ще більше доків, укриттів і причалів.

Назустріч впливло дві галери. Вони, здавалося, ковзають над водою, наче бабки, зблискуючи білими веслами. Арія чула, як загукав капітан, і з галер озвалися їхні капітани, але не зрозуміла ані слова. Засурмив великий ріг. Галери пропливли обабіч, зовсім близько, аж чути було приглушений гуркіт барабанів з-поза фіолетових облавків — бум-бум-бум-бум, бум-бум-бум-бум, ніби калатання живих сердець.

Але галери лишилися позаду. І Арсенал також. Попереду тягнулася широка вода горохової барви, брижувата, наче кольорове скло. З її мокрого нутра й росло місто — неозорі розлоги бань, і веж, і мостів — сірих, золотих і червоних. «Браавос на ста островах у морі».

Мейстер Лувін розповідав про Браавос на уроках, але Арія багато з того вже забула. Здалеку видно було, що це цілком пласке місто, геть не схоже на Королівський Причал, збудований на трьох високих пагорбах. Тут пагорби були хіба рукотворні, з цегли та граніту, бронзи й мармуру. І дечого ще бракувало, хоча Арія не одразу збагнула чого. Місто не мало мурів! Та коли вона сказала про це Денію, він тільки розсміявся.

— Мури наші збудовані з дерева й пофарбовані кармазином,— мовив він до неї.— Наші галери — ось наші мури. Й інших нам не потрібно.

Під ногами зарипіла палуба. Арія, озирнувшись, побачила, що над ними нависнув батько Денію в довгому капітанському плащі з пурпурової вовни. Шкіпер Тернесіо Терис не носив вусів і коротко підстригав сиву чуприну, яка обрамляла квадратне обвітрене обличчя. Під час подорожі Арія частенько бачила, як він жартує з командою, та коли він хмурився, матроси тікали від нього, як від шторму. Й тепер він хмурився.

— Мандрівка добігла кінця,— мовив він до Арії.— Ми заходимо в Митний порт, де митники володаря моря зйдуть на облавок і оглянуть наш вантаж. Це забере пів дня, завжди стільки забирає, але тобі нема потреби їм на догоду стільки чекати. Збирай речі. Я спущу човна, і Йорко доправить тебе на берег.

На берег. Дівчинка закусила губу. Арія перетнула вузьке море, щоб дістатися сюди, та якби запитати її зараз, вона б відповіла, що воліє зостатися на борту «Титанової дочки». Варна ще надто маленька, щоб сісти на весла, це Арія розуміла, але вона може навчитися зрощувати линви, підгортати вітрила й триматися курсу у великому

солоному морі. Одного разу вони з Деніо лазили на марс, й Арія зовсім не боялася, хоча палуба внизу здавалася крихітною. «Я вмю рахувати і можу прибирати в каюті».

Але на галеасі не потрібен другий юнга. Крім того, досить було глянути на обличчя Тернесіо, щоб зрозуміти, як йому вже нетерпеливиться позбутися її. Арія кивнула.

— На берег,— сказала вона, хоча на березі — самі незнайомці.

— *Валар догейрис*,— шкіпер двома пальцями торкнувся чола.— Прощу, не забувай Тернесіо Териса і як він тобі прислужився.

— Не забуду,— писнула Арія. Вітер шарпав її за плащ, настирливий як примара. Час було забиратися.

«Збирай речі»,— сказав шкіпер, однак речей було зовсім небагато. Одяг той, що на ній, маленький гаманець з грошима, дарунки від команди, кинджал при лівому боці й Голка — при правому.

Човен готовий був ще швидше за Арію, й на веслах сидів Йорко. Він теж був капітанським сином, тільки старшим за Деніо й не таким приязним. «Я не попрощалася з Деніо,— подумала Арія, спускаючись у човен. Цікаво, а вона ще побачить хлопчика? — Слід було попрощатися».

«Титанова дочка» зменшувалася позаду, а місто з кожним помахом весел Йорко збільшувалося. Праворуч виднілася гавань — плетиво пірсів і причалів, де було тісно від череватих китобійних суден з Ібену, лебідок з Літніх островів і такої кількості галер, що жодній дівчинці не полічити. Ще одна гавань виднілася вдалині ліворуч, за напівзатопленим мисом, де над поверхнею витикалися верхівки залитих водою будинків. Арія в житті не бачила такої кількості великих будівель в одному місці. На Королівському Причалі є і Червона фортеця, і Великий септ Бейлора, і Драконяче Лігво, але Браавос, здається, може похвалитися двома десятками храмів, веж і палаців не менших за них, ба й більших. «Знов я стану мишкою,— похмуро подумала Арія,— як була в Гаренхолі, поки не втекла».

З тої точки, де стояв Титан, місто здавалося одним великим островом, та коли Йорко підплив ближче до берега, Арія побачила, що насправді це — скупчення маленьких острівців, з'єднаних кам'яними аручними мостами, перекинутими через незліченні канали. За гаванню вона помітила вулиці, забудовані сірими кам'яницями, які стояли так тісно, щоб аж хилилися одна до одної. Як на Аріїн смак, вигляд вони

мали дивакуватий: чотири- та п'ятиповерхові, високі й дуже вузькі, з гострими черепичними дахами, схожими на гостроверхі капелюхи. Соломи не було ніде, виднілося тільки декілька дерев'яних хат, до яких Арія звикла у Вестеросі. «Тут не ростуть дерева,— збагнула вона.— Браавос весь камінний: сіре місто в зеленому морі».

Йорко повернув на північ від доків, у великий канал — широкий зелений фарватер, який біг просто в серце міста. Пропливли попід арками різьбленого кам'яного мосту, орнаментованого півсотнею різновидів риби, крабів і кальмарів. Попереду з'явився ще один міст, цього разу різьблений мереживом густолистої лози, а за ним — третій, який витріщався на подорожніх тисячею намальованих очей. Обабіч відкривалися гирла менших каналів, а від них відходили ще менші. Деякі будинки нависали над фарватером, від чого канали нагадували тунелі. Запливали й випливали вузькі човни у формі морських гадів з розмальованими головами й задертими хвостами. Ці човни не мали весел, побачила Арія, і їх, стоячи при стерні, тичками штовхали чоловіки в плащах сірих, брунатних і зелених як мох. Побачила Арія і велетенські плоскодонні баржі, горами навантажені ящиками й діжками, і їх штовхали тичками одразу по двадцяті багорників з кожного боку; а ще тут були вигадливі плавучі будинки з кольоровими скляними ліхтарями, оксамитовими завісами і мідними носовими фігурами. А вдалині, високо над каналами й будинками, виднілася якась сіра кам'яна дорога, що трималася на трьох рядах могутніх арок, які ген на півдні губилися в серпанку.

— Що це? — запитала Арія в Йорка, вказуючи туди.

— Це солодка ріка,— пояснив він.— Несе воду з суходолу через солоні мілини й берегові рівнини, що заливаються морем під час припливів. Добру прісну воду для фонтанів.

Арія озирнулася; і гавань, і лагуна вже щезли з очей. Попереду обабіч каналу стояли два ряди велетенських статуй — серйозних камінних чоловіків у довгих бронзових опанчах, заквецяних морськими птахами. Дехто тримав книжки, дехто — кинджали, а ще дехто — молотки. Один у здійснятій руці стискав золоту зірку. Інший перекинув кам'яний глечик, з якого в канал невпинною цівкою бігла вода.

— Це боги? — запитала Арія.

— Володарі моря,— відповів Йорко.— Острів Богів трохи далі. Бачиш? За шостим мостом, з правого берега. Там є храм місячних співців.

Це його Арія бачила з лагуни — велетенський масив білосніжного мармуру, увінчаний здоровезною срібною банею, у вікнах якої на молочних шибках виднілися всі фази місяця. Обабіч брами стояли дві мармурові діви, високі як і володарі моря, підтримуючи півкруглий одвірок.

А позаду цього храму стояв інший — червона кам'яниця, сувора як фортеця. На верхівці її великої квадратної вежі у залізній жаровні двадцять футів завширшки палала величезна ватра, а менші багаття горіли обабіч мідних дверей.

— Червоні жерці обожнюють свої вогнища,— сказав Йорко.— Їхній бог — Цар світла, червоний Р'глор.

«Знаю». Арії пригадався Торос Мирський у своїх розпарованих старих обладунках, які він вдягав на мантію настільки вицвілу, що нагадував не червоного жерця, а рожевого. «І все одно його цілунок повернув лорда Берика з того світу». Арія дивилася, як храм червоного бога пропливає повз, і міркувала, чи здатні браавоські жерці на таке саме.

А далі показалася велетенська цегляна споруда, поросла гірляндами лишайника. Арія була подумала, що це комора, але Йорко сказав:

— Це Святий притулок, де ми поклоняємося малим богам, яких у всьому світі вже позабували. Його ще називають Мурашником.

Поміж височенних, порослих мохом мурів Мурашника біг вузький канал, і саме тут Йорко повернув праворуч. Запливли в тунель і за мить знову випірнули на світло. Обабіч височіли нові й нові святині.

— Гадки не мала, що богів так багато,— мовила Арія.

Йорко пирхнув. Подолали ще один закрут і пропливли ще під одним мостом. Ліворуч показався кам'янистий пагорб, на верхівці якого стояв глухий безвіконний храм. З дверей униз, на критий причал, вели сходи.

Йорко почав табанити, і човен м'яко вдарився об кам'яні стовпи. Хлопець учепився в залізне кільце, щоб утриматися на місці.

— Тут я тебе висаджую.

Причал ховався в тіні; сходи виявилися крутими. Чорний черепичний дах храму закінчувався гострим піком, як у будинків уздовж каналів. Арія закусила губу. Сиріо був з Браавоса. Можливо, бував у цьому храмі. Можливо, піднімався цими сходами. Ухопившись за кільце, Арія видерлася на причал.

— Ти знаєш, як мене звати,— мовив Йорко з човна.

— Йорко Терис.

— *Валар догейрис.*

Він відштовхнувся веслами, й човен поплив назад на глибоку воду. Арія дивилася, як він вертається туди, звідки приплив, поки він не злився з тінню від мосту. Коли хлюпання весел стихло, Арії здалося, що чути калатання її серця. Зненацька вона мов опинилася в іншому місці... знову в Гаренхолі разом з Гендрі, а може, з Гончаком у лісі на березі Тризуба. «Варна — дурна малеча,— сказала вона собі.— Я — вовчиця і боятися не збираюся». Поплескавши на щастя Голку по руків'ю, дівчинка пірнула в тінь і пострибала нагору, долаючи по дві сходинки за раз, аби ніхто не міг запідозрити, що їй страшно.

Нагорі сходів вона виявила різьблені дерев'яні двері дванадцять футів заввишки. Ліва стулка була з білого як кістка віродерева, а права — з блискучого чорного дерева. По центру виднівся викарбуваний місячний лик — чорний на віродереві, білий на чорному дереві. Він чомусь нагадав Арії серце-дерево у Вічнозимському богопралісі. «Двері спостерігають за мною»,— подумалося їй. Схованими в рукавички долонями вона водночас штовхнула обидві стулки, але ні та, ні та навіть не ворухнулися. «Замкнені на засув».

— Пустіть мене, дурнуваті,— промовила Арія.— Я вузьке море перетнула.

Стиснувши руку в кулак, вона загупала.

— Мене запросив Джакен. У мене залізна монета,— вона витягнула монетку з гаманця й піднесла вгору.— Бачите? *Валар моргуліс.*

Двері у відповідь відчинилися.

Відчинилися всередину цілком безгучно, без допомоги людської руки. Арія зробила крок уперед, потім ще один. Двері позаду зачинилися, і на мить дівчинка осліпла. Голка опиналася в руці, хоча Арія й не пригадувала, як висмикнула її.

Уздовж стін горіло декілька свічок, але давали вони настільки мало світла, що дівчинка власних ніг не бачила. Хтось шепотів — зовсім тихо, слів не дібрати. Хтось інший плакав. Почулися легкі кроки, шурхіт леза по камінню, відчинилися й зачинилися двері. «І вода, ще чути воду».

Помаленьку очі призвичаїлися. Зсередини храм здавався набагато більшим, ніж знадвору. У Вестеросі септи всі були семигранні, з сімома олтарями для сімох богів, а от тут богів налічувалося більш ніж семеро. Під стінами стояли їхні статуї, великі й застрашливі. Під ногами в них мерехтіли червоні свічки, тьмяні як далекі зорі. Найближче стояла мармурова жінка дванадцять футів заввишки. З її очей котилися справжні сльози, наповнюючи чашу, яку вона тримала в руках. За нею сидів на різьбленому троні з чорного дерева чоловік з лев'ячою головою. Обабіч високих дверей стояли дибки велетенські довгоногі коні з бронзи й заліза. Вдалині можна було розрізнити здоровезний кам'яний лик, біле немовля з мечем, кошлатого чорного цапа завбільшки з тура, чоловіка в каптурі, з патерицею. Решта статуй у півтемряві здавалися нечіткими обрисами. Поміж богів ховалися алькови, де роїлися густі тіні, й де-не-де горіли свічки.

Тиха як тінь, Арія рухалася між рядів довгих кам'яних лавок, стискаючи в руці меча. Під ногами відчувалася кам'яна підлога — не полірований мармур, як у Великому септі Бейлора, а щось шорсткіше. Арія проминула якихось жінок, що перешіптувалися між собою. Повітря було тепле й важке — таке важке, що дівчинка аж позіхнула. Відчувався запах свічок. Аромат був незнайомий, напевно, якийсь чужинський фіміам, та коли вона глибше пройшла всередину храму, здалося, що свічки пахнуть снігом, і сосноюю глицею, і гарячим рагу.

«Приємні запахи»,— подумала Арія і почулася трішки сміливіше. Навіть Голку сховала назад у піхви.

У центрі храму дівчинка натрапила на воду, плюскотіння якої чула: басейн завширшки десять футів, чорнильно-чорний, освітлювався тьмяними червоними свічками. Біля нього сидів парубок у сріблястому плащі, стиха плачучи. Арія бачила, як він занурив руку у воду, і поверхнею побігли черлені брижі. Витягнувши руку, він одного по одному обсмоктав пальці. «Мабуть, пити хоче». По краю басейну стояли кам'яні кухлі. Арія, наповнивши один, піднесла його парубку,

щоб він міг напитися. Коли вона простягнула йому кухоль, довгу мить парубок витріщався на неї.

— *Валар моргуліс*,— сказав він нарешті.

— *Валар догейрис*,— озвалася вона.

Він осушив кухоль і з тихим плюскотом впустив його у басейн. А тоді звівся на ноги, розгойдуючись, тримаючись за живіт. На мить Арії здалося, що зараз парубок упаде. Тільки тоді вона побачила темну пляму в нього нижче пояса. І ця пляма в неї на очах розросталася.

— Ви поранені,— випалила Арія, але парубок не звернув на неї уваги. Хитким кроком він рушив до стіни й заліз у альков, на тверде кам'яне ложе. Роззирнувшись, Арія угледіла ще алькови. В деяких спали якісь старигані.

«Ні,— прошепотів до неї напівзабутий голос,— вони не сплять. Вони мертві або присмертні. Дивись очима».

Чиясь долоня торкнулася її руки.

Арія, крутнувшись, відскочила, але то була просто дівчинка: бліда маленька дівчинка в плащі з каптуром, що наче проковтнув її, чорний з правого боку й білий з лівого. Під каптуром виднілося худе кістляве обличчя, запалі щоки й чорні очі, великі як блюдця.

— Не хапай мене,— застерегла Арія малу прибуду.— Коли мене востаннє схопив один хлопчик, я його вбила.

Дівчинка промовила щось, але Арія таких слів не знала.

Вона похитала головою.

— Ти загальною мовою розмовляєш?

— Я розмовляю,— почувся ззаду голос.

Арії не подобалося, як її всякчас тут заскакують зненацька. Чоловік у каптурі був високий, у такому самому чорно-білому плащі, як і прибуду, тільки більшому. Але під каптуром можна було розрізнити хіба слабеньке червоне мерехтіння свічок, що відбивалися в очах незнайомця.

— Що це за місце? — запитала Арія.

— Місце спокою,— лагідним голосом озвався він.— Тут ти в безпеці. Це Чорно-білий палац, дитинко. Хоча ти ще замала, щоб шукати послуг багатоликого бога.

— Це як південницький бог, що має сім ликів?

— Сім? Ні. Він має незліченну кількість ликів, маленька, стільки ликів, скільки зірок на небі. У Браавосі люди поклоняються кому

схочуть... але в кінці шляху їх чекає він, багатоликий. Одного дня він вийде і тобі назустріч, не бійся. Але не варто квапитися в його обійми.

— Я прийшла, бо шукаю Джакена Г'гара.

— Не знаю такого імені.

У неї впало серце.

— Він був з Лората. Волосся мав біле з одного боку й червоне з другого. Сказав, що навчить мене секретів і дав мені оце.

Залізну монетку вона стискала в кулаці. Коли ж розтиснула пальці, виявилось, що монетка прилипла до спітнілої долоні.

Жрець роздивився монетку, але не торкався її. Приблуда з великими очима теж її роздивлялася. Нарешті чоловік у каптурі мовив:

— Скажи мені своє ім'я, дитино.

— Варна. Я з Варниці, що на Тризубі.

Хоч Арія й не бачила його обличчя, але відчула, що він усміхається.

— Ні,— мовив чоловік.— Скажи мені своє ім'я.

— Жовторотик,— цього разу відповіла вона.

— Справжнє ім'я, дитинко.

— Мама кликала мене Нан, але всі звали мене Ласкою...

— Твоє ім'я.

Арія ковтнула.

— Арі. Я — Арі.

— Уже ближче. А по правді?

«Страх ранить глибше за меч»,— сказала собі Арія.

— Арія.

Першого разу вона це слово ледве прошепотіла. А другого просто кинула незнайомцю в обличчя:

— Я — Арія з дому Старків.

— Так, правда,— озвався чоловік,— але Чорно-білий палац — не місце для Арії з дому Старків.

— Будь ласка,— мовила Арія,— мені нема куди йти.

— Ти боїшся смерті?

Вона закусила губу.

— Ні.

— Зараз побачимо.

Жрець скинув каптура. Під ним не було обличчя, тільки жовтий череп з кількома останніми клаптями шкіри на щоках, а з порожньої

очниці, звиваючись, виповз білий хробак.

— Поцілуй мене, дитинко,— прохрипів чоловік голосом сухим і сиплим, як деренчання смерті.

«Він оцим хоче мене налякати?» Арія поцілувала його туди, де мав би бути його ніс, і витягнула з ока хробака, готова з'їсти, тільки той розтанув у неї в руці, як тінь.

Жовтавий череп теж уже танув, і тепер до неї згори вниз усміхався найдобріший на світі дідусь.

— Ніхто ще не намагався з'їсти мого черв'яка,— сказав він.— Ти зголодніла, дитинко?

«Так,— подумала Арія,— тільки це інший голод».

Серсі

Падав холодний дощ, від якого мури й вали Червоної Фортеці темніли, наче кров. Тримаючи короля за руку, Серсі твердо вела його через розмоклий двір до паланкіна, що чекав разом з почтом.

— Дядько Джеймі дозволив мені їхати верхи й кидати монетки простолюду,— заперечував хлопчик.

— Ти застудитися хочеш? — озвалася королева; ризикувати вона не збиралася: Томен зроду не був такий міцненький, як Джофрі.— Дідусь хотів би, щоб ти на його поминках мав вигляд справжнього короля. Не можемо ми з'явитись у Великому септі Бейлора мокрі й забрьохані.

«Досить того, що мені знов довелося вдягнути жалобу». Чорний колір ніколи їй не личив. З такою білою шкірою в чорному вона сама була наполовину труп. Прокинулася Серсі за годину до світанку, щоб викупатися й зробити зачіску, і не дозволить, щоб дощ звів усі її зусилля на пси.

У паланкіні Томен відхилився на подушки, спостерігаючи за дощем.

— Боги плачуть за дідусем. Леді Джоселін каже, що краплі — то сльозинки.

— Джоселін Свіфт — дурепа. Якби боги могли плакати, вони плакали б за твоїм братом. А дощ — це просто дощ. Засунь фіранки, поки тут усе не позаливало. Це соболевий палантин, ти ж не хочеш його намочити?

Томен послухався. Його сумирність непокоїла Серсі. Король має бути сильним. Джофрі почав би сперечатися. Його завжди важко було приборкати.

— Не розвалюйся отак,— сказала вона до Томена.— Сядь як король. Розпростай плечі й поправ корону. Чи хочеш, щоб вона на очах у лордів скотилася з голови?

— Ні, мамо,— хлопчик вирівнявся і потягнувся до корони, щоб направити. Корона Джофрі була на нього завелика. Томен завжди був пухкенький, але нині його обличчя наче схудло. «А він добре їсть?» Треба не забути запитати стюарда. Не можна ризикувати, щоб Томен захворів, особливо коли Мірселла в руках дорнян. «Він ще доросте до корони Джофрі». А поки не доріс, слід замовити меншу, яка не спадає. Серсі поговорить із золотарями.

Паланкін повільно рухався Ейгоновим пагорбом. Попереду їхало двоє побратимів королівської варти, білі лицарі на білих конях, у мокрих білих плащах, які обвисли з плечей. Позаду їхало п'ятдесят ланістерівських гвардійців у золоті й кармазині.

Томен крізь фіранки визирнув на пустельні вулиці.

— Я думав, людей буде більше. Коли помер тато, усі люди вийшли подивитися на нас.

— Це дощ розігнав народ по хатах.

Королівський Причал ніколи не любив лорда Тайвіна. Але той і не потребував любові. «Любов не можна ані з'їсти, ані купити на неї коня, ані обігріти нею палац холодної ночі»,— одного разу, чула Серсі, сказав батько до Джеймі, коли братові було не більше, ніж ото зараз Томену.

Біля Великого септу Бейлора, цієї мармурової пишноти на верхівці Вісеніного пагорба, зібралася купка плакальників, яку чисельно переважали золоті плащі, розставлені на площі сером Адамом Марбрандом. «Люди ще прийдуть»,— запевняла себе королева, коли сер Мірин Трант допомагав їй зійти з паланкіна. На відспівування допускалися тільки можновладці з підданими; для міської громади буде ще одна служба по обіді, а ввечері третя — відкрита для всіх. Серсі доведеться ще раз сюди з'явитися на третю службу, аби простолюд побачив, що вона в жалобі. «Юрма отримає свою виставу». Скільки часу доведеться змарнувати! А їй ще нових людей на посади призначати, у війні перемагати, королівством правити... Батько б її зрозумів.

На верхівці сходів уже зустрічав верховний септон. Згорблений старигань з ріденькою сивою бородою, він так похилився під вагою

своєї пишно гаптованої хламиди, аж очі опинилися на одному рівні з грудьми королеви... хоча вінець, легкий і витончений, з гранованого кристалу й канителі, додавав септону добрі півтора фута зросту.

Лорд Тайвін подарував йому цей вінець навзамін загубленого тоді, коли натовп убив попереднього верховного септона. Люди витягнули того тлустого дурня з паланкіна й роздерли навпіл — того дня, коли Мірселла відпливла у Дорн. «Той був захланний і слухняний. Цей...» А цей верховний септон — Тиріонова креатура, знагла пригадала Серсі. Ця думка розтривожила її.

Рука старого, що вистромлювалася з рукава, гаптованого золотом і розшитого маленькими кристалами, була вся в старечих плямах і нагадувала курячу лапку. Опустившись навколішки на вологий мармур, Серсі поцілувала йому пальці, і Томен вчинив так само. «Що він знає про мене? Скільки йому розповів карлик?» Проводжаючи королеву в септ, верховний септон посміхався. Однак була це погрозлива посмішка, багатозначна — чи просто дурний вищир старечих вуст? Королева не знала напевне.

Стискаючи Томена за руку, вона попід кольоровими кулями з мозаїчного скла перетнула залу світильників. Трант і Кетлблек трималися обабіч, і з їхніх плащів скрапувала вода й лишала на підлозі калюжки. Верховний септон ішов дуже повільно, спираючись на ціпок з віродерева, оздоблений кришталевою кулею. Його оточували семеро найправедніших у мерехтливих сріблотканих мантиях. Томен під соболевым палантином був одягнений у золоту тканину, а королева — у стару сукню з чорного оксамиту, облямовану горностаєм. Не було часу шити нову, але ж Серсі не могла вдягнути ту саму, що й на похорон Джофрі, а тим більше ту, яку вбирала на похорон Роберта.

«Принаймні за Тиріоном мені не доведеться носити жалобу. З такої нагоди я вберуся в малиновий шовк і золоту тканину, а коси прикрашу рубінами». Того, хто принесе їй голову карлика, винагородять титулом лорда, оголосила королева, хай якого скромного походження і положення він буде. Цю обіцянку круки вже понесли в усі куточки Сімох Королівств, а зовсім скоро звістка перетне вузьке море й дістанеться і вільних міст, і далеких країв. «Хай Куць хоч на край світу тікає, а від мене він не втече».

Королівський кортеж зайшов у внутрішні двері, що вели в саме серце Великого септу, й перетнув широкий прохід — один із сімох, що

сходилися попід банею. Праворуч і ліворуч перед королем і королевою опускалися навколішки вельможні жалобники. Тут було чимало батькових прапороносців і лицарів, які билися поруч з Тайвіном Ланістером у півсотні битв. Побачивши їх, Серсі почувалася впевненіше. «Є ще в мене друзі».

Попід високою банею Великого септу Бейлора, збудованого зі скла, золота й кристалю, лежало на східчастому мармуровому п'єдесталі тіло лорда Тайвіна Ланістера. В узголів'ї стояв на чатах Джеймі, здоровою рукою стискаючи руків'я довгого золотого меча, що кінчиком упирався в підлогу. Плащ із каптуром на Джеймі був білий, як свіжий сніжок, а луска довгої кольчуги сяяла перламутром, інкрустованим золотом. Лорд Тайвін волів би бачити сина в золоті й кармазині, подумалося Серсі. Батька завжди сердив білий колір на Джеймі. Брат знову почав відрощувати бороду. Щетина, яка вкрила підборіддя і щоки, надавала його обличчю грубуватого, брутального вигляду. «Міг би й почекаати, поки прах тата поховають під Кичерою».

Серсі допомогла королю подолати три сходинки й опуститися навколішки біля тіла. Томенові на очі набігли сльози.

— Плач беззвучно,— нахилившись ближче, сказала вона.— Ти король, а не пискляве дитинча. На тебе дивляться лорди.

Хлопчик зворотом долоні витер сльози. У нього були її очі — смарагдово-зелені, великі та ясні, як були й у Джеймі у Томеновому віці. Брат був таким *вродливим* хлопчиком... але й зубастим, точно як Джофрі,— справжнє левеня. Обійнявши Томена, королева поцілувала його в золоті кучері. «Я потрібна йому, щоб навчити його правити, щоб захистити від ворогів». Навіть тут нині присутні вороги, які вдають із себе друзів.

Німотні сестри вдягнули лорда Тайвіна в обладунки, мов на останню битву. Він був у своїй найкращій кірасі з товстої криці, емальованої густим темним кармазином, з золотим інкрустуванням на латних наручах, поножах і нагруднику. За ронделі правили золоті сонця; на плечах застигли, готові до стрибка, дві золоті левиці; на великому шоломі, що лежав біля голови, на гребені красувався гривастий лев. На грудях у батька лежав довгий меч у золочених піхвах, прикрашених рубінами, і руків'я його стискали дві долоні в золочених кольчужних рукавицях. «Навіть у смерті в його обличчі відчувається шляхетність,— подумала Серсі,— от тільки рот...»

Куточки вуст трішки закручувалися вгору, надаючи батькові зачудованого вигляду. «Це неправильно». Провину за це Серсі поклала на Пайсела: він мав повідомити німотним сестрам, що лорд Тайвін Ланістер ніколи не усміхався. «Від старого користі, як від пипок на нагруднику». Ця півусмішка чомусь робила лорда Тайвіна не таким грізним. Вона, а ще заплющені очі. Очі в батька завжди в усіх вселяли тривогу: світло-зелені, з золотими цятками, вони наче аж світилися. Ці очі бачили крізь тебе — бачили, який ти в глибині слабкий, нікчемний і потворний. Ти зразу знав, коли лорд Тайвін дивиться на тебе.

Наринули непрохані спогади про бенкет, який влаштував король Ейрис, коли Серсі щойно з'явилася при дворі — дівчиськом зеленим, як трава влітку. Старий Мерівезер торочив про підвищення винних акцизів, коли лорд Рикер мовив: «Якщо нам потрібне золото, його світлість хай попросить лорда Тайвіна посидіти трохи на нічному горщику». Ейрис разом зі своїми підлабузниками гучно розреготався, а батько понад винним кубком довгим поглядом подивився на Рикера. Веселощі давно затихли, а погляд затримався. Рикер відвернувся, обернувся знову, зустрівся з батьком очима, почав уникати його погляду, випив кухоль елю — й нарешті вибіг, весь червоний з обличчя, переможений парою незмигних очей.

«Очі лорда Тайвіна заплющилися назавжди,— подумала Серсі.— І відтепер це мій погляд має тривожити людей, це моєї насупленості хай бояться. Я теж левиця».

З таким сірим небом надворі, й у септі було темнувато. Якби вщухнув дощ, сонце, відбиваючись від розвішених кристалів, розцвітило б небіжчика веселками. Лорд Кичери Кастерлі заслуговував на веселки. Він був людиною величною. «Та я стану величнішою. Через тисячу років, коли мейстри писатимуть про наші часи, тебе пам'ятатимуть лише як батька королеви Серсі».

— Мамо,— потягнув її Томен за рукав.— Що це так смердить?

«Мій лорд-батько».

— Смерть.

Вона теж відчувала сопух: легкий натяк на гнилизну, від якого хотілося наморщити носа. Але Серсі не звертала на нього уваги. Позаду п'єдесталу стояло семеро септонів у сріблястих мантиях, молячи Отця Небесного судити лорда Тайвіна справедливо. Коли вони

закінчили, сімдесят сім септ зібралися перед олтарем Матері й заспівали до неї, прохаючи її милості. Томен на той час уже вертівся, та й у самої королеви заболіли коліна. Вона зиркнула на Джеймі. Брат-близнюк стояв непорушно, мов з каменю витесаний, і не дивився в її бік.

На поклінній лавці навколішках стояв дядько Кеван, похиливши плечі, а поруч з ним — його син. «У Лансея вигляд гірший, ніж у нашого тата». Сімнадцятирічний Лансель нагадував сімдесятирічного: сірий з обличчя, худющий, із запалими щоками, з волоссям білим і крихким, як крейда. «Як це так: Лансель живий, а Тайвін Ланістер мертвий? Чи боги зовсім з глузду з'їхали?»

Лорд Гайлз кашляв більше, ніж зазвичай, і затуляв носа червоним шовковим носовичком. «Він теж занюхав цей запах». Великий мейстер Пайсел заплющив очі. «Якщо він заснув, присягаюся, я накажу його відшмагати». Праворуч від п'єдесталу стояли навколішках Тайрели: лорд Небосаду, його відразлива матір, прісна дружина, син Гарлан і дочка Марджері. «Королева Марджері»,— нагадала собі Серсі,— Джофова удова й Томенова майбутня дружина. Марджері була страшенно схожа на свого брата — Лицаря Квітів. Цікаво, подумала королева, що ще вони мають спільного? «Біля нашої маленької ружі повсякчас крутиться чимало жінок, день і ніч». І нині при ній їх було мало не дюжина. Серсі з цікавістю роздивлялася їхні обличчя. «Хто з них найпереляканіша, найрозпусніша, найспрагліша милостей? У кого найдовший язичок?» Обов'язково слід дізнатися.

Яке прийшло полегшення, коли відспівування нарешті закінчилося! Сморід від батькового тіла, здавалося, посилювався. Більшість жалобників чемно вдавали, що все гаразд, але Серсі бачила, як дві кузини леді Марджері морщать свої тайрелівські носи. А коли Серсі з Томеном ішли проходом назад, королеві здалося, що вона почула слово «виходок» і здавлений сміх, та коли повернула голову поглянути, хто це сказав, на неї витріщалося порожніми очима ціле море урочистих облич. «За життя ніхто б не наважився сміятися з нього. Та він би одним поглядом їм усі нутроці випатрав».

У залі світильників жалобники підлітали до короля з королевою і дзуміли, як мухи, обсипаючи їх безглуздими співчуттями. Близнюки Редвини обидва поцілували Серсі руку, а їхній батько торкнувся вустами її щоки. Галін Піромант пообіцяв, що того дня, коли прах її

батька вирушить на захід, у небі над містом горітиме полум'яна долоня. Поміж кашлем лорд Гайлз повідомив, що найняв уже майстра-різьбяр, щоб різьбити статую лорда Тайвіна, яка вічно тепер чатуватиме Лев'ячу браму. Сер Ламберт Тернбері з'явився з пов'язкою на правому оці й заприсягнувся, що носитиме її, аж поки не принесе королеві голову її брата-карлика.

Не встигла королева вирватися з чіпких рук цього дурня, як її затисла в куток леді Фаліза Соуквортська зі своїм чоловіком, сером Балманом Бірчем.

— Міледі-мама передає свої співчуття, ваша світлосте,— випалила Фаліза.— Лоліс народжує, тож мама мусила зостатися з нею. Вона дуже перепрошує, і я сказала, що запитаю, вас... мама захоплювалася вашим покійним батьком як ніким. Якщо моя сестра народить хлопчика, вона б хотіла назвати його Тайвіном, якщо... якщо ваша ласка.

Серсі приголомшено витріщилася на неї.

— Вашу прищелепувату сестру згвалтувало пів Королівського Причалу, а Танда хоче пошанувати байстриюка іменем мого батька? Навіть не думайте.

Фаліза відсахнулася, наче її вдарили, але її чоловік лише великим пальцем пригладив свої густі біляві вуса.

— Я леді Танді так і казав. Ми підшукаємо більш... е-е-е... більш відповідне ім'я для Лолісиного байстриюка, даю вам слово.

— Дуже сподіваюся,— Серсі зневажливо відійшла. Томен, побачила вона, попався в руки Марджері Тайрел і її бабусі. Королева колочок на зріст була така маленька, що першої миті Серсі прийняла її за дитину. Але визволити сина від двох руж Серсі не встигла: в натовпі опинилася віч-на-віч з дядьком. Королева нагадала йому про призначену трохи згодом нараду, і сер Кеван змучено кивнув і відкланявся. А от Лансель затримався; він був уособленням приказки про людину, що однією ногою стоїть у могилі. «От тільки спускається він у ту могилу чи вилазить з неї?»

Серсі вичавила посмішку.

— Ланселю, я тішуся, що ти так зміцнів. Мейстер Балабар розповідав нам такі страшні речі, що ми боялися за твоє життя. Але я гадала, ти вже поїхав у Дарі, приймати нові володіння.

Після битви на Чорноводді батько пожалував Ланселю титул лорда — зробив подачку своєму братові Кевану.

— Ще ні. У моєму замку засіли беззаконники,— голос у кузена був тоненький, як вусики над верхньою губою. Хоча чуприна в хлопця побіліла, вуса так і лишилися пісочними. Серсі часто задивлялася на них, коли хлопчина послужливо шургав у неї в лоні прутнем. «Мовчимось вимастився над губою». Колись вона жартома погрожувала стерти ті вуса, послинивши їх.— Батько каже, приріччю потрібна сильна рука.

«Але віддали його, на жаль, у твої руки»,— кортіло сказати Серсі. Натомість вона посміхнулася.

— І ти ж одружуєшся.

Спустошеним обличчям юного лицаря пробіг похмурий вираз.

— З дівчиною з Фреїв, і не я її обирав, І це навіть не панна, а вдова, з роду Дарі. Батько каже, так мені буде легше порозумітися з селянами, але ж селяни всі вже загинули,— він потягнувся до її руки. — Це жорстоко, Серсі. Ваша світлість знає, як я люблю...

— ...дім Ланістерів,— закінчила Серсі за нього.— Ніхто не ставить цього під сумнів, Ланселю. Нехай дружина подарує тобі міцних синів...— («Тільки весілля не влаштовуйте у її лорда-дідуся»). — Впевнена, ти ще зробиш багато гідних справ у Дарі.

Лансель жалюгідно кивнув.

— Коли здавалося, що я помру, батько запросив верховного септона помолитися за мене. Він добра людина,— очі в кузена були вологі та блискучі — дитячі очі на старечому обличчя.— Він сказав, що Мати вберегла мене для священної мети, щоб я спокутував свої гріхи.

Цікаво, думала Серсі, а як він спокутуватиме гріх, якого припустився з нею? Висвячувати його в лицарі було помилкою, а спати з ним — ще більшою. Лансель — слабак, і його новоспечене благочестя їй геть не подобалося: коли він старався мавпувати Джеймі, з ним було набагато цікавіше. «І що цей скімливий дурень розповів верховному септонові? І що він розповідатиме своїй маленькій Фреївні, лежачи з нею в темряві?» Якщо він вибовкав, що спав з королевою, це ще можна пережити. Чоловіки повсякчас брешуть про своїх жінок; Серсі скаже, що це хвастощі зеленого хлопчика,

закоханого в її красу. «Та якщо він заспіває про Роберта й міцновину...»

— Спокута найкраще дається через молитву,— сказала йому Серсі.— *Безмовну* молитву.

Залишивши його міркувати над цими словами, вона приготувалася постати перед військом Тайрелів.

Марджері обійняла її, як сестра; королева сприйняла це як безцеремонність, але тут не місце шпетити дівчину. Леді Алері з кузинами задовольнилися, поцілувавши Серсі пальці. Леді Грейсфорд, яка була в тяжі, попросила дозволу назвати немовля Тайвіном, якщо народиться хлопчик, або Даною, якщо буде дівчинка. «Ще одна? — мало не застогнала Серсі.— Королівство потоне в Тайвінах». Вдаючи захват, вона гречно — наскільки могла — дала згоду.

А от леді Мерівезер потішила.

— Ваша світлосте,— заговорила вона зі своїми хтивими мирськими інтонаціями,— я розіслала листи своїм друзям за вузьке море, попросивши їх схопити Куця, якщо він поткне свою бридку пику у вільні міста.

— А у вас за морем багато друзів?

— У Мирі багато. У Лісі теж чимало, і в Тайроші є. Це можновладці.

Серсі цілком могла в таке повірити. Мирсянка була неймовірно вродлива: довгонога й пишногруда, з гладенькою оливковою шкірою, повними вустами, величезними темними очима й густим чорним волоссям, у якого завжди був такий вигляд, наче жінка щойно вилізла з ліжка. «Від неї навіть пахне гріхом, як від якогось екзотичного лотоса».

— Ми з лордом Мерівезером хочемо лише одного: прислужитися вашій світлості й маленькому королю,— провуркотіла жінка багатообіцяюче.

«А жіночка амбіційна, тільки лорд у неї хоч і гоноровий, а бідний».

— Ми ще поговоримо, міледі. Тейна, так? Ви дуже ласкаві. Певна, ми дуже тісно потоваришуємо.

А тоді на королеву обрушився лорд Небосаду.

Мейс Тайрел був щонайбільше на десять років старший за Серсі, але вона сприймала його не своїм ровесником, а батьковим. На зріст

він був не такий високий, як лорд Тайвін, але кремезніший: широкий у грудях і ще ширший у поясі. Чуприну мав каштанову, але і в ній, і в бороді вже майнула сивина. Обличчя дуже часто бувало червоне.

— Лорд Тайвін був великою людиною, видатною,— оголосив Тайрел вагомо, розцілувавши Серсі в обидві щоки.— Такого як він, боюся, нам більше не бачити.

«Ти просто зараз дивишся на таку людину, дурню,— подумала Серсі.— Перед тобою стоїть його дочка». Але їй були потрібні Тайрели й уся міць Небосаду, щоб утримати Томена на престолі, тож вона мовила:

— Нам усім його бракуватиме.

Тайрел поклав їй руку на плече.

— Ніхто з живих не гідний вдягнути лати лорда Тайвіна, це очевидно. Але королівство нікуди не поділося, і ним треба правити. Якщо в цю темну годину я можу щось зробити, вашій світлості достатньо тільки попросити.

«Якщо хочете стати королівським правицею, мілорде, наберіться мужності й так і скажіть». Королева посміхнулася. Нехай витлумачує це, як хоче.

— Мілорд, певно, зараз дуже потрібен у Розлогах...

— Мій син Віллас — кмітливий парубок,— озвався Тайрел, ігноруючи її прозорий натяк.— Нога в нього, може, і крива, але голова світла. Та й Гарлан скоро візьме Ясноводу Фортецю. З ними двома Розлоги опиняться в надійних руках, а я потрібен деінде. Державне управління — на першому місці, часто казав лорд Тайвін. І тут я радий повідомити вашій світлості гарні новини. Мій дядько Гарт погодився служити скарбничим, як і хотів ваш лорд-батько. Він уже прямує в Старгород, щоб там сісти на корабель. З ним їдуть його сини. Лорд Тайвін якось обмовився, що і для них двох знайдуться посади. Може, в міській варті?

Усмішка примерзла до вуст королеви, аж здалося, що зараз зуби потріскаються. «Гарт Грубий у малій раді, а двоє його байстрюків — у золотих плащах... Тайрели гадають, що я їм королівство на золотому тарелі піднесу?» Від такої самовпевненості в Серсі аж подих перехопило.

— Гарт вірно служив мені як лорд-сенешаль, а перед тим — моему батькові,— провадив Тайрел.— У Мізинчика нюх на золотого,

цього не заперечиш, але Гарт...

— Мілорде,— урвала його Серсі,— боюся, тут виникло непорозуміння. Я вже запросила лорда Гайлза Розбі на посаду скарбничого, й він зробив мені честь, прийнявши пропозицію.

Мейс аж рота роззявив.

— Розбі? Цей... кашлюк? Але... справа вже була залагоджена, ваша світлосте. Гарт виїхав у Старгород...

— То чимшвидше пошліть крука лорду Гайтаверу — нехай попередить вашого дядька, щоб не сідав на корабель. Не хотілось би, щоб Гарт марно ризикував, перетинаючи море восени,— вона люб'язно посміхнулася.

Дебелою шиєю Тайрела поповз рум'янець.

— Це... Ваш лорд-батько запевняв мене...— залопотав, бризкаючи слиною, Тайрел.

Аж тут з'явилася його мати, взяла його під руку.

— Схоже, лорд Тайвін не поділився своїми планами з нашою регентшею, навіть не уявляю чому. Хай там як, але це факт, і нема сенсу тиснути на її світлість. Вона має рацію: тобі слід написати лорду Лейтону, поки Гарт не сів на корабель. Ти ж розумієш, на кораблі він зразу ослабне на морську хворобу й пердітиме ще більше,— леді Оленна беззубо посміхнулася до Серсі.— Від лорда Гайлза у вашій нарадчій залі пахнутиме краще, але, даруйте за нахабство, мені особисто той кашель не давав би працювати... Ми всі обожнюємо старого любого дядька Гарта, проте чого вже заперечувати: його повсякчас пучить. А я смороду терпіти не можу,— її зморшкувате обличчя наморщилося ще більше.— Якщо по правді, у святійшому септі я щось занюхала. А ви ні?

— Ні,— холодно озвалася Серсі.— Якийсь запах, ви кажете?

— Радше сопух.

— Мабуть, ви просто скучили за своїми осінніми трояндами. Занадто довго ми вас тут протримали.

Що швидше Серсі позбудеться леді Оленни, то краще. Лорд Тайрел, без сумніву, відішле чимало своїх лицарів проводити матір, а що менше тайрелівських мечів у місті, то міцніше спатиме королева.

— Так, зізнаюся, я справді скучила за ароматами Небосаду,— мовила літня леді,— але ж не можу я поїхати, поки не побачу весілля моєї любої Марджері з вашим дорогоцінним маленьким Томеном.

— Я теж нетерпляче очікую на цей день,— втулив Тайрел.— Ми з лордом Тайвіном, до речі, саме збиралися призначити дату. Мабуть, тепер слід обговорити це ми з вами, ваша світлосте.

— Найближчим часом.

— Найближчим часом — це чудово,— сказала леді Оленна.— А тепер ходімо, Мейсе, дозволь її світлості... погорювати.

«Я ще в тебе на похороні погорюю, стара»,— пообіцяла собі Серсі, коли королева колючок подріботіла геть між двох височенних вартових, яких вона для власної розваги називала Лівим і Правим. «Побачимо, який з тебе вийде гарненький трупик». Але стара вдвічі розумніша за свого лорда-сина, це ясно.

Врятувавши Томена від Марджері та її кузин, королева рушила до дверей. Надворі нарешті припинився дощ. Осіннє повітря було свіже й солодке. Томен скинув корону.

— Вдягни назад,— звеліла Серсі.

— У мене від неї шия болить,— сказав хлопчик, але послухався. — А я скоро одружуся? Марджері каже, щойно ми поберемося, то зможемо поїхати в Небосад.

— У Небосад ти не поїдеш, але можеш повернутися в замок верхи,— мовила Серсі й жестом підкликала сера Мірина Транта.— Приведіть його світлості коня й запитайте в лорда Гайлза, чи не вшанує він мене, проїхавшись зі мною у паланкіні.

Все закрутилося швидше, ніж очікувала Серсі; тепер не можна гаяти часу.

Томен був щасливий проїхатися верхи, а лорд Гайлз, певна річ, сприйняв за честь її запрошення... та коли Серсі запропонувала йому посаду скарбничого, він так шалено закашлявся, аж вона злякалася: грець його хопить просто тут і зараз. Але Мати милосердна, й лорд Гайлз потроху заспокоївся, так що вже зміг прийняти пропозицію, а згодом навіть почав викашлювати імена людей, яких він би хотів замінити,— митників і факторів, призначених Мізинчиком, і навіть одного ключника.

— Байдуже, як звати корову, поки вона доїться. І, до речі, якщо вас питатимуть, то ви вступили на посаду вчора.

— Вчо...— від нападу кашлю він аж зігнувся.— Вчора. Певна річ.

Лорд Гайлз кашляв у червону шовкову хусточку, мов хотів приховати викашляну кров. Серсі вдавала, що не помічає цього.

«Коли помре, я когось нового знайду». Мабуть, викличе назад Мізинчика. Королева не вірила, що по смерті Лайси Арин Пітиру Бейлішу дозволять довго лишатися хранителем Сходу. Якщо вірити Пайселу, лорди Видолу вже заворушилися. «Коли в лорда Пітира заберуть того нещасного малого, він приповзе назад».

— Ваша світлосте,— кашлянув лорд Гайлз і витер рота.— Можна вас...— (він знов кашлянув),— запитати, хто...— (його струснув новий напад кашлю),— хто стане королівським правицею?

— Мій дядько,— неуважно відповіла Серсі.

З полегшенням вона побачила попереду високу браму Червоної фортеці. Передавши Томена під опіку зброєносців, вона пішла до себе в покої відпочивати.

Та не встигла навіть черевики скинути, як до неї боязко зайшла Джоселін повідомити, що з'явився Кайберн і просить аудієнції.

— Нехай заходить,— звеліла королева. «Володар не має спочинку».

Кайберн був старий уже, проте волосся досі мав радше сиве, ніж біле, а смішлivi зморшки навколо рота надавали йому вигляду онуччиного любого дідуса. Тільки дуже вже обшарпаного дідуса. Комір на мантиї в нього був геть потертий, а один рукав — розірваний і невміло зашитий.

— Ваша світлосте, перепрошую за візит,— мовив Кайберн.— Я ходив у підземелля й розпитував про обставини втечі Куця, як ви наказували.

— І що ви дізналися?

— Тої ночі, коли зникли лорд Вейрис і ваш брат, щез іще один чоловік.

— Так, наглядач. Що з ним?

— Звали його Рюген. Тюремник, відповідальний за чорні камери. Старший тюремник описав його як дебелого, неголеного, грубуватого. Його призначив ще старий король Ейрис, і він мав право вільно заходити й виходити. Останнім часом чорні камери рідко бували заповнені. Решта ключарів, схоже, боялися Рюгена, але ніхто про нього майже нічого не знає. Не було в нього ані друзів, ані родичів. Він не пив і не вчашав у борделі. Кімната, де він спав, сира й сумна, а солом'яник — весь у цвілі. Нічний горщик аж переливався.

— Я все це знаю.

Джеймі оглянув Рюгенову спальню, а після нього її ще раз оглянули золоті плащі сера Адама.

— Так, ваша світлосте,— сказав Кайберн,— та чи знаєте ви, що під його смердючим горщиком виймався камінь і відкривався невеличкий сховок? Так щоб ховати різні цінності, аби їх не знайшли?

— Цінності? — (Це було щось новеньке).— Гроші, ви маєте на увазі?

Серсі зразу підозрювала, що Тиріону якимось чином вдалося підкупити тюремника.

— Понад усякий сумнів. Певна річ, коли я знайшов діру, вона була вже порожня. Тікаючи, Рюген, звісно, забрав усі свої нечесно зароблені скарби. Та коли я нахилився над сховком зі смолоскипом, щось блиснуло, тож я поколупався в землі, поки дещо не відкопав,— Кайберн розтулив долоню.— Це золотий.

Це і справді було золото, але щойно Серсі взяла монету в руку, миттю побачила, що та якась не така. «Надто вже маленька,— подумала королева,— надто вже тоненька». Золотий був старий і потертий. З одного боку виднівся королівський профіль, а з другого — відбиток руки.

— Це не дракон,— зронила Серсі.

— Ні,— підтвердив Кайберн. Це монета ще з часів до Завоювання, ваша світлосте. Король — Гарт Дванадцятий, а рука — герб дому Гарденерів.

Небосад. Серсі стиснула монету в кулаці. «Знову зрада?» Мейс Тайрел був одним із суддів у процесі над Тиріоном, він найгучніше вимагав Тиріонової смерті. Це якась змова? Може, він від самого початку змовився з Куцем, який замислив убити батька? Тайвін Ланістер у могилі — і лорд Тайрел стає першим претендентом на посаду королівського правиці, але якщо так...

— Нікому про це не кажіть,— звеліла Серсі.

— Ваша світлість може мені довіритися. Людина, яка трохи помандрувала в товаристві перекупних мечів, швидко навчається тримати язика за зубами, щоб його не вкоротили.

— І в моєму товаристві теж,— королева сховала монету. Про неї вона подумає згодом.— А як щодо другої справи?

— Сер Грегор,— Кайберн знизав плечима.— Я його оглянув, як ви й наказували. Отрута на списі Червоного Гада була від мантикори, такі

водяться на сході, можу життя на це поставити.

— А Пайсел каже — ні. Він розповідав батькові, що отрута мантикори, досягнувши серця, вбиває миттєво.

— Щира правда. Але цю отруту згустили, щоб відстрочити смерть Гори-на-коні.

— Згустили? Як? З чимось змішали?

— Це можливо, ваша світлосте, хоча в більшості випадків змішування отрут знижує їхню дієвість. Може виявитися, що наш випадок... не зовсім природний, скажімо так. Я думаю, це чари.

«Цей що — такий самий дурень, як і Пайсел?»

— Ви хочете мені сказати, що Гора-на-коні помирає від якоїсь чорної магії?

Кайберн не звернув уваги на її глузливий тон.

— Він помирає від отрути, але повільно та страшенно болісно. Усі мої зусилля полегшити його страждання такі самі марні, як і Пайселові. Боюся, у сера Грегора виробилося звикання до макового молочка. Його зброєносець розповів мені, що він страждав на жахливі мігрені й кружеляв макове молочко, як інші люди — ель. Та хай там як, а вени в нього почорніли з голови до п'ят, у сечі повно гною, а в боці отрута проїла діру завбільшки з кулак. Якщо по правді, це диво, що сер Грегор досі живий.

— Це завдяки його розмірам,— припустила королева, нахмурившись.— Грегор величезний. І страшенно дурний. Настільки дурний, що не розуміє навіть, коли вже час померти,— вона простягнула кубок, і Сенель знову його наповнила.— Його зойки лякають Томена. І мене ночами будять. Давно вже час закликати Іліна Пейна.

— Ваша світлосте,— мовив Кайберн,— може, я переведу сера Грегора в підземелля? Там його зойки вас не турбуватимуть, а мені легше буде ним займатися.

— Займатися? — розсміялася вона.— Нехай ним ліпше займеться сер Ілін.

— Як зволить ваша світлість,— сказав Кайберн,— але ця отрута... корисно було б дізнатися про неї побільше, хіба ні? Щоб убити лицаря, потрібен лицар, а стрільця — стрілець, каже простолоуд. А щоб здолати чорну магію...— він не закінчив своєї думки, тільки посміхнувся до Серсі.

«Він не Пайсел, оце точно». Королева зміряла його оцінювальним поглядом.

— Чому Цитадель позбавила вас ланцюга?

— Архімейстри в душі боягузи. Сірі вівці, кличе їх Марвін. Я був не гіршим цілителем за Еброза, але хотів його перевершити. Сотні років мейстри Цитаделі розтинають трупи, щоб зрозуміти природу життя. Але я хотів зрозуміти природу смерті, тому розтинав живих. За цей злочин сірі вівці засудили мене до вигнання... але я розуміюся на природі життя і смерті краще за будь-кого в Старгороді.

— Справді? — Серсі була заінтригована.— Дуже добре. Беріть собі Гору-на-коні. Робіть з ним що заманеться, але досліди свої обмежте чорними камерами. А коли він помре, принесете мені його голову. Батько обіцяв її Дорну. Князь Доран, без сумніву, волів би вбити Грегора власноруч, але в житті нас усіх підстерігають розчарування.

— От і добре, ваша світлосте...— Кайберн прочистив горло.— От тільки я не так добре забезпечений, як Пайсел. Мені треба буде озброїтися деякими...

— Я звелю лорду Гайлзу надати вам кошти. І купіть собі мантію. Таке враження, що ви сюди примандрували з Блошиного Дна,— вона поглянула йому в очі, не певна, наскільки йому можна довіряти.— Чи треба вас попереджати, що вам просто так не минеться, якщо бодай слово про вашу... роботу... вийде за ці стіни?

— Ні, ваша світлосте,— Кайберн заспокійливо посміхнувся.— Зі мною ваші таємниці в безпеці.

Коли він пішов, Серсі налила собі кубок міцновина й біля вікна випила його, спостерігаючи, як видовжуються тіні у дворі, й міркуючи про монету. «Золото з Розлогів. Звідки воно в тюремника на Королівському Причалі, якщо тільки це не плата за допомогу звести нашого батька в могилу?»

Як не намагалася, вона не могла уявити батькового обличчя, щоб перед очима одразу не поставала ота дурна посмішечка й щоб не пригадувався сморід від його тіла. Цікаво, думала Серсі, чи за цим теж не стоїть Тиріон. «Посмішка — жарт дрібний і жорстокий, як він сам». Чи не міг Тиріон завербувати Пайсела? Він колись посадив старого в чорну камеру, а Рюген пильнував саме чорні камери, пригадалося їй. «І

верховний септон — теж Тиріонова креатура,— зненацька спам'ятала Серсі,— а батькове тіло було в його руках всю ніч до самого ранку».

Дядько прийшов точно на заході сонця, вдягнений у стьобаний камзол з вугільно-чорної вовни, і такий самий темний з обличчя. Як усі Ланістери, сер Кеван був білошкірий і білявий, от тільки в свої п'ятдесят два роки втратив уже більшість волосся. Гарним його б ніхто не назвав. Череватий, з круглими плечима, з випнутим квадратним підборіддям, якого не могла приховати коротенька рудувата борідка, він нагадував старого пса... але вірний старий пес — саме те, що потрібно Серсі.

Вечеря була проста: буряк, хліб і яловичина з кров'ю під карафу дорнського червоного. Сер Кеван говорив мало й майже не торкався вина. «Забагато він думає,— вирішила Серсі.— Щоб він забув про горе, йому слід дати роботу».

І коли слуги, прибравши зі столу, пішли, вона так і сказала.

— Я знаю, як батько покладався на тебе, дядьку. А тепер маю покладатися я.

— Тобі потрібен правиця,— сказав Кеван,— а Джеймі відмовився. «Який він прямий. Ну що ж, добре».

— Джеймі... я так розгубилася через батькову смерть... до пуття й не пам'ятаю, що я тоді говорила. Джеймі доблесний, але, будьмо відверті, трохи недалекий. Томену потрібна людина досвідченіша. Старша...

— Мейс Тайрел старший.

У неї аж ніздрі роздулися.

— Ніколи,— Серсі відкинула кучерик з чола.— Тайрели виходять за межі.

— Так, дурна будеш, якщо призначиш Мейса Тайрела правицею, — погодився сер Кеван,— та ще дурніша — якщо наживеш собі такого ворога. Я чув усе, що сталося в залі світильників. Мейсові не варто було починати таку розмову в людному місці, та все одно: немудро з твого боку було ганьбити його перед половиною двору.

— Мудріше, ніж терпіти в раді ще одного Тайрела,— сказала Серсі; дядьків закид роздратував її.— З Розбі буде компетентний скарбничий. Бачив його паланкін? Різьблений, з шовковими фіранками... Коні в нього краще вичищені, ніж у більшості лицарів. Людина таких статків легко дістане скільки треба золота. Що ж до

посади правиці... хто краще зможе закінчити батькову роботу, ніж його брат, який був присутній на всіх його нарадах?

— Всі ми хочемо комусь довіряти. У Тайвіна був я, а до мене — твоя мати.

— Він дуже її любив...— Серсі відмовлялася навіть згадувати оту мертву повію у нього в ліжку.— Певна, тепер вони разом.

— Молюся за це,— сер Кеван, перш ніж відповісти, довгу мить дивився їй в обличчя.— Ти багато від мене хочеш, Серсі.

— Не більше, ніж батько.

— Я втомився,— дядько потягнувся до кубка з вином, зробив ковток.— У мене дружина, якої я вже два роки не бачив, і син, якого я ще не оплакав, і другий син, який збирається одружуватися та вступати у володіння новими маєтностями. Замок Дарі має знову стати міцним, його землі потребують захисту, а спалені ниви слід зорати й наново засіяти. Ланселю потрібна моя допомога.

— І Томену теж...— Серсі не очікувала, що Кевана доведеться вмовляти. З батьком він ніколи не комизився.— Ти потрібен королівству.

— Королівству. Ага. І дому Ланістерів,— він знову ковтнув вина.— Гаразд. Я залишуся й послужу його світлості...

— От і добре,— почала була Серсі, але сер Кеван підвищив голос, заглушуючи її слова.

— ...у тому разі, якщо ти призначиш мене не тільки правицею, а й регентом, а сама заберешся назад у Кичеру Кастерлі.

Якусь мить Серсі просто витріщалася на нього.

— Регентша — я,— нарешті нагадала вона.

— Була. Тайвін не мав наміру довго тримати тебе в цій ролі. Він розповідав мені про свої плани відіслати тебе назад у Кичеру Кастерлі й підшукати тобі нового чоловіка.

Серсі відчула, як у нутрі збурюється гнів.

— Так, він про таке обмовлявся. А я йому сказала, що заміж більше не піду.

Дядька це не зворушило.

— Якщо ти твердо заперечуєш проти нового заміжжя, я тебе не силуватиму. Що ж до всього іншого... ти тепер леді Кичери Кастерлі. Твоє місце там.

«Та як ти смієш?» — кортіло їй заверещати. Натомість вона мовила:

— А ще я королева-регентша. І моє місце — з сином.

— А батько твій так не думав.

— Батько помер.

— Це горе і для мене, і для всього королівства. Розплющ очі й роззирнися, Серсі. Королівство в руїнах. Тайвінові, може, і вдалося б усе владнати, але...

— Я сама все владнаю! — крикнула Серсі, а тоді пом'якшила тон. — З твоєю допомогою, дядьку. Якщо служитимеш мені вірно, як служив моему батькові...

— Ти не твій батько. І Тайвін завжди вважав своїм законним спадкоємцем Джеймі.

— Джеймі... Джеймі дав обітницю. Джеймі ніколи не думає, тільки сміється з усього й усіх і бовкає, що на гадку спаде. Джеймі — вродливий дурень.

— А все-таки він був у твоєму переліку першим претендентом на правицю. То хто ж тоді ти, Серсі?

— Кажу ж тобі, я від горя нетямилася, я не думала...

— Ні,— погодився сер Кеван.— Саме тому тобі й слід повертатися в Кичеру Кастерлі, а короля залишити з тими, хто думає.

— Король — мій син! — Серсі скочила на ноги.

— Ага,— мовив дядько,— та якщо судити з Джофрі, матір з тебе така сама погана, як і правителька.

Серсі плеснула йому в обличчя вином з кубка.

Сер Кеван підвівся з незграбною гідністю.

— Ваша світлосте,— зронив він; вино стікало по щоках і скрапувало з коротенької борідки.— Дозвольте відкланятися.

— З якого права ти висуваєш мені умови? Ти був у батька простим придворним лицарем!

— Так, земель я не маю, це правда. Але я отримую деякі прибутки й відклав собі дещо в скриню. Твій дідусь, помираючи, не забув нікого зі своїх дітей, а Тайвін завжди добре винагороджував за гарну службу. Я утримую дві сотні лицарів і за потреби можу це число подвоїти. Під мій прапор стануть вільні вершники, я маю золото, щоб найняти перекупних мечів. Тож з вашого боку мудро буде не ставитися до мене

так зневажливо, ваша світлосте... і ще мудріше — не робити з мене ворога.

— Ти мені погрожуєш?

— Даю пораду. Якщо не хочеш передавати мені регентство, признач мене каштеляном Кичери Кастерлі, а королівським правицею — або Матиса Рована, або Рендила Тарлі.

«Це Тайрелові прапороносці, обидва». Від такої пропозиції вона мову втратила. «Його підкупили? — думала королева.— Він узяв золото Тайрела і зрадив дім Ланістерів?»

— Матис Рован — розсудливий, обачливий, до нього добре ставляться,— провадив дядько, нічого не помічаючи.— Рейндил Тарлі — найкращий воїн у цілому королівстві. Для мирного часу такий правиця негодящий, але по смерті Тайвіна не знайти кращої людини, щоб закінчити війну. Лорд Тайрел не образиться, якщо ти за правицю обереш когось із його прапороносців. І Тарлі, і Рован обидва компетентні... і віддані. Признач будь-якого з них — і він стане твоїм. Таким чином ти посилиш свою позицію, ослабивши Небосад, однак Мейс тобі за це навіть подякує,— він стенив плечима.— Ось моя порада, приймай її чи ні. Як на мене, хоч Сновиду правицею зроби. Мій брат мертвий, жінко. І я везу його додому.

«Зрадник,— подумала Серсі.— Перекинчик». Цікаво, скільки йому заплатив Мейс Тайрел?

— Ти покинеш свого короля, коли найбільше йому потрібен,— сказала вона дядькові.— Ти покинеш Томена.

— У Томена є мати,— зелені очі сера Кевана незмигнуто втупилися в очі Серсі. Під підборіддям у нього затремтіла остання крапля вина, блискуча й червона, і нарешті впала.— А,— по паузі додав дядько стиха,— і батько теж є, здається.

Джеймі

Сер Джеймі Ланістер, весь у білому, стояв біля батькового п'єдесталу, п'ястуком стиснувши руків'я золотого меча.

В сутінках у Великому септі Бейлора стало темно й моторошно. Останнє світло ще просочувалося у високі вікна, заливаючи височенні статуї Сімох темно-червоним сяйвом. Навколо олтарів мерехтіли ароматичні свічки, а в поперечних нефах збиралися тіні й безшумно повзли по мармуровій підлозі. Відлуння вечірньої стихло, й останні жалобники виходили.

Балон Свон і Лорас Тайрел залишилися, хоч всі решта пішли.

— Ніхто не здатен простояти біля небіжчика сім днів і сім ночей, — заговорив сер Балон. — Коли ви спали востаннє, мілорде?

— Коли батько ще був живий, — відповів Джеймі.

— Дозвольте мені сьогодні вночі постояти замість вас, — запропонував сер Лорас.

— Це не ваш батько.

«І не ви його вбили. Це я його вбив. Так, стрілу з арбалета випустив Тиріон, але Тиріона випустив я».

— Облиште мене.

— Як накаже мілорд, — мовив Свон. У сера Лораса був такий вигляд, наче він ще хоче посперечатися, але сер Балон узяв його під руку й потягнув геть. Джеймі чув, як віддаляється й затихає відлуння їхніх кроків. Нарешті він знову залишився наодинці з батьком, серед свічок і кристалів і нудотно-солодкавого запаху смерті. Від ваги обладунків боліла спина, а ноги вже геть позатерпали. Трішки змінивши позу, Джеймі сильніше стиснув пальці на золотому мечі. Рубатися він не може, але тримати його ще здатен. Пульсувала

відсутня долоня. Це було майже кумедно. Втрачену руку Джеймі відчував краще, ніж решту живого тіла.

«Моя рука спрагла меча. Я відчуваю потребу когось убити. Для початку Вейрису, та спершу слід розшукати камінець, під яким він причаївся».

— Я звелів євнуху провести його на корабель, а не до тебе в спальню,— мовив Джеймі до небіжчика.— Тож його руки в крові не менше, ніж... ніж Тиріонові.

«Його руки в крові не менше, ніж мої»,— хотів він сказати, але слова застрягли в горлі. «Хай що зробив Вейрис, а звелів це йому я».

Тої ночі, все-таки вирішивши врятувати молодшого брата від смерті, Джеймі чекав у євнухових покоях. Однією рукою він нагострював кинджал, відчуваючи дивне заспокоєння від цього *шкряб-шкряб-шкряб* криці об камінь. Почувши кроки, став біля дверей. Увійшов Вейрис у вихорі пудри й лаванди. Джеймі, зробивши крок йому за спину, підбив його ззаду під коліна, а тоді навалився зверху й завів ножа під м'яке біле підборіддя, змушуючи євнуха задерти голову. «О, лорде Вейрису,— люб'язно заговорив Джеймі,— яка чудова зустріч».

«Пане Джеймі? — засапано видихнув Вейрис.— Ви мене налякали».

«Так і було заплановано,— він шарпнув кинджал, і по лезу побігла цівка крові.— Я тут подумав, що ви могли б мені допомогти витягнути брата з чорної камери, поки сер Ілін не відрубав йому голову. Голова потворна, не заперечую, але іншої він не має».

«Так... ну... якщо ви... приберете ножа... так, обережніше, з ласки мілорда, обережніше, ой, я порізався...— євнух помацав шию і вирячився на кров на своїх пальцях.— Терпіти не можу вигляду власної крові».

«Якщо ви мені не допоможете, скоро перелік того, що ви терпіти не можете, збільшиться».

Вейрис спробував сісти. «Ваш брат... якщо Куць непомітно щезне з камери, в-виникнуть питання. Я б-боюся за своє життя».

«Ваше життя в моїх руках. Мені байдуже до тих таємниць, які ви знаєте. Якщо Тиріон помре, ви його надовго не переживете, обіцяю».

«Ах,— євнух злизнув кров з пальців.— Ви просите про страхітливі речі... випустити Куця, який убив нашого прекрасного

короля. Чи ви вважаєте його невинним?»

«Винний чи невинний,— мовив Джеймі (от бовдур!),— а Ланістер завжди сплачує борги». Слова вилетіли самі.

Відтоді він не спить. Внутрішнім зором він бачить брата — бачить, як розтягнулися в посмішці губи під обрубком носа, коли обличчям карлика ковзнуло світло смолоскипа. «Ти, жалюгідний дурний сліпий каліка,— злобно прохрипів Тиріон.— Серсі — брехлива шльондра, яка злягалася з Ланселем і з Озмундом Кетлблеком, а може, і зі Сновидою — від неї всього можна сподіватися. А я — чудовисько, як усі й кажуть. Так, це я вбив твого лихого сина»...

«Але звідки мені було знати, що він збирається вбити батька? — подумав Джеймі.— А то я б його зупинив. Тоді кривногубцем був би я, а не він».

Цікаво, де ж переховується Вейрис? Старший нашіптувач вчинив мудро, не повернувшись у свої покої, та й при обшуку Червоної фортеці його ніде не виявили. Може, євнух сів на корабель разом з Тиріоном і вони вже давно в морі — в каюті галери розпивають карафу арборського золотого.

«Хіба що брат убив і Вейрису і лишив його труп гнити в підземеллях». В такому разі може минути кілька років, поки знайдуть його скелет. Джеймі вже спускався в підземелля на чолі дюжини гвардійців, озброєних смолоскипами, мотузками й ліхтарями. Чотири години вони блукали серед заплутаних тунелів, вузьких лазівок, таємних дверей, секретних сходів і спусків, які пірнають у чорноту. Рідко він так гостро відчував власне каліцтво. Людина, коли в неї дві руки, багато чого сприймає як належне. Наприклад, драбини... Ба навіть повзати незручно: недарма ж кажуть «пересуватися на чотирьох». Не міг Джеймі і лізти по драбині, водночас тримаючи смолоскип, як інші.

І все марно. Знайти вдалося хіба темінь, пилюку й пацюків. І драконів, які зачаїлися в підземеллях. Джеймі пригадав слабеньке помаранчеве мерехтіння жарин у залізній пащі дракона. Приміщення, в яке вів спуск і з якого розбігалася дюжина тунелів, обігрівалося жаровнею. На підлозі виднілася зачовгана мозаїка — триголовий дракон дому Таргарієнів, викладений чорно-червоними кахлями. «А я тебе знаю, Царевбивце,— здавалося, промовляв звір.— Я був тут весь цей час — чекав, коли ти прийдеш до мене». І здалося Джеймі, що він

упізнав цей голос, ці залізні нотки, характерні для Рейгара, королевича Драконстонського.

Того дня, коли Джеймі прощався з Рейгаром у дворі Червоної фортеці, було вітряно. Королевич вдягнув свої чорні як ніч обладунки з триголовим драконом на нагруднику, викладеним рубінами. «Ваша високосте,— просив Джеймі,— дозвольте цього разу лишитися охороняти короля або серу Баристану, або Дарі. У них плащі такі самі білі, як і в мене».

Королевич Рейгар похитав головою. «Мій царствений батько боїться не так нашого родича Роберта, як вашого батька, тож і воліє тримати тебе при собі, щоб лорд Тайвін не зміг йому нашкодити. В таку годину я не можу забрати в нього цю підпору».

Джеймі відчув, як у горлі піднімається гнів. «Я не підпорка. Я — лицар королівської варти».

«То вартуй короля,— кинув йому сер Джон Дарі.— Вдягаючи плаща, ти дав обітницю коритися».

Рейгар поклав руку на плече Джеймі. «Після битви я збираюся скликати раду. Прийдуть переміни. Я давно їх намітив, але... ну, нема сенсу варити юшку, як ще й риби не піймали. Поговоримо, коли я повернуся».

Це були останні слова, які Джеймі почув від Рейгара Таргарієна. Під брамою вже зібралася армія, ще одна підходила до Тризуба. Отож королевич Драконстонський сів верхи, вдягнув високого чорного шолома й виїхав назустріч доли.

«Він і гадки не мав, наскільки він був правий». Після битви прийшли переміни.

— Ейрис гадав, нічого з ним не може статися, доки він тримає мене біля себе,— мовив Джеймі до батькового тіла.— Кумедно, правда?

Лорд Тайвін, схоже, теж так думав: усмішка його стала наче ще ширша, ніж була. Так ніби мертвим йому бути навіть подобалося.

Дивна річ, але Джеймі не відчував горя. «Де мої сльози? Де люті?» Чого-чого, а люті Джеймі Ланістеру ніколи не бракувало.

— Батьку,— мовив він до небіжчика,— ти сам казав мені, що сльози для чоловіка — ознака слабкості, тож не очікуй, що я плакатиму за тобою.

Вранці прийшло з тисячу лордів і леді, щоб попроситися, і ще кілька тисяч простолюду — по обіді. Прийшли в темному одязі, з похмурими обличчями, однак Джеймі підозрював, що чимало з них таємно тішилися з падіння великої людини. Навіть на Заході лорда Тайвіна більше поважали, ніж любили. А Королівський Причал ще не забув Сплундрування.

З усіх жалобників найбільше збентеженим видавався великий мейстер Пайсел. «Я служив шістьом королям,— мовив він до Джеймі після другої служби, підозріливо принохуючись до трупного смороду, — але сьогодні тут лежить людина, видатнішої за яку я не знав. Лорд Тайвін не носив корони, але він був саме таким, яким має бути король».

Без бороди Пайсел здавався не тільки старим, а й німичним. Поголити його — жорстокішого покарання Тиріон і вигадати не міг, подумав Джеймі, який добре знав, як воно — втратити те, що робило тебе собою. Пайсел мав розкішну бороду — білу як сніг і м'яку як поярок, яка вкривала щоки й підборіддя і спускалася мало не до пояса. Промовляючи, великий мейстер полюбляв погладжувати її. Вона надавала йому якоїсь аури мудрості та приховувала всі недоліки: обвислу шкіру на старечому підборідді, маленький буркітливий рот, якому бракувало зубів, бородавки, зморшки й незчисленні старечі плями. І хоча Пайсел намагався відростити свою втрату наново, нічого не виходило. На зморщених щоках і маленькому підборідді росли якісь ріденькі кущики, що під ними проглядалася плямиста рожева шкіра.

«Пане Джеймі, за свій вік я бачив чимало жахливого,— сказав старий.— Війни, битви, жорстокі вбивства... В дитинстві у Старгороді я пережив сіру чуму, яка забрала половину міста й три чверті Цитаделі. Лорд Гайтавер попалив усі кораблі в порту, зачинив брами й наказав своїм гвардійцям вбивати всіх, хто спробує втекти,— чоловіків, жінок, немовлят. Коли чума вщухла, його прикінчили. Того самого дня, коли він дозволив знову відчинити порт, його стягнули з коня й перерізали горлянку йому, а заодно і його малолітньому сину. І досі у Старгороді неуки плюють на саме його ім'я, однак Квентон Гайтавер вчинив саме так, як було потрібно. І ваш батько був з таких людей. Чинив саме так, як потрібно».

«Саме тому в нього такий задоволений вигляд?»

Від трупного смороду у Пайсела сльозилися очі. «Шкіра... коли шкіра висихає, м'язи скорочуються і підтягують кутики вуст угору. Отож це не посмішка, а просто... всихання плоті,— він покліпав, змахуючи сльози.— Перепрошую. Я страшенно втомився». Важко спираючись на ковіньку, Пайсел помалу подибав із септу. Він теж помирає, збагнув Джеймі. Не дивно, що Серсі вважає його нікчемою.

Схоже, люба сестричка половину двору вважає або нікчемами, або зрадниками: Пайсела, королівську варту, Тайрелів, самого Джеймі... навіть сера Іліна Пейна, мовчазного лицаря, що служить катом. Він — виконавець королівського правосуддя, тож відповідає за підземелля. Насправді без'язикий Пейн передоручив підземелля своїм підлеглим, але Серсі все одно винуватить його у втечі Тиріона. «Це я винен, а не він»,— мало не сказав їй Джеймі. Натомість пообіцяв вичавити все, що можна, зі старшого тюремника — згорбленого старого на ім'я Реніфер Лонгвотерз.

«Бачу, вас цікавить моє прізвище? — прокудкудакав старий, коли Джеймі прийшов його допитати.— Прізвище давнє, це правда. Не мені хвалитися, але в моїх жилах є і королівська кров. В нашому роду була королівна. Батько розповідав мені цю легенду, ще як я під стіл пішки ходив». Якщо судити зі старечих плям на голові й білих волосків на підборідді, було це дуже-дуже давно. «Вона була найбільшим скарбом Дівосклепу. Лорд Дубовий Кулак, великий адмірал, закохався в неї, хоча був одружений з іншою. У них народився син, і королівна дала йому байстріюче прізвище Вотерз; хлопець виріс видатним лицарем, а потім лицарем став і його син, який додав до прізвища префікс „Лонг“, щоб ніхто не подумав, наче він теж байстріюк. Отож у мені є трохи від дракона».

«Так, я мало не переплутав вас з Ейгоном Завойовником,— відповів на це Джеймі. Прізвище „Вотерз“ дають усім байстріюкам у Чорноводій затоці, а старий Лонгвотерз, певно, нащадок якогось маломожного лицаря, й аж ніяк не королівни.— Але справа в тому, що в мене є важливіші турботи, ніж ваш родовід».

Лонгвотерз схилив голову. «Зниклий в'язень».

«І щезлий в'язничник».

«Рюген,— підказав старий.— Тюремник. У його віданні був третій рівень — чорні камери».

«Розкажіть мені про нього». Джеймі не міг не запитати. Клятий фарс! Він давно здогадався, хто такий Рюген, навіть якщо про це не здогадується Лонгвотерз.

«Нечесаний, неголений, говорить малограмотно. Так, зізнаюся, мені він не подобався. Коли я тут з'явився дванадцять років тому, Рюген уже служив. Посаду він отримав ще за короля Ейриса. Мушу зазначити, що він тут нечасто бував. Я у своїх звітах про це доповідав, мілорде. Сумлінно доповідав, слово даю — слово людини королівської крові».

Ще раз згадає про королівську кров — і я її зараз проллю, подумав Джеймі. «Хто читав ці звіти?»

«Деякі з них ідуть скарбничому, деякі — старшому нашіптувачу. Всі проходять через наглядача й через виконавця королівського правосуддя. У підземеллях завжди був такий порядок,— Лонгвотерз почухав носа.— Та коли Рюген був потрібен, він завжди був на місці, нічого не можу йому закинути. Чорні камери мало використовуються. Поки сюди не помістили меншого брата вашої милості, у нас деякий час утримувався великий мейстер Пайсел, а перед ним — зрадник лорд Старк. Було ще троє в'язнів, з простолюду, однак лорд Старк віддав їх Нічній варті. Я вважав неправильним звільняти цих трьох, але всі папери були оформлені належним чином. Про це я теж писав у звіті, запевняю вас».

«Розкажіть мені про тих двох тюремників, які заснули».

«Тюремників? — Лонгвотерз пирхнув.— Ніякі вони не тюремники. Звичайнісінькі *ключарі*. Корона виділяє жалування двадцятьом ключарям, мілорде, двадцятьом, але за весь час, що я тут працюю, їх ніколи не було більш як дванадцять. А ще нам належиться шестеро тюремників, по двоє на кожному рівні, але насправді їх тільки троє».

«Ви і ще двоє?»

Лонгвотерз знову пирхнув. «Я — *старший* тюремник, мілорде. Тюремники — мої підлеглі. Я відповідаю за облік. Якщо мілорд воліє, може подивитися мої облікові книги — у мене все збігається,— Лонгвотерз зазирнув у велику книгу в шкіряній палітурці, розгорнуту перед ним.— На сьогодні у нас четверо в'язнів на першому рівні й один на другому, це без вашого брата,— старий нахмурився.— Бо він

утік, ну звісно. Так і є. Я його викреслю». Діставши перо, він заходився його нагострювати.

Шість в'язнів, думав Джеймі, в той час як жалування платиться двадцятьом ключарям, шістьом тюремника, старшому тюремнику, наглядачу й виконавцю королівського правосуддя. «Я хотів би допитати цих двох ключарів».

Реніфер Лонгвотерз, покинувши нагострювати перо, з сумнівом звів очі на Джеймі. «Допитати їх, мілорде?»

«Ви мене чули».

«Чув, мілорде, звісно, чув, але... мілорд має право допитувати, кого схоче, це не моя справа йому щось забороняти. Але, сер, вибачте за нахабство, однак не думаю, що вони зможуть відповісти. Вони мертві».

«Мертві? За чийм наказом?»

«За вашим власним, я гадав, або... мабуть, за королівським? Я не питав. Це... це не моя справа — ставити під сумнів дії королівської варти».

То було мов сіль на рани: Серсі для своєї кривавої роботи використала підлеглих Джеймі — їх і своїх дорогоцінних Кетлблеків.

«Ви — безголові бовдури,— гарчав пізніше Джеймі на Бороса Блаунта й Озмунда Кетлблека в підземеллі, де смерділо кров'ю і смертю.— Ви що накоїли?»

«Тільки те, що нам наказали, мілорде,— озвався сер Борос; він був нижчий за Джеймі, але кремезніший.— Її світлість наказала. Ваша сестра».

Сер Озмунд зачепився великим пальцем за пояс із мечем. «Вона звеліла, щоб вони заснули навіки. Отож ми з братами про це подбали».

Ну певна річ! Одне тіло лежало долілиць на столі, так наче чоловік задрімав на бенкеті, тільки під головою розтеклася калюжа крові, а не вина. Другий ключар встиг підвестися з лавки й витягнути кинджал, перш ніж хтось протяв йому ребра довгим мечем. Його кінець був не такий швидкий і значно брудніший. «Я просив Вейрису, щоб ця втеча нікому не нашкодила,— подумав Джеймі,— а повинен був просити брата й сестру».

«Це лихий учинок, сер».

Сер Озмунд знизав плечима. «За ними ніхто не заплаче. Майже певен, що вони тут замішані, так само як і той, який пропав».

Ні, кортіло сказати Джеймі. Вейрис підсипав їм у вино снодійне, щоб вони заснули. «Якщо так, то ми б могли витрусити з них правду...» *Вона злягалася з Ланселем і з Озмундом Кетлблеком, а може, і зі Сновидою — від неї всього можна сподіватися...* «Був би я людиною підозріливою, міг би зацікавитися, чому ви так покvapливо подбали, щоб цих двох уже ніколи не змогли допитати. Ви змусили їх замовкнути навіки, щоб приховати власну участь?»

«Ми? — Кетлблек мало не задихнувся.— Та ми зробили тільки те, що наказала королева. Даю вам слово побратима».

У Джеймі сіпнулися відсутні пальці, й він мовив: «Викличте сюди Озні й Осфрида і приборіть цей безлад, який ви тут лишили. І наступного разу, коли моя сестра накаже вам когось убити, спершу йдіть до мене. А в інший час — не потрапляйте мені на очі, сер».

...У сутінках Великого септу Бейлора ці слова ще відлунювали у Джеймі у вухах. Над головою в нього всі вікна вже почорніли, стало видно слабеньке світло далеких зірок. Сонце давно сіло. Сопух посилювався, незважаючи на ароматичні свічки. Цей запах нагадав Джеймі про перевал під Золотим зубом, де Джеймі в перші дні війни одержав блискучу перемогу. А на ранок після битви круки бенкетували на тілах і переможців, і переможених, як після Тризуба бенкетували на тілі Рейгара Таргарієна. «То скільки ж вартує корона, якщо короля їсть ворона?»

І просто зараз над сімома вежами й високою банею Великого септу Бейлора кружляють круки, підозрював Джеймі, ляпаючи чорними крилами в нічному повітрі — шукаючи, як потрапити всередину. «Кожна ворона в Сімох Королівствах мала б віддати тобі данину, батьку. Від Кастамеру до Чорноводдя — ти завжди добре їх годував». Ідея ця потішила лорда Тайвіна: посмішка стала ще ширшою. «Кляте пекло, та він усміхається, як молодий на шлюбній постелі!»

Це було так абсурдно, що Джеймі розреготався вголос.

Відлуння полетіло через трансепти, крипту і вівтарі, так наче небіжчики, поховані в цих стінах, зареготали разом з ним. «А чом би й ні? Це все абсурдніше за балаган: я стою на чатах біля батька, якого сам допоміг убити, й посилаю людей ловити брата, якому сам допоміг звільнитися...» Джеймі наказав серу Адаму Марбранду обшукати вулицю Шовкову. «Заирніть під кожне ліжко — ви добре знаєте, як

полюбляв мій брат борделі». Щоправда, золоті плащі охочіше зазиратимуть повіям під спідниці, ніж під ліжка. Цікаво, подумав Джеймі, скільки байстрюків народиться в результаті цих марних пошуків?

Думки його несамохіть перекинулися на Брієнну Тартську. «Дурна уперта потворна дівка!» Цікаво, де вона? «Отче, дай їй сили». Майже молитва... та чи звертався Джеймі до бога, до Отця Небесного, чия височенна золочена подоба зблискувала у світлі свічок на тому кінці септу? Чи ця молитва звернена до тіла, яке лежить перед ним? «Хіба не байдуже? Ніколи вони не слухали мене — ні той, ні той». Відтоді як Джеймі доріс до меча, його богом став Воїн. Інші чоловіки за життя встигнуть побувати синами, чоловіками, батьками, та тільки не Джеймі Ланістер, у якого меч такий самий золотий, як і чуприна. Він — воїн, і лишиться ним назавжди.

«Я маю сказати Серсі правду: зізнатися, що це я звільнив нашого молодшого брата з камери». І Тиріон так добре з цього скористався... *Я вбив твого лихого сина, а тепер піду ще й батька вб'ю*, В сутінках причувся регіт Куця. Джеймі озирнувся, однак то був його власний сміх, який повернувся відлунням. Джеймі заплющив очі — і тут-таки розплющив. «Не можна спати». Якщо він засне, йому щось може наснитися. Ох, як хихотів Тиріон... *Брехлива шльондра... злягалася з Ланселем і Озмундом Кетлблеком...*

Опівночі застогнали завіси отчих врат — на молитву зійшлося кількасот септонів. Деякі з них були вдягнені в сріблоткані ризи та кристалеві вінці, які свідчили про їхню належність до найправедніших; їхні скромніші брати носили свої кристали на мотузках на шії, а вдягалися в тісні білі рясини, підперезані семибарвними плетеними крайками. Крізь материні врата увійшли зі свого монастиря білі септи, по семеро в ряду, стиха співаючи, а невідомцевими сходами спустилися німотні сестри. Служниці смерті вбрані були в м'які сірі мантиї з каптурами, а обличчя замотали так, що виднілися тільки очі. З'явилася й ціла армія братів у хламидах брунатних, зеленкуватих, мишастих і навіть у нефарбованій ряднині, підперезаній конопляною мотузкою. У декого на шиях висіли залізні молотки Коваля, а в інших — мисочки на милостиню.

Ніхто з праведних не звертав на Джеймі уваги. У септі вони утворили коло, молячись біля кожного з сімох олтарів на вшанування

сімох ликів божества. Кожному з богів вони піднесли офіру, кожному заспівали гімн. Солодко й серйозно лунали їхні голоси. Джеймі заплющив очі, слухаючи, але, хитнувшись, розплющив знову. «Я втомився більше, ніж гадав».

З останніх таких чат минуло вже багато років. «І тоді я був молодший — п'ятнадцятирічний хлопчина». Тоді він стояв без обладунків, у простій білій сорочці. Септ, у якому він провів ніч, був утричі менший від будь-якого з сімох трансептів Великого септу Бейлора. Меча Джеймі поставив на коліна Воїну, обладунки склав йому під ноги, а сам опустився навколішки на шорстку кам'яну підлогу перед олтарем. Заки прийшов світанок, коліна в нього були стерті до крові. «Усі лицарі проливають кров,— сказав сер Артур Дейн, побачивши це.— Кров — це печать нашої відданості». Він поплескав Джеймі Світанком по плечу; біле лезо було таке гостре, що навіть від легенького доторку прорізало сорочку та пролило кров — знову. Але Джеймі цього не відчув. Навколішки ставав хлопчик, а підводився лицар. «Юний Лев, не Царевбивця».

Та було це давно, і той хлопчик помер.

Джеймі й не сказав би точно, коли закінчилися молитви. Мабуть, заснув навстоячки. Коли вірні повиходили, у Великому септі знов запанувала тиша. Свічки здавалися зорями, що сяють у пітьмі, от тільки повітря просякло духом смерті. Джеймі перехопив руків'я золотого меча. Либонь, слід було все-таки дозволити серу Лорасу змінити його на чатах. Але Серсі це не сподобалося б. Лицар Квітів — зовсім ще хлопчисько, гоноровий і марнославний, проте у ньому є поривання стати видатним воїном, здійснити звитяги, гідні Білої книги.

Коли чати закінчатся, на Джеймі чекатиме Біла книга, розгорнута як мовчазний докір на його власній сторінці. «Та ліпше я ту клятву книгу порубаю на кавалки, ніж писатиму в ній брехні». А якщо брехати не можна, що ж іще писати, як не правду?

Перед ним стояла жінка.

«Знову дощить»,— подумав Джеймі, побачивши, яка вона мокра. Вода збігала з її плаща й калюжею збиралася під ногами. «Як вона тут опинилася? Я й не чув, як вона увійшла». Вдягнена вона була як дівка з шинку — у важкий домотканий брунатний плащ, обтріпаний по краях, погано пофарбований і від того строкатий. Обличчя ховалося під

каптуром, але видно було, як танцюють свічки в зелених озерах очей, а коли вона ворухнулася, він упізнав цей рух.

— Серсі,— повільно промовив він, як людина, що прокидається зі сну, досі не певна, де вона.— Котра година?

— Година вовка,— опустила сестра каптур і скривилася.— Мокрого вовка, я б сказала,— вона всміхнулася до брата, солодко всміхнулася.— Пам'ятаєш, як я вперше отак прийшла до тебе? Було це в якомусь похмурому заїзді неподалік Ласячого провулку, і я вбралася в одяг служниці, щоб мене не затримали батькові вартіві.

— Пам'ятаю. Але це був В'юнкий провулок.

«Їй щось потрібно від мене».

— Чого ти тут у таку годину? Чого тобі від мене треба?

Останнє слово полетіло відлунням через септ — *треба-ба-ба-ба-ба*, стихаючи до шепоту. На мить Джеймі наважився сподіватися, що їй треба тільки розрада в його обіймах.

— Тихше,— сказала Серсі; голос прозвучав дивно... засапано, майже налякано.— Джеймі, Кеван мені відмовив. Він не служитиме правицею, він... він знає про нас. Він так і сказав.

— Відмовив? — здивувався Джеймі.— А звідки він може знати? Він, безперечно, читав Станісові грамоти, але немає...

— Тиріон теж знав,— нагадала вона йому.— Хтозна, яких пліток лихий карлик міг наговорити й кому! Дядько Кеван — це найменша біда. Верховний септон... Це Тиріон вдягнув йому вінець, коли загинув товстун. Він теж може знати,— вона підійшла ближче.— Томеновим правицею маєш стати ти. Я не довіряю Мейсу Тайрелу. А що як він доклав руку до батькової смерті? Може, він змовився з Тиріоном. Може, Тиріон зараз їде в Небосад...

— Не їде.

— Стань моїм правицею,— почала благати Серсі,— і ми правитимемо Сімома Королівствами разом, як король і королева.

— Ти була Робертовою королевою. А моєю не хочеш бути.

— Я б стала, якби наважилася. Але наш син...

— Томен не мій син, як і Джофрі не був моїм,— твердо мовив Джеймі.— Їх ти теж віддала Роберту.

Сестра здригнулася.

— Ти присягався, що завжди мене кохатимеш. Хіба коханих змушують благати?

Навіть крізь сопух від трупа Джеймі занюхав сестрин страх. Кортіло пригорнути її і поцілувати, сховати обличчя в її золотих кучерях і пообіцяти, що ніхто й ніколи її не скривдить... «Не тут,— подумав він,— не тут перед богами і перед батьком».

— Ні,— сказав він.— Не можу. Не буду.

— Ти мені потрібен. Мене потрібна моя друга половинка.

Чути було, як високо вгорі по шибках дріботить дощ.

— Ти — це я, а я — це ти. Ти потрібен мені тут, зі мною. У мені. Будь ласка, Джеймі. Будь ласка.

Джеймі озирнувся пересвідчитися, що лорд Тайвін у гніві не повстає з п'єдесталу, але батько лежав непорушний і холодний, розкладаючись і далі.

— Я створений для поля бою, а не для нарадчої зали. А тепер виходить, що я не придатний навіть для першого.

Пошарпанним брунатним рукавом Серсі витерла сльози.

— Чудово. Якщо тобі так потрібне поле бою, ти його отримаєш,— вона сердито натягнула каптур.— Дурна я була, що взагалі приходила. Дурна я була, що взагалі кохала тебе.

Кроки її гулко відлунювали в тиші, лишаяючи на мармуровій підлозі мокрі сліди.

Світанок заскочив Джеймі зненацька. Коли шибки в склепінні почали ясніти, знагла на стінах, підлозі й колонах замерехтіли веселки, накривши лорда Тайвіна багатобарвним серпанком. На тілі королівського правиці вже чітко виднілися сліди тління. Обличчя набуло зеленкуватого відтінку, глибоко позападали очі — два чорні провалля. Щоки потріскалися, а на підлозі під тілом збиралися калюжі смердючої білої рідини, що скрапувала з отворів пишних малиново-золотих обладунків.

Першими прийшли септони — повернулися на ранішню молитву. Вони співали й молилися й морщили носи, а одному з найправедніших стало так зле, що його довелося виводити з септу. Незабаром по тому з'явилася зграйка послухників, розмахуючи кадилами, й повітря так загусло від фіміаму, що п'єдестал огорнуло димом. У цій духмяній імлі розчинилися веселки, але не зник сопух — солодкавий дух гниття, від якого підступала нудота.

Коли ж відчинили двері, серед перших відвідувачів були Тайрели, як і належить їм за статусом. Марджері принесла великий букет

золотих троянд. Вона показово поклала їх до підніжжя п'єдесталу лорда Тайвіна, тільки одну лишила собі — тримала під носом, сідаючи на своє місце. «А дівчинка розумна, не лише вродлива. Томену могло значно менше пощастити з королевою. Як декому». Її приклад наслідували фрейліни.

Серсі, дочекавшись, поки всі розсядуться, увійшла разом з Томеном. Позаду них ступав сер Озмунд Кетлблек у білій емальованій кірасі й білому вовняному плащі.

...вона злягалася з Ланселем і з Озмундом Кетлблеком, а може, і зі Сновидою — від неї всього можна сподіватися...

Джеймі бачив голого Кетлблека в лазні — бачив чорне волосся в нього на грудях і густі зарості між ніг. Він уявив, як ці груди притуляються до грудей Серсі, як це волосся кусає м'яку шкіру її персів. «Ні, вона не могла. Куць збрехав». Золота канитель і чорний дріт сплітаються, мокрі від поту... Кетлблекові вузькі щелепи щоразу, як він робить рух уперед, стискаються... Джеймі причулися сестрині стогони. «Ні. Це брехня».

Бліда, з почервонілими очима, Серсі здолала кілька сходинок, щоб стати навколішки перед батьком, і потягнула за собою Томена. Хлопчик аж відсахнувся від такого видовища, але мати стиснула його за зап'ясток, щоб не втік.

— Молися,— шепнула вона, і Томен спробував помолитися. Але ж йому всього вісім років, а лорд Тайвін — це просто жах якийсь. Відчайдушно ковтнувши повітря, король запхивкав.— Припини! — звеліла Серсі. Томен, відвернувшись, зігнувся навпіл і виблював. Корона впала й покотилася по мармуровій підлозі. Мати з огидою відсахнулася, і за мить король уже мчав до дверей з усіх своїх восьмирічних ніг.

— Пане Озмунде, змініть мене,— різко кинув Джеймі, коли Кетлблек погнався за короною. Вручивши йому золотого меча, Джеймі рушив за королем. У залі світильників він піймав хлопчика на очах у двох дюжин здивованих септ.

— Перепрошую,— плакав Томен.— Завтра в мене вийде. Мама каже, король має показувати приклад, але мене знудило.

«Так не піде. Забагато спраглих вух і голодних очей».

— Ходімо ліпше надвір, ваша світлосте,— Джеймі повів хлопчика на свіже повітря — наскільки воно буває свіжим на Королівському

Причалі. Чотири десятки золотих плащів стояли по периметру площі, вартуючи коней і паланкіни. Джеймі відвів короля вбік, подалі від людей, і всадовив на мармурові сходи.

— Я не злякався,— запевняв хлопчик.— Просто мене знудило від запаху. Хіба тебе не нудило? Як ти це витримував, дядьку, сер?

«Я витримав гниття власної руки, коли Варго Гоут змусив мене носити її як прикрасу на шії».

— Людина витримає що завгодно, якщо доведеться,— мовив Джеймі до сина. «Я витримав, коли король Ейрис засмажив людину просто в обладунках».— У світі повно жахів, Томене. Можна з ними боротися, можна з них насміхатися, а можна просто не бачити... внутрішньо відключитися.

Томен поміркував.

— Я... я іноді відключався,— зізнався він,— коли Джофі...

— Джофі.

Над ними стояла Серсі, й вітер шарпав її спідниці.

— Твого брата звали Джофі. Він би ніколи мене так не зганьбив.

— Я не хотів. Я не злякався, мамо. Просто від лорда-дідуся так бридко пахне...

— Ти думаєш, мені він пахне краще? В мене теж є ніс,— вона, схопивши малого за вухо, поставила його на ноги.— У Лорда Тайрела є ніс. А ти бачив, щоб він блював у святому септі? Ти бачив, щоб Марджері рюмсала, як немовля?

— Серсі, досить! — скочив на ноги Джеймі.

У сестри роздулися ніздрі.

— Сер? Як ви тут опинилися? Ви присяглися стояти над батьком на чатах, наскільки я пам'ятаю, аж поки не закінчиться поминання.

— Уже закінчилося. Піди поглянь на нього.

— Ні. Сім днів і сім ночей, сказали ви. Лорд-командувач уміє рахувати до сімох? П'ять пальців на руці, а тоді додайте ще два.

На площу почали виходити люди, тікаючи від отруйного смороду в септі.

— Серсі, тихше,— застеріг Джеймі.— Сюди іде лорд Тайрел.

Тут королева нарешті схаменулася. Потягнула до себе Томена.

Мейс Тайрел уклонився.

— Його світлість не захворів, я сподіваюся?

— Король нездужає від горя,— сказала Серсі.

— Як і ми всі. Якщо я можу щось зробити...

Високо вгорі гучно крякнула ворона. Вона присіла на статую короля Бейлора, щоб лишити ляпку на його праведній голові.

— Ви багато чого може зробити для Томена, мілорде,— сказав Джеймі.— Може, зробите її світлості честь і повечеряєте з нею після вечірньої служби?

Серсі кинула на нього нищівний погляд, але бодай раз їй вистало здорового глузду прикусити язика.

— Повечеряти? — Тайрел, схоже, був приголомшений.— Гадаю... ну звісно, це велика честь для нас. Для мене й моєї леді-дружини.

Королева вичавила усмішку та щось приязно замугикала. Але щойно Тайрел пішов, а Томена відіслали геть з сером Адамом Марбрандом, як вона сердито обернулася до Джеймі.

— Ви п'яні чи марите, сер? З якого дива мені вечеряти з цим захланним дурнем і його недорозвиненою жінкою? — легкий вітерець скуйовдив її золоті кучері.— Я його правицею не призначатиму, якщо саме це...

— Тобі потрібен Тайрел,— урвав її Джеймі,— але не тут. Попросиш його взяти для Томена Штормокрай. Підлести йому, скажи, що хочеш, аби він на полі бою замінив нашого батька. Мейс уявляє себе видатним воїном. Отож він або піднесе тобі Штормокрай — або загрузне там і пошиється в дурні. І так, і так ти у виграші.

— Штормокрай? — Серсі замислилася.— Так, але... Лорд Тайрел особливо наголошував, що не поїде з Королівського Причалу, поки Томен не одружиться з Марджері.

Джеймі зітхнув.

— То нехай одружаться. Мине багато років, поки Томен доросте до консумації шлюбу. А поки цього не сталося, шлюб завжди можна розірвати. Отож нехай Тайрел отримає своє весілля та їде гратись у війну.

На сестрині обличчя наповзла сторожка посмішка.

— Навіть облога може бути небезпечною,— промуркотіла Серсі.— А що, у такій авантюрі лорд Небосаду може й життя втратити.

— Ризик існує,— підтакнув Джеймі.— Особливо якщо йому терпець урветься й він вирішить штурмувати браму.

Серсі кинула на нього довгий погляд.

— Знаєш,— сказала вона,— на мить ти страшенно нагадав мені батька.

Брієнна

Брама Сутінь-долу була зачинена й замкнена на засув. У передсвітанковій млі тьмяно мерехтіли мури міста. На фортечних валах, мов примарні чатові, ворушилися пелехи туману. Під брамою, чекаючи сходу сонця, вже вишикувалося з дюжину возів, запряжених кіньми й волами. Брієнна стала в чергу за ріпою. Литки вже боліли, тож приємно було злізти з коня й випростати ноги. Незабаром з лісу виїхав ще один віз. На той час як небо почало ясніти, черга вже тягнулася на чверть милі.

Простолюд кидав на дівчину цікаві погляди, але ніхто до неї не заговорював. «Це мені їх розпитувати потрібно»,— подумала Брієнна, але їй завжди було важко спілкуватися з незнайомцями. Ще дівчинкою вона була страшенно скутою. Довгі роки кпинів тільки додали їй сором'язливості. «Я маю питати про Сансу. Як іще мені її шукати?» Вона прокашлялася.

— Добродійко,— мовила вона до жінки на возі з ріпою,— може, ви бачили дорогою мою сестру? Юна панна, тринадцять років, гарна з обличчя, з синіми очима й золотисто-каштановими косами. Можливо, вона подорожує з лицарем-п'яницею.

Жінка похитала головою, але чоловік її сказав:

— Можу закластися, що ніяка вже вона не панна. У сердешної дівчини є ім'я?

У Брієнни в голові було порожньо. «Я мала вигадати для неї яке-небудь ім'я». Підійшло б яке завгодно, тільки нічого не спадало на думку.

— Безіменна? Що ж, на дорогах повно безіменних дівчат.

— А на цвинтарях їх ще більше,— докинула жінка.

На світанку на парапетах з'явилися вартові. Селяни позалазили на вози й узялися до віжок. Брієнна теж сіла верхи, потім роззирнулася.

Здебільшого в черзі на в'їзд у Сутінь-діл стояли селяни з фруктами й овочами на продаж. Позаду, через дюжину людей, в черзі сиділо двійко заможних городян на вгодованих ступаках, а ще трохи далі Брієнна запримітила худенького хлопчину на рябому коні. Не було знаку ні двох лицарів, ні сера Шадрика, ні Маячливого Мишеняти.

Вози вартові пропускали, навіть не дивлячись, та коли до брами під'їхала Брієнна, їй звеліли зупинитися.

— Стійте, ви! — гукнув капітан. Двоє вояків у кольчугах схрестили списи, перепиняючи їй дорогу.— Мета проїзду?

— Мені до лорда Сутінь-долу або до його мейстра.

Очі капітана затрималися на Брієнниному щиті.

— Чорний кажан Лотстонів. У цього герба погана репутація.

— Це не мій герб. Я збираюся його перемалювати.

— Справді? — капітан потер поросле щетиною підборіддя.— Моя сестра, до речі, таким займається. Будете її шукати — вона в будинку з розмальованими дверима, навпроти «Сімох мечів»,— пояснив він і махнув вартовим.— Пропустіть її, хлопці. Це дівка.

Брама вела на ринкову площу, де вози, які заїхали перед Брієнною, вже розвантажували ріпу, жовту цибулю, мішки ячменю. Інші торговці продавали тут зброю й обладунки, причому дуже дешево, якщо судити з цін, які вони викрикували, коли Брієнна проїжджала мимо. «Після бою разом з круками-падальниками злітаються і мародери». Брієнна ступою проїхала повз вимащені засохлою кров'ю кольчуги, пом'яті шоломи, поцерблені мечі. Можна було придбати й одяг: шкіряні чоботи, хутряні плащі, брудні сюрко з підозрілими дірками. Брієнна впізнавала чимало гербів. Броньований кулак, лось, біле сонце, двосічна сокира — то все були герби північан. Але загинули тут і вояки Тарлі, і чимало людей зі штормових земель. Дівчина бачила червоні й зелені яблука, щит з трьома блискавками Лейгудів, кінську опону з мурашками Амброзів. На багатьох кокардах, застібках і камзолах траплявся навіть мисливець самого лорда Тарлі. «Друг чи ворог — крукам байдуже».

Можна було за кілька пенні купити соснові або липові щити, але Брієнна проїхала мимо. Вона не збиралася розлучатися з важким дубовим щитом, подарованим Джеймі,— з цим щитом він сам їхав з

Гаренхолу на Королівський Причал. Сосновий щит має свої переваги. Він не такий важкий, тож його легше тримати, а в м'якому дереві може застрягнути ворожий топір чи меч. Але якщо вам не бракує сили витримати вагу дубового меча, захист він забезпечить кращий.

Сутінь-діл збудований був навколо гавані. На північ від міста стриміли крейдяні скелі; на південь скелястий мис захищав кораблі на якорі від штормів, що налітали з вузького моря. Замок здіймався над портом, і його квадратна фортеця й великі круглі башти виднілися з усіх куточків міста. На людних брукованих вуличках легше було пройти, ніж проїхати верхи, отож Брієнна лишила кобилу в стайні й далі пішла пішки, закинувши щита на спину, а скатку запхавши попід пахву.

Сестру капітана знайти було нескладно. Заїзд «Сім мечів» виявився найбільшим у місті — чотириповерховою будівлею, яка нависала над своїми сусідами, а двостулкові двері навпроти були прегарно розмальовані: замок в осінньому лісі, серед золотих та іржавих дерев. Стовбурами старезних дубів плівся плющ, і навіть жолуді були виписані з любов'ю. Придивившись, Брієнна серед листя угледіла і тварин: хитру руду лисицю, двох горобців на гілці, а в глибині — обриси вепра.

— У вас дуже гарні двері,— заговорила вона до темнокосої жінки, яка відчинила, коли Брієнна постукала.— Який це замок?

— Усі одразу,— мовила капітанова сестра.— Єдиний замок, що я знаю, це Смеркфорт, що стоїть над гаванню. А решту я вигадала — уявила, який вигляд повинен мати замок. Дракона ж я теж не бачила, ані грифона, ані єдинорога,— говорила вона весело, та коли Брієнна показала їй щита, потемніла з обличчя.— Моя стара мамуся казала: велетенські кажани прилітають з Гаренхолу в безмісячні ночі й забирають неслухняних дітлахів до Божевільної Данель, яка варить з них юшку. Іноді я чую, як вони шкребуться у віконниці,— вона якусь мить замислено облизувала зуби.— А що малювати натомість?

Герб Тартів — поділений на чотири квадрати, рожево-лазуровий, з жовтим сонцем і півмісяцем. Та оскільки люди вважають Брієнну вбивцею, вона не наважилася малювати власний герб.

— Ваші двері нагадали мені старий щит, який я колись бачила в батьковій зброярні.

Вона постаралася якнайкраще описати згаданий герб.

Жінка кивнула.

— Намалювати я можу просто зараз, але фарба має висохнути. Ви можете поки що, якщо схочете, винайняти кімнату в «Сімох мечях». А зранку я принесу вам щита.

Брієнна не планувала ночувати в Сутінь-долі, але, може, так буде й ліпше. Вона не була певна, чи лорд зараз у замку й чи погодиться її прийняти. Подякувавши малярці, вона перетнула бруківку й підійшла до заїзду. Над дверима, на залізній стрілочці, гойдалася вивіска з сімома мечами. Побілка потріскалася й луцилася, але Брієнна знала, що означають ці мечі. Це семеро синів Даркліна, які вдягнули білі плащі королівської варти. Більше жоден дім у всьому королівстві не може похвалитися стількома. Вони уславили свій рід. А тепер перетворилися на вивіску заїзду. Брієнна зайшла у вітальню й попросила кімнату і купіль.

Її розмістили на другому поверсі, і жінка з коричневою родимкою на обличчі принесла дерев'яні ночви, а тоді, цебро по цебру, натягала води.

— А в Сутінь-долі ще лишилися Даркліни? — поцікавилася Брієнна, залазячи в ночви.

— Ну, є Дарки, я сама з Дарків. Чоловік мій каже так: обдарували його боги Даркою,— засміялася вона.— В Сутінь-долі куди камінь не кинь — поцілиш або в Дарка, або в Дарквуда, або в Даргуда, та можних Дарклінів не лишилося. Останнім був лорд Деніс, милий юний дурень. А ви знали, що до андалів Даркліни були королями Сутінь-долу? На мене глянеш — і не скажеш, але в мені теж є королівська кров. Бачите? «Ваша світлосте, ще кухоль елю»,— ось як до мене мають звертатися. «Ваша світлосте, треба винести нічний горщик, і принесіть ще хмизу, ваша клята світлосте, бо коминок погасне»,— вона знову засміялася, витрушуючи з цебра останні краплі води.— Ну ось. Вода не холодна?

— Підійде.

Вода була літепла.

— Я б ще принесла, але вона через край побіжить. Така дівчина, як ви, чимало місця в ночвах забирає.

«Тільки в таких малих ночвах, як ці». У Гаренхолі були величезні купелі, кам'яні. У лазні висіла пара від води, і крізь цю пелену увійшов Джеймі — голий, як на вродини, наполовину труп, а наполовину бог.

«І заліз у купіль до мене»,— пригадала Брієнна, спалахнувши. Вона схопила шматок твердого лужного мила й заходилася терти попід пахвами, намагаючись викликати в уяві обличчя Ренлі.

Заки вода зовсім захолола, Брієнна відмилася, наскільки це взагалі можливо. Вбралася вона в той самий одяг, що зняла, туго застєбнула на стегнах пояс із мечем, проте кольчугу й шолом не вдягала, щоб не надто лякати людей у Смеркфорті. Приємно було випростати нарешті ноги. Вартові при замковій брамі були в шкірянках, на гербах яких виднілися перехрещені келепи на тлі білого косоного хреста.

— Мені б з вашим лордом поговорити,— звернулася до них Брієнна.

— То гучніше кричи,— зареготав один.

— Лорд Рикер виїхав у Дівостав разом з Ренділом Тарлі,— пояснив другий.— Лишив сера Руфуса Ліка за каштеляна, щоб наглядав за леді Рикер і дітьми.

Саме до Ліка й провели Брієнну. Сер Руфус виявився кремезним сивобородим коротуном без однієї ноги.

— Пробачте мене, що не встаю,— мовив він. Брієнна простягнула йому свою грамоту, але читати Лік не вмів, отож відіслав гостю до мейстра, лисаня з розсипом ластовиння на черепі й жорсткими рудими вусами.

Почувши прізвище «Голард», мейстер роздратовано нахмурився.

— Скільки мені співати тої самої пісні? — (Мабуть, Брієнну виказало обличчя).— Ви гадаєте, ви перша тут приїхали шукати Донтоса? Радше двадцять перша. Та золоті плащі тут з'явилися вже за кілька днів по вбивстві короля, з дорученням від лорда Тайвіна. А що тут у вас, покажіть?

Брієнна показала грамоту, підписану дитячою рукою і запечатану Томеновою печаткою. Після довгих *гм-м-м* і *хм-м-м* мейстер помацав віск і нарешті повернув грамоту.

— Схоже, правдива,— він усівся на стілець і вказав Брієнні на інший.— З сером Донтосом я не знайомий. Він ще хлопчиком поїхав із Сутінь-долу. Колись Голарди були шляхетним домом, це правда. Знаєте, який у них герб? Червіньково-рожеві смуги, а у верхній частині щита — три золоті корони на синьому тлі. За Доби героїв Даркліни були дрібними королями, і троє з них взяли собі жінок з Голардів. Згодом їхню маленьку державу поглинуло більше королівство, але

Даркліни не зникли, й Голарди служили їм... навіть за часів смуги. Вам це відомо?

— Трохи.

Мейстер на Тарті любив повторювати, що це Сутіньдільська смуга довела короля Ейрису до божевілля.

— У Сутінь-долі досі люблять короля Деніса — попри все горе, яке він приніс. Винуватять у всьому леді Сералу, його дружину-мирсянку. Мереживна Змія, ось як її прозивають. Якби ж тільки лорд Дарклін одружився з кимось зі Стонтонів чи Стоуквортів... ну, ви знаєте, як пащекує простолюд. Мереживна Змія налила чоловікові повні вуха мирської отрути, кажуть люди, аж поки лорд Деніс не повстав проти короля й не взяв його в полон. А в цей час його військовий інструктор, сер Саймон Голард, зарубав сера Гвейна Гонта з королівської варти. Півроку утримували Ейрису за цими мурами, а під брамою з великим військом стояв королівський правиця. Лорд Тайвін мав сили досить, щоб штурмувати місто коли схоче, однак лорд Деніс поширив чутки, що тільки-но побачить перші ознаки штурму — уб'є короля.

Брієнна пам'ятала, що було далі.

— Короля врятували,— сказала вона.— Його визволив Барістан Безстрашний.

— Так,— підтвердив мейстер.— І щойно Даркліни втратили заручника, смуга закінчилася: лорд Деніс відчинив браму, щоб лорд Тайвін не штурмував міста. Прихилив коліно, благаючи про помилування, але король пробачати не збирався. Відрубав голову і лорду Денісу, і його братам, сестрам, дядькам, кузенам — усім шляхетним Дарклінам. Мереживну Змію спалили живцем, бідолашну, тільки спершу відрізали їй язика й усі жіночі принади, якими, подекували, вона поневолила свого лорда. І половина Сутінь-долу і нині вам доводитиме, що король Ейрис ще дуже лагідно з нею повівся.

— А Голарди?

— Позбавлені прав і знищені,— сказав мейстер.— Коли це сталося, я кував у Цитаделі ланцюга, але я читав потім звіти про суди над ними й винесені вироки. Сер Джон Голард Стюард був одружений з сестрою лорда Деніса, тож помер разом з дружиною, а з ними і їхніх син, хоч був тільки наполовину Дарклін. Малий Робін Голард був зброєносцем, і коли короля схопили, танцював навколо нього й тягав за

бороду. Він помер на дибі. Сер Саймон Голард загинув від руки сера Баристана під час утечі короля. У Голардів забрали землі, замок зруйнували, села попалили. Як і Даркліни, дім Голардів згинув.

— За винятком Донтоса.

— Щира правда. Юний Донтос був сином сера Стефона Голарда, брата-близнюка сера Саймона; Стефон помер від гарячки за кілька років до цього й у смуті участі не брав. Ейрис усе одно відрубав би хлопцю голову, але сер Баристан попросив його зберегти Донтосу життя. Король не міг відмовити людині, яка його врятувала, отож Донтоса забрали на Королівський Причал як зброєносця. Наскільки знаю, в Сутінь-діл він більше не повертався, та й навіщо? Тут у нього немає ні земель, ні родичів, ні замку. Якщо Донтос із тією північанкою і справді допомогли вбити нашого любого короля, мали б тікати від правосуддя світ за очі. Шукайте їх у Старгороді, якщо схочете, та краще — за вузьким морем. Шукайте їх у Дорні або на Стіні. Деінде,— він підвівся.— Чую, круки мої кричать. Прошу вибачення: мушу попрощатися.

Зворотна дорога в заїзд здалася довшою, ніж дорога в Смеркфорт, — мабуть, тому, що Брієнна була геть не в гуморі. Було очевидно: в Сутінь-долі Санси вона не знайде. Якщо сер Донтос забрав її в Старгород або за вузьке море, як вважає мейстер, Брієннині пошуки марні. «Але що її чекає в Старгороді? — запитала себе Брієнна.— Мейстер знає її не краще, ніж Толарда. Вона б не поїхала до чужих».

На Королівському Причалі Брієнна розшукала одну з Сансиних колишніх покоївок, яка тепер улаштувалася пралею у бордель. «До м'леді Санси я служила в лорда Ренлі. І обоє виявилися зрадниками,— гірко жалілася ота Брелла.— Жоден лорд тепер мене не схоче, тож доводиться прати за повіями». Та коли Брієнна запитала про Сансу, жінка мовила: «Я вам скажу так, як сказала лорду Тайвіну. Дівчина повсякчас молилася. Ходила в септ і запалювала свічки, як справжня леді, але майже щовечора ходила ще й у богопраліс. Вона на Північ поїхала, це точно. Туди, де живуть її боги».

Але Північ — величезна, і Брієнна гадки не мала, кому з батькових прапороносців Санса схильна довіритися. Чи, може, подасться шукати кривних? Хоча всі її родичі загинули, Брієнна знала, що в Санси ще є дядько й брат-байстрик на Стіні, в Нічній варті. Інший дядько, Едмур Таллі, у полоні в Близнючках, а от дядько

Едмура, сер Бринден, і досі утримує Річкорин. А молодша сестра леді Кетлін править Видолом. «Поклик крові». Можливо, Санса втекла до когось із них. От тільки до кого?

Стіна дуже далеко, звісно, до того ж місце те сумне й суворе. А щоб дістатися Річкорину, дівчині довелось би перетнути понищене війною приріччя й продертися через ланістерівську облогу. В Соколине Гніздо добитися легше, та й леді Лайса, без сумніву, радо прийме сестрину доньку...

Попереду провулок завертав. Брієнна десь не туди звернула й заїхала в глухий кут: на маленькому земляному дворі, біля круглого колодязя з низькою мурованою цямриною, рилися три свині. Побачивши Брієнну, одна завищала, і жінка, яка тягнула воду, підозріливо обдивилася дівчину з голови до ніг.

— А вам чого тут треба?

— Я шукаю «Сім мечів».

— Ідіть назад, як прийшли. Біля септу повернете ліворуч.

— Дякую.

Брієнна розвернулася — і втелючилася в незнайомця, який знагла вискочив з-за рогу. Від зіткнення він не втримався на ногах і приземлився на дупу просто в болото.

— Перепрошую,— пробурмотіла Брієнна. Це був зовсім хлопчик: кістлявий малий з прямим ріденьким волоссям і ячменем на оці.— Ти не забився?

Вона простягнула йому руку, але хлопець на чотирьох позадкував від неї. Років йому було не більш як десять-дванадцять, але мав він на собі кольчугу, а за спиною — довгий меч у шкіряних піхвах.

— Ми знайомі? — запитала Брієнна. Вона смутно пригадувала його обличчя, тільки не могла сказати звідки.

— Ні. Не знайомі. Ви ніколи...— він зіп'явся на ноги.— Д-д-даруйте. Міледі. Я не дивився. Ну, тобто дивився, тільки вниз. Дивився вниз. Під ноги.

І хлопчак накивав п'ятами, сторчголов помчавши назад, звідки прийшов.

Щось у ньому викликало в Брієнни підозри, проте вона не збиралася ганятися за ним вулицями Сутінь-долу. «Під брамою вранці, ось де я його бачила,— збагнула вона.— Він сидів на рябому коні». І, здається, вона бачила його і раніше, тільки де?

Заки Брієнна врешті розшукала «Сім мечів», у вітальні було вже тісно. Ближче до вогню сиділо четверо септ, вмочаючи хліб у миски з гарячим крабовим рагу. Від запаху в Брієнни забуркотіло в животі, але вільних місць не було. Аж тут позаду почувся голос:

— М'леді, сідайте тут, на моє місце.

Лише коли мовець стрибнув з лавки, Брієнна зрозуміла, що це карлик. Чоловічок навіть до п'яťох футів не доріс. Ніс-картоплина — у червоних прожилках, зуби — червоні від кислоти, а вбраний був у брунатну домоткану ряску святого брата; на мотузку на дебелий шії висів залізний молот Коваля.

— Сидіть-сидіть,— мовила Брієнна.— Я можу і постояти.

— Можете, але ж я головою об стелю не чиркаю,— пожартував карлик грубувато, проте приязно. Брієнна бачила його виголену маківку. Чимало святих братів отак голять собі волосся. Септа Роель колись пояснила, що таким чином вони показують: їм нема чого приховувати від Отця. «А хіба Отець не бачить крізь волосся?» — поцікавилася Брієнна. Дурницю вперла! Кмітливістю вона змалечку не вирізнялася, септа неодноразово їй це казала. І тепер дівчина почувалася мало не так само, як тоді, отож сіла на запропоноване місце в кінці лавки, попросила принести рагу й обернулася, щоб подякувати карлику.

— Ви служите у якійсь божниці в Сутінь-долі, брате?

— Моя була ближче до Дівоставу, м'леді, але вовки її спалили,— озвався чоловік, кусаючи від окрайця хліба.— Ми, як змогли, відбудували її, аж тут з'явилися перекупні мечі. Не знаю, чиї вони були, але позабирали в нас свиней і повбивали братів. Я протиснувся в дупло й заховався, а інші ж не такі маленькі. Довго я потім їх усіх ховав, та Коваль дав мені сили. А коли я закінчив, то викопав кілька монет, які заховав старший брат, і вирушив у мандри самотою.

— Мені дорогою зустрілися брати, які прямували на Королівський Причал.

— Та на дорогах їх сотні. І не тільки братів. І септонів теж, і простолюду. Розлетілися, як горобці. Може, я також горобець. Коваль мене створив маленьким,— хихикнув карлик.— А яка ваша сумна історія, м'леді?

— Я шукаю сестру. Високородну вродливу тринадцятирічну панну з синіми очима й золотисто-каштановими косами. Можливо,

вона подорожує з чоловіком. З лицарем або з блазнем. Тому, хто допоможе мені її знайти, заплатять золотом.

— Золотом? — брат вищирив червоні зуби.— Для мене досить у винагороду й миски крабового рагу, але, боюся, я вам допомогти не зможу. Блазнів я зустрічав, і чимало, але не так багато вродливих панн, — він, схиливши голову набік, мить поміркував.— Хоча, пригадую, я бачив у Дівоставі блазня. В брудному лахмітті, а от під брудом, наскільки пам'ятаю, прозирав картатий блазенський костюм.

«А Донтос Голард носив блазенський костюм?» Брієнна ще ні від кого не чула, що носив... але й що не носив, теж не чула. Проте чому він такий обдертий? Може, під час утечі з Королівського Причалу з ними з Сансою трапилося лихо? Цілком можливо, адже на дорогах нині дуже небезпечно. А може, це був зовсім і не він.

— А у того блазня ніс був червоний, весь у полусканих капілярах?

— Щодо цього я не певен. Зізнаюся, я не дуже його роздивлявся. В Дівостав я пішов після того, як поховав своїх братів, сподіваючись сісти на корабель до Королівського Причалу. Першого разу я запримітив блазня біля доків. Здавалося, що він ховається і намагається не потрапляти на очі солдатам лорда Тарлі. Пізніше я зустрів його знову — у «Смердючій гусці».

— У «Смердючій гусці»? — невпевнено перепитала Брієнна.

— Неприємне місце,— визнав карлик.— Вояки лорда Тарлі патрулюють порт у Дівоставі, але у «Гусці» завжди повно моряків, а моряки, як відомо, за добру ціну беруть на борт нелегалів. Блазень шукав корабель, який узяв би трьох пасажирів за вузьке море. Потім я чимало разів зустрічав його там — він розмовляв з гребцями галер. Іноді наспівував кумедну пісеньку.

— Трьох людей? Не двох?

— Трьох, м'леді. Можу присягнутися Сімома.

«Троє,— подумала Брієнна.— Санса, сер Донтос... але хто ж третій? Куць?»

— То блазень підшукав собі корабля?

— Не можу сказати напевне,— відповів карлик,— але якось увечері солдати лорда Тарлі приходили в «Гуску» — шукали його, а за декілька днів я чув, як один чолов'яга хвалився, буцімто пошив у блазні блазня, й на підтвердження цього мав при собі золото. Він сам був п'янючий і всім охочим ель виставляв.

— Пошив у блазні блазня,— повторила Брієнна.— Цікаво, що він мав на увазі.

— Оце вже не знаю. Звали його Спритний Дик, оце я пригадую. Боюся,— карлик розвів руками,— оце і все, що я можу для вас зробити, окрім як помолитися.

Дотримавши слова, Брієнна купила йому миску гарячого крабового рагу... а ще свіжого хліба з печі й кубок вина. Він так і їв, стоячи біля Брієнни, а вона в цей час обмірковувала його слова. «Чи міг до них приєднатися Куць?» Якщо за зникненням Санси стоїть Тиріон Ланістер, а не Донтос Голард, цілком резонно, що найкраще їм тікати за вузьке море.

Покінчивши зі своїм рагу, карлик доїв і за Брієнною.

— Вам треба більше їсти,— сказав він.— Така рослява жінка має підтримувати сили. До Дівоставу не так уже й далеко, але на дорогах нині дуже небезпечно.

«Знаю». Саме на цій дорозі загинув сер Клеос Фрей, а їх із Джеймі Ланістером захопили криваві лицедії. «Джеймі мене мало не вбив,— пригадалося їй,— хоч який він худий був і виснажений, ще й зап'ястки мав скуті ланцями». Навіть у такому стані йому це заледве не вдалося, однак було це до того, як Золло відрубав йому долоню. Золло, Рордж і Шагвел згвалтували б її разів п'ятдесят, якби сер Джеймі не переконав їх, що за Брієнну можна взяти сапфірами стільки, скільки вона важить.

— М'леді? Ви така сумна! Думаєте про сестру? — карлик поплескав її по руці.— Стариця освітить вам дорогу до неї, відкиньте страх. А Діва вбереже її.

— Ваші слова богам у вуха.

— Так і буде,— він уклонився.— Мені вже час. До Королівського Причалу дорога неблизька.

— Маєте коня? Чи мула?

— Двох мулів,— розсміявся карлик.— Ось вони, мої ніженьки. Доправлять мене, куди схочу,— він ще раз уклонився й подибав до дверей, з кожним кроком похитуючись.

А Брієнна лишилася сидіти за столом, затримавшись над кухлем розведеного вина. Вона нечасто пила вино, тільки щоб шлунок заспокоїти. «І куди мені рухатися? — питала вона себе.— У Дівостав,

шукати чоловіка на ім'я Спритний Дик у шинку під назвою „Смердюча гуска“?»

Коли вона востаннє була у Дівоставі, містечко перетворилося на пустку: лорд замкнувся у замку, а люди погинули, повтікали або поховалися. Пригадалися спалені хати й порожні вулиці, потрощені й розбиті брами. До коней чіплялися дикі пси, а на поверхні джерельного ставка, який і дав наймення місту, плавали розбухлі трупи, наче велетенське біле латаття. Джеймі співав «Шість панн у ставку» і сміявся, коли Брієнна просила його поводитися тихше. І до того ж у Дівоставі нині облаштувався Ренділ Тарлі — ще одна причина уникати міста. Може, ліпше сісти на корабель до Мартингорода чи Білої Гавані. «Але можна встигнути і те, і те. Заскочити в „Смердючу гуску“ й побалакати зі Спритним Диком, а потім у Дівоставі сісти на корабель, який пливе на північ».

Вітальня потихеньку порожніла. Брієнна розламала навпіл скибку хліба, дослухаючись до розмов за іншими столами. Здебільшого обговорювали смерть лорда Тайвіна Ланістера.

— Подейкують, його власний син убив,— казав один з місцевих — швець на вигляд,— отой малий лихий карлик.

— А король ще зовсім хлопчик,— мовила найстарша з чотирьох септ.— І хто нами правитиме, доки від досягне повноліття?

— Брат лорда Тайвіна,— сказав якийсь гвардієць.— А може, лорд Тайрел. Або Царевбивця.

— Тільки не він,— заперечив господар заїзду.— Не той клятвoporушник,— сплюнув він у вогонь.

Уночі Брієнна знов уві сні опинилася в шатрі лорда Ренлі. Свічки вже згасали, а холод підступав. У зеленій темряві щось ворухнулося — щось лихе й моторошне напало на її короля. Вона хотіла його захистити, але руки й ноги мов задерев'яніли від холоду, й не було навіть сили підняти руку. А коли тінь меча протяла зелену крицю латного коміра й ринула кров, Брієнна раптом побачила, що присмертний король — то не Ренлі, а Джеймі Ланістер, якого вона теж підвела.

Капітанова сестра розшукала її у вітальні, коли Брієнна снідала кухлем молока, перемішаного з медом і трьома сирими яйцями.

— Яка краса,— зронила Брієнна, коли жінка показала їй помальований щит. Це був не так герб, як справжня картина, й один

погляд на неї переніс Брієнну на багато років назад — у темну прохолоду батькової зброярні. Пригадалося, як водила вона пальцями по розтрісканій і вицвілій фарбі, по зеленому листю на дереві, по світляній доріжці, яку лишала, падаючи, зірка.

Брієнна заплатила капітановій сестрі у півтора разу дорожче, ніж вони домовлялися, купила в кухаря трохи сухих плескачів, сиру й борошна в дорогу й, виходячи з заїзду, повісила щита на плече. Місто вона залишила крізь північну браму й поволі поїхала через луки й лани, де точилися найзапекліші бої, коли на Сутінь-діл напали вовки.

Військом Джофрі, яке складалося з західняків, мешканців штормових земель і лицарів Розлогів, командував лорд Рендил Тарлі. Тих з його вояків, які загинули тут, з почестями занесли назад у місто й поховали, як героїв, попід септами Сутінь-долу. А загиблі північани, яких було набагато більше, опинилися в братській могилі на березі моря. Над купою каміння, яка позначала могилу, переможці поставили грубий дерев'яний знак. «ТУТ СПОЧИЛИ ВОВКИ» — ось і все, що на ньому писалося. Зупинившись біля нього, Брієнна проказала безмовну молитву за полеглих, і за Кетлін Старк, і за її сина Роба, і за всіх, хто загинув разом з ними.

Їй пригадався вечір, коли леді Кетлін дізналася, що загинуло двоє її синів — маленьких хлопчиків, яких вона залишила в безпеці Вічнозиму. Брієнна одразу здогадалася: трапилося щось жахливе. Запитала, чи не було новин про синів. «У мене більше немає синів, лишився тільки Роб»,— відповіла леді Кетлін. Голос її звучав так, наче хтось повертав ножа їй у животі. Брієнна потягнулася до неї через стіл, щоб утішити, але стрималася, так і не торкнувшись: боялася, що старша жінка відсахнетесья. А леді Кетлін перевернула руки, показуючи Брієнні глибокі шрами від ножа на долонях і пальцях. І почала розповідати про своїх дочок. «Санса вже в три роки була справжньою леді,— казала вона,— чемною і запопадливою. Понад усе любила казки про лицарську відвагу. З неї виросте справжня красуня, якою я ніколи не була, це зразу видно. Я частенько сама чесала їй коси. У неї волосся золотисто-каштанове, а яке густе і м'яке!.. У світлі смолоскипів воно сяяло міддю».

Про Арію, молодшу дочку, вона також розповідала, але Арія пропала давно, швидше за все, вже й нежива. А от Санса... «Я розшукаю її, міледі,— присягнулася Брієнна невпокоєній тіні леді

Кетлін.— Ніколи не припиню пошуків. Якщо доведеться, свого життя зречуся, своєї честі, усіх своїх мрій, але я її знайду».

Далі за полем бою дорога бігла уздовж берега, посередині між бурхливим сіро-зеленим морем і довгим рядом невисоких вапнякових пагорбів. Брієнна виявилася не єдиною подорожньою. На узбережжі на багато льє тягнулися рибальські села, і рибалки по цій дорозі возили рибу на ринок. Брієнна обігнала рибачиху з доньками, які поверталися додому з порожніми кошиками на плечах. Через лати Брієнну спершу прийняли за лицаря — поки не побачили її обличчя. Дівчата зашепотілися між собою, обмінюючись поглядами.

— Ви не бачили на дорозі тринадцятирічної панни? — запитала Брієнна.— Високородної, з синіми очима й золотисто-каштановим волоссям?

Після історії з сером Шадриком вона старалася розпитувати обережно, але ж зовсім не запитати не могла.

— Можливо, вона подорожує з блазнем.

Але дівчата тільки похитали головами й захихотіли, затуляючись долонями.

У першому селі, куди вона заїхала, до її коня одразу підбігли босоногі хлопчачки. Ображена смішками рибачих, Брієнна натягнула шолом, тож її прийняли за чоловіка. Один з хлопчаків хотів продати їй молюсків, інший запропонував крабів, а ще інший — свою сестру.

Брієнна купила у другого хлопчика трохи крабів. Заки виїхала з селища, почався дощик і здійнявся вітер. «Насувається шторм»,— подумала вона, поглянувши на море. Дощові краплі дріботіли по криці шолома, аж дзвеніло у вухах, але тут, на дорозі, краще, ніж опинитися зараз у морі в човні.

Далі на північ, за годину їзди, біля купи битого каміння, яка лишилася від маленького зруйнованого замку, дорога розділялася. Правий рукав і далі біг узбережжям, звиваючись у напрямку мису Ломиклішня, гнітючої болотистої місцевості, порослої голими соснами; лівий же рукав через пагорби, поля й луки біг до Дівоставу. На той час дощ посилювався. Брієнна, спішившись, завела кобилу між руїн у пошуках прихистку. Між заростів ожини, бур'яну та в'язів ще й досі можна було розрізнити підвалини замкових мурів, але камінні брили, з яких вони були збудовані, зараз валялися розкидані на розвилці, наче дитячі кубики. Однак частина фортеці й досі стояла.

Потрійні вежі її були з сірого граніту, як і зруйновані мури, а от зубці нагорі — з жовтого пісковика. «Це три корони,— збагнула Брієнна, роздивляючись їх крізь дощ.— Три золоті корони». Це замок Голардів. Швидше за все, сер Донтос народився саме тут.

Через руїни вона повела кобилу до центрального входу фортеці. Від дверей лишилися хіба іржаві залізні завіси, але дах і досі був міцний, і всередині сухо. Брієнна припнула кобилу до держала на стіні, скинула шолом і труснула волоссям. Вона саме шукала сухого дерева, щоб розпалити багаття, коли почула наближення іншого коня. Інстинктивно вона відступила глибше в тінь, де її не можна було побачити з дороги. Це ж бо саме та дорога, на якій їх схопили з сером Джеймі. Вдруге вона цього не допустить.

Вершник був невеличкий. «Маячливе Мишеня,— подумала Брієнна, кинувши на нього погляд.— Простежив якимось за мною». Рука сама потягнулася до руків'я меча, а дівчина подумала: сер Шадрик вважає її легкою здобиччю, бо вона жінка? Одного разу такої помилки припустився каштелян лорда Грандисона. Звали його Гамфрі Вагстаф; це був гордовитий шістдесятип'ятирічний старий з яструбиним носом і черепом у старечих плямах. Того дня, коли вони заручилися, він попередив Брієнну, що по весіллі їй слід буде поводитися, як справжня жінка. «Я не дозволю, щоб моя дружина бігала в чоловічих обладунках. І в цьому ти мені скорись, бо в іншому разі я змушений буду покарати тебе».

Було їй тоді шістнадцять років, вона добре володіла мечем, хоч і нітилася на тренуваннях, попри свою майстерність. Але в ту мить вона якось набралася мужності й повідомила серу Гамфрі, що прийме покарання лише від людини, яка поборе її. Старий лицар побуряковів, але погодився вдягнути обладунки й показати жінці її місце. Билися тупою турнірною зброєю, тож Брієннина булава не мала шпичаків. Цією булавою Брієнна зламала ключицю серу Гамфрі, два ребра й заручини. Він був третім і останнім її нареченим. Більше батько не наполягав.

Якщо її переслідує сер Шадрик, можливо, Брієнну очікує двобій. Вона не збиралася ні брати його собі в компаньйони, ні виводити його на Сансу. Тримається він зверхньо, як людина, що добре володіє зброєю, подумалося Брієнні, але ж він зовсім дрібненький. «У мене довші руки, та й дужча я, це точно».

Дужа Брієнна була, як більшість лицарів, а старий її військовий інструктор казав, що спритніша вона, ніж можна було б очікувати від жінки її розмірів. А ще боги обдарували її витривалістю, яку сер Гудвін вважав особливим даром. Битися з мечем і щитом у руках — справа не з легких, і часто перемога дістається людині витривалішій. Сер Гудвін учив Брієнну битися з обережністю, берегти сили, дозволяючи ворогу розтрачуватися на люті атаки. «Чоловіки завжди тебе недооцінюватимуть,— казав він,— гонор велітиме їм швидко тебе здолати, щоб ніхто не казав, буцім вони заледве поборолі жінку». Мандруючи по світах, Брієнна переконалася у правдивості цих слів. Навіть сер Джеймі Ланістер у лісі біля Дівоставу спершу намагався здолати її з наскоку. З божої ласки Маячливе Мишеня припуститься тої самої помилки. «Може, він і загартований вояк,— подумала Брієнна,— але він не Джеймі Ланістер». Вона висмикнула меча з піхов.

Але до розвилки під'їхав зовсім не каштановий рисак сера Шадрика, а стара ряба шкапа з худим хлопчиною на спині. Побачивши шкапу, Брієнна здивовано відступила. «Це ж дитина,— подумала вона — й аж тут розгледіла обличчя під каптуром.— Хлопчина з Сутінь-долу, з яким я зіштовхнулася. Це він».

Малий і не дивився на руїни замку, а оглянув спершу один рукав дороги, потім другий. Мить повагавшись, він повернув шкапу в напрямку пагорбів і рушив далі. Брієнна спостерігала, як він зникає за стіною дощу, й зненацька до неї дійшло, що саме його вона бачила у Розбі. «Він переслідує мене,— збагнула вона,— але в цю гру можуть гратися і двоє». Відв'язавши кобилу, вона заскочила в сідло й поїхала за хлопчаком.

Малий не відривав очей від дороги, колії якої помалу наливалися водою. Дощ заглушив Брієннине наближення, та й каптур на хлопцеві притлумлював звуки. Малий жодного разу й не озирнувся, аж поки Брієнна не під'їхала впритул і не ляснула шкапу плазом меча по крижах.

Шкапа стала дибала, і худенький хлопчина полетів додолю; плащ його розмаявся, як два крила. Малий приземлився в болото, набравши повний рот землі й пожовклої трави, перевернувся на спину — і побачив просто над собою Брієнну. Понад усякий сумнів, то був той самий хлопчина. Вона впізнала ячмінь на оці.

— Хто ти? — запитала вона суворо.

Рот у хлопця беззвучно розтулявся. Вирячені очі були завбільшки з яйця.

— П...— затремтів він, і кольчуга на ньому заторохтіла.— П... П...

— Прошу? — мовила Брієнна.— Ти хотів сказати — прошу? — вона приставила кінчик меча йому до борлака.— Прошу, скажи-но мені, хто ти такий і навіщо їдеш за мною.

— Не п-п-прошу,— запхавши в рота пальця, він виштовхав грудку землі, сплюнув.— П-П-Под. Мене звати. П-П-Подрик. П-Пейн.

Брієнна опустила меча, відчувши приплив співчуття до хлопця. Пригадала один день у Вечірньому палаці, пригадала юного лицаря з трояндою в руці. «Він приніс мені троянду». Як і обіцяла септа. Брієнна просто мала запросити його до батькового замку. Йому було вісімнадцять років, довгі руді кучері спадали йому на плечі. Брієнні було дванадцять, її туго зашнурували в нову сукню, ліф якої ряхтів гранатами. Вони двоє були однакові на зріст, але Брієнна не могла ні очей на юнака підвести, ні вимовити простих слів, яких навчила її септа: «Пане Ронете, сер. Ласкаво прошу до палацу мого лорда-батька. Приємно нарешті вас бачити».

— Навіщо ти за мною їздиш? — поцікавилася вона в хлопчини.— Тобі веліли за мною шпигувати? Хто — Вейрис чи королева?

— Ні. Жодна. Жодний. Ніхто.

Брієнна дала б йому років десять, але вона ніколи не вміла визначати вік дитини. Завжди їй здавалося, що вони молодші, ніж виявлялося насправді, можливо, тому, що сама вона була занадто висока як на свій вік. «Химерно висока,— казала септа Роель,— і мужикувата».

— Така дорога занадто небезпечна для самотнього хлопчика.

— Не для зброєносця. Я зброєносець. Зброєносець правиці.

— Лорда Тайвіна? — Брієнна сховала меча в піхви.

— Ні. Не цього правиці. Колишнього. Його сина. Я з ним разом бився в бою. Кричав: «Недоросток! Недоросток!»

«Зброєносець Куця». Брієнна й не знала, що в того був зброєносець. Тиріон Ланістер не лицар. Мабуть, йому належить мати одного-двох прислужників, припускала вона, пажів а чи чашників, щоб допомагали йому вдягатися. Але зброєносець?

— Навіщо ти мене переслідуєш? — запитала вона.— Чого ти хочеш?

— Знайти її,— хлопчина зіп'явся на ноги.— Його леді. Ви її шукаєте. Брелла мені сказала. Це ж його дружина. Не Брелла, леді Санса. Я подумав: якщо ви знайдете її...— його обличчя зненацька перекошилося від болю.— Я ж його зброносець,— повторив хлопець, а дощ стікав йому по обличчю,— а він мене *покинув*.

Санса

Давним-давно, як вона була ще зовсім дівчинкою, у Вічнозимі півроку мешкав мандрівний співець. Він був уже літній, з білою чуприною і обвітреними щоками, але співав про лицарів, подорожі та красних панн, і коли він поїхав геть, Санса гірко плакала й просила батька, щоб повернув його. «Та він уже всі пісні, що знав, тричі нам переспівав,— лагідно мовив лорд Едарт.— Я не можу його тримати проти волі. Але не треба плакати. Приїдуть інші співці, обіцяю».

Однак ніхто не приїздив цілий рік. Санса молилася в септі Сімом, молилася давнім богам перед серце-деревом, благаючи повернути старого, а ще краще прислати нового співця, молодого та вродливого. Боги не почули її, тож у залах Вічнозиму так і панувала тиша.

Але тоді Санса була ще маленька й дурненька. А тепер вона панна, їй тринадцять, і жіночність її вже розквітла. Всі ночі її дзвенять піснями, та вдень вона молиться за тишу.

Якби Соколине Гніздо збудоване було так само, як усі замки, то тільки пацюки й тюремники чули б співи мерця. У підземеллях стіни товсті, вони заглушать і спів, і скрики. Але в небесних камерах замість стін повітря, отож кожен акорд мерця вільно відлунював від кам'яних рамен Велетового Ратища. А пісні, які він обирав... Він співав про Танок драконів, і про красуню Джонкіл та її блазня, і про Дженні Старомурську та комашиного королевича. Він співав про зраду і моторошні вбивства, про повісельників і криваву помсту. Він співав про горе і журбу.

Хай куди Санса піде в замку, ніде не втекти їй від музики. Музика летіла гвинтовими сходами на вежу, знаходила голу Сансу в купелі, у сутінках вечеряла з нею, прокрадалася в її спальню крізь щільно зачинені віконниці. Музика влітала з холодним розрідженим повітрям

і, як повітря, холодила. Хоча в Гнізді не падав сніг з того самого дня, коли загинула леді Лайса, ночі стояли дуже зимні.

Голос співця був сильний і солодкий. Сансі здавалося, що співає він краще, ніж раніше,— цей голос став наче глибший: повний болю, і страху, і туги. Санса не розуміла, як боги могли обдарувати таким голосом таку лиху людину. «Він би примусом узяв мене на Пальцях, якби Пітир не лишив сера Лотора наглядати за мною,— нагадувала собі Санса.— І він грав на лірі, щоб заглушити мій плач, коли тітка Лайса намагалася мене вбити».

Але від цього слухати його співи не ставало легше.

— Будь ласка,— благала Санса лорда Пітира,— невже не можна так зробити, щоб він замовкнув?

— Я дав йому слово, люба,— відповів на це Пітир Бейліш, лорд Гаренхолу, верховний лорд Тризуба, лорд-оборонець Соколиного Гнізда й Видолу Аринів, відірвавши очі від листа, якого писав. Відтоді як загинула леді Лайса, він написав уже сотню листів. Санса бачила в гайвороннику, скільки круків літає туди-сюди.— Ліпше хай співає, ніж скиглить.

«Так, ліпше хай співає, але...»

— Невже обов'язково грати цілу ніч, мілорде? Лорд Роберт не може спати. Він плаче...

— ...за мамою. Але цьому не зарадити, вона мертва,— Пітир стелював плечима.— Однак триватиме це вже недовго. Завтра до нас підніметься лорд Нестор.

Санса вже зустрічалася з лордом Нестором Ройсом — після Пітирового весілля з тіткою. Ройс — доглядач Місячної брами, великого замку, який стоїть біля підніжжя гір і захищає підйом на Соколине Гніздо. Весільна процесія, перш ніж почати підйом, одну ніч провела в Ройса в гостях. Лорд Нестор і не дивився на Сансу, але його приїзд страшенно її лякав. Він-бо до всього ще й великий стюард Видолу, довірений васал Джона Арина й леді Лайси.

— Він не... ви ж не дозволите лорду Нестору допитувати Марильйона, ні?

На обличчі в неї, певно, відбився переляк, оскільки Пітир відклав перо.

— Навпаки. Я на цьому наполягатиму,— від жестом запросив її присісти поряд.— Ми з Марильйоном уклали угоду. Морд уміє

переконувати. Та навіть якщо співець розчарує нас і заспіває пісеньку, яка нам не сподобається, ми з тобою просто скажемо, що він бреше. І кому, як ти гадаєш, повірить лорд Нестор?

— Нам?

Хотіла б Санса мати в цьому певність!

— Звісна річ. Бо з нашої брехні йому тільки вигода.

У світлиці було тепло, весело потріскував вогонь, але Санса все одно тремтіла.

— Так, але... але що як...

— Що як лорд Нестор ставить честь вище за вигоду? — Пітир обійняв її.— Що як він хоче домогтися правди й справедливості для своєї покійної леді? — посміхнувся він.— Я добре знаю лорда Нестора, люба. Невже гадаєш, я дозволю йому скривдити мою дочку?

«Я вам не дочка,— подумала Санса.— Я — Санса Старк, дочка лорда Едарда й леді Кетлін, спадкоємиця Вічнозиму». Але вголос вона цього не промовила. Якби не Пітир Бейліш, це б Санса, а не Лайса Арин, вилетіла в холодне блакитне небо й на смерть розбилася на камінні за шістсот футів унизу. «Він такий сміливий!» Сансі б його мужність. Натомість їй кортіло заповзти назад у ліжку й захватися під ковдрою — і спати, спати. З самої смерті Лайси Арин вона ще жодної ночі не спала безпробудним сном.

— А ви не могли б сказати лорду Нестору, що я... нездужаю або...

— Він захоче вислухати твої свідчення про Лайсину смерть.

— Мілорде, якщо... якщо Марильйон розповість, як усе було насправді...

— Якщо він почне брехати, ти хотіла сказати?

— Брехати? Так... якщо почне брехати, якщо його слова суперечитимуть моїм, лорд Нестор зазирне мені в очі — й побачить, яка я налякана...

— А ти і маєш бути трохи налякана, Алейн. У тебе на очах таке жахіття трапилося! Нестор буде зворушений...— Пітир роздивлявся її очі, так наче вперше їх бачить.— У тебе материні очі. Щирі й невинні. Сині, як море на сонці. Трошки підростеш — і чимало чоловіків схочуть потонути в цих очах.

Санса не знала, як на таке відповідати.

— Тобі просто слід розповісти те саме, що ти розповіла лорду Роберту,— провадив Пітир.

«Роберт — хворобливий хлопчик,— подумала Санса,— а лорд Нестор — дорослий, прискіпливий і підозріливий». Роберт слабенький, він потребує захисту, навіть від правди. «Є лжа, до якої вдаються з любові»,— запевняв Сансу Пітир. І вона йому про це нагадала.

— Лорду Роберту ми збрехали, просто щоб не травмувати його,— сказала вона.

— А тепер збрешемо, щоб не травмуватися самим. Бо в іншому разі нам доведеться покинути Гніздо через ті самі двері, що й Лайса,— Пітир знову взявся до пера.— Але ми згодуємо Ройсу брехню, дамо запити арборським золотим, і він радо прийме все і проситиме добавки, запевняю тебе.

«Мені він теж згодує брехню»,— збагнула Санса. Проте брехня ця була заспокійливою, і робилося це, здається, з добрими намірами. «Брехні не такі вже й погані, якщо за ними стоять добрі наміри». Якби ж тільки Санса в це вірила!..

Те, що наговорила тітка перед смертю, й досі страшенно непокоїло Сансу. «Маячня,— сказав на це Пітир.— Моя дружина збожеволіла, ти ж сама бачила». Схоже, так і було. «Я ж просто будувала сніговий замок, а вона хотіла виштовхати мене крізь Місячні двері. Пітир мене врятував. Він любив мою маму і...»

І Сансу теж любить? Як вона може в цьому сумніватися? Він же врятував її!

«Він урятував Алейн, свою дочку»,— прошепотів якийсь голос у голові. Але ж Алейн водночас і Санса... й іноді їй здавалося, що і лорд-оборонець — то теж двоє людей водночас. Пітир, її захисник, добрий, кумедний і лагідний... але водночас і Мізинчик — лорд, якого вона пам'ятала з Королівського Причалу, який лукаво посміхався й погладжував бороду, нашіптуючи щось на вухо королеві Серсі. А Мізинчик Сансі не друг. Коли роз'юшена юрма хотіла її згвалтувати, це Гончак її витягнув і врятував, а не Мізинчик. Коли Ланістери проти її волі віддали її за Тиріона, це сер Гарлан Галантний утішав її, а не Мізинчик. Мізинчик навіть мізинчиком заради неї не поворухнув...

«Він витягнув мене з міста». Бо це зробив саме він. «Я думала, це сер Донтос, мій бідолашний старий п'яниця Флоріян, але ж насправді це все влаштував Пітир. І Мізинчик — то просто маска, яку йому довелося носити». От тільки іноді важко було сказати, де кінчається

він сам і починається маска. Мізинчик і лорд Пітир насправді були дуже схожі. Санса, мабуть, радо втекла б від обох, нема лише куди тікати. Вічнозим спалений і спустошений, Бран і Рикон — мертві й холодні. Роба зрадили й закатрупили у Близнючках разом з леді-матір'ю. Тиріона засудили на смерть за вбивство Джофрі, а якщо Санса колись повернеться на Королівський Причал, королева і їй голову відрубає. Тітка, яка, Санса сподівалася, захистить її, натомість намагалася її вбити. Дядько Едмур в полоні у Фреїв, а двоюрідний дідусь Чернопструг — в облозі в Річкорині. «Нема в мене іншої домівки, крім цього замку,— подумала нещасна Санса,— нема в мене інших друзів, крім Пітира».

Уночі мрець заспівав «Висів там Чорний Робін», і «Материні сльози», і «У Кастамері дощ». Далі він ненадовго замовк, та щойно Санса почала дрімати, заграв знову. Заспівав «Шість жалів», і «Опале листя», і «Алісанну». «Які сумні пісні»,— подумалося Сансі. Вона заплющила очі — й мов навіч побачила його в небесній камері: як він скулився в куті, подалі від холодного чорного неба, горнучись у хутро та притискаючи до грудей свою ліру. «Я не повинна його жаліти,— сказала собі Санса.— Він був марнославний і жорстокий, і скоро він помре». Врятувати його вона не може. Та й навіщо їй це? Марильйон хотів її звалтувати, отож Пітир урятував їй життя не одного разу, а двічі. «Є вимушена лжа». Лжа — ось що зберегло Сансі життя на Королівському Причалі. Якби дівчина не брехала Джофрі, його королівська варта повсякчас лупила б її до крові.

Після «Алісанни» співець знову замовкнув і мовчав доволі довго: Сансі вдалося годинку перепочити. Та щойно перше світанкове проміння пробилось у щілини віконниць, знизу почувлися тихі ноти «Туманного ранку» — і Санса миттю прокинулася. Пісня була жіноча — материнський плач на світанку після бою, під час пошуків серед полеглих тіла її єдиного синочка. «Мати побивається за своїм загиблим сином,— подумала Санса,— а Марильйон побивається за своїми пальцями й очима». Слова злітали, наче стріли, прошиваючи її в темряві.

*Не бачили синочка, сер,
Каштанчика мого?
Повернете мені тепер*

У Вендгород його?

Санса затулила вуха подушкою з гусячого пуху, щоб не чути, але нічого не допомагало. А потім прийшов день, вона прокинулася, і на гору вже піднімається лорд Нестор Ройс.

Великий стюард з почетом з'явився в Соколиному Гнізді ближче до вечора, коли внизу долина вже забарвилася в золотисто-червоні тони і здіймався вітер. З собою він привіз сина — сера Альбара, а ще дюжину лицарів і два десятки солдатів. «Скільки чужих!» Санса стривожено зазірала їм в обличчя, не певна, друзі це чи вороги.

Пітир приймав гостей у чорному оксамитовому камзолі з сірими рукавами, які пасували до вовняних бриджів і трохи притемнили його сіро-зелені очі. Поряд з ним стояв мейстер Колмон; на довгій худій шиї в нього висів ланцюг з багатьох металів. І хоча мейстер був набагато вищий у цій парі, привертав око саме лорд-оборонець. Схоже, він забув про свою звичну посмішку. Серйозно вислухав, як Ройс представляв своїх лицарів, і мовив:

— Ласкаво просимо мілордів. Ви, звісно, знайомі з мейстром Колмоном. Лорде Несторе, пригадуєте Алейн, мою позашлюбну дочку?

— Певна річ,— озвався лорд Нестор Ройс — лисань здебелою шиєю, грудьми як діжка, сивуватою борідкою і суворим поглядом. Він привітально схилив голову на півдуюма.

Санса присіла в реверансі, боячись і слово вимовити, щоб не бовкнути зайвого. Пітир підняв її на ноги.

— Люба, зроби ласку і приведи лорда Роберта у високу залу, де він прийме гостей.

— Так, тату,— озвалася вона тоненьким напруженим голоском. «В цьому голосі чути брехню,— думала вона, квапливо піднімаючися сходами й перетинаючи галерею, що вела в Місячну вежу.— В цьому голосі чути провину».

Коли Санса увійшла до спальні, Гретчел і Мадді допомагали Роберту Арину натягнути бриджі. Лорд Соколиного Гнізда знову рюмсавав. Очі в нього почервоніли, вії закисло, а з розпухлого носа текло. З однієї ніздрі тягнулася блискуча доріжка шмарклів, а нижня

губа кривавилася — так він закусив її. «Не можна показувати його лорду Нестору в такому вигляді»,— розпачливо подумала Санса.

— Гретчел, принесіть миску води,— попросила Санса, беручи хлопчика за руку й ведучи до ліжка.— Мій Славний Робін добре виспався вночі?

— Ні,— шморгнув малюк носом.— Я навіть не заснув, Алейн. Він знову *співав*, а в мене були зачинені двері. Я гукав, просив мене випустити, але ніхто не прийшов. Хтось замкнув мене в кімнаті.

— Які лихі люди! — Санса, вмокнувши м'яку хусточку в теплу воду, почала обтирати йому обличчя... ніжно, дуже ніжно. Якщо терти Роберта занадто сильно, він почне тіпатися. Хлопчина зовсім слабенький, і малий як на свій вік. Йому вже вісім, але Санса бачила п'ятирічних, більших за нього.

У Роберта затремтіла губа.

— Я хотів піти спати до тебе.

«Ще б пак». Славний Робін звик спати з матір'ю, поки та не одружилася з лордом Пітиром. А по смерті леді Лайси він почав блукати Гніздом, шукаючи, до кого іншого прилягти в ліжку. Понад усе він любив спати з Сансою... і саме тому вона й попросила сера Лотора Бруна вчора ввечері замкнути його кімнату. Вона б не заперечувала, якби він просто спав, але ж він намагався присмоктатися їй до грудей, а коли в нього починалися напади трясці, міг намочити ліжку.

— З Місячної брами приїхав лорд Нестор Ройс побачитися з тобою,— сказала Санса, витираючи в нього під носом.

— А я не хочу з ним бачитися,— озвався Роберт.— Я хочу казку. Казку про крилатого лицаря.

— Пізніше,— мовила Санса.— Спочатку треба зустрітися з лордом Нестором.

— У лорда Нестора бородавка,— почав викручуватися хлопчик. Роберт боявся людей з бородавками.— Мама казала, він *страхливий*.

— Мій бідолашний Славний Робін,— Санса пригладила йому волосся.— Знаю, ти скучив за нею. І лорд Пітир скучив за нею. Він любив її, як і ти.

Це була брехня, але сказана з добрими намірами. Єдина жінка, яку любив за все життя Пітир, це Сансіна убита матір. Він сам у цьому зізнався леді Лайсі, перш ніж виштовхати її у Місячні двері. «Вона

була божевільна й небезпечна. Вбила власного лорда-чоловіка; вбила б і мене, якби не з'явився Пітир і не врятував мене».

Але Робертові цього знати непотрібно. Він просто маленький хворобливий хлопчик, який любив свою маму.

— Ось,— сказала Санса,— тепер у тебе вигляд, як у справжнього лорда. Мадді, принесіть його плаща.

Плащ був поярковий, м'який і теплий, приємного небесно-блакитного кольору, який відтінив його кремову сорочку. Санса застєгнула плащ на плечах срібною застібкою у вигляді півмісяця й узяла хлопчика за руку. Бодай цього разу Роберт не вередував.

Висока зала була зачинена з самого падіння леді Лайси, й Санса аж похолола, що доведеться туди заходити. Зала була довга, пишна й прегарна, це правда, але Сансі вона не подобалася. Вона і в ліпші часи здавалася білою і холодною. Стрункі колони нагадували кості, а блакитні прожилки в білому мармурі були наче вени на старечих ногах. І хоча вдовж стін вишикувалося п'ятдесят срібних держал, горіло менше дюжини смолоскипів, отож тіні танцювали на підлозі й збиралися по кутках. Кроки відлунювали від мармуру, і чути було, як шарпає вітер Місячні двері. «Не можна на них дивитися,— сказала собі Санса,— бо сама почну тіпатися, як Роберт».

За допомогою Мадді вона всадовила Роберта на престол з віродерева, підклавши стос подушок, і веліла переказати, що його милість готовий до прийому гостей. Двоє вартових у небесно-блакитних плащах відчинили двері в кінці зали, і Пітир повів гостей довгим блакитним килимом, простеленим між білих як кості колон.

Хлопчик привітав лорда Нестора пискляво, але чемно, й ані слова не сказав про бородавку. Коли ж великий стюард почав розпитувати його про леді-мату, в Роберта легенько затремтіли руки.

— Маму скривдив Марильйон. Викинув у Місячні двері.

— А ваша милість самі це бачили? — запитав сер Марвін Белмор, рудий довготелесий лицар, який служив у Лайси капітаном замкової варти, поки Пітир не замінив його на сера Лотора Бруна.

— Алейн бачила,— сказав хлопчик.— І мій лорд-вітчим.

Лорд Нестор перевів погляд на Сансу. На неї подивилися всі: сер Альбар, сер Марвін, мейстер Колмон. «Вона моя тітка, але ж вона хотіла мене вбити,— подумала Санса.— Потягнула мене до Місячних

дверей і спробувала виштовхати. А я не хотіла того цілунку, я просто будувала замок у снігу». Вона обхопила себе руками, щоб не тремтіти.

— Даруйте їй, мілорди,— стиха мовив Пітир Бейліш.— Їй і досі сняться кошмари про той день. Не дивно, що вона не в змозі про це говорити,— він підійшов до неї ззаду й лагідно поклав долоні їй на плечі.— Знаю, це важко, Алейн, але наші друзі хочуть почути правду.

— Так,— озвалася вона; в горлі так пересохло, що говорити було мало не боляче.— Я бачила... Я була з леді Лайсою, коли...— по щоці їй покотилася сльоза. «От і добре. Сльоза — це добре».— Коли Марильйон... штовхнув її.

І вона вдруге переказала вигадку, заледве сама себе чуючи.

Ще Санса й до половини не дійшла, як заплакав Роберт, і під ним небезпечно заходили ходором подушки.

— Він убив маму! Нехай політає!

Долоні в нього затрусилися дужче, а скоро вже й усі руки шарпалися. Сіпнулася голова, зацокотіли зуби.

— Нехай політає! — вереснув хлопчик.— Політає, політає!

У нього вже тіпалися руки й ноги. Лотор Брун саме вчасно підійшов до помосту, бо хлопчик вже зіслизнув з престолу. Водночас підбіг і мейстер Колмон, хоча насправді він нічого не міг вдіяти.

Така сама безпомічна, як і решта, Санса стояла й дивилася, поки минеться напад трясці. Однією ніжкою Роберт зацідив серу Лотору просто в обличчя. Брун вилаявся, але й далі тримав хлопчика, який звивайся, буцався й урешті впісявся. Гості не промовили ні слова; лорд Нестор точно бачив уже ці напади. Спливло чимало часу, перш ніж Робертові судоми почали стишуватися, а здалося, що минуло ще більше. Врешті-решт маленький лордійчук так ослабнув, що не міг самотійно стояти.

— Віднесіть-но його милість у ліжку й пустіть йому кров,— сказав лорд Пітир. Брун, узявши хлопця на руки, поніс його геть із зали. Мейстер Колмон з похмурим обличчям рушив слідком.

Їхні кроки стихли вдалині, й у високій залі Соколиного Гнізда запала цілковита тиша. Санса чула, як стогне вечірній вітер, шкребеться в Місячні двері. Вона змерзла й утомилася. «Мені ще раз усе переповідати?» — думала вона.

Але, мабуть, говорила вона достатньо переконливо. Лорд Нестор прочистив горло.

— Мені той співець від самого початку не сподобався,— пробуркотів він.— Я казав леді Лайсі відіслати його геть. Багато разів казав.

— Ви завжди давали їй добрі поради, мілорде,— мовив Пітир.

— Але вона їх не слухала,— поскаржився Ройс.— Точніше, слухала неохоче й ніколи не виконувала.

— Міледі була занадто довірлива,— заговорив Пітир так ніжно, що Санса могла б і повірити, наче він кохав свою дружину.— Лайса не бачила в людях лихого, тільки добре. Марильйон співав солодких пісень, і вона прийняла це за щирість.

— Нас він кнурами обзивав,— сказав сер Альбар Ройс. Грубуватий широкоплечий лицар, який голив підборіддя, проте плекав густі чорні бакенбарди, що облямовували його простувате обличчя, нагадуючи живопліт, сер Альбар був викапаний батько, тільки молодший.— Склав пісеньку про двох кнурів, які риються попід горою в пошуках соколиних покидьків. Це він про нас, та коли я обурився, він лише зареготався. «Та що ви, сер, це просто пісенька про кнурів», — сказав він.

— Із мене він теж глузував,— мовив сер Марвін Белмор.— Сер Бом-Бом — ось як він мене обізвав. А коли я присягнувся йому язика вирвати, він утік і заховався леді Лайсі під спідницю.

— І повсякчас так робив,— сказав лорд Нестор.— Він звичайний боягуз, який занадто запишався через Лайсину прихильність. Лайса його вдягала, наче лорда, підносила йому золоті перстеники, подарувала пояс із місячного каміння...

— Ба навіть улюбленого сокола лорда Джона йому віддала,— мовив лицар, у якого на камзолі виднілося шість білих свічок дому Векслі.— Його милість дуже любив того птаха. Йому подарував його король Роберт.

Пітир Бейліш зітхнув.

— Так, це було недоречно,— погодився він,— і я хотів покласти цьому край. Лайса вже погодилася відіслати співця геть. Саме тому вона того дня з ним тут і зустрілася. Я мав би піти з нею, але я й уявити не міг... якби я не наполог... виходить, це я її вбив.

«Ні,— подумала Санса,— не кажіть так, не кажіть їм, не кажіть». Однак Альбар Ройс уже хитав головою.

— Ні, мілорде, не звинувачуйте себе,— мовив він.

— Це співцева робота,— погодився його батько.— Приведіть його, лорде Пітире. Поставимо крапку в цій сумній справі.

Пітир Бейліш, заспокоївшись, мовив:

— Як зволите, мілорди.

Обернувшись до гвардійців, він зронив наказ, і співця привели з в'язниці. З ним прийшов тюремник Морд, велетенський чолов'яга з маленькими чорними очицями й перекошеним, пошрамованим обличчям. Одне вухо й частину щоки йому відрубали в якомусь бою, однак і без них у ньому залишалося ще вісім пудів мертвотно-блідого тіла. Одяг сидів на ньому жахливо, ще й смердів тухлятиною.

На відміну від Морда, Марильйон вигляд мав майже елегантний. Хтось його викупав і вбрав у небесно-блакитні бриджі й вільну білу сорочку з пишними рукавами, підперезану сріблястим поясом — дарунком від леді Лайси. На руках були білі рукавички, а біла шовкова пов'язка затуляла порожні очниці, щоб не лякати лордів.

Морд став позаду нього з батогом у руці. Коли тюремник штурхнув співця в спину, той опустився на одне коліно.

— Ласкаві лорди, благаю вашої милості.

— Ти зізнаєшся у скоєному? — нахмурився лорд Нестор.

— Мав би я очі — я б заплакав,— голос співця, такий сильний і впевнений поночі, тепер звучав тихо й надтріснуто.— Я так її кохав, я не міг бачити її в обіймах іншого, не міг витримати, що вона до нього лягає в ліжко. Я не хотів кривдити свою любу леді, присягаюся. Я замкнув двері, щоб ніхто не турбував нас, поки я їй освідчуватимуся, та леді Лайса була така холодна... а коли вона сказала, що в тяжі від лорда Пітира... мене охопило якесь божевілля...

Поки він говорив, Санса не підводила голови. Глушта Мадді казала, що Морд відтяв співцю три пальці — обидва мізинці й один підмізинний. Мізинці рукавичок і справді дивно стирчали порівняно з іншими пальцями, але сказати напевне було важко. Може, це просто плітки. Звідки Мадді знати?

— Лорд Пітир зласкавився й дозволив zostавити мені ліру,— мовив сліпий співець.— Ліру... і язик... щоб я і далі міг співати своїх пісень. Леді Лайса так любила, коли я співаю...

— Заберіть це жалюгідне створіння, бо я сам його зараз уб'ю,— прогарчав лорд Нестор.— Мене нудить від самого погляду на нього.

— Морде, забери його назад у небесну камеру,— сказав Пітир.

— Так, м'лорде,— Морд ухопив Марильйона за комір.— Досить балачок.

Коли він заговорив, Санса з подивом зауважила, що в нього всі зуби золоті. Присутні провели поглядами тюремника, який напівтягнув-напівштовхав співця до дверей.

— Слід його стратити,— заявив сер Марвин Белмор, коли вони вийшли.— Нехай летить за леді Лайсою у місячні двері.

— Язика б йому втнути,— докинув сер Альбар Ройс.— Того брехливого, глузливого язика.

— Знаю, я був до нього надто поблажливий,— вибачливо мовив Пітир Бейліш.— Якщо по правді, мені його шкода. Він убив з кохання.

— З кохання чи з ненависті,— сказав Белмор,— а він заслуговує на смерть.

— І скоро вона прийде,— різко мовив лорд Нестор.— У небесних камерах ніхто надовго не затримується. Блакить покличе і його.

— Можливо,— озвався Пітир Бейліш,— та чи відповідь Марильйон на її поклик, знає тільки він сам.

Пітир махнув рукою, і вартові відчинили двері в кінці зали.

— Панове, ви, певно, втомилися з дороги. Вам усім на ніч приготували кімнати, а в нижній залі вас очікує вечеря й вино. Освеле, проведіть їх і потурбуйтеся, щоб їм нічого не бракувало,— звелів він і обернувся до Нестора Ройса.— Мілорде, не приєднаєтеся до мене у світлиці — вип'ємо по кубку вина? Алейн, люба, ходи з нами — наливатимеш.

У світлиці, де вже чекала карафа вина, слабко горів коминок. Стояло арборське золоте. Поки Пітир залізною коцюбою поміщував дрова, Санса налила лорду Нестору кубок, з яким той сів біля вогню.

— Але це ще не кінець,— заговорив він до Пітира, так наче Санса й не присутня.— Мій кузен планує допитати співця особисто.

— Бронзовий Йон мені не довіряє,— Пітир відсунув убік поліно.

— Він приїде не сам. До нього приєднається Саймонд Темплтон, можете не сумніватися. І леді Вейнвуд також, боюся.

— І лорд Белмор, і молодий лорд Гантер, і Гортон Редфорт. І вони привезуть з собою Сильного Сема Стоуна, і Толетів, і Шетів, і Колдвотерів, і декого з Корбреїв.

— А ви добре поінформовані. А кого з Корбреїв? Не лорда Лайонела?

— Ні, його брата. Сер Лін мене чогось недолюблює.

— Лін Корбрей — людина небезпечна,— твердо мовив лорд Нестор.— І що ви маєте намір робити?

— А що мені робити, окрім як прийняти їх, якщо вони приїдуть?
— Пітир ще раз поворушив полум'я і поклав коцюбу.

— Кузен хоче змістити вас із посади лорда-оборонця.

— Якщо так, зупинити його я не зможу. У мене в залозі двадцяттеро людей. Лорд Ройс із друзями може підняти двадцять тисяч,
— Пітир перейшов до дубової скрині, що стояла під вікном.—
Бронзовий Нон вчинить, як схоче,— сказав він, опускаючись навколішки. Відчинивши скриню, він витягнув звідти сувій пергаменту й передав його лорду Нестору.— Мілорде, ось вам знак прихильності міледі.

Санса дивилася, як Ройс розгортає пергамент.

— Це... це неочікувано, мілорде.

Вона вражено угледіла сльози в його очах.

— Неочікувано, але ж не незаслужено. Міледі цінувала вас понад усіх своїх прапороносців. Спиралася на вас, як на валун, і так вас і називала.

— Валун,— почервонів лорд Нестор.— Так і називала?

— Дуже часто. А це,— Пітир вказав на пергамент,— тому доказ.

— Це... приємно знати. Джон Арин цінував мою службу, я знаю, однак леді Лайса... вона зневажила мене, коли я прийшов залицятися, і я боявся...— лорд Нестор нахмурився.— Тут печатка Аринів, я бачу, але підпис...

— Лайсу вбили, вона не встигла підписати грамоту, отож її підписав я, лорд-оборонець. Як вона того й хотіла.

— Зрозуміло,— лорд Нестор згорнув пергамент.— Ви... дуже обов'язковий, мілорде. І мужності вам не бракує. Дехто вважатиме цей дарунок недоречним і звинувачуватиме за це вас. Посада доглядача Місячної брами ніколи не була спадковою. Браму звали Арини ще за тих часів, коли носили соколину корону та правили Видолом як королі. Гніздо було їхньою літньою резиденцією, однак коли випадав сніг, двір спускався вниз. Багато хто вважає Браму королівською, так само як і Гніздо.

— У Видолі уже триста років немає королів,— зауважив Пітир Бейліш.

— Бо з'явилися дракони,— погодився лорд Нестор.— Та навіть по тому Брама лишалася замком Аринів. Джон Арин і сам служив доглядачем Місячної брами, поки живий був його батько. Зійшовши на престол Гнізда, він цю честь передав своєму брату Роннелу, а після нього — своєму родичу Денісу.

— Братів у лорда Роберта немає. А родичі всі далекі.

— Це правда,— лорд Нестор міцно стиснув пергамент.— Не скажу, що зовсім на це не сподівався. Поки лорд Джон правив державою як правиця, саме я правив Видолом від його імені. Робив усе, що від мене вимагалось, але нічого не вимагав для себе. Але ж, боги праведні, я це заслужив!

— Заслужили,— сказав Пітир,— і лорду Роберту спатиметься краще, коли він знатиме, що ви завжди поряд — відданий друг біля підніжжя його гір. Отож...— він підніс кубок,— тост, мілорде. За дім Ройсів, доглядачів Місячної брами... віднині й довіку.

— Віднині й довіку, так!

Срібні кубки брязнули.

Пізніше, набагато пізніше, коли в карафі не залишилося ні краплі арборського золотого, лорд Нестор нарешті повернувся до товариства своїх лицарів. Санса на той час уже засинала навстоячки, мріючи тільки залізти до себе в ліжку, однак Пітир ухопив її за зап'ясток.

— Бачиш, на які дива здатні брехня й арборське золоте?

Чому їй так хочеться розплакатися? Добре, що Нестор Ройс уже пішов.

— То це все брехня?

— Не *все*. Лайса частенько називала лорда Нестора валуном, тільки навряд чи це був комплімент. Сина його вона кликала брилою. Вона знала, що лорд Нестор мріє одного дня отримати собі Бразу, стати справжнім лордом, а не тільки з титулу, однак Лайса сподівалася народити ще синів і хотіла передати замок Робертовому молодшому брату,— він підвівся.— Ти зрозуміла, що тут відбулося, Алейн?

Санса на мить завагалася.

— Ви віддали лорду Нестору Місячну браму, щоб заручитися його підтримкою.

— Так,— підтвердив Пітир,— але ж наш валун — Ройс, а це означає, що він страшенно гоноровий і колючий. Якби я прямо запропонував йому грошей, він за таку зневагу до своєї честі надувся

б, як сердита жаба. Але ось таким робом... він не зовсім уже дурень, однак брехня, яку йому піднесли, виявилася солодкою за правду. Йому хочеться вірити, що Лайса цінувала його понад інших прапороносців. Зрештою, одним з цих інших є Бронзовий Йон, і Нестор дуже добре пам'ятає, що сам він походить з молодшої гілки дому Ройсів. Для свого сина він хоче більшого. Гонорові люди заради своїх дітей зроблять таке, чого б ніколи не зробили заради себе.

Санса кивнула.

— А підпис... ви ж могли попросити лорда Роберта поставити свій підпис і печатку, але натомість...

— ...підписав сам як лорд-оборонець. А чому?

— Тому що... як вас змістять або... або уб'ють...

— ...право лорда Нестора на Брамму одразу опиниться під сумнівом. Запевняю тебе, він це усвідомлює. А ти розумниця, що здогадалася. Однак чого ще я міг очікувати від рідної дочки?

— Дякую,— Санса почувалася безглуздо гордою через те, що розгадала загадку, але й збентеженою водночас.— Але ж я не дочка. Не ваша дочка. Не насправді. Ну, тобто я вдаю з себе Алейн, але ж ви знаєте...

Мізинчик приклав пальця до вуст.

— Я знаю, і ти знаєш. Але деякі речі не варто вимовляти вголос, люба.

— Навіть коли ми наодинці?

— *Особливо* коли ми наодинці. Бо може так статися, що одного дня в кімнату непомітно зайде слуга, або вартовий при дверях підслухає зайве. Ти ж не хочеш більше крові на своїх маленьких гарненьких ручках, дорогенька?

Перед Сансиними очима плавало обличчя Марильйона з білою пов'язкою на очах. А позаду виднівся сер Донтос, з якого так і стриміла арбалетна стріла.

— Ні,— сказала Санса.— Будь ласка.

— Так і кортить сказати, що ми тут не в ігри граємося, донечко, але ж це таки гра. Це гра престолів.

«Я не просила про це. Гра ця занадто небезпечна. Один промах — і я помру».

— Освел... мілорде, коли я втікала з Королівського Причалу, це Освел тої ночі забирав мене човном. Він, певно, знає, хто я така.

— І сер Лотор також знає, якщо він не такий дурний, як овечий кізяк. Але Освел служить мені дуже давно, а Брун мовчун з природи. На моє прохання Кетлблек наглядає за Бруном, а Брун — за Кетлблеком. Нікому не довіряти порадив я колись Едарду Старку, але він не послухався. Ти — Алейн і маєш лишатися Алейн повсякчас. Навіть отут,— він поклав два пальці їй ліворуч на груди.— Навіть у власному серці. Зможеш так? Зможеш стати моєю дочкою в своєму серці?

— Я...

«Я не знаю, мілорде»,— мало не сказала вона, але зовсім не це він хоче почути. «Брехні й арборське золоте».

— Я — Алейн, батьку. Хто ж іще?

Лорд Мізинчик поцілував її в щоку.

— З моїм розумом і з красою Кет ти завоюєш світ, люба. А тепер спати.

Гретчел розпалила у неї в коминку вогонь і підбила перину. Роздягнувшись, Санса пірнула під покривало. «Сьогодні вночі він не співатиме,— подумала вона,— коли в замку лорд Нестор та інші. Він не наважиться». Вона заплющила очі.

Серед ночі вона прокинулася: в ліжку до неї заліз маленький Роберт. «Я забула сказати Лотору, щоб знову його замкнув»,— збагнула вона. Що ж, нічого вже не вдієш, отож вона пригорнула хлопчика.

— Славний Робіне, можеш лишитися, тільки не крутись. Просто заплющуй очка і спи, маленький.

— Добре,— він притулився до неї щільніше й поклав їй голову між грудей.— Алейн! А ти тепер моя мама?

— Мабуть, що так,— озвалася вона. Якщо брехати з добрими намірами, біди в цьому немає.

Кракенова дочка

У залі галасували п'яні Гарло — всі далекі родичі. Кожен лорд над лавкою, де всілися його люди, повісив свій прапор. «Замало їх,— подумала Аша Грейджой, поглядаючи з галереї вниз,— занадто вже їх мало». Лавки на три чверті лишалися порожніми.

Карл-Дівиця так і сказав, коли «Чорний вітер» з моря наближався до берега. Він порахував лодії, що стояли на якорі під вуйковим замком, і стиснув губи. «Не припливли,— зронив він.— Їх зовсім мало». Його правда, але не могла ж Аша побиватися на очах усієї команди. Аша не мала сумнівів у вірності залізнородних, але навіть вони неохоче віддаватимуть життя за справу, програшну від початку.

«Невже в мене так мало друзів?» Серед прапорів вона розгледіла срібну рибу Ботлі, кам'яне дерево Стоунтрі, чорного левіафана Волмарків, зашморги Майрів. На решті були коси Гарло. Бормунд свою косу розмістив на блакитному полі, Гото свою облямував зубчастою стіною, а Лицар поділив свій герб на чотири квадрати, в двох з яких були коси, а в двох — пишний павич дому його матері. Навіть Сигфрід Срібночолій поставив дві коси, які дивилися врізнобіч на поділеному навкоси полі. Тільки лорд Гарло мав просто срібну косу на чорному як ніч полі, як повелося ще на зорі часів,— Родрик на прізвисько Книгогриз, лорд Десятивежжя, лорд Гарло, Гарло з Гарло... Ашин улюблений дядечко.

Престол лорда Родрика стояв порожній. Над ним схрестилися дві коси з битого срібла — такі здоровезні, що навіть велету важко було б розмахнутися, та під косами виднілися самі порожні подушки. Аша не здивувалася. Бенкет давно закінчився. На довгих двоногих столах zostалися хіба кістки й масні тарілки. Далі вже пішла пиятика, а вуйко Родрик ніколи не любив товариства сварливих пияків.

Аша обернулася до Тризубої.

— Вуйко знову сидить за книжками?

— А де ж іще? — озвалася жінка така старезна, що септон казав колись: вона, мабуть, няньчила ще Старицю. Казав у ті часи, коли на островах ще не почалися гоніння на Віру. Лорд Родрик тримав септонів у Десятивежжі не заради спасіння душі, а заради своїх книжок.— Сидить за книжками разом з Ботлі. Удвох вони.

У залі висів штандарт Ботлі — косяк сріблястих рибин на світло-зеленому полі, хоча «Прудкого плавця» серед інших лодій Аша не бачила.

— Я чула, старого Савена Ботлі втопив дядько Вороняче Око.

— А це лорд *Тристифер* Ботлі.

Трис. Цікаво. А що сталося зі старшим Савеновим сином — Гареном? «Скоро, без сумніву, я все дізнаюся. Ніякова буде розмова». Вона не бачилася з Трисом Ботлі, відколи... ні, не варто навіть згадувати.

— А моя леді-мати?

— У ліжку,— повідомила Тризуба,— в Удовиній вежі.

Ну звісно, де ж іще? Умовою, на честь якої назвали вежу, була Ашина тітка. Леді Гвінесса повернулася додому в жалобі по тому, як чоловік її загинув поблизу Білого острова під час першого заколоту Балона Грейджоя. «Я побуду тут, поки туга не розвіється,— як відомо, сказала вона тоді своєму братові,— хоча по праву Десятивежжя мало б належати мені — я від тебе на сім років старша». Відтоді минуло багато років, а вдова все лишалася, все тужила, час до часу буркочучи, що замок мав би належати їй. «А тепер у лорда Родрика під дахом з'явилася ще й друга напівбожевільна сестра-вдовиця,— подумала Аша.— Не дивно, що втіхи він шукає в книжках».

Ще й досі неможливо було повірити, що слабка, хвороблива леді Аланіс пережила свого чоловіка — лорда Балона, який видавався таким міцним і дужим. Аша відпливала на війну з важким серцем, боячись, що мати може не дожити до її повернення. Жодного разу їй і на думку не спало, що натомість може померти батько. «Затонулий бог лихі жарти з нами витворює, а люди — ще лихіші». Наглий шторм і порвана линва призвели до того, що Балон Грейджой розбився на смерть. «Принаймні так усі кажуть».

Аша бачилася з матір'ю, коли зупинялася в Десятивежжі набрати прісної води перед дорогою на північ, де готувався напад на Пущанський Насип. Аланіс Гарло ніколи не була вродливицею, яких обожнюють співці, але донька любила її суворе, вольове обличчя та смішинки в очах. А того разу леді Аланіс сиділа на підвіконні, скулившись під горою хутра й задивившись на море. «Це мама чи примара?» — пригадується, подумала вона, цілуючи її в щоку.

Шкіра у матері була тонка як пергамент, а довгі коси геть білі. Ще лишалася горда постава голови, та очі затуманилися, а вуста, коли вона спитала про Теона, затремтіли. «Ти привезла мого хлопчика?» — запитала мати. Коли Теона як заручника забрали у Вічнозим, йому було десять років, і для леді Аланіс, схоже, він назавжди лишатиметься десятирічним. «Теон не зміг приїхати,— довелося казати Аші.— Батько відіслав його чинити набіги на Скелясте узбережжя». Леді Аланіс не відповіла, тільки повільно кивнула, і було добре видно, як глибоко вразили її доччині слова.

«А тепер я маю повідомити їй, що Теон загинув, і засадити їй у серце ще один кинджал». Там-бо вже й так два клинки. На них викарбувані імена «Родрик» і «Марон», і ночами ці клинки частенько болісно повертаються в серці. «Побачуся з нею завтра»,— вирішила Аша. Дорога була далека й виснажлива, просто зараз зустрітися з матір'ю немає сили.

— Я мушу переговорити з лордом Родриком,— мовила Аша до Тризубої.— Подбайте про мою команду, хлопці закінчують розвантажувати «Чорний вітер». З ними в'язні. Прошу приготувати для них теплу постіль і гарячу вечерю.

— На кухні лишилася холодна яловичина. І гірчиця у великому кам'яному горщику, зі Старгорода.

На згадку про гірчицю стара аж усміхнулася. З ясен стирчав одинокий довгий коричневий зуб.

— Цього недосить. Важка була дорога. Страва має бути гаряча,— Аша прошелила великий палець за пояс у заклепках.— Леді Гловер з дітьми слід оселити в теплі, забезпечити дровами. Десь на вежі, не в підземеллі. Немовля хворіє.

— Немовлята часто хворіють. А часто й помирають, на жаль. Я запитаю мілорда, де влаштувати вовків.

Ухопивши жінку за носа, Аша добряче вщипнула.

— Зробиш так, як я тобі велю. А якщо немовля помре, ти пожалієш більше за всіх.

Тризуба, писнувши, пообіцяла слухатися, й лише тоді Аша відпустила її ніс і пішла на пошуки вуйка.

Приємно було знову ходити цими залами. Десятивежжя завжди для Аші було мов рідна домівка, навіть більше за Пайк. «Не просто один замок, а одразу десять замків, зліплених до купи»,— подумала вона, вперше його побачивши. Пригадувалося, як щодуху гасала вона тут сходами, і мурами нагорі, і критими мостами, як рибалила на Довгокам'яному причалі, як дні й ночі просиджувала серед багатющої колекції вуйкових книжок. Замок звів його прапрадід, будівля була на островах найновіша. Лорд Теомор Гарло втратив трьох синів ще в колисці й винуватив у цьому мокрі підвали, вологі сходи й білі від солі стіни старовинного палацу Гарло. У Десятивежжі просторіше, зручніше, і розташування тут краще... однак лорд Теомор був людиною мінливою, як можуть засвідчити всі його жінки. А їх у нього було шестеро, і всі геть несхожі, як і десять веж замку.

Книжкова вежа була найширша — восьмикутна, збудована з великих обтесаних кам'яних брил. Сходи тут розташовані в товщі стін. Аша швидко піднялася на третій поверх, де містилася вуйкова читальня. «Хоча насправді немає таких кімнат, де він би не читав». Лорда Родрика нечасто можна було побачити без книжки в руці — хай у виходку, хай на палубі «Морської музики», хай під час аудієнції. Аша неодноразово бачила, як він читає на престолі попід срібними косами. Вислухає справу, з якою до нього прийшли, винесе присуд... а потім читає, поки капітан замкової варти йде по нового суплікатора.

Вуйко схилився над столом біля вікна, в оточенні пергаментних сувоїв, які, може, в самій Валерії ще до Руїни писалися, і товстих книжок у шкіряних шабатурках із бронзовими й залізними застібками. Обабіч вуйка на вишуканих залізних поставниках горіли воскові свічки, завтовшки й завдовжки з людську руку. Лорд Родрик Гарло був не худий і не товстий, не низький і не високий, не бридкий і не вродливий. Шатен з карими очима, а от коротенька охайна борідка, якій він віддавав перевагу, вже посивіла. Загалом він був цілком пересічним і вирізнявся тільки любов'ю до писаного слова, яка багатьом залізнородним видавалася не гідним мужчини збоченням.

— Вуйку,— Аша причинила по собі двері,— що такого нагального ти читаєш, аж покинув своїх гостей?

— Це «Книга втрачених книг» архімейстра Марвина,— вуйко відірвав погляд від сторінки.— Гото привіз мені примірник зі Старгорода. Він хоче видати за мене свою дочку,— сказав лорд Родрик, а тоді постукав довгим нігтем по книжці.— Бачиш? Марвин заявляє, що розшукав три сторінки зі «Знаків та знамень»: це книга пророцтва юної доньки Ейнара Таргарієна, зроблених ще до Руїни Валірії... А Лані знає, що ти тут?

— Ще ні.

«Лані» — так маму називав тільки Книгогриз.

— Нехай спочиває,— Аша, знявши зі стільця стос книжок, всілася сама.— Тризуба, схоже, ще трохи зубів утратила. Ви тепер кличете її Однозуба?

— Я взагалі її рідко кличу. Ця жінка мене лякає. Котра це година? — лорд Родрик визирнув у вікно, на залите місяцем море.— Так швидко потемніло? Я й не помітив. Пізно ти з'явилася. Ми вже кілька днів як тебе чекаємо.

— Вітер не сприяв, та й мені довелося перейматися через бранців. Це дружина Робета Гловера з дітьми. Наймолодший ще запазушне немовля, а в дорозі у леді Гловер пропало молоко. Отож довелося «Чорному вітру» пристати на Скелястому узбережжі й шукати для дитини мамку. А знайшли натомість козу. Дівчинка від цього не розквітла. У селі є молодиця з молоком? У мене серйозні плани на Пуццанський Насип.

— Плани доведеться змінити. Запізнилася ти.

— Запізнилася, ще й зголодніла,— Аша, випроставши під столом довгі ноги, перегорнула кілька сторінок найближчої книжки — трактату якогось септона про війну Мейгора Лютого проти так званих бідарів.— І спрага мене мучить. Від рогу елю я б не відмовилася, вуйку.

Лорд Родрик стиснув губи.

— Сама знаєш, у бібліотеці їжа й питво заборонені. Бо можна...

— ...попсувати книжки,— розсміялася Аша.

— Любиш ти мене сердити,— нахмурився вуйко.

— Ой, та не ображайся. Я ще в житті не зустрічала людини, якої б не розсердила,— хто-хто, а ти це добре маєш знати. Але досить про

мене. Ти як?

— Та все гаразд,— знизав він плечима.— На очі тільки гірше бачу. Послав у Мир по окуляри до читання.

— А як там моя тітонька?

— І досі на сім років старша за мене,— зітхнув лорд Родрик,— і переконана, що Десятивежжя має належати їй. Гвінесса стає забудькувата, але цього забути не може ніяк. Побивається за своїм покійним чоловіком так само гірко, як і в день його смерті, хоч не завжди може пригадати, як його звали.

— Не впевнена, що вона взагалі колись знала, як його звали,— Аша з глухим «бух!» згорнула трактат септона.— Батька вбили?

— Так вважає твоя мати.

«Колись вона б сама його радо вбила»,— подумала Аша.

— А як вважає вуйко?

— Балон упав і розбився через те, що під ним обірвався мотузяний міст. Здіймався шторм, і з кожним поривом вітру міст шарпало й крутило,— Родрик знизав плечима.— Принаймні так кажуть. Мати твоя отримала звістку від мейстра Вендамира.

Аша, витягнувши з піхов чингал, заходилася вичищати бруд з-під нігтів.

— Три роки його не було — і раптом Вороняче Око повертається того самого дня, як гине тато.

— Наступного дня. Кажуть, «Тиша» була ще в морі, коли загинув Балон. Та я згоден: Юронове повернення було... дуже вчасним, скажімо так.

— Я б трохи інакше сказала,— Аша всадила кінчик чингала в стіл.— *Де кораблі?* Я нарахувала чотири десятки пришвартованих лодій, а цього і близько недосить для того, щоб скинути Юрона Вороняче Око з батькового престолу.

— Я розіслав заклик. Розіслав від твого імені — я ж люблю і тебе, і твою маму. Відгукнувся дім Гарло. І Стоунтрі, і Волмарки. Дехто з Майрів...

— Вони всі з острова Гарло... а це один острів із сімох. У залі я бачила одинокий штандарт Ботлі з Пайку. Де кораблі з Солескелі, з Орквуду, з Весей?

— З Чорноплину приїздив Бейлор Блектайд порадитися зі мною, але одразу ж поплив назад,— лорд Родрик згорнув «Книгу втрачених

книг».— Зараз він уже на Старій Весі.

— На Старій Весі? — Аша боялася, що він скаже: Блектайд уже на Пайку, присягає на вірність Воронячому Оку.— Чому на Старій Весі?

— Я гадав, ти вже чула. Ейрон Мокрочубий скликав царезбори.

Аша, закинувши голову, розреготалася.

— Затонулий бог, певно, дядьку Ейрону в сраку йоржика запхнув. Царезбори? Це жарт — чи він серйозно?

— Відтоді як затонув, Мокрочубий не жартує. Та й клич його підхопили інші жерці. Безокий Берон Блектайд, Гарл Тричі-затонулий... навіть Старий Мартин покинув скелю, на якій замешкує, щоб по всьому Гарло агітувати за ці царезбори. Просто зараз капітани збираються на Старій Весі.

Аша була приголомшена.

— І Вороняче Око погодився з'явитися на цей священний балаган і підкоритися його рішенням?

— Вороняче Око мені не звіряється. Відтоді як він викликав мене на Пайк, щоб скласти йому присягу, більше я від Юрона не чув.

«Царезбори. Це щось новеньке... точніше, занадто вже стареньке».

— А дядько Віктаріон? Як він поставився до ідеї Мокрочубого?

— Віктаріон отримав звістку про загибель твого батька. І про царезбори теж, не сумніваюся. Але більше я нічого не знаю.

«Ну, царезбори — це краще, ніж війна».

— Мабуть, мені треба цілувати Мокрочубому смердючі ноги й вибирати водорості в нього з-поміж пальців,— Аша висмикнула чингал зі стільниці й заховала у піхви.— Царезбори, щоб їм лихо!

— На Старій Весі,— підтвердив лорд Родрик.— Тільки лиха нам не треба. Я тут передивлявся Гейрегову «Історію залізнородних». Коли востаннє зустрілися на царезборах королі солі й королі каміння, Арон Оркогорський випустив своїх сокирників, і ребра Наги почервоніли від крові. З тих чорних часів дім Грейайронів правив тисячу років, поки не прийшли андали.

— Дайте мені почитати Гейрегову книжку, вуйку.

Слід побільше дізнатися про царезбори, перш ніж їхати на Стару Весь.

— Тільки читай тут. Вона стара й крихка,— Родрик, нахмурившись, роздивлявся Ашу.— Архімейстер Ригні колись писав,

що історія — це колесо, бо природа людей істотно не змінюється. Що було, волею-неволею повториться, писав він. Щоразу, думаючи про Вороняче Око, я згадую ці слова. Моїм старечим вухам заклики Юрона Грейджоя на диво нагадують заклики Арона Грейайрона. Я не попливу на Стару Вєсь. І тобі не слід туди плисти.

Аша посміхнулася.

— І прогавити перші царезбори, скликані за... коли востаннє вони скликалися, вуйку?

— Чотири тисячі років тому, якщо вірити Гейрегу. Дві тисячі, якщо прийняти доводи Денестана у «Питаннях». Плисти на Стару Вєсь безглуздо. Наше омріяне королівство — чисте божевілля. Я так і казав своєму батькові, ще під час першого його повстання, а нині це тим більше божевілля. Нам земля потрібна, а не корона. Поки Станіс Баратеон з Тайвіном Ланістером змагаються за Залізний трон, нам випадає рідкісний шанс покращити свою ситуацію. Слід просто пристати на чийсь бік, допомогти перемозі своїм флотом — і вимагати потім від вдячного короля землі для себе.

— Варто буде поміркувати над цією пропозицією, коли я сяду на Скелястий престол.

Вуйко зітхнув.

— Не хочу тебе розчаровувати, Ашо, але тебе не оберуть. Ще жодна жінка не правила залізнородними. Гвінесса на сім років старша за мене, та коли помер наш батько, Десятивєжжя перейшло мені. І з тобою буде так само. Ти у Балона дочка, а не син. І в тебе троє дядьків.

— Четверо.

— Троє дядьків-кракенів. Я не рахуюся.

— А я тебе рахую. Поки в мене є вуйко в Десятивєжжі, в мене є Гарло.

Гарло — не найбільший із Залізних островів, зате найбагатший і найгустіше населений, і силою лорда Родрика не варто нехтувати. На острові Гарло в дому Гарло немає суперників. Волмарки та Стоунтрі мають на острові великі володіння й пишаються видатними капітанами й сильними вояками, але навіть найсильніші схиляються перед косою. Кенінги й Майри, колись запеклі вороги, уже давно понижені до васалів.

— Родичі мої присягали мені на вірність, на війні саме я маю командувати їхніми клинками й кораблями. Але на царезборах...—

лорд Родрик похитав головою.— Під ребрами Нагі всі капітани рівні. Хтось викричне і твоє ім'я, не маю сумнівів. Але таких буде замало. А от коли почнуть викрикувати імена Віктаріона або Воронячого Ока, дехто з отих, що зараз пиячать у мене в залі, приєднаються до решти. Повторюю: не варто тобі плисти назустріч шторму. Твоя битва безнадійна.

— Не може битва бути безнадійною, ще не розпочавшись. У мене прав найбільше. Я — кровна спадкоємиця Балона.

— Ти досі свавільна дитина. Подумай про свою бідолашну матір. У Лані не лишилося нікого, крім тебе. Та я власноруч спалю «Чорний вітер», якщо тільки так тебе втримати тут.

— Як, і змусиш мене діставатися Старої Весі плавом?

— У холодній водичці, заради корони, якої все одно нам не втримати. У батька твого мужності було більше, ніж глузду. Давній звичай добре служив островам, коли ми були маленьким королівством серед багатьох інших, але край цьому поклато Ейгонове Завоювання. Балон відмовлявся бачити очевидне. Давній звичай помер разом з Гареном Чорним і його синами.

— Та знаю,— сказала Аша; вона любила батька, але не збиралася обманюватися. Багато в чому Балон був справжнім сліпцем. «Хоробрий воїн, та поганий лорд».— Це означає, що ми маємо жити й померти невольниками Залізного трону? Якщо з правого борту — скелі, а з лівого — шторм, мудрий капітан обирає третій шлях.

— І що це за третій шлях?

— Я покажу тобі... на власних царезборах. Вуйку, як ти можеш не прийти? Та це жива історія!

— А я надаю перевагу мертвій. Мертва історія пишеться чорнилом, а жива — кров'ю.

— Збираєшся померти старим боягузом у ліжку?

— А як іще? Але не раніше, ніж усе дочитаю,— лорд Родрик підійшов до вікна.— Ти не питаєш про свою леді-матір.

«Боюся питати».

— Як вона?

— Краще. Вона ще, може, переживе нас усіх. А якщо ти не викинеш із голови ці дурниці, тебе переживе так точно. Їсть вона тепер більше, ніж коли тільки приїхала, й частенько спить цілу ніч.

— Добре.

Останні свої роки на Пайку леді Аланіс зовсім не могла спати. Поночі блукала залами зі свічкою, шукаючи синів. «Мароне? — пронизливо гукала вона. — Родрику, де ти? Теоне, маленький, ходи до мамусі». Багато разів бачила Аша, як мейстер зранку виймав скабки з материних підшов, бо вона переходила хиткі дерев'яні мости в Морську вежу босоніж.

— Побачуся з нею вранці.

— Вона питатиме про Теона.

«Королевича Вічнозимського».

— А ти їй розповів?

— Зовсім мало. Не було чого розповідати, — він повагався. — Ти певна, що він мертвий?

— Я ні в чому не певна.

— Тіло ви знайшли?

— Шматки від різних тіл. До нас там уже побували вовки... чотирилапі, але до своїх двоногих родичів вони особливої пошани не виявили. Всюди валялися розгризені кості загиблих — вовки до мозку діставалися. Зізнаюся, важко було судити, що там узагалі сталося. Таке було враження, наче північани між собою воювали.

— Круки теж б'ються за трупи і задзьобують одне одного за очі, — лорд Родрик задивився на море, де місячне світло танцювало на хвилях. — Був у нас один король, а стало п'ятеро. А тепер я бачу лише круків, які скубуться за тіло Вестеросу, — він зачинив віконниці. — Не пливи на Стару Весь, Ашо. Лишайся з матір'ю. Боюся, їй недовго вже бути з нами.

Аша посовалася на стільці.

— Мати ростила мене сміливою. Якщо я не поїду, то все життя потім питатиму себе: а як би все склалося, якби я поїхала?

— Якщо поїдеш, життя твоє може обірватися так несподівано, що ти не встигнеш нічого запитати.

— Це ліпше, ніж решту днів скаржитися, що Скелястий престол по праву мусив бути мій. Я не Гвінесса.

Вуйко здригнувся.

— Ашо, двоє моїх синів годують крабів поблизу Білого острова. Одружуся я знову навряд чи. Лишайся тут — і я оголошу тебе спадкоємицею Десятивежжя. Задовольнися цим.

— Десятивежжям? — («Хотіла б я!») — Кузенам твоїм це не сподобається. Лицарю, старому Сигфріду, Гото Горбаню...

— У них є власні землі та престоли.

Таки є. Старому Сигфріду Гарло на прізвисько Срібночолій належить вогкий і занепалий палац Гарло; горбатий Гото Гарло сидить на престолі в Мерехтливій Вежі, на стрімчаку понад західним узбережжям. Лицар, сер Гарас Гарло, тримає двір у Сірому Саду; Бормунд Блакитний править з верхівки гори Гаргари. Але всі вони підлягають лорду Родрику.

— У Бормунда — троє синів, у Сигфріда Срібночолого є онуки, а в Гото — амбіції,— мовила Аша.— І кожен з них сподівається стати твоїм наступником, навіть Сигфрід — він, схоже, намірився жити вічно.

— Після мене лордом Гарло стане Лицар,— мовив вуйко,— але він може правити і з Сірого Саду, не тільки звідси. Присягни йому на вірність в обмін на замок, і сер Гарас захистить тебе.

— Я й сама себе здатна захистити. Вуйку, я — кракен. Я — Аша з дому Грейджоїв,— вона зіп'ялася на ноги.— Я хочу батьків престол, а не твій. Оці твої коси вигляд мають вельми загрозливий. Одна з них колись упаде й голову мені відітне. Ні, я сидітиму на Скелястому престолі.

— Тоді ти теж як ті круки, що кидаються на падло,— Родрик знову всівся за стіл.— Іди. Волію повернутися до архімейстра Марвина з його дослідженням.

— Скажеш мені, якщо він відшукає ще одну сторінку.

Вуйко — це вуйко. Його вже не змінити. «Але він припливе на Стару Весь, хай що зараз каже».

Команда вже має вечеряти в залі. Аша розуміла, що мусить приєднатися, обговорити збори на Старій Весі, поміркувати, що це для них усіх означатиме. Її люди, звісно, підтримають її. Але ж їй потрібні й усі решта: всі родичі Гарло, Волмарки, Стоунтрі. «Маю перетягнути їх на свій бік». Щойно її люди почнуть вихвалитися перемогою в Пуццанському Насипі, а вони обов'язково почнуть, це повинно зіграти Аші на користь. Команда «Чорного вітру» відчуває якусь збочену гордість за звитяги своєї капітанші. Половина моряків любить її як доньку, половина мріє залізити їй між ноги, але і ті, і ті радо помруть за

неї. «А я за них»,— думала Аша, штовхаючи плечем двері в кінці сходів і виходячи у залитий місяцем двір.

— Ашо? — відділилася від колодязя тінь.

Рука метнулася до чингала... і тут місячне світло перетворило темну постать на чоловіка в котиковій шубі. «Ще один привид».

— Трисе! Гадала, ти в залі.

— Хотів побачити тебе.

— Побачити щось конкретне? — вона посміхнулася.— Ну, ось я стою, цілком доросла. Дивися скільки схочеш.

— Жінка,— він наблизився.— Прегарна.

Тристифер Ботлі погладшав, відколи вони востаннє бачилися, але й досі чуприну мав неслухняну, як Аша пам'ятала, а очі великі й довірливі, як у морського котика. «Милі в нього очі, правда». В тому й проблема бідолашного Тристифера: занадто він милий для Залізних островів. «З обличчя гарний став»,— подумала Аша. Хлопчиком Трис потерпав через прищі. Аша так само, і це, можливо, і зблизило їх.

— Мені страшенно прикро через твого батька,— сказала вона йому.

— А мені — через твого.

«Чого б це?» — мало не спитала Аша. Саме Балон відіслав хлопця геть з Пайку, годованцем до Бейлора Блектайда.

— То це правда — ти тепер лорд Ботлі?

— Номінально. Гарен загинув під Кейлінським Ровом. Один з бісів болотяних підстрелив його отруйною стрілою. Але як лорд я нічим не володію. Коли батько не підтримав претензій Воронячого Ока на Скелястий престол, той утопив його, а дядьків змусив переприсягнути на вірність йому. І навіть після цього половину батькових земель Юрон передав у Залізний Гай. Лорд Вінч перший прихилив коліно й визнав його королем.

Дім Вінчів мав на Пайку великий вплив, але Аша постаралася, щоб сум'яття не відбилося в неї на обличчі.

— Ніколи Вінч не мав такої мужності, як твій батько.

— Твій дядько його купив,— сказав Трис.— «Тиша» повернулася з повними трюмами скарбів. Срібло й перли, смарагди й рубіни, сапфіри завбільшки з яйця, а мішки натоптані монетами так, що з місця не зрушиш... Вороняче Око повсюди купує собі друзів. Лордом

Ботлі назвався мій дядько Гермунд і тепер править у Лордпорті як підданий твого дядька.

— Законний лорд Ботлі — ти,— запевнила його Аша.— Коли я сяду на Скелястий престол, тобі повернуться всі землі твого батька.

— Як скажеш. Мені байдуже. Ти така вродлива в місячному світлі, Ашо! Доросла жінка, а я пригадую тебе худенькою дівчинкою з прищавим обличчям.

«Чого всім завжди кортить нагадати про прищі?»

— Я теж іноді пригадую...

«Тільки не з такою любов'ю, як ти». З п'ятох хлопців, яких мати привезла на Пайк як годованців після того, як Нед Старк забрав єдиного її зацілілого сина собі в заручники, Трис за віком був до Аші найближчий. Він був не першим хлопцем, з яким вона поцілувалася, зате першим, хто розшнурував на ній шкірянку й ковзнув під низ пітною долонею — помацати її набубнявілі перса.

«Я б йому й більше дозволила, якби йому сміливості стало». Розквіт її жіночності припав на війну та збудив її жадання, але й перед тим Аші було цікаво. «Він був поряд, він був мого віку, він жадав мене, оце і все... ну, і ще місячне». Але вона вважала це коханням, аж поки Трис не почав розводитися про дітей, яких вона йому народить: щонайменше дюжину синів і кількоро дочок на додачу. «Не хочу я дюжину синів,— обурено сказала вона йому.— Я хочу пригод». А незабаром мейстер Кален застукав їх за тою грою, і юного Гристифера Ботлі відіслали у Черноплин.

— Я писав тобі листи,— сказав Трис,— але мейстер Джозеран не хотів їх відсилати. Одного разу я заплатив оленя гребцю на торговій галері, яка прямувала у Лордпорт, і той пообіцяв мені вручити тобі мого листа.

— Обібрав тебе той гребець, а листа твого викинув у море.

— Цього я й боявся. І твоїх листів мені не віддавали.

«А я й не писала». Якщо по правді, вона зітхнула з полегшенням, коли Триса відіслали геть. На той час його незграбність уже почала їй набридати. Але такого йому чути не варто.

— Ейрон Мокрочубий скликав царезбори. Приїдеш, підтримаєш мене?

— З тобою — куди завгодно, але... лорд Блектайд каже, що царезбори — дурна й небезпечна затія. Вважає, що дядько твій просто

нападе на присутніх і всіх повбиває, як колись Арон.

«Ну, цей божевільний може».

— Йому сили забракне.

— Не знаєш ти його сили. Він уже збирає людей на Пайку. Орквуди з Оркогори припливли двадцятьма лодіями, а Вузьколиций Джон Майр привів з собою ще дюжину. З ними і Ліворукий Лукас Код, і Гарен Пів-Гор, і Рудий Весляр, і Кемет Пайк на прізвисько Байстрюк, і Родрик Вільнонароджений, і Торволд Брунатнозуб...

— Ці люди небагато варті,— сказала Аша; вона їх знала всіх до одного.— Сини соляних жінок, онуки невільників. Коди... знаєш їхнє гасло?

— «Нехай усі нас зневажають»,— промовив Трис,— та якщо вони піймають тебе в свої сіті, помреш ти так само, як і в сітях повелителів драконів. Але є й гірші новини. Вороняче Око зі сходу привіз чорних чудовиськ... і чаклунів.

— Стрийко завжди любив диваків і дурнів,— мовила Аша.— Батько з ним вічно через це сварився. Хай чаклуни моляться своїм богам. А Мокрочубий помолиться нашим — і потопить їх усіх. То я отримаю твій голос на царезборах, Трисе?

— Мене всього, не тільки голос. Я твій довіку. Ашо, я хочу з тобою одружитися. Твоя леді-мати дає згоду.

Вона мало не застогнала. «Міг би спершу в мене запитати... от тільки відповідь тобі б не сподобалася».

— Я вже не якийсь там середній син,— провадив він.— Я — законний лорд Ботлі, як ти сама кажеш. А ти...

— А хто я — з'ясується на Старій Весі. Трисе, ми вже не діти, які горнутья одне до одного, не знаючи, що і як робиться. Ти гадаєш, що хочеш зі мною одружитися, та не мене ти хочеш.

— Тебе. Я мрію тільки про тебе. Ашо, присягаюся кістями Наги, я в житті не торкався іншої жінки.

— То йди торкнися одної-двох... ба й десятих. Бо скількох чоловік торкалась я — не полічити. Когось вустами, але більшість топором.

Цноту вона втратила в шістнадцять років з вродливим білявим матросом на торговій галері, що припливла з Ліса. Він знав усього шість слів загальною мовою, і одне з них було «кохатися» — його вона

і сподівалася почути. Потому Аші стало клепки піти до полісунки, яка навчила її запарювати місячний узвар, щоб не виріс живіт.

Ботлі заморгав, так наче не до кінця зрозумів її слова.

— Ти... Я гадав, ти чекатимеш. Але чому...— він потер вуста.— Ашо, ти з *примусу*?

— З такого примусу, що аж сорочку на коханці розірвала. Не потрібна тобі така дружина, повір мені на слові. Ти милий хлопчик, ти завжди таким був, але я зовсім не мила дівчинка. Якщо ми одружимося, дуже скоро ти мене зненавидиш.

— Ніколи! Ашо, я так за тобою *тужив*!

З неї було досить. Хвора мати, вбитий батько, нашість дядьків — такого жодна жінка не витримає, а тут ще й закоханий цуцик на додачу.

— Пошукай собі бордель, Трисе. Там розвіють твою тугу.

— Та я ніколи...— він похитав голово.— Ми створені одне для одного, Ашо. Я завжди знав, що ти станеш моєю дружиною, матір'ю моїх синів,— він схопив її за руку.

І вмить чингал опинився в нього на горлі.

— Забери від мене руки, бо ти не доживеш до синів. Ну!

Коли Трис нарешті послухався, вона опустила клинок.

— Тобі потрібна жінка — дуже добре. Я тобі сьогодні в ліжко вкладу жінку. Уяви, що це я, якщо так тобі приємніше, але й не думай більше мене хапати. Я тобі королева, а не дружина. Добре затям.

Сховавши чингал у піхви, вона пішла геть, а Трис так і лишився стояти, і його шиєю помалу сповзала велика крапля крові, чорна у блідому світлі місяця.

Серсі

— Молю Сімох, щоб на королівське весілля не було дощу,— казала Джоселін Свіфт, шнуруючи сукню на королеві.

— Ніхто не хоче дощу,— мовила Серсі. Особисто їй хотілося мокрого снігу, ожеледиці, пронизливого вітру і громовиці, від якої здригнувся б кожен камінь у Червоній фортеці. Хотілося шторму, що пасував до її люті. Але до Джоселін вона мовила: — Тугіше. Тугіше затягуй, мала манірна дурепо.

Звісно, лютувала вона через весілля, але ж тупувата Свіфтова дівчина — безпечніша мішень. Томен не настільки міцно сидить на Залізному троні, щоб Серсі могла ризикувати, ображаючи Небосад. Принаймні поки Драконстон і Штормокрай вірні Станісу Баратеону, Річкорин не здається, а залізні нишпорять на морі, як вовки. Отож Джоселін доводиться пити чашу, яку Серсі залюбки піднесла б Марджері Тайрел та її страхітливій зморшкуватій бабусі.

На сніданок королева замовила на кухні два варені яйця, скибку хліба і горщик меду. Але, розбивши перше яйце, побачила всередині криваве напівсформоване курча — і мало не виблювала.

— Забери це і принеси мені глінтвейну,— звеліла вона Сенель. Холодне повітря пробирало до кісток, а попереду чекав довгий і неприємний день.

І Джеймі не покращив їй гумору, коли з'явився весь у білому й непоголений — повідомити, як саме він збирається вберегти її сина від отруєння.

— Поставлю людей на кухні наглядати, як готується кожна страва, — сказав він.— Золоті плащі сера Адама супроводжуватимуть слуг, коли ті носитимуть їжу на столи, щоб ніхто нічого не підкинув дорогою. Сер Борос куштуватиме кожную страву, перш ніж Томен бодай

шматочок покладе до рота. А якщо й це все виявиться марним, у глибині зали сидітиме мейстер Балабар з проносним і антидотами до двадцятьох найпоширеніших отрут. Томен у безпеці, запевняю.

— У безпеці.

Слова ці гіркотою віддавалися в роті. Джеймі не розуміє. Ніхто не розуміє. Тільки Мелара була в наметі й чула каркання старої карги, а Мелара давно мертва.

— Тиріон не вбиватиме двічі в один спосіб. Для цього він занадто хитрий. Може, він просто зараз сидить під підлогою, слухає кожне наше слово та складає плани, як розітнути Томену горлянку.

— Хай так,— сказав Джеймі,— Але хоч які він складатиме плани, підрости не зможе. А Томена оточуватимуть найкращі лицарі у Вестеросі. Королівська варта захистить його.

Серсі глянула на рукав братової сорочки, загорнутий і заколотий над кикотем.

— Пригадую, як вправно вони захистили Джофрі, ці твої блискучі лицарі. Я хочу, щоб ти всю ніч лишався біля Томена, це зрозуміло?

— За дверима в нього стоятиме гвардієць.

Вона схопила його за руку.

— Не гвардієць. Ти. Просто в нього у спальні.

— На той раз, якщо Тиріон виповзе з коминка? Не виповзе.

— Це ти так кажеш. Може, ще скажеш, що вже знайшов у стінах усі таємні ходи? — (Вони обоє знали, що всіх ходів він точно не знайшов).— Я не лишу Томена з Марджері на самоті ані на мить.

— Вони й не лишаться на самоті. З ними-бо будуть її кухні.

— І ти. Наказую іменем короля.

Серсі взагалі не хотіла, щоб Томен спав з дружиною в одному ліжку, але Тайрели наполягли. «Чоловік і дружина мають у ліжку бути разом,— сказала королева колючок,— навіть якщо вони просто спатимуть і не більше. Постіль його світлості, без сумніву, вмістить двох». Леді Алері луною підхопила слова свекрухи: «Нехай діти зігрівають одне одного уночі. Це їх тільки зблизить. Марджері часто спить зі своїми кухнями. Вони співають, граються й, коли погасять свічки, пошепки діляться секретами».

«Як чудово,— сказала на це Серсі.— От хай і продовжують далі. У Дівосклепі».

«Її світлості краще знати,— мовила леді Оленна до леді Алері.— Вона-бо, зрештою, мати хлопчика, цього ми всі певні. Але ж на шлюбну ніч ви можете погодитися? Чоловік не може спати окремо від дружини шлюбної своєї ночі. Це до нещастя в подружньому житті».

Одного дня ти в мене дізнаєшся, що таке справжнє нещастя, подумки присяглася королева. «Одну цю ніч Марджері може поспати в Томеновому ліжку,— вимушено погодилася вона.— Але не більше».

«Ваша світлість така світла людина»,— відповіла на це королева колючок, і всі присутні обмінялися посмішками.

Серсі так вчепилася в руку Джеймі, що, певно, синці від пальців залишаться.

— Мені потрібні очі в спальні,— сказала вона.

— Побачити що? — поцікавився Джеймі.— Консумації не буде точно. Томен для цього ще занадто малий.

— А Осифер Плам був занадто мертвий, але це не завадило йому зробити жінці дитину, правда ж?

Брат мав розгублений вигляд.

— Хто такий Осифер Плам? Це батько лорда Філіпа чи... хто?

«Та він майже такий самий неук, як Роберт. Усі його мізки в тій руці були, що меча тримала».

— До біса Плама, просто запам'ятай те, що я тобі кажу. Присягнися, що стоятимеш біля Томена, аж поки не зійде сонце.

— Як накажеш,— озвався він так, наче всі її страхи — безпідставні.— Ти й далі збираєшся спалити Вежу правиці?

— Після бенкету,— сказала Серсі; на її думку, з усього весілля тільки цей момент зможе трохи її розважити.— У тій вежі вбили нашого лорда-батька. Я на неї дивитися не можу! А якщо боги милостиві, то дим ще й викурить з-під руїн кількох пацюків.

— Тиріона, ти хотіла сказати,— Джеймі закотив очі.

— І його, і Вейрису, і тюремника.

— Якби хтось із них ховався у вежі, ми б їх знайшли. Я ціле військо туди послав з ломачами й молотками. Ми ламали стіни, здирали підлоги й відшукали півсотні таємних ходів.

— Звідки вам знати, що там ще півсотні не лишилося?

Деякі з таємних лазівок були такі вузькі, що Джеймі довелося залучати пажів і малих конюших, щоб їх дослідити. Знайшли хід у чорні камери і якийсь бездонний мурований колодязь. Знайшли

приміщення, повне черепів і пожовклих кісток, а ще — чотири мішки почорнілих срібняків з часів правління першого короля Вісериса. Знайшли тисячі пацюків... та не було серед них ні Тиріона, ні Вейриса, і Джеймі врешті-решт поклав пошукам край. Один хлопчина застряг у вузькому проході, почав верещати, і довелося його витягати за ноги. Інший упав у якусь шахту й ноги переламав. А двоє гвардійців, які досліджували бічне відгалуження тунелю, просто зчезли. Інші гвардійці стверджували, що десь у глибині чують їхні далекі крики, та коли вояки Джеймі розвалили стіну, з того боку виявили тільки землю й каміння.

— Куць малий і хитрий. Може, він і досі в стінах. Якщо так, вогонь його викурить.

— Навіть якщо Тиріон і досі ховається в замку, він точно не у Вежі правиці. Ми від неї саму шкаралупу залишили.

— Якби ще й решту цього поганого замку отак роздобати,— сказала Серсі.— По війні я на тому боці річки збудую новий палац.

Позавчора він наснився їй — пишний замок, оточений лісами й садами, за багато льє від смороду й гамору Королівського Причалу.

— Це місто — то просто якась помийна яма. Дай мені волю — я б узагалі перевела двір у Ланіспорт і правила королівством з Кичери Кастерлі.

— Це ще безглуздіше, ніж палити Вежу правиці. Поки Томен сидить на Залізному троні, королівство бачить у ньому законного короля. Сховай його в Кичері — і він стане просто ще одним претендентом на престол, як ото Станіс.

— Це я добре розумію,— гостро відтяла королева.— Я ж кажу: була б моя воля, але я не збираюся переводити двір у Ланіспорт. Ти зажди такий тупий був — чи втрата руки так на тебе діє?

Джеймі не звернув уваги.

— Якщо полум'я з вежі перекинеться далі, ти цілий замок спалити можеш — вмисно чи невмисно. Дикополум'я — штука підступна.

— Лорд Галін запевнив мене, що його піроманти здатні контролювати вогонь,— сказала Серсі. Гільдія алхіміків уже два тижні готує нову порцію дикополум'я.— Нехай весь Королівський Причал бачить вогнисько. Це стане уроком для наших ворогів.

— Ти мені зараз Ейриса нагадуєш.

У неї роздулися ніздрі.

— Тримайте язика на припоні, сер.

— Я теж тебе кохаю, любя сестро.

«А як могла я кохати таке жалюгідне створіння?» — подумала Серсі, коли він пішов. «Він — твій близнюк, твоя тінь, твоя половинка»,— прошепотів інший голос. «Колись був,— подумала вона,— більше — ні. Він став мені чужий».

Порівняно з розкішшю церемонії Джофрі, весілля короля Томена було скромним, ба навіть маленьким. Ще одного бучного свята не хотів ніхто, тим паче королева, платити теж не хотів ніхто, тим паче Тайрели. Отож юний король узяв Марджері Тайрел за дружину в королівському септі Червоної фортеці у присутності менш як сотні гостей, тоді як шлюб його брата з тою самою жінкою відбувався на очах тисячі гостей.

Наречена була гарна — весела та вродлива, а наречений — пухкенький і з дитячим личком. Він промовив обітницю тоненьким дитячим голоском, присягнувши вже двічі овдовілій дочці Мейса Тайрела в коханні й вірності. Марджері вбрала ту саму сукню, що й на весілля з Джофрі,— невагому й витончену, з шовку барви слонової кістки, прикрашену мирським мереживом і дрібненькими перлами. Сама Серсі й досі була в чорному на знак жалоби за своїм убитим первістком. Удова може радіти, пити, танцювати, геть забувши про Джофа, а от мати так легко про нього не забуде.

«Неправильно все це,— думала Серсі.— Занадто вже рано». Рік, два роки можна було й почекати. Небосад мав би вдовольнитися й заручинами. Серсі озирнулася на Мейса Тайрела, який стояв поміж дружиною і матір'ю. «Ви мене примусили терпіти цю пародію на шлюб, мілорде, і я це вам ще пригадаю».

Коли прийшов час обмінюватися плащами, наречена граційно опустила навколішки, й Томен накрив їй плечі важким злототканим чудовиськом, яким укрит Роберт плечі Серсі на їхнє весілля,— на спині оніксом вишитий був вінценосний олень дому Баратеонів. Серсі хотіла використати тонкий червоний шовковий плащ з весілля Джофрі. «Цього плаща вдягнув мій батько моїй матері в день їхнього весілля», — пояснила Серсі Тайрелам, але королева колючок і цю пропозицію відхилила. «Оця старинка? — мовила карга.— Трохи він уже потертий і... нещасливий, насмілюся сказати. Та й чи не більше пасує олень

законному сину короля Роберта? За моїх часів наречена вдягалася в кольори чоловіка, а не його матері».

Дякуючи Станісу і його брудному листу, щодо Томенового походження тепер переповідали багато пліток. Серсі не наважилася роздмухувати вогонь, наполягаючи, щоб син вбирав наречену в ланістерівський кармазин, отож довелося чемно погодитися. Але сам вигляд отого всього золота й онікса викликав у неї хвилю обурення. «Що більше Тайрели отримують, то більше вимагають».

Коли прозвучали всі обітниці, король і його новоявлена королева вийшли з септу — приймати вітання.

— У Вестеросі тепер дві королеви, і нова не менше вродлива, ніж стара,— прогуркотів Лайл Крейкгол, не лицар, а чистий йолоп, який частенько нагадував Серсі її сумної пам'яті чоловіка. Кортіло дати йому ляпаса. Гайлз Розбі хотів поцілувати її руку, але тільки пальці обкашляв. Лорд Редвин цьомнув її в щічку, а Мейс Тайрел розцілував у обидві. Великий мейстер Пайсел сказав, що це не сина вона віддала, а ще одну дочку надбала. Бодай вдалося уникнути сльозливих обіймів леді Танди. Не з'явився ніхто зі Стоуквортських пані, й королева за це була їм дуже вдячна.

Одним з останніх підійшов Кеван Ланістер.

— Я так розумію, ти їдеш від нас на інше весілля,— сказала до нього королева.

— Нарешті Глиба викинув зломлених із замку Дарі,— озвався той.— Нас чекає там Ланселева наречена.

— Твоя леді-дружина приїде на весілля?

— У приріччі досі небезпечно. Ще блукають повсюди покидьки Варго Гоута, та й Берик Дондаріон по черзі вішає Фреїв. А це правда, що до нього приєднався Сандор Кліган?

«Він про це звідки знає?»

— Так кажуть. Але повідомлення дуже плутані.

Вчора ввечері прилетів птах із септиря на острові в гирлі Тризуба. Банда беззаконників вчинила жорстокий напад на сусіднє містечко Варниця, і дехто з виживанців запевняє, що серед нальотчиків був галасливий бузувір у шоломі у формі собачої голови. Він начебто вбив дюжину людей і згвалтував дванадцятирічну дівчинку.

— Без сумніву, Лансель вистежить Клігана й лорда Берика, щоб відновити у приріччі королівський мир,— мовила Серсі.

Сер Кеван кілька секунд дивився їй в очі.

— Мій син не зможе впоратися з Сандором Кліганом.

«Ну, бодай у цьому ми з тобою згодні».

— А його батько?

Дядько стиснув уста.

— Якщо Кичера Кастерлі не потребує моїх послуг..

«Твої послуги потрібні були тут». Серсі вже призначила каштеляном Кичери кузена Даміона Ланістера, а іншого кузена, сера Давена Ланістера,— хранителем Заходу. «Зневага не минається дарма, дядьку».

— Привезіть нам голову Сандора — і я певна у вдячності його світлості. Джофу, може, й подобався Гончак, а от Томен його завжди боявся... і, схоже, небезпідставно.

— Якщо пес зривається з ланцюга, провина лежить на його господарі,— мовив сер Кеван. А тоді розвернувся й пішов геть.

Джеймі провів сестру в малу залу, де вже готувався бенкет.

— Це ти в усьому винен,— шепотіла вона дорогою.— Нехай одружаться, сказав ти. Марджері мала б оплакувати Джофрі, а не шлюбити його брата. Мала б горювати, як я. Не вірю я, що вона цнотлива. Ренлі мав прутень, хіба ні? Він же Робертів брат, він точно мав прутень. Якщо ота бридка стара гаргара вважає, що я дозволю, аби мій син...

— Зовсім скоро ти позбудешся леді Оленни,— тихо урвав її Джеймі.— Завтра вона повертається у Небосад.

— Це так вона каже.

Серсі не вірила жодним обіцянкам Тайрелів.

— Вона їде,— наполягав брат.— Мейс забирає половину війська у Штормокрай, а друга половина повертається в Розлоги з сером Гарланом, щоб таки підтвердити його право на Ясноводу Фортецю. Ще кілька днів — і з руж на Королівському Причалі залишаться тільки Марджері зі своїми фрейлінами та кілька гвардійців.

— І сер Лорас. Чи ти забув про свого побратима?

— Сер Лорас — лицар королівської варти.

— Сер Лорас настільки Тайрел, що в нього сеча ружами пахне. Йому взагалі не можна було білого плаща давати.

— В цьому я з тобою згоден: свій вибір я б на ньому теж не зупинив. Але зі мною ніхто не радився. Однак Лорас, думаю,

служитиме добре. Цей плащ змінює чоловіка.

— Тебе він точно змінив, і не на краще.

— Я теж тебе кохаю, люба сестро,— Джеймі притримав перед нею двері, а тоді провів її до почесного столу, де вона всілася поряд з кріслом короля. З другого боку Томена приготували крісло для Марджері, теж на почесному місці. Коли дівчина увійшла під руку з маленьким королем, то не забула зупинитися біля Серсі, розцілувати її в обидві щоки й обійняти.

— Ваша світлосте,— заговорила Марджері нахабно,— я почуваюся так, наче тепер у мене з'явилася друга мама. Сподіваюся, ми дуже зблизимося — нас поєднає любов до вашого любого синочка.

— Я любила обох синів.

— В молитвах я ніколи не забуваю і про Джофрі,— сказала Марджері.— Я ніжно його кохала, тільки не отримала можливості краще його пізнати.

«От брехуха,— подумала королева.— Якби ти бодай на мить закохалася в нього, то так непристойно не квапилася б одружуватися з його братом. Корона — ось що тобі було потрібно». Вона ледве стрималася, щоб не дати ляпаса цій зарум'яненій нареченій просто на помості, на очах у половини двору.

Як і служба в септі, весільний бенкет теж був скромний. Усі приготування взяла на себе леді Алері: Серсі не витримала б цього страшного завдання ще раз — після того, чим закінчилося весілля Джофрі. Подавали тільки сім страв. Поміж стравами гостей розважали Маслозад і Сновида, а в той час як гості їли, грала музика. Послухали скрипку й волинку, флейту і лютню, арфу. Єдиним співцем був якийсь фаворит Марджері — хвацький життєрадісний юнак, вдягнений у всі відтінки блакиті; назвався він Блакитним Бардом. Заспівавши кілька пісень про кохання, він пішов геть.

— Яке розчарування! — голосно зазначила леді Оленна.— А я сподівалася послухати «У Кастамері дощ».

Скільки б не дивилася Серсі на старуху, а перед очима плавало обличчя Магі Ропухи — зморшкувате, моторошне й мудре. «Та всі літні жінки схожі між собою,— намагалася Серсі вмовити себе,— от і все». Якщо по правді, то горбата чаклунка геть не схожа була на королеву колючок, однак чомусь оця гидка посмішечка леді Оленни мов перенесла Серсі в намет Магі. Вона досі пам'ятала той запах,

п'яний від дивних східних прянощів, пам'ятала м'якість ясен Магі, коли та смоктала кров з пальця Серсі. «Королевою ти будеш,— пообіцяла стара з вустами досі мокрими, червоними й блискучими,— поки не з'явиться інша, молодша і вродливіша, яка скине тебе й відбере в тебе все найдорожче».

Серсі через Томенову голову глянула на Марджері, яка сміялася, сидячи поряд зі своїм батьком. «Так, вона гарненька,— довелося визнати,— але це лише через молодість. Навіть селючки замолоду гарненькі — поки ще свіжі, невинні й незіпсуті, й багато в кого з них каштанові коси та карі очі, як і в неї. Тільки дурень може сказати, що вона вродливіша за мене». Але на світі повно дурнів. І при дворі її сина теж.

І коли виголосити перший тост підвівся Мейс Тайрел, її гумор не поліпшився. Тайрел високо підніс золотий кубок, усміхаючись до своєї гарненької донечки, і прогуркотів:

— За короля і королеву!

Вівці забекали одностайно з ним.

— За короля і королеву! — кричали вони, цокаючись кубками.— За короля і королеву!

Вибору не було — довелося Серсі випити разом з усіма, тільки дуже хотілося, щоб оті всі гості зліпилися в одне обличчя, й тоді б вона хляпнула вино просто їм в очі, щоб нагадати, що це вона — справжня королева. Єдиний з Тайрелових підлабузників, який ще пам'ятав про неї, Пакстер Редвин, підвівся, похитуючись, щоб теж виголосити тост.

— За обох королев! — проскрекотав він.— Нову і стару!

Серсі випила декілька кухлів вина, а от їжу тільки по золотій тарілці розмашувала. Джеймі їв ще менше і взагалі рідко присідав на своє місце на помості. «Він так само нервується, як і я»,— збагнула королева, спостерігаючи, як він гасає залюю, здоровою рукою відсуваючи гобелени, щоб пересвідчитися — за ними ніхто не ховається. Навколо будівлі на чатах розставлені ланістерівські списники, знала Серсі. Сер Озмунд Кетлблек охороняв одні двері, сер Мірин Трант — другі. За кріслом короля стояв Балон Свон, за кріслом королеви — Лорас Тайрел. На бенкеті ніхто не мав мечів, тільки білі лицарі.

«Мій син у безпеці,— запевняла себе Серсі.— Нічого йому не станеться — не тут і не зараз». Та щоразу як вона дивилася на Томена,

перед очима поставала картина, як Джофрі хапається руками за горло. А коли Томен закашлявся, у королеви на мить перестало битися серце. Кинувшись до нього, вона збила з ніг служницю.

— Просто вино пішло не в те горло,— запевнила її Марджері, всміхаючись. Узявши Томена за руку, вона поцілувала йому пальчики. — Мій маленький коханий має пити меншими ковточками. Бачите, ви до смерті налякали свою леді-матір.

— Вибач, мамо,— присоромлено мовив Томен.

Серсі більше не витримувала. «Ніхто не повинен бачити, як я плачу»,— подумала вона, відчувши, як на очі накочуються сльози. Проминувши сера Мірина Транта, вона вийшла з чорного ходу. І тільки опинившись на самоті, попід лійовою свічкою, дозволила собі схлипнути — раз, удруге. Жінка має право на сльози, королева — ні.

— Ваша світлосте! — почувся ззаду голос.— Я не заваджу?

Голос був жіночий, зі східним акцентом. На мить Серсі перелякалася, що це до неї з могили заговорила Магі Ропуха. Та була це лише Мерівезерова дружина — чорноока красуня, з якою лорд Ортон побрався у вигнанні та привіз потім додому, в Довгостіл.

— У малій залі надто задушливо,— почула Серсі власні слова.— У мене від диму очі сльозяться.

— І в мене, ваша світлосте,— мовила леді Мерівезер; на зріст вона була висока, як і королева, тільки не білява, а темна: коси як воронове крило й оливкова шкіра, і на десяток років молодша. Жінка простягнула королеві блакитного шовкового носовичка з мереживом. — У мене самої син. Коли він одружуватиметься, боюся, я ріки сліз наплачу.

Серсі витерла щоки, лютуючи, що її сльози хтось побачив.

— Дякую,— сухо мовила вона.

— Ваша світлосте, я...— мирсянка стишила голос.— Ви маєте дещо знати. Ваша служниця підкуплена. Переповідає леді Марджері все, що ви робите.

— Сенель? — у королеви від наглої люті аж у животі замлоїло. Невже вона взагалі нікому не може довіряти? — Ви в цьому впевнені?

— Приставте до неї стеження. Марджері ніколи не зустрічається з нею особисто. Її ворони — кузини, це вони носять повідомлення. Іноді Елінор, іноді Алла, іноді Мега. Всі вони для Марджері як сестри. Зустрічаються в септі, наче прийшли молитися. Поставте завтра свою

людину на галереї — і вона побачить, як біля вівтаря Діви Сенель шепочеться з Меґою.

— Якщо це правда, навіщо ви це розповідаєте мені? Ви ж теж компаньйонка Марджері. Чого ж ви її зраджуєте? — Серсі навчилася підозріливості ще в батька на колінах: це теж може бути пастка — брехня, щоб посварити лева й ружу.

— Довгостіл, може, і присягав Небосаду,— відповіла жінка, мотнувши чорними косами,— але я з Мира, я віддана тільки чоловіку і сину. І роблю, як їм буде найкраще.

— Зрозуміло.

У тіснєві коридору королева занюхала парфуми своєї візаві — мускусний аромат, який відгонив мохом, землею і польовими квітами. А крізь нього пробивалося честолубство. «Вона давала свідчення на Тиріоновому суді,— зненацька пригадала Серсі.— Бачила, як Куць підкинув отруту Джофу в кубок, і не побоялася про це розповісти».

— Я перевірю,— пообіцяла королева.— Якщо ви кажете правду, отримаєте винагороду.

«А якщо брешете, лишитесь без язика, а отой ваш лорд-чоловік — без земель і золота».

— Ваша світлість дуже ласкава. І прегарна,— посміхнулася леді Мерівезер. Зуби вона мала білі, а уста — повні й темні.

Повернувшись у малу залу, королева побачила, що брат неспокійно ходить туди-сюди.

— Просто ковток вина пішов не в те горло. Але я теж перелякався.

— У мене в нутрі все у вузол скрутилося, я їсти не можу,— загарчала на нього королева.— Вино на смак — наче жовч. Це весілля — то помилка.

— Весілля було необхідне. А хлопчик у безпеці.

— Дурень! Жодна людина, вдягаючи корону, не може бути в безпеці.

Серсі розирнулася салою. Мейс Тайрел реготав серед своїх лицарів. Лорди Редвін і Рован нишком про щось перемовлялися. Сер Кеван сидів замислено в глибині зали над кубком вина, а Лансель щось шепотів до септона. Сенель рухалася вздовж столу, наповнюючи кухлі кузин королеви вином червоним, наче кров. Великий мейстер Пайсел задрімав. «Не можу я тут ні на кого покластися, навіть на Джеймі,—

похмура подумала королева.— Треба всіх їх вимести геть і оточити короля моїми людьми».

Потому як подали та прибрали солодощі, горіхи й сири, Марджері з Томеном пішли до танцю; кружляючи залю, вигляд вони мали трохи кумедний. Тайрелівна на дві голови вища за свого малолітнього чоловіка, та й Томена не назвеш зграбним танцюристом — нема в ньому природної грації Джофрі. Але він щиро старався і, здається, не помічав, яку влаштував виставу. Причому щойно його покинула панна Марджері, як за нього взялися її кузини, одна по одній, наполягаючи, що його світлість має потанцювати і з ними. «Поки вони натанцюються, він уже почне шпортатися й шаркати, як дурень,— подумала Серсі обурено, спостерігаючи за цим.— Половина двору позаочі сміятиметься з нього».

Поки Алла, Елінор і Мега по черзі танцювали з Томеном, Марджері кружляла залю спершу зі своїм батьком, а потім з братом Лорасом. Лицар Квітів був у білих шовках, з поясом із золотих руж і нефритовою ружею на застібці плаща. «Вони майже як близнюки»,— подумала Серсі, роздивляючись їх. Сер Лорас був на рік старший за сестру, але мав такі самі карі очі, такі самі густі каштанові кучері, що вільно спадали на плечі, таку саму чисту гладеньку шкіру. «Трохи прищів могли б навчити їх скромності». Лорас був вищий, з ріденьким каштановим пушком на щоках, Марджері мала гарні жіночі форми, та в усьому іншому вони схожі були навіть більше, ніж Серсі з Джеймі. І це її теж дратувало.

Ці міркування урвав її власний близнюк.

— Ваша світлість не пошанує свого білого лицаря танцем?

Серсі кинула на нього спопеляючий погляд.

— Щоб ти по мені тим своїм кикотем возив? Ні. Але я дозволю тобі налити мені вина. Якщо, звісно, зможеш зробити це, не розплескавши.

— Такий калічка, як я? Оце навряд чи,— він пішов геть — робити ще один обхід зали. Довелось наповнювати кубок самій.

Відмовила Серсі й Мейсу Тайрелу, а згодом і Ланселю. Решта вже натяк зрозуміли, тож більше ніхто до неї не підходив. «Наші добрі друзі й лояльні лорди». Та Серсі не може навіть довіряти західнякам, батьковим присяжним мечам і прапороносцям! Особливо якщо її рідний дядько змовляється з ворогами...

Марджері танцювала зі своєю кузиною Аллою, Меґа — з сером Толадом Довганем. Інша кузина, Елінор, пила вино з юним вродливим Дрейфмаркським Байстріюком — Ораном Вотерзом. Це вже не вперше королева звернула увагу на Вотерза — стрункого юнака з сіро-синіми очима й довгим сріблясто-золотим волоссям. Коли вона вперше його побачила, на якусь мить їй навіть привиділося, що це Рейгар Таргарієн повстав з попелу. «Це все через волосся,— сказала вона собі.— Він і наполовину не такий вродливий, яким був Рейгар. Обличчя занадто вузьке, а ще ота ямочка на підборідді...» Веларіони — нащадки давніх валерійців, деякі з них мають таке саме сріблясте волосся, як колишні королі-дракони.

Томен повернувся в крісло — поїсти яблучного пирога. Дядькове крісло стояло порожнє. Зрештою королева очима відшукала дядька в куті — він розмовляв з сином Мейса Тайрела — Гарланом. «Про що це вони можуть говорити?» У Розлогах сера Гарлана величають Галантним, але йому Серсі довіряла не більше, ніж Марджері чи Лорасу. Вона ще не забула золотий, якого Кайберн відшукав під нічним горщиком у тюремника. «Золота долоня Небосаду. А Марджері шпигує за мною». Коли підійшла Сенель, щоб наповнити їй кубок, королева заледве стрималася, щоб не вчепитися їй у горлянку й не задушити. «Навіть не думай мені всміхатися, мала зрадлива сучко. Ото ти в мене проситимешся, коли я за тебе візьмуся!»

— Думаю, на сьогодні королеві вже досить вина,— почувся голос брата Джеймі.

«Недосить,— подумала королева.— Всього вина на світі не стане, щоб я витерпіла це весілля до кінця». Вона так стрімко скочила на ноги, що мало не впала. Джеймі притримав її, підхопивши під руку. Випручавшись, вона поплескала в долоні. Музика стихла, голоси замовкли.

— Лорди й леді,— гукнула Серсі,— ласкаво прошу вас надвір — запалимо свічку, щоб відсвяткувати союз Небосаду й Кичери Кастерлі, а також нову добу миру й достатку для Сімох Королівств.

Темна й занедбана стояла Вежа правиці, зяючи дірами, де колись були дубові двері й віконниці. Та навіть зруйнована і зневажена, вона мала загрозливий вигляд, нависаючи над зовнішнім двором. Виходячи з малої зали, гості мали пройти в її тіні. Звівши погляд, Серсі побачила, як зубці на її стінах вгризаються в осінній місяць-повню, й

чомусь подумала про те, скільки правиць скількох королів мешкали тут за останні три сторіччя.

Ярдів за сто від вежі королева зупинилася, щоб відсапатися й позбутися запаморочення.

— Лорде Галіне! Можете починати.

Галін Піромант, пробурмотівши «гм-м-м», помахав смолоскипом, якого тримав у руці,— й лучники на мурах напнули луки, посилаючи дюжину запалених стріл у порожні вікна.

Вежа зі свистом спалахнула. За мить її нутро ожило від світла — червоного, жовтого, рудого... і зеленого, лиховісного темно-зеленого кольору жовчі, нефритів і посліду піромантів. «Речовина» — ось як її називали алхіміки, а простолюд дав їй назву «дикополум'я». У Вежі правиці його було п'ятдесят горщиків, а ще дрова, діжки смоли й залишки земних скарбів, що належали карлику на ім'я Тиріон Ланістер.

Королева відчувала жар зеленого полум'я. Піроманти кажуть, є тільки три речі, що дають більше жару, ніж речовина: драконове полум'я, вогонь у надрах землі й літнє сонце. Коли перші гарячі язики вилетіли з вікон, облизуючи стіни, деякі леді ахнули. Інші звеселилися, піднімаючи тости.

«Яка краса,— подумала королева,— таким прекрасним був Джофрі, коли його вперше поклали мені на руки». З жодним чоловіком не було їй так добре, як із сином, коли він уперше присмоктався їй до пипки.

Томен розширеними очима дивився на вогонь, водночас зачаровано і злякало, поки Марджері не прошепотіла йому щось на вухо — і він не розсміявся. Деякі з лицарів почали закладатися, як скоро вежа рухне. Лорд Галін, мугикаючи собі під ніс, гойдався на п'ятах.

Серсі пригадалися всі королівські правиці, з якими вона стикалася за ці роки: Оуен Мерівезер, Джон Конінтон, Карлтон Челстед, Джон Арин, Едарт Старк, брат Тиріон. І батько, лорд Тайвін Ланістер,— передусім батько. «Всі вони зараз горять,— казала вона собі, смакуючи цю думку.— Всі вони мертві, всі горять з усіма своїми інтригами, змовами та зрадами. Сьогодні мій день. Мій замок і моє королівство».

Зненацька Вежа правиці застогнала, ще й так гучно, що різко урвалися всі розмови. Каміння затріщало й луснуло, і верхня частина

зубчастої стіни відвалилася й рухнула з гуркотом, від якого здригнувся пагорб, а вгору злетів стовп пилу й диму. В пролам у кам'яній кладці ввірвалося свіже повітря, і вогонь бухнув угору. Зелене полум'я стрибнуло в небо й закружляло. Томен відсахнувся, але Марджері взяла його за руку й мовила:

— Дивіться, полум'я танцює. Як-от щойно ми з вами танцювали, коханий.

— Танцює,— зачудовано повторив Томен.— Мамо, дивися, полум'я танцює.

— Бачу. Лорде Галіне, скільки горітиме вогонь?

— Усю ніч, ваша світлосте.

— Нічогенька свічечка, тут не заперечиш,— сказала леді Оленна Тайрел, яка стояла поміж Лівого і Правого, спираючись на ковіньку.— Освітить нам дорогу в спальню. Старі кістки вже втомилися, та й молодим досить розваг на один вечір. Час вкладати короля й королеву в ліжко.

— Так,— Серсі жестом підкликала Джеймі.— Лорде-командувачу, прошу, проведіть короля і його маленьку королеву в ліжко.

— Як зволите. І вас також?

— Нема потреби,— сказала Серсі, яка після такого пожвавлення все одно заснути б не змогла. Дикополум'я очищало її, випалювало лють і страх, наповнювало рішучістю.— Вогонь такий чарівний! Хочу трохи помилуватися.

— Не варто тобі лишатися тут самій,— завагався Джеймі.

— Я буду не сама. Сер Озмунд може лишитися зі мною й охороняти. Твій побратим.

— Як забажає ваша світлість,— сказав Кетлблек.

— Вона бажає,— Серсі взяла його під руку, й отак пліч-о-пліч вони дивилися, як лютує вогонь.

Заплямований лицар

Ніч видалася несподівано холодною, навіть як на осінь. Поривчастий вологий вітер кружляв провулками, здіймаючи куряву. «Північний вітер, пронизливий». Сер Арис Окгарт натягнув каптур на обличчя. Недобре буде, якщо його впізнають. Два тижні тому в місті-тіні зарізали купця — безневинного чоловіка, який приїхав у Дорн по фініки, та замість сухофруктів знайшов тут смерть. Єдиним його злочином було те, що приїхав він з Королівського Причалу.

«А в мені юрма побачить ще гіршого ворога». Зараз Окгарт би замалим не зрадив нападу. Рука опустилася на руків'я довгого меча, який ховався в брижах двошарового лляного плаща: верхній шар прикрашали бірюзові смуги й рядочки золотих сонць, а нижній — легший — був жовтогарячий. Дорнське вбрання було зручне, але батько, якби дожив, обурився б, що син отак одягнений. Він-бо родом був з Розлогів, і дорняни — відвічні його вороги, як засвідчують гобелени в Старому Дубі. Заплющуючи очі, Арис досі їх бачив мов навіч. Лорд Едгеран Щедрий сидить серед пишноти, а під ногами в нього — ціла гора голів дорнян... Княжий коридор, трилиста пронизане дорнськими списками, а Алестер, востаннє набравши повітря в груди, сурмить у бойовий ріжок... Сер Олівар Зелений Дубок, весь у білому, гине за Юного Дракона... «Дорн не місце для Окгарта».

Ще до смерті княжича Оберина лицар завжди почувався тривожно, коли виходив за межі Сонцеспису — у провулки міста-тіні. Він відчував на собі очі, хай куди йшов, — маленькі чорні дорнські очі, що роздивлялися його з ледь прихованою ворожістю. Крамарі зажди намагалися його надурити, а іноді він підозрював, що шинкарі плюють йому в кухоль. Одного разу зграйка малих голодрабців почала жбурляти в нього каміння, тож довелося розганяти їх, витягнувши

меча. Смерть Червоного Гада тільки розпалила дорнян, хоча на вулицях стало трохи спокійніше відтоді, як князь Доран ув'язнив гадюк у вежі. Та все одно: вдягнути відкрито білий плащ у місто-тінь — біду на себе накликати. Тих плащів Арис привіз із собою три: два вовняні — легкий і цупкий, а третій — з тонкого білого шовку. І без одного з тих плащів на плечах він почувався мов голий.

«Ліпше голий, ніж мертвий,— сказав собі Арис.— Я й досі лицар королівської варти, навіть без плаща. І вона має це поважати. Треба, щоб вона це зрозуміла». Він би в житті не дозволив втягнути себе в таке, але ж як співається: кохання з тебе зробить дурня.

Місто-тінь біля підніжжя Сонцеспису часто в спекотні дні здавалося знелюднілим, і тільки мухи дзижчали на курних вулицях, та щойно западав вечір, ті вулиці оживали. Проходячи попід жалюзійними вікнами, сер Арис почув музику, а деінде хтось настукував на пальчикових барабанах швидкий ритм танку списів, і ніч починала пульсувати. На перетині трьох провулків, попід другою з трьох Серпантинних стін, з балкона гукнула повія. З убрання на ній були хіба коштовності й олія на шкірі. Зиркнувши на неї, Арис похилив плечі й рушив далі, в зуби вітру. «Ми, чоловіки, такі слабкі! Тіло зраджує навіть найшляхетніших з нас». Він подумав про Бейлора Благословенного, який голодуванням доводив себе до непритомності, щоб притлумити хіть, яка його ганьбила. Арису теж так робити?

В арці стояв коротун — смажив на жаровні шматки зміїного м'яса, перевертаючи їх дерев'яними щипцями, коли з одного боку з'явиться скоринка. Від пікантного аромату в лицаря аж очі засльозилися. В найкращий зміїний соус завжди дають краплину отрути, чув він, на додачу до гірничного зерня й драконячого перцю. Мірселла полюбила дорнську кухню так само швидко, як і свого дорнського княжича, і час до часу, щоб потішити її, сер Арис теж міг скуштувати страву-другу. Але від їжі горіло в роті, хотілося ковтнути вина, а коли Арис хотів усе виблювати, пекло ще гірше. А от маленькій королівні подобалося.

Мірселлу він залишив у її покоях: сидючи навпроти княжича Тристана, вона схилилася над гральним столиком, пересуваючи пишно оздоблені фігури по квадратах з нефриту, сердоліку й лазуриту. Повні губки Мірселла трішки розтулила, а зелені очі зосереджено примружила. Гра називалася сивас. У Дощаницю гру привезли на

торговій галері з Волантиса, а зеленокровицькі сироти рознесли її по всій ріці. Дорнський двір просто обожнював цю гру.

А сера Ариса вона доводила до божевілля. Фігур було десять, усі вони ходили по-різному, а дошка щоразу мінялася в залежності від того, як гравці розставляють квадратики на своїй половині. Княжич Тристан на льоту підхопив суть гри, і Мірселла теж навчилася, щоб грати з ним. Їй ще не виповнилося й одинадцяти, а її судженому — вже тринадцять років, однак останнім часом більше виграла саме вона. Але Тристан, схоже, цим не переймався. Ці двоє дітлахів були геть не схожі: він — з оливковою шкірою і прямим чорним волоссям, вона — біла як молоко та з золотими кучерями, — світла й темний, як королева Серсі й король Роберт. Сер Арис тільки сподівався, що дорнський хлопчина принесе Мірселлі більше радості, ніж приніс її матері лорд штормових земель.

Не хотілося залишати її, хоча в замку їй нічого не загрожувало. В її покої у Вежі сонця вело тільки двоє дверей, і на кожних сер Арис поставив по двоє вартових — гвардійців з ланістерівської замкової варти, які приїхали з ними з Королівського Причалу, перевірених у бою, твердих і відданих до шпиків кісток. З Мірселлою були служниці й септа Еглантіна, а з княжичем Тристаном — його присяжний щит, сер Гаскойн Зеленокровицький. «Ніхто її не зачепить, — запевнив себе сер Арис, — а за два тижні ми вже поїдемо».

Так пообіцяв князь Доран. Хоча Ариса вразило, наскільки постарів і ослабнув князь Дорнський, у князевому слові він не сумнівався. «Перепрошую, що не зміг зустрітися з вами раніше й познайомитися з королівною Мірселлою, — сказав йому Мартел, коли Ариса провели до нього у світлицю, — але, маю надію, моя донька Аріанна прийняла вас у Дорні гостинно».

«Так, князю», — відповів Арис, тільки й сподіваючись, що рум'янець сорому не зрадить його.

«Наші краї суворі й бідні, але й красиві. Шкода, що з усього Дорну ви бачили тільки Сонцеспис, але, боюся, виходити поза мури небезпечно і вам, і вашій королівні. В нас, дорнян, кров гаряча, ми легко гніваємося, але важко пробачаємо. Я б радо запевнив вас, що це тільки гадюки так прагнуть війни, але я не хочу вам брехати, сер. Ви ж чули, як на вулицях простолюд підбурював мене скликати списи. Боюся, половина моїх лордів з цим погоджується».

«А ви, князю?» — наважився запитати лицар.

«Давним-давно матір учила мене, що тільки дурень починає війну, якої йому не виграти,— відповів князь Доран; якщо пряме запитання й образило його, він це добре приховав.— Але мир — штука тендітна... тендітна, як ваша королівна».

«Тільки чудовисько скривдить дівчинку».

«Моя сестра Елія мала таку саму дівчинку. Її звали Рейніс. Вона теж була королівною,— зітхнув князь.— Люди, які застромлять ножа в королівну Мірселлу, не зичать зла особисто їй — так само як Ейморі Лорч не зичив зла Рейніс, убиваючи її,— якщо це він її вбив. Ці люди просто хочуть вимусити мене до війни. Якщо Мірселла загине в Дорні, перебуваючи під моїм захистом, хто повірить моїм запереченням?»

«Поки я живий, Мірселлу ніхто не скривдить».

«Шляхетна обітниця,— відказав Доран Мартел з легенькою посмішкою,— але ж ви один, сер. Я мав надію, що, ув'язнивши своїх упертих племінниць, трохи заспокою збурення, але насправді хіба що загнав тарганів під циновку. Щоночі я чую, як вони перешіптуються, нагострюючи ножі».

А він боїться, збагнув тоді сер Арис. І руки в нього трусяться. Князь Доран переляканий! Арису забракло слів.

«Перепрошую, сер,— провадив князь Доран.— Я змарнілий і знесилений, і буває... Сонцеспис своїм гамором, брудом і смородом утомлює мене. Щойно дозволять обов'язки, я повернуся у Водосад. І тоді я заберу королівну Мірселлу з собою». Не встиг лицар заперечити, як князь підніс руку з червоними й набряклими суглобами. «Ви теж поїдете з нами. І септа, і служниці, і ваші гвардійці. Мури Сонцеспису міцні, але під ними розкинулося місто-тінь. Та й у замок щодня приходять сотні людей. Водосад — це мій рай. Його збудував князь Марон як весільний дарунок своїй таргарієнській нареченій, щоб відзначити союз Дорну з Залізним тронем. Осінь там просто чарівна... спекотні дні, прохолодні ночі, солоний бриз із моря, фонтани й водойми. А ще там є інші діти — хлопчики й дівчатка високого шляхетного походження. Мірселла там зможе гратися з однолітками. Там їй не буде самотньо».

«Як скажете». У голові стукотіло від князевих слів. Там вона буде в безпеці. Тільки чому Доран Мартел просив не писати на Королівський Причал про переїзд? Мірселла буде в більшій безпеці,

якщо ніхто не знатиме, де вона. Сер Арис погодився, та і який він мав вибір? Він, звісно, лицар королівської варти, але він сам-один, як і сказав князь.

Провулок зненацька вибіг у залитий світлом двір. «За майстернею свічкаря,— написала вона,— хвіртка й ганок». Штовхнувши хвіртку, Арис піднявся витертими сходами до непозначених дверей. «Мені слід постукати?» Натомість він штовхнув двері й опинився у великій напівтемній кімнаті з низькою стелею, освітленій парою ароматичних свічок, що тріпотіли в нішах товстих глиняних стін. У себе під сандаліями Арис побачив візерунчастий мирський килим, на стіні — гобелен, а поряд — ліжко.

— Міледі! — гукнув він.— Де ви?

— Тут,— з тіні позаду дверей виступила жінка.

Праву руку її обвивала прегарна змія, і її мідні й золоті лусочки з кожним рухом зблискували. З одягу на жінці більше нічого не було.

«Ні,— хотів крикнути Арис,— я прийшов тільки сказати, що маю їхати геть»,— та побачивши, як вона сяє у світлі свічок, втратив мову. Горло пересохло, як дорнські піски. І він безмовно застиг, упиваючись пишнотою її тіла, ямкою на шиї, круглими повними персами з велетенськими темними пипками, крутими вигинами талії і стегон. А за мить, невідомо як, він уже тримав її в обіймах, а вона зривала з нього одяг. Діставшись нижньої сорочки, схопила її на плечах і роздерла шовк до самого пупа, та Арис цього й не помітив. Він торкався пальцями гладенької шкіри — теплої на дотик, як нагрітий дорнським сонцем пісок. Закинувши голову жінки, Арис відшукав її вуста. Вони розтулилися йому назустріч, а в долоні впали її перса. Арис торкнувся пипок, і ті набрякли під його великими пальцями. Волосся в неї було чорне й густе і пахло орхідеями, і від цього густого земляного запаху прутень у нього затверднув так, що аж заболіло.

— Торкніть мене, сер,— шепнула вона йому на вухо. Його рука ковзнула її округлим животом і відшукала ніжну вологу западину під заростями чорного волосся.— Так, тут,— промуркотіла жінка, коли палець його прослизнув усередину. Застогнавши, вона потягнула Арися до ліжка та штовхнула вниз.— Ще, ще, так, ніжно, мій лицарю, мій лицарю, мій ніжний білий лицарю, так, ти, ти, я так тебе хочу!

Її руки самі завели його прутень усередину, а тоді обійняли його за спину, притискаючи ближче.

— Глибше,— прошепотіла вона.— Так, о...

Вона обхопила його ногами, міцними як криця. І поки він встромляв і встромляв, нігті її дряпали йому спину, а тоді вона, скрикнувши під ним, вигнула спину. В цей час пальці її відшукали його пипки і стиснули, і тримали так, поки він не вистрелив їй у лоно своїм сіменем. «Можна померти від щастя»,— подумав лицар, і бодай ненадовго — на дюжину ударів серця — відчув умиротворення.

Але він не помер.

Жага його була глибока і безкрая, наче море, та коли хвилі відкотилися, проступили гострі як ніколи скелі сорому й провини. Іноді їх накривали хвилі, та вони все одно лишалися там, під водою, тверді, чорні та слизькі. «Що я кою? — питав себе Арис.— Я ж лицар королівської варти». Він скотився з жінки й розтягнувся, витріщаючись у стелю. Там бігла велика тріщина — від стіни до стіни. Досі він її не помічав, так само як не помічав і картинки на гобелені: Наймірії зі своїми десятима тисячами кораблів. «Я бачу лише її. Та у вікно міг дракон підглядати, а я б нічого не бачив, окрім її грудей, її обличчя, її усмішки».

— Тут є вино,— провуркотіла жінка йому в шию. Закинула руку йому на груди.— Хочеш випити?

— Ні,— відсунувся він і сів на краю ліжка. В кімнаті стояла задуха, але він тремтів.

— У тебе кров,— сказала жінка.— Сильно я тебе подряпала.

Коли вона торкнулася його спини, він здригнувся так, наче пальці в неї палали вогнем.

— Ні,— підвівся він, голий.— Досить.

— У мене є бальзам. Від подряпин.

«Але не від сорому».

— Подряпини — це дурниця. Пробачте, міледі, я маю йти...

— Вже? — здивувалася вона; у неї був хрипкий голос, і великий рот, створений для шепоту, і повні вуста, спрагли цілунків. Волосся, чорне й густе, впало їй на голі плечі й до самих пишних грудей. Воно кучерявилося великими кільцями. Навіть на горбочку між ніг волосся в неї було м'яке й кучеряве.— Лишіться зі мною на всю ніч, сер. Я ще багато чого можу вас навчити.

— Я вже й так забагато від вас навчився.

— Спершу, здається, ви раділи цим урокам, сер. Ти певен, що тікаєш не в інше ліжко, не до іншої жінки? Скажи мені, хто вона. Ми з нею влаштуємо за тебе поєдинок — голі до пояса, на ножах,— посміхнулася вона.— Якщо, звісно, це не гадюка. Якщо так, то можу й поділитися. Сестричок я теж люблю.

— Ви же знаєте, що ніякої іншої жінки немає. Тільки... служба.

Вона підвелася на лікті й поглянула на нього, сяючи у світлі свічки великими чорними очима.

— Ця пранцювата сучка? Знаю я її. Між ногами в неї сухо, наче порохом припало, а цілує вона до крові. Нехай служба сьогодні разок поспить сама, а ти лишайся на ніч зі мною.

— Моє місце в палаці.

— З твоєю королівною,— зітхнула вона.— Я ревную! Боюся, її ти любиш більше за мене. Але панянка для тебе ще замала. Тобі потрібна жінка, а не дівчинка, однак якщо тебе це так збуджує, можу погратися в цнотливу.

— Не кажіть так.

«Не забувай, вона дорнянка». У Розлогах кажуть, що це від гострої їжі дорняни такі гарячі, а їхні жінки — шалені та хтиві. «Вогнеперець і чудернацькі присмаки розпалюють кров, жінка не може нічого з собою вдіяти».

— Я люблю Мірселлу як дочку,— сказав Арис, якому ніколи не мати власної дочки, так само як і дружини. Натомість він має гарний білий плащ.— Ми їдемо у Водосад.

— Можливо,— мовила вона,— тільки в батька мого все забирає вчетверо більше часу, ніж потрібно. Якщо він каже: виїжджаємо завтра, це означає, що протягом двох тижнів ви таки виїдете. Але у Водосаду тобі буде самотньо, запевняю тебе. І де подівся мій хоробрий кавалер, який казав, що волів би провести в моїх обіймах решту життя?

— Я це сп'яну сказав.

— Та ти три кухлі розведеного вина випив.

— Я сп'янів од вас. Минуло десять років відтоді, як... та я, відколи білого плаща вбрав, не торкався жодної жінки до вас. Я не відав, що таке кохання, а тепер... Я боюся.

— І що могло налякати мого білого лицаря?

— Я боюся за свою честь,— сказав він,— і за вашу.

— Про свою честь я сама подбаю. І про власне задоволення,— вона поклала палець на груди, обвела повільно навколо пипки,— якщо знадобиться. Я доросла жінка.

І це була правда, понад усякий сумнів. Коли вона отак лежить на перині, з лукавою посмішкою на вустах, граючись власним персом... чи є ще на світі жінка з пипками такими великими й чуттєвими? Арис не міг дивитися на них — кортіло вхопити їх губами і смоктати, доки не набрякнуть, вологі та блискучі...

Він відвернувся. Білизна валялася розкидана по підлозі. Лицар нахилився, щоб позбирати її.

— У тебе тремтять руки,— зауважила жінка.— Гадаю, це тому, що їм хочеться пестити мене. Чого ви так квапитеся вдягнутися, сер? Мені ви отак більше подобаєтеся. У ліжку, без одягу, ми справжні, жінка й чоловік, коханці, одна плоть, близькі — ближче не буває. А одяг робить з нас інших людей. Я волю бути з плоті та крові, а не з шовків і самоцвітів, а ви... ви — це не тільки білий плащ, сер.

— Я,— мовив сер Арис,— це мій плащ. А цьому всьому потрібно покласти край — заради вас і заради мене. Якщо нас викриють...

— Люди подумують, що тобі пощастило.

— Люди подумують, що я — кривоприсяжник. А що як хтось прийде до вашого батька й розповість, як я вас зганьбив?

— Батько мій може бути ким завгодно, але ніхто не скаже, що він — дурень. Цноту я втратила з Байстрюком з Богомилості, коли обом нам було по чотирнадцять. І знаєш, що зробив мій батько, дізнавшись про це? — стиснувши простирадло в кулак, вона підтягнула його до підборіддя, затуляючи свою голизу.— Нічого. Мій батько дуже добре це вмів — не робити нічого. Але називає він це «думати». Скажіть-но по правді, сер, ви через мою честь переймаєтеся чи через власну?

— І те, і те,— озвався Арис. Таке звинувачення вкололо його.— Саме тому це й має бути востаннє.

— Ти вже казав так.

«Казав і збирався так вчинити. Але я слабак, бо в іншому разі мене б тут зараз не було». Проте цього він їй сказати не міг: вона була з жінок, які зневажають слабкість, він це відчував. «У ній від дядька більше, ніж від батька». Арис відвернувся, відшукав на кріслі свою смугасту нижню сорочку. Стягуючи її з нього, жінка розірвала її до пупа.

— Подерта,— поскаржився він.— Як її тепер вдягнути?

— Задом наперед,— підказала вона.— Коли накинеш плащ, ніхто нічого не помітить. Може, твоя маленька королівна зашиє її для тебе? Чи мені прислати у Водосад нову сорочку?

— Не треба посилати мені подарунків,— озвався він. Це тільки привертатиме увагу. Стріпнувши сорочку, він вдягнув її задом наперед. Шовк приємно холодив шкіру, тільки на спині, де жінка лишила подряпини, прилипав. Ну, до палацу й так можна буде дійти.— Я просто хочу покласти край цьому... цьому...

— Хіба це по-лицарському, сер? Ви мене ображаєте. Мені вже здається, що всі ваші слова кохання — брехня.

«Вам би я не зміг брехати». Сер Арис почувався так, наче ляпаса отримав.

— Якщо це не кохання, то як я міг зректися власної честі? Коли я з вами, я... я навіть думати заледве можу, ви — все, про що я в житті мріяв, але...

— Словеса — це суховій. Якщо кохаєш мене, то не йди.

— Я дав обітницю...

— ...не одружуватися й не мати дітей. Що ж, місячний узвар я випила, а взяти шлюб з тобою, сам знаєш, я не можу,— посміхнулася вона.— Але, якщо переконаєш, можу лишити тебе за коханця.

— Тепер ви глузуєте з мене.

— Можливо — трішки. Чи ти гадаєш, що ти — єдиний лицар королівської варті, який закохався в жінку?

— В усі часи були люди, яким дати обітницю легше, ніж дотримати,— визнав він. Сер Борос Блаунт вчащає на вулицю Шовкову, а сер Престон Грінфілд навідується до одного мануфактурника, якраз коли того мануфактурника немає вдома, але Арис не ганьбитиме своїх побратимів, обговорюючи їхні слабкості.— Сера Теренса Тойна якось застукали в ліжку з наложницею короля,— натомість мовив він.— Це кохання, присягався він, але це коштувало життя і йому, і їй, і потягнуло за собою падіння його дому та смерть найшляхетнішого лицаря всіх часів.

— А як же Лукамор Любас, що мав троє дружин і шістнадцятеро дітей? Як чую ту пісню, завжди регочу.

— Правда про нього не така вже й смішна. За життя ніхто не прозивав його Лукамором Любасом. Звали його сером Лукамором

Стронгом, і все життя його було облудою. Коли ж його викрили, побратими оскопили його, а Старий Король відіслав його на Стіну. Шістнадцятеро дітей лишилися в сльозах. Липовий він був лицар, як і Теренс Тойн...

— А Лицар-Дракон? — вона, відкинувши простираadlo, опустила ноги на підлогу.— Найшляхетніший лицар усіх часів, кажеш ти, а він уклав до себе в ліжку королеву та зробив їй дитину.

— Я в це не вірю,— обурився Арис.— Легенда про зраду королевича Ейриси з королевою Нейрис — легенда і є: цю брехню вигадав його брат, бо хотів спадок передати не законному сину, а байстрюкові. Ейгона прозвали Негідником не без підстав,— піднявши ремінь з мечем, Арис застібнув його на поясі. Хоча ремінь не дуже поєднувався з шовковою дорнською сорочкою, звичний тягар меча й кинджала нагадав Арису, хто він такий.— Я не хочу, щоб мене пам'ятали як сера Ариса Негідника,— заявив він.— Я не плямуватиму свого плаща.

— Атож,— мовила жінка,— гарного білого плаща. Ти забув: мій двоюрідний дідусь також носив такого плаща. Він помер, як я ще маленька була, але я досі його пам'ятаю. Високий був як вежа й любив мене лоскотати, поки я від реготу не засапаюся.

— Я не мав честі знати княжича Левина,— мовив сер Арис,— проте ніхто не заперечить, що це був видатний лицар.

— Видатний лицар, який мав коханку. Вона вже стара, але замолоду, подекують, була справжня красуня.

Княжич Левин? Цієї історії сер Арис не чув. Його це вразило. Про зраду Теренса Тойна й облудність Лукамора Любаса записано в Білій книзі, але на сторінці княжича Левина немає і натяку на жінку.

— Дядько завжди казав, що чоловіка визначає той меч, що в нього в руці, а не той, що між ногами,— провадила жінка,— отож досить цих благочестивих розмов про заплямований плащ. Не наше кохання ганьбить тебе, а те чудовисько, якому ти служив, і ті звірі, яких ти кличеш побратимами.

Це його вразило в саме серце.

— Роберт не був чудовиськом.

— Він на трон свій видерся по трупах дітей,— сказала вона,— хоча, не заперечую, до Джофрі йому було далеко.

Джофрі. Вродливий був хлопчина, високий і дужий як на свій вік, але нічого більше доброго про нього й не скажеш. Серу Арису соромно було згадувати всі ті рази, коли він за хлопцевим наказом лупив бідолашну Старківну. Коли Тиріон саме його обрав у супровід Мірселлі в Дорн, Арис на знак подяки запалив Воїну свічку.

— Джофрі мертвий, його отруїв Куць,— мовив Арис; він би в житті не подумав, що карлик здатен на такий мерзенний злочин.— Тепер король — Томен, а він на свого брата зовсім не схожий.

— І на сестру теж.

Це таки була правда. Томен — маленький добряк, страшенно старанний, та останній спогад Ариса про нього — як він плаче на причалі. Мірселла не зронила ні сльозинки, хоча це вона полишала рідну оселю й огнище, щоб своєю цнотою скріпити державний союз. Якщо по правді, сестра хоробріша за брата, кмітливіша та впевненіша. Розум у неї меткіший, а манери кращі. Вона ніколи нічого не боялася, навіть Джофрі. «Насправді це жінки — сильна стаття». Арис мав на увазі не тільки Мірселлу, а і її матір, і свою власну матір, і королеву колючок, і вродливих та смертоносних гадюк Червоного Гада. І князівну Аріанну Мартел — її понад усе.

— Не заперечуватиму,— хрипко озвався він.

— Ні? Бо не можеш! Мірселла більше пасує, щоб правити...

— Син передує дочці.

— Чому? Який бог це вигадав? Я — батькова спадкоємиця. Чи мені зректися своїх прав на користь брата?

— Ви перекручуєте мої слова. Я не казав... у Дорні все інакше. В Сімох Королівствах ніколи не правила королева.

— Перший Вісерис хотів, щоб престолонаслідницею стала Рейніра, ти не забув? Та коли король помирав, лорд-командувач королівської варти вирішив по-іншому.

Сер Кристон Коул. Кристон Царетворець нацькував брата на сестру й розсварив королівську варту, викликавши жахливу війну, яку співці потім назвали Танком драконів. Дехто каже, що зробив він це через амбіції: королевич Ейгон був зговірливіший, ніж його свавільна старша сестра. Інші приписують йому шляхетніші мотиви, доводячи, що він просто захищав стародавні андальські звичаї. А дехто взагалі пліткує, що сер Кристон, перш ніж убраться в біле, був коханцем королівни Рейніри, тож хотів помститися жінці, яка його зневажила.

— Царетворець вчинив страшне зло,— сказав сер Арис,— і страшно поплатився за це, але...

— ...але Семеро, можливо, послали тебе сюди саме для того, щоб один білий лицар направив те, що зіпсував інший. Ти вже знаєш, що батько мій, коли повертатиметься у Водосад, збирається взяти з собою Мірселлу.

— Щоб захистити від тих, хто може тут її скривдити.

— Ні. Щоб забрати її від тих, хто може її тут коронувати. Княжич Оберин Червоний Гад, якби дожив, сам одягнув би їй на голову корону, а от батькові моєму бракує мужності,— жінка звелася на ноги.— Ти кажеш, що любиш дівчинку, як любив би рідну дочку. А ти б дозволив, щоб твою дочку позбавили прав і замкнули у в'язниці?

— Водосад не в'язниця,— слабо запротестував Арис.

— У в'язниці немає фонтанів і не ростуть фіги, ти про це? Та щойно дівчинка там опиниться, вирватися звідти вже не зможе. Так само, як і ти. Гота про це подбає. Ти не знаєш його так, як я. Він, якщо його збурити, страшна людина.

Сер Арис нахмурився. Поряд з норвоським капітаном-здорованем з пошрамованим обличчям він завжди почувався неймовірно тривожно. «Подейкують, він і спить, поклавши біля себе оту величезну барду».

— Чого ви чекаєте від мене?

— Лише виконання своєї присяги. Захищати Мірселлу навіть ціною власного життя. Обороняти її... і її права. Одягнути корону їй на голову.

— Я дав обітницю!

— Джофрі, а не Томену.

— Так, але Томен — добрий хлопчик. З нього буде кращий король, ніж був Джофрі.

— Однак не кращий, ніж Мірселла. І вона любить хлопчика. Переконана, що вона ніколи не дозволить його скривдити. За законом Штормокрай належить йому, оскільки лорд Ренлі нащадків не залишив, а лорд Станіс позбавлений цивільних і майнових прав. А з часом до хлопчика перейде і Кичера Кастерлі — через його леді-матір. Він стане наймогутнішим лордом у королівстві... проте на Залізному троні по праву повинна сидіти Мірселла.

— Але ж закон... я не знаю...

— Зате знаю я,— підвелася вона, й довге чорне сплутане волосся впало їй аж до пояса.— Ейгон Дракон створив королівську варту з її обітницями, але те, що створив один король, може скасувати — або змінити — інший. Раніше лицарі королівської варти служили пожиттєво, однак Джофрі вигнав сера Баристана, щоб одягнути плаща на свого пса. Мірселла все зробить, щоб ти був щасливий, та й мене вона любить. І якщо ми попросимо, вона дозволить нам одружитися,— Аріанна, огорнувши його руками, обличчям притулилася йому до грудей. Голова її лягла рівно йому під підборіддя.— Тож ти, якщо захочеш, матимеш і мене, і свій білий плащ.

«Вона мене мордує».

— Ви же знаєте, як я цього хочу, але...

— Я — князівна Дорнська,— мовила вона своїм хрипкуватим голосом,— і не годиться змушувати мене благати.

Сер Арис занюхав аромат парфумів у неї у волоссі й почув, як б'ється серце в її грудях, що притислися йому до грудей. Тіло його відгукувалося на її близькість, і він розумів, що вона теж це відчуває. Поклавши руки їй на плечі, він збагнув, що вона тремтить.

— Аріанно? Князівно? Що з вами, кохана?

— Невже я мушу все пояснювати, сер? Мені страшно. Ти мене кохаєш, але відвертаєшся від мене в той час, коли я найбільше тебе потребую. Невже це так ганебно з мого боку — жадати лицаря, який захистить мене?

Він ще ніколи не помічав у її голосі такої вразливості.

— Авжеж, ні,— мовив Арис,— але ж у вас для захисту є батькові гвардійці, то навіщо...

— Батькових гвардійців я і боюся,— поскаржилася вона дитячим голосочком, наче вона молодша від Мірселли.— Саме батькові гвардійці закували моїх любих кузин у ланцюги.

— Які ланцюги? Я чув, вони живуть з усіма вигодами.

Аріанна гірко розсміялася.

— А ти їх бачив? А знаєш, що батько навіть мені не дозволяє їх навідати?

— Вони намовляли людей на зраду, підбурювали до війни...

— Лорезі шість років, а Дорії — вісім. До якої війни й кого вони можуть підбурити? Але батько і їх ув'язнив разом із сестрами. Ти ж його бачив. Від страху навіть сильні чоловіки коять таке, чого в

іншому разі в житті б не зробили, а батько ніколи сильним і не був. Арисе, серденько, вислухай мене заради свого кохання до мене. Я ніколи не була такою безстрашною, як кузини, бо зросла зі слабкого сімені, але ми з Тієною однолітки і з самого малечку були близькі, як сестри. Між нами немає секретів. Отож якщо ув'язнити могли її, можуть і мене — і з тої самої причини... через Мірселлу.

— Ваш батько ніколи так не вчинить!

— Ти не знаєш мого батька. Я розчарувала його з першого подиху — коли з'явилася на світ без прутня. Півдюжини разів він намагався пошлюбити мене з беззубими сивобородими дідами, нікчемнішими один за одного. Не силував одружуватися, це правда, але самі вже пропозиції свідчать про те, як низько він мене ставив.

— Хай би й так, але ви — його спадкоємиця.

— Справді?

— Він, поїхавши у Водосад, лишив вас правити Сонцесписом, хіба ні?

— Правити? Ні. Свого кузена сера Манфрея він залишив за каштеляна, старого сліпого Рикассо — за сенешаля, своїх бейліфів — збирати мита й податки, які рахує його скарбнича Аліза Ледібрайт; лишив своїх шерифів — забезпечувати лад у місті-тіні, юстиціарів — засідати в судах, а мейстра Майлза — відповідати на листи, які не потребують втручання самого князя. Над ними всіма він поставив Червоного Гада. Мені ж дісталися гостини й гулянки — я маю розважати особливих гостей. Оберин навідувався у Водосад раз на тиждень. Мене ж батько викликає двічі на рік. Я не та спадкоємиця, про яку татко мріяв, він це ясно дав зрозуміти. Його руки скуті нашими законами, та він би радше віддав спадкоємство моєму братові, я це точно знаю.

— Вашому братові? — сер Арис, поклавши руку їй під підборіддя, зазирнув їй в очі.— Це ж ви не про Тристана — він зовсім хлопчик!

— Я не про Трису, а про Квентина,— очі її, чуттєві й чорні як гріх, дивилися незмигну.— Я знаю правду ще з чотирнадцятьох років — з того самого дня, як прийшла до батька в світлицю поцілувати його на добраніч, але його не було. Згодом я дізналася, що то мама його викликала. Він лишив запалену свічку. Коли я підійшла, щоб її загасити, побачила поруч недописаного листа до мого брата Квентина,

в Айронвуд. Батько наказував Квентину виконувати все, що йому велять мейстер і військовий інструктор, бо «одного дня,— писав він,— ти сидітимеш на моєму місці та правитимеш Дорном, а правитель має бути міцний і духом, і тілом»,— по м'якій щічці Аріанни скотилася сльоза.— Це батькові слова, написані власноруч. Вони закарбувалися у мене в пам'яті. Перед сном я довго плакала тої ночі, і в наступні ночі також.

Сер Арис ще не був знайомий за Квентином Мартелом. Княжич змалечку зростав як годованець у лорда Айронвуда, служив у нього пажем, тоді зброєносцем, навіть лицарство прийняв з його рук, а не з рук Червоного Гада. «Був би я батьком, також хотів би зробити своїм спадкоємцем сина»,— подумав Арис, але в Аріанниному голосі звучала така образа, що він усвідомлював: якщо поділиться з нею своїми думками, втратить її назавжди.

— Може, ви неправильно його зрозуміли,— сказав він.— Може, князь писав це, просто щоб спонукати вашого брата краще вчитися.

— Ти думаєш? То скажи мені: а де Квентин нині?

— Княжич нині з військом лорда Айронвуда на кістяній дорозі,— обережно мовив сер Арис. Так сказав йому старезний каштелян Сонцеспису, коли Арис тільки приїхав у Дорн. І мейстер із шовковою бородою повторив те саме.

— Батько хотів би, щоб ми так думали,— заперечила Аріанна,— але в мене є друзі, які кажуть мені зовсім інше. Брат під виглядом звичайного купця таємно перетнув вузьке море. А навіщо?

— Звідки ж мені знати? Підстав може бути сотня.

— Або одна. Тобі відомо, що золотий загін розірвав угоду з Миром?

— Перекупні мечі повсякчас розривають угоди.

— Тільки не золотий загін. «Наше слово на вагу золота» — ось яке гасло в них було ще з часів Гострокрицого. Мир от-от почне війну з лісом і Тайрошем. То для чого розривати угоду, яка гарантувала заgonу добру платню й багату здобич?

— Може, Ліс їм запропонував вищу платню. Або Тайрош.

— Ні,— сказала вона.— Якби йшлося про будь-який інший загін перекупних мечів, я повірила б. Та більшість із них за срібняк зрадить. Але золотий загін не такий. Це братерство вигнанців і нащадків вигнанців, об'єднане мрією Гострокрицого. Вони прагнуть не так

золота, як повернути рідну домівку. І лорд Айронвуд знає це незгірше за мене. Його пращури виступали на боці Гострокрицюго в усіх трьох заколотах Чорнопломеня,— Аріанна взяла сера Арису за руку, і їхні пальці переплелися.— Бачив ти герб дому Толандів з Примарного Пагорба?

Арис на мить замислився.

— Дракон, який пожирає власного хвоста?

— Дракон — це час. Він не має ані початку, ані кінця, отож усі події неминуче повторюються. Андерс Айронвуд — це друге пришествя Кристона Коула. Андерс нашіптує моєму братові, що після батька правити має саме він і що негоже чоловікам колінкувати перед жінками... і що Аріанна, свавільна й розпусна, геть не годиться на правительку,— вона зухвало відкинула волосся.— Отож ми з королівною Мірселлою маємо дещо спільне, сер... наприклад, лицаря, який запевняє, що любить нас обох, але не боротиметься за нас.

— Боротимуся,— опустився сер Арис на одне коліно.— Мірселла і старша за Томена, і більше заслуговує на корону. Хто захистить її права, якщо не її королівський вартовий? Мій меч, моє життя, моя честь — усе це належить їй... і вам, утіхо мого серця. Присягаюся: ніхто не вкраде ваших законних прав, поки я маю силу підняти меча. Я ваш. То чого ви просите?

— Всього,— вона теж опустила на навколішки, щоб поцілувати його у вуста.— Всього, мій коханий, всього, моє справжнє, солодке і вічне кохання. Та спершу я хочу...

— Просіть — і отримаєте.

— ...Мірселлу.

Брієнна

Мур був старий і розкришений, та коли Брієнна угледіла його серед ланів, у неї на загривку волосся стало сторч.

«Саме тут ховалися лучники, які вбили бідолашного Клеоса Фрея»,— подумала вона... але через півмилі підїхала ще до одного муру, дуже схожого на перший, і тепер уже не була певна. Порита коліями дорога зміїлася й звивалася, а голі брунатні дерева зовсім не схожі були на ті зелені, які запам'яталися Брієнні. Це вона щойно проїхала повз те місце, де сер Джеймі вихопив меч з піхов кузена? А де той ліс, у якому вони билися? Струмок, у якому вони брѳохалися й борюкалися, поки не привернули увагу бравих компанїйцїв?

— Міледї? Сер? — Подрик так і не вирішив, як до неї звертатися.
— Чого ви шукаєте?

«Привидїв».

— Мур, який колись проїжджала. Пусте.

Тодї в сера Джеймі було ще двї руки. «Як я його ненавидїла, з усїма його кпинами й посмішками».

— Тихше, Подрику. В цих лісах ще досї можуть водитися беззаконники.

Хлопець обвів поглядом голї брунатні дерева, мокре листя, багнисту дорогу попереду.

— У мене меч. І битися я вмїю.

«Але не настїльки добре». Брієнна сумнївалася не в хоробростї хлопця, а в його навичках. «Може, він і зброєносець, принаймнї таким називається, тїльки люди, яким він служив, самї йому прислужилися погано».

Дорогою у Сутїнь-дїл вона таки спромоглася витягнути з нього всю його історїю. Сам хлопець походив з молодшої гїлки дому Пейнїв

— збіднілої гілки, яка почалася від одного з менших синів. Батько Подрика все життя служив зброєносцем у заможніших родичів, а Подрика зачав з донькою свічкаря, яку встиг пошлюбити, перш ніж загинути під час Грейджоевого заколоту. Мати покинула хлопця на одну зі своїх кузин, коли йому було чотири роки, і втекла з мандрівним співцем, який зробив їй другу дитину. Подрик її навіть не пам'ятає. Виростив хлопчика сер Седрик Пейн, хоча з незв'язної оповіді можна було зробити висновок, що до малого ставилися більше як до служки, ніж до сина. Коли Кичера Кастерлі скликала прапори, лицар узяв Подрика з собою — займатися кіньми й чистити обладунки. А потім сер Седрик загинув у приріччі, воюючи у війську лорда Тайвіна.

Опинившись далеко від домівки, сам-один і без грошей, хлопець пристав до тлустого лицаря-бурлаки на ім'я сер Лорімер Черевань, який належав до загону лорда Лефорда, що мав завдання обороняти обоз. «Хлопці, що чатують харчі, завжди їдять найкраще»,— любляв казати сер Лорімер, аж поки його не піймали на крадіжці солонини з особистих запасів лорда Тайвіна. Тайвін Ланістер повісив його, щоб дати урок іншим злодіям. Подрик теж куштував ту солонину й міг би скуштувати й мотузки, але його врятувало прізвище. Його до себе взяв сер Кеван Ланістер, а за деякий час відіслав за зброєносця до свого небожа Тиріона.

Сер Седрик навчив Подрика ходити біля коня й вибирати камінці з копит, а сер Лорімер — красти, але жоден з них так і не навчив його вправлятися з мечем. А от Куць, коли вони опинилися при дворі, відвів його до військового інструктора Червоної фортеці. Проте під час хлібних бунтів сер Арон Сантагар мало не загинув, і на цьому Подрикове тренування закінчилося.

Отож Брієнна вирізала з опалих гілок два дерев'яні «мечі», щоб перевірити Подрикову вправність. І з приємністю довідалася, що хлопець, може, й говорить не до ладу, зате до ладу б'ється. Він був безстрашний і уважний, але надто вже худий і кістлявий, а про силу взагалі не йшлося. Тож якщо він вцілів у Битві на Чорноводді, як заявляє, то це тільки тому, що нікого він там не зацікавив як потенційна жертва. «Можеш зватися зброєносцем,— сказала до нього Брієнна,— але знавала я удвічі молодших пажів, які б тебе до крові віддубасили. Якщо хочеш пристати до мене, спати щовечора лягатимеш з водянками на долонях і синцями на руках, а тіло так

болітиме від тренувань, що й заснути, либонь, не зможеш. Воно тобі треба?»

«Треба,— твердо мовив хлопець.— Я саме цього і хочу. Синців і водянок. Ну, тобто не хочу, але хочу. Сер. Міледі».

І поки що він своє слово тримав, а Брієнна тримала своє. Подрик не нарікав. І щоразу, коли в нього на робочій руці вискакувала нова водянка, він гордо її показував Брієнні. Й коней він доглядав дуже добре. «Він і досі ніякий не зброєносець,— нагадала собі Брієнна,— але ж і я не лицар, хай скільки разів він звернеться до мене „сер“». Вона б його відіслала додому, але ж йому нема куди йти. Крім того, хоча Подрик і запевняв, що не знає, куди поділася Санса Старк, може так статися, що знає він більше, ніж сам здогадується. Якесь випадкове зауваження, якийсь спогад можуть стати ключем для Брієнни в її пошуках.

— Сер? Міледі? Он віз попереду,— вказав Подрик.

Брієнна теж його побачила: дерев'яний віз, двоколісний і з високими бортами. Але запряжені в нього були чоловік і жінка, які й тягнули його глибокими коліями, що вели до Дівоставу. З одягу можна було судити, що це селяни.

— Пригальмуй,— мовила Брієнна до хлопця.— Бо ще візьмуть нас за розбійників.

— Так, сер. Я чемний. Міледі.

Проте хлопцеві, схоже, навіть подобалася перспектива, що його можуть узяти за розбійника.

Селяни сторожко спостерігали, як наближаються клусом два вершники, та щойно Брієнна засвідчила, що не збирається їх кривдити, вони дозволили приєднатися до них.

— Колись у нас і віл був,— почав розповідати літній чоловік дорогою, яка тягнулася через зарослі бур'яном лани, заболочені озера й попалені, почорнілі ліси,— але його забрали вовки...— Обличчя його почервоніло від напруги.— Забрали і нашу дочку, щоб побавитися, але після битви під Сутінь-долом вона повернулася. А віл не повернувся. Напевно, вовки його з'їли.

Жінці не було чого додати. Вона була молодша за чоловіка років на двадцять, але не зронила і слова, тільки поглядала на Брієнну такими очима, як дивилася б на двоголове теля. Панна Тартська вже звикла до таких поглядів. Леді Старк до неї ставилася добре, але інші

жінки здебільшого були такі самі жорстокі, як і чоловіки. Важко сказати, що їй здавалося образливішим: гострі язички й ворожі смішки красунь-дівчат чи холодні очі дорослих леді, які ховали за машкарою чемності своє презирство. А простолюдинки часом бували ще гірші.

— Коли востаннє я бачила Дівостав, він лежав у руїнах,— мовила Брієнна.— Брама розбита, а половина міста згоріла.

— Його трохи відбудували. Цей Тарлі, він людина важка, але він сміливіший за Мутона. По лісах і досі ховаються беззаконники, але їх уже не так багато, як перед тим. Тарлі вистежив найгірших і трохи вкоротив їх отим своїм великим мечем,— чоловік, відвернувшись, сплюнув.— Вам на дорозі беззаконники не траплялися?

— Ні.

«Цього разу — ні». Що далі від Сутінь-долу, то менше людей було на дорозі. Якщо не рахувати кремезного бороданя-септона, який пішки чимчикував на південь у гурті чотирьох десятків своїх прибічників зі стертими ногами, всі подорожні зникали в лісі ще до того, як Брієнна з Подриком встигали під'їхати. Заїзди, які вони вдвох проминали, були всі розграбовані, покинуті або перетворені на військові табори. А вчора Брієнна з Подриком наїхали на один з патрулів лорда Рендила, що наїжачився довгими луками й сулицями. Їх оточили вершники, і капітан почав допитувати Брієнну, однак зрештою відпустив. «Стережися, жінко. Можуть вам тут трапитися й інші чоловіки, не такі шляхетні, як мої хлопці. Гончак із сотнею беззаконників перейшов Тризуб, і подекують, вони на своєму шляху гвалтують усіх підряд дівок і відрізають їм груди собі на сувеніри».

Брієнна вирішила переказати цю засторогу селянину і його жінці. Поки вона говорила, чоловік кивав, та коли закінчила, він тільки сплюнув і мовив:

— Пси, вовки й леви, Чужі б їх ухопили! Ці розбійники до Дівоставу наблизитися не наважаться. Принаймні поки там править лорд Тарлі.

Брієнна пригадувала лорда Рендила Тарлі ще з часів, коли служила у війську короля Ренлі. Хоча він їй і не подобався, але вона ніколи не забувала, чим йому завдячує. «З ласки богів ми проминемо Дівостав, і він і не дізнається, що я тут».

— Щойно закінчатся бої, місто повернуть лорду Мутону,— мовила Брієнна до селянина.— Король дарував прощення його

милості.

— Прощення? — засміявся старий.— За що? За те, що сидів на дупі в цьому клятому замку? Послав людей битися в Річкорин, а сам не поїхав. Спершу леви його місто сплюндрували, потім вовки, потім перекупні мечі, а його милість так і сидів у безпеці за своїми мурами. Його брат ніколи б ото так не ховався. Сер Майлз був справжній зух, поки отой Роберт не вбив його.

«Знову привиди»,— подумала Брієнна.

— Я шукаю сестру, гарну тринадцятирічну панну. Ви не бачили?

— Не бачили ми панн, ані гарних, ані гидких.

«Ніхто не бачив». Але розпитувати все одно треба.

— Мутонова донька — панна,— провадив селянин.— Ну, поки що — до шлюбної постелі. Оці яйця — на її весілля. З сином Тарлі. Кухарям потрібні яйця на пироги.

— Потрібні.

«Син лорда Тарлі. Юний Дикон одружується». Брієнна почала пригадувати, скільки йому може бути років. «Вісім-десять»,— подумала вона. Брієнну заручили у сім років з хлопцем, на три роки за неї старшим,— з молодшим сином лорда Карона, сором'язливим, з родимкою над губою. Зустрічалися вони лише раз — на заручинах. А за два роки він помер від тої самої застуди, яка забрала лорда й леді Каронів і всіх їхніх дочок. Якби він не помер, їх би одружили за рік по тому, як Брієнни розквітла, і тоді все її життя було б зовсім іншим. І нині вона б не їхала тут, вдягнена в чоловічу кольчугу, з мечем, шукаючи дитину давно мертвої жінки. Швидше за все, сиділа б вона в Ночеспіві, сповивала власну дитину, а може, й годувала ще одну. Така думка не вперше навідувала Брієнну. І завжди від цього вона відчувала легеньку зажуру — але водночас і полегшення.

Сонце заховалося за хмари; виїхавши з-за почорнілих дерев, подорожні побачили перед собою Дівостав, а за ним — глибоководу затоку. Брієнна одразу помітила, що браму міста відновили й укріпили, а на рожевих мурах знову походжали арбалетники. Понад прибрамною маяв прапор короля Томена: чорний олень і золотий лев зітнулися на ньому на золотисто-малиновому полі. На інших прапорах виднівся мисливець Тарлі, а червоний лосось дому Мутонів майорів тільки на замку на пагорбі.

Біля звідних ґрат стояла дюжина вартових з галябардами. З гербів видно було, що це солдати з війська лорда Тарлі, але не люди Тарлі. Брієнна роздивилася двох кентаврів, блискавку, синього жука й зелену стрілу, але мисливця Сурмосхилу тут не було. Старшина мав на грудях павича, чий яскравий хвіст побляк на сонці. Коли під'їхали селяни, старшина присвиснув.

— Що це тут? Яйця? — від підкинув одне, зловив.— Забираємо.

— Яйця для лорда Мутона,— залементував старий.— На весільні пироги і все таке.

— Ваші кури ще знесуть. А я не їв яєць півроку. Ось тобі, й не кажи, що тобі не заплатили,— він жбурнув під ноги старому жменю мідяків.

Тут втрутилася жінка селянина.

— Цього недосить,— сказала вона.— І близько недосить.

— А я кажу — досить,— мовив старшина.— І за яйця, і за тебе. Ану тягніть її сюди, хлопці. Вона для цього стариганя занадто молода.

Двоє вартових, прихиливши галябарди до муру, потягнули жінку геть від воза, хай як вона пручалася. Селянин дивився на це з посірілим обличчям, але не наважився і ворухнутися.

Брієнна приострожила кобилу.

— Відпустіть її!

Голос її змусив вартових на мить завагатися, і селянка встигла викрутитися з їхніх рук.

— Тебе це не стосується,— мовив один з вартових.— Тримай рота на замку, дівко.

Брієнна у відповідь витягнула меч.

— Ну що ж,— зронив старшина,— оголена криця. Здається мені, я тут беззаконника занюхав. А ти знаєш, як лорд Тарлі чинить із беззаконниками?

Він і досі тримав у руці яйце з воза. Пальці його стиснулися, і між них потік жовток.

— Я добре знаю, як лорд Рендил чинить із беззаконниками,— сказала Брієнна.— А ще знаю, як він чинить із гвалтівниками.

Вона сподівалася, що це ім'я трохи пристрашить їх, але старшина, струсивши яйце з пальців, дав сигнал своїм воякам розосередитися. Брієнна опинилася в оточенні гострої криці.

— Що це ти там кажеш, дівко? Що там лорд Тарлі робить з...

— Гвалтівниками,— закінчив за нього інший голос, нижчий.— Він їх оскопляє або відсилає на Стіну. А іноді і те, і те. А злодіям він пальці відрубє.

З-за прибраної виступив млявий парубок з мечем на поясі. Сюрко, яке прикривало крицю, колись було білим, і цей білий колір досі прозирає де-не-де з-під плям від трави і засохлої крові. На грудях виднівся герб: брунатний олень, забитий і підвішений на жердину.

«Він!» Цей голос був для Брієнни — мов удар у живіт, це обличчя — мов меч у кишках.

— Сер Гайл,— сухо привіталася Брієнна.

— Облиште її, хлопці,— застеріг сер Гайл Гант.— Це Брієнна Краля, панна Тартська, яка зарізала короля Ренлі й половину його веселкової варти. Вона така сама лиха, як і бридка, а бридкіших на світі немає... окрім хіба тебе, Стічник, але ж батько в тебе був з лиця як зад у тура, тож у тебе є виправдання. А її батько — Вечірниця з Тарту.

Вартові розреготалися, однак галябарди прибрали.

— А чи не слід нам її заарештувати, сер? — поцікавився старшина.— За вбивство Ренлі?

— Навіщо? Ренлі був заколотником. Ми всі до ноги були заколотниками, а стали Томеновими відданими служачками,— сказав лицар і помахав селянам, щоб заїжджали в браму.— Стюард його милості порадіє яйцям. Шукайте його на ринку.

Старий уперся кісточками пальців у чоло.

— Дякую, м'лорде. Ви справжній лицар, це видно. Ходімо, жінко, — і вони, підналігши на воза, поторохтіли до брами.

Брієнна клусом поїхала за ними, Подрик насідав їй на п'яти. «Справжній лицар»,— думала Брієнна, хмурачись. Заїхавши в місто, вона зупинила коня. Ліворуч виднілися руїни стайні, яка виходила у брудний провулок. Навпроти неї, на балконі борделю, стояли перешіптуючись три напівголі повії. Одна була дуже схожа на шльондру, яка тягалася за військом і одного разу підійшла до Брієнни й запитала, що там у неї в штанях — піхва чи прутень.

— Такої страхітливої шкапи я ще в житті не бачив,— зронив сер Гайл, роздивляючись Подрикового коня.— Дивно, що це не ви на ній їдете, міледі. То ви збираєтеся подякувати мені за допомогу?

Брієнна зістрибнула з кобиліці — й виявилася на голову вищою за сера Гайла.

— Одного дня в рукопашній обов'язково подякую, сер.

— Як Рудому Ронету? — розреготався Гант. Сміх у нього був глибокий і гарний, а от обличчя — непоказне. Щире обличчя, колись думала Брієнна, поки не обпеклася; а ще кошлатий каштановий чуб, горіхові очі, невеличкий шрам біля лівого вуха. Підборіддя роздвоєне, ніс гакуватий, але сміявся Гайл і справді гарно — і часто.

— Ви б ліпше свою браму вартували.

На це він тільки скривився.

— Мій кузен Алін полює на беззаконників. Без сумніву, тріумфально повернеться з головою Гончака, покривши себе славою. А я тим часом приречений вартувати цю браму, і все через тебе. Сподіваюся, ти задоволена, кралю моя. Що це ти шукаєш?

— Стайню.

— Біля східної брами. Ця спалена.

«Сама бачу».

— Ви сказали цим людям... коли помер король Ренлі, я була з ним, але помер він через якесь чаклунство, сер. Присягаюся своїм мечем,— Брієнна поклала долоню на руків'я, готова битися, якщо Гант просто в лице обізве її брехухою.

— Ага, а веселкову варту порубав Лицар Квітів. Ти б могла, якщо пощастить, подолати хіба сера Емона. Завжди він квапився й тому швидко втомлювався. Але Ройса? Ні. Сер Робар був мечником удвічі кращим за тебе... а ти ж і не мечник, правильно? Є таке слово — «мечниця»? І що привело нашу панну в Дівостав, цікаво?

«Я шукаю сестру, тринадцятирічну дівчину»,— мало не сказала Брієнна, але ж сер Гайл знає, що в неї немає сестер.

— Я шукаю одного чоловіка, він вчащає в забігайлівку під назвою «Смердюча гуска».

— А я гадав, Брієнна Краля чоловіками не цікавиться,— посміхнувся Гант безжалісно.— «Смердюча гуска»! Цілком відповідна назва, ага... особливо «смердюча». Це в гавані. Та спершу ходімо зі мною до його милості.

Брієнна не боялася сера Гайла, але ж це один з капітанів Рендила Тарлі. Тільки свисне — і йому на охорону збіжиться сотня вояків.

— Мене заарештують?

— Що, за Ренлі? А хто він був такий? Ми вже за той час усі перебігли до інших королів, а дехто й двічі. Всім давно байдуже, всі

вже й забули,— він легенько поклав долоню їй на руку.— Сюди, будь ласка.

Вона відсахнулася.

— Буду вдячна, якщо не торкатиметеся мене.

— Нарешті вона вдячна,— озвався він з кривою посмішкою.

Коли востаннє Брієнна бачила Дівостав, місто було спустошене — похмура діра з порожніми вулицями й попаленими будинками. А тепер на вулицях тлумилися свині й дїтлахи, а більшість згорілих будинків уже розібрали. На місці деяких уже висадили овочі, а на місці інших стояли купецькі намети й лицарські шатра. Брієнна бачила, що й нові будинки потихеньку починають з'являтися: де колись був дерев'яний заїзд, уже виріс мурований, а на міському септі з'явився лупаковий дах. Прохолодне осіння повітря дзвеніло від дзижчання пилок і стукотіння молотків. Робітники на вулицях носили колоди, а рудокопи тягнули багнистими стежками свої вози. У багатьох на грудях красувався мисливець.

— Солдати відбудовують місто,— здивовано зронила Брієнна.

— Без сумніву, вони б залюбки зараз грали в кості, пиячили й злягалися, та лорд Рендил переконаний, що працювати мають усі.

Брієнна очікувала, що її поведуть у замок. Натомість Гант рушив до гамірної гавані. З приємністю Брієнна зауважила, що в Дівостав повернулися торгові кораблі. У порту стояли галера, галеас і великий двоцогловий ког, а також два десятки рибальських човнів. У затоці теж плавали рибалки. «Якщо нічого не дізнаюся в „Смердючій гусці“, сяду на корабель»,— подумала Брієнна. Мартингород зовсім недалечко. А звідти можна легко дістатися Соколиного Гнізда.

Лорда Тарлі вони відшукали на рибному ринку — він чинив правосуддя.

Біля води змайстрували підвищення, з висоти якого лорд поглядав на людей, звинувачених у злочинах. Ліворуч од нього звели довгий ряд шибениць, де мотузок вистало б на двадцять людей. Там уже гойдалося четверо страчених. Одне тіло було ще свіже, а от решта три висіли вже довгенько. З одного небіжчика, вже добряче набряклого, ворона висмикувала довгі смужки м'яса. Решта ворон розлетілися, налякавшись натовпу містян, які збіглися в надії, що кого-небудь повісять.

Разом з лордом Рендилом на підвищенні сидів лорд Мутон — блідий, м'якотілий, дебелий чолов'яга у білому камзолі й червоних бриджах, у горностаєвому плащі, застебнутому на плечі брошкою червоного золота у формі лосося. Тарлі був у кольчuzі й дубленій шкірі, ще й у кірасі з сірої криці. З-за лівого плеча вистромлювалося руків'я великого меча. Звався він Серцезгуб, гордість дому.

Коли підійшли Брієнна з Гантом, саме слухалася справа якогось підлітка в домотканому плащі й засмальцьованій шкірянці.

— Я нікого не чіпав, м'лорде,— почула Брієнна.— Тільки забрав собі те, що позоставили септони, тікаючи. Якщо мусите відрубати мені за це палець, рубайте.

— Палець заведено рубати у злодюжки,— твердим голосом озвався лорд Тарлі,— а людина, що краде в септі, краде в богів.

Він обернувся до капітана своєї варти.

— Сім пальців. Обидва великі лишіть йому.

— Сім? — пополотнів злодій. Коли гвардійці схопили його, він спробував чинити опір, але слабко, так наче його вже скалічили. Дивлячись на нього, Брієнна мимохіть подумала про сера Джеймі — як він кричав, коли опустився Золлів арах.

Наступним був пекар, якого звинувачували в тому, що він до борошна підмішує трачиння. Лорд Рендил присудив йому штраф у п'ятдесят срібних оленів. Пекар почав божитися, що не має такої величезної кількості срібла, і його милість оголосив, що за кожного срібного оленя, якого не вистане на сплату штрафу, пекар може отримати батога. За пекарем ішла обідрана сіролиця повія, звинувачена в тому, що нагородила пранцями чотирьох солдатів Тарлі.

— Помийте їй піхву лугом, а потім киньте її в підземелля,— наказав Тарлі. Коли зарюмсану повію потягли геть, його милість угледів у кінці натовпу Брієнну, яка стояла між Подриком і сером Гайлом. Тарлі нахмурився, але в очах його не змигнула й іскра упізнання.

Наступним був матрос із галеаса. Обвинувачував його лучник із залози лорда Мутона, який мав перебинтовану долоню й лосося на гербі.

— З дозволу м'лорда, цей виродок мені руку кинджалом прохромив. Сказав, що я в кості з ним махлював.

Лорд Тарлі перевів погляд з Брієнни на чоловіка, що стояв перед ним.

— А ти махлював?

— Ні, м'лорде. Ніколи.

— За злодійство я рубаю палець. Збрешеш мені — повішу. Можна мені поглянути на кості?

— Кості? — лучник зиркнув на лорда Мутона, однак його милість роздивлявся рибальські човни. Стрілець ковтнув.— Я, здається... ці кості, вони щасливі, правда, але я...

Тарлі цього було досить.

— Відрубайте йому мізинець. Руку хай обере сам. А другому пробийте долоню цвяхом,— він підвівся.— Ми закінчили. Решту ведіть назад у підземелля, візьмуся за них завтра.

Розвернувшись, він підкликав до себе сера Гайла. За ним рушила й Брієнна.

— Мілорде,— привіталася вона, зупинившись перед ним. Почувалася вона так, наче їй знову вісім років.

— Міледі. Чим завдячуємо такій... честі?

— Мене послали на пошуки... на пошуки...— вона завагалася.

— І як ви шукатимете цього когось, якщо не знаєте його імені? Це ви вбили лорда Ренлі?

— Ні.

Тарлі зважив її відповідь. «Він судить мене, як судив оцих усіх людей».

— Ні,— нарешті промовив він,— ви тільки дозволили йому померти.

Ренлі помер у неї на руках, спливши кров'ю... Брієнна здригнулася.

— Це були чари. Я ніколи...

— Ви *ніколи*? — голос його хльостав її, як батіг.— Атож. Вам ніколи не слід було вдягати кольчуги й пояса з мечем. Вам ніколи не слід було виїжджати з батькового палацу. Це війна, а не бал на жнива. На бога, та я маю відіслати вас назад на Тарт.

— Зробіте так — відповідатимете перед престолом,— озвалася вона тоненьким дівчачим голосом, зовсім не безстрашним, як їй би хотілося.— Подрику! Дістань у моїх саквах грамоту. Передай її його милості.

Узявши грамоту, Тарлі, нахмурившись, розгорнув її.

— Королівська справа. Яка саме справа?

«Збрешеш мені — повішу».

— С-Санса Старк.

— Якби Старківна була тут, я б знав це. Закладаюся, вона втекла на північ. Сподівається знайти прихисток в одного з батькових прапороносців. Якщо пощастить потрапити до гідного.

— А може, вона поїхала у Видол,— зненацька випалила Брієнна,
— до матеріної сестри.

Лорд Рендил кинув на неї презирливий погляд.

— Леді Лайса померла. Її скинув з гори якийсь співець. Тепер Гніздо в руках Мізинчика... але ненадовго. Лорди Видолу не з тих, хто прихилить коліно перед якимсь вискочнем, який тільки і вміє мідяки рахувати,— він повернув Брієнні грамоту.— Їдьте, куди збиралися, й робіть, що заманеться... та коли вас згвалтують, не шукайте правосуддя у мене. Це вам кара за дурість буде.

Він перевів погляд на сера Гайла.

— А ви, сер, маєте стояти при брамі. Я вас туди командувати призначив, хіба ні?

— Так, мілорде,— відповів сер Гайл Гант,— просто я подумав...

— Ви забагато думаете,— лорд Тарлі широким кроком пішов геть.

«Лайса Тарлі померла». Брієнна так і стояла біля шибениць, тримаючи в руці безцінну грамоту. Натовп розпорошився, і круки повернулися на свій бенкет. «Її скинув з гори якийсь співець». Цікаво, на трупі сестри леді Кетлін круки побенкетували теж?

— Ви згадували «Смердючу гуску», міледі,— мовив сер Гайл.— Якщо хочете, покажу вам...

— Повертайтеся на браму.

На його обличчі промайнуло роздратування. На простому обличчі, але нещирому.

— Як зволите.

— Саме так.

— Це просто гра була, щоб згаяти час. Ми не хотіли вас кривдити, — він повагався.— А Бен загинув, знаєте? Зарубали на Чорноводді. І Фароу теж, і Вілл Чорногуз. А Марк Малендор таку рану отримав, що йому півруки втяли.

«От і добре,— хотілося сказати Брієнні.— Отримав по заслuzі». Аж тут їй пригадався Малендор біля шатра: на плечі в нього мавпочка в маленькій кольчужці, й вони двоє одне до одного кривляються... Як того вечора на Буремості назвала їх леді Кетлін? *Лицарі літа*. А нині прийшла осінь, і вони падають, як листя...

Брієнна відвернулася від Гайла Ганта.

— Подрику, ходімо.

Хлопець рушив за нею, ведучи коней.

— Будемо шукати оте місце? «Смердючу гуску»?

— Я буду. А ти йди у стайню при східній брамі. Спитаєш у конюшого, чи є неподалік заїзд, де ми можемо переночувати.

— Так, сер. Міледі.

Дорогою Подрик не підводив очей від землі, час до часу буцаючи камінчики.

— А ви знаєте, де це? Та «Гуска»? Ну, тобто «Смердюча гуска».

— Ні.

— Він казав, що може показати. Той лицар. Сер Кайл.

— Гайл.

— Гайл. А що він вам зробив, сер? Тобто міледі.

«Хлопчина, може, і тугоязичий, але не тугодум».

— У Небосаду, коли король Ренлі скликав прапори, дехто з вояків хотів пожартувати з мене. Одним з них був сер Гайл. Це був жорстокий жарт, образливий і негідний,— вона зупинилася.— Східна брама сюди. Чекай на мене там.

— Як скажете, міледі. Сер.

Над «Смердючою гускою» не було вивіски. Шукати довелося майже годину, але нарешті забігальвівка знайшлася під шкуродернею, в самому низу дерев'яних сходів. У підвалі з низькою стелею було темно, і Брієнна на вході врубалася головою в бантину. Гусей ніде видно не було. Де-не-де стояли ослінчики, а під однією з земляних стін тулилася лавка. За столи правили старі винні діжки, сірі й поточені шашелем. Обіцяний у назві сморід проникав усюди. Переважно відгонило вином, вогкістю й цвіллю, занюхала Брієнна, але й виходком трохи теж, і навіть дещо цвинтарем.

У кутку випивало троє тайрських моряків, перегиркуючись крізь зелені й фіолетові бороди. На Брієнну вони кинули хіба побіжний погляд, і один зронив щось таке, від чого решта двоє зареготіли. За

шинквасом (дошкою, покладеною на дві діжки) стояла хазяйка. Жінка була кругленька, бліда й лисувата, з величезними м'якими грудьми, які гойдалися попід брудним халатом. Вигляд вона мала такий, наче боги виліпили її з сирого тіста.

Брієнна не наважилася тут попросити води. Заплативши за кухоль вина, вона заговорила:

— Я шукаю чоловіка на ім'я Спритний Дик.

— Дик Крабб. Приходить майже щовечора,— жінка роздивлялася Брієннину кольчугу та клинок.— Якщо збираєтеся його зарізати, зробіть це деінде. Не хочемо біди з лордом Тарлі.

— Я тільки хочу з ним побалакати. Чого мені його кривдити?

Жінка знизала плечима.

— Якщо кивнете, коли він прийде, буду вдячна.

— Наскільки вдячна?

Поклавши на дошку, що їх розділяла, мідну зірку, Брієнна відшукала місце в темному куточку, звідки добре видно було сходи.

Скуштувала вино, маслянисте на смак, ще й у кухлі плавала волосина. «Волосинка маленька, як моя надія відшукати Сансу»,— подумала Брієнна, витягаючи її. Пошуки сера Донтоса виявилися марними, а тепер, по смерті леді Лайси, і Видол навряд чи можна розглядати як місце вірогідного притулку. «Де ви, леді Сансо? Втекли додому, у Вічнозим, чи ви нині разом зі своїм чоловіком, як вважає Подрик?» Брієнні не хотілося ганятися за дівчиною за вузьким морем, бо вона й мови тамтешньої не знає. «Там я взагалі буду посміховиськом, коли почну спілкуватися жестами й муканням. З мене реготатимуть, як реготали в Небосаду». На саму згадку про це на щоки її наповз рум'янець.

Коли Ренлі вдягнув корону, панна Тартська перетнула Розлоги, щоб приєднатися до нього. Король власною персоною чемно привітав її і запросив до себе на службу. А от його лорди й лицарі були не такі чемні. Брієнна й не очікувала теплого прийому. Вона готова була до холоду, кпинів, ворожості. Такого скуштувати їй доводилося не раз. Її бентежила й вражала не зневага багатьох, а доброта небагатьох. Тричі панна Тартська була заручена, та ніколи в житті до неї не залицялися, поки вона не приїхала в Небосад.

Першим був Буйний Бен Буші, один з небагатьох у таборі Ренлі, який на зріст виявився вищим за Брієнну. Він посилав свого

зброєносця чистити їй кольчугу, а ще подарував їй срібний ріг. Його перевершив сер Едмунд Амброз, який приносив їй квіти й запрошував на верхові прогулянки. Але обох їх перекрив сер Гайл Гант. Він подарував їй книжку — сотню чудово ілюстрованих оповідок про лицарські звичаї. Приносив коням яблука й моркву, а на шолом Брієнні дістав блаватний плюмаж. Переповідав їй табірні плітки й відпускав меткі й гострі жарти, які змушували її усміхатися. Навіть одного дня тренувався з нею, а це важило більше за все інше.

Брієнна думала, що саме через нього і решта почали поводитися люб'язно. І не просто люб'язно. За столом чоловіки билися за місце біля неї, кидалися долити їй вина й принести найкращі шматочки потрушків. Сер Ричард Фароу під її шатром грав пісень на своїй лютні. Сер Г'ю Бісбері приніс їй горщик меду — «солодкого, як панни з Тарту». Сер Марк Малендор смішив її трюками своєї мавпочки — маленького цікавого чорно-білого створіння з Літніх островів. Лицар-бурлака на ім'я Вілл Черногуз пропонував пом'яти їй затерплі плечі.

Брієнна йому відмовила. Всім їм відмовила. Коли одного вечора сер Оуен Інчфілд схопив її і силоміць поцілував, вона штовхнула його так, що він задом сів у вогнище. А потім вона довго роздивлялася себе в люстро. Як завжди стирчали зуби, обличчя було кругле й веснянкувате, з товстими губами й квадратним підборіддям,— бридке. Брієнна хотіла одного: стати лицарем і служити Ренлі, а тепер...

Не те щоб вона там була єдиною жінкою. Навіть повії, що тягалися за обозом, були гарніші за неї, а в замку, де щовечора лорд Тайрел пригощав короля Ренлі, високородні панни й чарівні леді танцювали під гру волинок, ріжків і ліри. «Чого ви всі до мене такі добрі? — кортіло Брієнні заверещати щоразу, коли незнайомий лицар робив їй комплімент.— Чого вам треба?»

Одного дня Рендил Тарлі розкрив загадку, приславши по неї двох своїх вояків, щоб запросити до себе в шатро. Його молодший син Дикон підслухав, як реготалися четверо лицарів, сідлаючи коней, і переказав лорду-батькові їхні слова.

Вони побилися об заклад.

Почалося все з трьох молодших лицарів, розповів лорд,— Амброза, Буші й Гайла Ганта, що належали до його власної замкової варти. Та плітки покотилися табором, і до гри долучилися й інші. До

змагання можна було приєднатися, заклавши золотий дракон, і в кінці всю суму мав отримати той, кому вдасться позбавити Брієнну цноти.

«Я цьому змаганню поклав край,— сказав їй Тарлі.— Деякі з цих... змагальників... не такі шляхетні, як інші, а ставки щодня зростали. Ще кілька днів — і хтось із них вирішив би домогтися перемоги силою».

«Але ж вони лицарі,— вражено мовила Брієнна,— помазані лицарі».

«І шляхтичі. Ви самі винні».

Від цього звинувачення вона аж скулилася.

«Та я б у житті... мілорде, я ніколи їх не заохочувала».

«Ваша присутність тут їх заохочувала. Якщо жінка поводить як табірна повія, то нехай не ображається, коли до неї так і ставляться. Військо на війні — не місце для панни. Якщо бодай трішки цінуєте свою дівочу честь чи честь свого дому, скидайте кольчугу, повертайтеся додому й моліть батька знайти вам чоловіка».

«Я приїхала сюди воювати,— не здавалася Брієнна.— Стати лицарем».

«Боги для війни створили чоловіків, а жінок — щоб родили дітей, — сказав на це Рендил Тарлі.— Жіноча війна — на породільній постелі».

...Хтось спускався сходами в пивницю. Коли у «Смердючу гуску» зайшов обдертий, худий і гостролиций чоловік з масним каштановим чубом, Брієнна відставила вино. На тайроських моряків він кинув короткий погляд, на Брієнні затримав очі довше, а тоді пішов до шинквасу.

— Вина,— мовив він,— і не ті твої кінські сцяки, спасибі.

Жінка, глянувши на Брієнну, кивнула.

— Я вам поставлю вино,— гукнула дівчина,— якщо згодитеся перекинутися зі мною слівцем.

Чоловік обвів її сторожким поглядом.

— Слівцем? Я знаю багато слів,— він присів на ослінчик навпроти неї.— Кажіть, які хоче почути м'леді, і Спритний Дик скаже саме їх.

— Я чула, ви пошили в блазні блазня.

Обдертий гість замислено попивав вино.

— Може бути. А може й ні.

Вдягнений він був у вицвілій і подертій камзол, з якого спорили герб.

— А кого то цікавить?

— Короля Роберта,— Брієнна поклала на діжку між ними срібного оленя. З одного боку на монеті була Робертова парсуна, а з другого — олень.

— Та невже? — поглянувши на монету, чоловік посміхнувся й розкрутив її.— Хочу подивитися, як танцює король, *гей-ноні, гей-ноні, гей-ноні-гей*. Може, я і справді бачив того вашого блазня.

— А з ним була дівчина?

— Двоє дівчат,— миттю відповів він.

— *Двоє?*

«Може, друга — Арія?»

— Ну,— сказав чоловік,— я цю солоденьку малечу на власні очі не бачив, зізнаюся, але він шукав перевізника, який візьме трьох.

— А їхати куди збирався?

— За море, наскі'кі пригадую.

— А пам'ятаєте його, описати зможете?

— Блазень,— він хапнув зі столу монетку, яка вже крутилася помаліше, і вона зникла з очей.— Переляканий блазень.

— А чого переляканий?

— Він не розповідав,— знизав чоловік плечима,— та старий Спритний Дик страх нюхом чує. Він сюди майже щовечора приходив, купував матросам випивку, жартував і пісеньки співав. Та одного вечора прийшли люди з мисливцем на грудях, то блазень побілів як молоко й мовчав, аж поки вони не пішли,— чоловік під'їхав на стільці ближче до Брієнни.— За наказом Тарлі в доках нишпорять солдати, перевіряють усі кораблі, що припливають і відпливають. Хто хоче оленя вполювати, іде в ліс. Хто хоче корабель підшукати, іде в доки. Але блазень ваш не наважився. То я йому запропонував допомогу.

— Яку саме?

— Таку, що варта більше за срібного оленя.

— Скажіть мені — й отримаєте другий.

— Спершу покажіть,— мовив чоловік. Брієнна поклала на діжку ще одного оленя. Чоловік розкрутив його, посміхнувся, тоді підхопив монету.— Якщо людина не може піти до корабля, то корабель має

прийти до неї. І я сказав йому, що знаю місце, де таке можливо. Ну, потаємне місце.

У Брієнни аж руки сиротами вкрилися.

— Пачкарська бухта. Ви послали блазня до пачкарів.

— Його з тими двома дівчатами,— він хихикнув.— От тільки біда: туди судна давненько не заходили. Років зо тридцять, я б сказав, — він почухав носа.— А що вам до того блазня?

— Ті двоє дівчат — мої сестри.

— Та невже? Бідолахи. У мене теж колись була сестра. Худенька така, з гострими колінками, та потім у неї цицькі вирости, і їй між ноги заліз лицарський синочок. Восанне як ми бачилися, вона збиралася на Королівський Причал — заробляти собі на прожиття, влягаючись на спину.

— Куди ви їх послали?

— Ну, щось не пригадую,— знову знизав він плечима.

— Куди? — Брієнна лягнула ще одного оленя на діжку.

Але чоловігя вказівним пальцем відбив оленя назад до неї.

— В те місце оленю дороги не знайти... а от дракон зміг би.

Сріблом з нього правди не витягнути, відчувала Брієнна. Золотом, може, так, а може, й ні. Криця була б надійніша. Брієнна торкнулася кинджала, але за мить потягнулася до гаманця. Діставши золотого дракона, поклала його на діжку.

— Куди?

Голодрабець хапнув монету й куснув.

— Солоденька. Нагадала мені про мис Ломиклішня. На північ звідси тягнуться дикі землі — горби й болота, але я, не повірите, там народився і виріс. Дик Крабб, ось як я називаюся, хоча здебільшого мене кличуть Спритний Дик.

Брієнна вирішила не представлятися.

— А де саме на мисі Ломиклішня?

— Замок Шепіт. Ви ж чули про Кларенса Крабба, правда?

— Ні.

Це його, схоже, здивувало.

— Сер Кларенс Крабб, кажу. В моїх жилах його кров тече. Він був височенний, вісім футів на зріст, а такий дужий, що однією рукою сосну міг висмикнути й на півмилі пожбурити. Жоден кінь не витримував його ваги, тож він їздив верхи на турах.

— А він який стосунок має до пачкарської бухти?

— Жінка в нього була полісунка. Коли сер Кларенс вбивав когось, він його голову приносив додому, а жінка цілувала її в губи — і та оживала. То були лорди, і чаклуни, і славетні лицарі, і пірати. Один був королем Сутінь-долу. Давали старому Краббу добрі поради. Та були це самі голови, без тулубів, отож голосно розмовляти не могли, але й ніколи не замовкали. Коли в тебе сама лише голова, чим тобі ще цілі дні займатися? Тому Краббова фортеця й отримала наймення Шепіт. Досі ще стоїть, хоч і зруйнована тисячу років тому. Самотнє це місце, Шепіт,— чоловігга спритно перекотив монету по кісточках пальців.— Одному дракону теж самотньо. А от десятюм...

— Десять драконів — то цілий статок. Ви мене за блазнювату маєте?

— Ні, але можу до одного такого відвезти,— монетка побігла по пальцях в один бік, потім назад.— У замок Шепіт, м'леді.

Брієнні не подобалося, як спритно його пальці граються з монеткою. Але ж...

— Шість драконів, якщо знайдемо мою сестру. Два — якщо тільки блазня. Нічого — якщо там не буде нічого.

— Шість — це добре,— стенив плечима Крабб.— Шість буде досить.

«Швидкий який». Брієнна схопила його за зап'ясток, поки чоловік не встиг заховати золото.

— І не намагайтеся мене надурити. З мене легка здобич не вийде. Крабб потер руку, яку вона врешті відпустила.

— От падло,— пробурмотів він.— Ви мені руку розчавили.

— Перепрошую. Моїй сестрі тринадцять років. І я маю розшукати її, поки...

— Поки який-небудь лицар не заліз їй між ноги. Та зрозумів я! Вважайте, ви її вже врятували. Тепер з вами Спритний Дик. На світанку зустрінемося біля східної брами. Мені треба де з ким за коня домовитися.

Семвел

Семвела Тарлі замучила морська хвороба.

І не через страх потонути, хоча і через це частково також, а більше через погойдування корабля, коли палуба втікала з-під ніг.

— У мене слабкий живіт, мене може знудити,— зізнався Сем Дареону в день відплиття зі Східної-варти-на-морі. Співець, ляснувши його по спині, відповів:

— З таким величеньким животом, як у тебе, Смертовбивче, нудитиме тебе довго.

Сем силкувався триматися хоробро, бодай заради Жиллі. Вона ще в житті не бачила моря. Долаючи сніги після втечі з Крастерової фортеці, вони двоє набрали на кілька озер, і навіть озера стали для неї дивиною. А коли «Чорний птах» відплив від берега, дівчина затремтіла, а по щоках покотилися великі солоні сльози. «Боги праведні»,— долинув до Сема її шепіт. Першою зникла з очей Східна варта, а Стіна маліла й маліла вдалині, поки зовсім не зчезла. На той час здійнявся вітер. Вітрила сіріли, як вицвілий від частого прання чорний плащ, а личко Жиллі було біле від страху.

— У нас добрий корабель,— намагався розрадити її Сем.— Не треба боятися.

Але вона тільки зиркнула на нього і, міцніше притиснувши немовля до себе, втекла в трюм.

А Сем, вчепившись у планшир, спостерігав за роботою весел. Прегарне було видовище, коли вони отак одноставно здіймалися, і це приємніше, ніж дивитися на воду. Дивлячись на воду, він тільки й думав, що може потонути. Як він ще був маленький, лорд-батько хотів навчити його плавати, кинувши в ставок біля Сурмосхилу. Вода потрапила йому в ніс, і в рот, і в легені, і тому як сер Гайл витягнув

його, Сем іще кілька годин кашляв і чхав. Після того він не наважувався заходити у воду далі як до пояса.

А Тюленяча затока набагато глибша, ніж до пояса, і не така затишна, як ставок біля батькового замку. Хвилі тут сіро-зелені й буруністі, а лісистий берег, уздовж якого пливе корабель, то самі кручі й нуртовища. Навіть якщо Семові вдалося б стільки протриматися на воді, чеберяючи ногами, хвилі б усе одно жбурнули його на камінь і розтрощили голову.

— Виглядаєш русалок, Смертовбивче? — запитав Дареон, побачивши, як Сем витріщається на затоку. Білявий, з горіховими очима, молоденький вродливий співець, покинувши Східну варту, став більше нагадувати темного князя, ніж чорного брата.

— Ні.

Сем і сам не знав, кого він виглядає чи що взагалі він робить на цьому кораблі. «Я пливу в Цитадель кувати мейстерського ланцюга, щоб краще прислужитися Варті»,— сказав він собі, але на цю думку йому зробилося сумно. Він не хотів ставати мейстром, не хотів носити на шиї важкого ланцюга, який холодить шкіру. Не хотів кидати своїх побратимів — єдиних своїх друзів. І вже точно не хотів стрічатися з батьком, який послав його на Стіну на смерть.

Для решти все було інакше. Для них подорож матиме щасливий кінець. Жиллі опиняться в безпеці Сурмосхилу, й від жахів примарного лісу її відділятимуть простори цілого Вестеросу. Служитиме покоївкою в батьковому замку, завжди буде в теплі й ситості, долучиться до того великого світу, про який і мріяти не могла як Крастєрова жінка. В неї на очах виросте великим і дужим синок, стане мисливцем, або конюшим, або ковалем. А якщо в хлопчини буде схильність до зброї, якийсь лицар навіть може взяти його собі за зброєносця.

І мейстрові Еймону на новому місці буде краще. Приємно думати, що час, який йому ще відведено, він проведе в Старгороді, овіяний теплим бризом, за розмовами з колегами-мейстрами, ділячись мудрістю з підмейстрами й новаками.

Навіть Дареон буде там щасливіший. Він завжди наполягав, що не винен у з'валтуванні, через яке опинився на Стіні, і що звик жити при дворі лорда, за вечерею співаючи йому пісень. Тепер у нього з'явиться шанс знову поспівати. Джон призначив його вербувальником замість

такого собі Йорена, який зник і вважається мертвим. Отож завданням Дареона буде їздити Сімома Королівствами, оспівувати звитяги Нічної варти й час до часу вертатися на Стіну з новобранцями.

Мандрівка буде довга й нелегка, ніхто не заперечує, та принаймні для інших вона добре закінчиться. Тільки це і втішало Сема. «Я пливу заради них,— казав він собі,— заради Нічної варти, заради щасливого кінця». Та що довше він дивився на море, то холоднішим і глибшим воно видавалося.

Але не дивитися на воду було ще гірше, як з'ясував Сем у тісній каюті під ютом, у якій тулилися пасажери. Щоб не думати про те, як вирує в животі, він вирішив побалакати з Жиллі.

— На цьому кораблі ми допливемо до Браавоса,— заговорив він. — А там знайдемо собі інший, який доправить нас у Старгород. У дитинстві я читав книжку про Браавос. Ціле місто збудоване в лагуні на сотні маленьких острівців, а ще там стоїть Титан — кам'яна статуя кількасот футів заввишки. За транспорт там правлять не коні, а човни, і лицедії там показують цілі вистави по писаних текстах, а не просто розігрують дурні фарси. І їжа там дуже смачна, особливо риба. Там різні молюски, і вугри, і устриці, яких ловлять у лагуні. Під час пересадки ми там можемо провести кілька днів. Тоді вдасться побувати на лицедійській виставі й покуштувати устриць.

Сем гадав, це зацікавить її. Як він помилявся! Жиллі тільки й глянула на нього порожніми очима крізь пасма немитого волосся.

— Як схочете, м'лорде.

— А ти чого хочеш? — запитав її Сем.

— Нічого,— відвернулася вона й перемістила сина від одного перса до другого.

Від погойдування корабля у Сема в животі збурилися яйця з беконом і підсмаженим хлібом, які він з'їв перед відплиттям. Більше Сем ані секунди не міг залишатися в каюті. Зіп'явшись на ноги, він видерся по драбині, щоб спустити сніданок у море. Нудота накопила так раптово, що він не встиг зміркувати, з якого боку дме вітер, отож перехилився не над тим бортом і добряче обляпався. І все одно після цього йому стало набагато легше... от тільки ненадовго.

Корабель називався «Чорний птах» і був найбільшим серед галер Варти. «Штормокрук» і «Кіготь» швидші, пояснював Котер Пайк мейстру Еймону в Східній-варті-на-морі, але це військові кораблі —

гінкі й прудкі хижі птахи, на яких гребці сидять на відкритих палубах. А для неспокійних вод вузького моря поза Скагосом більше годиться «Чорний птах». «Шторми вже почалися,— застерігав Пайк.— Зимові шторми гірші, але осінні налітають частіше».

Перші десять днів, поки «Чорний птах» помалу перетинав Тюленячу затоку, не втрачаючи з поля зору землю, були доволі тихі. Якщо здіймався вітер, він приносив холод, та було щось бадьорливе в солоному запаху повітря. Їсти Сем не міг, а коли примушував себе щось проковтнути, довго воно все одно не затримувалося; та якщо не зважати на це, загалом усе йшло непогано. Сем намагався підбадьорити Жиллі, розрадити її, однак це виявилось нелегкою справою. На палубу вона підніматися не хотіла, хай як він запрошував, — тулилася зі своїм синочком в темряві. Схоже, малюкові на кораблі подобалося не більше, ніж його матусі. Він якщо не верещав, то відригував материне молоко. Його раз у раз проносило, він задристав усі хутра, в які загортала його Жиллі для тепла, і в повітрі висів сморід. І хай скільки лойових свічок палив Сем, сопух від лайна не розвіювався.

На свіжому повітрі було приємніше, особливо під Дареонові співи. Гребці «Чорного птаха» добре знали співця — він частенько грав для них за роботою. Він знав усі їхні улюблені пісні: і сумні — такі як «Висів там Чорний Робін», «Русалчині плачі» й «Моя пора осіння», і наснажливі — такі як «Залізні списи» й «Сім шабель сімох синів», і сальні — такі як «Вечеря міледі», «Квіточка» й «Петет — панночка прудка, панночка проворна». Коли він співав «Бурмило і дівиця мила», підспівували всі гребці, і здавалося, що «Чорний птах» летить понад водою. Мечник з Дареона був слабенький, пам'ятав Сем ще з тих днів, коли їх тренував Алісер Торн, зате голос він мав чарівний. «Грім на меду» — якось сказав про нього мейстер Еймон. А ще хлопець грав на лірі й на скрипці й навіть сам писав пісні... хоча Семові вони не дуже подобалися. Та все одно було приємно сидіти й слухати, хай скриня під задом була тверда й пощеплена — Сем навіть радів, що має такий дебелий зад. «Товстуні всюди за собою подушку носять», — думав він.

Мейстер Еймон теж надавав перевагу палубі: кулився під горою шуб і дивився на воду.

— Що він там бачить? — одного дня зацікавився Дареон.— Море для нього ж таке саме темне, як і каюта внизу.

Старий почув його слова. Хай очі в Еймона затуманилися й осліпли, з вухами все було гаразд.

— Я ж не народився сліпим,— нагадав він хлопцям.— Коли я тут пропливав востаннє, то бачив кожну скелю, кожне дерево й кожен бурун на воді, бачив, як летять позаду корабля сірі мартини. Було мені тоді тридцять п'ять років, мейстерський ланцюг я носив уже шістнадцять років. Бовтун хотів, щоб я поміг йому правити, та я знав, що моє місце тут. То він і відіслав мене на північ на «Золотому драконі», напологши, що до самої Східної варти мене проведе його приятель сер Дункан. Жоден новобранець не з'являвся на Стіні з такою помпою відтоді, як Наймірія прислала Варті шістьох королів у золотих кайданах. Бовтун і підземелля заодно почистив, щоб мені не довелося давати обітницю самотою. Почесна варта, ось як він їх назвав. Одним з них був ніхто як Бринден Ріверз. Згодом його обрали лордом-командувачем.

— Кривавий Крук? — зронив Дареон.— Я знаю пісню про нього. «Тисяча й одне око» називається. Але я гадав, він жив сто років тому.

— Як і всі ми. Колись я теж був юний, як ти зараз.

Схоже, спогади засмутили Ейгона. Він закашлявся, заплющив очі й задрімав, хитаючись під своїми шубами щоразу, коли хвиля гойдала корабель.

Довго пливли вони під сірим небом, на схід, на південь і знов на схід, а довкола ширшала Тюленьча затока. Капітан, сивуватий брат з черевом, як пивна діжка, ходив у такому брудному й вицвілому чорному плащі, що команда прозвала його Старий Халамидник. Розмовляв він мало. Надолужував його помічник, який наповнював солоне повітря лайкою щоразу, коли стихав вітер або гребці починали ледарювати. На сніданок давали вівсянку, на обід — розварений горох, а на вечерю — солону яловичину, солону тріску або солону баранину, яку запивали елем. Дареон співав, Сем ригав, Жиллі плакала й няньчила немовля, мейстер Еймон дрімав і дрижав, а вітри день у день ставали холодніші й пронизливіші.

Та все одно ця морська мандрівка була приємнішою для Сема, ніж попередня. Було йому не більш як десять років, коли він вирушив у подорож на галеасі лорда Редвина — на «Королеві Арбору». Уп'ятеро

більший за «Чорного птаха», величний, галеас мав трійко бордових вітрил, а ряди весел зблискували на сонці білим і золотим. Сем аж подих затамував, побачивши, як вони піднімаються й опускаються, поки корабель відпливав зі Старгорода... та то був останній приємний спогад про Редвинську протоку. А потім, точно як тепер, у нього почалася морська хвороба, і Сема повсякчас нудило — до батькової відрази.

А коли припливли в Арбор, усе тільки погіршилося. Близнюки лорда Редвина з першого погляду почали зневажати Сема. Щоранку вони вигадували новий спосіб зганьбити його на тренуванні. На третій день Сем верещав, як різана свиня, молячи пощади в Гораса Редвина. На п'ятий день його брат Гобер вдягнув у свої обладунки служницю з кухні, й вона так відгамселила Сема дерев'яним мечем, що той аж розплакався. А коли вона відкрила своє обличчя, всі зброєносці, пажі й конюші мало не луснули зо сміху.

«Хлопця ще треба заправляти до військової науки»,— того вечора виправдовувався батько перед лордом Редвином, але Редвинів блазень, калатаючи своїм брязкальцем, мовив: «Ага, заправляти: перчиком, гвоздичкою, яблуко в рот — і на стіл». Після такого лорд Рендил заборонив Сему їсти яблука, поки вони під дахом Пакстера Редвина. На зворотній дорозі Сем також потерпав на морську хворобу, але відчував таке полегшення, що нарешті повертається, аж зрадив смаку блювотиння в глотці. Лише після повернення в Сурмосхил Сем дізнався від матері, що він мав би залишитися на Арборі. «Замість тебе до нас мав приїхати Горас, а ти мав лишатися лорду Редвину за пажа й чашника. Якби ти йому сподобався, заручився б з його донькою». Сем і досі відчував м'який дотик долонь мамусі, яка, послинивши мереживного носовичка, стирала в нього зі щік сльози. «Бідолашний мій Сем,— бурмотіла мама.— Сердешний мій Сем».

Добре буде з нею знову зустрітись, подумав Сем, учепившись у леєр «Чорного птаха» та спостерігаючи, як б'ються хвилі в кам'янистий берег. «Побачить мене в чорному — може, навіть запишається. Я тепер справжній чоловік, мамо, сказав би я їй, стюард, вояк Нічної варти. Брати іноді кличуть мене Семом Смертовбивцею». А ще Сем зустрінеється з братом Диконом і сестрами. «Бачите, сказав би я їм, бачите: зрештою з мене все-таки вийшли люди».

Та якщо Сем поїде в Сурмосхил, там може бути й батько.

Сама думка про це знову збурила шлунок. Перехилившись через планшир, Сем виблював, але вже не проти вітру. Цього разу він став з правильного боку. Підучився вже блювати.

Принаймні він так думав, поки «Чорний птах», залишивши землю позаду, не поплив на схід через затоку, до узбережжя Скагосу.

Острів лежав у гирлі Тюленячої затоки, грандіозний і гористий,— край голий і грізний, заселений дикунами. Мешкають вони в печерах і похмурих гірських укріпленнях, читав Сем, а на війну виїзять на кошлатих єдинорогах. Скагос давньою мовою означає «скеля». Самоназва скагосян — скелероджені, але їхні брати-північани прозивали їх «скагами» й не дуже любили. Ще буквально століття тому Скагос підняв повстання. Чимало років знадобилося, щоб придушити заворушення, які забрали життя лорда Вічнозимського й кількохсот його присяжних мечів. У деяких піснях співається, що скаги — людожери: буцімто воїни їхні пожирають серця й печінки зарубаних ворогів. За давніх часів скагосяни плавали на сусідній острів Скейн — жінок захоплювали, а чоловіків вбивали і поїдали на рінистому березі, влаштовуючи собі бенкети, які тривали по два тижні. Й тепер Скейн і досі безлюдний.

Дареон також знав ці пісні. Коли з моря показалися гострі вершини Скагосу, суворі й сірі, Дареон, приєднавшись до Сема на носі «Чорного птаха», мовив:

— Можемо і єдинорога побачити, як боги дадуть.

— Капітан не дасть так близько підпливати. Течії навколо Скагосу дуже підступні, та й скелі там такі, що облявок лусне, як ячна шкаралупа. Тільки Жиллі цього не кажи. Вона й так перелякана.

— І вона, і той її писклявий вилупок. Навіть не знаю, хто з них більше скиглить. Замовкає він лише тоді, як вона йому пипку в рота запхає, але відтак починає хлипати вона.

Сем також звернув на це увагу.

— Може, малий робить їй боляче,— мляво мовив він.— Якщо в нього зубки ростуть...

Дареон одним пальцем торкнувся ліри, видобувши насмішковату ноту.

— А мене запевняли, що дикуни сміливі.

— Вона смілива,— почав захищати її Сем, хоча мусив визнати, що ніколи ще не бачив Жиллі у такому жалюгідному стані. Хоча вона

здебільшого ховала обличчя, та й у каюті було темно, Сем бачив, що очі в неї повсякчас червоні, а щоки мокрі від сліз. Коли ж Сем питав, що сталося, вона лише хитала головою, і йому доводилося самому шукати відповідь на це питання.— Її лякає море, от і все,— мовив він до Дареона.— До приїзду на Стіну вона не знала нічого, крім Крастерової фортеці й навколишніх лісів. Не певен, що вона відходила від рідних місць більш ніж на півльє. Вона добре знає струмки й річки, але в житті не бачила озера, поки ми не набрели на одне, а море... море кого хочеш настрашить.

— Та ми ще від землі й не відпливали — повсякчас берег на очах.

— Скоро відпливемо,— мовив Сем, якого самого така перспектива не тішила.

— Але ж Смертовбивцю трішки водички не лякає?

— Ні,— збрехав Сем,— мене ні. А от Жиллі... може, якби ти заграв їм колискової, це приспало б немовля.

Дареон відразливо скривив рота.

— Тільки якщо вона йому сраку чопиком заткне. Я того смороду витримати не можу.

Назавтра почало дощити, й море збурилося.

— Краще нам спуститися в трюм, там сухо,— запропонував Сем мейстру Еймону, але старий мейстер, усміхнувшись, мовив лише:

— Приємно відчувати дощик на обличчі, Семе. Це як сльози. Дозволь мені ще тут посидіти, будь ласка. Як давно вже я не плакав!

Якщо вже мейстер Еймон, старий і слабкий, вирішив сидіти на палубі, то Семові нічого не зосталося, як сидіти з ним. Отож він лишався біля старого ще майже годину, горнучись у плащ, поки тихий рівний дощик не промочив його до кісток. Еймон, здавалося, того дощу взагалі не помічає. Зітхнувши, він заплющив очі, і Сем присунувся ближче, щоб трохи захистити його од вітру. «Зовсім скоро він попросить мене допомогти йому спуститися в каюту,— сказав він собі.— Обов'язково». Але Еймон так і не попросив, і нарешті вдалині, десь на сході, загуркотів грім.

— Слід нам спуститися в трюм,— мовив Сем, здригаючись. Мейстер Еймон не відповів. Тільки тут Сем збагнув, що старий задрімав.— Мейстре,— потрусив Сем його за плече.— Мейстре Еймоне, прокиньтесь.

Сліпі більмасті Еймонові очі розплющилися.

— Бовтуне? — зронив він, а дощ цебенів йому по щоках.— Бовтуне, мені наснилося, що я старий.

Сем гадки не мав, що ж йому робити. Опустившись навколішки, він підхопив старого на руки, а тоді зніс униз, у трюм. Мейстер Еймон і замолоду не був кремезним, і хоча дощ промочив його чорне вбрання, аж воно стало вдвічі тяжчим, та все одно мейстер важив як дитина.

Ступивши в каюту з Еймоном на руках, Сем побачив, що всі свічки перегоріли, а нових Жиллі не запалювала. Малюк спав, а сама вона, скрутившись клубочком у кутку, тихо плакала в складки великого чорного плаща, якого їй віддав Сем.

— Допоможи,— гукнув Сем тривожно.— Допоможи обсушити його й обігріти.

Жиллі миттю підскочила, й разом вони стягнули мокрий одяг зі старого мейстра, а самого його вкутали горою шуб. Шкіра в нього на дотик була волога й холодна, слизька.

— Залазь до нього,— мовив Сем до Жиллі.— Обійми його. Грій його своїм тілом. Треба обов'язково його зігріти.

Жиллі послухалася, не кажучи ні слова, тільки носом хлюпала.

— Де Дареон? — запитав Сем.— Буде тепліше, якщо ми зберемося всі втрюх. Він теж має долучитися.

Сем побіг нагору в пошуках співця, і тут під ним палуба спершу підстрибнула, а тоді втекла з-під ніг. Жиллі заголосила, а Сем важко гримнувся долі, в той час як малюк прокинувся й заверещав.

Удруге корабель струснуло, коли Сем намагався зіп'ятися на ноги. Жиллі аж кинуло Семові в обійми, й дівчина вчепилася в хлопця так міцно, що він і дихати не міг.

— Не лякайся,— мовив він.— Це просто пригода. Колись ти ще синові про неї розповідатимеш.

У відповідь вона лише вп'ялася нігтями йому в руку. Вона тремтіла, всім тілом сіпаючись від несамовитих ридань. «Хай що я кажу, стає тільки гірше». Сем міцно пригорнув її, зніяковіло відчуваючи, як притискаються до нього її груди. Хай як йому було страшно, але від того дотику в нього аж прутень затверднув. «Вона відчує»,— подумав він, засоромившись, та навіть якщо вона й відчула, то й знаку не подала, тільки дужче в нього вчепилася.

А після того всі дні злилися в один. Сонце навіть не з'являлося. Дні стояли сірі, а ночі — чорні, хіба що над гострими вершинами

Скагосу небо осявали блискавки. Всі просто вже вмирали з голоду, але їсти не могли. Капітан відкоркував діжку вогневіна, щоб підтримати гребців. Сем теж випив кухоль — і глибоко зітхнув, відчуваючи, як розжарені змії поповзи вниз по горлу в груди. Дареону також напій був до смаку, тож опісля його тверезим майже й не бачили.

Вітрила то піднімали, то опускали, а одне відірвалося зі щогли й полетіло геть, як велика сіра птаха. Коли «Чорний птах» обігнув південне узбережжя Скагосу, на скелях показалася потрощена галера. Декого з команди море викинуло на берег, і тепер віддати їм останню шану збиралося гайвороння та краби.

— Занадто ми близько, чорт забирай,— пробурмотів Старий Халамидник, побачивши це.— Добрячий порив вітру — й розіб'ємося поряд з ними.

Хай які змучені були вже гребці, а знову налягли на весла, й корабель почав помалу посуватися на південь, до вузького моря, поки Скагос не перетворився на далекі темні обриси на тлі неба, які можна було прийняти чи то за грозовий фронт, чи то за високі чорні гори, чи те й те водночас. Наступні вісім днів і сім ночей подорож була спокійна і гладенька.

А тоді здійнялися нові шторми, ще гірші за попередній.

Було це три шторми — чи один, просто з періодами затишшя? Сем гадки не мав, але примушував себе спробувати з'ясувати.

— Та тобі не байдуже? — одного разу розкричався на нього Дареон, коли всі вони тулилися в каюті. «Байдуже,— кортіло Семові відповісти,— та коли мої думки зайняті цим питанням, я не думаю про те, що ми потонемо, і що мене нудить, і що мейстра Еймона лихоманить».

— Не байдуже,— спромігся він писнути, але грім заглушив решту речення, а палуба, стрибнувши, кинула його вбік. Жиллі схлипувала. Немовля верещало. Й на додачу чути було, як горлає на свою команду Старий Халамидник — капітан-голодранець, з якого зазвичай і слова не витягнеш.

«Ненавиджу море,— думав Сем,— ненавиджу море, ненавиджу, ненавиджу». Наступна блискавка спалахнула так яскраво, що освітила каюту крізь щілини в дошках палуби. «Це гарний міцний корабель, гарний міцний корабель, гарний корабель,— запевняв себе Сем.— Він не потоне. Я не боюся».

Під час одного такого затишшя між штормами Сем блював, вчепившись у леер, аж кісточки побіліли,— і тут почув, як хтось із команди бурмоче: мовляв, це все через те, що на борту жінка, а тим паче дикунка.

— Злягалася з власним батьком,— сказав хтось крізь вітер, який знову здіймався.— Вона гірша за шльондру. Гірша за що завгодно. Якщо не позбудемося її з отим її відразливим вилупком, усі потонемо.

Сем не наважився втручатися. Це ж дорослі чоловіки, дужі й жилаві, руки й плечі в них он які дебелі від років, проведених за веслами. Але він добре нагострив ножа, а коли Жиллі виходила з каюти, бо їй треба було до вітру, він ходив разом з нею.

Навіть Дареон ніколи нічого доброго не сказав про дикунку. Одного разу, на Семове прохання, він заграв колискову, щоб заспокоїти немовля, та вже на першому куплеті Жиллі почала нестримно плакати.

— Чортове сьоме пекло,— гаркнув Дареон,— ти не можеш бодай пісню дослухати, щоб не ревіти?

— Ти просто грай собі,— заблагав його Сем,— просто співай для неї.

— Не співи їй потрібні,— озвався Дареон,— а добряча лупка, а може, добрий прутень. Ану відійди з дороги, Смертовбивче.

Відштовхнувши Сема, він рушив геть з каюти шукати розради в кухлі вогневина в товаристві неотесаних гребців.

Сем на той час мало з глузду не з'їжджав. Він уже майже звик до смороду, але через шторми, через ненастанне рюмсання Жиллі кілька днів майже не спав.

— Ви не могли б їй що-небудь дати? — стиха запитав він у мейстра Еймона, побачивши, що старий не спить.— Якоїсь травки, якогось зілля, щоб вона не так боялася?

— Це не страх,— сказав до нього старий.— Це горе, а від нього зілля немає. Нехай вона виплачеться, Семе. Цих сліз не спинити.

Сем нічого не розумів.

— Вона ж пливе у безпечне місце. Тепле! Чого їй горювати?

— Семе,— прошепотів старий,— у тебе пара зрячих очей — і ти не бачиш? Мати оплакує своє дитинча.

— Та в нього просто морська хвороба. У нас усіх морська хвороба. Коли зайдемо в порт у Браавосі...

— ...немовля так і залишиться Даллиним, а не її рідним.

Якусь мить Сем не міг уторопати, про що це каже Еймон.

— Не може бути... та вона б нізащо... та це її дитина! Жиллі в житті б не поїхала зі Стіни без свого сина. Вона його так любить!

— Вона годувала обох і любить обох,— сказав Еймон,— хоч і неоднаково. Немає матері, щоб усіх своїх дітей любила однаково, навіть Матір Небесна. Певен, Жиллі не з власної волі покинула дитину. Чим їй погрожував лорд-командувач, що їй обіцяв, можу тільки здогадуватися... але це точно були погрози й обіцянки.

— Ні. Це неправда. Джон би в житті не...

— Джон — ні. А лорд Сноу — так. Іноді нема з чого робити вдалий вибір, Семе, й тоді робиться кращий з невдалих.

«Нема з чого робити вибір». Сем подумав про всі ті випробування, які вони з Жиллі здолали, про Крастерову фортецю та смерть Старого Ведмедя, про сніг, і лід, і крижані вітри, про нескінченні дні пішого переходу, про блідавців у Білодереві, про Холоднорукого й круків на віродереві, про Стіну, Стіну, нескінченну Стіну, про Чорну браму під землею. То навіщо все це було? Ні вдалого вибору, ні щасливого кінця.

Йому кортіло заверещати. Завити, заплакати, затремити, скрутитися калачиком і скиглити. «Він поміняв немовлят,— пояснив собі Сем.— Поміняв немовлят, щоб захистити маленького королевича — щоб Мелісандра не вкинула його у вогонь, не принесла в жертву своєму червоному богові. Якщо вона спалить хлопчика Жиллі, хто заплаче? Ніхто, крім Жиллі. Це ж Крастерів виплодок, народжена з інцесту гидота, це ж не син короля-за-Стіною. Не годиться він ані як заручник, ані як офіра, він узагалі ні на що не годиться, та й навіть імені не має».

Сем без слів подибав на палубу блювати, але в шлунку вже геть нічого не лишилося. Запала ніч — на диво тиха ніч, такої вже багато днів не було. Море чорніло як скло. Гребці на веслах відпочивали. Один чи двоє спали просто на своїх місцях. Вітер напинав вітрила, а на півночі навіть показався розсип зірок, серед яких Сем угледів Червону Вандрівницю, яку вільний народ називав Злодієм. «Це, певно, моя зоря,— жалібно подумав Сем.— Це я допоміг поставити Джона лордом-командувачем, це я привів до нього Жиллі з дитиною. І ніякого щасливого кінця не буде».

— Смертовбивче,— з'явився позаду Дареон, який і не помітив Семових страждань.— Гарна нічка нарешті. Диви, навіть зірки

висипали. Ще й місяць визирне. Може, найгірше вже позаду.

— Ні,— Сем витер носа, а тоді товстим пальцем показав на південь, де збиралася чорнота.— Отам,— мовив він. Ще він і не договорив, як спалахнула блискавка — нагла, безшумна й сліпучо-яскрава. На якусь мить засвітилися далекі хмари — гори й гори хмар, фіолетових, червоних і жовтих, більших за цілий світ.— Найгірше не позаду ще. Найгірше тільки починається, і щасливого кінця не буде.

— Боги милостиві,— зареготав Дареон.— Смертовбивче, ти *такий* боягуз!

Джеймі

Лорд Тайвін Ланістер в'їхав у місто на огирі, в емальованих кармазинових обладунках, гладеньких і блискучих, які сяли самоцвітами й золотою інкрустацією. А виїхав з нього у високому катафалку, оздобленому малиновими прапорами, й везли його прах шестеро німотних сестер.

Похоронна процесія залишала Королівський Причал крізь Божу браму, ширшу й пишніше оздоблену, аніж Лев'яча брама. Такий вибір здався Джеймі неправильним. Того, що батько був справжнім левом, ніхто не заперечує, та навіть Тайвін Ланістер ніколи не зараховував себе до богів.

Катафалк з лордом Тайвіном оточувала почесна варта з п'ятдесятьох лицарів, на чиїх сулицях маяли малинові прапорці. Ззаду їхали лорди західних земель. Вітер шарпав їхні штандарти, і від того фігури на них танцювали й тріпотіли. Обганяючи валку, Джеймі проїхав вепрів, борсуків і ведмедів, жуків, золоту стрілу й червоного бика, схрещені галябарди та схрещені списи, лісокота, суницю, рукав жіночої сукні, чотири сонця в різних варіаціях.

Лорд Бракс одягнув світло-сірий камзол зі срібною тканиною в прорізах, з приколотим на серці аметистовим єдинорогом. Лорд Джаст був у чорній криці, інкрустованій на грудях трьома золотими левиними головами. Глянеш на нього — і чутки про його смерть здаються небезпідставними: після поранення й ув'язнення від нього зосталася хіба тінь його колишнього. Лорд Бейнфорт витримав бої значно краще й вигляд мав такий, що просто зараз готовий повернутися на війну. Плам був у фіолетовому вбранні, Престер — у горностаєвому, Морланд — в іржаво-зеленому, але всі вони вдягнули малинові шовкові плащі на честь того, кого супроводжують додому.

За лордами їхала сотня арбалетників і три сотні кінноти, й у них за плечима теж маяли малинові плащі. У своєму білому плащі й білій лускатій кольчuzі Джеймі в цій червоній ріці почувався чужим.

Та й дядько не полегшив його становища.

— Лорде-командувачу,— заговорив сер Кеван, коли Джеймі приєднався до нього на чолі валки.— Її світлість не переказувала мені яких-небудь останніх наказів?

— Я тут не від імені Серсі,— озвався Джеймі. Позаду загуркотів барабан — повільний, розмірений похоронний марш. *Смерть*, здавалося, вистукує він, *смерть, смерть*.— Я приїхав попрощатися. Він був мені батьком.

— І їй теж.

— Я не Серсі. У мене борода, а в неї груди. Та якщо ти й досі нас плутаєш, полічи мої руки. У Серсі їх дві.

— Любите ви обоє шуткувати,— мовив дядько.— Але можете не витратити на мене своїх дотепів, сер, бо я їх не люблю.

— Як скажеш...— («Щось наша розмова зайшла зовсім не туди, куди я сподівався».)— Серсі залюбки б вас провела, але в неї багато невідкладних справ.

— Як і в усіх нас,— пирхнув сер Кеван.— Як справи у короля?

В його тоні відчувався докір.

— Непогано,— почав захищатися Джеймі.— Зранку з ним завжди Балон Свон. Це добрий і відважний лицар.

— Колись це було саме собою зрозуміло, якщо йшлося про людину в білому плащі.

«Ми собі братів не обираємо,— подумав Джеймі.— Дайте мені владу самому добирати підлеглих — і королівська варта поверне колишню велич». Але з його вуст така смілива заява звучала б не надто переконливо: порожнє похвалення людини, яку по всьому королівству прозивають Царевбивцею. Людини без честі. Отож Джеймі промовчав. Він приїхав не для того, щоб сперечатися з дядьком.

— Сер,— мовив він,— вам слід помиритися з Серсі.

— А ми з нею хіба воюємо? Я й не знав.

Джеймі не звернув на це уваги.

— Незгода поміж двома Ланістерами тільки грає на руку ворогам нашого дому.

— Якщо незгода й виникла, то не через мене. Серсі хоче правити. От і добре. Королівство тепер її. А я прошу лише дати мені спокій. Моє місце в замку Дарі, поряд із сином. Замок треба відбудовувати, а землі — засівати й захищати,— він гірко засміявся-загавкав.— А твоя сестра не лишила мені великого вибору. Принаймні побуваю на весіллі Лансея. Його наречена вже дочекається не може, коли ми приїдемо в Дарі.

«Так, удовиця з Близнючок». Кузен Лансель їхав ярдів за десять позаду. З порожніми очима й ламким білим волоссям, він здавався старшим за лорда Джаста. На сам погляд на кузена в Джеймі засвербіли відсутні пальці. ...вона злягалася з Ланселем і з Озмундом Кетлблеком, а може, і зі Сновидою — від неї всього можна сподіватися... Джеймі й порахувати не міг, скільки разів він намагався поговорити з Ланселем, але той ніколи не був сам. Якщо з ним не батько, то який-небудь септон. «Може, він і Кеванів син, але в нього в жилах молоко тече. Тиріон мені збрехав. Просто хотів завдати болю».

Викинувши кузена з голови, Джеймі обернувся до дядька.

— По весіллі ти залишишся в Дарі?

— На деякий час, мабуть. Схоже, вздовж Тризуба роз'їжджає Сандор Кліган. Твоя сестра хоче отримати його голову. Можливо, він приєднався до Дондаріона.

Джеймі чув про Варницю. Та вже півкраїни чуло! Наліт був просто варварський. Жінок гвалтували й калічили, дітей різали просто в матерів на руках, половину містечка спалили.

— Нині в Дівоставі облаштувався Рендил Тарлі. Нехай він займається беззаконниками. Я б волів, щоб ти поїхав у Річкорин.

— Там керує сер Давен. Хранитель Заходу. Йому я не потрібен. А от Ланселю потрібен.

— Як скажеш, дядьку,— у Джеймі вже в голові стукотіло від барабанного дробу. *Смерть, смерть, смерть.*— Тримай своїх лицарів біля себе.

Дядько холодно глянув на нього.

— Це погроза, сер?

Погроза? Таке припущення просто вразило Джеймі.

— Це застереження. Я просто хотів сказати... Сандор дуже небезпечний.

— Ти ще підгузки каляв, коли я вішав беззаконників і лицарів-розбійників. Але я не збираюся сам їхати воювати з Кліганом і Дондаріоном, якщо ви цього боїтеся, сер. Не всі Ланістери, як дурні, ганяються за славою.

«Та невже, стрийку, ти це зараз про мене?»

— Адам Марбранд упорається з цими беззаконниками незгірше за тебе. Так само як Бракс, Бейнфорт, Плам — та будь-хто з них. Але не кожен з них буде добрим королівським правицею.

— Твоя сестра знає мої умови. Вони не змінилися. Так їй і перекажи, коли наступного разу прийдеш до неї в спальню.

Сер Кеван, приостроживши свого рисака, вчвал помчав уперед, нагло урвавши розмову.

Джеймі не зупиняв його, тільки відсутня рука сіпалася. Він без надії сподівався, що Серсі щось неправильно зрозуміла, та тепер очевидно, що це не так. «Він про нас знає. І про Томена з Мірселлою. А Серсі знає, що він знає». Сер Кеван — Ланістер з Кичери Кастерлі. Не може ж він вважати, що племінниця здатна його скривдити, але... «Я помилявся щодо Тиріона, то чому не можу помилитися щодо Серсі?» Коли сини вбивають батьків, що може втримати племінницю від наказу вбити дядька? Дуже незручного дядька, який забагато знає. Хоча, мабуть, Серсі сподівається, що за неї цю справу зробить Гончак. Якщо сера Кевана заріже Сандор Кліган, їй не доведеться мастити кров'ю власні ручки. А він заріже, якщо тільки вони двоє перетнуться. Колись Кеван Ланістер умів давати раду з мечем, але він уже немолодий, а Гончак...

Валка вже наздогнала Джеймі. Коли кузен, у супроводі двох септонів, проїжджав повз, Джеймі гукнув до нього.

— Ланселю! Брате! Вітаю з прийдешнім весіллям. Шкода тільки, що обов'язки не дозволяють і мені бути на ньому присутнім.

— Хтось повинен захищати його світлість.

— І захистить. І все одно шкода, що проґавлю твою постільну церемонію. Я так розумію, для тебе це перший шлюб, а для неї — другий. Певен, леді залюбки тобі покаже, що і як робити.

Солоний жартик викликав регіт кількох лордів, які їхали неподалік, і несхвальні погляди Ланселевих септонів. Кузен ніяково посовався в сідлі.

— Щоб виконати свій подружній обов'язок, я знаю достатньо, сер.

— Ну, саме цього нареченій і потрібно першої шлюбної ночі,— мовив Джеймі.— Потрібен чоловік, який добре знає свої обов'язки.

Ланселю на щоки наповз рум'янець.

— Я молюся за тебе, кузене. І за її світлість королеву. Хай дасть їй мудрості Стариця, а Воїн захистить її.

— Навіщо Серсі Воїн? У неї є я.

Джеймі розвернув коня, і плащ його з виляском напнувся вітром. «Куць збрехав. Серсі б радше пустила між ноги Робертів труп, ніж такого набожного блазня, як Лансель. Тиріоне, лихий ти вилупку, треба було для своєї побрехеньки обрати когось вірогіднішого». І Джеймі, учвал проминувши батьків катафалк, помчав у місто, яке виднілося вдалині.

Коли Джеймі повертався в Червону фортецю на вершечку Ейгонового пагорба, вулиці Королівського Причалу були майже безлюдні. Солдати, які перед тим юрмилися в гральних кублах і шинках, тепер майже всі роз'їхалися. Гарланд Галантний забрав половину тайрелівського війська назад у Небосад, і з ним поїхали його леді-мати й бабуса. Друга половина вийшла в похід на південь під командуванням Мейса Тайрела і Матиса Рована, щоб узяти в облогу Штормокрай.

Що ж до ланістерівського війська, то під міськими мурами й досі стояли табором дві тисячі загартованих ветеранів, очікуючи прибуття флоту Пакстера Редвина, який має доправити їх через Чорноводу затоку в Драконстон. Лорд Станіс, відпливаючи на північ, схоже, залишив там тільки невеличку залогу, отож Серсі вирішила, що двох тисяч вояків має вистачити.

Решта західняків повернулася до жінок і дітей — відбудовувати свої домівки, засівати лани й збирати залишки врожаю. Перед від'їздом Серсі водила в їхній табір Томена, щоб вони трішки порадували свого маленького короля. Ніколи ще не була вона така гарна, як того дня: на вустах у неї грала усмішка, а у золотому волоссі — осіннє сонце. Хай що там можна закинути сестрі, але одного в неї не забрати: вона вміє причаровувати чоловіків, коли схоче.

В'їжджаючи у замкову браму, Джеймі зустрів у зовнішньому дворі дві дюжини лицарів, які зі списками напереваги тренувалися на опудалі. «Ось іще одне, чого я більше ніколи не зможу». Сулиця важча й громіздкіша за меч, а Джеймі й з мечем нині важко впоратися. Можна

спробувати тримати її в лівій руці, та це означатиме, що щита слід перевісити на праву. Але в сутичці ворог завжди з лівого боку. Отож зі щита на правій руці користі приблизно стільки само, як з пипок на нагруднику. «Ні, поєдинки мої в минулому»,— подумав Джеймі, злазячи з коня... і все одно зупинився подивитися.

Сер Толад Довгань злетів з коня: мішок з піском, крутонувшись, гепнув його просто по голові. Дужий Вепр з такою силою всадив списа у щит, аж той тріснув, а Кенос Кайський доламав його. Для сера Дермота Доцелісівського довелося вішати новий щит. Ламберт Тернбері вдарив по дотичній, а от Безбородий Джон Бетлі, Гамфрі Свіфт і Алін Стакспір усі впоралися з завданням добре, в той час як Рудий Ронет Конінтон навпіл зламав списа. А тоді на коня сів Лицар Квітів — і посоромив їх усіх.

Поєдинок на три чверті залежить він уміння лицаря триматися верхи, завжди вважав Джеймі. Сер Лорас тримався неперевершено, а з сулицею вправлявся так, наче з нею був народжений... мабуть, саме тому в його матері на обличчі завжди такий болісний вираз. Поціляв він куди схоче, рівновагу тримав як кіт. «Мабуть, не така вже то була щаслива випадковість, що він скинув мене з коня». Прикро, що Джеймі вже ніколи не зможе взяти у хлопця реванш. Отож він пішов геть, лишивши здорових змагатися між собою.

Серсі була у себе в світлиці в Мейгоровій тверджі, разом з Томеном і темнокою мирсянкою — дружиною лорда Мерівезера. Всі троє реготали з чогось, що сказав великий мейстер Пайсел.

— Я проґавив якийсь дотеп? — поцікавився Джеймі, заходячи У двері.

— Погляньте, ваша світлосте,— проворкотіла леді Мерівезер,— повернувся ваш доблесний брат.

— Частково.

Джеймі збагнув, що королева наїдпитку. Останнім часом здавалося, що в Серсі завжди під рукою карафа вина — і це в людини, яка так зневажала Роберта Баратеона за пияцтво! Джеймі це не подобалося, проте останніми днями йому не подобалося все, що робила сестра.

— Великий мейстре,— сказала вона,— прошу, поділіться новиною з лордом-командувачем.

Пайсел мав страшенно ніяковий вигляд.

— Прилетів птах,— заговорив він.— Зі Стоукворту. Леді Танда пише, що її дочка Лоліс народила міцненького здорового синочка.

— В житті не вгадаєш, брате, як назвали того малого байстряка.

— Пригадую, хотіли його Тайвіном наректи.

— Так, але я заборонила. Сказала Фалізі, що не допущу, аби шляхетне батькове ім'я дісталось незаконному виплодку якогось свинопаса й недоумкуватої льохи.

— Леді Стоукворт наполягає, що це не вона дитину називала,— вставив великий мейстер Пайсел. Зморшкувате чоло в нього зрослося потом.— Пише, що вибір зробив чоловік Лоліс. Отой чоловік, Брон, він... схоже, що він...

— Тиріон,— припустив Джеймі,— малому дали ім'я Тиріон.

Старий кивнув тремтячою головою, витираючи чоло рукавом мантиї.

Джеймі не зміг втриматися від сміху.

— Отакої, люба сестро. Ти всюди шукаєш Тиріона, а він ховається у лоні Лоліс.

— Блазень! Ви з Броном обидва блазні. Той перекупний меч, без сумніву, сидить зараз посміюється зі свого зухвалого жарту, дивлячись, як байстряк смокче вим'я Лоліс Льохи.

— Мабуть, малюк у чомусь нагадує вашого брата,— припустила леді Мерівезер.— Може, народився калікою або ж безносим,— вона гортанно засміялася.

— Слід буде надіслати хлопчині подарунок,— оголосила королева.— Так, Томене?

— Можемо подарувати йому кошеля.

— Левеня,— сказала леді Мерівезер. «Щоб горлянку йому перегризло»,— ясно читалося в її посмішці.

— Я не такий подарунок мала на увазі,— мовила Серсі.

«Нового вітчима, швидше за все». Джеймі добре знав оцей погляд у сестриних очах. Бачив його неодноразово, й востаннє — на Томеновому весіллі, коли палала Вежа правиці. Зелені відблиски дикополум'я падали на обличчя спостерігачів, і всі вони в ту мить нагадували тлінні трупи, зграю утішених упирів, от тільки деякі з цих трупів були трішки привабливіші за інших. Навіть у цьому зловісному світлі Серсі була прегарна. Стояла, тримаючи одну руку на грудях,

розтуливши вуста, а зелені очі світилися. «Та вона плаче!» — збагнув тоді Джеймі, тільки не міг сказати, від горя чи захвату.

І тепер, побачивши цей погляд, він відчув занепокоєння, бо це нагадало йому про Ейрису Таргарієна — про те, як збуджував його вогонь. У короля немає секретів од королівської варті. В останні роки правління стосунки між Ейрисом і королевою були напружені. Спали вони окремо, та й удень намагалися уникати одне одного. Однак щоразу як Ейрис віддавав людину на поталу вогню, до королеви Рейли поночі приходив відвідувач. Того дня, коли король спалив свого правицю (того, що з булавою і кинджалом на гербі), за дверима спальні на варті стояли Джеймі з Джоном Дарі, поки король задовольняв свою хіть. «Мені боляче,— чувся плач Рейли з-за дубових дверей.— Мені боляче». Дивна річ, але цей плач був жахливіший за зойки лорда Челстеда. «Ми присягалися захищати і її»,— нарешті не витримав Джеймі. «Так,— погодився Дарі,— але не від нього».

Після цього Джеймі бачив Рейлу тільки одного разу — вранці того дня, коли вона відпливла на Драконстон. Сідаючи в королівську карету, яка мала відвезти її з Ейгонового пагорба на корабель, королева була в плащі з насунутим нам очі каптуром, та після її від'їзду Джеймі чув, як перешіптувалися покоївки. Королева мала такий вигляд, наче її подер дикий звір: подряпав їй стегна й покусав груди. Джеймі знав: це коронований звір.

Наприкінці Божевільний Король став усього боятися, нікому не дозволяв у своїй присутності з'являтися з крицею, лише королівська варта мала мечі. Борода в нього була тепер закошлана й немита, сплутане сріблясто-золоте волосся сягало пояса, нігті перетворилися на потріскані жовті пазури дев'ять дюймів завдовжки. Та тільки нікуди він не міг подітися від своїх мучителів-клинків — мечів, з яких був викуваний Залізний трон. Руки й ноги в Ейрису вічно були вкриті струпами й напівзагоєними порізами.

Буде він буде королем обгорілого кістя та смаженого м'яса, пригадалося Джеймі, коли він побачив сестрину посмішку. Буде він королем попелу.

— Ваша світлосте,— мовив він,— можна з вами перемовитися наодинці?

— Якщо хочеш. Томене, тобі сьогодні давно пора на уроки. Іди з великим мейстром.

— Так, мамо. Ми зараз проходимо Бейлора Благословенного. Розцілувавши королеву в обидві щоки, леді Мерівезер теж зібралася йти.

— Мені повертатися на вечерю, ваша світлосте?

— Вельми ображуся, якщо не повернетесь.

Джеймі не міг не відзначити, як мирсянка на ходу погойдує стегнами. «Кожен крок спокусливий». Коли по ній зачинилися двері, він, прочистивши горло, заговорив:

— Спершу оті Кетлблеки, тоді Кайберн, тепер вона. Дивний звіринець ти збрала останнім часом у себе, люба сестро.

— Я вельми прихилилася до леді Тейни. Вона мене забавляє.

— Вона з фрейлін Марджері Тайрел,— нагадав їй Джеймі,— і доносить на тебе маленькій королеві.

— Звісна річ,— Серсі підійшла до буфета, щоб долити собі вина. — Марджері була в захваті, коли я попросила її дозволу взяти Тейну собі за фрейліну. Ти б її тільки чув! «Вона вам за сестру буде, як мені була. Звісно, беріть її! У мене ж є кухні й інші леді». Наша маленька королева не хоче лишати мене на самоті.

— То якщо ти знаєш, що це шпигунка, навіщо наближати її до себе?

— Марджері й наполовину не така кмітлива, якою себе вважає. Вона й гадки не має, яку солоденьку змію пригріла біля себе в особі цієї мирської шльондри. Тейну я використовую для того, щоб згодувати маленькій королеві те, що мені потрібно. Дещо з цього навіть правда,— очі Серсі пустотливо сяяли.— А Тейна переповідає мені про все, чим займається панна Марджері.

— Та невже? Що ти взагалі знаєш про цю жінку?

— Я знаю, що вона — матір, яка хоче, щоб її син високо піднісся у світі. І для цього вона зробить усе можливе. Матері всі однакові. Леді Мерівезер, може, і зміюка, але далеко не дурна. Вона розуміє, що я для неї здатна зробити більше, ніж Марджері, отож і старається для мене. Ти б здивувався, якби дізнався, скільки всього цікавого вона мені вже переповіла.

— Ти про що?

Серсі всілася під вікном.

— Ти знав, що королева колючок у своїй кареті тримає скриню монет? Це старе золото, ще з часів до Завоювання. Отож коли хтось із

купців безрозсудно називає ціну в золотих монетах, вона йому платить небосадськими долонями, які важать удвічі менше за наші дракони. А який купець наважиться скаржитися, що його обдурила леді-мати Мейса Тайрела? — Серсі ковтнула вина.— То як там твоя прогулянка?

— Дядько зробив зауваження через твою відсутність.

— Дядькові зауваження мене не хвилюють.

— А мали б. Він міг би стати тобі в пригоді. Якщо не в Річкорині чи Кичері, то на Півночі, у протистоянні з лордом Станісом. Батько завжди покладався на Кевана, коли...

— Хранитель Півночі в нас Руз Болтон. Він і займеться Станісом.

— Лорд Болтон у пастці біля Перешийку, відрізаний від Півночі залізними, які засіли в Кейлінському Рову.

— Це ненадовго. Цю маленьку перешкоду дуже скоро прибере Болтонів синок-байстрюк. Болтон додасть до свого війська дві тисячі Фреїв під командуванням синів лорда Волдера — Гостіна та Ейніса. Цього має бути більш ніж достатньо, щоб упоратися зі Станісом і кількома тисячами морально зломлених вояків.

— Сер Кеван...

— ...буде вельми заклопотаний у Дарі — вчитиме Ланселю підтирати дупу. Після батькової смерті він геть утратив мужність. Він старий і втомлений. А нам краще прислужаться Давен і Даміон.

— Гаразд, вони підійдуть,— сказав Джеймі, який не мав нічого проти кузенів.— Однак тобі все одно потрібен правиця. Якщо не дядько, то хто?

— Авжеж не ти,— розсміялася сестра.— Можеш не боятися. Мабуть, Тейнин чоловік. Дід у нього був правицею Ейриса.

Правиця з рогом достатку на гербі. Джеймі добре пам'ятав Оуена Мерівезера — приятного, але слабкого.

— Наскільки пригадую, він так добре проявив себе, що Ейрис вигнав його у заслання й відібрав усі землі.

— А Роберт їх повернув. Принаймні деякі. Тейна порадується, якщо Ортону вдасться повернути решту.

— Ти хочеш порадувати якусь мирську повію? А я гадав, ти хочеш правити королівством.

— А я і правлю королівством.

«Семеро спасіть нас, ти правиш». Сестра вважала себе лордом Тайвіном з цицьками, але вона помилялася. Батько був безжалісний і

невблаганний, як льодовик, а от Серсі радше нагадувала дикополум'я, особливо коли хтось їй суперечить. Почувши, що Станіс покинув Драконстон, вона раділа як дівча, переконана, що він нарешті здався їй сам поплив у вигнання. Та коли долетіли чутки, що він об'явився на Стіні, на сестрину лють просто страшно дивитися було. «Голова в неї на плечах є, тільки сестра нерозсудлива й нетерпляча».

— Тобі потрібна допомога сильного правиці.

— Слабкому правителю потрібен сильний правиця, як Ейрису потрібен був батько. А сильний правитель потребує тільки сумлінного слуги, щоб виконував його накази,— вона побовтала вино в келиху.— Може, лорд Галін підійде. Це буде не перший піромант на посаді королівського правиці.

«Не перший. А останнього я власноруч убив».

— Подейкують, що ти збираєшся призначити корабельником Орана Вотерза.

— Хтось за мною шпигує?

Оскільки Джеймі не відповів, Серсі, відкинувши назад волосся, мовила:

— Вотерз добре пасує на цю посаду. Півжиття на кораблях провів.

— Півжиття? Та йому не більш як двадцять років.

— Двадцять два, і що з того? Батькові й двадцяти одного не було, коли Ейрис призначив його правицею. Давно пора Томену запросити до себе трохи молоді замість тих зморшкуватих сивобородих стариганів.

«Дужий, енергійний і вродливий»,— подумав Джеймі. *...вона злягалася з Ланселем і з Озмундом Кетлблеком, а може, і зі Сновидою — від неї всього можна сподіватися...*

— Краще призначити Пакстера Редвина. Він командує найбільшим флотом у Вестеросі. А Оран Вотерз зможе командувати хіба що яликом, та й то якщо ти йому того ялика купиш.

— Ти просто як дитина, Джеймі. Редвин — прапороносець Тайрела й небіж отої його жакливої матері. А мені в раді креатура лорда Тайрела не потрібна.

— Ти хотіла сказати — Томену.

— Ти знаєш, про що я.

«Надто добре знаю».

— Я тільки знаю, що ідея призначити Орана Вотерза погана, а Галіна — ще гірша. Що ж до Кайберна... боги праві, Серсі, він же водив товариство з Варго Гоутом. Цитадель його позбавила ланцюга!

— Сірі вівці. Кайберн мені прислужився найбільше. І він мені відданий, чого я не можу сказати про власних родичів.

«Якщо ти так діятимеш і далі, люба сестро, скоро ми всі підемо на бенкет для круків».

— Серсі, ти сама себе послухай. Ти в кожній тіні бачиш карлика і робиш з друзів ворогів. Дядько Кеван тобі не ворог. І я тобі не ворог.

Її обличчя перекошилося від люті.

— Я благала в тебе допомоги! Я перед тобою навколішки падала, а ти мені відмовив!

— Але моя обітниця...

— ...не завадила тобі зарубати Ейрису. Словеса — це суховій. Ти міг отримати мене, а натомість обрав свій плащ. Забирайся.

— Сестро...

— Забирайся, кажу. Мене нудить від того твого бридкого кикотя. Геть!

Щоб підкріпити свої слова, вона пожбурила йому в голову келих з вином. Промазала, однак Джеймі натяк зрозумів.

Увечері він сам-один сидів у вітальні Вежі білого меча, за келихом дорнського червоного й Білою книгою. Гортав її обрубком правої руки, коли увійшов Лицар Квітів, скинув плаща, відстебнув пояс із мечем і повісив на гачок на стіні поряд з мечем Джеймі.

— Бачив тебе сьогодні у дворі,— сказав Джеймі.— Добре ти проїхав.

— Краще, ніж просто добре.

Сер Лорас налив собі кухлик вина й сів навпроти за столом-півмісяцем.

— Людина скромніша могла б відповісти: «Ви надто добрі до мене, мілорде» або ж «У мене гарний кінь».

— Кінь був нормальний, а мілорд приблизно такий самий добрий, як я скромний,— озвався Лорас і махнув на книгу.— Лорд Ренлі любив казати, що книги — то для мейстрів.

— А ця — для нас. Тут записана історія кожного, хто носив білого плаща.

— Я її переглядав. Гарненькі герби. Але я люблю, щоб у книжках ілюстрацій було побільше. У лорда Ренлі було декілька з такими малюнками, що в септона й очі б осліпнули.

Джеймі не стримав посмішки.

— Тут такого немає, сер, але ці історії могли б вам розплющити очі. Вам би не завадило дізнатися про життя своїх попередників.

— А я знаю. Про королевича Еймона Лицаря-Дракона, сера Ріяма Редвина, Великодушного, Баристана Безстрашного...

— Гвейна Корбрея, Аліна Конінтона, Демона Дарі, ага. Про Лукамора Стронга ви теж, певно, чули.

— Про сера Лукамора Любаса? — здивувався сер Лорас.— Трое жінок і тридцятьоро дітей, це він? Йому прутня втяли. Вам заспівати про нього, мілорде?

— А про сера Теренса Тойна?

— Спав з королівською наложницею й помер лютою смертю. Урок простий: вдягнув білі бриджі — тримай їх зашнурованими.

— А про Гайлза Сірого Плаща? Орівела Щедрого?

— Гайлз був зрадником, Орівел — боягузом. Вони зганьбили білий плащ. А до чого мілорд хилить?

— Та ні до чого. Не слід ображатися, коли наміру образити вас не було, сер. А про Вічного Тома Костейна чули?

Сер Лорас похитав головою.

— Він служив у королівській варті шістьдесят років.

— Коли це було? Я зроду...

— То, може, чули про сера Донела Сутіньдільського?

— Ім'я знайоме, але...

— Про Адисона Гіла? Про Майкла Мертинза — Білого Пугача? Про Джефори Норкроса? Його ще прозвали Нездаюся. Про Рудого Роберта Флаверса? Про них ви щось можете розповісти?

— Флаверс — байстріоче прізвище. Так само як і Гіл.

— Але обидва спромоглися дорости до командувачів королівської варті. Всі їхні історії записані в цій книзі. Ролланд Дарклін тут також є. Він був наймолодшим з усіх, кого взяли в королівську варту, аж поки не з'явився я. Отримав плаща на полі бою й за годину, як вдягнув його, загинув.

— Напевно, не дуже він був вправний лицар.

— Достатньо вправний. Він загинув, зате король вижив. Чимало людей носило білі плащі, та більшість із них давно забуті.

— Більшість і заслуговують на забуття. Але героїв пам'ятатимуть завжди. Найкращих.

— Найкращих і найгірших...— («Отож один з нас може ще й пожити в піснях»).— І тих небагатьох, які водночас були і тими, і тими. Як-от він,— Джеймі постукав пальцем по сторінці, з якої читав.

— Хто це? — сер Лорас витягнув шию, щоб поглянути.— Десять чорних ядер на шарлатному полі. Не знаю такого герба.

— Він належав Кристону Коулу, який служив першому Вісерису та другому Ейгону,— Джеймі згорнув Білу книгу,— якого прозвали Царетворцем.

Серсі

«Троє клятих дурнів зі шкіряною торбою,— подумала королева, коли чоловіки опустили перед нею навколішки. Вигляд їхній не надихав.— Але ж шанси є завжди».

— Ваша світлосте,— стиха мовив Кайберн,— мала рада...

— ...зачекає на мене. Може, ми їм зараз принесемо звістку про смерть зрадника.

На тому кінці міста співали свою жалобну пісню дзвони Великого септу Бейлора. «По тобі подзвону не буде, Тиріоне,— подумала Серсі.— Голову твою я смолою обмащу, а покручене тіло псам викину».

— Підведіться,— звеліла королева майбутнім лордам.— Покажіть, що там ви принесли.

Вони підвелися: трійко бридких обшарпанців. У одного на шиї виднівся чиряк, а не милися всі троє, мабуть, півроку вже. Королеву забавляла перспектива піднести до лордів отаку трійцю. «На бенкетах можна садовити їх біля Марджері». Коли головний дурень розв'язав шнурок на торбі й запхав усередину руку, в залі аудієнцій війнуло тліном, мов від тухлої троянди. Голова, яку він витягнув з торби, виявилася сірувато-зеленою, в личинках. «Тхне, як від батька». Доркас хапнула ротом повітря, а Джоселін, затискаючи рота долонями, почала блювати.

Королева незворушно роздивлялася трофей.

— Ви вбили не того карлика,— нарешті повідомила вона, неохоче вичавлюючи кожне слово.

— Не може бути,— наважився сказати один з дурнів.— Це точно він, мосьпані. Бачте, це карлик. Просто трішки підгнів.

— А ще носа собі відростив,— зауважила Серсі.— Цілу картоплину, я б сказала. Тиріон свого носа втратив у бою.

Троє дурнів обмінялися поглядами.

— Нам ніхто не казав,— мовив той, що тримав у руці голову.— А цей ходив так гонорово, якийсь бридкий карлик, і ми подумали...

— Він сказав, що він — горобець,— докинув той, що з чиряком, і обернувся до третього дурня,— а ти сказав, що він бреше.

Королева аж кипіла на думку про те, що вона примусила чекати малу раду через цей балаган.

— Ви змарнували мій час і позбавили життя невинну людину. Мені слід вам самим голови відрубати...

Однак якщо вона так вчинить, більше ніхто до неї не прийде, і тоді Куць просто вислизне. А вона радше гору мертвих карликів наскладає, ніж таке допустить.

— Забирайтеся з-перед моїх очей.

— Так, ваша світлосте,— мовив чиряк.— Дуже перепрошуємо.

— То вам голова потрібна? — запитав чоловік, який тримав її.

— Віддайте її серу Мірину. Ні, в торбі, недоумку. Так. Пане Озмунде, проведіть їх.

Трант забрав голову, а Кетлблек — безголових катів, тож на згадку про їхні відвідини залишився тільки сніданок леді Джоселін.

— Негайно все приберіть,— наказала їй королева. Сьогодні це їй принесли вже третю голову. Принаймні ця справді належала карлику. Бо перед тим — просто якійсь бридкій дитині.

— Хтось обов'язково знайде карлика, не бійтеся,— запевнив королеву сер Озмунд.— І тоді ми його прикінчимо.

«Ви?» Вчора Серсі наснилася стара з плямистими щоками й рипучим голосом. Магі Ропуха, ось як її кликали в Ланіспорту. «Якби батько дізнався, що саме наговорила вона мені, він би їй язика втяв». Серсі ніколи цього нікому не розповідала, навіть Джеймі. «Мелара казала: якщо пророцтво нікому не розповідати, воно забудеться. А забуте пророцтво не справдиться».

— Мої шпигуни повсюди винюхують Куця, ваша світлосте,— мовив Кайберн. Одягнений він був у подобу мейстерської мантії, тільки білу, а не сіру,— сніжисту, як плащі королівської варти, гаптовану золотими завитками на пружі, рукавах і високому цупкому комірі, підперезану золотою крайкою.— У Старгороді, Мартингороді, Дорні, навіть у вільних містах. Хай куди він втече, мої нашіптувачі його знайдуть.

— Ви вважаєте, що він поїхав з Королівського Причалу. А може, він ховається у Великому септі Бейлора, звідки нам знати? Гойдається на мотузці, видобуваючи отой жахливий подзвін,— скривилася Серсі, дозволяючи Доркас допомогти їй підвестися.— Ходімо, мілорде. Рада чекає.

Узявши Кайберна під руку, вона повела його сходами донизу.

— Ви вже виконали маленьке завдання, яке я вам доручила?

— Так, ваша світлосте. Перепрошую, що так довго. Просто голова така величезна! Жуки багато годин об'їдали м'ясо. Але, щоб спокутувати провину, я підбив повстю скриньку з чорного дерева й срібла — якраз пасуватиме для черепа.

— І полотняна торба підійшла б. Князь Доран хоче отримати голову. Йому до спини, в якій коробці її доправлять.

У дворі подзвін стало чути ще краще. «Та то ж був просто верховний септон! Скільки ще нам це терпіти?» Так, подзвін мелодійніший за ревіння Гори, але...

Кайберн, здавалося, вгадав її думки.

— Дзвони затихнуть на заході сонця, ваша світлосте.

— Це буде велике полегшення. Але звідки ви знаєте?

— Знати входить у мої обов'язки.

«А Вейрис змусив нас усіх повірити, що він незамінний. Які ж дурні ми були!» Щойно королева повідомила, що місце євнуха посів Кайберн, увесь набрид не гаючи часу кинувся до нього — нашіптувати за монетку вже йому. «Все життя вони служили п'ятаку, а не Павуку. Отож із Кайберном нічого не зміниться». Королева уявила, яке обличчя буде в Пайсела, коли Кайберн сяде на своє місце в раді.

Коли збиралася мала рада, під дверима нарадчої зали завжди стояв на чатах лицар королівської варти. Сьогодні це був сер Борос Блаунт.

— Пане Боросе,— приязно мовила королева,— щось ви сьогодні зранку сірий з лиця. Щось не те з'їли, мабуть?

Джеймі призначив його королівським дегустатором. Смачна посада, але ганебна для лицаря. Блаунт був розлючений. Притримуючи двері перед королевою, він аж трусив подвійним підборіддям.

Коли увійшла Серсі, радники замовкли. Лорд Гайлз замість привітання закашлявся, ще й так гучно, що збудив Пайсела. Решта підвелися, бурмочучи люб'язні фрази. Серсі дозволила собі ледь помітно всміхнутися.

— Мілорди, певна, ви пробачите мене за запізнення.

— Ми тут до послуг вашої світлості,— озвався сер Гарис Свіфт.— Очікувати на ваш прихід — справжнє задоволення.

— Переконана, вам усім знайомий лорд Кайберн.

Великий мейстер Пайсел не розчарував її.

— Лорд Кайберн? — вичавив він, заливаючись багрянцем.— Ваша світлосте, це... Мейстер дає священну обітницю не володіти ані землями, ані титулами...

— Цитадель позбавила його ланцюга,— нагадала йому Серсі.— А оскільки він більше не мейстер, то й не має дотримуватися мейстерських обітниць. Якщо пригадуєте, євнуха ми теж лордом називали.

— Цей чоловік... він не пасує...— залопотав Пайсел.

— Не вам мені казати, хто й на що пасує. Не після того смердючого посміховиська, на яке ви перетворили тіло мого батька.

— Ви ж не думаєте, ваша світлосте...— він затулився рукою, мов від удару.— Німотні сестри вийняли з лорда Тайвіна і кишки, і всі органи, спустили кров... зробили свою справу якнайкраще... тіло начинили солями й запашним зіллям...

— Не треба цих бридких подробиць. Я носом чула результат отої справи. Кайбернова вправність у мистецтві зцілення врятувала життя моему братові, тож я не маю сумніву, що він прислужиться королю набагато краще, ніж манірний євнух. Мілорде, ви знаєте інших радників?

— Поганий був би з мене інформатор, якби не знав, ваша світлосте,— Кайберн усівся між Ортоном Мерівезером і Гайлзом Розбі.

«Мої радники». Серсі викорінила геть усі ружі, а також усіх, хто почувався зобов'язаним дядькові чи братам. На їхнє місце прийшли люди, віддані тільки їй. Крім того, вона змінила назви посад, запозичивши їх з вільних міст: Ортон Мерівезер став її юстиціарієм, Гайлз Розбі — лордом-підскарбієм. Оран Вотерз, хвацький юний Дрейфмаркський Байструк, стане гранд-адміралом.

А правицею буде сер Гарис Свіфт.

Млявий, лисий і слухняний, Свіфт на тому місці, де в нормальних людей борода, відростив сміховинний білий кущик. На грудях жовтого плісового камзола красувався синій півень його дому, вишитий з лазуритових намистин. На плечі була накинута синя оксамитова манта,

гаптована сотнею золотих долоньок. Сер Гарис був просто в захваті від свого призначення; цей туман і не зрозумів, що він не так правиця, як заручник. Його дочка — дружина дядька Кевана, а Кеван обожнює свою леді, хай у неї немає ні грудей, ні підборіддя, а ноги як у курки. Доки у Серсі в руках сер Гарис, Кеван Ланістер двічі подумає, перш ніж кидати їй виклик. «Звісна річ, Кеванів тесть — не найкращий заручник, та ліпше вже вутлий щит, аніж ніякого».

— Король приєднається до нас? — поцікавився Ортон Мерівезер.

— Син грається зі своєю маленькою королевою. Поки що його уявлення про царювання обмежується прикладанням королівської печатки до паперів. Його світлість ще надто малий, щоб розумітися на державних справах.

— А наш доблесний лорд-командувач?

— Сер Джеймі зараз у зброяра, де йому кують нову руку. Ми всі вже, я певна, втомилися від того бридкого обрубка. До того ж, насмілюся припустити, наради втомлюють Джеймі так само, як Томена.

На цих словах Оран Вотерз хихикнув. «От і добре,— подумала Серсі,— що більше вони сміються, то меншу загрозу становить брат». Нехай сміються.

— Є у нас вино?

— Так, ваша світлосте,— мовив Ортон Мерівезер, не надто вродливий чоловігга з великим бульбастим носом і кучмою неслухняного жовтогарячого волосся, який, проте, завжди був страшенно люб'язний.— Є дорнське червоне й арборське золоте, а є добрий солодкий гіпокрас із Небосаду.

— Мені золотого, мабуть. Дорнське вино квасне, як самі дорняни.

Поки Мерівезер наповнював їй келих, Серсі мовила:

— Гадаю, час починати.

У великого мейстра Пайсела і досі тремтіли губи, але він якось здобувся на слово.

— Як накажете. Князь Доран узяв під арешт братових непокірних байстрючок, але Сонцеспис і досі вирує. Князь пише, що не має надії вгамувати бурю, поки не отримає обіцяну справедливість.

— Певна річ! — («Замучив уже цей князь»)— Його довге чекання добігає кінця. У Сонцеспис поїде Балон Свон — доправить голову Грегора Клігана.

У сера Балона буде ще одне завдання, але про це ліпше не говорити.

— А! — сер Гарис Свіфт посмикав свою кумедну борідку великим і вказівним пальцями.— То він мертвий? Сер Грегор?

— Та вже напевне, мілорде,— сухо зронив Оран Вотерз.— Я чув, якщо від тіла відрубати голову, зазвичай це призводить до смерті.

Серсі обдарувала його усмішкою: вона була не проти дотепів, якщо ті не спрямовані на неї.

— Сер Грегор загинув від ран, як і передрікав великий мейстер Пайсел.

Пайсел, прокашлявшись, кинув на Кайберна кислий погляд.

— Спис був отруєний. Клігана неможливо було врятувати.

— Так, ви казали, я пригадую,— зронила Серсі й обернулася до правиці.— Про що ви говорили перед моїм приходом, пане Гарисе?

— Про горобців, ваша світлосте. Септон Рейнард каже, їх уже в місті тисячі зо дві, і щодня прибувають ще. Ватажки їхні читають проповіді про страшний суд і бісопоклонство...

Серсі скуштувала вина. «А смачне».

— Давно пора, вам не здається? Яким ще можна назвати отого червоного бога, що йому поклоняється Станіс, як не бісівським? Віра має повстати проти цього зла...— (То Кайберн їй про це нагадав, мудрий чолов'яга).— Боюся, наш покійний верховний септон забагато попускав. Вік затьмарив йому очі й підірвав сили.

— Він був старий і немічний, ваша світлосте,— зронив Кайберн і посміхнувся до Пайсела.— І його відхід не став несподіванкою. Про що ще мріяти, як не про мирну смерть уві сні на схилі літ.

— Так,— мовила Серсі,— та ми сподіваємося, що наступник його буде енергійнішим. Друзі з пагорба кажуть мені, що, найпевніше, то буде Торберт або Рейнард.

Великий мейстер Пайсел прочистив горло.

— У мене теж є друзі серед найправедніших, і вони називали септона Оллідора.

— Не можна скидати з рахунків і того Люсіона,— мовив Кайберн.— Учора ввечері він частував тридцятьох найправедніших молочним поросям і арборським золотим, а вдень, на знак своєї побожності, роздавав убогим плескачі.

Схоже, ці теревені про септонів утомили Орана Вотерза не менше, ніж саму Серсі. Зблизька його волосся здавалося не так золотим, як сріблястим, а очі були сіро-зелені, в той час як у королевича Рейгара — фіалкові, однак схожість... Цікаво, подумала королева, чи зголить Вотерз заради неї свою бороду. Хоч і на десять років молодший, він жадав її: Серсі бачила це з того, як він на неї дивиться. Чоловіки отак дивляться на неї звідтоді, коли в неї почали бубнявіти груди. «Казали, це просто тому, що я така вродлива, але ж Джеймі теж вродливий, а на нього вони так ніколи не дивилися». В дитинстві вона іноді жартома вбирала одяг брата. І завжди дивувалася, наскільки інакше поведуться з нею чоловіки, думаючи, що вона — це Джеймі. Навіть сам лорд Тайвін...

Пайсел і Мерівезер і досі скозувалися, хто стане верховним септоном.

— Підійде будь-хто,— урвала їх королева,— та хай хто вдягне кришталевий вінець, має піддати Куця анафемі...— (Колишній верховний септон про Тиріона мовчав як німий).— Що ж до тих горобців, то поки вони не читають бунтівних проповідей, це проблема Віри, а не наша.

Лорд Ортон і сер Гарис згідливо забурмотіли. Гайлз Розбі хотів зробити те саме, але йому завадив напад кашлю. Серсі з відразу відвернулася, бо кашель був з кров'ю.

— Мейстре, ви принесли листа з Видолу?

— Приніс, ваша світлосте,— Пайсел дістав зі стосу паперів аркуш і розгладив.— Це радше декларація, ніж лист. Підписана в Рунстоні Бронзовим Йоном Ройсом, леді Вейнвуд, лордом Гантером, Редфортом, Белмором, а також Саймондом Темплтоном, лицарем Дев'ятизир'я. Усі приклали свої печатки. Вони пишуть...

«Усілякі дурниці».

— Мілорди самі прочитають листа, якщо схочуть. Ройс та оті решта збирають під Соколиним Гніздом військо. Хочуть змістити Мізинчика з посади лорда-оборонця, як доведеться, то й силоміць. Питання таке: ми це допустимо?

— А лорд Бейліш просив нашої допомоги? — запитав Гарис Свіфт.

— Поки що ні. Як по правді, він наче й не переймається. У своєму листі згадує бунтівників побіжно, а далі просить вислати йому якісь

старі Робертові гобелени.

Сер Гарис пошкріб куцу борідку.

— А лорди-декларанти, вони просять короля втрутитися?

— Ні.

— Тоді... мабуть, нам нічого не треба й робити.

— Якщо у Видолі спалахне війна, це буде справжня трагедія,— сказав Пайсел.

— Війна? — розсміявся Ортон Мерівезер.— Лорд Бейліш, звісно, людина потішна, але дотепами не воюють. Не думаю, що там проллється кров. Та й чи не байдуже, хто буде регентом при малолітньому лорді Роберту, якщо Видол справно сплачуватиме податки?

«Дійсно байдуже»,— вирішила Серсі. Якщо по правді, з Мізинчика було більше користі при дворі. Завжди вмів дістати гроші й не кашляв.

— Лорд Ортон переконав мене. Мейстре Пайселе, повідомте лордам-декларантам, що з Пітиром не повинно нічого статися. В усьому іншому корона задовольниться їхнім вибором у тому, хто керуватиме Видолом до повноліття Роберта Арина.

— Гаразд, ваша світлосте.

— Поговоримо про флот? — запитав Оран Вотерз.— У тому пеклі на Чорноводді вціліло менше дюжини наших кораблів. Слід відновити свою потугу на морі.

— Морська потуга вкрай важлива,— кивнув Гарис Свіфт.

— А якось можна використати залізних? — поцікавився Ортон Мерівезер.— Ворога нашого ворога? Чого попросить у нас Скелястий престол в обмін на спілку?

— Їм потрібна Північ,— відповів великий мейстер Пайсел,— а славний батько нашої королеви пообіцяв Північ дому Болтонів.

— Шкода,— зронив Мерівезер.— Але ж Північ велика. Землі можна поділити. Необов'язково назавжди. Болтон може й погодитися, якщо ми пообіцяємо, що як покінчимо зі Станісом, наше військо до його послуг.

— Я чув, загинув Балон Грейджой,— сказав сер Гарис Свіфт.— Нам відомо, хто замість нього керує островами? У лорда Балона є син?

— Лео? — кашлянув лорд Гайлз.— Тео?

— Теон Грейджой виріс у Вічнозимі як годованець Едарда Старка, — мовив Кайберн. — Навряд чи ми можемо сподіватися на дружбу з ним.

— Кажуть, він теж загинув, — озвався Мерівезер.

— А був лише один син? — сер Гарис посмикав борідку. — Брати. Були ще брати. Хіба ні?

«Вейрис би знав напевне», — роздратовано подумала Серсі.

— Я не збираюся лягати в ліжку з тими жалюгідними кальмарами. Їхня черга теж прийде, щойно ми покінчимо зі Станісом. Нам потрібен власний флот.

— Пропоную збудувати нові дромони, — мовив Оран Вотерз. — Для початку десяток.

— А звідки візьмемо гроші? — поцікавився Пайсел.

Лорд Гайлз сприйняв це за запрошення ще покашляти. Викашлявши трохи рожевої слини, він витер її червоним шовковим носовичком.

— Немає... — вичавив він — і знову закашлявся. — Нема... у нас нема...

Сер Гарис, хай який тугодум, а з цього кашлю швидко допетрав, що до чого.

— Прибутки корони високі як ніколи, — заперечив він. — Сер Кеван сам мені казав.

— Видатки... золоті плащі... — знов почав кашляти лорд Гайлз.

Ці протести Серсі вже чула неодноразово.

— Лорд-підскарбій намагається сказати, що в нас золотих плащів забагато, а золота замало, — мовила вона. Кашель Розбі вже почав її дратувати. Треба було брати на посаду Гарта Грубого — він точно не такий хворий. — Прибутки корони, хай і великі, все одно недостатні, щоб покрити всі Робертові борги. У зв'язку з цим я вирішила до закінчення війни відстрочити повернення позик, взятих у Віри й у Заліжному банку Браавоса.

Певна річ, новий верховний септон почне заламувати руки, а браавосяни пицатимуть і вицатимуть, але що з того?

— На зкономлені кошти ми збудуємо новий флот.

— Ваша світлість дуже розсудлива, — мовив лорд Мерівезер. — Це мудрий захід. І необхідний — до закінчення війни. Я згоден.

— І я, — сказав сер Гарис.

— Ваша світлосте,— тремтячим голосом заговорив Пайсел,— боюся, це викличе більше проблем, ніж ви уявляєте. Залізний банк...

— ...розташований у Браавосі, далеко за морем. Вони отримують своє золото, мейстре. Ланістер завжди сплачує борги.

— Браавосяни теж мають одну приказку,— оздоблений коштовними камінцями ланцюг Пайсела стиха брязнув.— Залізний банк отримає належне, ось як вони кажуть.

— Залізний банк отримає належне, коли буде моя воля. А доти Залізний банк шанобливо зачекає. Лорде Вотерз, починайте будівництво своїх дромонів.

— Чудово, ваша світлосте.

Сер Гарис гортав якісь папери.

— Наступне питання... ми отримали від лорда Фрея листа, в якому він заявляє вимоги...

— Скільки ще він хоче землі й титулів? — обірвала його королева.
— У його матері, мабуть, три цицьки було.

— Можливо, мілорди не чули,— заговорив Кайберн,— та у винарнях і харчівнях у місті з'явилися люди, які поширюють думку, що корона певним чином замішана у злочині лорда Волдера.

Решта радників розгублено вступилися в нього.

— Це ви про Червоне весілля? — запитав Оран Вотерз.

— У злочині? — зронив сер Гарис. Пайсел звучно прочистив горло. Лорд Гайлз закашлявся.

— Особливо відверто висловлюються горобці,— застеріг Кайберн.— Червоне весілля — то виклик усім божим і людським законам, кажуть вони, й усі, хто доклав до нього руку, прокляті.

Серсі миттю збагнула, до чого він веде.

— Зовсім скоро лорд Волдер постане перед Отчим судом. Він дуже старий. І нехай тоді горобці обпльовують пам'ять про нього. Але до нас це стосунку не має, ні.

— Ні,— підхопив сер Гарис.

— Ні,— погодився лорд Мерівезер.

— Ніхто так і не думає,— мовив Пайсел.

Лорд Гайлз закашлявся.

— Плювок на могилу лорда Волдера навряд чи збурить могильних червів,— погодився Кайберн,— проте було б непогано

когось і *покарати* за Червоне весілля. Кілька відтятих фреївських голів могли б заспокоїти Північ.

— Лорд Волдер нікого зі своїх не віддасть,— мовив Пайсел.

— Ні,— мовила Серсі замислено,— а от його нащадки можуть виявитися й не такими перебірливими. Отож сподіваймося, що дуже скоро лорд Волдер нас люб'язно покине. А хіба є кращий спосіб для нового лорда Переправи позбутися незручних зведенюків, незгідливих кузенів і підступних сестер, ніж оголосивши їх злочинцями?

— А поки ми чекаємо на смерть лорда Волдера, треба вирішити ще одну справу,— мовив Оран Вотерз.— Золотий загін денонсував угоду з Миром. У доказах я чув, що їх найняв лорд Станіс і переправляє їх через море.

— А чим він їм платитиме? — поцікавився Мерівезер.— Снігом? Вони ж бо не дарма зветься *золотим* загоном. А багато у Станіса золота?

— Небагато,— запевнила його Серсі.— Лорд Кайберн спілкувався з командою отої мирської галери в затоці, й там кажуть, що золотий загін пливе у Волантис. А якщо їхній пункт призначення — Вестерос, то вони взяли неправильний курс.

— Може, зрештою не захотіли воювати за того, хто завжди програє,— припустив лорд Мерівезер.

— Мабуть,— погодилася королева.— Лише сліпець не побачить, що війна фактично виграна. Лорд Тайрел оточив Штормокрай. Річкорин в облозі Фреїв і мого кузена Давена, нашого нового хранителя Заходу. Кораблі лорда Редвина вже проминули Тартську протоку та швидко наближаються до узбережжя. Кілька рибальських суден, що zostалися на Драконстоні, не завадять лорду Редвину висадитися. Замок, може, деякий час і протримається, та щойно ми візьмемо порт, то відріжемо залогу з моря. І тоді нам хвилюватися залишиться тільки про самого Станіса.

— Якщо вірити лорду Джаносу, Станіс намагається укласти спілку з дикунами,— застеріг великий мейстер Пайсел.

— З варварами в шкурах? — зронив лорд Мерівезер.— Лорд Станіс, певно, і справді у скруті, коли погоджується на таку спілку.

— Скрута й дурість — ось що це,— погодилася королева.— Північани дикунів ненавидять, і Руз Болтон легко перетягне їх на наш бік. Дехто з них уже приєднався до його байстриюка, щоб звільнити

Кейлінський Рів од клятих залізних і розчистити лорду Болтону дорогу. Амбер, Рисвел... не пам'ятаю всіх прізвищ. Навіть Біла Гавань от-от долучиться до нас. Її лорд уже погодився видати обох своїх онучок за наших друзів Фреїв і відчинити свій порт для наших кораблів.

— Я думав, у нас немає кораблів,— геть заплутався сер Гарис.

— Вайман Мандерлі був відданим прапороносцем Едарда Старка,
— мовив великий мейстер Пайсел.— Хіба можна довіряти такій людині?

«Довіряти не можна нікому».

— Він старий, тлустий і настрашений. Однак в одному виявляє запеклу впертість: наполягає, що не прихилить коліно, поки до нього не повернеться його спадкоємець.

— А цей спадкоємець у нас? — запитав сер Гарис.

— Він у Гаренхолі, якщо досі живий. Його захопив Грегор Кліган,
— пояснила королева. Гора-на-коні не завжди лагідно обходився зі своїми бранцями, навіть якщо за тих можна отримати чималий викуп.
— Якщо ж він загинув, гадаю, доведеться вислати лорду Мандерлі голови тих, хто його вбив, разом з нашими найщирішими перепрошеннями.

Якщо однієї голови досить, щоб утихомирити князя Дорнського, то мішка голів буде більш ніж достатньо для товстуна в котиковій шубі.

— А лорд Станіс не спробує й собі укласти спілку з Білою Гаванню? — запитав великий мейстер Пайсел.

— О, та він уже спробував. Лорд Мандерлі відповів йому ухильно, а його листи переслав нам. Станіс вимагає у Білої Гавані списів і срібла, а навзамін пропонує... ну, нічого не пропонує,— мовила королева. Слід буде якось запалити свічку Невідомцю за те, що забрав Ренлі, а натомість залишив Станіса. Якби сталося навпаки, її життя було б набагато складнішим.— Сьогодні вранці прилетіла чергова пташка. Станіс послав свого цибулевого пачкаря вести від його імені переговори з Білою Гаванню. Мандерлі замкнув бідолаху в камеру. Питає, що йому з ним робити.

— Хай відпровадить сюди, щоб ми могли його допитати,— запропонував лорд Мерівезер.— Цей чоловік напевно має багато цінної інформації.

— Ні, ліпше віддати його на смерть,— мовив Кайберн.— Це буде уроком для Півночі, щоб знали, яка доля чекає на зрадників.

— Згодна,— сказала королева.— Я наказала лорду Мандерлі негайно відрубати пачкарю голову. Після такого Біла Гавань уже ніяк не зможе приєднатися до Станіса.

— Станісу тепер потрібен новий правиця,— хихикнув Оран Вотерз.— Ріповий лицар, мабуть?

— Ріповий лицар? — збентежено мовив сер Гарис Свіфт.— А хто це? Я про такого не чув.

Вотерз у відповідь тільки очі закотив.

— А що як лорд Мандерлі відмовиться? — запитав Мерівезер.

— Не наважиться. Голова цибулевого лицаря — це монета, яка купить життя його синові,— посміхнулася Серсі.— Старий тлустий дурень, можливо, по-своєму відданий Старкам, та коли всі вовки на Півночі винищені...

— Ваша світлість забуває про леді Сансу,— зронив Пайсел.

— Про цю малу вовчицю я вже точно не забула,— найжачилася королева, яка навіть імені дівчини вимовляти не хотіла.— Я б її мала в чорну камеру запроторити як дочку зрадника, а натомість тримала її при дворі. Вона зі мною ділила одрину й огнище, гралася з моїми дітьми. Я її годувала, вдягала, хотіла навчити дечого про світ, а як вона відплатила мені за доброту? Допомогла закатрупити мого синочка. Коли знайдемо Куця, знайдемо і леді Сансу. Вона жива... та коли я з нею закінчу, обіцяю, вона співатиме до Невідомця, благаючи його цілунку.

Повисла ніякова тиша. «Вони всі що — язики проковтнули?» — подумала Серсі роздратовано. Тоді навіть взагалі їй ця рада?

— У будь-якому разі,— провадила королева,— молодша дочка лорда Едарда нині в лорда Болтона й пошлюбить його сина Ремсі, щойно впаде Кейлінський Рів.

Якщо дівча гарно зіграє свою роль, тим самим зацементувавши Болтонові претензії на Вічнозим, їм обом буде байдуже, що насправді вона — виплодок якогось стюарда, хитромудра вигадка Мізинчика.

— Якщо Півночі аж так потрібен хтось зі Старків, Північ його отримає,— Серсі підставила свій келих лорду Мерівеверу, щоб той долив їй вина.— Однак на Стіні виникла інша проблема. Брати Нічної

варти, певно, з'їхали з глузду, обравши лордом-командувачем байстрюка Неда Старка.

— Хлопець носить прізвище Сноу,— невідомо навіщо мовив Пайсел.

— Бачила я його одного разу у Вічнозимі,— сказала королева,— хоча Старки намагалися його заховати. Він дуже схожий на батька.

Байстрята її чоловіка теж були страшенно схожі на нього, та Роберт принаймні старався тримати їх подалі від її очей. Одного разу, після тої сумної історії з кицькою, Роберт щось таке торочив, що збирається привезти до двору свою незаконну доньку. «Роби як знаєш,— сказала йому тоді королева,— тільки не дивуйся, якщо місто виявиться не найбезпечнішим місцем для дівчинки». Синці, які вона заробила такими слова, важко було приховати від Джеймі, зате про байстрючку більше ніколи не чули. Кетлін Тарлі — справжня сіра миша, бо могла б того Джона Сноу ще в колисці придушити. «Натомість лишила цю брудну справу мені».

— Сноу такий самий зрадник, як і лорд Едард,— сказала королева.— Батько хотів віддати королівство Станісу. Син віддав йому землі й замки.

— Нічна варта присягалася не брати участі у війнах Сімох Королівств,— нагадав їм Пайсел.— Тисячі років чорні брати дотримуватися цієї традиції.

— Аж до сьогодні,— мовила Серсі.— Байстрюк написав нам, запевняючи, що Нічна варта не стає ні на чий бік, але дії його свідчать про брехливість його слів. Він надав Станісу прихисток і стіл — і водночас має нахабство просити у нас зброю і людей.

— Нечувано,— виголосив лорд Мерівезер.— Ми не можемо дозволити, щоб Нічна варта приєдналася до війська лорда Станіса.

— Ми маємо оголосити цього Сноу зрадником і бунтівником,— погодився сер Гарис Свіфт.— Чорні брати повинні його скинути.

Великий мейстер Пайсел поважно кивнув.

— Пропоную повідомити Чорний замок, що більше ми їм людей не надсилатимемо, аж поки вони не приберуть Сноу.

— Та й новим дромонам потрібні гребці,— сказав Оран Вотерз.— Слід наказати всім лордам відтепер відсилати своїх браконьєрів і злодіїв нам, а не на Стіну.

Тут уперед гойднувся Кайберн з посмішкою на обличчі.

— Нічна варта боронить нас від бабаїв і змікул. Мілорди, гадаю, слід допомогти хоробрим чорним братам.

— Про що це ви? — кинула на нього гострий погляд Серсі.

— А ось про що, — озвався Кайберн. — Уже багато років Нічна варта просить людей. На це прохання відгукнувся лорд Станіс. Чому не може так само вчинити і король Томен? Його світлість пошле на Стіну сотню вояків, щоб начебто вбратися в чорне, а насправді...

— ...щоб прибрати Джона Сноу з керівництва, — закінчила за нього Серсі. «Я таки мала рацію, беручи його до себе в раду». — Так ми і маємо вчинити, — розсміялася вона. «Якщо цей байстрюк справжній син свого батька, він і не запідозрить нічого. Може, навіть дякуватиме мені — поки йому між ребра не встромиться лезо». — Але, певна річ, робити це слід дуже обережно. Лишіть це мені, мілорди.

Ось як слід розмовляти з ворогом: не заявами, а зброєю.

— Ми добре сьогодні попрацювали, мілорди. Дякую вам. Щось іще?

— Останнє, ваша світлосте, — мовив Оран Вотерз вибачливим тоном. — Не хочу забирати час у ради через такі дрібниці, але останнім часом у доках ходять дуже дивні плітки. Люди торочать про драконів...

— ...і мантикор, мабуть, і бородатих змікул? — хихикнула Серсі. — Ліпше приходьте до мене, коли почуєте щось про карликів, мілорде.

Вона підвелася, даючи зрозуміти, що нарада закінчилася.

Коли Серсі вийшла з нарадчої зали, віяв дужий осінній вітер, а на тому кінці міста дзвони Великого септу Бейлора й досі співали свою жалобну пісню. До галасу долучилися сорок лицарів у дворі, відбиваючись один від одного мечами і щитами. Сер Борос Блаунт провів королеву назад у її покої, де леді Мерівезер уже хихикала з Джоселін і Доркас.

— Що вас так насмішило?

— Редвинові близнюки, — пояснила Тейна. — Обидва закохалися в леді Марджері. Колись вони сварилися за те, хто стане наступним лордом Арбору. Тепер же обидва хочуть приєднатися до королівської варти, щоб бути ближче до маленької королеви.

— У Редвинів завжди ластовиння було більше, ніж лою в голові.

Але це корисна інформація. Якщо Горе чи Гобліна застукають у ліжку з Марджері... Цікаво, подумала королева, як маленька королева ставиться до ластовиння?

— Доркас, приведи сера Озні Кетлблека.

— Як зволите,— спалахнула Доркас.

Коли дівчина пішла, Тейна Мерівезер кинула на королеву питальний погляд.

— Чого це вона так почервоніла?

— Це кохання,— в свою чергу розсміялася Серсі.— Їй подобається сер Озні.

Він був з Кетлблеків наймолодший, гладенько виголений. Озні мав таку саму чорну чуприну, гакуватий ніс і невимушену посмішку, як і його брат Озмунд, а на щоці в нього виднілося три великі подряпини, які йому лишила одна з Тиріонових повій.

— Мабуть, любить шрами.

Очі леді Мерівезер пустотливо засяяли.

— Атож. Від шрамів чоловік видається небезпечнішим, а небезпека збуджує.

— Ви мене вразили, міледі,— підкусила королева.— Якщо вас так збуджує небезпека, чому ж ви одружилися з лордом Ортоном? Ми всі його любимо, це правда, але ж...

Пітир якось зауважив, що ріг достатку, який прикрашає герб дому Мерівезерів, якнайкраще пасує лорду Ортону: волосся в нього морквяне, ніс круглий як буряк, а замість мозку — горохова каша.

— Мій лорд-чоловік,— розсміялася Тейна,— і справді не дуже небезпечний, зате щедрий. Сподіваюся, ваша світлість не подумає про мене погано, але ж я в Ортонове ліжко потрапила не цілком цнотливою.

«Та ви у вільних містах усі повії, хіба ні?» Але це корисна інформація: одного дня може і знадобитися.

— Тоді скажіть-но, хто ж був той коханець, такий... небезпечний?

Тейна почервоніла, і її оливкова шкіра ще дужче потемніла.

— Ох, не варто було мені цього казати. Але ж ваша світлість збереже мій секрет?

— У чоловіків — шрами, в жінок — таємниці,— Серсі поцілувала її в щоку. «Дуже скоро я дізнаюся його ім'я».

Коли Доркас повернулася з сером Озні Кетлблеком, королева відіслала своїх челядниць геть.

— Ходіть посидьте зі мною біля вікна, пане Озні. Не вип'єте кубок вина? — вона власноруч налила їм обом.— Плащ у вас зовсім

зносився, і я збираюся вдягти на вас новий.

— Що — білий? А хто помер?

— Поки що ніхто,— мовила королева.— А ви б хотіли приєднатися до свого брата Озмунда у варті короля?

— Я б радше приєднався до варті королеви, ваша світлосте,— широко посміхнувся Озні, і шрами на щоці стали яскраво-червоні.

Серсі провела пальцями йому по щоці.

— Гострі ви на язик, сер. Знов через вас я втрачу голову.

— От і добре,— сер Озні схопив її за руку й рвучко поцілував пальці.— Моя люба королево!

— Небезпечна ви людина,— прошепотіла королева,— і зовсім не справжній лицар, гадаю,— вона дозволила йому торкнутися крізь сукню її грудей.— Досить.

— Недосить. Я вас жадаю!

— Ви мене вже отримали.

— Тільки раз,— він ухопив її за ліве персо й незграбно стиснув, нагадавши їй Роберта.

— Одна добра ніч для одного доброго лицаря. Ви мені відважно послужили й отримали за це винагороду,— Серсі провела пальцями йому по шнурівці, відчуваючи, як під бриджами напружилася плоть.— Вчора зранку ви тренувалися на новому коні?

— На чорному огирі? Так. Це подарунок брата Осфрида. Я назвав жеребця Опівнічником.

«Як оригінально!»

— Гарний кінь для бою. Але для розваги значно приємніше мчати вчвал на молодій жвавій кобилці,— посміхнувшись, вона стиснула руку на бриджах.— Скажіть-но правду. Маленька королева гарненька, так?

Сер Озні сторожко відсунувся.

— Мабуть. Як на дівчину. Але я надаю перевагу жінкам.

— Чом же не тим і тим? — прошепотіла вона.— Зірвіть для мене маленьку ружу — і вдячність моя не матиме меж.

— Маленьку... Марджері тобто? — у бриджах сера Озні зразу все охляло.— Вона — дружина короля. Хіба ви не знаєте історії про лицаря королівської варті, який позбувся голови за те, що спав з дружиною короля?

— Сто років тому.

Це була королівська наложниця, а не дружина, і якраз голови той лицар і не позбувся. Ейгон порізав його на шматочки, на очах у тої жінки. Однак Серсі не хотіла, щоб Озні забагато думав про ті давні жахи.

— Томен зовсім не Ейгон Негідник. Не бійтеся, він вчинить так, як йому скажу я. Якщо вже хтось чогось позбудеться, то це Марджері, а не ви.

Він замислився.

— Ви маєте на увазі її цноту?

— І її теж. Якщо вона, звісно, й досі цнотлива. Чи ви гадаєте, що Марджері не зреагує на ваші...— королева знову провела пальцями по його шрамах,— принади?

Озні ображено глянув на неї.

— Я їй подобаюся. Оті її кузини повсякчас дражнять мене через мій ніс. Що він великий і все таке. Та коли останнього разу Мега почала дражнитися, Марджері звеліла дівчатам замовкнути і сказала, що я гарний з обличчя.

— Так і є!

— Так і є,— погодився він із сумнівом у голосі,— але що буде, якщо вона... якщо я... коли ми...

— ...зробимо справу? — Серсі обдарувала його ущипливою посмішкою.— Спати з королевою — державна зрада. У Томена не буде іншого виходу, як відіслати вас на Стіну.

— На Стіну? — перелякався він.

Вона мало не розреготалася. «Ні, не варто. Чоловіки ненавидять, коли з них сміються».

— Чорний плащ дуже личитиме вам до очей і до чорного чуба.

— Зі Стіни ще ніхто не повертався.

— А ви повернетесь. Але спершу треба буде вбити хлопця.

— Якого хлопця?

— Байстріюка, Станісового спільника. Він юний і зелений, а з вами буде сотня вояків.

Кетлблек перелякався, вона це відчувала, але гонор не дозволяв йому визнати, що він боїться. «Всі чоловіки однакові».

— Та я хлопчаків зарубав більше, ніж ви уявити можете,— похвалився він.— А коли хлопець загине, я отримаю прощення короля?

— І прощення. І титул лорда...— («Якщо, звісно, брати Сноу тебе не повісять»)— Королеві потрібен консорт, який не знає страху.

— Лорд Кетлблек? — на обличчя йому повільно наповзла посмішка, й шрами почервоніли.— А мені подобається. Шляхетний лорд...

— ...гідний лягти у ліжку й до королеви.

— На Стіні холодно,— нахмурився він.

— Зате я гаряча,— Серсі обійняла його за шию.— Переспи з дівчиною, убий хлопця — і я твоя. Вистане в тебе мужності?

Озні на мить замислився, тоді кивнув.

— Я ваш.

— Мій, сер,— поцілувала вона його, дозволивши йому на мить відчутти смак її язика, а тоді відсунулася.— На сьогодні досить. З рештою доведеться почекати. Я снитимуся тобі сьогодні вночі?

— Ага,— хрипко озвався він.

— А коли ти лежатимеш у ліжку з Марджері? — почала вона його дразнити.— Коли опинишся в її лоні, мріятимеш ти про мене?

— Так,— присягнувся Озні Кетлблек.

— Добре.

Коли він пішов, Серсі закликала Джоселін, щоб розчесала їй коси, а сама в цей час, скинувши черевички, потягнулася як кицька. «Я просто для цього створена»,— подумала вона. Найбільше її тішило, з якою елегантністю все було зроблено. Навіть Мейс Тайрел не наважиться захищати свою любу донечку, якщо її зловлять на стосунках з таким, як Озні Кетлблек, і тоді ні в Станіса Баратеона, ні в Джона Сноу не виникне питань, чого це Озні відіслали на Стіну. Королева подбає про те, щоб викрив брата з маленькою королевою сер Озмунд: тоді ніхто не піддаватиме сумніву відданість інших Кетлблеків. «Бачив би мене зараз батько, він би не рвався вже видавати мене заміж. Шкода, що він помер. Померли всі — він, і Роберт, і Джон Арин, і Нед Старк, і Ренлі Баратеон. Тільки Тиріон лишається, та й він ненадовго».

Увечері королева викликала леді Мерівезер до себе в спальню.

— Вип'єте келих вина? — запитала вона.

— Маленький... Ні, великий,— засміялася мирсянка.

— Завтра я хочу, щоб ви навідалися до моєї невістки,— мовила Серсі, поки Доркас перевдягала її до сну.

— Леді Марджері завжди рада мене бачити.

— Знаю,— мовила королева, зауваживши, як саме Тейна називає Томенову дружиноньку.— Скажіть їй, що я відіслала у Великий септ Бейлора сім воскових свічок у пам'ять про нашого дорогого верховного септона.

— Якщо це так,— засміялася Тейна,— вона відішле сімдесят сім від себе, щоб ніхто не подумав, що вона в меншій жалобі.

— Я розсерджуся, якщо не відішле,— посміхнулася королева.— Скажіть їй також, що в неї з'явився таємний прихильник — лицар, який так закохався в її красу, що ночами спати не може.

— А можна поцікавитися у вашої світлості, хто саме цей лицар? — Тейнині великі темні очі лукаво спалахнули.— Не сер Озні часом?

— Може бути,— озвалася королева,— але не називайте цього імені одразу. Хай вона з вас його витягує. Зробіть?

— Якщо вас це потішить. Нічого більше мені не потрібно, ваша світлосте.

За вікном здіймався холодний вітер. Засиділися до пізньої ночі, попиваючи арборське золоте та пліткуючи. Тейна так напилася, що Серсі вдалося вивідати в неї ім'я таємного коханця. Це був капітан-мирсянин, наполовину пірат, з чорним волоссям до плечей і зі шрамом, який розтинав обличчя від підборіддя до вуха.

— Сто разів я казала йому «ні», а він казав «так»,— розповідала жінка,— аж поки я й сама не сказала йому «так». Він з тих чоловіків, яким неможливо відмовити.

— Знаю я таких чоловіків,— озвалася королева з кривою посмішкою.

— Хтось був у королеви з таких?

— Роберт,— збрехала вона, думаючи про Джеймі.

Однак, заплющивши очі, уві сні вона побачила іншого свого брата, а ще трьох клятих дурнів, з яких почався цей день. Уві сні вони в торбі принесли їй Тиріонову голову. Серсі віддала покрити її бронзою і використовувала як нічний горщик.

Залізний капітан

Коли «Залізна перемога», обігнувши мис, увійшла в священну затоку під назвою Колиска Нагі, з півночі віяв вітер.

Віктаріон приєднався на носі до Ньюта Голяря. Попереду виріс заповітний берег Старої Весі з порослим травною пагорбом: з землі, мов стовбури величезних білих дерев, випиналися ребра Нагі — завтовшки зі щоглу дромона й удвічі вищі.

«Кістяк палацу Сірого Короля». Віктаріон відчував магію цього місця.

— Під цим кістяком стояв Балон, коли щойно назвався королем,— пригадав він.— Брат присягнувся знову здобути нам свободу, і Тарл Тричі-затонулий поклав йому на голову плавникову корону. «Балон! — кричали всі.— Балон! Король Балон!»

— Ваше ім'я вони викрикуватимуть так само гучно,— мовив Ньют.

Віктаріон кивнув, хоча Голяревої певності не поділяв. «У Балона було три сини й кохана донька».

Так він і сказав своїм капітанам у Кейлінському Рову, коли ті заохочували його висунути претензії на Скелястий престол. «Балонові сини мертві,— заперечив Рудий Ральф Стоунгавз,— а Аша — жінка. Ви були його правою рукою, сміливою і дужою, і ви маєте підхопити меча, якого він впустив». Коли Віктаріон нагадав їм, що Балон дав йому завдання відбивати атаки північан на Рів, Ральф Кенінг мовив: «Вовки розбиті, мілорде. Хочете завоювати болото, але втратити острови?» А Ральф Кульга додав: «Вороняче Око надто довго був відсутній. Він про нас нічого не знає».

Юрон Грейджой, король островів і Півночі. Ця думка збурила в серці давню лють, і все-таки...

«Словеса — це суховій,— сказав їм Віктаріон,— а суховій не наповнює наші вітрила. Ви хочете, щоб я воював з Воронячим Оком? Брат на брата, залізний на залізного?» Юрон лишається його старшим братом, нехай їх і розділила погана кров. Нема гіршого прокляття, ніж стати братовбивцею.

Та після заклику Мокрочубого, після скликання царезборів, усе змінилося. «Ейрон говорить від імені затонулого бога,— нагадав собі Віктаріон,— і якщо затонулий бог захоче, щоб це я сів на Скелястий престол...» Наступного дня він передав командування Кейлінським Ровом Ральфу Кенінгу й суходолом вирушив на річку Гарячку, де серед очерету й верболозу зостався Залізний флот. Його затримало бурхливе море й перемінний вітер, але Віктаріон, втративши всього один корабель, нарешті дістався додому.

Віктаріон проминув мис; позаду пливли «Скорбота» й «Залізна помста». За ними — «Тверда рука», «Залізний вітер», «Сірий привид», «Лорд Квелон», «Лорд Вікон», «Лорд Дагон» і решта, дев'ять десятих Залізного флоту, що з вечірнім припливом наближалися нерівною вервечкою, яка розтягнулася на довгі льє. Віктаріон Грейджой задоволено роздивлявся вітрила. «Нема чоловіка, так закоханого у свою дружину, як лорд-капітан — у свої кораблі».

Вздовж священного узбережжя Старої Весі, на мілині, вишикувалися довгі лодії, скільки сягало око, і щогли їхні стриміли як списи. На глибшій воді залишилися трофеї — коги, караки й дромони, захоплені у війні й у нальотах,— занадто великі, щоб причалити до берега. На носі, на кормі, на щоглах майоріли знайомі прапори.

Ньют Голяр примружився, роздивляючись прибережну мілину.

— Це «Морська музика» лорда Гарло?

Голяр був дебелий, кривоногий і довгорукий, от тільки очі вже не такі мав гострі, як замолоду. В ті роки він так добре жбурляв топір, що люди казали, він ним і поголити може.

— «Морська музика», ага.

Схоже, Родрик Книгогриз нарешті покинув свої книжки.

— А он Драмів «Громовержець», а поряд — Блектайдів «Ночеліт».

У Віктаріона зір і досі гострий. Навіть зі згорнутими вітрилами й обвислими прапорами він упізнав усі кораблі, як і належить лорду-капітану Залізного флоту.

— І «Срібнопловець» тут. Це хтось із родичів Савена Ботлі.

Самого лорда Ботлі втопив Вороняче Око, чув Віктаріон, а його спадкоємець загинув під Кейлінським Ровом, але є ще брати, а також інші сини. Скільки їх? Четверо? Ні, п'ятеро, і ні в кого з них нема підстав любити Юрона Вороняче Око.

Аж тут він побачив її — однощоглову галеру, вузьку, з низькою посадкою, з темно-червоним облавком. Скручені вітрила були чорні, як беззоряна ніч. Навіть на якорі «Тиша» здавалася лютою і прудкою. На носі красувалася чавунна дівка з простягнутою рукою. Вузька в талії, з високими й гордими персами, з довгими стрункими ногами. На голові — розвіяна вітром грива чорного волосся, очі перламутрові, от тільки рота в неї не було.

Віктаріон стиснув кулаки. Цими кулаками він забив до смерті чотирьох чоловіків і одну жінку. Хоча волосся в нього вже присипане памороззю, він дужий, як замолоду: груди широкі, як у бика, а живіт по-юнацькому плаский. «Кревногубець проклятий в очах богів і людей»,— нагадав йому Балон того дня, коли відіслав Вороняче Око в море.

— Він тут,— мовив Віктаріон до Голяря.— Прибирай вітрило, далі підемо на веслах. Накажи «Скорботі» й «Залізній помсті» відрізати «Тишу» з моря. Решта флоту має закрити вихід із затоки. Без мого наказу її не покине ніхто — ні людина, ні ворон.

Люди на узбережжі помітили їхні вітрила. Над затокою полетіла луна: друзі й родичі радісно вітали прибулих. Не чути було криків тільки з «Тиші». Поки наближалася «Залізна перемога», різношерста команда з німаків і напівкровок не зронила ні слова. Вони тільки витріщалися — люди чорні як смола, люди приземкуваті й волохаті, як мавпи Соторіоса. «Монстри»,— подумав Віктаріон.

На якір стали за двадцять ярдів від «Тиші».

— Спустіть шлюпку. Я пливу на берег.

Поки гребці займали свої місця, він пристебнув пояс: довгий меч висів з одного боку, чингал — з другого. Ньют Голяр зашпилів лорду-капітану плаща на плечах. Злототканий дев'ятишаровий плащ пошитий був у вигляді кракена Грейджоїв, і мацаки звисали аж до чобіт. Під низом Віктаріон мав важку сіру кольчугу, вдягнуту на чорну дублену шкіру. У Кейлінському Рову він звик носили кольчугу день і ніч. Ліпше вже натерті плечі й біль у спині, ніж кривава рана в животі. Отруйним

стрілам цих болотяних бісів досить просто шкрябнути людину, щоб за кілька годин вона почала верещати від різачки, з якою з неї по ногах витікало життя.

«Хай хто сяде на Скелястий престол, а з болотяними бісами розправлюся я».

Віктаріон вдягнув високий чорний бойовий шолом у формі залізного кракена, чиї мацаки кільчилися на щоках і з'єднувалися під підборіддям. На той час шлюпка вже була готова.

— Скрині передаю під твою відповідальність,— мовив Віктаріон до Ньюта, спускаючись у шлюпку.— Добре вартуй їх.

Від тих скринь залежить дуже багато.

— Як накажете, ваша світлосте.

Віктаріон у відповідь спохмурнів.

— Я ще не король.

Він поліз у шлюпку.

У прибережних водах на нього чекав Ейрон Мокрочубий, під рукою в якого висів бурдюк з водою. Сухорлявий жрець був високий, але нижчий за Віктаріона. На вилицюватому обличчі, мов акулячий плавець, випинався ніс, а погляд був залізний. Борода сягала пояса, а сплутане мотуззя волосся, підхоплене вітром, ляпало ззаду по ногах.

— Брате,— заговорив Ейрон; навколо його гомілок біло шумували холодні хвилі,— мертве не вмирає.

— А повстає знову, дужче й міцніше,— скинувши шолома, Віктаріон опустився навколішки. Вода затоки залилася в чоботи й промочила бриджі, а Ейрон ще й ливнув струмінь солоної води йому на чоло. Вони помолилися.

— Де наш брат Вороняче Око? — після молитви запитав лорд-капітан у Ейрона Мокрочубого.

— У великому злототканому наметі, де найгучніший галас. Він оточив себе безбожниками й монстрами, гіршими ніж раніше. Батькова кров у ньому згіркла.

— І матрина теж.

Віктаріон не збирався розмовляти про братовбивство просто тут, у цьому священному місці, під скелетом Нагі й палацом Сірого Короля, але багато разів уночі йому снилося, як він заціджує кольчужним кулаком у Юронову всміхнену пику, аж тріскається шкіра та бризкає його погана кров. «Не можна. Я дав Балону слово».

— Всі зібралися? — запитав він у свого брата-жерця.

— Всі потрібні. Капітани й королі,— озвався той. На Залізних островах ці поняття були взаємозамінні: кожен капітан був королем на своєму кораблі, а кожен король мусив бути капітаном.— Ти збираєшся висунути претензії на батькову корону?

Віктаріон уявив, як сидить на Скелястому престолі.

— Якщо цього хоче затонулий бог.

— Хвилі нам це повідають,— мовив Ейрон Мокрочубий, відвертаючись.— Дослухайся до хвиль, брате.

— Ага.

Цікаво, подумав Віктаріон, як саме звучатиме його ім'я, коли його шепнуть хвилі, а потім гаркнуть капітани й королі. «Якщо не обмине мене чаша ся, я її не відставлю».

Навколо зібралася юрма — побажати йому здоров'я й попросити ласки. У ній бачив Віктаріон людей з усіх островів: Блектайдів, Тоні, Орквудів, Стоунтрі, Вінчів і багатьох інших. Гудбразери зі Старої Весі, Гудбразери з Великої Весі, Гудбразери з Оркогори — припливли всі. Були тут і Коди, хоча їх зневажали всі пристойні люди. Скромні Шепарди, Вівери й Нетлі стояли пліч-о-пліч з представниками домів старовинних і гонорових; були навіть найскромніші Гамбли, народжені невільниками й соляними дружинами. Волмарк поплескав Віктаріона по спині, двійко Спаррів вручили йому бурдюк з вином. Віктаріон зробив великий ковток, обтер вуста й дозволив відвести себе до розпалених вогнищ, щоб слухати розмови про війну, корону й рабунок, і про славу та волю його майбутнього царювання.

Того вечора вояки Залізного флоту поставили біля самої межі прибою велетенське парусинове шатро, куди Віктаріон запросив на бенкет півсотні видатних капітанів, частуючи їх смаженим козеням, солоною тріскою і омарами. Ейрон теж прийшов. Їв рибу й пив воду, в той час як капітани вижлуктили стільки пива, що в ньому б міг поплавати весь Залізний флот. Чимало з них пообіцяли Віктаріону віддати за нього голос: Фралег Дужий, мудрий Альвін Шарп, горбатий Гото Гарло. Гото хотів віддати за нього дочку, щоб стала за королеву.

— Не щастить мені з жінками,— відповів на це Віктаріон. Перша його дружина померла з пологів, народивши мертву дочку. Друга захворіла на віспу. А третя...

— Королю потрібен спадкоємець,— наполягав Гото.— Вороняче Око приведе сюди на царезбори трьох синів на оглядини.

— Байстрюків-напівкровок. Скільки років твоїй доньці?

— Дванадцять,— мовив Гото.— Гарна й плідна, щойно розквітла, з медовими косами. Груді ще маленькі, але стегна вже круті. Вона більше в матір, ніж у мене.

Віктаріон з цього здогадався, що горба в дівчини немає. Та коли спробував уявити її, побачив перед очима власноруч убиту дружину. З кожним ударом він плакав, а тоді відніс її тіло на скелі й викинув крабам.

— Залюбки подивлюся на дівчину, коли мене коронують,— пообіцяв він. На більше Гото й не сподівався й задоволено подибав геть.

Бейлора Блектайда задовольнити було важче. Він присів біля Віктаріона у поярковій сорочці з малюнком з чорно-зелених щитів, гладенько виголений і гарний з обличчя. Плащ на ньому був соболиний, який застібався на срібну семикутну зірку. Вісім років він був заручником у Старгороді й повернувся вірянником сімох богів царини.

— Балон був божевільний, Ейрон ще божевільніший, а Юрон найгірший з трьох,— заговорив лорд Бейлор.— А ви, лорде-капітане? Якщо я крикну вас на царство, ви покладете край цій божевільній війні?

— Ви підштовхуєте мене прихилити коліно? — нахмурився Віктаріон.

— Якщо доведеться. Самі ми не встоїмо проти цілого Вестеросу. Це, нам на лихо, довів король Роберт. Балон готовий був платити за свободу залізну ціну, так він казав, та тільки жінки наші платили за Балонові корони своїми порожніми ліжками. Моя матір була з таких. Давній звичай давно мертвий.

— Мертве не вмирає, а постає знову, дужче й міцніше. За сотню років люди співатимуть про Балона Безстрашного.

— Балон Вдовотворець — ось як його кличуть. Я б радо його свободу поміняв на батька. Нема в тебе для мене батька?

Віктаріон не відповів, і Блектайд, пирхнувши, відійшов.

У шатрі ставало спекотно, висів дим. Двоє синів Горольда Гудбразера, побившись, перекинули стіл; Вілл Гамбл програв парі й

мусив їсти власний чобіт; Малий Ленвуд Тоні грав на скрипочці, а Ромні Вівер співав під його акомпанемент «Кривавий кубок», «Сталеву зливу» й інші старі розбійницькі пісні. Карл-Дівиця й Елдрен Код станцювали пальцеруб. Коли палець Елдрена ляпнувся у вино Ральфу Кульзі, в шатрі вибухнув регіт.

Серед тих, хто зареготав, була й жінка. Підвівшись, Віктаріон побачив її біля виходу: шепотіла щось кумедне на вухо Карлу-Дівиці, бо той засміявся знову. Віктаріон сподівався, що вона такої дурниці не втне й сюди не прийде, але, побачивши її тут, не зміг стримати усмішки.

— Ашо,— гукнув він наказовим тоном,— небого!

Дівчина рушила до нього, струнка й спритна у високих шкіряних чоботях у плямах солі, в зелених вовняних бриджах і коричневій стьобаній сорочці під напіврозшнурованою шкіряною безрукавкою.

— Стрийку,— привіталася Аша Грейджой. Як на жінку, вона виросла висока, та все одно їй довелося стати навшпиньки, щоб поцілувати дядька.— Приємно бачити тебе на моїх царицезборах.

— Царицезборах? — розсміявся Віктаріон.— Ти п'яна, небого? Сідай. Я не бачив на березі твого «Чорного вітру».

— Я причалила під замком Норна Гудбразера, а сюди приїхала верхи,— вона присіла на табурет і без дозволу хильнула вина з кубка Ньюта Голяря. Ньют не заперечував: він уже впився й заснув.— Хто зараз тримає Рів?

— Ральф Кенінг. Оскільки Юний Вовк загинув, нам тепер докучають тільки болотяні біси.

— Старки не єдині північани. Залізний трон призначив хранителем Півночі лорда Страхфортського.

— Ти мене мистецтва війни учитимеш? Я воював, коли ти ще мамину цицьку смоктала.

— І програвав,— Аша ковтнула вина.

Віктаріон не любив, коли йому нагадували про Білий острів.

— Замолоду кожен чоловік має програти в битві, щоб на старість не програти у війні. Сподіваюся, ти тут не для того, щоб заявити претензії на престол.

— А якщо й так? — посміхнулася вона, дражнячись.

— Тут є люди, які пам'ятають тебе ще дівчиськом, яке голяка плавало в морі й гралося в ляльки.

— Я більше в топори гралася.

— Так,— неохоче погодився він,— але жінці потрібен чоловік, а не корона. І коли я стану королем, я тобі такого чоловіка знайду.

— Стрийко такий добрий до мене! А мені знайти тобі гарненьку жіночку, коли я стану королевою?

— З жінками мені не щастить. Ти тут давно?

— Та давненько: вже бачу, що дядько Мокрочубий збурих хвилі вищі, ніж сам очікував. І Драм збирається заявити претензії, а Тарл Тричі-затонулий, начебто говорив, що справжній спадкоємець чорної лінії — Марон Волмарк.

— Король має бути з кракенів.

— Вороняче Око — кракен. А старший брат іде перед молодшим, — сказала Аша й нахилилася ближче.— Але я — рідна дочка короля Балона, тож я йду перед вами обома. Послухай, стрийку...

Та в цю мить запала нагла тиша. Вмовкли співи, Малий Ленвуд Тоні опустив скрипку, чоловіки почали озиратися. Навіть затих стукіт тарілок і ножів.

У святкове шатро увійшла дюжина нових гостей. Віктаріон побачив Вузьколицького Джона Майра, Торволда Брунатнозуба, Ліворукого Лукаса Кода. Гермунд Ботлі схрестив руки на позолоченому нагруднику, що зняв його з якогось ланністерівського капітана ще під час першого Балонного заколоту. Поряд з ним стояв Орквуд з Оркогори. За ними — Кам'янорук, Квелон Гамбл і Рудий Весляр із заплетеним у коси вогненным волоссям. Були тут також Ральф Шепард, і Ральф Лордпортський, і Карл Невільник.

І Вороняче Око — Юрон Грейджой.

«А він усе такий самий,— подумав Віктаріон.— Такий самий, як того дня, коли розреготався мені в обличчя й пішов». Юрон був найвродливішим з усіх синів лорда Квелона, і три роки вигнання не змінили його. Чуприну мав і досі чорну, як опівнічне море без жодного білого гребінця, а обличчя — бліде й гладеньке під охайною темною борідкою. Ліве Юронове око затуляла чорна пов'язка, а от праве сяло блакиттю, як небо влітку.

«Це усміхнене око»,— подумав Віктаріон.

— Вороняче Око,— привітався він.

— *Король Вороняче Око, брате,*— посміхнувся Юрон. У ліхтарному світлі вуста його здавалися дуже темними — синіми.

— Не мати нам іншого короля, окрім обраного на царезборах,— підвівся Мокрочубий.— Безбожнику не...

— ...посісти Скелястий престол, ага,— Юрон обвів оком шатро.— Але сталося так, що останнім часом я чимало посидів на Скелястому престолі. Й ніхто не заперечував,— його усмінене око заблищало.— Хто знає про богів більше за мене? Кінських богів і вогняних богів, зроблених із золота богів з самоцвітними очима, вирізаних з кедрового дерева богів, вирубаних у скелях богів, богів порожнього повітря... Я знаю їх усіх. Бачив, як народи завітчують їх гірляндами, проливають на них кров офірних цапів і дітей. Чув молитви півсотнею мов. *Зціли мою всохлу ногу, зроби так, щоб мене полюбила дівчина, даруй мені здорового сина... Врятуй мене, допоможи мені, зроби мене заможним... Захисти мене І Захисти від ворогів моїх, захисти від темряви, захисти від раків у животі, від комонників, від работоргівців, від перекупних мечів під дверима. Захисти від «Тиші»*,— розреготався він.— Це я безбожник? Ейроне, та я — найпобожніший з усіх, хто піднімав вітрило! Ти служиш одному богу, Мокрочубий, а я служив десятку тисяч. Люди від Ібу до Ашаю, побачивши мої вітрила, починають молитися.

Жрець підніс кістлявого пальця.

— Вони моляться деревам, і золотим бовванам, і потворам з цапиними головами. Облудним богам...

— Атож,— мовив Юрон,— і за цей гріх я всіх їх повбивав, їхню кров я пролив у море, а їхніх верескливих жінок засіяв своїм сіменем. Їхні божки не змогли мене зупинити, отож цілком очевидно, що це облудні боги. Та я побожніший за тебе, Ейроне. Либонь, це тобі слід ставати переді мною навколішки, благаючи благословення.

Тут Рудий Весляр розреготався, і його сміх підхопили й інші.

— Дурні,— сказав жрець,— дурні, невільники й сліпаки — ось хто ви такі. Невже не бачите, хто перед вами?

— Король,— озвався Квелон Гамбл.

Сплюнувши, Мокрочубий сягнистим кроком рушив у ніч.

Коли він пішов, Вороняче Око перевів своє усмінене око на Віктаріона.

— Лорде-капітане, а ви не привітаєте брата, з яким так довго не бачилися? А ти, Ашо? Як поживає твоя леді-матір?

— Погано поживає,— озвалася Аша,— бо один дядько зробив її вдовицею.

— А я чув,— знизав плечима Юрон,— що це бог штормів забрав Балона. Хто ж цей дядько, що вбив його? Назви мені його ім'я, небого, і я особисто з ним поквитаюся.

Аша звелася на ноги.

— Ти знаєш його ім'я незгірше за мене. Три роки не було тебе з нами — й ось «Тиша» повертається саме в день смерті мого лорда-батька.

— Ти звинувачуєш мене? — спокійно запитав Юрон.

— А повинна? — поцікавилася Аша різко, і на цю різкість у її голосі Віктаріон нахмурився. Небезпечно в такому тоні розмовляти з Воронячим Оком. Навіть коли його око поблискує від потіхи.

— Хіба я орудую вітрами? — запитав Вороняче Око у своїх посіпак.

— Ні, ваша світлосте,— відповів Орквуд Оркогорський.

— Немає людини, здатної орудувати вітрами,— мовив Гермунд Ботлі.

— Але було б непогано,— сказав Рудий Весляр.— Можна плисти куди схочеш і ніколи не потрапляти у штіль.

— Ось тобі й відповідь з вуст трьох сміливців,— мовив Юрон.— Коли загинув Балон, «Тиша» була в морі. Якщо не віриш словам власного дядька, дозволяю допитати мою команду.

— Команду німаків? Ну звісно. Це дуже допоможе.

— Тобі б гарний чоловік допоміг,— сказав Юрон і знову обернувся до своїх поплічників.— Торволде, щось не пригадую, в тебе жінка є?

— Одна лише,— вишкірився Торволд Брунатнозуб — і стало ясно, звідки в нього таке прізвисько.

— А я взагалі нежонатий,— оголосив Ліворукий Лукас Код.

— І не дивно,— зронила Аша.— Кодів зневажають не лише чоловіки, а й жінки. І не дивись на мене так жалібно, Лукасе. Руки ж у тебе є,— вона зімітувала непристойні рухи.

Код вилаявся, але Юрон поклав йому долоню на груди.

— Де твої манери, Ашо? Ти зачепила Лукаса за живе.

— Це значно легше, ніж зачепити його за живчика. Топір я кидаю незгірше за чоловіків, та коли ціль така крихітна...

— Дівчисько забувається,— загарчав Вузьколиций Джон Майр.— Балон дозволив їй забрати собі в голову, ніби вона — чоловік.

— Твій батько таку саму помилку зробив з тобою,— сказала Аша.

— Віддай її мені, Юроне,— запропонував Рудий Весляр.— Я її так взую, що в неї срака порудіє, як мій чуб.

— Спробуй-но — і заробиш собі прізвисько Рудий Євнух,— відтяла Аша, яка мала в руці топірця. Підкинувши його в повітря, вона спритно його піймала.— Ось мій чоловік, стрийку. І той, хто мене захоче, розмовлятиме з ним.

Віктаріон грюкнув кулаком по столу.

— Я не дозволю тут проливати кров. Юроне, забирай своїх... звіряток... і сам забирайся.

— Я сподівався від тебе на тепліший прийом, брате. Я ж бо старший твій брат, а незабаром і законним королем твоїм стану.

Віктаріон потемнів з обличчя.

— Царезбори вирішать, кому саме носити плавникову корону.

— Не можу не погодитися,— Юрон підніс два пальці до пов'язки на оці й відкланявся. Поплічники хвостиком побігли за ним, як песики. В шатрі повисла тиша, аж тут Малий Ленвуд Тоні підняв свою скрипочку. Знов полилися вино й ель, та декілька гостей втратили апетит. Надвір вислизнув Елдред Код, притискаючи до себе закривавлену руку. За ним — Вілл Гамбл, Гото Гарло, чимало Гудбразерів.

— Стрийку,— поклала Аша долоню Віктаріону на плече.— Прогуляйся зі мною, будь ласка.

Надворі здіймався вітер. На блідий місячний лик набігали хмари. Вони чимось нагадували галери, які щосили веслують, ідучи на таран. Зірки були нечисленні та тьмяні. Вздовж усієї берегової лінії спочивали довгі лодії, і їхні високі щогли росли з води, наче справжній ліс. Чути було, як риплять їхні боки, сідаючи на пісок. Чути було голосіння лінів і ляпання прапорів. А далі, у глибоких водах затоки, стрибали на якорі більші кораблі, як похмурі тіні, оповиті туманом.

Аша з дядьком гуляли вздовж берега, біля самої води, подалі від табору й вогнищ.

— Скажи мені правду, стрийку,— попросила Аша,— чому Юрон тоді так раптово поїхав?

— Вороняче Око часто розбійничав.

— Але не так довго.

— Цього разу він спрямував «Тишу» на схід. А це довга подорож.

— Я запитала, чому він поїхав, а не куди.

Оскільки Віктаріон не відповів, вона провадила:

— Коли відпливла «Тиша», мене тут не було — я на «Чорному вітрі» навколо Арбору ходила на Східці — хотіла трохи потрусити лісянських піратів. А коли повернулася додому, Юрон уже відплив, а твоя дружина померла.

— Це була соляна дружина.

Відтоді як він кинув її крабам, він не торкався жодної іншої жінки. «Коли стану королем, мушу взяти собі дружину. Справжню дружину, щоб стала королевою і народила мені синів. Королю потрібен спадкоємець».

— Батько відмовлявся говорити про неї,— сказала Аша.

— Немає сенсу говорити про речі, яких усе одно не зміниш,— озвався Віктаріон, якому вже набридла ця тема.— Я бачив лодію Книгогриза.

— Ледве вмовила його вийти з Книжкової вежі.

«Отже, Гарло на її боці». Віктаріон спохмурнів ще дужче.

— Ти ж не сподіваєшся отримати владу? Ти — жінка.

— Це не тому я завжди програю в змаганні «хто далі пустить струмінь»? — розсміялася Аша.— Стрийку, мені боляче це говорити, але твоя правда, мабуть. Чотири дні й чотири ночі я пила з капітанами й королями, слухаючи те, що вони кажуть... і чого не кажуть. Мої всі на моєму боці, й багато хто з Гарло теж. І ще Трис Ботлі й декілька інших. Але цього недосить,— вона буцнула камінець, і той полетів у воду й плюхнувся між двох лодій.— Я вже схильна крикнути дядька на царство.

— Але якого саме? — запитав Віктаріон.— Їх у тебе троє.

— Четверо. Стрийку, послухай мене. Я власноруч покладу тобі на голову плавникову корону... якщо ти поділишся владою.

— Поділюся владою? Як це?

Жінка верзла якісь нісенітниці. «Вона що — хоче пошлюбити мене й стати королевою?» Віктаріон спіймав себе на тому, що дивиться на Ашу зовсім іншими очима. І відчув, як у нього почало тверднути в штанях. «Вона ж Балонова дочка»,— нагадав він собі. Він пам'ятає, як

вона ще зовсім дівчинкою жбурляла топірці в двері. Віктаріон схрестив руки на грудях.

— На скелястому престолі сісти може тільки хтось один.

— То нехай сяде стрійко,— мовила Аша.— А я стоятиму позаду, прикриваючи тобі спину й нашіптуючи на вухо. Жоден король не може владарювати сам-один. Навіть дракони, посівши Залізний трон, брали собі помічників. Королівських правиць. Дозволь мені стати твоєю правицею, стрійку.

«На Островах королі зроду не мали правиць, тим паче жінок. Капітани й королі напідпитку глузуватимуть з мене».

— Навіщо тобі посада правиці?

— Щоб покласти край війні, поки війна не поклала край нам. Ми вже завоювали все, що хотіли... і можемо все це миттєво втратити, якщо не пристанемо на мир. З леді Гловер я обходилася дуже добре, й вона присягається, що її чоловік згоден вступити зі мною в переговори. Якщо ми повернемо Пуццанський Насип, Торенів Квадрат і Кейлінський Рів, каже вона, північани віддадуть нам мис Морського Дракона й усе Скелясте узбережжя. Землі ці не надто густонаселені, та все одно вдсятеро більші за всі Острови разом узяті. Обмін заручниками підкріпить пакт, і обидві сторони дадуть згоду виступити разом, якщо Залізний трон...

— Ця леді Гловер,— пирхнув Віктаріон,— зовсім тебе за дурепу має, небого. Мис Морського Дракона й Скелясте узбережжя й так наші. То для чого нам щось віддавати? Вічнозим — згорілий і зруйнований, а обезголовлений Юний Вовк гниє в землі. Вся Північ належатиме нам, як і мріяв твій лорд-батько.

— Коли лодії навчаться плавати в лісі — тоді може бути. Рибалка може й левіафана підчепити на гачок, та якщо вчасно не обітне волосінь, чудовисько його потопить. Завелика Північ, щоб ми змогли її втримати, й північан там забагато.

— Іди грайся ляльками, небого. А перемагати у війнах лиши воїнам,— Віктаріон підкинув угору кулаки.— У мене дві руки. Три нікому не потрібні.

— Але декому потрібен дім Гарло.

— Гото Горбань хоче віддати за мене свою доньку. Якщо я погоджуся, Гарло мої.

Дівчина була вражена.

— Домом Гарло править лорд Родрик!

— Тільки в Родрика дочок немає, самі книжки. Його спадкоємцем стане Гото, а я стану королем,— сказав Віктаріон, і ці слова, промовлені вголос, немов уже справдилися.— Вороняче Око занадто довго був відсутній.

— Є люди, які зоддалік здаються величнішими,— застерегла його Аша.— Походи між вогнищ, якщо не боїшся, і послухай розмови. Ніхто там не хвалить ані твою силу, ані мою вроду. Говорять лише про Вороняче Око: про далекі краї, які він бачив, про жінок, яких згвалтував, і чоловіків, яких повбивав, про міста, які розграбував, і про те, як він під Ланіспортом спалив флот лорда Тайвіна...

— Це я спалив лев'ячий флот,— заперечив Віктаріон.— Я власноруч кинув першого смолоскипа у їхнього флагмана.

— Але розробив цей план Вороняче Око,— Аша поклала долоню йому на рукав.— І жінку твою вбив також... хіба ні?

Балон велів їм двом про це нікому не розповідати, але Балона вже немає.

— Він зробив їй дитину й цим підштовхнув мене до вбивства. Я б і його вбив, тільки Балон не хотів братовбивства у своїх палатах. Натомість відіслав Юрона у вигнання, звелівши не повертатися...

— ...до кінця Балонового життя?

Віктаріон поглянув на свої кулаки.

— Вона мені роги наставила. Я не мав вибору.

«Якби про це дізналися, з мене б глузували — як глузував Вороняче Око, коли я звинуватив його. Вона сама до мене прибігла, соком стікаючи,— ось як хвалився він.— Схоже, Віктаріон великий в усьому, крім головного». Але цього Аші він розповісти не міг.

— Мені шкода тебе,— сказала Аша,— а її шкода ще більше... але ти не лишаєш мені вибору: доведеться мені самій висунути претензії на Скелястий престол.

«Куди тобі».

— Тільки сили змарнуєш, жінко.

— Побачимо,— озвалася вона й пішла геть.

Затонулий

Лише коли руки й ноги вже заціпеніли від холоду, Ейрон Грейджой важко видибав на берег і знову вдягнувся.

Він утік від Воронячого Ока, так наче й досі був колишнім слабаком, та хвилі, накривши його з головою, нагадали йому знову, що той, колишній, помер. «Я вдруге народився з моря, суворішим і сильнішим». Ніхто зі смертних уже не здатен налякати його, так само як не здатна ані темрява, ані скелет його душі — сірий і страшний скелет його душі. Рипіння відчинених дверей, вищання іржавих залізних завіс...

Хламида жерця аж хрустіла, коли він її натягував, уся просякла сіллю після останнього купання два тижні тому. Вовна липнула до мокрих грудей, всотуючи ропу, що цебеніла з волосся. Наповнивши бурдюк, Ейрон повісив його на плече.

Він попростував берегом і за деякий час наштовхнувся в темряві на затонулого, який саме вирішив сходити до вітру.

— Мокрочубий,— пробурмотів той. Ейрон поклав руку йому на голову, благословляючи, й рушив далі. Земля під ногами почала підніматися догори — спершу полого, далі крутіше. Відчувши між пальців жорстку траву, Ейрон зрозумів, що берег залишився позаду. А він повільно дряпався нагору, дослухаючись до хвиль. «Море не втомлюється ніколи. І я маю бути такий самий невтомний».

На верхівці пагорба з землі випиналося сорок чотири здоровезних кам'яних ребра, нагадуючи великі білі дерева. Від погляду на них у Ейрона швидше закалатало серце. Нага була першим морським драконом — наймогутнішим з усіх, що колись випірнали з води. Харчувалася Нага кракенами й левіафанами, в гніві топила цілі острови, та все одно Сірому Королю вдалося її вбити, й тоді затонулий

бог перетворив її кістяк на каміння, щоб люди повік-віку чудувалися з мужності першого з королів. Ребра Наґи стали його палацу за балки й колони, а її паща — йому за престол. Тисячу й сім років владарював він тут, пригадав Ейрон. Тут узяв собі за дружину русалку, тут замислив війну проти бога штормів. Звідси він правив сіллю й камінням, вбраний у мантию з морських водоростей і високу білу корону з зубів Наґи.

Та це було на зорі віків, коли на землі й на морі ще жили могутні люди. Палац обігрівався живим вогнем Наґи, який Сірому Королю вдалося приборкати. На стінах висіли гобелени, виткані зі срібних морських водоростей, які милували око. Воїнство Сірого Короля, сидячи на перламутрових престолах, частувалося морськими дарами за столом, що мав форму великої морської зірки. «Минулася давня слава». Нині люди змаліли. Життя в них коротше. По смерті Сірого Короля бог штормів затопив вогонь Наґи, престоли й гобелени були розграбовані, дах і стіни зогнили. Навіть величний престол сірого короля з іклів Наґи проковтнуло море. Збереглися тільки кості Наґи — як нагадування залізним про колишні дива.

«І цього досить»,— подумав Ейрон Грейджой.

На скелястій верхівці пагорба було витесано дев'ять широких сходинок. Далі вивищувалися пагорби Старої Весі, а за ними, вдалині, чорні й непривітні гори. Ейрон на мить затримався на порозі, де колись були двері, витягнув корок з бурдюка, зробив ковток морської води й обернувся лицем до моря. «Народжені ми з моря й у море повернемося». Навіть тут чути було невпинний рокіт хвиль, навіть тут відчувалася могуть бога, що ховався у хвилях. Ейрон опустився навколішки. «Ти послав до мене людей,— почав він молитися.— Вони покинули свої хорони й халупи, свої замки й землянки, вони прийшли до кістяка Наґи зі всіх рибальських селищ і всіх закритних долин. Даруй їм мудрість пізнати справжнього короля, коли той постане перед ними, й силу прогнати облудного». Цілу ніч молився він, бо коли на нього сховався бог, Ейрон Мокрочубий не відчував потреби у сні — так само як не відчують хвилі й риба в морі.

Ранок уже прокрадався у світ, і вітер розігнав темні хмари. Чорне небо посіріло, мов лупак, чорні гори Великої Весі на тому боці затоки набрали синьо-зеленого відтінку сосон-солдатів. У світ почали повертатися кольори, й у небо здійнялася сотня прапорів, маючи на

вітрі. Ейрон бачив срібну рибку Ботлі, кривавий місяць Вінчів, темно-зелені дерева Орквудів. Бачив бойові ріжки, левіафанів і коси, й повсюди — значливих золотих кракенів. Під ними вже взялися до роботи невільники й соляні дружини — роздмухували пригаслий жар, чистили рибу для капітанів і королів на сніданок. Світанок торкнувся кам'янистого берега, а Ейрон спостерігав, як прокидаються люди зі сну, як відкидають котикові ковдри й вимагають перший ріг елю. «Пийте,— подумав Ейрон,— бо сьогодні на нас очікує божа справа».

Море теж прокидалося. Здіймався вітер, і високі хвилі обливали білим шумом боки довгих лодій. «Прокидається затонулий бог»,— подумав Ейрон. Чути було, як гуркоче з морських глибин його голос. «Сьогодні я буду з тобою, мій сильний і відданий слуго,— промовив голос.— Безбожнику не посісти Скелястий престол».

Саме тут, під вигнутими ребрами Нагі, розшукали затонулі Ейрона: він стояв, високий і суворий, з розмаяним на вітрі довгим чорним волоссям.

— Уже час? — запитав Рус.

— Час,— кивнув Ейрон.— Ідіть скликайте.

Затонулі, підхопивши плавникові дрючки, рушили вниз із пагорба, грюкаючи тими дрючками. До них приєднувалися інші, й над берегом полетіло торохтіння. Здійнявся такий гуркіт і туркіт, наче билася гілляччям сотня дерев. Приєдналися й литаври: бум-бум-бум-бум-бум, бум-бум-бум-бум-бум. Засурмив бойовий ріжок, за ним другий: *а-а-а-о-о-о!*

Люди піднімалися, полишаючи вогнища, й рушали до кістяка палацу Сірого Короля: гребці й керманічі, вітрильні майстри й корабельники, солдати з топорами й рибалки з сітками. Хтось узяв з собою невільників, хтось — соляних дружин. Інші, хто занадто часто плавав на царину, йшли в оточенні мейстрів, співців і лицарів. Чоловіки з простолюду зібралися півмісяцем біля підніжжя пагорба, а позаду них стояли невільники, діти й жінки. Схилами пагорба піднімалися капітани й королі. Ейрон Мокрочубий угледів Сигфрі Стоунтрі, Андрика Несміяна, лицаря сера Тараса Гарло. Лорд Бейлор у собовому плащі стояв поруч з лордом Стоунгавзом у потертій котиковій шубі. Віктаріон вивищувався над ними всіма, окрім хіба Андрика. Брат був без шолома, але в обладунках, а на плечах мав

золотого плаща-кракена. «Це він стане нашим королем. Тільки погляньте на нього: в кого можуть виникнути сумніви?»

Щойно Мокрочубий підніс кістляві руки, литаври й бойові ріжки замовкли, затонулі опустили свої дрючки, а голоси затихли. Тільки билися й далі хвилі: цей рокіт людині не втишити.

— Народилися ми з моря й у море повернемося,— заговорив Ейрон, на початку тихо, щоб присутнім доводилося дослухатися.— Бог штормів у гніві своєму витягнув Балона з замку та скинув додолу, та нині Балон веселиться в підводних палатах разом із затонулим богом, — Ейрон звів очі до неба.— Балон помер! Залізний король помер!

— Король помер! — підхопили затонулі.

— Проте мертве не вмирає, а повстає знову, дужче й міцніше! — нагадав Ейрон.— Балон загинув — Балон, брат мій, який шанував давній звичай і сплачував залізну ціну. Балон Бравий, Балон Благословенний, Балон Тричі-коронований, який повернув нам свободу й нашого бога. Балон помер... але залізний король повстане знову, щоб посісти Скелястий престол і владарювати на островах.

— Король повстане! — підхопили всі.— Повстане!

— Повстане. Обов'язково,— Ейронів голос уже гуркотів, як хвилі. — Та хто це буде? Хто сяде на місце Балона? Хто правитиме нашими священними островами? Чи він зараз серед нас? — жрець широко розпростер руки.— Хто стане нашим королем?

У відповідь крикнув мартин. Юрма завовтузилася, немов прокидаючись зі сну. Люди презиралися, міркуючи, хто з них вирішить заявити права на корону. «Вороняче Око ніколи не вирізнявся терпінням,— подумав Ейрон Мокрочубий.— Либонь, він заговорить першим. Якщо так, то йому кінець. Капітани й королі здолали довгу дорогу, щоб зібратися тут, і не оберуть першу-ліпшу страву, яку поставлять перед ними. Вони куштуватимуть і пробуватимуть — тут шматочок, там кусник, аж поки не оберуть собі того, хто засмакує їм найкраще».

Але Юрон, схоже, теж про це знав. Він стояв, схрестивши руки, поміж своїх мовчунів і монстрів. На Ейронів заклик відповіли тільки вітер і хвилі.

— Залізородним потрібен король,— провадив жрець по довгій паузі.— Питаю знову. Хто стане нашим королем?

— Я,— почувся голос унизу.

І зразу здійнявся крик: «Гілберт! Гілберт король!» Капітани розступилися, даючи дорогу претенденту та його заступникам, які піднялися на пагорб і стали поруч з Ейроном під ребрами Наґи.

Цей потенційний король виявився високим сухорлявим лордом, меланхолійним і довговидим, з гладенько поголеними щоками. Троє заступників стали на дві сходинки нижче, тримаючи його меч, щит і прапор. Вони були зовні схожі на рослявого лорда, тож Ейрон вирішив, що це його сини. Один з них розгорнув прапор — велику чорну лодію на тлі призахідного сонця.

— Я — Гілберт Фарвинд, лорд Самотнього Світоча,— звернувся лорд до царезборів.

Ейрон знав декого з Фарвиндів — диваків, які володіли землями на крайньому заході Великої Весі й розкиданими далі в морі островами, крихітними й скелястими, на яких заледве вміщалася одна родина. З цих острівців Самотній Світоч був найдальшим: на північному заході, за вісім днів під вітрилом, серед лежбищ тюленів і морських левів, у безкрайому сірому океані. Тамтешні Фарвинди були ще дивніші за решту. Казали, що вони шкуроміни — нечестивці, здатні перекидатися на морських левів, моржів, ба навіть на китових акул, цих вовків бурхливого моря.

Лорд Гілберт почав промову. Розповідав про чудесні краї на тому кінці Призахідного моря, де не буває ні холоду, ні голоду й де смерть не має влади.

— Зробіть мене своїм королем — і я проведу вас туди,— крикнув він.— Ми збудуємо десять тисяч кораблів, як колись Наймірія, й усім народом попливемо у призахідні землі. Там кожен чоловік буде королем, а кожна жінка — королевою.

Очі його, бачив Ейрон, були то сірі, то сині — мінливі як море. «Божевільні очі,— подумав він,— очі блазня». Картини, які описує Гілберт, без сумніву, це пастка, в яку залізородних заманює бог штормів, щоб знищити. Дари, які піднесли царезборам заступники Гілберта, включали котикове хутро, моржеві бивні, браслети з китової кості, окуті бронзою бойові ріжки. Капітани, глянувши на них, відвернулися, дозволивши біднішим обирати собі дарунки до смаку. Коли ж блазень договорив і його заступники почали викрикувати його ім'я, його підхопили тільки Фарвинди, та й то не всі. Дуже швидко вигуки «Гілберт! Гілберт король!» затихли. Поки лорд Самотнього

Світоча спускався з пагорба, в небі голосно крикнув мартин і сів на одне з ребер Наги.

Ейрон Мокрочубий ступив наперед.

— Питаю знову. Хто стане нашим королем?

— Я! — гукнув чийсь низький голос, і натовп знову розступився.

Претендента у різьбленому плавниковому кріслі винесли на пагорб на плечах його онуки. Не людина, а справжня руїна, вдягнена у білу ведмежу шубу: вісім пудів ваги і дев'яносто років за плечима.

Волосся теж було білосніжне, а величезна борода спускалася до самих стегон, тож важко було навіть розрізнити, де борода, а де хутро. Хоча онуки були кремезні, на крутих східцях навіть їм було важко з такою вагою. Біля палацу Сірого Короля вони опустили крісло, й трохи нижче стало троє з них — як заступники.

Шістдесят років тому цей претендент міг би й отримати прихильність зборів, подумалося Ейрону, але часи його давно вже минули.

— Так, я! — заревів дід зі свого крісла голосом таким самим повним, як він сам.— А чом би й ні? Хто кращий за мене? Я — Ерик Айронмейкер, пояснюю для сліпих. Ерик Справедливий. Ерик Бийковадло. Покажи їм мого келепа, Торморе.

Один з його заступників підніс келеп — велетенський, з обгорнутим старою шкірою держакком; сталевий бойок був завбільшки з хлібину.

— Пригадати не можу, скільки рук я потовк на кашу цим келепом, — мовив Ерик,— та, може, хтось зі злодіїв вам розповість. Не пам'ятаю вже, скільки голів я розтолович на своєму ковадлі, та, може, вам хтось зі вдів скаже. Я міг би розповісти вам про свої військові звияги, та мені вже вісімдесят вісім років і, боюся, як почну, то просто не встигну закінчити. Якщо старість — це мудрість, то мудрішого за мене не знайти. Якщо розмір — це сила, то й сильніших немає. Хотите мати короля зі спадкоємцями? В мене їх — не злічити. Король Ерик... так, мені подобається, як це звучить. Ну ж бо, підхоплюйте! ЕРИК! ЕРИК БИЙКОВАДЛО! ЕРИК КОРОЛЬ!

Онуки підхопили його заклик, і в цей час наперед вийшли вже їхні сини зі скринями на плечах. Перевернули їх біля підніжжя кам'яних сходів — і на землю полилася ріка срібла, бронзи та криці: браслети, намиста, кинджали, чингали, металні сокири. Кількоро капітанів

устигли схопити найкращі дарунки й долучили свої голоси до заклику. Та щойно заклик почав розростатися, долинув жіночий голос.

— Ерику!

Чоловіки розступилися, даючи жінці дорогу.

— Ерику! Зведіться на ноги!

Запала тиша. Віяв вітер, у берег билися хвилі, люди почали тихенько перешіптуватися. Ерик Айронмейкер згори вниз витріщився на Ашу Грейджой.

— Дівчисько! Тричі кляте дівчисько. Що ти там бовкнула?

— Підведіться, Ерику,— крикнула Аша.— Станьте на ноги — і я гукатиму ваше ім'я разом з усіма.

Десь у натовпі зареготів Вороняче Око. Ерик кинув на нього сердитий погляд. Великі долоні стиснулися на підлокітниках плавникового трону. Дід спершу почервонів, а тоді побуряковів. Руки в нього трусилися від зусилля. Ейрон бачив, як на шиї в нього пульсує синя жилка: дід намагався підвестися. На мить здалося, що йому це от-от вдасться, але сили знагла полишили його, і він, застогнавши, важко осів на подушки. Юрон розреготався гучніше. Здоровань повісив голову й постарів просто на очах. Онуки понесли його з пагорба геть.

— Хто правитиме залізнородними? — знову прокричав Ейрон Мокрочубий.— Хто буде нашим королем?

Присутні презиралися. Дехто поглядав на Юрона, хтось — на Віктаріона, кількоро — на Ашу. Зелені хвилі билися в лодії, біло шумуючи. Знову крикнув мартин — хрипко й зневірено.

— Заявляй права, Віктаріоне,— гукнув Мерлін.— Час кінчати з цим балаганом.

— Заявлю, коли буду готовий,— у відповідь крикнув Віктаріон.

Ейрон був задоволений. «Хай почекає — так краще».

Наступним вийшов Драм — літній чолов'яга, хоч і не такий старий, як Ерик. Він видерся на пагорб на своїх двох, з Пурпуровим Пролівнем при боці — ушавленим мечем, викуваним з валерійської криці ще до Руїни. Заступники в нього теж були знамениті: сини Деніс і Донел, обоє сміливі бійці, а між ними стояв Андрик Несміян — велетень з руками завтовшки з деревця. Те, що така людина підтримала Драма, свідчило на його користь.

— Де це записано, що король мусить бути з кракенів? — заговорив Драм.— Яке право має Пайк правити нами? Велика Весь —

найбільший острів, Гарло — найбагатший, Стара Вєсь — найсвятіший. Коли чорну лінію випалило драконове полум'я, залізородні віддали верховенство Вікону Грейджою, так... але як лорду, а не королю.

Початок був гарний. До Ейрона долинали схвальні вигуки, та вони почали стихати, щойно старий заходився розп'якувати про славу Драмів. Він розповів про Дейла Дикого, Рорина Розбійника, про сто синів Гормонда Драма на прізвисько Родоначальник. Витягнувши Пурпуровий Проливень, він розповів, як Гілмар Драм на прізвисько Хитрий здобув цього меча в латного лицаря, скориставшись кебетою і кийком. Він говорив про давно втрачені кораблі й забуті вісімсот років тому битви, і юрмі урвався терпець. Він говорив і говорив, і не зупинявся.

А коли відкинули віка скринь, перед капітанами постали змикрутські дари, які їм підніс Драм. «Бронзою ще нікому не вдавалося купити собі трон»,— подумав Мокрочубий. І одразу стало чути, що це щира правда: вигуки «Драм! Драм! Данстан король!» затихли.

В Ейрона підвело живіт, а хвилі, здавалося, гуркочуть дедалі гучніше. «Час,— подумав Мокрочубий.— Час Віктаріону заявити свої права».

— Хто буде нашим королем? — ще раз гукнув жрець, але цього разу своїми гострими чорними очима відшукав у натовпі брата. «Дев'ятеро синів народилося з чересел Квелона Грейджоя, та один з них був могутніший за інших і не відав страху».

Віктаріон, зустрівшись із ним поглядом, кивнув. Рушив сходами нагору, й перед ним розступалися капітани.

— Брате, благослови,— сказав він, досягнувши верхівки. Опустившись навколішки, він схилив голову. Ейрон відкоркував бурдюк, і струмінь води полився Віктаріону на чоло.

— Мертве не вмирає,— промовив жрець, і Віктаріон відгукнувся:

— А повстає знову, дужче й міцніше.

Коли Віктаріон підвівся, трохи нижче на сходах вишикувалися його заступники: Ральф Кульга, Рудий Ральф Стоунгавз і Ньют Голяр — усі уславлені воїни. Стоунгавз тримав прапор Грейджоїв — золотого кракена на чорному як ніч полі. Щойно знамено розгорнулося, капітани й королі загукали ім'я лорда-капітана. Дочекавшись, коли крики стихнуть, Віктаріон заговорив:

— Ви всі мене знаєте. Якщо хочете почути солоденьку мову, це не до мене. Не маю я язика, як у співця. Зате я маю бойовий топір, а ще оце,— він, щоб усі бачили, підкинув кулака в латній рукавиці, а Ньют з Голярем — його топір, застрашливий шмат криці.— Я був вірним братом,— провадив Віктаріон.— Коли Балон одружувався, саме мене він відіслав на Гарло, щоб я привіз йому наречену. Багато разів я водив його лодії в бій і програв тільки одного разу. Коли Балон уперше вдягнув корону, саме я поплив у Ланіспорт, щоб підпалити левові хвоста. Другого разу він доручив мені оббілювати Юного Вовка, якщо той побіжить, підвиваючи, додому. Я обіцяю вам те саме, що ви мали за Балона. Я все сказав.

Заступники загукали:

— ВІКТАРІОН! ВІКТАРІОН! ВІКТАРІОН КОРОЛЬ!

А внизу Віктаріонові вояки перевернули скрині, розсипаючи срібло, золото й коштовне каміння, здобуті грабунком. Капітани, підхопивши крик, навперебій кинулися вихоплювати найцінніші дари.

— ВІКТАРІОН! ВІКТАРІОН! ВІКТАРІОН КОРОЛЬ!

Ейрон спостерігав за Воронячим Оком. Заговорить він чи дозволить царезборам іти як ідуть? Юрону на вухо щось нашіптував Орквуд Оркогорський.

Але край вигукам поклав не Юрон, а жінка. Заклавши два пальці в рота, вона свиснула — гостро й пронизливо, і цей свист розтяв гамір, як ніж розтинає масло.

— Стрийку! Стрийку!

Нахилившись, вона хапнула покручене золоте кільце і пострибала сходами нагору. Ньют ухопив її за руку, і якусь мить Ейрон ще сподівався, що братовим заступникам вдасться заткати їй рота, та Аша, вирвавшись від Голяря, щось мовила до Рудого Ральфа — і той відступив з дороги. Поки вона піднімалася, вигуки стихли. Вона-бо донька Балон Грейджоя, і натовпу цікаво було почути, що має вона сказати.

— Дуже щедро з твого боку принести на мої царицезбори такі дари, стрийку,— звернулася Аша до Віктаріона,— але навіщо було вдягати на себе такі міцні лати? Даю слово, я тебе не скривджу...— Аша обернулася до капітанів.— Нема на світі людини хоробрішої за мого стрийка, дужчої і лютішої в бою. І до десятих він рахує не гірше за будь-кого, я сама бачила... та коли треба поррахувати до двадцятих,

йому доводиться скидати чоботи...— (Присутні зареготали).— Однак у нього немає синів. Жінки його раз у раз помирають. Вороняче Око старший за нього, тож має першочергове право...

— Так! — гаркнув знизу Рудий Весляр.

— Але я маю більше прав за них обох,— Аша набакир насадила на голову колье, і в її чорних косах заблищало золото.— Балонові брати не можуть іти перед Балоновим сином!

— Балонові сини мертві,— крикнув Ральф Кульга.— Я тут бачу тільки малу Балонову донечку.

— Донечку? — Аша запхала руку собі під шкірянку.— Ого! Що це тут у нас? Показати? Дехто з вас такого не бачив відтоді, як мамця вас від грудей відірвала...— (Присутні знов зареготали).— Цицьки в короля — це жахлива дурня... то пісня була така? Ральфе, ти мене викрив, я жінка... тільки не така старуха, як ти. Ральф Кульга... може, Ральф Яга?

Аша висмикнула з-за пазухи чингал.

— А ще я мати — ось моє немовлятко! — вона піднесла чингал угору.— А ось і мої заступники.

Наперед, розштовхуючи Віктаріонову трійцю, вийшли Ашині троє і стали трохи нижче за неї: Карл-Дівиця, Тристифер Ботлі й лицар сер Тарас Гарло, чий меч на ймення Суморок був не менш уславлений, ніж Пурпуровий Проливень Данстана Драма.

— Стрийко каже, ви всі його знаєте. Мене ви також знаєте...

— Я б залюбки пізнав тебе краще,— гукнув хтось.

— Додому йди — жінку свою пізнай,— знайшлась Аша.— Стрийко каже, з ним буде все так, як було за Балона. А що це було? Скарби і слава, скаже дехто. Воля, а вона ще солодша. Так, правда, все це він лишив вам... а ще лишив удовиць, як вам підтвердить лорд Блектайд. Скільком з вас спалили домівки, коли прийшов Роберт? Скільком згвалтували й забрали дочок? Згорілі міста і зруйновані замки — ось що лишив вам мій батько. Поразка — ось що він вам лишив. Від стрийка чекайте того самого. Але не від мене.

— Чого ж чекати від тебе? — поцікавився Лукас Код.— Шитва-плетива?

— Так, Лукасе. Я зшию і сплету для нас королівство,— Аша перекинула чингал з руки в руку.— Слід нам зятямити урок, який дав усім Юний Вовк, вигравши всі бої... і програвши битву.

— Вовк не кракен,— заперечив Віктаріон.— Кракен, коли щось захопить, то вже не відпустить — ні лодію, ні левіафана.

— А що захопив ти, стрійку? Північ? А що таке Північ, хіба не безкраї льє і льє суходолу, де не чути хлюпотіння моря? Ми взяли Кейлінський Рів, Пущанський Насип, Торенів Квадрат, ба навіть Вічнозим. І що ми з цього отримали? — Аша кивнула, і матроси з «Чорного вітру» ступили наперед, несучи на плечах дубові скрині, оббиті залізом.— Покажу я вам багатства Скелястого узбережжя,— мовила Аша, коли перевернули першу скриню. З неї на сходи посипався з гуркотом цілий град ріння — ріння сірого, чорного й білого, гладенько обточеного морем.— Дарую вам скарби Пущанського Насипу,— провадила Аша, коли відчинили другу скриню. Звідти посипалися шишки, покотилися під ноги юрмі.— І нарешті — золото Вічнозиму,— мовила Аша, коли з третьої скрині висипалася жовта ріпа — кругла й тверда, завбільшки з людську голову — і приземлилася поміж ріння й шишок. Аша нахромилла одну ріпку на чингал.— Гармунде Шарп,— крикнула Аша,— твій син Гараг загинув у Вічнозимі за оце,— знявши ріпку з леза, Аша кинула її Гармундові.— Думаю, в тебе є ще сини. Якщо хочеш проміняти їх на ріпу, викрикуй стрійкове ім'я!

— А якщо я крикну твоє ім'я? — запитав Гармунд.— Тоді що?

— Мир,— відповіла Аша.— Земля. Перемога. Я обіцяю вам мис Морського Дракона і Скелясте узбережжя — чорнозем, високі дерева й каміння, щоб вистало всім синам, навіть молодшим, збудувати собі палати. А ще я обіцяю вам північан... як друзів, які стануть з нами пліч-о-пліч проти Залізного трону. Вибір у вас простий. Коронуйте мене — отримаєте мир і перемогу. Коронуйте мого стрійка — отримаєте нову війну й нову поразку,— Аша сховала чингал у піхви.— То що вам до шмиги, залізнародні?

— ПЕРЕМОГА! — крикнув Родрик Книгогриз, приклавши долоні рупором до рота.— Перемога й Аша!

— АША! — луною озвався лорд Бейлор Блектайд.— АША КОРОЛЕВА!

Крик підхопила Ашина команда:

— АША! АША! АША КОРОЛЕВА!

Вони тупали ногами, розмахували кулаками й кричали, й Мокрочубий слухав це, не вірячи власним вухам. Та вона ж знищить

усе, чого домігся її батько! Але її підтримав Тристифер Ботлі, й чимало Гарло, дехто з Гудбразерів, червонопикий лорд Мерлін — більше людей, ніж жрець міг навіть уявити... і це жінку!

Однак решта мовчали або ж перешіптувалися з сусідами.

— Ніякого боягузливого миру! — нарешті загуркотів Ральф Кульга. Рудий Ральф Стоунгавз, змахнувши прапором Грейджоя, гримнув:

— Віктаріон! ВІКТАРІОН! ВІКТАРІОН!

Зчинилася шттовханина. Хтось пожбурих шишку Аші в голову. Аша пригнулася, і її саморобна корона впала додолу. На мить жерцю здалося, що він стоїть на верхівці велетенського мурашника, а під ногами в нього вирують тисячі мурах. Хвилями перекочувалися крики «Аша!» й «Віктаріон!», так наче людей от-от поглине шалений шторм. «Це бог штормів поміж нас,— подумав жрець,— сіє гнів і розбрат».

Аж тут повітря прорізала сурма — гостра як криця.

Зловісно і згубно звучав її голос — палкий крик, від якого, здавалося, в тілі кістки починають стугоніти. Цей крик повис у вологому морському повітрі:

— А-а-ар-р-рі-і-і-і-і!

Всі очі повернулися на звук. Це сурмив один з Юронових напівкровок — здоровезний чолов'яга з поголеною головою. На руках у нього поблискували браслети — золоті, нефритові й гагатові, а на плечах виднілося татуювання якогось стерв'ятника, з чийх пазурів скрапувала кров.

— А-а-ар-р-рі-і-і-і-і!

Ріг, у який дмухав чолов'яга, був чорний і покручений, більший за людину, й тримати його доводилося обіруч. Окутий стрічками червоного золота й темної криці, він був різьблений старовинними валерійськими символами, які, здавалося, світяться червоним, а звук дедалі наростав.

— А-а-ар-р-рі-і-і-і-і!

Це був жахливий звук — болісний і лютий стогін, який пропалював вуха. Ейрон Мокрочубий затулився від нього і почав молитися затонулому богу, щоб той здійняв потужну хвилю й змив того рога, примусивши замовкнути, але вереск не змовкав. «Та це пекельний ріг!» — хотілося крикнути Ейрону, але ніхто б його не почув. Чолов'яга з татуюванням так надимав щоки, що вони мало не

лускали, а м'язи на грудях у нього напиналися так, що птах, здавалося, от-от зірветься й полетить. А символи й справді горіли — яскраво горіли: кожна риска й кожна літера мерехтіли білим вогнем. Звук усе не змовкав, луною котився поміж дзвінких пагорбів, летів ген поза пагорби, понад водами Колиски Наги, щоб відбитися від гір Великої Весі,— він дзвенів і дзвенів, поки не заповнив собою великий всесвіт водяний.

І коли вже здавалося, що цей звук ніколи не втихне, він урвався.

Нарешті сурмачу забракло повітря. Заточившись, він мало не впав. На очах у жерця Орквуд Оркогорський підхопив його під руку, а Ліворукий Лукас Код забрав у нього чорний покручений ріг. З рогу здіймалася тонесенька цівочка диму, і жрець угледів на вустах сурмача кров і пухирі. Птах у нього на грудях теж кривавився.

Юрон Грейджой, до якого були прикуті всі очі, повільно видерся на пагорб. Угорі ще раз і ще раз крикнув мартин. «Безбожнику не посісти Скелястий престол»,— подумав Ейрон, але він розумів, що має дозволити брату висловитися. Губи його беззвучно ворушилися в молитві.

Ашині заступники відійшли вбік, і те саме зробили й Віктаріонові. Жрець, відступивши на крок, поклав долоню на холодне й шорстке кам'яне ребро Наги. Вороняче Око зупинився на верхній сходинці, під дверима палацу Сірого Короля, й перевів своє усмінене око на капітанів і королів, але Ейрон відчував і погляд його другого ока — того, яке ховалося під пов'язкою.

— ЗАЛІЗНІ,— заговорив Юрон Грейджой,— ви чули мою сурму. А тепер послухайте мою мову. Я — Балонів брат, найстарший серед живих Квелонових синів. У жилах моїх біжить кров лорда Вікона, так само як і кров Старого Кракена. Але заплив я далі за них усіх. Лише один з кракенів ніколи не зазнавав поразки. Лише один ніколи не прихилив коліна. Лише один плавав до Ашаю в Тіні й бачив там немислимі дива й жахи...

— Якщо тобі так сподобалася Тінь, вертайся гуди,— гукнув рожевоощокий Карл-Дівиця, один з Ашиних заступників.

Вороняче Око не звернув на нього уваги.

— Мій менший брат хоче докінчити Балонову війну й забрати Північ. Моя люба небога приготувала для нас мир і соснові шишки,— сині вуста його скривила посмішка.— Аша надає перемозі перевагу

над поразкою. Віктаріон хоче ціле королівство, а не кілька крихітних ярдів землі. А зі мною ви отримаєте і те, і те.

Ви кличете мене Воронячим Оком. Що ж, хіба не у ворона найгостріше око? Після кожної битви злітаються ворони сотнями й тисячами бенкетувати на трупі загиблих. Ворон чує смерть здалека. І я чую, що Вестерос помирає. І ті, що підуть за мною, бенкетуватимуть до кінця своїх днів.

Ми — залізні, колись ми були завойовниками. Наша влада простягалася повсюди, де чути хлюпотіння хвиль. Брат мій воліє, щоб ви вдовольнилися холодною і гнітючою Північчю, а небога — ще меншим... але я віддам вам Ланіспорт. Небосад. Арбор. Старгород. Приріччя й Розлоги, королівський ліс і дощові ліси, Дорн і Прикордоння, Місячні гори і Видол Аринів, Тарт і Східці. Кажу вам: забираймо все! Кажу вам: забираймо Вестерос! — він глянув на жерця. — І все це во славу нашого затонулого бога, певна річ.

На якусь мить Ейрона захопили ці сміливі слова. Коли він уперше побачив у небі червону комету, йому теж про таке мріялося. Вогнем і мечем підкоримо царину, викорінімо септонівських сімох богів і білі дерева північан...

— Вороняче Око,— гукнула Аша,— ти в Ашаї весь розум розгубив? Нам не втримати Північ... нам не... як ми зможемо завоювати всі Сім Королівств?

— Чому ж, у минулому це траплялося. Невже Балон так мало учив свою дівчинку мистецтва війни? Віктаріоне, донька нашого брата, схоже, й не чула ніколи про Ейгона завойовника.

— Про Ейгона? — Віктаріон схрестив руки на закутих у лати грудях.— Який стосунок Завойовник має до нас?

— Про війну я знаю не менше за тебе, Вороняче Око,— сказала Аша.— Ейгон Таргарієн завоював Вестерос за допомогою драконів.

— І ми зробимо те саме,— пообіцяв Юрон Грейджой.— Той ріг, який ви чули сьогодні, я знайшов серед димних руїн Валерії, куди ніхто, крім мене, й не наважується поткнутися. Ви чули, як він сурмить, яку силу він має. Це драконячий ріг, окутий червоним золотом і валерійською крицею, з вирізьбленими заклинаннями. В такі роги сурмили давні повелителі драконів, поки їх не забрала Руїна. З цим рогом, залізні, я зможу приборкати драконів.

Аша голосно розреготалася.

— Більше користі було б з рогу, здатного приборкувати кіз, Вороняче Око. Бо драконів немає.

— Помиляєшся знову, дівчинко. Є трійко, і я знаю, де їх шукати. Певен, це варто плавникової корони.

— ЮРОН! — закричав Ліворукий Лукас Код.

— ЮРОН! ВОРОНЯЧЕ ОКО! ЮРОН! — підхопив Рудий Весляр.

Німаки й напівкровки з «Тиші» відчинили Юронові скрині й розсипали перед капітанами й королями дари. І тут до жерця долинув голос Гото Гарло, який набрав повні жмені золота. А потім голос Горольда Гудбразера і Ерика Бийковадло.

— ЮРОН! ЮРОН! ЮРОН!

Крик наростав, перетворюючись на ревисько.

— ЮРОН! ЮРОН! ВОРОНЯЧЕ ОКО! ЮРОН КОРОЛЬ!

Він котився горою Нага, наче бог штормів торохтів хмарами.

— ЮРОН! ЮРОН! ЮРОН! ЮРОН! ЮРОН! ЮРОН!

Навіть жерця можуть опосісти сумніви. Навіть пророк може вжахнутися. Ейрон Мокрочубий зазирнув собі в душу в пошуках бога — але душа мовчала. В той час як тисячі голосів викрикували братове ім'я, Ейрон чув тільки скрегіт іржавих залізних завіс.

Брієнна

На схід від Сутінь-долу вирости пагорби, дикі й незаймані, й сосни обступили подорожніх, наче військо мовчазних сіро-зелених солдатів.

Спритний Дик запевнив, що вздовж берега дорога найкоротша й найлегша, отож затока майже повсякчас залишалася в полі зору. Поступово містечка й села на березі меншали й траплялися дедалі рідше. Надвечір зазвичай шукали заїзд, щоб зупинитися. Крабб лягав спати з рештою мандрівників, а для себе й для Подрика Брієнна брала окрему кімнату.

— Спати всім разом було б дешевше, м'леді,— казав Спритний Дик.— Ви б могли покласти біля себе меч. Старий Дик — людина сумирна. Шляхетний як лицар і чистий як білий день.

— Дні стають коротші й сіріші,— зауважила Брієнна.

— Ну, таки правда. Якщо не довіряєте мені, щоб пустити в ліжку, я міг би поспати й на підлозі, м'леді.

— Тільки не в мене.

— З ваших слів можна подумати, що ви взагалі мені не довіряєте.

— Довіру ще заробити слід. Так само як і золото.

— Як скажете, м'леді,— мовив Крабб,— але на північ звідси, де закінчується дорога, вам доведеться довіряти Дикові. Якби я хотів мечем відібрати у вас гроші, хто б мене зупинив?

— У вас меч не має. А в мене є.

Зачинивши двері, які розділяли їх, Брієнна ще деякий час постояла, дослухаючись, поки не впевнилася, що він пішов. Хай який він спритний, Дик Крабб — це не Джеймі Ланістер, не Маячливе Мишеня, ба навіть не Гамфрі Вагстаф. Він дрібний і худий від

недоїдання, з обладунків у нього хіба що пом'ятий напівшолом, весь у плямах іржі. Замість меча Дик носить старий щербатий кинджал.

— Подрику,— мовила Брієнна,— скоро всі заїзди закінчатся, даху над головою не буде. Нашому проводиреві я не довіряю. Коли ми ночуватимемо, зможеш за мною наглянути, поки я спатиму?

— Чатувати, міледі? Сер,— він поміркував.— У мене є меч. Якщо Крабб спробує вас скривдити, я можу його зарубати.

— Ні,— суворо відказала вона.— Битися з ним не треба. Просто спостерігай за ним, коли я спатиму, й буди мене, якщо він поводитиметься підозріло. Я легко прокидаюся, ось побачиш.

Крабб свою справжню натуру виявив уже на другий день, коли зупинилися напувати коней. Брієнна пішла в кущі до вітру. Присідаючи навпочіпки, вона почула Подриків голос:

— Ви що робите? Ану геть звідти!

Закінчивши, Брієнна швидко натягнула бриджі й, повернувшись на дорогу, заскочила Спритного Дика за тим, що він змивав з пальців борошно.

— У саквах моїх ніяких драконів ти не знайдеш,— сказала до нього Брієнна.— Золото я завжди ношу з собою.

Трохи монет лежало в гамані, що висів на ремені, а решта були заховані в двох потаємних кишенях на одязі. Товстий гаман у саквах натоптаний був малими й великими мідяками — пенсами й півпенсами, чотирипенсовиками й зірками... і білим борошном, щоб здавався тугішим. Борошно вона купила в кухаря в «Сімох мечах», коли виїжджала з Сутінь-долу.

— Дик нічого такого не мав на увазі, м'леді,— розчепірів чолов'яга білі від борошна пальці: мовляв, я беззбройний.— Хотів просто перевірити, чи справді ви маєте дракони, які пообіцяли мені. На світі повно ошуканців, ладних обдурити чесну людину. Але ви не така.

Брієнна тільки й сподівалася, що проводир з нього кращий, ніж злодій.

— Час їхати,— мовила вона, сідаючи на коня.

Дорогою, на самоті, Дик часто співав — не цілі пісні, а рядочок звідси, куплетик звідти. Брієнна підозрювала, що так він намагається причарувати її, змусити її втратити пильність. Іноді він навіть заохочував Брієнну й Подрика долучитися до нього, але марно. Хлопчак занадто соромився, язика йому не розв'язати, а Брієнна не

співала ніколи. «А ти співала для батька? — запитала її якось леді Старк.— А для лорда Ренлі?» Таж ні, Брієнна не співала, ніколи не співала, хоча й хотіла... хотіла...

Коли не співав, Спритний Дик балакав — розважав їх оповідками про мис Ломиклішню. В кожній темній долині є свій володар, розповідав він, і об'єднує їх хіба що недовіра до чужинців. У їхніх жилах біжить темна й густа кров перших людей.

— Андали намагалися взяти Ломиклішню, але спливли кров'ю в долинах і потопилися в болотах. Та от чого не домоглися їхні сини мечами, домоглися їхні доньки цілунками. Пошлюбили тих, кого не змогли звоювати, ага.

Поширити свою владу на мис Ломиклішню намагалися сутіньдільські королі Даркліни, пробували це й Мугони з Дівоставу, а пізніше — зарозумілі Сельтигари з острова Краба. Однак ломиклішнянці знали свої болота й ліси вздовж і впоперек, як і не снилося зайдам, і в разі небезпеки зникали по печерах, що пронизували пагорби, наче стільники. Коли не було потреби битися з завойовниками, вони билися між собою. Їхня кровна ворожнеча — глуха й глибока, як болота в ущелинах. Час до часу який-небудь переможець приносив на Ломиклішню мир, але ніколи не тривав той мир довше, ніж його життя. Таким був лорд Лусіфер Гарді, видатний вояк, такими були Брати Бруни. Старий Костолом був ще видатнішим, але наймогутнішими були Крабби. Дик досі відмовлявся повірити, що Брієнна в житті не чула про Кларенса Крабба і його звитяги.

— Навіщо мені брехати? — здивувалася вона.— Кожна місцевість має своїх героїв. Там, звідки я, співці співають про сера Галадона Могилівського, Бездоганного Лицаря.

— Сера Галадона якого? — пирхнув Дик.— Ніколи не чув. І чим він був у біса такий бездоганний?

— Сер Галадон був таким доблесним звитяжцем, що сама Діва віддала йому своє серце. На знак свого кохання вона дарувала йому чарівного меча. Вірна Діва — ось як він називався. Жоден звичайний меч не лишав на ньому слідів, жоден щит не міг захистити від його цілунку. Сер Галадон гонорово носив Вірну Діву при боці, та лише тричі виймав з піхов. Проти смертних він ніколи не піднімав Вірної Діви, бо вона мала завелику силу, щоб такий бій вважати чесним.

Крабба це тільки розсмішило.

— Бездоганний Лицар? Бездоганний Бовдур, ось як буде правильно. Який сенс у чарівному мечі, якщо ним, чорт забирай, не користуватися?

— Це честь,— озвалася Брієнна.— Володіти ним — це честь, ось який сенс.

На це він розреготався тільки дужче.

— Сер Кларенс Крабб легко б собі волохату дупу підтер вашим Бездоганим Лицарем, м'леді. Якби вони колись перетнулися, то на полиці в Шепоті стояла б нині ще одна голова, ось що я вам скажу. «Треба було таки витягти меча,— торочила б вона іншим головам.— Треба було таки витягти того клятого меча».

Брієнна не стримала посмішки.

— Можливо,— погодилася вона,— але сер Галадон був зовсім не бовдур. Проти ворога вісім футів заввишки, верхи на турові, він, мабуть, таки заголив би Вірну Діву. Подейкують, одного разу він зарубав нею дракона.

На Спритного Дика це не справило враження.

— Костолом теж змагався з драконом, але йому ніякий чарівний меч не знадобився. Він тому драконові просто шию у вузол зав'язав, аж той, дихаючи полум'ям, тільки власну дупу підсмажував.

— А що ж тоді робив Костолом, коли з'явився Ейгон з сестрами? — поцікавилася Брієнна.

— Він уже мертвий був. М'леді хіба не знає? — Крабб скося кинув на неї погляд.— Ейгон послав на Ломиклішню свою сестру, оту Вісенію. Лорди на той час уже знали про долю Гарена. Й вони — нема дурних — склали мечі їй до ніг. Королева прийняла їх, і лорди повідомили, що не служать ні Дівоставу, ні острову Краба, ні Сутінь-долу. Але тих клятих Сельтигарів це не зупинило — вони й досі своїх митарів посилають на східне узбережжя збирати податки. Якщо посилають багато, то кілька й назад вертаються... а так ми вклоняємося тільки своїм володарям і королю. Справжньому королю, а не Роберту й іже з ним,— він сплюнув.— З королевичем Рейгаром на Тризубі билися і Крабби, і Бруни, і Богзи; були наші й у королівській варті. Гарді, Кейв, Пайн, три Крабби — Клемент, Руперт і Кларенс Коротун. Шість футів на зріст, але й справді коротун порівняно з сером Кларенсом. Ми тут усі віддані драконам, по всій дорозі на Ломиклішню.

Що далі на північний схід, то менше ставало подорожніх, аж поки вже й заїздів не лишилося. Прибережна дорога тут геть заросла бур'яном. Того дня ночували в рибальському селищі. Брієнна заплатила кілька мідяків, щоб місцеві пустили їх спати на сіновал. Вони з Подриком зайняли горище й, вилізши туди, забрали нагору драбину.

— Лишаєте мене самого внизу — не боїтеся, що я коней вкраду? — гукнув знизу Крабб.— Їх теж нагору забирайте, м'леді.

Оскільки вона не відповіла, він провадив:

— Сьогодні вночі буде дощ. Холодна злива. Ви собі з Подом спатимете в теплі й затишку, а старому Дику тут мерзнути самотою? — він, бурмочучи, похитав головою, вкладаючись на стіжку сіна.— В житті не бачив такої недовірливої панни.

Брієнна згорнулася калачиком, накрившись плащем, поруч позіхав Подрик. «Не завжди я була така обережна,— хотілося їй крикнути Краббу.— Змалечку я вірила, що чоловіки всі шляхетні, як мій батько». Навіть оті, що розп'якували, яка вона красуня, яка висока, метка й розумна, яка граційна в танці. Це септа Роель скинула їй полуду з очей. «Вони так кажуть, аби тільки здобути прихильність твого батька,— пояснила жінка.— Правду тобі скажуть дзеркала, а не чоловічі язики». Це був жорстокий урок, після якого Брієнна довго плакала, але він придався їй у Небосаду, коли сер Гайл вирішив з друзями трохи розважитися. «У нашому світі панна мусить бути обережною, бо недовго залишатиметься панною»,— саме думала Брієнна, коли почав накрапати дощ.

У рукопашній на Буремості вона одного по одному побила всіх своїх «залицяльників» — Фароу, Амброза й Буші, Марка Малендора, Реймонда Нейланда й Вілла Черногуза. Переїхала Гарі Соєра, проломила шолома Робіну Потеру, залишивши йому жахливий шрам. А коли упав останній з них, Матір привела до неї Конінтона. Цього разу сер Ронет тримав не троянду, а меча. Кожен удар, якого йому завдала Брієнна, був солодший за цілунок.

Того дня останнім наразився на її гнів Лорас Тайрел. Він до неї ніколи не залицявся, та й узагалі на неї не дивився, але в нього на щиті красувалися три золоті ружі, а Брієнна ружі ненавиділа. Один погляд на них додав їй лютої сили... Нарешті Брієнна поринула в сон, і їй наснився той бій, а ще сер Джеймі — він застібав у неї на плечах веселкового плаща.

Наступного ранку дощ не вщухав. Коли сіли снідати, Спритний Дик запропонував перечекати, заки дощ припиниться.

— А коли це буде? Завтра? За два тижні? Наступного літа? Ні. Маємо плащі, а дорога далека — багато льє попереду.

Дощило цілісінький день. Вузька стежка, якою прямували, скоро перетворилася на болото. Деревя стояли голі, й опале їхнє листя невпинний дощ перетворив на мокрий брунатний килим. Хоча плащ у Дика підбитий був білячим хутром, чолов'яга промок до нитки, й Брієнна бачила, як він труситься. На мить їй стало навіть його шкода. Він давно недоїдає, це ж очевидно. Цікаво, думала, вона, а справді існує та пачкарська печера і той зруйнований замок? Голод, бува, штовхає на відчайдушні вчинки. Може, це просто спроба її ошукати? У животі млоїло від підозр.

Довгий час здавалося, що рівномірне лопотіння дощу — це єдиний звук у цілому світі. Спритний Дик безтурботно грібся вперед. Брієнна спостерігала за ним: він зігнувся гачком, припав до сідла, так наче це захистить від дощу. Цього разу, коли почали западати сутінки, селища поблизу не виявилось. Не було й дерев, щоб під ними заховатися. Довелося ставати табором серед каміння, за півсотні ярдів від води. Валуни принаймні затулять од вітру.

— Вночі ліпше виставити чати, м'леді,— мовив Крабб, поки Брієнна намагалася розпалити вогнище з плавнику.— В такому місці можуть і хлюпотуни водитися.

— Хлюпотуни? — Брієнна кинула на нього підозріливий погляд.

— Чудовиська,— задоволено пояснив Спритний Дик.— Здалеку схожі на людей, тільки голови в них надто вже великі, а замість волосся — луска. Животи мають білі, риб'ячі, а між пальцями — перетинки. Завжди мокрі, хлюпотуни смердять рибою, але за отими товстими губами ховаються зелені зуби — гострі як голки. Кажуть, що перші люди їх усіх повинили, але ви не вірте. Вони приходять поночі, хлюпаючи своїми перетинчастими ногами по воді — *хлюп-хлюп*, і крадуть нечемних дітей. Дівчат лишають собі, щоб нащадків народжували, а хлопців з'їдають, роздираючи своїми гострими зеленими зубами,— він посміхнувся до Подрика.— Тебе б точно з'їли, хлопче. Просто сирим з'їли.

— Хай тільки наблизяться — я їх повбиваю,— Подрик торкнувся меча.

— А ти спробуй. Ти спробуй. Хлюпотунів убити не так легко,— мовив Дик і підморгнув Брієнні.— А ви часом не нечемна дівчинка, м'леді?

— Ні.

«От блазень!» Мокре дерево не хотіло горіти, хай скільки викресала іскор Брієнна, вдаряючи кресалом об крицю. Тріски починали трохи диміти, та й по всьому. Нарешті вона обурено прихилися спиною до валуна, натягнула на себе плаща й приготувалася до холодної мокрої ночівлі. Мріючи про гарячу страву, Брієнна жувала смужку в'яленої яловичини, а Спритний Дик тим часом розводився про часи, коли сер Кларенс Крабб воював з царем хлюпотунів. «Веселенька історія,— не могла не визнати Брієнна,— однак Марк Малендор зі своєю мавпочкою теж був кумедний».

У такий дощ не видно було за хмарами, ні як сідає сонце, ні як сходить місяць. Ніч прийшла чорна й беззоряна. У Крабба нарешті закінчилися побрехеньки, і він заснув. Незабаром захропів і Подрик. Брієнна сиділа, зіпершись на валун, і слухала хвилі. «Ти на морі, Сансо? — думала вона.— Блазень шукав корабель, який взяв би трьох пасажирів, ось як сказав карлик. То до вас із сером Донтосом приєднався Куць — чи ти відшукала свою меншу сестричку?»

День був довгий, і Брієнна втомилася. Навіть сидячи під валуном, під тихий шелест дощу, вона відчувала, як починають злипатися повіки. Двічі вона засинала. На другий раз нагло прокинулася, й серце аж вилітало з грудей: їй здалося, що над нею хтось нависає. Руки й ноги залякли, а плащ геть заплутався на гомілках. Відкинувши його, вона підвелася. Спритний Дик скрутився під валуном, закопавшись у тяжкий вологий пісок, і спав. «Сон. Це просто був сон».

Може, дарма вона втекла від сера Крейтона й сера Іліфера. Вони здавалися людьми чесними. «Якби ж зі мною поїхав Джеймі!» — подумала Брієнна... але ж він — лицар королівської варти, тож його місце біля короля. Крім того, насправді їй потрібен був Ренлі. «Я дала обітницю захистити його — і не впоралася. Потім я дала обітницю помститися за нього — і теж не впоралася. Натомість утекла разом з леді Кетлін — і її теж підвела». Вітер перемінівся, і тепер дощ бив їй просто в обличчя.

Наступного дня стежка перетворилася на рінисту ниточку, а згодом від неї лишився заледве натяк. Близько опівдня стежка різко

урвалася, добігши до підніжжя вивіреного стрімчака. Нагорі, похмуро споглядаючи хвилі, стояв невеличкий замок: три перехняблені вежі — сильветки на тлі свинцевого неба.

— Це Шепіт? — поцікавився Подрик.

— А це схоже на клятві руїни? — Крабб сплюнув.— Це Лиховісне Лігво, престол старого лорда Бруна. Дорога тут закінчується. Далі поїдемо через сосновий бір.

Бріенна роздивлялася стрімчак.

— А як ми видеремося нагору?

— Легко,— Спритний Дик розвернув коня.— Тримайтеся ближче до Дика. Хлюпотуни полюбляють нападати на тих, хто пасе задніх.

Нагору вела крута кам'яниста стежка, яка ховалася у розколинні. Здебільшого це було природне заглиблення, але місцями люди витесали сходинки, щоб полегшити підйом. З двох боків тиснули прямовисні скелі, за століття побиті вітрами й дощами. Спритний Дик дорогою показував на виступи.

— Ось голова людожера, бачите? — вказав він, і Бріенна посміхнулася, і справді побачивши голову.— А он кам'яний дракон. Друге крило в нього відвалилося, коли ще мій батько був маленький. А над ним он вим'я нависає, мов цицьки старої гаргари,— він зиркнув на Брієннині груди.

— Сер! Міледі! — гукнув Подрик.— Там вершник.

— Де? — Брієнні серед цих скель жодна не нагадувала вершника.

— На дорозі. Не скеля. Справжній вершник. Іде за нами. Внизу,— вказав він.

Бріенна розвернулася в сідлі. Видерлися вони вже височенько, узбережжя видно було на багато льє. Тою самою дорогою, якою вони щойно їхали, скакав кінь, відстаючи на дві-три милі. «Знову?» Брієнна підозріливо зиркнула на Спритного Дика.

— Не треба зизити на мене оком,— відказав Крабб.— Хай хто там їде, Спритний Дик тут ні до чого. Це хтось із Брунів, швидше за все, повертається з війни. Або якийсь співець, мандрує собі з місця на місце,— відвернувшись, він сплюнув.— Це не хлюпотун, ото вже точно, чорт забирай. Бо ті на конях не їздять.

— Не їздять,— підтвердила Брієнна. Бодай у цьому вони дійшли згоди.

Останні сто футів підйому були найкрутіші й найпідступніші. З-під копит зривалися камінці, з гуркотом скочуючись на стежку. Випірнувши з ущелини, подорожні опинилися під мурами замку. На парапеті вгорі на мить з'явилося обличчя та знову зникло. Брієнні здалося, що це жінка, й вона так і сказала Спритному Дикові.

— Брун застарий, щоб лазити на мури,— погодився той,— а сини й онуки всі поїхали на війну. Не залишилося нікого, самі дівки й кількоро шмаркатих дітлахів.

Брієнна мало не спитала, до якого короля приєднався лорд Брун, але тепер це вже не має значення. Брунові сини поїхали, і дехто з них уже й не повернеться. «Тут нас не приймуть гостинно». Замок, повний старих, жінок і дітей навряд чи відчинить браму озброєним незнайомцям.

— Ви так говорите про лорда Бруна, наче знайомі з ним особисто,— мовила Брієнна до Спритного Дика.

— Колись і був знайомий.

Вона глянула на його камзол. На грудях обірвані нитки й темніша пляма на тканині свідчили про те, що колись тут був герб, нині зірваний. Отже, проводир їхній — дезертир, Брієнна вже не мала сумнівів. Може, отой вершник, що їде позаду, один з його братів по зброї?

— Їдьмо,— мовив Дик,— поки Брун не зацікавився, чого це ми стовбичимо під його мурами. Навіть дівка здатна накрутити клятого арбалета. Тут,— Дик тицьнув у напрямку порослих лісом вапнякових пагорбів позаду замку,— доріг уже немає, тільки річища струмків і звірині стежки, але не бійтеся, м'леді. Спритний Дик ці місця знає добре.

Саме цього Брієнна й боялася. Над стрімчаком літав вітер, але приносив він запах пастки.

— А вершник?

Скоро він теж подереться нагору — хіба що кінь у нього по воді вміє ходити.

— А що вершник? Якщо це якийсь дурень із Сутінь-долу, то, либонь, і кляту стежку знайти не зможе. А якщо й знайде, то в лісі ми відірвемося. Там дороги не буде, щоб їхати нашим слідом.

«Зате лишатимуться відбитки». Може, думала Брієнна, краще зустріти вершника тут, з мечем у руці. «Ото дурепою я видамся, якщо

це якийсь співець або один з синів лорда Бруна». Мабуть, Крабб таки має рацію, вирішила вона. «Якщо вершник і завтра за нами їхатиме, тоді я ним і займуся».

— Як скажете,— мовила вона, розвертаючи кобилицю в напрямку заростів.

Замок лорда Бруна почав зменшуватися вдалині, а потім і зовсім зник. Навколо височіли чатові дерева й сосни-солдати, націливши в небо зелені списи. Під ногами лежала посилана шишками глиця — шаром товстим, як мур замку. Копита ступали майже безшумно. Якийсь час дощило, потім дощ ущух, потім знову почався, але серед сосон не впало ні краплі.

У лісі їхалося набагато повільніше. Брієнна вела кобилицю в зелені сутінки, продираючись серед дерев. Тут легко загубитися, збагнула вона. Куди не глянь — все однакове. Саме повітря здавалося сіро-зеленим і нерухомим. Соснове гілля дряпало руки, шкрябало нещодавно помальований щит. З кожною годиною моторошна непорушність тиснула дедалі дужче.

Спритного Дика це теж непокоїло. Пізніше, коли вже западали сутінки, він спробував заспівати. «Бурмило, був собі бурмило, бурмило, кошлатий чорний здоровило»,— затягнув він голосом дряпучим, як пара вовняних штанів. Але сосни поглинули пісню, як поглинали дощ і вітер. За деякий час Дик замовк.

— Погано тут,— мовив Подрик.— Лихе місце.

Брієнна почувалася так само, але не варто в цьому зізнаватися.

— Сосновий бір — місце похмуре, та все одно це просто бір. Нема тут чого нам боятися.

— А як же хлюпотуни? А голови?

— Розумний хлопчина,— засміявся Спритний Дик.

Брієнна кинула на нього роздратований погляд.

— Немає ніяких хлюпотунів,— сказала вона Подрику,— і голів теж немає.

Пагорби йшли то вгору, то вниз. Брієнна дуже сподівалася, що Спритний Дик — людина чесна і що він знає, куди веде їх. Сама-бо вона, мабуть, і не скаже, в якому напрямку море. День і ніч небо лишалося сірим і хмарним — дорогу не підсвічували ні сонце, ні зірки.

Увечері зупинилися на ночівлю рано, спустившись із пагорба просто до блискучого зеленого болота. У сіро-зеленому світлі земля

під ногами видавалася твердою, та щойно заїхали в болото, коні провалилися по загривок. Довелося розвертатися й шукати твердого ґрунту.

— Нічого страшного,— запевнив Крабб.— Піднінемося знов на пагорб і спустимося з іншого боку.

Наступного дня все повторилося. Їхали серед сосон і боліт, під темним небом, яке раз у раз проливалось дощем, минали карстові вирви, печери й руїни стародавніх твердж, каміння яких уже геть поросло мохом. Кожна купа каміння мала свою історію, і Спритний Дик розповів їх усі. Якщо його послухати, то мешканці мису Ломиклішня поливали свої соснові бори кров'ю. Брієнні вже терпець уривався.

— Довго ще? — нарешті запитала вона.— Ми вже, мабуть, кожне дерево на Ломиклішні бачили.

— Оце навряд чи,— мовив Крабб.— Але ми вже близько. Бачите, дерева рідшають. Недалеко вузьке море.

«Блазень, до якого він пообіцяв мене привести, певно, виявиться моїм власним віддзеркаленням у воді»,— подумала Брієнна, але який сенс розвертатися, коли вже заїхала так далеко? Вона змучилася, нема й мови. Стегна понатирало сідлом, останнім часом ночами вона спала щонайбільше по чотири години, поки сторожив Подрик. Якщо Спритний Дик замислив повбивати їх, то, переконана була Брієнна, спробу зробить саме тут, бо ці місця він добре знає. Може, він веде їх зараз у якесь розбійне кубло, де чекають на нього такі самі підступні поплічники. А може, він просто їздить колами, щоб дочекатися, поки їх наздожене вершник. Від самого замку лорда Бруна вони й знаку не бачили того вершника, але це ще не означає, що він покинув своє переслідування.

«Може, доведеться його вбити»,— одного вечора міркувала Брієнна, міряючи кроками маленький табір. На саму думку про це ставало млосно. Її військовий інструктор, старий вояк, завжди ставив під сумнів її готовність до справжнього бою. «У тебе в руках чоловіча сила,— неодноразово казав він,— але серце в тебе м'яке, дівчаче. Одна справа — тренуватися з тупим мечем у руці, й зовсім інша — на фут застромити гостру крицю людині в нутрощі, спостерігаючи, як у її очах згасає світло». Щоб загартувати Брієнну, сер Гудвін відсилав її на батькову бійню — різати ягнят і молочних поросят. Поросята

верещали, а ягнята ревіли, як перелякані діти. До закінчення брудної роботи Брієнна була вже сліпа від сліз, а просякнутий кров'ю одяг вона одразу віддавала покоївці, щоб спалила. Але в сера Гудвіна й досі лишалися сумніви. «Порося — це порося. З людиною все інакше. Коли я був ото таким молоденьким зброєносцем, як ти, мав я друга — дужого, меткого й моторного, на тренуваннях він завжди перемагав. Ми всі були певні, що одного дня він стане блискучим лицарем. А тоді на Східці прийшла війна. В мене на очах друг мій кинув ворога на коліна й вибив топора з його руки, та коли вже готовий був його добити, на мить затнувся. А у бою мить — це ціле життя. Ворог устиг вихопити чингал і застромити його в щілину на латах мого друга. Вся сила, вся швидкість, всі важко напрацьовані навички виявилися балабона не варті, бо друг злякався *вбити*. Пам'ятай про це, дівчинко».

«Пам'ятатиму,— присягнулася Брієнна його тіні в сосновому бору. Вона присіла на камінь, витягнула меч а й заходила нагострювати.— Пам'ятатиму й молитимуся, що не злякаюсь».

Наступного дня світанок був такий самий похмурий, холодний і хмарний. Сонце так і не показалося, тільки чорнота посіріла, і Брієнна зрозуміла, що час знову сідлати коней. Зі Спритним Диком на чолі знов заїхали між сосон. Брієнна насідала йому на п'яти, а Подрик на своєму конику їхав останній.

Замок з'явився перед очима неочікувано. Ось вони ще в гущавині бору, де на льє і льє не видно нічого, самі сосни. А ось обігнули валун — і попереду постала ущелина. А ще за милю бір різко закінчився. За ним виднілося тільки небо й море... і старовинний зруйнований замок, покинутий і зарослий, на самому краю стрімчака.

— Шепіт,— мовив Спритний Дик.— Ось послушайте. Може, голови почуєте.

— Я чую,— роззявив рота Подрик.

Брієнна теж їх чула. Слабеньке тихе мурмотіння, яке, здавалося, лине не тільки від замку, а і з самої землі. Ближче до скель мурмотіння посилювалося. Та це ж море! — зненацька збагнула Брієнна. Хвилі вибили під скелями печери й тепер перекочуються отими підземними тунелями.

— Немає ніяких голів,— сказала Брієнна.— Це хвилі шепочуть.

— Хвилі не вмюють шепотіти. Це голови.

Замок був колись збудований зі старого каміння, всього різної форми, не скріпленого розчином. Тріщини густо поросли мохом, а з підмур'я тягнулися вгору дерева. Старі замки майже всі мають богопраліс. У Шепоті, схоже, тільки богопраліс і лишився. Брієнна підвела кобилицю до краю кручі, де обвалився зовнішній мур. Гора битого каміння поросла отруйним червоним плющем. Прив'язавши коня до дерева, Брієнна — наскільки наважилася — наблизилася до обриву. За п'ятдесят футів унизу хвилі билися в залишки обваленої вежі. В глибині проглядалася велика печера.

— Це був старий маяк,— пояснив Спритний Дик, підходячи.— Вежа впала, коли мені було вполовину менше років, ніж ото зараз Подові. Колись у печеру вели сходи, та як та круча обвалилася, вони теж пропали. Після того пачкарі перестали тут причалювати. Були часи, коли вони в цю печеру запливали, та вже минули. Бачите? — одну руку він поклав Брієнні на спину, другою кудись указуючи.

У дівчини аж шкіра сиротами взялася. «Штовхне — й опинюся внизу, де і вежа». Вона зробила крок назад.

— Заберіть руки.

— Та я просто...— скривився Крабб.

— Мені байдуже, що там ви просто. Де вхід?

— З тамтого боку,— він повагався.— Цей ваш блазень, він же не триматиме на мене зла? — запитав він нервово.— Ну, вночі мені подумалося, що він, може, розсердився на старого Спритного Дика через ту мапу, що я йому продав, і що я не попередив — пачкарі сюди більше не запливають.

— Ви стільки золота отримаєте, що можете йому й віддати все, що заборгували,— озвалася Брієнна, яка не могла уявити Донтоса Голарда грізним месником.— Якщо він узагалі ще тут.

Обійшли по периметру мурів. Замок був трикутний, з квадратними вежами на рогах. Брама геть прогнила. Щойно Брієнна торкнулася однієї стулки, як дерево хруснуло й вивалилося довгими мокрими трісками, й ціла стулка рухнула на Брієнну. Всередині було так само похмуро. Крізь мури пробився ліс, проковтнувши і фортецю, і двір. Але за брамою досі виднілися звідні ґрати, які гострими зубами глибоко вп'ялися у м'яку багнисту землю. Залізо поруділо від іржі, та коли Брієнна поторсала ґрати, вони витримали.

— Довго вже ніхто брамою не користувався.

— Я можу перелізти,— запропонував Подрик.— По стрімчаку. Де мур завалився.

— Надто небезпечно. Каміння лежить нещільно, та й плющ отруйний. Тут мала бути потерна.

Потерна знайшлася з північного боку замку — вхід ховався за величезним ожиновим кущем. Ягоди хтось позбирав, а в кущі прорубали прохід до дверей. Побачивши поламане гілля, Брієнна відчула занепокоєння.

— Хтось тут був, і то нещодавно.

— Блазень з дівчатками,— мовив Крабб.— Я ж вам казав.

Санса? Брієнна не могла в це повірити. Навіть такий гіркий п'яниця, як Донтос Голард, тричі подумав би, перш ніж тягнути її в це похмуре місце. Щось у цих руїнах викликало неспокій. Старківну Брієнна тут точно не знайде... але поглянути слід. «Тут точно хтось був,— подумалося їй.— Хтось, хто воліє ховатися».

— Краббе, ходімте зі мною. Подрику, стережи коней.

— Я теж хочу піти. Я зброєносець. І вмю битися.

— Саме тому я й хочу, щоб ти лишився. У лісі можуть ховатися беззаконники. Не можна лишати коней без захисту.

— Як скажете,— Подрик буцнув чоботом камінець.

Продершись через кущ, Брієнна потягнула іржаве залізне кільце.

Якусь мить двері опиралися, а тоді рвучко розчахнулися, невдоволено зарипівши завісами. Від цього звуку в Брієнни на загривку волосся стало сторч. Вона витягнула меча. Навіть у кольчuzі й дубленій шкірі вона почувалася голою.

— Ідіть же, м'леді,— мовив ззаду Спритний Дик.— Чого ви чекаєте? Старий Крабб уже тисячу років мертвий.

Чого вона чекає? Брієнна запевнила себе, що це все дурниці. Звуки — це просто морські хвилі, які, невпинно здіймаючись і опускаючись, перекочують відлуння в печерах попід замком. Але це і справді схоже було на шепіт, і на мить Брієнна мов навіч побачила голови — перешіптуються, стоячи на полицях. «Треба було таки витягти меча,— казала одна з них.— Треба було таки витягти чарівного меча».

— Подрику,— мовила Брієнна.— У мене в скатці загорнутий меч у піхвах.— Принеси мені.

— Так, сер. Міледі. Зараз,— хлопець помчав геть.

— Меч? — Спритний Дик почухав за вухом.— У вас меч у руці. Навіщо вам другий?

— Цей меч для вас,— Брієнна подала йому клинок руків'ям уперед.

— Правда? — Крабб невпевнено простягнув руку, так наче меч кусається.— Недовірлива панна віддає старому Дикові меча?

— Ви користуватися ним умієте?

— Я ж Крабб,— чоловігa висмикнув клинок з її долоні.— В мені тече кров старого сера Кларенса,— розтявши мечем повітря, Дик широко посміхнувся до Брієнни.— Є приказка: видно пана по мечу.

Подрик Пейн повернувся, тримаючи Клятвохранителя обережно, наче немовля несе. Спритний Дик аж присвиснув, угледівши пишно оздоблені піхви, прикрашені рядом лев'ячих голів, але одразу замовк, щойно Брієнна витягнула меча й рубонула ним повітря. Навіть на звук він був гостріший, ніж звичайний меч.

— За мною,— мовила Брієнна до Крабба. І боком увійшла в потерну, пригнувши голову, щоб не зачепити арку.

Очам відкрився зарослий двір. Ліворуч була центральна брама й залишки колишньої стайні. З половини стійл випиналися пагони, проростаючи крізь суху поруділу солом'яну стріху. Праворуч виднілися прогнилі дерев'яні сходи, які спускалися в темряву підземелля а чи погребу. На місці фортеці лежала гора битого каміння, поросла зеленим і фіолетовим мохом. Весь двір був устелений бур'янами і глицею. Кругом росли рівними шерезами сосни-солдати. А серед них білів чужак — молоде струнке віродерево зі стовбуром білим, як ув'язнена панна. З розкидистого гілля звисало темно-червоне листя. А далі, де обрушився мур, зяяла порожнеча — тільки море й небо...

...і залишки багаття.

У вухах Брієнни дзумів наполегливий шепіт. Вона опустила біля полум'я навколішки. Підняла обгорілого патика, понюхала його, помішала попіл. Хтось тут уночі грівся. Або ж посилав сигнал кораблю на морі.

— Аго-о-ов! — погукав Спритний Дик.— Є тут хто?

— Тихо,— звеліла йому Брієнна.

— Хтось, мабуть, ховається. Хоче нас роздивитися, перш ніж показатися,— він рушив до сходів, які вели під землю, й зазирнув у темряву.— Аго-о-ов! — знову погукав він.— Є там хто?

Брієнна бачила, як гойднувся пагін. З кущів висковзнув чоловік — такий забрьоханий, наче просто з землі випірнув. У руці мав поламаного меча, але збентежило Брієнну не це, а його обличчя — маленькі очка і плаский широкий ніс.

Вона впізнала цей ніс. І ці очі також. Пиг — ось як називали чолов'ягу його приятелі.

Здалося, що все відбулося за одну мить. З-за колодязя випірнув ще один чоловік — цілком безшумно, як ото змія ковзає по купі вологого листя. Був він у залізному напівшоломі, обтягнутому брудним червоним шовком, і тримав у руці короткий товстий дротик. Його Брієнна теж упізнала. Ззаду почувся шелест, і з-поміж червоного листя визирнула голова. Крабб саме стояв під віродеревом. Звівши очі, він побачив обличчя.

— Ось,— мовив він до Брієнни,— це той блазень, що ви шукали.

— Дику,— гукнула Брієнна,— до мене!

З гучним реготінням-іржанням Шагвел стрибнув з віродерева. Був він у блазенському костюмі, але такому вицвілому й брудному, що той здавався не так рожево-сірим, як брунатним. Замість блазенського ціпа він тримав потрійний моргенштерн — з дерев'яного держака звисали три шпичасті кулі. Змахнув тим моргенштерном низько над землею — і Краббове коліно вибухнуло кров'ю й кістками.

— Сміхота,— каркнув Шагвел, коли Дик упав. Меч, якого Дикові дала Брієнна, вилетів з руки та зник між дерев. Крабб з вереском звивався на землі, стискаючи потрощене коліно.

— Ви тільки погляньте,— мовив Шагвел,— це ж Пачкар Дик, який нам карту намалював. Приїхав аж сюди, щоб нам золото повернути?

— Будь ласка,— схлипував Дик,— будь ласка, не треба, нога...

— Болить? Зараз перестане.

— Облиш його! — гукнула Брієнна.

— Ні! — вереснув Дик, закривавленими руками затуляючи голову. Але Шагвел уже крутнув шпичасту кулю й зацідив просто Краббові в обличчя. Почувся нудотний хрускіт. А за мить у тиші, яка запала, Брієнна почула калатання власного серця.

— Лихий Шаг,— мовив чолов'яга, який випірнув з-за колодязя. Побачивши Брієннине обличчя, він розреготався.— Знову ти, жінко? Що, вирішила нас вистежити? Чи скучила за нами?

Перестрибуючи з ноги на ногу, Шагвел розкрутив своє молотило.

— Це вона до мене прийшла. Я-бо снюся їй щоночі, коли вона собі в щілину пальці пхає. Вона мене жадає, хлопці, ця кобила скучила за своїм веселим Шагом! Поратиму її в сраку, вдую їй блазенського сімені, щоб виплодила мені мою маленьку копію.

— Для цього інша дірка потрібна, Шагу,— мовив Тимеон, подорнському розтягуючи слова.

— То я скористаюся всіма дірками. Про всяк випадок,— Шагвел рушив до неї з правого боку, в той час як Пиг обходив її з лівого, змушуючи задкувати до нерівного обриву кручі. «Корабель, який візьме трьох пасажирів»,— пригадалося Брієнні.

— То вас тільки троє.

— Після Гаренхолу,— знизав плечима Тимеон,— ми розбіглися, кожен куди хотів. Урsvик зі своїми поїхав на південь, у Старгород. Рордж вирішив, що зможе вислизнути через Варницю. А ми з хлопцями рушили в Дівостав, але на корабель ніяк не могли потрапити,— дорнянин узяв дротик напереваги.— Ти ото коли Варго вкусила, кінець йому прийшов. Вуха в нього почорніло, гноїлося. Рордж з Урsvиком хотіли їхати геть, але Цап звелів нам утримувати замок. Казав, що він — лорд Гаренхолу, ніхто в нього замку не забере. Слиною бризкав, ото як завжди. Подейкують, Гора-на-коні його на шматочки покрав. Сьогодні руку, завтра ногу — рівенько чикрижив. Ще й перебинтовував, щоб Гоут не помер. Прутень наостанок залишав, але прилетів птах, викликав Гору на Королівський Причал, отож він закінчив справу та й поїхав собі.

— Я тут не через вас. Я шукаю...— вона мало не сказала «сестру», — блазня.

— Я блазень,— радісно оголосив Шагвел.

— Не той блазень,— випалила Брієнна.— Той, який мені потрібен, подорожує з високородною панною, дочкою лорда Старка Вічнозимського.

— Тоді тобі потрібен Гончак,— мовив Тимеон.— Але його тут немає, на жаль. Тільки ми.

— Сандор Кліган? — перепитала Брієнна.— Про що ви?

— Це у нього Старкова дочка. Наскільки я чув, вона їхала у Річкорин, але він її викрав. Клятий пес!

«Річкорин,— подумала Брієнна.— Їхала у Річкорин. До дядьків».

— А ви звідки знаєте?

— Один з Берикових хлопців розповів. Лорд Лискавка теж її шукає. Розіслав своїх людей по всьому Тризубу — винюхують її. Ми після Гаренхолу на трьох з них наскочили, й перед смертю один нам ото таке розповів.

— Та він міг набрехати.

— Міг, але не набрехав. Згодом ми чули, що Гончак зарубав трьох вояків свого брата у заїзді на роздоріжжі. З ним там була дівчинка. Хазяїн заїзду перед смертю присягався, що так і було, та й повії казали те саме. Бридкі вони були — жах. Не такі бридкі, як ти, звісно, але...

«Він мою увагу відвертає,— збагнула Брієнна.— Заколисусь мене своїм голосом». Пиг підкрадався ближче. Шагвел стрибнув до Брієнни. Вона позадкувала. «Та вони мене зараз зі скелі скинуть!»

— Не підходьте,— застерегла вона.

— Я тебе і в ніс попораю, дівко,— заявив Шагвел.— Кумедно буде, ні?

— Прутик у нього малесенький,— пояснив Тимеон.— Опустив меч, жінко, і ми з тобою лагідно обійдемося. Нам тільки золото потрібне, щоб пачкарям заплатити.

— І якщо я вам віддам золото, ви нас відпустите?

— Відпустимо,— посміхнувся Тимеон.— Коли всі тебе взуємо по черзі. Заплатимо, як справжній повії. По срібняку за кожен раз. А як ні, то все одно заберемо золото і згвалтуємо, а потім вчинимо так само, як Гора вчинив з лордом Варго. Що обираєш?

— Ось що,— Брієнна кинулася на Пига.

Той сіпнув поламаним мечем, щоб захистити обличчя, та щойно підніс клинок, Брієнна рубонула знизу. Клятвохранитель прошив дублену шкіру, вовну, людську шкіру та м'ясо, впиваючись перекупному мечу в стегно. Пиг шалено відбивався, але під ним підломилася нога. Черкнувши поламаним мечем Брієнну по кольчuzі, він гепнувся горілиць. Дівчина миттю застромила клинок йому горло, повернула й висмикнула — і рвучко розвернулася: Тимеонів дротик просвистів, черкнувши її по обличчю. «Я не злякалася,— подумала Брієнна, а кров червоно цебеніла в неї по щоці.— Бачили, пане Гудвіне?» Рани вона й не відчула.

— Твоя черга,— гукнула Брієнна до Тимеона, поки дорнянин витягав другого дротика, ще меншого й товстішого, ніж перший.—

Кидай!

— Щоб ти відхилилася, а тоді напала на мене? Я тоді закінчу, як Пиг. Ні. Бий її, Шагу!

— Сам бий,— озвався Шагвел.— Бачив, що вона з Пигом зробила? Та вона здуріла від місячної крові.

Блазень був позаду, Тимеон — попереду. Хай куди Брієнна повернеться, один усе одно опиниться в неї за спиною.

— Давай бий її,— сказав Тимеон,— потім труп її взуєш.

— Як ти мене любиш!

Моргенштерн розкручувався. «Обирай,— звеліла собі Брієнна,— обирай одного — і швидко вбивай». Аж тут нізвідки прилетів камінь, поціливши Шагвелу просто в голову. Брієнна без вагань стрибнула на Тимеона.

Бився він краще за Пига, але мав тільки короткий дротик проти її валерійської криці. Клятвохранитель ожив у її руках. Вона в житті так швидко не рухалася. Лезо перетворилося на сіру розмиту пляму. Тимеон, коли Брієнна на нього напала, поранив її в плече, але вона відтяла йому вухо й кавалок щоки, зрізала гостряк дротика і на фут застромила брижувате лезо в живіт, пробивши кольчугу.

Коли ж витягнула клинок з живота, Тимеон, спливаючи кров'ю, ще намагався битися. Відшукав на поясі кинджал, тож Брієнні довелося відрубати йому руку. Це за Джеймі.

— Мати милосердна,— хапнув ротом повітря дорнянин, булькаючи кров'ю; з зап'ястка кров у нього ринула фонтаном.— Кінчай уже. Відправ мене назад у Дорн, клята сучко.

Брієнна так і вчинила.

Коли вона розвернулася, Шагвел стояв навколішках, причмелено мацаючи землю в пошуках моргенштерна. Щойно спромігся зіп'ятися на ноги, ще один камінь буцнув його у вухо. Подрик уже переліз обвалений мур і стояв серед плюща, стискаючи в кулаці черговий камінь.

— Я ж казав, що вмію битися! — крикнув він униз.

Шагвел спробував відповзти.

— Здаюся,— схлипнув блазень,— здаюся. Не чіпайте милого Шагвела, я такий дотепний — я не можу померти!

— Ти не кращий за решту. Грабував, гвалтував і вбивав.

— Так, правда, правда, не заперечую... але ж я дотепний, оці мої жарти й вихватки... Я так умію хлопців розсмішити!

— А дівчат — до сліз довести.

— Хіба я винен? У дівчат немає почуття гумору.

Брієнна опустила Клятвохранителя.

— Копай могилу. Отут, попід віродеревом,— вона вказала клинком.

— Лопати не маю.

— Зате маєш дві руки.

«На одну більше, ніж ви залишили Джеймі».

— Навіщо? Лишіть їх крукам.

— Тимеона й Піга можеш на харч крукам покинути. А у Спритного Дика буде могила. Він був з Краббів. Це його рідна домівка.

Земля була м'яка після дощу, та все одно блазню довелося копати до самого вечора, щоб викопати яму на потрібну глибину. Коли він урешті закінчив, уже западали сутінки, а руки в нього всі вкрилися кривавими водянками. Брієнна, вклавши Клятвохранителя в піхви, підхопила на руки Дика Крабба й перенесла в могилу. На обличчя його неможливо було дивитися.

— Вибачте, що ніколи не довіряла вам. Я розучилася довіряти людям.

Опускаючись навколішки, щоб покласти тіло, вона подумала: «Блазень спробує напасти зараз, поки я до нього спиною».

Уривчасте дихання вона почула за мить до того, як Подрик застережно закричав. Шагвел стискав у руці гостру каменюку. Брієнна в рукаві ховала кинджал.

Камінь майже не має шансів проти кинджала.

Відбивши Шагвелову руку, Брієнна заштрикнула крицю йому в нутроці.

— Смійся,— загарчала вона до нього. Він натомість застогнав.— Смійся,— повторила вона, однією рукою хапаючи його за горло, а другою знову штрикаючи.— Смійся!

Вона повторювала й повторювала оце «Смійся!», аж поки рука в неї не почервоніла до самого ліктя, а від смороду, з яким помирав блазень, не стало чим дихати. Проте Шагвел так і не засміявся.

Чулися схлипи, однак виявилось, що то вона сама схлипує. Збагнувши це, вона, здригнувшись, відкинула кинджал.

Подрик допоміг їй опустити Спритного Дика в могилу. На той час уже на небо викотився місяць. Брієнна, струсивши землю з долонь, вкинула в могилу два дракони.

— Навіщо це, міледі? Сер? — запитав Под.

— Цю винагороду я обіцяла йому за те, що привів мене до блазня.

Ззаду почувся регіт. Висмикнувши з піхов Клятвохранителя, Брієнна рвучко розвернулася, очікуючи побачити ще когось із кривавих лицедіїв... але на зруйнованому мурі сидів Гайл Гант, схрестивши ноги.

— Якщо в пеклі є борделі, гівнюк тобі подякує,— гукнув лицар.— А як нема, то ти тільки золото змарнувала.

— Я свої обіцянки тримаю. Що ви тут робите?

— Лорд Рендил попросив простежити за тобою. Якби тобі раптом пощастило й ти таки натрапила на Сансу Старк, він звелів мені привезти її у Дівостав. Але не бійся, тебе мені звеліли не чіпати.

— Так наче вам це до снаги,— пирхнула Брієнна.

— То що тепер, міледі?

— Закопаємо його.

— Я про дівчину. Оту леді Сансу.

Брієнна мить поміркувала.

— Якщо Тимеон казав правду, вона їхала в Річкорин. Десь дорогою її викрав Гончак. Якщо я знайду його...

— ...він тебе вб'є.

— Або я вб'ю його,— вперто озвалася вона.— То ви допоможете мені закопати сердешного Крабба, сер?

— Справжній лицар ніколи не відмовить такій кралі,— сер Гайл зліз зі стіни. Разом вони закидали Спритного Дика ґрунтом, а місяць тим часом повз вище й вище по небу, а глибоко під землею перешіптувалися голови забутих королів.

Царетвориця

Під палючим сонцем Дорну багатство мірялося не так золотом, як водою, і кожну криницю ревно сторожили. Але криниця в Шандистоні пересохла сто років тому, тож її вартові пішли шукати собі іншої води, покинувши скромну тверджу, прикрашену колонами з канелюрами й потрійними арками. Згодом помалу пісок почав відвойовувати своє.

Аріанна Мартел з Дрі й Сильвою прибули, коли сонце вже сідало: небо на заході нагадувало золотаво-багряний гобелен, а хмари світилися пурпуром. Руїни теж аж горіли: побиті колони світилися рожевим, потрісканою бруківкою повзли червоні тіні, а золотий пісок у слабкому світлі набув жовтогарячого й лілового відтінку. Гарин приїхав кілька годин тому, а лицар на прізвисько Темнозір — за день перед тим.

— Гарно тут,— зауважив Дрі, допомагаючи Гарину напувати коней. Воду привезли з собою. Дорнські степові скакуни відзначалися прудкістю й невтомністю — могли пройти багато льє, коли інші коні просто падали, та навіть вони без води далеко не зайдуть.— Звідки ти дізналася про це місце?

— Дядько возив мене сюди разом з Тісною і Сареллою,— Аріанна всміхнулася на згадку про це.— Зловив кілька гадюк і вчив Тісну безпечно зціджувати в них отруту. Сарелла в цей час перевертала каміння, змахувала з мозаїки пісок і розпитувала все-все-все про людей, які колись тут мешкали.

— А що робили ви, князівно? — запитала Ластата Сильва.

«А я сиділа біля криниці, вдаючи, що мене сюди привіз лицар-розбійник і збирається збезчестити,— подумала вона,— високий і суворий, з чорними очима й гострим мисиком волосся на чолі». Ця згадка викликала неспокій.

— Я мріяла,— відповіла вона,— а коли сонце зайшло, я всілася, схрестивши ноги, біля дядька й попросила розповісти легенду.

— Княжич Оберин багато легенд знав,— мовив Гарин. Того дня він був з ними: він — Аріаннин молочний брат, вони нерозливовода відтоді, як ходити навчилися.— І він, пригадую, розповів про князя Гарина, на честь якого мене назвали.

— Гарина Великого,— підказав Дрі,— диво Ройну.

— Саме так. Він змусив тремтіти Валірію.

— Валірійці потремтіли,— сказав сер Герольд,— а потім убили його. Якщо я поведу на смерть чверть мільйона людей, мене теж наречуть Герольдом Великим? — пирхнув він.— Та ні, ліпше лишуся Темнозором. Це прізвисько я принаймні здобув сам.

Витягнувши з піхов довгого меча, він присів на цямрину пересохлої криниці й заходився гострити лезо наолієним брусом.

Аріанна сторожко поглядала на нього. «Він високородний, міг би стати гідним консортом,— подумала вона.— Батько, звісно, скаже, що я з глузду з'їхала, зате діти в нас могли б народитися прегарні, як повелителі драконів». Вродливішого чоловіка в Дорні вона не знала. Сер Герольд Дейн мав орлиний ніс, гострі вилиці, тверде підборіддя. Щоки він голив гладенько, зате густе волосся спадало на комір срібною зливою, прорізаною чорним як ніч пасмом. От тільки рот у нього був жорстокий, а язик — ще жорстокіший. Коли Дейн отак сидів проти призахідного сонця, нагострюючи крицю, його очі здавалися чорними, але Аріанна бачила їх зблизька і знала, що вони фіалкові. Темно-фіалкові. Темні й сердиті.

Він, мабуть, відчув на собі погляд, бо відірвав очі від меча, зустрівся з нею поглядом і всміхнувся. Аріанна відчула, як зарум'янилися щоки. «Не слід було брати його з собою. Якщо він кине на мене такий погляд перед Арисом, на пісок проллється кров». Чия кров — сказати напевне Аріанна не могла. Традиційно в королівську варту набирають найкращих лицарів у всіх Сімох Королівствах... але ж Темнозір — це Темнозір.

У дорнській пустелі ночі холодні. Гарин назбирав гілля на багаття — побляклого віття з дерев, які всохли сто років тому. Дрі склав вогнище й викресав іскри.

Щойно тріски спалахнули, всі посідали навколо вогнища, передаючи по колу бурдюк літнього вина... всі, крім Темнозора, який

надав перевагу непідсолодженій лимонній воді. Гарин був у доброму гуморі, тож розважав усіх оповідками з Дощаниці в гирлі Зеленокровиці, куди річкові сироти приходять торгувати з караками, когами й галерами, що припливають з-за вузького моря. Якщо вірити морякам, схід переповнений дивами й жахами: в Астапорі збунтувалися раби, в Карті з'явилися дракони, в Ї-Ті вирує сіра чума. На островах Василіска постав новий піратський король, який пограбував Гінкодревний Городок, а в Когорі повстали послідовники червоних жерців і намагалися спалити чорного цапа.

— А золотий загін порвав угоду з Миром саме тоді, коли мирсяни збиралися йти війною на Ліс.

— Лісянці їх перекупили,— припустила Сильва.

— Мудрі лісянці,— сказав Дрі.— Мудрі боягузливі лісянці.

Аріанна в це не повірила. «Якщо золотий загін тепер підтримує Квентина... Гасло в них — „Під золотом — дошкульна сталь“. Тобі знадобиться не тільки дошкульна сталь, брате, якщо хочеш посунути мене». Аріанну в Дорні люблять, а Квентина заледве знають. І жоден загін перекупних мечів цього не змінить.

— Здається, мені відійти треба,— підвівся сер Герольд.

— Дивіться під ноги,— попередив Дрі.— Давненько вже княжич Оберин не зціджував отруту в місцевих гадюк.

— Та мене вигодували отрутою, Далте. Гадюка, яка мене вкусить, дуже про це пошкодує,— сер Герольд зник під розбитою аркою.

Коли він пішов, присутні обмінялися поглядами.

— Перепрошую, князівно,— мовив тихо Гарин,— але він мені не подобається.

— Шкода,— зронив Дрі,— бо він, схоже, майже закохався в тебе.

— Він нам потрібен,— нагадала їм Аріанна.— Нам може знадобитися його меч, а його замок потрібен нам ще більше.

— Стрімкий Скит — не єдиний замок у Дорні,— зауважила Ластата Сильва,— і біля вас є інші лицарі, які вас люблять. Он Дрі — лицар.

— Так,— підтвердив той.— У мене чудовий кінь, і дуже гарний меч, і доблестю я поступаюся тільки... ну, скажімо так, кільком іншим.

— Радше кількомстам, сер,— зронив Гарин.

Аріанна не заважала їм зубоскалити. Дрі й Ластата Сильва були найближчими її друзями, якщо не рахувати двоюрідної сестри Тієни, а

Гарин дражнив її ще відтоді, як вони разом смоктали цицьку його матері, от тільки зараз князівна була не в гуморі для жартів. Сонце вже зайшло, й на небо висипали зірки. «Як багато!»

Аріанна, прихилившись до колони, подумала, чи не дивиться сьогодні на небо братик, хай де він є. «Білу зірку бачиш, Квентине? Це зоря Наймірія, дуже яскрава, а білий хвіст, який тягнеться за нею, то десять тисяч кораблів. Вона горіла яскраво, як ніхто, і так само буде й зі мною. Тобі не вкрасти в мене те, що належить мені по праву!»

Квентина відіслали в Айронвуд зовсім маленьким — занадто маленьким, якщо вірити матері. Норвосці своїх дітей за годованців не віддають, і леді Меларіо так ніколи й не пробачила князю Дорану, що забрав від неї сина. «Мені це так само не подобається,— якось почула Аріанна батькові слова,— але кровний борг досі не сплачений, і Квентин — єдина монета, яку прийме лорд Ормонд».

«Монета? — заверещала мати.— Він твій син! Який це батько платить борги своєю плоттю і кров'ю?»

«У князів саме так заведено»,— відповів Доран Мартел.

Князь Доран досі вдавав, що брат у лорда Айронвуда, але Гарінова мати бачила його в Доцаниці, перевдягнутого купцем. В одного з його компаньйонів була амбліопія, точно як у Клетуса Айронвуда, хтивого сина лорда Андерса. З ними подорожував і мейстер, який добре знав мови. «Брат не такий розумний, яким себе вважає. Розумний поплив би зі Старгорода, навіть якщо звідти дорога довша. У Старгороді його, може, ніхто б не впізнав». У Доцаниці в Аріанни були друзі серед сиріт, і дехто з них зацікавився, чому це княжич і лордійчук мандрують під вигаданими іменами, ще й пливуть за вузьке море. Один з тих сиріт якось поночі заліз у вікно, подлубався в замок на Квентиновій скриньці — і знайшов усередині сувої.

Аріанна все б віддала, якби хтось їй підтвердив, що ця таємна мандрівка за вузьке море — ідея самого Квентина й нікого більше... але на пергаменті в скриньці стояли печатки Дорну — протяте списом сонце. Гаринів кузен не наважився зламати печатки, щоб прочитати сувої, однак...

— Князівно!

Позаду неї стояв сер Ґерольд Дейн — наполовину осяяний зоряним світлом, а наполовину в тіні.

— Як сходили? — грайливо поцікавилася Аріанна.

— Пісок мені тільки подякував,— Дейн поставив ногу на голову статуї, яка колись була, певно, Дівою — поки пісок не стер риси її обличчя.— Поки я там стояв, зайнятий справою, мені спало на думку, що цей ваш план може не принести вам того, чого ви прагнете.

— А чого я прагну, сер?

— Звільнення ваших гадюк. Помсти за Оберина й Елію. Правильної я пісні співаю? Ви хочете скуштувати лев'ячої крові.

«А ще отримати те, що належить мені по праву. Я хочу Сонцеспис і батьків престол. Я хочу Дорн».

— Я хочу справедливості.

— Називайте як заманеться. Коронувати маленьку Ланістерівну безглуздо. Вона ніколи не посяде Залізного трону. І своєї війни ви теж не отримаєте. Лева не так легко роздрочити... Ось як починаються війни,— сер Герольд витягнув меча. Той зблиснув у зоряному світлі, гострий як олжа.— Не золотою короною, а сталевим клинком.

«Я не дітовбивця».

— Сховайте. Мірселла під моїм захистом. І сер Арис не дозволить скривдити його дорогоцінну королівну, ви це добре знаєте.

— Ні, міледі. Добре я знаю тільки те, що Дейни вбивають Окгартів уже кілька тисяч років поспіль.

Від такої зарозумілості в неї аж подих перехопило.

— Здається мені, що Окгарті вбивають Дейнів так само довго.

— Всі ми дотримуємося родинних традицій,— Темнозір сховав меча в піхви.— Місяць уже вийшов, і я вже бачу вашого взірцевого лицаря.

Гострі в нього очі! Вершник на високому сірому ступакові й справді виявився сером Арисом, який мчав через пустелю в хоробро розмаяному білому плащі. Позаду нього в дамському сідлі сиділа Мірселла, горнучись у плащ із каптуром, який ховав від очей її золоті кучері.

Коли сер Арис допоміг їй злізти з коня, Дрі опустився перед нею на одне коліно.

— Ваша світлосте.

— Моя сюзеренко,— поряд з ним стала навколішки Ластата Сильва.

— Королево, я ваш,— Гарин опустився на обидва коліна. Збентежена Мірселла вчепилася в руку Ариса Окгарта.

— Чому вони кличуть мене «світлістю»? — запитала вона жалібно.— Пане Арисе, що це за місце і хто ці люди?

«Невже він їй нічого не сказав?» У вирі шовків Аріанна ступила вперед, усміхаючись, щоб заспокоїти дитину.

— Це мої справжні й віддані друзі, ваша світлосте... і ваші майбутні друзі також.

— Князівно Аріанно? — дівчинка обхопила її руками.— Чому вони кличуть мене королевою? Щось трапилося з Томеном?

— Він зв'язався з лихими людьми, ваша світлосте,— мовила Аріанна,— і, боюся, вони намовляють його украсти ваш трон.

— Мій трон? Тобто Залізний трон? — дівчинка збентежилася ще більше.— Він його не крав, Томен же...

— ...молодший за тебе, авжеж?

— Я старша на рік.

— А це означає, що Залізний трон по праву належить тобі,— сказала Аріанна.— Твій брат ще маленький хлопчик, не варто його звинувачувати. В нього погані радники... але в тебе є друзі. Матиму за честь представити їх тобі,— вона потягнула дівчинку за руку.— Ваша світлосте, познайомтеся з сером Андрі Далтом, спадкоємцем Лимонарію.

— Друзі кличуть мене Дрі,— мовив той,— і я вважатиму за велику честь, якщо ваша світлість звертатиметься до мене так само.

Попри його відкрите обличчя й щирі усмішки, Мірселла сторожко роздивлялася Дрі.

— Поки не познайомлюся з вами ближче, я звертатимуся до вас «сер».

— Як зволить ваша світлість, я до ваших послуг.

Сильва покашляла, й Аріанна мовила:

— Дозвольте представити вам леді Сильву Сантагар, королево. Мою любу Ластату Сильву.

— Чому ви так її називаєте? — поцікавилася Мірселла.

— За ластовиння, ваша світлосте,— пояснила Сильва,— хоча всі запевняють, це через те, що я з Ластолісу.

Наступний був Гарин — довготелесий, смаглявий і довгоносий парубок з нефритовим кульчиком у вусі.

— Ось мій голубчик Гарин-сирота, завжди смішить мене,— сказала Аріанна.— Мати його була моєю мамкою.

— Вона померла? Прийміть мої співчуття,— мовила Мірселла.

— Вона не померла, люба королево,— Гарин зблиснув вставним золотим зубом, за який заплатила Аріанна після того, як зламала йому зуба справжнього.— Я належу до зеленокровицьких сиріт, ось що мала на увазі міледі.

У Мірселли ще буде час дізнатися історію сиріт під час мандрівки вгору по ріці. Аріанна підвела її до останнього з присутніх.

— Останній наш друг, проте перший сміливець — сер Герольд Дейн, лицар Зорепадський.

— Був Артур Дейн,— мовила Мірселла.— Лицар королівської варти за часів божевільного короля Ейриси.

— Ранковий Меч. Він загинув.

— То тепер ви — Ранковий Меч?

— Ні. Мене всі кличуть Темнозір, бо я нічний.

Аріанна забрала дитину.

— Ти, мабуть, голодна. У нас тут фініки, сир, оливки й лимонад. Але не їж і не пий багато. Трохи відпочинемо — і в дорогу. Тут, у пустелі, подорожувати краще поночі, поки не зійшло сонце. Так коні менше втомлюються.

— І вершники теж,— докинула Ластата Сильва.— Ходімо, ваша світлосте, зігрієтесь. Матиму за честь обслуговувати вас.

Поки вона вела королівну до вогню, Аріанна побачила, що позаду неї стоїть сер Герольд.

— Історія мого дому почалася десять тисяч років тому, на зорі віків,— поскаржився він.— Чому ж з усіх Дейнів пам'ятають тільки мого кузена?

— Він був великим лицарем,— втрутився сер Арис Окгарт.

— Він мав великого меча,— сказав Темнозір.

— І велике серце,— мовив сер Арис і торкнувся Аріанниної руки.
— Князівно, можна вас на два слова?

— Ходімо,— вона повела сера Ариса у глибину руїн. Під плащем лицар був одягнений у злототканий камзол, розшитий трьома зеленими дубовими листочками свого дому. На голові мав легкий сталевий шолом з гострим шпичаком, обмотаним на дорнський манір жовтим шаликом. Якби не плащ, Окгарт міг би зійти за звичайного лицаря. Але плащ був з мерехтливого білого шовку, білий як місячне світло й

невагомий як вітер. «Цей плащ королівської варти ні з чим не сплутаєш, от уже доблесний дурень!» — Що ви розповіли дитині?

— Небагато. Перед від'їздом з Королівського Причалу дядько нагадав їй, що я — її захисник, тож будь-які мої накази — для її ж безпеки. А ще вона чула людей на вулицях — як кричали вони, вимагаючи помсти. Вона розуміє, що це не жарти. Дівчинка хоробра й мудра понад свої літа, отож без жодних питань послухалася мене,— лицар, узявши Аріанну за руку, стишив голос.— Але є ще деякі новини, які вам варто знати. Тайвін Ланістер мертвий.

— Мертвий? — шоковано перепитала Аріанна.

— Його убив Куць. Владу перебрала королева-регентша.

— Справді?

Жінка на Залізному троні? Аріанна мить поміркувала й вирішила, що це на краще. Якщо лорди Сімох Королівств звикнуть до того, що ними править королева Серсі, їм буде набагато легше прихилити коліно перед королевою Мірселлюю. Крім того, лорд Тайвін був ворогом дуже небезпечним — без нього недруги Дорну значно ослабнуть. «Ланістери вбивають Ланістерів, як мило!»

— А що з карликом?

— Утік,— мовив сер Арис.— Серсі пропонує за його голову титул лорда.

У брукованому внутрішньому дворику, напівзасипаному піском, сер Арис притиснув Аріанну до колони й поцілував, поклавши руку їй на груди. Цілував довго й пристрасно й от-от почав би задирати на ній спідниці, та Аріанна зо сміхом вирвалася.

— Бачу, королівські справи збуджують вас, сер, але у нас немає часу. Пізніше, обіцяю,— вона торкнулася його щоки.— Проблем не виникло?

— Тільки з Тристаном. Збирався сидіти біля хворої Мірселли й гратися з нею в сивас.

— Він у чотири роки перехворів на червонянку, я ж казала. А на неї хворіють тільки раз. Слід було поширити чутки, що у Мірселли сіролука, тоді б він точно тримався від неї подалі.

— Хлопчик — так, але не ваш мейстер.

— Калеот,— запитала вона,— хотів її оглянути?

— Поки я не описав червону висипку в неї на обличчі. Тоді він сказав, що нічого не вдієш, хвороба сама минеться, й дав мені збанок

масті, щоб не так свербіло.

Діти до десятих років від червонянки не помирають, а от для дорослих вона може бути смертельною,— а мейстер Калеот в дитинстві не перехворів. Аріанна про це дізналася, коли сама у вісім років захворіла на червонянку.

— Добре,— мовила вона.— А челядниця? Переконливо грає?

— Якщо не підходить близько. Куць саме з такою метою її обирав серед знатних дівчаток. Мірселла сама допомогла підкрутити її кучері та власноруч намалювала в неї на обличчі цяточки. Ланіспорт аж мурашиться Ланетами, Лані, Лантелами та дрібнішими Ланістерами, й у половини з них рудувате волосся. У Мірселлині сорочці, з мейстерською мастю на обличчі... та вона б і мене могла обдурити за поганого освітлення. Набагато важче було знайти чоловіка на моє місце. Дейк майже такий самий на зріст, як я, але занадто грубий, отож я вбрав у свої обладунки Рольдера й велів йому ходити з опущеним заборолом. Він на три дюйми нижчий за мене, але навряд чи хтось це зауважить, коли я сам не стоятиму поряд. І в будь-якому разі, він не виходитиме з Мірселлиної спальні.

— Нам потрібно всього кілька днів. А на той час королівна вже буде за межами досяжності для мого батька.

— Де саме? — він пригорнув її ближче й утнувся носом їй у шию.
— Чи не час уже вам розповісти мені й решту плану?

— Ні, час їхати,— сміючись, відіпхнула вона його.

Коли залишили сухі як порох руїни Шандистону, взявши курс на південний захід, місяць короною заплутався в косах Місячної Панни. Аріанна з сером Арисом їхали на чолі, а між ними на жвавій кобилці — Мірселла. Одразу позаду — Гарин з Ластатою Сильвою, а двоє дорнських лицарів замикали тил. «Нас семеро,— збагнула Аріанна дорогою. Вона про це раніше не замислювалася, а тепер це здалося гарною прикметою.— Семеро вершників на шляху до слави. Одного дня співці зроблять нас безсмертними». Дрі наполягав на більшому загоні, але це могло би привернути небажану увагу, та й кожна додаткова людина збільшувала ризик зради. «Бодай цього навчив мене батько». Доран Мартел, тоді ще молодий і дужий, був людиною обережною, яка віддавала перевагу тиші й таємності. «Час йому скинути свій тягар, та я не дозволю ображати ні його честь, ні його самого». Аріанна відішле його назад у Водосад — хай доживає свої дні

серед усміхнених дітлахів і аромату лаймів і апельсинів. «Так, і товариство йому може скласти Квентин. Щойно я короную Мірселлу та звільню гадюк, під мої прапори стане весь Дорн». Айронвуди можуть присягнути Квентину, але самі-одні вони загрози не становлять. Якщо вони перекинуться до Ланістерів, Аріанна звелить Темнозору просто викоренити їх.

— Я втомилася,— поскаржилася Мірселла, провівши в сідлі кілька годин.— Ще далеко? Куди ми їдемо?

— Князівна Аріанна везе вашу світлість у безпечне місце,— запевнив її сер Арис.

— Дорога неблизька,— мовила Аріанна,— та коли дістанемося Зеленокровиці, буде легше. Там нас зустрінуть Гарінові люди, річкові сироти. Живуть вони в човнах — плавають Зеленокровицею і її притоками, рибалять, збирають фрукти-ягоди й виконують різну роботу.

— Ага,— радісно підтвердив Гарин,— а ще ми на воді співаємо, граємо й танцюємо, і ми — знані цілителі. Мати моя — найкраща повитуха у Вестеросі, а батько мій зводить бородавки.

— Як ви можете бути сиротами, якщо у вас є батьки? — запитала дівчинка.

— Вони — ройнари,— пояснила Аріанна,— а їхньою матір'ю вважалася річка Ройн.

Мірселла нічого не зрозуміла.

— Я думала, ви всі ройнари. Ну, тобто всі дорняни.

— Частково, ваша світлосте. У мені тече кров Наймірії, але й також Морса Мартела — дорнського лорда, з яким вона одружилася. Того дня, коли вони взяли шлюб, Наймірія підпалила свої кораблі, щоб її люди зрозуміли: вороття немає. Більшість раділа тому полум'ю, бо шлях у Дорн був довгий і страшний, чимало людей загинуло у штормах, від хвороб і в рабстві. Та дехто й тужив за минулим, їм не подобалися ні суха червоняста земля, ні семиликій бог, отож вони чіплялися за свої давні традиції: змайстрували собі човни з решток спалених кораблів і стали зеленокровицькими сиротами. Матір, яку вони оспівують у своїх піснях, це не наша Матір Небесна, а річка Ройн, чії води напували їх ще на зорі віків.

— Я чув, ройнари шанували бога-черепаху,— мовив сер Арис.

— Річковий старий нижчий в ієрархії богів,— пояснив Гарин.— Він теж народився від матері-річки й поборов короля крабів, отримавши владу над усіма підводними мешканцями.

— А,— зронила Мірселла.

— А ви, ваша світлосте, теж декого побороли, я чув? — веселим голосом промовив Дрі.— Кажуть, за сиваським столом ви не поступаєтеся нашому бравому княжичу Тристану.

— Він завжди розставляє свої квадратики однаково, гори в нього спереду, а слони — на перевалах,— пояснила Мірселла.— Отож я посилаю свого дракона пожерти всіх його слонів.

— А ваша челядниця також грає у сивас? — запитав Дрі.

— Розамунда? — перепитала Мірселла.— Ні. Я намагалася її навчити, але вона сказала, що правила заскладні.

— Вона теж із Ланістерів? — здивувалася леді Сильва.

— З Ланістерів з Ланіспорту, а не з Кичери Кастерлі. Коси в неї такого самого кольору, як у мене, але прямі, не кучерявляться. Насправді Розамунда не дуже на мене схожа, та коли вдягнеться в мій одяг, люди, які з нами особисто не знайомі, часто думають, що це я.

— То ви вже таке робили, так?

— Так, звісно. Ми помінялися місцями на «Мореспритниці», дорогою у Браавос. Септа Еглантіна мені коси в каштановий колір пофарбувала. Сказала, що це така гра, але так я буду в безпеці на той раз, якщо корабель захопить дядько Станіс.

Дівчинка втомилася, це було очевидно, тож Аріанна вирішила зробити зупинку. Знову напоїли коней, трохи відпочили, поїли сиру з фруктами. Мірселла зїла навпіл з Ластатою Сильвою апельсин, а Гарин їв оливки та плював кісточками в Дрі.

Аріанна сподівалася дістатися ріки ще до сходу сонця, але виїхали значно пізніше, ніж планувалася, отож коли небо на сході почервоніло, вершники й досі сиділи в сідлах. До Аріанни легким галопом підїхав Темнозір.

— Князівно,— заговорив він,— слід поквапитися, якщо ви не хочете вбити дівчинку. Наметів ми не маємо, а вдень у пустелі дуже важко.

— Пустелю я знаю незгірше за вас, сер,— озвалася вона. І все-таки послухалася його поради. Так, коням буде важко, та ліпше втратити шістьох коней, ніж одну королівну.

Незабаром з заходу прилетів вітер — гарячий і сухий, він гнав пісок. Аріанна затулила обличчя серпанком з мерехтливого шовку, вгорі світло-зеленим, а внизу жовтим, причому кольори перетікали один в один. Обважнювали серпанок маленькі зелені перли, які дорогою тихо побрязкували.

— Я зрозумів, для чого князівна опустила серпанок,— заговорив сер Арис, поки Аріанна кріпила тканину до країв свого мідного шолома.— Бо від її краси поблякне сонце.

Аріанна не стримала сміху.

— Та ні, князівна опустила серпанок, щоб їй не сліпило очі й не забивало піском рота. І вам теж так варто зробити, сер.

Цікаво, думала вона, довго цей білий лицар відточував свою незграбну галантність? У ліжку сер Арис був непоганий, але про дотепність і не чув ніколи.

Дорняни всі теж затулили обличчя, й Ластата Сильва допомогла і маленькій королівні захистися від сонця серпанком, але сер Арис уперто тримався. І незабаром уже по його почервонілих щоках цебенів піт. «Ще трохи — і він звариться у цьому цупкому одязі»,— подумала Аріанна. І він буде не перший. За минулі століття не одна армія спускалася княжим коридором, галайкаючи і розмахуючи прапорами, та у розжарених червоних пісках Дорну швиденько підсмажувалася й засихала. «На гербі дому Мартелів красуються сонце і спис — два улюблені дорнські види зброї,— написав якимось у своїх хвалькуватих нотатках „Завоювання Дорну“ Юний Дракон,— але з цих двох сонце смертельніше».

На щастя, переходити глибини пустелі їм не треба — потрібно здолати лише смужку посушливих районів навколо неї. Коли Аріанна угледіла високо в безхмарному небі яструба, одразу зрозуміла, що найгірше вже позаду. Незабаром побачили дерево. Воно було шишкувате й покручене, зі шпичками замість листя,— ці дерева називаються піщужниками,— але це означало, що вода вже недалечко.

— Майже приїхали, ваша світлосте,— радісно запевнив Гарин Мірселлу, коли попереду постали ще і ще піщужники — росли обабіч пересохлого річища струмка. Сонячне проміння било з неба, мов вогненний молот, але це вже не мало значення: мандрівка добігала кінця. Знов зупинилися напоїти коней, самі напилися з бурдюків і намочили запинала на обличчях, а тоді посідали на коней для

останнього ривка. Ще півльє — і вже під копитами біс-трава, а навколо — оливкові зарості. За кам'янистими пагорбами трава вже буяла й зеленіла, й тут росли вже лимонні сади, які зрошувалися з цілого павутиння старих каналів. Гарин перший угледів зелений поблиск річки. Закричавши, він погнав уперед.

Одного разу Аріанна Мартел перепливала річку Мандер — коли з трьома гадюками вони поїхали навідати Тієнину матір. Порівняно з тим широчезним потоком, Зеленокровицю взагалі важко було назвати рікою. Але вона давала життя Дорну. Назву вона отримала за темно-зелений колір своїх застійних вод, але зблизька ті води здавалися золотими — їх помалювало сонце. Приємніше видовище й уявити важко! «Далі дорога буде повільніша й легша,— подумала Аріанна,— вгору по Зеленокровиці до Бейту — скільки змога заплисти човном». За цей час якраз можна буде підготувати Мірселлу до того, що планується. Червоний Гад ріс годованцем у Пісковіку, а коханка княжича Оберина Еларія Санд — незаконна донька лорда Улера, тож четверо гадюк — його онучки. «В Пеклокуті я короную Мірселлу й підніму прапори».

Човен відшукався за півльє вниз за течією — його сховали під віттям великої зеленої верби. Низькі й широкі, ці човни, що по ріці ходять на жердинах, майже не мали осадки: Юний Дракон зневажливо обізвав їх «халупами на плотах», але це було навряд чи справедливо. Хіба що в найбідніших сиріт човни не були вишукано різьблені й розмальовані. Ось цей човен пофарбований в усі відтінки зеленого, вигнутий дерев'яний румпель був у вигляді русалки, а з-під леєра визирали риб'ячі голови. На палубі лежали жердини, линви й глечики оливкової олії, а на кормі й на носу розгойдувалися залізні ліхтарі. Сиріт Аріанна ніде не побачила. «Де ж команда?» — здивувалася вона.

Гарин зупинився під вербою.

— Ану прокидайтеся, рибоокі лайдаки,— погукав він, стрибаючи з сідла.— Королева приїхала й очікує царського прийому. Прокидайтеся й виходьте, поспіваємо й вина поп'ємо. У мене рот...

Дверцята на човні розчахнулися. На сонячне світло вийшов Арео Гота з бардою в руці.

Гарин затнувся на півслові. Аріанна почувалася так, наче тою бардою їй поцілили в живіт. Не повинно все було так закінчитися! Не повинно було такого статися.

— Це обличчя я вже точно не сподівався тут побачити,— почувся голос Дрі, й Аріанна зрозуміла, що має діяти.

— Тікаймо! — крикнула вона, знову стрибаючи в сідло.— Арисе, захищай королівну...

Гота держакком барди стукнув по палубі. З-за різьбленого облавку човна піднялося з дюжину гвардійців, озброєних дротиками й арбалетами. Над каютою теж показалися голови.

— Князівно, здавайтеся,— гукнув капітан,— бо в іншому разі нам доведеться повбивати всіх, крім вас і дитини, це наказ вашого батька.

Королівна Мірселла не ворущачись сиділа на коні. Гарин помалу позадкував від човна, здійнявши руки в повітря. Дрі розстебнув пояса з мечем.

— Здатися, мабуть, буде наймудріше,— крикнув він до Аріанни, і меч його глухо вдарився об землю.

— Ні! — сер Арис на коні заступив Аріанну від арбалетників, і клинок сріблом зблиснув у його руці. Лицар уже зняв з сідла щит і вдягнув на другу руку.— Поки я дихаю, вам її не взяти!

«От безрозсудний дурень,— ще встигла подумати Аріанна,— і що ти собі надумав?»

Темнозір дзвінко розреготався.

— Ви сліпий чи тупий, Окгарте? Їх забагато. Опустіть меча.

— Робіть, як він каже, пане Арисе,— попросив Дрі.

«Ми вже в полоні, сер,— хотілося крикнути Аріанні.— І ваша смерть нас не звільнить. Якщо вами і справді рухає любов, здавайтеся». Та коли вона розтулила рота, їй перехопило подих.

Сер Арис кинув на неї останній закоханий погляд, а тоді, пришпоривши коня, кинувся вперед.

Стрімголов він метнувся до човна, і білий плащ розмаявся за плечима. В житті Аріанна не бачила хоробрішого вчинку — і водночас безглуздішого.

— Ні-і-і! — заверещала вона, та було вже запізно. Зірвалася арбалетна стріла, потім друга. Гота прогарчав команду. З такої близької віддалі обладунки могли захистити лицаря не краще за пергамент. Перша стріла прошила його важкий дубовий щит, прибивши його до плеча. Друга зачепила скроню. Дротик уп'явся коню сера Арису в бік, але той не зупинився — спотикаючись, вибіг на трап.— Ні,— кричала дівчинка, дурненька дівчинка,— ні, будь ласка, все не так мало бути!

Мірселла теж кричала — пронизливим від страху голосом.

Сер Арис махнув мечем праворуч і ліворуч — і двоє списників упали. Кінь його став дибала, копитом буцнувши в обличчя арбалетника, поки той намагався перезарядити зброю, але стріляли інші арбалети, і скоро великий рисак весь був уतिकаний опереними стрілами. Вони впивалися з такою силою, що відкинули коня вбік. Ноги його підломилися, і він грюпнувся на палубу. Але Арису Окгарту дивом вдалося відстрибнути. І навіть втримати в руці меча. Він важко звівся навколішки поруч з присмертним конем...

...і побачив Арео Готу, який стояв просто над ним.

Білий лицар підніс клинок — занадто повільно. Готина барда відтяла йому праву руку по плече, аж полетіли бризки крові, відбиваючись від леза, а тоді опустилася знову — важко, обіручним ударом, і голова Ариса Окгарта злетіла з плечей. Приземлилася вона серед комишів, і Зеленокровиця з тихим плюскотом злизнула червону кров.

Аріанна не пригадувала, як злізла з коня. Може, просто впала. Але й цього вона не пам'ятала. Просто отямилася на чотирьох у піску — трусилася й схлипувала, вибльовуючи вечерю. «Ні,— тільки й крутилося в голові,— ні, таж ніхто не мав постраждати, все було сплановано, я ж була така обережна!» Почувся рев Арео Готи:

— За ним! Йому не втекти! За ним!

Мірселла сиділа на землі — ридала й тремтіла, сховавши бліде обличчя в долонях, а крізь пальці в неї цебеніла кров. Аріанна нічого не розуміла. Вояки стрибали на коней, переступаючи через Аріанну та її супутників, але все це здавалося безглуздям. Це сон, жахливий червоний кошмар. «Це не може відбуватися насправді. Скоро я прокинуся і ще сміятимуся зі своїх нічних жахів».

Коли їй скручували руки за спиною, вона не опиралася. Один з гвардійців рвучко поставив її на ноги. Він був у батькових кольорах. Інший, нахилившись, дістав з-за халяви її чобота ніж — дарунок від кузини, леді Нім.

Забравши ножа, Арео Гота нахмурився.

— Князь велів мені доправити вас назад у Сонцеспис,— заявив він. Щоки й чоло в нього були забризкані кров'ю Ариса Окгарта.— Перепрошую, князівно.

— Як він дізнався? — запитала вона капітана.— Я ж була така обережна! Як він дізнався?

— Виказав хтось,— знизав Гота плечима.— Завжди знайдеться хтось, хто викаже.

Арія

Щовечора перед сном Арія в подушку бурмотіла свою молитву. «Сер Грегор,— починалася вона.— Дансен, Раф Солоденький, сер Ілін, сер Мірін, королева Серсі». Вона б сюди додала й імена Фреїв з Переправи, якби знала їх. «Одного дня я їх дізнаюся,— пообіцяла вона собі,— і всіх їх повбиваю».

Але для Чорно-білого палацу нема шепоту настільки тихого, щоб його не почули.

— Дитинко,— якось мовив до Арії добрий чоловік,— що це за імена шепочеш ти щовечора?

— Ніяких імен я не шепочу,— відтяла вона.

— Брешеш,— сказав він.— Усі люди брешуть, коли налякані. Хтось бреше більше, хтось менше. Хтось вигадує собі одну велику брехню й переповідає її так часто, що й сам починає в неї вірити... хоча в глибині душі завжди знатиме, що то таки брехня, й це відбиватиметься в нього на обличчі. Назви-но мені ці імена.

— Імена не мають значення,— закусилла вона губу.

— Мають,— наполягав добрий чоловік.— Розповідай, дитинко.

«Розповідай, бо виженемо»,— почулося їй.

— Це люди, яких я ненавиджу. І я зичу їм смерті.

— Чимало таких молитов чули ми в цьому Палаці.

— Знаю,— мовила Арія. Колись на три її молитви відповів Джакен Г'гар. «Мені досить було просто шепнути...»

— Це тому ти прийшла до нас? — провадив добрий чоловік.— Навчитися від нас майстерності, щоб убивати тих, кого ненавидиш?

Арія не знала відповіді на це запитання.

— Можливо.

— Тоді ти прийшла не за адресою. Не тобі вирішувати, кому жити й кому помирати. Дар цей має тільки багатоликий. А ми — прості його слуги, які дали обітницю виконувати його волю.

— А,— зронила Арія, а тоді звела очі на статуї уздовж стін, під ногами в яких мерехтіли свічки.— Хто з них цей бог?

— Як хто — всі,— озвався жрець у чорно-білому вбранні.

Він так і не назвав свого імені. Так само як і приبلуда — дівчинка з великими очима та запалими щоками, яка нагадала Арії іншу маленьку дівчинку — Ласку. Як і Арія, приبلуда мешкала під палацом разом з трьома послухниками, двома слугами й кухаркою на ім'я Ума. За роботою Ума любила потеревенити, однак Арія ані слова не розуміла з її балачок. Решта людей імен не мали або ж не хотіли їх називати. Один слуга був старезний, зігнутий як дуга. Другий — червонопикий, і з вух у нього росло волосся. Арія спершу вважала, що вони німі, поки не почула, як вони моляться. Послушники були молодші. Старший з них — за віком приблизно як Аріїн батько, а другий, мабуть, ненабагато старший за Сансу, що колись була Арії за сестру. Послушники теж вбиралися в чорно-біле, тільки в них хламиди були без каптурів, чорні з лівого боку й білі — з правого. В доброго чоловіка та приبلуди це було навпаки. Арії видали вбрання прислуги — нефарбовану вовняну сорочку, мішкуваті штанці, ляну білизну, парусинові капці на ноги.

Тільки добрий чоловік розмовляв загальною мовою.

— Хто ти? — щодня питав він Арію.

— Ніхто,— відповідала дівчинка, яка була колись Арією з дому Старків, Арією-під-ногами, Арією Кобилою. Була Арі й Ласкою, Жовторотиком і Варною, чашницею Нан, сірою мишкою, вівцею, привидом Гаренхолу... але не по правді, не в глибині душі. Бо в душі вона завжди була Арією Вічнозимською, донькою лорда Едарда Старка й леді Кетлін, і мала братів на ім'я Роб, Бран і Рикон, сестру на ім'я Санса, деривовчицю на ім'я Наймірія, брата-зведенюка на ім'я Джон Сноу. Тоді вона була кимось... але не такої відповіді чекав чоловік.

Оскільки ніхто не знав загальної мови, Арія не мала змоги спілкуватися з іншими. Однак вона слухала їх і за роботою повторювала про себе почуті слова. Попри те, що молодший послухник був сліпий, саме він запалював і гасив свічки. Ходив палацом у м'яких капцях, оточений бурмотінням літніх жінок, які

щодня приходили на молитву. Попри сліпоту, він завжди виявляв згаслі свічки.

«Його веде нюх,— пояснив добрий чоловік,— та й коли свічка горить, повітря тепліше». І він казав Арії заплющити очі й самій так спробувати.

Молилися на світанку, перед сніданком, постававши навколішках довкруг нерухомого чорного басейну. Іноді молитву читав добрий чоловік. Іноді — приبلуда. Браавоською Арія знала лише декілька слів — тих, що й валірійською звучать так само. Отож вона молилася до багатоликого бога власною молитвою: «Сер Грегор, Дансен, Раф Солоденький, сер Ілін, сер Мірін, королева Серсі». Молилася беззвучно. Якщо багатоликий — справжній бог, він і так її почує.

На молитву люди приходили в Чорно-білий палац щодня. Здебільшого приходили самотою і сиділи самотою: запалювали свічки біля того чи того олтаря, молилися коло басейну, іноді плакали. Дехто пив з чорного кухля й засинав, але більшість не пили. Не було ні служби, ні співів, ні славослів'я на догоду богам. Храм ніколи не бував повний. Час до часу вірянин просив провести його до жерця, й тоді добрий чоловік або приبلуда вели його вниз у святилище, але траплялося це нечасто.

Попід стінами в оточенні свічечок стояло тридцять різних богів. Плачущу Пані любили літні жінки, як зауважила Арія, а от заможні чоловіки надавали перевагу Леву Ночі, в той час як незаможні — Мандрівнику-в-каптурі. Вояки запалювали свічки Бакалону — «блідому чаду», моряки — Місяцеликій Діві й Царю Моряників. У Невідомця теж був олтар, от тільки ніхто до нього, схоже, не ходив. Переважно під ногами в нього поблискувала тільки одна свічка. Але добрий чоловік пояснив, що це не має значення. «У нього багато ликів і багато вух, тож він усе почує».

Горбок, на якому стояв храм, був, мов стільник, поточений ходами, пробитими у скелі. На верхньому поверсі розташувалися келії жерців і послушників, Арія і слуги спали на другому. На найнижчий поверх ніхто не мав дозволу заходити, окрім жерців. Саме там розташувалося святилище.

Якщо не було роботи, Арія могла вільно блукати підвалами й коморами — не можна було тільки виходити з храму й спускатися на третій поверх. Так вона наткнулася на кімнату, повну зброї і

обладунків — пишно оздоблених шоломів і чудернацьких старовинних нагрудників, довгих мечів, кинджалів і чингалів, арбалетів і довгих списів з гостряками у формі листків. Інший підвал був натоптаний одягом — густими хутрами й чарівними шовками півсотнею різних барв, а поряд — горами смердючого лахміття й витертого до дір домотканого шмаття. Мабуть, тут і скарби є, вирішила Арія. Вона уявляла стоси золотих тарелів, лантухи срібних монет, сині як море сапфіри, низки великих зелених перлів.

Одного дня до неї несподівано підійшов добрий чоловік і запитав, чим вона займається. Вона сказала, що загубилася.

— Брешеш. А що гірше — брешеш незграбно. Хто ти?

— Ніхто.

— Знову брешеш,— зітхнув він.

Віс погрожував віддубасити її до крові, якщо спіймає на брехні, але в Чорно-білому палаці все було інакше. Коли Арія допомагала на кухні, Ума могла ляснути її ложкою, якщо Арія крутилася під ногами, але більше ніхто не піднімав на неї руки. «Руку вони піднімають, тільки коли приходить час убити»,— подумалося їй.

З куховаркою вона порозумілася легко. Ума вклала їй у долоню ніж і вказувала на цибулю, й Арія починала кришити її. Ума підштовхувала її до гори борошна, й Арія місила його, поки не скажуть зупинитися («досить» — перше слово, яке вона вивчила браавоською). Ума вручала їй рибу, й Арія чистила її, знімала з кісток і обкачувала в горіхах, які товкла кухарка. Солонуваті води навколо Браавоса аж кишать різноманітною рибою і черепашками, пояснив добрий чоловік. Повільна брунатна річка, звиваючись серед комишів, сезонних і припливних озер, впадає в лагуну з півдня. Там водиться багато черепах і черепашок, мідій і моллюсків, жаб і щук, крабів мулових, леопардових і скелелазних, вугрів червоних, чорних і смугастих, міног і устриць; усі вони частенько з'являлися на різьбленому дерев'яному столі, за яким їли слуги багатоликого бога. Часом на вечерю Ума присмачувала рибу морською сіллю й товченим перцем-горошком або готувала вугрів з покритим часником. Іноді — дуже рідко — кухарка навіть додавала трохи шафрану. «Пиріжку б тут сподобалося», — думала Арія.

Понад усе вона любила вечерю. Давно вже вона не лягала спати з повним животом. Іноді вечорами добрий чоловік навіть дозволяв їй

ставити йому питання. Одного разу вона запитала, чому люди, які приходять у храм, усі видаються такими вмиротвореними: там, звідки вона приїхала, люди страшенно бояться помирати. Арія пам'ятала, як плакав отой прищавий зброєносець, коли вона штрикнула його кинджалом у живіт, і як благав і просився сер Ейморі Лорч, коли Цап укинув його у ведмежу яму. Пам'ятала село на Божому Оці, і як верещали, кричали й стогнали його мешканці, коли Лоскотун питав їх про золото.

— Смерть — це не найгірше,— відповів добрий чоловік.— Це божий дар, який має покласти край злигодням і болю. В день нашого народження багатоликий бог посилає кожному з нас темного янгола, щоб ішов поряд з нами по життю. Коли ж гріхи наші та страждання стають незносними, янгол бере нас за руку й веде в нічні краї, де завжди яскраво світяться зірки. Люди приходять пити з чорного кухля в пошуках свого янгола. Якщо їм страшно, свічки їх заспокоюють. Коли ти відчуваєш запах свічок, про що ти думаєш, дитинко?

«Про Вічнозим,— могла б відповісти Арія.— Мені ввижається запах снігу, диму й соснової глиці. Запах стайні. І сміх Годора, і двобій Джона з Робом у дворі, і співи Санси про яку-небудь дурнувату прекрасну леді. Мені ввижається запах крипти, де сидять кам'яні королі, і хліба в печі, і богопралісу. Запах моєї вовчиці — її хутра, так наче вона й досі поряд зі мною».

— Я не відчуваю ніякого запаху,— відповіла вона: просто хотіла знати, що він на це скаже.

— Брешеш,— мовив він,— але можеш тримати свої таємниці при собі, Аріє з дому Старків...— (Так він її називав тільки в хвилини невдоволення).— Ти ж розумієш, що можеш просто піти звідси. Ти не одна з нас — поки що ні. Можеш їхати додому, коли схочеш.

— Ви казали: якщо я піду, то повернутися вже не зможу.

— Атож.

Їй раптом стало сумно. «Сиріо теж так казав,— пригадала Арія.— Казав повсякчас». Сиріо Форел учив її вправлятися з «голкою» і загинув за неї.

— Я не хочу йти звідси.

— Тоді лишайся... але пам'ятай: Чорно-білий палац — не сиротинець. Під цим дахом усі мають служити. *Валар догейрис* — ось як ми тут кажемо. Лишайся, якщо хочеш, але знай, що ми від тебе

вимагатимемо послуху. Весь час і в усьому. Якщо слухатися не можеш — іди геть.

— Я можу.

— Побачимо.

Крім як допомагати Умі, Арія мала й інші завдання. Підмітала підлогу в храмі, подавала страви й наливала напої, сортувала одяг після померлих, висипала вміст їхніх гаманців і перераховувала чудернацькі монети. Щоранку разом з добрим чоловіком робила обхід храму в пошуках померлих. «Тиха як тінь»,— казала вона собі, згадуючи Сирію. Вона носила ліхтар з товстою залізною заслінкою. Біля кожної ніші прочиняла заслінку в пошуках трупів.

Небіжчиків шукати було неважко. Вони приходили в Чорно-білий палац, молилися — годину, день або рік, пили солодку темну воду з басейна й розтягувалися на кам'яному ложі біля якого-небудь бога. Заплющували очі й засинали — і більше не прокидалися. «Дар багатолікого бога може набувати міриади форм,— пояснив Арії добрий чоловік,— але тут, у нас, це відбувається завжди лагідно». Коли знаходили тіло, він промовляв молитву, перевіряв, що людина справді мертва, й тоді Арія приводила слуг, у чії обов'язки входило віднести небіжчика в підвал. Там послушники роздягали його й обмивали. Одяг, гроші й інші цінні речі складали кошик, щоб згодом перебрати, а холодне тіло відносили вниз, у святилище, куди спускалися тільки жерці; що там відбувалося, Арії знати не дозволялося. Одного разу, за вечерею, у неї закралася жахлива підозра, й Арія, відклавши ніж, недовіриливо втупилася в шматок білого м'яса. Добрий чоловік помітив жах на її обличчі.

— Це свинина, дитинко,— запевнив він її,— просто свинина.

Ложе в неї теж було кам'яне й нагадувало постіль у Гаренхолі, на якій спала вона після того, як мила сходи за наказом Віса. Матрац набитий був не соломною, а ганчір'ям, тож був з гулями і ще твердіший, ніж у Гаренхолі, зате не так кусався. Крім того, можна було взяти собі скільки хочеш коців — товстих вовняних коців, червоних, зелених і картатих. І келія була її особиста. Там Арія зберігала свої скарби: срібну виделку, м'якого капелюха й рукавички без пальців, подаровані матросами з «Титанової дочки», а ще кинджал, чоботи, пояс, трохи монет, одяг...

І Голку.

Хоча робота залишала замала часу, щоб вправлятися з Голкою, Арія тренувалася, коли могла,— билася у світлі блакитної свічки з власною тінню. Одного вечора мимо проходила приبلуда й побачила Арію з мечем. Дівчинка не сказала ні слова, але наступного дня Арію в її келію провів добрий чоловік.

— Ти маєш позбутися всього цього,— вказав він на її скарби.

— Це моє,— перелякалася Арія.

— А хто ти?

— Ніхто.

Він узяв срібну виделку.

— Це належить Арії з дому Старків. Усі ці речі належать їй. І тут їм не місце. Їй тут не місце. Ім'я-бо її гонорове, а в нас нема місця для гонору. Ми всі тут слуги.

— Я служу,— ображено мовила Арія. Їй подобалася срібна виделка.

— Ти граєшся в служіння, але в глибині душі ти — донька лорда. Ти брала собі різні імена, але міняла їх легко, як сукні. А під ними завжди залишалася Арія.

— Я не ношу суконь. У дурнуватих сукнях неможливо битися.

— А навіщо тобі битися? Ти якась бравка, що тиняється завулками, проливаючи кров? — він зітхнув.— Перш ніж випити з холодного кухля, ти маєш віддати все, чим ти є, багатоликому. Своє тіло. Свою душу. Себе. Якщо не зможеш це зробити, йди звідси.

— А залізна монета...

— ...стала заплатаю за твій проїзд сюди. Відтепер ти платитимеш за все сама, і плата ця висока.

— Золота я не маю.

— Те, що ми пропонуємо, за золото не купити. Заплата — це ти сама. Люди прокладають різноманітні шляхи через паділ сліз і болю. Наш шлях найтяжчий. Мало хто здатен пройти його. Він вимагає неабиякої сили тіла й духу, він вимагає твердості й моці серця.

«Де було колись моє серце, лишилася порожнеча,— подумала Арія,— і нема мені куди йти».

— Я сильна. Сильна як ви. І тверда.

— Ти вважаєш, що тобі нема куди йти,— він наче прочитав її думки.— Але ти помиляєшся. На службі в якого-небудь купця тобі було б легше. Чи, може, ти б воліла стати куртизанкою, щоб про твою

вроду складали пісні? Тільки скажи — й ми відішлемо тебе до Чорної Перлини або Доньки Сутінок. Спатимеш на трояндових пелюстках і вбиратимешся в шелесткі шовкові спідниці, й можли лорди жебрати підуть, аби тільки кров твоєї цноти побачити. Чи ти хочеш одружитися й наробити дітей, тільки скажи — й ми підшукаємо тобі чоловіка. Якогось чесного підмайстра, чи заможного старого, чи мореплавця — кого схочеш.

Але вона нічого з цього не хотіла, тому без слова похитала головою.

— Ти мрієш про Вестерос, дитинко? «Ясна панна» Луко Престейна відпливає завтра й заходитьиме в Мартингород, Сутінь-діл, на Королівський Причал і в Тайрош. Може, винайняти тобі там каюту?

— Я щойно припливла з Вестеросу.

Іноді здавалося, що минуло вже тисячу років відтоді, як Арія втекла з Королівського Причалу, а іноді — наче це було вчора, але вона усвідомлювала, що повернутися не може.

— Якщо ви не хочете мене тут бачити, я піду геть, але туди я не повернуся.

— Що я хочу, не має значення,— мовив добрий чоловік.— Можливо, тебе привів сюди багатоликий бог, щоб ти стала зняряддям у його руках, та коли я дивлюся на тебе, бачу перед собою дитину... ба гірше: дівчинку. Багато хто за ці віки служив багатоликому, та серед його слуг було хіба декілька жінок. Жінки у світ несуть життя. А ми несемо дар смерті. Ніхто не може нести те й те водночас.

«Він намагається мене відлякати,— подумала Арія,— як тоді з черв'яками».

— Мені байдуже.

— А не повинно бути. Залишишся — і багатоликий бог забере в тебе вуха, ніс і язик. Забере твої сумні сірі очі, які стільки всього бачили. Забере твої руки і ноги, всі інтимні частини твого тіла. Забере твої надії і мрії, все, що ти любиш і ненавидиш. Ті, що вступають до нього на службу, мають відмовитися від усього, що робить їх тими, ким вони є. Ти зможеш так? — узявши її за підборіддя, він глибоко зазирнув їй у вічі — так глибоко, що вона аж затремтіла.— Ні,— сказав він,— не думаю, що ти зможеш.

Арія відбила його руку.

— Зможу, якщо захочу.

— Сказала Арія Старк, пожирачка могильних черв'яків.

— Я можу відмовитися від чого завгодно!

— Тоді почни з оцього,— мовив він, вказуючи на її скарби.

По вечері Арія повернулася до себе в келію, скинула хламиду й прошепотіла імена, але сон не брав її. Дівчинка крутилася на матраці, набитому ганчір'ям, і кусала губу. Відчувала порожнечу в тому місці, де колись було її серце.

У темряві ночі Арія знову підвелася, вдягнула те, в чому приїхала з Вестеросу, й підперезалася поясом з мечем. З одного боку звисала Голка, а з другого — кинджал. Вдягнувши м'якого капелюха й запхавши рукавички без пальців за пояс, вона взяла в руку срібну виделку й почала скрадатися сходами нагору. «Тут не місце для Арії з дому Старків»,— думала вона. Місце Арії — у Вічнозимі, от тільки Вічнозиму більше немає. Коли здіймаються холодні вітри, самотній вовк гине, а от зграя виживає. Тільки в Арії немає зграї. Її зграю вбили — вбили сер Ілін, і сер Мірін, і королева, а коли Арія хотіла зібрати нову зграю, всі розбіглися — і Пиріжок, і Гендрі, і Йорен, і Ломі Зеленорукий, і навіть Гарвін, який колись служив її батькові. Штовхнувши двері, вона вийшла в ніч.

Оце вперше вона опинилася надворі відтоді, як прийшла у храм. Небо затягнули хмари, а землю сірою потертою ковдрою укрит туман. Праворуч з каналу чувся плюскіт весел. «Браавос, таємниче місто»,— подумала Арія. Це означення здавалося дуже влучним. Арія скрадалася крутими вулицями у доки, а під ногами вирував туман. Туман стояв такий густий, що й води не видно, але чути було, як вона тихо б'ється в кам'яні палі. Вдалині в темряві пробивалося світло: священне вогнище в храмі червоних жерців, подумала Арія.

На березі вона зупинилася, стискаючи срібну виделку в руці. Це було справжнє срібло, не дуте. «Це не моя виделка. Її подарували Варні». І вона пожбурила її у воду, слухаючи, як та з плюскотом пірнула вглиб.

За виделкою у воду пішли м'який капелюх і рукавички. Вони теж належали Варні. Арія витрусила монетки з гаманця на долоню: п'ять срібних оленів, дев'ять мідних зірок, кілька пенсів, півпенсів і чотиригіенсовиків. Дівчинка висипала їх у воду. Далі чоботи. Вони хлюпнули найгучніше. За ними — кинджал, який Арія забрала в

лучника, що попросив Гончака про останню милість. У канал полетів ремінь. Плащ, сорочка, бриджі, білизна — все. Окрім Голки.

Арія стояли на кінці причалу, біла, в сиротах, і тремтіла в тумані. А в руці, здавалося, до неї шепотіла Голка. «Штрикай гострим кінцем, — промовляла вона, — й не кажи Сансі!» На лезі стояло Мікенове тавро. «Це ж просто меч». Якщо їй потрібен буде меч, під храмом їх сотні зберігаються. Голка так і так маленька, щоб називатися мечем, це просто іграшка. Коли Джон зробив її для неї, Арія була дурним малим дівчиськом.

— Це просто меч, — сказала вона вголос...

...але це був не просто меч.

Голка — це Роб, Бран і Рикон, це мама й тато, це навіть Санса. Голка — це сірі стіни Вічнозиму, це сміх його мешканців. Голка — це сніг улітку, казки старої Нан, серце-дерево з червоними листочками й моторошним ликом, теплий земляний пах скляних садів, квиління північного вітру, який стукотить віконницями в спальні. Голка — це усмішка Джона Сноу. «Він куйовдив мені волосся й називав мене сестричкою», — пригадала Арія, й на очі їй набігли сльози.

Коли вояки Гори-на-коні взяли її в полон, меч у неї відібрав Полівер, та в заїзді на роздоріжжі, куди зайшли Арія з Гончаком, меч знову повернувся. «Боги хотіли, щоб він був у мене». Не Семеро, не багатоликий, а батькові боги — давні боги Півночі. «Багатоликий хай забирає решту, але цього я не віддам».

Вона побрела нагору сходами в чому мати народила, притискаючи до себе Голку. На півдорозі під ногою хитнувся камінь. Присівши, Арія пальцями підчепила краї. Спершу камінь не хотів піддаватися, але вона не здавалася, нігтями виколупуючи крихти розчину. Нарешті камінь зрушив. Крекнувши, Арія вхопила його обіруч і потягнула. З'явилася щілина.

— Тут ти будеш у безпеці, — запевнила Арія Голку. — Ніхто не знатиме, де ти, крім мене.

Запхавши меча в піхвах під сходинку, Арія посунула камінь на місце, щоб він не відрізнявся від решти. Піднімаючись назад у храм, вона рахувала сходинки, щоб знати, де шукати меча. Одного дня, можливо, він їй знадобиться.

— Одного дня, — прошепотіла вона до себе.

Доброму чоловікові вона не говорила про те, що зробила, але він звідкись дізнався. На другий день по вечері він прийшов до неї в келію.

— Дитинко,— мовив він,— посидь зі мною. Розповім тобі історію.

— Яку історію? — сторожко поцікавилася вона.

— Історію початку. Якщо хочеш стати однією з нас, тобі варто знати, хто ми такі та звідки з'явилися. Люди шепочуться про безликих Браавоса, але ми старші за таємниче місто. До сходження Титана, до Зголошення Заліна, до Заснування, ми вже були. Ми розквітли в Браавосі серед цих північних туманів, але з'явилися ми у Валерії, серед жалюгідних рабів, які гарували в глибоких копальнях під Чотирнадцятьма червениями, які освітлювали за давніх часів ночі фрігольду. Зазвичай копальні вологі й холодні, прорубані в мертвому зимному камінні, але Чотирнадцять червенів — живі вулкани, в жилах яких біжить лава, а в серцях б'ється вогонь. Ось чому в копальнях давньої Валерії завжди було спекотно, і ставало дедалі спекотніше, коли шахти спускалися глибше й глибше. Раби кряжили в печі. Довколишнього розжареного каміння неможливо було й торкнутися. У повітрі смерділо сіркою, вона обпалювала легені. Ступні, навіть через товсті сандалії, завжди були попечені, в пухирях. Іноді, коли в пошуках золота прорубували скелю, звідти вихоплювалася пара, або окріп, або лава. Деякі шахти були такі низькі, що не давали змоги розігнутися, доводилося повзати в три погібелі. А ще в тій червоній пітьмі водилися полози.

— Змії? — нахмурилася Арія.

— Радше дракони, бо полози теж дихають вогнем. Тільки вони не ширяють у небі, а прокладають собі ходи в землі та скелях. Якщо вірити давнім легендам, серед Чотирнадцятьох червенів жили полози ще до того, як з'явилися дракони. Вилуплюються вони не більші за твою худеньку руку, але виростають до жахливих розмірів і не люблять людей.

— І вони вбивали рабів?

— У тих шахтах, де в товщі каміння було багато ходів і тріщин, частенько знаходили обгорілі, почорнілі трупи. Але копальні все тягнулися й тягнулися вниз. Раби гинули десятками, однак рабовласникам це було байдуже. Червоне золото, жовте золото, срібло

цінувалися значно вище за життя рабів, адже в давньому фрігольді раби коштували дешево. На війні валерійці захоплювали їх тисячами. За мирних часів раби самі плодилися, і найгірших відсилали помирати в червоній пітьмі.

— А раби не повставали?

— Бувало,— мовив добрий чоловік.— У шахтах бунти траплялися частенько, але досягли вони небагато. Повелителі драконів давнього фрігольду добре знали на чарах, і прості люди, кидаючи їм виклик, дуже ризикували. Серед інших, такий виклик кинув перший безликий.

— А хто він був? — випалила Арія, не подумавши.

— Ніхто,— відповів їй співрозмовник.— Дехто каже, він і сам був рабом. Інші ж наполягають, що він був сином фрігольдера — вільного землевласника, народженим у шляхетній родині. Хтось навіть каже, що він був наглядачем, який пожалів своїх невільників. Але по правді, ніхто не знає напевне. Хай хто він був, а він ходив серед рабів і слухав їхні молитви. У копальнях працювали представники сотні різних народів, і всі вони молилися своїм богам рідними своїми мовами, але всі за одне й те саме. Вони благали звільнення, благали покласти край болю. Це ж таке просте, дріб'язкове прохання! Однак боги не відповідали на їхні молитви, тож муки їхні тривали. «Та чи боги глухі?» — думав безликий... поки однієї ночі в червоній пітьмі його не осяяло.

Всі боги обирають собі знаряддя — чоловіків і жінок, які служать їм і на землі виконують їхню роботу. Раби зверталися не до сотні різних богів, а, здавалося, до одного бога з сотнею різних ликів... і знаряддям цього бога стане він. Тої-таки ночі він обрав серед рабів найнещаснішого, який найщиріше молився за визволення, і звільнив його з рабства. Так було принесено перший дар.

— Він убив раба? — Арія аж відсунулася. Їй таке рішення здалося неправильним.— Він мав би вбити рабовласників!

— Їм він теж піднесе дар... але цю історію я розповім іншим разом, і нею ліпше ні з ким не ділитися,— він підвів голову.— А ти хто, дитинко?

— Ніхто.

— Брешеш.

— Звідки ви знаєте? Це чари?

— Людині не потрібно бути чарівником, щоб відрізнити правду від неправди, якщо ця людина має очі. Слід просто навчитися читати з обличчя. Дивитися на очі. На уста. На жовна на вилицях, на жили на шиї,— він легенько торкався її двома пальцями, показуючи.— Хтось, коли бреше, кліпає. Хтось витріщається. Хтось відводить погляд. Хтось облизує губи. Багато хто, перш ніж збрехати, затуляють рота долонею, так наче хочуть приховати обман. Є й не такі очевидні ознаки, але їх завжди можна розгледіти. Усмішка чесна й олжива можуть здаватися однаковими, але вони різні — як сутінки і світанок. Ти здатна відрізнити сутінки від світанку?

Арія кивнула, хоча й не була цього певна.

— Тоді ти здатна навчитися відрізняти й брехню... а коли навчишся, від тебе не сховається жодна таємниця.

— Навчіть мене.

Якщо ціна така, Арія стане ніким. Бо як ти ніхто, то й порожнечі в тебе в душі немає.

— Тебе навчить вона,— мовив добрий чоловік, у той час як під дверима келії з'явилася приبلуда.— Починаючи з браавоської мови.

Яка з тебе користь, коли ти не балакаєш і не розумієш? А ти її навчиш своєї мови. Так ви обидві навчатиметеся, одна від одної. Згодна?

— Так,— підтвердила Арія, і відтоді вона стала послушницею в Чорно-білому палаці. У неї забрали одяг служниці, а натомість видали чорно-білу хламиду — м'якеньку, як стара червона ковдра, якою Арія колись накривалася у Вічнозимі. Під хламидою Арія носила білі трусенята з тонкого льону й чорну сорочку нижче колін.

Вони з приблудою проводили час разом, торкаючись різних речей і повідомляючи їхні назви, намагаючись навчити одна одну кількох слів своєю мовою. Спершу це були прості слова — «кухлик», «свічка», «черевик», далі складніші, а тоді й цілі речення. Колись Сиріо Форел змушував Арію стояти на одній нозі, аж поки все тіло не затремтить. Потім відіслав її полювати на котів. Вона вправлялася у водяному танку з дерев'яним мечем у руці, нападаючи на гілля дерев. Усе це було складно, але теперішня вправа виявилася складнішою.

«Навіть шити було веселіше, ніж учити мови,— думала Арія одного вечора: половину слів, які вивчила, вона забула, а другу половину вимовляла настільки незграбно, що приبلуда тільки

реготалася з неї.— Речення в мене такі самі неоковирні, як були стібки». Якби дівчинка не була такою дрібненькою і худенькою, Арія їй би в ту її дурнувату пику зацідила. Натомість Арія закусила губу. «Двічі дурна: ні вивчити не можу, ні здатися».

А от приблуді загальна мова давалася легше. Одного дня за вечерею дівчинка повернулася до Арії і запитала:

— Хто ти?

— Ніхто,— відповіла Арія.

— Брешеш,— сказала приبلуда.— Бреши більш добре.

— Більш добре? — засміялася Арія.— Маєш на увазі — *краще*, дурнувата.

— Краще-дурнувата. Я тебе навчу.

Наступного дня вони почалися гратися у гру «вірю — не вірю», по черзі ставлячи одна одній питання. Іноді відповідали чесно, іноді брехали. Запитувач мав визначити, де правда, а де брехня. Приبلуда, здавалося, завжди все знала. Арії доводилося вгадувати. І здебільшого вгадувала вона неправильно.

— Скільки років ти маєш? — одного разу запитала її приبلуда загальною мовою.

— Десять,— відповіла Арія, показуючи десять пальців. Їй здавалося, що їй ще десять, хоча напевно сказати вона не могла.

У Браавосі літочислення відрізнялося від Вестеросу. Може, її іменини вже й проминули.

Приبلуда кивнула. Арія теж кивнула й браавоською мовила:

— А скільки років маєш ти?

Приبلуда показала десять пальців. Потім ще десять і ще десять. А потім шість. Обличчя в неї при цьому залишалося незворушним, як стояча вода. «їй не може бути тридцять шість,— подумала Арія.— Вона ж маленька дівчинка!»

— Брешеш,— сказала вона. Приبلуда похитала головою і знову показала пальці: десять, десять, десять і шість. Сказала, як буде «тридцять шість», і звеліла Арії повторити за нею.

Наступного дня Арія розповіла про це доброму чоловікові.

— Вона не збрехала,— озвався жрець.— Та, яку ти називаєш приблудою, доросла жінка, яка присвятила життя служінню багатоликому. Вона віддала йому все, чим була, чим могла стати і що живе в ній.

— А я буду як вона? — закусила Арія губу.

— Ні,— відповів він,— якщо не захочеш. Такою її зробила отрута.

Отрути! Тут вона все зрозуміла. Щовечора після молитви приблуда перехилилася над водою чорного басейну кам'яну карафу.

Приблуда й добрий чоловік були не єдиними слугами багатого бога. Час до часу в Чорно-білий палац навідувалися й інші. У товстуна були люті чорні очі, гакуватий ніс і великий ротяка, повний жовтих зубів. Суворий ніколи не усміхався; очі в нього були дуже світлі, а уста — повні й темні. Красунчик щоразу з'являвся з бородою нового кольору та з новим носом, але гарним він лишався завжди. Ці троє приходили найчастіше, та були й інші: зизий, лордйчук, голодюк. Одного разу товстун і зизий прийшли разом. Ума послала Арію прислужувати їм за столом.

— Коли не подаєш і не наливаєш, має стояти нерухомо, наче з каменю витесана,— звелів добрий чоловік.— Зможеш?

— Так.

«Перш ніж учитися рухатися, слід навчитися не ворушитися»,— давним-давно напучував її Сиріо Форел на Королівському Причалі, й вона навчилася. У Гаренхолі вона служила чашницею Руза Болтона і якби колись розхлюпала вино, він би її оббілував.

— Добре,— озвався добрий чоловік.— І краще тобі зробитися глухою і сліпою. Ти багато чого почувеш, але все воно має в одне вухо влітати, а з другого вилітати. Не слухай.

Того вечора Арія і справді багато чого почула, але майже все браавоською мовою, тож заледве розуміла одне слово з десятиох. «Непорушна як камінь»,— звеліла вона собі. Найважче було не позіхати. Під ранок вона вже відключалася. Стоячи з карафою в руках, вона снила, наче вона — вовчиця, що вільно бігає в осяяному місяцем лісі, а на п'яти їй навідає, завиваючи, її згряя.

— А ті всі люди — вони всі жерці? — наступного ранку запитала Арія в доброго чоловіка.— І то їхні справжні обличчя?

— А ти як думаєш, дитинко?

Вона думала, що ні.

— А Джакен Г'ґар теж жрець? А не знаєте: Джакен повернеться у Браавос?

— Хто? — перепитав той — сама невинність.

— Джакен Г'ґар. Це він дав мені залізну монету.

— Я не знаю нікого з таким іменем, дитинко.

— Я його спитала, як він змінює зовнішність, а він сказав, що це не складніше, ніж узяти нове ім'я, якщо знати як.

— Справді?

— А ви покажете мені, як змінювати зовнішність?

— Якщо хочеш,— узявши її за підборіддя, він повернув її голову.

— Надуй щоки й вистроми язика.

Арія надула щоки й вистромила язика.

— Ось. Твоя зовнішність уже змінилася.

— Я не те мала на увазі. Джакен якісь чари знав.

— Усі чари мають свою ціну, дитинко. Чаклунство — це роки й роки молитов, жертв і навчання.

— Роки? — збентежилася вона.

— Якби це було легко, це б уміли всі. Ніхто не бігає, перш ніж навчитися ходити. Навіщо заклинання там, де можна обійтися й балаганними фокусами?

— Але я і балаганних фокусів не вмію.

— То потренуйся корчити різні гримаси. Під шкірою в тебе м'язи. Навчися користуватися ними. Це ж обличчя — твоє. Щоки, вуста, вуха. Усмішки й похмурість не повинні налітати на тебе, мов раптовий шквал. Усмішка має стати твоєю служницею, яка з'являється на виклик. Навчися керувати своїм обличчям.

— Покажіть мені як.

— Надуй щоки.

Вона так і зробила.

— Зведи брови. Ні, вище.

І це вона зробила.

— Добре. А тепер побачимо, скільки протримаєшся. Думаю, недовго. Завтра спробуєш знову. В підземеллі є мирське дзеркало. Тренуйся перед ним щодня по годині. Вчися керувати очима, ніздрями, щоками, вухами, губами,— він знов узяв її за підборіддя.— Хто ти?

— Ніхто.

— Брехня. Сумна й жалюгідна брехня, дитинко.

На другий день Арія відшукала мирське дзеркало і тепер щовечора сиділа перед ним, поставивши обабіч по свічці, й корчила гримаси. «Навчися керувати своїм обличчям,— сказала вона собі,— й зможеш брехати».

Незабаром добрий чоловік наказав їй разом з іншими послушниками обмивати небіжчиків. Робота ця була і близько не така важка, як мити сходи для Віса. Іноді, якщо мрець був рослявий чи товстий, вона трохи мала пововтузитися, але здебільшого то були всохлі кістяки в зморшкуватій шкірі. Обмиваючи їх, Арія думала собі: що ж привело їх до чорного басейну? Їй пригадувалася казка, яку розповідала стара Нан,— казка про те, як іноді, за довгої зими, чоловіки, які вже зажилися на світі, оголошували, що вирушають на полювання. «Доньки їхні зачинали плакати, а сини відверталися до вогню,— чувся Арії голос старої Нан,— але ніхто їх не зупиняв і не питав, на якого це звіра вони зібралися полювати, коли навколо лежить глибокий сніг і квилить холодний вітер». Цікаво, думала Арія, а що говорять своїм синам і донькам браавосяни, коли вирушають у Чорнобілий палац?

Пробіг місяць, тоді ще один, але Арія того не бачила. Вона подавала за столом, обмивала небіжчиків, корчила гримаси перед дзеркалом, вчила браавоську мову й намагалася не забувати, що вона — ніхто.

Одного дня добрий чоловік послав по неї.

— Акцент у тебе жахливий,— сказав він, але слів ти вивчила достатньо, щоб сяк-так пояснити людям, чого тобі треба. Пора тобі на деякий час залишити нас. Єдина можливість по-справжньому опанувати мову — розмовляти нею від світанку до сутінок. Тож ти маєш іти.

— Коли? — запитала вона.— Куди?

— Просто зараз,— відповів він.— Там, за цими стінами, лежить у морі сотня островів Браавоса. Ти ж вивчила, як називаються молюски, черепашки й серцівки, так?

— Так,— сказала Арія й постаралася якнайкраще назвати їх браавоською.

Її старання викликали в нього усмішку.

— Нормально. У корабельні біля Затонулого Міста розшукаєш риботорговця на ім'я Браско, людину хорошу, але безталанну. Йому потрібна дівчинка, щоб ходити з візком і продавати серцівки, черепашки й молюски матросам на кораблях. От ти цією дівчинкою і будеш. Зрозуміла?

— Так.

— А коли Браско запитає, хто ти?

— Ніхто.

— Ні. За порогом нашого палацу так не піде.

Вона повагалася.

— Можу бути Варною з Варниці.

— Варну знає Тернесіо Терис і матроси з «Титанової дочки». У тебе акцент, тож ти маєш бути з Вестеросу... але кимось іншим, гадаю.

Вона закусила губу.

— А можна я буду Кет?

— Кет,— поміркував він.— Так. Кет означає кицька, а в Браавосі повно кицьок. Одною більше — ніхто й не помітить. Отож, ти — Кет, сирітка з...

— Королівського Причалу.

Вона двічі бувала з батьком у Білій Гавані, але Королівський Причал знала набагато краще.

— Атож. Батько твій був веслярським зверхником на галері. Коли твоя мати померла, він узяв тебе з собою на море. Та коли й він помер, капітану ти була не потрібна, от він і зсадив тебе з корабля у Браавосі. А як називався корабель?

— «Наймірія»,— миттю відповіла Арія.

Увечері вона пішла з Чорно-білого палацу. На правому боці мала вона довгий залізний ніж, схований під плащем — заплатаним і побляклим, як і личить сирітці. Черевики тиснули, а сорочка була така витерта, що продувалася вітром. Але перед Арією лежав Браавос. У нічному повітрі пахло димом, сіллю і рибою. Канали звивалися, а провулки звивалися ще дужче. Люди кидали на Арію цікаві погляди, а малі жебраки викрикували якісь слова, яких вона не розуміла. Зовсім скоро вона загубилася.

— Сер Грегор,— повторювала вона, перетинаючи кам'яний міст на чотирьох арках. З його середини добре видно було щогли кораблів у Лахмітниковій гавані. Дансен, Раф Солоденький, сер Ілін, сер Мірин, королева Серсі.

Почав накрапати дощ. Арія підставила обличчя під краплі — щаслива, що аж танцювати кортіло.

— *Валар моргуліс*,— промовила вона,— *валар моргуліс, валар моргуліс*.

Алейн

Щойно у вікна полилося сонячне проміння, Алейн сіла в ліжку й потягнулася. Гретчел почула, що вона заворушилася, й миттю підвелася, щоб принести їй халат. За ніч кімнати вихололи. «Буде ще гірше, коли зима візьме нас у свої лабеті,— подумала Алейн.— Взимку тут буде холодно, як у могилі». Вдягнувши халат, вона підперезала його на поясі.

— Вогнище майже догоріло,— зауважила вона.— Підкиньте поліно, будь ласка.

— Як зволить міледі,— озвалася стара.

Покої Алейн у Дівочій вежі були більші й пишніші, ніж маленька спальня, куди оселила її леді Лайса, коли ще була жива. Тепер дівчина мала власну гардеробну і вбиральню, а ще — білий різьблений кам'яний балкон, з якого відкривався краєвид на Видол. Поки Гретчел займалася коминком, Алейн босоніж перетнула кімнату й вислизнула на балкон. Камінь холодив підшви, і люто віяв вітер, як завжди тут, нагорі, але краєвид змушував на мить забути про все. Дівоча вежа належала до сімох струнких веж Соколиного Гнізда й була крайньою зі східного боку, отож перед очима лежав Видол з його лісами, річками й полями, зтягнутими вранішнім серпанком. Сонце падало на гори під таким кутом, що здавалося — вони зі щирого золота.

«Як гарно!» Снігова вершина Велетового Ратища нависала над головою громадою з каміння та криги, на тлі якої замки, що ліпилися до гори, видавалися карликовими. Там, де влітку лилися Алісині Сльози, застигли довжелезні — двадцять футів завдовжки — бурульки. Над замерзлим водоспадом ширяв сокіл, широко розкинувши крила в ранковому небі. «От були б у мене крила!»

Алейн, поклавши руки на кам'яну балюстраду, примусила себе зазирнути за край. За шістсот футів унизу виднілося Небо, а нижче — прорубані на схилі гори кам'яні східці, які вели вниз — попри Сніг і Камінь аж у долину. Видно було й вежі та фортеці Місячної брами — маленькі, аж наче іграшкові. А під мурами вже прокидалися війська лордів-декларантів — виповзали з наметів, наче мурашки з мурашника. «Якби то і справді були мурашки,— подумала вона,— можна було б на них просто наступити й розчавити».

Два дні тому до решти декларантів доєднався молодий лорд Гантер зі своїми рекрутами. Нестор Ройс зачинив перед ними Брону, але у нього в залозі менше трьохсот людей. А кожен з лордів-декларантів — яких було шестеро — привів по тисячі. Алейн уже вивчила їхні імена незгірше за своє. Бенедар Белмор, лорд Голосівки. Саймонд Темплтон, лицар Дев'ятизір'я. Гортон Редфорт, лорд Редфорту. Аня Вейнвуд, леді Залізодубу. Гілвуд Гантер, якого всі й кожен кличуть молодим лордом Гантером, лорд Довголуччя. І Йон Ройс, наймогутніший з усіх, грізний Бронзовий Йон, лорд Рунстона, родич Нестора й голова старшої гілки дому Ройсів. Ці шестеро після загибелі Лайси Арин зібралися в Рунстоні й уклали пакт, присягнувшись захищати лорда Роберта, Видол і одні одних. У підписаній ними декларації не згадувався лорд-оборонець, зате говорилося про «безуряддя», якому слід покласти край, а також про «лукавих друзів і лихих радників».

По ногах пробіг холодний вітер. Алейн повернулася в кімнату, щоб підшукати сукню до сніданку. Пітир віддав їй увесь гардероб покійної дружини — гори шовків, атласів, оксамитів і хутр, про які вона і мріяти не могла, от тільки переважна більшість вбрання була на неї завелика: через усі ці нескінченні вагітності, викидні й мертворожденних дітей леді Лайса останнім часом стала доволі огрядна. Однак декілька старих суконь шилися ще на Лайсу Таллі Річкоринську, інші ж Гретчел вдалося припасувати на Алейн, яка в тринадцять років була майже така сама довгонога, як її тітка — у двадцять.

Сьогодні вранці в око їй впала строката сукня в кольорах Таллі — червоно-синя, облямована білячим хутром. Гретчел допомогла Алейн пропхати руки в рукави з розтрубами й зашнурувала корсет на спині, а потім зачесала й шпильками закріпила коси. Вчора ввечері Алейн

перед сном знову їх підтемнила. Засіб, який дала їй тітка, перетворив Сансин насичений золотисто-каштановий колір на темний каштан, який належав Алейн, але дуже скоро біля коренів знову починало прозирати золото. «А що робити, коли фарба закінчиться?» Засіб привезли з Тайроша, з-за вузького моря.

Спускаючись униз на сніданок, Алейн укотре була вражена тишею Гнізда. У всіх Сімох Королівствах не знайти тихшого замку. Слуг тут було небагато, переважно літніх, і всі вони старалися не підвищувати голосу, щоб не нервувати маленького лорда. Тут, високо в горах, не було ні коней, ні брехливих псів, ні лицарів, які б тренувалися у дворі. Навіть кроки вартових, коли ті переходили білими кам'яними коридорами, звучали на диво приглушено. Чути було стогони й зітхання вітру довкола веж, та то й усе. Коли Алейн щойно приїхала в Гніздо, долинали ще хлюпотіння Алісиних Сліз, але тепер водоспад замерз. Гретчел казала, він замовк до весни.

Лорд Роберт сидів самотою у ранковій залі понад кухнею, байдуже колупаючись дерев'яною ложкою у великій мисці вівсянки з медом.

— Я хотів яєць,— поскаржився він, побачивши Алейн.— Хотів яєць намолодо і трохи шинки.

Яєць не було, так само як і шинки. У коморах Гнізда вівса, кукурудзи і ячменю вистало б на цілий рік, але свіжі харчі з долини привозила байстріючка на ім'я Майя Стоун. А оскільки внизу табором стали лорди-декларанти, пробитися в долину Майя не могла. Лорд Белмор, який перший із шістьох досягнув Брами, відіслав Мізинчику крука з повідомленням, що більше свіжих харчів не буде, аж поки той не віддасть лорда Роберта. Це була не зовсім облога, але дуже схоже на те.

— Їстимеш яйця, скільки схочеш, коли повернеться Майя,— пообіцяла Алейн маленькому лордійчукові.— Вона привезе яйця, масло, дині й усілякі смаколики.

Але хлопчик не заспокоювався.

— А я хотів яйця сьогодні!

— Славний Робіне, яєць немає, ти це добре знаєш. Будь ласка, їж кашку, вона дуже смачна,— Алейн і собі з'їла ложку.

Роберт туди-сюди совав у мисці ложкою, але так і не підніс її до рота.

— Я не голодний,— вирішив він.— Хочу назад у ліжко. Вночі я так і не заснув. Я чув співи. Мейстер Колмон дав мені сновійного вина, але я все одного все чув.

Алейн опустила ложку.

— Якби хтось співав, я б теж це чула. Тобі просто сон лихий наснився, от і все.

— Ні, це був не сон,— йому на очі набігли сльози.— Марильйон знову співав. Твій тато каже, що він помер, але це не так.

— Це так.

Її лякали такі його розмови. Мало того, що він малий і хворобливий, а як він до всього ще й причинний?

— Славний Робіне, він помер. Марильйон занадто міцно любив твою леді-матір, він не міг пережити того, як з нею вчинив, отож і пішов у небо.

Алейн, як і Роберт, тіла не бачила, але не піддавала сумніву смерть співця.

— Його більше немає, правда.

— Але я чую його щонаочі. Навіть коли зачиняю віконниці й катуляю вуха подушкою. Твоєму татові слід було язика йому втнути. Я його просив, але він не послухався.

«Язык потрібен був, щоб зробити зізнання».

— Будь чемним хлопчиком і з'їж кашку,— попросила Алейн.— Будь ласка! За мене.

— Не хочу каші,— Роберт жбурнув ложку через усю залу. Відбившись від гобелена, вона залишила на білому шовковому місяці пляму вівсянки.— Лорд хоче яєць!

— Лорд з'їсть кашу й подякує,— почувся позаду голос Пітира.

Алейн озирнулася й угледіла Мізинчика на порозі разом з мейстром Колмоном.

— Слід слухатися лорда-оборонця, мілорде,— мовив мейстер.— Ваші лорди-прапорносці зараз піднімаються на гору, щоб скласти вам присягу, тож вам знадобляться сили.

Роберт потер кулаком ліве око.

— Відішліть їх геть. *Не* хочу їх бачити. Якщо з'являться тут, то полетять униз.

— Це дуже спокусливо, мілорде, але, боюся, я пообіцяв їм безпечний прийом,— сказав Пітир.— У будь-якому разі, запізно вже їх

проганяти. Натепер вони вже, може, й до Каменя видерлися.

— Чого вони не облишать нас? — застогнала Алейн.— Ми ж їм нічого не зробили. Чого вони від нас хочуть?

— Хочуть лорда Роберта. Його, а ще Видол,— посміхнувся Пітир.— Їх буде восьмеро. Лорд Нестор показує їм дорогу, а ще з ними Лін Корбрей. Сер Лін не з тих, хто стоятиме осторонь, коли на обрії видніється кров.

Слова його зовсім не заспокоїли її страхів. Лін Корбрей на дуелях убив людей, мабуть, не менше, ніж у боях. Остроги він заслужив під час Робертового повстання, знала Алейн, спершу воюючи проти лорда Джона Арина під брамою Мартингорода, а згодом — під його прапорами на Тризубі, де зарубав княжича Левина Дорнського, білого лицаря королівської варті. Пітир розповів, що княжич Левин був уже тяжко поранений на той час, коли хвиля бою вкинула його в останній танок з Леді Зневірою, але додав:

— Однак у присутності Корбрея цього ліпше не згадувати, бо хто на таке наважиться, дуже скоро отримає змогу особисто розпитати про це Мартела у пекельних палатах.

Якщо бодай половина з того, що переказують гвардійці лорда Роберта, правда, Лін Корбрей — небезпечніший за всіх шістьох лордів-декларантів разом узятих.

— Навіщо він їде сюди? — запитала Алейн.— Я гадала, Корбреї за вас.

— Лорд Лайонел Корбрей цілком підтримує моє правління,— мовив Пітир,— але брат його завжди чинить по-своєму. На Тризубі, коли поранили їхнього батька, саме Лін вихопив у нього Леді Зневіру й зарубав нападника. Поки Лайонел доправляв старого в обоз до мейстра, Лін повів атаку на дорнян, які загрожували Робертовому лівому флангу, розбив їхні шерехи й зарубав Левина Мартела. Тож коли старий лорд Корбрей помирав, Леді Зневіру він заповів меншому синові. Лайонел отримав землі, титул, замок і гроші, та все одно почувається обдуреним, у той час як сер Лін... ну, мене він любить не більше, ніж Лайонела. Він сам хотів отримати Лайсину руку.

— Я не люблю сера Ліна,— заявив Роберт.— Нехай не приїздить. Відішліть його назад, униз. Я йому дозволу приїздити не давав. Не сюди. Гніздо неприступне, казала мама.

— Ваша мама померла, мілорде. І поки вам не виповниться шістнадцять років, Гніздом правитиму я,— зронив Пітир і обернувся до згорбленої служниці, яка тупцювала біля сходів на кухню.— Мело, принесіть його милості нову ложку. Він хоче доїсти кашу.

— Не хочу! Хай каша летить геть!

Цього разу Роберт пожбурих усю миску, разом з кашею і медом. Пітир Бейліш спритно ухилився, а от мейстер Колмон не встиг. Дерев'яна миска врізалася йому просто в груди, а її вміст хляпнув на обличчя й на плечі. Мейстер заверещав зовсім не по-мейстерському.

Алейн же постаралася заспокоїти маленького лордйчука, тільки було вже запізно. Напад гніву вже опанував ним. Тремтячою рукою Роберт підхопив кварту молока, й вона теж полетіла. Коли він спробував підвестися, то перекинув стілець і сам гепнувся згори на нього. Одною ногою він зацідив Алейн у живіт з такою силою, що аж дух забило.

— Боги праведні,— зронив Пітир з відразою.

Мейстер Колмон, весь у каші на обличчі й у волоссі, став навколішки перед своїм підопічним, бурмочучи щось заспокійливе. Одна крапля повільно сповзала йому по правій щоці, нагадуючи велику сірувато-брунатну сльозу. «Цей напад не такий жахливий, як минулого разу»,— з надією подумала Алейн. На той час як припинилася трясця, на виклик Пітира з'явилося двоє гвардійців у небесно-блакитних плащах і сріблястих кольчугах.

— Віднесіть його назад у ліжку, щоб йому поставили п'явок,— звелів лорд-оборонець, і вищий гвардієць підхопив хлопчика на руки. «Я б сама могла його віднести,— подумала Алейн.— Він важить як лялька».

Колмон на мить затримався.

— Мілорде, переговори ліпше перенести на інший день. Напади в його милості погіршилися, відколи померла леді Лайса. Тепер вони частіші й дужчі. Я пускаю малюку кров так часто, як це допустимо, й даю йому сновійне вино і макове молочко, щоб краще спав, але...

— Він спить по дванадцять годин на добу,— сказав Пітир.— Однак час до часу йому треба й прокидатися.

Мейстер розчесав пальцями волосся, і каша полетіла на підлогу.

— Щоразу як його милість розхвилюється, леді Лайса давала йому цицьку. Архімейстер Еброз вважає, що материнське молоко має

цілющі властивості.

— Що ви радите, мейстре? Підшукати мамку для лорда Соколиного Гнізда й сторожа Видолу? А коли відлучимо його від грудей — у день весілля? Щоб він з мамчиної цицьки одразу зміг переключитися на жінчину,— лорд Пітир розреготався, і зразу стало зрозуміло, що він про це думає.— Така порада не підходить. Пошукайте інакшого способу. Хлопчик дуже любить солодке, так?

— Солодке? — перепитав Колмон.

— Солодке. Торти й пироги, желе й варення, мед у стільниках. Може, дрібка солод-сну в молоці допоможе? Одна щіпка, просто щоб заспокоїти його й попередити ці напади трясці.

— Щіпка? — мейстер ковтнув, і борлак на шиї заграв.— Крихітна щіпка... можливо, можливо. Небагато й нечасто, так, можна спробувати...

— Одна щіпка,— сказав Пітир,— перш ніж він постане перед лордами.

— Як накажете, мілорде,— мейстер поквапився геть, на кожному кроці стиха побрязкуючи ланцюгом.

— Батьку,— заговорила Алейн, коли він пішов,— з'їсте на сніданок миску каші?

— Ненавиджу вівсянку,— глянув він на неї поглядом Мізинчика.
— Краще вже поцілунок на сніданок!

Справжня донька не відмовилась би поцілувати батька, тож Алейн підійшла до нього й поцілувала — швидко цьомнула в щоку й миттю відступила.

— Як... шанобливо,— посміхнувся Мізинчик вустами, але очі не всміхалися.— Ну що ж, а тепер шанобливо слухай мої доручення. Перекажи кухарці, щоб нагріла червоного вина з медом і родзинками. Після довгого підйому гості наші змерзнуть і захочуть пити. Зустрінеш їх ти й запропонуєш закуски. Вино, хліб і сир. Який сир у нас іще лишився?

— Гострий білий і ароматний блакитний.

— Білий. І тобі ліпше перевдягнутися.

Алейн поглянула на свою сукню: темно-синій і насичено-червоний були кольорами Річкорину.

— Вона занадто відвер...?

— Вона занадто від Таллі. Лордам-декларантам може не сподобатися, що моя дочка-байстрючка гордовито походжає у сукнях моєї покійної дружини. Обери щось інакше. Чи варто нагадувати, щоб ти уникала і небесно-блакитного та кремового кольорів?

— Ні.

Небесно-блакитний і кремовий — це кольори дому Аринів.

— Восьмеро, ви кажете... А Бронзовий Йон теж з ними?

— Він єдиний, хто важить.

— Бронзовий Йон знає мене,— нагадала йому Алейн.— Гостював у Вічнозимі, коли син його поїхав на північ, щоб убраться в чорне...— (Вона тоді шалено закохалася в сера Веймара, але зараз пригадувала це смутно, бо трапилося це вічність тому, коли була вона ще маленькою дурненькою дівчинкою).— І це був не єдиний раз. Лорд Ройс бачив... бачив Сансу Старк на Королівському Причалі, під час правициного турніру.

Пітир поклав їй палець під підборіддя.

— Ройс міг зауважити гарненьке личко, тут я сумнівів не маю, але ж це було одне личко серед тисячі інших. Людина, яка б'ється на турнірі, має важливіші справи, ніж звертати увагу на дітей у натовпі. А у Вічнозимі Санса була ще маленькою дівчинкою з золотисто-каштановими косами. Моя ж донька — висока й гарна панна, й волосся в неї темно-каштанове. Чоловіки бачать те, що їм показують, — він поцілував її в ніс.— Звели Мадді розпалити коминок у світлиці. Я прийматиму лордів-декларантів саме там.

— Не у високій залі?

— Ні. Не дай боги, вони побачать мене біля престолу Аринів: ще подумують, що я зібрався його посісти. Така низькородна дупа не може і мріяти про такі високі подушки.

— У світлиці,— повторила вона. Слід було на цьому й зупинитися, але слова самі вихопилися: — А якби ви віддали їм Роберта...

— ...і Видол?

— Видол і так їхній.

— Переважно, це правда. Але не весь. До мене дуже добре ставляться в Мартингороді, а ще в мене є кількоро друзів серед лордів. Графтон, Ліндерлі, Лайонел Корбрей... хоча, твоя правда, вони не рівня

лордам-декларантам. Однак, Алейн, куди ти пропонуєш нам податися? Назад у мою міцну кріпость на Пальцях?

Вона про це вже міркувала.

— Джофрі дарував вам Гаренхол. Ви там законний лорд.

— Це просто титул. Мені потрібен був престол, щоб одружитися з Лайсою, а не віддавати ж Ланістерам мені Кичеру Кастерлі?

— Так, але замок усе одно ваш.

— І який замок! Палати як печери і зруйновані вежі, привиди і протяги, які висотують тепло, ніякої залоги там не вистачить... і ще ота маленька проблемка — прокляття.

— Прокляття — це вигадки з пісень і казок.

Це його, здається, розвеселило.

— Хтось уже склав пісню про Грегора Клігана, який помирає від удару отруйним списом? Чи про перекупного меча, який був перед ним і чиї руки-ноги сер Грегор відрубав по одній? Цей достойник відвоював замок у сера Ейморі Лорча, який отримав його від лорда Тайвіна. Одного з них придушив ведмідь, другого вбив карлик. І леді Вент, я чув, теж померла. Лотстони, Стронги, Гаровеї, знову Стронги... Гаренхол звів у могилу кожного, хто його торкнувся.

— То віддайте його лорду Фрею.

— Мабуть, так і зроблю,— розсміявся Пітир.— Або ще краще — нашій любій королеві Серсі. Хоча не варто мені про неї говорити погано — вона мені вислала чудові гобелени. Ось яка вона добра!

На саму згадку імені королеви Алейн закам'яніла.

— Вона не добра. Вона мене лякає. Якщо вона дізнається, де я...

— ...то мені доведеться вивести її з гри раніше, ніж я планував. Це якщо вона сама з гри не вийде ще раніше,— Пітир легенько посміхнувся, дражнячись.— У гри престолів навіть найменші фігури можуть чинити за власного волею. Іноді вони відмовляються робити хід, який ти для них запланував. Добре це затям, Алейн. Цей урок Серсі Ланістер ще отримає. А тепер... хіба ти не маєш обов'язків на сьогодні?

Обов'язки вона мала. Спершу вона подбала, щоб почали робити глінтвейн, тоді обрала гарне кружало гострого білого сиру, звеліла кухарці напекти хліба на двадцятьох — на той раз, якщо лорди-декларанти ще когось із собою прихоплять. «Щойно вони скуштують нашого хліба-солі, вони наші гості й не можуть нас скривдити». Фреї

порушили всі закони гостинності, убивши у Близнючках її леді-матір і брата, однак Алейн уявити не могла, щоб такий шляхетний лорд, як Йон Ройс, опустився до подібного.

Далі світлиця. Підлога тут була застелена мирським килимом, тож у циновках не було потреби. Алейн попросила двох слуг поставити довгий стіл і принести вісім важких дубових крісел зі шкіряними сидіннями. Якби то був бенкет, вона б одне крісло поставила в голові столу, а одне — в ногах, а ще по три — з обох боків, але ж це не бенкет. Отож вона звеліла слугам шість крісел поставити з одного боку, а два — з другого. На той час лорди-декларанти піднялися вже, мабуть, у Сніг. Навіть на мулах підйом забирав майже цілий день, а пішки людям доводилося сходити декілька днів.

Можливо, переговори лордів затягнуться допізна. Їм потрібно буде поставити нові свічки. Потому як Мадді розпалила коминок, Алейн послала її вниз пошукати ароматичні воскові свічки, які лорд Векслі подарував леді Лайсі, сподіваючись таким чином завоювати її руку й серце. Далі дівчина знову сходила на кухню, щоб перевірити справи з вином і хлібом. Усе начебто було гаразд, і ще лишався час для неї скупатися, вимити коси й перевдягнутися.

На мить вона затрималася перед сукнею з пурпурового шовку, тоді перед іншою — з синього оксамиту зі срібними вставками в прорізах, яка б відтінила очі Алейн, але зрештою пригадала, що Алейн — байстрючка, тож одягатися повинна відповідно. Тому вона обрала сукню пояркову, темно-брунатну й просту, гаптовану золотою ниткою на корсажі, рукавах і подолі листям і лозами. Сукня була скромна й їй до лиця, і до того ж таку могла вдягнути і служниця. Пітир віддав Алейн і всі прикраси леді Лайси, отож вона приміряла кілька намист, але всі вони були занадто викличні. Зрештою вона обрала оксамитову стрічку на шию, осінньо-золотаву. Гретчел принесла їй Лайсине срібне люстерко, й Алейн пересвідчилася, що колір стрічки ідеально пасує до її густого темно-каштанового волосся. «Лорд Ройс у житті не впізнає мене,— подумала вона.— Та я сама себе заледве впізнаю».

Почуваючись майже такою самою зухвалою, як Пітир Бейліш, Алейн Стоун начепила на обличчя посмішку й пішла вниз зустрічати гостей.

Соколине Гніздо — єдиний замок у Сімох Королівствах, де центральний вхід розташований нижче підземелля. Круті кам'яні сходи

здіймалися гірським схилом повз придорожні замки Камінь і Сніг, але біля Неба вони закінчувалися. Останні шістсот футів підйом був вертикальний, тобто потенційним гостям доводилося злізати з мулів і робити вибір. Можна було виїхати нагору, гойдаючись у дерев'яній корзині, в якій доправляли провізію, а можна було дертися кам'янистою ущелиною, тримаючись за опори, видовбані в скелі.

Лорд Редфорт і леді Вейнвуд, найстарші з лордів-декларантів, обрали підйом на коловороті, а потім кошик спустили ще раз — для гладкого лорда Белмора. Решта лордів подерлися самі. Алейн зустріла їх у Палаті півмісяця біля розпаленого вогню, привітала від імені лорда Роберта й подала хліб із сиром і гарячий глінтвейн у срібних кубках.

Пітир перед тим дав їй сувій з гербами, щоб вона всі вивчила, тож вона, якщо й не знала гостей з обличчя, впізнала їхні герби. Червоний замок — це лорд Редфорт: коротун з охайною сивою борідкою і лагідними очима. Леді Аня, єдина жінка серед лордів-декларантів, мала на собі темно-зелену накидку з розбитим колесом Вейнвудів, вишитим гагатовими намистинами. Шість срібних дзвоників на фіолетовому полі — це Белмор: черево як груша, а плечі круглі. Борода в нього була чистий жах: руда з сивиною, вона стирчала на всі боки з потрійного підборіддя. На відміну від нього, у Саймонда Темплтона борідка була чорна й гостра. Схожий на дзьоб ніс і крижані блакитні очі надавали лицарю Дев'ятизір'я подібності до якогось зграбного хижого птаха. На камзолі в нього красувалося дев'ять чорних зірок на перекладинах косоного хреста. Горностаєвий плащ молодого лорда Гантера ненадовго збив Алейн з пантелику, аж тут вона угледіла брошку, на яку він застібався: віяло з п'ятьох срібних стріл. Батько його правив Довголущям майже шістдесят років і помер так раптово, що позаочі люди шепотілися: це син йому допоміг, щоб швидше отримати спадок. І ніс, і щоки в Гантера червоніли як яблука, що свідчило про неабияку любов до вина, отож Алейн старалася підливати йому щоразу, тільки-но його кубок спорожніє.

Наймолодший у цьому товаристві мав на грудях трьох круків, які стискали в пазурах криваво-червоне серце. Каштанове волосся сягало плечей, а одне кучеряве пасмо падало на чоло. «Сер Лін Корбрей», — подумала Алейн, сторожко глянувши на його твердий рот і ворохобні очі.

Останніми з'явилися Ройси — лорд Нестор і Бронзовий Йон. Лорд Рунстону на зріст був як Гончак. Нехай сивий і зморшкуватий, лорд Йон і досі на вигляд був людиною кремезною, яка своїми велетенськими мозолястими долонями й молодших за нього переламає, мов галузку. Його суворе обличчя миттю викликало в Санси спогади про той раз, коли він приїздив у Вічнозим. Вона пригадувала його за столом, де він тихо перемовлявся з її матір'ю. Їй чувся його громовитий голос, який відлунював од мурів, коли лорд Йон повертався з полювання з перекинутим через сідло оленем. Внутрішнім зором вона бачила його у дворі з тренувальним мечем у руці: уже вклавши на землю Сансиного батька, він розвернувся й побив і сера Родрика. «Він мене впізнає. Як він може не впізнати?» Вона обміркувала ідею кинутися йому в ноги і благодати його захисту. «Він не захотів воювати за Роба, навіщо йому воювати за мене? Війні кінець, а Вічнозим упав».

— Лорде Ройс,— боязко запитала вона,— вип'єте кубок вина, щоб зігрітися?

Синювато-сірі очі Бронзового Йона ховалися під такими кущистими бровами, яких Алейн у житті не бачила. Коли він опустил на неї погляд, між бровами залягла складка.

— Ми знайомі, дівчино?

Алейн мов язика проковтнула, але її врятував лорд Нестор.

— Алейн — незаконна донька лорда-оборонця,— різко кинув він до свого кузена.

— А мізинчик нашого Мізинчика часу не марнував,— зронив Лін Корбрей з лукавою посмішкою. Белмор розреготався, й Алейн відчула, що в неї рожевіють щоки.

— Скільки тобі, дитино? — запитала леді Аня.

— Чо... чотирнадцять, міледі...— (На мить вона й забула, скільки років повинна мати Алейн).— І я не дитина, а розквітла панна.

— Але квіточку ще ніхто не зірвав, сподіваюся,— мовив молодий лорд Гантер з-під кущистих вусів, під якими цілком ховався рот.

— Поки що,— сказав Лін Корбрей, так наче вона взагалі не присутня.— Але вона вже дозріла, недовго лишилося.

— Це такі манери виховують у Селитьбі Серця? — поцікавилася Аня Вейнвуд; у її косах уже майнула сивина, навколо очей залягли «курячі лапки», а шкіра під підборіддям обвисла, проте леді Аня й досі

випромінювала шляхетність.— Дівчина юна й ніжна, але встигла доволі надивитися жахів. Прикусіть язика, сер.

— Мій язик — то моя справа,— відтяв Корбрей.— А ваша милість ліпше за своїм хай стежить. Я ніколи не любив, щоб мене шпетили,— це вам чимало небіжчиків могли би підтвердити.

Леді Вейнвуд відвернулася.

— Проведи нас ліпше до батька, Алейн. Що раніше ми з цим покінчимо, то краще.

— Лорд-оборонець очікує на вас у світлиці. Прошу мілордів за мною.

З Палати півмісяця вони піднялися крутими мармуровими сходами, проминаючи крипту й «підземелля», пройшли попід трьома душниками (лорди-декларанти вдали, що не помітили їх). Незабаром Белмор уже пахав, як ковальські міхи, а Редфортове обличчя посіріло, як його волосся. Вартові нагорі сходів підняли звідні ґрати.

— Сюди, будь ласка, мілорди,— повела їх Алейн через аркаду, завішану дюжиною пишних гобеленів. Під дверима світлиці стояв сер Лотор Брун. Відчинивши перед гостями двері, він увійшов останнім.

Пітир сидів за довгим столом з кубком вина в руці, передивляючись білосніжний пергамент. Коли увійшли лорди-декларанти, він звів очі.

— Мілорди, ласкаво просимо. І вас теж, міледі. Знаю, підйом нелегкий. Будь ласка, сідайте. Алейн, люба, принеси нашим шляхетним гостям ще вина.

— Як зволите, батьку.

Вона з приємністю зауважила, що свічки вже запалили, і в світлиці пахло мускатним горіхом і дорогими прянощами. Алейн пішла по карафу, поки гості всідалися рядочком... усі, крім Нестора Ройса, який, повагавшись, обійшов стіл і зайняв порожнє крісло біля лорда Пітира, а також Ліна Корбрея, який став біля коминка. Поки він грів руки, рубін у формі серця на головці руків'я в нього на мечі червоно поблискував. Алейн бачила, як Лін Корбрей посміхнувся до сера Лотора Бруна. «Як на людину немолоду, сер Лін доволі гарний,— подумала Алейн,— однак посмішка його мені не подобається».

— Я тут читаю вашу знамениту декларацію,— заговорив Пітир.— Краса! Не знаю, який мейстер її писав, але в нього дар сплітати слова. Шкода тільки, що ви й мене її підписати не запросили.

Це заскочило присутніх зненацька.

— Вас? — зронив Белмор.— Підписати?

— Пером я володію незгірше за інших, і ніхто не любить лорда Роберта більше, ніж я. Що ж до отих «лукавих друзів» і «лихих радників», гадаю, нам слід винищити їх до ноги. Мілорде, я до ваших послуг, душею і серцем. Прошу, покажіть, де тут підписувати.

Алейн, яка наливала вино, почула, як хихикнув Корбрей. Решта, схоже, розгубилися, поки Бронзовий Йон Ройс, хруснувши кісточками, не сказав:

— Ми прийшли не підпис від вас отримати. І не в словесні ігри гратися, Мізинчику.

— Шкода! Бо я люблю погратися в слова,— Пітир відклав пергамент убік.— Але як zvolите. Поговорімо відверто. Чого ви хочете від мене, мілорди й міледі?

— Від вас — нічого,— втупився Саймонд Темплтон у лорда-оборонця холодним блакитним поглядом.— Ми хочемо, щоб ви забралися геть.

— Забрався? — вдавано здивувався Пітир.— І куди ж мені податися?

— Корона зробила вас лордом Гаренхолу,— зауважив молодий лорд Гантер.— Цього будь-кому має бути достатньо.

— Приріччя точно потребує лорда,— сказав старий Гортон Редфорт.— Річкорин в облозі, Бракен і Блеквуд воюють уже відкрито, а беззаконники вільно гуляють обома берегами Тризуба, грабуючи і вбиваючи скільки заманеться. Хай куди їдеш — усе завалено непохованим трупом.

— Вас послухати — все так заманливо звучить, лорде Редфорт,— відказав Пітир,— але проблема в тому, що в мене тут нагальні справи. Та й про лорда Роберта не слід забувати. Невже хочете, щоб я тягнув хворобливу дитину просто у вир різанини?

— Його милість залишиться у Ви долі,— оголосив Йон Ройс.— Я збираюся забрати хлопчика до себе в Рунстон і виростити з нього лицаря, яким пишався б Джон Арин.

— А чому саме в Рунстон? — здивувався Пітир.— Чому не в Залізодуб чи Редфорт? Чому не в Довголуччя?

— Будь-який з цих замків підійде,— заявив лорд Белмор,— і свого часу його світлість відвідає їх усі.

— Справді? — у Пітировому голосі звучав натяк на невпевненість.

— Лорде Пітире,— зітхнула леді Аня,— якщо хочете нацькувати нас одне на одного, то ліпше не марнуйте зусиль. Ми тут дотримуємося одностайного погляду. Рунстон підходить нам усім. Лорд Йон виростив трьох власних чудових синів, тож немає людини, яка б ліпше виховала маленького лорда. Мейстер Гелівег старший і досвідченіший за вашого мейстра Колмона, він краще впорається з проблемами лорда Роберта. У Рунстоні хлопчик учитиметься мистецтва війни в Сильного Сема Стоуна. Кращого військового інструктора годі сподіватися. Септон Лукос потурбується про духовний бік його життя. У Рунстоні живуть хлопчики його віку, а це для нього ліпше товариство, ніж літні жінки й перекупні мечі, якими він оточений сьогодні.

Пітир Бейліш пальцями розчесав борідку.

— Його світлості товариство потрібне, не заперечую. Однак Алейн навряд чи можна назвати літньою жінкою. Лорд Роберт дуже любить мою доньку, він вам сам про це залюбки скаже. І до того ж я попросив лорда Графтона й лорда Ліндерлі прислати до мене своїх синів за годованців. Обидва вони мають хлопчиків Робертового віку.

— Двоє цуценят від пари кімнатних песиків! — розреготався Лін Корбрей.

— Але Роберту потрібен поряд і старший хлопчик. Перспективний юний зброєносець, скажімо. Хтось, ким би він захоплювався, кого б хотів наслідувати...— Пітир обернувся до леді Вейнвуд.— У вас у Залізодубі є саме такий хлопець, міледі. Може, ви погодитися відіслати до мене Гарольда Гардинга?

Аня Вейнвуд, схоже, була приємно здивована.

— Лорде Пітире, я такого зухвалого злодія в житті не стрічала!

— Хлопця я викрадати не збираюся,— сказав Пітир,— вони з Робертом мають подружитися.

Бронзовий Йон Ройс нахилився вперед.

— Певна річ, лорд Роберт повинен подружитися з юним Гарі, тож він... приїде в Рунстон, під мою опіку, як мій годованець і зброєносець.

— Віддайте нам хлопчика,— мовив лорд Белмор,— і зможете цілий і неушкоджений виїхати з Видолу, щоб посісти належне вам місце у Гаренхолі.

Пітир кинув на нього осудливий погляд.

— Ви натякаєте, що в іншому разі я можу отримати ушкодження, мілорде? Не можу уявити, чого б це. Моя покійна дружина вважала, що належне мені місце тут.

— Лорде Бейліш,— заговорила леді Вейнвуд,— Лайса Таллі була вдовицею Джона Арина й матір'ю його сина, вона правила тут як регентша. А ви... будьмо щирі: ви не Арин, лорд Роберт вам не кривний родич. За яким правом ви зібралися правити нами?

— Наскільки пригадую, Лайса призначила мене лордом-оборонцем.

— Лайса Таллі,— сказав молодий лорд Гантер,— так посправжньому і не прижилася у Видолі, вона не мала права розпоряджатися нами.

— А лордом Робертом? — запитав Пітир.— Ваша милість зараз скаже, що Лайса Арин не мала права розпоряджатися і власним сином? Досі Нестор Ройс сидів мовчки, але тут голосно заговорив.

— Колись я сам сподівався одружитися з леді Лайсою. Так само як батько лорда Гантера й син леді Ані. Корбрей півроку біля неї крутився. Якби вона обрала когось із нас, зараз ніхто б не піддавав сумніву його право називатися лордом-оборонцем. Але вона, так уже сталося, обрала лорда Мізинчика й доручила свого сина під його опіку.

— Він був і сином Джона Арина також, кузене,— зауважив Бронзовий Йон, нахмурившись на доглядача Місячної брами.— Тож він належить Видолу.

Пітир вдав збентеження.

— Але ж Соколине Гніздо — така сама частина Видолу, як і Рунстон. Чи хтось його перемістив деінде?

— Жартуйте скільки заманеться, Мізинчику,— випалив лорд Белмор.— Хлопчик поїде з нами.

— Мені прикро вас розчаровувати, лорде Белмор, однак мій пасинок залишиться тут, зі мною. Здоров'я в дитини не таке вже й міцне, ви добре це знаєте. Подорож стане для нього великим випробуванням. Як його вітчим і лорд-оборонець, я цього дозволити не можу.

Прочистивши горло, заговорив Саймонд Темплтон:

— Ми привели під гору по тисячі вояків, Мізинчику.

— Чудове місце для них.

— За потреби можемо й більше зібрати.

— Ви мене війною лякаєте, сер? — у Пітировому голосі не було й натяку на страх.

— Ми отримаємо лорда Роберта,— сказав Бронзовий Нон.

На мить здалося, що переговори зайшли у глухий кут, аж тут Лін Корбрей відвернувся від вогнища.

— Мене вже від цього нудить. Якщо довго балакати з Мізинчиком, він вас зрештою без майток залишить. Єдиний спосіб залагодити цю суперечку — криця,— він витягнув довгого меча.

— У мене меча немає, сер,— розвів руками Пітир.

— Це легко виправити,— сказав Корбрей; світло свічок замерехтіло на димчасто-сірому лезі, такому темному, аж нагадало Сансі про Лід — батьків меч.— Он у вашого Ябкожера є клинок. Скажіть, щоб віддав вам, або он кинджалом скористайтесь.

В Алейн на очах Лотор Брун потягнувся по меча, та клинки не встигли зіткнутися: у гніві підвівся Бронзовий Нон.

— Опустіть меча, сер! Ви Корбрей чи Фрей? Ми тут гості.

— Це просто негідно,— піджала губи леді Вейнвуд.

— Сховайте меча в піхви, Корбрею,— луною підхопив молодий лорд Гантер.— Ви нас усіх ганьбите.

— Ну ж бо, Ліне,— м'якше додав Редфорт.— Це нічого не дасть. Вклади Леді Зневіру в ліжко.

— Міледі відчуває спрагу,— не здавався сер Лін.— Пускаючись у танок, вона любить хильнути крапельку червоного.

— Ваша леді сьогодні не втамує спраги,— Бронзовий Йон заступив Корбрею дорогу.

— Лорди-декларанти,— пирхнув Лін Корбрей.— Краще б ви підписалися як «шість бабусь».

Вклавши темного меча назад у піхви, він вийшов, відіпхнувши плечем Бруна так, наче взагалі його не бачить. Алейн чула, як помалу стихають його кроки.

Аня Вейнвуд і Гортон Редфорт обмінялися поглядами. Гантер, допивши вино, знову підставив кубок.

— Лорде Бейліш,— заговорив сер Саймонд,— ви маєте пробачити нам цю виставу.

— Так-таки й маю? — Мізинчик підпустив холод у голос.— Це ви його сюди привели, мілорди.

— Ми не мали наміру...— почав був Бронзовий Йон.

— Це ви його сюди привели. Я маю повне право викликати вартових і всіх вас заарештувати.

Гантер з такою люттю скочив на ноги, що мало не вибив карафу з рук Алейн.

— Ви обіцяли нам безпечне перебування!

— Так. Тому подякуйте, що в мене уявлення про честь суворіше, ніж у декого,— сказав Пітир таким сердитим голосом, якого Алейн у нього ще зроду не чула.— Я прочитав вашу декларацію і вислухав ваші вимоги. А тепер послухайте мої. Заберіть свої війська з-під гори, їдьте додому й дайте спокій моєму синові. Безуряддя тут і справді мало місце, не заперечуватиму, але винна в ньому Лайса, а не я. Дайте мені рік, і за допомогою лорда Нестора я обіцяю вам налагодити справи так, що ні в кого з вас не буде приводу нарікати.

— Це ви так кажете,— мовив Белмор.— Та чи можна вам довіряти?

— Ви ще наважуєтесь робити такі закиди *мені*? Це не я заголив крицю на переговорах. Ви тут пишете, що хочете захистити лорда Роберта, і при цьому їжу до нього не пропускаєте. Цьому слід покласти край. Я не воїн, але я воюватиму, якщо ви не знімете облоги. У Видолі є й інші лорди, окрім вас, і Королівський Причал теж надішле мені людей. Якщо ви хочете війни — так і скажіть, і Видол потоне у крові.

Алейн побачила в очах лордів-декларантів вагання.

— Рік — не такий уже й довгий строк,— невпевнено мовив лорд Редфорт.— Можливо... якщо ви дасте гарантії...

— Ніхто з нас не хоче війни,— визнала леді Вейнвуд.— Осінь добігає кінця, тож час готуватися до зими.

Белмор прочистив горло.

— А наприкінці року...

— ...якщо я не наведу лад у Видолі, я охоче відступлю своє місце лорда-оборонця,— пообіцяв їм Пітир.

— Це більш ніж справедливо,— втрутився лорд Нестор Ройс.

— Але ніякого відступництва,— наполягав Темплтон.— Ніяких зрад і бунтів. Ви маєте присягнутися.

— Залюбки,— озвався Пітир.— Мені потрібні друзі, а не вороги. Я дарую вам усім прощення, якщо хочете, засвідчу це письмово.

Навіть Ліну Корбрею. Брат у нього — чудова людина, нема чого ганьбити шляхетний дім.

Леді Вейнвуд обернулася до решти лордів-декларантів.

— Мілорди, може, варто порадитися?

— Немає потреби. Очевидно, що він переміг,— Бронзовий Йон сірими очима зміряв Пітира Бейліша.— Ви мені не подобається, але схоже на те, що свій рік ви отримаєте. То скористайтеся ним якнайкраще, мілорде. Не всіх із нас вам вдалося обдурити,— він з такою силою шарпнув двері, що аж зірвав їх із завіс.

Трохи згодом влаштували такий собі бенкет, хоча Пітиру довелося перепросити за скромне частування. Привели Роберта в блакитно-кремовому камзолі, й він люб'язно зіграв маленького лорда. Бронзовий Йон на бенкет не залишився: він уже почав довгий спуск із Соколиного Гнізда, як і сер Лін Корбрей перед ним. Решта лишилися до ранку.

«Він їх зачаклував»,— думала Алейн поночі, лежачи в ліжку й дослухаючись до завивання вітру за вікнами. Вона гадки не мала, звідки взялися підозри, та щойно це спало їй на думку, вона вже не могла заснути. Вона крутилася й вертілася, і думка гризла її, як собака — стару кістку. Нарешті Алейн підвелася і, вдягнувшись, залишила Гретчел бачити десятий сон.

Пітир ще не лягав: він писав листа.

— Алейн,— мовив він,— люба! Що привело тебе сюди так пізно?

— Просто хочеться знати. Що буде за рік?

Він відклав перо.

— Редфорт і Вейнвуд уже літні люди. Хтось із них може померти (ба й обидва). Гілвуд Гантер загине від рук власних братів. Швидше за все, це зробить юний Гарлан, який підлаштував і смерть лорда Іона. Хто вкрав мідяк, вкраде і срібняк, ось моя улюблена приказка. Белмор захланний, його можна підкупити. З Темплтоном я подружуся. Бронзовий Йон Ройс, боюся, й надалі виявлятиме ворожість, та доки він лишається на самоті, він не становить справжньої загрози.

— А сер Лін Корбрей?

У його очах танцювало полум'я свічки.

— Сер Лін залишиться моїм заклятим ворогом. З кожним стрічним говоритиме про мене з презирством і ненавистю, радо пропонуватиме свого меча всім змовникам, які замислять скинути мене.

Тут її підозри перетворилися на певність.

— І як ви збираєтеся винагородити його за послуги?

Мізничик уголос розреготався.

— Золотом, хлопчиками й обіцянками, звісно. Сер Лін — людина простих запитів, люба моя. І йому до смаку тільки золото, хлопчики і різанина.

Серсі

Король закопив губу.

— Хочу сидіти на Залізному троні,— повідомив він.— Ти завжди дозволяла Джофу там посидіти.

— Джофрі було дванадцять років.

— Але ж я — король! І трон належить мені.

— Хто тобі таке сказав? — Серсі затамувала подих, щоб Доркас могла тугіше затягнути корсет. Дівчина вона була дебела, набагато дужча за Сенель, от тільки незграбніша.

— Ніхто мені не говорив,— почервонів Томен.

— Ніхто? Це так ти кличеш свою леді-дружину? — мовила королева: від цього бунту тхнуло намовами Марджері Тайрел.— Якщо збрешеш мені, я не матиму іншого вибору, як послати по Пейта і веліти відшмагати його до крові...— (Пейт був у Томена хлопчиком для биття, а перед тим — у Джофрі).— Ти цього хочеш?

— Ні,— похмуро пробурмотів король.

— Хто тобі сказав?

Він почовгав ногами.

— Леді Марджері...— Томен добре знав, що не варто називати її королевою в присутності матері.

— Отак краще. Томене, я займаюся важливими справами, яких тобі в такому юному віці не зрозуміти. Мені тільки бракувало за спиною маленького дурненького хлопчика, яких крутитиметься на троні й відвертатиме мою увагу дитячими питаннями. Я так розумію, Марджері вважає, що ти маєш відвідувати і всі засідання ради?

— Так,— визнав він.— Каже, що мені треба вчитися бути королем.

— Коли трохи підростеш, сидітимеш на всіх радах, на яких схочеш,— сказала йому Серсі.— Запевняю тебе, дуже швидко це тобі набридне. Роберт на тих засіданнях засинав...— («Якщо взагалі туди приходив»)— Він любив полювати на звірину і птахів, а всі нудні справи передоручав лорду Арину. Пам'ятаєш його?

— Він помер від болю в животі.

— Так, бідолаха помер. А якщо вже так тобі кортить чогось навчитися, то вивчи ліпше імена всіх королів Вестеросу і всіх правиць, які їм служили. Можеш переказати мені їх завтра.

— Так, мамо,— покірливо озвався він.

— Ось і молодець.

Влада була в її руках, і Серсі не збиралася її віддавати, поки Томен не досягне повноліття. «Я довго чекала, і він може почекати. Я все життя чекала». Вона грала роль смиренної доньки, сором'язливої нареченої, поступливої дружини. Вона терпіла п'яні ласки Роберта, ревності Джеймі, глузи Ренлі, хихикання Вейрису, терпіла Станіса з його нескінченим скреготом зубовним. Вона боролася з Джоном Арином, з Недом Старком, зі своїм лихим, зрадливим і кровожерним братом-карликом, усякчас обіцяючи собі, що одного дня прийде і її черга. «Якщо Марджері Тайрел зібралася підступно вкрасти в мене мою годину слави, ліпше хай двічі подумає перед тим».

Снідала Серсі в кепському гуморі, й поліпшився він нескоро. Решту ранку вона провела з лордом Гайлзом за його обліковими книгами, слухаючи, як він щось там кашляє щодо зірок, оленів і драконів. Після нього з'явився лорд Вотерз зі звітом, що три перші дромони майже добудовані, але потрібно ще трохи золота, щоб довершити їх у всій пишноті, на яку вони заслуговують. Королева залюбки вдовольнила його прохання. Під розважання Сновиди королева обідала в товаристві представників купецької гільдії, вислуховуючи їхні скарги на горобців, які вештаються вулицями і сплять на площах. «Можливо, доведеться наказати золотим плащам повиганяти отих горобців з міста»,— саме подумала королева, коли втрутився Пайсел.

Великий мейстер останнім часом на радах постійно буркотів. На останньому зібранні він страшенно нарікав на капітанів, яких обрав на дромони Оран Вотерз. Вотерз волів набирати людей молодих, у той час як Пайсел переконував брати досвідчених, наполягаючи, що

командування дромонами має перейти капітанам, які вціліли в полум'ї Чорноводдя. «Загартовані вояки, які довели свою відданість»,— ось як він їх називав. Серсі ж називала їх стариганями й пристала на бік лорда Вотерза. «Довели ці люди хіба те, що добре вміють плавати,— сказала вона.— Жодна матір не повинна пережити власних дітей, і жоден капітан — власний корабель». Пайсел це зауваження сприйняв не дуже люб'язно.

Сьогодні вигляд він мав не такий роздратований, навіть спромігся вичавити подобу тремкої посмішки.

— Ваша світлосте, добрі новини,— оголосив він.— Вайман Мандерлі виконав ваш наказ і відрубав голову цибулевому лицарю лорда Станіса.

— Це вже точно?

— Його руки й голову виставили на мурах Білої Гавані. Так заявив лорд Вайман, а Фреї підтвердили. Самі бачили ту голову з цибулею в роті. І долоні характерні: на одній вкорочені пальці.

— Дуже добре,— мовила Серсі.— Відішліть до Мандерлі птаха з повідомленням, що тепер його сина повернуть, оскільки він засвідчив свою відданість.

Скоро в Білу Гавань повернеться королівський мир, а Руз Болтон зі своїм байстрюком уже затискають Кейлінський Рів з півдня й півночі. Щойно вони візьмуть Рів, то зможуть з'єднати свої сили й вибити залізних і з Торенового Квадрату, і з Пуцанського Насипу. Це має забезпечити їм підтримку нескорених прапороносців Неда Старка, коли прийде пора виступити проти лорда Станіса.

Тим часом на півдні Мейс Тайрел уже став величезним табором під мурами Штормокраю, і дві дюжини метавок уже жбурляють каміння в товсті замкові стіни, хоча поки що без особливого успіху. «Справжній вояк лорд Тайрел! — подумала королева.— Треба йому взяти за герб гладуна, що на дупі сидить».

По обіді з'явився на аудієнцію похмурий браавоський посланець. Серсі два тижні відкладала зустріч з ним і радо тягнула б час ще рік, але лорд Гайлз заявив, що більше не може впоратися з посланцем... а королева вже почала сумніватися, що узагалі бодай з чимось він здатен упоратися. Гайлз здатен хіба що кашляти.

Ного Димітис — ось як називався браавосянин. Дразливе ім'я для дразливої людини. Голос у нього теж був дразливий. Поки він

говорив, Серсі совалася в кріслі, не певна, скільки ще вона витримає його залякування. Позаду неї вивищувався Залізний трон, і його зубці й зазублини відкидали на підлогу химерні тіні. На троні мали право сидіти лише король або його правиця. Серсі сиділа біля підніжжя, на позолоченому дерев'яному кріслі, заваленому малиновими подушками.

Щойно браавосянин зробив паузу, щоб набрати в груди повітря, королева не прогавила нагоди.

— Думаю, це питання радше до нашого лорда-підскарбія.

Однак така відповідь, схоже, не припала шляхетному Ного до душі.

— Я розмовляв з лордом Гайлзом уже шість разів. Він, кашляючи на мене, тільки й перепрошує, ваша світлосте, але золото так і не надходить.

— Поговоріть з ним усьоме,— люб'язно запропонувала Серсі.— Число сім для наших богів священне.

— Бачу, ваша світлість жартує.

— Коли я жартую, я всміхаюся. А ви бачили в мене усмішку? Чи чули сміх? Запевняю вас: коли я жартую, всі сміються.

— Король Роберт...

— ...помер,— відтяла вона гостро.— Залізний банк отримає свої гроші, щойно ми придушимо заколот.

Чоловік мав нахабство нахмуритися до неї.

— Ваша світлосте...

— Аудієнція закінчена,— мовила Серсі, з якої на сьогодні вже було досить.— Пане Мірине, проведіть шляхетного Ного Димітиса до дверей. Пане Озмунде, можете провести мене назад у покої.

Скоро прибудуть гості, а ще слід скупатися й перевдягнутися. Вечеря теж обіцяє бути нудною. Нелегка це справа — керувати королівством, а тим паче сімома.

На сходах до Серсі приєднався сер Озмунд Кетлблек, високий і стрункий у своєму білому вбранні королівського вартового. Упевнившись, що тут вони цілком самі, Серсі взяла його під руку.

— Як ся має ваш менший брат?

— А... ну, добре, от тільки...— зняковів сер Озмунд.

— Тільки? — у голосі королеви прозвучав натяк на гнів.— Мушу зізнатися, мені вже уривається терпець. Любому Озні давно вже час узятися за нашу кобилку. Я призначила його Томеновим присяжним

щитом, щоб він щодня мав змогу бути в товаристві Марджері. Він мав би вже зірвати ружу. Чи маленька королева сліпа до його принад?

— З принадами у нього все гаразд. Він же Кетлблек, зрештою. Перепрошую,— сер Озмунд запустив пальці в масну чорну чуприну.— Проблема в ній.

— І в чому полягає ця проблема? — поцікавилася королева, в якій вже почали закрадатися сумніви щодо сера Озні. Можливо, хтось інший полюбився б Марджері більше. Оран Вотерз із його сріблястим волоссям, або дужий здоровань на взір сера Толада.— Панна віддає перевагу комусь іншому? Ваш брат для неї лицем не вийшов?

— Вийшов-вийшов. Два дні тому, він розповідав, вона торкалася його шрамів. «Яка це жінка вам таке зробила?» — запитала вона. Озні й не обмовився ніколи, що то була жінка, але вона звідкись дізналася. Може, хтось їй розбавив. І ще він каже, коли вони розмовляють, вона завжди його торкається. Розправляє брижі в нього на плащі, відкидає йому з чола чуба, ото таке. Одного разу біля мішеней вона попросила, щоб він показав їй, як тримати лука, тож йому довелося обійняти її. Озні переказує їй масні жартики, і вона сміється, а потім сама розповідає жарти ще масніші. Ні, вона його хоче, це очевидно, але...

— Але? — підохотила Серсі.

— Вони ніколи не бувають самі. Майже завжди з ними король, а коли його поряд немає, є хто-небудь інший. Разом з нею сплять двоє фрейлін, щоночі різні. Ще двоє снідають з нею й допомагають вдягнутися. Молиться вона зі своєю септою, читає з кузиною Елінор, співає з кузиною Аллою, шиє з кузиною Меґою. Якщо не їздить полювати з соколом разом Джанною Фосовей і Мері Крейн, то грається у «приходь до мене в замок» з тою Булверовою малою. Ніколи не їздить на верхові прогулянки без почту — бере з собою чотирьох-п'ятьох компаньйонів і щонайменше дюжину гвардійців. І завжди навколо неї чоловіки, навіть у Дівосклепі.

— Чоловіки,— зронила королева. Це вже щось. Це відкриває можливості.— І які ж це чоловіки, скажіть, будь ласка?

— Співці,— знизав плечима сер Озмунд.— Вона дуріє від співців, штукарів тощо. Приходять і лицарі, які мліють від її кузин. Найгірший з них сер Толад, каже Озні. Цей рослявий йолоп, схоже, сам не знає, кого він хоче — Елінор чи Аллу, але точно знає, що хоче її до колькок. Вчащають з візитами й близнюки Редвини. Гоблін носить квіти й

фрукти, а Горе приходить з лютнею. Якщо послухати Озні, придушений кіт пищить милозвучніше. І завжди під ногами крутиться отой з Літніх островів.

— Джалабар Ксо? — Серсі саркастично пирхнула.— Швидше за все, випрошує золото й мечі, щоб відвоювати собі батьківщину.

Під коштовностями й пір'ям у Ксо насправді ховається звичайнісінький шляхетний жебрак. Роберт міг одним рішучим «ні» покласти край його набридливому канюченню, але ідея завоювати Літні острови вельми приваблювала цього п'яного неотесу, її чоловіченька. Понад сумнів, він мріяв про темношкірих дівок з вугільно-чорними пипками, голісіньких під мантиями з пір'я. Отож замість «ні» Роберт завжди казав Ксо: «Наступного року»,— от тільки цей наступний рік так ніколи й не наступив.

— Просив він щось чи ні, я не знаю, ваша світлосте,— відповів сер Озмунд.— Озні каже, він учить їх літньої мови. Самого Озні не вчить, звісно, а тільки коро... тобто кобилку та її кузин.

— Кобила, що розмовляє літньою мовою, викличе сенсацію,— сухо сказала королева.— Перекажи брату, щоб тримав остроги добре нагостреними. Можете бути певні, я знайду можливість влаштувати, щоб він нарешті осідлав кобилку.

— Я перекажу йому, ваша світлосте. Він дуже хоче на ній поїздити, повірте мені. Вона гарненька, ця кобилка.

«Це мене він хоче, дурню,— подумала королева.— А в Марджері між ногами ховається його титул лорда». Хай як вона любила Озмунда, іноді він видавався їй таким самим тугодумом, як і Роберт. «Сподіваюся, меч у нього гостріший за розум. Бо може прийти день, коли він знадобиться Томену».

Саме переходили тінь, яку відкидала зруйнована Вежа правиці, коли їх двох накрила хвиля радісних вигуків. На тому кінці двору якийсь зброєносець поцілів списом у мішень, і поперечка на ній аж крутонулася. Більше за всіх раділа Марджері Тайрел зі своїми курками. «Багато галасу надаремно. Можна подумати, що хлопчина турнір виграв». Аж тут Серсі з подивом побачила, що на рисаку сидить Томен, вбраний у золочені лати.

Королеві нічого не лишалося, як начепити на обличчя усмішку й підійти до сина. Наблизилася вона в той час, коли Лицар Квітів допомагав йому злізти з коня. Хлопчик аж засапався від збудження.

— Бачили? — питав він у всіх навколо.— Я зробив усе саме так, як сказав сер Лорас. Ви бачили, пане Озні?

— Так,— відгукнувся Озні Кетлблек.— Прегарне було видовище.

— Ви в сідлі сидите краще за мене, ваша світлосте,— втулив сер Дермот.

— І спис у мене зламався. Пане Лорасе, ви чули?

— Тріск був громовитий,— мовив сер Лорас; його білий плащ застібався на плечі на золоту брошку з нефритовою ружею, а вітер художньо розкуйовдив каштанові кучері.— Ви чудово впоралися, але одного разу замало. Завтра потренуетесь знову. Тренуватися слід щодня, поки не виробите твердий удар — сулиця має стати продовженням руки.

— Я залюбки!

— Це було неймовірно! — Марджері, опустившись на одне коліно, поцілувала короля у щоку й обійняла однією рукою.— Стережися, братику,— попередила вона Лораса,— мій доблесний чоловік за кілька років, певна, і тебе скине з коня.

Троє кузин були цілком з нею згодні, а ота клята Булверова мала заходилася стрибати навколо, наспівуючи:

— Томен стане чемпіоном, чемпіоном, чемпіоном!

— Коли виросте,— сказала Серсі.

Усмішки поблякли, як троянди на морозі. Стара віспувата септа перша прихилила коліно. Її приклад наслідували й інші, окрім маленької королеви і її брата.

Томен, здавалося, не відчув холоду, який завис у повітрі.

— Мамо, ти бачила? — щасливо випалив він.— Я зламав списа об щит, а мішок мене не вдарив!

— Я спостерігала за тобою через двір. Ти гарно впорався, Томене. Але я від тебе іншого й не очікувала. Лицарський поєдинок у тебе в крові. Одного дня на арені ти станеш першим, як був твій батько.

— Ніхто перед ним не встоїть,— манірно всміхнулася до королеви Марджері Тайрел.— Але я не знала, що король Роберт так добре виступав у двобоях. Розкажіть нам, будь ласка, в яких турнірах він переміг? Яких видатних лицарів скинув з коня? Знаю, король залюбки послухає про батькові перемоги.

У Серсі по шиї поповз рум'янець. Дівчина піймала її на гачок! Роберт Баратеон, якщо по правді, до поєдинків ставився байдуже, Під

час турнірів він надавав перевагу рукопашній, де можна потовкти суперників до крові тупим топором або келегюм. Королева думала про Джеймі, коли отак казала. «Я забулася, а це не схоже на мене».

— Роберт переміг у турнірі на Тризубі,— змушена вона була викручуватися.— Переміг королевича Рейгара й оголосив мене королевою кохання і краси. Дивно, що ти не знаєш цієї історії, невістко... Пане Озмунде,— змінила вона тему, не даючи Марджері часу щось відповісти на це,— будьте ласкаві, допоможіть моєму синові зняти обладунки. Пане Лорасе, ходімо зі мною. Маю перемовитися з вами.

Лицарю Квітів не було куди подітися — він побіг за нею, як цуценя, яким, власне, і був. Серсі заговорила, коли вони опинилися вже на гвинтових сходах.

— Чия була це ідея, скажіть-но?

— Моєї сестри,— зізнався він.— Сер Толад, сер Дермот і сер Портифер тренувалися на мішені, і її світлість сказала, що й король, мабуть, не від того, щоб проїхатися зі списом.

«Він так її називає навмисно, щоб подратувати мене».

— А ваша роль яка?

— Я допоміг його світлості вдягнути лати й показав, як тримати списа,— відповів він.

— Кінь для нього завеликий. А якби хлопчик упав? Чи якби мішок з піском зацідив йому по голові?

— Але шлях до лицарства не обходиться без синців і скривавлених губ.

— Тепер я розумію, чому у вас брат став калікою,— сказала вона, й усмішка миттєво злетіла з його вуст, як з приємністю зауважила королева.— Мабуть, мій брат не розтлумачив вам ваших обов'язків, сер. Вам належить захищати мого сина від ворогів. А тренувати його й готувати до лицарства дозвольте військовому інструктору.

— Але в Червоній фортеці немає війського інструктора відтоді, як загинув Арон Сантагар,— мовив сер Лорас із ноткою докору в голосі.— Його світлості майже дев'ять, він хоче вчитися. В його віці він уже мусить бути зброєносцем. Хтось має його учити.

«Хтось і буде, але не ти».

— Скажіть, будь ласка, а в кого були зброєносцем ви, сер? — солодким голосом запитала Серсі.— В лорда Ренлі, здається?

— Мав таку честь.

— Я так і думала,— зронила Серсі. Вона неодноразово бачила, який тісний зв'язок виникає між зброєносцями й лицарями, яким вони служать. А їй не хотілося, щоб Томен прихилився до Лораса Тайрела. Лицар Квітів аж ніяк не той, на кого варто рівнятися будь-якому хлопчику.— Я була останнім часом неуважна. Коли тут треба правити королівством, вести війну й оплакувати батька, я й забула, наскільки важливо призначити нового військового інструктора. Але я негайно виправлю цю помилку.

Сер Лорас відкинув каштановий кучерик, що впав йому на чоло.

— Ваша світлосте, вам не знайти людини й наполовину такої вправної зі списом, як я.

«Які ми скромні!»

— Томен — ваш король, а не зброєносець. Ваше завдання — битися за нього й померти, якщо виникне потреба. Але не більше.

Розпроцавшись із ним на підйомному мосту понад сухим ровом, з якого стирчали залізні палі, королева вже сама зайшла у Мейгорову тверджу. «І де мені шукати військового інструктора?» — думала вона, піднімаючись у свої покої. Відмовивши серу Лорасу, вона тепер не наважиться звернутися до інших лицарів королівської варти: це ж сіль на рани, яка тільки роздрочить Небосад. «Сер Толад? Сер Дермот? Когось треба знайти». Томен уже полюбив свого нового присяжного щита, але в питанні з Марджері Озні не показав себе так, як сподівалася королева, а для його брата Осфрида вона намітила іншу посаду. Шкода, що Гончак сказився. Томен завжди боявся грубого голосу й обпеченого обличчя Сандора Клігана, а Кліганові насмішки могли стати чудовою протиотрутою на манірну доблесть Лораса Тайрела.

«Арон Сантагар був дорнянин,— пригадала Серсі.— Можу послати в Дорн. Століття крові та воєн між Сонцесписом і Небосадам! Так, дорнянин може стати найкращою відповіддю. У Дорні ж напевно є гарні мечники».

Увійшовши до світлиці, Серсі угледіла лорда Кайберна, який читав на підвіконні.

— Маю новини, з ласки вашої світлості.

— Знову змова і зрада? — поцікавилася Серсі.— День був довгий і важкий. Розповідайте швидше.

— Як зволите,— він співчутливо посміхнувся.— Подейкують, що архонт Тайроша запропонував Лісу умови миру, щоб покласти край торгівельній війні. Ходять чутки, що Мир збирався приєднатися до цієї війни на боці Тайроша, але без золотого загону мирсяни вже не вірили, що...

— У що там вірять мирсяни, мене не обходить,— відтяла королева. Вільні міста повсякчас воюють одне з одним. Але їхні сварки й союзи на Вестерос не впливають аж ніяк.— Важливіші новини є?

— Повстання рабів у Астапорі, схоже, перекинулося на Мірін. Матроси з дюжини різних кораблів розповідають про драконів...

— Про гарпій. У Міріні гарпії,— сказала королева: їй щось таке пригадувалося. Мірін ген на краю світу, на сході, далі ніж Валірія.— Нехай собі раби бунтують. Яке мені діло? У Вестеросі рабів немає. Більше у вас для мене нічого немає?

— Є новини з Дорну, вашій світлості буде цікаво. Князь Доран ув'язнив сера Деймона Санда — байстриюка, який був колись зброєносцем у Червоного Гада.

— Пригадую його,— сказала королева. Сер Деймон був серед дорнських лицарів, які супроводжували княжича Оберина на Королівський Причал.— І що він зробив?

— Вимагав відпустити доньок княжича Оберина.

— От і дурень.

— Крім того,— провадив лорд Кайберн,— донька лицаря Ластолісу несподівано заручилася з лордом Естермонтом, як повідомив один наш приятель з Дорну. Її того ж таки вечора відіслали в Зеленоскелю, й кажуть, вони з Естермонтом уже й побралися.

— Це можна пояснити байстриюком у лоні,— Серсі накручувала на палець пасмо.— Скільки років сором'язливій нареченій?

— Двадцять три, ваша світлосте. А лорду Естермонту...

— ...мабуть, усі сімдесят. Я знаю.

З Естермонтами королева породичалася через Роберта, чий батько, мабуть, у нападі хтивості чи божевілля, взяв собі одну з них за дружину. На той час як Серсі пошлюбила короля, Робертова леді-мати давно померла, а от обидва її брати з'явилися на весіллі й гостювали ще півроку. Згодом Роберт наполіг, що слід у відповідь віддячити візитом на Естермонт — гористий острівець на мисі Гніву. Два сирі й сумні тижні, які Серсі провела у Зеленоскелі, що є престолом дому

Естермонтів, були найдовшими в її молодому житті. Джеймі з першого погляду обізвав замок «Зеленосранню», і дуже скоро Серсі й собі почала його так називати. А в цілому вона марнувала свої дні, спостерігаючи, як її царствений чоловік полює на звіра та птицю, пиячить з дядьками й у дворі Зеленосрані вибиває дух з різноманітних своїх кузенів.

Була ще й кузина — маленька гладенька вдовичка з персами-динями, в якій і чоловік, і батько обидва загинули під Штормокраєм під час облоги. «Батько її дуже добре ставився до мене,— розповідав дружині Роберт,— а ще ми з нею гралися в дитинстві». Спливло небагато часу — і вони знову почали гратися. Щойно Серсі вночі склепить очі, король тихенько прокрадався до сердешної вдовички, щоб утішити її в самотині. Одного вечора Серсі попросила Джеймі простежити за ним, щоб підтвердити її підозри. Брат, повернувшись, запитав, чи бажає вона Робертової смерті. «Ні,— відповіла вона,— краще наставити йому роги». Вона любила уявляти, що саме тої ночі був зачатий Джофрі...

— Елдон Естермонт узяв собі дружину на п'ятдесят років молодшу,— промовила королева до Кайберна.— Чого це має хвилювати мене?

— Я ж не кажу, що має,— знизав він плечима,— але Деймонд Санд і ця Сангагарівна були обоє близькими друзями рідної доньки князя Дорана — Аріанни, принаймні так засвідчують дорняни. Може, це й нічого не значить, але я подумав, що вашій світлості варто це знати.

— Тепер я знаю,— Серсі вже уривався терпець.— Є ще новини?

— Ще одна. Це дрібничка,— глянув він на неї з вибачливою посмішкою і розповів про лялькові вистави, що останнім часом набули популярності серед міського простолюдю: в цих виставах звіриним царством править прайд чванькуватих левів.— Під час цієї зрадницької вистави лялькові леви стають дедалі захланніші й гоноровіші та зрештою починають пожирати власних підданців. А коли шляхетний олень висловлює незгоду, лев пожирає і його, адже це право дароване найсильнішому серед звірів.

— Отак вистава закінчується? — поцікавилася Серсі, приємно здивовано. Якщо подивитися на це під правильним кутом, можна побачити в цьому корисний урок.

— Ні, ваша світлосте. В кінці з яйця вилуплюється дракон і пожирає всіх левів.

А от кінцівка перетворювала просто зухвалу виставу на державну зраду.

— Безмозкі дурні. Лише йолопи ризикнуть власною головою заради дерев'яного дракона,— королева на мить замислилася.— Пошліть когось зі своїх нашіптувачів на виставу — нехай подивиться, хто туди ходить. Якщо серед глядачів будуть якісь помітні особи, хочу дізнатися їхні імена.

— А що з ними буде, дозволю собі сміливість спитати?

— Заможні будуть оштрафовані. Половини майна має бути досить, щоб дати їм гарний урок і наповнити наші скрині, при цьому не завдавши їхнім статкам непоправної шкоди. Хто заплатити не може, втратять око за те, що стали співучасниками у зраді, дивлячись таку виставу. Що ж до лялькарів — їх чекає сокира.

— Їх четверо. Може, ваша світлість віддасть мені двох для моїх цілей? Особливо мені потрібна жінка...

— Я вам віддала Сенель,— гостро кинула королева.

— На жаль, бідолашна дівчина вже... виснажена.

Серсі не хотілося про це думати. Дівчина пішла з нею, нічого не підозрюючи, впевнена, що їй доведеться тільки подавати на стіл і наливати. Навіть коли Кайберн заклацнув ланцюга в неї на зап'ястку, вона, схоже, нічого не зрозуміла. На згадку про це королеві досі робилося недобре. У камерах було страшенно холодно. Навіть смолоскипи, здавалося, тремтять. А ще оте жахіття волає у темряві...

— Так, жінку можете взяти. Можете брати обох, якщо хочете. Але спершу я маю дізнатися всі імена.

— Як накажете,— з цими словами Кайберн вийшов.

За вікнами уже сідало сонце. Доркас приготувала купіль. Королева саме ніжилась у теплій водичці, міркуючи, що казати гостям за вечерею, коли у двері увірвався Джеймі, звелівши Джоселін і Доркас забиратися з кімнати. Вигляд у брата був зовсім не бездоганний, до того ж від нього відгонило конем. З ним був і Томен.

— Люба сестро,— мовив він,— король має з тобою переговорити.

Золоті локони Серсі плавали у воді. В кімнаті висіла пара. По щоці стекла крапля поту.

— Томене,— заговорила королева небезпечно тихим голосом.—
Що цього разу?

Хлопчик добре знав цей тон. І одразу скулився.

— Його світлість хоче на завтра білого рисака,— сказав за нього Джеймі.— На тренування.

Серсі сіла в купелі.

— Ніякого тренування не буде.

— Ні, буде,— Томен відкопирив нижню губу.— Я маю їздити
верхи щодня.

— І їздитимеш,— оголосила королева,— коли ми запросимо
гарного військового інструктора, який керуватиме навчанням.

— Не хочу я гарного інструктора. Я хочу сера Лораса.

— Ти занадто високої думки про того хлопчиська. Знаю, твоя
маленька дружина забиває тобі голову байками про його доблесть і
майстерність, але Озмунд Кетлбек — утричі кращий лицар за Лораса.

— Не той Озмунд Кетлбек, якого знаю я,— розсміявся Джеймі.

Вона б залюбки його придушила. «Мабуть, слід наказати серу
Лорасу піддатися в двобої серу Озмунду, щоб той його скинув з коня».

Це, може, скине полуду в Томена з очей. Посоли слимака чи
поганьби лицаря — і вони миттю зморхнуть.

— Я збираюся послати по одного дорнянина — він тебе
тренуватиме,— повідомила королева.— Дорняни найкраще в усьому
королівстві б'ються на турнірах.

— Ні, не найкраще,— заперечив Томен.— І взагалі, не хочу я
ніякого дурнуватого дорнянина, я хочу сера Лораса. Я наказую!

Джеймі розреготався. «Від нього допомоги не дочекаєшся. Чи
його це розважає?» Королева розгнівано ляснула по воді.

— Мені послати по Пейта? Ти не можеш мені наказувати. Я —
твоя мати.

— Так, але я — король. Марджері каже: всі мають виконувати все,
що велить король. Я хочу, щоб мого білого рисака завтра осіддали і
щоб сер Лорас учив мене мистецтва поєдинку. А ще я хочу кошенья й
не хочу їсти буряк,— він схрестив руки.

Джеймі так і реготав. Королева не звертала на нього уваги.

— Томене, ходи сюди.

Він завагався, і вона зітхнула.

— Ти боїшся? Король не має показувати свій страх.

Хлопчик, опустивши очі, наблизився до купелі. Простягнувши руку, королева погладила його золоті кучері.

— Король ти чи ні, а ти ще маленький хлопчик. Доки не станеш повнолітнім, правитиму я. Навчишся ти мистецтва поєдинку, обіцяю. Але не від Лораса. Лицарі королівської варти мають важливіші обов'язки, ніж гратися з малюком. Он запитай лорда-командувача. Хіба це не так, сер?

— Дуже важливі обов'язки,— легенько посміхнувся Джеймі.— Наприклад, об'їздити міські мури.

— Хоч кошеня мені можна? — Томен уже мало не плакав.

— Напевно,— погодилася королева.— Якщо тільки мені більше не доведеться вислуховувати ці дурниці про двобої. Обіцяєш мені?

— Так,— човгнув він ногами.

— От і добре. А тепер біжи. До мене скоро прийдуть гості.

Томен побіг геть, але, перш ніж вийти, озирнувся й мовив:

— Коли я стану законним королем, я оголошу буряк поза законом.

Брат штовхнув кикотем двері, зачиняючи їх.

— Ваша світлосте,— мовив він, коли вони з Серсі лишилися самі,
— ось що мені цікаво: ви п'яна чи дурна?

Вона знову ляснула по воді, аж заливши йому ноги.

— Припни язика, бо...

— ...бо що? Знов відішлеш мене об'їздити міські мури? — він усівся, схрестивши ноги.— Все на твоїх клятих мурах гаразд. Я облазив кожен дюйм і оглянув усі сім брам. Завіси на Залізній брамі заіржавіли, а Королівську й Брудну брами слід замінити: вони після Станісових таранів дуже побиті. Мури ж такі самі міцні, як і були... та чи не забула випадково ваша світлість, що наші друзі з Небосаду всередині цих мурів?

— Нічого я не забула,— мовила вона, подумавши про таку собі золоту монетку з долонею на одному боці й парсуною давно забутого короля на другому. «Як у того жалюгідного тюремника під нічним горщиком могла бути захована отака монета? Звідки така людина як Рюген могла отримати стародавнє золото з Небосаду?»

— Оце вперше я чую про те, що потрібен новий військовий інструктор. Довгенько доведеться шукати, щоб знайти герцівника, кращого за Лораса Тайрела. Сер Лорас...

— Все я про нього знаю. До сина я його не підпущу. А тобі ліпше нагадати йому його обов'язки.

Купіль уже почала холонути.

— Обов'язки свої він знає, і немає вправнішого списника...

— Ти був вправнішим — до того, як позбувся руки. Сер Баристан був вправнішим замолоду. Артур Дейн був вправнішим, і королевич Рейгар був майже незгіршим за нього. Годі вже цих теревенів про те, який стосилий Лицар Квітів. Він ще хлопчисько.

Серсі вже втомилася від упертості Джеймі. Ніхто й ніколи не комизився перед їхнім лордом-батьком. Коли Тайвін Ланістер щось казав — усі слухалися. Коли каже щось Серсі — всі дозволяють собі радити їй, суперечити, навіть відмовляти. «Це все тому, що я — жінка, що не можу зіткнутися з ними на мечях. Вони Роберта поважали більше, ніж мене, а Роберт геть отупів од пияцтва». Але Серсі такого не терпітиме, особливо від Джеймі. «Слід його позбутися, і чимшвидше». Давним-давно вона мріяла про те, як удвох вони правитимуть Сімома Королівствами пліч-о-пліч, та останнім часом Джеймі став не так помічником, як перешкодою.

Серсі підвелася. Вода побігла по ногах, скрапувала з волосся.

— Коли мені знадобиться твоя порада, я попрошу про неї. Залиште мене, сер. Мені потрібно вдягнутися.

— На вечерю очікуються гості, я знаю. Яка чергова інтрига? Їх уже стільки, що я і лік утратив,— мовив він, прикипівши очима до зарошеного краплями води золотого волосся в неї між ніг.

«Він і досі мене хоче».

— Тужиш за тим, що втратив, брате?

Джеймі звів очі.

— Я теж тебе кохаю, люба сестро. Але ти дурепа. Вродлива золота дурепа.

Ці слова боляче обпекли. «В Зеленоскелі ти мене ніжнішими словами називав — тої ночі, коли зачав Джофа»,— подумала Серсі.

— Забирайся.

Відвернувшись, вона почула, як він виходить, незграбно штовхаючи двері своїм кикотем.

Поки Джоселін закінчувала приготування до вечері, Доркас допомогла королеві вбрати нову сукню. Вона була смугаста — блискучий зелений атлас пережеговувався з чорним оксамитом, а

корсаж угорі прикрашало чорне мирське мереживо складного візерунку. Мирське мереживо недешево, але ж королева повинна мати першокласний вигляд за всіх часів, а її клятї пралї так попрали декілька її старих суконь, що ті тепер не налазять. Серсі ладна була відшмагати їх за таке недбальство, однак Тейна вмовила її змилюститися. «Простолюд полюбить вас іще більше за виявлену доброту»,— запевняла вона, тож Серсі наказала вирахувати вартість суконь з платні праль, а це було рішення навіть краще.

Доркас уклала їй у руку срібне люстерко. «Дуже добре»,— подумала королева, усміхнувшись до свого віддзеркалення. Приємно було нарешті скинути жалобу. В чорному вона видається дуже блідою. «Шкода, що вечеряю я не з леді Мерівезер»,— подумалося королеві. День був важкий і довгий, а дотепність Тейни завжди її розважає. Серсі ще не мала близької приятельки після Мелари Гезерспун, але Мелара виявилася захланною інтриганкою, яка дозволяла собі висувати ідеї, до яких вона за своїм становищем у суспільстві не доросла. «Не треба погано згадувати про неї. Вона давним-давно потонула, і саме вона мене навчила не довіряти нікому, крім Джеймі».

Заки королева приєдналася до гостей у світлиці, ті вже добре приклалися до гіпокрасу. «Леді Фаліза не тільки зовні схожа на рибу, а й дудлить, як риба»,— подумала Серсі, помітивши напівпорожню карафу.

— Люба Фалізо,— вигукнула королева, цілуючи жінку в щоку,— хоробрий пане Балмане! Я збожеволіла від горя, почувши про вашу дорогу матусю. Як нині мається леді Танда?

Леді Фаліза скривилася, мов от-от заплаче.

— Як мило з боку вашої світлості запитати про неї! Мейстер Френкен каже, мама, впавши, зламала стегно. Він зробив усе, що міг. Лишається хіба молитися, але...

«Моліться скільки влізе, однак ще до кінця місяця вона помре». Такі літні жінки, як леді Танда, не виживають після переламу стегна.

— Я молитимуся разом з вами,— сказала Серсі.— Лорд Кайберн каже, Танду скинув кінь.

— На сідлі луснула попруга,— мовив сер Балман Бірч.— Конюший мав звернути увагу, що ремінець перетерся. Ми його покарали.

— Суворо покарали, сподіваюся,— королева всілася й жестом запросила гостей теж сідати.— Вип'єте ще келих гіпокрасу, Фалізо? Наскільки пригадую, ви завжди його любили.

— Як приємно, що ви це пам'ятаєте, ваша світлосте.

«Як можна це забути? — подумала Серсі.— Джеймі казав, це диво, що ти гіпокрасом не сциш».

— Як ви доїхали?

— Так собі,— поскаржилася Фаліза.— Майже цілий день дощило. Ми хотіли заночувати в Розбі, але отой малий годованець лорда Гайлза відмовив нам у гостинності,— вона шморгнула носом.— Спом'янете моє слово: коли помре лорд Гайлз, той низькородний негідник утече з його золотом. А може, навіть претендуватиме на його землі й титул, хоча за законом, коли помре Гайлз, вони мають перейти до нас. Міледі мама — тітонька його другої дружини й троюрідна сестра самого Гайлза.

«У вас на гербі ягня чи загребуца мавпа?» — подумала Серсі.

— Лорд Гайлз, скільки себе пам'ятаю, був присмертний, а він і досі з нами, і дуже сподіваюся, й надалі буде,— вона мило посміхнулася.— Він ще нас усіх перекашляє.

— Цілком можливо,— погодився сер Балман.— Але годованець Розбі — то лише одна біда. Дорогою ми натрапили на якихось шибеників — брудних нечес зі шкіряними щитами й сокирами. В декого з них на шкірянках були вишиті зірки — священні семикутні зорі, однак вигляд ці нечеси мали все одно лихий.

— Вони ще й вошиві були, я певна,— докинула Фаліза.

— Вони себе кличуть «горобцями»,— мовила Серсі.— Це просто пошесть на наших землях. Новий септон, щойно вдягне вінець, має ними зайнятися. Бо як не він, я сама до них візьмуся.

— А його святість уже обрали? — поцікавилася Фаліза.

— Ні,— змушена була зізнатися королева.— Мало не обрали септона Оллідора, аж тут один з тих горобців прослідкував за ним до якогось борделю й просто голого витягнув на вулицю. Тепер, напевно, оберуть Люсіона, хоча наші друзі на пагорбі кажуть, що йому й досі бракує кількох голосів.

— Най Стариця своїм золотим ліхтарем освітить їм шлях до зваженого рішення,— побожно промовила леді Фаліза.

— Ваша світлосте,— посовався в кріслі сер Балман,— це дражливе питання, але... щоб між нами не виникло незгоди, хочу вас запевнити: ні моя добра дружина, ні її мати не мали стосунку до іменування отого байстрюка. Лоліс несповна розуму, а її чоловік схильний до чорного гумору. Я казав йому, щоб обрав для хлопчика відповідне ім'я. А він тільки розреготався.

Королева, попиваючи вино, роздивлялася його. Колись сер Балман був видатним герцівником, ще й одним з найвродливіших лицарів у Сімох Королівствах. Вуса в нього й досі лишалися гарні, та загалом старіння не пішло йому на користь. Хвиляста білява чуприна зникла, а от черевце з'явилося й тепер підпирало камзол. «Знаряддя з нього таке собі,— подумала Серсі,— але й воно послужить».

— Поки не з'явилися дракони, ім'я «Тиріон» було королівським. Куць заплямував його, та, може, хлопець поверне імені колишню славу...— («Якщо цей байстрюк стільки проживе»).— Я знаю, що вашої провини тут немає. Леді Танда була мені як сестра, якої я ніколи не мала, а ви...— в неї урвався голос.— Перепрошую. Я живу в постійному страху.

Фаліза роззявила рота — й одразу стулила, і від цього стала схожа на геть дурнувату рибу.

— В... в страху, ваша світлосте?

— Від самої смерті Джофрі я ще жодної ночі не проспала спокійно,— Серсі наповнила кухлі гіпокрасом.— Друзі... ви ж мені друзі, правда? І мені, і королю Томену?

— Такий милий хлопчик! — вигукнув сер Балман.— Ваша світлосте, гасло дому Стоуквортів — «Горді, що незрадні».

— Якби ж то таких, як ви, було побільше, добрий сер. Скажу вам по правді: щодо сера Брона Чорноводського мене гризуть великі сумніви.

Подружжя обмінялося поглядами.

— Він страшенно зарозумілий, ваша світлосте,— мовила Фаліза.— Чорноротий неотеса.

— До справжнього лицаря йому далеко,— додав сер Балман.

— Так,— всміхнулася Серсі, цілком погоджуючись.— От ви добре знаєте, що таке справжнє лицарство. Пригадую, як ви змагалися на турнірі в... на якому це турнірі ви так чудово показали себе, сер?

— Може, шість років тому в Сутінь-долі? — скромно всміхнувся він.— Ні, вас не було, бо в іншому разі ви, безперечно, стали б королевою кохання і краси. Може, на турнірі в Ланіспорту після заколоту Грейджоя? На ньому я багатьох гарних лицарів скинув з коня...

— Так, саме там,— мовила королева й спохмурніла.— Тої ночі, коли загинув батько, Куць зник, залишивши в калюжі крові двох чесних тюремників. Дехто вважає, що він утік за вузьке море, але я не певна. Карлик хитрий. Либонь, заचाївся десь поблизу, плануючи нові вбивства. Либонь, ховається в якогось друга.

— У Брона? — сер Балман погладив пишні вуса.

— Він же був Куцевою креатурою. Один Невідомець знає, скільки людей він запроторив у пекло за наказом Тиріона.

— Ваша світлосте, я б не міг не помітити, якби на наших землях ховався карлик,— мовив сер Балман.

— Брат у мене маленький. Просто створений ховатися,— Серсі вдала, що в неї труситься рука.— Ім'я для дитини — це дрібниці, але непокарана зневага веде до бунтарства. А цей Брон, каже Кайберн, збирає біля себе перекупних мечів.

— Він узяв собі на службу чотирьох лицарів,— мовила Фаліза.

— Моя добра дружина лестить їм,— пирхнув сер Балман,— називаючи лицарями. Це перекупні мечі, які доскочили лицарства, а в них, у всіх чотирьох, шляхетності не знайдеться й на наперсток.

— Як я й боялася. Брон збирає мечників для карлика. Семеро рятуйте мого сина! Куць уб'є його, як убив його брата,— Серсі схлипнула.— Друзі мої, свою честь віддаю у ваші руки... та що таке честь королеви проти страхів матері?

— Продовжуйте, ваша світлосте,— заохотив сер Балман.— Ваші слова не вийдуть за межі цієї кімнати.

Потягнувшись через стіл, Серсі стиснула його руку.

— Я... я спатиму значно краще, якщо дізнаюся, що з сером Броном стався... нещасний випадок... наприклад, на полюванні.

Сер Балман мить поміркував.

— Смертельний випадок?

«Ні, хай мізинчика на нозі зламає,— вона аж губу закусала.— Вороги кругом, а друзі всі бовдури».

— Благаю, сер,— прошепотіла вона,— не змушуйте мене казати це вголос...

— Розумію,— підніс пальця сер Балман.

«Та ріпа швидше б усе втямила».

— Ви справжній лицар, сер. Відповідь на молитви переляканої матері,— поцілувала його Серсі.— Але дійте чимшвидше, будь ласка. Поки що в Брона всього декілька людей, та якщо ви баритиметеся, він збере більше. Я ніколи про це не забуду, друзі мої,— Серсі поцілувала й Фалізу.— Справжні мої друзі Стоукворти. *Горді, що незрадні.* Обіцяю вам, коли все закінчиться, ми підшукаємо для Лоліс кращого чоловіка...— («Можливо, Кетлблека»).— Ми, Ланістери, завжди сплачуємо борги.

Далі перейшли до гіпокрасу з буряком у маслі, свіжоспеченим хлібом, засмаженою в прянощах щукою і реберцями дикого вепра. Після Робертової смерті Серсі вельми полюбила вепра. Навіть товариство її не дратувало, хоча від супу й до солодкого Фаліза дурнувато посміхалася, а сер Балман самовдоволено чепурився. Тільки за полуніч вдалося їх здихатися. Сер Балман тільки те й робив, що пропонував розпити ще карафу, а королеві незручно було відмовлятися. «Та я могла для вбивства Брона найняти безликого за менші кошти, ніж пішло на гіпокрас»,— подумала вона, коли гості нарешті пішли.

На той час син уже міцно спав, але Серсі, перш ніж піти до себе, зазирнула до нього. І з подивом побачила біля нього трьох чорних кошенят.

— Звідки це? — запитала вона в сера Мірина Транта, який стояв під дверима королівської спочивальні.

— Їх подарувала маленька королева. Хотіла подарувати тільки одного, але він не міг обрати серед трьох.

«Ну, це краще, ніж ножем вирізати їх з живота в кицьки». Незграбні спроби Марджері спокусити Томена були настільки очевидні, що аж смішно. «Для кохання Томен ще замалий, то вона йому дарує кошенят». Хоча Серсі б воліла, щоб вони були не чорні. Чорні коти — погана прикмета, як пересвідчилася в цьому-таки замку Рейгарова донечка. «А це б могла моя дочка бути, якби Божевільний Король не зіграв з батьком злий жарт». А що він божевільний, це ж ясно: відмовитися від доньки лорда Тайвіна, натомість забравши собі

його сина, а свого сина одружити з немічною дорнською князівною з чорними очима й пласкими грудьми!

Хай скільки років минуло, а думка про відмову й досі мучила. Чимало вечорів спостерігала Серсі в залі за королевичем Рейгаром, який грав на своїй срібнострунній лірі довгими витонченими пальцями. Чи був на світі хтось, вродливіший за нього? Але ж він не «хтось». У жилах його бігла кров давньої Валерії — кров драконів і богів. Коли Серсі була ще зовсім маленькою, батько пообіцяв, що вона вийде за Рейгара. Їй тоді було років шість-сім щонайбільше. «Але нікому про це не кажи, дитино,— мовив він до неї, усміхнувшись своєю змовницькою усмішкою, яку приберігав тільки для неї.— Аж поки його світлість не погодиться на заручини. Поки що це буде нашим секретом». От вона й мовчала, тільки одного разу намалювала себе верхи на драконі: сидючи за спиною в Рейгара, вона міцно обіймала його за груди. Коли ж малюнок побачив Джеймі, Серсі сказала, що це королева Алісанна з королем Джейгейрисом.

У десять років Серсі нарешті побачила свого королевича во плоті — на турнірі, влаштованому батьком на честь прибуття короля Ейрису на Захід. Під мурами Ланіспорту були зведені трибуни, й радісні вигуки простолюду відлунювали від стін Кичери Кастерлі, наче перекоти грому. Батька вітали вдвічі гучніше, ніж короля, пригадувала королева, та все ж удвічі тихіше, ніж вітали королевича Рейгара.

Сімнадцятирічний Рейгар Таргарієн, щойно висвячений у лицарі, легким галопом виїхав на арену, вбраний у золоту кольчугу й чорну кірасу. На шоломі розмаялися, мов язика полум'я, довгі стрічки — червоні, золоті й жовтогарячі. Від його списа впало двоє дядьків Серсі й ціла дюжина найкращих батькових герцівників, квіт Заходу. А ввечері королевич так грав на срібній лірі, що Серсі аж розплакалася. Коли її представили королевичу, Серсі мало не потонула в глибинах його фіалкових очей. «У нього рана в душі,— пригадалося, подумала вона тоді,— та коли ми одружимося, я зцілю його печалі». Поряд з Рейгаром навіть прегарний Джеймі видавався жовторотим хлопчиськом. «Королевич пошлюбить мене,— думала вона, і їй аж паморочилося від збудження,— а коли старий король помре, я стану королевою». Це тітка так їй сказала перед турніром. «Тобі слід сьогодні бути особливо гарною,— попередила її леді Дженна,

поправляючи на ній сукню,— бо на заключному бенкеті оголосять, що ви з королевичем Рейгаром заручаетесь».

Яка була Серсі щаслива того дня! В іншому разі вона б у житті не наважилася навідатися в намет Магі Ропухи. Зробила вона це, щоб довести Джейн і Меларі: левиця не боїться нічого. «Я стану королевою. А з чого б то королеві боятися якоїсь відразливої старої?» Ціле життя минуло, а за згадку про те ворожіння в неї й досі шкіра сиротами бралася. «Джейн, перелякавшись, із вереском втекла з намету,— пригадувала королева,— а от Мелара зосталася, і я теж. Ми дали їй скуштувати нашої крові й посміялися з її дурнуватих пророцтв. В них не було і краплі здорового глузду». Хай що там каже стара, а Серсі стане дружиною королевича Рейгара. Батько пообіцяв, а слово Тайвіна Ланістера — на вагу золота.

Але наприкінці турніру сміятися перехотілося. Не було ні заключного бенкету, ні тостів на честь її заручин з королевичем Рейгаром. Лише холодна мовчанка й зимні погляди, якими батько обмінювався з королем. Згодом, коли Ейрис із сином і своїм галантним лицарством поїхав на Королівський Причал, дівчинка в сльозах прибігла до тітки, нічого не розуміючи. «Батько пропонував укласти шлюбну угоду,— розповіла леді Дженна,— та король і чути про це не схотів. „Ти дуже добрий слуга, Тайвіне,— сказав король,— однак ніхто не одружує спадкоємця з дочкою слуги“. Отож витри сльози, маленька. Де це бачено, щоб левиця плакала? Батько підшукає тобі іншого чоловіка, ще кращого за Рейгара».

Але тітка збрехала, а батько підвів, як от зараз підводить Джеймі. «Нікого кращого батько не знайшов. Він віддав мене Роберту, і прокляття Магі розбурилося отруйним квітом». Якби Серсі одружилася з Рейгаром, як було призначено богами, він і не глянув би на ту вовчицю. «Сьогодні королем був би Рейгар, а я — його королевою, матір'ю його синів».

Вона так і не пробачила Роберту його вбивства.

Зрештою, леви ніколи не могли похвалитися особливою пробачливістю. І скоро в цьому пересвідчиться сер Брон Чорноводський.

Брієнна

Саме Гайл Гант на поліг, що голови слід забрати з собою.

— Тарлі захоче виставити їх на мурах,— пояснив він.

— У нас смоли немає,— зауважила Брієнна.— М'ясо згниє. Облиште їх.

Не хотілося їй їхати у зеленому змроці соснового бору з головами людей, яких вона повбивала.

Але Гант і слухати не збирався. Сам повідрубав мерцям голови, зв'язав усі три за волосся й повісив собі на сідло. Брієнні не лишалось нічого, як тільки вдавати, що їх там немає, однак іноді, особливо поночі, вона спиною відчувала їхні мертві очі, а одного разу їй наснилося, що вони шепочуться між собою.

Дорога назад з мису Ломиклішня була холодна й мокра. Бувало, цілий день періщить, а в інші дні небо погрожувало от-от пролитися дощем. Зігрітися було неможливо. Навіть коли ставали табором, на вогнище важко було назбирати сухого дерева.

Заки доїхали до брами Дівоставу, навколо роїлася вже ціла армія мух, очі Шагвелу вже видзьобала ворона, а Пиг і Тимеон аж мурашилися личинками. Брієнна з Подриком узяли собі за звичку вириватися вперед на сотню ярдів, лишаячи сморід позаду. Сер Гайл запевняв, що вже й не відчуває запаху.

— Та закопайте ви їх,— казала йому Брієнна щоразу, коли зупинялися на ночівлю, але у Ганта впертості було подостатком. «Скаже, певно, лорду Рендилу, що сам усіх трьох убив».

Але, на його честь, лицар так не вчинив.

— Отой зброєносець, який повсякчас затинається, кинув камінь,— почав він розповідати, коли їх з Брієнною провели до Тарлі в дворі Мутонового замку. Голови віддали сержанту при варті, який мав їх

відчистити, залити смолою і виставити понад брамою.— А дівка довершила справу мечем.

— Усіх трьох убила? — не міг повірити лорд Рендил.

— Билася вона так, що могла б і ще трьох прикінчити.

— А Старківну ви знайшли? — звернувся до Брієнни Тарлі.

— Ні, мілорде.

— Зате щурів порубали. І як — сподобалося?

— Ні, мілорде.

— Шкода. Що ж, крові ви скуштували. Довели все, що там хотіли собі довести. Час вам скидати кольчугу та знову вбиратися в нормальний одяг. У порту стоять кораблі. Один з них збирається зупинитися на Тарті. Я вас влаштую на нього.

— Дякую, мілорде, але не треба.

На обличчі лорда Тарлі ясно читалося, що він залюбки б її власну голову нахромив на палю понад брамою Дівоставу поряд з Тимеоном, Пигом і Шагвелом.

— Це глупство ви облишити не збираєтеся?

— Я збираюся розшукати леді Сансу.

— Мілорде, якщо ваша ласка,— втрутився сер Гайл,— я бачив, як вона билася з лицедіями. Вона дужча за більшість чоловіків, і спритна до того ж...

— Це меч такий спритний,— відрубав Тарлі.— Особливість валерійської криці. Дужча за більшість чоловіків? Ага. Те, що вона — природна аномалія, я не заперечуватиму.

«Таким, як він, ніколи я не сподобаюся,— подумала Брієнна,— хай чим відзначуся».

— Мілорде, може бути, що про дівчину щось відомо Сандору Клігану. Якщо мені вдасться знайти його...

— Кліган перекинувся до беззаконників. Схоже, тепер він з Бериком Дондаріоном. А може, й ні: всі кажуть по-різному. Ви тільки покажіть мені, де вони ховаються, і я їм залюбки животи випатраю, а тельбухи спалю. Ми вже повісили десятки беззаконників, але ватажкам вдається уникати нас. Кліган, Дондаріон, червоний жрець, а тепер ще та жінка — Твердосерда... як ви їх збираєтеся знайти, якщо навіть я не можу?

— Мілорде, я...— Брієнна на це відповіді не мала.— Я просто спробую.

— Ну, спробуйте. У вас є грамота, мого дозволу ви не потребуєте, але я все одно даю вам свій дозвіл. Якщо вам пощастить, відбудетеся водянками від сідла. А якщо не пощастить, Сандор Кліган, може, й не уб'є вас по тому, як уся та згряя вас з'валтує. Приповзете назад на Тарт з байстрюком якогось пса у лоні.

Брієнна не зважала.

— Мілорде, скажіть, будьте ласкаві: скільки людей з Гончаком?

— Шість, чи шістдесят, чи шістсот. Усе залежить від того, кого запитувати,— мовив Рендил Тарлі, якого явно вже втомила ця розмова. Він розвернувся йти геть.

— Дозвольте мені й моему зброєносцю скористатися вашою гостинністю, поки...

— Не дозволю. Під свій дах я вас не пущу.

Сер Гайл Гант зробив крок уперед.

— Перепрошую, мілорде, але наскільки я розумію, це й досі дах лорда Мутона.

Тарлі кинув на лицаря отруйний погляд.

— У Мутона мужності — як у черв'яка. Навіть не кажіть мені про Мутона. Що ж до вас, міледі, всі кажуть, що батько ваш — людина порядна. Якщо це правда, мені шкода його. Одних людей боги благословляють синами, інших — доньками. Але ніхто не заслуговує на таке прокляття, як ото ви. Поки в Дівоставі правлю я, леді Брієнно, ви сюди не повернетесь — ні жива, ні мертва.

«Словеса — це суховій,— сказала собі Брієнна.— І вони не здатні ранили. Полетять собі далі».

— Як зволите, мілорде...— почала вона прощатися, але Тарлі вже розвернувся й пішов. Брієнна вийшла з двору як уві сні, не відаючи, куди прямує.

— Тут є заїзди,— приєднався до неї сер Гайл.

Вона похитала головою. Розмовляти з Гайлом Бантом не хотілося.

— Пригадуєте «Смердючу гуску»?

— А що?

Плащ у неї й досі смердів тою гускою.

— Зустрінемося там завтра опівдні. Мій кузен Алін був серед тих, хто шукав Гончака. Я з ним поговорю.

— Навіщо це вам?

— А чом би й ні? Якщо вам вдасться те, що не вдалося Аліну, я зможу ще багато років глузувати з нього.

В Дівоставі й справді ще лишалися відчинені заїзди — сер Гайл не помилився. Звісно, багато з них згоріло під час набігів і досі не були відновлені, а ті, що zostалися, мало не лускали від солдатів з війська лорда Тарлі. По обіді Брієнна з Подриком пройшлися по всіх, але ніде не знайшли вільного ліжка.

— Сер? Міледі? — мовив нарешті Подрик, коли сонце вже сідало. — Ще ж є кораблі. А на кораблях — ліжка. Гамаки. Чи койки.

У доках досі роїлося від вояків лорда Тарлі, як ото густо роїлися мухи над головами трьох кривавих лицедіїв, але сержант знав Брієнну в обличчя й тому на вході не зупинив її. Місцеві рибалки швартувалися на ніч і закликали покупців, сподіваючись допродати денний улов, але Брієнну цікавили більші кораблі, які здатні подолати бурхливі води вузького моря. У порту таких було півдюжини; один з них — галеас «Титанова дочка», вже віддавав кінці, готовий відчалити з вечірнім припливом. Брієнна з Подриком обійшли кораблі, які ще лишилися. Шкіпер «Мартингородчанки» прийняв Брієнну за повію і повідомив, що його корабель — не якийсь там дім розпусти, а гарпунник на ібенському китобої запропонував купити в неї хлопця, але в іншому місці їм пощастило більше. На «Мореплавці» Брієнна купила Подрику апельсин і дізналася, що цей ког щойно повернувся зі Старгорода, дорогою завітавши до Тайроша, Пентоса й Сутінь-долу.

— Далі Мартингород, — повідомив шкіпер, — а звідти навколо Пальців у Сестритон і Білу Гавань, якщо не здійметься шторм. Це чистий корабель, на «Мореплавці» набагато менше щурів, ніж деінде, а ще в нас на борту є свіжі яйця й масло. Міледі потрібно на північ?

— Ні.

«Поки що ні». Це було спокусливо, але...

Поки переходили до іншого пірсу, Подрик, шаркаючи ногами, заговорив:

— Сер? Міледі? А що як міледі подалася додому? Інша міледі, тобто. Сер. Леді Санса.

— Її домівку спалили.

— І все-таки. Там живуть її боги. А боги безсмертні.

«Боги безсмертні, а от дівчатка смертні».

— Тимеон — жорстокий убивця, але не думаю, що він збрехав про Гончака. Не можна плисти на північ, поки ми все не перевіримо. Будуть ще кораблі.

У східному кінці гавані нарешті знайшли нічліг на борту побитої штормом торгової галери під назвою «Леді Мирська». Вона страшенно кренилася, оскільки втратила в тому штормі щоглу й половину команди, але шкіперу саме бракувало коштів, щоб полагодити її, тож він за кілька пенні радо пустив Брієнну й Пода в порожню каюту.

Спали вночі погано. Брієнна прокидалася тричі. Першого разу — коли почався дощ, а другого — коли щось рипнуло, і їй привиділося, що то Спритний Дик скрадається, щоб убити її. Другого разу вона прокинулася з ножем у руці, але ніде нічого не було. В темряві маленької тісної каюти Брієнна якусь мить не могла пригадати, що Спритний Дик загинув. А коли знову поринула в сон, їй наснилися ті, кого вона вбила. Танцювали навколо, глузуючи з неї і намагаючись ущипнути, в той час як вона рубала їх мечем. Вона порубала їх на криваве шмаття, та вони й досі кружляли навколо... Шагвел, Тимеон і Пиг, ага, а ще Рендил Тарлі, і Варго Гоут, і Рудий Ронет Конінтон. Ронет у пальцях затиснув троянду. Коли він простягнув її Брієнні, дівчина відтяла йому долоню.

Прокинулася Брієнна, вся зарошена потом, і решту ночі кулилася під плащем, дослухаючись до цебеніння дощу по палубі над головою. Ніч була буремна. Час до часу вдалині гуркотів грім, і Брієнна думала про браавоський корабель, який відчалив з вечірнім припливом.

Зранку Брієнна знову розшукала «Смердючу гуску», збудила неохайну господиню й замовила в неї жирної ковбаси, підсмаженого хліба, півкубка вина, карафу перевареної води й два чисті кухлі. Жінка, ставлячи воду на вогонь, вивчала Брієнну зизим оком.

— Ви — ота здоров'ячка, яка поїхала зі Спритним Диком. Я вас пам'ятаю. Він вас надував?

— Ні.

— Згвалтував?

— Ні.

— Коня поцупив?

— Ні. Його вбили беззаконники.

— Беззаконники? — жінка, схоже, не так засмутилася, як зацікавилася.— Я завжди гадала, що Дика повісять або відішлють на

Стіну.

Поснідали підсмаженим хлібом з ковбасою. Подрик Пейн запивав водою, підфарбованою вином, у той час як Брієнна стискала в долонях кухоль розведеного вина й міркувала, навіщо взагалі сюди прийшла. Гайл Гант не був справжнім лицарем. Його щире обличчя — лицедійська маска. «Не потрібна мені його допомога, не потрібен мені його захист, не потрібен мені він сам,— думала вона.— Та він, мабуть, і не прийде. Запросити мене — то був його черговий жарт».

Вона саме вже підводилася, щоб іти геть, коли з'явився сер Гайл.

— Міледі. Подрику,— привітався він і глянув на кухлі й тарелі, на яких у салі вистигала недоїдена ковбаса.— Боги, сподіваюся, ви тут не їли!

— Вас не стосується, що й де ми їмо,— озвалася Брієнна.— Ви зустрілися зі своїм кузенком? І що він вам розповів?

— Восстаннє Сандора Клігана бачили у Варниці, в день нальоту. Після того він поїхав берегом Тризуба на захід.

— Тризуб — річка довга,— нахмурилася вона.

— Так, але не думаю, що пес відбіг далеко від гирла. Схоже, він розлюбив Вестерос. У Варниці він шукав корабель,— сер Гайл дістав з-за халяви чобота сувій пергаменту, відсунув ковбасу й розгорнув сувій. виявилось, що це карта.— У старому заїзді на роздоріжжі — ось тут — Гончак зарізав трьох людей свого брата. А тоді здійснив наліт на Варницю — ось тут,— він пальцем постукав по Варниці.— Можливо, він у пастці. Фреї он тут, у Близнючках, Дарі й Гаренхол — на південь через Тризуб, за заході в нього сутички Блеквудів і Бракенів, а лорд Рендил отут, у Дівоставі. Навіть якби йому вдалося пробитися через гірські клани, високий гостинець у Видол непрохідний через сніг. І куди псові податися?

— Якщо він з Дондаріоном...

— Не з ним. Алін цього певен. Дондаріонові люди теж його шукають. Усі кажуть, що збираються повісити його за те, що він вчинив у Варниці. Вони до цього стосунку не мають. Лорд Рендил поширює чутки, що це таки вони зробили,— в надії, що простолюд відвернеться від Берика з його побратимством. Поки лорда Лискавку захищають люди, лорд Рендил ніколи його не впіймає. А ще є інша банда, очолювана отою жінкою — Твердосердою... Одна з версій — що це коханка лорда Берика. Начебто її повісили Фреї, але Дондаріон

поцілував її і повернув до життя, і тепер вона не може померти — так само, як і він.

Брієнна роздивлялася карту.

— Якщо востаннє Клігана бачили у Варниці, саме там і варто шукати його слід.

— Алін каже, у Варниці нікого не лишилося, окрім старого лицаря, який ховається в замку.

— І все одно починати слід звідти.

— Є один чоловік,— мовив сер Гайл.— Септон. Він зайшов у місто через мою браму за день до вас. Звати його Мерібальд. Народився й виріс на ріці, все життя служить тут. Завтра він вирушає в обхід, і в таких обходах він завжди заходить у Варницю. Ми поїдемо з ним.

— Ми? — гостро глянула на нього Брієнна.

— Я їду з вами.

— Е ні.

— Що ж, тоді я їду з септоном Мерібальдом у Варницю. А ви з Подриком їдете куди в біса заманеться.

— Лорд Рендил знову велів вам слідкувати за мною?

— Він велів мені триматися від вас подалі. Лорд Рендил додержується думки, що гарне жорстоке згвалтування тільки пішло б вам на користь.

— То навіщо вам їхати зі мною?

— Ну, або це — або знову чатувати при брамі.

— Якщо ваш лорд наказав вам...

— Він мені більше не лорд.

— Ви покинули службу в нього? — вразилася Брієнна.

— Його милість повідомив мені, що більше не потребує ні мого меча, ні мого зухвальства. Що, власне, одне й те саме. Отож відтепер я насолоджуватимуся повним пригод життям лицаря-бурлаки... хоча, я так собі думаю, якщо ми таки розшукаємо Сансу Старк, ми повинні отримати винагороду.

«Золото й землі — ось на що він розраховує».

— Я хочу дівчину врятувати, а не продати. Я дала обітницю.

— А от я не пригадую, щоб давав щось подібне.

— Тоді зі мною ви не поїдете.

Вийхали на другий день на світанку.

Чудернацька це була валка: сер Гайл на гнідому рисакові й Брієнна на високій сірій кобиліці, Подрик Пейн верхи на своїй шкапі з провислою спиною і септон Мерібальд, який ішов пішки, спираючись на пішню і ведучи віслючка і великого собаку. Віслюк тягнув стільки вантажу, аж Брієнна злякалася, що в нього хребет переломиться.

— Це харчі для бідних і голодних мешканців приріччя,— пояснив септон Мерібальд при брамі Дівоставу.— Насіння, горіхи й сухофрукти, а ще вівсянка, борошно, ячмінний хліб, три кружала жовтого сиру з заїзду біля Блазенської брами, солонина тріска для мене, солонина ягнятина для Пса... а, і сіль. Цибуля, морква, ріпа, два мішки бобів, чотири — ячменю, дев'ять мішків апельсинів. Зізнаюся, маю слабкість до апельсинів. Ці я купив у матроса, і боюся, до весни мені вже інших апельсинів не скуштувати.

Мерібальда — септона без септу — в ієрархії Віри відділяла від жебрущих братів хіба одна сходинка. Таких, як він, були сотні: обшарпаний загін мав скромне завдання тягатися від одного крихітного села до іншого, читаючи службу божу, укладаючи шлюби й відпускаючи гріхи. Там, куди приходив такий септон, заведено було годувати його і надавати йому прихисток, але здебільшого місцеві мешканці були такі самі сіромахи, як і він, тож Мерібальд не міг затримуватися в одному місці надовго, щоб не обтяжувати господарів. Добрі господарі заїздів іноді пускали його ночувати до себе на кухню, а ще ж дорогою траплялися септирі й тверджі, ба навіть кілька замків, де — він знав — його гостинно приймуть. Де поблизу нічого такого не було, він ночував під деревами й під живоплотами. «У приріччі багато живоплотів,— казав Мерібальд.— найкращі з них старі. Нема нічого кращого за столітній живопліт. Залізеш усередину — і спи затишно, як у заїзді, ще й вошей не наберешся».

Септон не вмів ані читати, ані писати, в чому дорогою весело зізнався, зате знав сотню різних молитов і міг напам'ять переказати довгі абзаци з «Семикутної зірки», а для села цього цілком достатньо. Обличчя в нього було бабкувате й обвітрене, густа кучма посивіла, а в кутиках очей залягли зморшки. Цей здоровань шістьох футів на зріст під час ходьби якимось так схилився вперед, що видавався значно нижчим. Долоні мав великі й загрубілі, з червоними кісточками й брудом під нігтями, а таких величезних ніг, як у нього, Брієнна в житті не бачила,— босих, чорних і ороговілих.

— Я вже двадцять років не ношу взуття,— пояснив септон Брієнні.— Першого року водянок у мене було більше, ніж пальців, а коли пройдуся по кам'янистій дорозі, ступні кров'ю спливали, мов різані поросята, та я молився Шевцю Небесному, щоб він перетворив мої підшви на дублену шкіру.

— Нема ніякого шевця на небесах,— заперечив Подрик.

— Є, хлопче... просто ти, можливо, його по-іншому називаєш. Скажи-но мені, якого з сімох богів ти любиш найбільше?

— Воїна,— ані на мить не завагався Подрик.

Тут Брієнна прочистила горло.

— Наш септон у Вечірньому палаці завжди казав, що бог один.

— Єдиний у сімох ликах. Так і є, міледі, ви правильно зауважили, але таїнство Седмиці не так легко втямити простим людям, а я людина проста, тому для мене існує семеро богів,— відповів Мерібальд і обернувся до Подрика.— Не стрічався мені ще хлопчик, який не любив би Воїна. Та я вже старий і тому люблю Коваля. Без його праці що мав би захищати Воїн? Кожне містечко має коваля і кожен замок. Ковалі кують плуги, щоб ми мали змогу сіяти зерно, і цвяхи, щоб ми будували кораблі, і залізні підкови, щоб захищати копита наших вірних коней, і ясні мечі для наших володарів. Хто заперечить цінність коваля? Отож одного з Сімох ми назвали на його честь, однак так само могли назвати його Ратаєм або Рибалкою, Шорником або Шевцем. Ким він працює, ваги не має. Головне — він працює. Отець керує, Воїн воює, Коваль працює, і разом вони забезпечують усе, що потрібно людині. Так само як Коваль є однією з іпостасей бога, Швець є однією з іпостасей Коваля. І він почув мої молитви та зцілив мені ноги.

— Боги добросерді,— сухо мовив сер Гайл,— та навіть їх турбувати, якщо можна просто взуватися?

— Ходити босоніж — це моя спокута. Навіть святі септони грішать, а тіло моє мало багато слабкостей. Молодий я був і повний життя, а дівчата... і септон може видатися королевичем, якщо крім нього ти не знаєш нікого, хто від твого села від'їжджав більш як на милю. Я переказував дівчатам «Семикутну зірку». Найбільше проймала їх «Книга Діви». О, я був лихим, поки не скинув черевиків. Соромно згадати, скількох дівчат позбавив я цноти.

Брієнна ніяково посовалася в сідлі: їй пригадався табір під мурами Небосаду й те парі, яке сер Гайл уклав з іншими лицарями: хто

перший вкладе її в ліжко.

— А ми якраз шукаємо дівчину,— зізнався Подрик Пейн.— Високородну тринадцятирічну панну з золотисто-каштановими косами.

— Я думав, ви шукаєте беззаконників.

— І їх теж,— підтвердив Подрик.

— Більшість подорожніх стараються їх уникати,— мовив септон Мерібальд,— а ви їх шукаєте.

— Насправді ми шукаємо лише одного беззаконника,— пояснила Брієнна.— Гончака.

— Так мені сер Гайл і казав. Хай бережуть вас Семеро, дитино. Подейкують, він по собі лишає слід із зарізаних немовлят і згвалтованих дівчат. Варницький Скажений Пес — ось як його прозивають. Для чого добрим людям ця потвора?

— Та дівчина, про яку згадував Подрик, можливо, з ним.

— Справді? Тоді нам слід молитися за бідолаху.

«І за мене,— подумала Брієнна,— за мене теж помоліться. Попросіть Старицю високо піднести свого ліхтаря й указати шлях до леді Санси, а Воїна — дати силу моїй руці захистити її». Але вголос вона цього не сказала, адже її міг почути Гайл Гант і поглузувати з її жіночої слабкості.

Оскільки септон Мерібальд ішов пішки, а його віслючок тягнув такий важезний вантаж, увесь день рухалися дуже повільно. Їхати на захід головною дорогою не захотіли: тою дорогою Брієнна вже проїжджала з сером Джеймі, коли вони дісталися розграбованого й заваленого трупами Дівоставу. Натомість вирушили на північний захід уздовж узбережжя Крабової затоки, вузесенькою покрученою стежкою, яка не була позначена на жодній з двох дорогоцінних пергаментних карт сера Гайла. Круті пагорби, чорні болота, соснові бори, характерні для мису Ломиклішня, з цього боку Дівоставу вже не траплялися. Земля тут була рівнинна й мокра — дике пустище піщаних дюн і соляних мочарів під неозорою сіро-синьою банею неба. Дорога раз у раз зникала серед очерету й припливних ставків, а за милю з'являлася знову; без Мерібальда, розуміла Брієнна, мандрівники б уже давно заблукали. Земля місцями геть розмокла, отож септон ішов перший, перевіряючи її своєю пішнею, щоб не оступитися. На багато

льє навколо не спостерігалось ніяких дерев — тільки море, небо й пісок.

Ці землі зовсім не були схожі на Тарт з його горами й водоспадами, високими луками й тінистими долинами, але й ця місцевість мала свою красу, думала Брієнна. Перетнули дюжину повільних струмків, біля яких водилися жаби і цвіркуни, високо в небі над затокою бачили крячків, а серед дюн чули перегукування куликів. Одного разу дорогу перебігла лисиця, і Мерібальдів собака шалено розбрехався.

Траплялися й люди. Хтось жив у очереті в глинобитних хатках, а хтось рибалив на затоці в шкіряних кораклах, будуючи свої домівки понад дюнами на хитких дерев'яних палях. Переважно жили самотно — поблизу не траплялося інших домівок. Люди це були здебільшого боязкі, але опівдні собака знову розгавкався, і з очерету вийшло троє жінок — вручили Мерібальду кошик молюсків. Він у подяку кожній дав по апельсину, хоча молюсків — як болота під ногами, а от апельсини — це рідкість і коштують недешево. Одна з жінок була старенька, друга в тяжі, а третя — зовсім дівчинка, гарненька й свіжа, як квіточка навесні. Коли Мерібальд відвів їх убік на сповідь, сер Гайл, хихикнувши, мовив:

— Схоже, нас супроводять боги... себто богині: Діва, Мати і Стариця.

На Подрика це справило таке враження, що Брієнні довелося довго запевняти його, що це просто три жінки, які живуть у мочарах.

Пізніше, коли рушили далі, вона звернулася до септона:

— Люди ці живуть менш як за день їзди від Дівоставу, але війна їх не зачепила.

— А навіщо їх чіпати, міледі? Всі їхні скарби — черепашки, каміння й шкіряні човни, а найкраща зброя — іржаві залізні ножі. Ці люди народжуються, живуть, кохають і помирають. Їм відомо, що їхніми землями править лорд Мутон, але мало хто з них його бачив, а Річкорин і Королівський Причал для них не більш як порожні назви.

— Але богів вони знають і шанують,— мовила Брієнна.— Думаю, це ваша робота. Скільки ви вже ходите приріччям?

— Уже сорок років скоро,— відповів септон, а його пес голосно підгавкнув.— Коло з Дівоставу в Дівостав забирає півроку, а бува й більше, але не можу сказати, що я так добре знаю Тризуб. Замки

можних лордів я бачу хіба здалеку, зате знаю ярмаркові містечка й тверджі, і крихитні села, що навіть назви не мають, а ще живоплоти і джерела, де можна напитися води, і пагорби й печери, де можна заночувати. І шляхи, якими користується простолюд,— криві польові дороги, не позначені на пергаментних картах,— їх я також знаю,— хихикнув він.— Ще б пак! Власними ногами перейшов їх милю по милі, по десять разів.

Бічними дорогами користуються беззаконники, а печери — гарний сховок для людей, на яких полюють. Брієнну кольнули підозри, й подумалося: а добре сер Гайл знає цього чоловіка?

— Самотнє у вас життя, септоне.

— Зі мною завжди Семеро,— відповів Мерібальд,— а ще я маю вірного слугу — Пса.

— А пес ваш має наймення? — поцікавився Подрик Пейн.

— Мабуть,— озвався Мерібальд,— тільки він не мій. Не мій пес.

Загавкавши, собака завихляв хвостом. Був він здоровезний і кошлатий, пуди на чотири, але дуже дружній.

— А чий же він? — запитав Подрик.

— Свій власний, а ще Сімох — чий ще? Що ж до його назвиська, то він мені його не сказав, то я кличу його Псом.

— А!

Подрик, схоже, гадки не мав, що думати про пса, який називається Пес. Трохи поміркувавши, він провадив:

— Коли я був маленький, теж мав собаку. Звався він Герой.

— І він був таким?

— Яким?

— Героєм.

— Ні. Але це був добрий собака. Здох потім.

— Пес оберігає мене в дорозі — навіть у такі важкі часи, як ото нині. Ні вовк, ні беззаконник не наважаться мене скривдити, поки біля мене Пес,— мовив септон і нахмурився.— Останнім часом вовки страшенно дошкуляють. Місцями самотньому подорожньому спати можна хіба на дереві. За всі попередні роки найбільша згряя, що мені траплялася, мала менше дюжини вовків, а та згряя, що нині гуляє берегом Тризуба, налічує вже кількасот.

— Ви самі бачили? — запитав сер Гайл.

— На щастя, ні, спасіть мене Семеро, але чув їх ночами, й неодноразово. Стільки голосів... аж кров холодне в жилах. Навіть Пес тремтів, а Пес загриз уже дюжину вовків,— він потріпав собаку по голові.— Люди кажуть, що то біси. Подейкують, зграю очолює вовчиця — невідступна тінь, похмура, сіра й велетенська. А ще люди переказують, буцім вона самотужки здатна завалити тура, її не стримає ні капкан, ні сильце, не боїться вона ні криці, ні вогню, перегризає глотку вовкам, які спробують на неї вилізти, й харчується тільки людським м'ясом.

— Септоне, що ви наробили! — розреготався сер Гайл Гант.— У бідолашного Подрика очі тепер завбільшки з варені яйця.

— Аж ніяк,— обурился Подрик. Пес підгавкнув.

Ночували в холодних дюнах. Брієнна послала Подрика на берег пошукати плавнику на вогнище, але хлопець повернувся з порожніми руками, забрьоханий до колін.

— Зараз відплив, сер. Міледі. Вода відступила, там саме болото.

— Не заходь у болото, дитинко,— порадив септон Мерібальд.— Болото незнайомців не любить. Ступиш де не треба — і проковтне тебе.

— Це ж просто грязюка,— заперечив Подрик.

— Поки не набилася тобі в рота й не лізе в носа. Тоді це смерть,— септон усміхнувся, щоб трохи пом'якшити свої слова.— Струси з себе багнюку й ходи сюди, скуштуєш скибку апельсина.

Наступний день мало чим відрізнявся. Поснідали солоною тріскою і ще кількома скибками апельсина, в дорогу вирушили ще до схід сонця: позаду небо рожевіло, а попереду було ще фіолетовим. Вів перед Пес, обнюхуючи кожен кущик очерету й раз у раз зупиняючись, щоб відмітитися на ньому; він, схоже, дорогу знав незгірше за Мерібальда. Ранкове повітря здригалося від криків крячків, і починався приплив.

Близько опівдня зупинилися в крихітному селі, першому на шляху: над струмком вишикувалося на палях вісім хаток. Чоловіки попливли на своїх плетених човниках-кораклах рибалити, а жінки та хлопчики, спустившись мотуззяними драбинами, зібралися навколо септона Мерібальда помолитися. Після відправи він відпустив їм гріхи й пішов далі, залишивши їм трохи ріпи, бобів і два дорогоцінні апельсини.

Знову в дорозі септон заговорив:

— Сьогодні вночі нам краще виставити чати, друзі. Селяни кажуть, бачили в дюнах трьох зломлених, на захід від старої сторожової башти.

— Всього трьох? — посміхнувся сер Гайл.— Троє для нашої мечниці — ніщо. Та й навряд чи вони полізуть до озброєних людей.

— Якщо не голодують,— мовив септон.— У мочарях багато їжі можна знайти, але треба мати добрі очі, а ці люди тут чужинці, вцілілі в якомусь бою. Якщо вони до нас причепляться, сер, дозвольте мені зайнятися ними.

— І що ж ви зробите?

— Нагодую. Попрошу висповідатися, щоб я міг відпустити їм гріхи. Запропоную іти з нами на Тихий острів.

— Це все одно що запропонувати їм перерізати нам уві сні горлянки,— озвався Гайл Гант.— Лорд Рендил для зломлених дещо краще має: крицю й конопляну мотузку.

— Сер? Міледі? — заговорив Подрик.— А зломлені — це беззаконники?

— Можна й так сказати,— відповіла Брієнна.

— Краще так не казати,— не погодився з нею септон Мерібальд.— Беззаконники всі різні, як птахи. Крила є і в кулика, і в коршака, але вони геть не схожі. Співці полюбляють пісні про добрих людей, які опиняються поза законом, щоб боротися з лихим лордом, але беззаконники зазвичай більше схожі на отого ненажерливого Гончака, ніж на лорда Лискавку. Вони лихі, захланні й озлоблені, зневажають богів і люблять тільки себе. А зломлені заслуговують на наше співчуття, хоча теж можуть бути й небезпечними. Майже всі вони з простолюду — звичайні люди, які від рідної домівки не від'їжджали більш як на милю з самого народження, аж поки лорд не забрав їх на війну. Бідно взуті й бідно вбрані, вони марширують під його прапорами, частенько озброєні простим серпом або сапкою, або ж обушком, який самі собі змайстрували, шкіряними ремінцями прив'язавши каменюку до дерев'яного держака. Марширують пліч-о-пліч брат з братом, батько з сином, друг з другом. Вони наслухалися пісень і переказів, отож рушають з радісним серцем, мріючи про дива, які скоро побачать, про багатство і славу, яку здобудуть. Війна

видається чудовою пригодою — найбільшою пригодою в їхньому житті.

А тоді вони потрапляють у бій.

Для декого цього досить, щоб зламатися. Інші протримаються багато років, поки не втратять лік боям, та навіть той, хто витримав сотню битв, може зламатися у сто першій. Брати бачать, як у них на очах помирають брати, батьки втрачають синів, друзі дивляться, як їхні друзі, розпанахані сокирою, намагаються втримати в животі свої тельбухи.

У них на очах зарубують їхнього лорда-очільника, і який-небудь інший лорд оголошує, що тепер вони підпорядковуються йому. Вони отримують поранення, а за деякий час, коли ще й перше не загоїлося вповні, отримують друге. Ніколи вони не їдять досхочу, черевики в походах розвалюються, одяг перетворюється на лахміття, а потім ще на половину вояків нападає пронос, бо доводиться пити гнилу воду.

Хто хоче собі нові чоботи, або тепліший плащ, або іржавий залізний напівшолом, знімає їх з мертвих, а незабаром уже починає цупити і в живих — у простолюду, на чийх землях воює,— у таких самих людей, як і сам був колись. Солдати ріжуть овець і крадуть курей, а звідти один крок до викрадення чужих дочок. А одного дня, озирнувшись, вони усвідомлюють, що не лишилося ні друзів, ні родичів, що поряд — самі чужинці під якимсь незнайомим прапором. Вони не розуміють, де вони і як повернутися додому, а лорд, за якого вони воюють, навіть імен їхніх не знає, але ось він з'являється й гукає, щоб шикувалися зі своїми списками, серпами й сапками в руках і щоб не думали відступати. А потім на них налітають лицарі — безликі люди, закуті в крицю, і тоді цілий світ переповнює грім атаки...

І людина ламається.

Розвертається і втікає, чи повзе по трупах загиблих, чи щезає глупої ночі, шукаючи собі сховку. На той час про домівку ніхто вже й не думає, а королі, лорди й боги важать менше, ніж кавалок гнилого м'яса, який дозволить протриматися ще бодай день, чи бурдюк бридкого вина, який на кілька годин притлумить страх. Зломлений — це вже не людина, а звір: прожити ще день, поїсти ще раз. Отож леді Брієнна не помиляється. За таких часів, як нині, подорожньому слід остерігатися зломлених, боятися їх... але водночас і жаліти.

Мерібальд договорив, і маленький загін поринув у глибоку тишу. Чути було, як шелестить у верболозі вітер, а вдалині кричить гагара. Чути було, як стиха хекає Пес, який біжить поряд із септоном і віслючком, висолопивши язика. Ця тиша ніяк не закінчувалася, аж доки Брієнна не мовила:

— Скільки вам було років, коли вас забрали на війну?

— Та не більше, ніж вашому хлопчику,— відповів Мерібальд.— Замалий я був для такого, як по правді, але всі мої брати пішли, і я не схотів лишатися. Віллам сказав, що візьме мене за зброєносця, от тільки ніякий Вілл був не лицар, а звичайний кухарчук, озброєний кухонним ножом, якого поцупив у заїзді. Він помер на Східцях, так і не побувавши в бою. І його, і брата Робіна прикінчила гарячка. Оуен загинув від удару булави, яка розвалила йому голову навпіл, а його приятеля Рябого Джона повісили за згвалтування.

— Війна дев'ятипенсових королів? — запитав Гайл Гант.

— Так її називають, хоча я особисто ні жодного короля не бачив, ні жодного пенса за душею не мав. Але це була війна. Таки вона.

Семвел

Нервово похитуючись, Сем стояв біля вікна, спостерігаючи, як зникає за гостроверхими дахами останній сонячний промінь. «Мабуть, знову напився,— думав він.— Або з дівчиною познайомився». Сем не знав, лаятися йому чи плакати, Дареон-бо начебто йому брат. Попроси його заспівати — і ніхто не впорається краще. Попроси його зробити щось інше...

Уже опускався вечірній туман, і його сірі цівки повзли по стінах будинків, що вишикувалися уздовж старого каналу.

— Він обіцяв повернутися,— сказав Сем.— Ти ж теж його чула.

Жиллі дивилася на нього спухлими почервонілими очима. Немите й заплутане волосся висіло, обрамляючи обличчя. Вона була схожа на боязку тваринку, яка визирає з лісової гущавини. Минуло вже багато днів відтоді, як вони розпалювали вогнище, але дикунка все одно тулилася до коминка, так наче холодний попіл ще зберігав трохи тепла.

— Йому тут, з нами, не подобається,— прошепотіла вона, щоб не збудити немовля.— Тут сумно. А він любить місця, де багато вина й усмішок.

«Так,— подумав Сем,— а вина багато всюди, окрім як тут». У Браавосі повно заїздів, пивниць і борделів. І якщо Дареон віддає перевагу вогнищу й глінтвейну, а не черствому хлібу й товариству зарюмсаної дівчини, тлустого боягуза і хворого старого, хіба можна йому за це дорікати? «Я можу-таки йому дорікнути. Він обіцяв повернутися до сутінок; сказав, що принесе вина і поїсти».

Сем знову визирнув у вікно, без надії сподіваючись побачити співця, який поспішає додому. На таємниче місто опускалася темрява, скрадаючись провулками й каналами. Добродії Браавоса скоро позачиняють вікна й позамикають на засуви двері. Ніч належить

бравам і куртизанкам. «Дареоновим новим друзям»,— гірко подумав Сем. Останнім часом співець тільки про них і розводився. Навіть хотів скласти пісню про одну куртизанку — жінку на ім'я Місячна Тінь, яка почула його спів біля Місячного ставка й обдарувала поцілунком. «Ліпше б ти в неї срібняка попросив,— зауважив Сем.— Нам гроші потрібні, а не цілунки». Але співець лише посміхнувся. «Деякі цілунки коштовніші за золото, Смертовбивче».

І це Сема теж сердило. Дареону не слід складати пісні про куртизанок. Йому слід співати про Стіну та звитяги Нічної варті. Сем сподівався, що ці пісні переконують кількох юнаків убратися в чорне. Але Дареон натомість співав про золоті цілунки, сріблясті коси й черлені вуста. А ніхто ще в житті не вбирився в чорне заради черлених вуст.

Іноді спів будив немовля. Малюк починав квилити, Дареон горлав, щоб той замовкнув, Жиллі плакала, і співець вибігав геть і по кілька днів не повертався. «Від цього невинного плачу мені кортить її набити,— скаржився він,— я через те її схлипування спати не можу».

«А ти б не плакав, якби мав сина і втратив його?» — мало не бовкнув тоді Сем. Як винуватити Жиллі за її горе? А от Джона Сноу винуватити можна: коли це його серце перетворилося на камінь? Одного разу Сем так і спитав у мейстра Еймона, коли Жиллі пішла на канал набрати води. «Коли ви підвищили його до лорда-командувача», — відповів на це старий.

Ще й тепер, у холоді кімнатки під самим дахом, Семові не хотілося вірити, що Джон і справді вчинив так, як гадає мейстер Еймон. «Та все-таки, мабуть, це правда. Бо чого б тоді Жиллі стільки плакала?» Досить було просто запитати її, чию дитину вона притискає до грудей, але Сем не мав на це мужності. Він боявся почути відповідь. «Я й досі боягуз, Джоне». Хай куди він заїде у цьому великому світі, а всі страхи там будуть разом з ним.

По дахах Браавоса відлунням прокотилося дріботіння, схоже на далекий гуркіт грому: це з того боку лагуни Титан подавав знак про наближення ночі. Гучний звук збудив немовля, а його наглий вереск збудив і мейстра Еймона. Не встигла Жиллі тицьнути малюкові цицьку, як старий розплющив очі й кволо посовався на вузькому ліжку.

— Бовтуне? Темно. Чому так темно?

«Бо ви сліпий». Відтоді як припливли у Браавос, Еймон дедалі більше почав забуватися. Іноді навіть не розумів, де він. Іноді брався щось розповідати, але не закінчував і починав бурмотіти про свого батька чи його брата. «Йому вже сто два роки»,— нагадував собі Сем, але ж і в Чорному замку йому було стільки само, а там він мав цілком ясну голову.

— Це я,— змушений був пояснювати Сем.— Семвел Тарлі. Ваш стюард.

— Сем,— мейстер Еймон облизав губи та кліпнув.— Так. А ми в Браавосі. Пробач, Семе. Вже ранок?

— Ні,— Сем помацав старому чоло. Шкіра була волога від поту, холодна й липка на дотик, а кожен подих супроводжувався тихим свистом.— Зараз ніч, мейстре. Ви спали.

— Щось надто довго. Тут холодно.

— У нас дрова скінчилися,— пояснив Сем,— а господар нам більше не дасть, поки не заплатимо.

Це вже вчетверте чи вп'яте повторювалася та сама розмова. «Краще б я витратив гроші на дрова,— щоразу по тому бідкався до себе Сем.— Забракло клепки здогадатися, як важливо тримати його в теплі».

Натомість він змарнував останнє срібло на цілителя з Палацу червоноруких — блідого рослявого чоловіка в мантиї, розшитій узором з червоних і білих смужок. Але насправді те срібло принесло тільки півпляшки сновійного вина. «Це полегшить його відхід»,— лагідно сказав браавосянин. Коли Сем запитав, чи не можна що-небудь зробити, той похитав головою. «Масті в мене є, зілля і настоянки, розчини, отрути і припарки. Можу кров йому пустити, прочистити кишківник, поставити п'явок... та навіщо? П'явки не повернуть йому молодість. Він старий, і в легенях його смерть. Дайте йому випити оцього, й нехай просто спить».

І відтоді старий спав ніч і день, але зараз-от намагався сісти.

— Нам слід вийти до кораблів.

«Знову кораблі!»

— Ви надто ще слабкий, щоб виходити,— мовив Сем.

Під час подорожі мейстер Еймон підхопив застуду, яка загніздилася в нього в грудях. Заки допливли до Браавоса, він так заслабнув, що на берег його довелося виносити. Тоді вони ще мали

тугий гаманець срібла, тож Дареон у заїзді попросив найширше ліжко. Їм запропонували таке, що на ньому й восьмеро людей помістилося б, тож господар за вісьмох і звелів заплатити.

— Підемо в доки завтра,— пообіцяв Сем.— І ви розпитаєте, який корабель найближчим часом пливе у Старгород.

Навіть восени в порту Браавоса було завізно. Щойно Еймон одужає, знайти судно, яке доправить їх куди слід, буде неважко. Важче буде заплатити за дорогу. Сподіватися можна тільки на корабель з Сімох Королівств. «Може, трапиться торгова галера зі Старгорода, шкіпер якої має родичів у Нічній варті. Повинні же ще лишатися люди, які шанують чатових Стіни».

— Старгород,— прохрипів мейстер Еймон.— Так. Мені наснився Старгород, Семе. Я знову молодий, зі мною мій брат Бовтун разом з отим здорованем-лицарем, якому він служив. Ми пили в старому шинку, де подають страхітливо міцний яблучник,— він знову спробував підвестися, але сили забракло. За мить він влігся назад.— Кораблі,— повторив він.— Там ми знайдемо відповідь. Щодо драконів. Мені потрібно знати.

«Ні,— подумав Сем,— вам потрібно поїсти і зігрітися — потрібен повний живіт і тріскотливе полум'я у коминку».

— Ви зголодніли, мейстре? У нас лишилося трохи хліба й сиру.

— Не зараз, Семе. Пізніше, коли я оклигаю.

— Як ви оклигаєте, якщо не будете їсти?

На морі ніхто з них не їв багато, особливо після Скагосу. По вузькому морю їх гнали шторми. Іноді вони налітали з півдня, з громом, блискавкою і чорною стіною дощу, який падав по декілька днів. Іноді приходили з півночі, холодні й похмурі, з лютим вітром, який пронизував до кісток. Одного разу так похолодало, що Сем, прокинувшись, побачив: цілий корабель вкрився кригою — блищав як перлина. Капітан, опустивши щоглу, прив'язав її до палуби, і далі пливли на веслах. Коли нарешті перед очима постав Титан, ніхто вже й не їв нічого.

Однак, опинившись нарешті на березі, в безпеці, Сем відчув, що страшенно зголоднів. Так само й Дареон з Жиллі. Навіть немовля смоктало з більшою охотою. А от Еймон...

— Хліб черствий, але я можу випросити на кухні трохи підливи, щоб його розмочити,— мовив Сем до старого. Господар був суворий і

холодноокий, він з підозрою ставився до вбраних у чорне чужинців під його дахом, а от кухарка була добра.

— Не треба. Хіба що крапельку вина?

Але вина не було. Дареон обіцяв купити, коли заробить своїм співом.

— Вино принесуть пізніше,— збрехав Сем.— Є вода, але вона погана.

Добра вода текла великим арочним цегляним акведуком, який браавосяни називали солодкою рікою. Багатії по трубах отримували воду просто додому, а бідняки набирали її у цебра й відра в міських фонтанах. Сем якось послав Жиллі принести води, цілком забувши, що дикунка все життя прожила у Крастеровій фортеці й не бачила навіть ярмаркового містечка. А Браавос був кам'яним лабіринтом островів і каналів, де ні трави, ні дерев, зате повно незнайомців, які розмовляють невідомою мовою, і місто налякало її до такої міри, що вона і карту згубила, і сама скоро загубилася. Сем розшукав заплакану Жиллі біля камінних ніг якогось давно померлого володаря моря.

— У нас тільки вода з каналу,— пояснив Сем мейстру Еймону,— але кухарка переварила її. Є ще сновійне вино, якщо хочете.

— Досить уже з мене снів. Вода з каналу підійде. Допоможи мені, будь ласка.

Всадовивши старого, Сем підніс до його сухих порепаних вуст кухлик. Але все одно половина води стекла мейстру на груди.

— Досить,— закашлявся Еймон, зробивши декілька ковтків.— Ти мене втопиш... Чому в кімнаті так холодно? — затремтів він у Семових руках.

— Дрова закінчилися.

Дареон заплатив господарю за кімнату з коминком, але ж звідки було знати, що дрова тут стільки коштують! Дерева у Браавосі не ростуть, хіба що у дворах і садках можновладців. Не рубали браавосяни і сосон, якими поросли віддалені острови навколо їхньої великої лагуни і які правили за такі собі лісосмуги, що захищали від штормів. Отож дрова привозили баржами по ріці й по лагуні. Навіть кізяки тут коштували чимало, бо браавосяни возили все не кіньми, а човнами. Все це не мало б значення, якби мандрівники одразу попливли в Старгород, як планували, та мейстер Еймон для подорожі

був заслабий. Ще одна мандрівка у відкритому морі просто добила б його.

Еймонова рука ковзнула по ковдрі, стиснула Семову долоню.

— Нам потрібно в доки, Семе.

— Коли вам стане ліпше.

Старий не витримає солоних бризок і вологих вітрів на набережній, а цілий Браавос — це набережна. На півночі розташована Фіолетова гавань, де швартуються браавоські торгові галери під банями й вежами Палацу володаря моря. На заході — Лахмітнікова гавань, запруджена кораблями з вільних міст, Вестеросу, Ібена й далеких казкових східних країв. І повсюди — маленькі пірси, поромні пристані та причали, де швартуються ловці креветок і крабів, а також рибалки, які добувають на заплавинах і в гирлі річки.

— Для вас це буде надто важко.

— То йди замість мене, — попросив Еймон, — і приведи когось, хто бачив драконів.

— Я? — Сема така пропозиція збентежила. — Мейстре, це ж казки. Моряцькі казки.

І в цьому теж винен Дареон. Співець приносив з пивниць і борделів найрізноманітніші чудернацькі перекази. На жаль, коли почув про драконів, був уже добряче напідпитку, тож не пам'ятав подробиць.

— Може, Дареон узагалі все вигадав. Співці усі такі. Вигадники.

— Авжеж, — погодився мейстер Еймон, — та навіть у найфантастичнішій баладі може виявитися зерно правди. З'ясуй цю правду для мене, Семе.

— Я й не знаю, кого питати і як питати. Валерійську я знаю ледве-ледве, а коли до мене звертаються браавоською, то взагалі половини не розумію. Ви знаєте більше мов за мене, тож коли трохи зміцнієте...

— А коли я зміцнію, Семе? Скажи мені!

— Скоро. Якщо їстимете й відпочиватимете. Коли ми припливемо у Старгород...

— Старгорода я вже не побачу. Тепер я в цьому впевнився, — старий міцніше стиснув Сема за руку. — Скоро я приєднаюся до своїх братів. Братів у обітниці і братів по крові — усі вони мої брати. І до батька... він і не думав ніколи, що престол може перейти йому, але сталося саме так. Він повторював, що це кара за той удар, який убив його брата. Я молюся за те, щоб у смерті він відшукав мир, якого

ніколи не знав за життя. Септони співають про солодкий спочинок, про те, як ми скинемо свій тягар і помандрусмо в чарівний далекий край, де тільки сміятимемося, кохатимемо й бенкетуватимемо повік-віки... та що як не існує землі світлої і медової, а є холод і тьма і біль за тою стіною, що зветься смерть?

«Він боїться»,— збагнув Сем.

— Ви не помираєте. Ви просто хворі, от і все. Це минеться.

— Не цього разу, Семе. Мені снилося... в темряві ночі людина ставить питання, які боїться поставити за білого дня. У мене за всі ці роки залишилося одне-єдине питання. Чому боги, відібравши у мене очі й силу, прирекли мене так довго товктися на світі, змерзлого й забутого? Яку користь побачили вони в такому старому порохні, як я? — в Еймона затремтіли пальці — тоненькі палички, обтягнуті плямистою шкірою.— Я пам'ятаю, Семе. Досі пам'ятаю.

Сем нічого не розумів.

— Пам'ятаєте що?

— Драконів,— прошепотів Еймон.— Вони були горем і гордістю мого дому.

— Останній дракон здох ще до вашого народження,— мовив Сем.

— Як ви можете їх пам'ятати?

— Я бачу їх уві сні, Семе. Бачу, як кривавиться в небі червона зоря. Пам'ятаю цю червінь. Бачу їхні тіні на снігу, чую шелест шкірястих крил, відчуваю їхній гарячий подих. Брати мої теж снили драконами, і ці сні їх убили — одного по одному. Семе, от-от збудеться напівзабуте пророцтво про дива й жахи, яких не збагнути жодному зі смертних... або ж...

— Або? — зронив Сем.

— ...або не збудеться,— стиха хихикнув Еймон.— Я вже старий, в гарячці та при смерті,— він утомлено заплющив білі очі, але за мить змусив себе їх розплющити.— Не слід було мені їхати зі Стіни. Лорд Сноу не міг такого передбачити, а от я мав би й здогадатися. Вогонь пожирає, а холод зберігає. Стіна... та вже запізно тікати назад. Під дверима чекає Невідомець, і йому не можна відмовляти. Стюарде, ти служив мені віддано, то зроби останню звитягу для мене. Іди на берег, Семе, до кораблів. Дізнайся все, що зможеш, про драконів.

Сем вивільнив руку з пальців старого.

— Гаразд. Якщо ви хочете. Я просто...— він не знав, як закінчити. «Не можу ж я йому відмовити». А дорогою можна ще пошукати Дареона, де-небудь у доках і на причалах Лахмітникової гавані. «Спершу розшукаю Дареона, і до кораблів уже підемо разом. А коли повернемося, принесемо поїсти, і вина, і дров. Розпалимо коминок і поїмо гарячого». Він підвівся.— Що ж... то я пішов. Якщо вже йти, то йти. А Жиллі залишиться. Жиллі, замкни за мною двері на засув.

Під дверима чекає Невідомець...

Жиллі кивнула, притискаючи до грудей немовля, і на очі їй знову набігли сльози. «Зараз плакатиме»,— збагнув Сем. Він більше не витримував. Пояс із мечем висів на гачку на стіні, поряд зі старим потрісканим ріжком, якого Сему подарував Джон. Зірвавши пояс із гачка, Сем підперезався, накинув на круглі плечі чорний вовняний плащ і, похилившись, переступив поріг і подибав униз дерев'яними сходами, які зарипіли під його вагою. В заїзді було два виходи — на вулицю і на канал. Сем вийшов у перший, щоб не заходити у їдальню, де господар обов'язково обдарував би його квасним поглядом, який приберігав для тих гостей, які починали зловживати його гостинністю.

В повітрі відчувалася прохолода, але ніч була не така туманна, як інші. Сем і за це був вдячний. Іноді на землю лягав такий щільний серпанок, що власних ніг не видно було. Одного разу Сем мало в канал отак не впав.

У дитинстві Сем читав історію Браавоса і мріяв, як одного дня тут побуває. Хотілося побачити, як з моря, суворий і лютий, підноситься Титан, хотілося поплавати каналами в гондолі — повз палаци і храми, подивитися, як танцюють брави свій водяний танок, зблискуючи в зоряному сяйві клинками. Але ось Сем тут, а йому нічого так не хочеться, як нарешті поїхати звідси у Старгород.

Накинувши на голову каптур, Сем ступав бруківкою в напрямку Лахмітникової гавані, виляскуючи плащем. Пояс із мечем так і норотив з'їхати по ногах до самих кісточок, тож дорогою доводилося його раз у раз підсмикувати. Тримався Сем вузьких і темних вуличок, де менше шансів когось зустріти, та навіть коли назустріч вибігала кицька, у нього починало гупати серце... а Браавос кишів котами. «Треба Дареона розшукати,— думав він.— Він же вояк Нічної варти, мій побратим, ми разом зможемо вигадати, як діяти далі». Мейстра Еймона зовсім сили залишили, а Жиллі тут геть розгубилася б, навіть

якби не так горювала, а от Дареон... «Не варто мені погано про нього думати. Може, він поранений і саме тому не зміг повернутися вчасно? Може, він загинув і лежить зараз десь у провулку в калюжі крові або ж плаває долілиць у якомусь каналі...» Ночами містом походжали брави у своєму пишному строкатому вбранні, щомиті готові довести свою вправність на вузьких мечях, які вони носять при боці. Дехто з них кидався в бійку через дрібниці, а дехто взагалі просто так, а в Дареона ж довгий язик і крутий норов, особливо як вип'є. «Те, що хтось гарно співає про битви, ще не означає, що він так само гарно б'ється».

Найкращі пивниці, заїзди й борделі містилися поблизу Фіолетової гавані й Місячного ставка, але Дареон віддавав перевагу Лахмітниковій гавані, де серед гостей частіше почуєш загальну мову. Сем почав пошуки з заїзду «Зелений вугор», потім завітав до «Чорного човняра» і закладу Морого — в цих місцях Дареон, бувало, вже співав. Але ніде його не було. Під «Імлистим домом» пришвартувалося кілька гондол, чекаючи на завсідників, і Сем спробував розпитати багорників, чи не бачили вони вбраного в чорне співця, але ніхто з багорників валерійської не розумів. Або ж вони просто вдавали, що не розуміють. Сем зазирнув у брудну винарню під другою аркою Набового мосту, в якій заледве поміщалося десятеро людей. Дареона серед присутніх не було. Тоді Сем перевірів «Заїзд банітів», «Сім ліхтарів» і бордель під назвою «Котерія», де замість допомоги отримав тільки зизі погляди.

Виходячи, він мало не наштовхнувся на двох юнаків під червоним ліхтарем «Котерії». Один був чорнявий, другий білявий. Чорнявий щось промовив браавоською.

— Перепрошую,— вибачився Сем,— я не розумію.

І налякано позадкував. У Сімох Королівства багатії вбиралися в оксамит, шовки й парчу сотні різних відтінків, у той час як простолюд носив грубу вовну й брунатну ряднину. У Браавосі все було навпаки. Брави походжали яскраві, як павичі, тримаючи долоні на мечях, а можновладці вбиралися в темно-сіре і фіолетове, у синє аж чорне і в чорне-пречорне, як безмісячна ніч.

— Мій приятель Теро каже, ти такий гладкий, що його аж нудить,— мовив білявий брав у куртці наполовину з зеленого оксамиту, а наполовину — зі срібної тканини.— Мій приятель Теро каже, що від гримотіння твого меча в нього голова розболілася.

Говорив він загальною мовою. Другий — чорнявий брав у бордовій парчі й жовтому плащі, звали якого, судячи з усього, Теро,— щось зронив браавоською, і його білявий приятель, розсміявшись, промовив:

— Мій приятель Теро каже, що ти вдягнений невідповідно до свого становища. Ти можний лорд, що носиш чорне?

Сема підмивало втікати, та якщо він кине́ться бігти, може ще через власного меча перечепитися. «Не торкайся меча»,— звелів він собі. Покладеш палець на руків'я — і цього може бути досить, щоб котрийсь із бравів сприйняв це за виклик. Сем намагався вигадати щось примирливе.

— Я не...— тільки й вичавив він.

— Він не лорд,— почувся дитячий голос.— Він з Нічної варти, дурнуваті. З Вестеросу.

На світло вийшла дівчинка, штовхаючи перед собою повний візок водоростей,— неохайна, худа, у величезних чоботах, з немитим нечесаним волоссям.— У «Веселому порту» сидить ще один такий — співає пісеньки Морячці,— повідомила вона двом бравам. А тоді звернулася до Сема.— Якщо тебе спитають, хто на світі найвродливіша жінка, відповідай — Солов'їха, бо на двобій викличуть. Не хочеш молюсків купити? Устриці я всі вже продала.

— У мене грошей немає,— мовив Сем.

— У нього грошей немає,— передражнив його білявий брав. Його чорнявий приятель, вишкірившись, зронив щось браавоською.— Мій приятель Теро змерз. Будь ласкавий, віддай йому свого плаща.

— Тільки не слухайся,— застерегла дівчинка з візком,— бо далі вони в тебе попросять чоботи, і за хвилину ти вже голяка тут стоятимеш.

— Кошенят, які надто голосно нявкають, у каналі топлять,— попередив білявий брав.

— Не тих, які мають кігті.

І зненацька у дівчинки в лівій руці зблиснув ніжик — тоненький, як і вона сама. Той, який називався Теро, щось мовив до свого білявого приятеля, й обидва пішли геть, пересміюючись між собою.

— Дякую,— мовив Сем до дівчинки, коли вони віддалилися.

Ніж зник.

— Якщо ти поночі з мечем, це означає, що тебе можна викликати на двобій. Ти хотів з ними битися?

— Ні,— писнув Сем, аж сам скривився.

— Ти справді служиш у Нічній варті? Я ще такого чорного брата в житті не бачила,— мовила дівчинка та вказала на візок.— Якщо хочеш, можеш забрати моллюсків, які тут лишилися. Вже темно, ніхто їх не купить. Ви пливете на Стіну?

— Ні, у Старгород,— Сем, схопивши вареного моллюска, миттю глтинув його.— Тут у нас пересадка.

Смачний був моллюск! Сем з'їв ще одного.

— Брави ніколи не чіпляються до людей, які не мають мечів. Навіть такі дурні верблюди, як Теро й Орбело.

— А ти хто?

— Ніхто,— озвалася дівчинка, від якої відгонило рибою.— Колись давно я була кимось, та це в минулому. Але, якщо хочеш, можеш кликати мене Кет. А ти хто?

— Семвел з дому Тарлі. Ти розмовляєш загальною мовою.

— У мене батько був веслярським зверхником на «Наймрії». Його убив якийсь брав, бо батько сказав, що моя мати була вродливіша за Солов'їху. Не отакий верблюд, що ти бачив, а справжній брав. Одного дня я таки переріжу йому горлянку. Капітан сказав, що на «Наймрії» дівчаткам не місце, й висадив мене тут. А Браско взяв мене до себе й доручив ходити з візком,— вона звела на Сема очі.— Ви на якому кораблі попливете?

— У нас оплачена подорож на «Леді Ушанорі».

Дівчинка підозріливо примружилася.

— Корабель відплив давно. Хіба не знаєш? Багато днів тому.

«Знаю»,— міг би відповісти Сем. Вони з Дареоном, стоячи на причалі, спостерігали за тим, як піднімаються й опускаються весла корабля, який повз Титана виходив у відкрите море. «Що ж,— сказав тоді співець,— це кінець». Був би Сем хоробрішим, штовхнув би його у воду. Коли треба було залізти дівчині під спідницю, то в Дареона язик медовим ставав, а от у капітанській каюті чомусь переговори вести довелося Семові, який намагався переконати браавосянина почекати. «Я вже на вашого старого три дні чекаю,— сказав шкіпер.— Трюми в мене повні, а матроси переспали зі своїми жінками на прощання. З вами чи без вас, а „Леді“ з припливом відчалує».

«Будь ласка,— благав Сем.— Усього кілька днів — я більше не прошу. Щоб мейстер Еймон трохи оклигав».

«Він не оклигає,— озвався шкіпер, який напередодні сам навідав мейстра Еймона.— Він старий і хворий, і я не хочу, щоб він помер просто на „Леді“. Хочете — лишайтесь з ним, хочете — пливіть зі мною, мені це байдуже. Я відчальною». Що гірше, він відмовився повернути заплачені гроші — срібло, яке мало доправити їх у Старгород. «Ви викупили найкращу каюту. Вона чекає на вас. Не хочете її займати — я не винен. Чого мені збитки нести?»

«А ми б уже в Сутінь-діл могли доплисти,— жалібно подумав Сем.— А може, навіть у Пентос — за попутного вітру».

Але яке до цього діло дівчинці з візком?

— Ти казала, що бачила співця...

— У «Веселому порту». Він збирається побратися з Морячкою.

— Побратися?

— Вона спить лише з тими, хто її пошлюбить.

— А де цей «Веселий порт»?

— Навпроти «Корабля лицедіїв». Можу показати дорогу.

— Я знаю дорогу,— мовив Сем, який бачив «Корабель лицедіїв». «Дареон не може ні з ким побратися! Він же обітницю давав!» — Мені час іти.

І він побіг. Шлях був неблизький, а бруківка слизька. Незабаром він уже засапався, а великий чорний плащ гучно виляскував за спиною. На бігу доводилося однією рукою притримувати меча. Нечисленні перехожі, яких він зустрів дорогою, кидали на нього цікаві погляди, а одного разу засичала, позадкувавши, кицька. Заки Сем дістався «Корабля», в нього вже ноги запліталися. На тому боці провулку виднівся «Веселий порт».

Не встиг Сем увійти, червоний і задиханий, як йому на шию кинулася одноока жінка.

— Не треба,— попросив її Сем,— я тут не для цього.

Вона відповіла браавоською.

— Я вашої мови не знаю,— сказав Сем валірійською. У приміщенні горіли свічки й палахкотів коминок. Хтось пілікав на скрипочці; двоє дівчат, тримаючись за руки, танцювали навколо червоного жерця. Одноока жінка притиснулася персами Семові до грудей.— Не треба! Я тут не для цього!

— Семе! — почувся знайомий голос — Дареонів.— Іно, відпусти його, це Сем Смертовбивця. Мій побратим!

Одноока відліпилася, хоча одну долоню так і тримала на його руці. Тут крикнула одна з танцівниць:

— Закохай мене до смерті!

А друга мовила:

— А він мені дозволить помацати свого меча?

Позаду них на стіні був намальований фіолетовий галеас, чия команда складалася з жінок, на яких не було нічого, крім високих чобіт. У кутку хропів у величезну шарлатну бороду матрос-тайросянин. В іншому місці старша жінка з велетенськими персами перекидалася в кості зі здоров'яком з Літніх островів, вбраним у чорно-шарлатне пір'я. А в центрі сидів Дареон, тицьнувшись носом у шию жінки, що всілася йому на коліна. Вона була в його чорному плащі.

— Смертовбивче,— п'яно покликав співець,— ходи познайомся з моєю дружиною.

Чуприна в нього була медово-пісочна, а усмішка тепла.

— Я їй любовних пісень співаю. Коли я співаю, жінки тануть як масло. Як можна не закохатися в таке личко? — він поцілував її в носа. — Жінко, поцілуй Смертовбивцю, це ж мій брат.

Коли дівчина звелася на ноги, Сем побачив, що під плащем у неї нічого немає.

— Тільки не здумай помацати мою дружину, Смертовбивче,— зареготався Дареон.— Але якщо захочеш когось із її сестер — будь ласка. Думаю, грошей мені ще вистане.

«Грошей, на які можна було б купити нам поїсти,— подумав Сем, — грошей, на які можна було б купити дров, щоб зігріти мейстра Еймона».

— Що ти накоїв? Тобі не можна одружуватися. Ти ж дав обітницю, як і я. За це тобі можуть голову відрубати.

— Ми одружені тільки на одну ніч, Смертовбивче. Навіть у Вестеросі за таке не рубають голів. Ти ніколи не ходив у Кротівку — копати підземні скарби?

— Ні,— почервонів Сем.— Я б у житті...

— А як же твоя дикунка? З нею ж ти напевне переспав раз-другий. Стільки ночей, проведених у лісі під одним плащем,— от не

кажи мені, що ти ані разу їй не застромив,— сказав він і махнув рукою на стілець.— Сідай, Смертовбивче. Візьми кубок вина. Візьми повію. Чи те й те.

Але Сем не хотів вина.

— Ти обіцяв повернутися до сутінок. І принести вина й поїсти.

— Це отак ти прикінчив Чужого? Зашпетив його до смерті? — зареготав Дареон.— Ти мені не жінка, вона мені жінка. Якщо не хочеш випити за мій шлюб, забирайся геть.

— Ходімо зі мною,— попросив Сем.— Мейстер Еймон прокинувся і хоче почути про драконів. Торочить про криваву зірку, і білі тіні, і сни, і... якщо більше дізнаємося про драконів, може, він заспокоїться. Допоможи мені.

— Завтра. Не шлюбної ночі.

Дареон зіп'явся на ноги, узяв наречену за руку й рушив до сходів, тягнучи її за собою.

Сем заступив йому дорогу.

— Ти ж дав *обітницю*, Дареоне. Промовив слова. Ти ж мені начебто брат.

— У Вестеросі. А це хіба схоже на Вестерос?

— Мейстер Еймон...

— ...помирає. Отой смугастий цілитель, на якого ти все срібло спустив, так і сказав,— у Дареонових губах з'явилася жорсткість.— Бери собі дівчину або забирайся, Семе. Ти мені свято псуєш.

— Я піду,— мовив Сем,— але ти підеш зі мною.

— Ні. Досить з мене вас. Досить з мене чорного,— Дареон, зірвавши з голої нареченої плаща, пожбурих його Семові в обличчя.— Ось. Накинь цю шмату на старого, може, трохи зігріється, Мені вона вже не знадобиться. Скоро я вбиратимусь у оксамит. А за рік я одягнуся в хутро і їстиму...

І Сем його вдарив.

Навіть не замислився як. Рука просто піднялася, стиснута в кулак, і врзалася співцеві в зуби. Дареон вилаявся, гола наречена заверещала, а Сем кинувся на співця та збив його навznak на низенький стіл. На зріст вони двоє були майже однакові, але важив Сем удвічі більше, й уперше в житті розлютився так, що не відчував страху. Він кулаком зацідив співцеві спершу в лице, тоді в живіт, а далі заходився дубасити обома руками по плечах. Коли Дареон ухопив його за зап'ястки, Сем

буцнув його головою, розбивши йому губу. Дареон, відпустивши його руки, стусонув його в ніс. Якийсь чоловік реготав, а жінка лаялася. Бійка вповільнювалася — хлопці нагадували двох чорних мух, які вовтузяться в бурштині. А тоді хтось стягнув Сема з Дареона. Він ударив того, хто його тягнув, і тут на голову йому опустилося щось тверде.

А за мить він уже летів сторчголов через поріг, у туман. На мент перед очима постала чорна вода, а далі канал полетів йому просто в обличчя.

Сем пішов під воду як камінь, як валун, як гора. Вода потрапила в очі й у ніс — темна, холодна й солонна. Спробував погукати на допомогу — і тільки наковтався ще більше. Дригаючи ногами й руками, він перевернувся, пускаючи носом бульки. «Пливи,— наказав він собі,— пливи». Він розплющив очі, але солонна як ропа вода обпекла їх, засліплюючи. На якусь мить вдалося випірнути на поверхню й хапнути повітря; однією рукою Сем бив по воді, а друга шкребла по стінці каналу. Але каміння було слизьке від мулу, за нього неможливо було вчепитися. Сем знову пішов під воду.

Одяг промок, і Сем відчув на шкірі холод. Пояс із мечем зісковзнув по ногах і заплутався на кісточках. «Я тону»,— подумав Сем, засліплений панікою. Він заборсався, намагаючись знову видряпатися на поверхню, та натомість просто обличчям врізався в дно каналу. «Я перевернувся догори дригом,— збагнув він,— я тону». Під рукою щось майнуло — риба чи вугор, ковзнуло між пальців. «Мені не можна тонути, мейстер Еймон без мене помре, і в Жиллі нікого не залишиться. Треба плисти, треба...»

Почувся гучний сплеск, і щось обхопило його попід пахвами, за груди. «Вугор,— зринула перша думка,— мене обплутав вугор, він затягне мене на дно». Сем розтулив рота, щоб заверещати, і тільки більше наковтався води. «Я потонув,— майнула остання думка.— Боги праведні, я потонув».

Коли він розплющив очі, то лежав на спині, а чорний здоровань з Літніх островів гатив йому в живіт кулаками завбільшки з окіст. «Припиніть, мені боляче»,— хотів крикнути Сем, а натомість вивергнув воду й хапнув повітря. Весь мокрий, він тремтів, лежачи на бруківці в калюжі води з каналу. Черношкірий з Літніх островів знову зацідив йому в живіт, і з носа вилетів ще струмінь води.

— Припиніть,— видихнув Сем.— Я не потонув. Я не потонув.

— Ні,— нахилився над ним рятувальник — велетенський, чорний і геть мокрий.— Ти винен тепер Зондо багато пір'я. Вода зіпсувала Зондо чудовий плащ.

Так і було, бачив Сем. Пір'яний плащ прилип до широчезних плечей чорношкірого, мокрий і в мулі.

— Я не хотів...

— ...піти поплавати? Зондо це бачив. Забагато плюскався. А гладун має просто триматися на воді,— чорношкірий, схопивши Сема за камзол здоровецькою рукою, рвучко поставив його на ноги.— Зондо — помічник капітана на «Цинамоновому вітрі». Багато мов знає — потрошку. Зондо сміявся, коли бачив, як ти вдарив співця. Зондо чув, — на обличчя йому наповзла широчезна біла усмішка.— Зондо знає драконів!

Джеймі

— Я сподівалася, тобі нарешті набридне ця жалюгідна борода. З цією рослинністю ти схожий на Роберта,— мовила сестра, яка скинула жалобне вбрання, замінивши його на нефритово-зелену сукню з рукавами зі сріблястого мирського мережива. На золотому ланцюжку на шиї висів смарагд завбільшки з голубине яйце.

— У Роберта борода була чорна. А в мене золота.

— Золота? Чи срібна? — Серсі, висмикнувши в нього з підборіддя волосину, піднесла її вгору. Та виявилася сивою.— Щось ти побляк, брате. Перетворюєшся на привида себе колишнього — на блідого калічного привида. Ні кровинки і завжди в білому,— вона відкинула назад волосся.— Ти мені більше подобаєшся в золоті й кармазині.

«А ти мені подобаєшся в сонячному світлі, з краплями води на голій шкірі». Хотілося поцілувати її, віднести в спальню, кинути на ліжко... *Вона злягалася з Ланселем і з Озмундом Кетлблеком, а може, і зі Сновидою...*

— Укладімо угоду. Звільни мене від цього обов'язку — і моє лезо до твоїх послуг.

Вона стиснула губи. Серсі пила глінтвейн і тому пахла мускатним горіхом.

— Ти зі мною торгуватися зібрався? Мушу тобі нагадати, що ти давав обітницю.

— Обітницю захищати короля. Моє місце біля нього.

— Твоє місце там, куди він тебе посилає.

— Томен поставить печатку на будь-якій грамоті, яку ти йому підсунеш. Це твоя примха, і вона ще нам дорого обійдеться. Навіщо призначати хранителем Заходу Давена, якщо ти йому не довіряєш?

Серсі присіла під вікном. За спиною в неї виднілися почорнілі руїни Вежі правиці.

— Чого це ви опираєтеся, сер? Чи разом з рукою втратили мужність?

— Я присягнувся леді Старк, що більше не здйму зброї ні проти Старків, ні проти Таллі.

— П'яна присяга з мечем біля горла.

— Як я зможу захистити Томена, якщо буду не поряд?

— Знищивши його ворогів. Батько завжди казав: спритний удар захистить краще за будь-який щит. Звісна річ, щоб завдати удару, потрібно мати руку. Та навіть скалічений лев здатен нагнати страху. Мені потрібен Річкорин. Мені потрібен Бринден Таллі — в ланцях або в могилі. І хтось має нарешті навести лад у Гаренхолі. Я негайно маю отримати Вайліса Мандерлі,— звісно, якщо він досі живий і ув'язнений,— а залога не відповіла на жодного нашого крука.

— У Гаренхолі сидять Грегорові люди,— нагадав їй Джеймі.— Гора-на-коні набирає тільки жорстоких і тупих. Швидше за все, вони просто пожерли твоїх круків разом з листами.

— Ось тому я і посилаю тебе. Тебе вони теж можуть зжерти, бравий мій брате, але я певна, що після того отримають собі нетравлення,— Серсі розправила спідницю.— За твоєї відсутності хочу, щоб королівською вартою командував сер Озмунд.

...Вона злягалася з Ланселем і з Озмундом Кетлблеком, а може, і зі Сновидою — від неї всього можна сподіватися...

— Це не тобі вирішувати. Якщо я поїду, замість мене команду перебере сер Лорас.

— Це жарт? Ти добре знаєш, як я ставлюся сера Лораса.

— Якби ти не відіслала у Дорн Балона Свона...

— Він потрібен там. Дорнянам довіряти не можна. Отой червоний змії сам зголосився бути Тиріоновим заступником, чи ти забув? Я не лишу власну дочку на їхню ласку. І не дозволю, щоб королівською вартою командував Лорас Тайрел.

— Сер Лорас утричі мужніший за сера Озмунда.

— Твоє поняття про мужність якось змінилося останнім часом, брате.

Джеймі відчув, що починає сердитися.

— Щира правда, Лорас не витріщається на твої цицьки, як сер Озмунд, але не думаю...

— А ти подумай! — вона дала йому ляпас.

Джеймі й не збирався перехоплювати її руку.

— Бачу, слід відростити ще густішу бороду, щоб пом'якшувала королівські пестоші.

Кортіло зірвати з неї сукню і замість ляпасу отримати цілунок. Він так уже робив — коли ще мав дві руки.

Зелені очі королеви стали крижаними.

— Вам краще йти вже, сер.

...з Ланселем і з Озмундом Кетлблеком, а може, і зі Сновидою...

— Ви ще й глухий, не тільки скалічений? Двері позаду, сер.

— Як накажете, — розвернувшись на закаблуках, Джеймі вийшов.

На небі, певно, реготали боги. Серсі ніколи не любила, щоб їй відмовляли, знав Джеймі. Можливо, м'якими слова можна було б і похитнути її позицію, та останнім часом, тільки побачивши її, Джеймі вже починав сердитися.

В душі він навіть радів, що поїде з Королівського Причалу. Не подобалося йому товариство підлесників і дурнів, які оточували Серсі. «Змаліла рада» — ось як їх називали на Bloshinomu Dni, якщо вірити Адаму Марбранду. А Кайберн... так, він урятував Джеймі життя, але ж він був кривавим лицедієм. «Від Кайберна віє секретами», — застеріг Джеймі сестру. Серсі на це тільки розсміялася. «У нас усіх є секрети, брате», — відповіла вона.

...Вона злягалася з Ланселем і з Озмундом Кетлблеком, а може, і зі Сновидою — від неї всього можна сподіватися...

Під стайнею Червоної фортеці на нього вже очікувало сорок лицарів і стільки само зброєносців. Половина з них належали до західняків, які присягали дому Ланістерів, решту складала колишні вороги, які перетворилися на непевних друзів. Сер Дермот Доцелісівський понесе Томенів штандарт, а Рудий Ронет Конінтон — білий прапор королівської Варти. Пейдж, Пайпер і Пеклдон розділять честь бути зброєносцями лорда-командувача. «Друзів тримай за спиною, а ворогів — у полі зору», — колись порадив Самнер Крейкгол. Чи батько?

Ступак Джеймі був вогненно-гнідий, а дестрієр — розкішний сірий огир. Давно вже Джеймі не давав кличок своїм коням: забагато з

них загинули в боях у нього на очах, а як давати їм клички, пережити це ще важче. Та коли малий Пайпер почав одного називати Гонором, а другого — Славком, Джеймі тільки розсміявся й прийняв такі клички. На Славкові збрюя була малинова, в кольорах Ланістерів, а на Гонорі — біла, в кольорах королівської варти. Поки Джеймі всідався на ступака, Джосмин Пеклдон тримав його за повіддя. Зброєносець був худий як спис, довгорукий і довгоногий, з масним мишастим волоссям, з легеньким пушком на щоках. Плащ у нього теж був малиновий, але на сюрко красувалося десять фіолетових п'ятикутних зірок його власного дому, розкиданих на жовтому полі.

— Мілорде,— запитав хлопець,— ви вдягатимете нову руку?

— Вдягни, Джеймі,— переконував Кенос Кайський.— Помахай людям — буде їм що дітям розповідати.

— Не варто,— озвався Джеймі: він не збирався годувати натовп золотими брехнями. «Нехай бачать кикоть. Нехай бачать каліку».— Але ви, пане Кеносе, можете надолужити за мене. Помахайте обома руками, а можете ще й ногами, якщо схочете.

Стиснувши повіддя лівою рукою, він розвернув коня.

— Пейне,— гукнув він, поки всі шикувалися,— ви поїдете біля мене.

Сер Ілін Пейн, що приєднався до Джеймі, нагадував старця на святі. Кольчуга, стара й іржава, вдягнена була на брудну безрукавку з дубленої шкіри. Ні на вершникові, ні на коні не було гербів, а щит був такий порубаний і пом'ятий, що тепер і колишній його колір було важко вгадати. Сер Ілін, з його похмурим обличчям і запалими очима, був просто втіленням смерті... власне, багато років поспіль.

Але це в минулому. Сер Ілін Пейн став половиною заплати за те, що Джеймі, як гарний кишеньковий лорд-командувач, проковтнув наказ свого малолітнього короля. Другою половиною став сер Адам Марбранд. «Вони мені потрібні»,— заявив Джеймі сестрі, й Серсі вирішила не сваритися. «Мабуть, навіть радіє, що позбулася їх». Сер Адам змалечку був другом Джеймі, а без'язикий кат належав до батькових людей — якщо тут узагалі можна говорити про якусь належність. Якось Пейн, натоді капітан правициної варти, похвалився, що це лорд Тайвін править Сімома Королівствами, кажучи королю Ейрису, що і як робити. За це Ейрис Таргарієн втяв йому язика.

— Відчинити браму,— наказав Джеймі, й Дужий Вепр повторив громовитим голосом:

— ВІДЧИНИТИ БРАМУ!

Коли з Брудної брами виїжджав під барабани й скрипки Мейс Тайрел, на вулицях вишикувалися тисячі містян, щоб проводити його. До валки приєднувалися хлопчачі — марширували поряд з Тайреловими солдатами, високо задерши голову й тупаючи ногами, а їхні сестри з вікон посилали повітряні поцілунки.

Але не сьогодні. Лише кілька повій заклично гукнуло до валки і пиріжечник розхвалював свій товар. На Швецькому майдані двоє голодранців-горобців пристрасно промовляли перед кількома сотнями простолюду, закликаючи кару на голови безбожників і бісопоклонників. Перед валкою юрма розступилася. І горобці, і шевці проводжали вершників похмурими поглядами.

— Аромат руж їм до шмиги, а от левів вони не люблять,— зауважив Джеймі.— Моїй сестрі варто звернути на це увагу.

Сер Ілін не відповів. «Ідеальний компаньйон для тривалої мандрівки. Ми приємно поспілкуємося».

Більша частина загону очікувала за мурами міста: сер Адам Марбранд з роз'їздом, сер Стефон Свіфт з обозом, священна сотня старого сера Боніфера Благочестивого, кінні лучники Сарсфілда, мейстер Гуліан з чотирма повними клітками круків, дві сотні важкої кінноти на чолі з сером Флементом Браксом. Не таке вже й велике військо, якщо по правді,— загалом менше тисячі вояків. Але в Річкорині менше за все потрібна чисельність. Замок уже оточила ціла армія Ланістерів і ще більше Фреїв; з останнім птахом прилетіла звістка, що обложникам уже нема що їсти. Бринден Таллі, перш ніж сховатися за мурами, вичистив навколишні лани.

Хоча що там уже було чистити! З того, що сам Джеймі бачив у приріччі, напрошувався висновок, що там уже не лишилося ані неспаленого поля, ані непограбованого міста, ані незгвалтованої дівчини. «А тепер люба сестра посилає мене довершити справу Ейморі Лорча та Грегора Клігана». Джеймі відчув гіркоту.

Біля Королівського Причалу на королівському гостинці було безпечно, наскільки це взагалі можливо в такі часи, однак Джеймі все одно послав Марбранда з роз'їздом на розвідку.

— У Лопотючому лісі Роб Старк заскочив мене зненацька,— пояснив він.— Такого більше не трапиться.

— Даю вам слово,— озвався Марбранд, який з явним полегшенням знову всівся в сідло, вбраний у димчастий плащ власного дому замість золотистої вовни міської варти.— Ми будь-якого ворога помітимо вже за дюжину льє.

Джеймі видав суворий наказ, що нікому не можна відділятися від валки без його дозволу. В іншому разі, знав він, юні знудьговані лордйчуки почнуть гасати полями, розганяючи худобу й товчучи посіви. Поблизу міста ще можна було побачити корів і коней, яблука на деревах і ягоди на кущах, у полях — ячмінь, овес і пізню пшеницю, на дорогах — запряжені кіньми й волами вози. А от трохи далі картина вже не буде такою райдужною.

Їдучи на чолі війська поряд з безмовним сером Іліном, Джеймі почувався майже задоволеним. Тепле сонечко пригрівало в спину, вітер куйовдив волосся, наче жіночі пальчики. Коли до нього вчвал підлетів Малий Лу Пайпер з повним шоломом ожини, Джеймі, з'ївши жменю, звелів хлопцю рештою поділитися з іншими зброєносцями й сером Іліном Пейном.

Здавалося, Пейнові їхати в мовчанці було так само комфортно, як в іржавій кольчuzі й дубленій шкірі. Стукіт копит його мерина й торохтіння меча в піхвах — ось і всі звуки, які можна було від нього почути. Та хоча його побите віспою обличчя лишалося похмурим, а очі — холодними, мов крига на зимовому озері, Джеймі відчував, що Пейн задоволений поїздкою. «Я ж дав йому вибір,— нагадав собі він.— Пейн міг би відмовитися й залишитися виконавцем королівського правосуддя».

Призначення сера Іліна було весільним подарунком Роберта Баратеона батькові нареченої — синекура як компенсація за втрачений на службі Ланістерам язик. З нього вийшов чудовий кат. Він не зіпсував жодної страти й рідко коли змушений був робити другий удар. А в його мовчанні було щось таке, що навіювало жах. Рідко коли зустрінеш виконавця королівського правосуддя, який був би настільки на своєму місці.

Коли Джеймі вирішив узяти його з собою, він відшукав помешкання сера Іліна в кінці Зрадницького проходу. Верхній поверх приземкуватої півкруглої вежі розділили на камери для в'язнів, які

потребували певного комфорту,— для бранців-лицарів та лордйчуків, які очікували на викуп чи обмін. Вхід у підземелля був з першого поверху, за двома дверима: перші були ковані, а другі — з сірого потрісканого дерева. Між верхнім поверхом і підземеллям розташувалися помешкання старшого тюремника, лорда-сповідника і виконавця королівського правосуддя. Останній був катом, але за традицією він був заодно й відповідальним за підземелля та начальником над тими, хто їх утримував.

А от на таку посаду сер Ілін Пейн геть не годився. Оскільки не вмів він ні читати, ні писати, ні розмовляти, сер Ілін передав керівництво підземеллями своїм підлеглим — які вже вони були. Королівство не мало лорда-сповідника з часів другого Дейрона, а останній старший тюремник колись був мануфактурником, який за Робертового правління купив собі посаду в Мізинчика. Без сумніву, декілька років він мав з неї неабиякий зиск, аж поки не зробив помилку — змовився з іншими заможними дурнями віддати Залізний трон Станісу. Назвалися вони «оленерогими», отож Джоф, перш ніж вистрелити ними з міських мурів, поприбивав їм до голови роги. Довелося горбатому Реніферу Лонгвотерзу, старшому тюремнику, який довго й нудно всіх переконував, що в ньому є «дрібка дракона», відмикати для Джеймі двері підземелля й вести його вузькими сходами всередині стін у помешкання, а якому Ілін Пейн проживав уже п'ятнадцять років.

Усередині смерділо зіпсованими харчами, а в очереті на підлозі було повно паразитів. Заходячи, Джеймі мало не наступив на пацюка. Великий меч Пейна лежав на двоногому столі, а поряд — точильний камінь і масна ганчірка. Криця мала вигляд бездоганний, у слабенькому світлі блакитно зблискували краї, зате на підлозі горами валявся брудний одяг, а розкидані повсюди деталі обладунків поруділи від іржі. Побитих винних глечиків і не полічити. «Нічого його не цікавить, крім душогубства»,— подумав Джеймі, в той час як сер Ілін вийшов зі спальні, звідки смерділо переповненим нічним горщиком.

«Його світлість доручив мені відвоювати приріччя,— заговорив Джеймі.— Я б узяв вас із собою... якщо ви згодні покинути оце все».

У відповідь він отримав мовчання й довгий незмигний погляд. Та коли вже Джеймі збирався розвернутися й піти геть, Пейн кивнув. «І

ось він їде зі мною,— Джеймі глянув на свого супутника.— Мабуть, ми з ним обидва ще не зовсім безнадійні».

На ніч стали табором біля підніжжя замку Гейфордів, збудованого на верхівці пагорба. Коли закотилося сонце, попід пагорбом, на березі струмка, виросла сотня наметів. Джеймі сам виставив чати. Він не очікував неприємностей так близько від міста, однак дядько Стафорд теж он вважав, що на Волоброді він у безпеці. Тому ліпше не ризикувати.

Коли з замку принесли запрошення повечеряти з каштеляном леді Гейфорд, Джеймі узяв із собою сера Іліна, а також сера Адама Марбранда, сера Боніфера Гасті, Рудого Ронета Конінтона та ще дюжину лицарів і лордйчуків.

— Мабуть, уже час вдягати руку,— мовив він до Пека перед виходом.

Хлопчина миттю приніс її. Долоня, викувана з золота, була як жива, а пальці з перламутровими нігтями були трішки зігнуті, мов готові стиснути ніжку кубка. «Битися не можу, зате можу випити»,— подумав Джеймі, поки хлопчина зав'язував на кикоті ремінці. «Відтепер люди іменуватимуть вас Златоруком, мілорде»,— запевняв зброяр, вперше припасовуючи долоню на зап'ясток Джеймі. «Помилявся він. До самої смерті я залишуся Царевбивцею».

Під час вечері золота рука вислухала чимало захоплених компліментів, аж поки Джеймі не перекинув кубок вина. Тут він і втратив самовладання.

— Якщо вам так ця клята штука подобається, відітніть собі робочу руку — й забирайте іграшку собі,— мовив Джеймі до Флемента Бракса. Після такого про руку вже не говорили, тож вдалося спокійно попийти вина.

Володарка замку, заміжня за Ланістером, була пухкенькою дівчинкою, яка ледве на ноги стала,— з кузенком Тайреком її одружили, коли їй ще й року не виповнилося. Леді Ермісанду вивели за ручку показати гостям, вдягнену в злототкану сукенку, розшиту крихітними нефритовими намистинами, що склали герб дому Гейфордів — зелену хвилю, обрамлену зеленою решіткою. Але незабаром дівчинка заверещала, і мамка миттю забрала її назад у ліжечко.

— Про лорда Тайрека нічого не чути? — поцікавився каштелян, коли подали форель.

— Нічогісінько.

Тайрек Ланістер зник безвісти під час бунтів на Королівському Причалі, коли сам Джеймі ще був бранцем у Річкорині. Хлопцеві нині має бути чотирнадцять — якщо він живий, звісно.

— За наказом лорда Тайвіна я особисто очолив пошуки,— розповів Адам Марбранд, знімаючи рибу з кісток,— але знайшов не більше, ніж Байвотер переді мною. Востаннє хлопця бачили верхи на коні, коли натовп прорвав шерegu золотих плащів. А потім... ступака знайшли, а от вершника — ні. Швидше за все, хлопця стягнули на землю й зарізали. Та якщо це так, де тіло? Інші тіла юрма покинула, а куди поділося це?

— Живий він цінніший,— припустив Дужий Вепр.— За будь-якого Ланістера можна отримати чималий викуп.

— Понад сумнів,— погодився Марбранд,— але досі ніякого викупу не вимагають. Хлопець просто зник.

— Хлопець загинув,— сказав Джеймі, який випив три кубки вина, тож золота рука його з кожною хвилиною ставала дедалі тяжчою і незграбішою. «Від гаку було би стільки само користі».— Якщо люди втямили, кого вбили, то, певніше за все, викинули тіло в річку, злякавшись батькового гніву. На Королівському Причалі його вже куштували. Лорд Тайвін завжди сплачував борги.

— Завжди,— погодився Дужий Вепр, і на цьому тема вичерпалася.

Але пізніше, лишившись на самоті у спальні, яку йому приготували у вежі, Джеймі зловив себе на міркуваннях. Тайрек служив зброносецем короля Роберта разом з Ланселем. Іноді інформація може бути ціннішою за золото і смертоноснішою за кинджал. І тут Джеймі пригадався Вейрис — усміхнений євнух, від якого пахло лавандою. Євнух мав інформаторів по всьому місту. Йому було б нескладно влаштувати Тайрекове викрадення в цьому гармидері... якщо він, звісно, знав заздалегідь, що юрма збунтується. «А Вейрис знав усе — принаймні нас він у цьому переконав. Однак не попередив Серсі про можливий бунт. І не поїхав на причал проваджати Мірселлу».

Джеймі відчинив віконниці. Ніч похолодала, на небо випірнув рогатий місяць. Золота рука тьмяно світилася в його сяйві. «Євнуха

нею не задушити, зате розбити в кров його хитреньку посмішку цілком можливо». Кортіло комусь зацідити.

Коли Джеймі розшукав сера Іліна, той нагострював меч.

— Час, — мовив Джеймі.

Кат підвівся й рушив за ним, човгаючи потрісканими шкіряними чоботами по крутих кам'яних сходах, які вели вниз. Зброярня виходила у невеликий двір. Тут Джеймі знайшов два щити, два напівшоломи, пару тупих турнірних мечів. Одного простягнув Пейну, другого ж узяв у ліву руку, а праву пропхав за ремінці на щиті. Зігнуті золоті пальці чіплялися за ремінець, але стиснути його не могли, тож щит тримався не дуже надійно.

— Колись ви були лицарем, сер, — мовив Джеймі. — Як і я. Погляньмо, ким ми стали.

У відповідь сер Ілін підніс клинка, і Джеймі кинувся в атаку. Пейн заіржавів, як його кольчуга, і сили мав менше, ніж Брієнна, та все одно або клинком усі удари відбивав, або щитом блокував. Отак вони танцювали під рогатим місяцем, а тупі мечі виспівували свою сталеву пісню. Якийсь час мовчазний лицар дозволяв Джеймі вести танок, але нарешті на кожен його випад почав відповідати власним. Щойно сер Ілін перейшов до атаки, то зачепив Джеймі за стегно, за плече, за передпліччя. Тричі задзвеніло у Джеймі в голові від ударів по шолому. Один удар зірвав з правої руки щита, мало не потягнувши за собою і золоту долоню. Заки нарешті опустили мечі, Джеймі весь був у синцях, зате вино вивітрилося й голова прояснилася.

— Ми ще з вами потанцюємо, — пообіцяв він серу Іліну. — Завтра. Й позавтра. Танцюватимемо щодня, поки я не оволодію лівою рукою, як володів правою.

Сер Ілін, розтуливши рота, видав якесь клацання. «Це сміх!» — збагнув Джеймі. В нього аж у животі замлоїло.

Зранку ніхто не наважився поцікавитися його синцями, так наче вночі брязкоту мечів ніхто не чув. Та коли з пагорба спустилися в табір, питання, яке не насмілювалися поставити лицарі й лордйчуки, озвучив Малий Лу Пайпер. Джеймі широко посміхнувся.

— У домі Гейфордів такі дівки хтиві! Аж кусаються з пристрасті, хлопче.

На зміну ще одному ясному й вітряному дню прийшов день хмарний, а далі три дні дощу. Але ніхто не зважав ані на вітер, ані на

воду. Валка, не стишуючи кроку, рухалася на північ королівським гостинцем, і щоночі Джеймі знаходив якийсь темний куточок, щоб отримати більше «пристрасних укусів». Билися в стайні, а за ними спостерігав одноокий мул; билися в льосі заїзду, серед діжок вина й елю. Билися у великому мурованому амбарі, почорнілому від вогню; билися стоячи в струмку на лісистому острові; билися на широкому полі, а дощ тихо дріботів по шоломах і щитах.

Джеймі вигадував причини для своїх нічних відлучок, але безглуздо було вважати, що хтось у них вірить. Чим він займається, знав Адам Марбранд, певна річ, а дехто з капітанів підозрював. Але ніхто про це в його присутності не заговорював... а оскільки єдиний свідок без'язикий, нема чого перейматися, що хтось дізнається, яким незграбним мечником став Царевбивця.

Незабаром і ліворуч, і праворуч вже стало видно прикмети війни. У ланах, де мав би досягати осінній врожай, бур'ян, чагарники й корчі повиростали вище голови коня; на королівському гостинці зовсім не траплялося подорожніх, зате від самих сутінок до світанку сторожким світом правили вовки. Переважно вони остерігалися наближатися, та коли один з Марбрандових розвідників пішов до вітру, його кінь відбіг задалеко — і загинув від вовчих зубів.

— Не буває таких нахабних звірів,— оголосив сер Боніфер Благочестивий.— Це біси у вовчих чікурах, кара нам за гріхи наші.

— Ото напевно великим грішником був кінь,— зронив Джеймі, стоячи над рештками бідолашної тварини. Він наказав порубати залишки м'яса й засолити: можливо, воно їм ще знадобиться.

У замку під назвою Свиноріг мешкав суворий літній лицар на ім'я сер Роджер Гог — уперто засів у своїй вежі з шістьма латниками, чотирма арбалетниками й двома десятками селян. Був сер Роджер дебелий і колючий (недарма замок так називався!), і сер Кенос припустив, що він, певно, далекий родич Крейкголів, у яких на гербі плямистий кабан. Дужий Вепр, здається, повірив у цю теорію і цілу годину розпитував сера Роджера про його пращурів.

Але Джеймі більше цікавило, що Гог розповість про вовків.

— Мали ми лихо зі зграєю вовків під білою зіркою,— мовив на це літній лицар.— Вас тут винюхували, мілорде, але ми їх відігнали, а трьох і закопали отам біля ріпи. А перед ними була ще зграя клятих левів... дуже перепрошую. Той, що на чолі, мав на щиті мантикору.

— Сер Ейморі Лорч,— підказав Джеймі.— Мій лорд-батько наказав йому спустошувати приріччя.

— До якого ми взагалі-то не належимо,— відтяв сер Роджер Гог.— Я присягав дому Гейфордів, а леді Ермісанда прихилила своє маленьке колінце перед Королівським Причалом — або ж прихилить, коли підросте й ходити навчиться. Я їм так і сказав, але той ваш Лорч і слухати не захотів. Зарізав половину моїх овець і трьох добрих молочних кіз, ще й спробував підсмажити мене у власній вежі. Але мури в мене повністю кам'яні, вісім футів завтовшки, тож коли вогонь вигорів, Лорч, занудьгувавши, поїхав собі. А потім з'явилися чотирилапі вовки. Пожерли решту овець, яких залишив мені той, з мантикорю. У мене, правда, на відшкодування з'явилося кілька гарних вовчих шуб, та хутром живіт не натопчеш. І що нам тепер робити, мілорде?

— Сіяти хліб,— сказав Джеймі,— й молитися за останній врожай. Така відповідь вселяла мало надії, але іншої він дати не міг.

Наступного дня валка перетнула струмок, який розмежовував землі, що присягнули Королівському Причалу і Річкорину. Мейстер Гуліан, звірившись з картою, оголосив, що ці пагорби належать братам Водам — парі лицарів-землевласників, які присягали Гаренхолу... от тільки маєтки в них були дерев'яні, тож від них лишилися самі почорнілі балки.

Подорожнім не стрілося ні самих Водів, ні простолюду, тільки якісь беззаконники замешкали в погребі під фортецею другого брата.

Один з беззаконників мав на плечах залишки малинового плаща, однак Джеймі повісив його разом з усіма. Зробити це було приємно. Бо справедливо. «Візьми собі це за звичку, Ланістере, й одного дня тебе, може, й назвуть Златоруком. Златоруком Справедливим».

Що ближче до Гаренхолу, то сіріше ставало навколо. Їхали попід сланцевим небом, уздовж водної гладіні, стародавньої і студеної, як лист кованої криці. Джеймі чомусь подумалося: а чи не проїздила тут перед ним Брієнна? Якщо вона вирішила, що Санса Старк подалася в Річкорин... Якби дорогою стрілися бодай якісь мандрівники, Джеймі в них міг би запитати, чи не траплялася їм прегарна панна з золотистокаштановими косами — або ж потворна здоров'ячка з обличчям, від якого молоко кисне. Але на дорогах не було нікого, крім вовків, а їхнє виття не давало ніяких відповідей.

Нарешті за циновими водами озера показалися вежі безглузлого замку Гарена Чорного — п'ять чорних покорчених кам'яних пальців, які тягнулися до неба. Попри те, що титул лорда Гаренхолу отримав Мізинчик, він не квапився посісти свій новий престол, отож тепер доведеться Джеймі Ланістеру дорогою до Річкорину «дати раду» Гаренхолу.

А те, що йому давно час дати раду, Джеймі сумнівів не мав. Цей величезний похмурий замок Грегор Кліган відібрав у кривавих лицедіїв саме перед тим, як його викликала на Королівський Причал Серсі. Безперечно, вояки Гори-на-коні й досі торохтять за тими мурами, як сухий горох у порожніх обладунках, от тільки не дуже вони годяться для відновлення королівського миру на Тризубі. Вояки сера Грегора тільки на одне здатні — упокоїти когось із миром у могилі.

Роз'їзд сера Адама доповів, що брама Гаренхолу замкнена. Джеймі вишикував під нею своїх вояків і звелів серу Кеносу Кайському сурмити в ріжок Герока — чорний, кручений, окутий старим золотом.

Тричі відбилася від мурів сурма, і тоді почувся стогін залізних завіс і брама повільно розчинилася. Мури безглузлого замку Гарена Чорного були настільки товсті, що Джеймі проїхав попід дюжиною душників, перш ніж виїхати у залитий несподіваним сонцем двір, де він зовсім нещодавно попрощався з кривавими лицедіями. З твердої землі пробивався бур'ян, над тушею коня дзижчали мухи.

Джеймі зістрибнув з коня, і в цей час із веж випірнула жменька вояків сера Грегора — людей з суворими поглядами й суворо стятими вустами. А інакшими вони й бути не можуть, якщо їздять під орудою Гори-на-коні. Єдина перевага Грегорових людей — що вони все-таки не настільки лихі й люті, як браві компаніїці.

— Срака-мотика, це Джеймі Ланістер! — вигукнув сивий солдат. — Це ж кривавий Царевбивця, хлопці. Списа мені в сраку!

— Ви хто такий? — запитав Джеймі.

— Сер називав мене Чорноротим, прошу пана.

Сплюнувши собі на долоні, він потер щоки, наче так зробиться бодай трішки презентабельнішим.

— Чарівно. Це ви тут командуєте?

— Я? Ні, чорт забирай. М'лорде. Клятого списа мені в сраку.

У Чорноротого стільки крихт заплуталося в бороді, що цілу залогоу можна було б нагодувати. Джеймі не стримав сміху. Чоловік сприйняв

це за підтримку.

— Клятого списа мені в сраку,— повторив він і теж зареготав.

— Ви його чули,— обернувся Джеймі до Іліна Пейна.— Візьміть гарного довгого списа і застроміть йому в сраку.

У сера Іліна списа не було, проте Безбородий Джон Бетлі радо кинув йому свого. П'яний регіт Чорноротого миттю вщух.

— Тримайте цю клятву штуку подалі від мене.

— Ви вже щось одне вирішіть,— мовив Джеймі.— Хто тут командує? Сер Грегор призначив каштеляна?

— Полівера,— мовив інший чоловік,— але його убив Гончак, м'лорде. І його, і Лоскотуна — обох, і ще малого Сарсфілда.

Знову цей Гончак!

— Ви впевнені, що це був Гончак? Ви його бачили?

— Не ми, м'лорде. Господар заїзду нам розповів.

— Трапилося це в заїзді на роздоріжжі, м'лорде,— мовив парубок з пісочного кольору кучмою на голові. На ньому була згарда з монеток, яка раніше належала Варго Гоуту: монети з півсотні далеких міст, срібні й золоті, мідні й бронзові, квадратні та круглі, а ще трикутнички, кілечка й шматочки кістки.— Господар присягався, що в чоловіка половина обличчя була геть попечена. І повії теж казали те саме. З Сандором був якийсь хлопчина — малий обшарпаний селяк. Вони вдвох порубали Полі й Лоскотуна на криваві кавалки і, як ми чули, поїхали вниз за течією Тризуба.

— Ви за ними вислали погоню?

Чорноротий скривився, наче від болю.

— Ні, м'лорде. Чорт забирай, не вислали.

— Скаженому псу перерізають горлянку.

— Ну,— мовив чоловік, витираючи рота,— не любив я того Полі, того гівнюка, а пес — він же брат Сера, тож...

— Сплохували ми, м'лорде,— втрутився той, що взяв собі згарду, — але ж тільки божевільний вийде проти Гончака.

Джеймі окинув його поглядом. «Зухваліший за решту, і не такий п'яний, як Чорноротий».

— То ви його злякалися.

— Не те щоб злякалися, м'лорде. Просто лишили його для когось кращого. От як Сер. Чи ви.

«Як я — коли ще мав обидві руки». Джеймі не плекав ілюзій. Нині Сандор обчухрав би його за мить.

— Ім'я в тебе є?

— Рафорд, прошу пана. Але всі кличуть мене Раф.

— Рафе, збери залогу в залі сотні вогнищ. І бранців також. Хочу на них поглянути. І тих повій з роздоріжжя. А, і Гоута. Я страшенно засмутився, дізнавшись, що він помер. Хочу побачити його голову.

Коли йому принесли голову, Джеймі виявив, що Гоуту відрізали губи, вуха й більшу частину носа. Очима пообідали круки. Однак і досі Гоута можна було впізнати. От, наприклад, бороду — безглузду мотузку два фути завдовжки, яка звисала з гострого підборіддя. Та в цілому на черепі когорянина ще трималося хіба кілька клаптиків шкіри.

— А де тіло? — запитав Джеймі.

Відповідати ніхто не хотів. Нарешті Чорноротий, опустивши погляд, пробурмотів:

— Зогнило, сер. І з'їли.

— Один з бранців повсякчас їсти просив,— зізнався Рафорд,— отож Сер і згодував йому засмаженого цапа. Тільки м'яса на когорянині було небагато. Сер повідтинав йому спершу п'ясті й ступні, потім руки й ноги цілком.

— Більше за всіх дісталось тому гладкому вилупку,— докинув Чорноротий,— але Сер... він сказав, щоб усі бранці покуштували. І щоб Гоут теж поїв, сам себе. Цей сучий син так плювався, коли ми його годували, що в ту його тонку бороду сала понатікало.

«Батьку,— подумав Джеймі,— обидва твої пси сказилися». Пригадалися оповідки, яких він змалечку наслухався в Кичері Кастерлі,— про божевільну леді Лотстон, яка купалася в крові й у цих-таки стінах влаштовувала бенкети, де подавали людське м'ясо.

Помста чомусь не принесла задоволення.

— Забери це й викинь у річку,— Джеймі жбурнув Гоуту голову Пеку й обернувся до залогі.— Поки посісти престол Гаренхолу не прибуде лорд Пітир, від імені корони правитиме замком сер Боніфер Гасті. Якщо хтось хоче залишитися з ним, питайте дозволу в нього, решта ж поїдуть зі мною у Річкорин.

Вояки Гори презирнулися.

— Нам заборгували заплату,— сказав один з них.— Сер обіцяв. Велику заплату, він сказав.

— Це його власні слова,— підтвердив Чорноротий.— «Велика заплата всім, хто поїде зі мною».

Дюжина інших почали згідливо бурмотіти.

Сер Боніфер підніс руку в рукавиці.

— Кожен, хто залишиться зі мною, отримає земельний наділок, ще один наділок — якщо одружиться, і третій — коли в нього народиться перша дитина.

— Земельний наділок, сер? — Чорноротий сплюнув.— Насрати мені на землю. Якби ми мріяли бабратися в клятій багнуці, ми б могли в біса лишитися вдома, перепрошую, сер. Велика заплата, сказав Сер. Золотом.

— Якщо маєте претензії, їдьте на Королівський Причал і домовляйтеся з моєю любою сестричкою,— сказав Джеймі й обернувся до Рафорда.— А зараз я хочу бачити бранців. Почнемо з сера Вайліса Мандерлі.

— Це він гладун? — запитав Рафорд.

— Щиро на це сподіваюся. І не треба мені тут сумних історій про те, як він помер, бо наступними помрете ви самі.

Якщо Джеймі й плекав надію побачити, що в підземеллях хиріють Шагвел, Пиг чи Золло, то вона не справдилася. Схоже, браві компаніїці розбіглися всі до останнього, покинувши Варго Гоута. З людей леді Вент лишилося тільки троє — кухар, який відчинив браму серу Грегору, горбатий зброяр на ім'я Бен Чернопалій і дівчина Пія, що тепер була вже не такою пригожою, якою її запам'ятав Джеймі. Хтось їй зламав носа й вибив половину зубів. Побачивши Джеймі, дівчина впала йому в ноги, схлипуючи і чіпляючись за нього з такою істеричною силою, що Дужому Вепру довелося її відтягати.

— Ніхто тебе вже не скривдить,— пообіцяв їй Джеймі, але від того вона заридала тільки голосніше.

З рештою бранців обійшлися краще. Серед них був сер Вайліс Мандерлі, а ще дюжина високородних в'язнів, яких узяв у полон Горан-коні в бою на бродах Тризуба. Корисні заручники, варті чималого викупу. Були вони обідрані, брудні й пом'яті, дехто мав свіжі синці та зламані зуби, комусь бракувало пальців, але рани їм промили й забинтували, й ніхто з них не голодував. Цікаво, думав Джеймі, чи

здогадуються вони, що саме їли, але зрештою вирішив, що ліпше й не питати.

Ні в кого вже не лишилося сили опиратися, особливо ж у сера Вайліса — волохатого кавалка сала з порожніми очима й обвислими щоками. Коли Джеймі повідомив йому, що його доправлять у Дівостав, а там посадять на корабель до Білої Гавані, сер Вайліс повалився в калюжу на підлозі й ридав довше й голосніше, ніж Пія. Тільки вчотирьох вдалося поставити його на ноги. «Смаженини з цапа переїв, — подумав Джеймі.— Боги, як я ненавиджу цей клятий замок!» Гаренхол за три сотні років пережив жахіть більше, ніж Кичера Кастерлі — за три тисячі.

Джеймі наказав запалити коминки в залі сотні вогнищ, і кухар пошкутьгав на кухню варити гарячу вечерю для вояків з його загону.

— Що завгодно, тільки не цапа.

Сам Джеймі повечеряв у мисливській залі разом із сером Боніфером Благочестивим, поважним як лелека і схильним присмачувати свої промови звертанням до Сімох.

— Не потрібні мені прискіпники сера Грегора,— заявив він, розрізаючи грушку — побабчену як він сам — так обережно, наче її неіснуючий сік може поставити плямку на його бездоганному фіолетовому камзолі з вишитим гербом його дому — білою перев'яззю, обрамленою обабіч тонкими білими смужками.— Собі на службу я таких грішників не візьму.

— Наш септон любив повторювати, що всі люди грішать.

— Він не помилявся,— погодився сер Боніфер,— але є гріхи чорніші за інші, бридкіші для носа Сімох.

«У вас ніс, певно, коротший, ніж у мого меншого брата, бо ви б від моїх гріхів зараз тою грушкою вдавилися».

— Гаразд, заберу я у вас Грегорових хлопців.

Бійці завжди потрібні. А треба буде штурмувати мури Річкорину — можна послати їх на драбини першими.

— І хвойду теж забирайте,— попросив сер Боніфер.— Ну, ви знаєте. Оту дівчину з підз.....

— Пію.

Коли Джеймі тут був востаннє, Кайберн підслав дівчину до нього в ліжку, сподіваючись, що це його втішить. Але Пія, яка вийшла з підземелля, вже навіть схожа не була на просту милу реготунку, яка

заповзла до Джеймі під ковдру. Вона мала дурість заговорити, коли сер Грегор вимагав тиші, тож Гора-на-коні кольчужним кулаком розтросив їй зуби та зламав маленького гарненького носика. Він би й гірше з нею обійшовся, якби Серсі не закликала його на Королівський Причал — постати проти списа Червоного Гада. Джеймі за ним не заплаче.

— Пія в цьому замку народилася,— мовив він до сера Боніфера.— Іншої домівки вона ніколи не мала.

— Вона — джерело розпусти,— сказав сер Боніфер.— Не дозволю, щоб вона тут перед моїми вояками трусила своїми... принадами.

— Боюся, її принади вже в минулому,— озвався Джеймі,— але якщо вона вам так уже не подобається, я її заберу.

Напевно, можна влаштувати її пралею. Зброєносці залюбки ставили Джеймі намет, чистили коня та зброю, але займатися його одягом не хотіли: не чоловіча, мовляв, справа.

— Ви зможете втримати Гаренхол силами своєї священної сотні? — запитав Джеймі. Насправді тепер загін варто було називати «священними вісімдесятьма шістьма», адже чотирнадцять вояків загинуло на Чорноводді, але сер Боніфер, без сумніву, поповнить їхні ряди, щойно підшукає собі достатньо побожних новобранців.

— Труднощів не має виникнути. Стариця освітить нам шлях, а Воїн дасть сили нашим рукам.

«Бо в іншому разі по вас усіх прийде Невідомець». Джеймі не мав певності, хто саме переконав його сестру зробити каштеляном Гаренхолу саме сера Боніфера, але підозрював Ортона Мерівезера. Гасті, туманно пригадував Джеймі, колись служив Мерівезеровому діду. А рудий юстиціарій якраз був з тих простаків, хто вважає, що як людина отримує прізвисько «Благочестивий», саме вона і здатна зцілити рани приріччя, завдані Рузом Болтоном, Варго Гоутом і Грегором Кліганом.

Хоча, можливо, Мерівезер і не помилився. Гасті — виходець зі штурмових земель, тож на Тризубі не має ні друзів, ні недругів: ні спадкової ворожнечі, ні несплачених боргів, ні поплічників, які чекають на винагороду. Він стриманий, справедливий і відповідальний, а його «священні вісімдесят шість» дисципліновані — у Сімох Королівствах таких пошукати, ще й вигляд вони мають неабиякий, коли виїздять гордовито на своїх високих сірих меринах.

Мізничник якось пожартував, що сер Боніфер, мабуть, і вершників кастрував — така в них бездоганна репутація.

І все одно Джеймі не дуже довіряв солдатам, які уславилися своїми прегарними кінями, а не знищеними ворогами. «Молитися вони вміють, я так розумію, а от воювати?» Наскільки Джеймі чув, на Чорноводді вони не зганьбилися, але й нічим не відзначилися. Замолоду сер Боніфер як лицар подавав великі надії, але щось таке з ним трапилося — чи то поразка, чи то ганьба, чи то близька зустріч зі смертю,— що після того він вирішив: герць — то порожнє марнославство, от і відклав списа назавжди.

Але Гаренхол комусь утримувати треба, і саме оцього Бейлора Багляя обрала Серсі.

— Замок має лиху славу,— застеріг Джеймі сера Боніфера,— і цілком заслужено. Подейкують, поночі в коридорах і досі блукають Гарен і його сини, охоплені вогнем. Хто їх побачить, вибухає полум'ям.

— Тіней я не боюся, сер. У «Семикутній зірці» пишеться, що духи, блідавці й примари не здатні зашкодити людині побожній, закутій у свою віру.

— У віру можете закутися, певна річ, але раджу вам носити ще й кольчугу з кірасою. Так виходить, що всі, хто правив у цьому замку, погано закінчували. Гора-на-коні, Цап, навіть мій батько...

— Я дуже перепрошую за свої слова, але вони всі були не такі побожні, як ми. Нас захищає Воїн, та й навіть якщо з'явиться якийсь жахливий ворог, допомога не забариться. З нами залишиться мейстер Гуліан зі своїми круками, неподалік у Дарі перебуває лорд Лансель із залогою, а лорд Рендил утримує Дівостав. Усі втрюх ми вистежимо і знищимо будь-яких беззаконників, які тут гуляють. А щойно це буде зроблено, Семеро повернуть добрих людей у села, щоб знову орати, сіяти й будувати.

«Принаймні тих, яких не повбивав Цап». Джеймі золотими пальцями обхопив ніжку кубка з вином.

— Якщо нам до рук потрапить хтось із Гоутових бравих компанійців, одразу сповістіть мене.

Невідомець устиг поквитатися з Цапом до того, як до нього дістався Джеймі, але ж десь іще гуляють тлустий Золло, а ще Шагвел, Рордж, Вірний Урсвик і решта.

— Щоб ви їх помучили й стратили?

— А ви, на моєму місці, їх би пробачили?

— Якщо вони щиро покаялися б у гріхах... так, я б обійняв їх, як братів, і помолвився з ними разом, перш ніж відіслати на плаху. Гріхи можна простити. Злочини мають бути покарані,— Гасті, зіпершись на лікті, перехрестив пальці, й це неприємно нагадало Джеймі його власного батька.— А якщо ми натрапимо на Сандора Клігана, як мені вчинити?

«Щиро помоліться,— подумав Джеймі,— й тікайте».

— Відправте його вслід за його любим братиком і радійте, що боги створили сім кіл пекла. Бо одного б точно не вистало, щоб утримати обох Кліганів,— він незграбно зіп'явся на ноги.— А от Берик Дондаріон — це інша справа. Якщо піймаєте його, потримайте до мого повернення. Хочу доправити його назад на Королівський Причал з мотузкою на шії, щоб сер Ілін відрубав йому голову на очах усього королівства.

— А як щодо того мирського жерця, який бігає разом з ним? Кажуть, він усюди сіє свою облудну віру.

— Хоч повісьте, хоч поцілуйте, хоч помоліться з ним разом — як вам заманеться.

— Цілуватися з ним я охоти не маю, мілорде.

— Він з вами, я певен, також,— Джеймі посміхнувся, тоді позіхнув.— Перепрошую, Якщо не заперечуєте, я піду вже.

— Не заперечую, мілорде,— озвався Гасті. Він, без сумніву, волів помолитися.

А Джеймі волів потренуватися. Він, перестрибуючи через сходинку, збіг униз, у студену й свіжу ніч. В освітленому смолоскипами дворі змагалися Дужий Вепр і сер Флемент Бракс, а солдати, оточивши їх колом, підбадьорливо гукали. «Переможе сер Лайл,— був певен Джеймі.— А мені треба пошукати сера Іліна». Пальці знову фантомно свербіли. Ноги понесли його геть від галасу і світла. Тільки пройшовши попід критим мостом і перетнувши Натічний двір, Джеймі усвідомив, куди його тягне.

Наближаючись до ведмежої ями, він угледів бліде холодне світло ліхтаря, яке заливало круті яруси кам'яних трибун. «Схоже, хтось мене випередив». У ямі тренуватися дуже зручно; можливо, це сер Ілін уже чекає на Джеймі.

Однак лицар, який стояв над ямою, був вищий: бородатий здоровань у червоно-білому сюрко, оздобленому грифонами. «Конінтон. А він тут що робить?» Унизу на піску й досі валялася ведмежа туша, від якої лишився тільки скелет і подерте хутро, напівзасипані піском.

Джеймі відчув укол жалості до бідолашного звіра. «Ну, принаймні загинув він у бою».

— Пане Ронете,— гукнув Джеймі,— ви заблукали? Знаю, замок великий.

Рудий Ронет підніс ліхтаря.

— Хотів подивитися на бурмила, з яким танцювала дівчиця-не-дуже-мила...— Ронетова борода горіла, наче у вогні. Джеймі відчув запах перегару.— А це правда, що дівка билася голяка?

— Голяка? Ні,— мовив Джеймі; цікаво, коли ця історія обросла такими вигадками? — Лицедії вбрали її в рожеву шовкову сукню й дали турнірного меча. Цап хотів її смерть перетворити на розвагу. В іншому разі...

— ...побачивши голу Брієнну, ведмідь би перелякано кинувся навтьоки,— розреготався Конінтон.

Але Джеймі не підтримав сміху.

— Ви так говорите, наче знайомі з нею.

— Ми були заручені.

Джеймі здивувався. Про заручини Брієнна ніколи не згадувала.

— Це батько підшукав їй пару?..

— Причому робив це тричі,— мовив Конінтон.— Я був другим. Насправді ідея належала моєму татові. Я чув від людей, що дівка потворна, й так йому і сказав, а він заявив, що жінки всі однакові, щойно загасити свічки.

— Ваш батько...— Джеймі роздивлявся сюрко Рудого Ронета, де на червоно-білому полі дивилися один на одного два грифони. Танцюючі грифони.— Нашого покійного правиці... брат, правильно?

— Двоюрідний. У лорда Джона не було рідних братів.

— Авжеж.

Нахлинули спогади. Джон Конінтон був другом королевича Рейтара. Коли Мерівезер так жалюгідно провалив придурення Робертового повстання, а королевича Рейтара ніде не могли розшукати, Ейрис ухопився за того, хто був під рукою, і призначив правицею

Конінтона. От тільки Божевільний Король дуже любив рубати правиці. Лорда Джона це спіткало після Битви дзвонів: його позбавили титулів, земель і грошей і вислали за море у вигнання, де він незабаром і допився до смерті. Але його кузен — батько Рудого Ронета — приєднався до повстання й після Тризуба у винагороду отримав Гніздо Грифона. Однак, одержав він тільки замок: золото Роберт залишив собі, а більшу частину земель віддав своїм палкішим прихильникам.

Сер Ронет був простим лицарем-землевласником. Для такого панна Тартська і справді була лакоминкою.

— Чому ж ви не побралися? — запитав Джеймі.

— Ну, я побував на Тарті й побачив її. Я був старший за неї на шість років, але на зріст вона вже тоді наздогнала мене. Просто паця в паволоці, хоча у паці могли б цицьки бути побільше. Розмовляла вона затинаючись. Отож я подарував їй троянду і сказав, що більшого вона від мене в житті не отримає,— Конінтон зазирнув у яму.— Ведмідь не такий був волохатий, як та потвора, мабуть...

Золота рука Джеймі з такою силою врізалася йому в зуби, що лицар полетів зі сходів. Ліхтар упав і розбився, олія розтеклася і спалахнула.

— Ви говорите про високородну леді, сер. Тож і називайте її на ім'я. Називайте її Брієнна.

Конінтон на чотирьох поповз геть від полум'я.

— Брієнна. Якщо ваша ласка, мілорде,— він сплюнув кров'ю Джеймі під ноги.— Брієнна Краля.

Серсі

Підйом на верхівку Вісенііного пагорба просувався повільно. Поки коні тягнулися нагору, королева відкинулася на пухку червону подушку. З-за дверей чувся голос сера Озмунда Кетлблека.

— З дороги! Звільніть вулицю! Дорогу її світлості королеві!

— Двір у Марджері й справді веселий,— розповідала леді Мерівезер.— Є жонглери, лицедії, пости, ляльковий театр...

— Співці? — підказала Серсі.

— Незліченна кількість, ваша світлосте. Раз на два тижні для неї співає Гейміш Лірник, іноді вечорами нас розважає Аларик Ейзенський, але понад усе їй до серця Блакитний Бард.

Серсі пригадувала цього барда з Томенового весілля. «Юний і гарний з лица. А між ними нічого немає?»

— Є й інші чоловіки, я чула. Лицарі та придворні. Шанувальники. Скажіть відверто, міледі. Ви гадаєте, Марджері досі цнотлива?

— Вона так каже, ваша світлосте.

— Авжеж. А ви що скажете?

Тейна лукаво зблиснула чорними очима.

— Коли в Небосаду вона виходила за Ренлі, я під час постільної церемонії була серед тих, хто його роздягав. Його милість міг похвалитися і гарною статурою, і хтивістю: доказ цьому я бачила, коли ми вклали його на шлюбне ложе, де вже прегарно червоніла під покривалами його наречена — в чому мати народила. Сер Лорас сам приніс її нагору. Марджері хай каже, що консумації не було, що лорд Ренлі на весільному бенкеті випив забагато вина, але запевняю вас: я на власні очі бачила, що ота деталь у нього між ніг аж ніяк про це не свідчила.

— А ви не бачили шлюбної постелі зранку? — запитала Серсі.— Кров була?

— Простирадла нам не показали, ваша світлосте.

«Шкода». Однак відсутність закривавленого простирадла ще нічого не означала. Селючки, наскільки вона чула, у шлюбну ніч спливають кров'ю, як різані свині, а от з високородними паннами на кшталт Марджері Тайрел все не так просто. Є приказка, що донька лорда цноту свою віддає сідлу, а не судженому, а Марджері їздить верхи, відколи ходити навчилася.

— Я так розумію, маленька королева має чимало шанувальників серед наших лицарів. Близнюки Редвини, сер Толад... скажіть-но, хто ще?

Леді Мерівезер знизала плечима.

— Сер Ламберт, отой бовдур, який ховає під пов'язкою здорове око. Беярд Норкрос. Кортні Грінгіл. Брати Вудрайти: Портифер приходять іноді, Лукантин часто. О, і великий мейстер Пайсел теж частий гість.

— Пайсел? Справді?

Цей старий м'ялуватий хробак проміняв левицю на ружу? «Якщо так, він ще пошкодує».

— Хто ще?

— Вигнанець з Літніх островів у своєму пір'яному плащі. Як я могла забути про нього, з його чорнильно-чорною шкірою? Інші приходять залицятися до її кузин. Елінор заручена з малим Амброзом, але полюбляє фліртувати, а Меґа залицяльників міняє що два тижні. Одного разу кухарчука на кухні поцілувала. Чула я розмови, що вона виходить за брата леді Булвер, але я певна: якби вибір робила сама Меґа, вона б радше вийшла за Марка Малендора.

— За лицаря метеликів, який втратив на Чорноводді руку? — засміялася Серсі.— Кому треба чоловік, від якого лишилася половина?

— Меґа каже, він милий. Навіть попросила леді Марджері допомогти знайти йому нову мавпочку.

— Мавпочку!

Королева не знала, як на це реагувати. «Горобці й мавпи. Королівство просто збожеволіло».

— А що наш доблесний сер Лорас? Часто заходить до сестри?

— Частіше за інших,— нахмурилася Тейна, і між чорних очей залягла тонесенька зморшка.— Якщо дозволяє служба, приходять щоранку й щовечора. Брат їй дуже відданий, вони діляться всім між... ой...— мирсянка вражено затнулася. А тоді на обличчя їй наповзла посмішка.— Мені така грішна думка спала, ваша світлосте!

— Лишіть її при собі. На цьому пагорбі аж чорно від горобців, а ми з вами знаємо, як горобці не люблять гріха.

— А ще, я чула, не люблять мила й води, ваша світлосте.

— Либонь, якщо забагато молитися, втрачаєш нюх. Слід обов'язково запитати його святість.

Малинові шовкові завіси хиталися туди-сюди.

— Ортон каже, що верховний септон не має імені,— мовила леді Тейна.— Невже це правда? У нас у Мирі всі мають імена.

— Та ні, колись у нього теж було ім'я, як у всіх,— відмахнулася королева.— Та навіть шляхетної крові септони, давши обітницю, лишують собі тільки ім'я, без прізвища. А коли когось із них призначають верховним септоном, він і від імені відмовляється також. Відповідно до Віри вважається, що йому вже не потрібне людське ім'я, оскільки відтепер він є уособленням богів.

— Як же тоді розрізняють верховних септонів?

— З великими труднощами. Доводиться додавати «гладкий», або «попередник гладкого», або «старий, який уві сні помер». Можна, звісно, витягнути на світ і їхні імена, але септони тоді страшенно ображаються. Це їм нагадує, що народилися вони звичайними людьми, а їм це не до шмиги.

— Мій лорд-чоловік каже, що теперішній народився з болотом під нігтями.

— Я теж це підозрюю. Як правило, найправедніші обирають на цю посаду когось зі своїх, але бували винятки,— мовила королева. Великий мейстер Пайсел одного разу довго й нудно розповідав їй історію призначення верховних септонів.— Під час правління короля Бейлора Благословенного верховним септоном обрали простого каменяра. Він так майстерно обробляв каміння, що Бейлор вирішив: це Коваль во плоті. Чолов'яга не вмів ні читати, ні писати, не пам'ятав навіть найпростіших молитов...— (І досі ходили плітки, що Бейлорів правиця отруїв чолов'ягу, щоб не ганьбити королівство).— По його смерті обрали восьмирічного хлопчика — знову за наполяганням

Бейлора. Хлопчик творить дива, заявив його світлість, от тільки навіть маленькі ручки цілителя не змогли врятувати Бейлора, який допостував до смерті.

— Восьмирічний хлопчик? — розсміялася леді Мерівезер.— То мій синок міг би стати верховним септоном. Йому вже майже сім.

— А він багато молиться? — поцікавилася королева.

— Він більше з мечем вправлятися полюбляє.

— Тоді він справжній хлопець. Зможе він назвати всіх сімох богів?

— Гадаю, так.

— Я перекажу, щоб розглянули його кандидатуру.

Серсі сумніву не мала, що будь-який хлопчик зробить кришталевому вінцю честі більше, ніж ота погань, яку обрали найправедніші. «Ось що буває, якщо дозволити дурням і боягузам самим керувати. Наступного разу я сама оберу їм очільника». І цей наступний раз, можливо, вже не за горами — якщо новий верховний септон і далі драгуватиме королеву. В таких питаннях Бейлорів правиця нічого нового Серсі не навчить.

— Дорогу! — гукав сер Озмунд Кетлблек.— Дорогу її королівській світлості!

Паланкін почав пригальмовувати, а це означало, що вони вже нагорі.

— Вам слід привезти сина до двору,— мовила Серсі до леді Мерівезер.— Шість років — це не так уже й мало. Томену потрібне хлоп'яче товариство. От ваш син міг би його і скласти.

Джофрі ніколи не мав приятелів свого віку, пригадалося їй. «Бідолаха завжди був самотній. У мене змалечку був Джеймі... і Мелара, поки не впала у криницю». Джоф прив'язаний був до Гончака, це понад сумнів, але ж то не дружба. Він просто шукав собі батька, якого не знайшов у Роберті. «Братик-годованець — ось що, можливо, потрібно Томену, щоб відірвати його від Марджері та її квочок». З часом вони, можливо, міцно подружаться, як Роберт зі своїм дитячим приятелем Недом Старком. «Дурень, але дурень відданий. Томену знадобляться віддані друзі, готові прикрити його зі спини».

— Ви дуже добрі, ваша світлосте, та Расел ніде ніколи не бував, крім Довгостолу. Боюся, він у великому місті розгубиться.

— На початку,— погодилася королева,— але він це дуже швидко переросте, як от я. Коли батько послав по мене, щоб забрати до двору, я ридала, а Джеймі лютував, поки тітка не всадила мене у Кам'яному садку й не пояснила, що мені нема кого боятися на Королівському Причалі. «Ти левиця,— сказала вона,— нехай менші звірі тебе бояться». І син ваш теж змужніє. Вам же хотілось би бути ближче до нього, щоб мати змогу бачитися щодня? Це ж ваша єдина дитина, правильно?

— Поки що — так. Мій лорд-чоловік молить богів благословити нас іще одним сином, на той раз...

— Розумію вас.

Перед очима постав Джофрі, який вчепився собі в горло. В останню свою хвилю він у відчаї дивився на матір, і від несподіваного спогаду в Серсі аж серце зробило перебіг: крапля червоної крові сичить у полум'ї свічки, рипучий голос торочить про корону й саван, про смерть від руки *валонкара*.

А за вікном паланкіна сер Озмунд щось кричав, і хтось кричав у відповідь. Паланкін рвучко зупинився.

— Ви що там всі — подохли? — горлав Кетлблек.— Забирайтеся до біса з дороги!

Піднявши кутик завіси, королева жестом підкликала сера Мірина Транта.

— В чому проблема?

— Це горобці, ваша світлосте,— пояснив сер Мірин, вдягнений під плащем у білу кольчугу. Шолом і щит звисали з сідла.— Розсілися посеред вулиці. Але ми їх піднімемо.

— Гаразд, але не перестарайтеся. Не хочу опинитися в центрі ще одного бунту,— Серсі опустила завісу.— Це сміховинно!

— Так, ваша світлосте,— погодилася леді Мерівезер.— Верховний септон сам мав до вас приїхати. А ці нікчемні горобці...

— Він їх годує, панькається з ними, благословляє. А от короля не хоче благословити!

Серсі розуміла: благословення — це просто ритуал, однак ритуали й церемонії в очах неуків мають велику силу. Сам Ейгон Завойовник вів літочислення своєї держави від дня, коли його помазав у Старгороді верховний септон.

— Цей нікчемний жрець або почне слухатися, або швидко дізнається, скільки в ньому й досі лишається людської слабкості.

— Ортон каже, що насправді він хоче золота. І не дасть благословення, поки корона не почне знову платити.

— Віра отримає свої гроші, щойно ми отримаємо мир.

Септон Торберт і септон Рейнард з розумінням поставилися до її важкого стану... на відміну того клятого браавосянина, який так безжально цькував лорда Гайлза, що той у ліжку зліг, кашляючи кров'ю. «Нам потрібні були кораблі!» Серсі не могла поклатися у цьому питанні на Арбор: Редвини мають занадто тісні зв'язки з Тайрелами. На морі їй потрібна власна потуга.

І цю потугу забезпечать дромони, які вже підростають на річці. Флагман матиме вдвічі більше весел, ніж «Келеп короля Роберта».

Оран попросив у Серсі дозволу назвати його «Лордом Тайвіном», і вона залюбки погодилася. Кумедно буде, коли почнеться плутанина, про якого лорда Тайвіна йдеться. Інший корабель називатиметься «Славна Серсі», і його позолочена фігура на носі буде різьбленою подобою самої королеви в кольчuzі й шоломі у формі лев'ячої голови, зі списом у руці. Наступними на воду будуть спущені «Зухвалий Джофрі», «Леді Джоанна» й «Левиця», а потім «Королева Марджері», «Золота ружа», «Лорд Ренлі», «Леді Оленна» й «Королівна Мірселла». Королева зробила дурість, дозволивши Томену назвати останніх п'ять кораблів. Він узагалі хотів одному з них дати назву «Сновида». Лишень коли Оран припустив, що моряки не захочуть служити на кораблі, який отримає ім'я блазня, хлопчик неохоче погодився назвати корабель на честь своєї сестри.

— Якщо цей сіромаха-септон думає примусити мене заплатити за Томенове благословення, то він помиляється,— мовила Серсі до Тейни. Королева не мала наміру плазувати перед зграєю жерців.

Паланкін знову загальмував — та так різко, аж Серсі сіпнула.

— Це просто обурливо!

Вона знову визирнула — і виявила, що вони вже на верхівці Вісеніного пагорба. Попереду височів Великий септ Бейлора з розкішною банею й сімома сяйливими вежами, однак дорогу до мармурових східців перегородило лиховісне людське море — сіре, обдерте й немите. «Горобці»,— подумала Серсі, скрививши носа, хоча де це бачено, щоб горобці так смерділи.

Серсі була збентежена. Кайберн повідомляв про численність горобців, та одна справа — слухати звіт, а зовсім інша — побачити їх навіч. На площі їх були сотні, а ще сотні — в садку. Від багать піднімався дим і дух варива. Домоткані намети й жалюгідні глинобитні халупи заплямували бездоганний білий мармур. Горобці навіть кулилися на сходах, під височеними дверима Великого септу.

Клусом під'їхав сер Озмунд. Поряд з ним їхав сер Осфрид на жеребці золотому, як його плащ. Осфрид — середній з братів Кетлблеків — супився частіше, ніж сміявся, і поводився тихіше за двох інших. «І жорстокіше, якщо вірити тому, що кажуть. Либонь, слід було відіслати його на Стіну».

Великий мейстер Пайсел хотів, щоб золотими плащами керувала людина старша й «досвідченіша у військових справах», і кількоро інших радників з ним погоджувалися. «Сер Осфрид цілком досвідчений»,— заявила їм Серсі, але й це їм не закрило рота. «Дзявкотять на мене, як зграя дрібних надокучливих псів». Серсі вже з тим Пайселем терпець уривався. Він навіть мав зухвалість суперечити, коли вона вирішила запросити військового інструктора з Дорну — бо це, мовляв, може образити Тайрелів. «А ви думаєте, з якою метою я це роблю?» — презирливо озвалася вона.

— Даруйте, ваша світлосте,— заговорив сер Озмунд.— Брат викликав ще золотих плащів. Скоро ми звільнимо дорогу, не хвилюйтеся.

— Нема часу. Далі піду пішки.

— Будь ласка, ваша світлосте,— ухопила її Тейна за руку.— Вони мене лякають. Їх там сотні, й вони такі брудні!

Серсі поцілувала її в щоку.

— Левиця не боїться горобців... але дякую за турботу. Знаю, як ви мене любите, міледі. Пане Озмунде, прошу, допоможіть мені зійти.

«Якби знала, що доведеться йти пішки, вдяглася б відповідним чином». Була вона в білій сукні зі злототканими прорізами, оздобленій мереживом, але досить скромній. Уже кілька років не вдягала цієї сукні королева й тепер з неприємністю відчула, що вона тісна в поясі.

— Пане Озмунде, пане Мірине, підете зі мною. Пане Осфриде, потурбуйтеся, щоб з моїм паланкіном нічого не сталося.

Серед горобців траплялися такі худющі, з запалими очима, що й на коней могли б зазіхнути.

Продираючись крізь обшарпану юрму, повз багаття, вози й примітивні хижки, королева зловила себе на тому, що їй пригадується інший натовп, який зібрався на цій-таки площі. В день її весілля з Робертом Баратеоном сюди збіглися тисячі людей, щоб привітати молодят. Усі жінки вдягнули найкращі свої вбрання, багато хто з чоловіків усадовив собі на плечі дітей. Коли з септу показалася Серсі попід руку з молодим королем, юрба раділа так голосно, що чути було, мабуть, у Ланіспорту. «Ви їм сподобалися, міледі,— прошепотів Роберт їй на вухо.— Дивіться — всі обличчя усміхнені». В цю мить вона була щаслива в шлюбі... поки не глянула на Джеймі. «Ні,— пригадується, подумала вона тоді,— не всі обличчя, мілорде».

А тепер не усміхався ніхто. Погляди, які кидали на королеву горобці, були тупі, похмурі й ворожі. Розступалися люди неохоче. «Якби то й справді були горобці, крикни на них — і розлетілися б. Сотня золотих плащів з дрючками, мечами й булавами вмить би цих чернюків розігнала». Лорд Тайвін вчинив би саме так. «Поїхав би по головах, а не йшов би пішки».

Побачивши, що горобці зробили з Бейлором Богоугодним, королева пошкодувала через свою м'якосердість. Велична мармурова статуя, яка вже сотню років незворушно всміхалася, стоячи над площею, нині до пояса була завалена кістками й черепами. На деяких черепях ще навіть залишки м'яса виднілися. На одному такому сидів крук, бенкетуючи на сухих залишках шкіри. Кругом роїлися мухи.

— Що це таке? — поцікавилася Серсі в натовпу.— Ви зібралися поховати Бейлора Благословенного під горою падла?

Наперед вийшов одноногий чолов'яга, спираючись на дерев'яну милицю.

— Ваша світлосте, це кості праведників, замордованих за віру. Септонів, септ, братів брунатних, мишастих і зелених, сестер білих, синіх і сірих. Когось із них повісили, когось випатрали. Септи були розграбовані, а дівиці й матері зґвалтовані безбожниками й бісопоклонниками. Наругу чинили навіть над німотними сестрами. Матір Небесна ридає від болю. Ми принесли кістки з усього королівства, щоб вони засвідчили страсті Віри.

Серсі відчувала на собі очі присутніх.

— Король дізнається про ці звірячі злочини,— урочисто пообіцяла вона.— Томен обурений буде не менше за вас. Це все справа

рук Станіса і його червоної відьми, а ще дикунів-північан, які поклоняються деревам і вовкам,— вона піднесла голос.— Люди добрі, ваші небіжчики будуть відомщені!

Зірвалося декілька схвальних вигуків, та лише декілька.

— Ми не просимо відомщення за небіжчиків,— мовив одноногий, — а просимо захисту для живих. Для септів і святих місць.

— Залізний трон має захищати Віру,— прогарчав якийсь незграба з намальованою на лобі семикутною зіркою.— Король, який не захищає свій народ, це не король.

Навколо нього почулося схвальне бурмотіння. Один з чоловіків мав зухвальство ухопити за зап'ясток сера Мірина, вигукнувши:

— Час усім помазаним лицарям покинути своїх володарів і йти обороняти Віру. Ставайте до наших лав, сер, якщо шануєте Сімох.

— Відпустіть мене,— вирвав руку сер Мірин.

— Я почула вас,— мовила Серсі.— Син мій ще маленький, але Сімох шанує всім серцем. Він захистить вас, і я теж.

Але чоловіка з зіркою на лобі це не зворушило.

— Нас захистить Воїн,— сказав він,— а не отой гладкий малолітній король.

Мірин Трант потягнувся до меча, проте Серсі не дала йому висмикнути крицю з піхов. У цьому морі горобців у королеви тільки двоє лицарів. Тут і там видно було кийки й коси, дрючки й дубини, декілька сокир.

— Не дозволю проливати кров у святому місці, сер...— («Чого всі чоловіки поводяться як діти? Зарубайте одного — й решта роздеруть нас на шматочки».)— Всі ми — діти Матері. Ходімо, його святість чекає на нас.

Та поки вона продиралася крізь юрму на сходах септу, двері перегородив озброєний загін. Вдягнені вояки були в кольчуги й дублену шкіру, а подекуди й пом'яті кіраси. Дехто мав списи й мечі. Більшість надавали перевагу топорам і мали на вибілених сюрко вишиті червоні зорі. Двоє нахабно схрестити списи, загороджуючи дорогу.

— Це так ви зустрічаєте королеву? — поцікавилася Серсі.— Де Рейнард і Торберт?

Ті двоє ніколи не марнували нагоди підлеститися. Торберт цілу виставу влаштовував, навколішках миючи їй ноги.

— Не знаю, про кого ви,— мовив один з вояків з червоною зіркою на сюрко,— та якщо вони належать до Віри, певно, Семеро потребували їхньої служби деінде.

— Септон Рейnard і септон Торберт належать до *найправедніших*,— сказала Серсі,— вони розлютуються, дізнавшись, що ви перепинили мені дорогу. Ви не пускаєте мене в священний септ Бейлора?

— Ваша світлосте,— заговорив сивобородий горбань,— вас ми ласкаво просимо, але вашим воякам доведеться мечі лишити тут. За наказом верховного септона зброя в стінах септу заборонена.

— Лицарі королівської варти не складають мечів навіть у присутності короля.

— У королівському палаці діють королівські закони,— озвався літній лицар,— але це палац божий.

У Серсі спалахнули щоки. Досить сказати одне слово Мірину Транту — і цей сивобородий горбань побачиться з богами раніше, ніж очікує. «Не тут. Не зараз».

— Чекайте на мене тут,— коротко мовила вона до королівської варти і сама-одна рушила сходами нагору. Списники розвели списи. Двоє інших навалилися на стулки дверей — і ті з рипінням розчохнулися.

У залі світильників Серсі побачила два десятки септонів, які стояли навколішках, але не молилися. Всі вони мали цебра з мильною водою й відтирали підлогу. Через грубі домоткані мантиї і прості сандалії Серсі спершу прийняла їх за горобців — поки один з них не підвів голову. З обличчя він був червоний як буряк, а на руках понатирав криваві водянки.

— Ваша світлосте.

— Септоне Рейнарде? — королева власним очам не вірила.— Чого це ви навколішках?

— Він мисє підлогу,— озвався інший — на кілька дюймів нижчий за королеву й худий, як держак мітли.— Робота — ось молитва, найприємніша Ковалю,— він стиснув мітлу в руках.— Ваша світлосте, ми чекали на вас.

Бороду він мав каштанову з сивиною, коротко підстрижену, а волосся — скручене на потилиці гулею. Мантия на ньому була чистенька, однак також потерта й залатана. Прибираючи, він закасав по лікті рукави, а от нижче колін мантия вся була мокра. Риси обличчя

мав гострі, а очі глибоко посажені й зеленкувато-карі, як твань. «Ноги босі»,— збентежено зауважила королева. Ступні були жахливі: тверді й ороговілі, мозолясті.

— Його святість — це ви?

— Ми.

«Отче, дай мені сили». Королева розуміла, що має опуститися навколішки, але ж підлога була мокра від мила й брудної води, а їй не хотілося зіпсувати сукню. Серсі глянула на літніх септонів, які стояли навколішках.

— Не бачу свого друга септона Торберта.

— Септон Торберт покараний — сидить у покаяній келії на хлібі й воді. Грішно людині бути такою товстою, коли половина королівства голодує.

Серсі на сьогодні було вже досить. Вона не приховувала гніву.

— Це так ви мене вітаєте? З мокрою щіткою в руці? Ви взагалі знаєте, хто я така?

— Ваша світлість — королева-регентша Сімох Королівств,— озвався чоловік,— але в «Семикутній зірці» пишеться, що люди схиляються перед лордами, лорди — перед королем, а королі й королеви мають схилятися перед Єдиним у сімох ликах.

«Він натякає, що я маю опуститися навколішки?» Якщо так, то він погано знав королеву.

— За правилами, ви мали зустріти мене на сходах у своїй найкращій мантії, з кришталевим вінцем на голові.

— Нема у нас вінця, ваша світлосте.

Вона ще більше нахмурилася.

— Мій лорд-батько дарував вашому попереднику неймовірної краси вінець з кришталю й золотої канителі.

— За цей дарунок ми славимо його в молитвах,— озвався верховний септон,— але біднякам харч потрібен значно більше, ніж нам — золото й кришталю на голові. Вінець продали. Так само як і всі інші в наших підвалах, а ще всі наші персні, золототкані та сріблоткані мантії. Зігрітися можна й вовною. Ось чому Семеро благословили нас вівцями.

«Та він геть божевільний». Найправедніші, мабуть, також збожеволіли, якщо підвищили до верховного септона цю істоту... збожеволіли — або ж занадто налякалися жебраків під дверима.

Кайбернові нашіптувачі запевняють, що септону Люсіону не вистачало всього дев'ятох голосів, коли двері не витримали й у великий септ увірвалися горобці, тримаючи на плечах свого ватажка, а в руках — сокири.

Серсі втупилася в коротуна крижаним поглядом.

— Чи не можемо ми переговорити віч-на-віч, ваша святосте?

Верховний септон передав мітлу одному з найправедніших.

— Прощу вашу світлість іти за нами.

І він повів її до внутрішніх дверей, які вели власне у септ. Кроки віддунювали від мармурової підлоги. У стовпі кольорового світла, що падало крізь вітражні шибки великої бані, кружляли порошинки. В повітрі солодко пахло фіміамом, а біля сімох олтарів сяяли свічки, неначе зорі. Біля Матері їх мерехтіло з тисячу, стільки само біля Діви, а от біля Невідомця їх можна було порахувати на двох руках — і ще б лишилися пальці.

Навіть сюди вторглися горобці. Дюжина неохайних лицарів-бурлак колінкували перед Воїном, молячи благословити мечі, які вони поскладали йому до ніг. Біля олтаря Матері якийсь септон читав молитву з сотнею горобців, і їхні голоси гомоніли віддалено, як хвилі, що накочуються на берег. Верховний септон повів Серсі до Стариці, яка високо піднесла свій ліхтар. Опустився перед нею навколішки, й королеві не лишалося нічого, як приєднатися до нього. На щастя, цей верховний септон молився не так довго й нудно, як отой товстун перед ним. «Мабуть, маю бути вдячна бодай за це».

Його святість, закінчивши молитву, й не збирався підводитися. Схоже, доведеться вести перемовини навколішках. «Розвага для дрібноти»,— зачудовано подумала Серсі.

— Ваша святосте,— заговорила вона,— горобці лякають місто. Нехай ідуть собі.

— І куди ж їм іти, ваша світлосте?

«У пеклі сім кіл — підійде будь-яке».

— Туди, звідки прийшли, гадаю.

— Вони прийшли звідусіль. Як горобець — найскромніша й найпростіша пташка, так і вони — найскромніші й найпростіші серед людей.

«Прості й вульгарні, це вже точно».

— Ви бачили, що вони зробили зі статуєю Бейлора Благословенного? Вони вже всю площу опоганили своїми свинями, козами й нечистотами.

— Змити нечистоти легше, ніж кров, ваша світлосте. Якщо площа й була опоганена, то це тою стратою, яка тут відбулася.

«Він має нахабство попрікати мене Недом Старком?»

— Ми всі про це шкодуємо. Джофрі був зовсім юний, йому бракувало мудрості. З поваги до Бейлора Благословенного відрубати голову Неду Старку слід було деінде... але не варто забувати, що то був зрадник.

— Король Бейлор пробачив тих, хто змовлявся проти нього.

«Король Бейлор ув'язнив власних сестер тільки за те, що вони були злочинно вродливі». Коли Серсі вперше почула цю легенду, то пішла в дитячу до Тиріона й щипала мале чудовисько, поки воно не розплакалося. «А слід було носа йому затиснути й шарпетку в рота запхати». Вона змусила себе всміхнутися.

— Король Томен теж пробачить горобців, щойно вони розійдуться по домівках.

— Більшість із них втратили свої домівки. Всюди біда... і горе, і смерть. До приходу на Королівський Причал я опікувався півсотнею маленьких сіл, де не було свого септона. Ходив від одного до другого, укладав шлюби, відпускав гріхи, давав імена немовлятам. Але сіл цих більше немає, ваша світлосте. Де колись квітли садки, все поросло бур'яном і чагарниками, а вздовж доріг валяються кістки.

— Війна жахлива. Ці звірячі злочини — справа рук північан і лорда Станіса з його бісопокклонниками.

— Дехто з горобців розповідає і про грабіжницькі банди левів... і про Гончака, що був вашим присяжнюком. У Варниці він зарубав літнього септона та зґвалтував дванадцятирічну дівчинку — невинну дитину, Вірі обіцяну. Гвалтуючи її, він навіть обладунків не зняв, обдираючи до крові її ніжну шкіру своєю залізною кольчугою. А закінчивши, віддав дівчинку своїм поплічникам, і ті відрізали їй носа й пипки.

— Його світлість не може нести відповідальність за кожного, хто колись служив дому Ланістерів. Сандор Кліган — зрадник і тварюка. Чого, ви гадаєте, я вигнала його зі служби? Нині він воює на боці беззаконника Берика Дондаріона, а не короля Томена.

— Як скажете. Та все одно мушу запитати: де були королівські лицарі, коли таке коїлося? Чи не присягався колись на Залізному троні Джейгейрис Миротворець, що корона завжди захищатиме й оборонятиме Віру?

Серсі гадки не мала, в чому там присягався Джейгейрис Миротворець.

— Так,— погодилася вона,— і верховний септон благословив його й помазав на короля. За традицією кожен новий верховний септон дає своє благословення королю... але ви відмовилися благословляти короля Томена.

— Ваша світлість помиляється. Ми не відмовлялися.

— Ви не прийшли.

— Ще не час.

«Він жрець чи купець, що торгується?»

— І що ж мені зробити, щоб цей час... наблизити?

«Якщо матиме нахабство згадати про золото, я вчиню з ним так само, як з його попередником, а тоді вдягну кришталеву корону на побожного восьмирічного хлопчика».

— У королівстві забагато королів. Щоб піднести одного над рештою, слід мати певність. Триста років тому, коли Ейгон Дракон висадився біля підніжжя цього пагорба, верховний септон замкнувся в Зоряному септі Старгорода й молився сім днів і сім ночей, на самому хлібі й воді. Коли ж нарешті вийшов, то оголосив, що Віра не чинитиме спротиву Ейгону та його сестрам, бо Стариця піднесла свій ліхтар і освітила йому майбуття. Якщо Старгород підніме зброю проти Дракона, місто згорить, а Висока Вежа, Цитадель і Зоряний септ будуть зруйновані. Лорд Гайтавер був людиною побожною. Почувши пророцтво, він лишив своє військо вдома, а коли прийшов Ейгон, відчинив перед ним міську браму. І тоді його святість помазав Завойовника сімома елями. І я маю вчинити, як вчинив він триста років тому. Маю молитися й постувати.

— Сім днів і сім ночей?

— Скільки доведеться.

Серсі кортіло ляснути його по урочистій благочестивій пиці. «З постуванням можу допомогти,— подумала вона.— Замкнути у вежі й стежити, щоб ніхто тобі їсти не носив, поки боги не заговорять».

— Ці самозвані королі шанують облудних богів,— нагадала вона.
— Лише король Томен захищає Віру.

— Однак усе одно повсюдно палять і грабують септи. Гвалтують навіть німотних сестер, і вони в муках покликають до небес. Ви ж, ваша світлосте, бачили кості й черепи праведних небіжчиків?

— Бачила,— змушена вона була підтвердити.— Дайте Томену благословення — і він покладе край цим бузувірствам.

— І як же він це зробить, ваша світлосте? Приставить до кожного мандрівного жебрущого брата свого лицаря? Дасть нам людей, щоб захистити септи від вовків і левів?

«Вдамо, що левів ви не згадували».

— У королівстві війна. Його світлості потрібен кожен солдат.

Серсі не мала наміру розпорошувати Томенове військо, приставляючи мамок до горобців чи захищаючи зморшкуваті піхви тисяч сердитих септ. «Та половина з них, певно, моляться, щоб їх хто-небудь згвалтував».

— Ваші горобці мають дрючки й сокири. То нехай захищаються!

— Ваша світлість, без сумніву, знає, що закони короля Мейгора забороняють це. Саме за його декретом Віра склала мечі.

— Нині король Томен, а не Мейгор.

Хіба Серсі не байдуже, які там декрети видавав Мейгор Лютий триста років тому? Замість забирати у вірян мечі, ліпше б використовував їх для своїх потреб.

— А що це він тримає? — вказала Серсі на Воїна, який стояв понад червоним мармуровим олтарем.

— Меч.

— Він розучився ним користуватися?

— Мейгорові закони...

— ...можна і скасувати,— сказала Серсі й замовкла, чекаючи, щоб верховний горобець заковтнув наживку.

І він її не розчарував.

— Відродження Священної дружини... це може стати відповіддю на триста років наших молитов, ваша світлосте. Знову здійме Воїн свого сяйливого меча й очистить грішне королівство від усього зла. Якщо його світлість дозволить мені відновити прадавні священні ордени Зорі й Меча, всі побожні піддані Сімох Королівств визнають його нашим справжнім законним володарем.

Чути це було приємно, але Серсі постаралася не виказати своєї радості.

— Ваша святість щойно згадували прощення. В такі важкі часи король Томен був би надзвичайно вдячний, якби ви знайшли можливість пробачити короні борги. Здається, ми винні Вірі близько дев'ятисот тисяч драконів.

— Дев'ятсот тисяч шістсот сімдесят чотири дракони. На це золото можна нагодувати голодних і відбудувати тисячу септів.

— Чого ви більше хочете — золота? — поцікавилася королева.— Чи скасування порохнявих Мейгорових законів?

Верховний септон мить поміркував.

— Як зволите. Ми подаруємо ваш борг, і король Томен отримає благословення. Його супроводять до мене Воїнові синове, сяючи у славі своєї Віри, а горобці тим часом підуть захищати слабких і скромних нашого краю, відроджуючи стародавній орден бідарів.

Королева звелася на ноги й розправила спідниці.

— Звелю підготувати папери, і його світлість одразу підпише їх і прикладе свою королівську печатку.

Якщо в царюванні Томену щось і подобалося, то це гратися зі своєю печаткою.

— Храніть Семеро його світлість і пошліть йому довгі роки царювання,— верховний септон, склавши руки до молитви, звів очі до неба.— Хай тремтять лиходії!

«Чули, лорде Станісе?» Серсі не стримала посмішки. Навіть батько не впорався б ліпше. Одним пострілом вона звільнила Королівський Причал від навали горобців, забезпечила Томену благословення та зменшила борги корони майже на мільйон драконів. З піднесеним серцем вона дозволила верховному септону провести її назад у залу світильників.

Леді Мерівезер цілком поділяла втіху королеви, хоча в житті не чула ні про Воїнових синів, ні про бідарів.

— Ці ордени були започатковані ще до Ейгонового Завоювання,— пояснила Серсі.— Воїнові синове склалися з лицарів, які відмовилися від землі й золота та присягнули його святості. А бідарі... ці були скромніші, але й набагато численніші. Такі собі жебрущі брати, тільки замість мисочок носили бойові топори. Ходили дорогами, супроводжуючи мандрівників від септу до септу й від міста до міста.

На гербі в них була семикутна зірка, червона на білому полі, отож простолюд називав їх «зорями». А Воїнові синове вбиралися у веселкові плащі, на волосяниці вдягали срібні лати з інкрустацією, а руків'я їхніх мечів прикрашали кришталеві семикутні зірки. Цих називали «мечами». Праведники, аскети, фанатики, чаклуни, драконовбивці, бісолови... про них багато легенд ходило. Однак усі сходяться в одному: вони були невмолимі в своїй ненависті до ворогів Віри.

Леді Мерівезер усе зрозуміла.

— Таких ворогів, як лорд Станіс зі своєю червоною чаклункою, напевно?

— Так, щира правда,— підтвердила Серсі, хихикаючи як дівча.— Може, відкоркуємо карафу гіпокрасу, щоб дорогою додому випити за завзяття Воїнових синів?

— За завзяття Воїнових синів і геній королеви-регентші. За Серсі Першу!

Солодкий і смачний був гіпокрас, як торжество Серсі, й назад через місто паланкін, здавалося, летів. Але біля підніжжя Ейгонового пагорба раптом зустріли Марджері Тайрел, яка з кухнями поверталася з верхової прогулянки. «Куди не піду — і вона тут»,— роздратовано подумала Серсі, побачивши маленьку королеву.

За Марджері тягнувся довгий хвіст придворних, гвардійців і слуг, чимало з яких везли кошики свіжих квітів. При кожній кухні їхав причарований нею кавалер: з Елінор їхав цибатий зброєносець Алін Аброз, її суджений; із сором'язливою Аллою — сер Толад; з пухенькою реготункою Меґою — однорукий Марк Малендор. Близнюки Редвини супроводжували двох фрейлін Марджері — Мередит Крейн і Джанну Фосовей. У всіх жінок у коси були вплетені квіти. До гурту також долучився Джалабар Ксо, і Ламберт Тернбері з пов'язкою на оці, і вродливий співець на прізвисько Блакитний Бард.

«І, звісна річ, маленьку королеву має супроводжувати лицар королівської варти, і, звісна річ, це Лицар Квітів». У білих лускатих обладунках, інкрустованих золотом, сер Лорас аж сявав. Хоча більше він не наважувався вчити Томена військового мистецтва, король і далі збував у його товаристві забагато часу. Щоразу, провівши по обіді час зі своєю дружинонькою, хлопчик повертався й починав розповідати про сера Лораса — що він сказав чи зробив.

Дві валки зустрілися, і Марджері, привітавшись, поїхала поряд з паланкіном королеви. Щоки в неї розрум'янилися, а каштанові кучері, які вільно спадали на плечі, збурювалися від кожного повіву вітру.

— Ми збирали осінні квіти в королівському лісі,— повідомила Марджері.

«Знаю я, де ви були,— подумала королева. Шпигуни добре інформували її про всі пересування Марджері.— Яка вона непосидюща, наша маленька королева!» Рідко мине три дні поспіль, щоб вона не поїхала на прогулянку. То рушає дорогою Розбі на море, щоб там назбирати молюсків і пообідати на березі, а то зі своїм почтом перетинає річку й полює з соколом. Ще маленька королева любить кататися в човні — просто плаває без мети вгору-вниз Чорноводим Бурчаком. Іноді, почувуючись особливо набожною, їде з замку помолитися у Великому септі Бейлора. Вона робить замовлення в дюжини різних швачок у місті, її добре знають міські золотарі, а ще відомо, що вона ходить на рибний ринок біля Брудної брами — поглянути на денний улов. Хай куди вона піде, всюди до неї лащить простолюд, і леді Марджері тільки заохочує завзяття містян. Завжди подає жебракам, купує з візків гарячі пироги, зупиняє коня, щоб перемовитися з простим торгівцем.

Її воля — вона б і Томена за собою тягала. Вона завжди запрошує його долучитися до її квочок під час мандрівок, і хлопчик вічно канючить у матері дозволу. Кілька разів королева дала згоду — просто щоб сер Озні мав змогу провести більше часу в товаристві Марджері. «Тільки що це дало? Сер Озні — чисте розчарування».

«Пригадуєш той день, коли твоя сестра відпливла в Дорн? — якось запитала Серсі в сина.— Пам'ятаєш, як біснувалася юрма, коли ми поверталися в замок? Пригадуєш каміння і прокльони?»

Але король, підбурюваний своєю маленькою королевою, лишався глухий до голосу здорового глузду. «Якщо ми більше спілкуватимемося з простолюдом, люди нас полюблять».

«Юрма так полюбила отого тлустого верховного септона, що роздерла його на кавалки, а він-бо — свята людина!» — нагадала йому Серсі. Однак хлопчик на це зауваження тільки губу закопилів. «Чого і треба Марджері, я так розумію,— подумала Серсі.— Щодня, за кожної можливості, намагається вона забрати в мене сина». Джофрі швидко б її розкусив і вказав би її місце, але Томен такий довірливий! «Вона

розуміла, що Джоф їй не піддасться,— подумала Серсі, пригадавши золоту монету, яку знайшов Кайберн.— Якщо дім Тайрелів сподівався взяти владу в свої руки, Джофа треба було усунути». Тут королеві пригадалося, як Марджері разом зі своєю жахливою бабусею планувала видати Сансу Старк за Вілласа — каліку-брата маленької королеви. Лорд Тайвін не допустив цього, випередивши їх і видавши Сансу за Тиріона, але зв'язок між подіями очевидний. «Вони всі змовилися,— здригнулася від раптового усвідомлення Серсі.— Тайрели підкупили тюремника, щоб звільнити Тиріона, а тоді швидко доправили його на рожевий гостинець, де він приєднався до своєї підлої дружини. І тепер обоє безпечно сидять собі в Небосаду, ховаючись за стіною руж».

— Вам варто було з нами поїхати, ваша світлосте,— щебетала маленька інтриганка, деручись схилами Ейгонового пагорба.— Ми б так добре провели час разом! Дерева вбралися в золоті, червоні й жовтогарячі шати, а скільки квітів! І каштанів багато. Дорогою додому ми їх собі трохи насмажили.

— Нема в мене часу гуляти по лісах і квіточки збирати,— озвалася Серсі.— Мені королівством треба правити.

— Тільки одним, ваша світлосте? А хто править рештою шістьма? — весело розсміялася Марджері.— Пробачте мене за цей жарт. Я розумію, який тягар ви змушені нести. Дозвольте мені розділити його. Має ж бути щось, у чому я можу допомогти. Це покладе край усім балачкам, ніби ми з вами суперничаємо через короля.

— То це так кажуть? — посміхнулася Серсі.— Які дурниці! Ніколи — ані хвилини — я не вбачала у вас суперниці.

— Приємно це чути,— сказала дівчина, яка, схоже, не зрозуміла, як її присадили.— Вам з Томеном варто наступного разу поїхати з нами. Його світлості страшенно сподобається, я певна. Для нас співав Блакитний Бард, а сер Толад показував, як б'ється на кийках простолюд. У лісі восени так гарно!

— Мій покійний чоловік теж любив ліс.

У перші роки подружнього життя Роберт повсякчас запрошував її поїхати з ним на полювання, але Серсі завжди відмовлялася. Коли випадали такі поїздки, у неї з'являвся час, який можна було провести з Джеймі. «Золоті дні та срібні ночі!» Звісна річ, гра була дуже небезпечна. У Червоній фортеці повсюди вуха й очі, та й ніколи не

знаєш напевне, коли саме повернеться Роберт, проте ризик тільки більше збуджував.

— Але краса може приховувати смертельні небезпеки,— застерегла Серсі маленьку королеву.— Роберт у лісі життя втратив.

Марджері тільки усміхнулася до Лораса: це була ніжна усмішка, повна сестринської любові.

— Мені приємно, що ваша світлість непокоїться через мене, але мене захистить брат.

«їдь на полювання,— півсотні разів заохочувала Серсі Роберта.— А мене захистить брат». Тут їй пригадалися сказані сьогодні слова Тейни, і з вуст зірвався сміх.

— Ваша світлість так гарно сміється,— запитально всміхнулася Марджері.— Не поділіться жартом?

— Поділюся,— запевнила королева.— Обов'язково поділюся.

Крадій

Під бойові барабани «Залізна перемога» мчала вперед, тараном розтинаючи бурхливе зелене море. Менший корабель попереду повертав, ляскаючи веслами по воді. На його прапорах майоріли ружі: на носі й на кормі — біла ружа на червоному щиті, а на щоглі — золота ружа на полі зеленому, як трава. «Залізна перемога» протаранила його борт з такою силою, що половина абордажників не втрималася на ногах. Тріснули весла: солодка музика для вух капітана!

А капітан, перемахнувши через планшир, стрибнув, розмаявши золотого плаща, на палубу. Білі ружі сахнулися — як завжди сахаються люди, побачивши Віктаріона Грейджоя озброєного й обладованого, з шоломом-кракеном на голові. Супротивники стискали мечі, списи й топори, однак дев'ять з десятих не мали на собі лат, а десятий був у самій лускатій кольчузі. «Це не залізні,— подумав Віктаріон.— Бояться потонути».

— Бийте його! — крикнув один з вояків.— Він сам-один!

— АНУ! — прогуркотів Віктаріон у відповідь.— Убийте мене, якщо вдасться!

З усіх боків на нього кинулися вояки з ружами — з сірою крицею в руках і переляком в очах. Страх цей був такий сильний, що Віктаріон аж на язиці відчував його. Роздаючи удари праворуч і ліворуч, він одному з нападників відтяв по лікоть руку, а другому розпанахав плече. Третій загнав топір у м'яке соснове дерево Віктаріонового щита. Капітан штовхнув дурня щитом в обличчя, збиваючи з ніг, а коли той спробував підвестися, зарубав. Він саме намагався витягнути з грудей мерця топір, коли між лопаток йому врізався спис. Відчуття було, наче хто його ляснув по спині. Крутнувшись, Віктаріон опустив топір списникові на голову, розтинаючи шолом, волосся й череп, аж по руці

ударна хвиля пішла. Якусь мить чоловік гойдався на топорі, поки залізний капітан не висмикнув лезо, й тоді труп заточився й гепнувся на палубу, наче він не мертвий, а п'яний.

На той час за Віктаріоном на палубу розбитої лодії вже стрибнули залізні родні. З криком кинувся в бій Вульф Одновухий; капітан помітив Рагнора Пайка в іржавій кольчuzі; Ньют Голяр жбурнув топір — і той уп'явся ворогу в груди. Віктаріон зарубав ще одного, і ще одного. Зарубав би й третього, але його устиг зарізати Рагнор.

— Гарний удар,— прогуркотів до нього залізний капітан.

Розвернувшись у пошуках нової жертви для свого топора, Віктаріон помітив на тому кінці палуби ворожого капітана. Біле сюрко було забризкане кров'ю, але Віктаріон розрізнув у нього на грудях герб — білу ружу на червоному полі. На щиті був такий самий герб на білому полі, облямованому червоною зубчастою смугою.

— Ви! — гукнув залізний капітан понад кривавою різаниною.— Ви, з ружею! Це ви лорд Південного Щита?

Другий підняв забороло, показавши безбороде обличчя.

— Його син і спадкоємець. Сер Толберт Сері. А ви хто, кракене?

— Ваша смерть,— кинувся до нього Віктаріон.

Сері стрибнув йому назустріч. Меч у нього був з доброї криці, замкової роботи, він заспівав у руках юного лицаря. Першого удару Сері завдав знизу, й Віктаріон відбив його топором. Другий удар поцілів залізного капітану, який не встиг підняти щита, в шолом. Віктаріон відповів замашним ударом збоку, але його зустрів щит Сері. Полетіли тріски, і з солодким хрускотом ружа луснула вздовж. Меч юного лицаря опустився залізного капітану на стегно — раз, двічі, тричі, заскреготів по криці. «А хлопець меткий»,— збагнув Віктаріон. Зацідивши Сері в лице щитом, він відкинув хлопця на планшир. Тоді, високо піднявши топір, вклав у нього всю силу, щоб розпанахати хлопчика від шиї до паху, але Сері ухилився. Лезо розтрощило планшир, навсібіч розсипаючи тріски, і застрягло. Палуба хитнулася під ногами, й Віктаріон упав на одне коліно.

Сер Толберт, відкинувши розбитого щита, рубонув мечем. У Віктаріона, коли він падав, щит перекутився за спину, тож він прийняв удар Сері на залізний кулак. Гофрована криця хруснула, від болю залізний капітан кркнув, проте витримав.

— Але я теж меткий, хлопче,— сказав він, висмикуючи меча з руки лицаря та жбурляючи в море.

— Мій меч...— вибалушив очі сер Толберт.

Віктаріон закривавленою рукою схопив хлопця за горло.

— Іди виловлюй,— мовив він, штовхаючи його навznak через борт у криваві води.

Це дозволило йому виграти мить, щоб вивільнити топір. Білі ружі відступали під натиском залізної хвилі. Одні намагалися втекти в трюм, інші благали пощаду. Віктаріон відчував, як під кольчугою, дубленою шкірою і гофрованими латами по пальцях цебенить кров, але то дурниці. Тісний гурт ворога, ставши плече до плеча навколо щогли, хоробро відбивався. «Принаймні ці кількоро — справжні чоловіки. Радше помруть, ніж здадуться». Декому Віктаріон у цьому допоможе. Гримнувши топором по щиту, він кинувся вперед.

Затонулий бог створив Віктаріона не для того, щоб брати участь у словесних баталіях на царезборах чи ганятися за хитрими ворогами, які скрадаються в безмежних болотах. Натомість ось для чого він з'явився на світ: щоб — закутий у крицю, з закривавленим топором у руці — кожним своїм ударом сіяв смерть.

На нього нападали спереду і ззаду, та мечі у ворогів, мабуть, гнучкі як верба — навіть не завдавали шкоди. Клинки не могли протягти важку кірасу Віктаріона Грейджоя, а він не давав ворогам часу відшукати слабкі місця на стиках, де тіло захищали тільки кольчуга й дублена шкіра. Хай на нього одразу нападають троє, четверо, п'ятеро — не має значення. Він рубав їх одного по одному, підставляючи крицю, щоб захиститися від інших. Щойно падав один ворог, Віктаріон звертав свій гнів на наступного.

Останній був, певно, ковалем: у плечах широкий як бугай, причому одне плече набагато м'язистіше за друге. З обладунків мав на собі бригантинний панцир і шолом з дубленої шкіри. З одного удару чоловік доламав Віктаріонового щита, але удар у відповідь розколов йому череп навпіл. «Якби ж то з Воронячим Оком так само легко було впоратися!» Щойно капітан вивільнив лезо топора, ковалева голова наче вибухнула. Навсібіч полетіли кістки, кров і мозок, а тіло рухнуло долілиць, просто капітанові на ноги. «Пізно молити пощаду»,— подумав Віктаріон, вивільняючись.

Палуба під ногами вже була слизька від крові, й кругом валялися купами мертві й присмертні. Відкинувши щита, Віктаріон вдихнув на повні груди.

— Лорде-капітане,— почувся поряд голос Голяря,— перемога за нами!

Море навколо було повнісіньке кораблів. Одні горіли, інші тонули, ще інші побиті були на тріски. В густій мов каша воді між облавками плавали трупи й поламани весла, чіплялися за уламки вцілілі воїни. Вдалині в напрямку Мандера мчало півдюжини південських лодій. «Нехай тікають,— подумав Віктаріон,— нехай рознесуть звістку». Щойно чоловік, піджавши хвоста, втік з поля бою, він уже не може вважатися чоловіком.

Очі пекло від поту, якого в них натекло під час бою. Двоє веслярів допомогли капітану розстебнути кракена, щоб можна було його зняти. Віктаріон втер чоло.

— Отой лицар,— прогуркотів він,— отой лицар білої ружі. Ви його не витягнули?

Син лорда вартує чималого викупу — його заплатить батько, якщо, звісно, лорд Сері пережив сьогоднішній день. Якщо ж ні — заплатить його сюзерен у Небосаду.

Але ніхто не бачив, що сталося з лицарем після того, як він перелетів через борт. Швидше за все, просто потонув.

— Най тепер у підводних палатах затонулого бога веселиться так, як воював.

Хоча мешканці Щитових островів і називаються моряками, але в море виходять несміливо й у бій вступають легко вдягнені, бо потонути бояться. А от юний Сері був не такий. «Хоробрий хлопець,— подумав Віктаріон.— Майже як залізородний».

Захоплений корабель він передав під оруду Рагнора Пайка, призначив у команду дюжину своїх моряків й переліз назад на «Залізну перемогу».

— Бранців роззброїти, обладунки зняти, рани обробити,— наказав він Ньютові Голярю.— Присмертних викинути в море. Якщо хтось проситиме милості, спершу переріжте їм горло.

Таких вояків він зневажав: краще вже захлинутися морською водою, ніж кров'ю.

— І ще треба порахувати, скільки кораблів ми захопили та скількох лицарів і лордйчуків узяли в полон. І зберіть їхні прапори.

Одного дня він повісить їх у себе в залі, щоб, коли постаріє, зміг пригадати всіх ворогів, яких поклав замолоду.

— Буде зроблено,— вишкірився Ньют.— Видатна перемога!

«Ага,— подумав Віктаріон,— видатна перемога Воронячого Ока і його чаклунів». Коли новина дійде до Дубового Щита, інші капітани знову викрикуватимуть братове ім'я. Юрон спокусив їх своєю красномовністю, своїм усміхненим оком, підкупив добром, нагробованим у далеких краях — золотом і сріблом, розкішними обладунками, шаблями з позолоченими руків'ями, кинджалами з валерійської криці, смугастими тигровими шубами та шкурами плямистих котів, нефритовими мантикорами й старовинними валерійськими сфінксами, скринями мускату, гвоздики й шафрану, слонячими бивнями й рогами єдинорогів, пір'ям з Літніх островів — зеленим, рудим і жовтим, сувоями тонких шовків і блискучої парчі... та все це були дрібниці порівняно з цією перемогою. «Нині він зробив їх завойовниками, відтепер вони його навіки,— подумав капітан, відчуваючи в роті гіркоту.— Це моя перемога, а не його. Де був він сам? На Дубовому Щиті — ледарював у замку. Він украв мою жінку, украв мій престол, а нині краде мою славу».

Віктаріон Грейджой звик до послуху — він з ним народився. Зростаючи в тіні своїх братів, він сумлінно підтримував у всьому Балона. Згодом, коли в Балона вродилися сини, він почав звикати до думки, що одного дня прихилить коліно перед ними — коли хтось із них посяде батькове місце на Скелястому престолі. Однак затонулий бог забрав і Балона, і його синів у свої підводні палати, а Юрона не міг Віктаріон називати королем, не відчуваючи жовчі в глотці.

Вітер освіжав, і закортіло випити. Після бою завжди хотілося вина. Передавши команду Ньюту, Віктаріон спустився в трюм. У тісній капітанській каюті на кормі він виявив розохочену смаглявку: мабуть, битва і їй розігріла кров. Двічі поспіль він швидко взяв її. Коли скінчив, у неї груди, стегна й живіт були вимащені кров'ю, але то була Віктаріонова кров — з рани на руці. Смаглявка промила її гарячим оцтом.

— Добрий він склав план, не заперечую,— розповідав Віктаріон, поки вона навколішках обробляла рану.— Тепер Мандер відкритий для

нас, як був за давніх часів.

Ріка ця спокійна — широка й повільна, але підступна підводними корчами й піщаними обмілинами. Переважна більшість морських суден не наважується запливати далі Небосаду, але лодії з їхньою низькою осадкою можуть зайти вгору по ріці аж до Буремосту. За давніх часів залізнородні зухвало плавали цим «річковим гостинцем», грабуючи й пљондруючи поселення на Мандері та його притоках... поки королі зеленої долоні не озброїли рибалок на чотирьох острівцях у гирлі Мандера й не назвали острівці щитами.

Спливло дві тисячі років, та у сторожових баштах уздовж крутих берегів сивобороді чатові й досі несли відвічну варту. Забачивши лодію, вони запалювали сигнальні вогні, й повідомлення котилося з висоти на висоту і з острова на острів. «Тривога! Ворог! Нальотчики! Нальотчики!» Рибалки, угледівши на висотах сигнальні вогні, забували про сіті й рала, а натомість бралися до мечів і топорів. З замків квапливо з'являлися лорди в супроводі лицарів і солдатів. Над водою летіла луна бойових ріжків — з Зеленого Щита й Сірого Щита, з Дубового Щита й Південного Щита, і їхні лодії, зблискуючи веслами, випірнали з порослих мохом скелястих гротів і летіли по воді, щоб перегородити Мандер і покінчити з нальотчиками, женучи їх угору по річці.

Юрон послав Торволда Брунатнозуба й Рудого Весляра вгору по Мандеру з дюжиною прудких лодій, щоб лорди Щитових островів, переслідуючи їх, розпорошили сили. Заки прибув основний флот, захищати острови лишилася жменька вояків. Залізнородні припливли надвечір, коли призахідне сонце сліпило сивобородих чатових на сторожових вежах, а потім було вже запізно. Вітер підганяв у спину від самої Старої Весі. Моряки перешіптувалися, що це робота Юронових чаклунів і що Вороняче Око втихомирив бога штормів кривавою офірою. А як іще наважився б він плисти прямо на захід замість триматися берега, як зазвичай?

Витягнувши лодії на ринистий берег, залізнородні, поблискуючи крицею в руках, вистрибнули у фіолетове проміння заходу. На той час на висотах уже запалали сигнальні вогні, та небагато лишилося вояків, здатних тримати зброю. Сірий Щит, Зелений Щит і Південний Щит впали ще до сходу сонця. Дубовий Щит протримався до обіду. А коли вояки Чотирьох Щитів, покинувши переслідувати Торволда й Рудого

Весляра, розвернулися вниз за течією, у гирлі Мандера на них уже чекав Залізний флот.

— Усе відбувалося, як і передбачав Юрон,— розповідав Віктаріон смаглявці, поки вона лляним бинтом перемотувала йому руку.— Мабуть, чаклуни побачили це наперед.

На борту «Тиші» їх було троє, пошепки повідомив Квелон Гамбл. Химерні й жахливі люди, але і їх поневолив Вороняче Око.

— Проте в бою йому й досі потрібен я,— мовив Віктаріон.— Хай які корисні чаклуни, та війни виграються кров'ю і крицею.

Від оцту рана заболіла ще дужче. Відіпхнувши жінку, він, нахмурившись, стиснув кулака.

— Принеси мені вина.

Пив у темряві, думаючи про брата. «Якщо не я власноруч завдам удару, все одну буду братовбивцею?» Людей Віктаріон не боявся, але мав страх перед затонулим богом. «Якщо хтось інший завдасть удару за моїм наказом, кров його все одно буде на моїх руках?» На це питання міг би відповісти Ейрон Мокрочубий, але жрець лишився на Залізних островах — досі сподівався підняти залізнородних проти новокоронованого короля. «Ньют Голяр з двадцятьох ярдів топір жбурне й бороду людині зголить. І ніхто з Юронових напівкровок не встоїть проти Вульфа Однухого чи Андрика Несміяна. Будь-хто з них може це зробити». Але він знав: *може* зробити і *зробить* — це дві цілком різні речі.

«Юронове святотатство накличе гнів затонулого бога на всіх нас, — передрік ще на Старій Весі Ейрон.— Ми мусимо його зупинити, брате. Хіба не тече в наших жилах кров Балона, га?»

«І в його теж,— відіззався Віктаріон.— Мені він подобається не більше, ніж тобі, але він усе одно наш король. Це твої царезбори піднесли його, ти сам поклав плавникову корону йому на голову!»

«Так, це я поклав корону йому на голову,— мовив жрець з мокрими водоростями у волоссі,— і я залюбки заберу її в нього й натомість короную тебе. Лише в тебе сили достатньо, щоб побороти його».

«Його вивищив затонулий бог,— невдоволено мовив Віктаріон.— То нехай затонулий бог його і скидає».

Ейрон у відповідь кинув на нього тяжкий погляд, від якого, кажуть люди, в криницях вода гіркне, а жінки робляться безплідними.

«До нас говорив не бог. Усі знають, що на тому своєму червоному кораблі Юрон тримає чародіїв і лихих чаклунів. Це вони наслали на нас чари, щоб ми не почули голосу моря. Капітани й королі сп'яніли від отих розмов про драконів».

«Сп'яніли, а ще злякалися ріжка. Ти чув його сурму... Але це не має значення. Юрон — наш король».

«Тільки не мій,— заявив жрець.— Затонулий бог сприяє хоробрим, а не таким, що ховаються в трюмі, коли наближається шторм. Якщо ти не хочеш скидати Вороняче Око зі Скелястого престолу, це доведеться робити мені».

«Але як? У тебе ні кораблів, ні клинків».

«Я маю голос,— відповів жрець,— а ще зі мною бог. Моя сила — це сила моря, якій сила Воронячого Ока протистояти не зможе. Хвилі розбиваються об скелю, але накочуються знову, одна по одній, і врешті-решт на місці скелі лишається сам тільки нарінок. А скоро і його змиває вода, щоб устеляв повік-віків дно моря».

«Нарінок? — буркнув Віктаріон.— Та ти збожеволів, якщо сподіваєшся скинути Вороняче Око балачками про хвилі й нарінок».

«Хвилі — це залізні, — мовив Мокрочубий.— Не можли та владні, а прості — хлібороби на землі й рибалки на морі. Юрона піднесли капітани й королі, а скине простолюд. Я попливу на Велику Вєсь, на Гарло, на Оркогору, на Пайк. У кожному містечку й кожному селі почують мої слова. Безбожнику не посісти Скелястий престол!» — потрусив він кошлатою головою і попрямував назад у ніч. А коли на другий день зійшло сонце, Ейрон Грейджой зник зі Старої Вєсі. Навіть затонулі гадки не мали, куди він подався. Подейкують, коли про це розповіли Воронячому Оку, той тільки зареготався.

Та хоча жрець і щез, його жахливі пророцтва лишилися. Віктаріонові пригадалися і слова Бейлора Блектайда: «Балон був божевільний, Ейрон ще божевільніший, а Юрон найгірший з трьох». Після царезборів молодий лорд намагався відплисти додому, відмовившись визнавати Юрона сувереном. Але Залізний флот перекрив затоку, бо звичка коритися надто глибоко сиділа у Віктаріоні Грейджоеві, а корона належала Юрону. «Ночеліт» перехопили, лорда Блектайда в ланцях доправили до короля. Юронові німаки й напівкровки порубали його на сім кавалків, щоб згодувати сімом богам царини, яким він молився.

В нагороду за вірну службу новоспечений король дарував Віктаріону смаглявку, яку забрав з якогось рабовласницького судна, що пливло у Ліс. «Не потрібні мені твої недоїдки»,— презирливо мовив залізний капітан до брата, та коли Вороняче Око сказав, що як він не бере жінку, її вб'ють, Віктаріон піддався. Жінці вирвали язика, та в цілому вона лишилася неушкодженою, і до того ж була вродлива — темношкіра, як лаковане тикове дерево. Але часом, дивлячись на неї, Віктаріон пригадував першу жінку, яку підсунув йому брат, щоб зробити з нього чоловіка.

Віктаріон хотів ще раз узяти смаглявку, але більше не зміг.

— Принеси ще бурдюк вина,— звелів він,— а тоді йди геть.

Вона принесла, і капітан забрав його з собою на палубу — хотів подихати свіжим морським повітрям. Половину бурдюка випив, а другу вилив у море за всіх загиблих.

«Залізна перемога» вже кілька годин стояла поблизу гирла Мандера. Більша частина Залізного флоту поплавла до Дубового Щита, але Віктаріон лишив у ар'єргарді «Скорботу», «Лорда Дагона», «Залізний вітер» і «Дівозгубу». Витягнувши з моря вцілілих, моряки дивилися, як помалу опускається на дно «Тверда рука», яку затягував під воду корабель, пробитий її тараном. Заки вона зникла під водою, Віктаріонові повідомили все, що він хотів знати. Втратив він шість кораблів, а захопив тридцять вісім.

— От і добре,— мовив капітан до Ньюта.— На весла. Ми повертаємося в Місто Лорда Г'юета.

Гребці гнули спину, прямуючи до Дубового Щита, а залізний капітан знову спустився в трюм.

— Я б міг його вбити,— повідомив він смаглявці.— Тільки вбити короля — це великий гріх, а вбити брата — ще більший.

Тут він нахмурився.

— Аша мала віддати свій голос за мене.

Як вона взагалі могла сподіватися прихилити до себе капітанів і королів своїми шишками й ріпою? «Так, у ній тече Балонова кров, але Аша — жінка». Після царезборів вона втекла. Уночі, коли на голову Юрону вдягли плавникову корону, Аша з командою просто розчинилася. В глибині душі Віктаріон навіть зрадив. «Якщо дівчина має голову на плечах, то пошлюбить якогось лорда-північанина й заживе з ним у замку, подалі від моря і Юрона Воронячого Ока».

— Місто Лорда Г'юета, лорде-капітане,— гукнув хтось із команди.

Віктаріон підвівся. Вино приглушило біль у руці. Можна було би показати руку Г'юетовому мейстру — якби його не вбили. На палубу Віктаріон повернувся, коли саме обходили мис. Замок лорда Г'юета вивищувався над гаванню, нагадуючи Лордпорт, але тут місто було вдвічі більше. Оддалік порту в морі плавало два десятки лодій, і на їхніх вітрилах звивався кракен. Ще сотні лодій були пришвартовані вздовж рінистого берега на причалах, вишикуваних по всій гавані. Біля кам'яного молу виднілися три великі коги й дюжина менших — завантажувалися награбованим добром і харчами. Віктаріон скомандував «Залізній перемозі» ставати на якір.

— Підготуйте шлюпку.

Місто, до якого підпливала шлюпка, здавалося, застигло. Більшість крамничок і будинків стояли розграбовані, про що ясно свідчили потрощені двері й поламані віконниці, але спалений був тільки септ. На вулицях валялися трупи, які пообсідали круки-падальники. Серед них похмуро ходила купка зацілілих: зганяючи чорних птахів, вони закидали небіжчиків на воза, щоб згодом поховати. На думку про це Віктаріон відчув огиду. Жоден син моря не схотів би гнити під землею. Як йому звідти дістатися в підводні палати затонулого бога, щоб там пити й гуляти повік-віку?

Серед кораблів, які проминули дорогою, була й «Тиша». Віктаріон не міг відірвати погляду від залізної фігури на носі — безротої діви з розмаяним на вітру волоссям і простягнутою рукою. Перламутрові очі, здавалося, проводжають залізного капітана. «Був у неї рот, як у всякої жінки, поки Вороняче Око не зашив його».

Наближаючись до берега, він помітив вервечку жінок і дітей, яких заганяли на палубу одного з великих когів. У декого руки були зв'язані за спиною, а на шиях виднілися конопляні мотузки.

— Хто це такі? — запитав капітан у моряків, які допомагали пришвартувати шлюпку.

— Вдови й сироти. Їх продадуть у рабство.

— Продадуть?

На Залізних островах не тримають рабів, тільки невольників. Невільник служить хазяїну, але не вважається його кріпаком. Його діти народжуються вільними й такими залишаються, якщо віддаються

затонулому богу. Невільників не купують і не продають за золото. За невольника треба сплатити залізну ціну — інакше його не отримати.

— Вони мають стати невольниками або соляними дружинами,— невдоволено мовив Віктаріон.

— Це наказ короля,— відповів чоловік.

— Сильний завше відбирає у слабшого,— сказав Ньют Голяр.— Невільники чи раби — хіба не байдуже? Якщо чоловіки не змогли їх захистити, вони наші — що схочемо, те й зробимо.

«Давній звичай диктує не так»,— міг би заперечити капітан, але не було часу. Звістка про перемогу вже випередила його, й почали збиратися люди, щоб його привітати. Віктаріон дозволив їм покричати, поки один не почав нахвалювати Юронову відвагу.

— Щоб відплисти далеко від берега й непомітно наблизитися до островів, і справді потрібна відвага,— прогуркотів Віктаріон,— та щоб перетнути півсвіту, полюючи на драконів, потрібно дещо інше.

Не чекаючи на відповідь, він проштовхався крізь юрму й рушив до фортеці.

Замок у лорда Г'юета був невеликий, але міцний, з товстими стінами й окутою залізом дубовою брамою, на якій красувався старовинний герб його дому — дубовий щит у залізних цвяхах на тлі біло-блакитних хвиль. Та нині над вежами під зеленими дахами маяв кракен дому Грейджоїв, а велика брама виявилася розбитою й обгорілою. На валах походжали залізні списи й топорами, а з ними й дехто з Юронових напівкровок.

У дворі Віктаріон нашттовхнувся на Г'юета Гудбразера й старого Драма, які стиха перемовлялися з Родриком Гарло. Побачивши їх, Ньют Голяр заулюлюкав.

— Книгогризе,— гукнув він,— чого таке квасне обличчя? Даремно ви побоювалися. Перемога за нами, і трофеї теж!

Лорд Родрик скривив губи.

— Ти про ці скелі? Всі чотири разом узяті менші за Гарло. Завоювали ми собі трохи каміння, дерев і дрібничок, а дім Тайрелів тепер наш ворог.

— Ружі? — зареготав Ньют.— Що зробить ружа проти підводного кракена? Ми відібрали в них щити й розтовкли їх. І хто їх тепер захищатиме?

— Небосад,— озвався Книгогриз.— Дуже скоро проти нас об'єднається вся потуга Розлогів, і тоді ти, боюся, дізнаєшся, що деякі ружі мають сталеві колючки.

Драм кивнув, тримаючи долоню на рухів'ї свого Пурпурового Проливня.

— Меч у лорда Тарлі — Серцезгуб — з валерійської криці, а Тарлі завжди в авангарді лорда Тайрела.

Віктаріон спалахнув.

— Хай тільки з'явиться. Відберу в нього меча, як ваш пращур відібрав Пурпурового Проливня. Хай приходять усі, хай приводять і Ланістерів. На землі, може, лев і найлютіший звір, але на морі царює кракен.

Він половину зубів віддав би за нагоду схрестити топори з Царевбивцею чи Лицарем Квітів. У таких битвах від почувається на своєму місці. Царевбивця проклятий в очах богів і людей, а от воїн шанований і поважаний.

— Можете не боятися, лорде-капітане,— мовив Книгогриз,— вони з'являться обов'язково. І його світлість тільки цього й чекає. Бо навіщо тоді наказувати пропустити всіх Г'юетових круків?

— Ви забагато читаете й замало воюєте,— сказав Ньют.— Кров у вас на молоко перетворилася.

Та Книгогриз вдав, що не чує.

Коли Віктаріон увійшов у залу, там вирував бенкет. Столи були заповнені залізнородними, які пили, галасували й штовхалися, хвалилися, скількох людей повбивали, які звитяги здійснили, яких трофеїв набрали. Дехто вже й на себе награбоване начепив. Ліворукий Лукас Код і Квелон Гамбл позривали зі стін гобелени й накинули замість плащів. Гермунд Ботлі вбрався в позолочену ланістерівську кірасу, а на шиї мав разок перлів і гранатів. Андрик Несміян продибав, обіймаючи одразу двох жінок: нехай він і далі навіть не всміхався, зате мав на кожному пальці по персню. І їли капітани не з хлібних мисочок, зроблених з черствих окрайців, а зі срібних тарелів.

Ньют Голяр роззирнувся — і його обличчя потемніло від гніву.

— Вороняче Око посилає нас навперейми лодіям, а його люди в цей час беруть замки й села, щоб прибрати до рук усю здобич і жінок? А нам він що лишив?

— Славу.

— Слава — це добре,— мовив Ньют,— тільки золото краще.
Віктаріон знизав плечима.

— Вороняче Око каже, що ми візьмемо цілий Вестерос. Арбор, Старгород, Небосад... ось де набереш собі золота. Але доста вже розмов. Я зголоднів.

Як кривний родич, Віктаріон міг сісти на помості, але не хотів їсти разом з Юроном і його поплічниками. Натомість він сів поряд з Ральфом Кульгою, капітаном «Лорда Квелона».

— Видатна перемога, лорде-капітане,— заговорив Кульга.— Перемога, варта титулу лорда. Вам треба взяти собі один з островів.

«Лорд Віктаріон». А чом би й ні? Може, це і не Скелястий престол, та вже щось.

Навпроти за столом сидів Гото Гарло, обсмоктуючи м'ясо з кістки. Викинувши її, він гойднувся вперед.

— Лицар отримає Сірий Щит. Ну, мій кузен. Чули?

— Ні,— озвався Віктаріон; у протилежному кінці зали сер Тарас Гарло — високий, довговидий і строгий — попивав вино з золотого кубка.— І чого це Юрон вирішив дарувати йому острів?

Гото простягнув порожній кубок, і бліда дівчина в синій оксамитовій сукні з золотим мереживом наповнила його.

— Наш Лицар сам узяв Грімстон. Увіткнув свій штандарт перед замком і кинув виклик Грімам. До нього вийшов спершу один, потім другий, потім третій. Він поклав усіх... ну, майже: двоє здалися. Коли впав сьомий, септон лорда Гріма вирішив, що це глас божий, і здав замок,— Гото зареготав.— Він стане лордом Сірого Щита — і це чудово! Без нього спадкоємцем Книгогриза стаю я,— він гримнув себе винним кубком у груди.— Гото Горбань, лорд Гарло.

— Сімох поклав, кажеш...— Віктаріону навіть цікаво стало, скільки б Суморок протримався проти його власного топора. Йому не траплялося битися проти валерійської криці, але замолоду він неодноразово перемагав юного Тараса Гарло. В дитинстві Гарло дружив зі старшим Балоновим сином Родриком, який загинув під мурами Стражморя.

Гарний був бенкет. Найкраще вино, і яловича смаженина з кров'ю, і фаршировані качки, і цілі відра свіжих крабів. Лорд-капітан не зміг не помітити, що подавальниці всі вбрані в тонку вовну й шикарний оксамит. Спершу він гадав, що кухарчучок вдягнули в сукні леді Г'юет

і її дівчат, аж тут Гото пояснив йому, що це і є леді Г'юет зі своїми дівчатами. Це Вороняче Око так розважався, примушуючи їх подавати за столом і вино розливати. Жінок було восьмеро: її милість — трохи огрядна вже, але ще гарна на вроду, і семеро дівчат віком від десятих до двадцяти п'ятих років — її доньок і невісток.

Сам лорд Г'юет сидів на звичному місці на помості, вбраний у пишні шати з гербом свого дому. Руки й ноги йому прив'язали до крісла, а в зуби запхали величезну білу редьку, щоб не міг і слова сказати... хоча все чув і бачив. Вороняче Око всівся на почесному місці по праву руч від його милості. На колінах у нього сиділа гарненька пишногруда дівчина років сімнадцятих-вісімнадцятих, боса й розхристана, обхопивши його руками за шию.

— Хто це? — поцікавився Віктаріон у своїх найближчих сусідів.

— Байстрючка його милості,— розреготався Гото.— До того як Юрон узяв замок, вона прислужувала за столом, а їсти мала зі слугами.

Юрон притиснув сині вуста їй до шиї, і дівчина, загіготівши, прошепотіла щось йому на вухо. Посміхнувшись, він знову поцілував її в шию. Біла шкіра в неї вся вже була вкрита червоними засмоктами: вони нагадували яскраве намисто на шиї і на плечах. Дівчина знов шепнула щось Воронячому Оку, й той голосно зареготав, а тоді гримнув об стільницю кухлем, вимагаючи тиші.

— Добрі леді,— гукнув він до своїх високородних прислужниць, — Фалія хвилюється через ваші вишукані сукні. Не хоче, щоб їх забруднили плями від смальцю, вина чи масних пальців. Адже я пообіцяв їй, що вона зможе обрати собі після бенкету з вашого гардеробу все, що схоче. Отож вам ліпше роздягнутися.

Велику залу накрила хвиля реготу, а обличчя лорда Г'юета почервоніло так, що Віктаріон злякався, аби в нього голова не луснула. Жінки вибору не мали, довелося скоритися. Найменша розплакалася, але мати, втішивши її, допомогла їй розшнурувати сукню на спині. А далі жінки продовжили прислугувати, як перед тим, рухаючись уздовж столів з повними карафами в руках, наповнюючи вином спорожнілі кубки, тільки вже робили це голяка.

«Він принижує Г'юета, як принижував мене»,— подумав капітан, пригадуючи, як плакала його дружила, коли він бив її. На Чотирьох Щитах часто трапляються шлюби між родичами, так само як серед залізнародних, отож одна з цих голих подавальниць цілком може

виявитися дружиною сера Толберта Сері. Одна справа — вбити ворога, зовсім інша — збезчестити. Віктаріон стиснув кулака. Рука була закривавлена: кров з рани просочила бинти.

А Юрон на помості, відіпхнувши свою шльондру, виліз на стіл. Капітани одразу почали грюкати кубками об стіл і тупотіти ногами.

— ЮРОН! — горлали вони.— ЮРОН! ЮРОН! ЮРОН!

Перед очима мов царезбори повторювалися.

— Я присягнувся віддати вам Вестерос,— заговорив Вороняче Око, коли ревисько стихло,— й ось вам перший ласий шматочок. Крихітний, так... але ми ще побенкетуємо, поки ніч не прийшла!

Вздовж стін ясно палали смолоскипи, й так само палав Юрон, зблискуючи синіми вустами й синім оком.

— Кракен, щось ухопивши, вже не відпустить. Колись ці острови належали нам — і тепер вони знову наші... але нам потрібна сила, щоб їх утримати. Підведіться, пане Тарасе Гарло, лорде Сірого Щита!

Тримаючи руку на місячному камені на руків'ї свого меча, Лицар зіп'явся на ноги.

— Підведіться, Андрику Несміяне, лорде Південного Щита!

Андрик, відіпхнувши своїх жінок, скочив на ноги, нагадуючи гору, що зненацька виросла з моря.

— Підведіться, Мароне Волмарку, лорде Зеленого Щита!

Волмарк, безбородий шістнадцятирічний хлопчак, устав невпевнено, більше схожий на лорда зайців.

— Підведіться, Ньюте Голярю, лорде Дубового Щита!

В очах Ньюта з'явився сторожкий вираз, так наче Голяр очікував злого жарту.

— Лорд? — прохрипів він.

Віктаріон очікував, що Вороняче Око зробить лордів зі своїх людей — Кам'янурука, Рудого Весляра, Ліворукого Лукаса Кода. «Король мусить бути щедрий»,— переконував він себе, але інший голос прошепотів: «Юронові дари отруйні». Прокрутивши ситуацію в голові, Віктаріон усе збагнув. Лицар — обраний спадкоємець Книгогриза, Андрик Несміян — права рука Данстана Драма. Волмарк — жовторотий хлопчак, але по материнській лінії він має кров самого Гарена Чорного. А Голяр...

Віктаріон ухопив його за руку.

— Відмовся!

Ньют глянув на капітана так, наче той збожеволів.

— Відмовитися? Від земель і титулу? А ви мене лордом зробите? Вивільнившись, він підвівся, гріючись у підбадьорливих вигуках. «А тепер він краде і моїх людей»,— подумав Віктаріон.

А король Юрон, попросивши в леді Г'юет повний кубок вина, високо підніс його над головою.

— Капітани й королі, підніміть кубки за лордів Чотирьох Щитів!

Віктаріон випив з усіма. «Не буває вина солодшого, ніж відібране у ворога»,— хтось йому так колись сказав. Чи то батько, чи то брат Балон. «Одного дня я питиму твоє вино, Вороняче Око, відібравши в тебе все, що тобі любе». Та чи є в Юрона бодай щось, по-справжньому йому любе?

— Завтра ми готуємося плисти далі,— казав король.— Наповніть діжки джерельною водою, заберіть усі до останнього лантухи зерна й бочки яловичини, а ще стільки овець і кіз, скільки поміститься. Поранені, які ще мають силу гребти, сядуть на весла. Решта лишаться тут — утримуватимуть острови від імені нових лордів. Незабаром Торволд і Рудий Весляр повернуться і привезуть ще провізії. Дорогою на схід палуби наші смердітимуть свинями й курчатами, зате назад ми припливемо з драконами.

— Коли? — почувся голос лорда Родрика.— Коли це буде, ваша світлосте? За рік? За три роки? За п'ять? Ваші дракони на тому кінці світу, а осінь на порозі.

Книгогриз вийшов наперед, озвучуючи можливі ризики.

— Редвинська протока охороняються галерами. Дорнське узбережжя — голе й пустельне: чотириста льє нуртин, і скель, і підводних мілин, де не знайти безпечного місця, щоб причалити. А далі піджидають штормові Східці, де гнізяться лісянські й мирські пірати. Якщо ми відпливемо на тисячі кораблів, на той бік вузького моря дістануться, може, три сотні... а тоді що? Нам не зрадіють ні в Лісі, ні у Волантисі. Де брати питну воду й харчі? Та перший-ліпший шторм розкидає нас по всіх усядах.

На синіх Юронових вустах заграла посмішка.

— Той шторм — це я, мілорде. Перший і останній. «Тиша» здійснювала і довші мандрівки, і набагато ризикованіші. Чи ви забули? Я плавав у Курному морі й бачив Валірію.

Всі знали, що у Валерії і досі панує Руїна. Саме море там кипить і парує, а землю опосіли біси. Подейкували, що моряк, який бодай одним оком побачить над водою вогненні гори Валерії, незабаром помре жахливою смертю, проте Вороняче Око побував там — і повернувся.

— Справді? — дуже тихо перепитав Книгогриз.

Синя Юронова посмішка зникла.

— Книгогризе,— мовив Юрон у тиші,— ліпше б ти носа зі своїх книжок не витикав.

Віктаріон, відчувши хвилювання в залі, звівся на ноги.

— Брате,— прогуркотів він.— Ти не відповів на питання Гарло.

— Ціни на рабів зростають,— знизав плечима Юрон.— Продамо в лісі й Волантисі своїх рабів. Виручених коштів і здобичі з оцих островів має бути достатньо, щоб купити провізію.

— То ми перетворилися на работоргівців? — поцікавився Книгогриз.— І заради чого? Заради драконів, яких ніхто не бачив? Ганятимемося на краю світу за маренням якогось п'яного матроса?

Слова його викликали схвальне бурмотіння.

— Невільнича бухта далеко,— гукнув Ральф Кульга.

— І дуже близько до Валерії,— крикнув Квелон Іамбл.

— А Небосад поряд,— сказав Фралег Дужий.— Пропоную пошукати драконів там. Золотих!

— Навіщо плисти кудись через цілий світ,— мовив Альвін Шарп,— коли перед нами Мандер?

— Старгород багатший,— стрибнув на ноги рудий Ральф Стоунгавз,— а Арбор ще багатший. Флот Редвина далеко. Простягни руку — і рви собі стиглі плоди Вестеросу.

— Плоди? — синє око короля почорніло.— Лише боягузи крадуть плоди там, де можуть забрати собі весь сад.

— Ми хочемо Арбор,— сказав Рудий Ральф, і його підтримали інші. Вороняче Око дочекався, поки стихне крик, а тоді зістрибнув зі столу, схопив за руку свою шльондру й потягнув її геть із зали.

«Втік як пес, підібгавши хвоста». Здавалося, Склеястий престол, такий надійний ще мить тому, захитався під Юроном. «Не попливуть вони за ним у Невільничу бухту. Може, вони й не такі дурні собаки, як я боявся». Думка була така радісна, аж Віктаріону захотілося її обмити. Він випив з Голярем, щоб показати: він не триматиме за пазухою

камінь за його новий титул, навіть якщо отриманий той з Юронових рук.

За вікнами вже сіло сонце. За стінами замку згущувалася темрява, але всередині палали жовтогарячі смолоскипи, й дим сірою хмарою піднімався під бантини. Бенкетники напідпитку затіяли танець-пальцеруб. Ліворукий Лукас Код зажадав одну з доньок лорда Г'юета й узяв її просто на столі, під крик і плач її сестер.

Хтось поплескав Віктаріона по плечу. Позаду стояв один з Юронових напівкровок — десятирічний хлопчик з густою кучерявою чуприною і брудно-коричневою шкірою.

— Батько воліє перемовитися з вами.

Віктаріон підвівся на нетвердих ногах. Він, здоров'як, випити міг чимало, та сьогодні все одно випив забагато. «Я власноруч забив її до смерті,— думав він,— але вбив її Вороняче Око — тоді, коли запхав її свого прутня. Я не мав вибору». Він рушив за байстрюком геть із зали й піднявся гвинтовими сходами. Галас гвалтованих і гульвіс поступово стихав, аж поки чути стало тільки тихе шкряботіння чобіт по камінню.

Вороняче Око разом з байстрючкою забрав собі й спальню лорда Г'юета. Коли увійшов Віктаріон, гола дівчина розвалилася на ліжку, тихо похрюпуючи. Юрон стояв біля вікна, попиваючи зі срібного кубка. З одягу на ньому був тільки соболевий плащ, якого він забрав у Блектайда, і пов'язка на оці.

— Колись у дитинстві мені наснилося, що я здатен літати,— заявив він.— Та коли я прокинувся, виявилось, що не здатен... принаймні так запевняв мейстер. Та що як він збрехав?

У вікно просочувався запах моря, а в кімнаті смерділо вином, кров'ю і сексом. Холодне солоне повітря просвітлило голову.

— Ти про що?

Юрон обернувся до нього, скрививши в півусмішці сині вуста.

— Можливо, ми здатні літати. Ми всі. Звідки нам знати, поки не стрибнемо з високої вежі?

У вікно увірвався вітер, розхристав соболевого плаща. Щось у Юроновій голізні було безсоромно-тривожне.

— Ніхто не знає напевне, поки не наважиться стрибнути.

— Ось тобі вікно. Стрибай,— сказав Віктаріон, якому уривався терпець. Поранена рука пульсувала від болю.— Чого ти хочеш?

— Світу,— у Юроновому оці замерехтіло полум'я. В усміхненому оці.— Вип'єш кубок вина лорда Г'юета? Нема вина, солодшого за відібране в переможеного ворога.

— Ні,— відвернувся Віктаріон.— Прикрийся.

Юрон, сівши, смикнув плаща, затуляючи пахвину.

— Я вже й забув, які вони дріб'язкові й галасливі, мої залізніродні. Я їм хочу драконів привезти, а вони винограду вимагають.

— Виноград реальний. Виноградом можна наїстися. Сік у нього солодкий, вино з нього приносить втіху. А що приносять дракони?

— Горе,— Вороняче Око сьорбнув зі срібного кубка.— Колись я в оцій долоні тримав драконове яйце, брате. Один мирський чаклун присягався, що з нього вилупиться дракон, якщо я дам йому рік і скільки треба золота. Але раз у раз вигадував відмовки, і коли мені це набридло, я його вбив. Не відводячи очей від кишок, які вислизали у нього з пальців, він вигукнув: «Але ж рік ще не минув!» — Юрон розреготався.— До речі, Крагорн помер.

— Хто?

— Це він сурмив у мій драконячий ріг. Коли мейстер зробив йому розтин, легені в нього були чорні як сажа.

Віктаріон здригнувся.

— Покажи драконове яйце.

— Я його в нападі люті в море викинув,— здвигнув Юрон плечима.— Здається, Книгогриз таки мав рацію. Великий флот не витримає такої довгої мандрівки, не розпорошившись. А мандрівка довга й дуже небезпечна. Лише найкращі кораблі з найкращими командами можуть сподіватися доплисти до Невільничої бухти й повернутися. Кораблі Залізного флоту.

«Залізний флот належить мені»,— подумав Віктаріон, але нічого не сказав.

Вороняче Око наповнив два кубки дивним чорним вином — густим як мед.

— Випий зі мною, брате. Скуштуй,— простягнув він один кубок Віктаріону.

Капітан узяв натомість другий кубок, понюхав його підозріливо. Зблизька вино було не чорне, а радше синє. Густе й масне, воно

відгонило трупом. Зробивши малесенький ковток, Віктаріон одразу ж виплюнув його.

— Бридота. Ти мене отруїти зібрався?

— Я тобі очі розплющити зібрався,— Юрон зробив великий ковток зі свого кубка й посміхнувся.— «Нічна імла», напій ворожбитів. Натрапив на діжечку, коли захопив один галеас з Карта, який віз гвоздику й мускатний горіх, сорок сувоїв зеленого шовку і чотирьох ворожбитів, що розповіли цікавеньку історію. Один спробував залякати мене, то я вбив його і згодував решті трьом. Спершу вони відмовлялися їсти м'ясо товариша, але, трохи зголоднівши, передумали. Люди — це м'ясо.

«Балон був божевільний, Ейрон ще божевільніший, а Юрон найгірший з трьох». Віктаріон уже розвернувся, щоб іти геть, коли Юрон сказав:

— Королю потрібна дружина — родити йому спадкоємців. Брате, ти мені потрібен. Поплинеш у Невільничу бухту, привезеш мені мою кохану?

«У мене теж колись була кохана,— Віктаріон стиснув кулаки, і на підлогу з глухим стукотом упала крапля крові.— Мені слід віддубасити тебе до крові, а тоді згодувати крабам, як я вчинив з нею».

— У тебе вже є сини,— мовив він до брата.

— Байстриюки-напівкровки, народжені від повій і плакальниць.

— Твоя плоть і кров.

— Радше лайно моє з нічного горщика. Ніхто з них не вартий посісти Скелястий престол, а тим паче Залізний трон. Ні, щоб зробити гідного спадкоємця, мені потрібна інша жінка. Коли кракен пошлюбить дракона, хай начувається світ, брате!

— Дракона? — нахмурився Віктаріон.

— Останню представницю драконів. Подейкують, це найвродливіша жінка на світі. Коси в неї сріблясто-золоті, а очі як аметисти... але тобі необов'язково вірити мені на слові, брате. Можеш сам поплисти в Невільничу бухту, побачити її красу та привезти жінку до мене.

— З якого дива? — поцікавився Віктаріон.

— З любові. З обов'язку. Адже тобі наказує король,— хихикнув Юрон.— А ще заради Скелястого престолу. Адже він дістанеться тобі, щойно я посяду Залізний трон. Станеш моїм наступником, як я став

наступником Балона... а твої законні сини одного дня стануть твоїми наступниками.

«Мої рідні сини». Але щоб мати законних синів, спершу слід мати дружину. А Віктаріонові з жінками не щастило. «Юронові дари отруйні»,— нагадав він собі, й усе-таки...

— Вибір за тобою, брате: жити невільником чи померти королем. Наважишся злетіти? Поки не стрибнеш — не дізнаєшся.

Юронове усміхнене око глузливо світилося.

— Чи я забагато чекаю від тебе? Страшно це — заплисти далі Валерії.

— За потреби я Залізний флот і в пекло заведу,— Віктаріон розтиснув кулака; долоня була червона від крові.— Гаразд, я попливу в Невільничу бухту. Знайду цю драконицю та привезу її сюди.

«Але не для тебе. Ти вкрав у мене дружину й збезчестив її, то я вкраду твою. Заберу собі найвродливішу жінку на світі».

Джеймі

Поля під мурами Дарі були знову оброблені. Спалені посіви переорали, й пластуни доповіли, що бачили жінок, які сапали на ріллі, та запряжений волами плуг, який під лісом піднімав цілину. Охороняла його дюжина озброєних сокирами селян.

Заки валка на чолі з Джеймі досягла замку, всі працівники вже заховалися за його мурами. Брама Дарі була зачинена, як перед тим брама Гаренхолу. «Прохолодну зустріч влаштували мені родичі».

— Сурми в ріжок,— скомандував Джеймі. Сер Кенос Кайський, відв'язавши ріжок Герока, дмухнув у нього. Чекаючи на відгук із замку, Джеймі роздивлявся над барбаканом розмаяний прапор кузена — брунатний з малиновим. Схоже, Лансель узяв собі четверний герб, поєднавши лева Ланістерів і ратая Дарі. В цьому відчувалася дядькова рука, так само як і у виборі нареченої. Дім Дарі правив на цих землях ще відтоді, як андали перемогли перших людей. Без сумніву, сер Кеван добре тямив, що синові значно легше буде прижитися, якщо селяни бачитимуть у ньому продовжувача давнього роду, який землі отримав у шлюбі, а не за королівським указом. «Томеновим правицею слід було Кевана ставити. Гарис Свіфт — жаба, і моя сестра дурепа, якщо цього не розуміє».

Замкова брама помалу розчинилася.

— Братикові нема де розмістити тисячу людей,— мовив Джеймі до Дужого Вепра.— Станемо табором під західним муром. Периметр обкопати ровом і загородити частоколом. У цих краях ще чимало зграй беззаконників.

— Тільки божевільні полізуть на таку силу, як у нас.

— Божевільні чи голодні.

Поки не дізнається більше про цих беззаконників і їхню чисельність, Джеймі не збирається ризикувати в питаннях оборони.

— Обкопати і загородити,— повторив він, а тоді пришпорив Гонора до брами. Поряд з ним скакав сер Дермот, тримаючи королівський штандарт з оленем і левом та сер Гуго Ванс із білим штандартом королівської варти. Рудому Ронету Джеймі доручив доправити Вайліса Мандерлі в Дівостав, щоб навіть і не бачити його більше.

Пія їхала зі зброєносцями Джеймі — на мерині, якого їй підібрав Пек.

— Іграшковий замок,— долинув до Джеймі її голос. «Вона в житті не бачила нічого, крім Гаренхолу,— подумалося Джеймі.— Всі замки в королівстві здаватимуться їй маленькими, окрім хіба Кичери».

Те саме сказав і Джосмин Пеклдон.

— Не суди за Гаренхоллом. Гарен Чорний будував усе велике.

Пія слухала урочисто, як п'ятирічна дівчинка слухає урок своєї септи. «А вона така і є — маленька дівчинка в тілі дорослої жінки, пошрамована й пострашена». Але Пек, схоже, закохався. Джеймі підозрював, що хлопчина не знав ще жінки, а Пія й досі доволі приваблива — якщо рота не розтуляє. «Нічого страшного не станеться, думаю, якщо він з нею переспить — з її згоди, звісно».

У Гаренхолі один з людей Гори-на-коні хотів з'валтувати дівчину й був, здається, щиро здивований, коли Джеймі звелів Іліну Пейну відрубати йому голову. «Та я її мав уже сотню разів,— повторював він, коли його штовхали навколішки.— Сотню разів, м'лорде. Ми всі її мали». Коли сер Ілін простягнув Пії його голову, дівчина посміхнулася потрощеними зубами.

Замок Дарі кілька разів під час бойових дій переходив з рук у руки, одного разу був спалений і щонайменше двічі пограбований, та Лансель не гаяв часу, направляючи шкоду. Брама в замку була новенька, з нетесаних дубових дощок, окутих залізом. На місці старої спаленої стайні вже росла нова. Замінили і сходи у фортецю, і віконниці на багатьох вікнах. Де-не-де ще траплялося почорніле від вогню каміння, але з часом дощ змиє і ці сліди.

Всередині замку, на фортечних валах, походжали арбалетники — одні в малинових плащах і з левами на гребенях шоломів, а інші в сіро-синіх кольорах дому Фреїв. Джеймі їхав через двір, і з-під копит

Гонора порскали кури, десь мекали вівці, а селяни кидали похмурі погляди. Озброєні селяни, як він не міг не помітити. Хто косами, хто дрючками, а хто небезпечно гострими мотиками. Траплялися і сокири, а ще він помітив кількох бороданів з червоними семикутними зірками, пришитими на брудні подерті сорочки. «Знов клятї горобці. Звідки вони всі беруться?»

Дядька Кевана не було й знаку. Ланселя теж. Назустріч вийшов тільки мейстер у сірій мантії, яка ляпала об худі ноги.

— Лорде-командувачу, для Дарі велика честь цей... неочікуваний візит. Вибачте, що не підготувалися. Ми так зрозуміли, що ви їдете в Річкорин.

— Замок Дарі був мені по дорозі,— збрехав Джеймі. «Річкорин почекає». Якщо так трапиться, що облога закінчиться ще до того, як там з'явиться Джеймі, йому не доведеться піднімати зброю проти дому Таллі.

Стрибнувши на землю, Джеймі передав Гонора конюшому.

— Дядько тут? — запитав він, навіть не називаючи імені. Сер Кеван — єдиний дядько, що в нього лишився, останній зацілілий син Тайтоса Ланістера.

— Ні, мілорде. Сер Кеван поїхав одразу по весіллі,— мейстер потягнув ланцюга на шії, наче той став затісний.— Певен, лорд Лансель зрадіє вам і... і вашим доблесним лицарям. Хоча мушу зізнатися, що Дарі стількох не прогодувати.

— Харчі в нас свої. А ви...

— Мейстер Отомор до ваших послуг, мілорде. Леді Амері хотіла сама вийти вас привітати, але зайнята приготуваннями до бенкету на вашу честь. Вона дуже сподівається, що ви з лицарями й капітанами приєднаєтеся сьогодні ввечері до нас за столом.

— Гаряча страва — те, що треба. Дні тепер холодні й вогкі,— мовив Джеймі, роззираючись у дворі й поглядаючи на бородатих горобців. «Забагато їх. І Фреїв також забагато».— Де мені шукати Глибу?

— Нам доповіли, що бачили за Тризубом беззаконників. Сер Гарен узяв п'ять лицарів і двадцять лучників і поїхав розібратися.

— А лорд Лансель?

— Він молиться. Його милість не дозволяє турбувати його, коли він молиться.

«Вони з сером Боніфером знайдуть спільну мову».

— Дуже добре.

З кузеном можна буде й пізніше поговорити.

— Проведіть мене в мої покої і звеліть принести купіль.

— Якщо ваша ласка, мілорде, ми оселили вас у Ратайській фортеці. Я покажу дорогу.

— Дорогу я знаю.

Джеймі вже бував у цьому замку. Вони з Серсі гостювали тут двічі — одного разу разом з Робертом дорогою у Вічнозим, а вдруге на зворотному шляху на Королівський Причал. Як на замок, він і справді був малий, але більший за заїзд, до того ж з гарними мисливськими угіддями вздовж річки. А Роберт Баратеон ніколи не відмовлявся напроситися в гості до своїх підданих.

Фортеця не змінилася.

— Стіни голі,— зауважив Джеймі, коли мейстер вів його через галерею.

— Лорд Лансель сподівається колись завісити їх гобеленами,— мовив Отомор.— Сценами побожними й добродійними.

«Побожними й добродійними». Джеймі ледве стримав сміх. І в перший приїзд стіни теж були голі. Тиріон звернув тоді увагу на темні прямокутники, які лишилися там, де колись висіли гобелени. Самі гобелени сер Реймун прибрав, а от сліди від них не встиг. Тиріон пізніше в одного зі слуг Дарі за жменю срібних оленів отримав ключ до підвалу, де сховані були ці гобелени. І показав їх Джеймі, підсвітивши свічкою і широко посміхаючись: то були ткані портрети всі Таргарієнських королів — від першого Ейгона до другого Ейніса. «Якщо Роберту розповім, може, він мене зробить лордом Дарі»,— пирхав карлик.

Мейстер Отомор провів Джеймі на верхній поверх фортеці.

— Маю надію, вам тут буде зручно, мілорде. Тут є вбиральня, якщо потрібно. Вікно виходить на богопраліс. Спальня через комірку слуги з'єднується зі спальнею її милості.

— То це були покої лорда Дарі.

— Так, мілорде.

— Кузен занадто добрий до мене. Я не збирався виганяти його зі спальні.

— Лорд Лансель спить у септі.

«Спить з Матір'ю і Дівою, маючи з того боку дверей теплу жінку?» Джеймі не знав, реготати йому чи плакати. «Може, молитесь за те, щоб затверднув прутень». На Королівському Причалі пліткували, що через рани він позбувся чоловічої сили. «Здоровий глузд міг би йому підказати бодай спробувати». Кузен не зможе гарантовано володіти новими землями, поки дружина, наполовину Дарі, не народить йому сина. Джеймі вже пошкодував, що піддався миттєвому пориву й завітав сюди. Подякувавши Отомору, він нагадав йому про купіль і звелів Пеку провести мейстра до дверей.

З останнього візиту панські покої змінилися, і не на краще. Де колись були пишні мирські килими, тепер лежали тільки старі затхлі циновки, а нові меблі збиті були дуже грубо. Ліжко Реймуна Дарі, на якому вмістилося б і шестеро людей, мало брунатні оксамитові завіси й дубові стійки, різьблені виноградними лозами; у Ланселя тепер тут лежав горбкуватий солом'яник, причому під самим вікном, де перше сонячне проміння одразу збудить сонька. Старе ліжко, швидше за все, чи то спалили, чи то порубали, чи то вкрали, та все одно...

Коли принесли купіль, Малий Лу допоміг Джеймі стягнути чоботи та зняти золоту руку. Пек з Гаретом натягали води, а Пія принесла чистий одяг до вечері. Обтрушуючи камзол, дівчина сором'язливо поглядала на Джеймі. А він не міг відвести погляду від крутого стегна й обрисів грудей під брунатною домотканою сукнею. Пригадалися слова, які Пія шепотіла йому в Гаренхолі тої ночі, коли Кайберн підіслав її до Джеймі в ліжко. «Іноді з чоловіками я заплющую очі й уявляю,— сказала вона,— що це на мені лежите ви».

Він зрадів, що в глибокій купелі не видно буде його збудження. Опускаючись у паруючу воду, він пригадував іншу купіль — оту купіль з Брієнною. Його ще мучила тоді лихоманка і втрата крові, й від гарячої води так паморочилось у голові, що він наговорив зайвого. Але цього разу ніяких виправдань немає. «Не забувай про свою обітницю. Та й Пія більше пасує для Тиріонового ліжка, ніж для твого».

— Принеси мені мило й жорстку щітку,— мовив Джеймі до Пека.
— Піє, можеш іти.

— Ага, м'лорде. Дякую, м'лорде.

Говорячи, вона прикривала долонею рота, щоб затулити вибиті зуби.

— Хочеш її? — запитав Джеймі в Пека, коли вона пішла.

Зброєносець почервонів, як буряк.

— Якщо вона згодна, переспи з нею. Вона тебе навчить кількох трюків, які тобі шлюбної ночі придадуться, це точно, і навряд чи від неї можна очікувати байстрюка.

Пія ноги розкидала перед половиною батькового війська й жодного разу не завагітніла: швидше за все, дівчина безплідна.

— Але, якщо спатимеш з нею, стався до неї лагідно.

— Лагідно, мілорде? А як... як мені...

— Гарними словами. Ніжними дотиками. Тобі з нею не одружуватися, та коли ти з нею в ліжку, обходься з нею, як з нареченою.

Хлопець кивнув.

— Мілорде, я... а куди мені її повести? Тут і місця нема, щоб... щоб...

— ...щоб побути на самоті? — Джеймі вишкірився.— Ми йдемо на вечерю на кілька годин. Солома трохи горбкувата, але має підійти.

— Постіль його милості лорда? — вибалушив очі Пек.

— Якщо Пія добре знає свою справу, ти сам скоро почуватимешся справжнім лордом.

«І до того ж комусь треба скористатися тим жалюгідним матрацом бодай раз».

Виходячи до вечері, Джеймі Ланістер одягнув червоний оксамитовий камзол зі злототканими прорізами й золотий ланцюжок, всіяний чорними діамантами. Причепив і свою золоту руку, натерту до ясного блиску. Тут вбиратися в біле було геть недоречно. До своїх обов'язків він візьметься у Річкорині, а сюди його привела справа значно гірша.

Велика зала Дарі тільки так називалася. Від стіни до стіни тулилися довгі двоногі столи, а бантини під стріхою почорніли від диму. Джеймі всадовили на помості, праворуч від порожнього Ланселевого крісла.

— Кузен не приєднається до нас на вечері? — поцікавився він, сідаючи.

— Мілорд постить,— мовила леді Амері — Ланселева дружина.— Він журиться через смерть бідолашного верховного септона.

Була вона довгонога, пишногруда, рослява, років вісімнадцятьох — на перший погляд, здорова дівчина, от тільки вузьке обличчя з

маленьким підборіддям нагадало Джеймі його покійного неоплаканого кузена Клеоса, який завжди трішки змахував на ласицю.

«Постить? Та він дурніший, ніж я підозрював». Кузен мав би перейматися, як йому зробити своїй удовичці маленького нащадка з ласячим личком, а не морити себе голодом. Цікаво, що сказав би сер Кеван про нове синове захоплення. Може, саме тому дядько так раптово й поїхав геть?

Над тарілкою бобового супу з шинкою леді Амері розповіла Джеймі, що її першого чоловіка убив сер Грегор Кліган, коли Фреї воювали ще на боці Роба Старка.

— Я ж благала його не їхати, але Пейт мій був такий хоробрый — він запевняв, що тільки йому до снаги покінчити з тим чудовиськом. Хотів уславити своє ім'я.

«Всі ми хочемо».

— Зброєносцем я пообіцяв собі, що саме я покінчу з Усміхненим Лицарем.

— З Усміхненим Лицарем? — розгубилася вона.— А хто це?

«Гора-на-коні з мого дитинства. Майже такий самий здоровенний і вдвічі божевільніший».

— Давно мертвий беззаконник. Вашій милості нема чого перейматися.

В Амері затремтіла губа. З карих очей покотилися сльози.

— Пробачте мою донечку,— заговорила старша жінка. Леді Амері привезла з собою в Дарі два десятки Фреїв: сестру, дядька, різних кузенів... і матір, у дівоцтві Дарі.— Досі оплакує батька.

— Його вбили беззаконники,— схлипнула леді Амері.— А батько просто їхав заплатити викуп за Пітира Прищика. Привіз їм золото, як вони вимагали, але його все одно підвісили.

— *Повісили*, Амі. Твій батько не гобелен якийсь,— виправила її леді Марія і знову повернулася до Джеймі.— Здається, ви були з ним знайомі, сер.

— Колись ми обидва були зброєносцями у Крейкголі.

Брехати, що вони були друзями, Джеймі не хотів. Коли він тільки приїхав у замок, Мерет Фрей був місцевим задиракою — попихав меншими хлопчиками. «А потім спробував задиратися до мене».

— Він був... на диво дужий.

Іншого компліменту на думку не спало. Мерет був забарний, незграбний і тупий, але таки дужий.

— Ви разом билися проти братства королівського лісу,— шморгнула носом леді Амері.— Батько мені розповідав.

«Тобто хвалився і брехав».

— Так, було таке.

Головним внеском Фрея у цю боротьбу було те, що він підчепив пранці від табірної повії, а відтак потрапив у полон до Білої Олениці. Королева розбійників витаврувала в нього на дупі свій герб, а тоді за викуп віддала Мерета назад Самнеру Крейкголу. Два тижні Мерет сісти не міг, хоча Джеймі підозрював, що розпечене залізо витерпіти було вдвічі легше, ніж з'їсти всі ті казанки лайна, які йому приготували приятелі-зброєносці, коли він повернувся. «Хлопці — найжорстокіші створіння на землі». Підхопивши кубок золотою рукою, Джеймі підніс вино вгору.

— Пом'янімо Мерета,— сказав він. За таку людину легше випити, ніж говорити про неї.

Після тосту леді Амері припинила плакати, й розмова за столом перекинулася на вовків — на чотирилапих тобто. Сер Данвел Фрей стверджував, що стільки вовків навіть його дідусь не пам'ятає.

— Людей уже зовсім не бояться. Дорогою з Близнючок одна згряя напала на наш обоз. Лучники з дюжину вовків підстрелили, поки згряя нарешті кинулася тікати.

Сер Адам Марбранд зізнався, що і його валка зіткнулася з такою проблемою дорогою з Королівського Причалу.

Джеймі зосередився на частуванні, яке поставили перед ним: лівою рукою ламав шматочки хліба, а правою незграбно підносив до вуст кубок з вином. Дивився, як Адам Марбранд причаровує дівчину, що сиділа поруч, і як Стефон Свіфт реконструює битву за Королівський Причал за допомогою хліба, горіхів і моркви. Сер Кенос усадовив собі на коліна подавальницю і під'юджував погладити його ріжок, а сер Дермот звеселяв зброєносців оповідками про пригоди мандрівного лицаря в дощових лісах. Трохи далі сидів із заплющеними очима Гуго Ванс. «Міркує над загадками буття,— подумав Джеймі.— Або ж дрімає між першим і другим». Він знов обернувся до леді Марії.

— Беззаконники, які вбили вашого чоловіка... це гурт лорда Берика?

— Ми так подумали спершу,— озвалася леді Марія — вродлива жінка, хай і з сивими пасмами в косах.— Утікаючи зі Старого Муру, вбивці розпорошилися. Лорд Випрен прослідкував за одною бандою до Білоринку, але там їх загубив. Чорний Волдер гнав іншу стрільцями й собаками аж до Відьомського Болота. Селяни спочатку заперечували, що бачили їх, та коли їх трохи притиснули, зовсім іншої заспівали. Розповіли про якогось одноокого, і ще про чоловіка в жовтому плащі... і про жінку в плащі з каптуром.

— Жінку? — Джеймі гадав, історія з Білою Оленицею навчить Мерета триматися від беззаконниць подалі.— У братстві королівського лісу теж була жінка.

— Знаю я про неї...— («...і як не знати,— чулося в її тоні,— якщо вона свою печатку на мого чоловіка поставила»)— Кажуть, Біла Олениця була молода і вродлива. А ця в каптурі — ні те, ні те. Селяни запевняли, що обличчя в неї пошарпане й пошрамоване, а в очі дивитися страшно. І стверджували, що це вона банду очолює.

— Очолює вона? — Джеймі не міг повірити.— Берик Дондаріон і червоний жрець...

— ...там і не показувалися,— упевнено сказала леді Марія.

— Дондаріон мертвий,— сказав Дужий Вепр.— Гора-на-коні йому в око ножа застромив, з нами люди, які це навіч бачили.

— Це одна з версій,— мовив Адам Марбранд.— А дехто тобі розкаже, що лорда Берика вбити неможливо.

— Сер Гарен каже, це все казки,— леді Амері накрутила на палець косу.— Він пообіцяв мені голову лорда Берика. Він такий доблесний!

Щоки її аж почервоніли під патьоками сліз.

Джеймі пригадалася голова, яку він презентував Пії. Йому вчулося хихотіння меншого брата. «А як же звичай дарувати жінкам квіти?» — запитав би Тиріон. Для Гарена Плама в нього б також знайшлося кілька влучних слів, от тільки епітету «доблесний» серед них не було би. Пламові брати були росляві й дебели, з товстими шиями й червоними пиками,— галасливі й гулящі, вони легко сміялися, легко гнівалися й легко прощали. А Гарен був зовсім з інших Пламів: холодноокий, неговіркий, невмолимий... і смертельно небезпечний зі своїм келепом у руці. Створений для командування залогою, а не для кохання. Хоча... Джеймі роздивлявся леді Амері.

подавальниці вже виносили рибу — річкову щуку, паніровану прянощами й товченими горіхами. Ланселева леді скуштувала її, схвалила й веліла першу порцію подати Джеймі. Коли перед ним поставили рибу, леді Америк, перехилившись через чоловікове крісло, торкнулася золотої руки.

— Вам до снаги впоратися з лордом Бериком, пане Джеймі. Ви вбили Усміхненого Лицаря. Будь ласка, мілорде, лишайтесь з нами й допоможіть нам з лордом Бериком і Гончаком,— білі пальці погладили золоті.

«Вона думає, я щось тими пальцями відчуваю?»

— Усміхненого Лицаря вбив Ранковий Меч, міледі. Сер Артур Дейн, лицар значно кращий за мене,— Джеймі висмикнув золоту руку та знов обернувся до леді Марії.— Куди Чорному Волдеру вдалося простежити людей отої жінки в каптурі?

— Хорти знову взяли слід на північ від Відьомського Болота,— озвалася старша жінка.— Він присягається, що відставав буквально на пів дня — і тут беззаконники просто розчинилися на Перешийку.

— Хай там і згниють,— весело оголосив сер Кенос.— Якщо боги милостиві, їх проковтнуть сипучі піски або зжеруть ящірколеви.

— Або візьмуть до себе жабоїди,— мовив сер Данвел Фрей.— Краножани цілком здатні прихистити беззаконників.

— Якби ж тільки вони! — сказала леді Марія.— З річкових лордів теж дехто злигався з людьми лорда Берика.

— І простолюди також,— шморгнула носом її донька.— Сер Гарен каже, ховають їх і годують, а коли він питає, куди вони пішли, у відповідь брешуть. *Брешуть* власним лордам!

— Вирвіть їм язика,— порадив Дужий Вепр.

— Отоді точно всі відповіді отримаєте,— зронив Джеймі.— Хочете від людей допомоги — прихиліть їх до себе. Саме так і зробив Артур Дейн, коли боровся з братством королівського лісу. Платив людям за все, що ми з'їли, переказував їхні скарги королю Ейрису, збільшив пасовиська навколо сіл, навіть домігся для них права щороку валити певну кількість лісу, а восени вполювати собі декількох королівських оленів. Лісовики спочатку шукали захисту в Тойна, але сер Артур зробив для них більше, ніж могло зробити братство, тож і переманив їх на свій бік. А далі все було дуже просто.

— Мудро каже лорд-командувач,— мовила леді Марія.— Ніколи ми не позбудемося цих беззаконників, поки простолюд не полюбить Ланселя так, як любив мого батька й дідуся.

Джеймі глянув на братове порожнє крісло. «Молитвами Лансель їхньої любові в житті не завоює».

Леді Амері накопили губи.

— Пане Джеймі, благаю, не кидайте нас. Ви потрібні мілорду, і мені також. Такі страшні часи настали! Буває, ночами я від страху спати не можу.

— Моє місце біля короля, міледі.

— Можу я приїхати,— запропонував Дужий Вепр.— Вирішимо питання з Річкорином — і в мене руки свербітимуть знову з кимось повоювати. Не те щоб той Берик Дондаріон був справжнім воякою. Пригадую його з минулих турнірів. Симпатичний парубок у гарненькому плащі. Слабкий і недосвідчений.

— Це до смерті,— сказав юний сер Арвуд Фрей.— Смерть його перемінила, каже простолюд. Його вбиваєш, а він не вмирає. Як можна воювати з таким? А ще є Гончак. У Варниці він двадцятьох людей зарубав.

— Двадцятьох гладких корчмарів міг і зарубати. Двадцятьох подавальників, які від страху в штанці пудили. Двадцятьох жебрущих братів з мисочками. Але не двадцятьох лицарів. Не мене.

— У Варниці є один лицар,— не здавався сер Арвуд,— він ховався за мурами, поки Кліган зі своїми скаженими псами спустошував містечко. Ви не бачили того, що вони нарobili, сер. А я бачив. Коли новини дійшли до Близнючок, ми з Гарисом Гейгом, його братом Донелом і півсотнею вояків — лучників і латників — виїхали у Варницю. Гадали, це справа рук лорда Берика, і сподівалися взяти його слід. Від Варниці залишився тільки замок, а старий сер Квінсі був такий переляканий, що навіть брами не відчинив: розмовляв до нас із бійниці. Все навкруги — кості й попіл. Ціле містечко. Гончак, попаливши будинки й порубавши людей, поїхав собі геть регочучи. Жінки... ви не повірите, як вчинили з деякими жінками. За столом я ліпше не розповідатиму. Коли я те побачив, мене знудило.

— Я плакала, коли мені розповіли,— сказала леді Амері.

— А звідки така певність, що то був Гончак? — Джеймі сьорбнув вина. Описане більше скидалося на роботу Грегора, ніж Сандора.

Сандор жорстокий і брутальний, так, але в домі Кліганів справжнє чудовисько — то його старший братик.

— Його бачили,— мовив сер Арвуд. — Отой його шолом ні з чим не переплутати й не забути, а кількоро вцілілих таки залишилося. Згвалтована ним дівчина, і декілька хлопчаків, що встигли заховатися, і жінка, яка застрягла під обгорілою бантиною, і рибалки, що бачили бойню з човнів...

— Не називайте це бойнею,— тихо мовила леді Марія.— Це ображає простих чесних різників. Варниця — це робота якогось лютого звіра в людській шкурі.

«Прийшли часи звірів,— подумалося Джеймі,— левів, і вовків, і злих псів, і падальників — круків і ворон».

— Лихі справи,— Дужий Вепр наповнив собі кубок.— Леді Маріє, леді Амері, мене страшенно зворушила ваша біда. Даю слово: щойно Річкорин упаде, я повернуся, вистежу Гончака і вб'ю його заради вас. Мене пси не лякають.

«А цей мав би лякати». Обоє братів росляві й дужі, однак Сандор Кліган ще й меткий, і б'ється він з такою люттю, з якою Лайлу Крейкголу не тягатися.

Та леді Амері була просто в захваті.

— Ви справжній лицар, пане Лайле, допомагаєте жінці в біді.

«Принаймні не сказала — „дівчині“». Джеймі потягнувся по кубок — і перекинув його. Ляний обрус просяк вином. Червона пляма розповзалася, однак усі вдавали, що нічого не помітили. «Гарні манери»,— запевнив себе Джеймі, та насправді більше це скидалося на жалоці. Він рвучко підвівся.

— Міледі, дуже перепрошую.

— Ви вже йдете? — вражено глянула леді Амері.— Ще буде оленина, а потім каплуни, начинені пражем і грибами.

— Дуже смачні, я певен, але я вже ні шматочка не зможу з'їсти. І мені треба побачитися з кузенком.

Уклонившись, він лишив присутніх доїдати вечерю.

У дворі теж їли. Навколо дюжини вогнищ розмістилися горобці, гриючи руки, щоб відігнати вечірню прохолоду, і поглядаючи, як над полум'ям сичать і шкварчать товстенькі ковбаски. Горобців було близько сотні. «Дармоїди!» — подумав Джеймі, гадаючи, скільки ковбаси заготував кузен і як він збирається годувати горобців, коли

вона закінчиться. «Взимку вони щурів жертимуть, якщо не зберуть врожаю». Але осінь уже пізня, надії на добрий врожай мало.

Септ відшукався у внутрішньому замковому дворі — семигранний, дерев'яний, без вікон, з різьбленими дверима й черепичним дахом. На сходах сиділо троє горобців. Коли наблизився Джеймі, вони підвелися.

— Куди ви, м'лорде? — запитав один. Він серед трьох був найдрібніший, але мав найбільшу бороду.

— Отуди.

— Там його милість молиться.

— Його милість — мій двоюрідний брат.

— Ну, тоді, м'лорде, — сказав інший горобець — лисий здоровань з намальованою навколо одного ока семикутною зіркою, — ви ж не турбуватимете свого брата за молитвою?

— Лорд Лансель просить Отця Небесного наставити його на правильний шлях, — мовив третій горобець, безбородий. Хлопчик, подумав Джеймі спершу, але голос виказував жінку, вдягнену в безформне дрантя й іржаву кольчугу. — Він молиться за душу верховного септона й за душі всіх загиблих.

— Загиблими вони залишаться і завтра, — мовив до неї Джеймі. — В Отця Небесного часу більше, ніж у мене. Ви знаєте, хто я такий?

— Лорд якийсь, — сказав здоровань з оком-зіркою.

— Каліка якийсь, — сказав дрібний з великою бородою.

— Царевбивця, — сказала жінка, — але ми не царі, а бідарі, й вам не можна заходити без дозволу його милості.

Вона піднесла шпичастого дубця, а її дрібний супутник — сокиру. Позаду них відчинилися двері.

— Пропустіть мого брата з миром, друзі, — тихо мовив Лансель. — Я чекав на нього.

Горобці відсунулися.

Лансель схуд ще більше навіть порівняно з Королівським Причалом. Був він босий, вбраний у просту домоткану сорочку з нефарбованої вовни, в якій більше нагадував старця, ніж лорда. Маківка була чисто виголена, зате трохи відросла борідка. Назвати її «персиковим пушком» — образити персик. Дивно вона поєднувалася з білим волоссячком, що лишилося над вухами.

— Брате,— заговорив Джеймі, коли вони опинилися наодинці в септі,— ти вже геть з глузду з'їхав?

— Мені приємно думати, що я прийшов до віри.

— Де твій батько?

— Поїхав. Ми посварилися,— Лансель опустився навколішки перед олтарем іншого свого Отця.— Помолишся зі мною, Джеймі?

— Якщо я добре помолюся, Отець дарує мені нову руку?

— Ні. Але Воїн дарує тобі мужність, Коваль додасть тобі сили, а Стариця наділить мудрістю.

— Мені потрібна рука,— сказав Джеймі. Семеро богів вивищувалися над різьбленими олтарями, зблискуючи темним деревом у світлі свічки. В повітрі висів слабенький аромат ладану.— Ти тут і спиш?

— Щоночі стелю собі під іншим олтарем, і Семеро посилають мені видіння.

«У Бейлора Благословенного теж були видіння. Особливо коли постив».

— Скільки ти вже не їв?

— Віра — ось моя пожива.

— Віра — вона як каша. З молоком і медом ліпша.

— Мені наснилося, що ти приїдеш. Уві сні ти знав про все, що я зробив. Як я згрішив. І ти мене за це вбив.

— Ти швидше сам себе вб'єш цим постуванням. Не пам'ятаєш, як Бейлор Благословенний допостувався до могили?

— Наше життя — це полум'я свічки, пишеться в «Семикутній зірці». Загасити його може будь-який вітерець. У світі смерть завжди поряд, і на нерозкаяних грішників чекають сім кіл пекла. Помолися зі мною, Джеймі.

— Якщо помолюся, ти з'їси миску каші?

Кузен не відповів, і Джеймі зітхнув.

— Тобі спати слід з дружиною, а не з Дівою. Тобі потрібен син крові Дарі, якщо ти хочеш утримати цей замок.

— Гора холодного каміння. Я його не просив. Я його не хотів. Я тільки хотів...— Лансель здригнувся.— Семеро збавте, але я хотів бути тобою.

— Ліпше вже мною, ніж Бейлором Благословенним,— не стримав сміху Джеймі.— Замку Дарі потрібен лев, брате. І твоїй малій Фреївні

теж. Щоразу як хтось при ній Глибу згадає, вона соком починає спливати. Якщо вона досі з ним не переспала, то це станеться дуже скоро.

— Якщо вона в нього закохана, я зичу їм обом утіхи.

— Леву не личать роги. Ти цю дівчину собі за дружину взяв.

— Якись слова промовив і вдягнув їй червоного плаща, але тільки щоб батькові догодити. Шлюб потребує консумації. Короля Бейлора змусили пошлюбити його сестру Дейну, та вони ніколи не жили як чоловік і дружина, і щойно його коронували, він від неї відмовився.

— Для всього королівства було би краще, якби він заплющив очі й переспав з нею. Я це з історії добре затямив. У будь-якому разі, ти не Бейлор Благословенний.

— Ні,— погодився Лансель.— Він був з рідкісних людей — чистий, сміливий, цнотливий, його не торкнулося зло нашого світу. А я грішник, мені ще спокутувати й спокутувати.

Джеймі опустил руку на плече кузенів.

— Що ти взагалі знаєш про гріхи, брате? Я убив свого короля.

— Сміливець убиває мечем, а боягуз — бурдюком з вином. Ми обидва царевбивці, сер.

— Роберт не був справжнім королем. А ще, не забувай, олень — природна здобич лева,— Джеймі намацав обтягнуті шкірою кістки... і ще дещо. Лансель під сорочкою був одягнений у волосяницю.— Що ще такого ти накоїв, що мушиш отак спокутувати? Розкажи.

Кузен схилив голову, і по щоках покотилися сльози.

Ці сльози все сказали Джеймі.

— Ти вбив короля,— мовив він,— а потім переспав з королевою.

— Я не...

— ...спав з моєю любою сестричкою?

«Скажи! Ну скажи!»

— Я не проливав своє сім'я у її...

— ...піхву? — підказав Джеймі.

— ...лоно,— закінчив Лансель.— Це не зрада, якщо не кінчати в лоно. По смерті короля я її втішив. Ти був у полоні, твій батько воював, а ваш брат... вона його боялася, і недарма. Він примусив мене виказати її.

— Справді?

«Лансель, сер Озмунд, хто ще? А про Сновиду — то був просто жарт?»

— Ти її присилював?

— Ні! Я її кохав. Хотів її захистити.

«Хотів бути мною». У Джеймі засвербіли відсутні пальці. Того дня, коли сестра прийшла до нього у Вежу білого меча й попросила зректися обітниці, а він відмовився, вона розреготалася, похваляючись, що брехала йому тисячу разів. Джеймі прийняв це за незграбну спробу зробити йому боляче. «А може, оце перший і єдиний раз вона мені сказала правду».

— Не думай зле про королеву,— попросив Лансель.— Плоть слабка, Джеймі. З нашого гріха не вийшло лиха. Не вийшло... байстрюка.

— Ні, звісно. Байстрюків не на животі, а животі зачинають.

Цікаво, що сказав би кузен, якби Джеймі зізнався йому в своїх гріхах — у трьох державних зрадах на ім'я Джофрі, Томен і Мірселла?

— Після бою я розсердився на її світлість, але верховний септон сказав, що я маю їй пробачити.

— Ти сповідався в своїх гріхах верховному септону, так?

— Коли мене поранили, він молився за мене. Добрий він був чоловік.

«А тепер мертвий. І подзвін по ньому вже відлунав». Цікаво, чи усвідомлює кузен плоди своєї сповіді.

— Ланселю, та ти клятий дурень.

— Щира правда,— озвався Лансель,— але дурість уже в минулому, сер. Я молив Отця Небесного вказати мені шлях, і він вказав. Я зрікаюся титулу й дружини. Глиба, якщо хоче, може забирати й те, й те. Завтра я повертаюся на Королівський Причал, щоб присягнути своїм мечем новому верховному септону й Сімом. Хочу дати обітницю та приєднатися до Воїнових синів.

Хлопець молів якісь нісенітниці.

— Воїнові синове оголошені поза законом триста років тому.

— Новий верховний септон їх відродив. І розіслав заклик до всіх гідних лицарів віддати своє життя і свій меч на службу Сімом. І орден бідарів теж мають відродити.

— Невже Залізний трон дав на це дозвіл?

Наскільки Джеймі пригадував, один з перших королів-Таргарієнів багато років боровся, щоб придушити воєнізовані ордени, от тільки який? Мейгор, напевно, або перший Джейгейрис. «Тиріон точно знав би».

— Його святість пише, що король Томен дав згоду. Якщо хочеш, покажу тобі листа.

— Навіть якщо це правда... ти ж лев з Кичери, ти лорд. У тебе дружина, замок, землі, які слід обороняти, і люди, яких треба захищати. З ласки богів ти ще матимеш рідних синів, своїх наступників. Навіщо все це відкидати заради... якоїсь обітниці?

— А ти заради чого все відкинув? — тихо запитав Лансель.

«Заради честі,— міг би відповісти Джеймі,— заради слави». Але збрехав би. Честь і слава теж зіграли свою роль, але головне — це Серсі. З вуст його зірвався смішок.

— Ти до верховного септона тікаєш чи до моєї любої сестрички? Помолися, щоб це зрозуміти, брате. *Добре* помолися.

— Ти помолишся зі мною, Джеймі?

Джеймі роззирнувся по септу, глянув на богів. Матір, милосердна й добра. Отець, твердий і строгий. Воїн, з рукою на мечі. Невідомець у півтемряві, нелюдський лик ховається під каптуром. «Я гадав, що я — Воїн, а Серсі — Діва, та весь цей час вона була Невідомицею, що ховала від мене під каптуром справжнє своє обличчя».

— Помолися за мене, якщо хочеш,— сказав Джеймі кузену.— Я забув усі слова.

Коли Джеймі знову вийшов у ніч, горобці й досі стрибали на східцях.

— Дякую,— мовив він до них.— Тепер я почуваюся розгрішеним. І пішов шукати сера Іліна з парою мечів.

У замку було повно цікавих очей і вух. Щоб сховатися від них, рушили в богопраліс Дарі. Там не сиділи горобці, лише росли замислені дерева, чорними гілками шкрябаючи небо. Під ногами шурхотів килим з опалого листя.

— Бачите вікно, сер,— Джеймі вказав мечем.— Там була спальня Реймуна Дарі. Там спав король Роберт дорогою з Вічнозиму. Це коли донька Неда Старка втекла, бо її вовчиця подерла Джофа, ви ж пам'ятаєте. Сестра хотіла, щоб дівчинці руку відрубали. Це стародавня кара за те, що хтось ударить особу королівської крові. Роберт сказав їй,

що вона жорстока й божевільна. Пів ночі вони сварилися... ну, Серсі сварилася, а Роберт пиячив. А після опівночі королева викликала мене. Король захропив на мирському килимі. Я запитав сестру, чи не віднести його в ліжко. Але вона сказала, що це її треба віднести в ліжко, та скинула сукню. І я, переступивши через Роберта, взяв її прямо на ліжку Реймуна Дарі. Якби його світлість прокинувся, я б його вбив просто там. Не першим він був би королем, який загинув від мого меча... але ж ви й так усе знаєте, правда? — Джеймі рубонув гілку, розтявши її навпіл.— Поки я її порав, вона скрикувала: «Хочу!» Я гадав, вона хоче мене, та насправді вона хотіла малу Старківну — скалічену або мертву...— («Чого тільки не зробиш заради кохання»).— Цілком випадково Старкові люди знайшли дівчинку раніше за мене. Якби я перший на неї натрапив...

У світлі смолоскипа віспини на обличчі сера Іліна здавалися чорними дірами — темними, як душа Джеймі. Сер Ілін покладав губами.

«Він сміється з мене»,— збагнув Джеймі Ланістер.

— Звідки мені знати, що ти теж з моєю сестрою не спав, рябий виродку,— виплюнув він.— А тепер стули свого клятого рота і вбий мене, якщо зможеш.

Брієнна

Септир розташувався на крутому острові за півмилі від берега, де й так широке гирло Тризуба розширювалося ще, вливаючись у Крабову затоку. Навіть із суходолу видно було, що септир процвітає. На схилах острова виднілися облаштовані терасами лани, внизу — ставки з рибою, вгорі — вітряний млин, чії дерев'яні крила, обтягнуті парусиною, помалу крутилися від бризу з затоки. Брієнна бачила, що на схилах пасуться вівці, а в мілкій воді навколо поромного причалу бродять черногузи.

— Варниця на тому боці,— мовив септон Мерібальд, показуючи на північ, на той бік затоки.— З ранішнім припливом брати переправлять нас, хоча я вже боюся того, що ми там побачимо. Потішмо себе доброю гарячою стравою, перш ніж туди потикатися. У братів завжди для Пса припасена кісточка.

Пес, гавкнувши, завихляв хвостом.

Зараз був відплив, і вода, що відділяла острів від суходолу, швидко відступала, лишаючи по собі чималі замулені відмілини, блискучі, помережані припливними водоймами, які на пообідньому сонці блищали, наче золоті монети. Брієнна почухала ззаду шию, куди її вкусила якась комашка. Волосся дівчина заколола високо, і тепер сонечко гріло шкіру.

— Чому острів називають Тихим? — поцікавився Подрик.

— На ньому замешкали розкаяні грішники, як сподіваються спокутувати гріхи роздумами, молитвою і мовчанням. Розмовляти дозволяється тільки старшому брату і його прокторам, причому прокторам — лише раз на тиждень.

— Німотні сестри не розмовляють ніколи,— сказав Подрик.— Я чув, у них і язиків немає.

— І в моєму дитинстві матері своїх доньок пристрашували цими казочками,— усміхнувся септон Мерібальд.— Але і тоді це була неправда, і тепер. Обітниця мовчати — це чин покаяння, добровільна жертва, щоб довести свою відданість Сімом Небесним. А для німого дати обітницю мовчання — те саме, що безногому покинути танцювати,— він повів віслючка схилом униз і покликав усіх за собою. — Якщо хочете сьогодні спати з дахом над головою, доведеться вам злізти з коней і перетнути цей мул разом зі мною. Ми називаємо це шляхом до віри. Лише віруючий безпечно його здолає. Лиходіїв проковтне пісок або змиє бурхливий приплив. Серед вас немає лиходіїв, сподіваюся? І все одно на вашому місці я б ступав дуже обережно. Ідіть по моїх слідах — так і перейдете на той бік.

Шлях до віри був звивистий, не могла не зауважити Брієнна. Хоча острів, здавалося, височів на півночі, септон Мерібальд не рушив прямо до нього. Натомість він спершу повернув на схід, на глибшу воду, яка зблискувала вдалині синявою і сріблом. Між пальцями в нього чвякав м'який брунатний мул. Час до часу він зупинявся й промацував дорогу попереду своєю пішнею. Пес навідав йому на п'яти, обнюхуючи кожен камінець, кожную черепашку чи кущик водоростей. Тут він не забігав наперед і не відходив убік.

Далі йшла Брієнна, стараючись триматися слідів собаки, віслючка і праведника. За нею Подрик, а останнім — сер Гайл. Ярдів через сто Мерібальд різко повернув на південь, і септир опинився в нього фактично за спиною. Ще сотню ярдів він рухався в цьому напрямку, обходячи мілкі припливні водойми. Пес в одну таку водойму застромив писка — і з дзвякотом відскочив: за носа йому вчепився клішнею краб. Після короткої, але запеклої боротьби пес повернувся, мокрий і в мулі, стискаючи краба в зубах.

— Хіба нам не туди? — гукнув позаду сер Гайл, вказуючи на септир.— Таке враження, що ми йдемо куди завгодно, тільки не туди.

— Майте віру,— мовив септон Мерібальд.— Віруйте, тримайтеся, не спиняйтеся — і ми знайдемо жаданий мир.

Навколо мокро блищали відмілини, мінячись півсотнею різних відтінків. Темно-брунатний мул здавався аж чорним, але траплялися і смужки золотого піску, сірі й червоні валуни, зарості чорних і зелених водоростей. На відмілинах блукали чорногузи, лишаючи довкруг свої сліди, у воді бігали краби. В повітрі пахло сіллю й гниллю, а земля

засмоктувала ноги й відпускала неохоче, з виляском і чвяканням. Септон Мерібальд усе повертав туди-сюди. Сліди його миттю наповнювалися водою. Заки земля під ногами стала твердішою й почала трохи підніматися вгору, мандрівники здолали вже щонайменше півтори милі.

Коли видерлися на бите каміння, яке увінчувало узбережжя, на них уже чекало троє чоловіків. Вдягнені вони були у брунатні хламиди братства — з широкими донизу рукавами й гостроверхими каптурами. Двоє замотали собі нижню половину обличчя вовняними пов'язками, тож видно було тільки очі. Говорив лише третій брат.

— Септоне Мерібальде,— гукнув він.— Уже рік майже! Ласкаво просимо. І ваших супутників також.

Пес помахав хвостом, а Мерібальд обтрусив з ніг болото.

— Можемо попроситися до вас переночувати?

— Так, певна річ. На вечір буде рибне рагу. Зранку вам потрібно буде переправитися?

— Якщо ваша ласка,— озвався Мерібальд і обернувся до своїх супутників.— Брат Нарберт — проктор ордену, отож йому дозволено розмовляти раз на сім днів. Брате, ці добрі люди допомогли мені в дорозі. Сер Гайл — лицар з Розлогів. Хлопчина — Подрик Пейн, родом із західних земель. А це леді Брієнна, панна Тартська.

— Жінка! — брат Нарберт став як стій.

— Так, брате,— Брієнна, вийнявши шпильку, струснула волоссям.— У вас тут жінок немає?

— Зараз ні,— сказав Нарберт.— Жінки, які сюди потрапляють, зазвичай хворі, або поранені, або в тяжі. Семеро благословили нашого старшого брата цілющою силою в руках. Він поставив на ноги чимало людей, яких не могли вилікувати мейстри, серед них і жінок.

— Я не хвора, не поранена і не в тяжі.

— Леді Брієнна — діва-воїтелька,— пояснив септон Мерібальд,— яка полює на Гончака.

— Справді? — вражено перепитав Нарберт.— І піде до кінця?

— До його кінця,— мовила Брієнна, кладучи долоню на руків'я Клятвохранителя.

Проктор зміряв її очима.

— Ви... дужа, як на жінку, це правда, але... Мабуть, мені варто відвести вас до старшого брата. Він точно бачив, як ви перетинали

болото. Ходімо.

Нарберт повів їх посипаною жорствою стежкою через яблуневий садок до побіленої стайні з гострим солом'яним дахом.

— Тварин залишайте тут. Брат Гілам їх нагодує і напоїть.

Стайня була більш як на три чверті порожня. В одному кінці стояло півдюжини мулів, якими займався дрібний кривоногий брат — Гілам, вирішила Брієнна. У протилежному кінці, подалі від решти тварин, заіржав чорний огир, почувши чужі голоси, й почав бити копитами в дверцята стійла.

Сер Гайл, передаючи повіддя брату Гіламу, захоплено задивився на тварину.

— Який вродливець!

— Семеро нас благословляють,— зітхнув брат Норберт,— і Семеро нас випробовують. Може, він і вродливець, але цей Плавник, який до нас прибився, точно виплодок пекла. Коли ми хотіли запрягти його до плуга, він так хвицнув брата Роні, що в двох місцях зламав йому гомілку. Ми сподівалися, якщо його каструвати, він трохи заспокоїться, але... брате Гіламе, покажете їм?

Брат Гілам скинув каптура. Під ним показалася кучма білявого волосся з виголоною на маківці тонзурою і закривавлений бандаж на місці одного вуха.

— Кінь вам вухо відкусив? — аж рота роззявив Подрик.

Гілам, кивнувши, знову накинув каптур.

— Даруйте, брате,— сказав сер Гайл,— але я б вам і друге вухо відкусив, якби ви полізли до мене з ножицями.

Братові Нарберту жарт не сподобався.

— Ви — лицар, сер. А Плавник — коняка. Коваль послав людям коней, щоб допомагали в роботі,— він відвернувся.— Прошу вас. Старший брат, без сумніву, вже чекає.

Схил виявився крутішим, ніж здавався здалік. Щоб полегшити підйом, брати збудували дерев'яні сходи, які звивалися на схилі поміж будівель. Після довгого дня в сідлі Брієнна зраділа, що можна розім'яти ноги.

Дорогою нагору проминули дюжину братів ордену: чоловіки у брунатних хламидах з каптурами кидали на гостей цікаві погляди, але вголос не віталися. Один з братів вів двійко молочних корів у низький корівник з дерновою покрівлею, інший збивав масло. Вище по схилу

побачили трьох хлопчаків, які гнали овець, а ще вище проминули цвинтар, де копав могилу брат, ще рослявіший за Брієнну. З того, як він рухався, видно було, що він кульгавий. Коли він перекинув собі за плече лопату кам'янистого ґрунту, трохи землі посипалося гостям під ноги.

— Обережніше! — дорікнув йому брат Нарберт.— Септон Мерібальд через тебе мало землі не наковтався.

Грабар схилив голову. Пес підбіг обнюхати його, і копач, впустивши лопату, почухав його за вухом.

— Послушник,— пояснив Нарберт.

— А для кого могила? — запитав сер Гайл, знову рушаючи сходами.

— Для брата Клементя, най Отець судить його справедливо.

— Старий був? — поцікавився Подрик Пейн.

— Сорок вісім — це старий? Але його вбили не роки — він помер від ран, отриманих у Варниці. Поніс мед на ринок продавати, а саме того дня розбійники й напали на містечко.

— Гончак? — запитала Брієнна.

— Хтось інший, але такий самий лютий. Втяв бідоласі Клементу язика, бо той не говорив. Дав обітницю мовчати, сказав нальотчик, то язика йому не треба. Старший брат знає подробиці. Найгірші новини він не розповідає, щоб не порушувати спокій септиря. Чимало братів сюди прибилися, щоб утекти від жахів світу, а не застановлятися на них. Брат Клемент не єдиний у нас поранений. Але є рани, яких не видно оком,— мовив брат Нарберт і вказав праворуч.— Там у нас виноградник. Ягоди дрібні й терпкі, але вино з них непогане. Ми і свій ель варимо, а ще славимося своїм медом і яблучником.

— Війна сюди не докотилася? — зронила Брієнна.

— Ця війна — ні, слава Сімом. Нас захищає молитва.

— І вода,— докинув Мерібальд. Пес підгавкнув на згоду.

Верхівка пагорба була увінчана низькою стіною з нескріпленого розчином каміння, яка оточувала декілька великих будівель: млин, який порипував крилами; криту галерею, де брати ночували; їдальню і дерев'яний септ для молитов і медитацій. Вікна в септі були вітражні, а на дверях вирізьблені Отець і Матір; семикутна дзвіниця мала нагорі хідник. За септом виднівся город, де кількоро літніх братів сапали

бур'яни. Брат Нарберт, обминувши каштан, провів гостей до дерев'яних дверей просто у схилі пагорба.

— Печера з дверима? — здивувався сер Гайл.

— Називається Селитьба самітника. Тут жив перший праведник, який знайшов сюди дорогу,— він такі дива творив, що до нього почали приєднуватися інші. Кажуть, було це дві тисячі років тому. Двері з'явилися дещо пізніше.

Либонь, дві тисячі років тому Селитьба самітника була вогкою і темною, з земляною долівкою і відлунням від крапання води, та нині все змінилося. Печера, куди зайшла Брієнна з товаришами, перетворилася на тепле й затишне святилище. Підлоги були встелені вовняними килимами, а стіни завішані гобеленами. Високі воскові свічки давали вдосталь світла. Меблі були якісь дивні, хоч і прості: довгий стіл, бамбетель, скриня, кілька високих книжкових шаф і стільці. Все це змайстровано з плавнику: чудернацькі дошки були хитромудро припасовані й відполіровані до золотистого блиску, аж світилися у світлі свічок.

Старший брат виявився зовсім не таким, як уявлявся Брієнні. Для початку його важко було назвати старшим: літні брати, які сапали город, від віку вже позгиналися, а цей був високий, з прямою спиною, рухався жваво, як людина в самому розквіті. Не мав він і лагідного виразу на обличчі, притаманного цілителям. Голову мав велику й вугласту, очі проникливі, а ніс червоний і в прожилках. На маківці виднілася тонзура, поросла, як і квадратне підборіддя, колючою щетиною.

«Йому б кістки ламати, а не зрощувати»,— подумала панна Тартська, поки старший брат, перетнувши кімнату, обіймав септона Мерібальда та гладив Пса.

— Завжди приємно, коли нас пошанують своїм приходом наші друзі Мерібальд і Пес! — оголосив він, перш ніж обернутися до решти гостей.— І нові обличчя ми завжди раді бачити. Їх у нас так мало буває!

Після традиційних привітань Мерібальд влаштувався на бамбетлі. На відміну від брата Нарберта, старшого брата зовсім не збентежило те, що Брієнна — жінка, однак усмішка його затремтіла і згасла, коли септон пояснив йому, для чого вони з сером Гайлом тут.

— Зрозуміло,— тільки і зронив він і відвернувся.— Вам, певно, пити хочеться. Скуштуйте нашого солодкого яблучника, щоб промити горло від дорожніх порохів.

Він сам налив усім гостям. Кухлики — всі різні — теж були вирізьблені з плавнику. Коли Брієнна похвалила їх, старший брат мовив:

— Ви надто добрі, міледі. Ми просто тешемо й поліруємо дерево. Тут благословенне місце. Там, де річка впадає в затоку, борються між собою різні течії, тож до нас на берег викидає чимало чудернацьких речей. Плавник — найменший зі скарбів. Ми тут знаходили срібні кубки й залізні казани, мішки вовни й сувої шовку, іржаві шоломи й блискучі мечі... ага, і рубіни.

— Рейгарові рубіни? — зацікавився сер Гайл.

— Може бути. Хтозна? Битва точилася за багато льє звідси, але ж ріка невтомна й терпляча. Ми знайшли шість рубінів. Тепер чекаємо на сьомий.

— Ліпше вже рубіни, ніж кості,— почухав ногу септон Мерібальд, і з-під його пальця посипалася земля.— Не всі дарунки річки приємні. Добрі брати і мертвечину підбирають також. Потоплих корів, оленів, а ще свиней роздутих так, що мало не завбільшки з коняку стають. Ага, і людські трупи теж.

— Забагато трупів останнім часом,— зітхнув старший брат.— Наш грабар спочинку не знає. Мешканців приріччя, західняків, північан — усіх сюди прибиває. І лицарів, і личаків. Ми їх усіх поряд ховаємо: Старків і Ланістерів, Блеквудів і Бракенів, Фреїв і Дарі. Такий обов'язок покладає на нас річка за всі свої дари, й ми стараємося виконати його гідно. Іноді знаходимо ми і жінок... ба гірше: дітей. Ці дари найжорстокіші,— мовив він і обернувся до септона Мерібальда. — Сподіваюся, ви маєте час відпустити нам гріхи. Відтоді як нальотчики вбили старого септона Бенета, ми не маємо сповідника.

— Час я знайду,— озвався Мерібальд,— але сподіваюся, ви трохи цікавіше нагрішили, ніж коли я тут був минулого разу...— (Пес підгавкнув).— Бачите? Навіть Пес тоді знувдився.

Подрик Пейн був явно спантеличений.

— Я гадав, ніхто не говорить. Ну, не зовсім ніхто. Брати. Інші брати, не ви.

— Для сповіді нам дозволяється порушувати мовчання,— пояснив старший брат.— Важко зізнаватися в гріхах на мигах.

— У Варниці септ спалили? — запитав Гайл Гант.

Усмішка старшого брата зникла.

— У Варниці спалили все, крім замку. Він-бо єдиний був мурований... хоча з нього стільки користі, що міг би й з лою бути. Я лікував декого з зацілілих. Коли полум'я згасло й рибалки змогли нарешті причалити, вони доправили поранених до мене. Одну бідолашну жінку згвалтували дюжину разів, а груди... міледі, ви в чоловічій кольчuzі, тож я цих жахів від вас не приховуватиму... груди в неї були подерті, пожовані й погризені, мов... мов якимсь лютим звіром. Я зробив, що міг, хоча що я міг зробити? Коли вона помирала, то найгірше проклинала не тих, хто її згвалтував, і не те чудовисько, що її об'їло, а сера Квінсі Кокса, який замкнув браму, коли в містечко ввірвалися розбійники, й безпечно пересидів за своїми мурами, поки люди лементували й помирали.

— Сер Квінсі старий уже,— лагідно мовив септон Мерібальд.— Сини й зяті його далеко, а дехто й на тому світі, онуки ще зовсім хлопчаки, а ще в нього двоє дочок. Що міг він вдіяти — сам-один проти стількох нападників?

«Міг бодай спробувати,— подумала Брієнна.— І загинути. Старий чи молодий, а справжній лицар присягається захистити слабших або загинути у спробі це зробити».

— Правдиві ваші слова й мудрі,— мовив старший брат до септона Мерібальда.— Коли опинитеся у Варниці, сер Квінсі, понад сумнів, проситиме вас відпустити йому гріхи. Я радий, що ви прийшли, що зможете це зробити замість мене. Бо я не зміг,— відставивши плавникового кухля, він підвівся.— Скоро дзвонитимуть до вечері. Друзі, ходімо зі мною в септ — помолимося за душі добрих людей Варниці, перш ніж сядемо до столу, переломимо хліб і розділимо мед і м'ясо.

— Залюбки,— сказав Мерібальд. Пес підгавкнув.

Вечеря в септирі була, мабуть, найдивніша в Брієнниному житті, однак приємна. Їжа проста, проте поживна: буханці хрумкого хліба, ще теплі з печі, свіжозбите масло в горщиках, мед із септирських вуликів, густа крабова юшка, мідії, принаймні три різновиди риби. Септон Мерібальд і сер Гайл випили меду, який робили брати, й оголосили

його неперевершеним, а Брієнна з Подриком задовольнилися добавкою солодкого яблучника. Вечерю не можна було назвати безрадісною. Перш ніж принесли страви, Мерібальд прочитав молитву, і поки всі їли за чотирма двоногими столами, один з братів грав на арфі, наповнюючи залу неголосними солодкими звуками. Коли старший брат звільнив музику від цього обов'язку, щоб дати змогу поїсти, брат Нарберт з іншим проктором по черзі почитали з «Семикутної зірки».

Заки закінчилося читання, послухники, які подавали за вечерю, вже й прибрали зі столу. Здебільшого це були хлопчачи Подрикового віку, ба й молодші, та були серед них і дорослі, в тому числі й рослявий грабар, якого мандрівники зустріли на схилі: він тягнув ногу, як каліка. Коли зала спорожніла, старший брат попросив Нарберта провести Подрика й сера Гайла в галерею, де для них приготували солом'яники.

— Ви ж не проти переночувати в одній келії, сподіваюся? Вона невелика, але зручна.

— Я хочу лишитися з сером,— сказав Подрик.— Тобто з міледі.

— Ваші стосунки з леді Брієнною деінде — це справа ваша й Сімох,— мовив брат Нарберт,— але на Тихому острові жінка з чоловіком можуть спати під одним дахом, тільки якщо одружені.

— Для жінок, які навідуються сюди, ми маємо скромні хатинки — однакові і для шляхтянок, і для селянок,— сказав старший брат.— Користуються ними нечасто, але там чисто і сухо. Леді Брієнно, дозвольте мені вас провести?

— Так, дякую. Подрику, йди з сером Гайлом. Ми — гості святих братів. Їхня покрівля, їхні й порядки.

Жіночі хатини містилися на сході острова, понад широкою смугою мулистої відмілини, за якою вдалині виднілися води Крабової затоки. З цього боку було холодніше, ніж із захищеного, і природа тут була дика. Пагорб здіймався крутіше, стежка винилася серед трав і вересу, побитих вітром валунів і покручених колючих дерев, які цупко чіплялися за кам'янистий схил. Старший брат освітлював спуск прихопленим із собою ліхтарем. На одному з поворотів він пригальмував.

— Ясної ночі звідси видно вогні Варниці. На тому боці затоки, отам,— вказав він.

— Там нічого немає,— мовила Брієнна.

— Лишився тільки замок. Навіть рибалки пішли геть — ті кількоро, яким пощастило, що вони під час нальоту були не на березі. Дивилися, як палять їхні хати, слухали крики й лемент, що линули понад затокою, але боялися пристати до берега. Коли ж нарешті висадилися, їм лишалося тільки поховати друзів і родичів. Що в них зосталося у Варниці, крім кісток і гірких спогадів? Отож вони й переселилися хто в Дівостав, хто в інші міста,— він вказав ліхтарем у тому напрямку, й вони рушили далі.— Варниця не була великим портом, та кораблі сюди заходили. Ось чого хотіли нальотчики — захопити галеру а чи ког, щоб переплисти вузьке море. Та оскільки нічого не було, вони вимістили лють і розпач на містянах. Мені просто цікаво, міледі... що ви сподіваєтеся там знайти?

— Дівчину,— повідомила вона.— Високородну тринадцятирічну панну, гарну на вроду, з золотисто-каштановим волоссям.

— Сансу Старк,— промовив він тихо.— Думаєте, бідолашне дитя з Гончаком?

— Дорнянин казав, що вона прямує в Річкорин. Тимеон. Перекупний меч, з бравих компанійців, убивця, гвалтівник і брехун, але щодо цього, думаю, він не брехав. Він казав, Гончак її викрав і забрав із собою.

— Зрозуміло.

Стежка звернула, й попереду показалися хатини. Старший брат назвав їх скромними. Вони такими й виявилися — нагадували кам'яні вулики, круглі й приземкуваті, без вікон.

— Ось ваша,— вказав він на найближчу — єдину, де з димового отвору в центрі даху піднімався дим. Заходячи всередину, Брієнна змушена була пригнутися, щоб не врізатися головою в одвірок. Усередині на земляній долівці лежав солом'яник, на ньому — хутра й ковдри, щоб не змерзнути, була ще миска з водою, карафа яблучника, трохи хліба з сиром, горіло невелике вогнище і стояли два низенькі стільчики. Старший брат присів на один, поставивши ліхтар на долівку.— Можна мені трохи посидіти? Я відчуваю, що нам слід побалакати.

— Як зволите.

Розстебнувши пояс із мечем, вона повісила його на другий стільчик, а сама присіла на матрац, схрестивши ноги.

— Ваш дорнянин не збрехав,— почав старший брат,— але, боюся, ви неправильно його зрозуміли. Ви ганяєтеся не за тою вовчицею. В Едарда Старка було двоє дочок. І Сандор Кліган утік з тою другою, з молодшою.

— З Арією Старк?! — Брієнна вражено роззявила рота.— Ви точно знаєте? Сестра леді Санси жива?

— Була,— мовив старший брат.— А нині... не знаю. Могла опинитися й серед тих дітей у Варниці.

Від цих слів Брієнна почулася так, наче їй у живіт ножа загнали. «Ні,— подумала вона.— Ні, це занадто жорстоко».

— Могла... однак ви не певні?

— Я певен, що дівчинка була з Сандором Кліганом у тому заїзді на роздоріжжі, що його колись тримала Маша Гедл, поки леви її не повісили. Я певен, що їхали вони у Варницю. А далі... не знаю. Ні де вона, ні чи жива ще. Одне тільки знаю: той, на кого ви полюєте, мертвий.

Знову удар!

— Як він помер?

— Жив з меча й помер від меча.

— Це точно?

— Я власноруч його поховав. Можу вам показати його могилу, якщо хочете. Я там згори каміння насипав, щоб падальники до тіла не докопалися, і на горбок поставив його шолом, щоб позначити місце його останнього спочинку. Жахлива помилка! Хтось інший проходив повз, побачив знак і забрав його собі. У Варниці гвалтував і вбивав не Сандор Кліган, але цей хтось такий самий небезпечний. У приріччі нині повно таких стерв'ятників. Навіть вовками їх не назвати. Вовки шляхетніші, ніж оці... й собаки шляхетніші теж, гадаю.

Небагато я знаю про цього Сандора Клігана. Чимало років він був присяжним щитом королевича Джофрі, й оповідки про його чини — добрі й лихі — долітали навіть сюди. Навіть якщо половина з них правдиві, Кліган — хвора й розтерзана душа, грішник, що глузував і з богів, і з людей. Воював, але не радів перемозі. Пив, щоб утопити біль у морі вина. Сам не любив і його не любили. Його вела ненависть. Багацько нагрішив він, але ніколи не шукав розгрішення. Інші люди мріють про кохання, статки, славу, а Сандор Кліган мріяв убити власного брата, а гріх це такий страшний, що я на саму згадку про

нього здригаюся. Але саме цим він живився, як хлібом, саме це підживлювало вогонь, яким він горів. Хай яке то було нище прагнення, та це жалюгідне й зле створіння жило сподіванням побачити на своєму мечі братову кров... і навіть це у нього забрали, коли княжич Оберин Дорнський заколов сера Грегора отруйним списом.

— Таке враження, наче вам його шкода,— сказала Брієнна.

— Шкода. І вам було б його шкода, якби ви бачили його перед смертю. Я нашттовхнувся на нього на Тризубі — почув болісні зойки. Він благав мене про останню милість, та я присягався більше не вбивати. Натомість я обмив йому гарячого лоба річковою водою, дав йому напитися вина, приклав припарку до рани, от тільки цього було замало, та й запізно. Гончак помер тут, у мене на руках. Ви, може, бачили в стайні здоровезного чорного огира. Це був його румак — Невідомець. Богохульне прізвисько! Ми його називаємо Плавником, бо знайшли його на березі річки. Боюся, в нього характер — як у колишнього господаря.

Кінь! Брієнна бачила огира, чула, як він бився в стійлі, але тоді нічого не зрозуміла. Дестрієрів учать хвицатися й кусатися: в бою вони теж зброя, як і їхні вершники. Як Гончак.

— Виходить, це правда,— тупо сказала Брієнна.— Сандор Кліган мертвий.

— Він упокоївся,— озвався старший брат і помовчав.— Ви ще зовсім юна, дитино. А я вже відсвяткував іменини сорок чотири рази... тож я удвічі старший за вас, гадаю. Ви не здивуєтеся, дізнавшись, що і я колись був лицарем?

— Ні. Ви й схожі на лицаря більше, ніж на праведника...— (Його виказували груди й плечі, важка квадратна щелепа).— Чому ж ви зреклися лицарства?

— Я його ніколи не прагнув. Батько мій був лицарем, і дідो теж. Так само і мої брати, всі до єдиного. Мене готували воювати з того самого дня, коли я зміг тримати дерев'яного меча. І я таки повоював — і не зганьбився. Мав я жінок, а от тут я таки зганьбився, бо декого з них узяв силою. Була одна дівчина, з якою я мріяв побратися,— молодша донька маломожного лорда, але я у батька був третім сином, тож не мав ні землі, ні грошей... тільки меча, коня й щита. Словом, був я людиною жалюгідною. Коли не воював, то пиячив. Усе моє життя написане червоним чорнилом — вином і кров'ю.

— І коли все змінилося? — запитала Брієнна.

— Коли я загинув у Битві на Тризубі. Воював я за королевича Рейгара, хоч він навіть мого імені не знав. Сам не відаю, як так сталося: просто той лорд, якому я служив, сам служив лорду, який служив іншому лорду, який вирішив підтримати дракона, а не оленя. Якби він прийняв інше рішення, я міг опинитися на протилежному боці річки. Кривава була битва! Співці вигадують, наче то Рейгар з Робертом бились у воді за жінку, яку обидва начебто кохали, але запевняю вас: інші теж билися, і я серед них. Одна стріла влучила мені в стегно, друга в ступню, коня піді мною вбили, але я й далі воював. Досі пам'ятаю, як відчайдушно шукав собі іншого коня, бо купити нового не мав грошей, а без коня я вже не зможу бути лицарем. Якщо по правді, тільки про це я й думав. Навіть не бачив, звідки на мене обрушився удар. Почув позаду тупіт копит, подумав: *кінь!* — та не встиг обернутися, як щось гепнуло мене по голові, перекинувши в річку, де я і мав би потонути.

Але натомість я отямився на Тихому острові. Старший брат розповів, що мене винесло припливом, у чому мати народила. Мабуть, хтось натрапив на мене на міліні, зняв з мене обладунки, чоботи й бриджі, а тоді штовхнув назад у воду. Решту зробила річка. Всі ми народжуємося голі, тож це навіть правильно, що для другого життя я теж народився отак. Наступні десять років я провів у мовчанні.

— Розумію.

Брієнна гадки не мала, навіщо він усе це розповідає і що можна сказати у відповідь.

— Справді? — він гойднувся вперед, спираючись великими руками на коліна.— Якщо так, то кидайте ці свої пошуки. Гончак мертвий, та й ніколи з ним не було Санси Старк. Що ж до чудовиська, яке тепер носить його шолом, то його знайдуть і повісять. Війна закінчується, а за мирних часів беззаконникам довго не протриматися. Біля Дівоставу на них полює Рендил Тарлі, а біля Близнючок — Волдер Фрей; у замку Дарі новий господар — чоловік побожний, він поновить на цих землях законність. Повертайтеся додому, дитино. У вас же є домівка, а в наші чорні часи не кожен може цим похвалитися. Ви маєте шляхетного батька, який, без сумніву, любить вас. Подумайте, як він горюватиме, якщо ви не повернетесь. Може, коли ви загинете, йому привезуть вашого меча і щита. Можливо, він навіть з

гордістю повісить їх у залі... та якщо в нього запитати, певен, він відповість, що радо проміняє побитий щит на живу доньку.

— На доньку,— Брієнні на очі набігли сльози.— Так, він заслуговує на доньку, яка б йому співала, прикрашала його палац і народжувала йому онуків. І на сина він заслуговує — дужого й доблесного сина, який уславив би його прізвище. Галадон потонув, коли йому було вісім, а мені — чотири, Алісанна й Аріанна померли ще в колисці. Я — єдина, кого йому лишили боги. Якась химера, не син і не донька.

Сповідь лилася з Брієнни, мов чорна кров з рани: зради й заручини, Рудий Ронет з його трояндою, і танець з лордом Ренлі, і заклад на її цноту, і гіркі сльози, які проливала вона, коли король брав шлюб з Марджері Тайрел, і рукопашна на Буремості, і веселковий плащ, яким вона так пишалася, і тінь у королівському шатрі, і як Ренлі помирав у неї на руках, і Річкорин та леді Кетлін, і подорож по Тризубу, і двобій з Джеймі в лісі, і криваві лицедії, і як Джеймі кричав: «Сапфіри!», і купіль у Гаренхолі разом з Джеймі, і як парувало його тіло, і смак крові Варго Гоута, коли Брієнна відкусила йому вухо, і ведмежа яма, і як на пісок стрибнув Джеймі, і довга подорож на Королівський Причал, і Санса Старк, і обіцянка, дана Джеймі, і обіцянка, дана леді Кетлін, і Клятвохранитель, і Сутінь-діл, і Дівостав, і Спритний Дик, і Ломиклішня, і Шепіт, і розбійники, яких вона повбивала...

— Я мушу її розшукати,— закінчила сповідь Брієнна.— Її шукають й інші — всі хочуть полонити і продати королеві. Тож я мушу знайти її перша. Я обіцяла Джеймі. Клятвохранитель — ось як він назвав меч. Я мушу її врятувати... або загинути у спробі це зробити.

Серсі

— Тисяча кораблів!

Каштанові коси маленької королеви були сплутані й нечесані, щоки у світлі смолоскипа розчервонілися — так наче вона щойно з чоловічих обіймів.

— Ваша світлосте, мусимо виставити проти них ще більше! — останні слова, відбившись від крокв, відлунням полетіли через величезну, як печера, тронну залу.

Сидячи на золотому з кармазином престолі поряд із Залізним тронном, Серсі відчула клубок у горлі. «Мусимо,— подумала вона.— Має нахабство казати мені „мусимо“!» Кортіло дати Тайрелівні лапаса. «Та вона мала б навколішках повзати, благаючи моєї допомоги». А натомість вона дозволяє собі розповідати своїй законній королеві, що та мусить зробити.

— Тисяча кораблів? — сопів сер Гарис Свіфт.— Не може бути. Немає таких лордів, що володіли б тисячею кораблів.

— Перестрашені боягузи, певно, на два помножили,— погодився Ортон Мерівезер. Або ж прапорonosці лорда Тайрела брешуть, перебільшуючи чисельність ворогів, щоб ми не вважали їх слабаками.

У полум'ї настінних смолоскипів Залізний трон відкидав довгі зазублені тіні мало не до дверей. Дальній кінець зали тонував у темряві, й Серсі відчувала, що й навколо неї згущуються тіні. «Вороги повсюди, а з друзів ніякої користі». Досить було одного погляду на радників: здавалося, не сплять лише лорд Кайберн і Оран Вотерз. Решту витягнули з ліжок, коли гінці від Марджері почали гупати до них у двері, тож тепер вони стояли пом'яті та збентежені. Ніч за вікнами була чорна й спокійна. І замок, і місто спали. Борос Блаунт і

Мірин Грант, схоже, теж спали навстоячки. Позіхав навіть Озмунд Кетлблек.

«Тільки не Лорас. Тільки не наш Лицар Квітів». Він стояв позаду сестрички, мов бліда тінь з мечем при боці.

— Половина від цього числа — це все одно п'ятсот кораблів, мілорде,— зауважив Вотерз до Ортона Мерівезера.— Тільки Арбор має достатню потугу, щоб протистояти такому флоту.

— А ваші нові дромони? — запитав сер Гарис.— Лодії залізних не зможуть же їм протистояти, правда? «Келеп короля Роберта» — наймогутніший корабель у всьому Вестеросі.

— Був,— сказав Вотерз.— «Славна Серсі», коли добудуємо, буде не гірша, а «Лорд Тайвін» узагалі вдвічі більший. Однак побудовано тільки половину кораблів, та й ті не мають команд. А якби й мали, чисельна перевага все одно не на нашому боці. Звичайна лодія порівняно з нашими галерами невеличка, щира правда, але в залізнородних є і більші кораблі. «Великий кракен» лорда Балона й військові кораблі Залізного флоту будувалися для війни, а не для нальотів. За швидкістю й силою вони не поступаються нашим малим бойовим галерам, ще й мають переважно кращі команди і кращих капітанів. Залізні все життя живуть на морі.

«Робертові слід було зачистити острови після того, як Балон Грейджой повстав проти нього,— подумала Серсі.— Він розбив його флот, попалив міста, потрощив замки, але, вже поставивши залізних навколішки, дозволив їм знову піднятися. А варто було насипати з їхніх черепів ще один острів». Так вчинив би батько, але Роберту бракувало справжньої відваги, яка потрібна королю, якщо той хоче зберегти мир у державі.

— Залізні не наважувалися нападати на Розлоги відтоді, як на Скелястому престолі сидів Дагон Грейджой,— сказала Серсі.— Чому ж почали знову? Чому так осмілилися?

— Через нового короля,— сказав Кайберн, який стояв, сховавши руки в рукавах.— Це брат лорда Балона. Носить прізвисько Вороняче Око.

— Ворони-падальники харчуються трупом і тліном,— мовив великий мейстер Пайсел.— Вони не сідають на тварин квітучих і кріпких. Лорд Юрон нахапає золота і здобичі, це так, але одразу

вшиється на Пайк, щойно ми виступимо проти нього, як це було з лордом Дагоном колись.

— Помиляєтеся,— мовила Марджері Тайрел.— Грабіжники не нападають такими силами. *Тисяча кораблів!* Лорд Г'юет і лорд Честер загинули, так само як і син-спадкоємець лорда Сері. Сері втік у Небосад з невеличкою кількістю кораблів, які ще в нього лишилися, а лорд Грім — полонений у власному замку. Віллас каже, на їхнє місце залізний король усадовив чотирьох своїх лордів, яким цей титул сам і пожалував.

«Віллас,— подумала Серсі,— калічка. Ось хто винен. Мейс Тайрел, цей йолоп, віддав оборону Розлогів у руки безпомічного слабака».

— Дорога з Залізних островів на Щити не близька,— зауважила вона.— Як могла її здолати тисяча кораблів непомітно?

— Віллас гадає, вони рухалися не вздовж узбережжя,— сказала Марджері.— Відпливли подалі від суходолу — вглиб Призахідного моря — й повернулися з заходу.

«Радше калічка не виставив на вежах чатових, а тепер боїться, що ми про це дізнаємося. А маленька королева шукає виправдання для брата». У Серсі пересохло в роті. «Мені б келих арборського золотого». Якщо наступним залізні вирішать узяти Арбор, скоро в горлі пересохне у всього королівства.

— Може, до цього доклав руку й Станіс. Балон Грейджой пропонував моєму батькові союз. А його наступник, либонь, запропонував союз Станістові.

Пайсел нахмурився.

— І що виграє лорд Станіс...

— Ще одну точку опори. І здобич, атож. Станіс потребує золота, щоб своїм перекупним мечам платити. Грабуючи Захід, від сподівається відвернути нашу увагу від Драконстону й Штормокраю.

— Обхідний маневр,— кивнув лорд Мерівезер.— Станіс хитріший, ніж ми гадали. Яка ви розумниця, ваша світлосте, що розгадали його задум!

— Лорд Станіс сподівається перетягнути північан на свій бік,— сказав Пайсел.— Та якщо він потоваришує з залізнородними, його надії...

— Північани його все одно не приймуть,— мовила Серсі, не розуміючи, як такий освічений чоловік може бути таким тупим.— Лорд Мандерлі відрубав голову й руки його цибулевому лицарю, ми точно знаємо про це від Фреїв, а півдюжини інших північних лордів приєдналися до лорда Болтона. *Ворог мого ворога мій друг.* До кого ще звернутися Станісу, як не до залізних і дикунів — ворогів Півночі? Та якщо він гадає, що я попадуся в його пастку, він ще дурніший за вас,— сказала вона й обернулася до маленької королеви.— Щитові острови належать Розлогам. Грім, Сері й решта присягали Небосаду. От Небосад хай і відповідає на виклик.

— Небосад відповість,— запевнила Марджері Тайрел.— Віллас уже повідомив Лейтона Гайтавера у Старгороді, щоб той посилив оборону. Гарлан збирає людей, щоб відбити острови. Однак найкращі наші частини лишаються з моїм лордом-батьком. Слід повідомити йому в Штормокрай. Негайно.

— І зняти облогу? — Серсі не сподобалося нахабство Марджері. «Це вона мені каже „негайно“? Вона мене за покоївку свою приймає?» — Певна, лорд Станіс дуже зрадіє. Ви що, не слухали, міледі? Якщо він переключить нашу увагу з Драконстону й Штормокраю на це каміння...

— Каміння? — зіпнула Марджері.— Ваша світлість сказали — каміння?

Лицар Квітів поклав сестрі на плече долоню.

— Ваша світлосте, даруйте, з цього каміння залізні загрожують Старгороду й Арбору. З кріпостей на Щитах нальотчики здатні по Мандеру заплисти в саме серце Розлогів, як було за старих часів. А з великим військом можуть навіть для Небосаду загрозу становити.

— Справді? — невинно перепитала королева.— Що ж, тоді вашим хоробрим братам варто зігнати їх з того каміння, і то чимшвидше.

— І як королева пропонує це зробити без достатньої кількості кораблів? — поцікавився сер Лорас.— Віллас і Гарлан можуть за два тижні зібрати десять тисяч вояків, а за місяць — удвічі більше, але по воді вони ходити не вміють, ваша світлосте.

— Небосад збудований на Мандері,— нагадала йому Серсі.— Ви зі своїми васалами контролюєте тисячу льє узбережжя. Невже на берегах нема рибалок? Нема ні прогулянкових баркасів, ні поромів, ні річкових галер, ні яликів?

— Є, і чимало,— визнав сер Лорас.

— То їх має бути більш ніж достатньо, щоб переправити військо через таку смужку води, гадаю.

— А коли лодії залізних обрушаться на наш вутлий флот, поки той долатиме «таку смужку води», що ваша світлість пропонує робити?

«Тонути»,— подумала Серсі.

— Небосад має і золото також. Даю вам дозвіл найняти за вузьким морем перекупних мечів.

— Маєте на увазі — піратів з Мира й Ліса? — презирливо мовив Лорас.— Покидьків з вільних міст?

«Він такий самий нахаба, як і сестра».

— Мені прикро, та всім нам доводиться час до часу мати справу з покидьками,— отруйно-солодко промовила Серсі.— Чи у вас є кращі ідеї?

— Лише Арбор має галер достатньо, щоб відбити в залізних гирло Мандера й захистити моїх братів від їхніх лодій під час переправи. Ваша світлосте, прошу, пошліть листа на Драконстон — веліть лорду Редвину негайно плисти сюди.

«Він бодай просить». Пакстер Редвин мав дві сотні бойових кораблів і ще вп'ятеро більше купецьких карак, когів-виновозів, торгових галер і китобоїв. Однак нині Редвин стояв під мурами Драконстону, й більша частина його флоту займалася тим, що переправляла вояків через Чорноводу затоку, щоб атакувати острівну фортецю. Решта патрулювали південь Кораблетроцильної затоки: тільки їхня присутність заважала постачати Штормокрай провізією з моря.

Почувши пропозицію сера Лораса, Оран Вотерз наїжачився.

— Якщо лорд Редвин відпливе геть, як нам доправляти вояків на Драконстон? Без арборських галер як ми підтримуватимемо облогу Штормокраю?

— Облогу можна поновити пізніше, потому як...

— Штормокрай у сто разів цінніший за Щити,— урвала його Серсі,— а Драконстон... поки Драконстон лишається в руках Станіса Баратеона, це ніж на горлі мого сина. Ми відпустимо лорда Редвина з його флотом, щойно замок упаде,— королева звелася на ноги.— Засідання закінчене. Великий мейстре Пайселе, на два слова.

Старий здригнувся, так наче її голос збудив у ньому якісь юнацькі спогади, але не встиг відповісти, бо наперед вийшов Лорас Тайрел — так різко, що королева злякано сахнулася. Вона вже хотіла просити захисту в сера Озмунда, аж тут Лицар Квітів опустився на одне коліно.

— Ваша світлосте, дозвольте мені взяти Драконстон.

— Лорасе, ні! — сестра перелякано притисла долоню до рота.

Однак сер Лорас проігнорував її благання.

— Щоб заморити Драконстон голодом і змусити скоритися, як планує лорд Пакстер, піде півроку, ба й більше. Віддайте командування мені, ваша світлосте. І замок буде ваш за два тижні, навіть якщо мені доведеться валити його голіруч.

Відтоді як до Серсі прибігла Санса Старк і вибовкала всі плани лорда Старка, королева ще не отримувала такого чудового дарунку. З приємністю вона зауважила, як зблідла Марджері.

— У мене дух забиває від вашої мужності, пане Лорасе,— мовила Серсі.— Лорде Вотерз, серед нових дромонів знайдуться готові, щоб можна було спустити їх на воду?

— «Славна Серсі», ваша світлосте. Прудкий кораблик і сильний, як і королева, на честь якої він названий.

— Чарівно. Тоді нехай наш Лицар Квітів сідає на «Славну Серсі» й негайно пливе на Драконстон. Пане Лорасе, віддаю командування вам. Присягніться, що не повернетесь, поки Драконстон не перейде до Томена.

— Присягаюся, ваша світлосте,— сказав Лорас і підвівся.

Серсі розцілувала його в обидві щоки. І сестру його поцілувала, прошепотівши:

— Маєте доблесного брата.

Марджері чи то геть забула про манери, чи то так перелякалася, що навіть не відповіла.

Коли Серсі вислизнула крізь королівські двері позаду Залізного трону, до світанку лишалося ще декілька годин. Попереду неї ішов сер Озмунд зі смолоскипом, а поряд чимчикував Кайберн. Пайсел ледве встигав за ними.

— Ваша світлосте, даруйте,— пихтів він,— молодь необачна, думає тільки про бойову славу, а не про безпеки. Сер Лорас... його план занадто ризикований. Щоб штурмувати мури Драконстону...

— ...потрібна велика відвага.

— ...відвага, так, але...

— Я глибоко переконана, що наш Лицар Квітів перший опиниться на укріпленнях.

«А може, і перший загине». Рябий од віспи байстрюк, якого Станіс лишив захищати замок, не якийсь там жовторотий турнірний переможець, а досвідчений убивця. Дадуть боги, він забезпечить серу Лорасу саме такий славний кінець, якого він, схоже, так прагне. «Якщо, звісно, хлопчина не потоне дорогою». Вчора вночі знову був шторм, і дуже лютий. Чорна стіна дощу стояла декілька годин. «Хіба не прикро буде? — подумала королева.— Втопитися — це так банально! Сер Лорас жадає слави, як справжній чоловік жадає жінку, тож це найменше, що для нього можуть зробити боги: послати йому смерть, гідну оспівування».

Та хай як складеться доля хлопця на Драконстоні, а королева буде у виграші. Якщо Лорас таки візьме замок, це стане дошкульним ударом для Станіса, й тоді редвинський флот зможе вільно відплисти на боротьбу з залізними. Якщо ж Лорас не впорається, Серсі потурбується, щоб лєвова частка провини лягла на нього. Ніщо не лягає на лицаря такою плямою, як невдача. А якщо Лорас повернеться додому на щиті, покривши себе славою і кров'ю, сер Озні кинеться втішати його зажурену сестру.

Серсі вже не могла стримувати сміху. Він зірвався з вуст і луною полетів коридором.

— Ваша світлосте? — закліпав великий мейстер Пайсел, роззявивши рота.— Чого... чого ви смієтеся?

— Чого-чого,— вичавила вона,— щоб не розплакатися. У мене серце розривається від любові до нашого відважного сера Лораса.

З великим мейстром вона попрощалася на гвинтових сходах. «Він уже геть вижив з розуму, нема від нього користі»,— вирішила королева. Останнім часом Пайсел тільки й набридає їй своїми застереженнями й запереченнями. Він навіть заперечував проти угоди, якої вона досягла з верховним септоном: витріщився на неї затуманеними сльозливими очима, коли Серсі наказала йому підготувати необхідні папери, й почав белькотіти щось із давно похованої історії, аж поки Серсі його не урвала. «Часи короля Мейгора вже в минулому, так само як і його декрети,— твердо сказала вона.— Прийшли Томенові часи — і мої».

«Ліпше б я дозволила йому,— подумала королева,— згнити в чорній камері».

— Якщо сер Лорас загине, вашій світлості доведеться шукати на його місце в королівській варті гідну людину,— мовив лорд Кайберн, перетинаючи рів з палями на дні, який оточував Мейгорову тверджу.

— Якогось блискучого лицаря,— погодилася вона.— Юного, меткого й дужого, щоб Томен миттю забув про сера Лораса. Трішки галантності йому не завадить, але не хочу, щоб у нього голова була забита дурницями. Знаєте когось такого?

— На жаль, ні,— мовив Кайберн.— Я мав на думці зовсім іншого заступника. Брак галантності він удесятеро надолужить відданістю. Він захищатиме вашого сина, убиватиме ваших ворогів і берегтиме ваші таємниці, й жоден смертний не зможе йому протистояти.

— Це ви так кажете. Слова — це суховій. Прийде час — і ви нарешті явите нам свій діамант, тоді й побачимо, чи він такий, як ви обіцяєте.

— Про нього ще пісні співатимуть, присягаюся,— захоплено примружив очі лорд Кайберн.— У мене питання щодо обладунків...

— Ваше замовлення я переказала. Зброяр подумав, що я збожеволіла. Каже, не існує людини, яка б змогла в такій тяжкій кірасі воювати,— Серсі кинула на розкованого мейстра застережний погляд.— Виставите мене дурепою — помрете страшною смертю. Ви ж це усвідомлюєте, правда?

— Звісно, ваша світлосте.

— От і добре. Годі про це.

— Дуже мудро, королево. І в стін є вуха.

— Так-так.

Ночами Серсі іноді чула тихі звуки навіть у власній спочивальні. «Це миші в стінах бігають,— запевняла вона себе,— от і все».

Біля ліжка горіла свічка, але коминок згаснув, тож це було єдине джерело світла. Кімната охолола. Роздягнувшись, Серсі пірнула під ковдру, кинувши сукню просто на підлогу. З того боку ліжка завовтузилася Тейна.

— Ваша світлосте,— стиха муркнула вона,— котра година?

— Година сови,— озвалася королева.

Хоча здебільшого Серсі спала сама, вона цього не любила. В найперших своїх спогадах вона ділила ліжко з Джеймі: тоді вони були

ще такі маленькі, що їх ніхто взагалі не міг розрізнити. Згодом, коли їх розлучили, Серсі мала цілу низку челядниць і компаньйонів, переважно одноліток — доньок батькових присяжних лицарів і прапороносців. Ніхто з них їй не подобався, тож затримувалися вони ненадовго. «Малі ябеди! Нудні плаксійки, всякчас казки вигадували й намагалися пролізти поміж мною і Джеймі». Однак ночами, в чорному нутрі Кичери, Серсі раділа їхньому теплу біля себе. Порожнє ліжко — холодне ліжко.

А тут особливо. У цій кімнаті гуляють протяги, та ще й під цим балдахіном помер її клятий царствений чоловік. «Роберт Перший Баратеон, щоб за ним другого не було! Тупий і брутальний п'яниця. Хай у пеклі сльози лле!» Тейна гріла ліжко незгірше за Роберта, ще й не намагалася розсунути Серсі ноги. Останнім часом вона в королівському ліжку спала частіше, ніж у ліжку лорда Мерівезера. Ортон, схоже, не заперечував... а якщо й заперечував, йому вистачало глузду не скаржитися.

— Я занепокоїлася, прокинувшись і виявивши, що вас немає,— пробурмотіла леді Мерівезер, сідаючи в ліжко, по пояс закутана покривалом.— Щось трапилось?

— Нічого,— озвалася Серсі,— все гаразд. Завтра сер Лорас відпливає на Драконстон, щоб нарешті здобути замок, відпустити редвинівський флот і довести свої мужність нам усім,— і королева почала розповідати мирсянці все, що відбувалося в мінливих тінях під Залізним троніном.— Без свого доблесного брата маленька королева, вважайте, гола. Ні, в неї ще є гвардійці, певна річ, але бачила я їхнього капітана то тут, то там у замку. Старий балакун з білкою на сюрко. Білки бояться левів. Не стане йому мужності кинути виклик Залізному трону.

— При Марджері ще й інші мечники є,— застерегла леді Мерівезер.— Вона чимало друзів здобула при дворі, а ще і в неї, і в кузин повно прихильників.

— Кілька залицяльників мене не хвилюють,— сказала Серсі.— Військо нині в Штормокраї, однак...

— Що ви плануєте, ваша світлосте?

— А вам навіщо знати? — Серсі це запитання здалося занадто недвозначним.— Сподіваюся, ви не збираєтеся ділитися моїми роздумами з бідолашною маленькою королевою?

— Нізащо. Я ж не якась там Сенель.

Серсі не хотілося думати про Сенель. «За мою доброту вона мене ще й зрадила». Так само як і Санса Старк. А в дитинстві — Мелара Гезерспун і гладка Джейн Фарман. «Я у той намет у житті б не пішла, якби не вони. І в житті б не дозволила Магі Ропусі скуштувати у краплі крові моє майбутнє».

— Я б дуже засмутилася, якби ви зрадили мою довіру, Тейно. Мені б нічого не лишалося, як віддати вас Кайберну, а потім проливати сльози.

— Я не дам вам підстав проливати сльози, ваша світлосте. А якщо раптом це станеться, ви тільки скажіть — і я сама віддамся Кайберну. Я просто хочу бути біля вас. Служити вам і задовольняти ваші потреби.

— А за свою службу якої винагороди ви очікуєте?

— Ніякої. Мені приємно, коли вам приємно.

Тейна перекотилася на бік, і її оливкова шкіра зблиснула у світлі свічки. Перса вона мала більші, ніж королева, з великими чорними — наче роговими — пипками. «Вона молодша за мене. Груді ще й не починали обвисати». Цікаво, подумала Серсі, а як воно — поцілувати іншу жінку? І не в щічку, як це заведено серед високородних леді, а у вуста. А Тейна мала повні вуста! Цікаво, думала, королева, як воно — узяти пипку вустами, вкласти мирсянку горілиць, розсунути їй ноги й зробити те, що зробив би чоловік — що робив з нею самою Роберт, коли був п'яний і вона не могла вдовольнити його рукою чи вустами.

Такі ночі були найгірші: лежиш під ним безпомічно, поки він насолоджується, дихаючи перегаром і рохкаючи, як вепр. Зазвичай він, кінчивши, перекочувався на бік і миттєво засинав — починав хропіти ще до того, як у неї на стегнах висохне його сім'я. А в неї потім завжди пекло між ногами, а груди боліли після того, як він намне їх. Єдиний раз, коли вона з ним відчула збудження, це першої шлюбної ночі.

Коли вони щойно одружилися, Роберт був гарний на вроду — високий, сильний і могутній, тільки волосся мав чорне й жорстке, густе на грудях, колюче між ногами. «Не той чоловік з Тризуба повернувся»,— іноді думала королева, поки він порав її. Перші декілька років, коли він лягав згори, вона, заплющивши очі, уявляла, що то Рейгар. Уявляти, що то Джеймі, не виходило: надто він був інший, надто незнайомий. Навіть запах був не такий.

А для Роберта тих ночей мов і не було. Зранку він геть нічого не пам'ятав — принаймні так він поводився. Одного разу, ще в перший рік шлюбу, Серсі на другий день висловила невдоволення. «Мені боляче було»,— поскаржилася вона. Йому стало соромно. «Це не я винен, міледі,— сказав він похмуро й ображено, як малий, який поцупив на кухні яблучний пиріг і піймався.— Це все вино. Забагато вина я п'ю». І щоб запити це зізнання, потягнувся по ріг з елем. Та коли Роберт підніс ріг до рота, Серсі так врізала ним йому в обличчя, що аж зуб тріснув. Через багато років, на бенкеті за столом, вона випадково підслухала, як Роберт розповідає служниці, буцім зуба зламав у рукопашній. «Ну, шлюб наш і був справжньою рукопашною, — подумала Серсі,— тож він і не збрехав».

Та все решта було суцільною брехнею. Він добре пам'ятав, як обходився з нею вночі, переконана була Серсі. По очах бачила. Він тільки вдавав, що все забув: так-бо легше, ніж зізнатися, як йому соромно. У глибині душі Роберт Баратеон був справжнім боягузом. З часом він, щоправда, рідше вимагав від неї близькості. В перший рік він порав її щонайменше раз на два тижні, а наприкінці шлюбу — навіть не раз на рік. Але своїх домагань він так і не кинув. Рано чи пізно завжди приходила ніч, коли він, перехиливши зайвого, приходив виконати свій подружній обов'язок. Те, чого він потім соромився за білого дня, в темряві приносило задоволення.

— Королево,— заговорила Тейна Мерівезер.— У вас такий дивний погляд! Вам недобре?

— Просто... пригадала дещо,— в Серсі пересохло в горлі.— Ви добра подруга, Тейно. Я справжньої подруги не мала вже...

І тут хтось загупав у двері.

Знову?! Стукіт звучав так наполегливо, аж Серсі затремтіла. «Невже до нас пливе ще тисяча кораблів?» Накинувши халат, вона пішла поглянути, хто прийшов.

— Перепрошую, ваша світлосте,— мовив вартовий,— але внизу леді Стоукворт, благає про аудієнцію.

— В таку годину? — різко кинула Серсі.— Фаліза з глузду з'їхала? Перекажіть їй, що я сплю. Перекажіть, що на Щитах просто зараз убивають простолюд. Перекажіть, що я всю ніч не спала. А з нею я поговорю завтра.

— Даруйте, ваша світлосте, але вона...— вартовий завагався,— як би це пояснити... вигляд у неї не найкращий.

Серсі нахмурилася. Мабуть, вирішила вона, Фаліза прийшла повідомити, що Брон загинув.

— Гарзд. Але мені потрібно вдягнутися. Проведіть її у світлицю — хай чекає там.

Леді Мерівезер хотіла встати й піти з нею, але королева її зупинила.

— Ні-ні, лишайтесь. Бодай хтось має сьогодні виспатися. Я ненадовго.

Запухле обличчя леді Фалізи було все в синцях, очі почервоніли від сліз. Нижня губа була розбита, одяг — подертий і брудний.

— Боги праведні,— вигукнула Серсі, заходячи у світлицю й зачиняючи двері.— Що з вашим обличчям?

Фаліза, здалося, не чує питання.

— Він його *вбив*,— промовила вона тремтячим голосом.— Мати змилуйся, він... він...— вона заридала, тремтячи усім тілом.

Наливши келих вина, Серсі принесла його заплаканій жінці.

— Випийте. Вино вас трохи заспокоїть. Ось так. Ще трішки. А тепер припиніть плакати й кажіть, чого прийшли.

Ціла карафа спорожніла, заки королева спромоглася витягнути з леді Фалізи цю сумну історію. А коли таки витягнула, то вже не знала, реготати їй чи лютувати.

— Двобій? — повторила вона. «Чи є в Сімох Королівствах бодай хтось, на кого можна покластися? Чи у Вестеросі я єдина маю голову на в'язах?» — Ви хочете мені сказати, що сер Балман викликав Брона на *двобій*?

— Сказав, це буде п-п-просто. Сулиця — з-з-зброя лицарська, сказав, а Б-Брон не справжній лицар. Балман сказав, що скине його з коня, а потім доб'є, поки той лежатиме без т-т-тями.

Брон — ніякий не лицар, щира правда. Брон — загартований у боях убивця. «Ваш дурнуватий чоловік сам підписав собі смертний вирок».

— Чудовий план. І що ж пішло не так?

— Б-Брон загнав списа в груди бідолашному Балмановому к-к-коню. А Балман, він... кінь, падаючи, поламав йому ноги. Балман так жалібно зойкав...

«Але перекупні мечі не знають жалю»,— могла б на це сказати Серсі.

— Я вас просила влаштувати нещасний випадок на полюванні. Випадкову стрілу, або падіння з коня, або розлюченого вепра... в лісі людину підстерігає стільки смертельних небезпек! Але про сулицю взагалі не йшлося.

Фаліза, схоже, не слухала.

— А коли я кинулася до Балмана, він... він... він ударив мене в обличчя. І змусив мілорда з-з-зізнатися. Балман кричав, кликав майстра Френкена, а той перекупний меч, він... він... він...

— Зізнатися? — Серсі це не сподобалося.— Сподіваюся, наш хоробрий сер Балман тримав язика на припоні.

— Брон йому в око кинджала загнав, а мені сказав, щоб я до заходу сонця забралася зі Стоукворту, бо зі мною буде те саме. Сказав, що пустить мене по руках цілої з-з-залоги, якщо мене взагалі хтось захоче. А коли я наказала схопити Брона, один з лицарів мав нахабство заявити, що я маю скоритися лорду Стоукворту. Назвав його лордом Стоуквортом! — леді Фаліза вчепилася королеві в руку.— Ваша світлість мусить дати мені лицарів. Сотню лицарів! І арбалетників, щоб відвоювати замок. Стоукворт мій! А мені навіть не дозволили речі зібрати! Брон сказав, що тепер це речі його дружини — всі мої ш-ш-шовки й оксамити.

«Ганчір'я хай турбує тебе найменше». Королева висмикнула пальці з вологої долоні своєї гості.

— Я вас просила задмухати свічку, щоб захистити короля. Натомість ви у вогонь підлили дикополум'я. Ваш безголовий Балман мене згадував чи ні? Скажіть, що ні!

Фаліза облизала губи.

— Він... йому так боліли поламані ноги! Брон сказав, що змилюється, але... А що буде з моєю сердешною м-м-матінкою?

«Помре, я так думаю».

— А ви як думаєте?

Швидше за все, леді Танда вже мертва. Не схожий Брон на людину, яка панькатиметься з літньою жінкою з поламаним стегном.

— Допоможіть мені! Куди мені подітися? Що мені робити?

«За Сновиду заміж вийти,— мало не сказала Серсі.— Він ще, може, не такий дурень, як ваш покійний чоловік». Королева не могла

допустити війни на порозі Королівського Причалу — не зараз.

— Німотні сестри завжди радо приймають удовиць,— сказала вона.— Життя в них тихе, сповнене молитви, роздумів і добрих справ. Вони приносять розраду живим і мир померлим.

«І не балакають». Не могла ж вона дозволити, щоб ця жінка розносила небезпечні плітки по всіх Сімох Королівствах.

Але Фаліза лишалася глуха до голосу здорового глузду.

— Ми ж тільки хотіли прислужитися вашій світлості. «Горді, що незрадні». Ви казали...

— Пригадую,— вичавила посмішку Серсі.— Поки що ви залишитесь в нас, міледі, поки ми не вирішимо, як повернути ваш замок. Дайте-но я вам ще келих вина налью. Ви втомлені й засмучені, це ж очевидно. Моя бідолашна люба Фалізо! Ось так, випийте.

Поки гостя прикінчувала карафу, Серсі підійшла до дверей і покликкала покоївок. Звеліла Доркас розшукати лорда Кайберна й негайно вести сюди. Джоселін Свіфт вона відіслала на кухню.

— Принесіть хліба й сиру, пиріг з м'ясом і яблук. І вина. Хочеться випити.

Кайберн з'явився раніше, ніж принесли поїсти. На той час леді Фаліза пережила ще три келихи вина й почала куняти, однак час до часу прокидалася і схлипувала. Відвівши Кайберна вбік, королева розповіла йому, яку дурницю вповор сер Балман.

— Не можу ж я дозволити, щоб Фаліза поширювала по місту плітки. Від горя вона геть з глузду з'їхала. Вам ще потрібні жінки для... роботи?

— Так, ваша світлосте. З лялькарок більше користі не буде.

— То забирайте її й робіть, що схочете. Але щойно вона спуститься в чорні камери... мені пояснювати?

— Ні, ваша світлосте. Я зрозумів.

— Добре,— сказала королева і знову начепила посмішку.— Люба Фалізо, прийшов мейстер Кайберн. Він допоможе вам трішки відпочити.

— Ох,— пробурмотіла Фаліза,— гаразд.

Коли за ними зачинилися двері, Серсі налила вина й собі.

— Мене оточують вороги й кретини,— промовила вона. Більше не можна довіряти ні родичам, ні навіть Джеймі, що був колись її половинкою. «Його призначення — бути моїм мечем і щитом, моєю

дужою правою рукою. То чого ж він останнім часом тільки й дратує мене?»

Звісна річ, Брон — це просто дрібна перешкода. Серсі й не вірила ніколи, що він ховає в себе Куця. Менший братик-покруч занадто розумний, щоб дозволити Лоліс назвати клятого байстриюка на його честь, добре усвідомлюючи, що це обов'язково накличе на неї гнів королеви. Леді Мерівезер зразу це підмітила — і не помилилася. Таке знущання — це робота отого перекупного меча, понад усякий сумнів. Серсі мов навіч бачила, як він, з кубком вина в руці й зухвалою посмішкою на обличчі, спостерігає за своїм зморщеним червоним пасинком, який присмоктався до набряклої цицьки Лоліс. «Можете посміхатися й далі, пане Броне, та дуже скоро верещати будете. Тіштеся своєю причинною леді та своїм краденим замком, поки ще можете. Прийде час — і я пристукну вас, як муху». Може, пошле навіть для цього Лораса Тайрела, якщо Лицарю Квітів дивом вдасться повернутися живим з Драконстону. Ото буде краса! З божої ласки, вони повбивають один одного. Як сер Арик і сер Ерик. А що ж до Стоукворту... ні, зараз Серсі просто нудило на думку про Стоукворт.

Тейна вже знову поринула в сон, коли королева повернулася у спальню; в голові шумувало. «Перепила й недоспала»,— подумала вона. Не щоночі її будять двічі, ще й такими неприємними новинами. «Я принаймні зразу пробудилася. А Роберт напивався так, що прокинутися не міг, не те що королівством правити». Всіма такими питаннями доводилося займатися Джону Арину. Приємно було думати, що з Серсі правителька вийшла краща, ніж з Роберта.

За вікном уже починало світлішати небо. Серсі присіла на ліжко поряд з леді Мерівезер, дослухаючись до її тихого дихання та спостерігаючи, як піднімаються й опускаються її груди. «Їй сниться Мир? — думала вона.— Чи коханець зі шрамом — небезпечний чорнявець, якому неможливо відмовити?» Чомусь вона була певна, що лорд Ортон уже точно не сниться Тейні.

Серсі поклала руку жінці на персо. Спершу легенько, ледве торкаючись, відчуваючи долонею теплу й гладеньку атласну шкіру. Тоді ніжно стиснула, провела великим пальцем по величенькій темній пипці — туди-сюди, туди-сюди, поки та не затвердла. Підвела погляд: Тейна розплющила очі.

— Приємно? — запитала Серсі.

— Так,— озвалася леді Мерівезер.

— А отак? — Серсі вщипнула її за пипку, потягнула з силою, прокрутила між пальців.

Мирсянка болісно охнула.

— Боляче!

— Це все через вино. Я за вечерею цілу карафу випила, а потім ще одну з удовицею Стоукворт. Довелося пити, щоб заспокоїти її,— вона покрутила Тейнину другу пипку, посмикала, поки жінка не охнула.— Я королева. Я маю право.

— Робіть, як зволите.

Волосся в Тейни було таке саме чорне, як у Роберта, і між ніг також, і коли Серсі поклала на нього руку, виявилось, що воно м'яке й вологе, тоді як у Роберта було сухе й жорстке.

— Будь ласка,— мовила мирсянка,— не зупиняйтеся, королево. Робіть зі мною, що схочете. Я ваша.

Але все даремно. Серсі не відчувала збудження, як відчував Роберт у ті ночі, коли по-справжньому брав її. Не було в цьому втіхи для неї. Для Тейни — так. Її пипки перетворилися на два чорні діаманти, розкішниця спливала соком. «Роберт у тебе б навіть закохався на якусь часину». Палець королеви пірнув у лоно мирсянки, як у трясовину, потім другий... туди-назад, туди-назад... «Але, вибухнувши в твоєму лоні, він би й імені потім твого не згадав».

Цікаво було, чи з жінкою буде так само легко, як було з Робертом. «Десять тисяч ваших дітей загинули в моїй долоні, ваша світлосте,— подумала Серсі, задіявши і третій палець.— Поки ви хропіли, я злизувала ваших синів зі своїх щік, а потім, одного по одному, з пальців — отих ваших липких і білих королевичів. Ви свій обов'язок виконували, мілорде, та я у темряві з'їдала ваших спадкоємців...» Тейна здригнулася. Видихнула якісь слова чужою мовою, знову здригнулася, вигнула спину й скрикнула. «Репетує так, наче її шпирнули»,— подумала королева. На мить вона уявила, що пальці її — то ікла вепра, які от-от роздеруть мирсянку від піхви аж до шії.

Все марно.

З усіма так було, крім Джеймі.

Королева хотіла забрати руку, але Тейна зловила її пальці й поцілувала.

— Люба королево, як мені вас потішити? — вона ковзнула рукою по стегну Серсі, торкнулася трикутника між ногами.— Скажіть, чого чекаєте від мене, кохана.

— Йдіть геть,— Серсі, тремтячи, перевернулася на бік і натягнула покривала. Світало. Скоро прийде ранок, і все це забудеться.

Нічого й не було.

Джеймі

Сурми мідним ревом розітнули тихе синє надвечір'я. Джосмин Пеклдон миттю підскочив на ноги, хапаючись за пояс із мечем господаря.

«А хлопець має гарну реакцію».

— Беззаконники не сурмлять, щоб сповістити про своє прибуття, — мовив до нього Джеймі. — Меч мені не знадобиться. Це приїхав мій брат у других, хранитель Заходу.

Коли Джеймі вийшов з намету, вершники вже спішувалися: півдужини лицарів та близько сорока кінних лучників і важкої кінноти.

— Джеймі! — прогуркотів зарослий чолов'яга в позолоченій кольчuzі й лисячому плащі. — Худющий, весь у білому! Ще й з бородою!

— Оце ти називаєш бородою? Порівняно з твоєю гривною, це просто щетина, брате.

Колюча борода й куцисті вуса сера Давена переростали в густі як живопліт бакенбарди, а ті, в свою чергу, в густу та сплутану жовтувато-руду кучму, трохи прим'яту шоломом, якого він зараз знімав з голови. І десь серед усього цього волосся ховався кирпатий ніс і живі горіхові очі.

— У тебе, певно, розбійники лезо поцупили?

— Я присягнувся не голитися й не стригтисся, поки не помщуся за батька, — мовив Давен Ланістер; на вигляд справжній лев, говорив він сором'язливо, як овечка. — Але Юний Вовк першим дістався до Карстарка. Украв у мене шанс помститися, — вручивши шолома зброєносцю, Давен розчесав пальцями прим'яту вагою криці чуприну. — А мені так подобається. Ночі холоднішають, і трохи хутра не дає

щокам замерзнути. Та й тітка Дженна завжди казала, що в мене не підборіддя, а цеглина,— він ухопив Джеймі за руки.— Ми дуже боялися за тебе після Лопотючого лісу. Ходили чутки, що Старків деривовк тобі горлянку перегриз.

— І ти за мною гірко плакав, брате?

— Та половина Ланіспорту була в жалобі. Жіноча половина,— сер Давен опустил очі на кикоть Джеймі.— Отже, це правда. Виродок тобі робочу руку відрубав.

— У мене тепер нова — золота. Однорукість має свої переваги. Вина п'ю менше, бо розлити боюся, і рідше тягнуся при дворі почухати дупу.

— Ага, щира правда. Може, й мені одну руку собі відрубати? — зареготав кузен.— Це Кетлін Старк зробила?

«Звідки тільки ці казки беруться?»

— Варго Гоут.

— Когорянин? — перепитав сер Давен і сплюнув.— Тьху на нього і на його бравих компанійців. Я пропонував твоєму батькові себе як фуражира, але він відмовився. Є робота для левів, сказав він, а фуражування — це для цапів і собак.

Джеймі й не сумнівався, що лорд Тайвін саме так і сказав: він мало не чув батьків голос.

— Заходь, брате. Треба поговорити.

Гарет запалив жаровні, й рудувато засяяла грань, наповнюючи намет теплом. Сер Давен, скинувши плаща, жбурнув його Малому Лу.

— Ти з Пайперів, хлопче? — прогуркотів Давен.— Ти такий присадкуватий...

— Я — Луїс Пайпер, прошу пана.

— Я одного разу в рукопашній твоєму братові кров пустив. Той малий окоренок образився, коли я запитав, чи то в нього сестричка на щиті гола танцює.

— Це герб нашого дому. А сестри в нас немає.

— От і шкода. Бо у вашого герба цицьки гарненькі. Але що то за чоловік, який ховається за голу жінку? Щоразу, поціляючи по щиту твого брата, я почувався, наче не по-лицарському чиню.

— Годі,— розсміявся Джеймі.— Облиш його.

Пія в цей час гріла для них вино, розмішуючи його ложкою в казанку.

— Мушу знати, що на мене чекає в Річкорині.

Кузен знизав плечима.

— Облога помалу триває. Чорнопструг засів у замок, ми отаборилися під мурами. Знудилися вже до чортиків, якщо по правді, — сер Давен присів на похідний стільчик.— Таллі треба хоч вилазку здійснити — нагадати нам, що це війна. Заодно і трохи Фреїв понищив би. Наприклад, Раймана. Він п'яний частіше, ніж тверезий. А ще Едвіна. Не такий міднолобий, як батечко, але ненависті в ньому — як гною в чиряку. А ще ж наш рідний сер Емон... ні, вже лорд Емон, Семеро допоможіть, усякчас забуваю про його новий титул... Наш лорд Річкорину нічого не робить, лише розповідає мені, як саме вести облогу. Хоче, щоб я взяв замок цілим і неушкодженим, адже тепер це його новий престол.

— Вино вже нагрілося? — запитав Джеймі у Пії.

— Так, м'лорде,— озвалася дівчина, затуляючи рота долонею. Пек подав вино на золотій таці. Сер Давен, стягнувши рукавиці, взяв кухлик.

— Дякую, хлопче. А ти хто?

— Джосмин Пеклдон, прошу пана.

— Пек став героєм на Чорноводді,— мовив Джеймі.— Двох лицарів зарубав, а ще двох узяв у полон.

— То ти, мабуть, небезпечніший, ніж видаєшся, хлопче. Це в тебе борода — чи просто землю з підборіддя змити забув? Та у дружини Станіса Баратеона вуса густіші. Скільки тобі років?

— П'ятнадцять, сер.

Сер Давен пирхнув.

— Ти знаєш, що в героях найкраще, Джеймі? Помирають замолоду й лишають нам більше жінок,— він жбурнув кухля назад зброєноєю.— Наповни кухля по вінця, і я тебе теж називатиму героєм. А то випити кортить.

Джеймі й собі лівою рукою взяв кубка та зробив ковток. У грудях розлилося тепло.

— Ти тут казав, що мрієш деяких Фреїв серед мерців побачити. Раймана, Едвіна, Емона...

— І Волдера Ріверза,— мовив Давен,— цього сучого сина. Його бісить, що він байстрюк, тож він ненавидить усіх, хто сам не такий. Сер Первин, здається, хлопець гідний, його можна й пожаліти. І жінок

теж. Я тут чув, мені з одною з них побратися доведеться. Батько твій міг би щодо цього і зі мною спершу порадитися, ні? До речі, ти знаєш, що мій власний батько перед Волобродом теж вів переговори з Пакстером Редвином? У Редвина донька, яка отримає гарний посаг...

— Дезмера? — розсміявся Джеймі.— Любиш веснянки?

— Якщо обирати між Фреями й веснянками... половина з виводку лорда Волдера взагалі на ласиць схожі.

— Тільки половина? От і радій. Я в Дарі бачив Ланселеву дружину.

— Прибрамна Амі, боги праведні! Не можу повірити, що Лансель обрав її. Що в того хлопця в голові?

— Він у нас тепер дуже набожний,— сказав Джеймі,— але обирав не він. Мати леді Амері з Дарі, й дядько подумав, що вона допоможе Ланселю прихилити місцевий простолюд.

— Яким чином — переспавши з усіма? Ти знаєш, чому вона отримала прізвисько Прибрамна Амі? Бо відчиняє свою браму перед кожним лицарем. Ланселеві пора вже шукати зброяра, який йому рогатого шолома викує.

— Не потрібно. Наш братик уже в дорозі на Королівський Причал — хоче дати обітницю і стати мечником верховного септона.

Якби Джеймі сказав йому, що Лансель зібрався стати балаганною мавпою, сер Давен і то не був би такий вражений.

— Та ні! Жартуєш? Прибрамна Амі, либонь, з усіх тих ласиць має найгостріший писок, якщо довела хлопця до такого.

Коли Джеймі їхав, леді Амері саме тихо плакала через розладнаний свій шлюб, водночас дозволяючи Лайлу Крейкголу втішати її. Ці сльози не так непокоїли Джеймі, як важкі погляди її родичів, які зібралися у дворі.

— Сподіваюся, ти не плануєш ніяких обітниць давати, брате,— мовив Джеймі до Давена.— Фреї дуже вразливі, коли йдеться про шлюбні угоди. Не хотілося б їх знову розчарувати.

— Я зі своєю ласицею і поберуся, і пересплю, не бійся,— пирхнув сер Давен.— Я не забув про те, що сталося з Робом Старком. Але, як послухати Едвіна, то треба брати ще не розквітлу, бо може виявитися, що Чорний Волдер мене вже випередив. Закладаюся, з Прибрамною Амі він бавився неодноразово. Може, цим і пояснюється набожність Ланселя і настрої його батька.

— А ти бачився з сером Кеваном?

— Ага. Він тут проїздив дорогою на захід. Я попросив його допомогти нам узяти замок, але Кеван і чути про це не хотів. Скільки був тут, весь час думав. Поводився люб'язно, але холодно. Я його запевняв, що не просив, аби мене ставили хранителем Заходу, що ця честь мала дістатися йому, то він сказав, що не тримає на мене зла, хоча тон його свідчив зовсім про інше. Пробув тут три дні, та заледве трьома словами зі мною перекинувся. Шкода, що не лишився — я б не відмовився від його поради. Наші друзі Фреї не наважились би дратувати його так, як дратують мене.

— Ану розповідай,— мовив Джеймі.

— Зараз розповім, тільки з чого почати? Поки я будував тарани й рухомі башти, Райман Фрей збудував шибеницю. Щоранку на зорі приводить до неї Едмура Таллі, вдягає йому на шию мотузку й погрожує повісити, якщо замок не здасться. Чорнопструг на цей балаган і уваги не звертає, отож надвечір Едмура Таллі забирають з шибениці. До речі, його дружина в тяжі, ти знаєш?

Джеймі не знав.

— То Едмур після Червоного весілля ще й переспав з нею?

— Під час Червоного весілля. Рослій — гарненька дівчинка й зовсім не схожа на ласицю. І — дивна річ — закохана в Едмура. Первін каже, вона молиться, щоб народилася дівчинка.

Джеймі зважив його слова.

— Правильно: щойно в Едмура народиться син, лорду Волдеру сам Едмур уже не буде потрібен.

— Я теж так думаю. Дядько Ем... тобто лорд Емон, авжеж... хоче зразу ж Едмура повісити. Присутність лорда Річкорину з дому Таллі мучить його не менше, ніж народження ще одного. Щодня він благає мене *змусити* сера Раймана підвісити Таллі — байдуже, як це буде влаштовано. А тим часом лорд Гавен Вестерлінг смикає мене за другий рукав. Чорнопструг у замку тримає його леді-дружину разом з трьома кірпатими виплодками. А його милість боїться, що Таллі вб'є їх, якщо Фреї повісять Едмура. Серед заручників — маленька королева Юного Вовка.

Джеймі колись зустрічався з Джейн Вестерлінг, але не міг її пригадати. «Має бути гарна на вроду, якщо була варта цілого королівства».

— Сер Бринден дітей не страчуватиме,— запевнив він кузена.— Не настільки вже він чорний.

Тепер ставало зрозуміло, чому Річкорин ще й досі не впав.

— Опиши наше розташування сил, брате.

— Весь замок у кільці. Сер Райман і Фреї на північ від Ріннекрута. На південь від Червоного Зубця засів лорд Емон з сером Форлі Престером і залишками колишнього вашого війська, і ще з ним річкові лорди, які після Червоного весілля перекинулися до нас. Сумний це здобуток, я б сказав. Сидять по своїх наметах, а більше ні до чого не годні. Мій табір стоїть між річок, навпроти рову і центральної брами Річкорину. Червоний Зубець ми перегородили боном — трохи вниз за течією від замку. Обороняють його Манфريد Ю і Рейнард Рутигер, щоб жоден човен не проскочив. Там вони й сіті поставили на рибу. Це додатковий харч.

— Заморити замок голодом зможемо?

Сер Давен похитав головою.

— Всі зайві роти Чорнопструг вигнав з Річокрину, а тут підчистив усі поля. У нього там запасів вистачить на те, щоб і люди, і коні протрималися повні два роки.

— А як з харчами в нас?

— Поки в річці є риба, з голоду не помремо, от тільки не знаю, чим коней годувати. Фреї буксирують харчі й фураж із Близнючок, однак сер Райман запевняє, що йому й самому не вистачає, тож ми маємо фураж добувати собі самотужки. Половина тих, кого я посилаю фуражувати, взагалі не повертається. Дехто дезертирує, але декого ми потім знаходимо на деревах з мотузкою на шії.

— Ми позавчора на таких натрапили,— сказав Джеймі. Повішеників побачили пластуни Адама Марбранда на кислиці. Трупки були без одягу й кожен тримав у зубах кислицю. Ран на тілах не було: очевидно, що люди зразу здалися. Дужий Вепр страшенно через це розлютився й заприсягнувся помститися кожному, хто отак підвісив воїнів, наче молочних поросят.

— Може, то взагалі беззаконники,— мовив сер Давен, коли Джеймі розповів йому подробиці,— а може й ні. Тут ще досі блукають зграї північан. Та й лорди приріччя, хоч коліно й прихилили, але в серці, думаю, і досі... вовкуваті.

Джеймі глянув на двох юних зброєносців, які схилилися над жаровнями, вдаючи, що не слухають. Луїс Пайпер і Гарет Пейдж обидва були синами річкових лордів. Джеймі прихилився до обох — не хотілося б віддавати їх серу Іліну.

— Мотузки — це Дондаріон, як на мене.

— Ваш лорд Лискавка не єдиний, хто вміє вузли крутити. Але не треба про лорда Берика. Він то тут, то там, всюди й ніде: щойно вишлеш навздогін людей, як він випаровується, мов роса на сонці. Навіть не сумнівайся: йому допомагають річкові лорди. Допомагають клятому лорду Прикордоння — можеш у це повірити? Сьогодні хтось повідомляє, що він загинув, а вже вввтра всі переказують, що вбити його неможливо, — сер Давен опустив кухлик з вином. — Пластуни доповідають, що ночами на висотах видно багаття. Сигнальні вогні, вважають вони... так наче ми оточені кільцем чатових. Горять багаття й по селах. Якийсь новий бог..

«Та вже старий».

— З Дондаріоном Торос — тлустий жрець-мирсянин, з яким Роберт любив пиячити.

Золота долоня лежала на столі. Джеймі торкнувся її, спостерігаючи, як у тьмяному світлі з жаровень зблискує золото.

— Якщо доведеться, візьмемося за Дондаріона, та спершу треба впоратися з Чорнопстругом. Він повинен усвідомлювати, що положення в нього безнадійне. Ви з ним переговори пробували вести?

— Сер Райман пробував. Підїхав до замку наїдпитку, почав галасувати й погрожувати. Чорнопструг вийшов на хвильку на вал і заявив, що не збирається марнувати мудрі слова на мерзенну сволоту. А тоді загнав стрілу Раймановому ступакові в крижі. Кінь став дибала, Фрей гепнувся в болото — я реготав так, що мало штани не намочив. Якби в замку сидів я, то прострелив би Райманову брехливу глотку.

— Я на переговори поїду в латному комірі, — мовив Джеймі з легенькою посмішкою. — Збираюся запропонувати Чорнопстругу щедрі умови.

Якщо вдасться закінчити цю облогу, не проливаючи крові, ніхто не зможе сказати, що він здійняв зброю проти дому Таллі.

— Спробуйте, мілорде, але сумніваюся, що слова тут допоможуть. Доведеться штурмувати замок.

Були часи — ще зовсім нещодавно,— коли Джеймі й сам би обстоював таку позицію. Він усвідомлював, що не може сидіти тут два роки, щоб заморити Чорнопструга голодом.

— Хай що ми вирішимо, робити це слід негайно,— мовив він до сера Давена.— Моє місце на Королівському Причалі, біля короля.

— Авжеж,— сказав кузен.— Без сумніву, ти потрібен сестрі. Навіщо вона відіслала Кевана? Я гадав, вона зробить його правицею.

— Він сам не схотів.

«Він-бо не такий сліпець, як я».

— Це Кеван мав стати хранителем Заходу. Або ти. Ні, звісно, я вдячний за честь, але ж дядько удвічі за мене старший і має значно більше керівного досвіду. Сподіваюся, він розуміє, що я цієї ролі не просив.

— Він розуміє.

— Як Серсі? Як завжди, прегарна?

— Сяє...— («мінливим світлом»),— наче золото...— («або полуда»).

Вночі Джеймі наснилося, що він заскочив її в ліжку зі Сновидою. Блазня Джеймі вбив, а сестрі золотою рукою потрощив зуби, як ото Грегор Кліган — бідолашній Пії. Уві сні в Джеймі завжди було дві руки, одна з них золота, але слухалася, як справжня.

— Що швидше ми покінчимо з Річкорином, то швидше я повернуся до Серсі.

А що він робитиме далі, Джеймі й сам не знав.

З кузеном він проговорив ще годину, а тоді хранитель Заходу нарешті поїхав геть. Після його від'їзду Джеймі начепив золоту руку, вдягнув брунатного плаща й вирішив походити між наметів.

Якщо по правді, таке життя йому подобалося. Серед солдатів у полі він почувався краще, ніж при дворі. Біля одного з багать трое арбалетників хотіли пригостити його зайцем, якого вполювали. Біля іншого юний лицар попросив у нього поради, як краще захиститися від келепа. Біля ріки Джеймі побачив, як двійко праль змагаються на міліні, всівшись на плечі двом воякам. Дівчата були п'яненькі й напівголі, реготали й ляскали одна одну скрученими плащами, а їх під'юджувала дюжина глядачів. Джеймі поставив мідну зірку на білявку, яка сиділа верхи на Рафі Солоденькому, але програв: обоє з хлюпанням пішли під воду в очереті.

А на тому боці вили вовки й гуляв у вербах вітер, і віттягнулося й гугніло. Біля намету Джеймі розшукав сера Іліна Пейна: той сидів самотою, нагострюючи меч точильним каменем.

— Ходімо,— покликав його Джеймі, й мовчазний лицар підвівся, легенько посміхаючись. «А йому це подобається,— збагнув Джеймі.— Подобається щовечора мене принижувати. А може, ще більше б йому сподобалося мене вбити». Хотілося вірити, що він стає вправніший, однак покращення було повільним і болісним. Під крицею, вовною і дубленою шкірою Джеймі вже нагадував гобелен зі шрамів, струпів і синців.

Коли виходили з табору, ведучи з коней, дорогу їм заступив вартовий. Джеймі поплескав його золотою долонею по плечу.

— І далі не втрачай пильності. Навколо крутяться вовки.

Вздовж Зеленого Зубця повернулися назад до руїн спаленого селища, яке проїздили по обіді. Саме там і станцювали свій опівнічний танок — серед почорнілого каміння й за давнього холодного попелу. Якийсь час Джеймі рубався спритно. Хотілося думати, що то повертається колишня вправність. Може, сьогодні саме Пейн ляже спати в синцях і сукровиці.

Але сер Ілін мов почув його думки. Останній удар він парировав лінкувато, а тоді провів таку контратаку, що аж загнав Джеймі в річку, де в нього в мулі послизнулася нога. Закінчилося це тим, що Джеймі впав навколішки, меч мовчазного лицаря притискався йому до горла, а його власний загубився десь у очереті. У сяйві місяця віспини на Пейновому обличчі нагадували вирви. Клацаючи ротом, що мало означати сміх, Пейн провів мечем угору по шиї, тоді по підборіддю Джеймі, поки не зупинив вістря між вуст. Лише тоді він, відступивши, заховав крицю в піхви.

«Мені тільки з Рафом Солодєньким змагатися з повією на плечах»,— подумав Джеймі, обтрушуючи болото з золотої руки. В душі кортіло зірвати її і пожбурити геть. Усе одно з неї ніякої користі, та й ліва не набагато краща. Сер Ілін уже повернувся до коней, тож Джеймі мав підводитися сам, без допомоги. «Бодай ще дві ноги маю».

Останній день подорожі видався холодним і вітряним. Вітер стугонів у гіллі голих брунатних лісів і гнув додолу очерет на берегах Червоного Зубця. Їдучи поряд з кузеном Давеном, Джеймі відчував залізні зуби цього вітру навіть крізь зимовий вовняний плащ

королівського вартового. Надвечір побачили Річкорин, який вивищувався на вузькому мису, де Ріннекрут зливався з Червоним Зубцем. Замок Таллі нагадував величезний камінний корабель, прова якого спрямована вниз по ріці. Пісковикові мури, які заливало золотаво-червоне світло, видалися Джеймі вищими й міцнішими, ніж він пам'ятав. «Цей горішок так легко не розколеться»,— подумав він похмуро. Якщо Чорнопструг не послухається, вибору не лишиться: доведеться порушити обіцянку, дану Кетлін Старк. Адже обітниця, дана королю, важливіша.

І бон через річку, і три великі табори обложників цілком відповідали кузеновому опису. Найбільшим — і найбезладнішим — був обоз сера Раймана Фрея на північ від Ріннекрута. Понад наметами виднілася величезна шибениця — заввишки з метавку. На ній стояла одинока постать з мотузкою на шиї. Едмур Таллі. Джеймі відчув укол співчуття. «Отак тримати його тут день у день із зашморгом на шиї... ліпше вже голову йому відрубати — та й по всьому».

Позаду шибениці хаотично розкинулися намети й багаття. Фреївські лордійчуки й лицарі поставили свої шатра в зручному місці: вище стічних канав, а нижче тулилися глиняні халупи й запряжені кіньми і волами вози.

— Сер Райман не любить, коли хлопці в нього нудьгують, тож влаштовує їм і повій, і півнячі бої, і цькування вепрів,— мовив сер Давен.— Навіть клятого співця собі завів. Тітка привезла з Ланіспорту Усміхненого Уота, віриш? Отож і Райману теж заманулося співця. Може, загатимо річку й просто потопимо їх усіх, брате?

Джеймі бачив, що на замкових мурах, позаду зубців, рухаються лучники. Над ними майоріли прапори дому Таллі — непокірний срібний пструг на тлі синьо-червоних хвиль. Однак на найвищій вежі маяв інший прапор — довгий білий штандарт з деривовком Старків.

— Вперше я побачив Річкорин ще зброносцем — зеленим, як трава улітку,— мовив Джеймі до кузена.— Старий Самнер Крейкгол послав мене передати повідомлення, яке, він запевняв, не можна відсилати з круком. Лорд Гостер тримав мене два тижні, поки обдумував відповідь, і кожної трапези садовив мене біля своєї дочки Лайси.

— Не дивно, що ти вбрався в біле. Я б так само вчинив.

— Ні, Лайса тоді була зовсім не така страшна.

Якщо по правді, то навіть гарненька: тендітна, з ямочками на щоках, з довгим золотисто-каштановим волоссям. Тільки боязка. То мовчала, то хихотіла — не було в ній вогню, як у Серсі. Старша сестра здавалася цікавішою, от тільки Кетлін уже заручилася з якимось північанином, спадкоємцем Вічнозиму... однак у тому віці Джеймі цікавили не так дівчата, як знаменитий брат Гостера, який уславився у битві проти дев'ятипенсових королів на Східцях. За столом Джеймі ігнорував бідолашну Лайсу, а натомість просив Бриндена Таллі розповісти про Мейліса Монстра й Ебенового Королевича. «Тоді сер Бринден був молодший за мене теперішнього,— пригадав Джеймі,— а я був молодший за Пека».

Найближчий брід через Червоний Зубець був вище по ріці від замку. Щоб дістатися табору сера Давена, слід було проїхати через обоз Емона Фрея і повз шатра річкових лордів, які прихилили коліно й прийняли королівський мир. Джеймі помітив прапори Лічестера й Ванса, Рута й Гудбрука, жолуді дому Смолфордів і танцівницю лорда Пайпера, але більше його увагу привернуло те, яких прапорів він *не* побачив. Ніде не видно було срібного орла Малістера, так само як і рудого коня Бракенів, і верби Райгерів, і переплетених змії Пейджів.

Хоча всі вони поновили присягу Залізному трону, ніхто з них не приєднався до облоги. Бракени воюють з Блеквудами, знав Джеймі, це й пояснює їхню відсутність, а от решта...

«Нові наші друзів зовсім нам не друзі. Пошкребеш їх — і всю їхню відданість сколупнеш». Річкорин слід узяти чимшвидше. Що довше тягнеться облога, то більше підніматимуть голову бунтарі, як-от Тайтос Блеквуд.

Біля броду сер Кенос Кайський засурмив у ріжок Герока. «Чорнопструг точно має з'явитися на зубчастій стіні». Хляпаючи у червонясто-коричневому мулі, сер Гуго й сер Дермот перші пішли через ріку, розмаявши білий штандарт королівської варти і Томенів прапор з оленем і левом. Одразу за ними рушила вся колона.

У ланістерівському таборі дзвеніло від співу дерев'яних молотків: зводили нову рухому башту. Ще дві башти вже стояли готові, наполовину обтягнуті сирими кінськими шкурами. Між ними виднівся таран на колесах — дерев'яна колода з обпаленим для міцності гостряком, яка звисала на ланцюгах під дерев'яним дашком. «Схоже, братик часу не гаяв».

— Мілорде,— запитав Пек,— де волієте поставити намет?

— Отут, на отому підвищенні,— вказав Джеймі золотою рукою, хоча для такого завдання вона не дуже й годилася.— Отам обоз, а отам конов'язь. Скористаємося виходками, які так люб'язно викопав для нас кузен. Пане Адаме, будь ласка, огляньте периметр, чи немає де слабких місць.

Нападу Джеймі не очікував, але ж і в Лопотючому лісі він теж нічого не очікував.

— Зібрати ласиць на військову раду? — запитав Давен.

— Спершу я побалакаю з Чорнопстругом,— мовив Джеймі й жестом підкликав Безбородого Джона Бетлі.— Розгорніть прапор миру і доправте в замок повідомлення. Перекажіть серу Бриндену Таллі, що я хочу з ним перемовитися завтра на зорі. Я підійду до рову й зустрінуся з ним на підйомному мосту.

Пек стривожився.

— Мілорде, лучники можуть...

— Але не будуть,— Джеймі зліз із коня.— Поставте мені шатро й підійміть мої штандарти.

«І ми подивимося, хто прибіжить перший і як швидко».

Чекати довго не довелося. Пія крутилася біла жаровні, роздмухуючи вогонь. Пек підійшов їй допомогти. Останнім часом Джеймі засинав під їхнє вовтузіння в кутку намету. Гарет саме розстібав пряжки у Джеймі на поножах, коли відкинулося запинало намету.

— Нарешті приїхав? — прокричала тітка. Вона стояла на порозі, а її чоловік-Фрей визирав у неї з-за плеча.— Давно пора. Не обіймеш стареньку гладку тітоньку?

Вона простягнула руки — і Джеймі не лишалося нічого, як обійнятися з нею.

Дженна Ланістер і замолоду була пишна — так і норовила вискочити з корсету. А нині й зовсім зробилася квадратна. Обличчя мала кругле і щокате, шия нагадувала рожевий стовп, а груди стали просто величезні. З неї можна було б викроїти двох її чоловіків. Джеймі слухняно пригорнув її, чекаючи, поки вона вщипне його за вухо. Вона щипала його за вухо, скільки він пам'ятав, але сьогодні чомусь утрималася. Натомість слиняво розцілувала в обидві щоки.

— Дуже тобі співчуваю через втрату.

— У мене тепер нова рука — золота,— показав Джеймі.

— Гарненька. Батька тобі теж із золота відлиють? — гостро поцікавилася леді Дженна.— Говорячи про втрату, я мала на увазі Тайвіна.

— Такі люди, як Тайвін Ланістер, народжуються раз на тисячу років,— оголосив її чоловік. Емон Фрей був боязким, з нервовими руками. Важив він з чотири пуди... якщо намочити й одягнути в кольчугу. Така собі билинка, з коротким підборіддям, на тлі якого велетенський борлак на шії мав особливо кумедний вигляд. Ще до тридцятьох років Фрей втратив половину волосся. А нині, в шістдесят, лишилося хіба декілька білих жмутиків.

— Останнім часом до нас долинали дуже дивні плітки,— заговорила Дженна, коли Джеймі відіслав геть Пію і зброєносців.— Уже й не знаю, чому вірити. Невже це правда і Тиріон убив Тайвіна? Чи це наклеп, який твоя сестра поширює?

— Це щира правда.

У Джеймі аж золота рука поважчала. Він посмикав ремінці, на яких вона трималася.

— Син здійняв руку на батька! — вигукнув сер Емон.— Це нечувано. Чорні часи прийшли у Вестерос. По смерті лорда Тайвіна я починаю боятися за всіх нас.

— Коли він був живий, ти боявся так само,— Дженна прилаштувала свій дебелий зад на похідному стільчику, який під її вагою небезпечно зарипів.— Небоже, розкажи про Клеоса — як загинув наш син?

Розстебнувши останню застібку, Джеймі відклав руку.

— На нас розбійники напали. Сер Клеос їх розігнав, але поплатився життям.

Брехалося легко, і Джеймі бачив, що родичі потішені.

— Я завжди казав, що наш хлопчик хоробрий. У нього це було в крові,— мовив сер Емон, і на вустах його показалася рожева піна від кислоти, якого він любив пожувати.

— Його тіло слід перепоховати попід Кичерою у Залі звитяжців, — заявила леді Дженна.— Де він упокоївся?

«Ніде. Криваві лицедії його роздягнули й залишили на бенкет крукам».

— Біля струмка,— збрехав Джеймі.— Коли закінчиться війна, я розшукаю це місце й доправлю Клеоса додому.

Кістки всі однакові, а нині їх повсюди чимало.

— Ця війна...— лорд Емон прокашлявся, і борлак його застрибав.— Ти ж бачив облогові гармати. Тарани, метавки, рухомі башти. Але так не можна, Джеймі. Давен збирається руйнувати мої стіни й розбивати мої брами. Хоче закидати смолою й підпалити замок. Мій замок,— він заліз у рукав, витягнув звідти пергамент і тицьнув Джеймі в обличчя.— У мене грамота! Підписана королем Томеном, бачиш, он королівська печатка — олень і лев. Я — законний лорд Річкорину, і я не дозволю, щоб його перетворили на курні руїни.

— Ой, та забери ти цю дурницю,— гиркнула його дружина.— Поки в Річкорині сидить Чорнопструг, можеш цим папірцем підтертися!

Леді Дженна, хай і носила прізвище Фрей уже п'ятдесят років, залишалася справжнім Ланістером.

— Джеймі здобуде тобі замок..

— Звісна річ,— мовив лорд Емон.— Пане Джеймі, скоро ви переконаєтеся, що ваш лорд-батько недаремно покладався на мене. З новими підданими я буду суворий, однак справедливий. Блеквуд і Бракен, Джейсон Малістер, Ванс і Пайпер — скоро вони зрозуміють, що отримали в особі Емона Фрея справедливого зверхника. І мій батько теж, так. Він — лорд Переправи, однак я — лорд Річкорину. Обов'язок сина — коритися батькові, та обов'язок прапороносця — коритися своєму сюзерену.

«О боги!»

— Ви йому не сюзерен, сер. Прочитайте свою грамоту. Вам віддали Річкорин з усіма землями і прибутками, але не більше. Верховний лорд Тризуба — Пітер Бейліш. Річкорин переходить під зверхність Гаренхолу.

Це лорду Емону не сподобалося.

— Гаренхол — проклята руїна з привидами,— почав сперечатися він,— а Бейліш... та він рядовий рахівник, який з нього лорд — з його походженням...

— Якщо ви незадоволені умовами, ідьте на Королівський Причал і піднімайте це питання з моєю любою сестричкою.

Джеймі не мав сумнівів: Серсі проковтне Емона Фрея і пустить його кості на зубочистки. «Звісно, якщо не буде занадто заклопотана, злягаючись із Озмундом Кетлблеком».

— Нема чого турбувати її світлість такими дурницями,— пирхнула леді Дженна.— Еме, не хочеш піти подихати свіжим повітрям?

— Подихати повітрям?

— Або сходити до вітру, якщо хочеш. Нам з небожем слід обговорити родинні справи.

Лорд Емон спалахнув.

— Так, тут дуже гаряче. Піду надвір, міледі. Сер.

Його милість, згорнувши пергамент, коротко кивнув Джеймі й видибав з намету.

Важко було не відчувати до Емона Фрея презирства. В Кичері Кастерлі він з'явився в чотирнадцять років, щоб узяти шлюб з левицею, удвічі за нього молодшою. Тиріон жартував, що лорд Тайвін на весілля подарував йому нервовий пронос. Дженна теж зіграла свою роль. Джеймі міг пригадати не один бенкет, на якому Емон сидів похмуро, колупаючись у своїй тарілці, а його дружина в цей час перекидалася масними жартиками з яким-небудь місцевим лицарем, якого всадовили ліворуч од неї, і обоє раз у раз вибухали гучним реготом. Ви не думайте: вона подарувала Фрею чотирьох синів. Ну, принаймні вона запевняє, що це його сини. Ніхто в Кичері Кастерлі не наважиться піддати її слова сумніву, а особливо сам сер Емон.

Не встиг він вийти, як його леді-дружина закотила очі.

— Мій володар і господар. І що собі думав твій батько, коли підносив його до лорда Річкорину?

— Мабуть, він більше думав про ваших синів.

— Я теж про них думаю. З Ема лорд вийде жакливий. Тай, може, виявиться і кращим — якщо йому вистачить здорового глузду вчитися в мене, а не в батька,— мовила вона, роззираючись по намету.— Вино в тебе є?

Джеймі, відшукавши карафу, однією рукою налив титці вина.

— Навіщо ви сюди приїхали, міледі? Вам слід було лишатися в Кичері Карстерлі аж до кінця боїв.

— Щойно Ем дізнався, що він тепер лорд, то просто мусив негайно їхати й вимагати свій престол,— леді Дженна, зробивши

ковток, витерла рота рукавом.— Ліпше б твій батько віддав нам Дарі. Клеос був одружений з однією з ратаєвих дочок, якщо пам'ятаєш. Отож його убита горем дружина лютує, що її сини не отримають дідусєвих земель. Прибрамна Амі — Дарі тільки по материній лінії, а моя невістка Джейн — її тітка, рідна сестра леді Марії.

— Молодша сестра,— нагадав їй Джеймі,— до того ж Тай отримає Річкорин, а це трофей кращий, ніж Дарі.

— Це отруйний трофей. Дім Дарі занепав по чоловічій ліній, а дім Таллі — аж ніяк. Той баран — сер Райман — щодня вдягає Едмуру на шию зашморг, але не повісить його. Та й у Рослій Фрей у животі вже росте пструг. Ніколи мої онуки не почуватимуться в Річкорині в безпеці, поки в живих лишається бодай один Таллі.

Вона мала рацію, Джеймі це розумів.

— Якщо Рослій народить дівчинку...

— ...вона може одружитися з Таєм — звісно, якщо на це дасть згоду лорд Волдер. Так, я про це вже думала. Але ж може народитися й хлопчик, і його маленький прутик зіпсує всю картину. А якщо сер Бринден витримає облогу, то може заявити права на Річкорин від свого імені... або ж від імені маленького Роберта Арина.

Джеймі пригадував маленького Роберта на Королівському Причалі: в чотири роки він ще мамину цицьку смоктав.

— Арин до повноліття не доживе. Та й навіщо лордові Соколиного Гнізда Річкорин?

— А навіщо людині, яка має горщик золота, ще й другий? Люди захланні. Тайвіну слід було віддати Річкорин Кевану, а Дарі — Ему. Якби він запитав мене, я б йому саме це й порадила, але з ким твій батько взагалі радився, крім Кевана? — вона глибоко зітхнула.— Зрозумій, я не дорікаю Кевану за те, що хотів для свого хлопчика безпечнішого престолу. Я його занадто добре знаю.

— Але, схоже, чого хоче Кеван і чого хоче Лансель — то дві цілком різні речі.

І він розповів тітці про Ланселеве рішення відмовитися від дружини, земель і титулу й стати воїном Віри.

— Якщо ви й досі не від того, щоб отримати Дарі, напишіть Серсі й обґрунтуйте свою позицію.

Леді Дженна заперечно помахала кухлем.

— Ні, цей кінь уже пішов. Ем забрав у свою дурну голову, що він правитиме у приріччі. А Лансель... гадаю, ми вже давно зрозуміли, що до цього йдеться. Зрештою, присвятити життя охороні верховного септона — це все одно що присвятити життя охороні короля. Боюся, Кеван страшенно гніватиметься. Як розгнівався Тайвін, коли тобі стукнуло в голову вбратися в біле. У Кевана принаймні є ще один спадкоємець — Мартин. Можна його замість Ланселя одружити з Прибрамною Амі. Семеро заступіть! — тітка знову зітхнула.— І до речі про Сімох: чого це Серсі дала дозвіл Вірі на поновлення воєнізованих орденів?

— Певно, мала на це причини,— знизав плечима Джеймі.

— Причини? — леді Дженна непристойно пирхнула.— Сподіваюся, дуже вагомі. Зоря і Меч не давали жити навіть Таргарієнам. Ба сам Завойовник був з Вірою обережний, щоб не починати протистояння. А коли помер Ейгон і лорди повстали проти його синів, обидва ордени опинилися в самій гущавині заколоту. Їх підтримали особливо побожні лорди й велика кількість простолюду. Королю Мейгору зрештою довелося призначити за них винагороду. Якщо я правильно пригадую з уроків історії, він платив по дракону за голову кожного Воїнового сина, який не здається, і срібного оленя — за голову бідаря. Загинули тисячі, але ще майже стільки само блукало королівством, так і не здаючись, аж поки Залізний трон не прикінчив Мейгора й король Джейгейрис не згодився помилувати всіх, хто складе зброю.

— Я вже це все й позабував,— зізнався Джеймі.

— Не тільки ти, а й твоя сестра також,— Дженна зробила ще ковток вина.— А це правда, що Тайвін у труні посміхався?

— У труні він гнів. От у нього рот і розтягнувся.

— Оце і все? — вона, схоже, засмутилася.— Всі кажуть, Тайвін ніколи не всміхався, але він таки всміхався — коли брав шлюб з твоєю матір'ю і коли Ейрис призначив його правицею. Тайгет казав, він посміхався й тоді, коли на леді Елін, цю сучку-інтриганку, обрушився Тарбек-Холл. А ще він усміхався, коли народився ти, Джеймі, я на власні очі бачила. Ви з Серсі, рожевенькі й розчудесні, однакові як дві горошинки... ну, якщо не рахувати того, що між ніжок. Ну ви й заверещали на всі легені!

— *Чуйте наш рик*,— широко всміхнувся Джеймі.— Ти ще розкажи, що він і посміятися любив.

— Ні. Сміху Тайвін не жалував. Забагато наслухався, як люди сміялися з твого дідуса,— нахмурилася вона.— Запевняю тебе, цей балаган з облогою йому б не сподобався. Коли вже приїхав, як ти збираєшся його закінчувати?

— Домовлюся з Чорнопстругом.

— Не вийде.

— Я йому гарні умови запропоную.

— Домовленість вимагає довіри. Фреї під власним дахом замордували своїх гостей, а ти, ну... не хочу тебе образити, любий, але ж ти і справді убив одного короля, якого присягався боронити.

— І Чорнопструга теж уб'ю, якщо не здасться,— сказав Джеймі різкіше, ніж хотілося б, але він не збирався терпіти закиди щодо Ейгона Таргарієна.

— І як саме — язиком? — презирливо поцікавилася вона.— Може, я і стара гладуха, але в голові у мене зовсім не каша, Джеймі. Так само як і в Чорнопструга. Порожніми погрозами його не візьмеш.

— І що ти порадиш?

Вона знизала дебелими плечима.

— Ем хоче відрубати Едмуру голову. Можливо, цього разу він таки має рацію. З тою шибеницею сер Райман нас на посміх виставив. Отож тобі слід довести серу Бриндену, що твої погрози не беззубі.

— Після вбивства Едмура сер Бринден може тільки більше затятися.

— Затятість — така риса, якої Бринден Чорнопструг і так завжди мав подостатком. Гостер Таллі міг би підтвердити,— леді Дженна допила вино.— Що ж, я не збираюся тебе вчити мистецтва ведення війни. Я своє місце знаю... на відміну від твоєї сестри. Це правда, що Серсі спалила Червону фортецю?

— Лише Вежу правиці.

Тітка закотила очі.

— Ліпше б вона її залишила, а спалила самого правицю. Гарис *Свіфт*? Якщо хтось і заслуговує на свій герб, то це сер Гарис. Когут! А сер Гайлз Розбі, Семеро заступить... я думала, він давно переставився. Мерівезер... його діда, щоб ти знав, твій батько прозивав Гоготуном. Він тільки й умів гоготати над королівськими дотепами.

Наскільки пригадую, доготався аж до вигнання. Серсі ввела в раду ще і якогось байстрюка, а в королівську варту — перекупного меча. З нею тепер Віра озброєна, а браавосяни по всьому Вестеросу відкликають позики. А цього нічого б не трапилася, якби їй вистачило глузду призначити правицею твого дядька.

— Сер Кеван відмовився від посади.

— Так, він казав. Але не розповів чому. Він узагалі мало що розповів. Не схотів,— скривилася леді Дженна.— Кеван завжди виконував усі розпорядження. Відмовитися від свого обов'язку — це зовсім на нього не схоже. Тут пахне чимось дуже недобрим.

— Він казав, що втомився.

«Він знає,— сказала Серсі, стоячи над батьковим тілом,— він знає про нас».

— Втомився? — тітка піджала губи.— Ну, має право. Важко Кевану було все життя жити в тіні Тайвіна. Для всіх братів це було важко. Тайвін відкидав дуже довгу чорну тінь, тож їм доводилося боротися, щоб дотягтися до сонця. Тайгет мріяв стати самодостатнім, але так і не зміг зрівнятися з твоїм батьком, і з роками через те він тільки злішим робився. Геріон жартував. Ліпше посміятися з гри, ніж зіграти в неї — і програти. Але Кеван усе збагнув від самого початку, отож зайняв місце біля твого батька.

— А ти?

— Гра не призначалася для дівчаток. Для тата я була красунею-королівною... і для Тайвіна також, поки не розчарувала його. А брат так і не звик до розчарувань,— вона зіп'ялася на ноги.— Я сказала все, заради чого прийшла, й більше не забиратиму в тебе часу. Зроби те, що зробив би Тайвін.

— А ти його любила? — несамохіть запитав Джеймі.

Тітка кинула на нього дивний погляд.

— Мені було сім років, коли Волдер Фрей переконав нашого лорда-батька заручити мене з Емом. З другим сином, навіть не зі спадкоємцем. Батько сам був третім сином, а молодші діти завжди прагнуть, щоб їх похвалив хтось старший. Фрей відчув у ньому цю слабкість — і батько погодився, просто щоб зробити йомуприємність. Про мої заручини оголосили на бенкеті, в присутності половини Заходу. Елін Тарбек розреготалася, а Червоний Лев розгнівано вибіг із зали. Решта тримали язика на припоні. Лише Тайвін наважився

заперечити проти шлюбної угоди. Десятирічний хлопчак! Батько побілів як молоко, а Волдер Фрей аж затрусився,— вона посміхнулася. — Як я можу після такого його не любити? Я не кажу, що підтримувала всі його рішення чи що мені було приємно дивитися, на кого він перетворився... проте кожній маленькій дівчинці потрібен старший брат, щоб захищати її. Тайвін був справжнім старшим братом навіть у зовсім юному віці,— мовила вона й зітхнула.— Хто захистить нас тепер?

— У нього залишився син,— поцілував її Джеймі в щоку.

— Так, щира правда. Якщо по правді, цього я і боюся.

Дивне було зауваження.

— Чого ж тобі боятися?

— Джеймі,— потягнула вона його за вухо,— любчику, я пам'ятаю тебе ще немовлям у Джоанни на грудях. Усміхаєшся ти точно як Геріон, а б'єшся — як Тайгет; у тобі є дещо й від Кевана, бо в іншому разі ти не вбрав би цього плаща... але справжній син свого батька — це Тиріон, а не ти. Одного разу я так і сказала Тайвінові в обличчя, й він після того півроку зі мною не розмовляв. Чоловіки такі несосвітенні бевзі! Навіть оті, які народжуються раз на тисячу років.

Кет з каналів

Прокинулася вона ще до сходу сонця, в маленькій кімнатці під дахом, в якій мешкала разом з доньками Браско.

Кет завжди прокидалася перша. Спати разом з Талеєю і Бреєю під ковдрами було тепленько й затишно. Долинали тихеньке їхнє сопіння. Коли Арія, пробудившись, сіла й почала шукати під ногами капці, Брея сонно забуркотіла й перекотилася на другий бік. Від холоду сірих кам'яних стін у Кет шкіра сиротами взялася. Дівчинка швидко вдягнулася в темряві. Коли натягала через голову сорочку, розплющила очі Талея і попросила:

— Кет, будь ласочка, принеси мій одяг.

Вона була маленька незграба: обтягнені шкірою кістки й гострі лікті, ще й постійно нарікала, що мерзне.

Кет принесла їй одяг, і Талея нап'яла його під ковдрою. Удвох дівчатка витягнули з ліжка Талеїну старшу сестру Брею під її сонні погрози.

Заки всі троє нарешті спустилися драбиною з горищної кімнатки, Браско з синами вже сиділи в човні в маленькому каналі на задвірках. Браско гиркнув до дівчат, щоб поквапилися: він так щоранку гиркав. Його сини допомогли Талеї і Бреї залізти в човен. Завданням Кет було відв'язати човна від палі, кинути кінець Бреї і чоботом відштовхнути човна від причалу. Браскові сини налягли на жердини. Кет, розігнавшись, перестрибнула з причалу на палубу, яка швидко віддалялася.

Потому лишалося тільки сидіти й позіхати, поки Браско з синами вів човен крізь передранкові мороки плутаниною маленьких каналів. День заповідався гарний, що траплялося рідко: свіжий, ясний і сонячний. У Браавосі погода була трьох типів: туман —

малоприємний, дощ — іще гірший, а крижаний дощ — жахливий. Але час до часу траплявся ранок, коли на світанку блакитне небо рожевіло, а в свіжому повітрі пахло сіллю. Такі дні Кет любила найбільше.

Досягнувши прямого відтинку широкої води, тобто Довгого Каналу, повернули праворуч на рибний базар. Кет сиділа, схрестивши ноги, придушуючи позіхання й намагаючись пригадати подробиці зі сну. «Знов мені наснилося, що я — вовчиця». Найкраще запам'яталися аромати: дерев і землі, братів по зграї, запахи коня, оленя й людини, усі такі різні, а ще терпкий і гострий — завжди однаковий — душок страху. Іноді вовчі сни бували настільки яскравими, що у вухах Кет виття братів дзвеніло ще й по тому, як вона прокинеться, а одного разу Брея заявила, що уві сні Кет гарчала й шарпалася під ковдрою. Кет подумала: яка дурнувата брехня! — поки Талея теж це не підтвердила.

«Мені тепер не можна бачити вовчі сни,— сказала собі дівчинка. — Я ж нині кицька, а не вовчиця. Кицька з каналів, яка зветься Кет». А вовчі сни снилися Арії Старк. Та хай як вона старалася, а не могла звільнитися від Арії. Чи вона спала в підвалі храму, чи в маленькій горищній кімнатці разом з доньками Браско — все одно ночами її переслідували вовчі сни... а іноді й не тільки.

Вовчі сни були приємні. У вовчих снах вона була прудка і сильна — ганяла за дичиною на чолі своєї зграї. А от інші сни вона терпіти не могла — ті, в яких у неї було не чотири лапи, а дві ноги. У них вона постійно шукала маму, блукаючи спустошеним краєм, серед болота, крові та вогню. У цих снах завжди дощило, й чулися мамині зойки, але чудовисько з собачою головою не пускало її врятувати маму. У цих снах вона завжди плакала, як маленька перелякана дівчинка. «Коти не плачуть,— сказала собі Кет,— так само як і вовки. Це просто дурнуватий сон».

Довгий канал вів Брасків човен мимо позеленілих мідних склепінь Палацу правди і високих квадратних веж Престейнів і Антаріонів, попід велетенськими сірими арками солодкої ріки у квартал, відомий як Мулисте місто,— будинки тут були менші й не такі пишні. Пізніше канал переповниться гондолами й барками, але в передсвітанковій темряві весь він належав тільки їм — належав Кет і її супутникам. Браско любив припливати на рибний базар, коли Титан щойно оголошував схід сонця. Ревіння котилося над лагуною, віддаляючись і слабшаючи, але і цього було досить, щоб розбуркати сонне місто.

Заки Браско з синами припнули човна біля рибного базару, тут уже мурашилося від торгівців оселедцем і продавчинь тріски, збирачів устриць і молюсків, від стюардів, кухарів, молодиць і матросів з галер — вони голосно торгувалися, роздивляючись ранішній улов. Браско ходив від човна до човна, оглядаючи морепродукти й час до часу постукуючи по діжці а чи ящику своєю ковінською.

— Оце візьму,— казав він.— Так.

Грюк-грюк.

— Оцього мені.

Грюк-грюк.

— Ні, не цього. Отого.

Грюк.

Неговіркий він був. Талея казала, батько такий самий скупий на слова, як і на гроші. Устриці, молюски, краби, мідії, серцівки, іноді креветки... Браско купував усе — залежно від того, що сьогодні мало кращий вигляд. А діти носили ящики й діжки, які він обрав, назад на човен. Браско мав хвору спину, тож і не міг підняти нічого, важчого за кухоль темного елю.

Заки відчалювали додому, Кет уже смерділа ропою і рибою. Але вона вже так до цього звикла, що й не відчувала. Робота її не дратувала. Коли натягається важкого й починають боліти м'язи і спина, вона казала собі, що так набирається сили.

Коли всі ящики нарешті було повантажено, Браско відштовхувався від причалу, й сини на жердинах поверталися Довгим Каналом назад. Брея з Талеєю сиділи на носі, перешіптуючись. Кет знала, що шепочуться вони про Бреїного хлопця, на здибанки до якого вона лазить на дах, коли засне батько.

«Перш ніж повернешся, маєш дізнатися три нові речі»,— наказував Кет добрий чоловік, відсилаючи дівчинку в місто. І вона вчилася нового. Іноді просто трьох нових слів браавоською мовою. Іноді приносила додому моряцькі оповідки про великий всесвіт водяний поза островами Браавоса, про його дива і чуда, про війни, і дощі з ропух, і вилуплення драконів. А іноді вона дізнавалася три нові жарти, три нові загадки або ж секрети того чи того ремесла. А іноді, й доволі часто, відкривала таємниці.

Браавос весь був містом таємниць — містом туманів, машкар і шепотів. Саме його існування ціле століття лишалося таємницею, як

дізналася дівчинка, а про його розташування ніхто не відав утричі довше. «Дев'ять вільних міст — діти колишньої Валерії,— учив її добрий чоловік,— а Браавос — байстрюк, який утік з дому. Ми — напівкровки, сини рабів, повій і злодіїв. Пращури наші з півсотні різних країв знайшли собі тут притулок, тікаючи від повелителів драконів, які хотіли їх поневолити. Вони принесли з собою півсотні різних богів, та був один бог, спільний для них усіх».

«Багатоликий».

«І багатойменний,— казав добрий чоловік.— У Когорі його називають Чорним Цапом, у Ї-Ті — Левом Ночі, у Вестеросі — Невідомцем. Урешті-решт йому поклоняться всі люди — моляться вони Сімом, чи Царю світла, чи Місячній Матері, чи затонулому богу, чи Великому Вівчарю. Йому належить усе людство... або на землі десь би мешкали люди, які живуть вічно. Знаєш людей, які живуть вічно?»

«Ні,— відповідала вона.— Всі люди помруть».

Добрий чоловік завжди чекав на Кет, коли вона безмісячної ночі, на молодик, прокрадалася назад у храм на пагорбі. «Що ти дізналася такого, чого не знала, коли йшла від нас?» — завжди питав він її.

«Тепер я знаю, що саме кладе Безокий Беко у свій гострий соус до устриць,— розповідала вона.— Знаю, що лицедії у „Синьому ліхтарі“ гратимуть „Лорда сумного образу“, а лицедії в „Кораблі“ збираються їм відповісти виставою „Сім п'яних веслярів“. Знаю, що книгар Лото Лорнел ночує вдома у шкіпера Моредо Престейна щоразу, коли шановний шкіпер виходить у море, а як „Лисиця“ повертається додому, зразу ж виселяється».

«Такі речі корисно знати. А ти хто?»

«Ніхто».

«Брешеш. Ти Кет з каналів, я тебе добре знаю. Іди спи, дитинко. Завтра ще послужиш».

«Всі люди послужать». І вона служила — три дні з кожних тридцятьох. На молодик вона ставала ніким — служницею багатоликого бога в чорно-білій мантії. Ішла поруч з добрим чоловіком крізь духмяну ніч, несучи залізний ліхтар. Обмивала померлих, перебирала їхній одяг, рахувала їхні монети. Іноді й далі допомагала Умі куховарити — різала великі білі гриби та знімала з кісток рибу. Та це було тільки в безмісячні ночі, на молодик. Решту часу була вона сиріткою в обдертих і завеликих на неї чоботах, у брунатному плащі з

обтріпаним подолом, яка тягає свій візок по Лахмітниковій гавані, викрикуючи: «Молюски, мідії, креветки!»

Сьогодні ніч буде безмісячна, знала Кет: учора залишався заледве серпик. «Що ти дізналася такого, чого не знала, коли йшла від нас?» — запитає її добрий чоловік, щойно уgliedівши. «Тепер я знаю, що Браскова дочка, коли батько засне, зустрічається на даху з хлопцем,— думала вона.— Талея каже, Брея дозволяє йому себе торкатися, хоча він звичайнісінький горищний щур, а всі щури злодії». Але це тільки одна річ, а Кет слід дізнатися ще дві. Вона не хвилювалася. На пристані завжди можна взнати багато нового.

Коли човен повернувся додому, Кет допомогла Брасковим синам його розвантажити. Сам Браско з доньками розділив морепродукти на три візки, розклавши їх шарами на водоростях.

— Повернетесь, коли все продасте,— мовив Браско до дівчат, як і щоранку, й вони рушили розпродувати улов. Брея покотить візок у Фіолетову гавань — продаватиме браавоським морякам, які стоять там на якорі. Талея гулятиме провулками навколо Місячного ставка або ж піде торгувати серед храмів на острові Богів. Кет рушила до Лахмітникової гавані, як робила це дев'ять днів з десятиох.

Лише браавосьянам дозволялося користуватися Фіолетовою гаванню — від Затонулого Міста до Палацу володаря моря, а кораблі з інших вільних міст і з усього світу мали користуватися Лахмітниковою гаванню — портом біднішим, гіршим і бруднішим, ніж Фіолетовий. Тут і галасу було більше: на причалах і у провулках купчилися моряки й купці з півсотні різних країв, змішуючись із місцевими, які їх обслуговували і облигували. Кет тут подобалося більше, ніж будь-де у Браавосі. Подобався гомін і дивні запахи, і як з вечірнім припливом причалювали кораблі, і як інші кораблі відпливали. Подобалися їй і моряки: галасливі тайросяни з гучними голосами й пофарбованими бакенбардами; біляві лісянці, які завжди намагалися збити ціну; кремезні волохаті матроси з Порт-Ібена, які лаялися низькими хрипкими голосами. А понад усіх вона любила приїжджих з Літніх островів з їхньою гладенькою шкірою, темною як тикове дерево. Вбиралися вони в плащі з пір'я — червоного, зеленого і жовтого, а високі щогли й білі вітрила їхніх лебідок були просто розкішні.

А іноді сюди припливали й вестеросці — гребці й матроси караків зі Старгороду, торгових галер із Сутінь-долу, Королівського Причалу й

Мартингорода, череваті коги-виновози з Арбору. Кет добре вивчила, як браавоською називаються молюски, серцівки й мідії, однак у Лахмітниковій гавані вона розхвалювала свій товар мовою торгівлі, якою розмовляли на причалі, в доках і тавернах,— грубою сумішшю слів і фраз із дюжини різних мов, присмаченою жестами — переважно образливими. Оце Кет і любила тут. Якщо до неї хтось чіплявся, отримував дулю або ж яскраву характеристику — «віслючий прутень» або «верблюжа срака». «Може, верблюда я й не бачила ніколи,— казала Кет,— але за смородом верблюжу сраку впізнати неважко».

Іноді — дуже рідко — хтось міг і розсердитися, але для таких випадків вона мала складаного ножика. Тримала його вона добре нагостреним і користуватися вміла. Їй показав це Рудий Рого одного разу у «Веселому порту», поки вона чекала, коли звільниться Лана. Навчив її ховати ножика в рукаві й за потреби непомітно витягати, а ще — як розітнути гаманець так м'яко й швидко, що всі монетки висиплються, а власник того й не помітить. Це було корисне вміння, навіть добрий чоловік з цим погодився,— особливо поночі, коли виходили брави й горищні шури.

Кет багато з ким заприятелювала на причалі: з линварями й лицедіями, вантажниками й вітрильщиками, шинкарями, броварями й пекарями, прошаками й повіями. Вони купували в неї молюски й мідії, розповідали придибашки про Браавос і побрехеньки про своє життя, сміялися з її вимови, коли вона заговорювала браавоською. Але Кет цим не переймалася. Крутила їм дулі, обзивала верблюжими сраками — на що вони тільки громовито реготали. Джайлоро Дотар навчив її непристойних пісеньок, а його брат Джайліно розповів, де найкраще ловити вугрів. Лицедії з «Корабля» показали їй сценічні пози й навчили монологів з «Ройнарської балади», «Двох жінок Завойовника» і «Гулящої гамазейниці». Дрібний сумноокий чоловік на прізвисько Письмак, який писав для корабля усі сороміцькі комедії, хотів навчити Кет цілуватися, але Таганаро швидко поклав навчання край, тріснувши його тріскою. Косомо Комедіант навчив її штукарства. Він ковтав мишку й потім витягав її у Кет з вуха. «Це чари»,— запевняв він. «Аж ніяк,— відповідала Кет.— Миша весь цей час була у вас у рукаві — я бачила, як вона ворушиться».

«Устриці, молюски, мідії» — ось три чарівні слова, які вивчила Кет, і як будь-які три чарівні слова, вони відкривали їй дорогу майже

всюди. Вона піднімалася на облавок кораблів з Ліса, Старгорода й Порт-Ібена і продавала своїх устриць просто на палубі. Іноді котила свій візочок попри вежі можновладців, пропонуючи печених моллюсків чатовим при брамах. Одного разу навіть торгувала на сходах Палацу правди. А коли інший рибник хотів її нагнати, вона перекинула йому візок, розсипавши устриці по всій бруківці. У Кет купували митники з Митного порту та гребці з Затонулого Міста, де над зеленою лагуною стирчали затоплені водою бані й вежі. Одного разу, коли Брея злягла в ліжку через місячне, Кет з її візком поїхала у Фіолетову гавань — продавати крабів і креветок веслярам з прогулянкової барки володаря моря, з прови до правилки розмальованої веселими обличчями. В інші дні вона вздовж солодкої ріки йшла до Місячного ставка. Продавала і пиндючним бравам у смугастих атласах, і ключникам та юстиціаріям у блякло-коричневих і сірих плащах. Але завжди поверталася в Лахмітникову гавань.

— Устриці, моллюски, мідії,— кричала дівчинка, штовхаючи візок уздовж пристані.— Черепашки, креветки, серцівки!

Її крики привернули увагу брудного рудого kota, який прилаштувався за нею. Незабаром з'явився ще один — сумний сірий замазур з обрубком хвоста. Котам подобався запах Кет. Бувало, до заходу сонця вона збирала коло себе з дюжину котів. Час до часу кидала їм устрицю — подивитися, хто вхопить. Як вона зауважила, великі котяри перемагали в цьому змаганні рідко: здебільшого трофей діставався маленьким спритникам — худим, злим і голодним. «Як от я»,— думала Кет. Більше за всіх вона любила старого кощавого kota з обгризеним вухом: він нагадував їй отого, за яким вона колись ганялася по всій Червоній фортеці. «Ні, то була не я, а якась інша дівчинка».

З тих кораблів, що тут учора стояли, два вже пішли, побачила Кет, зате причалило п'ять нових: маленька карака під назвою «Мідяна мавпа»; величезний ібенський китобій, просмерділий смолою і китовим лоєм; два побиті коги з Пентоса та струнка зелена галера зі Старого Волантиса. Кет зупинялася перед кожним трапом, розхвалюючи свої скойки й устриці — раз торговою мовою, а раз загальною мовою Вестероса. Один з членів команди на китобої почав так голосно на неї сваритися, що розігнав усіх її котів, а один з веслярів-пентосян спитав, скільки вона хоче за скойку в неї між ніг,

зате біля інших кораблів їй пощастило більше. Помічник капітана на зеленій галері проковтнув з дюжину устриць і заодно розповів, що капітана вбили лісянські пірати, які біля Східців намагалися взяти судно на бордаж.

— Це був той виродок Саан на «Мамусиному сині» та на своїй великій «Валерійці». Ми ледве вирвалися.

Маленька «Мідяна мавпа» виявилася з Мартингорода, й вестероська команда зраділа, що хтось тут розмовляє загальною мовою.

Один з матросів поцікавився, як так сталося, що дівчинка з Королівського Причалу торгує мідіями в доках Браавоса, отож Кет довелося розповідати свою легенду.

— Ми тут стоятимемо чотири дні й чотири довгі ночі,— мовив до неї інший матрос.— Куди тут можна чоловікові піти розважитися?

— Лицедії в «Кораблі» грають виставу «Семеро п'яних веслярів»,— сказала Кет,— а в «Плямованій пивниці», це коло брами Затонулого Міста, проводять бої вугрів. А якщо хочете, можете сходити на Місячний ставок — там поночі проводять дуелі брави.

— Це все добре,— мовив інший матрос,— але Вот мав на увазі жінок.

— Найкращі повії у «Веселому порту», це там, де на мертвому якорі стоїть лицедійський «Корабель»,— тицьнула вона пальцем. У доках повії трапляються лихі, а новачки щойно з моря звідки знатимуть, кого обминати? Найгірша була Саврона. Усі казали, що вона пограбувала й убила з дюжину чоловіків, а тіла зіштовхнула в канали на поживу вуграм. П'яничка, коли твереза, бувала мила, та як лигне вина!.. А Болячка Джейн — то взагалі чоловік.— Спитайте Мері. Повне її ім'я — Мералін, але всі кличуть її Мері,— сказала Кет, у якої Мері щоразу купувала дюжину устриць і ділилася з усіма дівчатами в борделі. Добре в неї серце, згоджувалися всі. «А ще — найбільші цицьки в Браавосі»,— хвалилася сама Мері.

Дівчата в неї теж були гарні: Соромлива Бетані й Морячка; одноока Іна, яка на краплі крові ворожила на майбутнє; гарненька маленька Лана; ба навіть Асадора — вусата ібенка. Може, вони й не красуні, але завжди були добрі до Кет.

— У «Веселий порт» ходять усі вантажники,— запевнила Кет матросів з «Мідяної мавпи». — «Хлопці знетяжують кораблі,— каже

Мері,— а мої дівчата — хлопців».

— А оті шикарні повії, про яких співці співають,— запитав наймолодший — рудий і веснянкуватий хлопчина, щонайбільше шістнадцятирічний,— вони такі вродливі, як усі торочать? І де їх шукати?

Товариші, поглянувши на нього, розреготалися.

— Сьоме пекло, хлопче,— мовив один.— Може, капітан і міг би собі дозволити куртизанку, та тільки корабля продавши. Такі розкішниці для лордів, а не для таких, як ото ми.

Куртизанки Браавоса славилися на весь світ. Їх оспівували співці, золотарі та ювеліри осипали їх дарунками, ремісники благали честі виконати для них замовлення, купецькі королі платили справді королівські гроші, щоб на балах, бенкетах і виставах узяти їх під ручку, а брави заради них ладні були одне одного зарізати. Котячи візок уздовж каналів, Кет іноді бачила кого-небудь з них: пропливали мимо, поспішаючи ввечері до коханця. Кожна куртизанка мала свою барку і своїх слуг, які штовхали її на жердинах, доправляючи хазяйку на побачення. Поетка в руці завжди тримала книжку, Місячна Тінь вбиралася лише у біле і сріблясте, а Цариця-Моряниця ходила тільки в оточенні своїх русалок — чотирьох щойно розквітлих дівчат, які робили їй зачіски й носили шлейф її сукні. Навіть Пані-під-вуаллю була прегарна, однак обличчя її бачили тільки ті, кого вона обирала собі в коханці.

— Якось я продала одній куртизанці три креветки,— сказала Кет до моряків.— Вона саме виходила з барки й покликала мене.

Браско чітко їй пояснив: говорити до куртизанок забороняється, хіба що як вони самі до тебе заговорять, але та жінка усміхнулася до Кет і заплатила сріблом — удесятеро більше, ніж ті креветки були варті.

— І хто ж вона була така? Королева Креветок?

— Чорна Перлина,— озвалася Кет.

Мері казала, що Чорна Перлина — то найславетніша куртизанка. «Вона з роду драконів,— розповідала жінка.— Перша Чорна Перлина була піратською королевою. Її узяв за коханку вестероський королевич, і вона від нього народила дочку, яка, коли виросла, стала куртизанкою. Потім уже її донька пішла за її прикладом, а затим і її донька — аж до сьогодні. Що вона тобі сказала, Кет?»

«Сказала: „Я візьму три креветки“ і „В тебе є гострий соус, маленька?“»,— відповіла дівчинка.

«А що ти відповіла?»

«Я сказала: „Ні, міледі“ та „Не називайте мене маленькою. Мене звати Кет“... Мені треба ще возити з собою гострий соус. Беко має соус і продає утричі більше устриць, ніж Браско».

Кет розповіла про Чорну Перлину і доброму чоловікові. «Насправді її звати Беллегера Отерис»,— повідомила вона. Це була одна з тих трьох речей, які вона того разу дізналася.

«Щира правда,— м'яко мовив жрець.— Мати її звали Беллонарою, але найперша Чорна Перлина теж була Беллегерою».

Кет розуміла, що морякам з «Мідяної мавпи» байдуже, як там звали матір куртизанки. Отож вона змінила тему й поцікавилася в них новинами про Сім Королівств і про війну.

— Війну? — засміявся один з них.— Яку війну? Нема там ніякої війни.

— Принаймні не в Мартингороді,— сказав інший.— І не у Видолі. Маленький лорд не втручається в бої, так само як і його матір не втручалася.

«Так само як і його матір не втручалася...» Леді Видолу — мамина рідна сестра!

— Леді Лайса,— промовила Кет,— вона що...

— ...померла? — закінчив за неї веснянкуватий хлопчак, який забивав собі голову куртизанками.— Ага. Її убив придворний співець.

— О!

«Мене це не обходить. У Кет з каналів ніколи не було тітки. Ніколи не було». Кет підняла ручки візка й покотила його геть від «Мідяної мавпи», підстрибуючи на бруківці.

— Устриці, мідії, молюски! — гукала вона.— Устриці, мідії, молюски!

Більшість товару вона продала вантажникам, які знетяжували великий ког з Арбору, а решту — робітникам, що лагодили мирську торгову галеру, яку побило штормом.

Трохи далі вона побачила Таганаро, який сидів, прихилившись до палі, а поряд лежав Касо — цар тюленів. Таганаро купив трохи мідій, а Касо загарчав і дозволив поторсати себе за ласти.

— Переходь працювати до мене, Кет,— запросив Таґанаро, висмоктуючи мідію зі скійки. Відтоді як П'яничка проштрикнула ножом руку Малому Нарбо, він шукав собі нового напарника.— Я тобі платитиму більше, ніж Браско, та й рибою від тебе не тхнутиме.

— А Касо подобається мій запах,— озвалася вона. Цар тюленів гавкнув на згоду.— Як там рука Нарбо — ліпше?

— Три пальці не згинаються,— поскаржився Таґанаро, закінчуючи з однією мідією і переходячи до наступної.— Яка користь із гаманника, якщо в нього пальці не слухаються? По кишнях Нарбо лазив вправно, а от до повій підлазити не навчився.

— І Мері так каже,— мовила Кет, засмутившись. Їй подобався Малий Нарбо, хай він і злодюжка.— І що ж він робитиме?

— Піде в гребці, каже. Для цього і двох пальців вистане, він вважає, а володар моря завжди шукає собі гребців. А я йому кажу: «Ні, Нарбо, ні! Море холодніше за цнотливицю й жорстокіше за повію. Ти вже тоді ліпше всю руку відітни собі та йди старцювати». Он Касо знає, що я правий. Так, Касо?

Тюлень гавкнув, і Кет не стримала посмішки. Перш ніж іти геть, вона жбурнула йому серцівку.

Коли Кет нарешті досягла «Щасливого порту», через дорогу від якого стояв на якорі «Корабель», день уже хилився до вечора. Кількоро лицедіїв сиділи на борту свого перехнябленого блокшива, передаючи з рук у руки бурдюк вина, але, побачивши Кет з візком, спустилися купити собі трохи устриць. Вона поцікавилася, як ідуть «Семеро п'яних веслярів». Джос Понура похитав головою.

— Квенс нарешті заскочив Алакво в ліжку зі Слоєю. Накинулися один на одного з балаганними мечами, а тоді обидва звільнилися. Схоже, сьогодні в нас буде тільки п'ятеро п'яних веслярів.

— Мало веслярів — компенсуємо п'ятикою,— заявив Мирмело. — Принаймні я з таким завданням точно впораюся.

— Малий Нарбо хоче стати веслярем,— сказала Кет.— Візьмете його до себе — матимете шістьох.

— Ти йди ліпше до Мері,— мовив до неї Джос.— У неї без устриць настрої псується.

Та коли Кет прослизнула в бордель, Мері сиділа у вітальні, заплющивши очі та слухаючи Дареона, який награвав на лірі. Іна теж була тут — заплітала в косу Ланине прегарне довге золоте волосся.

«Знов дурнуваті пісні про кохання!» Лана завжди просила співця заграти яку-небудь дурнувату пісню про кохання. Серед повій вона була наймолодша — їй допіру виповнилося чотирнадцять. За неї Мері просить утричі більше, ніж за інших дівчат, знала Кет.

Кет аж розлютилася, побачивши, що Дареон сидить отут нахабно, пускаючи бісики Лані, а його пальці танцюють по струнах ліри. Повії називали його «чорним співцем», та нині чорним його назвати було важко. Своїм співом він підзаробив грошенят — і ворон перетворився на павича. Сьогодні він був у пурпуровому плюшевому плащі, облямованому горностаєм, у смугастій біло-бузковій сорочці та строкатих бриджах брова, однак був у нього і шовковий плащ, і навіть кармазиновий оксамитовий плащ зі злототканою підбивкою. Чорними на ньому лишалися тільки чоботи. Кет чула, як він казав Лані, що решту викинув у канал. «Досить з мене темряви»,— заявив він.

«Він же вояк Нічної варти,— подумала Кет, а Дареон співав про якусь дурнувату леді, що викинулася з якоїсь дурнуватої вежі, бо загинув її дурнуватий королевич.— Тій леді треба було повбивати всіх, хто винен у його смерті. А співцю треба було сидіти на Стіні». Коли Дареон уперше з'явився у «Веселому порту», Арія мало не запитала в нього, чи не забере він її з собою назад у Східну варту, аж тут почула, як він каже Бетані, що повертатися не збирається. «Тверді ліжка, солоні тріска й нескінченні чати — ось що таке Стіна,— сказав він.— Крім того, на Стіні й близько немає таких гарненьких лялечок, як ти. Як я можу від тебе поїхати?» Те саме він казав і Лані, чула Кет, і одній повії в «Котерії», і навіть Солов'їсі того вечора, коли грав у «Сімох ліхтарях».

«Шкода, що мене тут не було тоді, коли товстун його побив». Повії Мері й досі реготали, згадуючи. Іна казала, товстун червонів як буряк щоразу, як вона його торкалася, та коли улаштував бучу, Мері звеліла витягнути його надвір і кинути в канал.

Кет саме думала про товстуна, пригадуючи, як урятувала його від Тера й Орбело, аж тут до неї підійшла Морячка.

— Гарні він пісні співає,— промурмотіла вона стиха загальною мовою Вестеросу.— Возлюбили його боги, певно, коли нагородили таким голосом, ще й таким гарненьким личком.

«Личко в нього гарненьке, а душа гидка»,— подумала Арія, але вголос цього не сказала. Дареон одного разу пошлюбив Морячку, яка в

ліжко лягала тільки з тими, хто з нею одружиться. У «Веселому порту» бувало по три-чотири весілля за ніч. Іноді ритуал справляв пропитий червоний жрець Езеліно. Але частіше — Юстас, колишній септон із Заморського септу. Якщо ж під рукою не було ні жерця, ні септона, хтось із повій мусив збігати на «Корабель» і привести лицедія. Мері завжди казала, що лицедії — ще кращі жерці, ніж самі жерці, особливо Мирмело.

Весілля завжди були бучні й веселі, з пиятикою. Якщо нагодиться Кет зі своїм візком, Морячка вимагала, щоб черговий чоловік купував устриць — дуже помічних при консумації. Вона була добряга й реготуха, однак була в ній і потаємна печаль, бачила Кет.

Інші повії розповідали, що Морячка, коли в неї місячне, плаває на острів Богів, тож знає всіх богів, які там мешкають,— навіть і давно забутих у Браавосі. Розповідали, що вона там молиться за свого першого чоловіка — законного чоловіка, який пропав безвісти на морі, коли сама вона була зовсім дівчинкою, не старшою за Лану. «Вона гадає, що як помолиться правильному богу, може, той пошле вітер, який поверне до неї давнього коханого,— казала одноока Іна, яка була найдовше знайома з Морячкою,— та я молюся, щоб цього не сталося. Її коханий мертвий, я відчула це зі смаку її крові. Якщо він і повернеться колись до неї, це буде ходячий труп».

Дареонова пісня нарешті добігала кінця. Коли затихли останні ноти, Лана зітхнула, а співець, відклавши ліру, потягнув її до себе на коліна. Тільки-но він почав її лоскотати, як Кет голосно мовила:

— Є устриці, якщо хтось хоче.

Мері розплющила очі.

— От добре,— сказала жінка.— Неси сюди, дитино. Іно, принеси хліба й оцту.

Велике червоне сонце котилося по небу за шерегу щогл, коли Кет нарешті вийшла з «Веселого порту» з тугим гаманцем і порожнім візком — лишилися тільки сіль і водорості. Дареон теж уже йшов геть. Сьогодні ввечері він пообіцяв поспівати в «Зеленому вугрі», розповідав він, ідучи поряд з Кет.

— З «Вугра» я без срібла ніколи не виходжу,— похвалявся він,— а іноді туди приходять навіть капітани й власники суден.

Перейшли місточок і рушили кривою вуличкою на задвірках, а вечірні тіні все видовжувалися.

— Скоро я вже співатиму у Фіолетовій гавані, а там і в Палаці володаря моря,— провадив Дареон. Порожній возик Кет гуркотів по бруківці, виспівуючи власну торохку мелодію.— Вчора я ще їв оселедця з повіями, та за рік я їстиму імператорських крабів з куртизанками.

— А як там твій брат? — поцікавилася Кет.— Отой товстун. Він знайшов собі корабель у Старгород? Він казав, що мав відплисти ще на «Леді Ушанорі».

— Ми всі мали. За наказом лорда Сноу. Я говорив Сему: покинь старого, але гладкий дурень і чути не хотів,— пояснив Дареон, а в його волоссі сяяло останнє проміння призахідного сонця.— Що ж, тепер уже запізно.

— Атож,— сказала Кет, звертаючи в темряву маленького крученого провулку.

Заки Кет повернулася додому до Браско, над маленьким каналом уже збирався туман. Поставивши візка, вона пішла до Браско в рахункову кімнату й кинула перед ним на стіл гаманця. Чоботи поклала поряд.

— Добре,— погладив гаманця Браско.— А це що?

— Чоботи.

— Гарні чоботи на дорозі не валяються,— мовив Браско,— але ці на мене замалі.

Піднявши один, він оглянув його примруженим оком.

— Сьогодні молодик,— нагадала йому Кет.

— То йди молися,— Браско відсунув чоботи вбік і висипав з гаманця монети, щоб перерахувати.— *Валар догейрис.*

«*Валар моргуліс*»,— подумки відповіла Кет.

Коли вона простувала вулицями Браавоса, повсюди здіймалися тумани. Кет уже й тремтіти почала, коли нарешті штовхнула двері з віродерева, які вели в Чорно-білий палац. Сьогодні ввечері горіло всього декілька свічок — мерехтіли, як опалі зірки. У темряві всі боги здавалися якимись невідомцями.

У підземеллі вона зняла з себе блаженський плащ Кет, стягнула через голову її пропахлу рибою брунатну сорочку, скинула чоботи в соляних плямах, які теж належали Кет, зняла білизну Кет — і викупалася у лимонній воді, щоб змити з себе навіть запах Кет з каналів. Коли ж випірнула з купелі, рожева після мила і щітки, з

прилиплим до щік каштановим волоссям, Кет як і не було. Вона вбралася в чисте, взула м'які полотняні капці й рушила на кухню попросити в Уми поїсти. Жерці й послушники вже повечеряли, але кухарка приберегла для неї гарний шматок смаженої тріски та трохи товченої жовтої ріпи. Дівчинка проковтнула вечерю, вимила тарілку, а тоді пішла допомагати приблуді варити зілля.

Її завданням було переважно подати-принести — вона лазила по драбинах, вишукуючи трави й листочки, які потрібні приблуді.

— Солод-сон — найлагідніша з отрут,— говорила приблуда, розтираючи щось товкачем у ступці.— Кілька зерняток стишать калатання серця, вгамують тремтіння рук, допоможуть людині почуватися спокійною і сильною. Щіпка забезпечить на цілу ніч глибокий сон без сновидінь. Три щіпки принесуть сон нескінченний. Смак у зілля солодкий, тож його краще підмішувати в пироги, тістечка й вино з медом. Ось, понюхай, яке солодке,— приблуда дала їй понюхати, а тоді відіслала на пошуки пляшки з червоного скла.— А це отрута підступніша, зате без смаку й запаху, тож її легше приховати. Це сльози Ліса, ось як її назвали люди. Розчинена у воді чи вині, вона починає роз'їдати шлунок і кишки, і зрештою людина вмирає від хвороби живота. Понюхай.

Арія понюхала, але нічого не відчула. Приблуда відставила сльози, а натомість відкрила череватий кам'яний горщик.

— Ця паста присмачена кров'ю василіска. Вона додасть смаженіні смачного запаху, зате викличе напади божевілля — і в звірів, і в людей. Скуштувавши крові василіска, й миша на лева нападе.

Арія закусилла губу.

— А з собаками таке спрацює?

— З будь-якою теплокровною твариною,— сказала приблуда й раптом дала їй ляпаса.

Дівчинка притиснула руку до щоки — не так від болю, як від подиву.

— За що?

— Це Арія з дому Старків закушує губу, коли міркує. Ти — Арія з дому Старків?

— Я — ніхто,— розсердилася дівчинка.— А ти хто?

Вона не очікувала, що приблуда відповість, але та відповіла.

— З народження я була єдиною дитиною старовинної родини, спадкоємицею мого батька-шляхтича,— озвалася приبلуда.— Мама померла, коли я ще була зовсім маленька, я її і не пам'ятаю. Як мені було шість років, батько одружився вдруге. Спершу нова дружина добре до мене ставилася — поки не народила власну доньку. Відтоді вона хотіла, щоб я померла: тоді її кровиночка успадкує всі батькові статки. Їй варто було звернутися до багатоликого бога, от тільки вона боялася тієї жертви, яку він може попросити. Натомість вона надумала власноруч мене отруїти. Після того я більше не росла, але й не померла. Коли цілителі в Палаці червоноруких сказали батькові, що саме накоїла його дружина, він прийшов сюди і приніс у жертву все, що мав, і мене також. Багатоликий почув його молитви. Мене забрали в храм на службу, а батькова дружина отримала дарунок.

Арія сторожко дивилася на прибуду.

— Це правда?

— Є тут і правда.

— Але й брехня теж?

— Є трохи неправди і трохи перебільшення.

Арія спостерігала за приблудиним обличчям увесь час, поки та вела розповідь, але приبلуда не подала жодного знаку.

— Багатоликий забрав у твого батька не все, а дві третини.

— Атож. Це було перебільшення.

Арія посміхнулася, збагнула, що посміхається, і вщипнула себе за щоку. «Стеж за обличчям,— звеліла вона собі.— Усмішка — служниця, яка з'являється на виклик».

— А в чому брехня?

— Ні в чому. Я збрехала про брехню.

— Справді? Чи зараз брешеш?

Та не встигла приبلуда відповісти, як у кімнату зайшов добрий чоловік з усмішкою на вустах.

— Ти повернулася до нас!

— Бо ж молодик.

— Так і є. То які три речі дізналася ти, яких не знала, коли йшла від нас?

«Я тридцять речей дізналася!» — мало не бовкнула вона.

— У Малого Нарбо не згинаються три пальці, тож він збирається стати гребцем.

— Це корисно знати. Що ще?

Арія пригадала сьогоднішній день.

— Квенс і Алакво побилися й звільнилися з «Корабля», але, гадаю, вони повернуться.

— Гадаєш чи знаєш напевне?

— Тільки гадаю,— змушена вона була сказати, хоча насправді мала певність. Лицедіям треба їсти так само, як і всім людям, а Квенс і Алакво не такі добрі актори, щоб їх узяли в «Синій ліхтар».

— Атож,— мовив добрий чоловік.— А третя річ?

Цього разу вона не завагалася.

— Дареон мертвий. Чорний співець, який приходив ночувати у «Веселий порт». Насправді він був дезертиром з Нічної варти. Хтось перерізав йому горлянку й зіштовхнув його в канал, але забрав собі його чоботи.

— Добрі чоботи на дорозі не валяються.

— Атож,— вона постаралася зберегти байдужий вираз на обличчі.

— Цікаво, хто міг таке зробити?

— Арія з дому Старків.

Вона стежила за його очима, вустами, жовнами.

— Вона? А я гадав, її вже нема у Браавосі. А ти хто?

— Ніхто.

— Брешеш,— сказав він і обернувся до приبلуди.— У мене в роті пересохло. Зроби ласку, принеси вина мені й теплого молока нашій подрузі Арії, яка так неочікувано повернулася.

Перетинаючи місто, Арія міркувала на тим, що скаже добрий чоловік, коли вона розповість йому про Дареона. Може, розсердиться на неї, а може, зрадіє, що вона зробила співцю дарунок багатоликого бога. Вона півсотні разів програвала цю розмову в голові, наче виставу. Але *тепле молоко* їй на думку не спало.

Коли принесли молоко, Арія випила все до денця. Пахло воно трішки підгорілим і залишало гіркий присмак у роті.

Вночі їй знову наснилося, що вона — вовчиця, але цей сон відрізнявся від попередніх. У цьому сні в неї не було зграї. Вона блукала сама — стрибала по дахах, безшумно бігала набережними каналів, переслідувала в тумані невідомі тіні.

Прокинувшись уранці, вона виявила, що осліпла.

Семвел

Лебідка «Цинамоновий вітер» припливла з Гінкодеревного Городка на Літніх островах, де чоловіки всі чорні, жінки розпусні й навіть боги химерні. На кораблі не було септона, щоб прочитав заупокійну молитву, тож це завдання лягло на Семвела Тарлі, і сталося це поблизу випаленого сонцем південного узбережжя Дорну.

Перш ніж почати, Сем убрався в чорне, хоча стояло тепле й парке пообіддя без натяку на вітерець.

— Він був порядною людиною,— почав Сем... та щойно вимовив ці слова, як збагнув, наскільки вони неправильні.— Ні. Він був видатною людиною. Мейстром з Цитаделі, який вдягнув ланцюга і дав обітницю, і побратимом Нічної варті, вірним до кінця. При народженні він отримав ім'я звияжця, який загинув замолоду, та хоча сам він прожив довго-довго, його життя було не менш звияжним. Не було людини мудрішої, лагіднішої, добрішої. За роки його служби на Стіні прийшло й пішло з дюжину лордів-командувачів, а він завжди лишався поряд, щоб дати пораду. Був він радником і королям. Він і сам міг би стати королем, та коли йому запропонували корону, він попросив віддати її його молодшому братові. Скільки людей отак учинило б? — Сем відчув, що на очі набігають сльози, а голос от-от зірветься.— Він — кров од крові дракона, але вогонь у ньому перегорів. Звали його Еймон Таргаріен. Але варті його кінець.

— Але варті його кінець,— пробурмотіла за ним Жиллі, гойдаючи на руках немовля. Коджа Мо луною підхопила слова загальною мовою Вестеросу, а тоді повторила їх літньою мовою для Зондо, свого батька й решти збірної команди. Сем, повісивши носа, почав схлипувати, голосно й судомно, аж усе тіло здригалось. Жиллі підійшла ближче, щоб він виплакався в неї на плечі. В її очах також стояли сльози.

В повітрі, вогкому й теплому, вчувалася мертва непорушність, і «Цинамоновий вітер» дрейфував на просторах глибокого синього моря, де й землі не видно.

— Гарні слова сказав Чорний Сем,— мовив Зондо.— А тепер ми вип'ємо за життя!

Він гукнув щось літньою мовою, і на корму викотили діжечку пряного рому й вибили чопик, щоб усі могли випити кухлик у пам'ять про старого сліпого дракона. Команда знала його недовго, однак мешканці Літніх островів схиляються перед старістю і шанують померлих.

Сем ще зроду не пив рому. Дивний напій одразу вдарив у голову: солодкий ковток лишав на язиці вогненний присмак. Сем так стомився, так стомився! Кожен м'яз у тілі болів, а ще боліло там, де, здавалося б, і м'язів немає. Коліна не згиналися, долоні всі були в свіжих водянках, а на місці старих заледве наросла липка шкірка. Однак ром і сум приглушували біль.

— Якби ми доправили його у Старгород, архімейстри могли б його врятувати,— мовив Сем до Жиллі, попиваючи ром на високому баку «Цинамонового вітру».— У Цитаделі найкращі цілителі на всі Сім Королівств. Я вже думав... я сподівався...

У Браавосі здавалося, що Еймон може й одужати. Зондова оповідь про драконів майже привела старого до тями. Того вечора він з'їв до крихти все, що йому подав Сем. «Ніхто ніколи й не думав про дівчину, — говорив він.— Був же обіцяний королевич, а не королівна. Я думав, то Рейгар... дим — з вогню, який пожер Літній Палац у день його народження, сіль — з тих сліз, якими оплакували загиблих. Змалечку він і сам у це вірив, але згодом у нього з'явилося переконання, що то його син має втілити пророцтво, адже в ніч зачаття Ейгона над Королівським Причалом бачили комету, а Рейгар був певен, що закривавлена зірка — то комета. Ми вважалися мудрецами, та виявилася дурнями! Помилка закралася при перекладі: дракони не мають статі, Барт правильно писав, вони можуть бути і чоловічого, і жіночого роду — мінливі, як вогонь. Це мова дурила нас тисячу років. Це Данерис народилася серед диму й солі. І дракони — найкращий доказ,— говорячи про неї, мейстер наче відчував приплив сил.— Я мушу плисти до неї. Мушу. Був би я хоч на десять років молодший!»

Старий був настільки сповнений рішучості, що навіть перетнув трап «Цинамонового вітру» на своїх двох, коли Сем нарешті домовився за корабель. Сем уже віддав Зондо навіть свій меч із піхвами, щоб відплатити кремезному помічнику капітана в плащі з пір'я за те, що врятував Сема, коли той мало не втопився. Єдина цінність, яка ще в нього лишалася, це книжки з підземель Чорного замку. Попрощався з ними Сем неохоче. «Вони призначалися для Цитаделі»,— пояснив Сем, коли Зондо поцікавився, в чому проблема. Коли Зондо переклав його слова, капітан розсміявся. «Кугуру Мо каже, що сірі люди так і так отримають ці книжки,— мовив Зондо,— просто їм доведеться їх купити в Кугуру Мо. Мейстри платять за книжки, яких не мають, сріблом, а іноді навіть червоним і жовтим золотом».

Капітан хотів ще отримати Еймонового ланцюга, але тут уже Сем відмовився. Для мейстра велика ганьба — віддати свій ланцюг, пояснив він. Зондо довелося це тричі перекладати, перш ніж Кугуру Мо погодився. Заки закінчилися переговори, в Сема лишилися тільки чоботи, чорний костюм і білизна, а ще тріснутий ріжок, якого Джон Сноу знайшов на Кулаці Перший Людей. «У мене вибору не було,— запевняв себе Сем.— Ми не могли залишатись у Браавосі й не мали іншої можливості заплатити за корабель — хіба що піти жебрати чи красти». Та навіть утричі більше було б усе одно дешево, якби вдалося безпечно доправити мейстра Еймона в Старгород.

Однак на південь довелося плисти крізь шторми, і з кожною бурею старий підупадав на силі й дусі. У Пентосі він попросив винести його на палубу, щоб Сем описав місто словами, але то було востаннє, коли він підвівся з капітанського ліжка. Незабаром по тому голова його знову затуманилася. Коли «Цинамоновий вітер», проминувши Криваву вежу, зайшов у Тайроську гавань, Еймон уже й не просив шукати корабель, який доправить їх на схід. Натомість він знову заговорив про Старгород і архімейстрів з Цитаделі.

«Ти маєш усе їм розповісти, Семе,— казав він.— Архімейстрам. Так, щоб вони зрозуміли. Ті люди, яких я знав у Цитаделі, померли півстоліття тому. Теперішні мене не знають. Усі мої листи... у Старгороді, певно, їх вважали маячною старого, який з глузду зсунувся. Ти мусиш зробити те, що не вдалося мені,— переконати їх. Розкажи їм, Семе... розкажи про все, що трапилося на Стіні... про блідавців і білих блукальців, про те, як підступає холод...»

«Обіцяю,— запевнив його Сем.— Я долучу свій голос до вашого. Ми обидва їм усе розповімо — ви і я разом».

«Ні,— озвався старий.— Це маєш ти зробити. Розкажи їм. Пророцтво... сон мого брата... Леді Мелісандра відчитала знаки неправильно. Станіс... Так, Станіс має у жилах трохи драконової крові. Так само як і його брат мав. Рейль, Бовтунова донечка... це через неї вони отримали ту кров... це ж їхня бабуся по батькові... маленькою вона кликала мене „дядько Мейстер“. Я так добре це пам'ятав, що дозволив собі сподіватися... може, мені просто хотілося... ми всі обмануємо самі себе, коли дуже хочеться вірити. А Мелісандра більше за всіх, гадаю. Меч *не той*, вона повинна це розуміти... світло без жару... порожній блиск... меч не той, а облудне світло заведе нас тільки глибше в темряву, Семе. Наша надія — *Данерис*. Скажи це їм усім у Цитаделі. Змусь їх вислухати. Нехай відішлють до неї мейстра. Данерис необхідний порадник, навчитель, захисник. Усі ці роки я вагався, чекав і спостерігав, а коли прийшов день, я вже занадто старий. Я помираю, Семе,— визнав старий, і зі сліпих очей покотилися сльози.— Смерть не повинна лякати людину настільки стару, як я, а вона лякає. Хіба не безглуздо? У моєму світі завжди темно, то чи мені боятися темряви? Та однак я не можу не думати про те, що буде далі — коли з тіла мого висотається останнє тепло. Чи полину я в Отчі золоті палати на вічний бенкет, як запевняють септони? Чи зможу я там побалакати з Бовтуном, чи знайду там Дейрона живим і жвавим, чи почую, як сестри мої співають своїм дітям? А що як мають рацію комонники? Може, мені судилося навіки-вічні скакати в нічному небі на вогняному огирі? Чи мені знову доведеться повернутися в наш паділ смутку? Хто знає правду? Хто був там, за межею смерті, й бачив? Лише блідавці, а ми-бо знаємо, які вони. Ми знаємо».

Семові не було що казати на таке, однак він постарався втішити старого, як міг. А потім прийшла Жиллі й заспівала для нього — якусь безглузду пісню, якої навчилася від інших Крастерових жінок. Старий з усмішкою на вустах поринув у сон.

То був один з його останніх ясних днів. Далі старий переважно дрімав, скулившись під горою хутра в капітанській каюті. Іноді щось бурмотів уві сні. Прокидаючись, він кликав Сема, наполягаючи, що конче має щось йому сказати, та здебільшого на той час, коли приходив Сем, він уже й забував, що саме мав йому сказати. А коли й

пам'ятав, белькотів щось нерозбірливо. Говорив про сни, але не згадував, кому вони наснилися, про скляну свічку, яку неможливо запалити, про яйця-бовтуни, з яких нічого не вилуплюється. Казав, що сфінкс — загадка, а не загадник,— хай що це могло означати. Просив Сема почитати йому з книжки септона Варта, чиї писання всі спалили за правління Бейлора Благословенного. Одного разу прокинувся в сльозах. «Три голови у дракона,— схлипував він,— але я застарий і заслабий, щоб стати однією з них. Я маю бути з нею, вказувати їй шлях, але тіло зрадило мене».

Коли «Цинамоновий вітер» плив через Східці, мейстер Еймон почав забувати Семове ім'я. Бувало, приймав його за одного зі своїх братів-небіжчиків.

— Надто він був слабкий для такої довгої мандрівки,— сказав Сем до Жиллі на півбаку, ковтнувши ще рому.— Джон мав би це розуміти. Еймону було вже сто два роки, не можна було йому взагалі впливати в море. Може, якби він лишився в Чорному замку, прожив би ще десять років.

— А може, вона б його спалила. Червона жінка,— озвалася Жиллі; навіть тут, за тисячу льє від Стіни, вона не хотіла вимовляти вголос ім'я Мелісандри.— Вона ж хотіла для своїх багать королівської крові. Вал це розуміла. І лорд Сноу також. Саме тому вони змусили мене забрати Даллиного малюка, а свого залишити замість нього. Мейстер Еймон заснув навіки й уже не прокинеться, та якби він лишився, вона б його спалила.

«Він усе одно згорить,— жалібно подумав Сем,— тільки тепер це доведеться зробити мені». Таргарієни завжди віддавали своїх небіжчиків вогню. Кугуру Мо не дозволив палити погребове багаття на борту «Цинамонового вітру», отож Еймонове тіло поклали в діжку чорного рому, щоб таким чином довести до Старгорода.

— Напередодні ввечері, перед смертю, він попросив потримати немовля,— вела далі Жиллі.— Я боялася, він його впустить, але ж ні. Він погойдав малюка на руках, промурмотів для нього пісеньку, і Даллин хлопчик простягнув ручку й торкнувся його обличчя. Потім так почав смикати за губу, що я подумала, старому буде боляче, але той тільки засміявся,— вона погладила Сема по руці.— Можемо назвати маленького Мейстром, якщо хочеш. Коли підросте, не зараз. Так, можемо назвати.

— Мейстер — це не ім'я. Але можеш назвати його Еймоном.
Жиллі поміркувала.

— Далла його народила під час бою, коли навколо співали мечі. Ось яке повинно в нього бути ім'я. Еймон Битвороджений. Еймон Мечислав.

«Таке ім'я навіть моєму лорду-батькові сподобалося б. Ім'я для справжнього воїна». Зрештою, хлопчик — син Манса Рейдера й онук Крастера. У ньому не тече Семова боягузницька кров.

— Так і назви його.

— Коли йому виповниться два роки,— пообіцяла вона,— але не раніше.

— А де хлопчик? — раптом запитав Сем. Через ром і смуток він і не помітив, що Жиллі не тримає на руках малюка.

— Його забрала Коджа. Я попросила пригледіти за ним.

— А!

Коджа Мо, капітанська дочка, була вища за Сема й струнка як спис, зі шкірою чорною і гладенькою, як полірований гагат. Вона була зверхницею над корабельними червоними лучниками, а ще вправно володіла вигнутим луком зі златосерця, спроможним випускати стрілу на чотириста ярдів. Коли на Східцях на корабель напали пірати, Коджа своїми стрілами поцілила в дюжину нападників, а Семові стріли в цей час тільки у воду падали. Єдине, що Коджа Мо любила більше за свій лук, то це чукикати Даллиного синочка на коліні та співати до нього літньою мовою. Дикунського королевича полюбили всі жінки на кораблі, й Жиллі довіряла їм хлопчика, хоча ніколи не довіряла його чоловікам.

— Дуже мило з її боку,— мовив Сем.

— Спершу я її боялася,— сказала Жиллі.— Вона така чорна, а зуби такі великі й білі, що я злякалася — це якесь чудовисько чи звір, але ж ні! Коджа добра. Мені вона подобається.

— Я бачу.

За все життя Жиллі знала тільки одного чоловіка — свого жахливого батька. Решту її світу населяли жінки. «Чоловіки її лякають, а от жінки — ні»,— збагнув Сем. І це було зрозуміло. Він сам у Сурмосхилі надавав перевагу товариству дівчат. Сестри були до нього лагідні, а хоч інші дівчата іноді й дражнили, від лихих слів відмахнутися легше, ніж від штурханів і стусанів, які він отримував

від інших хлопчаків у замку. Навіть тут, на «Цинамоновому вітрі», Сем почувався краще в товаристві Коджі Мо, ніж її батька, хоча можливо, це просто через те, що вона балакала загальною мовою, а батько — ні.

— І ти мені подобаєшся, Семе,— прошепотіла Жиллі.— І цей напій. Він як вогонь!

«Так,— подумав Сем. Напій для драконів». Кухлі їхні спорожніли, отож Сем підійшов до діжки й налив ще. Сонце на заході, утрічі розбухнувши, скотилося зовсім низько. У його червонуватому світлі обличчя Жиллі аж пашіло. Випили за Коджу Мо, за Даллиного хлопчика, за малюка Жиллі, який лишився на Стіні. Далі не лишалося нічого, тільки випити по кухлику за Еймона з дому Таргарієнів.

— Най Отець судить його справедливо,— сказав Сем, шморгнувши носом. Коли допили за мейстра Еймона, сонце вже й геть закотилося. Над обрієм на заході світилася тільки довга тонка червона смужка, наче розтин у небі. Жиллі поскаржилася, що від випивки корабель, здається, кружляє, тож Сем допоміг їй спуститися драбиною на жіночу половину в носовій частині трюму.

У каюті висів ліхтар, і Сем, заходячи, примудрився врізатися в нього головою.

— Ой,— скрикнув він, а Жиллі мовила:

— Боляче? Дай гляну.

Вона схилилася до нього...

...й поцілувала у уста.

Сем незчувся як відповів на поцілунок. «Я ж дав обітницю»,— подумав він, але руки Жиллі сіпали на ньому чорний одяг, смикали шнурівку на бриджах. Сем на мить відірвався від її вуст, щоб сказати:

— Нам не можна.

— Можна,— заперечила Жиллі та знову припала до його вуст.

«Цинамоновий вітер» кружляв навколо, Сем відчував на язиці Жиллі присмак рому, а за мить її груди виявилися оголеними, й Сем поклав на них долоні. «Я ж дав обітницю»,— подумав він, але одна пипка незбагненним чином опинилася в нього в губах. Була вона рожева й тверда, й коли він почав смоктати, до рота йому полилося молоко, змішуючись зі смаком рому,— Сем у житті не куштував нічого ніжнішого й солодшого. «Якщо я так вчиню, я ж буду не кращий за Дареона»,— подумав Сем, але почувався так добре, що не міг зупинитися. І знагла прутень його випірнув зі штанів — стирчав, наче

дебела рожева щогла. У нього був такий безглуздий вигляд, що Сем мало не розреготався, але Жиллі вже штовхнула хлопця на матрац, задерла до пояса спідниці та з легеньким стогоном сіла на нього згори. Це було навіть краще за її пипки. «Яка вона волога,— подумав Сем, аж затамувавши подих.— Я й не думав, що жінка отак стікає соком».

— Тепер я твоя жінка,— прошепотіла Жиллі, ковзаючи вгору-вниз. А Сем, застогнавши, подумав: «Ні, ні, не можна, я ж дав обітницю, я ж промовив слова»,— але натомість промовив тільки одне слово:

— Так.

А потім вона заснула, обійнявши його й поклавши голову йому на груди. Семові теж слід було поспати, та він занадто сп'янів од рому й молока й Жиллі. Він розумів, що час забиратися назад у свій гамак на чоловічій половині, але так було приємно відчувати Жиллі під боком, що він не міг поворухнутися.

Почали заходити інші — чоловіки й жінки, й Сем дослухався до їхніх поцілунків, сміху й парування. «Мешканці Літніх островів. Ось яка в них жалоба. На смерть вони відповідають життям». Сем колись читав про це, давним-давно. Цікаво, думав він, чи знала про це Жиллі, чи розповіла їй Коджа Мо, що треба робити.

Вдихаючи запах її волосся, він дивився на ліхтар, який гойдався над головою. «Сама Стариця не зможе вивести мене з цієї ситуації». Найкраще було би просто зараз вислизнути та стрибнути в море. «Якщо я потону, ніхто й не дізнається, як я зганьбився, порушивши обітницю, а Жиллі знайде собі когось кращого — не такого тлустого боягуза».

Вранці він прокинувся у власному гамаку в чоловічій каюті, під крики Зондо.

— Вітер! — гуркотав помічник капітана.— Підйом і до роботи, Чорний Семе! Вітер іде!

Брак словникового запасу Зондо компенсував гучністю. Сем скотився з гамака, став на ноги — й одразу про це пошкодував. Голова розколювалася, одна з водянок уночі луснула, ще й нестримно нудило.

Але Зондо не знав жалю, отож Семові довелося натягати своє чорне вбрання. Воно відшукалося під гамаком, звалене на купу й вологе. Понюхавши, чи не дуже воно смердить, Сем виявив, що пахне сіллю, морем і смолою, вологою парусиною і цвіллю, фруктами,

рибою і чорним ромом, дивними прянощами й екзотичною деревиною, а ще відгонить п'янким букетом його власного висохлого поту. Але відчувався й дух Жиллі — свіжий аромат волосся й солодкий запах молока, тож Семові приємно було вдягатися. От якби ще знайти десь теплі сухі шкарпетки! Бо між пальців уже грибок завівся.

Скрині з книжками і близько було недосить, щоб оплатити подорож на чотирьох з Браавоса в Старгород, однак на «Цинамоновому вітрі» бракувало робочих рук, тож Кугуру Мо погодився взяти пасажирів, якщо вони теж працюватимуть. Коли Сем запротестував, адже мейстер Еймон був ослабий, немовля працювати не могло, а Жиллі страшенно боялася моря, Зондо розреготався: «Чорний Сем — великий і товстий. Чорний Сем працюватиме за чотирьох».

Якщо по правді, Сем такий незграба, що він і за одну людину навряд чи здатен працювати, однак він старався. Драїв палубу й до блиску полірував її камінцем, тягав якірні ланцюги, скручував линву й полював на щурів, зашивав подерті вітрила, ущільнював киплячою смолою течі, чистив рибу й різав фрукти для кока. Жиллі теж старалася. З такелажем вона була вправніша за Сема, однак іноді, поглянувши на всю оту безмежну воду, аж очі замружувала.

«Жиллі,— подумав Сем,— що мені робити з Жиллі?»

День був довгий, паркий і пітний, а від молоточків у голові видався ще довшим. Сем поринув у роботу, яку йому доручив Зондо,— займався шкотами й вітрилами тощо,— намагаючись не дивитися ні на діжку рому, в яку запакували тіло мейстра Еймона... ні на Жиллі. Після вчорашньої ночі він просто не міг зараз зустрітися поглядом з дикункою. Коли вона піднімалася на палубу, він спускався в трюм. Коли вона йшла на ніс, він переходив на корму. Коли вона до нього всміхалася, він відвертався, почувуючись негідником. «Слід мені було в море стрибнути, поки вона спала,— думав він.— Завжди я був боягузом, але клятвopорушником став тільки тепер».

Якби не помер мейстер Еймон, Сем би попросив у нього поради. Якби на борту був Джон, чи бодай Пип і Грен, Сем міг би звернутися до них. Але був тільки Зондо. «Зондо й не зрозуміє, про що я. А якщо й зрозуміє, скаже, щоб я ішов далі з нею злягатися». Першим словом, яке Зондо вивчив із загальної мови, було «злягатися», й воно йому дуже подобалося.

Семові пощастило, що «Цинамоновий вітер» такий великий. На «Чорному птасі» Жиллі б його вмить притиснула. Великі кораблі з Літніх островів у Сімох Королівствах називалися «лебідками» — за білі напнуті вітрила й носові фігури, які переважно зображали птахів. Хай які великі, вони напрочуд граційно розгинали хвилі. За доброго поривчастого вітру «Цинамоновий вітер» здатен обігнати будь-яку галеру, а от за штилю — геть безпорадний. Зате на ньому повно місць, де може заховатися боягуз.

Під кінець зміни Сема таки загнали в куток. Він саме спускався по трапу, коли за комір його вхопив Зондо.

— Чорний Сем іде з Зондо,— заявив він, потягнувши хлопця за собою, а потім кинув його під ноги Коджі Мо.

Вдалині на півночі, низько на обрії, виднівся серпанок. Коджа тицьнула туди пальцем.

— Он Дорнське узбережжя. Пісок, каміння й скорпіони, на сотні льє нема де й стати на якорі. Можеш туди дістатися плавом, а тоді пішки дибати у Старгород. Тільки доведеться перетнути велику пустелю, перейти гори й переплисти Течію. Або йди до Жиллі.

— Ти не розумієш. Вночі ми...

— ...вшанували небіжчика й богів, які обох вас створили. І Зондо робив те саме. Якби не малий у мене на руках, і я б до нього приєдналася. Ви, вестеросці, всі соромитеся кохання. А в коханні жодного сорому нема. Якщо ваші септони кажуть, що є, то ваші семеро богів насправді біси. А ми на островах краще знаємо. Боги дали нам ноги, щоб бігати, носи — щоб нюхати, руки — щоб торкатися й відчувати. Який лихий скажений бог нагородив би людину очима й заборонив їх розплющувати, щоб не бачити краси світу? Тільки чудовисько, тільки дух тьми...— Коджа поклала долоню Семові між ніг.— І це тобі боги дали не просто так, а щоб... як це по-вестероському?

— Злягатися,— охоче підказав Зондо.

— Так, щоб злягатися. Для задоволення й щоб дітей робити. І в цьому немає сорому.

Сем позадкував.

— Я дав обітницю. *Не візьму я собі дружини, не народжу дітей.* Я промовив ці слова.

— Вона знає, які слова ти промовив. Вона, може, й дитина ще, але ж вона не сліпа. Вона розуміє, навіщо ти носиш чорне й навіщо пливеш у Старгород. Вона усвідомлює, що не зможе тебе втримати. Вона просто хоче тебе — бодай ненадовго. Вона втратила батька й чоловіка, матір і сестер, втратила домівку й рідний світ. У неї лишилися тільки ти й малюк. Отож іди до неї — або пливи.

Сем у відчаї поглянув на серпанок, за яким ховався далекий берег, розуміючи, що в житті туди не допливе.

І він пішов до Жиллі.

— Те, що ми вчора зробили... якби мені можна було брати шлюб, я б радше пошлюбив тебе, ніж королівну чи високородну панну, але ж мені не можна. Я й досі ворон. Я дав обітницю, Жиллі. Пішов у ліс і промовив її слова перед серце-деревом.

— Дерева повсякчас наглядають за нами,— прошепотіла Жиллі, стираючи сльози зі щік.— У лісі вони бачать усе... але тут немає дерев. Сама вода, Семе. Сама тільки вода.

Серсі

День був холодний, сірий і вогкий. Весь ранок періщила злива, і навіть по обіді, коли нарешті припинився дощ, хмари так і не розійшлися. Сонце не вийшло. Така мерзенна погода розхолодила навіть маленьку королеву. Замість поїхати на верхову прогулянку зі своїми квочками й почтом гвардійців і залицяльників, вона цілий день провела з квочками в Дівосклепі, слухаючи співи Блакитного Барда.

У Серсі день складався не краще — аж до самого вечора. А коли сіреньке небо почало чорніти, їй повідомили, що з вечірнім припливом причалила «Славна Серсі» й що під дверима стоїть Оран Вотерз — просить аудієнції.

Королева одразу послала по нього. Щойно він увійшов у світлицю, вона вже зрозуміла, що новини добрі.

— Ваша світлосте,— заговорив він із широкою усмішкою,— Драконстон ваш.

— Чарівно,— узявши його за руку, вона розцілувала Вотерза в обидві щоки.— Певна, Томен також зрадіє. Це означає, що ми зможемо відпустити флот лорда Редвина й нарешті відкинути залізних від Щитів.

З кожним новим круком новини з Розлогів тільки гіршали. Схоже, захопивши собі ще кілька скель, залізні не вдовольнилися. На Мандері вони великими силами чинять набіги, а з моря мали нахабство напасти на Арбор і менші острови навколо нього. Редвини в своїх територіальних водах тримали не більш як дюжину військових кораблів, і всі вони пропали: одні захоплені, інші пішли на дно. А нині доповідають, що отой божевільний, який називається Юроном Вороняче Око, уже спрямував свої лодії Шепітною протокою на Старгород.

— Коли «Славна Серсі» підняла вітрила, лорд Пакстер саме вантажив провізію й готувався повертатися додому,— доповів лорд Вотерз.— Гадаю, нині основний його флот уже вийшов у море.

— То сподіваймося, що мандрівка мине без затримок і погода в дорозі буде кращою, ніж сьогодні,— сказала королева й усадила Вотерза біля себе на підвіконня.— За цю перемогу ми маємо подякувати серу Лорасу?

Усмішка Вотерза розтанула.

— Можна і так сказати, ваша світлосте.

— Можна сказати? — королева кинула на нього запитальний погляд.— А ви що скажете?

— Я в житті не бачив лицаря хоробрішого,— озвався Вотерз, але через нього замість безкровної перемоги ми отримали різанину. Загинула тисяча вояків чи десь так, то вже не має значення. Переважно наших. І то не якийсь там простолюд, ваша світлосте, а лицарі та юні лорди, найкращі й найхоробріші.

— А сам сер Лорас?

— Він буде тисяча перший. Після бою його віднесли в замок, але рани в нього жахливі. Він втратив стільки крові, що мейстри побоялися його п'явками лікувати.

— Як прикро! Це розіб'є Томену серце. Він обожнював нашого доблесного Лицаря Квітів.

— І простолюд теж його обожнював,— мовив адмірал.— Коли Лорас помре, по всьому королівству дівчата ридатимуть і запиватимуть горе вином.

І так воно й буде, знала королева. В день відплиття в Брудну браму натовклося три тисячі людей, щоб провести сера Лораса, і троє з чотирьох присутніх були жінки. Серсі не могла без презирства на це дивитися. Кортіло заверещати, що вони всі — дурні вівці, які від Лораса можуть сподіватися отримати хіба що усмішку чи квітку. Але натомість Серсі оголосила його найхоробрішим лицарем у Сімох Королівствах і з усмішкою дозволила Томену презентувати йому самоцвітний меч, з яким він піде в бій. Король ще й обійняв сера Лораса, що не входило в плани Серсі. Але нині це вже байдуже. Вже можна й виявити широту душі. Лорас Тайрел помирає.

— Розповідайте,— наказала Серсі.— Хочу знати все, від початку до кінця.

Коли закінчилася розповідь, в кімнаті вже й стемніло. Запаливши свічки, королева відіслала Доркас на кухню, щоб та принесла трохи хліба з вином і вареної яловичини з хроном. За вечерею вона попросила Орана розповісти все ще раз, щоб добре запам'ятати подробиці.

— Не хочеться, щоб дорогоцінна наша Марджері дізналася про це від чужих людей,— пояснила вона.— Повідомлю їй сама.

— Ви дуже добрі, ваша світлосте,— посміхнувся Вотерз. «Яка лукава посмішка»,— подумала королева. Оран уже не так нагадував їй королевича Рейгара, як раніше. «Так, у нього характерне волосся, але, якщо вірити пліткам, таке саме волосся має і половина повій у Лісі. Рейгар був справжнім чоловіком. А цей — хитрий хлопчисько, не більше. Однак корисний».

Марджері сиділа в Дівосклепі: попиваючи вино, разом з трьома кузинами намагалася зрозуміти якусь нову гру з Волантиса. Хоча година була пізня, вартові одразу пропустили Серсі.

— Ваша світлосте,— почала королева,— краще вам дізнатися новини від мене. З Драконстону повернувся Оран. Ваш брат — справжній герой.

— Я завжди це знала,— наче й не здивувалася Марджері. Та й чого їй дивуватися? Вона очікувала на таке з тої самої миті, коли Лорас попросив віддати командування йому. Та заки Серсі закінчила розповідь, на щоках юної королеви блищали сльози.

— Редвин робив під мурами замку підкоп, але для Лицаря Квітів це було надто повільно. Без сумніву, він у цей час думав про людей — про підданих вашого батька, які потерпають на Щитах. Лорд Вотерз каже, він ще й пів дня не пробув командувачем, як наказав починати атаку,— одразу після того, як каштелян лорда Станіса відмовився вирішити долю облоги у двобої. Коли таран пробив замкову браму, Лорас перший увірвався у пролам. Заїхав просто в пащеку дракона, кажуть, весь у білому, розмахуючи над головою моргенштерном, викошуючи ворогів праворуч і ліворуч.

Тут уже Меґа Тайрел зарюмсала вголос.

— Як він загинув? — запитала вона.— Хто його вбив?

— Ніхто конкретно цієї честі не вдостоївся,— сказала Серсі.— Серу Лорасу в стегно влучила арбалетна стріла, потім ще одна в плече, але він і далі хоробро бився, хоча кров аж юшилася. Потім він отримав

удар булавою, яка зламала йому кілька ребер. А тоді... та ні, страшних подробиць я не розповідатиму.

— Розповідайте,— сказала Марджері.— Я наказую.

«Наказую»?! Серсі на мить затнулася, але вирішила пропустити це повз вуха.

— Коли наші взяли мур, захисники замку почали відступати до фортеці. Лорас і там вів атаку. І його накрило киплячою смолою.

Леді Алла, побілівши як крейда, вибігла з кімнати.

— Мейстри роблять усе можливе, запевнив мене лорд Вотерз, але, боюся, брат ваш попікся надто сильно,— Серсі пригорнула Марджері, втішаючи.— Але він урятував королівство,— вона поцілувала маленьку королеву в щоку, відчувши солоний присмак сліз.— Джеймі запише всі його звитяги в Білу книгу, а співці ще тисячу років співатимуть про нього.

Марджері так люто випручалася з обіймів, що Серсі мало не впала.

— «Помирає» не значить «помер»,— вигукнула вона.

— Ні, але мейстри кажуть...

— «Помирає» не значить «помер»!

— Я просто хотіла позбавити вас...

— Знаю я, чого ви хотіли. Забирайтеся!

«Отепер ти знатимеш, як почувалася я того вечора, коли помер мій Джофрі». Серсі, начепивши на обличчя маску люб'язності, вклонилася.

— Люба, донечко, я сумую разом з тобою. Залишаю тебе з твоїм горем.

Того вечора леді Мерівезер не прийшла, а Серсі від збудження зовсім не могла спати. «Якби мене зараз побачив лорд Тайвін, він би зрозумів, хто його справжній спадкоємець — спадкоємець, вартий Кичери»,— думала вона, лежачи в ліжку поряд з Джоселін Свіфт, яка стиха похрипувала в сусідню подушку. Скоро Марджері проливатиме гіркі сльози, які б мала проливати за Джофрі. І Мейс Тайрел теж поплаче, от тільки Серсі не давала йому приводу порвати з нею. Зрештою, що вона такого зробила? Просто довірилася Лорасу! Він, прихиливши коліно, на очах у половини двору попросив передати командування йому.

«Коли він помре, треба поставити йому десь пам'ятника й улаштувати похорон, якого ще не бачив Королівський Причал.

Простолюду це сподобається. І Томену також. Мейс, бідолаха, може, ще й подякує мені. А що ж до його леді-матері, то ця новина, дайте боги, уб'є її».

Такого прегарного сходу сонця Серсі не спостерігала вже багато років. Незабаром з'явилася Тейна й зізналася, що всю ніч втішала Марджері та її фрейлін — леді пили вино, плакали й переповідали історії про Лораса.

— Марджері й далі переконана, що він не помре,— розказувала вона, поки королева вдягалася до двору.— Хоче послати доглядати за ним власних мейстрів. Кузини моляться Матері, благають її милості.

— Я теж молитимуся. Ходімо завтра в септ Бейлора — запалимо сотню свічок за нашого доблесного Лицаря Квітів,— сказала королева й обернулася до покоївки.— Доркас, принеси мою корону Нову, будь ласка.

Вона була легша за стару — біла канитель, оздоблена смарагдами, які спалахували, коли Серсі повертала голову.

— Сьогодні вранці щодо Куця приходило четверо,— повідомив сер Озмунд, коли його впустила Джоселін.

— Четверо? — приємно здивувалася королева. В Червоній фортеці не зменшувався потік інформаторів, які буцімто мали відомості про Тиріона, але щоб четверо за один день — це щось новеньке.

— Ага,— підтвердив сер Озмунд.— Один вам голову приніс.

— З ним побалакаю першим. Ведіть його до мене у світлицю.

«Хоч би цього разу не було помилки! Нарешті буду я відомщена, щоб Джоф зміг покоїтися в мирі». Септони кажуть, число сім — сакральне для богів. То, може, ця сьома голова нарешті стане для Серсі бальзамом на душу.

Візитер виявився тайросянином: кремезний пітний коротун з роздвоєною борідкою, пофарбованою в зелений і рожевий колір, своєю слейною посмішкою нагадав королеві Вейрису. Серсі він не сподобався з першого погляду, але вона згодна була заплющити очі на його вади, якщо у тій скрині, що він приніс, і справді лежить голова Тиріона. Скриня була кедрова, інкрустована виноградними лозами й квітами зі слонової кості, з завісами й застібками з білого золота. Гарненька була річ, та королеву цікавило тільки те, що всередині. «Ну,

принаймні розмір відповідний». Як на такого опецька, Тиріон мав абсурдно велику голову.

— Ваша світлосте,— пробурмотів тайросянин, низько вклоняючись,— тепер я навіч бачу, що ви прегарна, як і кажуть. Навіть за вузьким морем ми начувані про вашу незрівнянну вроду та про горе, яке терзає ваше ніжне серце. Нема на світі людини, яка б вам повернула вашого сина, юного сміливця, однак я маю сподівання, що бодай зможу запропонувати вам бальзам на рани,— він опустил руку на скриньку.— Я приніс вам справедливу відплату. Я приніс вам голову вашого валонкара.

Від прадавнього валерійського слова королеву аж холодок прошив, але водночас пробрав і трепіт передчуття.

— Куць мені більше не брат, якщо взагалі колись був братом,— відтяла Серсі.— Його імені я теж не вимовлятиму. Колись це було горде наймення, та він його зганьбив.

— У Тайроші ми прозиваємо його Червоноруким, бо з його пальців цебенить кров. Кров короля і кров батька. А ще подекують, що він і матір свою вбив, страшними кігтями собі прокладаючи дорогу на волю з її лона.

«Ну й дурниці!» — подумала Серсі.

— Щира правда,— сказала вона.— Якщо в цій скрині — голова Куця, я пожалую вам титул лорда й багаті землі та фортеці.

Титул дешевший за болото під ногами, а в приріччі повно зруйнованих замків, які стоять самотою серед необроблених ланів і спалених сіл.

— Придворні вже чекають на мене. Відчиняйте скриньку — поглянемо.

Тайросянин широким жестом відкинув віко скрині й, усміхаючись, відступив. Усередині на м'якому синьому оксамиті покоїлася голова карлика, витріщаючись на королеву.

Серсі пильно її роздивилася.

— Це не мій брат.

У роті стояв квасний присмак. «Мабуть, забагато я хотіла, особливо після Лораса. Не можуть боги бути настільки милостиві».

— У цього чоловіка карі очі. А в Тиріона одне око було чорне, а друге — зелене.

— Очі, атож... ваша світлосте, очі вашого брата трішки... зіпсувалися. Отож я взяв на себе сміливість замінити їх скляними... але помилився з кольором, як ви й сказали.

Це її тільки гірше роздратовало.

— Може, в цієї вашої голови очі й скляні, а от у мене — ні. Та на Драконстоні химери більше схожі на Куця, ніж цей дядько. Він *лисий* і вдвічі старший за мого брата. І куди поділися його зуби?

Чоловік, зачувши лють у її голосі, аж скулився.

— У нього був разочок чудових золотих зубів, ваша світлосте, але ми... я так шкодую...

— О, поки що ні. Але дуже скоро пошкодуєте.

«Слід би його повісити. Нехай хапає ротом повітря, доки обличчя не посиніє, як у мого любого синочка». Ці слова мало не зірвалися їй з вуст.

— Це просто помилка, чесно. Карлики всі такі схожі один на одного, і... ваша світлосте, ви ж бачите, в нього немає носа...

— В нього немає носа, бо ви його *відрізали*.

— Ні! — чоло його зрослося потом, виказуючи, що він бреше.

— Так, — у голос Серсі просочилася солодка отрута. — Принаймні вам на це вистало розуму. Бо перед вами один дурень намагався мене переконати, що ніс йому наново відростив чаклун-бурлака. Однак мені здається, що ви тепер винні цьому карлику носа. Дім Ланістерів завжди сплачує свої борги, і ви сплатите також. Пане Мірине, заберіть цього шахрая до Кайберна.

Сер Мірин Трант, підхопивши тайросянина під руку, потягнув його геть, а той ще намагався протестувати. Коли вони зникли за дверима, Серсі обернулася до Озмунда Кетлблека.

— Пане Озмунде, заберіть оце з-перед моїх очей і приведіть решту трьох, які начебто знають щось про Куця.

— Так, ваша світлосте.

На жаль, троє потенційних інформаторів принесли користі не більше, ніж тайросянин. Один сказав, що Куць ховається в старгородському борделі, беручи в рот у чоловіків. Серсі одразу уявила цю кумедну картинку, але й на мить у це не повірила. Другий запевняв, що бачив карлика в балагані у Браавосі. Третій наполягав, що Тиріон став пустельником, оселився в приріччі, на якомусь пагорбі з привидами. Всім трьом королева відповіла однаково.

— Якщо ваша ласка, проведіть одного з моїх бравих лицарів до цього карлика — й отримаєте гарну винагороду,— пообіцяла вона.— Якщо, звісно, то буде Куць. Якщо ж ні... лицарі мої брехню не дуже толерують, так само як і дурнів, які відсилають їх ганятися за тінями. Тож дехто може і язика втратити.

І раптом усі троє інформаторів втратили певність і припустили, що, може, бачили якогось іншого карлика.

Серсі й не уявляла, що карликів так багато.

— Ці малі чудовиська заповнили цілий світ? — скаржилася вона, коли виводили останнього інформатора.— Скільки ж їх може бути?

— Вже менше, ніж було,— озвалася леді Мерівезер.— Прошу честі провести вашу світлість до суду.

— Якщо ви там не занудьгуєте,— сказала Серсі.— Багато в чому Роберт поведився як дурень, однак в одному мав рацію. Правити королівством — тяжка робота.

— Сумно дивитися, як ваша світлість виснажує себе турботами. Я б на вашому місці втекла, щоб веселитися, а всі ці маркітні скарги хай вислуховує правиця. Можемо перевдягтися у служниць і провести день серед простолюду — послухати, що люди кажуть про падіння Драконстону. Я знаю один заїзд, де грає Блакитний Бард, коли не співає для маленької королеви, а ще знаю один підвальчик, де штукар перетворює свинець на золото, воду — на вино, а дівчат — на хлопців. Хай би спробував свої чари на нас двох. Цікаво буде вашій світлості одну ніч побути чоловіком?

«Була б я чоловіком, то стала б Джеймі,— подумала королева.— Була б я чоловіком, то правила б державою від власного імені, а не від Томенового».

— Тільки якщо ви залишитеся жінкою,— сказала вона, знаючи, що саме це Тейна й хотіла почути.— От пустунка — на таке мене підбиваєте! Та що з мене буде за королева, якщо я віддам свою державу в тремтячі руки Гариса Свіфта?

— Ваша світлість надто сумлінна,— накопилила губи Тейна.

— Так,— погодилася Серсі,— але до кінця дня я вже про це шкодуватиму.

Вона взяла леді Мерівезер під руку.

— Ходімо.

Першим прохачем сьогодні був Джалабар Ксо, як і належить йому за рангом: він-бо королевич, хай і вигнанець. У своєму яскравому плащі з пір'я вигляд він мав пишний, однак прийшов канючити. Серсі вислухала його звичні благання надати йому людей і зброю, щоб відвоювати Долину Червоної Квітки, а тоді мовила:

— Королевичу Джалабаре, його світлість і сам веде війну. Просто зараз у нього вільних людей немає. Можливо, наступного року.

Саме так йому завжди відповідав і Роберт. Наступного року Серсі йому відмовить раз і назавжди, але не сьогодні. Бо сьогодні Драконстон нарешті належить їй!

Лорд Галін з гільдії алхіміків явився, щоб попросити дозволу для піромантів спробувати висидіти драконові яйця, якщо такі знайдуться на Драконстоні, оскільки нині острів повернувся в королівські руки.

— Якщо такі яйця ще зоставалися, Станіс уже давно продав їх, щоб оплатити витрати на свій заколот,— відповіла йому королева. Вирішила утриматися й не казати, що цей план — чисте божевілля. Відтоді як помер останній дракон Таргарієнів, усі такі спроби приводили до згуби, зганьблення й загибелі.

Потім перед королевою постали купці, які благали трон заступитися за них перед Залізним банком Браавоса. Браавосяни, схоже, вимагали погашення простроченої заборгованості й відмовлялися надавати нові позики. «Нам потрібен власний банк,— вирішила Серсі,— Золотий банк Ланіспорту». Може, коли Томен надійно сидітиме на престолі, вона цим займеться. Але поки що вона могла тільки порадити купцям сплатити борги браавоським лихварям.

Делегацію від Віри очолював її давній приятель септон Рейнард. Через місто його супроводжували шестеро Воїнових синів, тобто разом їх було семеро — сакральне і сприятливе число. Новий верховний септон — а чи верховний горобець, як обізвав його Сновида,— в усьому шанував сімку. Лицарські пояси з мечами були смугасті — в сімох кольорах Віри. Руків'я мечів і гребені великих шоломів прикрашали семигранні кристали. Ходили ці лицарі з мигдалеподібними щитами, які не були у вжитку ще з часів Завоювання, з гербом, якого в Сімох Королівствах не бачили вже багато сторіч: яскравим веселковим мечем на темному полі. Вже близько сотні лицарів віддали своє життя і свій меч ордену Воїнових синів, стверджував Кайберн, і щодня приходили нові й нові. «їх усіх

оп'янили боги. Хто б міг подумати, що в королівстві їх набереться стільки?»

Здебільшого то були замкові лицарі та лицарі-бурлаки, та була серед них і жменька високородних: молодших синів, маломожних лордів, літніх людей, які хотіли спокутувати старі гріхи. І Лансель! Серсі спершу подумала, що Кайберн жартує, коли він сказав їй, що її блаженний брат у других зрікся замку, земель і дружини й повернувся в місто, щоб вступити в шляхетний і могутній орден Воїнових синів, але ж ні: он стоїть Лансель серед інших набожних дурнів.

Серсі це зовсім не сподобалося. Незадоволена вона була й постійною різкістю й невдячністю верховного горобця.

— Де верховний септон? — поцікавилася вона в Рейнарда.— Я викликала його.

Септон Рейнард підпустив у голос жалю.

— Його святість послав натомість мене й просив переказати, що Семеро відрядили його на боротьбу зі злом.

— І як він це збирається робити? Проповідуватиме про скромність на вулиці Шовковій? Він гадає, що, помолившись за повій, поверне їм цноту?

— Отець і Мати створили наше тіло так, щоб чоловік міг з'єднатися з жінкою і зачати законних дітей,— відгукнувся Рейнард.— Грішно й негоже жінці продавати своє священне тіло за гроші.

Ці благочестиві повчання звучали б значно переконливіше, якби Серсі не знала, що септон Рейнард має близьких подруг у всіх борделях на Шовковій. Він, певно, зміркував, що підцвірінькувати верховному горобцю значно приємніше, ніж драїти підлогу.

— Навіть не думайте тут мені проповідувати,— мовила королева.— Власниці борделів почали скаржитися, й небезпідставно.

— Коли говорять грішники, навіщо праведниками слухати?

— Ці грішники наповнюють королівську скарбницю,— прямо сказала королева,— їхні пенні допомагають платити золотим плащам і будувати галери для захисту наших берегів. А ще подумайте про торгівлю. Якщо на Королівському Причалі не залишиться борделів, кораблі зупинятимуться в Сутінь-долі й Мартингороді. Його святість обіцяв мені спокій на вулицях. Повії і допомагають його підтримувати. Чоловіки, якщо у них забрати повій, схильні вдаватися до гвалту. Отож

нехай його святість проповідує і молиться в своєму септі, де й належиться.

Королева сподівалася побачити й лорда Гайлза, однак натомість з'явився великий мейстер Пайсел, сірий з обличчя, й почав вибачатися: мовляв, Розбі надто слабкий, щоб підвестися з ліжка.

— Це дуже сумно, але, боюся, лорд Гайлз зовсім скоро приєднається до своїх шляхетних пращурів. Най Отець судить його справедливо.

«Якщо Розбі помре, Мейс Тайрел і маленька королева спробують знову нав'язати мені Гарта Грубого».

— Лорд Гайлз кашляє вже багато років, і досі кашель не вбив його,— заперечила королева.— Прокашляв половину Робертового правління й усе царювання Джофрі. Тож якщо він помирає, хтось йому в цьому допоміг.

Великий мейстер Пайсел недовірливо закліпав.

— Ваша світлосте! Хто міг би зичити лорду Гайлзу смерті?

— Може, його спадкоємець...— («Або маленька королева».)— Або колись зневажена жінка...— («Марджері, і Мейс, і королева колючок — чом ні? Гайлз у них на дорозі стоїть».)— Давній ворог. Новий ворог. Ви.

Старий побілів.

— В-ваша світлість жартує. Я... я його милості прочищав шлунок, робив кровопускання, лікував припарками та вливаннями... оковита з льодом і лимоном трохи полегшує його стан, а солод-сон притамовує кашель, але нині лорд Гайлз, боюся, вже почав разом із кров'ю викашлювати власні легені.

— Нехай так. Повертайтеся до нього й перекажіть йому, що я не давала йому дозволу помирати.

— Як зволите, ваша світлосте,— Пайсел силувано вклонився.

А прохачі йшли, йшли і йшли, один нудніший за іншого. Увечері, коли нарешті пішов останній, королева сіла розділити просту вечерю з сином.

— Томене,— заговорила вона,— коли молитимешся перед сном, подякуй Матері й Отцеві, що ти ще маленький. Бути королем — тяжка праця. Запевняю, вона тобі не сподобається. Всі тебе дзьобають зусібч, як вороняча згряя. І кожне хоче урвати собі шматочок твого м'яса.

— Гаразд, мамо,— сумно озвався Томен. Серсі зрозуміла, що маленька королева вже повідомила йому про сера Лораса. Сер Озмунд казав, що хлопчик плакав. «Він ще маленький. Заки доросте до Джофового віку, вже й забуде, який той Лорас був з обличчя».— Хоча я не проти — нехай дзьобають,— провадив син.— Мені слід щодня виходити з тобою до суду й слухати. Марджері говорить...

— ...забагато,— обірвала його Серсі.— Я б їй залюбки язика вирвала.

— Не кажи так,— зненацька закричав Томен, і його маленьке кругле личко почервоніло.— Не чіпай її язика. Не чіпай її. Тут король — я, а не ти.

Вона, не вірячи власним вухам, витріщилася на нього.

— Що ти сказав?

— Тут король — я. Це я вирішую, кому вирвати язика, а не ти. Я тобі не дозволю скривдити Марджері. Не дозволю. Я забороняю.

Серсі, вхопивши його за вухо і не зважаючи на його вищання, потягнула його до дверей, де стояв на варті сер Борос Блаунт.

— Пане Боросе, його світлість забувається. Будь ласка, заберіть його в спальню й приведіть нагору Пейта. Цього разу нехай Томен сам відшмагає хлопчика. І не зупиняється, поки в того на щоках кров не виступить. А якщо його світлість відмовиться чи бодай словом заперечить, викличте Кайберна і накажіть йому вирвати Пейту язика, щоб його світлість добре затямив, чого коштує зухвальство.

— Як накажете,— засопів сер Борос, ніяково поглядаючи на короля.— Ваша світлосте, будь ласка, ходімо.

Коли на Червону фортецю опустилася ніч, Джоселін запалила у спальні королеви коминок, а Доркас — свічки біля ліжка. Серсі відчинила вікно, щоб впустити повітря, й виявила, що хмари знов затягнули небо, поховавши всі зірки.

— Яка сьогодні темна ніч, ваша світлосте,— пробурмотіла Доркас.

«Так,— подумала Серсі,— однак не така темна, як у Дівосклепі, чи на Драконстоні, де лежить попечений і закривавлений Лорас Тайрел, чи в чорних камерах під замком». Королева гадки не мала, чому це спало їй на думку. Вона ж вирішила викинути Фалізу з голови. «Двобій! Не треба було заміж виходити за такого бовдура». Зі Стоукварту прийшла звістки, що леді Танда померла від запалення у

грудях, яке стало результатом зламаного стегна. Лоліс Льюха проголошена леді Стоукворт, а лордом — сер Брон. «Танда померла, а Гайлз помирає. Добре, що лишається Сновида, бо при дворі вже зовсім блазнів не зосталося». Посміхнувшись, королева відкинула голову на подушку. «Коли я її в щічку поцілувала, відчула солоний смак її сліз».

Але наснився їй той давній сон про трьох дівчат у брунатних плащах і про зобасту стару в наметі, де відгонило смерть.

Гостроверхий намет старої стояв темний. Серсі не хотіла заходити — так само як не хотіла й тоді, в десять років, але ж на неї дивилися інші дівчата, й вона не могла просто розвернутися й піти геть. У сні вони були втрьох, так само як і наяву. Гладка Джейн Фарман трималася, як завжди, позаду. Дивина, що вона взагалі на це погодилася. Мелара Гезерспун була сміливіша, старша й симпатичніша — ну, якщо ластовиння можна вважати симпатичним. Усі троє потихеньку висковзнули з ліжок і, горнучись у домоткані плащі й низько натягнувши каптури, перетнули турнірне поле в пошуках чаклунки. Мела чула, як служниці між собою шепотілися, буцімто чаклунка може чоловіка проклясти, а може приворожити, вміє викликати духів і передбачати майбутнє.

Тоді, наяву, дівчата захекано хихикали, дорогою перешіптувалися, збуджені були не менше, ніж налякані. Уві сні все було інакше. Уві сні у шатрах миготіли тіні, а лицарі та слуги, що траплялися дорогою, були немов з туману зіткані. Дівчата довгий час блукали, поки знайшли намет старої ворожки. На той час уже почали гаснути смолоскипи. Серсі дивилася, як туляться одна до одної подруги, перешіптуючись. Повертайтеся,— намагалася сказати їм Серсі,— йдіть геть, нема вам тут чого робити. Та хоча губи її ворушилися, з них не зривалося ні слова.

Першою зайшла, відкинувши запинало, донька лорда Тайвіна, одразу за нею — Мелара. Джейн Фарман увійшла остання і постаралася сховатися за подруг, як робила зазвичай.

Намет повнився різними запахами. Кориця і мускатний горіх. Перець — червоний, білий, чорний. Мигдалеве молоко й цибуля. Гвоздика, цитронелла, дорогоцінний шафран — і ще дивніші прянощі, зовсім рідкісні. Світло давала тільки залізна жаровня у формі голови василіска — слабке зеленкувате сяйво, у якому стінки намету

здавалися холодними, мертвими, зотлілими. А наяву було так само? Серсі вже й не пам'ятала.

Уві сні ворожка вже спала — як і тоді, наяву. Облиште її,— кортіло крикнути королеві,— малі дурепи, ніколи не будіть чаклунку. Але, без'язика, могла тільки спостерігати, як одна з дівчат скинула плаща, буцнула ногою відьмине ліжко й мовила: «Прокидайтеся, ми хочемо дізнатися своє майбутнє».

Щойно Магі Ропуха розплющила очі, як Джейн Фарман, перелякано пискнувши, втекла з намету, сторчголов пірнувши в ніч. Товста, дурна й боязка маленька Джейн, бліда й одутла, лякалася кожної тіні. Але якраз вона вчинила мудро. Джейн і досі живе на Білому острові. Одружилася з якимсь прапорonosцем свого лорда-брата й наплодила дюжину діток.

Очі в старорі були жовті й капаві. У Ланіспорту переказували, що чоловік її привіз зі сходу, з цілою скринєю прянощів, молоду та вродливу, однак вік і зло полишили на ній свій слід. Була вона приземкувата, вся в бородавках, з ластатою зеленкуватою шкірою на щоках і підборідді. Зуби давно повипадали, а цицьки звисали до колін. Зблизька від неї відгонило хворістю, а коли вона заговорювала, чути було дивний і насичений бридкий віддих. «Забирайтеся»,— хрипко прошепотіла вона до дівчат.

«Поворожіть нам»,— попросила юна Серсі.

«Забирайтеся»,— знову прокракала стара.

«Ми чули, ви здатні зазирнути в завтрашній день»,— мовила Мелара.— Ми просто хотіли дізнатися, за кого вийдемо заміж».

«Забирайтеся»,— втретє прокракала Магі.

Слухайтеся її,— хотіла крикнути Серсі — якби мала язика,— ще маєте час утекти. Тікайте, малі дурепи!

Дівчина з золотими кучерями вперла руки в боки. «Поворожіть нам, бо я поскаржуся своєму лорду-батькові — й вас відшмагають за непослух».

«Будь ласка,— попросила Мелара.— Поворожіть нам на майбутнє — і ми собі підемо».

«Є тут дехто, в кого нема майбутнього»,— пробурмотіла Магі своїм низьким жахливим голосом. Натягнувши на плечі халат, вона жестом підкликала дівчат.— Ходіть сюди, якщо не хочете йти геть. Дурепи. Ходіть, ну ж бо. Маю скуштувати вашої крові».

Мелара зблідла, а от Серсі й не думала. Левиця не боїться ропухи, хай яка та буде стара й потворна. Та краще б вона послухалася, краще б вона послухалася, краще б тікала світ за очі. Натомість вона взяла в Магі кинджал і провела хвилястим залізним лезом по пучці великого пальця. Так само провела й Меларі.

У темному зеленому наметі кров здалася не червоною, а чорною. Від її вигляду в Магі затрусився беззубий рот. «Сюди,— прошепотіла вона,— давайте її сюди». Щойно Серсі простягнула руку, чаклунка відсмоктала кров яснами м'якими, як у новонародженого. Королева й досі не могла забути, який дивний і холодний був у неї рот.

«Можете поставити три запитання,— сказала стара, напившись крові.— Відповіді вам не сподобаються. Питайте або забирайтеся».

Ідіть,— уві сні подумала королева,— припніть язика й тікайте. Але дівчинці не вистало здорового глузду злякатися.

«Коли я одружуся з королевичем?» — запитала вона.

«Ніколи. Ти одружишся з королем».

Личко під золотими кучерями збентежено нахмурилося. Багато років по тім вона гадала, що вийде за Рейгара по смерті його батька Ейриси.

«Але ж я все одно буду королевою?» — запитала вона-молодша.

«Ага,— в жовтих очах Магі зблиснула злоба.— Королевою ти будеш... поки не з'явиться інша, молодша і вродливіша, яка скине тебе й відбере в тебе все найдорожче».

На дитячому личку майнув гнів. «Хай вона тільки спробує — мій брат її уб'є». Навіть тут вона не зупинилася, вперта дитина. В неї залишалось ще одне питання, ще один шанс зазирнути в майбутнє життя. «А ми з королем матимемо дітей?» — поцікавилася вона.

«О так. Він — шістнадцятьох, ти — трьох».

Серсі нічого не зрозуміла. Розрізаний палець пульсував від болю, з рани на килим скрапувала кров. Як таке може бути? — хотілося запитати її, але вона вичерпала всі свої питання.

Але стара не вичерпала свої відповіді. «Золоті в них будуть корони й золоті савани,— провадила вона.— А коли ти втопишся у власних сльозах, валонкар стисне руками твою білу шийку й вичавить з тебе життя».

«Що таке валонкар? Якесь чудовисько? — спитала золота дівчина, якій не сподобалося пророцтво.— Ви брехуха й бородавчаста ропуха й

стара смердюча дикунка, і я не вірю жодному вашому слову. Ходімо, Мелара. Нема тут чого слухати».

«Я теж можу поставити три запитання»,— заперечила подруга. А коли Серсі потягнула її за руку, вона випручалася й обернулася до старої. «Я вийду за Джеймі?» — випалила вона.

Дурне дівчисько, подумала королева, ще й досі гніваючись на подругу. Та Джеймі про твоє існування не здогадується. В ті часи брат жив мечами, собаками й кіньми... і нею, його сестрою-близнючкою.

«Не вийдеш ні за Джеймі, ні за когось іншого,— сказала Магі.— Цноту твою з'їдять черви. Сьогодні тут з тобою твоя смерть, маленька. Відчуваєш її подих? Вона зовсім поруч».

«Тут тільки вашим подихом відгонить»,— сказала Серсі. На столі біля неї стояв збанок якогось густого зілля. Підхопивши його, вона жбурнула той збанок просто старій в очі. Тоді, наяву, жінка заверещала, почала лаятися чудернацькою іноземною мовою, а дівчата втекли з намету. Але уві сні обличчя її розтануло, розпливлося цівками сірого туману, й зосталася тільки пара примружених жовтих очей — очей смерті.

«*Валонкар* стисне руками твою білу шийку»,— почула королева, та голос цей належав не старій. З туману сну постали дві руки, схопили її за горло,— руки дебели й дужі. А над ними плавало обличчя, лукаво дивлячись на королеву згори вниз різнобарвними очима. Ні! — хотіла скрикнути вона, та пальці карлика дужче уп'ялися їй у шию, придушивши цей протест. Вона борсалася й верещала, та все марно. І незабаром з грудей її уже вихоплювався такий самий звук, як колись у її сина,— жажливий тоненький свист, яким позначився останній подих Джофа на землі.

Прокинулася Серсі в темряві задихана, а навколо шиї обкрутилася ковдра. Королева здерла її з такою силою, аж порвала, й сіла в ліжку, відсапуючись. «Це сон,— сказала вона собі,— просто давній сон, і ще покривало заплуталося, от і все».

Тейна знову на ніч пішла до маленької королеви, тож поруч із Серсі спала Доркас. Королева грубо поторсала дівчину за плече.

— Прокидайся, знайди мені Пайсела. Думаю, він з лордом Гайлзом. Негайно приведи його сюди.

Доркас, іще не до кінця прокинувшись, вилізла з ліжка й подибала через кімнату вдягатися, шурхаючи босими ногами по циновках.

Сто років минуло, поки причовгав Пайсел і зупинився перед королевою, схиливши голову, кліпаючи очима з важкими повіками й силкуючися придушити позіхання. Враження було таке, наче товстенний мейстерський ланцюг на обвислій шиї згинає його до підлоги. Скільки Серсі пам'ятала, Пайсел завжди був стариганем, однак були часи, коли то був величний старигань: пишно вбраний, гордовитий, вишукано-люб'язний. Розкішна біла борода надавала йому ауру мудрості. Та бороду цю зголив Тиріон, а на її місці проросло кілька жалюгідних жмутків тоненького ламкого волоссячка, яке вже не прикривало обвислої рожевої шкіри під подвійним підборіддям. «Це вже не чоловік,— подумала королева,— а руїна. Чорні камери відібрали в нього останні сили. Так, а ще Куцеве лезо».

— Скільки вам років? — знагла запитала Серсі.

— Вісімдесят чотири, прошу ласки вашої світлості.

— На мою ласку швидше міг би розраховувати хтось молодший.

Він провів пальцем по губах.

— Коли мене обрав конклав, було мені всього сорок два роки. Кейта обрали у вісімдесят, а Елендора — майже в дев'яносто. Нові турботи розчавили їх, обоє померли за рік по підвищенню. Наступним був Меріон, йому було всього шістдесят шість, але він помер від застуди дорогою на Королівський Причал. І тоді король Ейгон попросив Цитадель прислати когось молодшого. Він — перший з королів, яким я служив.

«А Томен буде останнім».

— Мені потрібне якесь зілля. Снодійне.

— Келих вина перед сном часто...

— Я п'ю вино, дурню безмозкий. Мені потрібно щось міцніше. Щоб нічого не снилося.

— Ви... Ваша світлість не хоче бачити снів?

— А я що кажу? Чи вуха у вас так само зів'яли, як і прутень? Самі зварите мені зілля — чи мені кликати лорда Кайберна, щоб знову доробляв те, з чим ви не впоралися?

— Ні. Не треба залучати цього... залучати Кайберна. Сон без сновидінь. Ви отримаєте зілля.

— От і добре. Можете йти.

Та тільки він розвернувся до дверей, як вона знов його гукнула.

— Ще одне. А як у Цитаделі ставляться до пророцтв? Чи можна передбачити майбутнє?

Старий завагався. Зморшкуватою рукою він мацав груди, так наче гладив неіснуючу бороду.

— Чи можна передбачити майбутнє? — повторив він повільно.— Можливо. Є в старих книжках деякі заклинання... Та вашій світлості краще запитати інакше: «Чи варто передбачати майбутнє?» І на це я відповім «ні». Нехай ці двері лишаються зачинені.

— Ви головне, виходячи, мої двері зачиніть.

Серсі могла б і здогадатися, що з його відповіді буде стільки само користі, як з нього самого.

Зранку вона снідала з Томеном. Поводився він дуже тихо: схоже, покарання Пейта його дечого навчило. Снідали яєшнею з підсмаженим хлібом і шинкою, а наостанок подали криваві апельсини, які щойно розвантажили з корабля з Дорну. Син був зі своїми кошенятами. Спостерігаючи, як кошенята граються у нього під ногами, Серсі почулася трішки краще. «Поки я жива, з Томеном нічого не трапиться». Коли йдеться про його безпеку, королева ладна повбивати половину лордів у Вестеросі й весь простолюд до ноги.

— Іди з Джоселін,— мовила Серсі по сніданку.

А тоді послала по Кайберна.

— Леді Фаліза ще жива?

— Так, жива. Може, тільки не зовсім... здорова.

— Зрозуміло,— Серсі якусь мить поміркувала.— А той Брон... Не можу сказати, що мене тішить ворог просто під боком. Уся його сила — в Лоліс. А якби ми пред'явили її старшу сестру:.

— На жаль,— мовив Кайберн,— боюся, леді Фаліза більше не зможе правити у Стоукворті. Ба навіть їсти сама навряд чи зможе. Я багато від неї дізнався, щира правда, але яким коштом? Сподіваюся, я не перевищив своїх повноважень, ваша світлосте.

— Ні.

Хай що хотіла Серсі зробити, та вже запізно. Але нема чого шкодувати. «І краще буде, якщо вона помре,— сказала собі Серсі.— Хіба захочеться їй жити без чоловіка? Хай який то був йолоп, а ця дурепа, схоже, його любила».

— Є ще одна справа. Мені вночі наснився жахливий сон.

— Усім людям час до часу такі сняться.

— Мені наснилася відьма, до якої я колись сходила в дитинстві.

— Полісунка? Вони здебільшого нікому не шкодять. Трохи знахарки, трохи повитухи, але в іншому...

— Ні, та була інакша. До неї половина Ланіспорту ходила по амулети й зілля. Матір третьорядного лорда — заможного купця, якому титул дарував мій дідо. Батько цього лорда знайшов собі дружину, коли вів торгівлю на сході. Подейкували, що вона його приворожила, хоча, швидше за все, вистачило й того привороту, що вона мала між ногами. Вона ж не завжди була потворна, принаймні так казали. Імені її я не пригадую. Щось таке довге, східне й іноземне. Простолюд називав її Магі.

— Мейгі?!

— Це так воно вимовляється? Жінка висмоктувала у тебе з пальця краплину крові й оповідала, що тобі принесе завтра.

— Криваві чари — найтемніші. І, кажуть, наймогутніші.

Серсі про це й слухати не хотіла.

— Ця мейгі зробила декілька пророцтв. Спершу я тільки сміялася, однак... вона передбачила смерть однієї з моїх подружок. У той час дівчинці було всього одинадцять років і вона, здорова як корова, мешкала за безпечними мурами Кичери. Однак незабаром упала в криницю і втопилася.

Мелара благала Серсі ніколи не згадувати того, що вони почули в наметі мейгі. «Якщо ми про це не говоритимемо, то скоро все забудемо, й тоді то буде просто як поганий сон, що нам наснився,— сказала Мелара.— А погані сни не збуваються». Вони обидві ще бути такі малі, що це звучало майже мудро.

— Ви й досі горюєте за своєю давньою подружкою? — запитав Кайберн.— Ось що вас непокоїть, ваша світлосте?

— За Меларою? Ні. Та я вже й обличчя її не пригадаю. Просто... ця мейгі знала, скільки я матиму дітей і скільки в Роберта буде байстрюків. За багато років до того, як у нього народився бодай один, вона вже знала все. Пообіцяла мені, що я стану королевою, але з'явиться інша...— («Молодша і вродливіша», вона сказала),— інша королева, яка відбере в мене все найдорожче.

— І ви хочете відвернути пророцтво?

«Понад усе на світі»,— подумала вона.

— А його можна відвернути?

— О так. Не сумнівайтеся.

— А як?

— Думаю, ваша світлість знає як.

І вона таки знала. «З самого початку знала,— подумала вона.— Ще в наметі. *Хай вона тільки спробує — мій брат її уб'є*».

Однак одна справа — знати, що треба робити, і зовсім інша — знати, як це зробити. На Джеймі більше покладатися не можна. Раптова хвороба — ото був би вихід, але боги рідко бувають такі послужливі. Тоді як? Ніж, подушка, кухлик серцезгубу? З усім цим можуть виникнути проблеми. Коли уві сні помирає літня людина, ніхто не дивується, та якщо в ліжку знайдуть мертву шістнадцятирічну дівчину, це викличе багато незручних запитань. Крім того, Марджері ніколи не спить сама. Навіть коли сер Лорас при смерті, біля неї все одно день і ніч чатують мечі.

«Але ж мечі двосічні. Ті, хто її чатує, можуть її і погубити». Але докази мають бути настільки переконливими, щоб власний лорд-батько Марджері не мав іншого виходу, як дати згоду на страту. А це буде нелегко. «Коханці її навряд чи зізнаються, бо ж добре знають, що і їм це коштуватиме голови. Хіба що тільки...»

Наступного дня королева підійшла у дворі до Озмунда Кетлблека, коли той змагався з одним з близнюків Редвинів. З яким саме — хто зна, Серсі їх не розрізняла. Якийсь час вона спостерігала, як літають мечі, а потім відкликала сера Озмунда вбік.

— Прогуляйтеся зі мною,— попросила вона,— і скажіть мені правду. Не хочу слухати ні порожніх хвастощів, ні балачок про те, що Кетлблек вартий трьох інших лицарів. Від вашої відповіді багато що залежить. Ваш брат Озні. Він добрий мечник?

— Добрий. Ви ж його бачили. Не такий дужий, як ми з Осфридом, але меткий.

— Якби до цього дійшло, він зміг би здолати сера Бороса Блаунта?

— Бороса Барило? — пирхнув сер Озмунд.— Йому скільки — сорок? П'ятдесят? Половину часу напідпитку, а коли й тверезий, він же товстий. Якщо колись і мав він хист до бою, то давно вже розгубив. Так, ваша світлосте, якщо убити треба сера Бороса, Озні з цим упорається легко. А що таке? Сер Борос вчинив зраду?

— Ні,— відповіла вона. «Це Озні вчинив».

Брієнна

На перший труп наїхали за милю від роздоріжжя.

Гойдався на гілці всохлого дерева, на почорнілому стовбурі якого й досі виднілися сліди блискавки, яка те дерево вбила. Круки вже добре приклалися до обличчя трупа, а вовки побенкетували на тій частині ніг, що звисала ближче до землі. Нижче колін zostалися хіба кістки й обривки шкіри... і ще пожований черевик, весь у болоті й цвілі.

— А що це в нього в роті? — зацікавився Подрик.

Брієнні довелося зібратися на мужності, щоб поглянути. На моторошному сіро-зеленому обличчі з'яв роззявлений, розтягнутий ротяка. Між зуби хтось запхав гострого білого камінця. Камінця чи...

— Це сіль,— сказав септон Мерібальд.

За п'ятдесят ярдів побачили ще один труп. Падальники вже стягнули його на землю, отож його рештки валялися на землі попід пошарпанним зашморгом, що звисав з гілки в'язу. Брієнна, може, проїхала б мимо й не помітила його, якби не Пес, який занюхав сморід і скочив у бур'яни, щоб краще все рознюхати.

— Що там, Песику? — зістрибнув з коня сер Гайл, широким кроком рушив за собакою — і повернувся з напівшоломом у руках. Усередині була голова, а ще трохи хробаків і жуків.— Добра криця,— оголосив сер Гайл,— і не дуже пом'ята, от тільки лев без голови. Поде, хочеш собі шолом?

— Тільки не цей. Там хробаки.

— Хробаків змиєш, хлопче. Ти гидливий, як дівчина.

— Шолом на нього завеликий,— кинула на сера Гайла сердитий погляд Брієнна.

— Доросте.

— Не хочу,— сказав Подрик. Сер Гайл знизав плечима й пожбури́в поламаного шолома назад у бур'яни разом з левом на гребені. Пес, гавкнувши, задер під деревом задню лапу.

Затим не можна було і ста ярдів проїхати, щоб не натрапити на труп. Висіли на ясенах і яворах, на буках і березах, на вільхах і в'язах, на старих сивих вербах і ставних каштанах. І всі мали на шиях зашморґ — гойдалися на конопляній мотузці, з набитим сіллю ротом. Дехто з повішеників був у плащах — сірих, блакитних чи малинових, так вицвілих від сонця і дощу, що кольори заледве розрізнялися. У декого на грудях були нашиті герби. Брієнна помітила сокири, стріли, кілька лососів, сосну, дубовий листок, жуків, когута, вепрячу голову, півдюжини тризубів. «Зломлені,— збагнула вона,— рештки дюжини різних армій, покидьки лордів».

Були серед небіжчиків лисі й бородаті, молоді й старі, низенькі й високі, гладкі й худі. Роздуті, з обгризеними й зотлілими обличчями, всі вони були схожі. «На шибениці всі люди брати». Брієнна прочитала це в якійсь книжці, лишень не могла пригадати в якій.

І тільки Гайл Гант зміг висловити те, що всі вони й так уже підсвідомо зрозуміли.

— Це вони вчинили наліт на Варницю!

— Най Отець судить їх суворо,— мовив Мерібальд, друг літнього септона, що служив у містечку.

Але Брієнну не так хвилювало, хто це такі, як хто їх повісив. Подейкували, страті через повішення віддає перевагу Берик Дондаріон зі своєю бандою беззаконників. Якщо це правда, то так званий лорд Лискавка може бути поблизу.

Пес загавкав, і септон Мерібальд, роззирнувшись, нахмурився.

— Може, пришвидшимо ходу? Сонце скоро сяде, а поночі з трупів погана компанія. Лихі й люті були ці люди за життя. Не думаю, що смерть їх виправила.

— Отут я з вами не погоджуся,— сказав сер Гайл.— Таких людей тільки могила й виправляє.

Та все одно він підбив п'ятками коня під боки, і гурт рушив трішки швидше.

Далі дерев поменшало, а трупів — ні. Ліси змінилися на тванисті поля, а гілля дерев — на шибениці. Щойно до них наближались подорожні, з трупів злітали з краканням хмари вороння, та знову

всідалися, щойно люди проїздили. «Це ж були поганці»,— втішала себе Брієнна, та все одно їй було сумно. Вона примусила себе роздивитися по черзі всіх повішеників, шукаючи знайомі обличчя. Кількох, здалося, вона впізнала з Гаренхолу, але через їхній стан сказати напевне було важко. Ніхто з них не мав шолома у формі собачої голови, та й узагалі мало хто мав шоломи. Переважно з усіх повішеників перед стратою познімали зброю, лати й чоботи.

Коли Подрик запитав, як називається заїзд, де мандрівники збиралися зупинитися на ніч, септон Мерібальд радо захопився за це питання — певно, хотів нарешті викинути з голови жахливих чатових, що стільки їх вони проїхали дорогою.

— Іноді його називають «Старий заїзд». Трахтир тут був завжди, вже багато сотень років, але оцей звели під час правління першого Джейгейрису — короля, який проклав королівський гостинець. Подейкують, під час мандрівок там зупинявся сам Джейгейрис зі своєю королевою. Деякий час на їхню честь заїзд називався «Дві корони», а потім один з господарів збудував дзвіницю та змінив назву на «Дзвінарню». Згодом заїзд перейшов до лицаря-каліки на ім'я Довгов'язий Джон Гедл, який на старість, оскільки воювати вже не міг, почав ковалювати. Він викував для свого закладу нову вивіску — триголового чавунного дракона, яку й повісив на дерев'яний стовп. Дракон був настільки великий, що довелося його робити з дюжини різних шматочків, з'єднаних мотузкою і дротом. На вітру вивіска гримала і грюкала, отож по всіх усядах заїзд почали називати «Гримкий дракон».

— А вивіска з драконом і досі є? — поцікавився Подрик.

— Немає,— озвався септон Мерібальд.— Коли вже й син коваля постарів, байстрик четвертого Ейгона підняв заколот проти свого законнородженого брата й за герб собі взяв чорного дракона. На той час усі ці землі належали лорду Дарі, а його милість був палко відданий королю. Сам вигляд чорного дракона дратував його, отож він велів спиляти стовпа, порубати вивіску на кавалки й викинути в річку. Багато років по тому одну з голів дракона винесло водою на Тихий острів, тільки на той час вона вже була вся руда від іржі. Господар заїзду нової вивіски вже не вішав, тож подорожні забули про дракона й почали називати заклад «Прирічний заїзд». У ті дні Тризуб підходив до самого його чорного ходу, й половина кімнат нависала над водою.

Кажуть, гості закидали вудки просто з вікон і ловили пстругів. Тут і пором причалував, який возив подорожніх у Місто Лорда Гаровея і в Біломур.

— Але ж Тризуб лишився на півдні, ми давно їдемо на північний схід... не до ріки, а від неї.

— Так, міледі,— підтвердив септон.— Річище змінилося. Сталося це сімдесят років тому. Чи вісімдесят? Ще коли в заїзді господарював дідо Маті Гедл. Це вона мені цю історію розповіла. Добра була жінка Мата, любителька кислolistу й медяників. Як не було для мене вільної кімнати, вона мене вклала біля коминка, й ніколи я не виходив від неї в дорогу без хліба з сиром і кількох черствих медяників.

— То вона й нині господиня заїзду? — запитав Подрик.

— Ні. Її повісили леви. Коли ж вони пішли геть, я чув, хтось із її небожів хотів знову відчинити заїзд, але через війну дороги стали надто небезпечні для простолюду, тож постояльців було зовсім мало. Тоді він завів там повій, але й це його не врятувало. Його теж якийсь лорд убив, я чув.

— Ніколи б не подумав,— скривився сер Гайл,— що тримати заїзд — смертельно небезпечно.

— Небезпечно бути родом з низів у той час, коли великі лорди заграються у свою гру престолів,— озвався септон Мерібальд.— Правда ж, Песику?

Пес на згоду підгавкнув.

— Ну а зараз,— спитав Подрик,— є в заїзду назва?

— Простолюд називає його «заїзд на роздоріжжі». Старший брат розповів, що двійко племінниць Маші Гедл знову його відчинили,— сказав він і тицьнув пішнею вдалину.— З ласки богів, отой дим, що видніється далі за повішениками, з його димарів.

— Тепер його можна назвати «Шибенарня»,— пожартував сер Гайл.

Хай як його назви, а заїзд був великий, над битим шляхом здіймався на три поверхи; збудовані з гарного білого каменю стіни, башточки й димарі примарно зблискували на тлі сіренького неба. Пправе крило стояло на товстих дерев'яних палях понад порепаною низиною, порослою бур'яном і бурою підсохлою травою. Крита соломою стайня і дзвіниця тулилися з північного боку. Всі будівлі були

обгороджені низеньким муром з битого білого каменю, порослого мохом.

«Принаймні його ніхто не спалив». Від Варниці zostалися самі руїни. Заки Брієнна з товариством переправилася туди з Тихого острова, всі вцілілі повтікали, а загиблих поховали; лишився тільки труп самого міста — лежав у попелі непохований. У повітрі й досі висів дим, а крики мартинів над головою здавалися людськими — то був неначе плач загублених дітей. Навіть замок видавався занедбаним і покинутим. Сірий, як навколишній попіл, він являв собою оточену муром квадратну фортецю, яка вивищувалася над гаванню. Коли мандрівники виводили коней з порому, замок був зачинений, і на зубчастих стінах усе було непорушно, окрім хіба прапорів. За півгодини гавкав Пес, а септон Мерібальд грюкав пішнею в центральну браму, поки нагорі показалася жінка й запитала, чого їм треба.

На той час пором уже відплив і почало накрапати. «Я — святий септон, мосьпані,— гукнув нагору Мерібальд,— а це — порядні мандрівники. Ми шукаємо, де сховатися від дощу, просимо притулку на ніч біля вашого вогнища». Але жінку його слова не зворушили. «Найближчий заїзд на роздоріжжі. Це на захід,— озвалася вона.— А нам тут чужаки не потрібні. Йдіть собі». Вона зникла, і вже ні Мерібальдові молитви, ні гавкіт Пса, ні прокльони сера Гайла не змогли викликати її знову. Довелося ночувати просто в лісі, під захистом переплетеного гілля.

Але в заїзді на роздоріжжі відчувалося життя. Ще навіть не під'їхали до брами, як Брієнна почула звуки: слабке, проте невпинне постукування молотка. Віддуння було металеве.

— Ковальня,— мовив сер Гайл.— Або у них коваль з'явився, або привид старого господаря кує нового чавунного дракона,— він підбив коня під боки.— Сподіваюся, привид кухаря там також є. Смажена курочка з хрусткою шкоринкою могла би трохи направити цей світ.

Двір заїзду перетворився на болото, яке засмоктувало кінські копита. Тут уже калатання металу чулося краще, й у дальньому кінці двору виднілося червонясте сяйво з ковальні — ген за стайнею, позаду воза з поламаним колесом. У стайні були коні, а на іржавих ланцюгах, що звисали зі встановленої у дворі облізлої шибениці, гойдався маленький хлопчик. На ганку стояло четверо дівчаток, спостерігаючи

за ним. Найменшій, зовсім голенькій, було щонайбільше два роки. Найстарша, років дев'ятьох чи десятьох, захисним жестом пригортала малу.

— Дівчатка,— гукнув до них сер Гайл,— ану біжіть закричите матір.

Хлопчик, стрибнувши з ланцюгів, помчав у стайню. Четверо дівчат заметушилися. За якусь мить одна з них мовила:

— У нас немає матері.

— Була, але її вбили,— докинула друга. Найстарша зробила крок уперед, заховавши маленьку собі за спідницю.

— Ви хто? — запитала вона вимогливо.

— Порядні мандрівники, які шукають де заночувати. Мене звати Брієнна, а це септон Мерібальд — його в приріччі добре знають. Хлопчик — це мій зброєносець, Подрик Пейн, а лицар — сер Гайл Гант.

Зненацька стукіт урвався. Дівчинка окинула гостей сторожким поглядом, які бувають лише в десятирічних.

— Мене звати Верба. Вам потрібні кімнати?

— І кімнати, і ель, і чого-небудь гаряченького поїсти,— сказав сер Гайл, спішуючись.— Ти хазяйка?

Вона похитала головою.

— Хазяйка — моя сестра Джейн. Але її зараз немає. Поїсти можемо дати тільки конину. Якщо вам потрібні повії, то в нас їх нема. Сестра їх вигнала. Зате є де спати. Є і перини, та переважно солом'яники.

— І всі з вошами, понад сумнів,— мовив сер Гайл.

— У вас є чим платити? Срібло маєте?

— Срібло? — розсміявся сер Гайл.— За нічліг і кінську ногу? Ти нас грабувати зібралася, дитино?

— Ми беремо сріблом. Або йдіть ночуйте в лісі з мертвяками,— сказала Верба і глянула на віслючка з повними тюками й діжками на спині.— Це у вас харчі? Де ви взяли?

— У Дівоставі,— пояснив Мерібальд. Пес підгавкнув.

— Ти так усіх постояльців допитуєш? — поцікавився сер Гайл.

— У нас постояльців небагато. Не те що перед війною. Нині мандрують тільки горобці, ба й гірші за них.

— Гірші? — перепитала Брієнна.

— Злодії,— почувся хлоп'ячий голос зі стайні.— Грабіжники.
Обернувшись, Брієнна побачила привида.

«Ренлі!» Удар молотом у саме серце не вразив би її дужче.

— Мілорде? — видихнула вона.

— Лорд? — хлопець відкинув чорний кучерик, що впав йому на чоло.— Я простий коваль.

«Це не Ренлі,— збагнула Брієнна.— Ренлі мертвий. Ренлі помер у мене на руках, йому був двадцять один рік. А цей ще хлопчик». Хлопчик — викапаний Ренлі, коли той вперше приплив на Тарт. Ні, навіть молодший. «Підборіддя в нього квадратніше, а брови густіші».

Ренлі був стрункий і гнучкий, а в цього хлопця широкі плечі й натруджена права рука, як часто буває в ковалів. На собі він мав довгий шкіряний фартух, вдягнений просто на голі груди. Щоки й підборіддя вкривала чорна щетина, а чуприна — густа чорна кучма — спускалася нижче вух. У короля Ренлі волосся було таке саме вугільно-чорне, але завжди вимите й зачесане. Іноді він його підстригав коротко, а іноді відрощував аж до плечей і носив розпущеним або завізував ззаду золотою стрічкою, проте ніколи воно не було сплутаним чи мокрим від поту. І хоча очі в хлопці були такого самого насиченого синього кольору, в Ренлі вони завжди світилися теплом і турботою, іскрилися сміхом, а в хлопця випромінювали гнів і підозру.

Септон Мерібальд теж це помітив.

— Ми не скривдимо вас, хлопче. Коли цей заклад ще належав Маші Гедл, вона завжди для мене мала медівник. Іноді навіть ліжко мені виділяла — коли в заїзді не було завізно.

— Вона померла,— сказав хлопець.— Її повісили леви.

— Схоже, у ваших краях вішати — улюблена розвага,— зронив сер Гайл Гант.— Мав би я тут трохи землі, то сів би коноплю, продавав мотузку — й заробив цілий статок.

— Усі ці діти,— звернулася Брієнна до Верби,— це твої сестри і брати? Рідні й двоюрідні?

— Ні,— роздивлялася її Верба поглядом, який Брієнна знала дуже добре.— Вони просто... не знаю... Їх іноді приводять горобці. А інші дають собі раду самі... Якщо ви жінка, чого ви вбрані як чоловік?

Але відповів їй септон Мерібальд.

— Леді Брієнна — діва-воїтелька, яка мандрує з особливим дорученням. Але зараз їй потрібне сухе ліжко й тепле вогнище. Як і

нам усім. Мої старі кості пророкують близький дощ. То знайдуться для нас кімнати?

— Ні,— сказав юний коваль.

— Так,— водночас із ним сказала Верба.

Вони обмінялися сердитими поглядами. А тоді Верба тупнула ніжкою.

— У них їжа є, Гендрі. А малеча голодна.

Вона свиснула — і, мов за помахом чарівної палички, з'явилися ще діти: з-під ганку повилазили обдерті хлоп'ята з нестриженими чубами, а у вікнах, які виходили у двір, показалися скрадливі дівчатка. Дехто стискав у руках заряджені арбалети.

— Назвіть заїзд «Арбалетниця»,— порадив сер Гайл.

«Краще „Сиротинець“»,— подумала Брієнна.

— Вотє, піди допоможи їм з кіньми,— звеліла Верба.— Вілле, опусти каменюку, вони не збираються нас кривдити. Гвоздико, Пейте, ані біжіть принесіть дров для вогнища. Джоне Пенні, поможи септону тюки познімати. А я проведу їх у кімнати.

Врешті-решт обрали три суміжні кімнати, кожна з яких могла похвалитися вікном, нічним горщиком і ліжком з периною. У Брієнни в кімнаті був ще й коминок. За кілька пенні їй принесли трохи дров.

— Мені спати у вашій кімнаті чи в сера Гайла? — запитав Подрик, коли вона відчиняла віконниці.

— Це ж не Тихий острів,— озвалася вона.— Можеш лишатися в мене.

Завтра вранці вона планувала продовжити шлях уже тільки вдвох із Подриком. Септон Мерібальд прямував через Ліщину і Річколук у Місто Лорда Гаровея, але Брієнна не бачила сенсу йти далі з ним. Товариство йому складе Пес, а Брієнну старший брат цілком переконав, що на Тризубі вона Сансу Старк не відшукає.

— Хочу встати до схід сонця, поки сер Гайл ще спатиме,— сказала Брієнна, яка так і не пробачила йому Небосаду... та й Гант сам казав, що ніяких обітниць стосовно Санси не давав.

— А куди ми поїдемо, сер? Тобто міледі?

На це запитання Брієнна не мала готової відповіді. Нині вони в буквальному розумінні опинилися на роздоріжжі: тут сходилися королівський, річковий і високий гостинці. Високий гостинець через гори веде у Видол Аринів, де до самої смерті правила тітка леді Санси.

Річковий гостинець біжить на захід уздовж Червоного Зубця до Річкорину, де в облозі сидить Сансин двоюрідний дідусь,— принаймні він ще живий. А можна поїхати на північ королівським гостинцем — мимо Близнючок, а потім через Перешийок з його болотами й мочарами. Якби Брієнна змогла пробитися повз Кейлінський рів — хай у чиїх він нині руках,— королівський гостинець вивів би її до Вічнозиму.

«А можна королівським гостинцем поїхати на південь,— подумала Брієнна.— Облизавши макогона, повернутися на Королівський Причал, зізнатися серу Джеймі в провалі й пошукати корабель, який доправить мене назад на Тарт, як і радив старший брат». Думка була гірка, але в душі Брієнни дуже хотілося у Вечірній палац до батька, а ще подумалося: чи втішав би її Джеймі, якби вона розплакалася в нього на плечі? Хіба ж не про це мріють чоловіки? Про безпомічних жінок, які потребують захисту?

— Сер? Міледі? Я запитав, куди нам далі...

— Вниз у вітальню — вечеряти.

У вітальні аж мурашилося від дітей. Брієнна спробувала їх полічити, але вони й миті не могли спокійно всидіти на місці, отож декого вона порахувала двічі, ба й тричі, а декого — ні разу, тому зрештою покинула цю справу. Столи зіставили у три ряди, а тепер старші хлопці тягали з кінця кімнати лавки. «Старші» — це років десятьох-дванадцятьох. Гендрі серед них єдиний був майже дорослий, однак накази роздавала Верба, так наче вона — королева в замку, а всі інші дітлахи — її слуги.

«Була б вона шляхетного роду, їй би не довелося вчитися командувати, а їм — підкорятися, це в неї природне». Цікаво, подумала Брієнна, чи не може виявитися, що Верба не така проста, як здається? Дівчинка не вийшла ні віком, ні вродою, щоб бути Сансою Старк, однак вона може виявитися її молодшою сестрою, а навіть леді Кетлін казала, що їй далеко до сестриної краси. «Каштанові коси, карі очі, худенька... таке можливо?» Наскільки вона пригадувала, в Арії Старк волосся і справді каштанове, от тільки щодо кольору її очей Брієнна не мала певності. Карі, ні? Існує шанс, що вона не загинула у Варниці?

За вікном уже згасало світло дня. У вітальні Верба запалила чотири лойові свічки та звеліла дівчатам добре напалити в коминку. Хлопці допомогли Подрику Пейну розвантажити віслючка й занесли

всередину солону тріску, баранину, овочі, горіхи й кружало сиру, а септон Мерібальд у цей час попрямував на кухню, щоб покерувати приготуванням каші.

— На жаль, апельсини всі скінчилися, й нових, боюся, до весни мені вже не побачити,— мовив він до одного маленького хлопчика.— Ти колись куштував апельсин, малий? Отак стиснеш його — і смокчеш смачнющий сік...

Хлопчик похитав головою, і септон скуйовдив йому чубчика.

— Тоді я тобі навесні принесу одного. Якщо будеш гарним хлопчиком і допоможеш мені розмішувати кашу.

Сер Гайл, стягнувши чоботи, грів біля вогнища ноги. Коли Брієнна присіла поруч, він кивнув на дальній кінець кімнати.

— Отам, де Пес винює, на підлозі — криваві сліди. Їх відмивали, але кров добряче просочилася в дерево, тож цілком відтерти її неможливо.

— Саме в цьому заїзді Сандор Кліган убив трьох людей свого брата,— нагадала йому Брієнна.

— Авжеж,— погодився Гант,— але звідки нам знати, чи вони перші, хто тут загинув... і чи будуть останні.

— Вас налякали кілька діточок?

— Четверо — це кілька. Десятеро — це вже забагато. Ну й галас! Дітей слід у гамівні сорочки сповивати й підвішувати на стіні, поки в дівчат груди не виростуть, а хлопці голитися не почнуть.

— А мені їх шкода. Усі вони втратили мам і тат. А в декого з них батьків убили просто на очах.

Гант закотив очі.

— Я й забув, що з жінкою розмовляю. Серце у вас м'якеньке, як септонова каша. Хіба таке можливо? Десь у глибинах нашої мечниці ховається мамуся, яка аж пищить — так хоче дитинку народити. Чого ви хочете насправді — то це гарненького рожевого немовлятка, яке б смоктало вашу цицьку,— вишкірився сер Гайл.— Однак, я чув, для цього потрібен чоловік. Бажано законний. От я, скажімо...

— Якщо ви й досі сподіваєтеся виграти той заклад...

— Виграти я сподіваюся вас, єдину дитину лорда Селвина. Знавав я чоловіків, які за маєток, удесятеро менший за Тарт, одружувалися з шелепами й немовлятами. Я, звісно, не Ренлі Баратеон, але в мене є одна перевага: я досі живий. Хтось, може, скаже, що це взагалі моя

єдина перевага. Шлюб міг би принести вигоду нам обом,— він махнув у бік дітей.— На це я здатен, запевняю вас. У мене є принаймні один байстрюк. Не хвилюйтеся, я свою доньку вам не нав'язуватиму. Коли я останнього разу прийшов її провідати, її мати мені на голову казанок юшки вилила.

У Брієнни по шиї поповз рум'янець.

— Моєму батькові всього п'ятдесят чотири. Він ще не застарий для другого шлюбу, в якому в нього може народитися син.

— Так, ризик є... якщо ваш батько одружиться, якщо нова дружина зможе мати дітей, якщо народиться саме хлопчик. Я робив ставки і за гірших умов.

— І програвали. Грайтеся в свої ігри деінде, сер.

— Сказала панночка, яка взагалі ні з ким ніколи не гралася. Бо щойно ви спробуєте, ви свою думку зміните. В темряві ви не відрізнятиметеся від інших жінок. Ваші уста створені для поцілунків.

— Це просто уста,— сказала Брієнна.— Всі уста однакові.

— І всі уста створені для поцілунків,— радо погодився Гант.— Лишіть сьогодні двері відімкненими — і я, прокравшись до вас у ліжко, доведу вам це.

— Якщо спробуєте, вийдете звідти євнухом,— Брієнна підвелася й пішла геть.

Септон Мерібальд, зовсім не зважаючи на маленьку дівчинку, яка повзала по столу, запитав, чи можна йому з дітьми прочитати перед вечерею молитву.

— Ага,— дозволила Верба, підхоплюючи малу, поки та не дісталася до каші. Отож усі разом схилили голови й подякували Отцеві й Матері за щедроти... усі, крім чорнявого хлопця з ковальні, який сидів, схрестивши руки на грудях, і сердито дивився на решту, поки ті молилися. Брієнна не єдина звернула на це увагу. Щойно молитва скінчилася, як септон Мерібальд, поглянувши на хлопця через стіл, мовив:

— Не любиш богів, синку?

— Ваших богів — ні,— Гендрі рвучко підвівся.— Мені час до роботи.

Не з'ївши ні крихти, він вийшов геть.

— Він якогось іншого бога шанує? — запитав Гайл Гант.

— Царя світла,— писнув худенький хлопчик років шістьох.

Верба стукнула його ложкою.

— Бене Пащекуватий! Он їжа на столі. Сиди їж, а не лізь до мілордів зі своїми балачками.

Дітлахи накинулися на вечерю, як вовки на пораненого оленя — билися за тріску, виривали шматки ячмінного хліба, розкидали кашу. Навіть велетенське кружало сиру довго не протрималося. Брієнна задовольнилася хлібом з рибою і морквою, а септон Мерібальд на кожен шматочок, який з'їдав сам, два віддавав Псові. Вогнище потріскувало, у вітальні чути було плямкання й лункі звуки, з якими Верба ляскала дітлахів своєю ложкою.

— Одного дня з тої дівчинки виросте для когось сувора дружина, — зауважив сер Гайл.— Швидше за все, для отого малого підмайстра.

— Добре б, якби хтось йому поїсти відніс, поки ще лишилося.

— От ви й віднесіть.

Брієнна загорнула в полотнину трикутничок сиру, окраєць хліба, сушене яблуко і два шматки смаженої тріски. Подрик підхопився, щоб іти за нею, однак вона звеліла йому сідати і їсти.

— Я недовго.

А у дворі вже падала злива. Брієнна заховала їжу під полу плаща. Коли проходила повз стайню, котрийсь із коней заіржав. «Вони ж теж голодні».

Гендрі, в шкіряному фартуху на голих грудях, стояв біля ковальні. Лупасив меча так, наче ворога побивав, і просяклий потом чуб упав йому на чоло. Якусь мить Брієнна спостерігала за хлопцем. «У нього очі Ренлі й волосся теж, але постава не його. Ренлі був не так м'язистий, як гнучкий... на відміну від свого брата Роберта, який уславився своєю силою».

Гендрі помітив Брієнну, тільки коли зупинився, щоб утерти чоло.

— Чого вам?

— Я вечерю принесла,— вона розгорнула полотнину, показуючи йому.

— Якби я хотів їсти, я б сам поїв.

— Ковалю потрібно їсти, щоб силу мати.

— Ви моя матуся?

— Ні,— вона поставила принесені харчі на підлогу.— А хто була твоя матуся?

— Вам яке діло?

— Ти народився на Королівському Причалі.

В цьому вона переконалася з його манери говорити.

— Багато хто там народився,— він занурив меч в діжку дощівки, щоб загартувати. Розжарена криця сердито засичала.

— Скільки тобі років? — запитала Брієнна.— Твоя мама ще жива? А батько — хто він?

— Ви забагато розпитуєте,— хлопець відклав меч.— Мати моя померла, а батька я ніколи не знав.

— То ти байстрюк.

Хлопець образився.

— Я лицар. І меч, коли я його закінчу, буде мій.

Але як лицар опинився на кузні?

— У тебе чорна чуприна й сині очі, народився ти біля підніжжя Червоної фортеці. Невже ніхто ніколи не звернув уваги на твоє обличчя?

— А що не так з моїм обличчям? Принаймні не таке потворне, як у вас.

— На Королівському Причалі ти ж, певне, бачив короля Роберта.

— Бувало,— знизав він плечима.— На турнірах, здалеку. Одного разу в септі Бейлора. Але золоті плащі відігнали нас, щоб він міг пройти. Ще якимось я грався біля Брудної брами, коли він повертався з полювання. Так нализався, що мало не переїхав мене. Рослявий тлустий п'яниця, ось хто він був, та все одно кращий король, ніж оці його синочки.

«Не його вони синочки». Станіс правду казав того дня, коли приїхав на зустріч до Ренлі. Джофрі й Томен не Робертові сини. А от цей хлопчина...

— Послухай мене...— почала Брієнна. Аж тут почувся гавкіт Пса — гучний і нестямний.— Хтось наближається.

— Це друзі,— не сполохався Гендрі.

— Які саме? — Брієнна рушила до дверей ковальні, визирнула надвір крізь струмені дощу.

— Скоро познайомитеся,— стеновав хлопець плечима.

«Навряд чи мені схочеться з ними знайомитися»,— подумала Брієнна, в той час як перші вершники, хлюпаючи по калюжах, уже заїжджали у двір. Крізь стукотіння дощу й гавкіт Пса чути було слабеньке брязкання мечів і кольчуг під пошарпаними плащами.

Брієнна рахувала приїжджих. Двоє, четверо, шестеро, семеро. Деякі, якщо судити з їхніх поз, були поранені. Останнім їхав неповороткий здоровань, з нього одного можна було зробити двох вояків. Захеканий кінь під ним був у кривавому милі й аж заточувався під вагою вершника. Здоровань єдиний з усіх вершників не накинув під дощем каптура. Пику мав круглу й безволосу; сам блідий як міль, а всі щоки поцятковані мокрими виразками.

Брієнна, хапнувши ротом повітря, висмикнула Клятвохранителя. «Забагато,— у нападі паніки подумала вона,— їх забагато».

— Гендрі,— мовила вона зовсім тихо,— тобі потрібен меч і лати. Це тобі не друзі. Ці взагалі нікому не друзі.

— Про що ви? — підійшов ближче хлопчина й став поряд, стискаючи у руці молот.

Вершники почали зістрибувати з коней, і тут на півдні полоснула блискавка. На якусь мить темрява перетворилася на ясний день. Спалахнув сріблясто-блакитний топір, світло замерехтіло на кольчuzі й кірасі, а під темним каптуром першого вершника Брієнна угледіла залізний писок і два ряди вищирених сталевих зубів.

Гендрі побачив це теж.

— Він!

— Не він. А його шолом.

Брієнна силкувалася голосом не виказати свого страху, але в роті пересохло, як у пустелі. Дівчина здогадувалася, хто саме вбрав шолом Гончака. «Діти!» — пронизала думка.

Двері заїзду з гуркотом розчахнулися. Під дощ вийшла Верба з арбалетом у руках. Вона щось кричала до вершників, але над двором покотився грім, заглушивши всі її слова. Коли гуркіт грому стихнув, долинула мова власника Гончакового шолома:

— Тільки спусти на мене стрілу — і я того арбалета тобі в піхву застромлю й добре тебе ним відпораю! А тоді вичавлю тобі очі та примушу їх зжертви!

В голосі чоловіка була така лють, аж Верба, затремтівши, відступила на крок.

«Семеро»,— знову подумала у відчаї Брієнна. Проти сімох у неї шансів нема, це вона розуміла. Шансів нема, але і вибору теж нема.

І вона ступила під дощ, стискаючи Клятвохранителя в руці.

— Облиш її. Хочеш когось згвалтувати — спробуй сили на мені.

Розбійники як один обернулися. Хтось зареготав, тоді інший сказав щось незнайомою мовою. Здоровань з круглою білою пикою злобно зас-с-с-сичав. Чолов'яга у Гончаковому шоломі розреготався.

— Я вже й забув, яка ти потворна. Та я радше твою кобилу згвалтую.

— Нам потрібні коні,— мовив один з поранених.— Свіжі коні, а ще поїсти. За нами женуться беззаконники. Віддайте нам коней — і ми заберемося. Ми не збиралися вас кривдити.

— В сраку! — розбійник у Гончаковому шоломі висмикнув із сідла бойовий топір.— Та я їй клятї ноги повідрубую! І на опецьках поставлю її, щоб добре бачила, як я поратиму оту малу з арбалетом.

— І чим саме? — глузливо зронила Брієнна.— Шагвел казав, тобі все твоє чоловіче багатство відчикали разом з носом.

Вона хотіла його спровокувати — і це їй вдалося. Сиплючи лайкою, чолов'яга кинувся на неї, і з-під ніг хлюпнула чорна вода. Решта не рушили з місця — спостерігали за виставою, як Брієнна і сподівалася. А сама Брієнна стояла мов закам'яніла, очікуючи. Темний двір, ковзке болото під ногами. «Хай краще підходить ближче. З божою поміччю, може, ще посковзнеться і впаде».

Але поміч прийшла не від богів, а від меча. «П'ять кроків, чотири... зараз!» — порахувала Брієнна, і Клятвохранитель метнувся вгору, щоб зустріти нападника. Криця гримнула об крицю, і Брієннин клинок, пропоровши лахміття, розрізав кольчугу. Топір у цей час уже опускався на дівчину, але вона крутнулася вбік, завдавши другого удару чолов'язі в груди, й відступила.

Ворог рушив за нею, заточуючись і спливаючи кров'ю, аж рикаючи від люті.

— Лярва! — гримотів він.— Потвора! Сучка! Та я тебе своєму псові віддам на порання, клята сучко!

Топір злетів убивчою дугою, мов страшна чорна тінь, що у спалахах блискавок щоразу ясніла сріблом. Брієнна не мала щита, щоб зустріти удар. Доводилося відступати, шарпаючись туди-сюди, коли на неї опускався топір. Якоїсь миті закаблук посковзнувся в болоті, й Брієнна мало не впала, але дивом змогла відновити рівновагу, от тільки цього разу топір черкнув її по плечу, залишаючи по собі пекельний біль.

— Дістала, сучко! — гукнув хтось із розбійників, а інший мовив:

— Побачимо, як вона від цього ухилиться!

І вона ухилилася, з полегшенням бачачи, що всі й далі спостерігають. Так-бо краще, ніж якби вони вирішили втрутитися. Сімох вона не подужає сама-одна, навіть якщо один-двоє з них поранені. Старий сер Гудвін давно в могилі, але вона ясно чула у вухах його шепіт. «Чоловіки завжди тебе недооцінюватимуть,— казав він,— гонор велітиме їм швидко тебе здолати, щоб ніхто не казав, буцім вони заледве побороти жінку. То нехай марнують сили на люті атаки, а ти свої сили бережи. Чекай і чатуй, дівчинко, чекай і чатуй». І вона чекала, чатуючи, ковзаючи вбік і назад, і знову вбік, рубаючи супротивника то по обличчю, то по ногах, то по руці. Удари нападника вповільнилися: топір важчав у нього в руці. Брієнна змусила чоловіка розвернутися так, що дощ заливав йому очі, а тоді зробила два швидкі кроки назад. Лаючись, він знову заніс топора й кинувся на неї, але нога ковзнула в болоті...

...і Брієнна стрибнула йому назустріч, обіруч стискаючи руків'я меча. Кинувшись сторчголов уперед, ворог просто нахромився їй на вістря, і Клятвохранитель, пробивши тканину, кольчугу, дублену шкіру та знову тканину, протяв йому кишки й вистромився зі спини, рипучо чиркаючи по хребцях. Топір випав з ослаблених пальців, і двоє суперників зіткнулися, аж Брієнна обличчям врізалась у собачий шолом. Щогою відчула холодний мокрий метал. По криці ріками збігав дощ, а коли знову кресонула блискавка, Брієнна в прорізах для очей побачила біль і страх і щире невіру.

— Сапфіри,— шепнула вона, з силою повертаючи клинок, аж чоловік здригнувся. Всією вагою він навалився на неї — і от уже вона під чорною стіною дощу обіймає труп. Брієнна відступила, відпускаючи його...

...і тут у неї з вереском врізався Куслій.

Він обрушився на неї лавиною мокрої вовни і молочно-білої плоті, відірвав від землі та знову кинув на землю. Брієнна приземлилася в калюжу, аж вода потрапила і в очі, і в ніс. З грудей дух вибило, а голова з хрускотом опустилася на камінь, що наполовину ховався в землі.

— Ні! — тільки й встигнула скрикнути Брієнна, перш ніж Куслій стрибнув на неї згори, своєю вагою вчавлюючи глибше в болото. Однією рукою він уже вчепився їй у волосся, закидаючи голову. Друга

тягнулася їй до шиї. Клятвохранитель вирвався зі стиснутих долонь. Тепер Брієнна могла протистояти нападнику хіба голіруч, та коли затопила кулаком йому в обличчя, було таке відчуття, наче рука врізалася у вологе біле тісто. Куслій засичав.

Вона знов його вдарила, знов і знов, ребром долоні врізала йому в око, та він, схоже, й не відчував її ударів. Брієнна вчепилася йому в зап'ястки, але він тільки посилював хватку, хоча з розбитих виразок цебеніла кров. Куслій причавив її — от-от задушить. Натиснувши йому на плечі, вона марно намагалася його скинути, однак він важив як кінь — не зрушиш. Коли ж Брієнна спробувала затопити йому коліном між ноги, то поцілила в живіт. Крекнувши, Куслій вирвав у неї жмут волосся.

«Кинджал»,— відчайдушно подумала Брієнна. Ковзнула рукою вниз поміж двох тіл, пропихаючи пальці під кислою задушливою плоттю Куслія, й нарешті намацала руків'я. Куслій уже стиснув її за горло обіруч і заходився гатити її головою об землю. Знову спалахнула блискавка — цього разу просто під черепом, але Брієнна спромоглася напружити пальці й висмикнути кинджал з піхов. Маючи на собі нападника, вона не могла штрикнути кинджалом, отож щосили черкнула ним йому по животу. Між пальців потекло тепле й мокре. Куслій нову засичав, ще гучніше, й на мить відпустив її горло — щоб зацідити їй в обличчя. Почувся хрускіт кісток, і на якийсь мент біль аж засліпив її. Брієнна ще раз спробувала різонуть Куслія кинджалом, але він видер його з її пальців — і опустив коліно їй на передпліччя, ламаючи кості. А далі знову вхопився за її голову, силкуючись скрутити її з в'язів.

Брієнна чула гавкіт Пса і чоловічі крики навколо, а поміж гуркоту грому — брязкіт криці. «Сер Гайл,— подумалося їй,— у бій вступив сер Гайл»,— але все це здавалося далеким і неістотним. Весь її світ скулився до двох долонь у неї на шиї і обличчя, яке нависало над нею. Куслій нахилився ближче, з каптура його побіг дощ. З рота йому смерділо тухлим сиром.

У Брієнни палало в грудях, а в очах вирувала буря, засліплюючи. Десь усередині терлися одна об одну зламані кістки. Рот Куслія роззявився до неможливості широко. Брієнна дивилася на жовті криві зуби, загострені як ікла. Коли ці зуби зімкнулися на м'якій шкірі її щоки, Брієнна заледве це відчула. Вона по спіралі провалювалася

кудись у темряву. «Я не можу померти,— сказала вона собі,— я ще маю недороблену справу».

Куслії мотнув головою, рвонув,— рот був повний крові й м'яса. Сплюнув, вищирився — і знову застромив загострені зуби їй у шкіру. Цього разу прожував і ковтнув. «Він мене пожирає»,— збагнула Брієнна, та вже не мала сили опиратися. Відчуття було таке, наче вона злітає понад власним тілом і з жахом спостерігає за всім збоку, ніби це відбувається з якоюсь іншою жінкою — з якимсь дурним дівчиськом, яке забрало собі в голову, наче може бути лицарем. «Скоро все закінчиться,— сказала собі Брієнна.— Тоді вже байдуже буде, що він мене жере». Відкинувши голову, Куслії знову роззявив рота, завив і вистромив язика. Той теж був гострий, закривавлений, довший за будь-який нормальний язик. Виповзав з рота й заповзав назад, виповзав і заповзав, червоний, мокрий і блискучий, страхітливий і безсоромний. «У нього язик з фут завдовжки,— подумала Брієнна, перш ніж провалитись у темряву.— Та він схожий на меч!»

Джеймі

Застібка на плащі сера Бриндена Таллі була у формі чорної рибини з оздобленого золотом гагату. Кольчуга — сувора й сіра. До неї Чорнопструг одягнув поножі, латний комір, латні рукавиці, наплічники й наколінники з воронованої криці, але ще темніший був погляд на обличчі сера Бриндена, який чекав на Джеймі Ланістера в кінці підйомного мосту, сам-один на рудому рисаку під червоно-синьою опоною.

«Не подобаюсь я йому». Під кучмою жорсткого сивого волосся в Таллі ховалося вугласте, порите зморшками й обвітрене обличчя, але у ньому Джеймі й досі впізнавав видатного лицаря, що колись зачарував зброєносця своїми оповідками про девятипенсових королів. Копита Гонора стукотіли по дошках підйомного мосту. Джеймі довго роздумував, вдягти йому на цю зустріч обладунки золоті чи білі; врешті-решт схилився до шкіряної безрукавки й малинового плаща.

Зупинився він за ярд від сера Бриндера, уклонившись йому, старшому.

— Царевбивце,— привітався Таллі.

Те, що першим з його вуст зірвалося саме це слово, багато про що говорило, але Джеймі вирішив стримуватися.

— Чорнопструже,— озвався він.— Дякую, що вийшли до мене.

— Я так розумію, ви повернулися, щоб виконати присягу, яку дали моїй небозі,— мовив сер Бринден.— Наскільки пригадую, ви обіцяли Кетлін її дочок в обмін на свою свободу,— вуста його напружилися,— та щось я не бачу дівчаток. Де ж вони?

«Обов'язково примушувати мене казати це вголос?»

— У мене їх немає.

— Шкода. То ви волієте повернутися в полон? Ваша камера досі вільна. Ми на підлогу навіть свіжого очерету насипали.

«І принесли нове гарне цебро на лайно, навіть не сумніваюся».

— Дякую за турботу, сер, але боюся, що мушу відмовитися. Надаю перевагу вигодам мого шатра.

— В той час як Кетлін насолоджується вигодами своєї могили.

«Я не винен у смерті леді Кетлін,— міг би сказати Джеймі,— та й доньки її зникли до того, як я потрапив на Королівський Причал». У нього просто на язиці крутилося — розповісти про Брієнну і про меч, якого Джеймі їй дав. Але Чорнопструг дивився на нього точно таким самим поглядом, яким дивився Едгард Старк, коли заскочив на Залізному троні з клинком, досі в крові Божевільного Короля.

— Я прийшов розмовляти про живих, а не про мертвих. Про тих, хто не мусив би помирати, але помре...

— ...якщо я не віддам вам Річкорин. Оце тут ви погрожуєте повісити Едмура? — очі Таллі під куцистими бровами здавалися камінними.— Небожу моєму призначено померти, хай що я зроблю. Отож уже вішайте його — та й по всьому. Думаю, Едмур і сам уже втомився стояти отам на шибениці, як я стомився дивитися на нього.

«Райман Фрей — клятий бевзень». Після цього балагану з Едмуром Чорнопструг тільки гірше затявся, це ж очевидно.

— Ви утримуєте леді Сибеллу Вестерлінг з трьома дітьми. В обмін на них я поверну вам небожа.

— Як повернули дочок леді Кетлін?

Але Джеймі не піддався на провокацію.

— Літня жінка з дітьми в обмін на вашого сюзерена. На таку міньбу ви й сподіватися не могли.

На уста сера Бриндена наповзла жорстока посмішка.

— А вам нахабства не бракує, Царевбивце. Однак укладати угоди з клятвoporушником — усе одно що будувати на сипучих пісках. Не варто було Кет довіряти такому, як ви.

«Це Тиріону вона довірилася,— мало не бовкнув Джеймі.— Але й Куць теж її обдунив».

— Обіцянки, які я дав леді Кетлін, вирвали з мене на вістрі меча.

— А обітниці, які ви давали Ейрису?

Джеймі відчув фантомний біль у пальцях.

— Ейрис тут ні до чого. То ви обміняєте Вестерлінгів на Едмура?

— Ні. Король довірив мені королеву, я присягався гарантувати їй безпеку. І не віддам її у зашморг Фреїв.

— Дівчина отримала прощення. Її не скривдять. Даю вам слово.

— Ваше слово честі? — сер Бринден звів брову.— Та ви бодай знаєте, що таке честь і гонор?

«Гонор — це кінь такий».

— Я дам будь-яку присягу, яку ви схочете.

— Та облиште, Царевбивце.

— Облишу вас залюбки. Складіть прапори, відчиніть браму — і я дарую вашим людям життя. Хто схоче зостатися в Річкорині на службі в лорда Емона, хай зостається. Решта вільні йти собі куди заманеться, тільки, звісно, спершу повинні здати зброю і обладунки.

— Цікаво мені, як далеко встигнуть відійти вони, неозброєні, перш ніж на них нападуть «беззаконники» — в лапках, звісно? Ви ж не можете дозволити їм приєднатися до лорда Берика, ми обидва це добре знаємо. А що ж зі мною? Мене пишно проведуть через увесь Королівський Причал і стратять, як Едарда Старка?

— Вам я дозволю вбратися в чорне. Нині на Стіні лордом-командувачем — байстріук Неда Старка.

Чорнопструг звужив очі.

— Це теж ваш батько влаштував? Кетлін тому хлопчаків ніколи не довіряла, наскільки пригадую, так само як і Теону Грейджою. Схоже, мала рацію щодо обох. Ні, сер, я так не згоден. Волію гарячої смерті, з вашого дозволу, з мечем у руці, червоним від лев'ячої крові.

— У Таллі кров така сама червона,— нагадав йому Джеймі.— Якщо не здасте замок, мені доведеться його штурмувати. Сотні людей загинуть.

— Сотні — з нашого боку. А з вашого — тисячі.

— Ваш гарнізон загине до ноги.

— Стара пісня! Ви її співаєте на мотив «У Кастамері дощ»? Мої вояки ліпше вже загинуть стоячи, в бою, ніж навколішках під сокирою ката.

«Щось не йде розмова».

— Вам немає сенсу тримати оборону, сер. Війна скінчилася, ваш Юний Вовк мертвий.

— Закатруплений проти всіх священних законів гостинності.

— Це Фреї зробили, а не я.

— Ну звісно, ще б пак. Тільки щось смердить від цього Тайвіном Ланістером.

Це важко було заперечити.

— Батько мій теж уже мертвий.

— Най Отець судить його справедливо.

«Не дуже приємна перспектива».

— Я б зарубав Роба Старка ще в Лопотючому лісі, якби дотягнувся до нього. Якись блазні стали мені на заваді. Хіба не байдуже, як загинув хлопець? І так і так він мертвий, і королівство його померло разом з ним.

— Ви, певно, не лише каліка, а й сліпець, сер. Розплющте очі — й побачите, що над нашими мурами й досі майорить деривовк.

— Я його бачив. Самотній у нього вигляд. Гаренхол упав. Так само Стражморе і Дівостав. Бракени вже прихилили коліно, а Тайтос Блеквуд затиснений у Крукодереві. Пайпер, Ванс, Мутон — здалися всі ваші прапороносці. Лишається один Річкорин. Ми вдвадцяттеро перевершуємо вас чисельно.

— Вдвадцяттеро більше людей потребують удвадцяттеро більше харчів. Добрі у вас запаси провізії, мілорде?

— Достатні, щоб до кінця днів тут просидіти, якщо доведеться, поки ви за тими мурами голодуватимете,— сміливо збрехав Джеймі, сподіваючись, що вираз обличчя не зрадить його.

Але Чорнопструга він не обдури.

— До кінця своїх днів, швидше за все. У нас запаси щедрі, тільки, боюся, на полях для гостей ми нічого не залишили.

— Коли на те пішло, ми можемо доправити харчі з Близнючок,— мовив Джеймі,— або через гори з Заходу.

— Як скажете. Хто я такий, щоб ставити під сумнів слова такого доброчесного лицаря.

Від його глузливого тону Джеймі наїжачився.

— Є швидший спосіб вирішити цю справу. Двобій. Ваш заступник проти мого.

— А я все думав, коли вже ви на це звернете,— розреготався сер Брінден.— І кого ж ви оберете? Дужого Вепра? Адама Марбранда? Чорного Волдера Фрея? — він нахилився вперед.— А чого ж не зітнутися нам з вами, сер?

«Ото був би справжній бій,— подумав Джеймі,— пожива для співців».

— Леді Кетлін, звільняючи мене, змусила присягнутися, що я ніколи не здійму зброї проти Старків чи Таллі.

— Яка зручна присяга, сер.

Джеймі потемнів з обличчя.

— Ви мене боягузом вважаєте?

— Ні. Калікою,— Чорнопструг кивнув на золоту руку Джеймі.— Ми обидва знаємо, що оцим ви битися не можете.

— У мене взагалі-то дві руки було,— мовив Джеймі, а внутрішній голос шепнув: «Отак з гонору ціле життя перекреслиш?» — Можна сказати, що каліка і старий — цілком відповідні супротивники. Звільніть мене від обіцянки, яку я дав леді Кетлін, і я зітнуся з вами на мечах. Якщо переможу я, Річкорин буде наш. Якщо ж ви зарубаєте мене, ми знімемо облогу.

Сер Бринден знову розреготався.

— Хай як мені хочеться відібрати у вас отого золотого меча й вирізати ваше чорне серце, та ваші обіцянки нічого не варті. Від вашої смерті я не отримаю нічого, крім задоволення, а своїм життям заради задоволення я не ризикуватиму... хай ризик цей і невеликий.

Щастя було, що Джеймі не мав при собі меча: він би точно вихопив клинок, і навіть якби сер Бринден не убив його, це точно зробили б лучники на мурах.

— Існують взагалі умови, які ви згодні прийняти? — запитав він Чорнопструга.

— Від вас? — сер Бринден стенив плечима.— Ні.

— То навіщо ви приїхали на ці перемовини?

— Сидіти в облозі смертельно нудно. Мені кортіло поглянути на ваш кикоть і послухати, які виправдання для своєї ницості ви понавигадуєте. Слабенькі вони виявилися — слабші, ніж я очікував. Завжди ви розчаровуєте, Царевбивце,— Чорнопструг, розвернувши кобилу, рушив клусом назад до Річкорину. Звідні ґрати стрімко опустилися по ньому, вгризаючись залізними гостряками глибоко в м'яку землю.

Джеймі розвернув Гонора, пускаючись у неблизьку дорогу до ланістерівських блокадних ліній. Він відчував на собі очі: з зубчастих стін на нього дивилися вояки Таллі, а з-за ріки — Фреї. «Якщо вони всі

не сліпі, то зразу здогадаються, що він відкинув мою пропозицію». Доведеться штурмувати замок. «Ну що таке для Царевбивці ще одна зламана присяга? Ще трохи лайна в цебрі». Джеймі вирішив, що на мури вийдуться перший. «А зі своєю золотою рученькою, певно, перший з них і полечу вниз».

У таборі Малий Лу забрав у нього повіддя, а Пек подав руку, допомагаючи злізти з сідла. «Вони мене аж за такого каліку мають, що сам зістрибнути з коня не здатен?»

— Як справи, мілорде? — поцікавився кузен сер Давен.

— Принаймні стрілу в зад моєму коню ніхто не пустив. А в іншому,— скривився Джеймі,— я мало чим відрізнявся від сера Раймана. І тепер йому доведеться ще почервонити Червоний Зубець... — («Сам винен, Чернопструже. Ти мені вибору не дав»).— Збирайте військову раду. Запросіть сера Адама, Дужого Вепра, Форлі Престера, отих наших річкових лордів... і наших друзів Фреїв. Сера Раймана, лорда Емона й усіх, кого вони захочуть узяти з собою.

Зібралися швидко. Лорд Пайпер і обидва лорди Ванси прийшли закинути добре слівце за розкаяних лордів Тризуба, чию лояльність дуже скоро доведеться випробувати. Захід представляли сер Давен, Дужий Вепр, Адам Марбранд і Форлі Престер. Приєднався і лорд Емон Фрей з дружиною. Леді Дженна всілася на стілець з таким виглядом, щоб ніхто й не наважився заперечити проти її присутності. Ніхто й не наважився. Фреї прислали сера Волдера Ріверза на прізвисько Волдер Байстриук, а також Едвіна, первістка сера Раймана, блідого й худого чоловіка з гостреньким носом і прямим чорним волоссям. Під поярковим плащем Едвін був одягнений у шкірянку з тонко вичиненого опойку з пишним орнаментом.

— Від дому Фреїв говоритиму я,— оголосив Едвін.— Батько сьогодні нездужає.

— Він уже встиг напитися,— пирхнув сер Давен,— чи не протверезів після вчорашнього?

Едвін мав тоненькі, вічно піджаті вуста справжнього скнари.

— Лорде Джеймі,— мовив він,— мені обов'язково терпіти цю брутальність?

— Це правда? — відповів питанням на питання Джеймі.— Ваш батько п'яний?

Фрей, стиснувши губи, втупився в сера Іліна Пейна, який стояв біля виходу з намету в своїй іржавій кольчuzі, а з-за кістлявого плеча в нього вистромлювався меч.

— Він... у батька хворий шлунок, мілорде. Червоне вино полегшує травлення.

— Та він, певно, клятого мамонта перетравлює,— сказав сер Давен. Дужий Вепр зареготався, а леді Дженна хихикнула.

— Досить,— урвав їх Джеймі.— Нам ще замок здобувати.

Коли раду вів батько, він завжди першим давав слово своїм капітанам. Джеймі вирішив учинити так само.

— То який у нас план?

— Для початку повісимо Едмура Таллі,— запропонував лорд Емон Фрей.— І сер Бринден нарешті зтямить, що наші погрози не пустопорожні. Якщо надішлемо голову сера Едмура його дядькові, може, це підштовхне його здатися.

— Бриндена Чорнопструга не так легко до чогось підштовхнути, — з пригніченим виглядом промовив Карил Ванс, лорд Спочивку Подорожнього. На півший і пів-обличчя в нього розлилася велика червона родимка.— Рідний брат не міг підштовхнути його до шлюбного ложа.

Сер Давен похитав кудлатою головою.

— Треба замок штурмувати, я давно це кажу. Рухомі башти, штурмові драбини, таран, щоб розбити браму,— все, що нам потрібно.

— Атаку поведу я,— заявив Дужий Вепр.— Нехай рибка скуштує криці й вогню, ось що я пропоную.

— Це ж мої мури,— запротестував лорд Емон,— це ж мою браму ви ламатимете,— він знову витягнув з рукава пергамент.— Король Томен особисто дарував мені...

— Ми всі вже бачили вашу грамоту, діду,— відтяв Едвін Фрей.— Може, краще підете нею помахаете перед Чорнопстругом?

— Штурмувати мури — це діло криваве,— мовив Адам Марбранд.— Пропоную дочекатися безмісячної ночі, а тоді вислати за річку дюжину добірних вояків у човні, з обмотаними веслами. Вони видеруться на мури за допомогою мотузок і кішок, а потім відчинять нам браму зсередини. Якщо рада погодиться, очолю їх я.

— Дурниці,— заявив байстріук — Волдер Ріверз.— Сера Бриндена такими трюками не ошукати.

— Так, Чорнопструг — це серйозна перешкода,— погодився Едвін Фрей.— Зате шолом у нього з чорним пстругом на гребені, тож його добре видно здалеку. Пропоную підтягнути ближче рухомі башти, поставити на них лучників і зімітувати атаку на браму. Сер Бринден мусить вийти на мур у своєму шоломі з отим славнозвісним гребенем. Нехай усі лучники вимастять стріли лайном і ціляться тільки в цей гребінь. Щойно сер Бринден загине, Річкорин наш.

— Мій,— пропищав лорд Емон.— Річкорин *мій*.

У лорда Карила аж родимка потемніла.

— А лайно — це буде твій внесок, Едвіне? Смертельна отрута, навіть не сумніваюся.

— Чорнопструг заслуговує на шляхетнішу смерть, і саме я йому її і дарую,— грюкнув кулаком по столу Дужий Вепр.— Викличу його на двобій. На булавах, топорах, мечях — байдуже. Старий усе одно стане моєю здобиччю.

— З якого дива йому приймати виклик від вас, сер? — поцікавився сер Форлі Престер.— І що йому ця дуель може дати? Переможе він — і ми знімемо облогу? Я в це не вірю. І він не повірить. Двобій ні до чого не веде.

— Я знаю Бриндена Таллі ще з тих часів, як ми обидва служили зброєносцями у лорда Дарі,— мовив Норберт Ванс, сліпий лорд Атранти.— З вашої ласки, мілорди, я можу сам піти побалакати з ним — спробувати пояснити йому безнадійність його становища.

— Він і так його чудово розуміє,— сказав лорд Пайпер. Це був круглий і кривоногий коротун з копицею неслухняного рудого волосся, батько одного зі зброєносців Джеймі: схожість неможливо було не помітити.— Він не такий тупий, Норберте. У нього є очі... й доволі лою в голові, щоб не піти здаватися таким, як оці,— він неввічливо тицьнув пальцем на Едвіна Фрея і Волдера Ріверза.

— Якщо мілорд Пайпер натякає...— наїжачився Едвін.

— Я не натякаю, Фрею. Я прямо кажу, як людина чесна. Та що вам знати про чесність? Ви така сама зрадлива й брехлива ласиця, як і вся ваша родина. Та я радше склянку сечі вип'ю, ніж покладуся на слово Фрея,— він перехилився через стіл.— Де Марк, скажіть-но мені? Що ви з моїм сином зробили? Він був гостем на вашому кривавому весіллі.

— І залишиться нашим почесним гостем,— відповів Едвін,— поки ви не доведете свою відданість його світлості королю Томену.

— У Близнючки з Марком вирушило п'ять лицарів і двадцять кіннотників,— сказав Пайпер.— Вони всі теж ваші гості, Фрею?

— Дехто з лицарів — мабуть. Решта отримали те, на що заслужили. А вам ліпше притримати свого зрадливого язика, Пайпере, якщо не хочете, щоб вам спадкоємця відіслали по шматочку.

«На батькових нарадах таке було просто немислиме»,— подумав Джеймі, в той час як Пайпер зірвався на ноги.

— Повтори це з мечем у руці, Фрею,— загарчав коротун.— Чи ти воюєш тільки лайном?

Вузьке Фреєве обличчя зблідло. Волдер Ріверз, який сидів поряд, підвівся.

— Едвін не воїн... а от я з мечем на «ти», Пайпере. Хочете щось сказати — вийдімо надвір, і скажете.

— Це військова нарада, а не війна,— нагадав їм Джеймі.— Ану сядьте, обидва..

Ні той, ні той не ворухнулися.

— Негайно!

Волдер Ріверз сів. Але лорда Пайпера не так легко було приборкати. Стиха вилаявшись, він широким кроком вийшов з намету.

— Мені послати когось по нього, щоб притягнув його назад, мілорде? — запитав у Джеймі сер Давен.

— Пошліть сера Іліна,— підказав Едвін Фрей.— Нам і голови буде досить.

Тут до Джеймі обернувся Карил Ванс.

— Лорд Пайпер зірвався з горя. Марк — його первісток. А лицарі, які супроводжували його до Близнючок, усі були племінниками чи кузенами.

— Тобто зрадниками й заколотниками,— мовив Едвін Фрей.

Джеймі кинув на нього холодний погляд.

— Близнючки теж підтримали Юного Вовка,— нагадав він Фреям.— А тоді зрадили його. Порівняно з Пайпером ви двічі зрадники.

Приємно було бачити, як Едвінова тонкогуба посмішечка скисла і зникла. «На сьогодні з мене досить наради»,— вирішив Джеймі.

— Ми закінчили. Беріться до приготувань, мілорди. Починаємо штурм на світанку.

Віяв північний вітер; лорди розходилися з намету. До Джеймі долинав сморід з фреївського табору ген за Ріннекрутом. На тому боці річки стояв самотньо Едмур Таллі на високій шибениці, з зашморгом на шиї.

Останньою виходила тітка, позаду неї м'явся її чоловік.

— Лорде-небоже,— протестував Емон,— ця атака на мій престол... не можна цього робити,— він ковтнув, і на шиї застрибав борлак.— Не можна. Я... я забороняю! — Емон знову жував кислост, і на вустах блищала рожева піна.— Замок належить мені, у мене грамота. Підписана королем — маленьким Томеном. Я — законний лорд Річкорину, і...

— Ні — поки живий Едмур Таллі,— втрутилася леді Дженна.— Він благодушний і блаженний, я розумію, але живий він і досі становить небезпеку. Що ти з цим робитимеш, Джеймі?

«Небезпеку становить Чорнопструг, а не Едмур».

— Едмура залиште мені... Пане Лайле, пане Іліне, прошу вас зі мною. Давно пора навідатися на ту шибеницю.

Ріннекрут глибший і швидший за Червоний Зубець, а найближчий брід — за кілька льє вгору проти течії. Коли Джеймі в супроводі двох своїх вояків вийшов до ріки, пором щойно відчалив — повіз Волдера Ріверза й Едвіна Фрея. Чекаючи на його повернення, Джеймі розповів, чого він хоче. Сер Ілін сплюнув у річку.

Щойно всі троє зійшли з порома на лівому — північному — березі, п'яна табірنا повія запропонувала Дужому Вепру взяти в нього в рота.

— Ліпше у мого приятеля візьми,— сер Лайл підштовхнув її до сера Іліна. Жінка зі сміхом зібралася поцілувати Пейна у вуста, але зазирнула йому в очі — й відсахнулася.

Стежки між вогнищами більше нагадували калабані, вибиті кінськими копитами й чоботами, рясно заляпані кізяками. Повсюди на щитах і прапорах виднілися вежі-близнючки дому Фреїв — сині на сірому полі, а також герби маломожних домів, підданих Переправи: чапля Еренфорда, вила Гейга, три пагони омели лорда Чарлтона. Поява Царевбивці не лишилася непоміченою. Якась стара, що принесла в кошику на продаж поросят, зупинилася й витріщилася на Джеймі;

опустився на одне коліно лицар з віддалено знайомим обличчям; двоє вояків, які сцяли в канаву, розвернулися — й пообливали один одного.

— Пане Джеймі! — гукнув хтось позаду, але Джеймі йшов не обертаючись. Його оточували люди, яких він намагався повбивати в Лопотючому лісі, коли Фреї ще билися під деривовком на прапорі Роба Старка. Золота долоня тягнула руку донизу.

Велике прямокутне шатро Раймана Фрея було найбільшим у таборі: сірі парусинові стінки зшиті були з прямокутничків, нагадуючи кам'яну кладку, а два гострі вершечки мали уособлювати Близнючок. Не схоже, щоб сер Райман нездужав: він розважався. Зсередини шатра линув п'яний жіночий сміх, змішаний з потугами ліри та співом. «З вами я побалакаю пізніше, сер»,— подумав Джеймі. Волдер Ріверз стояв перед власним скромним наметом, розмовляючи з двома солдатами. На щиті в нього красувався герб дому Фреїв, тільки кольори навпаки, а вежі перекреслювала червона смуга — лівий перев'яз. Побачивши Джеймі, байстрик нахмурився. «Якщо я колись і бачив у житті холодний і підозріливий погляд, то це саме він. Цей позашлюбний братик небезпечніший за всіх своїх законних братів».

Шибеницю підняли на десять футів над землею. Біля підніжжя східців стояло на варті двоє списників.

— Без дозволу сера Раймана вам не можна нагору,— сказав один з них до Джеймі.

— А от він,— Джеймі пальцем постукав по руків'ю меча,— каже, що можна. Питання тільки в тому, чи доведеться мені переступати через ваш труп.

Списник відійшов.

На шибениці стояв лорд Річкорину, опустивши погляд на дверцята в себе під ногами. Ноги ці були чорні, в засохлому болоті, голі. На Едмурі була тільки брудна шовкова сорочка в синьо-червоних кольорах Таллі й конопляний зашморг. Почувши кроки Джеймі, бранець підвів голову й облизав пересохлі та потріскані вуста.

— Царевбивце? — зронив він, і тут його зіниці розширилися: він угледів сера Іліна.— Ліпше вже меч, ніж мотузка. Робіть свою справу, Пейне.

— Пане Іліне,— мовив Джеймі,— ви ж чули лорда Таллі. Робіть свою справу.

Безмовний лицар обіруч стиснув великого меча. Довгий він був і важкий, гострий — наскільки буває гострою звичайна криця. Едмурові потріскані губи беззвучно заворушилися. Коли сер Ілін заніс клинок над головою, Едмур заплющив очі. В удар Пейн уклав усю свою вагу...

— Ні! Стійте! Ні! — у полі зору з'явився задиханий Едвін Фрей.— Батько вже йде. Спішить, як може. Джеймі, ти мушиш...

— Звертання «мілорд» мені пасує більше, Фрею,— озвався Джеймі.— І ліпше тобі в розмовах зі мною уникати дієслів зі значенням повинності.

Сер Райман протупотів на шибеницю в супроводі солом'янокосої повії, п'янючої, як він сам. Сукня у неї застібалася на грудях, але хтось її розшнурував, тож груди вивалилися з викоту. Були вони круглі й важкі, з великими темними пипками. На голову повія набакир нап'яла корону з битої бронзи, з вигравіруваними рунами й маленькими чорними мечами по колу. Побачивши Джеймі, жінка засміялася:

— Сьоме пекло, це ще хто такий?

— Лорд-командувач королівської варти,— з холодною ввічливістю озвався Джеймі.— Хочу вас про те саме спитати, міледі.

— Леді? Я не леді. Я королева!

— Ото моя сестра здивується!

— Мене лорд Райман власноруч коронував,— вона гойднула дебелими стегнами.— Я — королева повій.

«О ні,— подумав Джеймі,— цей титул теж належить моїй сестрі».

Тут нарешті сер Райман здобувся на слово.

— Стули писок, лярво, серу Джеймі набридло слухати розпусні дурниці.

Цей Фрей був кряжистий, круглолиций, з маленькими очима і м'яким подвійним підборіддям. З рота в нього тхнуло перегаром і цибулею.

— Королев примножуєте, пане Раймане? — стиха поцікавився Джеймі.— Дурість це. Така сама, як і оця ваша вистава з лордом Едмуром.

— Я попередив Чорнопструга. Якщо замок не здасться, Едмур помре. Цю шибеницю я звелів збудувати, щоб вони всі бачили: сер Райман Фрей не розкидається порожніми погрозами. У Стражморі мій син Волдер точно так само вчинив з Патреком Малістером — і лорд

Джейсон прихилив коліно, але... Чорнопструг — холодний і затятий. Він нам відмовив, отожд...

— ...ви повісили лорда Едмура?

Чоловік почервонів.

— Мілорд-дідусь... Якщо ми його повісимо, втратимо заручника, сер. Ви про це подумали?

— Тільки бовдур розкидається погрозами, які не готовий утілити в життя. От якби я пригрозив вам, що добряче вам затоплю, якщо ви не стулите пельку, а ви й далі б собі патякали, як гадаєте — що було б?

— Сер, ви не розумі...

І Джеймі затопив йому. Навідліг, золотою рукою, та від сили удару сер Райман заточився й навзник повалився на руки своїй повії.

— Голова у вас велика, пане Раймане, і шия дебели. Пане Іліне, зі скількох ударів ви йому шию зможете розрубати?

Сер Ілін підніс у себе перед носом один палець.

— Порожні вихваляння! — розсміявся Джеймі.— Я ставлю на три.

Райман Фрей бухнувся навколішки.

— Я ж нічого не зробив...

— ...лише пиячив і розпусничав. Знаю.

— Я — спадкоємець Переправи. Ви не можете...

— Я попередив вас, щоб поменше патякали,— сказав Джеймі, спостерігаючи, як чолов'яга просто на очах побілів. «П'яниця, блазень і боягуз. Якщо лорд Волдер не переживе свого онучка, роду Фреїв кінець».— Ви вільні, сер.

— Вільний?

— Ви чули. Забирайтеся.

— Але... куди?

— Хоч до біса, хоч додому — як волієте. Тільки щоб до сходу сонця у таборі й духу вашого не було. Можете забрати і свою королеву повій, отак у короні,— мовив Джеймі й повернувся від сера Раймана до його сина.— Едвіне, передаю командування вам. Постарайтеся не накоїти дурниць, як ваш батько.

— Це буде нескладно, мілорде.

— І надішліть повідомлення лорду Волдеру. Корона забирає всіх його полонених... Пане Лайле,— махнув Джеймі рукою,— приведіть його.

Щойно клинок сера Іліна розтяв мотузку надвоє, Едмур Таллі долілиць повалився на поміст шибениці. На шиї в нього так і звисав фут зашморгу. Схопивши за кінець мотузки, Дужий Вепр підняв Едмура на ноги.

— Рибка на гачку,— пирхнув він.— Прегарне видовище.

Фреї розступилися, даючи дорогу. Під шибеницею вже скупчилася юрма, включаючи дюжину табірних повій на різних стадіях роздягання. Джеймі зауважив якогось чоловіка з лірою.

— Ти! Співче! Ходи зі мною.

— Як зволить мілорд,— скинув капелюха чоловік.

Поки верталися до порома, ніхто не промовив і слова; позаду тягнувся співець сера Раймана. Та щойно, відштовхнувшись від берега, попливли на правий — південний — бік Ріннекрута, Едмур Таллі схопив Джеймі за руку.

— Навіщо?

«Ланістер завжди сплачує борги,— подумав Джеймі,— але, крім вас, грошей у мене вже не залишилося».

— Вважайте це весільним дарунком.

Едмур кинув на нього сторожкий погляд.

— Ве... весільним дарунком?

— Кажуть, дружина у вас гарненька. Мабуть, це правда, коли ви змогли проспати з нею в ліжку вбивство і власної сестри, і свого короля.

— Я не знав,— Едмур обливав потріскані губи.— Під дверима спальні грали скрипалі...

— Та й вас відволікала леді Рослій.

— Вона... її примусили — лорд Волдер і всі решта. Рослій не хотіла... вона весь час плакала, я думав, тому що...

— ...побачила ваше грізне чоловіче багатство? Атож, з такого будь-яка жінка заплаче, хто б сумнівався.

— Вона носить мою дитину.

«Ні,— подумав Джеймі,— твою смерть ростить вона у своєму лоні». Повернувшись у своє шатро, він відпустив Дужого Вепра й сера Іліна, а співця залишив.

— Скоро я, можливо, попрошу вас поспівати,— сказав йому Джеймі.— Лу, загрій купіль для нашого гостя. Піє, пошукай йому

чистого вбрання. Тільки щоб на ньому левів не було, будь ласка. Пеку, подай вина лорду Таллі. Ви голодні, мілорде?

Едмур кивнув, але підозра з очей не зникла.

Джеймі всівся на стілець, чекаючи, поки Таллі викупається. Бруд у воді клубочився цілими сірими хмарами.

— Коли поїсте, мої люди доправлять вас у Річкорин. Що буде далі, залежить від вас.

— Про що ви?

— Дядько ваш літній уже. Відважний, це правда, але життя його позаду. Не має він ані дружини, яка б за ним заплакала, ані дітей, яких слід захищати. Сподіватися Чорнопструг може тільки на красиву смерть... але у вас іще все попереду, Едмуре. Та й законний лорд дому Таллі — ви, а не він. Дядько служить вам. І доля Річкорину — у ваших руках.

— Доля Річкорину... — витріщився на нього Едмур.

— Здайте замок — і ніхто не загине. Простолюд може йти собі з миром або ж лишатися на службі в лорда Емона. Серу Бриндену дозволять убитися в чорне разом з усіма, хто з його залоги схоче до нього приєднатися. Вам також, якщо вас вабить Стіна. Або ж можете як мій бранець поїхати в Кичеру Кастерлі, де вам забезпечать прийом і поводження, відповідні для заручника вашого рівня. Якщо схочете, можу прислати до вас і дружину. Якщо в неї народиться хлопчик, він служитиме дому Ланістерів як паж а чи зброєносець, а коли заслужить лицарство, отримає і землю. Якщо ж Рослій подарує вам доньку, я потурбуюся про її посаг, коли вона підросте. Коли ж війна закінчиться, ви можете розраховувати на звільнення. Вам тільки треба здати замок.

Едмур, піднісши руки над купіллю, спостерігав, як між пальців стікає вода.

— А якщо не здам?

«Хочете, щоб я це вголос сказав?» Біля входу в шатро стояла Пія з повним оберемком одягу. Крім того, розмову слухали і зброєносці, і співець. «Нехай слухають,— подумав Джеймі.— Нехай весь світ це чує. Мені байдуже». Він вичавив посмішку.

— Ви ж бачили, скільки нас, Едмуре. Ви бачили драбини, башти, метавки, тарани. Досить мені віддати наказ — і мій кузен наведе переправу через рів і розтрощить вам браму. Загинуть сотні людей, і то переважно ваших. У першій лаві підуть ваші колишні прапороносці,

отож свій ранок ви почнете з убивства батьків і братів тих вояків, які гинули за вас у Близнючках. У другій лаві підуть Фреї, їх у нас не бракує. А мої західняки рушать за ними, коли у ваших лучників уже закінчатся стріли, а ваші лицарі втомляться так, що вже й клинок підняти не будуть у змозі. Щойно замок впаде, на мечі візьмуть усіх, хто ще лишатиметься всередині. Отари ваші поріжуть, богопраліс зрубають, фортеці й вежі спалять. Я навіть мури розвалю, а потім поверну Ріннекрут, щоб змив і руїни. І коли я закінчу, вже й повірити неможливо буде, що тут колись стояв замок,— Джеймі звівся на ноги. — Дружина ваша може народити передчасно. Думаю, ви ж захочете подивитися на дитину? Щойно маля народиться, я відішлю його вам. З метавки.

Запала тиша. Едмур сидів у купелі. Пія притискала одяг до грудей. Співець підкручував струну на лірі. Малий Лу вибирав м'якуш з крайця хліба, щоб зробити хлібну миску, та вдавав, що нічого не чув. «З метавки»,— подумки повторив Джеймі. Якби тут була тітка, вона б і тепер сказала, що справжній син свого батька — Тиріон?

Нарешті Едмур Таллі здобувся на слово.

— Я можу просто зараз вистрибнути з купелі й убити вас на місці, Царевбивце.

— Спробуйте.

Джеймі чекав. Едмур не ворухнувся, і Джеймі мовив:

— Лишаю вас, насолоджуйтеся обідом. Співче, поспіваєш для нашого гостя, поки він їстиме. Ви ж знаєте пісню, я сподіваюся.

— Оту про дощ? Ага, мілорде, знаю.

Едмур, здалося, тільки зараз його побачив.

— О ні! Тільки не він. Заберіть його від мене.

— Та чого вже, це ж просто пісня,— мовив Джеймі.— Не може бути, щоб він мав аж такий поганий голос.

Серсі

Скільки Серсі його знала, великий мейстер Пайсел завжди був старий, але за три останні ночі він, здавалося, постарів ще на сто років. Цілу вічність він опускався перед нею на рипуче своє коліно, а коли таки опустився, то не міг підвестися, поки сер Озмунд не поставив його ривком на ноги.

Серсі невдоволено роздивлялася його.

— Лорд Кайберн повідомив, що лорд Гайлз своє відкашляв.

— Так, ваша світлосте. Я зробив, що міг, щоб полегшити йому відхід.

— Справді? — зронила королева й обернулася до леді Мерівезер.

— Я ж казала, що Розбі мені потрібен живий, хіба ні?

— Так, ваша світлосте, казали.

— Пане Озмунде, а ви цю розмову пригадуєте?

— Так, ви звеліли великому мейстру Пайселу врятувати пана, ваша світлосте. Ми всі це чули.

Пайсел роззявив рота — і зразу стулив.

— Ваша світлість повинна розуміти: я зробив для бідолахи все, що міг.

— Як-от для Джофрі? І його батька, мого коханого чоловіка? Роберт був здоровіший за всіх у Сімох Королівствах, а ви його від вепра не врятували. А, і ще не варто забувати про Джона Арина. Понад сумнів, ви б і Неда Старка вбили, якби я дозволила потримати його трохи довше. Скажіть-но, мейстре, це в Цитаделі ви навчилися заламувати руки й вигадувати виправдання?

Від її тону старий аж скулився.

— Ніхто б не зміг зробити більше, ваша світлосте. Я... завжди служив віддано.

— Коли ви давали пораду королю Ейрису відчинити браму, побачивши, як наближається військо мого батька, це входило у ваше поняття про віддану службу?

— Ну... я недооцінив...

— Добра це була порада?

— Ваша світлість, певно, знає...

— Одне я точно знаю: коли отруїли мого сина, з вас користі було — як зі Сновиди. А ще я знаю, що короні конче потрібне золото, а наш лорд-підскарбій помер.

— Я,— ухопився за це старий дурень,— я складу вам перелік людей, які гідні посісти місце лорда Гайлза у раді.

— Перелік,— Серсі просто не могла повірити в таке нахабство.— Можу уявити, який то буде перелік. Сиві старигані, ненажерливі недоумки й Гарт Грубий,— вона скривила вуста.— Останнім часом ви частенько буваєте в товаристві леді Марджері.

— Так. Так, я... Королева Марджері страшенно тужить через сера Лораса. Я даю їй світлості снодійні настоянки та... та інше зілля.

— Понад усякий сумнів. Скажіть-но, це маленька королева наказала вам вбити лорда Гайлза?

— В-вбити? — очі великого мейстра Пайсела стали завбільшки з варені яйця.— Ваша світлість не може вважати... боги праведні, це все його кашель, я... Її світлість ніколи б... вона не зичила лорду Гайлзу зла, навіщо королеві Марджері хотіти його...

— ...смерті? Як навіщо: а щоб підсадити Томену в раду ще одну ружу. Ви підсліпуватий чи підкуплений? Розбі стояв у неї на дорозі, от вона і звела його в могилу. За вашого потурання.

— Ваша світлосте, присягаюся вам, лорд Гайлз помер через кашель,— у мейстра затремтіли вуста.— Я завжди віддано служив короні, служив державі... д-дому Ланістерів.

«Оце в такому порядку?» Страх Пайсела відчувався фізично. «Ну, він уже готовий. Час його дотиснути».

— Якщо ви такий відданий, як запевняєте, то чого ж брешете мені? І навіть не намагайтеся заперечувати. Ви почали витанцьовувати перед панною Марджері ще до того, як сер Лорас поплив на Драконстон, тож не треба мені казок про те, як ви просто хотіли втішити нашу добру невістку в її горі. Навіщо ви так часто навідуєтесь у Дівосклев? Залицяєтеся до її рябої септи? Граєтеся з маленькою леді

Булвер? Чи шпигуєте за мною, щоб Марджері могла плести свої інтриги?

— Я... я мушу підкорятися. Мейстер дає обітницю служити...

— Великий мейстер дає обітницю служити королівству.

— Ваша світлосте, вона... вона — королева...

— Це я — королева.

— Я хотів сказати... вона — дружина короля, і...

— Я добре знаю, хто вона така. Мені б дізнатися, навіщо їй потрібні ви. Моя невістка нездужає?

— Нездужає? — старий посмикав свою так звану бороду — оті кущики тоненького білого волоссячка, що стирчали з його обвислого рожевого подвійного підборіддя.— Ні, ваша світлосте, не так щоб нездужає. Обітниця не дає мені права розголошувати...

— Обітниця навряд чи допоможе вам у чорній камері,— застерегла його Серсі.— Або я почую правду, або вас закують у ланцюги.

Пайсел упав навколішки.

— Благаю... Я ж служив вашому лорду-батькові, я був вам другом у справі з Джоном Арином. Я не витримаю підземелля, цього разу вже точно...

— Навіщо Марджері посилає по вас?

— Вона просила... вона... вона...

— Кажіть!

Він скулився.

— Місячний узвар,— прошепотів він.— Місячний узвар, щоб...

— Я добре знаю, навіщо вживають місячний узвар...— («Ось воно!») — Чудово. Підводьтеся зі своїх німічних колін і постарайтеся згадати, що ви чоловік.

Пайсел спробував устати, але вовтузився так довго, що Серсі звеліла Озмунду Кетлблеку знов його смикнути.

— Що ж до лорда Гайлза, то най Отець небесний судить його справедливо. Дітей він не залишив?

— Рідних дітей — ні, але є годованець...

— ...не кривий,— роздратовано відмахнулася Серсі.— Гайлз добре знав, як нам потрібне золото. Без сумніву, він казав вам, що воліє всі свої землі й статки залишити Томену.

Золото Розбі допоможе трохи наповнити скарбницю, а землі й замок Розбі можна дарувати комусь зі своїх у винагороду за віддану службу. Лорду Вотерзу, наприклад. Оран уже натякав, що йому потрібен престол: без нього титул лорда — порожня відзнака. Він поклав оком на Драконстон, знала Серсі, але тут він цілить зависоко. Розбі для його походження й положення пасує більше.

— Лорд Гайлз усім серцем любив його світлість,— казав Пайсел, — але... його годованець...

— ...безперечно, все зрозуміє, коли ви озвучите передсмертну волю лорда Гайлза. Ідіть і виконуйте.

— Як накаже ваша світлість,— великий мейстер Пайсел поквапився геть, мало не зашпортавшись у власній мантії.

Леді Мерівезер зачинила по ньому двері.

— Місячний узвар,— промовила вона, повертаючись назад до королеви.— Ну й дурепа! Навіщо їй було так ризикувати?

— У маленької королеви є бажання, які Томен ще замалий вдовольняти.

Така небезпека існувала завжди, коли доросла жінка брала шлюб з маленьким хлопчиком. «Особливо якщо це вдовиця. Вона може запевняти, що Ренлі її не торкався, але я в це не вірю». Жінки п'ють місячний узвар лише з однією метою, і дівицям він просто не може бути потрібен.

— Мого сина зраджено. У Марджері є коханець. Це державна зрада, що карається на горло.

Серсі дуже сподівалася, що ота побабчена стара гаргара, мати Мейса Тайрела, доживе до суду. Наполягаючи, щоб Томен і Марджері побралися негайно, леді Оленна тільки прирекла свою дорогоцінну ружу на меч ката.

— Джеймі поїхав разом з сером Іліном Пейном. Гадаю, доведеться нам підшукати нового виконавця королівського правосуддя, щоб відрубати їй голову.

— Я можу,— запропонував Озмунд Кетлблек з безтурботною посмішкою.— У Марджері гарненька тоненька шийка. Добрий гострий меч легко її розрубає.

— Розрубати розрубає,— мовила Тейна,— але у Штормокраї стоїть військо Тайрелів, а ще одне — в Дівоставі. У них теж гострі мечі.

«Зусібіч ружі». Це страшенно дратувало. На відміну від його дочки, сам Мейс Тайрел ще був потрібен Серсі. «Принаймні поки не переможений Станіс. Тоді вже ніхто з них мені не знадобиться». Але як позбутися дочки, при цьому не втративши батька?

— Зрада є зрада,— сказала вона,— однак слід мати докази — щось вагоміше за місячний узвар. Якщо її невірність *підтвердиться*, навіть власний батько змушений буде її засудити, бо в іншому разі її ганьба впаде на нього.

Кетлблек пожував кінчик вуса.

— Слід заскочити їх за справою.

— Як? Кайберн влаштував за нею цілодобове стеження. Її слуги гроші в мене беруть, а повідомляють лише якісь дрібнички. Ніхто її коханця не бачив. Вуха, що підслуховують у неї під дверима, чують тільки співи, сміх і плітки — нічого корисного.

— Марджері занадто хитра, щоб так легко пійматися,— мовила леді Мерівезер.— Вона за своїми фрейлінами як за мурами. Вони сплять разом з нею, вдягають її, моляться разом з нею, читають і шиють. Вона ж, коли не їздить полювати з соколом чи кататися верхи, грається з маленькою Алісанною Булвер. Коли поруч з нею чоловіки, то неподалік завжди септа або кухні.

— Колись же вона має відпочивати від своїх квочок,— не здавалася королева. І тут у неї майнула думка.— Хіба що леді теж беруть у цьому участь... не всі, мабуть, але дехто.

— Кухні? — з сумнівом перепитала Тейна.— Всі троє молодші за маленьку королеву й зовсім невинні.

— Розпусниці, вбрані в білий колір дівочтва. В такому разі їхні гріхи ще більш кричущі. Вони зганьблять свої прізвища,— сказала королева, передчуваючи, як це буде.— Тейно, ваш лорд-чоловік — мій юстиціарій. Ви вдвох сьогодні маєте повечеряти зі мною.

Вона хотіла повернути справу швидко, поки в маленькій голівці Марджері не зринула думка повернутися в Небосад чи відплисти на Драконстон до свого пораненого брата, що стоїть на порозі смерті.

— Звелю кухарям засмажити нам вепра. І треба організувати музику — вона поліпшує травлення.

— Музику! — миттю все збагнула Тейна.— Атож.

— Ідіть запросіть свого лорда-чоловіка, а потім організуйте нам співця,— попросила Серсі.— Пане Озмунде, прошу вас лишитися.

Нам багато чого слід обговорити. І Кайберн мені також знадобиться.

На жаль, дикого вепра на кухні не виявилося, а посилати мисливців часу не було. Натомість кухарі зарізали свиню й подали на стіл окіст, приправлений гвоздиком і политий медом із сушеними вишнями. Не так, як планувала Серсі, але теж вийшло добре. Потому подали печені яблука з гострим білим сиром. Леді Тейна смакувала кожним шматочком. А от Ортон Мерівезер — ні: його кругле бліде обличчя як покрилося плямами, так і лишалося таким від юшки й до сиру. Пив Ортон багато й час до часу кидав скрадливі погляди на співця.

— Смерть лорда Гайлза — таке горе! — нарешті заговорила Серсі.— Але мушу визнати, що навряд чи хтось із нас сумуватиме за його кашлем.

— Так-так, навряд чи.

— Нам потрібен буде новий лорд-підскарбій. Якби не заворушення у Видолі, я б запросила назад Пітира Бейліша, але... Хочу спробувати взяти на цю посаду сера Гариса. Впорається він незгірше за Гайлза, та ще й не кашляє.

— Але сер Гарис — правиця короля,— мовила Тейна.

«Сер Гарис — заручник, і навіть заручник з нього такий собі».

— Прийшов час підшукати Томену сильнішого правицю.

Лорд Ортон відірвав очі від келиха з вином.

— Сильнішого. Певна річ...— він повагався.— І кого?..

— Вас, мілорде. У вас це в крові. Після мого батька правицею Ейриса став саме ваш дідусь.

Поміняти Тайвіна Ланістера на Оуена Мерівезера, як виявилося, це все одно що поміняти вороного на віслюка, але ж Оуен на той час був старим і немічним, і якщо й бездіяльним, то принаймні приятним. Його онук молодший і... «Ну, в нього дружина — сильна жінка». Шкода, що не можна призначити правицею Тейну. Вона втричі мужніша за свого чоловіка, і з нею цікаво. От тільки вона мирсянка, ще й жінка, тож доведеться вдовольнитися Ортоном.

— Не маю сумнівів, що ви компетентніші за сера Гариса...— («Та вміст мого нічного горщика компетентніший за сера Гариса».)— То ви згодні на цю посаду?

— Я... так, звісно. Ваша світлість робить мені велику честь.

«Більшу, ніж ви заслуговуєте».

— Ви чудово служили юстиціарієм, мілорде. І так і буде надалі, бо попереду нас чекають... важкі часи.

Побачивши, що Мерівезер усе правильно зрозумів, королева з усмішкою обернулася до співця.

— І ви теж заслуговуєте на винагороду за ці солодкі пісні, що ви нам заспівали за столом. Боги щедро вас обдарували.

— Ваша світлість вельми люб'язна,— вклонився співець.

— Це не люб'язність,— озвалася Серсі,— це щира правда. Тейна казала, ваше ім'я — Блакитний Бард...

— Так, ваша світлосте.

М'які опойкові чоботи на ньому були сині, й тонкі вовняні бриджі — теж. Сорочка — з блакитного шовку з ясно-синіми атласними вставками в прорізах. Співець навіть волосся в блакитний колір пофарбував — на тайриський манір. Довге й кучеряве, воно спадало на плечі й пахло так, наче він його помив трояндовою водою. «Троянди теж були блакитні, без сумніву. Ну, хоч зуби в нього білі». Зуби були і справді добрі, рівнесенькі.

— А іншого імені ви не маєте?

Щоки в нього легенько порожевіли.

— В дитинстві я називався Вот. Гарис ім'я для плугатаря, а от для співця — не дуже.

Очі у Блакитного Барда були такого самого кольору, як і в Роберта. Вже за це одне Серсі його зненавиділа.

— Не дивно, що леді Марджері так вас полюбила.

— Її світлість дуже добра. Каже, що я дарую їй задоволення.

— О, навіть сумнівів не маю. Можна мені поглянути на вашу лютню?

— Як зволить ваша світлість.

У цій люб'язній ввічливості вчувалася якась непевність, але співець усе одно вручив королеві свою лютню. Не можна ж відмовляти королеві.

Серсі, щипнувши струну, всміхнулася на звук.

— Солодкий і сумний, як і кохання. Скажи-но мені, Боте... коли ти ліг з Марджері в ліжко вперше — до чи після весілля з моїм сином?

Якусь мить здавалося, що він не зрозумів. А коли зрозумів, вибалушив очі.

— Вашу світлість обманули. Присягаюся, я зроду...

— Брехун! — Серсі з такою силою вдарила співця лютнею по обличчю, що розмальоване дерево вибухнуло трісками.— Лорде Ортоне, закличте вартових і заберіть цю істоту в підземелля.

Обличчя Ортона Мерівезера від страху зрослося потом.

— Це... яка ганьба!.. він насмілювався спокусити *королеву*?

— Боюся, все було навпаки, та все одно він лишається зрадником. Хай поспіває лорду Кайберну.

— Ні! — побілів Блакитний Бард. З губи, куди поцілила лютня, скрапувала кров.— Я ніколи...

Тут Мерівезер схопив його за руку, і співець заверещав:

— Мати милосердна, ні!

— Я тобі не мати,— відповіла Серсі.

Але і в чорній камері від нього чути було тільки заперечення, молитви й благання про помилування. За деякий час по підборіддю в нього вже цебеніла кров з вибитого зуба, співець тричі обмочив сині бриджі, але вперто наполягав на своїй брехні.

— Можливо, це не той співець? — запитала нарешті Серсі.

— Усе можливо, ваша світлосте. Але не хвилюйтеся. Ще до ранку він у всьому зізнається,— мовив Кайберн; тут, у підземеллі, він на домоткану вовну вдягнув шкіряний ковальський фартух.— Перепрошую, що вартові так грубо з вами обійшлися,— обернувся Кайберн до співця.— Гарних манер їх, на жаль, не вчили,— провадив він лагідним і турботливим голосом.— Ми ж тільки хочемо почути від вас правду.

— Я і сказав правду,— схлипував співець. Залізні кайдани міцно припнули його до холодної мурованої стіни.

— Але ж ми знаємо, що це не так,— Кайберн стиснув у руці лезо, і його край легенько зблиснув у світлі смолоскипа. Розрізавши на Блакитному Барді одяг, Кайберн лишив співця голяка, якщо не рахувати синіх чобіт. З подивом Серсі зауважила, що волоссячко в нього між ніг каштанове.

— Розповідайте, як ви дарували задоволення маленькій королеві, — зажадала вона.

— Та я ніколи... Я просто співав, це все, співав і грав для неї. Її фрейліни вам підтвердять. Вони ж завжди були з нами. Її кузини.

— Кого з них ти спокусив?

— Нікого. Я простий співець. Будь ласка!

— Ваша світлосте,— мовив Кайберн,— може, цей бідолаха і справді просто співав для Марджері, поки вона розважала інших коханців?

— Ні. *Прошу вас!* Вона ніколи... Я співав, я просто співав.

Лорд Кайберн провів рукою по грудях Блакитного Співця.

— А вона під час любовних ігор брала ваші пипки вустами? — він стиснув одну пипку великим і вказівним пальцем і покрутив.— Чоловіки часом люблять таке. Пипки в них такі самі чутливі, як і в жінок.

Зблиснуло лезо, співець вереснув. На грудях його заплакало кров'ю червоне око. Серсі стало зле. Їй закортіло заплющити повіки, відвернутися, припинити все. Але ж вона — королева, а тут — державна зрада. «Лорд Тайвін би не відвертався».

Зрештою Блакитний Бард оповів історію всього свого життя, від самого дня народження. Батько в нього був бондар і сина теж учив на це ремесло, однак у хлопчика краще виходили лютні, аніж діжки. У дванадцять років Вот утік з дому і приєднався до трупи мандрівних музик, яких почув на ярмарку. Обійшов з ними половину Розлогів, заки прибився на Королівський Причал, сподіваючись заслужити ласку при дворі.

— Ласку? — хихикнув Кайберн.— Це так жінки тепер це називають? Боюся, ви її таки заслужили, друже мій... але не в тої королеви. Бо справжня королева стоїть перед вами.

Так. У тому, що відбувалося, винна Марджері Тайрел, вважала Серсі. Якби не вона, Вот міг би прожити довге і плідне життя, співаючи пісеньки і зваблюючи свинарок і селючок. «Це її інтриги примушують мене йти на таке. Вона зганьбила і мене своєю зрадою».

До світанку високі чоботи співця вже були повні крові, а сам він розповів, як Марджері пестила себе, спостерігаючи, як її кузини задовольняють його вустами. А бувало, вона під його співи любилася з іншими коханцями.

— З ким саме? — поцікавилася королева, й жалюгідний Вот почав називати Толада Довганя, Ламберта Тернбері, Джалабара Ксо, близнюків Редвинів, Озні Кетлблека, Г'ю Кліфтона й Лицаря Квітів.

Це королеві не сподобалося. Вона не наважувалася заплямувати ім'я героя Драконстону. Крім того, хто знає сера Лораса особисто, ніколи в таке не повірить. Редвинів теж чіпати не можна. Без Арбора і

його флоту корона не має шансів позбутися отого Воронячого Ока з його клятими залізними.

— Ти зараз просто називаєш імена чоловіків, яких бачив у її покоях. А нам потрібна *правда!*

— Правда,— Вот подивився на неї одним блакитним оком, яке йому залишив Кайберн. На місці передніх зубів у нього пузирилася кров.— Можливо, я... призабув.

— Горас і Гобер тут ні до чого, так?

— Авжеж,— згодився співець,— вони ні до чого.

— Що ж до сера Лораса, я певна, що Марджері робила все можливе, аби приховати свої гріхи від брата.

— Так. Тепер я пригадав. Одного разу мені довелося ховатися під ліжком, коли сер Лорас зайшов її провідати. Вона сказала, що він не повинен ні про що дізнатися.

— Оце вже мені більше подобається.

Можних лордів краще не вплутувати. Що ж до інших... Сер Толад був колись лицарем-бурлакою, Джалабар Ксо — вигнанець і жебрак, Кліфтон — простий гвардієць у варті маленької королеви. «А Озні — наша родзинка».

— Певна, тобі стало легше, коли ти розповів правду. Прошу не забувати про це, коли прийде суд над Марджері. Якщо знову почнеш брехати...

— Не почну. Скажу всю правду. А відтак...

— ...тобі дозволять убраться в чорне. Даю слово,— сказала Серсі й обернулася до Кайберна.— Промийте й перев'яжіть йому рани і дайте макового молочка від болю.

— Ваша світлість дуже добра,— Кайберн опустив скривавлене лезо в цебро з оцтом.— Марджері, певно, здивується, куди подівся її співець.

— Співці з'являються і зникають, цим і сумнозвісні.

Піднімаючись темними камінними сходами нагору з чорних камер, Серсі засапалася. «Слід відпочити». Домагатися правди — тяжка праця, а далі буде ще гірше. «Маю бути сильна. Все це я роблю заради Томена й королівства». Шкода, що Магі Ропуха вже померла. «Чхала я на твої пророцтва, стара. Маленька королева, може, і молодша за мене, але вже точно не вродливіша, а зовсім скоро буде ще й мертва».

У спальні на Серсі чекала леді Мерівезер. Стояла глупа ніч, від сутінок сплигло часу вже більше, ніж лишалося до світанку. Джоселін і Доркас обидві спали, а от Тейна — ні.

— Жахливо було? — запитала вона.

— Ви не уявляєте. Мені слід поспати, але боюся кошмарів.

— Це все заради Томена,— погладила її по волоссю Тейна.

— Так. Так, я знаю,— Серсі затремтіла.— У мене в горлі пересохло. Люба, налийте мені вина.

— Залюбки. Моє єдине бажання — потішити вас.

«Брехуха». Серсі добре знала справжнє бажання Тейни. Ну й нехай. Якщо мирсянка так закохалася в королеву, це гарантує, що і вона, і її чоловік зберігатимуть відданість. У світі, повному зради, це варте кількох цілунків. «Вона не гірша за більшість чоловіків. Принаймні вона вже точно не зробить мені дитину».

Вино допомогло, але не дуже.

— Я мов у болоті вимастилася,— поскаржилася королева, стоячи біля вікна з келихом у руці.

— Купіль допоможе, люба.

Леді Мерівезер збудила Доркас і Джоселін і відіслала їх по гарячу воду. Коли купіль нарешті наповнили, вона допомогла королеві роздягнутися, спритними пальцями розшнурувавши сукню і стягнувши з плечей. А тоді вислизнула з власної сукні, й та калюжею розлилася на підлозі.

В купіль залізли разом, і Серсі спиною лягла Тейні в обійми.

— Томена слід захистити від найгіршого,— мовила вона до мирсянки.— Марджері й досі щодня водить його в септ, щоб молити разом богів зцілити її брата...— (Сер Лорас, чорт забирай, і досі чіплявся за життя).— А ще Томен полюбив її кузин. Йому важко буде втратити їх усіх.

— Може, всі троє і не винні,— підказала леді Мерівезер.— Може, одна з них до цього стосунку не має. Якщо все те, що вона бачила, викликає в неї сором і обурення...

— ...її можна буде переконати дати свідчення проти решти. Так, дуже добре, але котра ж із них не винна?

— Алла.

— Скромниця?

— Вона такою може видатися, але вона не так скромненька, як хитренька. Її я беру на себе, люба.

— Чудово.

Самого зізнання Блакитного Барда недосить. Зрештою, співці живуть з того, що складають небилиці. Якби Тейні вдалося намовити Аллу Тайрел, вона б дуже допомогла.

— Сер Озні теж зізнається. А решта повинні зрозуміти, що без зізнання не отримають ні королівського прощення, ні можливості виїхати на Стіну.

Джалабар Ксо залюбки скаже правду. Щодо решти королева певності не мала, але ж Кайберн уміє переконувати...

Коли нарешті вилізли з купелі, над Королівським Причалом уже розвиднювалося. Після довгого сидіння у воді шкіра в королеви побіліла й побабчилася.

— Лишіться,— попросила Серсі Тейну.— Не хочу спати самотою.

Перш ніж залізти під покривало, вона прочитала навіть молитву — попросила в Матері солодких снів.

Але це не допомогло: як завше, боги були глухі до молитов. Серсі наснилося, що вона знову в чорних камерах, тільки цього разу це вона замість співця прикута до стіни. Була вона гола, а з кінчиків грудей цебеніла кров: це Куць зубами відгриз їй пипки. «Будь ласка,— благала вона,— будь ласка, тільки не дітей, не кривди моїх дітей». Тиріон лише зизив оком. Він теж був голий, весь порослий жорстким волоссям, яке робило його схожим більше на мавпу, ніж на людину. «В тебе на очах їх коронують,— сказав він,— в тебе на очах вони й помруть». А тоді він уп'явся вустами в її скривавлене персо й почав смоктати, і Серсі, мов ножем, пронизав біль.

Прокинулася вона в обіймах Тейни, вся тремтячи.

— Лихий сон,— слабко мовила вона.— Я кричала? Перепрошую.

— За білого дня сни розсипаються на порошок. Знову наснився карлик? Чого він так вас лякає, цей дурнуватий коротун?

— Він мене вб'є. Так мені напроорокували в десять років. Я хотіла знати, за кого вийду заміж, а вона сказала...

— Хто?

— Мейгі,— вихопилося в неї це нове слово. У вухах і досі лунав голос Мелари Гезерспун: якщо мовчати про пророцтво, воно й не справдиться. Але в криниці Мелара не мовчала, а верещала й волала.—

Тиріон — валонкар,— мовила Серсі.— Ви в Мирі вживаєте це слово? Це валерійською, означає «менший брат».

Потому як потонула Мелара, Серсі спитала значення слова у септи Саранелли.

Тейна узяла її за руку, погладила.

— То була жахлива жінка, стара, слаба й потворна. А ви — юна і вродлива, повна життя й гонору. Ви казали, вона мешкала в Ланіспорту, тож напевно знала і про карлика, і як його народження вбило вашу леді-матір. Скривдити вас фізично ця жінка не могла через ваш статус, то й розпустила свого зміїного язика.

Невже? Серсі хотілося в це вірити.

— Але, як вона й наворожила, Мелара померла. Я не вийшла за королевича Рейгара. А Джофрі... карлик просто в мене на очах убив мого сина.

— Одного сина,— мовила леді Мерівезер,— та у вас є ще один, славний і сильний, і з ним нічого не станеться.

— Не станеться, поки я жива.

Кажучи це, вона врешті повірила, що так і є. За білого дня сні розсипаються на порох, так. А за вікном уже крізь хмари просвічувало сонце. Серсі випірнула з-під покривала.

— Сьогодні я снідатиму з королем. Хочу побачити сина.

«Все, що роблю, я роблю для нього».

Томен допоміг їй оговтатися. Ніколи так він не потрібен був їй, як сьогодні: наливаючи меду на скибку чорного хліба, ще гарячого з печі, він торохтів про своїх кошенят.

— Сер Пазур зловив мишку,— розповідав він,— а леді Вусаня її у нього поцупила.

«Ніколи не була я такою славною і невинною,— подумала королева.— Як він правитиме цим жорстоким королівством?» Матір у ній хотіла одного: захистити його, але королева усвідомлювала, що як він не загартується, Залізний трон його розчавить.

— Сер Пазур має навчитися захищати свої права,— сказала Серсі.— На цьому світі слабкі завжди стають жертвами сильних.

Король, облизуючи мед з пальців, поміркував над її словами.

— Коли повернеться сер Лорас, я навчуся битися списом, мечем і моргенштерном, як він.

— Битися ти навчишся,— пообіцяла королева,— але не від нього. Він не повернеться, Томене.

— А Марджері каже, що повернеться. Ми за нього молимося. Благаємо Матір змилюватися, а Воїна — дати йому сили. Елінор каже, це найважчий бій сера Лораса.

Серсі відкинула йому з чола волоссячко — м'які золоті кучері, які так нагадували їй Джофа.

— Ти сьогодні по обіді знову будеш із дружиною та її кузинами?

— Сьогодні — ні. Вона казала, що сьогодні час для посту й очищення.

«Посту й очищення? А, перед Днем Діви». Вже багато років Серсі не потрібно дотримуватися цього особливо чистого свята. «Тричі заміжня, а хоче нас переконати, що вона дівиця». Скромниця в білому, маленька королева поведе своїх квочок у септ Бейлора, щоб запалити білі високі свічки у Діви під ногами й повісити їй на шию змайстровані з пергаменту гірлянди. «Ну, принаймні кількох своїх квочок». На День Діви ні вдови, ні матері, ні повії в септи не допускаються, так само як чоловіки, щоб не поганити священних пісень невинності. Лише цнотливиці можуть...

— Мамо! Я щось не так сказав?

Серсі поцілувала сина в чоло.

— Навпаки, одну дуже мудру річ сказав, любий. А тепер біжи гратися зі своїми кошенятами.

По сніданку королева викликала до себе в світлицю сера Озні Кетлблека. Він з'явився пітний після тренування, перевальцем, а опускаючись на одне коліно перед королевою, як завжди, так і роздягав її очима.

— Підведіться, сер, і сядьте отут, біля мене. Одного разу ви добре мені послужили, але нині у мене для вас нове завдання, яке потребує ще більшої твердості.

— Твердості мені не бракує.

— Це почекає,— сказала вона і пучками пальців легенько провела по його шрамах.— Пригадуєте повію, яка лишила вам ці мітки? Я віддам її вам, коли повернетесь зі Стіни. Як вам це?

— Я хочу вас.

Відповідь правильна.

— Спершу маєте зізнатися у зраді. Неспокутувані гріхи отруюють душу. Знаю, вам важко жити з усвідомленням того, що ви зробили. Давно вже час вам звільнитися від ганебного тягаря.

— Ганебного тягаря? — в голосі Озні бриніло розчарування.— Я казав Озмунду, Марджері тільки дражнитися. Дозволяє лише...

— Ви справжній лицар, що так її захищаєте,— урвала його Серсі, — але, як справжній лицар, ви не зможете жити зі своїм злочином. Ні, просто сьогодні ввечері йдіть у Великий септ Бейлора й висповідайтеся верховному септону. Коли гріхи в людини такі чорні, лише його святість може врятувати її від пекельних мук. Розкажіть йому, як спали з Марджері та її кузинами.

— Що,— закліпав Озні,— з кузинами також?

— З Меґою та Елінор,— вирішила королева,— але не з Аллою...— (Ця маленька деталь додасть усій історії вірогідності).— Алла плакала й просила решту припинити й більше не грішити.

— Тільки з Меґою та Елінор? Чи з Марджері також?

— Певна річ, із Марджері також. За цим усім стоїть вона.

І королева розповіла йому все, що мала на думці. Озні слухав, і з обличчя видно було, що ним помалу заволоділи погані передчуття. Щойно вона договорила, він мовив:

— Коли їй відрубать голову, хочу отримати нарешті цілунок, якого так і не отримав від неї.

— Отримаєте стільки цілунків, скільки схочете.

— А тоді на Стіну?

— Ненадовго. Томен — король великодушний і легко пробачає.

Озні почував пошрамовану щоку.

— Зазвичай, коли я і брешу щодо жінок, то це що я їх не чіпав, а вони наполягають, що чіпав. А тут... і я ніколи ніяким верховним септонам не брехав. Боюся, за це можна в пекло провалитися. В одне з найгірших.

Королева була просто вражена. Останнє, чого можна було очікувати від Кетлблека, то це побожності.

— Ви відмовляєтеся підкорятися мені?

— Ні,— торкнувся він її золотих кіс.— Справа в тому, що гарна брехня повинна нести часточку правди... щоб, так би мовити, присмачити її. А ви хочете, щоб я пішов зізнався, як порав королеву...

Вона мало не дала йому лапаса. Однак ні, вона зайшла вже задалеко і забагато поставила на кін. «Все, що роблю, я роблю для Томена». Обернувшись до сера Озні, вона схопила його за руку й поцілувала йому пальці. Були вони шорсткі й тверді, загрубілі від меча. «У Роберта були такі руки»,— подумала вона.

Серсі пригорнула Озні за шию.

— Не хочу примушувати вас брехати,— прошепотіла вона хрипко.
— Дайте мені годину й приходьте до мене в спальню.

— Ми чекали надто довго,— озвався він і, запустивши пальці за корсаж її сукні, рвонув; шовк луснув з таким гучним тріском, аж Серсі перелякалася, що його чути на всю Червону фортецю.

— Знімайте решту, поки я все не подер,— мовив Озні.— Корону лишіть. Вам гарно в короні.

Князівна у вежі

Ув'язнення було не надто суворим.

Аріанна втішалася бодай цим. Навіщо батькові так старатися забезпечити її всіма вигодами у в'язниці, якщо він прирік її на зрадницьку смерть? «Не може він мене стратити,— всоте переконувала вона себе.— Нема в ньому такої жорстокості. Я ж його кров і плоть, його спадкоємиця, його єдина донька». Якщо доведеться, вона кинеється йому під колеса візка, визнає провину, вимолюватиме прощення. І плакатиме. І він, побачивши, як по щоках їй котяться сльози, обов'язково її пробачить.

Та чи пробачить вона сама себе?

«Арео,— просилася вона в свого полонителя під час довгої спекотної мандрівки з Зеленокровиці назад у Сонцеспис,— я не хотіла скривдити дівчинку. Повірте мені!»

Гота у відповідь лише кречав. Аріанна відчувала його злість. Від нього втік Темнозір — найнебезпечніший з усіх змовників. Відірвався від переслідування та зник у глибині пустелі з клинком окровленим в руках.

«Ви ж знаєте мене, капітане,— казала Аріанна, а милі пролітали повз.— Ви ж мене змалечку знаєте. Ви ж завжди мене захищали, як захищали мою маму, коли ще тільки приїхали з нею з Великого Норвоса, щоб стати в чужому краю їй за щит. Ви мені потрібні. Потрібна ваша допомога. Я не хотіла...»

«Немає значення, чого ви хотіли, маленька князівно,— мовив нарешті Арео Гота,— а тільки те, що зробили,— обличчя в нього лишалося кам'яним.— Мені дуже прикро, але командує мій князь, а Гота підкоряється».

Аріанна очікувала, що її поставлять перед батьковим престолом під вітражною банею у Вежі сонця. Натомість Гота доправив її у Списовежу під опіку батькового сенешаля Рикассо й сера Манфрея Мартела, каштеляна. «Князівно,— звернувся до Аріанни Рикассо,— пробачте старому сліпцю, що не зможу піднятися нагору разом з вами. Ноги мої з такою кількістю сходинок не впораються. Вам приготували кімнату. Проведе вас туди сер Манфрей, і там ви чекатимете на милість князя».

«Ви хотіли сказати — немилість князя. Моїх друзів ув'язнять так само, як і мене?» В полоні Аріанну розлучили з Гариним, Дрі й рештою, і Гота відмовлявся казати, що буде з ними. «Це вирішуватиме князь»,— ось і все, що мовив на це капітан. Але сер Манфрей виявився трохи приязнішим. «Їх усіх доправили в Доцаницю й морем перевезуть на Голий Гастон — потримають там, поки князь Доран вирішуватиме їхню долю».

Голий Гастон — старий півзруйнований замок, що ліпиться на скелі в Дорнському морі, страшна й сувора в'язниця, куди засилають гнити й гинути найлихіших злочинців. «Батько збирається їх стратити? — не могла повірити Аріанна.— Вони робили це з любові до мене. Якщо батько хоче пролити кров, то нехай мою проливає».

«Як скажете, князівно».

«Я хочу з ним поговорити».

«Він так і думав, що схочете». Сер Манфрей, узявши її за руку, повів її сходами нагору — вище й вище, аж їй нарешті забракло повітря. Списовежа півтори сотні футів заввишки, а камера Аріанни була майже на самій горі. Аріанна дорогою роздивлялася двері: цікаво, чи не замкнено за одними з них когось із гадюк.

Коли ж і по ній замкнулися двері, Аріанна обстежила нову домівку. Камера була простора, вигідна. На підлозі розстелені мирські килими, захочеться випити — є червоне вино, закортить почитати — є книжки. В кутку стояв вишуканий столик для гри в сивас, фігури на якому були зі слонової кості й онікса, от тільки Аріанні не було з ким пограти в сивас, навіть якби закортіло. Ліжко з периною і виходок з мармуровим сидінням, де стояв кошик ароматних трав. З такої висоти відкривався чудовий краєвид. Одне вікно виходило на схід, тож можна було помилуватися, як над морем піднімається сонце. З другого

виднілася внизу Вежа сонця, а далі — Серпантиніві стіни й Трояка брама.

Обстежити камеру забрало менше часу, ніж забирає шнурування сандалій, та принаймні це допомогло поки що втриматися від сліз. Аріанна побачила миску й карафу прохолодної води, тож вимила руки й обличчя, але хоч як вона терла шкіру, не могла стерти свого горя. «Арис,— подумала вона,— мій білий лицар». На очі набігли сльози — й от уже вона схлипує, здригаючись усім тілом. Їй пригадалося, як важка Готина барда розтинає м'ясо й кістки, як летить голова... «Навіщо ти це зробив? Навіщо змарнував своє життя? Я ж тебе не просила, я не хотіла, я просто хотіла... я хотіла... я хотіла...»

В сльозах вона заснула... вперше, якщо не востаннє. Навіть уві сні не знайшла вона спокою. Наснилося їй, як Арис Окгарт пестить її, усміхається до неї, каже, як він її кохає... але з нього стирчали стріли, а з ран цебеніла кров, перетворюючи біле вбрання на червоне. Десь у глибині душі Аріанна вві сні усвідомлювала, що це — нічний кошмар. «Зранку все розвіється»,— сказала собі князівна, однак ранок прийшов, а вона й досі сиділа в камері, сер Гарис так і був мертвий, а Мірселла... «Я не хотіла такого, не хотіла... Не збиралась я кривдити дівчинку. Я хотіла королевою її зробити. Якби нас не зрадили...»

«Виказав хтось»,— ось як висловився Гота. На згадку про це Аріанна й досі закипала гнівом. Вона чіплялася за цей гнів, підживлюючи полум'я в серці. Гнів — це ліпше за сльози, ліпше за горе, ліпше за докори сумління. Виказав хтось, кому вона довіряла. Через це загинув Арис Окгарт, убитий радше тихим словом зрадника, ніж капітановою бардою. І кров, що заюшила обличчя Мірселли, це теж справа рук зрадника. Виказав хтось, кого князівна любила. Це був найболючіший удар.

Аріанна побачила в ногах ліжка кедрову скриню, повну її речей, отож скинула брудний після подорожі одяг, у якому й спала, й убралася в найвідвертішу сукню, що там була,— у шовковий серпанок, який наче й затуляв усе, але не приховував нічого. Може, князь Доран і ставиться до неї, як до дитини, але вдягатися як дитина вона не буде. Вона знала: таке вбрання збентежить батька, коли той прийде шпетити її за те, що втекла з Мірселлою. На це Аріанна й розраховувала. «Якщо мені доведеться плазувати в ногах і плакати, нехай і йому буде ніяково також».

Вона чекала на нього, та коли двері нарешті відчинилися, виявилось, що то слуги принесли обід.

— Коли я побачуся з батьком? — запитала вона, однак ніхто не відповів. Козеня запекли з медом і лимоном. До нього подали долму з начинкою з родзинок, цибулі, грибів і пекучого дряконячого перцю.— Я не голодна,— сказала Аріанна. Її друзі дорогою на Голий Гастон їстимуть корабельні галети і яловичу солонину.— Заберіть це і приведіть князя Дорана.

Але їжу залишили, а батько не з'явився. За деякий час Аріанна зголодніла, рішучості в неї поменшало, тож вона таки сіла і поїла.

Але страва закінчилася, а більше зайнятися не було чим. Аріанна обійшла вежу по периметру: двічі, тричі, і ще тричі по три. Присіла біля сивасного столика й безцільно посовала слона. Скрутилася калачиком на підвіконні, намагаючись заглибитись у читання, але слова почали розпливатися, й Аріанна збагнула, що знову плаче. «Арисе, любий мій білий лицарю, навіщо ти це зробив? Доблесний дурню, я ж не хотіла, щоб ти помирав, не хотіла, щоб Мірселла... о боги праведні, ця дівчинка...»

Нарешті вона знову залізла під перину. За вікном потемніло, тож лишалося хіба що спати. «Виказав хтось»,— подумала Аріанна. Гарин, Дрі й Ластата Сильва — її друзі з самого малечку, вона їх любить не менше, ніж кузину Тієну. Аріанна не могла повірити, що хтось із них її викаже... але тоді лишається тільки Темнозір, та якщо зрадник він, навіщо він підняв клинок на бідолашну Мірселлу? «Якщо не коронувати її — то вбити, ось як він сказав у Шандистоні. Сказав, що так я отримаю жадану війну». Але Дейн не може бути зрадником, це безглуздя. Якщо хробачком у яблучку був сер Герольд, навіщо йому здійсмати меч на Мірселлу?

Виказав хтось... Міг це зробити сер Арис? Може, докори сумління в білому лицарі перемогли жагу? Може, він любив Мірселлу більше за Аріанну та зрадив свою князівну заради своєї королівни? Може, йому так соромно стало за те, що він зробив, аж він віддав своє життя на Зеленокровиці, тільки б не жити з ганьбою?

Виказав хтось... Аріанна дізнається хто, коли прийде батько. Але й назавтра князь Доран не прийшов. І позавтра теж. Князівну лишили на самоті — міряти кроками камеру, плакати і ятрити свої рани. Вдень вона намагалася читати, але їй залишили смертельно нудні книжки:

нечитабельні праці з історії і географії, карти з описами, а ще сухий-як-самум довідник з дорнського законодавства, «Семикутну зірку» й «Життя верховних септонів» — величезний томище про драконів, з якого — дивовижа! — вони поставали приблизно такими самими «цікавими», як тритони. Аріанна багато віддала б за примірник «Десятьох тисяч кораблів» чи «Пристрастей королеви Наймірії», щоб чимось зайняти голову й на годину-дві втекти з вежі, але таких розваг їй не дозволили.

З підвіконня видно було хіба велику золоту баню з вітражними шибками — внизу, де на престолі сидить батько. «Скоро він мене викличе», — сказала собі Аріанна.

До неї нікого не пускали, окрім слуг: Борса з порослим щетиною підборіддям; рослявого Тимота, що аж випромінював гідність; сестер Мору й Меллі; маленьку гарненьку Седру та стару Беландру, що була челядницею ще в Аріанниної матері. Вони приносили їсти, перестилали постіль, виливали цебро з-під виходку, але ніхто не хотів з нею розмовляти. Коли вона просила вина, Тимот приносив. Коли просила улюблену страву — інжир, оливки чи фарширований сиром перець, досить було сказати про це Беландрі — й страва вже тут. Мора й Меллі забирали брудний одяг, а повертали його вже випраним. Через день Аріанні приносили купіль, і маленька сором'язлива Седра намілювала князівні спину й допомагала зачесати коси.

Але ніхто не мав чого їй переказати, ніхто не зівволяв розповісти, що ж відбувається у світі поза межами її піщаникової клітки.

— Темнозора схопили? — запитала вона одного дня в Борса.— Чи досі на нього полюють?

Але той просто розвернувся спиною і пішов геть.

— Ви оглухли? — крикнула Аріанна.— Ану поверніться й відповідайте! Я наказую!

У відповідь на це лише зачинилися двері.

— Тимоте,— спробувала вона заговорити іншого дня,— що сталося з королівною Мірселлою? Я не хотіла її кривдити!

Востаннє королівну вона бачила дорогою назад у Сонцеспис. Мірселла не могла сама всідіти на коні й подорожувала у паланкіні, з гарячковим блиском в зелених очах, із замотаною шовковими бинтами головою, куди її поранив Темнозір.

— Скажіть бодай, що вона не померла, благаю! Що поганого станеться, якщо я це знатиму? Скажіть, як вона почувалася.

Тимот не відповів.

— Беландро,— за кілька днів заговорила Аріанна,— якщо ви справді любили мою леді-матір, згляньтеся на її бідолашну доньку та скажіть, коли ж нарешті до мене зазирне батько. Будь ласка! Будь ласка!

Однак Беландра теж язика проковтнула.

«Це батько так вирішив мене помучити? Не розпеченим залізом, не дибою, а мовчанкою?» Це так було схоже на Дорана Мартела, що Аріанна не втрималася — розсміялася. «Гадає, то хитрість, але насправді то слабкість». І вона вирішила насолодитися тишею і використати цей час для того, щоб зцілити душевні рани й загартуватися перед наступними випробуваннями.

Вона усвідомлювала: немає сенсу без кінця-краю думати про сера Ариса. Отож вирішила думати про гадюк, особливо про Тієну. Аріанна любила всіх своїх двоюрідних сестер-байстрючок — від колючої і запальної Обари до маленької Лорези, якій було всього шість рочків. Однак Тієну вона завжди любила найбільше — та була їй як рідна сестра, якої не мала Аріанна. З братами князівна ніколи не відчувала особливої близькості: Квентин поїхав у Айронвуд, а Тристан замалий. Ні, Аріанна дружила з Тієною, а ще з Гариним, Дрі й Ластатою Сильвою. У розвагах до них іноді долучалася Нім, і Сарелла лізла куди не просять, але зазвичай їхня компанія складалася з п'яťох. Вони хлюпалися у водоймах і фонтанах Водосаду й, усівшись одне одному на голі спина, виїздили на поєдинки. Аріанна з Тієною разом училися читати, їздити верхи, танцювати. Коли їм було по десять, Аріанна поцупила карафу вина, і дівчата вдвох напилися. Разом вони їли, спали, обмінювалися прикрасами. Могли б і першого чоловіка пізнати разом, але Дрі так розпалився, що не встигла Тієна витягнути йому прутня з бриджів, як він обприскав їй усі пальці. «Небезпечні в неї руки». На згадку про це Аріанна посміхнулася.

Що більше князівна думала про сестер, то більше за ними сумувала. «Та може виявитися, що вони сидять на поверх нижче!» Уночі Аріанна постукала підбором сандалії у підлогу. Ніхто не озвався, тож вона, вистромившись з вікна, спробувала зазирнути вниз. Видно було вікна — менші, ніж у неї,— радше стрільниці, ніж вікна.

— Тієно! — погукала вона.— Тієно, ви там? Обаро, Нім! Ви мене чуєте? Еларіє! Ну хто-небудь! ТІЄНО!

Половину ночі князівна, звисившись з вікна, гукала, поки голос не зірвала, але ніхто так і не відгукнувся. Це її безмежно налякало. Якби гадюк ув'язнили у Списовежі, вони б не могли не почути криків. Чому ж не відповідають? «Якщо батько їх скривдив, я йому в житті не пробачу»,— подумала князівна.

За два тижні терпець їй урвався.

— Я поговорю з батьком просто зараз,— у наказовому тоні мовила вона до Ворса.— І ви негайно поведете мене до нього.

Але він не повів.

— Я готова побачитися з князем,— сказала вона до Тимота, але він відвернувся, мов і не чув. Наступного ранку, коли відчинилися двері, вона вже чекала просто за ними. Відштовхнула Беландру, аж таріль із пряними яйцями врізався в стіну, та не встигла й трьох кроків ступити, як її зловили вартові. Їх вона також знала, але й вони лишилися глухими до її вмовлянь. Хай як вона хвицала ногами й пручалася, її затягнули назад у камеру.

Аріанна вирішила, що слід поводитися обережніше. Її головна надія — Седра: дівчина молоденька, наївна й довірлива. Наскільки пригадувала князівна, Гарин якимось похвалився, що переспав з нею. Отож Аріанна, купаючись наступного разу, завела з дівчиною розмову ні про що.

— Знаю: тобі звеліли зі мною не розмовляти,— заговорила вона, — та мені ж ніхто не забороняв говорити до тебе.

І вона почала теревенити про те, який день спекотний, і що вона вчора їла на вечерю, і якою повільною і неповороткою останнім часом робиться Беландра. Княжич Оберин усіх своїх дочок озброїв, щоб вони самі могли захиститися, та в Аріанни Мартел була єдина зброя — хитрість. Отож вона всміхалася й чарувала, нічого в Седри не питала, не вимагала у відповідь ні кивнути, ні слово сказати.

А на другий день за вечерею, коли дівчина подавала, Аріанна знов почала пліткувати. І мимохідь згадала Гарина. Седра, сором'язливо звівши очі, мало вино не розхлюпала, яке саме наливала. «Он воно як!» — подумала Аріанна.

Під час наступного купання вона говорила про своїх ув'язнених друзів, особливо про Гарина.

— За нього я боюся найбільше,— звірилася вона служниці.— Сироти — волелюбні душі, вони живуть у мандрах. Гарину потрібне сонце й свіже повітря. Якщо його замкнуть у вогкій темній камері, хіба він це витримає? У Голому Гастоні він і року не протягне.

Седра нічого не відповіла, та коли Аріанна вилазила з купелі, дівчина була геть бліда з обличчя, а мочалку так стиснула, що на мирський килим закрापала мильна піна.

Та все одно, щоб достукатися до дівчини, Аріанна витратила ще чотири дні й дві купелі.

— Будь ласка,— нарешті прошепотіла Седра, коли Аріанна яскравими фарбами змалювала картину, як Гарин викидається з вікна своєї камери, щоб перед смертю востаннє скуштувати свободи,— допоможіть йому. Благаю, не дайте йому померти.

— А що я можу вдіяти, поки я тут замкнена? — шепнула у відповідь князівна.— Батько зі мною бачитися не хоче. Ти єдина здатна врятувати Гарина. Ти його кохаєш?

— Так,— прошепотіла Седра, спалахнувши.— Але як я можу йому допомогти?

— Можеш таємно передати від мене на волю листа,— озвалася князівна.— Зробиш? Ризикнеш... заради Гарина?

Седра, розширивши очі, кивнула.

«Поштову ворону я вже маю,— подумала Аріанна,— тільки кому ж написати?» Єдиний з усіх змовників, кому вдалося вислизнути з батькової сітки, це Темнозір. Але на цей час сера Гарольда, може, вже й схопили, а якщо й ні, він уже точно втік з Дорну. Далі вона подумала про Гаринову матір і зеленокровицьких сиріт. «Ні, тільки не вони. Маю звертатися до людини, яка має справжню владу, яка з нами в змову не вступала, але в душі підтримує наші наміри». Князівна поміркувала, чи не звернутися до власної матері, однак леді Меларіо — в далекому Норвосі. Крім того, вже багато років князь Доран зовсім не дослухається до своєї леді-дружини. «Отже, і не вона. Потрібен лорд — можний лорд, що здатен буде переконати батька звільнити мене».

Наймогутнішим з усіх дорнських лордів був Андерс Айронвуд, князь крові, лорд Айронвудський і хранитель кам'яної дороги, та Аріанна розуміла, що ліпше не звертатися до людини, яка взяла собі за годованця її брата Квентина. «Ні, тільки не до нього». Колись до неї

сватався брат Дрі, сер Дезіл Далт, але він, такий слухняний, зроду не піде проти князя. Крім того, лицар Лимонарію, може, і зміг би залякати маломожного лорда, але сили похитнути князя Дорнського не має. «Ні, він теж не підходить». Те саме стосується й батька Ластатої Сильви. «Ні». Зрештою Аріанна вирішила, що надії можна покладати тільки на двох: на Гармена Улера, лорда Пеклокутського, і Франкліна Фаулера, лорда Небосязького та хранителя княжого коридору.

У Дорні є приказка: половина Улерів шалені, а друга половина — скажені. Еларія Санд — позашлюбна дочка лорда Гармена. Її разом з меншими сестрами замкнули так само, як і решту гадюк. Лорд Гармен, без сумніву, розгнівався, а Улери в гніві небезпечні. Навіть занадто небезпечні. А князівна більше не хотіла ризикувати ще чийось життям.

Мабуть, кращий вибір — лорд Фаулер. Старий Яструб, як його називають. Він ніколи не ладнав з Андерсом Айронвудом: їхні дома розділяла кровна ворожнеча, якій уже тисяча років,— почалося це ще за тих часів, коли під час Наймірійської війни Фаулери підтримали не Айронвудів, а Мартелів. Крім того, близнючки Фаулер, як відомо, найкращі подруги леді Нім, та чи зворушить це Старого Яструба?

Багато днів Аріанна, складаючи листа, вагалася. «Людині, яка це принесе, заплатіть сто срібних оленів»,— почала вона. Тільки за такої умови листа точно доправлять. Далі Аріанна писала, де вона, і просила її врятувати. «Обіцяю, одружуючись, не забути про того, хто визволить мене з камери». Герої тепер мають бігти до неї наввипередки. Якщо князь Доран не зрікся її, вона й досі лишається законною спадкоємицею Сонцеспаса, і той, хто її пошлюбить, одного дня нарівні з нею правитиме Дорном. Аріанна тільки й сподівалася, що рятівник виявиться трохи молодшим за тих сивобородих старих, з якими батько вже багато років поспіль намагається її одружити. «Я волю мати консорта з зубами»,— сказала йому Аріанна, відмовляючи останньому претенденту.

Щоб не викликати підозр у своїх полонителів, вона не наважилася просити пергаменту, отож листа свого написала внизу на аркушику, видертому з «Семикутної зірки», і коли прийшов день наступної купелі, вклала його в руку Седри.

— Біля Троякої брами є місце, де завантажуються припасами каравани, перш ніж вирушити в пустелю,— пояснила дівчині Аріанна.

— Знайдеш когось, хто прямує у княжий коридор, і пообіцяєш сто срібних оленів, якщо він зможе вручити листа лорду Фаулеру.

— Гаразд,— Седра сховала записку за корсаж.— Ще до заходу сонця я когось знайду, князівно.

— От і добре,— мовила Аріанна.— А завтра розповіси, як усе минулося.

Однак дівчина не прийшла ні завтра, ні позавтра. Коли ж настав час Аріанні купатися, купіль їй наповнювали Мора й Меллі, вони ж лишилися потерти їй спину й розчесати коси.

— Седра захворіла? — запитала Аріанна, але обидві мовчали. Отже, Седру впіймали — а що ще було думати? Уночі князівна майже не спала, боячись наслідків.

Коли зранку Тимот приніс їй сніданок, Аріанна попросила про зустріч з Рикассо. Князя Дорана їй не докликатися, це вже очевидно, та простий сенешаль не може ігнорувати виклик від законної спадкоємиці Сонцесписа.

Але він проігнорував.

— Ви переказали Рикассо мої слова? — наступного разу спитала вона в Тимота.— Переказали, що він мені потрібен?

Відповідати чоловік відмовився, й Аріанна, підхопивши карафу вина, вилила йому на голову. Слуга, весь мокрий, з виразом ображеної гідності на обличчі вийшов геть. «Батько збирається тут мене згноїти, — вирішила князівна.— Або ж планує віддати мене за якогось бридкого старого блазня й триматиме під замком до самої шлюбної ночі».

Аріанна Мартел змалечку знала, що одного дня одружиться з яким-небудь можним лордом, якого для неї обере батько. З князівнами завжди так, учили її з дитинства... але княжич Оберин, скажімо, мав на це зовсім інші погляди. «Хочете одружуватися — одружуйтеся,— казав він своїм донькам.— А не хочете — насолоджуйтеся життям. На світі й так небагато втіхи. Тільки обережніше з насолодами. Якщо зв'яжетеся з якимось дурнем чи покидьком, не біжіть до мене скаржитися. Самі звільняйтеся від нього — я вас для цього забезпечив усіма засобами».

Однак законна спадкоємиця князя Дорана ніколи не мала тої свободи, яку дозволяв своїм байстрючкам княжич Оберин. Аріанна мусить одного дня взяти шлюб, і князівна з цим змирилася. Вона

знала: її хоче і Дрі, і його брат Дезіл, лицар Лимонарію. Деймон Санд навіть просив її руки. От тільки Деймон народився байстроюком, та й князь Доран не збирався віддавати доньку за дорнянина.

Аріанна і з цим змирилася. Одного разу з візитом приїхав брат короля Роберта, й Аріанна доклала всіх можливих зусиль, щоб його спокусити, але на той час вона була ще зовсім дівчинка, і лорда Ренлі її залищання не так розпалювали, як розважали. Згодом, коли Гостер Таллі запросив її в Річкорин познайомитися зі своїм спадкоємцем, вона з удачністю запалила свічки Діві, але князь Доран відхилив запрошення. Князівна згодна була навіть на Вілласа Тайрела, попри криву ногу, однак батько відмовився відпустити її в Небосад для знайомства. Вона спробувала вирватися туди в нього за спиною, у цьому їй допомагала Тієна... проте княжич Оберин устиг перехопити їх у Вейті й завернув додому. Того ж таки року князь Доран спробував заручити її з Беном Бісбері, дрібним лордйчуком років вісімдесятьох, не менше, сліпим і беззубим.

За кілька років Бісбері помер. Це вже було полегшення: за небіжчика ніхто її не примусить виходити заміж. А лорд Переправи вже знову одружився, тож і від нього Аріанна була врятована. «Ще Елдон Естермонт живий і неодружений, лорд Розбі й лорд Грандисон». Грандисон носив прізвисько Сивобородий, та коли князівна з ним познайомила, борода в нього вже побіліла як сніг. На вітальному бенкеті він між рибною і м'ясною стравами просто заснув. Дрі зауважив, що це дуже дотепно, бо на гербі в нього сплячий лев. Гарин під'юджував її тихенько, щоб він не прокинувся, зав'язати йому бороду у вузол, але Аріанна втрималася від такого жарту. Грандисон здавався приязним паном, не таким буркітливим, як Естермонт, і явно здоровішим за Розбі. Та Аріанна в житті за нього не вийде. «Навіть якщо в мене за спиною стоятиме Гота зі своєю бардою».

Але ніхто не прийшов з нею одружуватися ні завтра, ні позавтра. Не повернулась і Седра. Аріанна спробувала в такий самий спосіб перетягнути на свій бік Мору й Меллі, але нічого не вийшло. Якби можна було поговорити з ними окремо, може, якась надія і з'явилася б, але разом сестри були непробивні, як стіна. На той час князівна вже згодна була на розпечене залізо, ба й на вечір, проведений на дибі. Від самотності вона вже божеволіла. «За те, що накоїла, я заслуговую кару на горло, але він і цього мене позбавив. Отак просто замкнув мене й

забув про моє існування». Цікаво, а мейстер Калеот уже підготував текст декрету про оголошення спадкоємцем Дорну Аріанниного брата Квентина?

Дні минали один по одному, і скоро вже Аріанна втратила лік часу, проведеному в ув'язненні. Дедалі більше вона почала валятися в ліжку, поки не дійшла до того, що взагалі не вставала — хіба що у виходок. Страви, принесені слугами, так і холонули неторкані. Аріанна спала, прокидалася, знову засинала — і все одно почувалася втомленою. Молилася — в Матері просила ласки, а у Воїна — мужності,— а потім знову засинала. Замість холодних страв приносили нові, але вона так нічого й не їла. Одного разу, коли відчула в собі сили, князівна донесла їжу до вікна й висипала у двір, щоб не спокушатися. Витрачені зусилля цілком виснажили її, отож опісля вона залізла в ліжку й половину дня проспала.

А тоді прийшов день, коли її розбуркала шорстка долоня, потрусивши за плече.

— Князівно,— почувся голос, знайомий з самого дитинства.— Вставай і вдягайся. Князь послав по тебе.

Над нею стояв Арео Гота, старий друг і захисник. Розмовляв з нею! Аріанна сонно всміхнулася. Приємно було бачити його пошрамоване й порізане зморшками обличчя та чути його грубий низький голос із сильним норвоським акцентом.

— Що ви зробили з Седрою?

— Князь відіслав її у Водосад,— мовив Гота.— Батько сам тобі все розповість. Але спершу тобі слід помитися й поїсти.

Вигляд у неї, певно, жалюгідний. Аріанна, слабка як кошения, виповзла з ліжка.

— Скажіть, щоб Мора з Меллі приготували купіль,— попросила вона Готу,— а Тимот щоб поїсти приніс. Але нічого ситного. Холодної юшечки й трохи хліба і фруктів.

— Гаразд,— відгукнувся Гота. Аріанна в житті таких солодких звуків не чула!

Капітан чекав під дверима, поки князівна помилася й зачесалася, а потім ще трохи подзьобала сиру й фруктів, яких їй принесли. Випила крапельку вина, щоб допомогти травленню. «Мені лячно,— збагнула вона раптом,— вперше в житті лячно — я боюся власного батька». Вона так розреготалася, що аж вино з носа порснуло. Коли прийшов

час одягатися, вона вбралася в просту лляну сукню кольору слонової кості, вишиту по рукавах і ліфі виноградними лозами з фіолетовими гронами. Прикрас не вдягала. «Слід вдавати невинність, скромність і розкаяння. Кинутися батькові до ніг і вимолювати пробачення, бо до кінця життя можу не почути людського голосу».

Заки вона зібралася, вже й сутінки запали. Аріанна гадала, що Гота відведе її у вежу сонця, де вона й вислухає батьків присуд. Натомість він повів її у князівську світлицю, де Доран Мартел сидів за сиваським столиком, поклавши подагричні ноги на м'який стільчик. У почервонілих набряклих пальцях князь крутив оніксового слона. Вигляд у князя був жахливий. Обличчя бліде й обрешкеле, а суглоби такі запалені, що на них дивитися було боляче. Побачивши батька отакого, Аріанна всім серцем потягнулася до нього... але чомусь не змогла впасти навколішки й благати, як замірялася.

— Батьку,— натомість зронила вона.

Батько звів голову — очі в нього були затуманені болем. «Це через подагру? — подумала Аріанна.— Чи через мене?»

— Дивні вони й обережні, ці волантисяни,— пробурмотів він, відкладаючи слона.— Колись я завітав у Волантис дорогою до Норвоса, де й познайомився з Меларіо. Дзвонили дзвони, а на сходах унизу танцювали ведмеді. Арео, мабуть, пам'ятає той день.

— Пам'ятаю,— луною озвався низький голос Арео Готи.— Ведмеді танцювали, дзвони дзвонили, а князь був одягнений у червоне, золоте й жовтогаряче. Міледі запитала, хто це такий пишний.

Князь Доран слабенько всміхнувся.

— Залиште нас, капітане.

Гримнувши ратищем барди в підлогу, Гота розвернувся на закаблуках і вийшов.

— Я звелів у тебе в кімнаті поставити сиваський столик,— заговорив батько, коли вони з донькою zostалися самі.

— Із ким же я мала грати?

«Чому він заговорив про цю гру? Подагра й розум відбирає?»

— Сама з собою. Іноді варто добре вивчити гру, перш ніж братися грати. А ти добре вивчила гру, Аріанно?

— Зіграти зможу.

— Але не виграти. Брат любив бій заради бою, а от я граю тільки в ті ігри, де можу перемогти. Сивас не для мене.

На довгу мить він задивився на її обличчя, а тоді провадив:

— Навіщо? Скажи мені, Аріанно. Скажи мені: навіщо?

— Щоб захистити честь дому,— сердито озвалася князівна: голос його звучав так сумно, так виснажено, так *слабко!* «Ти ж князь! — кортіло їй крикнути.— Ти мав би лютувати!» — Твоя сумирність ганьбить цілий Дорн, батьку. Замість тебе на Королівський Причал поїхав брат — і його там *убили!*

— Ти так кажеш, наче я того не знаю. Щоразу як я заплющую очі — переді мною постає Оберин.

— І велить тобі очі розплющити, певна річ? — Аріанна присіла за сиваський столик навпроти батька.

— Я не давав тобі дозволу сідати.

— То заклич Готу — нехай відшмагає мене за зухвалість. Ти же князь Дорнський. Ти маєш право,— князівна взяла в руки одну з сиваських фігурок — важкенького коня.— Сера Герольда піймали?

— Якби ж то! — похитав головою батько.— Дурницю ти впоролася, що його в це вплутала. Темнозір — найнебезпечніша людина в Дорні. Ти завдала страшної шкоди нам усім.

Аріанна боялася питати.

— А Мірселла... вона...

— ...померла? Ні, хоча Темнозір дуже старався. Всі дивилися на твого білого лицаря, тож ніхто не знає напевне, що саме трапилось, але, схоже, її кінь останньої миті сахнувся від його коня, бо в іншому разі Темнозір дівчинці півголови зніс би. А так він тільки лишив у неї на щоці глибоку — до кістки — рану й відтяв праве вухо. Мейстрові Калеоту вдалося врятувати їй життя, але ні примочки, ні припарки не зможуть відновити її обличчя. Вона ж була моєю годованкою, Аріанно, судженою твого рідного брата, вона перебувала під моєю протекцією! Ти зганьбила нас усіх.

— Я не збиралася її кривдити,— заперечила Аріанна.— Якби Гота не втрутився...

— ...ти б коронувала Мірселлу, щоб підняти повстання проти її брата. І тоді б дівчинка не вухо втратила, а життя.

— Це якби ми програли.

— «Якби»? Ти хотіла сказати — «коли». Дорн з усіх Сімох Королівств найменш густо заселений. Юному Дракону, коли він писав свою книгу, було приємно трохи збільшити чисельність наших військ,

щоб додати слави своєму завоюванню, а нам було приємно цю вигадку плекати, щоб вороги вважали нас могутнішими, але князівна мусить знати правду. Доблесть ніколи не замінить чисельності. Дорн не може сподіватися самотужки виграти війну проти Залізного трону. Але може так статися, що ти нам цю війну принесла. Пишаєшся? — запитав князь, але не чекав на відповідь.— Що мені з тобою робити, Аріанно?

«Пробач мене»,— хотілося сказати їй, але батькові слова надто глибоко її образили.

— Як що? Те, що й завжди: нічого.

— З тобою важко тримати гнів на припоні.

— А ти не тримай, бо ще задушишся ним...— (Князь промовчав).

— Скажи: звідки ти дізнався про наші плани?

— Я ж князь Дорнський. У мене багато хто шукає ласки.

«Виказав хтось...»

— Ти все знав, та все одно дозволив нам забрати Мірселлу. Чому?

— Це таки була помилка, і як виявилось, дуже гірка. Ти ж моя донька, Аріанно. Дівчинка, яка, забивши коліно, прибігала до мене. Я не міг повірити, що ти за моєю спиною готуєш змову. Я мав дізнатися правду.

— Дізнався. А я хочу знати, хто мене виказав.

— На твоєму місці я б теж хотів таке дізнатися.

— То ти мені скажеш?

— Навіть не уявляю, для чого мені це робити.

— Гадаєш, сама я правду не зможу вивідати?

— Спробуй. А доти тобі доведеться не довіряти нікому... а князівні трохи недовірливості не завадить,— князь Доран зітхнув.— Ти мене розчаровуєш, Аріанно.

— Обзивали ворони крука чорним. Ти багато років розчаровував мене, батьку.

Вона не хотіла бовкнути це отак прямо, але слова самі вихопилися. «Ну от я і сказала».

— Знаю. Я надто сумирний, слабкий і обережний, надто терпимий до наших ворогів. Але нині, мені здається, тобі від моєї терпимості тільки зиск. Ти мала б у мене пробачення просити, а не гірше мене провокувати.

— Терпимості я прошу лише для своїх друзів.

— Як це шляхетно з твого боку!

— Все, що вони зробили, було з любові до мене. Вони не заслуговують на те, щоб померти на Голому Гастоні.

— А знаєш, я згоден. Окрім Темнозора, всі твої приятелі-змовники — нерозумні діти. Однак це була не якась там невинна гра у сивас. Ви з друзями погралися в державну зраду. Тож я їм міг би голови повідрубувати.

— Міг би, але ж не повідрубував. Дейн, Далт, Сантагар... ні, ти в житті не наважишся зробити ворогів з таких домів.

— Я на таке наважуюся, що тобі й не снилося... однак облишмо це зараз. Сера Андрі на три роки відіслали в Норвос на службу до твоєї мами. Гарин наступні два роки проведе в Тайроші. З його родичів-сиріт я взяв гроші й заручників. Леді Сильва від мене покари не отримала, але їй уже час виходити заміж. Батько відіслав її у Зеленоскелю, де вона пошлюбить лорда Естермонта. Що ж до Ариса Окгарта, то він сам обрав свою планиду й гідно її зустрів. Лицар королівської варти... чим ти його приворожила?

— Переспала з ним, батьку. Ти ж, наскільки пригадую, звелів мені розважати наших шляхетних гостей.

— Оце і все? — почервонів князь.

— Ще я йому сказала: щойно Мірселла стане королевою, то дозволить нам з ним побратися. Він хотів мене взяти за дружину.

— Певен: ти зробила все від тебе залежне, щоб відмовити його зламати обітницю й зганьбитися.

Цього разу прийшла її черга червоніти. Щоб звабити сера Гариса, Аріанна витратила півроку. Хоча він запевняв, що, перш ніж убрався в біле, вже був із жінками, з його поводження про це ніхто б у житті не здогадався. Пестоці його були незграбні, поцілунки — нервові, а коли вони вперше лягли в ліжку, то поки вона власноруч намагалася допомогти йому проникнути в її лоно, він пролив сім'я їй на стегна. Що набагато гірше, йому повсякчас було страшенно соромно. Якби вона отримувала дракона щоразу, як він шепотів: «Не можна нам цього робити»,— вона б уже багатством перевершила Ланістерів. «На Арео Готу він кинувся, щоб урятувати мене? — подумала Аріанна.— Чи втекти від мене, змити свою ганьбу кров'ю?»

— А він мене кохав,— мимоволі сказала вона.— Помер за мене.

— Навіть якщо й так, то він може виявитися першим з багатьох. Ви з кузинами хотіли війну затіяти. Може, ваше бажання і сповниться.

От ми зараз розмовляємо з тобою, а в Сонцеспис пробирається інший лицар королівської варти. Сер Балон Свон везе мені голову Гори-на-коні. Мої прапороносці всіляко його затримують, щоб у нас трохи ще було часу. Віли на кістяній дорозі вісім днів возили його на лови і на полювання з соколом, а коли він перетнув гори, лорд Айронвуд на два тижні запросив його до себе на гостину. Нині він у Торі: леді Джордейн влаштувала на його честь змагання. Коли він нарешті досягне Примарного Пагорба, леді Толанд, звісно, схоче її перевершити. Та рано чи пізно сер Балон таки доїде у Сонцеспис, а тут схоче побачити королівну Мірселлу... і сера Ариса, свого побратима. І що ми йому скажемо, Аріанно? Може, сказати, що Арис загинув через нещасний випадок на полюванні або ж упав зі слизьких сходів? Наприклад, пішов той Окгарт купатися у Водосаду, послизнувся на мармурі, розбив голову й потонув?

— Ні,— озвалася Аріанна.— Скажи, що він загинув, захищаючи свою королівну. Скажи, що її намагався вбити Темнозір, а сер Арис став між ними й урятував її життя...— (Саме ж так має померти білий лицар королівської варти — віддати життя за того, кого присягнувся захищати).— У сера Балона, звісно, можуть виникнути підозри, як виникли у тебе, коли Ланістери вбили твою сестру з дітьми, але ж доказів він не матиме...

— ...поки не поговорить з Мірселлою. Чи бідолашній дитині уготовано нещасний випадок? Та якщо це станеться, це точно накличе війну. Жодна побрехенька не врятує Дорн від гніву королеви, якщо її донька загине, перебуваючи під моєю опікою.

«Я йому потрібна,— збагнула Аріанна.— Ось чому він по мене послав».

— Я можу намовити Мірселлу, що саме їй говорити, але навіщо це мені?

Батькове обличчя спотворив гнів.

— Попереджаю, Аріанно, у мене вже терпцю нема...

— На мене? — («Як це схоже на нього!») — На лорда Тайвіна і решту Ланістерів у тебе терпимості — як у Бейлора Благословенного, а на рідну дочку нема.

— Ти плутаєш терпець з терпимістю. Я все робив для знищення Тайвіна Ланістера з того самого дня, коли мені розповіли про Елію і її діточок. Я сподівався, перш ніж уб'ю його, забрати в нього все, що він

любить, та, схоже, той його синок-карлик відібрав у мене таку насолоду. Тільки тим і втішаюся, що він помер лютою смертю від рук чудовиська, яке сам і породив. Але нехай уже... лорд Тайвін нині волає в пеклі... та якщо твоя безглузда витівка призведе до війни,— батько скривився на цьому слові, наче від болю,— скоро до нього приєднаються тисячі інших. Ти цього хочеш?

Але князівна не дозволить себе залякувати.

— Я хочу звільнення кузин. Помсти за дядька. Своїх прав!

— Твоїх прав?

— На Дорн.

— Отримаєш Дорн після моєї смерті. Тобі аж так кортить позбутися мене?

— Таке саме питання я можу поставити тобі, батьку. Ти вже багато років намагаєшся позбутися мене.

— Це неправда.

— Неправда? Може, брата питаємо?

— Тристана?

— *Квентина*.

— А він тут до чого?

— Де він?

— З військом лорда Айронвуда на кістяній дорозі.

— Гарно брешеш, батьку, не можу заперечити. Навіть не моргнув.

Квентин відплив у Ліс.

— З чого ти це взяла?

— Приятель сказав.

У неї теж можуть бути секрети.

— Твій приятель збрехав. Слово даю: твій брат не поплив ні в який Ліс. Присягаюся сонцем, списом і Сімома.

Та Аріанну так легко не обдуриш.

— Тоді в Мир? Тайрош? Знаю точно, що він десь за вузьким морем — наймає перекупних мечів, щоб відібрати те, що належить мені по праву народження.

Батько аж потемнів з обличчя.

— Така недовірливість не робить тобі честі, Аріанно. Це Квентин мав би плести проти мене інтриги. Я відіслав його геть ще зовсім хлопчиком, коли він ще не міг зрозуміти, що саме потрібно Дорну.

Тепер Андерс Айронвуд йому більший батько, ніж я, однак брат твій лишається відданим і слухняним.

— Ну звісно! Ти завжди йому потурав. Він і схожий на тебе, і мислить як ти, і ти збираєшся Дорн віддати йому, навіть не заперечуй. Я читала твого листа,— зізналася вона; слова й досі вогнем горіли в її пам'яті.— «Одного дня ти сидітимеш на моєму місці та правитимеш Дорном»,— ось як ти йому написав. Скажи, батьку, коли ти вирішив позбавити мене спадку? З самого дня народження Квентина — чи ще з мого дня народження? Що такого я зробила, щоб ти мене так зненавидів? — у неї на очах виступили сльози, і це її тільки більше розлютило.

— Зненавидів? Ніколи в житті,— гірко мовив князь Доран голосом шелеским, як пергамент.— Аріанно, ти не розумієш.

— Ти заперечуєш, що писав ці слова?

— Ні. Це було, коли Квентин щойно виїхав до Айронвуда. Тоді я і справді хотів, щоб він заступив мене. На тебе в мене були інші плани.

— О так,— презирливо зронила вона,— і які плани! Гайлз Розбі. Безокий Бен Блектайд. Грандисон Сивобородий. Ось які то були плани.

Не даючи йому можливості відповісти, вона провадила:

— Я розумію, що мій обов'язок — народити Дорну спадкоємця, я про це ніколи не забувала. Я б вийшла заміж, радо вийшла, але ти підбирав мені таку пару, що це аж образливо! Кожним своїм кандидатом ти просто обпльовував мене. Якщо ти взагалі любив мене, навіщо пропонував мене Волдеру Фрею?

— Бо знав, що ти відмовишся. Коли ти досягла певного віку, я мав удавати, що підшукую тобі консорта, бо в іншому разі це могло збурити підозри, однак я не наважувався пропонувати тобі когось, на кого б ти погодилася. Бо ти давно обіцяна, Аріанно.

Обіцяна? Аріанна недовірливо витріщилася на нього.

— Про що це ти? Чергові брехні? Ти ніколи не казав...

— Угода укладалася таємно. Я збирався тобі розповісти, коли ти підростеш... на повноліття, думав я тоді, але...

— Мені двадцять три роки, я вже сім років як повнолітня жінка.

— Знаю. Я не казав тобі так довго, бо хотів тебе захистити. Аріанно, в тебе такий характер... для тебе таємниця — це особливо спокуслива плітка, якою слід тихенько, поночі, поділитися з Гариним і Тієною. А Гарин пліткар такий, яких ще серед сиріт пошукати, Тієна ж

нічого не приховує від Обари й леді Нім. А якби дізналися вони... Обара полюбляє випити, а Нім у близьких стосунках з близнючками Фаулер. А кому потім розбовкають близнючки Фаулер? Так ризикувати я не міг.

Князівна була розгублена, збита з пантелику. «Обіцяна. Я була обіцяна».

— Хто він? Чиєю судженою була я стільки років?

— Тепер це вже байдуже. Він мертвий.

Це остаточно її приголомшило.

— Старі такі немічні? Він стегно зламав, чи застуду підхопив, чи подагра його добила?

— Казанок розплавленого золота. Ми, володарі світу, дбайливо будуємо плани, а боги їх руйнують,— князь Доран утомлено махнув почервонілою рукою.— Дорн буде твій. Даю тобі слово, якщо моє слово бодай щось для тебе важить. А твоєму братові Квентину вготовано важчий шлях.

— Який ще шлях? — підозріливо втупилася в нього Аріанна.— Що ти приховуєш? Семеро спасіть, мене вже нудить від секретів. Розкажи мені все, батьку... чи оголошуй Квентина спадкоємцем, а тоді можеш послати по Готу з його бардою — хочу померти поруч зі своїми сестрами.

— Ти справді думаєш, що я здатен скривдити доньок власного брата? — скривився батько.— Обарі, Нім і Тієні не бракує нічого, крім свободи, а Еларія з дітьми затишно влаштувалися у Водосаду. Дорія збиває своїм моргенштерном апельсини з дерев, а Елія з Обеллою тероризують усіх дітей у водоймах,— він зітхнув.— Ще так недавно ти й сама гралася в тих водоймах. Їздила верхи на плечах старшої дівчинки... високої такої, з ріденьким рудуватим волоссям...

— Це або Джейн Фаулер, або її сестра Дженнілін...— Аріанна вже давно й забула про це.— О, а ще була Фрін, у неї тато коваль. Але в неї коси каштанові. Тільки понад усе я любила їздити верхи на Гарині. Коли ми були в парі, ніхто не міг нас перемогти, навіть Нім і ота зеленокоса тайросянка.

— Зеленокоса дівчинка — дочка архонта. Я мав віддати тебе у Тайрош на її місце. Там би ти служила чашницею в архонта й таємно познайомилася зі своїм судженим, а мама сказала, що накладе на себе

руки, якщо я заберу в неї ще одну дитину, і я... не міг так з нею вчинити.

«Що далі, то дивніше!»

— Це туди поїхав Квентин? У Тайрош — залицятися до зеленокосої архонтової доньки?

Батько взяв з сиваського столика фігуру.

— Я мушу знати, звідки ти довідалася, що Квентин кудись відплив. Брат твій поплив з Клетусом Айронвудом, мейстром Кедрі та трьома найкращими юними лицарями лорда Айронвуда, шлях довгий і небезпечний, і як їх у кінці подорожі зустрінуть, теж поки не відомо. Він має привезти нам сповнення нашого найзаповітнішого бажання.

— І яке ж у нас найзаповітніше бажання? — примружилася князівна.

— Помста,— тихо зронив батько, наче боявся, що його можуть підслухати.— Справедливість...

Набряклими подагричними пальцями князь Доран вклав оніксового дракона їй у долоню й прошепотів:

— *Вогонь і кров.*

Алейн

Обернувши залізне кільце, вона легенько прочинила двері.

— Славний Робіне? — погукала вона.— Можна до тебе?

— Обережніше, міледі,— застерегла стара Гретчел, заломивши руки.— У мейстра його милість запустив нічним горщиком.

— То в мене йому вже нема чим кидатися. У вас хіба нема роботи? А ти, Мадді... всі вікна зачинені віконницями? Всі меблі зачохлені?

— Всі, міледі,— озвалася Мадді.

— Сходи перевір,— мовила Алейн і пірнула в затемнену спальню.
— Це я, Славний Робіне, це я.

— Ти сама? — шморгнув носом хтось у темряві.

— Так, мілорде.

— Тоді йди сюди. Але тільки ти.

Алейн щільно причинила по собі двері. Вони було дубові, чотири дюйми завтовшки, тож Мадді з Гретчел можуть підслуховувати, скільки заманеться,— все одно нічого не почують. От і добре. Гретчел ще вміє тримати язика за зубами, а Мадді — безсоромна пліткарка.

— Тебе прислав мейстер Колмон? — поцікавився хлопчик.

— Ні,— збрехала Алейн.— Почула, що мій Славний Робін нездужає.

Після сутички з нічним горщиком мейстер прибіг до сера Лотора, а вже Брун прийшов до неї. «Якщо міледі вдасться вмовити його встати мирно,— сказав лицар,— мені не доведеться витягати його з ліжка силоміць».

А цього не можна допустити, вирішила Алейн. Коли з Робертом обходилися грубо, в нього починалися напади трясці.

— Ви голодні, мілорде? — запитала вона маленького лорда.— Послати Мадді вниз по ягоди з вершками чи по гарячий хлібчик з маслом?

Тут вона з запізненням пригадала, що гарячого хліба немає: кухня вже зачинена, а піч холодна. «Якщо таким чином вдасться підняти Роберта з ліжка, то можна й вогонь розпалити»,— сказала вона собі.

— Не хочу їсти,— озвався маленький лорд тоненьким роздратованим голоском.— Сьогодні я лишуся в ліжку. Якщо хочеш, можеш мені почитати.

— Надто темно тут, щоб читати,— озвалася вона: вікна були запнуті важкими порттьєрами, тож у спальні чорно було, як поночі.— Невже Славний Робін забув, який сьогодні день?

— Ні,— мовив він,— але я не піду. Хочу в ліжку полежати. А ти почитаєш мені про крилатого лицаря.

Крилатого лицаря звали сер Артис Арин. За легендою, він вигнав з Видолу перших людей, а тоді на велетенському соколі злетів на верхівку Велетового Ратища й зарубав короля грифонів. Про його пригоди склали сотні казок. Маленький Роберт їх усі знав напам'ять, та все одно любив, щоб йому їх почитали.

— Любий, нам потрібно йти,— мовила Алейн до хлопчика,— але обіцяю: коли ми спустимося до Місячної брами, я тобі прочитаю дві казки про крилатого лицаря.

— Три,— миттю сказав він. Хай що йому пропонуєш, а Роберт завжди вимагає більше.

— Три,— погодилася Алейн.— Можна я трохи сонечка сюди впущу?

— Ні. У мене очі болять від світла. Іди до мене в ліжку, Алейн.

Але вона натомість рушила до вікна, обминаючи розбитий нічний горщик. Вона його ледве бачила, зате дуже добре відчувала сморід.

— Я не розсуватиму порттьєр до кінця. Тільки щоб бачити личко мого Славного Робіна.

— Ну, як скажеш,— шморгнув він носом.

Порттьєри були з блакитного оксамиту. Відсунувши одну буквально на палець, Алейн закріпила її. У блідому ранковому світлі затанцювали порошинки. Маленькі ромбики шибок затуманила паморозь. Алейн долонею потерла одну, відкриваючи очам осяйну блакить неба та сліпучий блиск білих гірських схилів. Соколине Гніздо

горнулося в крижану мантію, а Велетове Ратище засипане снігом було по пояс.

Коли Алейн обернулася, Роберт Арин уже сидів, спираючись на подушки, й дивився на неї. Володар Соколиного Гнізда та сторож Видолу. Нижче пояса він закутався у вовняний коц, а вище пояса сидів голий — шкіра біла, мов тісто, а волосся довге, як у дівчинки. Ручки й ніжки Роберт мав тоненькі, груди впалі, животик маленький, а вічно червоні очі сльозилися. «Він у цьому не винен. Таким уже народився — малим і хворобливим».

— Сьогодні ви такий міценький, мілорде! — (Він любив, щоб йому казали, який він міцний і сильний).— Звеліти Мадді та Гретчел наносити вам гарячої води на купіль? Мадді потре вам спинку, а я вимію волосся, щоб ви в дорогу виїхали справжнім чистеньким лордом. Добре буде, правда?

— Ні. Терпіти не можу Мадді. В неї бородавка на оці, і тре вона дуже боляче. Мама ніколи не терла боляче.

— Я попрошу Мадді не терти мого Славного Робіна занадто сильно. Вимієшся — і почуватимешся краще.

— Ніякої купелі, я ж сказав, у мене страшенно болить голова.

— Принести тобі теплу пов'язку на чоло? Чи кухлик сновійного вина? Тільки маленький. У Небі вже чекає Майя Стоун — вона образиться, якщо ти її проспий. Сам знаєш, як вона тебе любить.

— А я її не люблю. Проста собі доглядачка мулів! — пирхнув Роберт.— Вчора на ніч мейстер Колмон дав мені молока з якоюсь гидотою, я відчув. Я в нього просив солодкого молока, але він так і не приніс. Навіть коли я йому наказав! А я тут лорд, він має мене слухатися. Ніхто мене не слухається!

— Я з ним поговорю,— пообіцяла Алейн,— та тільки якщо ти встанеш із ліжка. Надворі чарівно, Славний Робіне. Ясно світить сонечко — сьогодні чудовий день для спуску з гір. У Небі вже чекає Майя з мулами...

У нього затремтіли губи.

— Терпіти не можу тих смердючих мулів. Один мене якось укусити хотів! Перекажи тій Майї, що я лишаюся,— у голосі його вже бриніли сльози.— Поки я тут, ніхто мене скривдити не може. Гніздо неприступне.

— Кому ж потрібно кривдити мого Славного Робіна? Лорди й лицарі тебе обожають, а простолюд славить твоє ім'я.

«Він боїться,— подумала вона,— і небезпідставно». Відтоді як загинула леді-мати, хлопчик навіть на балкон не виходить, а дорога з Гнізда до Місячної брами небезпечна, тут хто завгодно злякається. В Алейн самої серце падало в п'яти, коли вона з леді Лайсою і Пітиром піднімалася нагору, а всі знають, що спуск ще складніший за підйом, оскільки повсякчас доводиться дивитися вниз. Майя може розповісти, як можли лорди й хоробрі лицарі в цих горах блідли й під себе ходили. А ніхто-бо з них не хворів на трясцю.

І все одно, виходу немає. В долині ще осінь, тепла й золота, а гірські вершини вже причавила зима. Вже було три снігові бурі, а крижана злива на два тижні зробила замок кришталевим. Може, Гніздо й неприступне, але дуже скоро воно стане неприступним у прямому розумінні, й день у день спускатися вниз стає дедалі небезпечніше. Більшість слуг і вояків замку вже спустилися. Нагорі ще залишилося дюжину, щоб дбати про лорда Роберта.

— Славний Робіне,— мовила Алейн,— ось побачиш, спускатися весело. З нами будуть сер Лотор і Майя. Мули по цих горах ходили вгору-вниз вже тисячу разів.

— Терпіти не можу мулів,— не заспокоювався хлопчик.— Мули огидні. Кажу тобі, коли я був маленький, один з них вкусити мене хотів.

Алейн знала, що добре їздити верхи Роберт досі не навчився. Мули, коні, віслюки — байдуже: всі вони для нього — страшні тварюки, які лякають, мов дракони чи грифони. Привезли його в Гніздо в шість років, і їхав він, сховавши голову між материних повних молока грудей, і відтоді більше вниз не спускався.

Але їхати треба, поки крига остаточно не відрізала замок. Неможливо передбачити, скільки ще протримається гарна погода.

— Майя не дозволить мулам кусатися,— пообіцяла Алейн,— і я їхатиму зразу за тобою. А я ж дівчина, я не така сильна й хоробра, як ти. Якщо вже можу спуститись я, Славний Робіне, то про тебе й мови немає.

— Я можу,— сказав лорд Роберт,— але не хочу. Перекажи Майї,— він витер сопливого носа зворотом долоні,— що я сьогодні лишаюся в ліжку. Може, завтра поїду, якщо почуватимуся краще. Сьогодні надворі

холод, а в мене голова болить. Ти теж можеш зі мною випити солодкого молока, і я накажу Гретчел принести нам меду в стільниках. Будемо спати, цілуватися й гратися в ігри, і ти почитаєш мені про крилатого лицаря...

— Почитаю. Три казки, як і обіцяла... коли спустимося в Місячну браму.

Алейн уже терпець уривався. «Треба їхати,— нагадала вона собі, — бо так ми до заходу сонця й границю снігу не перетнемо».

— Лорд Нестор на твою честь уже приготував святкову учту — грибну юшку, оленину й пироги. Ти ж не хочеш його розчаровувати?

— А лимонні пироги будуть?

Лорд Роберт обожнював лимонні пироги — мабуть, тому, що їх любила Алейн.

— Лимонні-лимонні-лимонні пироги,— запевнила вона його,— і зможеш їсти, скільки схочеш.

— Сто штук? — хотів він знати.— Сто штук можна?

— Якщо схочеш.

Вона присіла на ліжку й погладила його по довгому шовковистому волоссю. «А волосся в нього й справді гарне!» Леді Лайса щовечора сама його розчісувала, а коли приходила пора, то власноруч підрізала. Після її падіння в Роберта щоразу починалися жахливі напади, коли до нього підходили з гострим лезом, тож Пітир звелів йому волосся просто не підрізати. Накрутивши на палець пасмо, Алейн мовила:

— То як, встанеш із ліжка й дозволиш тебе вдягнути?

— Хочу сто лимонних пирогів і п'ять казок!

«Зараз отримаєш сто льопанців і п'ять ляпасів. Якби тут був Пітир, ти б так не поведився». Маленький лорд відчував перед вітчимом здоровий страх... Алейн вичавила усмішку.

— Як зволить мілорд. Але нічого не буде, поки не помиєшся, не вдягнешся й не вирушиш у дорогу. Ходім, а то вже обід скоро,— вона твердо взяла його за руку й витягнула з ліжка.

Та не встигла вона покликати служниць, як Славний Робін, обхопивши її тоненькими ручками, поцілував її. По-дитячому поцілував, незграбно. Роберт Арин узагалі все робив незграбно. «Якщо заплющу очі, можу уявляти, що це Лицар Квітів». Колись сер Лорас подарував Сансі Старк червону троянду, але ніколи її не цілував... а

жоден Тайрел у житті не поцілує Алейн Стоун. Хай яка вона гарна, однак народилася, як то кажуть, не з того боку простирадла.

Коли хлопчикові вуста торкнулися її власних, їй пригадався зовсім інший поцілунок. Вона й досі відчувала його: жорстокі губи, що притиснулися до її вуст. Цей чоловік прийшов до неї в темряві, в той час як небо горіло зеленим вогнем. «Він отримав і поцілунок, і пісню, а взамін лишив тільки закривавлений плащ».

Але це вже байдуже. Той день у минулому, так само як і Санса Старк.

Алейн відірвала від себе маленького лорда.

— Годі. Поцілуєш мене знову, коли доїдемо до Місячної брами, якщо стримаєш обіцянку.

Мадді з Гретчел вже чекали разом з мейстром Колмоном під дверима. Мейстер змив з волосся вміст нічного горщика й перемінив мантию. З'явилися й Робертові зброєносці. Теранс і Гайлз завжди неприємності нюхом чують.

— Лорд Роберт почувається краще,— мовила Алейн до служниць. — Принесіть йому гарячої води на купіль, тільки щоб він не обпікся. І не смикайте за волосся, коли розплутуватимете, він терпіти цього не може.

Один зі зброєносців хихикнув, і Алейн мовила:

— Терансе, дістань його милості верховий костюм і найтепліший плащ. Гайлзе, а ти прибери розбитий горщик.

— Я не прибиральниця,— скривився Гайлз Графтон.

— Роби, як велить леді Алейн, бо Лотору Бруну поскаржуся,— сказав мейстер Колмон, рушаючи за дівчиною в коридор, а тоді вниз виткими сходами.— Дуже вдячний за ваше втручання, міледі. Вмісте ви його вмовити,— він повагався.— Поки ви сиділи з ним, нападів трясці не було?

— У нього пальці трошки тремтіли, коли я його за руку тримала, але ото й усе. Він казав, ви йому в молоко якоїсь гидоти додали.

— Гидоти? — Колмон закліпав, і борлак на шиї застрибав.— Я просто... кров у нього носом не йшла?

— Ні.

— Добре. Дуже добре,— він покивав, і ланцюг на довжелезній тонкій кумедній шиї стиха брязнув.— Цей спуск... Міледі, може, найкраще буде, якщо я підмішаю його милості трохи макового

молочка. Майя Стоун всадить його на свого найнадійнішого мула і прив'яже.

— Не може лорд Соколиного Гнізда спускатися з гір прив'язаним, наче мішок ячменю.

У цьому Алейн була переконана. Батько застерігав: не можна розголошувати, наскільки насправді слабенький і боязкий Роберт. «Був би він тут! Він би точно знав, як діяти».

Але Пітир Бейліш нині на тому боці Видолу — поїхав на весілля до лорда Лайонела Корбрея. Бездітний вдівець лорд Лайонел, якому вже за сорок, одружувався з пишною шістнадцятирічною донькою багача-купця з Мартингорода. Це Пітир укладав шлюбну угоду. Подейкували, за нареченою дають неймовірний посаг, і це, мабуть, правда, адже вона з простого роду. На весілля зберуться всі васали Корбрея, а ще лорди Векслі, Графтон, Ліндерлі, дехто з маломожних лордів і лицарів-землевласників... і лорд Белмор, який нещодавно помирився з батьком Алейн. Решта лордів-декларантів збираються проігнорувати весілля, тож присутність Пітира особливо важлива.

Алейн усе це добре розуміла, але ж це означало, що на неї лягають усі турботи про те, щоб Славний Робін безпечно спустився з гір.

— Дайте його милості кухлик солодкого молока,— мовила вона до мейстра.— Так він дорогою вниз не труситиметься.

— Я йому щойно три дні тому давав,— заперечив Колмон.

— І вчора він просив ще, а ви відмовили.

— Не можна так часто. Міледі, ви не розумієте. Я вже казав лорду-оборонцю: щіпка солод-сну пригасить трясцю, але зілля не виводиться з організму, тож із часом...

— «З часом» може ніколи не настати, якщо в його милості станеться напад і він звалиться з гір. Якби зараз тут був батько, певна, він би теж вам сказав, що за будь-яку ціну лорд Роберт має лишатися спокійним.

— Я спробую, міледі, але напади в нього дедалі гірші, а він такий недокрівний, що п'явок йому ставити я вже не наважуюся. Солод-сон... У хлопчика точно не йшла носом кров?

— Він шморгав носом,— визнала Алейн,— але крові я не бачила.

— Маю поговорити з лордом-оборонцем. Ця учта... нерозумно це, мені здається, після важкого спуску.

— Учта буде не дуже пишна,— запевнила його вона.— Щонайбільше на сорок гостей. Лорд Нестор з челяддю, лицар Місячної брами, кілька маломожних лордів і їхніх підданих...

— Лорд Роберт чужих не любить, ви же знаєте, а там питимуть і галасуватимуть... і музика... музика його лякає.

— Музика його заспокоює,— заперечила вона,— особливо ліра. Це він співу не любить відтоді, як Марильйон зіштовхнув його матір... — Алейн стільки разів уже повторювала цю брехню, що й сама в неї повірила; правда здавалася просто жахливим сном, що іноді накривав її уночі.— На учту лорд Нестор співців не запрошував, будуть лише танці під флейти і скрипки.

А що робити Алейн, коли заграє музика? Питання було складне: на нього серце й голова давали протилежні відповіді. Санса страшенно любила танцювати, однак Алейн...

— Просто дайте йому кухлик солодкого молока перед дорогою і ще один перед бенкетом, і проблем не повинно виникнути.

— Гарзд,— озвався мейстер; вони зупинилися біля підніжжя сходів.— Але це востаннє. Принаймні на найближчі півроку, ба й більше.

— Це питання ви ліпше з лордом-оборонцем вирішуйте,— Алейн, переступивши поріг, рушила через двір. Колмон хотів як краще для свого підопічного, усвідомлювала Алейн, однак як краще для хлопчика Роберта і як краще для лорда Арина — це часом зовсім різні речі. Так і Пітир казав, і це правда. «Мейстер Колмон піклується тільки про хлопчика. А в нас із батьком турботи масштабніші».

У дворі лежав старий сніг, з терас і веж звисали кришталевиими ратищами бурульки. Соколине Гніздо було збудоване з білосніжного каменю, а зимове покривало робило його ще білішим. «Яка неприступна краса!» — подумала Алейн. Скільки не старалася, не могла вона полюбити це місце. Ще до того, як униз спустилися гвардійці та слуги, в замку вже було порожньо, як у могилі, а коли поїхав Пітир Бейліш, стало ще гірше. Після Марильйона ніхто тут більше не співав. Ніхто голосно не сміявся. Навіть боги мовчали. Гніздо мало септ, але не мало септона, мало богопраліс, але не мало серце-дерева. «На послані звідси молитви ніхто не відповість»,— часто думалося Алейн, але бували такі дні, коли вона почувалася настільки самотньою, що хотілося бодай спробувати. Однак

відповідали тільки вітри — свистіли невгамовно довкола сімох струнких білих веж і з кожним дужим поривом шарпали місячні двері. «Узимку тут буде ще гірше,— розуміла Алейн.— Узимку тут буде холодна біла в'язниця».

І все одно думка про від'їзд лякала її не менше, ніж Роберта. Просто вона краще це приховувала. Батько казав, що нема ганьби в самому страху, тільки не треба його показувати. «Всі люди чогось бояться»,— казав він. Алейн не дуже йому вірила. Самого Пітира Бейліша не лякало нічого. «Він так казав, просто щоб додати мені сміливості». А внизу сміливість їй знадобиться, бо там ризик викриття буде більший. Пітирові друзі при дворі повідомили, що королева розіслала вояків, які шукають Куця і Сансу Старк. «І якщо мене знайдуть, мені відрубають голову,— нагадала вона собі, спускаючись закрижанілими сходами.— Маю повсякчас лишатися Алейн — і зовні, і в душі».

У коловоротній кімнаті Лотор Брун допомагав тюремнику Морду та двом слугам складати скрині з одягом і тюки в шість величезних дубових цебер, у кожному з яких легко помістилося б троє людей. Великі ланцюгові коловороти — найлегший спосіб спуститися у придорожній замок Небо, який розташований на шістсот футів унизу; ще можна спуститися з підвалу через природний кратер. «Або тим самим шляхом, яким спустився Марильйон, а перед ним — леді Лайса».

— Хлопчик встав? — запитав сер Лотор.

— Його саме купують. За годину він буде готовий.

— Дуже сподіваюся. Майя чекатиме тільки до обіду.

У коловоротній кімнаті не було напалено, тож із рота в нього з кожним словом вилітала пара.

— Вона дочекається,— сказала Алейн.— Мусить дочекатися.

— Я б не мав такої певності, м'леді. Вона сама як мулиця, та Майя. Вона всіх нас радше голодувати тут покине, ніж своїми тваринками ризикне,— сказав він з усмішкою. «А він завжди всміхається, коли говорить про Майю». Майя набагато молодша за сера Лотора, однак, узгоджуючи шлюб між лордом Корбреєм і купецькою дочкою, батько сказав Алейн, що молоденькі дівчата завжди найщасливіші з чоловіками старшими. «Невинність і досвідченість — запорука ідеального шлюбу»,— сказав він.

Цікаво, думала Алейн, як Майя ставиться до сера Лотора. З цим приплюснутим носом, квадратним підборіддям і ріденьким кучерявим сивим волоссям, Брун навряд чи може вважатися привабливим, але він і не потворний. «Обличчя в нього просте, але щире». Сер Лотор хоч і лицар, та походження він зовсім низького. Одного вечора він розповів, що вони — родичі Брунів з Брунатнодолу, старовинного лицарського роду на мисі Ломиклішня. «Коли батько помер, я до них поїхав,— зізнався він,— та вони накинулися на мене — сказали, що нас нічого не пов'язує». Що було далі, він розповідати не схотів, сказав тільки, що бойового мистецтва вчився здебільшого на практиці. Коли тверезий, він був зовсім тихий, але дужий. «І відданий, запевняє Пітир. Довіряє йому більше за всіх. Для такої байстрючки, як Майя Стоун, Брун був би доброю партією,— подумала Алейн.— Звісно, якби її батько визнав дочку офіційно, все б могло бути інакше, але він не визнав. А Мадді каже, що Майя, до всього, і цноту вже втратила».

Морд хльоснув батогом, і перша пара волів важко рушила по колу, обертаючи коловорот. Ланцюг із брязкотом розмотувався, шкребучи по камінню, і велике цебро, погойдуючись, почало довгий спуск до Неба. «Бідолашні воли»,— подумала Майя. Перед від'їздом Морд їх заріже й залишить соколам. Якщо на той час, коли люди повернуться в Гніздо, ще лишатиметься м'ясо, його засмажать на весняний бенкет,— якщо не зіпсується, звісно. Великий кавалок замороженого м'яса означає родюче літо, запевняла стара Гретчел.

— М'леді,— мовив сер Лотор,— хочу, щоб ви знали. Майя буде не сама. З нею леді Міранда.

— О!

«Навіщо це їй було дертися стільки нагору, щоб зразу знову вниз спускатися?» Міранда Ройс — донька лорда Нестора. Того разу, коли Санса побувала у Місячній брамі разом з тіткою Лайсою і лордом Пітиром дорогою у Соколине Гніздо, Міранди не було, але відтоді Алейн чимало чула про неї від гвардійців і слуг у Гнізді. Мати її давно померла, тож леді Міранда управляє батьковим замком; якщо вірити чуткам, коли вона вдома, при дворі значно більше крутиться людей, ніж коли її немає. «Рано чи пізно тобі доведеться познайомитися з Мірандою,— попередив Пітир.— І коли це станеться, будь обережна. Вона любить вдавати дурненьку веселуху, але вона проникливіша за свого батька. З нею завжди тримай язика на припоні».

«Триматиму,— подумала Алейн,— тільки хто б міг подумати, що доведеться починати так рано».

— Роберт зрадіє,— сказала вона: Роберт любить Міранду Ройс.— Перепрошую, сер. Мені спакуватися треба.

Сама-одна вона востаннє піднялася сходами у свою кімнату. Вікна заклеєні на зиму й зачинені віконницями, меблі заохлені. Деякі з її речей уже винесли, решту сховали. Всі атласи й адамашки леді Лайси лишаються тут. Найвитонченіші лляні й оксамитові сукні, розшиті мирським мереживом, теж зостануться. Унизу Алейн має вдягатися скромно, як і належить дівчині скромного походження. «Байдуже,— подумала вона.— Я й тут не наважувалася носити найкраще вбрання».

Гретчел прибрала з ліжка постільну білизну й приготувала речі, які залишилися. Алейн уже натягнула під сукню дві пари спіднього і вовняні панчохи, а тепер вдягнула пояркову кофту й підбитий хутром плащ із каптуром, застебнувши його на емальованого пересмішника, якого їй подарував Пітир. На додачу був шалик і пара підбитих хутром шкіряних рукавичок, які пасували до верхових чобіт. Нап'явши на себе все це, вона почувалася пузатим і пухнастим ведмежатком. «У горах ще радітимеш, що так убралася»,— нагадала вона собі. Перед виходом востаннє окинула поглядом кімнату. «Тут я була в безпеці,— подумала Алейн,— а от унизу...»

Повернувшись у коловоротну кімнату, Алейн виявила, що там уже нетерпляче очікує Майя Стоун разом з Лотором Бруном і Мордом. «Мабуть, у цебрі піднялася — поглянути, чого ми так забарилися». Струнка й жилава, Майя мала такий самий загартований, обвітрений вигляд, як стара верхова шкірянка, яку вона вдягнула попід сріблясту кольчугу. Волосся дівчина мала чорне, як воронове крило, й таке коротке і наїжачене, що Алейн підозрювала: Майя самотужки його кинджалом вкорочує. Найкращими в Майї були очі: великі й сині. «Вдягла б сукню — була б дуже навіть гарненька». Цікаво, подумала Алейн, серу Лотору подобається Майя в криці й шкірі — чи він мріє перевдягнути її в мереживо й шовки? Майя любила повторювати, що батько в неї — гірський цап, а мати — сова, та Алейн вивідала правду в Мадді. «Так,— подумала вона, роздивляючись дівчину,— ці очі вона успадкувала від нього, і волосся теж — густе й чорне, таке саме як і в Ренлі».

— Де він? — поцікавилася байстрючка.

— Його милість купують і вдягають.

— Йому слід поквапитися. Холодає, не відчуваєте? Маємо аж до Снігу спуститися ще до заходу.

— Вітер сильний? — запитала Алейн.

— Бувало й гірше... і буде поночі,— Майя відкинула з очей чубчик.— Якщо він ще трішки покупається, ми тут застрягнемо на всю зиму, і їсти нам не буде чого, окрім як одне одного.

Алейн не знала, що на це відповідати. На щастя, їй не довелося: нарешті з'явився Роберт Арин. Маленький лорд вдягнув небесно-блакитний оксамит, золотий ланцюжок із сапфірами й білий ведмежий плащ. Ззаду з двох боків його поділ несли зброєносці, щоб той не волочився по підлозі. З ними був мейстер Колмон у блаженському сірому плащі, облямованому білкою. За ним ішли і Гретчел з Мадді.

Відчувши на обличчі холодний повів вітру, Роберт позадкував, але за ним стояли Теранс і Гайлз, тож тікати не було куди.

— Мілорде,— заговорила Майя,— поїдете зі мною?

«Це надто різко,— подумала Алейн.— Слід було всміхнутися до нього, привітатися, сказати, який він сильний і хоробрий».

— Хочу Алейн,— озвався лорд Роберт.— Я поїду тільки з нею.

— У цебро ми всі втрюх помістимося.

— Хочу тільки Алейн. Від тебе смердить мулами.

— Як скажете,— на обличчі Майї не відбилося жодних емоцій.

На деяких ланцюгах кріпилися плетені кошики, на інших — міцні дубові цебра. Найбільше цебро сягало Алейн вище голови; темно-брунатні клепки скріплені були залізними кільцями. Та все одно в Алейн серце упало в п'яти, коли вона, взявши Роберта за ручку, завела його всередину. За ними зачинилися дверцята, й тепер зусібіч було дерево, тільки лишалася дірка вгорі. «Так краще,— сказала собі Алейн, — униз дивитися не можна». Внизу тільки Небо й небо. Шістсот футів неба. У голові промайнуло: скільки ж падала тітка з такої висоти, якими були її останні думки, коли в обличчя їй летіли гори? «Ні, не можна про це думати, не можна!»

— РУШАЙ! — гаркнув сер Лотор. Цебро щосили штурхнули. Воно гойднулося, накренилося, шкрябаючи по підлозі, і нарешті повисло. Почувся виляск Мордового батога й бряжчання ланцюга. Почали спуск, спершу ривками, а далі плавніше. Роберт стояв блідий на обличчі, з напухлими очима, але руки в нього не тремтіли. Угорі

зменшувалося Гніздо. Небесні камери в підвалинах замку робили його схожим знизу на медові стільники. «Крижані стільники,— подумала Алейн,— сніговий замок». Чути було, як навколо цебра свище вітер.

Здолали сотню футів, і тут їх підхопив несподіваний порив вітру. Цебро гойднулося вбік, крутнулося в повітрі, тоді врізалося в скелю. На голову посипалися уламки криги й сніг, дерево зарипіло. Роберт, хапнувши ротом повітря, притиснувся до Алейн, сховавши обличчя в неї на грудях.

— Мілорд дуже хоробрий,— мовила дівчина, відчуваючи, що він тремтить.— Мені так страшно, що я слів дібрати не можу, а ти зовсім не боїшся.

Вона відчула, як він кивнув.

— Крилатий лицар був хоробрий, і я теж,— похвалився він їй у груди.— Я ж Арин!

— Мій Славний Робін обійме мене міцніше? — прохально спитала вона, хоча він уже вчепився в неї так, що вона заледве дихнути могла.

— Якщо хочеш,— прошепотів він. Отак, тримаючись одне за одного, вони продовжили спуск до Неба.

«Назвати це замком — усе одно що назвати калюжу у виходку озером»,— подумала Алейн, коли цебро нарешті відчинилося, щоб вони вдвох могли вийти у придорожньому замку. Небо — не більш як збудована півколом стіна з нескріпленого розчином каміння, яка охоплює печеру у кам'янистому виступі. Усередині розташувалися склади і стайня, велика природна зала й вибиті в камінні опори в кратері, що веде в Соколине Гніздо. Знадвору земля була засипана більшим і меншим камінням. На стіну можна було піднятися по земляних насипах. А Гніздо за шістсот футів звідси здавалося таким малесеньким — рукою затулити можна, а от зелено-золотий Видол унизу розкинувся широко.

У замку чекало двадцять мулів, а також двоє погоничів і леді Міранда Ройс. Донька лорда Нестора виявилася пишною коротункою одного віку з Майєю Стоун, але Майя — струнка й сильна, а Міранда — пухка й пахка, пишна і в стегнах, і в талії, і особливо у грудях. Густі каштанові кучері обрамляли круглі червоні щоки, маленький ротик і пару жвавих карих очей. Коли Роберт боязко виліз із цебра, вона

опустилася перед ним у сніг, поцілувала йому руку й розцілувала в обидві щоки.

— Мілорде,— сказала вона,— ви так вирости!

— Справді? — задоволено перепитав Роберт.

— Ви скоро вже вищий за мене станете,— збрехала леді. Звівшись на ноги, вона обтріпала сніг зі спідниці.— А ти, певно, донька лорда-оборонця,— докинула вона, коли цебро з гуркотом поїхало назад нагору.— Мені переказували, що ти красуня. Бачу, це правда.

— Міледі дуже люб'язна,— присіла Алейн у реверансі.

— Люб'язна? — розсміялася старша дівчина.— Як це нудно! От бешкети — це інша справа. Поки їхатимемо вниз, маєш поділитися зі мною всіма таємницями. Можна кликати тебе Алейн?

— Як зволите, міледі.

«Але жодних таємниць ти в мене не вивідаєш».

— Це я у Місячній брамі міледі, але тут, у горах, можеш кликати мене Рандою. Скільки тобі років, Алейн?

— Чотирнадцять, міледі,— озвалася вона, бо давно вже вирішила: нехай Алейн Стоун буде більше, ніж Сансі Старк.

— Ранда,— виправила Міранда.— Таке враження, що вже сто років минуло відтоді, як мені було чотирнадцять. Яка я тоді була наївна і цнотлива! А ти цнотлива, Алейн?

Алейн спалахнула.

— Не можна про таке пита... Так, звісно.

— Бережеш себе для лорда Роберта? — підкусила леді Міранда.— Чи якийсь палкий зброносець мріє про твої принади?

— Ні,— озвалася Алейн, а Роберт водночас мовив:

— Це моя подруга. Теранс і Гайлз її не отримують.

На той час спустилося вже друге цебро, м'яко приземлившись на гірку підмерзлого снігу. З нього з'явився мейстер Колмон у супроводі зброносців — Теранса і Гайлза. Далі прибули Мадді та Гретчел разом з Майєю Стоун. Байстрючка одразу перебрала командування.

— У горах краще не купчитися,— звернулася вона до інших погоничів.— Я беру з собою лорда Роберта і його почет. Оссі, ви поведете сера Лотора з рештою, тільки зачекайте годинку, поки ми від'їдемо. Морквянику, ви берете скрині та ящики.

У вирі розмаяного чорного волосся вона обернулася до Роберта Арина.

— На якому мулі ви сьогодні поїдете, мілорде?

— Всі вони смердять. Я поїду на сірому, з відкушеним вухом. І нехай Алейн їде зі мною. І Міранда теж.

— Де дозволятиме дорога. Ходімо, мілорде, всадовимо вас на мула. В повітрі вже пахне сніговієм.

Та поки приготувалися до виїзду, минуло ще півгодини. Коли всі нарешті сиділи на мулах, Майя кинула рішучу команду, і двоє вояків Неба розчахнули браму. Майя вела перед, за нею їхав лорд Роберт, сповитий у свій ведмежий плащ. За ним їхали Алейн з Мірандою Ройс, тоді Гретчел і Мадді, а далі Теранс Ліндерлі й Гайлз Графтон. Замикав валку мейстер Колмон, ведучи поряд ще одного мула, навантаженого скринями з травами й настоянками.

За мурами одразу почав відчуватися вітер. Тут ще не росли дерева, тож валка була відкрита всім вітрам. Алейн раділа, що так тепло вдягнулася. Ззаду гучно виляскував плащ, а несподіваний порив вітру зірвав з голови каптур. Вона розсміялася, а от Роберт за кілька ярдів попереду, скулившись, мовив:

— Холодно! Слід повернутися й почекати, поки потеплішає.

— У долині стане тепліше, мілорде,— озвалася Майя.— От побачите, коли спустимося.

— Не хочу я нічого бачити,— відказав Роберт, але Майя не звернула уваги.

Дорога являла собою нерівні прольоти східців, видовбаних у гірському схилі, але мули знали тут кожен дюйм. Алейн це втішило. Чергування пір року, всі ці морози й відлиги вельми позначилися на камінні, яке тут і там уже обвалювалося. На скелях лежали острівці сліпучо-білого снігу. Ясно світило сонце, небо було блакитне, а над головою на крилах вітру кружляли соколи.

Нагорі схил був найкрутіший, і східці не спускалися прямо вниз, а петляли туди-сюди. «Піднімалася в гори Санса Старк, а спускається Алейн Стоун». Дивна це була думка. Тут дівчина пригадала, що коли піднімалися нагору, Майя веліла не відривати очей від стежки. «Вгору дивіться, а не вниз»,— сказала вона тоді... але на спуску це було неможливо. «Можу заплющити очі. Мул сам знає дорогу, мені не потрібно його спрямовувати». Але так радше вчинила б Санса, перелякане дівчисько. Алейн же — доросла жінка, хоробра байстрючка.

Спершу їхали вервечкою, але трохи нижче стежка поширшала, так що цілком поміщалося двоє, тож до Алейн під'їхала Міранда Ройс.

— Ми від твого батька листа отримали,— сказала вона спокійно, наче сиділа з септою за шиттям.— Пише, що вже їде додому і сподівається зовсім скоро побачитися з рідною донечкою. Пише, що Лайонел Корбрей дуже задоволений дружиною, а ще більше — її дівизною. Сподіваюся, лорд Лайонел не забуде, з ким йому слід лягати в ліжку. А ще лорд Пітир пише, що на весілля, здивувавши всіх, приїхала леді Вейнвуд разом з лицарем Дев'ятизір'я.

— Аня Вейнвуд? Справді?

Схоже, лордів-декларантів замість шістьох уже троє залишилося. Спускаючись із гір, Пітир Бейліш сподівався перетягнути на свій бік Саймонда Темплтона, але щодо леді Вейнвуд певності не мав.

— А ще листи були? — запитала Алейн. Соколине Гніздо настільки відлюдне, що кортіло послухати новини зі світу, хай якими банальними й несуттєвими вони будуть.

— Від твого батька — ні, та були інші птахи. Війна триває всюди, окрім як у нас. Річкорин здався, однак Драконстон і Штормокрай досі зберігають вірність лорду Станісу.

— Леді Лайса дуже мудро вчинила, не вплутавши нас у це.

Міранда хитро посміхнулася.

— Так, вона завжди була взірцем мудрості,— зронила вона й посовалась у сідлі.— Чого це мули такі кістляві та прикрі? Майя їх погано їх годує. На гарному товстому мулі їхати було б набагато приємніше... Знаєш, обрали нового верховного септона. А, і в Нічній варті тепер малолітній командувач, якийсь байстрік Едарда Старка.

— Джон Сноу? — здивовано випалила Алейн.

— Сноу? Ну, мабуть, і справді Сноу, це логічно.

Сто років уже вона не згадувала Джона Сноу. Він же всього-на-всього зведенюк, а проте... оскільки Роба, Брана й Рикона більше немає, у неї лишається один-єдиний брат — Джон Сноу. «І я сама тепер байстрічка, як і він. Ох, приємно було би з ним знову побачитися!» Але цього не станеться ніколи. Алейн Стоун братів не має — ні незаконних, ні законних.

— Наш кузен Бронзовий Йон влаштував у себе в Рунстоні рукопашну,— провадила Міранда Ройс, нічого не помітивши,—

нечисленну, тільки для зброєносців. Очікувано переміг Гарі Наступник.

— Гарі Наступник?

— Годованець леді Вейнвуд. Гарольд Гардинг. Я так розумію, відтепер його слід величати сер Гарі. Його висвятив Бронзовий Йон.

— О! — Алейн зовсім заплуталася. З якого дива годованець леді Вейнвуд став її наступником? Вона і рідних синів має. Один з них — лицар Кривавої брами, сер Донел. Але не хотілося видатися дурепою, тож вона просто мовила: — Най проявить себе як гідний лицар.

— Най його пранці з'їдять,— пирхнула леді Міранда.— Ну, в нього ж є дочка-байстрючка від якоїсь простолюдинки. Мій лорд-батько мав надію, що я візьму з Гарі шлюб, та леді Аня про це й чути не хоче. Не знаю, що саме їй не підходить: я сама чи мій посаг,— вона зітхнула.— А мені потрібен новий чоловік. У мене вже був один, але я його вбила.

— Вбила? — вражено перепитала Алейн.

— Так. Помер просто на мені. Якщо по правді, то у мені. Ти ж, я сподіваюся, знаєш, що таке шлюбна ніч і шлюбна постіль?

Алейн подумала про Тиріона, про Гончака з його поцілунком — і кивнула.

— Уявляю, як це жахливо було, міледі. Як він помер. Ну, там, у той час як... як...

— ...порав мене? — Міранда знизала плечима.— Звісно, неприємно було. Поминаючи вже те, що це просто нечемно! Навіть не спромігся дитину мені зробити. У старих сім'я слабеньке. Ось я тепер непорана вдовиця. Гарі міг би значно гіршу партію зробити. І зробить, скажу я тобі. Швидше за все, леді Вейнвуд одружить його з котроюсь своєю онукою — або з онукою Бронзового Йона.

— Ваша правда, міледі,— озвалася Алейн, пригадавши Пітирові застереження.

— Рунда. Ану, скажи-но: Ран-да.

— Ранда.

— Отак уже ліпше. Боюся, мушу в тебе перепросити: ти подумаєш, що я просто шльондра, але я переспала з отим гарненьким хлопчиною — Марильйоном. Я ж не знала, яке він чудовисько. Він так гарно співав, а які в нього спритні пальчики! Якби я тільки знала, що він збирається виштовхати леді Лайсу в місячні двері, я б у житті з ним

в ліжку не лягла. Зазвичай з чудовиськами я не сплю,— сказала вона й окинула оком обличчя і груди Алейн.— Ти за мене вродливіша, зате в мене перса більші. Мейстри кажуть, з великих грудей молока не більше, ніж з маленьких, але я не вірю. Ти бачила колись годувальницю з малими цицьками? У тебе груди пишні як на твій вік, та оскільки це груди байстрючки, я перейматися не збираюся,— Міранда під'їхала трішки ближче.— Думаю, ти знаєш, що Майя вже втратила цноту?

Алейн знала. Їй про це шепнула гладунка Мадді, коли Майя одного разу привезла припаси.

— Мадді мені казала.

— Ну певна річ! У неї пащека велика, як дупа, а дупа в неї просто велетенська... Коханцем був Майкл Редфорт. Колишній зброєносець Ліна Корбрея. Справжній зброєносець, а не отой неотеса, якого сер Лін узяв до себе зброєносцем зараз. Подейкують, за гроші до себе взяв. Майкл був найкращим юним мечником у Видолі, галантним... принаймні Майя так гадала, поки він не одружився з однією з дочок Бронзового Нона. Певна, лорд Гортон йому вибору не дав, та все одно жорстоко було так вчинити щодо Майї.

— Вона подобається серу Лотору,— Алейн зиркнула на погоничку, яка їхала за двадцять кроків унизу.— Більш ніж подобається.

— Лотору Бруну? — Міранда звела брову.— А вона про це знає? Хоча,— провадила вона, не чекаючи на відповідь,— хай не плекає надій, сердега. Батько хотів підшукати Майї пару, але вона нікого не хоче. Вона сама як мулиха.

Алейн несамохіть відчула прихильність до старшої дівчини. Після Джейн Пул у неї ще не було подружки, з якою можна попліткувати.

— А як гадаєш, серу Лотору вона подобається така — в кольчuzі й шкірянці? — запитала вона старшу дівчину, яка здавалася такою досвідченою.— Чи він мріє вдягнути її в шовки й оксамити?

— Він чоловік. Він мріє її роздягнути.

«Знову вона хоче, щоб я почервоніла».

Леді Міранда мов думки її підслухала.

— Ти так гарно заливаєшся рум'янцем! А я червонію, як яблуко. Тільки я вже сто років не червоніла,— вона схилилася ближче.— Твій батько не збирається одружитися вдруге?

— Батько? — Алейн про таке й не думала. Чомусь ця ідея змусила її поїжитися. Згадався вираз на обличчі Лайси Арин, коли та випала у місячні двері.

— Всі ми знаємо, який відданий він був леді Лайсі,— мовила Міранда,— однак не може ж він горювати все життя. Потрібна гарна молода дружина, щоб розвіяти його смуток. Гадаю, він обирати може з половини шляхетних юних панн у Видолі. Хто буде кращим чоловіком за нашого сміливого лорда-оборонця? От тільки якби ще його не називали Мізинчиком... Не знаєш, у нього і справді мізинчик?

— Мізинчик? — Алейн знову почервоніла.— Я не... Та я ніколи...

Леді Міранда розреготалася так голосно, аж озирнулася Майя Стоун.

— Не переймайся, Алейн, певна, там зовсім не мізинчик.

Проїхали попід природною аркою, що з її білого каменю звисали бурульки, скрапуючи водою. У дальньому кінці стежка звужувалася й обривисто спускалася на сотню футів униз. Міранді довелося відстати. Алейн віддалася на волю мула. Тут спуск виявився таким крутим, що вона вчепилась у сідло. Сходинок, гладенько вичовгані підкованими копитами незліченних мулів, які ходили тут, нагадували низку мілких кам'яних чаш. На дні цих чаш блищала золотом у пообідньому сонці вода. «Поки що це вода,— подумала Алейн,— але поночі вся вона замерзне на кригу». Збагнувши, що затамувала подих, вона врешті видихнула. Майя Стоун з лордом Робертом майже досягли скелястого піку, після якого схил знову трохи вирівнювався. Алейн старалася дивитися на них, тільки на них. «Я не впаду,— твердо сказала вона собі.— Майїн мул сам мене проведе». Навколо неї завивав вітер, а вона східчик по східчику підстрибом спускалася вниз. Тривало це, здавалося, ціле життя.

І тут раптом вона вже внизу разом з Майєю і своїм маленьким лордом — кулиться попід покрученим кам'янистим шпилем. Далі тягнулася висока кам'яна сідловина, вузька й обледеніла. Пронизливо стогнав вітер, шарпав Алейн за плаща. Дівчина пригадала, як піднімалася тут. І тоді це місце її лякало, і тепер.

— Тут ширше, ніж видається,— пояснювала Майя лорду Роберту веселим голосом.— Цілий ярд завширшки, а завдовжки щонайбільше вісім ярдів, суцця мізерія.

— Мізерія,— промовив Роберт. Ручка в нього тремтіла.

«О ні,— подумала Алейн,— будь ласка, тільки не тут. Не зараз».

— Мулів тут краще переводити,— мовила Майя.— З дозволу мілорда, я спершу переведу свого, а потім повернуся по вашого.

Лорд Роберт не відповів. Почервонілими очима він втупився у вузьку сідловину.

— Я недовго, мілорде,— пообіцяла Майя, та Алейн не була певна, що хлопчик узагалі її почув.

Коли байстриючка вивела мула з-під захисту шпиля, в морду йому вдарив вітер. Майїн плащ задерся, виляскуючи в повітрі. Майя заточилася, і на якусь мить здалося, що її зараз здмухне у прірву, та їй вдалося втримати рівновагу, й вона рушила далі.

Алейн взяла Роберта за маленьку долоньку в рукавичці, сподіваючись угамувати тремтіння.

— Славний Робіне,— сказала вона,— я боюся. Візьми мене за руку, допоможи перейти на той бік. Ти, я знаю, не боїшся.

Він поглянув на неї: чоловічки у розширених білих очах здавалися крихітними, як вістря шпильки.

— Не боюся?

— Хто завгодно, тільки не ти. Ти ж мій крилатий лицар, сер Славний Робін.

— Крилатий лицар умів літати,— прошепотів Роберт.

— Понад верхівками гір,— вона стиснула його долоньку.

Тут до них біля шпиля приєдналася леді Міранда.

— Умів літати,— луною підхопила вона, побачивши, що відбувається.

— Сер Славний Робін,— повторив лорд Роберт, і Алейн зрозуміла, що не можна чекати повернення Майї. Дівчина допомогла хлопчику злізти з мула, і вони рука в руці рушили до голої кам'яної сідловини, а позаду ляпали й ляскали плащі. Навколо був тільки порожній простір і небо, а обабіч стрімко обривалася земля. Під ногами траплявся лід, і уламки каміння так і чигали, щоб на них хтось ногу підвернув, і вітер завивав люто. «Виє як вовк,— подумала Санса.— Примарний вовк завбільшки з гору».

І раптом вони опинилися на тому боці, і сміялася Майя Стоун, підхоплюючи Роберта й обіймаючи.

— Обережніше,— сказала Алейн.— Він боляче хвицяється. З виду й не подумаєш, але так і є.

Підшукали для хлопчика затишне місце — заглибину в скелі, куди не проникав холодний вітер. Алейн пестила його, поки не минулося тремтіння, а Майя пішла назад допомогти перейти решті верхівців.

У Снігу на них чекали свіжі мули й гаряча тушкована козятина з цибулею. Алейн присіла їсти з Майєю і Мірандою.

— То ти не тільки вродлива, а й хоробра,— заговорила до неї Міранда.

— Ні,— знітилася вона від компліменту.— Я не хоробра. Мені так було страшно! Без лорда Роберта я б точно не перейшла...— Алейн обернулася до Майї Стоун.— Ти мало не впала.

— Помиляєшся. Я не можу впасти,— озвалася Майя; пасмо волосся лежало в неї на щоці, затуляючи одне око.

— Я ж сказала: *мало не*... Ти не злякалася?

Майя похитала головою.

— Пригадую, як мене, зовсім маленьку, підкидає в повітря чоловік. Він високий аж до неба, а підкидає мене так високо, що здається — я лечу. Ми обоє регочемо — регочемо так, що я аж засапалася, а тоді від сміху я обмочую штанці, але він тільки регоче ще дужче. Коли він отак підкидав мене, я ніколи не боялася. Знала, що він нікуди не подінеться і завжди мене зловить,— вона відкинула волосся з чола.— Але одного разу він кудись подівся. Чоловіки приходять і йдуть. Брешуть, гинуть, кидають тебе. А бескид не такий, як чоловіки, і я — справжня донька бескиду. Довіряю своєму батькові, довіряю своїм мулам. Я не впаду,— вона, поклавши руку на гострий виступ скелі, зіп'ялася на ноги.— В дорогу. Іти нам ще далеко, а я вже відчуваю наближення сніговію.

Коли виїздили зі Снігу — найбільшого і найнижчого з трьох придорожніх замків, які сторожили дорогу на Соколине Гніздо,— уже посипав сніг. Почало сутеніти. Леді Міранда запропонувала повернутися й заночувати у Снігу, а продовжити спуск на сході сонця, але Майя і чути не хотіла.

— На той час може вже нападати п'ять дюймів снігу, а ці східці підступні навіть для мулів,— сказала вона.— Ліпше їхати далі. Але квапитися не будемо.

І так вони і вчинили. Нижче Снігу східці стали ширшими, не такими крутими, вони петляли поміж високих сосон і сіро-зелених чатових дерев, якими поросли нижні схили Велетового Ратища. Схоже,

Майїні мули знали на дорозі кожен корінець і камінець, а якщо якийсь і забудуть, байстрючка їм нагадає. Половина ночі спливла, заки нарешті угледіли крізь снігопад світло з Місячної брами. Останній відтинок дороги був найлегший. Невпинно падав сніг, укриваючи світ білим плащем. Славний Робін задрімав у сідлі, гойдаючись у такт руху мула. Навіть леді Міранда почала позіхати й поскаржилася, що втомилася.

— У нас для всіх вас уже підготовані покої,— мовила вона до Алейн,— але якщо хочеш, можеш сьогодні спати зі мною. На моєму ліжку четверо вмістяться.

— Матиму за честь, міледі.

— Ранда. Тобі пощастило, що я так змучилася. Хочеться тільки скрутитися калачиком і заснути. Зазвичай, коли до мене спати приходять леді, то мають сплатити подушкове й розповісти всі свої грішки.

— А як у них нема грішків?

— Ну, тоді хай розповідають, про які витівки мріють. Але ти, звісно, і не мрієш. Тільки глянь на твої рожеві щічки й великі блакитні очі — зразу видно, що ти порядна,— вона знову позіхнула.— Сподіваюся, ти в ноги не змерзла. Терпіти не можу челядниць із холодними ногами.

Заки нарешті доїхали до замку Мірандиного батька, леді вже й сама дрімала, а Алейн мріяла про ліжко. «Перина, обов'язково,— думала вона,— м'яка, тепла й висока, завалена хутрами. Мені наснитися солодкий сон, а коли я прокинуся, брехатимуть собаки, біля кернички пліткуватимуть жінки, а у дворі дзвенітимуть мечі. А потім буде бенкет з музикою і танцями». Після мертвої тиші Соколиного Гнізда хотілося галасу й сміху.

Та коли вершники злазили з мулів, з фортеці з'явився один з Пітирових гвардійців.

— Леді Алейн,— погукав він,— на вас чекає лорд-оборонець.

— Він уже повернувся? — здивувалася вона.

— Ввечері. Він у західній вежі.

До світанку було вже ближче, ніж минуло від сутінок, у замку спали майже всі, окрім Пітира Бейліша. Він сидів біля коминка, який весело потріскував, і попивав глінтвейн з трьома незнайомцями. Щойно Алейн увійшла, всі троє встали, а Пітир тепло всміхнувся.

— Алейн! Ходи поцілуй тата.

Вона слухняно обійняла його і поцілувала в щоку.

— Перепрошую за вторгнення, батьку. Ніхто не попередив, що ви не самі.

— Яке вторгнення, люба! Я тут саме розповідав цим добрим лицарям, яка в мене шаноблива донечка.

— Шаноблива і зваблива,— мовив елегантний юний лицар з густою білявою гривною, яка спадала йому нижче плечей.

— Ага,— підтвердив другий лицар, товстун з густою чорною бородою, в якій уже майнула сивина, носом-картоплиною з сіточкою червоних капілярів і грубими кулачиськими завбільшки з гарний окіст кожен.— Про це ви не згадували, м'лорде.

— Я б теж не згадував, якби то була моя донька,— втрутився третій лицар, жилавий коротун з хитрою посмішкою на вустах, гострим носом і наїжаченим жовтогарячим чубом.— Особливо у присутності таких неотес, як ото ми.

Алейн розсміялася.

— А ви неотеси? — піддразнила вона.— А я вас трьох прийняла за хоробрих лицарів.

— І вони таки лицарі,— сказав Пітир.— А хоробрість свою, сподіваймося, вони ще продемонструють. Дозволь представити тобі сера Байрона, сера Моргата і сера Шадрика. Панове, це леді Алейн, моя нешлюбна, але дуже кмітлива дочка... з якою, з вашого дозволу, мені слід перекинутися кількома словами.

Троє лицарів, уклонившись, пішли, але рослявий білявець, перш ніж вийти, ще й поцілував Алейн руку.

— Лицарі-бурлаки? — запитала Алейн, коли двері зачинилися.

— Лицарі-рубачи. Я тут подумав, що нам непогано тримати біля себе ще трохи мечників. Часи настають дуже цікаві, люба, а в такі цікаві часи мечників не буває забагато. У Мартингород повернувся «Цар моряників», і старому Освелу є що розповісти.

Алейн і не питала, що саме. Якби Пітир хотів з нею поділитися, то поділився б.

— Я не очікувала, що ви так швидко повернетесь,— мовила вона.— Рада, що ви приїхали.

— З того, як ти мене поцілувала, і не скажеш,— притягнувши її до себе, він узяв у долоні її обличчя й нагородив довгим поцілунком у

вуста.— Ось як вітають з поверненням. Постарайся наступного разу.

— Так, батьку,— вона відчула, що червоніє.

Але він не тримав на неї зла.

— Ти не повіриш, що нині відбувається на Королівському Причалі, люба! Серсі коїть дурницю по дурниці, а їй у цьому допомагає рада глухих, сліпих і темних. Я завжди підозрював, що вона пустить королівство з торбами й себе занастить, але не очікував, що так швидко. Яка прикрість! Я сподівався на чотири-п'ять спокійних років, щоб посіяти зерна — хай ростуть, однак тепер... добре, що мені хаос тільки на руку. Боюся, якщо п'ятеро королів ще лишили по собі якийсь натяк на мир, то три королеви швидко і його зруйнують.

— Три королеви? — не зрозуміла Алейн.

Але Пітир не схотів пояснювати. Натомість, посміхнувшись, мовив:

— А я своїй дівчинці подаруночок привіз.

Алейн була приємно вражена.

— Сукню?

Вона чула, що в Мартингороді чудові кравчині, а їй уже так набридло вбиратися в сіре й коричневе!

— Дещо краще. Вгадуй далі.

— Прикраси?

— Жодні прикраси не зрівняються з очима моєї донечки.

— Лимони? Ви знайшли лимони?

Вона-бо пообіцяла Славному Робіну лимонний пиріг, а для нього, як відомо, потрібні лимони.

Узявши її за руку, він усадовив її собі на коліна.

— Я домовився про твій шлюб..

— Шлюб...— у неї стислося горло. Вона не хотіла заміж, не тепер, а може, взагалі ніколи.— Я не... я не можу вийти заміж. Батьку, я...— Алейн поглянула на двері, перевіряючи, чи щільно зачинені.— Я ж одружена,— прошепотіла вона.— Ви знаєте.

Пітир поклав їй палець на уста, щоб замовкла.

— Карлик пошлюбив доньку Неда Старка, а не мою. І взагалі, це ж просто заручини. З весіллям доведеться зачекати, поки Серсі не прийде кінець, а Санса не стане вдовицею. Та й тобі слід познайомитися з хлопцем і сподобатися йому. Леді Вейнвуд не змушуватиме його побратися проти волі, на цьому вона твердо стояла.

— Леді Вейнвуд? — Алейн не могла повірити.— Навіщо їй одружувати одного зі своїх синів з... з...

— ...з байстрючкою? По-перше, ти — байстрючка лорда-оборонця, не забувай. Вейнвуди — рід старовинний і вельми гоноровий, але не такий заможний, як можна було подумати,— що я і з'ясував, коли почав скуповувати їхні борги. Ну, леді Аня, звісно, не поміняє на золото сина, а от байстрюка... юний-бо Гарі просто родич, а посаг, який я запропонував її милості, більший за той, якого щойно отримав Лайонел Корбрей. Та і як інакше, вона ж може наразитися на гнів Бронзового Нона. Це йому всі плани зруйнує. Ти обіцяна Гарольду Гардингу, люба,— якщо, звісно, зможеш завоювати його хлоп'яче серце... але для тебе це має бути неважко.

— Гарі Наступнику? — Алейн постаралася пригадати все, що їй у горах розповідала про нього Міранда.— Він щойно висвячений у лицарі, й у нього є позашлюбна донька від якоїсь простолюдинки.

— І ще одна скоро буде від іншої дівки. Цей Гарі, безсумнівно, вміє облещувати. М'яка пісочна чуприна, глибокі сині очі, ямочки на щоках, коли всміхається. І дуже галантний, кажуть,— з усмішкою піддражнив він.— Байстрючка ти чи ні, люба, коли про заручини повідомлять, тобі заздритимуть усі високородні панни у Видолі, а ще кількоро у приріччі й Розлогах.

— Але чому? — розгубилася Алейн.— Сер Гарольд... як він може бути спадкоємцем леді Вейнвуд? У неї хіба немає рідних синів?

— Троє,— підтвердив Пітир. У його подиху відчувався перегар, гвоздика й мускатний горіх.— А ще доньки й онуки.

— То хіба вони не йдуть перед Гарі в лінії наступництва? Я не розумію.

— Зараз зрозумієш. Слухай,— Пітир узяв її за руку й легенько погладив їй пальці.— Лорд Джаспер Арин, почнімо з нього. Батько Джона Арина. Він мав трьох дітей — двох синів і доньку. Найстарший був Джон, отож Гніздо й титул лорда перейшли до нього. Його сестра Аліс вийшла за сера Еліса Вейнвуда, дядька нинішньої леді Вейнвуд. Аліс і Еліс,— скривився він,— яка пара! Молодший син лорда Джаспера, сер Роннел Арин, пошлюбив дівчину з Белморів, але встиг хіба раз чи двічі її взути, перш ніж помер від різачки. Їхній син Елберт народжувався в одному ліжку, а в цей час бідолашний Роннел помирав у іншому в тій самій залі. Ти уважно слухаєш, люба?

— Так. Були Джон, Аліс і Роннел, але Роннел помер.

— Добре. Далі: Джон Арин жонатий був тричі, але перші дві дружини дітей йому не народили, тож багато років його спадкоємцем був його небіж Елберт. Тим часом Еліс дуже плідно працював над Аліс, тож вона родила раз на рік. Подарувала йому дев'ятеро дітей — вісім дівчаток і одного дорогоцінного хлопчика, ще одного Джаспера, а тоді від виснаження померла. Хлопчик Джаспер, незважаючи на героїчні зусилля, що привели його на світ, у три роки підставив голову під копито коня. Незабаром по тому віспа забрала двох його сестер, тобто їх лишилося шестеро. Найстарша вийшла за сера Деніса Арина, далекого родича лордів Соколиного Гнізда. У Видолі проросло чимало гілок дому Аринів, усі горді та голі, якщо не рахувати мартингородських Аринів, яким вистачало здорового глузду брати шлюби з купцями. Вони всі заможні, однак не надто витончені, тож про них мова не йде. Сер Деніс — паросток отакої голої і гонорової гілки... однак він був уславленим герцівником, вродливим і хоробрим, з гарними манерами. А ще ж магія прізвища Арин,— це була ідеальна пара для найстаршої Вейнвудівни. Діти в них будуть Арини, до того ж наступні спадкоємці Видолу, якщо з Елбертом раптом станеться лихо. Ну, і тут така справа: з Елбертом стався Божевільний Король Ейрис. Знаєш цю історію?

Вона знала.

— Божевільний Король убив його.

— Саме так. А незабаром по тому сер Деніс, покинувши вагітну дружину, поїхав на війну. Загинув він у Битві дзвонів від надміру хоробрості й ворожого топора. Коли його леді-дружині повідомили про його загибель, вона з горя померла, а незабаром після неї — і її новонароджений синок. Але то таке. Під час війни Джон Арин пошлюбив нову дружину, яку небезпідставно вважав фертильною. Його це дуже обнадіювало, однак ми з тобою добре знаємо, що Лайса Арин подарувала йому тільки багато мертвих немовлят, викиднів і сердегу Славного Робіна.

І таким чином ми повертаємося до п'яťох позосталих дочок Еліса й Аліс. Найстарша після віспи, яка вбила її сестер, лишилася страшенно рябою, тож вона пішла в септи. Другу звабив якийсь перекупний меч. Сер Еліс зрікся її, і вона, по тому як байстрюк її помер ще немовлятком, долучилася до німотних сестер. Третя вийшла

за лорда з Персів, однак виявилася безплідною. Четверту викрали обпечені, коли вона саме їхала у приріччя брати шлюб з котримсь із Бракенів. Лишилася наймолодша, яка побралася з лицарем-землевласником, присяжнюком Вейнвудів, і, народивши йому сина на ім'я Гарольд, померла,— Пітир перевернув долоню Алейн і легенько поцілував у зап'ясток.— А тепер скажи-но, люба, хто такий Гарі Наступник?

Алейн дивилася на нього розширеними очима.

— Він зовсім не наступник леді Вейнвуд. Він — наступник Роберта. Якщо Роберт помре...

— Коли Роберт помре,— звів Пітир брову.— Наш бідолашний Славний Робін настільки хворобливий, що це — лише питання часу.

А коли Роберт помре, Гарі Наступник стане лордом Гарольдом, сторожем Видолу й володарем Соколиного Гнізда. Прапороносці Джона Арина ніколи не любитимуть ані мене, ані нашого дурненького тремтучого Роберта, зате обожнюватимуть свого Юного Сокола... а коли зберуться до нього на весілля, і вийдеш ти зі своїми золотисто-каштановими косами, вбрана в дівочий біло-сірий плащ із вишитим на спині деривовком... та кожен лицар Видолу мечем присягне зробити все, щоб повернути тобі твої законні права. Ось тобі мої дарунки, люба моя Сансо: Гарі, Соколине Гніздо й Вічнозим. А це вартує ще одного поцілунку, як гадаєш?

Брієнна

«Це просто лихий сон»,— подумала вона. Та якщо вона спить, чому ж так боляче?

Дощ припинився, але весь світ весь був у воді. Плащ здавався важким, як кольчуга. Мотузка, якою зв'язані були руки, просякла наскрізь, але від того тільки більше тиснула. Хай як Брієнна викручувала руки, а все одно звільнитися не могла. І не розуміла, хто її зв'язав і навіщо. Намагалася розпитувати тіні, проте вони не відповідали. Може, їй не чули. Може, вони взагалі нереальні. Під шарами вогкої вовни, під трохи вже поіржавілою кольчугою палала в гарячій шкірі. А може, все це — лише гарячковий сон?

Під собою Брієнна відчувала коня, але не пригадувала, як опинилася на ньому. Вона долілиць лежала впоперек крижів, як мішок вівса. Зап'ястки їй кісточки стягнені були разом. У повітрі висіла вогкість, а землю огортав туман. Кожен крок коня віддавався болем у голові. Брієнна чула голоси, однак бачила тільки ґрунт під копитами. Вона собі щось точно зламала. Обличчя набрякло, щока була липка від крові, а кожен підстриб і підскок болем віддавався в руці. Почувся голос Подрика — він гукав її наче здалека:

— Сер! Міледі! Сер! Міледі!

Голос був слабенький, ледве чутний. Зрештою запала тиша.

Наснилося, що Брієнна в Гаренхолі — знов у ведмежій ямі. Та цього разу проти неї опинився Куслій — величезний, голомозий і блідий як личинка, з гнійними виразками на щоках. Він наближався — голий, пестячи собі прутня, скрегочучи загостреними зубами. Брієнна відступала. «Меча мені,— погукала вона,— Клятвохранителя... Будь ласка...» Глядачі не озивалися. Були серед них Ренлі, Спритний Дик і Кетлін Старк. Прийшли Шагвел, Пиг і Тимеон, і повішеники з

запалими очима, розбухлими язиками й порожніми очницями. Угледівши їх, Бріенна заскиглила від жаху, а Куслій, схопивши її за руку, смикнув ближче до себе й видер її з обличчя шмат м'яса.

— Джеймі,— почула вона власний зойк,— Джеймі!

Навіть у глибинах сновидіння біль не відступав. Обличчя сіпалося. Плече кривавилося. Дихати було боляче. Біль прошивав руку, наче блискавка. Бріенна погукала мейстра.

— Нема в нас мейстра,— почувся дівочий голос.— Тільки я.

«Я шукаю дівчину,— пригадала Бріенна.— Високородну тринадцятирічну панну з синіми очима й золотисто-каштановими косами».

— Міледі? — промовила вона.— Леді Сансо?

— Вона гадає, що ти — Санса Старк,— розреготався якийсь чоловік.

— Більше вона вже їхати не може — помре.

— На одну левицю менше. Я точно не заплачу.

Чути було, що хтось молиться. Бріенна пригадала септона Мерібальда, але слова молитви всі були якісь неправильні. «Ніч темна і повна жахить, і сни також».

Їхали через похмурий бір — вогкий, темний і тихий, і сосни росли тут дуже густо. Під кінськими копитами вгиналася м'яка земля, а в сліди, які лишалися позаду, понатікало крові. Поряд їхали лорд Ренлі, Дик Крабб і Варго Гоут. З горла Ренлі цебеніла крові. З Цапового обгризеного вуха сочився гній. «Куди ми їдемо? — запитала Бріенна.— Куди ви мене везете?» Але ніхто не відповів. Та і як могли вони відповісти? Всі вони мертві. То це значить, що і Бріенна теж мертва?

Лорд Ренлі, її любий усміхнений король, опинився попереду. Він вів її коня крізь дерева. Бріенна заговорила до нього — хотіла сказати, як же вона його кохає, та коли він похмуро обернувся, вона зрозуміла, що це не Ренлі. Ренлі похмурим ніколи ніхто не бачив. «Він завжди до мене усміхався,— подумала вона,— тільки отоді...»

«Холодно»,— здивовано промовив її король, і раптом ворухнулася тінь, хоча не було кому її відкидати, і зненацька крізь зелену крицю латного коміра полилася кров її любого лорда просто Бріенні на долоні. Ренлі був теплий, та кров лилася холодна як лід. «Це все не насправді,— сказала собі Бріенна.— Це знову лихий сон, і скоро я прокинуся».

Знагла кінь її зупинився. Брієнну підхопили грубі руки. Крізь гілля каштана лилося червоне пообіднє світло. Кінь шукав щось серед опалого каштанового листа, а неподалік рухалися люди, стиха перемовляючись. Десятеро-дванадцятото, може, й більше. Облич Брієнна не впізнавала. Вона півсиділа на землі, прихилена спиною до стовбура.

— Випийте, м'леді,— промовив дівочий голос. Дівчина піднесла Брієнні до вуст кухлика. Вино на смак виявилось міцним і квасним. Брієнна виплюнула.

— Води,— видихнула вона.— Будь ласка, води.

— Вода болю не вгамує, а це допоможе. Трішки,— дівчина знову піднесла кухлика Брієнні до вуст.

Навіть пити було боляче. Вино побігло підборіддям, скрапуючи на груди. Щойно кухлик спорожнів, дівчина знову наповнила його з бурдюка. Брієнна почала жадібно ковтати, поки не похлинулася.

— Досить.

— Недосить. У вас рука зламана, і кілька ребер тріснуло. Два а чи три.

— Куслій,— зронила Брієнна, пригадавши його вагу на собі, коли його коліно вперлося їй у груди.

— Ага. Справжнє чудовисько, точно.

І раптом Брієнна все пригадала: блискавку вгорі й болото внизу, і як дощ тихо тарабанив по темній криці Гончакового шолома, і застрашливу міць у руках Куслія. Брієнна відчула, що більше не витримає сидіти зв'язаною. Вона спробувала вивільнитися, та тільки гірше натерла шкіру. Зап'ястки були скручені надто міцно. На конопляній мотузці виднілася кров.

— Він мертвий? — затремтіла Брієнна.— Куслій. *Він мертвий?*

Пригадалося, як його зуби рвуть шкіру в неї на обличчі. На думку про те, що він досі може бути десь поряд, живий, хотілося заверещати.

— Мертвий. Гендрі йому в шию списа загнав. Пийте, м'леді, бо я почну сама вам у горло заливати.

Вона знов почала пити.

— Я шукаю дівчину,— зашепотіла вона між ковтками, мало не сказавши: сестру.— Високородну тринадцятирічну панну. У неї сині очі й золотисто-каштанові коси.

— Це не я.

Ні, не вона. Брієнна й сама вже це бачила. Дівчина була худенька, заморена голодом. Каштанове волосся вона заплела в косу, а в очах світився зовсім дорослий погляд. «Каштанова коса, карі очі, простенька. Верба, тільки на шість років старша».

— Ти — сестра. Хазяйка заїзду.

— Може бути,— примружилася дівчина.— А якщо й так?

— Забула, як ти називаєшся...— мовила Брієнна. В животі вирувало. Здалося, що вона зараз виблює.

— Гедл. Як і Верба. Джейн Гедл.

— Джейн. Розв'яжи мені руки. Будь ласка. Зглянься. Мотузка вгризається в зап'ястки. Вже до крові натерла.

— Не можна. Ви маєте бути зв'язані, допоки...

— ...допоки не постанете перед м'леді,— поряд з дівчиною опинився Ренлі, відкинув з очей чорне пасмо. «Не Ренлі. Гендрі».— М'леді вимагає, щоб ви відповіли за свої злочини.

— М'леді...— (Від вина крутилося в голові).— Твердосерда. Ти про неї? — (Про неї у Дівоставі згадував лорд Рендил).— Леді Твердосерда.

— Дехто кличе її так. А дехто інакше. Німотна Сестра. Мати Немилосердна. Вішальниця.

Вішальниця. Перед заплющеними очима Брієнни постали трупи, що гойдалися на голому брунатному гіллі, з обличчями чорними й набряклими. Зненацька їй стало відчайдушно страшно.

— Подрик. Мій зброєносець. Де Подрик? І решта... сер Гайл, септон Мерібальд. Пес. Що ви зробили з Псом?

Гендрі з дівчиною обмінялися поглядами. Брієнна силкувалася підвестися, навіть стала на одне коліно — і тут весь світ закружляв.

— Це ви вбили пса, м'леді,— почувся голос Гендрі, й тут її знову проковтнула темрява.

Брієнна опинилася в Шепоті — стояла серед руїн навпроти Кларенса Крабба. Був він величезний і лютий — сидів верхи на турі, ще кошлатішому за нього самого. Звірюка сердито рила копитом землю, лишаючи глибокі борозни. Зуби Крабб мав загострені. Брієнна хотіла вихопити меч, але піхви виявилися порожніми. «Ні!» — скрикнула вона, коли сер Кларенс кинувся вперед. Це було несправедливо. Вона ж не може битися без свого чарівного меча! Їй

його дав сер Джеймі. На думку про те, що вона підвела його так само, як підвела лорда Ренлі, хотілося розплакатися.

— Мій меч! Будь ласка, я маю відшукати свого меча.

— Дівка хоче назад свого меча,— почувся голос.

— А я хочу, щоб у мене Серсі Ланістер відсмоктала. То й що?

— Джеймі назвав його Клятвохранителем. Будь ласка!

Але голос не послухався, і Кларенс Крабб, обрушившись на неї, відтяв їй голову. Брієнна по спіралі провалилася в глибоку темряву.

Наснилося, що вона лежить у човні, головою в когось на колінах. Навколо всюди тіні — чоловіки в кольчугах і шкірянках, з насунутими на очі каптурами, гребуть обмотаними тканиною веслами через туманну річку. Брієнна вся обливалася потом, палала — й водночас чомусь тремтіла. А в тумані плавало повно облич. «Краля»,— шепотіли верби на березі, а очерет заперечував: «Химера, химера». Брієнна поїжилася. «Припиніть,— крикнула вона.— Хай вони замовкнуть!»

Коли вона отямилася наступного разу, Джейн тримала в неї біля вуст мисочку гарячого супу. «Цибулева юшка»,— подумала Брієнна. Випила, скільки влізло, аж тут у горло їй потрапив шматочок моркви, й вона мало не вдавилася. Кашляти було невимовно боляче.

— Обережніше,— мовила дівчина.

— Гендрі,— просипіла Брієнна.— Я мушу побалакати з Гендрі.

— Біля річки він поїхав назад, м'леді. Повернувся на свою кузню, до Верби й до малечі, він їх захищатиме.

«Ніхто їх не захистить». Брієнна знову закашлялася.

— Та нехай вдавиться. Зекономимо мотузку,— один з чоловіків-тіней відсунув дівчину. Був він в іржавій кольчuzі, підперезаній ремнем із заклепками. При боці мав довгого меча й чингал. До плечей прилип великий жовтий плащ, мокрий і брудний. Над плечима височіла сталева собача голова з вищиреними зубами.

— Ні,— застогнала Брієнна.— Ні, ти мертвий, я тебе вбила.

— Ти переплутала,— зареготав Гончак.— Це я тебе вб'ю. Просто зараз убив би, та м'леді хоче тебе повісити.

Повісити. Від цього слова її пронизав страх. Брієнна поглянула на дівчину — на Джейн. «Вона зовсім юна — і вже така жорстокосерда!»

— Хліб і сіль,— видихнула Брієнна.— Заїзд... Септон Мерібальд нагодував дітлахів... Ми переломили хліб з твоєю сестрою...

— Гостеправо вже не має такої ваги, як колись,— сказала дівчина. — Особливо відтоді, як м'леді повернулася з весілля. Деякі з тих, що отам висять на березі, теж гадали, що вони гості.

— А ми гадали інакше,— мовив Гончак.— Вони хотіли ліжко, а отримали дерево.

— Але дерев ще багато лишилося,— втрутилася інша тінь — одноока, в іржавому циліндричному шоломі.— Їх завжди багато буде.

Коли прийшов час знову їхати, Брієнні на обличчя натягнули шкіряний каптур. Прорізів до очей він не мав. Шкіра приглушувала звуки. На язика ще зберігався смак цибулі — гострий, як і усвідомлення своєї поразки. «Мене повісять». Вона подумала про Джеймі, про Сансу, про батька вдома на Тарті — й пораділа каптуру. Він приховає сльози, які вже стояли в очах. Час до часу чути було, що беззаконники розмовляють, але слів не розрізнити. Зрештою Брієнна піддалася втомі й повільному, рівномірному руху коня.

Цього разу їй наснилося, що вона знову вдома, у Вечірньому палаці. Крізь високі арочні вікна батькової зали видно було, як сідає сонце. «Тут я була в безпеці. В безпеці».

Вбрана Брієнна була в парчу — в четверну синьо-червону сукню, оздоблену золотими сонцями й срібними півмісяцями. На іншій дівчині, мабуть, сукня була б дуже гарна, та не на Брієнні. Вона, дванадцятирічна, незграбна й ніякова, зустрічала юного лицаря, про шлюб з яким домовився її лорд-батько; хлопець був на шість років за неї старший — одного дня він обов'язково стане уславленим переможцем турнірів. Брієнна страшенно боялася його приїзду. Груди в неї замалі, руки й ноги завеликі. Волосся повсякчас стирчить, а збоку від носа, в складочці, прищ вискочив. «Він тобі привезе троянду»,— пообіцяв батько, але троянди замало, троянда її не захистить. Потрібен меч. «Клятвохранитель! Я маю розшукати дівчину. Я маю повернути йому честь».

Нарешті двері відчинилися, і в батькову залу ввійшов суджений. Брієнна, як її навчили, спробувала його привітати, та з рота в неї приснула кров: чекаючи, дівчина відкусила собі язика. Вона сплюнула кров юному лицарю під ноги, й на обличчі в нього проступила відраза. «Брієнна Краля,— глузливо промовив він.— Та я свиней бачив, вродливіших за тебе». Він пожбурих троянду їй в лице. Коли він розвернувся й рушив геть, грифони в нього на плащі збрижилися,

розмилися — й перетворилися на левів. «Джеймі! — хотілося крикнути Брієнні.— Джеймі, повернися по мене!» Та язик лежав на підлозі поруч із трояндою, потопаючи в крові.

Брієнна знагла прокинулася, хапаючи ротом повітря.

Не розуміла, де опинилася. Повітря, холодне й густе, відгонило землею, хробаками та цвіллю. Брієнна лежала на солом'янику під цілою горою овечих шкур, над головою виднілося кам'яне склепіння, а стіни проросли корінням. Єдиним джерелом світла була лойова свічка, що чаділа в калюжці розтопленого сала.

Брієнна відкинула шкури й побачила, що якимсь чином вона опинилася без одягу й обладунків. Натомість її вдягнули в коричневу вовняну сукню, потерту, але випрану. Передпліччя взяли в лубки й обмотали лляними бинтами. Одна половина обличчя була мокра й заніміла. Обмацавши себе, Брієнна зрозуміла, що вухо, щелепа й щока намащені якоюсь припаркою. «Куслій...»

Брієнна підвелася. Ноги підломлювалися, голова паморочилася.

— Є тут хтось?

В одному з тінявих закапелків з того боку свічки почувся рух — то був сивий старигань у лахмітті. Покривало, яким він укривався, сповзло на землю. Сівши, він потер очі.

— Леді Брієнно? Ви мене налякали. Мені снівсь сон.

«Ні,— подумала вона,— це мені снівсь».

— Що це за місце? Підземелля?

— Печера. Як щури, ми змушені ховатися по норах, коли на нас спускають собак, а цих собак день у день більшає,— сказав старий; він був у залишках ветхої рожевуватої хламиди. Довге сиве волосся геть поплуталося, обвисла шкіра на щоках і підборідді поросла грубою щетиною.— Ви зголодніли? Зможете випити кухлик молока? А з'їсти трохи хліба з медом?

— Мені потрібен мій одяг. І меч,— сказала Брієнна, яка без кольчуги та Клятвохранителя при боці почувалася голою.— Вихід... Покажіть мені вихід.

Долівка в печері була земляна, кам'яниста, шорстка на дотик. Брієнна досі відчувала запаморочення — наче в повітрі пливе. У миготливому світлі танцювали дивні тіні. «Це духи замордованих,— подумала Брієнна,— танцюють навколо, а щойно я обернуся поглянути, ховаються». Кругом виднілися нори, тріщини та щілини, та

не було як вгадати, котра з них веде на волю, котра — в глибину печери, а котра — взагалі в нікуди. Всі вони були чорні як ніч.

— Можна помацати ваше чоло, міледі? — Бріенну торкнулася рука її тюремника — пошрамована й шкарубка від мозолів, однак на диво лагідна.— Гарячка нарешті спала,— оголосив старий з акцентом вільних міст.— Чудово-пречудово. Ще буквально вчора ви мов у вогні горіли. Джейн боялася, ми вас втратимо.

— Джейн. Така висока?

— Вона-вона. Але за вас вона все одно нижча, міледі. Джейн Тичка, ось як її хлопці кличуть. Це вона вам руку склала і в лубки взяла, незгірше за будь-якого мейстра. На обличчі вона теж зробила, що могла,— промила рани гарячим елем, щоб не почалося зараження. І все одно... людський укус — страшна річ. Певен, саме через нього у вас і почалася гарячка,— сивий старий торкнувся її забинтованого обличчя.— Довелося трохи шкіри зрізати. Боюся, вродливою ви вже не будете.

«І так ніколи не була».

— Через шрами, так?

— Міледі, оте створіння вам півщоки відкусило.

Бріенна мимоволі здригнулася. «Всі лицарі мають бойові шрами, — застеріг її сер Гудвін, коли вона попросила його навчити її володіти мечем.— Воно тобі треба, дитинко?» Та літній військовий інструктор мав на увазі шрами від меча — він не міг передбачити Куслієвих загострених зубів.

— Навіщо складати мені поламані кості й промивати рани, якщо ви мене повісити збираєтеся?

— І справді — навіщо? — він перевів очі на свічку, наче не міг більше витримати дивитися на Бріенну.— Мені розповідали, що в заїзді ви хоробро билися. Димові не слід було їхати з роздоріжжя. Йому веліли триматися поблизу, сховатися, а як побачить дим з коминка, одразу приїздити... та коли до нього докотилися чутки, що Варницький Скажений Пес рухається на північ уздовж Зеленого Зубця, він піймався на цю наживку. Ми вже стільки на ту зграю полювали... та все одно слід було здогадатися. А так минуло пів дня, поки він збагнув, що лицедії скористалися струмком, щоб приховати свої сліди, а тоді обійшли його по колу, а він втратив ще більше часу, намагаючись обминути колону фреївських лицарів. Якби не ви, заки Лим зі своїми

повернувся б у заїзд, там, може, самі б трупи лежали. Мабуть, саме тому Джейн і кинулася вас перев'язувати. Хай що там ви накоїли, а ці свої рани ви заслужили з честю, з найкращих намірів.

«Хай що там ви накоїли...»

— І що ж, ви гадаєте, я накоїла? — спитала Брієнна.— І хто ви?

— На самому початку ми були королівськими ратниками,— мовив старий,— та королівським ратникам потрібен король, а ми його не маємо. Були ми й побратимами, однак і побратимство наше розвалилося. Якщо по правді, я вже й не знаю, хто ми такі й куди прямуємо. Знаю тільки, що шлях темний. У полум'ї я так і не побачив, що там, у кінці.

«А я знаю, що там, у кінці. Бачила повішеників на деревах».

— У полум'ї,— повторила Брієнна. І раптом усе збагнула.— Ви — мирський жрець. Червоний чаклун.

Старий, опустивши очі на свою потерту хламиду, гірко посміхнувся.

— Радше рожевий ряджений. Я Торос із Мира, так... кепський жрець і ще гірший чаклун.

— Ви з загону Дондаріона. Лорда Лискавки.

— Лискавка спалахує і згасає, і швидко зникає. Так само й з людьми. Боюся, перегорів вогонь лорда Берика на цьому світі. А замість нього веде нас тінь похмуріша...

— Гончак?

— Гончак лежить у могилі,— скривив губи жрець.

— Я його бачила. В лісі.

— То було гарячкове марення, міледі.

— Він сказав, що повісить мене.

— Навіть сни, буває, брешуть... Міледі, скільки ви вже не їли? Ви, певно, з голоду вмираєте.

Брієнна збагнула, що так і є. В животі було геть порожньо.

— Поїсти... поїсти було б непогано, дякую.

— Тоді поїмо. Сідайте. Потім ще поговоримо, але спершу їсти. Чекайте тут.

Від оплилої лойової свічки Торос запалив ще одну — воскову, а тоді зник у чорній дірі під кам'яним виступом. Брієнна опинилася самотою в малій печері. Надовго це?

Вона обійшла приміщення, шукаючи зброю. Підійшла б яка завгодно — дрючок, кийок, кинджал. Але було хіба каміння. Один камінець гарно лягав у руку... але тут їй пригадався Шепіт — і що сталося, коли Шагвел з каменякою пішов на кинджал. Почувши кроки жерця, який уже повертався, Брієнна впустила камінь на землю та знову сіла.

Торос приніс хліб із сиром і миску рагу.

— Перепрошую,— вибачився він,— останнє молоко прокисло, і мед весь з'їли. Харчів дедалі меншає. Але це теж погамує голод.

Рагу виявилось холодним і масним, хліб твердим, а сир ще твердішим. Але Брієнна ще в житті не їла нічого смачнішого.

— А з моїх приятелів тут нікого немає? — запитала вона в жерця, ложку по ложці доїдаючи рагу.

— Септона звільнили, щоб він міг продовжити свій шлях. Він загрози не становить. Решта ж тут — очікують на присуд.

— Присуд? — нахмурилася Брієнна.— Подрик Пейн — зовсім хлопчик ще.

— А він каже — зброєносець.

— Ви знаєте, які хлопчаки хвальковиті.

— Причому зброєносець Куця. Сам зізнається, що брав участь у битвах. Якщо його послухати, то і вбивав.

— Хлопчисько,— повторила Брієнна.— Майте милосердя!

— Міледі,— промовив Торос,— не маю сумнівів, що десь у наших Сімох Королівствах ще досі можна відшукати доброту, милосердя й поблажливість, але точно не тут. Тут печера, а не храм. Коли людям доводиться жити, немов щурам, у темряві під землею, дуже скоро запас жалості в них закінчується, так само як молоко і мед.

— А справедливість? Можна в печерах відшукати її?

— Справедливість...— слабо посміхнувся Торос.— Я ще пам'ятаю справедливість. Вона викликала приємні відчуття. Справедливість вела нас, коли ще нас очолював Берик,— принаймні так ми себе запевняли. Ми ж були королівськими ратниками, лицарями і звитяжцями... та деякі лицарі темні й повні жахіть, міледі. Війна робить чудовиськ із нас усіх.

— Хочете сказати, що ви — чудовиська?

— Хочу сказати, що ми — люди. Ви не єдина отримали рани, леді Брієнно. Серед моїх побратимів, коли ми починали, теж були добрі

люди. Інші були... не такі добрі, скажімо так. Кажуть, не те важливо, як людина починає, а як закінчує. Це стосується і чоловіків, і жінок,— жрець підвівся на ноги.— Боюся, нам час прощатися. Судячи зі звуків, наближаються мої побратими. Наша леді послала по вас.

Почулися кроки, і Брієнна побачила в одному з коридорів миготливе світло смолоскипа.

— Кажали, що вона поїхала на Білоринок.

— Так і було. Але, поки ми спали, вона повернулася. Сама вона не спить ніколи.

«Я не злякаюся»,— звеліла собі Брієнна, однак було вже трохи запізно. «Мого страху вони не побачать»,— натомість пообіцяла вона собі. Було їх четверо, суворох чоловіків зі змарнілими обличчями, вдягнених у кільчасті й лускаті кольчуги й у шкірянки. Одного з них Брієнна впізнала: то був одноокий з її снів.

Найкремезніший був у брудному й потертому жовтому плащі.

— Смачно було? — поцікавився він.— Сподіваюся. Бо, швидше за все, їла ти востаннє.

Це був бородатий шатен, м'язистий, з поламаним носом, який погано зрісся. «А я його знаю»,— подумала Брієнна.

— Це ви — Гончак.

Він вишкірився. Зуби мав жахливі: криві, гнілі й коричневі.

— Мабуть, що так. Останнього ж м'леді вколошкала,— він, відвернувшись, сплюнув.

Брієнні пригадалася блискавка й болото під ногами.

— Я вбила Рорджа. Він забрав собі шолом з Кліганової могили, а ви потім вкрали той шолом з його трупа.

— Він не заперечував.

Торос перелякано хапнув ротом повітря.

— Це правда? Це з мерця шолом? Це ми вже настільки низько опустилися?

— Це добра криця,— похмуро глянув на нього здоровань.

— Нічого доброго в цьому шоломі немає, як і в його володарях,— сказав червоний жрець.— Сандор Кліган усе життя терзався, а Рордж — це звірюка в людській шкурі.

— Я не такий.

— То навіщо вдягнув перед світом їхню машкару? Дику, оцирену, скривлену... Це таким ти станеш, Лиме?

— Ця машкара лякатиме ворогів.

— Ця машкара лякає мене.

— То заплющ очі,— сказав чоловік у жовтому плащі й різко махнув рукою.— Ведіть уже лярву.

Брієнна не опиралася. Їх було четверо, а вона — слабка й поранена, цілком гола під вовняним платтям. Ідучи кривим проходом, доводилося пригинати голову, щоб не вдаритися. Раптом коридор різко пішов угору, двічі повернув — і вивів у більшу печеру, повну беззаконників.

У центрі в землі викопане було кострище, й повітря посиніло від диму. Біля вогню тулилися люди, гріючись після холоду печери. Інші стояли попід стінами чи сиділи, схрестивши ноги, на солом'яниках. Були тут не лише чоловіки, а й жінки, і навіть кількоро дітлахів визирало з-за материних спідниць. Одне з облич Брієнна впізнала: Джейн Гедл на прізвисько Тичка.

Впоперек печери, у закапелку, поставили довгий стіл на двох широких ногах. За ним сиділа жінка вся в сірому, в плащі з каптуром. У руках вона тримала корону — бронзове кружало з залізними мечами по колу. Жінка роздивлялася її, торкаючись пальцями лез, мов перевіряла на гостроту. Під каптуром світилися очі.

Сірий колір — це колір німотних сестер, служниць Невідомця. Брієнна відчула, як по спині пробіг холодок. *Твердосерда.*

— М'леді,— заговорив здоровань.— Ось вона.

— Ага,— докинув одноокий.— Царевбивщина лярва.

— За що ви так мене обзиваєте? — аж скулилася Брієнна.

— Якби я отримував срібного оленя за кожен раз, що ти вимовила його ім'я, я б забагатів, як твої друзі Ланістери.

— Це ж був просто... я не розумію...

— Та невже? — зареготав здоровань.— А ми розуміємо. Від вас смердить *левами*, леді.

— Це неправда!

Наперед виступив інший беззаконник — парубок у засмальцьованому овечому кожуху. В руках він тримав Клятвохранителя.

— А оце свідчить, що правда.

Голос його порипував від північного акценту. Парубок, витягнувши меча з піхов, поклав його перед Леді Твердосердою. У

світлі з вогнища чорні й червоні брижі на лезі заграли, мов заворушилися, але очі жінки в сірому були прикуті до руків'я: на головці у вигляді золотої лев'ячої голови горіли, мов дві червоні зірки, рубінові очі.

— А ще є оце,— Торос Мирський дістав з рукава пергамент і поклав поруч з мечем.— Тут печатка малолітнього короля й пишеться, що оказовець сієї грамоти подорожує в його королівських справах.

Леді Твердосерда відклала меч, щоб прочитати грамоту.

— Меча дали мені зі шляхетною метою,— заговорила Брієнна.— Сер Джеймі дав обітницю Кетлін Старк...

— ...саме перед тим, як його друзі перерізали їй горло, здається,— сказав здоровань у жовтому плащі.— Всім нам добре відомо, чого вартий Царевбивця з його обітницями.

«Нічого не вийде,— подумала Брієнна.— Хай що я скажу, їх це не похитне». Але вона все одно не втрималася.

— Він обіцяв леді Кетлін повернути дочок, та заки ми доїхали на Королівський Причал, їх там уже не було. Джеймі послав мене на пошуки леді Санси...

— ...а якби ви знайшли дівчину,— запитав молодий північанин,— що ви мали робити з нею?

— Захищати її. Заховати в безпечне місце.

— І куди ж це? — розреготався здоровань.— У підземелля до Серсі?

— Ні.

— Можеш заперечувати, скільки заманеться. Але меч цей свідчить, що ти — брехуха. Ми що — маємо вірити, що Ланістери роздають ворогам золоті мечі з рубінами? Що Царевбивця велів тобі заховати дівчину від його рідної сестри-близнючки? А грамота з печаткою малолітнього короля — щоб тобі дупу було чим підтерти? А твоя компанія...— здоровань, обернувшись, поманив когось рукою, беззаконники розступилися, й наперед вивели ще двох бранців.— Хлопчак був особистим зброєносцем Куця,— пояснив здоровань Леді Твердосердїй.— А другий — із клятих замкових лицарів клятого Рендила Тарлі.

Гайла Ганта побили так, що набряклого обличчя було й не впізнати. Коли Гайла виштовхнули наперед, він поточився й мало не впав. Подрик підхопив його під руку.

— Сер,— жалібно промовив хлопчик, побачивши Брієнну.— Тобто міледі. Вибачте.

— Тобі нема за що вибачатися,— сказала Брієнна й обернулася до леді Твердосердої.— Хай яку зраду ви приписуєте мені, міледі, а Подрик і сер Гайл до цього не причетні.

— Вони леви,— мовив одноокий.— І цього достатньо. Кажу, їх треба повісити. Тарлі повісив зо два десятки наших, давно пора повісити кількоро його людей.

Сер Гайл слабо посміхнувся до Брієнни.

— Міледі,— промовив він,— слід вам було виходити за мене, коли я пропонував. Тепер, боюся, вам судилося померти дівкою, а мені — злидарем.

— Відпустіть їх,— попросила Брієнна.

Жінка в сірому не відповіла. Вона роздивлялася меч, пергамент, бронзово-залізну корону. Нарешті поклала руку під підборіддя й затиснула шию, мов зібралася сама себе задушити. Але натомість вона заговорила... Голос був тремкий, ламкий, стражденний. Звук, здавалося, вихоплювався просто з горла, це було чи то бурчання, чи то сипіння, чи то передсмертні хрипи. «Мова пропадає душ»,— подумала Брієнна.

— Я не розумію. Що ви сказали?

— Вона спитала, як називається ваш клинок,— переклав молодий північанин в овечому кожусі.

— Клятвохранитель,— озвалася Брієнна.

Жінка в сірому засичала крізь пальці. Очі її горіли в темряві двома червоними проваллями. Вона знову заговорила.

— Ні, каже вона. Називайте відтепер його Клятвoporушником, каже вона. Він викуваний був для зради й убивства. Вона дає йому наймення Продажний Приятель. Як і вам.

— І кого ж це я продала?

— Її,— сказав північанин.— Невже міледі забула, що колись присягнула їй на вірність?

Єдиній жінці на світі панна Тартська присягала на вірність.

— Не може бути,— зронила Брієнна.— Вона померла.

— Смерть і гостеправо,— пробурмотіла Джейн Гедл на прізвисько Тичка.— Ні те, ні те вже не має такої ваги, як колись.

Леді Твердосерда скинула каптур і розмотала сірий вовняний шарф, який затуляв обличчя. Волосся на голові мала сухе й ламке, біле мов кістка. Чоло — плямисте, сіро-зелене, з брунатними вкрапленнями тліну. Шкіра на обличчі, від очей до підборіддя, звисала клаптями. На деяких ранах виднілася засохла кров, а інші видавалися розріхами, крізь які прозирав череп.

«Це обличчя!..— подумала Брієнна.— Це обличчя було таким вольовим і вродливим, а шкіра — такою гладенькою і м'якою!»

— Леді Кетлін? — на очі їй набігли сльози.— А казали... казали, що ви померли.

— А вона і померла,— мовив Торос Мирський.— Фреї перерізали їй горлянку від вуха до вуха. Коли ми біля річки знайшли її, вона вже три дні як була мертва. Гарвін благав мене, щоб я дарував їй цілунок життя, та було вже запізно. Я навіть пробувати не хотів, і тоді лорд Берик приклав до її вуст свої вуста, й вогонь життя перейшов з нього в неї. І... вона підвелася. Най береже нас Цар світла! Вона підвелася!

«Я досі сню? — подумалося Брієнні.— Це ще один кошмар, спричинений Куслієвими зубами?»

— Я її не зраджувала. Скажіть їй! Сімома присягаюся! Мечем своїм присягаюся!

Істота, що колись була Кетлін Старк, знову затиснула горло, уп'явшись пальцями в огидний розтин на шиї, і вичавила ще кілька звуків.

— Словеса — це суховій, каже вона,— переклав Брієнні північанин.— Каже, що ви маєте довести свою відданість.

— Як? — запитала Брієнна.

— Мечем. Ви його кличете Клятвохранителем? То стримайте клятву, яку ви дали їй, каже міледі.

— Чого вона хоче?

— Хоче або повернути до життя свого сина, або знищити тих, хто його вбив,— сказав здоровань.— Хоче нагодувати круків, як їх нагодували на Червоному весіллі. Фреї і Болтони нагодували, ага. І ми їй віддамо їх стільки, скільки схоче. А від вас вона просить лише Джеймі Ланістера.

Джеймі, Це ім'я пронизало, мов удар ножем у живіт.

— Леді Кетлін, я... Ви не розумієте, Джеймі... він врятував мене від згвалтування, коли нас схопили криваві лицедії, а потім він

повернувся по мене, стрибнув з порожніми руками у ведмежу яму... Присягаюся вам, він змінився. Він послав мене по Сансу, щоб захистити її, він не міг бути причетний до Червоного весілля.

Леді Кетлін міцніше стиснула горло пальцями, і з нього вихопилися хрипкі слова, задихані й уривчасті, вихопилися крижаним потоком. Північанин переклав:

— Вона каже, що ви мусите обрати. Або беріть меча і вбийте Царевбивцю, або вас повісять як зрадницю. Меч або зашморг, каже вона. Обирайте, каже вона. Обирайте.

Брієнна пригадала, як уві сні чекала в батьковій залі на хлопця, з яким мала взяти шлюб. Уві сні вона собі язика відкусила. «У мене в роті було повно крові». Уривчасто дихаючи, вона мовила:

— Я такого вибору не робитиму.

Запала довга тиша. А тоді знов заговорила леді Твердосерда. Цього разу Брієнна зрозуміла її слова. Їх було всього два.

— Повісьте їх,— вичавила леді.

— Як накажете, міледі,— сказав здоровань.

Брієнні знову скрутили мотузкою руки й повели геть із печери кам'яним переходом, що піднімався на поверхню. Надворі був ранок, з подивом побачила дівчина. Крізь дерева пробивалося бліде світанкове світло. «Стільки дерев — обирай, яке схочеш,— подумала Брієнна.— Далеко вести нас не доведеться».

Ніхто й не повів. Під покрученою вербою беззаконники накиннули Брієнні на шию зашморг, туго його затягнули й перекинули другий кінець мотузки через гілку. Гайлу Ганту й Подрику Пейну дісталися в'язи. Сер Гайл кричав, що радо вб'є Джеймі Ланістера, але «Гончак» зацідив йому кулаком в обличчя, й він замовк. Здоровань уже знову вдягнув шолома.

— Якщо хочете сповідатися перед богами у своїх переступах, то саме час.

— Подрик нічого вам не зробив. Мій батько заплатить за нього викуп. Тарт недарма називають сапфіровим островом. Відішліть Подрика з моїми кістками у Вечірній палац — і отримаєте сапфіри, срібло — що забажаєте.

— Я бажаю назад свою жінку й дочок,— сказав «Гончак».— Твій батько зможе їх мені повернути? Якщо ні, пішов він у сраку. Хлопчак гнитиме поряд з тобою. І ваші кістки пообгризають вовки.

— Ти її вішати збираєшся чи ні, Лиме? — запитав одноокий. — Чи ти плануєш заговорити сучку до смерті?

«Гончак» забрав у нього кінець мотузки.

— Побачимо, чи вміє вона танцювати, — сказав він і смикнув.

Брієнна відчула, як стискається зашморг, як врізається в шкіру, як задирає підборіддя. Сер Гайл закрутисто сипав прокльонами, а хлопчик мовчав. Подрик ані разу очей не підвів, навіть коли його ноги відірвалися від землі. «Якщо це знову сон, час мені прокидатися. Якщо ж не сон, час помирати». Але вона поглядом прикипіла до Подрика: тоненьку шию стягував зашморг, а ноги бовталися. У Брієнни розтулився рот. Подрик хвищав ногами — задихаючись і помираючи. Попри мотузку, що душила її, Брієнна відчайдушно втягнула повітря. В житті їй не було так боляче.

Але вона спромоглася крикнути одне слово.

Серсі

Септа Моель виявилася цілком сивою — аж білою — гаргарою з гострим як сокира лицем і стиснутими у вічному незадоволенні губами. «Ця своєї цноти точно не загубила, можу закластися,— подумала Серсі,— тільки нині вона там уже зашкарубла, як дублена шкіра». Септу супроводжувало шестеро лицарів з мигдалеподібними щитами, на яких красувався веселковий меч їхнього відновленого ордену.

— Септо,— привіталася Серсі, яка сиділа біля підніжжя Залізного трону, вбрана в зелений шовк і золоте мереживо.— Перекажіть його святості, що ми засмучені. Він забагато собі дозволяє.

На пальцях і в золотих локонах у неї блищали смарагди. На неї дивився двір і дивилося місто, й Серсі хотілося, щоб вони бачили доньку лорда Тайвіна. Коли закінчиться цей балаган, усі зрозуміють, що тут є тільки одна справжня королева. «Але спершу доведеться потанцювати й не оступитися».

— Леді Марджері — законна і шляхетна дружина мого сина, його супутниця й консортка. Його святість не має підстав простягати до неї руки, ув'язнювати її саму або її юних кузин, яких ми всі так любимо. Вимагаю їх звільнити.

Суворе обличчя септи Моель і не здригнулося.

— Я перекажу його святості слова вашої світлості, але, на жаль, юну королеву і її фрейлін неможливо звільнити, поки не буде доведена їхня невинуватість.

— Невинуватість? Та ви тільки погляньте на ці милі юні личка — вони ж сама невинність!

— За милим личком грішне серце ховається.

З-за нарадчого столу заговорив лорд Мерівезер.

— Ким і в яких переступах звинувачуються юні панни?

— Меґа Тайрел і Еліно́р Тайрел,— відповіла септа,— обвинувачуються в хтивості, розпусті й у змові з метою вчинення державної зради. Алла Тайрел обвинувачується в тому, що була свідком їхньої ганьби й допомагала їм її приховати. У всіх цих переступах обвинувачується і королева Марджері, а також у перелюбстві й державній зраді.

Серсі притиснула руку до грудей.

— Кажіть, хто це поширює такі наклепи на мою невістку! Я жодному слову не вірю. Мій коханий синочок усім серцем полюбив леді Марджері, вона не могла так жорстоко його обманути.

— Обвинувач — ваш придворний лицар. Сер Озні Кетлблек перед олтарем Отця сам зізнався верховному септону, що пізнав королеву.

Гарис Свіфт, який сидів за нарадчим столом, хапнув ротом повітря, а великий мейстер Пайсел відвернувся. Повітря сповнилося гулу, мов у тронну залу випустили тисячу ос. З галереї почали одна по одній вислизати леді, а за ними й маломожні лорди і лицарі, що стояли в глибині зали. Золоті плащі їх не затримували, однак королева заздалегідь наказала серу Осфриду добре нотувати, хто втікає. «Щось Тайрелова ружа вже не так солодко їм пахне».

— Сер Озні — юний і хтивий, я не заперечую,— сказала королева, — але він — відданий лицар. Та якщо він каже, що брав у цьому участь... ні, це неможливо. Марджері цнотлива!

— Ні, не цнотлива. Я сама її оглянула за наказом його святості. Її цнота порушена. Це підтвердять септа Аглантіна й септа Мелісента, так само як і власна септа Марджері — Ністерика, яку теж ув'язнили у покайній келії за те, що не перешкодила поганьбленню королеви. Леді Меґу й леді Еліно́р теж оглянули. Обидві вони вже втратили цноту.

Оси вже гуділи так гучно, що королева заледве чула власні думки. «Сподіваюся, маленька королева з кухинами отримували задоволення від своїх верхових прогулянок».

Аж тут лорд Мерівезер гримнув кулаком по столу.

— Леді Марджері врочисто поклялася, що вона цнотлива, поклялася перед її світлістю королевою і її покійним батьком. Тут чимало свідків. Лорд Тайрел також підтвердив її незайманість, так само як леді Оленна, а вона бездоганна леді. І ви хочете переконати нас, що всі вони *брехали*?

— Можливо, їх теж усіх ввели в оману, мілорде,— мовила септа Моель.— На це мені нема чого сказати. Можу тільки засвідчити істину, яку відкрила сама, оглядаючи королеву.

Картина, як ця старуха пхає зморшкуваті пальці Марджері в маленьку рожеву піхву, була настільки кумедна, що Серсі мало не розреготалася.

— Ми наполягаємо, щоб його святість дозволив нашим власним мейстрам оглянути мою невістку, аби точно знати, чи є бодай крихта правди в цих наклепах. Великий мейстре Пайселе, проведіть септу назад у септ Бейлора Богоугодного, й коли ви повернетесь, ми дізнаємося правду про цноту Марджері.

Пайсел побілів як молоко. «Під час нарад цей клятий блазень наговоритися не може, а тепер, коли мав би сказати кілька слів, мову втратив»,— подумала королева, і тут старий нарешті спромігся вичавити:

— Нема потреби оглядати її... її сорому,— голос його тремтів.— На жаль... королева Марджері не цнотлива. Вона просила мене зварити їй місячний узвар, і то неодноразово.

Ревисько, яке здійнялося по тому, страшенно потішило Серсі Ланістер.

Навіть королівський герольд, що гримотів ратищем у підлогу, не міг погамувати галас. Королева на мить дозволила собі потонути в цих хвилях, насолоджуючись ганьбою маленької королеви. Вичекавши, вона з кам'яним обличчям підвелася й наказала золотим плащам очистити залу. «Марджері Тайрел кінець»,— зловтішно подумала Серсі. Вона рушила до королівського виходу позаду Залізного трону, в оточенні білих лицарів — Бороса Блаунта, Мірина Транта й Озмунда Кетлблека — останніх, які ще лишалися в місті.

Біля дверей стояв Сновида, стискаючи в руці брязкальце й великими круглими очима витріщаючись на гармидер. «Може, він і блазень, але несе своє блазенство з гідністю. Магі Ропусі теж слід було вратися в картатий костюм — така з неї була провісниця майбуття». Серсі сподівалася, що стара шахрайка нині верещить у пеклі. Юній королеві, чий прихід вона провістила, кінець, а якщо не справдилось це пророцтво, можуть не справдитися й інші. «Ніяких золотих саванів, ніякого валонкара, нарешті я звільнилася від твого злобного каркання».

За королевою почали виходити і залишки її малої ради. Гарис Свіфт видавався причмеленим. Він спіткнувся на порозі й був би гримнувся, якби Оран Вотерз не підхопив його під руку. Навіть Ортон Мерівезер був стурбований.

— Простолюд полюбив маленьку королеву,— сказав він.— Їм це все не сподобається. Я вже боюся того, що може трапитися далі, ваша світлосте.

— Лорд Мерівезер має рацію,— мовив лорд Вотерз.— З ласки вашої світлості, я б уже спускав на воду решту дромонів. Коли вони з'являться на Чорноводді з прапором короля Томена на щоглах, це нагадає городянам, хто тут править, і гарантує безпеку, якщо хтось знову схоче вчинити заколот.

Він дещо недоговорив: опинившись на Чорноводді, дромони перешкоджають Мейсові Тайрелу знов зі своїм військом переплисти на цей берег річки, як колись Тиріон перешкодив Станісу. На цьому боці Вестеросу Небосад власної морської потуги не має. Тайрели покладаються на флот Редвинів, а він зараз повертається в Арбор.

— Мудра засторога,— мовила королева.— Поки не вщухне ця буря, нехай ваші кораблі з повними командами побудуть на воді.

Сер Гарис Свіфт так зблід і зросився потом, наче от-от знепритомніє.

— Коли ця новина долетить до лорда Тайрела, його лють не знатиме меж. На вулицях проллється кров...

«Лицар жовтого курчатка,— подумала Серсі.— Та вам слід взяти собі за герб хробака, сер. Навіть курчатко для вас занадто сміливе. Якщо Мейс Тайрел навіть на Штормокрай не хотів нападати, як він, на вашу думку, наважиться нападати на богів?» Коли нарешті він припинив патякати, Серсі мовила:

— До крові не повинно дійти, і я про це подбаю. Сама піду в септ Бейлора й поговорю з королевою Марджері й верховним септоном. Знаю, Томен обох їх любить, він захоче, щоб я їх помирила.

— Помирили? — сер Гарис витер чоло оксамитовим рукавом.— Якщо примирення ще можливе... ви дуже смілива.

— Можливо, доведеться суд провести,— сказала королева,— щоб спростувати ці ниці наклепи та брехні й показати світу, що наша люба Марджері — сама невинність, як ми всі переконані.

— Так,— мовив Мерівезер,— але цей верховний септон, може, схоче сам проводити суд, як робила Віра в давнину.

«Дуже сподіваюся»,— подумала Серсі. Такий суд точно не виявить поблажливості до зрадливих королів, які розсувають ноги перед співцями й опоганюють священні обряди Діви, щоб приховати свою ганьбу.

— Думаю, ви всі згодні, що найважливіше — дізнатися правду,— сказала Серсі.— А тепер, мілорди, перепрошую. Маю побачитися з королем. У таку хвилину не варто лишати його на самоті.

Коли прийшла мати, Томен саме грався з кошенятами. Доркас змайструвала йому «мишку», прив'язавши на стару вудочку клаптики хутра. Кошенята страшенно любили за нею ганятися, а хлопчику ще більше подобалося сіпати її по підлозі, поки вони стрибають. Коли Серсі підхопила його на руки й поцілувала в чоло, Томен здивувався.

— Чого це ти, мамо? І чому ти плачеш?

«Бо ти в безпеці,— хотілося сказати їй.— Бо тебе ніхто не скривдить».

— Ти помиляєшся. Леви ніколи не плачуть,— озвалася королева; ще буде час розповісти йому про Марджері та її кузин.— Ти маєш підписати для мене кілька ордерів.

Заради короля вона ще не вписувала імена в ордери на арешт. Томен підписав порожні й радісно приклав печатку до розтопленого воску, як завжди. Відтак Серсі відіслала його з Джоселін Свіфт.

Поки підсихало чорнило, прибув сер Осфрид Кетлблек. Серсі уже вписала імена: сер Толад Довгань, Джалабар Ксо, Гейміш Лірник, Г'ю Кліфтон, Марк Малендор, Беярд Норкрос, Горас Редвин, Гобер Редвин і ще один нечема на ім'я Вот, який сам називався Блакитним Бардом.

— Багато! — сер Осфрид погортав ордери обережно, немов слова на них — то таргани, що розповзлися по пергаменту. Жоден з Кетлблеків читати не вмів.

— Десятеро. У вас шість тисяч золотих плащів. Думаю, на десятьох вистачить. Хто розумніший, може, вже втік, якщо чутки вже долетіли. Навіть якщо й так, це байдуже, їхня втеча тільки підкреслить їхню провину. Сер Толад — йолоп, він може спробувати опиратися. Постарайтеся, щоб він не помер перш, ніж зізнається, і решту нікого не кривдьте. Може, не всі вони винні.

Було дуже важливо, щоб близнюків Редвінів визнали обвинуваченими помилково. Це тільки підкріпить справедливість суду.

— Арештуємо всіх ще до сходу сонця, ваша світлосте,— сказав сер Осфрид і на мить завагався.— Під дверима септу Бейлора збирається юрма.

— Яка юрма?

Неочікуваний розвиток подій тривожив. Серсі пригадалося, як лорд Вотерз говорив про заколоти. «А я й не подумала, як на це може зреагувати простолюд. Марджері ж їхня квіточка».

— Скільки людей?

— Близько сотні. Кричать, щоб верховний септон відпустив маленьку королеву. Можемо їх розігнати, якщо хочете.

— Не треба. Нехай кричать, поки не похрипнуть, Горобця це не зворушить. Він слухає тільки богів,— мовила Серсі. Була певна іронія долі в тому, що на сходах у його святості зібрався розгніваний натовп, саме-бо натовп підніс його до кришталевого вінця. «Якого він миттєво продав».— Віра тепер має власних лицарів, нехай вони септ і захищають. О, і зачиніть брами міста. Нікому не вільно заходити на Королівський Причал чи виходити звідти без мого дозволу, поки все це не закінчиться.

— Як зволите, ваша світлосте,— уклонився сер Осфрид і пішов шукати когось, хто прочитав би йому ордери на арешт.

І ще до заходу сонця всі звинувачені опинилися під вартою. Гейміш Лірник, коли по нього прийшли, знепритомнів, а сер Толад Довгань, поки з ним упоралися, поранив двох золотих плащів. Серсі наказала приготувати Редвинам зручні камери на вежі. Решту помістили в підземелля.

— Гейміш ледве дихає,— повідомив Кайберн увечері, з'явившись із візитом.— Кличе майстра.

— Скажіть йому, що приведете майстра, щойно Гейміш зізнається...— Серсі мить поміркувала.— Він застарий, щоб комусь бути за коханця, але, без сумніву, його примушували грати і співати в той час, як Марджері розважала інших чоловіків. Тільки потрібні подробиці.

— Я допоможу йому їх пригадати, ваша світлосте.

На другий день леді Мерівезер допомагала Серсі вбиратися перед відвідинами маленької королеви.

— Нічого ані пишного, ані барвистого,— сказала королева.— Для верховного септона слід убратися благочестиво і бідно. Він, швидше за все, змусить мене разом з ним молитися.

Врешті-решт обрали м'яку вовняну сукню, яка затуляла все від шиї до кісточок; суворий крій пом'якшували тільки трішки гаптованих золотою ниткою лоз на ліфі й рукавах. А брунатний колір приховає бруд, якщо королеві доведеться ставити навколішки.

— Поки я втішатиму невістку, ви маєте побалакати з трьома кузинами,— мовила Серсі до Тейни.— Якщо зможете, переконайте Аллу, але добирайте слова обережно. Можливо, слухатимуть вас не лише боги.

Джеймі завжди казав, що у битві найтяжче — чекати початку різанини. Серсі вийшла надвір, під сіре й похмуре небо. Не можна їй зараз потрапити під зливу і з'явитися в септ Бейлора мокрою і забр'юханою. А отже, слід скористатися паланкіном. У почет вона взяла двох ланістерівських гвардійців і Бороса Блаунта.

— Прихильники Марджері такі недалекі, що здатні переплутати двох Кетлблеків,— пояснила вона серу Озмунду,— а я не можу допустити, щоб вам довелося відбиватися від юрми. Ліпше вам поки що не потрапляти на очі.

Поки їхали через Королівський Причал, Тейну раптом опосіли сумніви.

— Цей суд...— тихим голосом заговорила вона,— що як Марджері вимагатиме довести її провину чи невинуватість через двобій?

Серсі на уста набігла посмішка.

— Оскільки вона — королева, її честь має захищати хтось із лицарів королівської варти. Та кожен малюк у Вестеросі знає, як королевич Еймон Лицар-Дракон став заступником своєї сестри королеви Нейрис, коли сер Моргіл висунув їй обвинувачення. Однак, оскільки сер Лорас тяжко поранений, боюся, роль королевича Еймона мусить дістатися комусь із його побратимів,— вона знизала плечима.— Але кому? Сер Арис і сер Балон далеко — в Дорні, Джеймі поїхав у Річкорин, а сер Осфрид — брат того, хто її обвинувачує, тобто лишаяються хіба... ой леле...

— Борос Блаунт і Мірин Трант,— розсміялася леді Тейна.

— Так, а сер Мірин останнім часом почувається недобре. Не забудьте нагадати мені сказати про це йому, коли повернемося в замок.

— Так, люба,— Тейна поцілувала їй руку.— Сподіваюся, я вас ніколи не ображу. Ви у гніві жахлива.

— Будь-яка мати зробить усе, щоб захистити дітей,— озвалася Серсі.— Коли вже ви збираєтеся привезти свого хлопчика до двору? Расела... так його, здається, звати? Він міг би тренуватися з Томеном.

— Певна, синок був би просто в захваті... але зараз усе так непевно, що я подумала: ліпше дочекатися, коли минеться небезпека.

— Це вже скоро,— пообіцяла Серсі.— Надішліть поки в Довгостіл листа, щоб Расел пакував уже свого камзольчика й дерев'яного меча. Коли покотиться голова Марджері, новий маленький друг допоможе Томену забути про свою втрату.

З паланкіна вийшли під статуєю Бейлора Благословенного. Королева з приємністю побачила, що і кістки, і бруд уже прибрали. Сер Осфрид правду казав: юрма зібралася і не така велика, і не така непокірлива, як перед тим був натовп горобців. Люди стояли купками, похмуро витріщаючись на двері Великого септу, де вишикувалася шереха послухників з пішнями в руках. Криці ніхто не мав, зауважила Серсі. Це або з великої розсудливості, або з великої дурості,— королева не могла сказати напевно.

Її ніхто не затримував. І простолюди, і послухники розступилися, даючи їй дорогу. Усередині, в залі світильників, гостей зустріло трое лицарів, вбраних у смугасті веселкові плащі Воїнових синів.

— Я прийшла побачитися з невісткою,— мовила до них Серсі.

— Його святість чекає на вас. Я — сер Теодан Твердий, у миру — сер Теодан Велз. Ваша світлосте, прошу за мною.

Верховний горобець, як завжди, стояв навколішках. Цього разу він молився перед олтарем Отця. І як завжди, не урвав молитви, коли з'явилася королева, а натомість змусив її нетерпляче очікувати, поки він закінчить. І тільки потім підвівся її привітати.

— Ваша світлосте! Сумний сьогодні день.

— Дуже сумний. Можемо ми отримати ваш дозвіл поговорити з Марджері та її кухарками? — Серсі вирішила вдавати боязку і скромну: з цим чоловіком така тактика має спрацювати найкраще.

— Якщо забажаєте. А потім приходьте до мене, дитино. Помолимося разом, ви і я.

Маленьку королеву ув'язнили на вершечку однієї зі струнких веж Великого септу. Камера була крихітна, вісім футів завдовжки і шість

футів завширшки, без умеблювання: тільки солом'яник на підлозі й поклінна лавка, а ще глечик води, примірник «Семикутної зірки» та свічка, щоб його читати. Єдине віконце було не ширшим за бійницю.

Коли Серсі увійшла, боса Марджері вся тремтіла, вбрана в домоткану хламиду послушниці. Кучері мала сплутані, а підшви брудні.

— У мене забрали *весь одяг*,— поскаржилася маленька королева, коли жінки zostалися самі.— На мені була мереживна сукня барви слонової кості, розшита на ліфі річковими перлами, але септи схопили мене своїми брудними руками і роздягнули догола. І кузин також. Меґа одну септу штовхнула просто на свічки, аж на тій хламиді загорілася. Але я більше хвилююся за Аллу. Вона бліда була як молоко, боялася навіть плакати.

— Бідолашна! — Серсі присіла поряд з маленькою королевою на матрац, оскільки стільців тут не було.— Леді Тейна пішла з нею поговорити, щоб вона знала, що її не покинули й не забули.

— Він мені навіть не дозволяє з ними бачитися,— кипіла Марджері.— Всіх нас тримає окремо. До вашого приходу до мене не пускали нікого, крім септ. Одна з них приходять щогодини й питає, чи не хочу я зізнатися у перелюбстві. Вчора ввечері я зізналася септі Юнеллі, що хотіла б очі їй видряпати.

«Шкода, що не видряпала,— подумала Серсі.— Якби ти осліпила стару сердешну септу, це б тільки переконало верховного горобця у твоїй провині».

— Твоїх кузин допитують так само.

— До біса їх усіх,— вилаялася Марджері.— До біса їх усіх, у сьоме пекло. Алла така ніжна й сором'язлива, як можна з нею так чинити? А Меґа... так, вона регоче гучно, мов портова повія, але в душі вона зовсім дівчинка. Я їх усіх люблю, і вони люблять мене. Якщо цей горобець гадає, що змусить їх оббрехати мене...

— Боюся, вони також обвинувачені. Всі твоє.

— Кузини? — зблідла Марджері.— Алла й Меґа ще зовсім діти. Ваша світлосте, це... це блюзнірство. Ви нас витягнете звідси?

— Якби я могла! — озвалася королева повним жалю голосу.— Його святість поставив на варту своїх новоспечених лицарів. Щоб вас звільнити, мені б довелося прислати сюди золотих плащів і опоганити святе місце кров'ю,— Серсі взяла долоні Марджері в свої.— Але я не

сиділа згорнувши руки. Забрала всіх, кого сер Озні назвав як нібито ваших коханців. Вони підтвердять його святості вашу невинуватість і присягнутьися в цьому на суді.

— На суді? — у голосі дівчини забринів справжній страх.— А це обов'язково?

— А як ще ви доведете свою невинуватість? — Серсі підбадьорливо потиснула Марджері руку.— Вам, певна річ, нададуть право самій вирішувати, яким буде суд. Ви ж королева! Лицарі королівської варті присягалися вас захищати.

Марджері все миттю зрозуміла.

— Суд через двобій? Лорас поранений, в іншому разі він би...

— У нього є шестеро братів.

Марджері втупилася в неї, а тоді забрала руку.

— Це жарт? Борос — боягуз, Мірин — старий і тупий, ваш брат — каліка, ще двоє в Дорні, а Озмунд — клятий Кетлблек. У Лораса двоє братів, а не шестеро. І якщо буде суд через двобій, я хочу собі в заступники Гарлана.

— Сер Гарлан не входить у королівську варту,— мовила королева.— Коли йдеться про честь королеви, закон і звичай вимагають, щоб її заступником був один із сімох побратимів королівської варті. Боюся, верховний септон на цьому наполягатиме...— («Про це я подбаю»).

Марджері відповіла не зразу, підозріливо примруживши карі очі.

— Блаунт або Трант,— нарешті промовила вона.— Обирати доведеться з цих двох. І вам це на руку, правда? Озні Кетлблек будь-кого з них просто пошматує.

«Сьоме пекло!» Серсі начепила на обличчя ображений вираз.

— Доню, ти мене ображаєш. Я понад усе хочу...

— ...щоб синок належав тільки вам. Ніколи йому не мати такої дружини, щоб ви її не зненавиділи. І, слава богам, я вам не донька. Ідіть собі.

— Не дурій. Я тут, бо хочу тобі допомогти.

— Допомогти зійти в могилу. Я попросила вас піти. Мені покликати тюремників, щоб викинули вас звідси, лиха, підступна і мерзенна сучко?

Серсі підбрала спідниці й залишки гідності.

— Тобі, напевно, дуже страшно. Я пробачаю тобі ці слова...— (Тут, як і при дворі, ніколи не маєш певності, хто може підслухати).—

На твоєму місці я б також перелякалася. Великий мейстер Пайсел зізнався, що варив вам місячний узвар, а ваш отой Блакитний Бард... на вашому місці, міледі, я б молила в Стариці мудрості, а в Матері — милості. Боюся, дуже скоро вам дуже знадобиться і те, і те.

Четверо зморщених септ провели королеву сходами вниз із вежі. Старухи були одна слабша на іншу. Досягнувши рівня землі, не зупинилися, а продовжили спуск нижче, в саме серце Вісенііного пагорба. Сходи закінчилася глибоко під землею, у довгому коридорі, що освітлювався рядком тріпотливих смолоскипів.

Верховний септон уже чекав на Серсі в маленькій семигранній палаті аудієнцій. Була вона вбога і проста, з голими кам'яними стінами, з меблів — тільки грубо обтесаний стіл, три стільці й поклінна лавка.

На стінах були вирізьблені лики Сімох. Серсі лики видалися грубими й потворними, однак була в них якась сила, особливо у зроблених з оніксу, малахіту й жовтого місячного каменю очах, які мов оживляли ці лики.

— Ви мали розмову з королевою,— заговорив верховний септон.

Королева ледве стрималася, щоб не заперечити: «Це я тут королева».

— Так.

— Усі люди грішать, навіть королі й королеви. Я сам грішив і отримав прощення. Але без сповіді не може бути прощення. А королева не зізнається.

— Може, вона невинна.

— Це не так. Її оглянули святі септи й посвідчили, що цнота її порушена. Вона вживала місячний узвар, щоб убити в лоні плід свого перелюбства. Помазаний лицар поклявся власним мечем, що пізнав її саму і двох із трьох її кузин. З нею лягали й інші, сказав він і назвав багато імен чоловіків можних і скромних.

— Золоті плащі всіх їх ув'язнили в підземеллі,— запевнила його Серсі.— Допитали поки що тільки одного — співця на ім'я Блакитний Бард. Його зізнання стривожило мене. Та все одно я молюся за те, щоб, коли невістка моя постане перед судом, було доведено її невинуватість, — вона зробила паузу.— Томен дуже любить свою маленьку королеву, ваша святосте, боюся, і йому, і лордам важко буде судити її по справедливості. Може, суд візьме на себе Віра?

Верховний септон сплів перед собою пальці своїх вузьких долонь.

— Мені те саме спало на думку, ваша світлосте. Як Мейгор Лютий колись забрав у Віри мечі, так само Джейгейрис Миротворець забрав у нас терези правосуддя. Та хто насправді здатен винести присуд королеві, окрім Седмиці небесної і її слуг на землі? В цій справі засідатиме таємний суд сімох суддів. Троє з них будуть жіночої статі: діва, мати і стариця. Хто краще зможе розсудити жіночі злочини?

— От і добре. Певна річ, Марджері має право вимагати, щоб її невинуватість а чи провину було доведено судом через двобій. Якщо так, то заступником має стати один з Томенових сімох.

— Лицарі королівської варти законно служили заступниками королів і королев з часів Ейгона Завойовника. Корона і Віра в цьому цілком сходяться.

Серсі, вдаючи убиту горем, затулила обличчя долонями. Коли ж знову підвела голову, в одному оці блищала сльоза.

— Печальні дні настали,— сказала вона,— але я рада, що ми з вами знаходимо спільну мову. Якби з нами був Томен, певна, він би вам подякував. Ми з вами разом повинні докопатися до правди.

— І докопаємося.

— Мушу вже повертатися в замок. З вашого дозволу, я б забрала з собою сера Озні Кетлблека. Мала рада воліє теж його допитати й почути всі його звинувачення.

— Ні.

Це було одне-єдине слово, коротесеньке слово, однак Серсі мов крижаною водою в обличчя хлюпнули. Королева кліпнула, й на мить її упевненість похитнулася.

— Сера Озні надійно триматимуть під вартою, я обіцяю.

— Його вже тут тримають дуже надійно. Ходімо, я вам покажу.

Серсі відчувала на собі очі Сімох — нефритові, малахітові й оніксові, й несподівано її прошив страх холодний, як лід. «Я королева, — сказала вона собі.— Донька лорда Тайвіна». Неохоче вона рушила слідом.

Сера Озні тримали неподалік. В камері було темно, зачинялася вона важкими залізними дверима. Верховний септон дістав ключа, а потім зняв зі стіни смолоскип, щоб освітити камеру.

— Після вас, ваша світлосте.

Озні Кетлбек, цілком голий, висів на двох товстих залізних ланцюгах, які кріпилися до стелі. Видно було, що його шмагали. На

спині та плечах майже всю шкіру здерли, а ноги і сідниці хрест-навхрест перетинали рубці.

Королева просто не могла на нього дивитися. Вона обернулася до верховного септона.

— Що ви накоїли?

— Ми сумлінно дошукувалися правди.

— Він сказав вам правду. Прийшов до вас із власної волі та сповідався у своїх гріхах.

— Ага. Так і було. Я багато в житті вислухав сповідей, ваша світлосте, але рідко мені траплявся чоловік, що так би тішився зі своїх злочинів.

— Ви його *відшмагали!*

— Без страждання нема покаєння. Я сказав серу Озні: бичування тільки на користь. Рідко коли я почувуюся ближчим до богів, ніж як мене батожать за мої лихі вчинки, хоча мої найтяжчі гріхи і порівняти не можна з його чорними злочинами.

— В-ви ж,— вичавила Серсі,— проповідуйте Материне милосердя...

— А цього покорму сер Озні скуштує в наступному житті. У «Семикутній зірці» пишеться, що всі гріхи можливо розгрішити, однак за злочини належить покарання. Озні Кетлблек винен у державній зраді й убивстві, а заплата за державну зраду — смерть.

«Він же простий жрець, він цього зробити не може».

— Не Вірі засуджувати людину на смерть, хай які вона вчинила злочини.

— Хай які вона вчинила злочини,— повільно повторив за нею верховний септон, зважуючи ці слова.— Дивна річ, ваша світлосте, що сумлінніше ми його бичували, то меншими ставали злочини сера Озні. Тепер він хоче, щоб ми повірили, наче він і пальцем ніколи не торкався Марджері Тайрел. Це правда, пане Озні?

Озні Кетлблек розплющив очі. Побачивши перед собою королеву, він облизав потріскані губи й мовив:

— Стіна... Ви обіцяли мені Стіну.

— Він з'їхав з глузду,— зронила Серсі.— Ви його до божевілля довели.

— Пане Озні,— запитав верховний септон твердим і чистим голосом,— ви пізнали королеву?

— Ага,— Озні крутнувся в ланцюгах, і вони стиха забряжчали.— Ось цю. Це оцю королеву я відпорав, це вона підслала мене убити старого верховного септона. В нього і вартових не було. Я просто зайшов, коли він спав, і притиснув подушку йому до обличчя.

Серсі, рвучко розвернувшись, побігла геть.

Верховний септон спробував її схопити, але ж він був старим горобцем, а вона — левицею з Кичери. Відштовхнувши його, вона вибігла у двері та з гуркотом зачинила їх по собі. «Кетлблеки, мені потрібні Кетлблеки, відішлю сюди Осфрида з золотими плащами і Озмунда з королівською вартою; щойно Озні звільнять, він усе заперечить, а я позбудуся цього верховного септона, як позбулася попереднього». Дорогу їй заступили чотири септи, вчепилися в неї зморшкуватими долонями. Одну з них Серсі штовхнула на підлогу, другій роздряпала обличчя, відтак дісталася сходів. На півдорозі згадала про Тейну Мерівезер. Королева, задихнувшись, аж спіткнулася. «Тейна все знає. Якщо її схоплять і відбатожать...»

Серсі вибігла у септ, але далі дорога була закрыта. Тут її вже наджидали жінки — і септи, і німотні сестри — молодші, ніж оті гаргари внизу.

— Я — королева! — закричала вона, задкуючи від них.— Вам голови за таке повідрубують, усім голови повідрубують! Дайте пройти!

Але вони натомість учепилися в неї. Серсі кинулася до олтаря Матері, але її зловили два десятки жінок і, хай як вона відбивалася, потягнули до сходів на вежу. В камері, поки три німотні сестри її тримали, септа на ім'я Сколера роздягнула її догола. Навіть білизну здерла. Інша септа жбурнула їй домоткану сукню.

— Ви не маєте права! — кричала королева.— Я — Серсі Ланістер, пустіть мене, мій брат вас усіх повбиває, Джеймі розрубав вас від шиї до піхви, пустіть мене! Я — королева!

— Королеві слід помолитися,— сказала септа Сколера, і Серсі залишили голісіньку в холодній похмурій камері.

Але вона не покірнула Марджері Тайрел, щоб одягти платтячко й змиритися з ув'язненням. «Я їм покажу, що це таке — замкнути в клітку левицю»,— подумала Серсі. Подерши сукню на клапті, вона побачила глечик з водою й розтрощила його об стіну, а потім так само вчинила і з нічним горщиком. Але ніхто не з'явився, тож вона почала гатити кулаками в двері. Внизу, на площі, лишився її почет: десять

ланістерівських гвардійців і сер Борос Блаунт. «Щойно вони мене почують, то прийдуть звільняти, і тоді заберуть того клятого верховного горобця в Червону фортецю в ланцюгах».

Вона верещала, біла ногами в двері й, аж поки не захрипла, волала і під дверима, і під вікном. Але ніхто не озвався, ніхто не прийшов її рятувати. В камері почало темніти. І холоднішати. Серсі бив дроз. «Як вони могли отак мене тут залишити, навіть вогню не запалити? Я ж королева!» Вона вже пожалкувала, що подерла сукню, яку їй залишили. У кутку на солом'янику лежало тонесеньке коричневе вкривало, геть витерте. Було воно грубе й колюче, але ж іншого нічого немає. Серсі, щоб не тремтіти, скулилася під ним і незабаром, геть виснажена, поринула в сон.

А прокинулася від того, що її трусила важка долоня. У камері було темно, хоч в око стрель, а над королевою навколішках стояла дебела потворна жінка зі свічкою в руці.

— Хто ви? — запитала королева.— Ви прийшли мене звільнити?

— Я — септа Юнелла. Я прийшла вислухати від вас зізнання у вбивствах і перелюбстві.

Серсі відкинула її руку.

— Я вам голову відрубую. І не торкайтеся мене! Забирайтеся.

Жінка підвелася.

— Ваша світлосте, я повернуся за годину. Можливо, тоді ви готові будете до сповіді.

Година, ще година, ще година. Так спливла найдовша ніч у житті Серсі Ланістер,— якщо не рахувати ночі весілля Джофрі. В горлі так пересохло від крику, що королева заледве могла ковтнути. В камері постуденіло. Оскільки Серсі розбила нічний горщик, довелося присісти навпочіпки в кутку; струмочок побіг по підлозі. Щоразу як вона заплющувала очі, над нею нависала Юнелла, розбуркувала й питала, чи не хоче вона сповідатися в своїх гріхах.

День не приніс полегшення. На світанку септа Моель подала їй миску якоїсь ріденької сірої каші. Серсі жбурнула їй ту миску в голову. Та коли принесли новий глек води, королеві довелося попити: її вже мучила спрага. Затим їй видали нову сукню — сіру, тоненьку, пропахлу цвіллю, і Серсі вдягнула її на голе тіло. І коли ввечері знову з'явилася Моель, королева з'їла хліб з рибою і почала вимагати вина, щоб запити вечерю. Але замість вина з'явилася септа Юнелла, яка

знову щогодини почала навідуватися й питати, чи готова королева до сповіді.

«Що ж це коїться? — думала Серсі, а тоненька смужка неба за вікном почала знов темніти.— Чому ніхто не прийшов і не визволив мене звідси?» Вона не могла повірити, що Кетлблеки просто покинуть свого брата. А що робить рада? «Боягузи і зрадники! Виберуся звідси — повідрубую голови всім і підшукаю кращу заміну».

Тричі того дня з площі чулися віддалені крики, але юрма вигукувала ім'я Марджері, а не її.

На другий день на світанку, коли Серсі вилизувала останні крихти каші з денця миски, двері несподівано розчахнулися та впустили лорда Кайберна. Серсі мало не кинулася йому на шию.

— Кайберне,— прошепотіла вона,— о боги, яка я рада вас бачити! Заберіть мене додому.

— Цього не дозволять. Ви постанете перед судом святої сімки за обвинуваченнями у вбивстві, державній зраді й перелюбстві.

Серсі була настільки виснажена, що ці слова спершу не дійшли до неї.

— Томен... Розкажіть про сина. Він ще король?

— Так, ваша світлосте. З ним усе гаразд, він у безпеці, за мурами Мейгорової тверджі, під охороною королівської варти. Однак йому самотньо. Страшно. Він питає вас і свою маленьку королеву. Поки що йому не казали про ваше... ваше...

— ...ускладнення? — замість нього мовила вона.— А як там Марджері?

— Вона також постане перед судом — тим самим, що судитиме і вас. Блакитного Барда, як ваша світлість і наказували, я відіслав до верховного септона. Нині він тут, десь унизу під нами. Нашіптувачі кажуть, що його шмагають, але поки що він співає тої самої солодкої пісеньки, що ми його навчили.

«Тої самої солодкої пісеньки...— у Серсі від недосипу в голові стояв туман.— Вот, насправді його звати Вот. З божої ласки Вот помре під батогом, тоді Марджері вже ніяк не зможе спростувати його свідчень».

— Де мої лицарі? Сер Осфрид... верховний септон зібрався стратити його брата Озні, тож золоті плащі повинні...

— Осфрид Кетлблек більше не командує міською вартою. Король змістив його з посади, а натомість призначив капітана Драконової брами, такого собі Гамфрі Вотерза.

Серсі була настільки змучена, що взагалі нічого не розуміла.

— Навіщо Томен це зробив?

— Хлопчик не винен. Коли рада кладе перед ним декрет, він підписує його своїм іменем і прикладає свою печатку.

— Рада... хто? Хто ж таке зробив? Не ви?

— На жаль, мене з ради вигнали, хоча поки що дозволили працювати з євнуховими нашіптувачами. Королівством правлять сер Гарис Свіфт і великий мейстер Пайсел. Вони вже відіслали у Кичеру Кастерлі крука, запрошуючи вашого дядька повернутися до двору й прийняти регентство. Якщо він збирається на це погодитися, то ліпше йому поквартитися. Мейс Тайрел покинув облогу Штормокраю і з усім військом рушив назад до міста, а Рендил Тарлі, як мені доповідають, теж уже виступив з Дівоставу.

— І лорд Мерівезер погодився на все це?

— Мерівезер вийшов з ради й утік назад у Довгостіл разом з дружиною, яка однією з перших дізналася про... звинувачення... висунуті проти вашої світлості.

— Тобто Тейну відпустили,— зронила Серсі; після того «ні», яке промовив верховний горобець, це була перша добра звістка. Тейна могла остаточно знищити королеву.— А що лорд Вотерз? Кораблі... якщо він з усіма командами висадиться на суходіл, то йому має вистачити людей, щоб...

— Щойно на річці дізналися про біду, яка спіткала вашу світлість, лорд Вотерз підняв вітрила, опустив на воду весла й вивів флот у море. Сер Гарис побоюється, що він хоче долучитися до лорда Станіса. Пайсел вважає, що він пливе на Східці й почне там піратити.

— Усі мої шикарні дромони! — мало не розреготалася Серсі.— Мілорд-батько любив приказку, що всі байстриюки зрадливі за природою. Було б мені його слухатися! — вона поїжилася.— Я розгублена, Кайберне.

— Не треба,— він узяв її за руку.— Ще є надія. Ваша світлість має право довести свою невинуватість через двобій. Королево, ваш заступник уже готовий до бою. У всіх Сімох Королівствах не знайдеться рівного йому. Якщо зволите, тільки накажіть...

Цього разу вона таки розреготалася. Це все було смішно, жахливо смішно, до болю смішно.

— Боги глузують з наших надій і планів. Я маю нездоланного заступника, але не маю права з цього скористатися. Я — королева, Кайберне. Мою честь можуть захищати лише побратими королівської варти.

— Зрозуміло,— мовив Кайберн, і усмішка на його вустах зів'яла.
— Ваша світлосте, не знаю, що вам і порадити...

Навіть у такому виснаженому, переляканому стані королева усвідомлювала, що не можна довіряти свою долю суду горобців. Не могла вона розраховувати й на втручання сера Кевана — після всіх тих слів, що вони наговорили одне одному на останній зустрічі. «Суд має бути тільки через двобій. Іншого виходу немає».

— Кайберне, якщо ви мене любите, благаю, відішліть для мене одне повідомлення. Крука, якщо зможете. Якщо ні, то вершника. У Річкорин, моєму братові. Розкажіть йому про все, що сталося, і напишіть, напишіть...

— Так, ваша світлосте?

Вона, тремтячи, облизала губи.

— «Негайно приїзди. Допоможи мені. Врятуй мене. Зараз ти мені потрібен як ніколи. Люблю тебе. Люблю тебе. Люблю тебе. *Негайно приїзди*».

— Як накажете. «Люблю тебе» тричі?

— Тричі,— вона простягнула до нього руку.— Він приїде. Знаю, що приїде. Мусить. Джеймі — моя єдина надія.

— Королево,— мовив Кайберн,— ви... не забули? Сер Джеймі втратив робочу руку. Якщо він, як ваш заступник, зазнає поразки...

«Ми підемо з цього світу разом, як колись прийшли у нього».

— Не зазнає. Не Джеймі. Не коли на кону моє життя.

Джеймі

Новий лорд Річкорину розлютився так, що аж трусився.

— Нас обдурили,— казав він.— Цей чоловік нас ошукав! — бризкаючи рожевою слиною, націлив він рожевого пальця на Едмура Таллі.— Я йому голову відрубую! Я — володар Річкорину, так король постановив своїм декретом, я...

— Емоне,— промовила його дружина,— лорд-командувач знає про декрет. І сер Едмур знає про декрет. Та всі конюші знають про декрет.

— Я тут лорд, і я відрубую йому голову!

— А за які злочини? — поцікавився Едмур; хай як він схуднув, а поставу мав справжнього лорда, на відміну від Емона. Вбраний Таллі був у стьобаний камзол з червоної вовни, з вишитим на грудях пстругом у стрибку. Золотисто-каштанова чуприна була вимита й підстрижена, руда борідка охайно підрізана.— Я зробив усе, що від мене вимагалось.

— О? — Джеймі Ланістер не спав відтоді, як Річкорин відчинив браму, й у голові в нього гупало.— Не пригадую, щоб я вимагав у вас дозволити серу Бриндену втекти.

— Від мене вимагалось здати замок, а не дядька. Хіба я винен у тому, що ваші вояки дали йому прослизнути крізь блокадні лінії?

Але Джеймі жарту не оцінив.

— Де він? — запитав він роздратовано. Його люди вже тричі обшукали Річкорин, але Бриндена Таллі не знайшли.

— Він мені не казав, куди збирається.

— А ви й не питали. Як він вислизнув?

— Пструги взагалі-то плавати вміють. Навіть чорні,— посміхнувся Едмур.

Джеймі відчував страшну спокусу ляснути його по губах золотою рукою. Позбудеться кількох зубів — і кінець його посмішкам. Як на людину, яка решту життя збирається провести в неволі, Едмур Таллі мав занадто вдоволений вигляд.

— У нас, у Кичері Кастерлі, є в підземеллях поруби, що завширшки заледве більші за лати. Там неможливо ні повернутися, ні присісти, ні зігнути, коли щури починають пальці на ногах обгризати. Може, тепер змініте свою відповідь?

Посмішка зникла з обличчя лорда Едмура.

— Ви дали мені слово, що зі мною обходитимуться шанобливо, відповідно до мого становища.

— Так і буде,— сказав Джеймі.— У тих порубах гинули, скавчучи, і шляхетніші за вас лицарі, і можли лорди також. А якщо я ще не забув уроків історії, то й король-другий. Дружину можете взяти з собою, якщо схочете. Не хотілося б вас розлучати.

— Він справді вплив,— похмуро озвався Едмур. Мав такі самі блакитні очі, як і його сестра Кетлін, і Джеймі в них прочитав ту саму ненависть, що колись у її очах.— Ми підняли звідні ґрати Водяної брами — трішки, десь на три фути. Цього достатньо, щоб під водою з'явилася діра, а на поверхні здаватиметься, що ґрати опущені. Дядько — гарний пливець. Поночі він протиснувся попід гостряками ґрат.

«І так само прослизнув попід нашим боном, не маю сумнівів». Безмісячна ніч, знудьговані чатові, чорний пструг у чорній річці тихо пливе униз за течією... Якщо Рутігер, чи Ю, чи хтось із їхніх вояків і почули сплеск, то прийняли це за черепаху або форельку. Едмур аж до вечора тягнув, поки нарешті на знак капітуляції опустив деривовка Старків. Зчинилася велика плутанина, поки замок переходив з рук у руки, тож тільки наступного ранку Джеймі повідомили, що Чорнопструга серед бранців немає.

Підійшовши до вікна, Джеймі поглянув на річку. Стояв ясний осінній день, на воду падало сонячне проміння. «Та нині Чорнопструг уже міг відплисти вниз по ріці на десять льє».

— Маєш його знайти! — наполягав Емон Фрей.

— Він знайдеться,— сказав Джеймі з упевненістю, якої насправді не відчував.— На нього вже полюють з псами.

Сер Адам Марбранд веде пошуки на правому березі, а сер Дермот Доцелісівський — на лівому. Джеймі подумував залучити і річкових

лордів, але Ванс і Пайпер та іже з ними радше допоможуть Чорнопстругові втекти, ніж закують його в кайдани. А загалом, надії мало.

— Якийсь час йому, може, і вдасться побігати від нас,— мовив Джеймі,— але зрештою десь він впливе.

— А що як він спробує відбити в мене замок?

— У тебе дві сотні вояків у гарнізоні,— озвався Джеймі. Така залога — це аж забагато, але ж Емон такий страхополох! Принаймні не доведеться перейматися, чим людей годувати: Чорнопструг лишив у Річкорині повнісінько припасів, як і казав.— А після таких труднощів, з якими сер Бринден нас покинув, навряд чи він вирішить таємно сюди повернутися.

«Хіба що на чолі зграї беззаконників». Джеймі не мав сумнівів, що Чорнопструг здаватися не збирається.

— Твій престол,— мовила леді Дженна до чоловіка,— тобі його і захищати. А якщо не здатен, візьми замок на смолоскипи й повертайся у Кичеру.

Лорд Емон потер вуста. Долоня вся лишилася в червоній слині від кислolistу.

— Ну звісно, Річкорин — мій, і в мене його ніхто не забере.

Він кинув на Едмура Таллі останній підозріливий погляд, а леді Дженна вже тягнула чоловіка геть зі світлиці.

— Не хочете більше нічого мені розповісти? — поцікавився Джеймі в Едмура, коли вони лишилися вдвох.

— Це була батькова світлиця,— мовив Таллі.— Звідси він правив приріччям, розумно і розважливо. Любив отут сидіти під вікном. Тут добре освітлення, а коли відірвеш голову від роботи, видно річку. Коли в нього втомлювалися очі, він просив Кет йому почитати. Одного разу ми з Мізинчиком збудували дерев'яний замок — отам, біля дверей... Ти навіть не уявляєш, як мені зле стає, коли я бачу в цих покоях тебе, Царевбивце. І не уявляєш, як я тебе зневажаю.

Щодо цього він помилявся.

— Мене і кращі за тебе люди зневажали, Едмуре,— озвався Джеймі. А тоді закликав варту.— Одведіть його милість назад на вежу й погодуйте.

Лорд Річкорину мовчки вийшов. Завтра він виїде на захід. Конвоєм, куди ввійде сотня вояків, включно з двадцятьма лицарями,

командуватиме сер Форлі Престер. «Конвой ліпше подвоїти. Лорд Берик може спробувати відбити Едмура перед Золотим Зубцем». Джеймі не хотів, щоб довелося втретє ловити Таллі.

Повернувшись у крісло Гостера Таллі, він присунув до себе карту Тризуба та притиснув золотою рукою. «Куди б я подався на місці Чернопструга?»

— Лорде-командувачу! — у відчинених дверях стояв гвардієць.— Під дверима, як ви й наказували, леді Верстерлінг із донькою.

Джеймі відсунув карту вбік.

— Ведіть їх.

Бодай дівчина не зникла. Джейн Вестерлінг — королева Роба Старка, яка йому занадто дорого обійшлася. Якщо в неї в лоні вовчєня, вона може виявитися небезпечнішою за Чернопструга.

На вигляд вона зовсім не видавалася небезпечною. Гнучка як тростинка, Джейн, якій було років п'ятнадцять-шістнадцять, трималася незграбно, зовсім не граційно. Вузькі стегна, груди як яблучка, шапка каштанових кучерів, м'які карі очі, як в олениці... «Гарненька дівчинка, — вирішив Джеймі, — але не настільки, щоб через неї королівство втратити». Обличчя в неї запухло, а на чолі виднілося садно, напівзатулене каштановим локоном.

— Що трапилось? — запитав у неї Джеймі.

Дівчина відвернулася.

— Нічого страшного, — відповіла її матір, сувора з обличчя жінка в зеленій оксамитовій сукні. На тонкій довгій шиї в неї висіло намисто з золотих черепашок.— Просто вона не хотіла віддавати корону, яку подарував їй заколотник, а коли я спробувала сама її зняти, вперта дитина почала опиратися.

— Корона моя, — схлипнула Джейн.— Ти не мала права. Її зробив для мене Роб. Я його кохала.

Мати хотіла дати їй ляпаса, але Джеймі став між ними.

— Припиніть, — застеріг він леді Сибель.— Сідайте, обидві.

Дівчина скулилася в кріслі, як налякане звірєня, а мати сіла тонно, високо тримаючи голову.

— Вина вип'єте? — запитав у них Джеймі. Дівчина не відповіла.

— Ні, дякуємо, — озвалася її матір.

— Як зволите, — Джеймі обернувся до дочки.— Прийміть мої співчуття. Мужній був хлопчина, не можу не погодитися... Мушу у вас

дещо запитати. Ви в тяжі, міледі?

Джейн зірвалася з крісла й була б утекла з кімнати, якби вартовий при дверях не ухопив її за руку.

— Ні, не в тяжі,— відповіла леді Сибель, поки донька силкувалася вирватися.— Я про це подбала, як наказував ваш лорд-батько.

Джеймі кивнув. Тайвін Ланістер не з тих, хто прогавить такі деталі.

— Відпустіть дівчину,— сказав він,— мені від неї більше нічого не треба.

Джейн, схлипуючи, побігла сходами вниз, а він перевів погляд на її матір.

— Дім Вестерлінгів отримав прощення, а ваш брат Рольф став лордом Кастамеру. Що ще?

— Ваш лорд-батько обіцяв мені гідні партії для Джейн і її молодшої сестри. Лордів або наступників, присягався він, а не молодших синів чи замкових лицарів.

«Лордів або наступників. Ну певна річ!» Вестерлінги — дім старовинний, однак сама леді Сибель у дівочтві носила прізвище Спайсер і була з титулованого купецького роду. Її бабуся, наскільки Джеймі пригадував, якась напівбожевільна відьма зі сходу. Та й Вестерлінги давно розгубили свої статки. За звичайних обставин доньки цієї Сибель Спайсер могли в найкращому разі розраховувати на молодших синів, але гарненький череватий горщик ланістерівського золота зробить привабливою в очах якого-небудь лорда навіть удовицю заколотника.

— Партії ви отримаєте,— мовив Джеймі,— але Джейн доведеться до наступного весілля почекати два повні роки.

Якщо дівчина зарано одружиться вдруге й народить дитину, то обов'язково поповзуть чутки, що батько — це Юний Вовк.

— А ще в мене двоє синів,— нагадала йому леді Вестерлінг.— Ролам зі мною, а от Рейнальд як лицар поїхав тоді у Близнючки разом із заколотниками. Якби я знала, що там буде, я б цього в житті не допустила,— у її голосі бриніла нотка докору.— Рейнальд нічого не знав про... про порозуміння, досягнуте з вашим лордом-батьком. Можливо, він нині в полоні у Близнючках.

«А можливо, загинув». Волдер Фрей також не знав про це порозуміння.

— Я поцікавлюся. Якщо сер Рейнальд досі в полоні, ми за нього заплатимо викуп.

— Була домовленість і щодо партії для нього також. Нареченої з Кичери Кастерлі. Ваш лорд-батько казав: якщо все пройде так, як ми сподіваємося, Рейнальд отримає Джой.

«Навіть з могили рука покійного лорда Тайвіна досі керує нами».

— Джой — незаконна донька мого покійного дядька Геріона. Якщо волієте, можна влаштувати заручини, однак з весіллям доведеться зачекати. Коли я востаннє бачив Джой, їй було років дев'ять-десять.

— Незаконна дочка? — леді Сибель наче лимон укусила.— Хочете, щоб Вестерлінг узяв байстрючку?

— Хочу не більше, ніж щоби Джой вийшла за сина підступної сучки-перекинчиці. Вона заслуговує на краще,— озвався Джеймі: він залюбки б задушив жінку її власним черепашковим намистом. Джой — мила дівчинка, хоч і сумненька, а її батька Джеймі любив більше за всіх своїх дядьків.— Ваша донька варта десятих таких, як ви, міледі. Ви від'їжджаєте завтра разом з Едмуром і сером Форлі. А доти постарайтеся не потрапляти мені на очі.

Він гукнув вартового, і леді Сибель вийшла зі стиснутими вустами. Цікаво, думав Джеймі, а що взагалі знав лорд Гавен про жінчині інтриги? «Що ми, чоловіки, взагалі знаємо?»

Едмур і Вестерлінги поїхали в супроводі чотирьохсот вояків: останньої миті Джеймі ще подвоїв конвой. Кілька миль він проїхав разом з ними, щоб побалакати з сером Форлі Престером. Сер Форлі, хоч і носив бичачу голову на сюрко й роги на шоломі, бикуватим не був зовсім. Він був невисокий, сухенький, практичний. Гострий ніс, лисина, каштанова борідка з сивиною,— він більше нагадував корчмаря, ніж лицаря.

— Ми гадки не маємо, де нині Чорнопструг,— нагадав йому Джеймі,— але якщо в нього буде нагода звільнити Едмура, він це зробить.

— Цього не станеться, мілорде,— сказав сер Форлі: як справжнього корчмаря, його круг пальця не обведеш.— На марші ми висилатимемо пластунів і роз'їзди, а вночі табір укріплюватимемо. Я відібрав десятих найкращих лучників цілодобово охороняти Таллі.

Якщо він бодай на фут з'їде з дороги, в нього випустять стільки стріл, що рідна мати його з гускою переплутає.

— Добре,— мовив Джеймі: йому, звісно, хотілося, щоб Таллі доїхав до Кичери Кастерлі, та ліпше вже смерть, ніж утеча.— Біля дочки лорда Вестерлінга теж стрільців тримайте.

Ці слова, схоже, приголомшили сера Форлі.

— Біля Гавенової дівчинки? Вона ж...

— ...удовиця Юного Вовка,— закінчив за нього Джеймі,— і якщо втече від нас, стане вдвічі небезпечнішою за Едмура.

— Як скажете, мілорде. За нею наглядатимуть.

Дорогою назад у Річкорин Джеймі мав проїхати повз Вестерлінгів. Лорд Гавен суворо йому кивнув, а от леді Вестерлінг крижаними очима подивилася крізь нього. Джейн узагалі його не помітила. Їхала удова з опущеним поглядом, кулячись під плащем і сховавши голову під каптуром. Під важкими складками плаща виднілося витончене вбрання, тільки геть подерте. «Та це вона сама його подерла на знак жалоби! — збагнув Джеймі.— Її матері це точно не сподобалося». Цікаво, думав він, а якщо помре він, Серсі на собі сукню подере?

Замість повернутися зразу в замок, він перетнув Ріннекрут, аби ще раз побачитися з Едвіном Фреєм і обговорити передачу полонених, яких тримав його прадід. За годину по тому, як Річкорин здався, фреївське військо почало збиратися додому: прапороносці й вільні вершники лорда Волдера познімали частокіл. Фреї, які ще лишалися, вже теж почали згортати табір, однак Едвін зі своїм дядьком-байстрюком ще сиділи в шатрі останнього.

Обидва схилилися над картою, гаряче сперечаючись, та коли Джеймі увійшов, урвали суперечку.

— Лорде-командувачу,— з холодною люб'язністю привітався Ріверз, а Едвін випалив:

— На ваших руках — кров мого батька, сер.

— Чого це? — здивувався Джеймі.

— Це ж ви його додому відіслали, ні?

«Ну, хтось же мав це зробити».

— З сером Райманом трапилося нещастя?

— Його повісили разом з усім загоном,— сказав Волдер Ріверз.— Беззаконники зловили їх за два льє від Білоринку.

— Дондаріон?

— Чи він, чи Торос, чи та жінка — Твердосерда.

Джеймі спохмурнів. Райман Фрей — дурень, боягуз і пияк, навряд чи за ним хтось заплаче, а тим паче його рідні Фреї. Якщо судити з Едвінових сухих очей, навіть власні сини не тужитимуть за ним довго. «Та все одно... щось беззаконники знахабніли, коли вже вішають спадкоємця лорда Волдера за день їзди від Близнючок».

— Скільки з сером Райманом було людей? — запитав Джеймі.

— Три лицарі й дюжина солдатів,— мовив Ріверз.— Беззаконники наче знали, що він вертатиметься в Близнючки, і то з невеликим супроводом.

В Едвіна аж губи сіпнулися.

— Закладаюся, що до цього доклав руку мій братець. Він дав беззаконникам утекти, коли вони повісили Мерета з Пітиром, і тепер зрозуміло чому. Після батькової смерті тільки я відділяю Чорного Волдера від Близнючок.

— У тебе нема доказів,— сказав Волдер Ріверз.

— А мені й не потрібні докази. Я добре знаю брата.

— Твій брат — у Стражморі,— наполягав Ріверз.— Звідки йому було знати, що сер Райман вертатиметься в Близнючки?

— Хтось йому повідомив,— гірко мовив Едвін.— Можеш не сумніватися: він у нашому таборі точно має шпигунів.

«А ти маєш своїх у Стражморі». Джеймі знав, що Едвін і Чорний Волдер ворогують давно, однак йому один біс, хто з них стане лордом Переправи після діда.

— Даруйте, що завадив вам тужити,— сухо мовив Джеймі,— але треба ще деякі справи залагодити. Коли повернетесь в Близнючки, прошу, повідомте лорду Волдеру, що король Томен забирає всіх бранців, яких ви захопили на Червоному весіллі.

— Це дуже цінні бранці, сер,— нахмурився сер Волдер.

— Його світлість не забирав би їх, якби вони були нічого не варті. Фрей і Ріверз обмінялися поглядами.

— Мілорд-дідусь,— сказав Едвін,— очікує на компенсацію за полонених.

«Отримає її, коли в мене нова рука відросте»,— подумав Джеймі.

— Ми всі маємо якісь очікування,— лагідно мовив він.— Скажіть-но, сер Рейнальд Вестерлінг є серед полонених?

— Лицар черепашок? — пирхнув Едвін.— Годує рибу на дні Зеленого Зубця.

— Він у дворі був, коли наші виїхали, щоб присмирити деривовка, — пояснив Волдер Ріверз.— Вейлен забрав у нього меча, і Вестерлінг його покірливо віддав, та коли арбалетники почали нашпиговувати стрілами того вовка, вихопив у Вейлена барду й визволив чудовисько з сітки, яку на нього перед тим накинули. Вейлен казав, Вестерлінгу одна стріла поцілила в плече, а друга в живіт, але він спромігся дістатися хідника на мурі й кинутися в річку.

— На сходах за ним кривавий слід тягнувся,— сказав Едвін.

— А тіло ви знайшли? — запитав Джеймі.

— Та ми тисячу тіл знайшли. Тільки по кількох днях у річці всі вони стають дуже схожі.

— Те саме кажуть і про повішеників,— мовив Джеймі й поїхав геть.

На ранок від табору Фреїв лишилися хіба мухи, кінські кізяки й покинута шибениця, яку сер Райман встановив на березі Ріннекрута. Кузен Давен хотів знати, що робити з нею, та й з усім облоговим обладнанням — з таранами, турами, баштами й метавками. Давен пропонував відвезти все до Крукодерева і використати там. Джеймі велів усе спалити, і почати з шибениці.

— З лордом Тайтосом я справу вирішу сам. Облогових башт не знадобиться.

Давен посміхнувся в густу бороду.

— Двобій, брате? Не дуже справедливо. Тайтос — сивий старигань уже.

«Сивий старигань з двома руками».

Увечері вони з сером Іліном тренувалися три години. Цей вечір був одним з найкращих. Якби все було по правді, Пейн убив би Джеймі всього двічі. Зазвичай він «помирав» півдюжини разів, а іноді й більше.

— Ще так рік потренуюся — і досягну рівня Пека,— мовив Джеймі, а сер Ілін поклацав ротом, що в нього означало сміх.— Ходімо вип'ємо ще трохи доброго червоного вина Гостера Таллі.

Вино стало частиною вечірнього ритуалу. З сера Іліна був чудовий товариш по чарці. Ніколи він не перебивав, ніколи не перечив, ніколи

не жалівся й не запобігав, ніколи не розповідав довжелезних безглуздих історій. Тільки пив і слухав.

— Слід було б мені всім друзям язика повтинати,— заговорив Джеймі, наповнюючи кубки,— і родичам теж. Мовчазна Серсі — ото було б мило! Тільки цілуватися без язика погано,— він випив. Вино було темне, солодке й густе. Побігло по стравоходу, зігріваючи.— Навіть не пригадую, коли ми вперше поцілувалися. Спочатку це були невинні цілунки. А далі зовсім не невинні,— допивши вино, він відставив кубок.— Тиріон казав, що повії переважно не цілуються. Упорають тебе до втоми, казав він, але ти так і не дізнаєшся смаку їхніх вуст. Як гадаєте, моя сестра цілувалася з Кетлблеком?

Сер Ілін не відповів.

— Не думаю, що мені можна вбивати власного побратима. Ліпше оскопити його і відіслати на Стіну. Саме так вчинили з Лукамором Любасом. Сер Озмунд, певна річ, оскопленню не зрадіє. Та й не слід забувати про його братів. Брати бувають вельми небезпечні. Коли Ейгон Негідник стратив сера Теренса Тойна за те, що той переспав з його наложницею, Тойнові брати все можливе зробили, щоб його вбити. Всього можливого виявилось недосить (а це вже заслуга Лицаря-Дракона), але вони щиро намагалися. Так записано в Білій книзі. Все записано, тільки не сказано, що робити з Серсі.

Сер Ілін черкнув пальцем по шиї.

— Ні,— озвався Джеймі.— Томен уже втратив брата, втратив чоловіка, якого вважав батьком. Якби я вбив його матір, він би мене зненавидів... а та його мила дружинонька обов'язково знайшла би спосіб обернути цю ненависть на користь Небосаду.

На уста сера Іліна набігла посмішка, яка Джеймі не сподобалася. «Бридка посмішка. Бридка душа».

— Щось ви забагато балакаєте,— сказав він.

Наступного дня сер Дермот Доцелісівський повернувся в замок з порожніми руками. Коли його запитали, що він бачив, він тільки й відповів:

— Вовків. Сотні клятих сіроманців.

Він двох чатовий втратив: вовки поночі напали й загризли їх.

— Вояки були озброєні, в кольчугах і дубленій шкірі, а ці звірюки взагалі їх не боялися! Джейт перед смертю сказав, що на чолі зграї була велетенська вовчиця. Якщо йому вірити — деривовчиця. Вовки й

поміж конов'язь забігли. Два кляті виродки мого улюбленого гнідка зарізали.

— Кільце багать докруз табору могло їх відлякати,— сказав Джеймі, й тут йому подумалося: а не могла ота деривовчиця сера Дермота виявитися тою самою, що покалічила Джофрі неподалік роздоріжжя?

Однак вовки чи не вовки, а сер Дермот, перемінивши коней і взявши побільше людей, наступного ранку знову виїхав на пошуки Бриндена Таллі. А по обіді лорди Тризуба з'явилися до Джеймі з проханням відпустити їх додому. Джеймі дозвіл дав. Лорд Пайпер також хотів дізнатися долю свого сина Марка.

— Всіх полонених можна буде викупити,— пообіцяв Джеймі. Річкові лорди рушили на вихід, а лорд Карил Ванс затримався.

— Лорде Джеймі, вам слід поїхати у Крукодерево. Поки під брамою сидить Джонос, Тайтос ніколи не здасться, але перед вами, я певен, прихилить коліно.

Джеймі подякував йому за пораду.

Наступним поїхав Дужий Вепр. Хотів повернутися в Дарі, щоб, як і обіцяв, боротися з розбійниками.

— Ми перетнули половину клятого королівства — і заради чого? Щоб ви примусили Едмура Таллі штанці обмочити? Слави цим не здобудеш. Моя душа вимагає бою. Хочу піймати Гончака, Джеймі. Або його, або лорда Прикордоння.

— Гончак ваш, якщо піймаєте,— сказав Джеймі,— але Берика Дондаріона слід брати живим і везти на Королівський Причал. Він має померти на очах тисяч людей, бо в іншому разі надовго мертвим він не залишиться.

Дужий Вепр побурчав, але зрештою погодився. На другий день він поїхав разом зі своїм зброєносцем і кіннотою, узявши ще й Безбородого Джона Бетлі, який вирішив ліпше їхати полювати на беззаконників, ніж повертатися до дружини, що уславилася своєю потворністю. Кажали навіть, що в неї є борідка, якої не зміг відростити сам Бетлі.

Ще слід було попрацювати з залогою. Всі солдати до ноги присягалися, що гадки не мали ані про плани сера Бриндена, ані куди він міг податися.

— Брешуть,— наполягав Емон Фрей, але Джеймі так не думав.

— Якщо ні з ким планами не ділитися, ніхто й не зрадить,— зауважив він. Леді Дженна запропонувала допитати кількох. Він відмовився.— Я дав Едмуру слово: якщо він здасться, залогу не чіпатимуть.

— Вельми шляхетно з твого боку,— мовила тітка,— але тут потрібна сила, а не шляхетність.

«У Едмура запитайте, який я шляхетний,— подумав Джеймі.— Про метавку запитайте». Чомусь йому не вірилося, що мейстри, пишучи історію, порівнюватимуть його з королевичем Еймоном Лицарем-Драконом. А все одно він почувався на диво задоволеним. Все-таки здобута перемога у війні! Драконстон упав, скоро те саме буде і зі Штормокраєм, Джеймі й сумнівів не мав, а Станіс хай сидить собі на Стіні. Північани його не люблять, як не любили й лорди штормових земель. Якщо його не знищить Руз Болтон, то доб'є зима.

А Джеймі тут, у Річкорині, виконав свою роль, так і не піднявши фактично зброї проти Старків чи Таллі. Щойно розшукає Чорнопструга, зможе повернутися на Королівський Причал, де Джеймі й мав би бути. «Моє місце — поряд з королем. Поряд із сином».

Чи схоче Томен знати правду? Вона може коштувати йому престолу. «Кому ти надаси перевагу, хлопче,— батькові чи престолу?» Хотів би Джеймі знати відповідь! Малому дуже подобається прикладати свою печатку до документів. І дуже може статися, що він і не повірить Джеймі. Серсі казатиме, що це неправда. «Люба сестричка-облудниця». Треба знайти спосіб вирвати Томена з її пальців, поки він не перетворився на нового Джофрі. І в той сам час знайти людей в оновлену малу раду. Якщо вдасться відсторонити Серсі, сер Кеван може погодитися стати Томеновим правицею. А як і не погодиться, що ж — у Сімох Королівствах не бракує здібних людей. Ось, наприклад, Форлі Престер а чи Роланд Крейкгол. А якщо знадобиться хтось не з західняків, щоб присмирити Тайрелів, завжди є Матис Рован... ба навіть Пітир Бейліш. Мізинчик — приязний і кмітливий, однак занадто низькородний, щоб можли лорди відчували в ньому загрозу, особливо поки він не має власних вояків. Ідеальний правиця.

Наступного ранку відбув гарнізон Таллі, цілковито роззброєний. По тому як солдати дали священну обітницю не здійснювати ніколи зброї

проти лорда Емона чи дому Ланістерів, усім дозволили взяти з собою харчів на три дні, а з одягу те, що на собі.

— Якщо пощастить, може, один з десятих і стримає обітницю,— зауважила леді Дженна.

— От і добре. Дев'ятеро — краще, ніж десятеро. Раптом саме цей десятий мене і вбив би?

— Решта дев'ятеро здатні тебе вбити незгірше.

— Все ліпше, ніж померти в ліжку.

«Чи у виходку».

Однак двоє людей не захотіли їхати з рештою. Сер Дезмонд Грелл, літній військовий інструктор лорда Гостера, вирішив убратися в чорне. Те саме зробив і сер Робін Райгер, капітан замкової варти Річкорину.

— Цей замок був моєю домівкою сорок років,— сказав Грелл.— Кажете, я вільний іти, куди забажаю, але ж куди мені податися? Я вже застарий і затовстий, щоб стати лицарем-бурлакою. А на Стіні новим людям завжди раді.

— Як зволите,— озвався Джеймі, хоч це було страшенно прикро.

Він дозволив їм поїхати озброєними і в обладунках, ще й надав дюжину вояків Грегора Клігана супроводжувати їх двох до Дівоставу. Командування супроводом передав Рафорду на прізвисько Солоденький.

— Глядіть, щоб полонені доїхали до Дівоставу неушкоджені,— попередив він,— бо як щось станеться, то вам дитячою забавкою видасться те, що сер Грегор зробив з Цапом.

Спливло ще кілька днів. Лорд Емон зібрав у дворі всю челядь Річкорину — людей і лорда Едмура, і своїх — і близько трьох годин втовкмачував їм, чого очікує від них тепер він, новий лорд і господар. Час до часу він махав своїм пергаментом, а конюші, служниці й ковалі мовчки похмуро слухали, стоячи під дрібним дощиком.

Слухав і співець — той, якого Джеймі забрав у сера Раймана Фрея. Джеймі побачив його на порозі відчинених дверей, на сухому.

— З його милості співець би вийшов,— сказав чоловік.— Промова довша за маршові пісні, а він ще ані разу, здається, подиху не переводив.

Джеймі не стримав сміху.

— Лорду Емону і дихати не треба, поки він жує. Складете про це пісню?

— Жартівливу. Назву її «Балачка з пстругом».

— Тільки у присутності тітки моєї не співайте її.

Джеймі раніше й не звертав уваги на чоловіка. Він був дрібненьким, вбраним у потерті зелені бриджі й пошарпану світло-зелену сорочку, всю в шкіряних латках. Ніс мав довгий і гострий, а усмішку — широку й вільну. Каштанове волосся, нечесане й немите, спадало на комір. «Йому щонайменше п'ятдесят,— подумав Джеймі,— співець-бурлака, добре побитий життям».

— Коли ми познайомилися, хіба ви були не в челяді сера Раймана? — запитав він.

— Лише два тижні.

— Я гадав, ви з Фреями поїдете.

— Цей,— він указав на лорда Емона,— теж Фрей, а замок — гарне й затишне місце, щоб перебути зиму. Усміхнений Уот поїхав з сером Форлі, а я постараюся посісти його місце. В Уота високий і солодкий голос, куди мені з ним тягатися, зате я знаю вдвічі більше сороміцьких пісеньок... Перепрошую, мілорде.

— Вам, думаю, легко вдасться порозумітися з моєю тіткою,— сказав Джеймі.— Якщо хочете тут зимувати, ваш спів має сподобатися леді Дженні. Вона тут головна.

— Не ви?

— Моє місце — поряд з королем. Тут я надовго не затримаюся.

— Прикро це чути, мілорде. Я знаю пісні, кращі за «У Кастамері дощ». Міг би вам заспівати... всяке різне.

— Іншим разом,— мовив Джеймі.— Як вас звати?

— Том Семиструмець, з ласки мілорда,— співець скинув капелюха.— Але зазвичай мене кличуть Томом Сімкою.

— Гарно співайте, Томе Сімка.

Уночі йому наснилося, що він у Великому септі Бейлора — досі стоїть на чатах над батьковим тілом. У септі було тихо й темно, аж тут із мороку з'явилася жінка, підійшла повільно до п'єдесталу. «Сестро?» — мовив Джеймі.

Однак то була не Серсі. Вся в сірому, як німотна сестра. Каптур і вуаль ховали обличчя, але в зелених озерах очей танцювало полум'я свічок. «Сестро,— мовив Джеймі,— чого тобі треба?» Останнє слово луною полетіло септом: *треба-ба-ба-ба-ба...*

«Я тобі не сестра, Джеймі,— вона, здійнявши м'яку білу руку, скинула з голови каптур.— Чи ти мене забув?»

Як можна забути того, кого не знав? І тут Джеймі перехопило подих. Він таки знав її, проте було це так давно...

«А лорда-батька ти так само забудеш? Та й чи колись ти знав його по-справжньому...» Очі зелені, волосся — золота канитель. Скільки років — і не сказати. Може бути і п'ятнадцять, подумав Джеймі, і п'ятдесят. Вона піднялася сходами, стала біля п'єдесталу. «Він не терпів, коли з нього сміялися. Ненавидів це понад усе».

«Хто ти?» — Джеймі хотів, щоб вона сама сказала.

«Питання в тому, хто ти».

«Це сон».

«Справді? — вона сумно посміхнулася.— Порахуй свої долоні, дитинко».

Одна. Одна долоня, яка міцно стискає руків'я меча. Лише одна. «Уві сні в мене завжди дві долоні». Здійнявши праву руку, він недомислено втупився в огидний кикоть.

«Усім нам сниться те, чого нам не отримати. Тайвіну снилося, що син його стане видатним лицарем, а донька — королевою. Снилось, що вони будуть сильні, сміливі, вродливі й ніхто ніколи з них не посміється».

«Я — лицар,— мовив Джеймі,— а Серсі — королева».

По щоці їй покотилася сльоза. Знову накинувши каптур, жінка відвернулася. Джеймі гукнув її, але вона вже рушила геть, і спідниці, торкаючись підлоги, зашепотіли коліскову. Не кидай мене, хотілося крикнути Джеймі, але ж вона вже давно їх усіх покинула.

Прокинувся він у темряві, весь тремтячи. В кімнаті стояв крижаний холод. Джеймі обрубком робочої руки відкинув покривало. Вогонь у коминку згас, бачив Джеймі, а вікно відчинило вітром. Перетнувши темну кімнату, він спробував намацати віконниці, але під вікном нога стала на мокре. Джеймі, сахнувшись, позадкував. Перша думка була: кров, але ж кров не може бути такою холодною!

У вікно залітав сніг.

Замість зачинити віконниці, Джеймі розчахнув їх ширше. Двір унизу був застелений тоненьким білим покривалом, яке просто на очах товстішало. Зубці на мурах стояли в білосніжних шапках. Сніжинки

падали беззвучно, кількоро залетіло у вікно й розтануло у Джеймі на обличчі. Видно було, що з рота виривається пара.

Сніг у Річкорині! Якщо вже сніг падає тут, він може випасти і в Ланіспорту, і на Королівському Причалі. «Зима марширує на південь, а засіки переважно порожні». Врожай, що ще лишився на полях, уже приречений. Не вдасться більше нічого ні посіяти, ні зібрати. «Що ж робитиме батько, щоб нагодувати королівство?» — подумав Джеймі — і тут пригадав, що Тайвіна Ланістера більше немає.

На ранок снігу нападало вже по кісточки, а в богопралісі — ще більше: попід деревами понамітало цілі кучугури. Зброєносці, конюші й високородні пажі під цими холодними білими чарами перекинулися на дітлахів, по всіх дворах і на всіх мурах затіявши війну сніжок. До Джеймі долинав їхній сміх. Колись, дуже давно, він і сам би долучився до них: ліпив сніжки, щоб метнути в Тиріона, коли той дибатиме мимо, або тихенько вкинути за комір Серсі. «Тільки щоб гарну сніжку зліпити, потрібно дві руки».

У двері тихенько постукали.

— Глянь-но, хто це, Пеку.

Це був старий мейстер Річкорину: зморшкуватою рукою він стискав листа.

— Дайте здогадаюся,— мовив Джеймі,— з Цитаделі прилетів білий крук. Зима прийшла.

— Ні, мілорде. Прилетів птах з Королівського Причалу. Я взяв на себе сміливість... я не знав...— він простягнув листа.

Джеймі прочитав його на підвіконні, купаючись у світлі холодного білого ранку. Кайбернові слова були скупі та конкретні, слова Серсі — палкі й поривні. «Негайно приїзди. Допоможи мені. Врятуй мене. Зараз ти мені потрібен як ніколи. Люблю тебе. Люблю тебе. Люблю тебе. Негайно приїзди».

Вайман очікувально затримався біля дверей, і Пек, відчував Джеймі, теж спостерігає за ним.

— Мілорд воліє відповісти? — запитав мейстер по довгій паузі. На листа приземлилася сніжинка. Почала танути, й чорнило розпливлося. Джеймі туго — наскільки це можливо однією рукою — згорнув пергамент і віддав його Пекові.

— Ні,— відповів він.— Спали це.

Семвел

Найнебезпечнішою виявилася остання частина подорожі. В Редвинській протоці повно було довгих лодій, як і попереджали в Тайроші. Оскільки головні сили Арборського флоту лишилися далеко на заході Вестеросу, залізні пограбували Ріямпорт і захопили Виноградів та Морезіркову затоку, щоб звідти нападати на кораблі, що пливають у Старгород.

Тричі спостерігач на марсі бачив лодії. Дві, щоправда, були далеченько позаду, і «Цинамоновий вітер» швидко від них відірвався. Третя з'явилася перед сонячним заходом, відрізаючи корабель від Шепітної протоки. Побачивши, як здіймаються й опускаються її весла, збиваючи мідні води на біле шумовиння, Коджа Мо послала на надбудову стрільців з великими луками зі златосерця, які стріляли далі та влучніше, ніж навіть дорнський тис. Дочекалася, доки лодії наблизяться на двісті ярдів, а тоді дала команду стріляти. Сем вистрілив разом з усіма, і йому навіть здалося, що його стріла долетіла до корабля. Одного залпу виявилось досить. Лодія повернула на південь у пошуках сумирнішої здобичі.

Коли запливли у Шепітну протоку, опускалися глибокі сині сутінки. Жиллі стояла на носі корабля з малюком на руках, роздивляючись замок на скелях.

— Тривежжя, — пояснив їй Сем, — престол дому Костейнів.

У вікнах миготіло світло смолоскипів, і замок видавався чарівною сільветкою на тлі вечірньої зорі, але Сем дивився на нього з сумом. Мандрівка добігала кінця.

— Який високий! — зронила Жиллі.

— Ти ще Високої Вежі не бачила!

Даллин малюк заплакав. Жиллі, розхриставши сорочку, дала хлопчику цицьку. Годуючи його, дівчина всміхалася й гладила м'якеньке каштанове волоссячко. «А вона цього малюка полюбила не менше, ніж любила власного, якого довелося залишити»,— збагнув Сем. Він сподівався, боги будуть милостиві до обох діток.

Залізні проникли навіть у внутрішні води Шепітної протоки. Зранку, коли «Цинамоновий вітер» продовжив шлях у Старгород, корабель почав натикатися на трупи, які пливли до моря. Деякі тіла обсіло вороння, яке злітало в повітря й зачинало голосно нарікати, коли лебідка зачіпали їхні спотворені й набряклі «плоти». На берегах показалися почорнілі поля й попалені села, а на відмілинах сиділи потрощені кораблі. Найчастіше траплялися купецькі судна й рибальські човни, але виднілися й покинуті лодії, а ще два побиті великі дромони. Один згорів до самої ватерлінії, а в другого на боці зяяла зазублена діра, куди поцілив таран.

— Бій тут,— сказав Зондо.— Нещодавно.

— Який божевільний чинить нальоти так близько від Старгорода?

Зондо вказав на півзатоплену лодію на міліні. З корми звисали залишки прапора, почорнілого від диму й подертого. Герба такого Сем ще ніколи не бачив: червоне око з чорною зіницею під чорною залізною короною, яку тримали два круки.

— Чий це прапор? — запитав Сем. Зондо тільки плечима знизав.

Наступний день видався туманний і холодний. «Цинамоновий вітер» повільно пропливав чергове сплюндроване рибальське селище, і тут з туману висковзнула бойова галера, повільно наближаючись на веслах. «Мисливиця» — було написано на її боці, зразу на носовою фігурою — стрункою дівою в листяному вбранні, яка замахувалася списом. А за мить обабіч неї з'явилися дві менші галери, мов два хорти, що насідають на п'яти господарю. На щастя, на щоглах маяло по два прапори: олень і лев короля Томена, а нижче — східчаста біла вежа Старгорода у вогняному вінці.

Капітан «Мисливиці» виявився рослявим чолов'ягою у димчастому плащі, облямованому червоним атласним полум'ям. Порівнявшись із «Цинамоновим вітром», галера осушила весла, й капітан крикнув, що сходить на борт торгового судна. Поки арбалетники на галері й лучники Коджі Мо роздивлялися одні одних, розділені вузькою смужкою води, він зійшов на борт у супроводі

півдужини лицарів, кивнув Кугуру Мо й захотів оглянути трюми. Батько з донькою коротко порадилися й дали дозвіл.

— Перепрошую,— вибачився капітан, закінчивши перевірку.— Мені страшенно прикро так поводитися з чесними людьми, та ліпше вже так, ніж пропустити залізних у Старгород. Буквально два тижні тому хтось із цих клятих виродків захопив у протоці тайрського купця. Команду вбили, перевдяглися в їхній одяг, а потім знайденою там-таки фарбою розфарбували собі вуса й бороди в півсотні кольорів. Запливши в місто, вони збиралися підпалити порт і, поки ми гаситимемо вогонь, зсередини відчинити браму. Могло б і спрацювати, але вони зіштовхнулися з «Леді з вежі», а в її веслярського зверхника жінка — тайросянка. Побачивши зелені й фіолетові бороди, він привітався по-тайрському, проте йому ніхто не зміг відповісти.

— Вони ж не збиралися напасти на Старгород? — приголомшено вигукнув Сем.

Капітан «Мисливиці» кинув на нього цікавий погляд.

— Це не прості грабіжники. Залізні завжди чинили промисел, коли й де змога. Зненацька насакаували з моря, хапали кабзу і красунь — і відпливали геть, але зазвичай то було одна-дві лодії, щонайбільше півдужини. А тепер на нас нападають сотні їхніх кораблів, припливаючи зі Щитових островів і зі скель довкруг Арбору. Вони вже захопили риф Камінного Краба, острів Поросят і Русалчин Палац, а ще вони загніздилися на скелі Кінське Копито й у Байстрічій Колисці. Без флоту лорда Редвина нам бракує кораблів, щоб вступити з ними в бій.

— А що робить лорд Гайтавер? — випалив Сем.— Батько завжди казав, що він заможний, як Ланістери, й може зібрати втричі більше мечників, ніж будь-хто з прапороносців Небосаду.

— Ба й більше, якщо вимете під мітлу,— сказав капітан,— але мечники не поборють залізних, хіба що як навчаться по воді ходити.

— Висока Вежа мусить щось робити.

— Певна річ. Лорд Лейтон зачинився з Причинною Панною у себе на вежі та штудіює чаклунські книги. Може, з глибин морських військо виведе. А може, не виведе. Бейлор будує галери, Гантор охороняє затоку, Гарт тренує новобранців, а Гамфрі поплив у Ліс наймати перекупний флот. Якщо йому вдасться вичавити зі своєї лярви-сестрички нормальну армаду, ми зможемо почати платити залізним

їхньою ж монетою. А поки що здатні лише захищати протоку й чекати, поки ця сучка-королева на Королівському Причалі нарешті спустить лорда Пакстера з ланцюга.

Гіркота, з якою капітан промовив останні слова, вразила Сема не менше, ніж їхній зміст. «Якщо Королівський Причал втратить Старгород і Арбор, все королівство розвалиться»,— подумав він, проводжаючи очима «Мисливицю» та її супровід.

Він замислився, чи Сурмосхил ще в безпеці. Землі Тарлі лежать у глибині суходолу, у порослих лісами передгір'ях, за сто льє на північний схід від Старгорода й далеко від будь-якого узбережжя. До них не повинні дістатися залізні на свої лодіях, попри те що батько воює у приріччі й замок захищений погано. Однак Юний Вовк, понад усякий сумнів, так само думав і про Вічнозим, аж поки Теон Перекинчик не подолав його мури. Сем навіть думати не міг, що віз Жиллі з немовлям у таку далечінь, сподіваючись захистити від усіх кривд, а тут кине у вир війни.

Решту подорожі він поборював свої сумніви, не знаючи, що діяти. Мабуть, можна забрати Жиллі з собою у Старгород. Мури міста набагато міцніші, ніж мури батькового замку, і їх захищає тисяча вояків, а не та жменька, яку лорд Рендил залишив у Сурмосхилі, вирушаючи в Небосад на виклик свого сюзерена. Але якщо так, доведеться десь заховати Жиллі: Цитадель не дозволяє новакам мати жінок чи коханок, принаймні відкрито. «Крім того, якщо я надовго зостануся з Жиллі, чи знайду потім у собі сили взагалі з нею розлучитися?» Він мусить або порвати з нею, або дезертирувати. «Я ж дав обітницю,— нагадав собі Сем.— Якщо дезертирую, мені голову відрубують, і як це допоможе Жиллі?»

Сем поміркував, чи не попросити Коджу Мо і її батька забрати дівчину на Літні острови. Однак це теж ризиковано. Коли «Динамоновий вітер» впливе зі Старгорода, йому доведеться знову перетинати Редвинську протоку, й цього разу може пощастити менше. А що як вітру не буде, і корабель з Літніх островів потрапить у штиль? Якщо чутки правдиві, то хтось забере собі Жиллі як невільницю чи соляну дружину, а дитину, швидше за все, просто викинуть у море, щоб не заважала.

«Ні, все-таки Сурмосхил,— зрештою вирішив Сем.— Щойно допливемо у Старгород, винайму фургон з кіньми і сам її туди

доправлю». Так він особисто зможе пересвідчитися, в якому стані замок і залага, і як щось побачить чи почує таке, що йому не сподобається, він просто розвернеться й забере Жиллі назад у Старгород.

У Старгород припливли холодного вогкого ранку, коли над містом висів такий густий туман, що виднівся тільки сигнальний вогонь на Високій Вежі. Затоку перегороджував бон, який з'єднував дві дюжини гнилих блокшивів. Позаду вишикувалися бойові кораблі, підкріплені трьома великими дромонами і височенним чотирипалубним флагманом під назвою «Слава Старгорода», що належав лорду Гайтаверу. Знову «Цинамоновому вітру» довелося пройти перевірку. Цього разу на палубу зійшов син лорда Лейтона Гантор у сріблотканому плащі й сірій емальованій кольчужі-лусці. Сер Гантор кілька років навчався в Цитаделі й знав літню мову, тож вони з Кугуру Мо усамітнилися в капітанській каюті для приватної наради.

Сем скористався вільним часом, щоб поділитися своїми планами з Жиллі.

— Спершу поїдемо в Цитадель, щоб передати Джонові листи й розповісти про смерть мейстра Еймона. Сподіваюся, архімейстри пошлють по його тіло мари. А тоді я винайму коней і фургон, щоб відвезти тебе до моєї мами у Сурмосхил. Я повернуся по тебе, щойно зможу, хоча, можливо, це буде аж завтра.

— Завтра,— повторила вона й поцілувала його на доріжку.

За деякий час повернувся сер Гантор і дав команду відчинити ланцюг і пропустити «Цинамоновий вітер» через бон у порт. Поки лебідка швартувалася, Сем приєднався біля сходнів до Коджі Мо і трьох її лучників, причому мешканці Літніх островів пишно вбралися в плащі з пір'я, які носили тільки на березі. Поряд з ними Сем у своєму мішкуватому чорному костюмі, побляклому плащі й білих від солі чоботах почувався обшарпанцем.

— Скільки ви стоятимете в порту?

— Два дні, десять днів — хтозна! Поки не звільнимо трюми й не заповнимо знову,— широко всміхнулася Коджа.— Батькові теж треба навідатися до сірих мейстрів. Деякі книжки спродати.

— А можна Жиллі побуде на борту до мого повернення?

— Жиллі може лишалися, скільки схоче. Вона ж не жере стільки, як деякі,— вона тицьнула Сема пальцем у живіт.

— Я вже не такий грубий, як був,— почав захищатися Сем. Схуднути йому допомогла мандрівка на південь. Всі ці нескінченні чати, а з їжі — тільки фрукти й риба. Мешканці Літніх островів обожають фрукти й рибу.

Сем зійшов на сходні після лучників, але на березі вони розійшлися кожен своїм шляхом. Сем сподівався, що ще не забуде дороги в Цитадель. Старгород — це лабіринт, а Семові нема коли в ньому губитися.

День стояв вогкий, тож бруківка під ногами була мокра та слизька, а провулки окутані туманом і таємницями. Сем старався їх уникати, триматися річкового гостинцю, який тягнувся уздовж річища Медовинної в саме серце старого міста. Приємно було відчувати замість хиткої палуби під ногами тверду землю, але все одно йти було важко. Сем відчував на собі погляди: люди визирали з балконів і вікон, підглядали з темних дверних прорізів. На «Цинамоновому вітрі» він знав усіх в обличчя. А тут, куди не поверни, всюди незнайомці. Та ще гірше ставало, коли він уявляв, що зараз наскочить на когось знайомого. Лорда Рендила Тарлі в Старгороді добре знали, але зовсім не любили. Сем не відав, що буде гірше: як його впізнає хтось із батькових ворогів чи з його друзів. Натягнувши на голову каптур, він прискорив ходу.

Браму на вході в Цитадель чатували два височенні зелені сфінкси: лев'яче тіло, орлині крила, зміїні хвости. Голови були людські: в одного чоловіча, а в другого жіноча. Попід брамою розташувався Осередок писарів, куди приходили містяни в пошуках новака, який складе їм заповіт чи прочитає листа. У відкритих кабінках сиділо півдюжини знудьгованих писарів, чекаючи клієнтів. В інших кабінках торгували книжками. Сем зупинився біля однієї, де продавали карти, й переглянув накреслену від руки схему Цитаделі, щоб визначити найкоротший шлях до Двору сенешаля.

Біля статуї короля Дейрона Першого, який сидів на високому кам'яному коні, здійнявши меч у напрямку Дорну, дорога роздвоїлася. На голові Юного Дракона сидів мартин, а ще двоє — на клинку. Сем пішов лівим відгалуженням, яке бігло вздовж ріки. У Плачливому порту двоє підмайстрів допомагали якомусь старому сісти в байдак, який доправляв на Крилавий острів неподалік. За старим у байдак сіла і юна матір з писклявим немовлям на руках, ненабагато старшим за

малюка Жиллі. Під причалом бродив на мілині малий кухарчук, ловлячи жаб. Повз Сема пробігла вервечка рожевощоких новаків, поспішаючи у септир. «Мені сюди слід було приїздити, коли я був їхнього віку,— подумав Сем.— Якби я втік і прибрав інше ім'я, міг би розчинитися серед інших новаків. А батько міг би вдати, що Дикон — єдиний у нього син. Не думаю, що він мене взагалі шукав би, хіба що якби я втік на мулі. Тоді б він точно за мною погнався — заради мула».

Перед Двором сенешаля ректори забивали старшого новака в колодки.

— Цупив харчі на кухні,— пояснював один з них іншим новакам, які чекали, щоб закидати ув'язненого гнилими овочами. Всі вони цікавими очима провели Сема, за спиною якого, немов вітрило, надимався чорний плащ.

За дверима виявилася довга зала з кам'яною підлогою й високими арочними вікнами. В дальньому кінці на помості сидів вузьколиций чоловік, шкрябаючи пером у товстій книзі. Хоча вбраний чоловік був у мейстерську мантію, ланцюга на шиї він не мав. Сем прокашлявся.

— Доброго дня.

Чоловік звів очі — і йому зовсім не сподобалося побачене.

— Новаком пахне.

— Сподіваюся ним стати,— Сем витягнув листи, які передав йому Джон Сноу.— Я зі Стіни, ми пливли разом з мейстром Еймоном, але він помер у дорозі. Прошу дозволу поговорити з сенешалем...

— Як тебе звати?

— Семвел. Семвел Тарлі.

Чоловік записав ім'я у свою книгу й махнув пером на лавку під стіною.

— Сідай. Тебе покличуть.

Сем присів на лавку.

Люди заходили і виходили. Приносили повідомлення і йшли геть. Когось після розмови з чоловіком на помості відсилали на гвинтові сходи, що починалися за дверима позаду помосту. Хтось приєднувався до Сема на лавці, чекаючи виклику. Дехто з тих, кого вже встигли викликати, прийшов пізніше за Сема, він був цього майже певен. Так трапилося п'ять чи шість разів, і Сем не витримав: підвівся й знову перетнув кімнату.

— Скільки ще мені чекати?

— Сенешаль — важлива персона.
— Я приплив сюди з самої Стіни.
— Тоді тобі неважко буде пройти ще трохи,— він махнув пером,
— отуди на лавку, під вікно.

Сем повернувся на лавку. Минула ще година. Люди заходили, перемовлялися з чоловіком на помості, хвильку чекали — і їх проводжали, куди треба. За весь цей час заворітник навіть не глянув на нього. День розвиднювався, туман надворі танув, і крізь вікно почало падати бліде сонячне світло. Сем роздивлявся, як у цьому світлі танцюють порошинки. Позіхнув раз, другий. Почав колупати тріснуту водянку на долоні, потім відкинув голову й заплющив очі.

Мабуть, задрімав. Коли отямився, чоловік на помості викликав його. Сем скочив на ноги, але знову сів, зрозумівши, що це не його ім'я.

— Тобі слід тихенько підсунути Лоркасу пенні, бо ще три дні тут сидітимеш,— озвався позаду голос.— А що привело Нічну варту в Цитадель?

Говорив стрункий, ставний і вродливий юнак, вдягнений в бриджі з оленячої шкіри й зручний зелений бригантинний панцир із залізними заклепками. Шкіра в нього була кольору світлого елю, а кучма густих чорних кучерів мисиком прорізала чоло понад великими чорними очима.

— Лорд-командувач відновлює покинуті замки,— пояснив Сем.— Нам потрібні мейстри, щоб займатися круками... пенні, кажеш?

— Пенні буде досить. За срібного оленя Лоркас на плечах тебе віднесе просто нагору до сенешаля. Він п'ятдесят років проходив у новаках. Ненавидить новаків, особливо шляхетного роду.

— А як він взнав, що я — шляхетного роду?

— Так само, як ти знаєш, що в мені половина дорнської крові,— промовив юнак з посмішкою, по-дорнському розтягуючи слова.

— А ти новак? — поцікавився Сем, шукаючи пенні.

— Підмейстер. Аллерас, а дехто кличе мене Сфінксом.

Сем аж здригнувся.

— *Сфінкс* — загадка, а не загадник,— випалив він.— Знаєш, що це означає?

— Ні. Це загадка?

— Хотів би я знати! Я — Семвел Тарлі. Сем.

— Приємно познайомитися. І яка справа привела Семвела Тарлі до архімейстра Теобальда?

— А це він сенешаль? — розгублено запитав Сем.— Мейстер Еймон казав, сенешаля звати Норен.

— Вже два роки не він. Щороку ставлять нового. На посаду обирають жеребкуванням з-поміж архімейстрів, більшість із яких вважає це невдячною роботою, яка відриває від справжнього їхнього завдання. Цього року чорний камінець витягнув архімейстер Волгрейв, але він уже відбився глузду, тож Теобальд викликався послужити за нього. Він суворий, але справедливий. А ти сказав — мейстер Еймон?

— Ага.

— Еймон *Таргарієн*?

— Колись. Тепер його називали просто мейстром Еймоном. Він помер дорогою на південь. А звідки ти його знаєш?

— А хто його не знає? Він же не просто найстаріший на світі мейстер був. Він був узагалі найстарішою людиною у Вестеросі, та він більше історичних подій навч бачив, ніж архімейстер Перестан за все життя вивчив. Він міг би чимало розповісти нам про правління і свого батька, і свого дядька. Скільки років йому було?

— Сто два.

— І що він у такому віці робив у морі?

Сем якусь мить поміркував, не знаючи, скільки він може розповідати. «Сфінкс — загадка, а не загадник...» Міг мейстер Еймон мати на увазі цього Сфінкса? Навряд чи.

— Лорд-командувач Сноу відіслав його геть, щоб урятувати йому життя,— нерішуче почав він. Недоладно розповів про короля Станіса й Мелісандру Ашайську, хотів на цьому й зупинитися, але одне тягнуло за собою інше, і зрештою він зловив себе на тому, що вже розповідає про Манса Рейдера і дикунів, про королівську кров і драконів, і не встиг спам'ятатися, як вибовкав геть усе: про блідавців на Кулаці Перших Людей, Чужого на дохлому коні, про вбивство Старого Ведмеда в Крастеровій фортеці, про Жиллі та втечу, про Білодерево й Малого Пола, про Холоднорукого і круків, про те, як Джон став лордом-командувачем, про «Чорного птаха», Дареона і Браавос, про драконів, яких Зондо бачив у Карті, про «Цинамоновий вітер» і про те, що шепотів перед смертю мейстер Еймон. Не виповів лиш таємниць, які присягався зберегти: про Брана Старка і його товаришів та про

немовлят, яких поміняв Джон Сноу.— Єдина надія на Данерис,— підсумував він.— Еймон сказав, що Цитадель має негайно відіслати до неї мейстра й, поки не пізно, забрати її у Вестерос.

Аллерас слухав уважно. Час до часу кліпав, але не сміявся й не перебивав. Коли Сем закінчив, Аллерас легенько диткнувся тонкою брунатною рукою його передпліччя й мовив:

— Законом пенні, Семе. Теобальд і половині не повірять з того, що ти кажеш, але є дехто, хто може й повірити. Підеш зі мною?

— Куди?

— Побалакати з архімейстром.

«Ти маєш усе їм розповісти, Семе,— казав мейстер Еймон.— Архімейстрам».

— Гаразд,— мовив він: повернутися до сенешаля він може й завтра, тепер уже з пенні.— Далеко це?

— Не дуже. На острів Круків.

Щоб дістатися острова Круків, плисти не знадобилося: зі східним берегом він з'єднувався старим дерев'яним підйомним мостом.

— Круковець — найстаріша будівля в Цитаделі,— пояснив Аллерас, коли хлопці переходили понад повільними водами Медовинної.— За Доби героїв там начебто була кріпость піратського ватажка, який грабував кораблі, коли ті спускалися вниз по ріці.

Мури поросли мохом і повзучими лозами, бачив Сем, а замість лучників на зубчастих стінах походжали круки. Уже ніхто й не пам'ятав, коли востаннє піднімався міст.

За мурами замку було вогко й напівтемно. На цілий двір росло старезне віродерево, посаджене ще коли зводилися ці стіни. Різьблений лик на ньому заріс таким самим фіолетовим мохом, як і той, що важкими пасмами звисав з білого віття. Половина гілок уже всохла, однак де-не-де ще шурхотіло червоне листя, й саме там полюбляли сидіти круки. Вони обсіли ціле дерево, та й по всьому двору їх було багато: сиділи у високих арочних вікнах. Вся земля була всіяна їхнім послідом. Коли хлопці перетинали двір, один з круків пролетів просто над головою, а інші закрукали.

— Покої архімейстра Волгрейва — у західній вежі, попід білим гайворонником,— пояснив Аллерас.— Білі й чорні круки не миряться, як Дорн і Прикордоння, тож доводиться тримати їх окремо.

— А мейстер Волгрейв зрозуміє все, що я йому розповідатиму? — поцікавився Сем. — Ти ж казав, що він глузду відбився.

— Йому то гірше, то ліпше, — озвався Аллерас, — але ти йдеш на зустріч не з Волгрейвом.

Він відчинив двері в північну вежу й почав підніматися сходами. Сем незграбно поліз за ним. Згори линуло ляпотіння й туркотіння, а іноді й сердитий крик: круки нарікали, що їх збудили.

Нагорі, попід окутими залізом дубовими дверима, сидів блідий білявий хлопець приблизно Семового віку, правим оком пильно вдивляючись у полум'я свічки. Ліве око ховалося під пасмом попелястого волосся.

— Що хочеш видивитися? — поцікавився Аллерас. — Свою долю? Свою смерть?

Білявець відірвався від свічки, закліпав.

— Голих жінок, — сказав він. — Хто це тут у нас?

— Семвел. Він новак, прийшов до Мага.

— Цитадель уже не та, — поскаржився білявець. — Останнім часом усіх підряд беруть. Чорномазих і дорнян, свинопасів і калік, бовдурів, а тепер ще якогось чорного кита. А я гадав усе життя, що левіафани сірі.

З плеча у хлопця звисала зелено-золота смугаста накидка. Він був дуже вродливий, тільки очі хитрі, а рот чорний.

Сем його впізнав.

— Лео Тайрел, — зронив він. Промовляючи це ім'я вголос, він знову почувався семирічним хлопчиком, готовим напудити в штанці. — Я Сем, зі Сурмосхилу. Син лорда Рендила Тарлі.

— Справді? — Лео ще раз на нього глянув. — Мабуть, що так. А батько твій усім каже, що тебе і серед живих уже немає. Чи просто йому б так хотілося? — вишкірився він. — Ти й досі боягуз?

— Ні, — збрехав Сем. За Джоновим наказом. — Я був за Стіною і брав участь у битвах. Мені дали прізвисько Сем Смертовбивця.

Він гадки не мав, навіщо це бовкнув. Слова самі вихопилися.

Лео розсміявся, але відповісти не встиг: у нього за спиною розчинилися двері.

— Заходь, Смертовбивче, — прогарчав чоловік на порозі. — І ти, Сфінксе. Бігом.

— Семе, — мовив Аллерас, — це архімейстер Марвін.

На бичачій шиї Марвин мав ланцюг з різних металів. Якби не це, він більше нагадував портового горлоріза, ніж мейстра. Голова в нього була завелика, як на його статуру, з квадратним підборіддям, й він повсякчас так нахилив її вперед, наче готовий був одірвати голову комусь іншому. Приземкуватий і корчуватий, він був широкий у плечах і грудях, з круглим і тугим пивним черевцем, що натягувало шнурівку на шкірянці, яку він носив замість мантиї. З вух і ніздрів росло жорстке біле волосся. Брови низько нависали над очима, ніс був зламаний, і то неодноразово, а зуби всі були в червоних плямах від кислоти. Таких величезних долонь, як у цього чоловіка, Сем у житті ще не бачив.

Хлопець завагався, й одна з цих долонь схопила його за руку й затягнула в двері. Кімната виявилася великою і круглою. Кругом валялися книжки й сувої: розкидані на столах і нагороджені на підлозі цілими купами по чотири фути заввишки. Муровані стіни були завішані вишвилюваними гобеленами й пошарпаними картами. У коминку під мідним казанком палахкотів вогонь. З казанка відгонило горілим.

Якщо не рахувати коминка, єдиним джерелом світла була висока чорна свічка в центрі кімнати.

Сяяла свічка занадто яскраво, аж неприємно. Щось було в ній дуже дивне. Полум'я не миготіло — навіть не сіпнулося, коли архімейстер Марвин з такою силою захряснув двері, що з найближчого столу злетіли папери. І кольори у цьому світлі були якимись чудернацькими. Білий яснів, наче перший сніг; жовтий сяяв, мов золото; червоний горів, як полум'я, а тіні здавалися таким чорними, що нагадували діри в інших світах. Сем не міг відірвати від свічки очей. Була вона три фути заввишки, тонка як меч, рельєфна й покручена, блискучо-чорна.

— Це...

— ...обсидіан,— промовив інший присутній у кімнаті — блідий і дебелий юнак з обрешканим обличчям, круглими плечима, м'якими долонями, близько посадженими очима та плямами від їжі на мантиї.

— Називай його драконовим склом,— виправив архімейстер Марвин, на мить задивившись на свічку.— Горить, а не згоряє.

— А що живить полум'я? — поцікавився Сем.

— А що живить драконове полум'я? — Марвин усівся на стілець. — Усі валерійські чари пов'язані були з кров'ю чи вогнем. За допомогою отаких скляних свічок чарівники фрігольду вмели зазирати

за гори, моря й пустелі. Могли проникнути в сон людини й наслати видіння; сидючи перед своїми свічками, розмовляли одне з одним, перебуваючи на різних кінцях світу. Як гадаєш, корисно це, Смертовбивче?

— Відпала би потреба у круках.

— Не після бою,— архімейстер відірвав листок від оберемку кислolistу, закинув у рота й заходився жувати.— Розповідай усе, що розповів нашому дорнському сфінксу. Я й сам багато про це знаю, але деякі подробиці проґавив.

Він був з тих людей, яким не відмовляють. Сем на мить завагався, а тоді переповів свою історію Марвину; слухали і Аллерас, і другий новак.

— Мейстер Еймон вважав, що у пророцтві йдеться про Данерис Таргарієн... про неї, а не про Станіса, чи королевича Рейгара, чи малого королевича, якому голову об стіну розтовкли.

— Народжена серед солі й вогню, під кривавою зорею... Я знаю пророцтво,— Марвин, відвернувшись, сплюнув на підлогу червону слину.— Але я б не дуже в нього вірив. Горган зі Старого Гіса колись писав, що пророцтво — як підступна жінка. Бере твого прутня вустами, ти стогнеш від задоволення і думаєш: як любо, як приємно, як добре... і тут вона стискає гострі зуби, і твої стогони перетворюються на вереск. Ось яка природа пророцтв, пише Горган. Пророцтво тільки кусається,— він ще трохи пожував.— І все ж таки...

Аллерас став поряд із Семом.

— Еймон, якби не був такий слабкий, поплив би до неї. Хотів, щоб до неї послали мейстра: давати їй поради, захищати її і зрештою безпечно привезти додому.

— Справді? — архімейстер Марвин знизав раменами.— Може, й добре, що він помер, так і не потрапивши у Старгород. В іншому разі сірим вівцям, мабуть, довелося б його вбити, хоч старі бідолахи й заламували б свої зморшкуваті руки.

— Вбити? — вражено перепитав Сем.— Але чому?

— Якщо і ти їм почнеш ото таке розповідати, може, і тебе доведеться вбити,— Марвин розтягнув губи в жахливій посмішці: між зубами стікав червоний сік кислolistу.— А хто, як ти гадаєш, останнього разу повбивав усіх драконів? Хоробрі драконовбивці з мечами в руках? — він сплюнув.— У світі, який будує Цитадель, немає

місця чарам, пророцтвам і скляним свічкам, а тим паче драконам. Спитаў-но себе, чому Еймону Таргарієну дозволили змарнувати життя на Стіні, коли він по праву мав би стати архімейстром. У всьому винна кров, що текла в його жилах. Йому не можна було довіряти. Так само як і мені.

— І що ж ви робитимете? — запитав Аллерас Сфінкс.

— Попливу в Невольничу затоку замість Еймона. Лебідка, яка привезла Смертовбивцю, цілком мені підійде. Сірі вівці, певна річ, теж пошлють свою людину на галері, але я — з попутним вітром — маю дістатися туди перший,— Марвін знову поглянув на Сема, спохмурнів.— А ти... тобі слід лишатися й кувати ланцюг. На твоєму місці я би постарався закінчити науку чимшвидше. Скоро ти знадобишся на Стіні.

Далі він обернувся до обрезака новака.

— Підшукай для Смертовбивчі суху келію. Ночуватиме він тут і допомагатиме тобі з круками.

— С-с-стривайте,— затинаючись, мовив Сем,— інші архімейстри... сенешаль... що мені їм казати?

— Кажі, які вони мудрі й добрі. Кажі, що Еймон велів тобі віддатися на їхню волю. Кажі, що ти завжди мріяв про те, що одного дня отримаєш дозвіл вдягнути ланцюг і служити на благо людства, що служіння — найвища честь, що покора — найвища чеснота. Тільки не кажі нічого про пророцтва чи драконів, якщо не хочеш, щоб тобі отрути в кашу підсипали,— Марвін зірвав з гачка біля дверей брудний шкіряний плащ, туго його запнув.— Сфінксе, наглянь за ним.

— Нагляну,— відгукнувся Аллерас, та архімейстер уже пішов. Чути було, як тупотять його чоботи на сходах.

— Куди він? — запитав приголомшений Сем.

— На причал. Маг часу не марнує,— посміхнувся Аллерас.— Мушу де в чому зізнатися. Наша зустріч була не зовсім випадкова, Семе. Це Маг послав мене забрати тебе, поки ти не побалакав з Теобальдом. Він знав, що ти пливеш до нас.

— Звідки?

Аллерас кивнув на скляну свічку.

Сем якусь мить дивився на дивне біле світло, а тоді, кліпнувши, відвернувся. За вікном уже посутеніло.

— У західній вежі є порожня келія якраз попід мою, і сходи з неї ведуть просто в покої Волгрейва,— сказав блідий обрешканий юнак.— Якщо тобі не заважає каркання круків, зможеш насолоджуватися краєвидом на Медовинну. Підходить?

— Мабуть.

Десь же треба спати.

— Я тобі вовняні коци принесу. Поночі кам'яні стіни холодні навіть тут.

— Дякую.

Щось у цьому блідому й м'якотілому юнакові йому не подобалося, але він не хотів видатися нечемним, тож докинув:

— Взагалі-то мене звати не Смертовбивця. Я — Сем. Семвел Тарлі.

— А я — Пейт,— озвався хлопець,— як легендарний свинопас.

Додаток

Королі зі своїми дворами

Королева-регентша

СЕРСІ Перша ЛАНІСТЕР, удовиця короля {Роберта I Баратеона}, королева-вдова, оборонниця держави, леді Кичери Кастерлі й королева-регентша;

— діти королеви Серсі:

— король {ДЖОФРІ I БАРАТЕОН}, отруєний на власному весільному бенкеті, тринадцятирічний хлопець;

— королівна МІРСЕЛЛА, дев'ятирічна дівчинка, годованка князя Дорана Мартела в Сонцеспісі;

— король ТОМЕН I БАРАТЕОН, малолітній король, восьмирічний хлопчик;

— його кошенята: сер ПАЗУР, леді ВУСАНЯ, ЛАПКА;

— брати королеви Серсі:

— сер ДЖЕЙМІ ЛАНІСТЕР на прізвисько Царевбивця, лорд-командувач королівської варти;

— ТИРІОН ЛАНІСТЕР на прізвисько Куць, карлик, звинувачений у царевбивстві та кривогубстві й засуджений за це;

— Тиріонів зброносець ПОДРИК ПЕЙН, дванадцятирічний хлопець;

— дядьки, тітки й інші родичі королеви Серсі:

— сер КЕВАН ЛАНІСТЕР, її дядько;

— сер ЛАНСЕЛЬ, син сера Кевана, її двоюрідний брат, колишній зброносець короля Роберта й коханець Серсі, нещодавно

пожалуваний титулом лорда замку Дарі;

— {ВІЛЛЕМ}, син сера Кевана, убитий у Річкорині;

— МАРТИН, брат-близнюк Віллема, зброєносець;

— ДЖАНЕЙ, донька сера Кевана, трирічна дівчинка;

— леді ДЖЕННА ЛАНІСТЕР, тітка Серсі, одружена з сером Емоном Фреєм;

— сер {КЛЕОС ФРЕЙ}, син Дженни, загинув від рук беззаконників;

— сер ТАЙВІН ФРЕЙ, більше відомий як Тай, син Клеоса;

— БІЛЛЕМ ФРЕЙ, син Клеоса, зброєносець;

— сер ЛАЙОНЕЛ ФРЕЙ, другий син леді Дженни;

— {ТАЙОН ФРЕЙ}, син Дженни, убитий у Річкорині;

— ВОЛДЕР ФРЕЙ на прізвисько Рудий Волдер, наймолодший син леді Дженни, паж у Кичері Кастерлі;

— ТАЙРЕК ЛАНІСТЕР, двоюрідний брат Серсі, син Тайгета, покійного брата її батька;

— леді ЕРМІСАНДА ГЕЙФОРД, Тайрекова малолітня дружина;

— ДЖОЙ ГІЛ, одинадцятирічна дівчинка, дочка-байстрючка Геріона, пропалого безвісти дядька королеви Серсі;

— СЕРЕНА ЛАНІСТЕР, двоюрідна сестра Серсі, донька її покійного дядька Стафорда, брата її матері;

— МАЙРІЕЛЬ ЛАНІСТЕР, двоюрідна сестра Серсі й сестра СЕРЕНИ, донька дядька Стафорда;

— сер ДАВЕН ЛАНІСТЕР, двоюрідний брат Серсі, син Стафорда;

— сер ДАМІОН ЛАНІСТЕР, кузен, одружений з леді Шірою Крейкголом;

— сер ЛЮСІОН ЛАНІСТЕР, їхніх син;

— ЛАНА, їхня дочка, одружена з лордом Антаріо Джастом;

— леді МАРГО, далека родичка, одружена з лордом Тайтусом

Піком;

— мала рада короля Томена:

— лорд {ТАЙВІН ЛАНІСТЕР}, королівський правиця;

— сер ДЖЕЙМІ ЛАНІСТЕР, лорд-командувач королівської

варти;

— сер КЕВАН ЛАНІСТЕР, законодавець;

- ВЕЙРИС, євнук на прізвисько Павук, старший нашіптувач;
- великий мейстер ПАЙСЕЛ, радник і цілитель;
  - лорд МЕЙС ТАЙРЕЛ, лорд МАТИС РОВАН, лорд ПАКСТЕР РЕДВИН, радники;
- Томенова королівська варта:
  - сер ДЖЕЙМІ ЛАНІСТЕР, лорд-командувач;
  - сер МІРИН ТРАНТ;
  - сер БОРОС БЛАУНТ, звільнений і поновлений;
  - сер БАЛОН СВОН;
  - сер ОЗМУНД КЕТЛБЛЕК;
  - сер ЛОРАС ТАЙРЕЛ, Лицар Квітів;
  - сер АРИС ОКГАРТ, з королівною Мірселлою в Дорні;
- двір Серсі на Королівському Причалі:
  - леді ДЖОСЕЛІН СВІФТ, її фрейліна;
  - СЕНЕЛЬ і ДОРКАС, її челядниці й покоївки;
    - ЛАМ, РУДИЙ ЛЕСТЕР, ГОК на прізвисько Копито, КОРОТКОВУХ, ПАКЕНЗ, гвардійці;
  - королева МАРДЖЕРІ з дому Тайрелів, шістнадцятирічна панна, удовиця короля Джофрі I Баратеона й лорда Ренлі Баратеона перед тим;
  - двір Марджері на Королівському Причалі:
    - лорд МЕЙС ТАЙРЕЛ, лорд Небосаду, її батько;
    - леді АЛЕРІ з дому Гайтаверів, її мати;
      - леді ОЛЕННА з дому Редвинів, її бабуся, удова на прізвисько «королева колючок»;
    - близнюки-вартові леді Оленни АРИК і ЕРИК на прізвисько Лівий і Правий, височенні — сім футів — на зріст;
    - сер ГАРЛАН ТАЙРЕЛ на прізвисько Галантний, брат Марджері;
      - його дружина леді ЛІОНЕТТА з дому Фосовеїв;
      - сер ЛОРАС ТАЙРЕЛ, її молодший брат, Лицар Квітів, побратим королівської варти;
    - фрейліни й компаньйони Марджері:
      - її кузини МЕґА, АЛЛА й ЕЛІНОР ТАЙРЕЛ;
      - суджений Елінор АЛІН АМБРОЗ, зброносець;
    - леді АЛІСАННА БУЛВЕР, восьмирічна дівчинка;
    - МЕРЕДИТ (Мері) КРЕЙН;

- НОГО ДИМІТИС, посланець від Залізного банку Браавоса;
- СНОВИДА, королівський паяц і блазень;
- ПЕЙТ, вісім років, хлопчик для биття короля Томена;
  - ОРЛАНД СТАРГОРОДСЬКИЙ, королівський лірник і співець;
- сер МАРК МАЛЕНДОР, який у Битві на Чорноводді втратив свою мавпочку й руку по лікоть;
- ОРАН ВОТЕРЗ, Дрейфмаркський Байстриук;
- лорд АЛЕСАНДЕР СТЕЙДМОН на прізвисько Грошолоуб;
- сер РОНЕТ КОНІНТОН на прізвисько Рудий, лицар Гнізда Грифона;
  - сер ЛАМБЕРТ ТЕРНБЕРІ, сер ДЕРМОТ ДОЩЕЛІСІВСЬКИЙ, сер ТОЛАД ДОВГАНЬ, сер БЕЯРД НОРКРОС, сер БОНІФЕР ГАСТІ на прізвисько Благодестивий, сер ГУГО ВАНС, присяжні лицарі Залізного трону;
  - сер ЛАЙЛ КРЕЙКГОЛ на прізвисько Дужий Вепр, сер АЛІН СТАКСПІР, сер ДЖОН БЕТЛІ на прізвисько Безбородий Джон, сер СТЕФОН СВІФТ, сер ГАМФРІ СВІФТ, присяжні лицарі Кичери Кастерлі;
  - ДЖОСМИН ПЕКЛДОН, зброносець, герой Битви на Чорноводді;
  - ГАРЕТ ПЕЙДЖ і ЛУ ПАЙПЕР, зброносці й заручники;
  - мешканці Королівського Причалу:
    - ВЕРХОВНИЙ СЕПТОН, панотець правовірних, голос Сімох на землі, старий і немічний;
    - септон ТОРБЕРТ, септон РЕЙНАРД, септон ЛЮСІОН, септон ОЛЛІДОР, з найправедніших, слуги Сімох у Великому септі Бейлора;
    - септа МОЕЛЬ, септа АГЛАНТІНА, септа ГЕЛІСЕНТА, септа ЮНЕЛЛА, з найправедніших, служниці Сімох у Великому септі Бейлора;
    - «горобці», найскромніші зі смертних, ревні в своїй побожності;
  - ЧАТАЯ, власниця дорогого борделю;
  - АЛАЯЯ, її дочка;
  - ТАНСІ, МАРІ, дівчата у Чатаї;
  - БРЕЛЛА, служниця, була на службі в леді Санси Старк;

— ТОБО МОТ, майстер-зброяр;
— ГЕЙМІШ ЛІРНИК, літній співець;
— АЛАРИК ЕЙЗЕНСЬКИЙ, мандрований співець здалеку;
— ВОТ, співець, представляється як Блакитний Бард;
— сер ТЕОДАН ВЕЛЗ, побожний лицар, твердий у вірі,
отримав прізвисько сер Теодан Твердий.

На прапорі короля Томена зображено протистояння коронованого оленя Баратеонів, чорного на золотому полі, і лева Ланістерів, золотого на малиновому полі.

Король на стіні

СТАНІС Перший БАРАТЕОН, другий син лорда Стефона Баратеона і леді Касани з дому Естермонтів, лорд Драконстону, самопроголошений король Вестеросу;

— королева СЕЛІЗА з дому Флорентів, його дружина, нині у Східній-варті-на-морі;

— королівна ШІРІН, їхня донька, одинадцятирічна дівчинка;

— КАРТАТИЙ, дурник-блазень Ширін;

— ЕДРИК ШТОРМ, його позашлюбний племінник, син-байстрюк короля Роберта від Деліни Флорент, дванадцятирічний хлопчик, нині перетинає вузьке море на «Шаленому Прендосі»;

— сер ЕНДРЮ ЕСТЕРМОНТ, двоюрідний брат короля Станіса, присяжнюк короля, командир Едрикового супроводу;

— сер ДЖЕРАЛЬД ГАВЕР, ЛУЇС на прізвисько Рибниця, сер ТРИСТОН ТОРГОСХИЛЬСЬКИЙ, ОМЕР БЛЕКБЕРІ, присяжнюки

короля, Едрикові вартові й оборонці;

— двір Станіса у Чорному замку:

— леді МЕЛІСАНДРА АШАЙСЬКА на прізвисько «червона жінка», жриця Р'глора, Царя світла;

— МАНС РЕЙДЕР, король-за-Стіною, засуджений до страти бранець;

— син Рейдера від його жінки {ДАЛЛИ}, новонароджений і ще безіменний, «дикунський королевич»;

— ЖИЛЛІ, мамка немовляти, дівчина-дикунка;

— її син, теж новонароджений і ще безіменний, зачатий від її власного батька {КРАСТЕРА};

— сер РИЧАРД ГОРП, сер ДЖАСТИН МАСІ, сер КАЕЙТОН САГ'З, сер ГОДРІ ФАРИНГ на прізвисько Велеторіз, лорд ГАРВУД ФЕЛ, сер КОРЛІС ПЕННІ, лицарі, присяжнюки королеви;

— ДЕВАН СІВОРТ і БРАЄН ФАРИНГ, королівські зброєносці;

— двір Станіса у Східній-варті-на-морі:

— сер ДАВОС СІВОРТ на прізвисько «цибулевий лицар», лорд дощових лісів, адмірал вузького моря, королівський правиця;

— сер АКСЕЛЬ ФЛОРЕНТ, дядько королеви, очільник присяжнюків королеви;

— САЛАДОР СААН з вільного міста Ліса, пірат і перекупний капітан, капітан «Валірійки» і власник цілого флоту галер;

— Станісова залога на Драконстоні:

— сер РОЛЛАНД ШТОРМ на прізвисько Ночеспівський Байстриук, присяжнюк короля, каштелян Драконстону;

— мейстер ПІЛОС, цілитель, наставник і радник;

— КУЛІШ і ВУГОР, двоє тюремників;

— лорди, які присягли Драконстону:

— МОНТЕРИС ВЕЛАРІОН, лорд водоплину й володар Дрейфмарку, шестирічний хлопчик;

— ДЮРАМ БАРЕМОН, лорд Гострого мису, чотирнадцятирічний хлопець;

— Станісова залога у Штормокраї:

— сер ГІЛБЕРТ ФАРИНГ, каштелян Штормокраю;

— лорд ЕЛВУД МЕДОУЗ, помічник сера Гілберта;

— мейстер ДЖУРН, радник і цілитель сера Гілберта;

— лорди, які присягнули Штормокраю:

— ЕЛДОН ЕСТЕРМОНТ, лорд Зеленоскелі, дядько короля Станіса, двоюрідний дід короля Томена, завбачливо не свариться з обома;

— сер ЕЙМОН, син і спадкоємець лорда Елдона, з королем Томеном на Королівському Причалі;

— сер АЛІН, син сера Еймона, так само з королем Томеном на Королівському Причалі;

— сер ЛОМАС, брат лорда Елдона, дядько і прибічник короля Станіса, нині у Штормокраї;

— сер ЕНДРЮ, син сера Ломаса, захищає Едрика Шторма на вузькому морі;

— ЛЕСТЕР МОРИГЕН, лорд Воронячого Кубла;

— лорд ЛУКОС ЧИТЕРИНГ на прізвисько Малий, шістнадцятирічний юнак;

— ДАВОС СІВОРТ, лорд дощових лісів;

— МАРІЯ, його дружина, дочка теслі;

— {ДЕЙЛ}, {АЛАРД}, {МАГТОС}, {МАРИК}, четверо їхніх старших синів, зникли безвісти в Битві на Чорноводді;

— ДЕВАН, зброносець короля Станіса у Чорному замку;

— СТАНІС, десятирічний хлопчик, з леді Марією на мисі Гніву;

— СТЕФОН, шестирічний хлопчик, з леді Марією на мисі Гніву.

Станіс за герб узяв собі вогненне серце Царя світла — червоне серце в жовтогарячих язиках полум'я на жовтому полі. Усередині серця чорним зображено коронованого оленя дому Баратеонів.

Король островів і півночі

Грейджої з Пайку вважають, що ведуть рід від Сірого Короля Доби героїв. За легендами Сірий Король правив не тільки західними островами, а й самим морем, а за дружину взяв собі русалку. Ейгон Дракон обірвав наступництво королів Залізних островів, але дозволив залізнородним відродити стародавню традицію обирати собі володаря з-поміж своїх. Залізні обрали лорда Вікона Грейджоя з Пайку. Герб Грейджоїв — золотий кракен на чорному полі. Їхнє гасло — «Ми не сіємо».

Першому заколоту Балона Грейджоя проти Залізного трону поклав край король Роберт I Баратеон разом з лордом Едардом Старком, але в тому хаосі, який спричинила Робертова смерть, лорд Балон удруге проголосив себе королем і здійснив атаку на Північ своїми кораблями.

БАЛОН ГРЕЙДЖОЙ, дев'ятий король від Сірого Короля, король Залізних островів і Півночі, король солі й каміння, син морського вітру, лорд-жнець Пайку, загинув унаслідок падіння з висоти;

— вдова короля Балона леді АЛАНІС із дому Гарло;

— їхні діти:

— {РОДРИК}, загинув під час першого Балонового заколоту;

— {МАРОН}, загинув під час першого Балонового заколоту;

— АША, дочка, капітан «Чорного вітру» й завойовниця Пуццанського Насипу;

— ТЕОН, самопроголошений королевич Вічнозиму, отримав від північан прізвисько Теон Перекинчик;

— брати й зведенюки короля Балона:

— {ГАРЛОН}, помер замолоду від сіролуски;

- {КВЕНТОН}, помер немовлям;
- {ДОНЕЛ}, помер немовлям;
- ЮРОН на прізвисько Вороняче Око, капітан «Тиші»;
  - ВІКТАРІОН, лорд-капітан Залізного флоту, капітан «Залізної перемоги»;
- ЕЙРОН на прізвисько Мокрочубий, жрець затонулого бога;
  - РУС і НОРДЖЕН, двоє його послухників, «затонулі»;
- {РОБІН}, помер немовлям;
- двір короля Балона на Пайку:
  - мейстер ВЕНДАМИР, цілитель і радник;
  - ГЕЛІЯ, економка в замку;
- вояки і присяжні мечі короля Балона:
  - ДАГМЕР на прізвисько Заяча Губа, капітан «Шумопивці», командувач залізними у Тореновому Квадраті;
  - СИНЬОЗУБИЙ, капітан лодії;
  - УЛЕР, СКАЙТ, веслярі й вояки.

Претенденти на Скелястий престол на царезборах на Старій Весі:

- ГІЛБЕРТ ФАРВИНД, лорд Самотнього Світоча;
  - Гілбертові заступники: його сини ГАЙЛЗ, ІГОН, ЙОН;
- ЕРИК АЙРОНМЕЙКЕР на прізвисько Ерик Бийковадло та Ерик Справедливий, літній чоловік, колись уславлений капітан і нальотчик;
  - Ерикові заступники: його онуки ЮРЕК, ТОРМОР, ДАГОН;
- ДАНСТАН ДРАМ, більше відомий як просто Драм, Кістлява Рука, лорд Старої Весі;
  - Данстанові заступники: його сини ДЕНІС і ДОНЕЛ, а також АНД РИК НЕСМІЯН, чоловік-велетень;
- АША ГРЕЙДЖОЙ, єдина донька Балона Грейджоя, капітан «Чорного вітру»;
  - Ашині заступники: КАРА-ДІВИЦЯ, ТРИСТИФЕР БОТЛІ й сер ГАРАС ГАРЛО;
  - Ашині капітани й прибічники: лорд РОДРИК ГАРЛО, лорд БЕЙЛОР БЛЕКТАЙД, лорд МЕЛДРЕД МЕРЛІН, ГАРМУНД ШАРП;
  - ВІКТАРІОН ГРЕЙДЖОЙ, брат Балона Грейджоя, капітан «Залізної перемоги» і лорд-капітан Залізного флоту;

— Віктаріонові заступники: РУДИЙ РАЛЬФ СТОУНГАВЗ, РАЛЬФ КУЛЬГА і НЬЮТ ГОЛЯР;

— Віктаріонові капітани й прибічники: ГОТО ГАРЛО, АЛЬВІН ШАРП, ФРАЛЕГ ДУЖИЙ, РОМНІ ВІВЕР, ВІЛЛ ГАМБЛ, МАЛИЙ ЛЕНВУД ТОНІ, РАЛЬФ КЕНІНГ, МАРОН ВОЛМАРК, ГОРОЛЬД ГУДБРАЗЕР;

— Віктаріонова команда: ВУЛЬФ ОДНОВУХИЙ, РАГНОР ПАЙК;

— Віктаріонова челядниця, німа й без'язика смаглявка, дарунок від його брата Юрона;

— ЮРОН ГРЕЙДЖОЙ на прізвисько Вороняче Око, брат Балона Грейджоя і капітан «Тиші»;

— Юронові заступники: ГЕРМУНД БОТЛІ, лорд ОРКВУД ОРКОГОРСЬКИЙ, ДОНОР СОЛТКЛІФ;

— Юронові капітани й прибічники: ТОРВОЛД БРУНАТНОЗУБ, ВУЗЬКОЛИЦІЙ ДЖОН МАЙР, РОДРИК ВІЛЬНОНАРОДЖЕНИЙ, РУДИЙ ВЕСЛЯР, ЛІВОРУКИЙ ЛУКАС КОД, КВЕЛОН ГАМБЛ, ГАРЕН ПІВГОР, КЕМЕТ ПАЙК на прізвисько Байстриук, КАРА НЕВІЛЬНИК, КАМ'ЯНОРУК, РАЛЬФ ШЕПАРД, РАЛЬФ ЛОРДПОРТСЬКИЙ;

— Юронова команда: КРАГОРН.

— Балонові прапороносці, лорди Залізних островів:

На Пайку:

— {САВЕН БОТЛІ}, лорд Лордпорту, утоплений Юроном Воронячим Оком;

— {ГАРЕН}, його старший син, загинув у Пушчанському Насипі;

— ТРИСТИФЕР, його другий син і законний спадкоємець, позбавлений прав власним дядьком;

— САЙМОНД, ГАРЛОН, ВІКОН і БЕНАРІОН, його молодші сини, також позбавлені законних прав;

— ГЕРМУНД, його брат, самозваний лорд Лордпорту;

— Гермундові сини, БАЛОН і КВЕЛОН;

— САРГОН і ЛУСІМОР, Савенові зведенюки;

— ВЕКС, дванадцятирічний німий хлопчик, син-байстриук Саргона, зброносець Теона Грейджоя;

— ВОЛДОН ВІНЧ, лорд Залізного Гаю;

На Гарло:

— РОДРИК ГАРЛО на прізвисько Книгогриз, лорд Гарло, лорд Десятивежжя, Гарло з Гарло;

— леді ГВІНЕССА, його старша сестра;

— леді АЛАНІС, його молодша сестра, вдова короля Балона Грейджоя;

— СИГФРІД ГАРЛО на прізвисько СРІБНОЧОЛИЙ, його двоюрідний дідусь, господар палацу Гарло;

— ГОТО ГАРЛО на прізвисько Горбань, з Мерехтливої Вежі, кузен;

— сер ГАРАС ГАРЛО на прізвисько Лицар, лицар Сірого Саду, кузен;

— БОРМУНД ГАРЛО на прізвисько Бормунд Блакитний, господар гори Гаргари, кузен;

— прапороносці та присяжні мечі лорда Родрика:

— МАРОН ВОЛМАРК, лорд Волмарку;

— МАЙР, СТОУНТРИ й КЕНІНГ;

— челядь лорда Родрика:

— Тризуба, економка, стара жінка;

На Чорноплині:

— БЕЙЛОР БЛЕКТАЙД, лорд Чорноплину, капітан «Ночельоту»;

— БЕЗОКИЙ БЕРОН БЛЕКТАЙД, жрець затонулого бога;

На Старій Весі:

— ДАНСТАН ДРАМ, або просто Драм, капітан «Громовержця»;

— НОРН ГУДБРАЗЕР Ломискельський;

— СТОУНГАВЗ;

— ТАРА на прізвисько Тричі-Затонулий, жрець затонулого бога;

На Великій Весі:

— ГОРОЛЬД ГУДБРАЗЕР, лорд Молоторогу;

— його сини ГРЕЙДОН, ГРАН і ГОРМОНД, трійнята;

— його доньки ГІЗЕЛЛА і ГВІН;

— мейстер МЮРЕНМУР, наставник, цілитель і радник;

— ТРИСТОН ФАРВИНД, лорд Котикового Мису;

— СПАРР;

— його син і спадкоємець СТЕФАРІОН;

— МЕЛДРЕД МЕРЛІН, лорд Рінневища;

На Оркогорі:

— ОРКВУД ОРКОГОРСЬКИЙ;

— лорд ТОНІ;

На Солескелі:

— лорд ДОНОР СОЛТКЛІФ;

— лорд САНДЕРЛІ;

На менших островах і скелях:

— ГІЛБЕРТ ФАРВИНД, лорд Самотнього Свічада;

— СТАРИЙ МАРТИН, жрець затонулого бога.

Інші доми, великі й малі

Дім Аринів

Арини походять від королів гір і Видолу. Герб Аринів — сокіл на тлі білого місяця, на небесно-блакитному полі. Дім Аринів не брав участі у Війні п'ятох королів. Гасло Аринів — «Високий як честь».

РОБЕРТ АРИН, лорд Соколиного Гнізда, сторож Видолу, проголошений своєю матір'ю хранителем Сходу, хворобливий восьмирічний хлопчик, якого іноді називають «Славний Робін»;

— його мати леді {ЛАЙСА} з дому Таллі, удова лорда Джона Арина, яка загинула, виштовхнута в Місячні двері;

— його вітчим ПІТИР БЕЙЛІШ на прізвисько Мізинчик, лорд Гаренхолу, верховний лорд Тризуба, лорд-оборонець Видолу;

— АЛЕЙН СТОУН, незаконна донька лорда Пітира, тринадцятирічна панна, яка насправді є Сансою Старк;

— сер ЛОТОР БРУН на прізвисько Ябкожер, перекупний меч на службі в лорда Бейліша, капітан замкової варти Соколиного Гнізда;

— ОСВЕЛ, сивочолий солдат на службі лорда Пітира, якого ще іноді називають Кетлблек;

— челядь лорда Роберта в Соколиному Гнізді:

— МАРИЛЬЙОН, юний вродливий співець, фаворит леді Лайси, звинувачений у її вбивстві;

— мейстер КОЛМОН, радник, цілитель і наставник;

— МОРД, брутальний тюремник з золотими зубами;

- ГРЕТЧЕЛ, МАДДІ й МЕЛА, служниці;
- прапороносці лорда Роберта, лорди Видолу:
  - лорд НЕСТОР РОЙС, великий стюард Видолу і каштелян Місячної брами;
  - сер АЛЬБАР, син і спадкоємець лорда Нестора;
  - МІРАНДА, більше відома як Ранда, дочка лорда Нестора, удова, хоча навряд чи займана;
  - челядь лорда Нестора:
    - сер МАРВИН БЕЛМОР, капітан замкової варти;
      - МАЙЯ СТОУН, наглядачка мулів і провідниця, позашлюбна дочка короля Роберта I Баратеона;
    - ОССІ й МОРКВЯНИК, наглядачі мулів;
  - ЛАЙОНЕЛ КОРБРЕЙ, лорд Селитьби Серця;
    - сер ЛІН КОРБРЕЙ, його брат і спадкоємець, володар легендарного меча Леді Зневіра;
    - сер ЛУКАС КОРБРЕЙ, його наймолодший брат;
  - ДЖОН ЛІНДЕРЛІ, лорд Змієлісу;
    - ТЕРАНС, його син і спадкоємець, юний зброєносець;
  - ЕДМУНД ВЕКСЛІ, лицар Вікендену;
  - ГЕРОЛЬД ГРАФТОН, лорд Мартингорода;
  - ГАЙЛЗ, його наймолодший син, зброєносець;
  - ТРИСТОН САНДЕРЛЕНД, лорд Трьох Сестер;
    - ГОДРИК БОРЕЛ, лорд Сестриці;
  - РОЛЛАНД ЛОНГТОРП, лорд Сестриці;
  - АЛЕСАНДОР ТОРЕНТ, лорд Сестрички;
    - лорди-декларанти, прапороносці дому Аринів, які об'єдналися на захист маленького лорда Роберта:
      - лорд ЙОН РОЙС на прізвисько Бронзовий Йон, лорд Рунстону, зі старшої гілки дому Ройсів;
        - сер АНДАР, єдиний уцілілий син Бронзового Йона, спадкоємець Рунстону;
        - челядь Бронзового Йона:
          - мейстер ГЕЛІВЕГ, наставник, цілитель і радник;
          - септон ЛУКОС;
            - сер СЕМВЕЛ СТОУН на прізвисько Сильний Сем Стоун, військовий інструктор;
    - прапороносці та присяжні мечі Бронзового Йона:

- РОЙС КОЛДВОТЕР, лорд Зимноводдя;
- сер ДЕЙМОН ШЕТ, лицар Мартиновежі;
- АТОР ТОЛЕТ, лорд Тіснини;
- АНЯ ВЕЙНВУД, леді Залізодубу;
- сер МОРТОН, її старший син і спадкоємець;
- сер ДОНЕЛ, її середній син, лицар Кривавої брами;
- ВОЛАС, її молодший син;
  - ГАРОЛЬД ГАРДИНГ, її годованець, зброєносець на прізвисько Гарі Наступник;
- БЕНЕДАР БЕЛМОР, лорд Голосівки;
- сер САЙМОНД ТЕМПЛТОН, лицар Дев'ятизір'я;
- {ІОН ГАНТЕР}, лорд Довголуччя, нещодавно переставився;
  - сер ГІЛВУД, старший син і спадкоємець лорда Іона, якого всі кличуть «молодим лордом Гантером»;
  - сер ЮСТАС, середній син лорда Іона;
  - сер ГАРЛАН, молодший син лорда Іона;
  - челядь молодого лорда Гантера:
    - мейстер ВІЛЛАМЕН, радник, цілитель і наставник;
- ГОРТОН РЕДФОРД, лорд Редфорту, тричі одружений;
- сер ДЖАСПЕР, сер КРЕЙТОН, сер ДЖОН, його сини;
- сер МАЙКА, його наймолодший син, щойно висвячений у лицарі, одружений з Ісіллою Ройс із Рунстону;
- вожді кланів з Місячних гір:
  - ШАҒА, син Дольфа, з кам'яних воронів, нині ватажок банди в королівському лісі;
  - ТИМЕТ, син Тимета, з обпечених;
  - ЧЕЛЛА, дочка Чейка, з чорних вух;
  - КРОН, син Калора, з місячних братів.

Дім Флорентів

Флоренти з Ясноводої Фортеці є прапороносцями Небосаду. На початку Війни п'яťох королів лорд Алестер Флорент долучився до свого сюзерена у підтримці короля Ренлі, однак його брат сер Аксель обрав короля Станіса, чоловіка його племінниці Селізи. По смерті Ренлі, лорд Алестер разом з усією потугою Ясноводдя перейшов на бік Станіса. Станіс призначив лорда Алестера своїм правицею і передав командування своїм флотом серу Імрі Флорену, дружининому братові. Флот разом з сером Імрі загинув у Битві на Чорноводді, а спроби лорда Алестера після поразки домовитися про замирення були сприйняті королем Станісом як зрада. Його віддали червоній жриці Мелісандрі, яка спалила його як офіру Р'глору.

Залізний трон теж проголосив Флорентів зрадниками за підтримку заколотника Станіса. Їх позбавили цивільних і майнових справ, а Ясноводу Фортецю разом із землями дарували серу Гарлану Тайрелу.

Герб дому Флорентів — лисяча голова у віночку квітів.

{АЛЕСТЕР ФЛОРЕНТ}, лорд Ясноводдя, спалений як зрадник;

— його дружина леді МЕЛАРА з дому Крейнів;

— їхні діти:

— АЛЕКІН, спадкоємець Ясноводдя, втік до Старгороду шукати прихистку у Високій Вежі;

— леді МЕЛІССА, одружена з лордом Рендилом Тарлі;

— леді РЕЯ, одружена з лордом Лейтоном Гайтавером;

— його брати й сестри:

— сер АКСЕЛЬ, присяжнюк королеви, на службі у своєї небоги королеви Селізи у Східній-варті-на-морі;

— сер {РІЯМ}, помер від падіння з коня;

- СЕЛІЗА, його дочка, дружина й королева короля Станіса I Баратеона;
- ШИРІН БАРАТЕОН, її єдина дитина;
- сер {ІМРІ}, його старший син, загинув у Битві на Чорноводді;
- сер ЕРЕН, його другий син, полонений у Небосаду;
- сер КОЛІН, каштелян Ясноводої Фортеці;
- ДЕЛІНА, його донька, одружена з сером Госманом Норкросом;
- її позашлюбний син ЕДРИК ШТОРМ, байстрюк короля Роберта I Баратеона;
- АЛЕСТЕР НОРКРОС, її старший законний син, дев'ятирічний хлопчик;
- РЕНЛІ НОРКРОС, її другий син, трирічний хлопчик;
- мейстер ОМЕР, старший син Коліна, на службі в Старому Дубі;
- МЕРЕЛ, молодший син сера Коліна, зброєносець в Арборі;
- РАЙЛІНА, сестра лорда Алестера, одружена з сером Ричердом Крейном.

Дім Фреїв

Фреї є прапороносцями дому Таллі, та не завжди вони чесно виконували свої обов'язки. На початку Війни п'яťох королів Роб Старк домігся союзу з лордом Волдером, пообіцявши одружитися з однією з його дочок чи онучок. Коли ж натомість він узяв собі за дружину леді

Джейн Вестерлінг, Фреї змовилися з Рузом Болтоном і вбили Юного Вовка з його прибічниками на весіллі, яке згодом отримало назву Червоного.

ВОЛДЕР ФРЕЙ, лорд Переправи;

— його діти від першої дружини леді {ПЕРРИ} з дому Ройсів:

— сер {СТЕВРОН}, старший син, помер після битви на Волоброді;

— його перша дружина {КОРЕННА СВОН}, померла від тяжкої хвороби;

— старший син Стеврона сер РАЙМАН, спадкоємець Близнючок;

— син Раймана ЕДВІН, одружений з Дженіс Гантер;

— Едвінова дочка ВОЛДА, дев'ятирічна дівчинка;

— Райманів син ВОЛДЕР на прізвисько Чорний Волдер;

— Райманів син {ШТИР} на прізвисько Прищик, повішений біля Старого Муру, був одружений з Мілендою Карон;

— Пітирова дочка ПЕРРА, п'ятирічна дівчинка;

— його друга дружина {ДЖЕЙН ЛІДЕН}, загинула від падіння з коня;

— Стевронів син ЕЙГОН на прізвисько Бубонець, загинув на Червоному весіллі від руки Кетлін Старк;

— Стевронова дочка {МЕЙДЖЕЛЛА}, померла при пологах, була одружена з сером Давіном Вансом;

— Мейджеллина дочка МАРІАННА ВАНС, панна;

— Мейджеллин син ВОЛДЕР ВАНС, зброєносець;

— Мейджеллин син ПАТРЕК ВАНС;

— його третя дружина {МАРСЕЛЛА ВЕЙНВУД}, померла при пологах;

— Стевронів син ВОЛТОН, одружений з Діною Гардинг;

— Волтонів син СТЕФОН на прізвисько Солодкий;

— Волтонова дочка ВОЛДА на прізвисько Гарна Волда;

— Волтонів син БРАЯН, зброєносець;

— сер ЕМОН, другий син лорда Волдера, одружений з Дженною Ланістер;

— Емонів син сер {КЛЕОС}, загинув біля Дівоставу, був одружений з Джейн Дарі;

- Клеосів син ТАЙВІН, дванадцятирічний зброєносець;
- Клеосів син ВІЛЛЕМ, паж у Ясенмежжі, десять років;
- Емонів син сер ЛАЙОНЕЛ, одружений з Мелісою Крейкголл;
  - Емонів син {ТАЙОН}, зброєносець, полонений у Річкорині, убитий Рикардом Карстарком;
  - Емонів син ВОЛДЕР на прізвисько Рудий Волдер, чотирнадцять років, паж у Кичері Кастерлі;
    - сер ЕЙНІС, третій син лорда Волдера, був одружений з {Тіаною Вайлд}, померла при пологах;
    - Ейнісів син ЕЙГОН КРОВОРОДЖЕНИЙ, беззаконник;
    - Ейнісів син РЕЙГАР, був одружений з {Джейн Бісбері}, яка померла від тяжкої хвороби;
      - Рейгарів син РОБЕРТ, тринадцятирічний хлопець;
      - Рейгарова дочка ВОЛДА, одинадцятирічна дівчинка на прізвисько Біла Волда;
        - Рейгарів син ДЖОНОС, восьмирічний хлопчик;
        - ПЕРІЯНА, донька лорда Волдера, одружена з сером Лесліном Гейгом;
          - Періянин син сер ГАРИС ГЕЙГ;
          - Гарисів син ВОЛДЕР ГЕЙГ, п'ятирічний хлопчик;
          - Періянин син сер ДОНЕЛ ГЕЙГ;
          - Періянин син АЛІН ГЕЙГ, зброєносець;
- його діти від другої дружини леді {СИРІНИ} з дому Свонів:
  - сер ДЖАРЕД, четвертий син лорда Волдера, одружений з {Аліс Фрей};
    - Джаредів син сер {ТАЙТОС}, убитий Сандором Кліганом під час Червоного весілля, був одружений з Жо Блейнтрі;
      - Тайтосова дочка ЗІЯ, чотирнадцятирічна панна;
      - Тайтосів син ЗАКЕРІ, дванадцятирічний хлопець, Вірі обіцяний, вчиться у септі в Старгороді;
        - Джаредова дочка КІРА, була одружена з сером {Гарсом Гудбруком}, який загинув на Червоному весіллі;
        - Кірин син ВОЛДЕР ГУДБРУК, дев'ятирічний хлопчик;
        - Кірина дочка ДЖЕЙН ГУДБРУК, шість років;
- септон ЛЮСІОН, на службі у Великому септі Бейлора;

— його діти від третьої дружини леді {АМАРІ} з дому Крейкголів:

— сер ГОСТІН, одружений з Белліною Гойк;

— Гостінів син сер АРВУД, одружений з Рієллою Ройс;

— Арвудова дочка РІЄЛЛА, п'ятирічна дівчинка;

— Арвудові сини-близнята АНДРОУ й АЛІН, чотири

роки;

— Арвудова новонароджена дочка ГОСТЕЛЛА;

— леді ЛІТІНА, донька лорда Волдера, одружена з лордом Лусіасом Випреном;

— Літінина дочка ЕЛІЯНА, одружена з сером Джоном

Вайлдом;

— Еліянин син РИКАРД ВАЙЛД, чотири роки;

— Літінин син сер ДЕЙМОН ВИПРЕН;

— САЙМОНД, одружений з Бетаріос Браавоською;

— Саймондів син АЛЕСАНДЕР, співець;

— Саймондова дочка АЛІКС, сімнадцятирічна панна;

— Саймондів син БРАДАМАР, десятирічний хлопчик, годованець у Браавосі в Оро Тендириса, міського купця;

— сер ДАНВЕЛ, восьмий син лорда Волдера, одружений з Вайнафрі Вент;

— {багато мертвонароджених дітей і викиднів};

— {МЕРЕТ}, повішений біля Старого Муру, був одружений з Марією Дарі;

— Меретова дочка АМЕРІ, звана Амі, шістнадцятирічна удова сера {Пейта} з Блакитного Зубця, убитого сером Грегором Кліганом;

— Меретова дочка ВОЛДА на прізвисько Гладка Волда, дружина Руза Болтона, лорда Страфурту;

— Меретова дочка МАРИСА, тринадцятирічна панна;

— Меретів син ВОЛДЕР на прізвисько Малий Волдер, вісім років, зброносець на службі в Ремсі Болтона;

— сер {ДЖЕРЕМІ}, потопельник, був одружений з Каролі Вейнвуд;

— син Джеремі САНДОР, дванадцятирічний хлопець, зброносець;

— дочка Джеремі СИНТІЯ, дев'ятирічна дівчинка, годованка леді Ані Вейнвуд;

— сер РЕЙМУНД, одружений з Біоні Бісбері;

— Реймундів син РОБЕРТ, послушник у Цитаделі;

— Реймундів син МАЛВІН, учень алхіміка в Лісі;

— Реймундові доньки-близнючки СЕРРА і САРРА;

— Реймундова дочка СЕРСІ на прізвисько Бджілка;

— Реймундові новонароджені сини-близнюки ДЖЕЙМІ й

ТАЙВІН;

— його діти від четвертої дружини леді {АЛІСИ} з дому Блеквудів:

— ЛОТАР на прізвисько Лукуватий Лотар, дванадцятий син лорда Волдера, одружений з Ліонеллою Лефорд;

— Лотарова дочка ТІЗАН, семирічна дівчинка;

— Лотарова дочка ВОЛДА, п'ятирічна дівчинка;

— Лотарова дочка ЕМБЕРЛІ, трирічна дівчинка;

— Лотарова новонароджена дочка ЛЕАНА;

— сер ДЖАМОС, тринадцятий син лорда Волдера, одружений з Саллі Пейдж;

— Джамосів син ВОЛДЕР на прізвисько Великий Волдер, вісім років, зброносець на службі в Ремсі Болтона;

— Джамосові сини-близнята ДИКОН і МАТИС, п'ять років;

— сер ВЕЙЛЕН, чотирнадцятий син лорда Волдера, одружений з Сильвою Пейдж;

— Вейленів син ТОСТЕР, дванадцятирічний зброносець на службі в сера Деймона Пейджа;

— Вейленова дочка МЕРІАННА (Мері), одинадцять років;

— леді МОРІЯ, донька лорда Волдера, одружена з сером Флементом Браксом;

— Моріїн син РОБЕРТ БРАКС, дев'ять років, паж у Кичері Кастерлі;

— Моріїн син ВОЛДЕР БРАКС, шестирічний хлопчик;

— Моріїн син ДЖОН БРАКС, трирічний малюк;

— ТАЙТА на прізвисько Тайта Панна, донька лорда Волдера;

— його діти від п'ятої дружини леді {САРІІ} з дому Вентів:

— нащадків немає;

— його діти від шостої дружини леді {БЕТАНІ} з дому Розбі;

- сер ПЕРВИН, п'ятнадцятий син лорда Волдера;
- сер {БЕНФРІ}, шістнадцятий син лорда Волдера, помер від рани, яку отримав на Червоному весіллі, був одружений з Джіянною Фрей, кузиною;
  - дочка Бенфрі ДБАЛА на прізвисько Глухенька, трирічна дівчинка;
  - син Бенфрі ОЗМУНД, дворічний малюк;
  - мейстер ВІЛЛАМЕН, сімнадцятий син лорда Волдера, на службі в Довголуччі;
  - ОЛІВАР, вісімнадцятий син лорда Волдера, колишній зброносець Роба Старка;
  - РОСЛІН, шістнадцять років, взяла шлюб з лордом Едмуром Таллі на Червоному весіллі;
  - його діти від сьомої дружини леді {АННАРИ} з дому Фарингів:
    - АРВІН, дочка лорда Волдера, чотирнадцятирічна панна;
    - ВЕНДЕЛЬ, дев'ятнадцятий син лорда Волдера, тринадцять років, паж у Стражморі;
    - КОЛМАР, двадцятий син лорда Волдера, одинадцять років, Вірі обіцаний;
    - ВОЛТИР, званий Тир, двадцять перший син лорда Волдера, десять років;
    - ЕЛМАР, наймолодший син лорда Волдера, дев'ять років, недовго був судженим Арії Старк;
    - ШИРІ, наймолодша дитина лорда Волдера, семирічна дівчинка;
  - його восьма дружина леді ДЖОЇЗА з дому Іренфордів:
    - у тяжі;
  - незаконні діти лорда Волдера від різних матерів:
    - ВОЛДЕР РІВЕРЗ на прізвисько Байстрюк Волдер;
    - син Байстрюка Волдера сер ЕЙМОН РІВЕРЗ;
    - дочка Байстрюка Волдера ВОЛДА РІВЕРЗ;
  - мейстер МЕЛВІС, на службі в Розбі;
    - ДЖЕЙН РІВЕРЗ, МАРТИН РІВЕРЗ, РАЙГЕР РІВЕРЗ, РОНЕЛ РІВЕРЗ, МЕЛЛАРА РІВЕРЗ та ін.

Дім Гайтаверів

Гайтавери зі Старгорода належать до найстарших і найшляхетніших великих домів Вестеросу, корінням сягаючи ще перших людей. У минулому королі, вони правили Старгородом і його околицями ще з Зорі віків; андалам не опиралися, а радо вітали їх, а згодом прихилили коліно перед королями Розлогів, відмовившись від корони, але зберігши всі свої давні привілеї. Могутні й надзвичайно заможні лорди Високої Вежі традиційно віддавали перевагу торгівлі перед війною і тому дуже рідко брали серйозну участь у війнах Вестеросу. Гайтавери зіграли важливу роль у заснуванні Цитаделі та продовжують обороняти її досі. Розумні й освічені, вони завжди активно підтримували науку й Віру, а ще подекуди, що дехто з них займався алхімією, некромантією та іншими видами чаклунства.

Герб дому Гайтаверів — увінчана полум'ям східчаста біла вежа на димчасто-сірому полі. Гасло дому — «Освітлюємо шлях».

ЛЕЙТОН ГАЙТАВЕР, голос Старгорода, лорд Порту, лорд Високої Вежі, сторож Цитаделі, носить прізвисько Старгородський Старий;

— леді РЕЯ з дому Гайтаверів, його четверта дружина;

— старший син і спадкоємець лорда Лейтона сер БЕЙЛОР на прізвисько БЕЙЛОР БІЛОЗУБИЙ, одружений з Рондою Рован;

— донька лорда Лейтона МАЛОРА на прізвисько Причинна Панна;

— донька лорда Лейтона АЛЕРІ, одружена з лордом Мейсом Тайрелом;

— син лорда Лейтона ГАРТ на прізвисько Гартований;

— донька лорда Лейтона ДЕНІЗА, одружена з сером Дезмондом Редвином;

— її син ДЕНІС, зброносець;

— донька лорда Лейтона ЛЕЙЛА, одружена з сером Джоном Капсом;

— донька лорда Лейтона АЛІСАННА, одружена з лордом Артуром Амброзом;

— донька лорда Лейтона ЛІНЕССА, була одружена з лордом Джорою Мормонтом, нині — наложниця Трегара Ормолена з Ліса;

— син лорда Лейтона сер ГАНТОР, одружений з Джейн Фосовей з Фосовеїв зеленого яблука;

— наймолодший син лорда Лейтона сер ГАМФРІ;

— прапороносці лорда Лейтона:

— ТОМЕН КОСТЕЙН, лорд Тривежжя;

— АЛІСАННА БУЛВЕР, леді Чорнокорони, восьмирічна дівчинка;

— МАРТИН МАЛЕНДОР, лорд Нагір'я;

— ВОРИН БІСБЕРІ, лорд Медогаю;

— БРАНСТОН КАЙ, лорд Соняшникового Палацу;

— мешканці Старгорода:

— ЕММА, подавальниця в «Пері й кухлі», де жінки охочі, а яблучник страхітливо міцний;

— РОЗІ, її донька, п'ятнадцятирічна дівчина, чию цноту буде продано за золотий дракон;

— архімейстри Цитаделі:

— архімейстер НОРЕН, сенешаль на прикінцевий рік, у якого перстень, берло і маска срібнозолотні;

— архімейстер ТЕОБАЛЬД, сенешаль на прийдешній рік, у якого перстень, берло і маска свинцеві;

— архімейстер ЕБРОЗ, цілитель, у якого перстень, берло і маска срібні;

— архімейстер МАРВИН на прізвисько Маг, у якого перстень, берло і маска з валерійської криці;

— архімейстер ПЕРЕСТАН, історик, у якого перстень, берло і маска мідні;

— архімейстер ВЕЙЛІН на прізвисько В'ідливий Вейлін, звіддар, у якого перстень, берло і маска бронзові;

— архімейстер РІЯМ, у якого перстень, берло і маска з жовтого золота;

— архімейстер ВОЛГРЕЙВ, літній і несповна розуму, у якого перстень, берло і маска чавунні;

— ГАЛАРД, КАСТОС, ЗАРАБЕЛО, БЕНЕДИКТ, ГАРНІЗОН, НАЙМОС, СЕТЕРЕС, ВІЛЛІФЕР, МОЛОС, ГАРОДОН, ГАНН, АГРІВАН, ОКЛІ, всі архімейстри;

— майстри, підмайстри й новаки Цитаделі:

— майстер ГОРМОН, який заступає Волгрейва;

— АРМЕН, підмайстер чотирьох ланок, носить прізвисько Підмайстер;

— АЛЛЕРАС на прізвисько Сфінкс, підмайстер трьох ланок, лучник-любитель;

— РОБЕРТ ФРЕЙ, шістнадцять років, підмайстер двох ланок;

— ЛОРКАС, підмайстер дев'ятьох ланок, прислужує сенешалю;

— ЛЕО ТАЙРЕЛ на прізвисько Лінюх, високородний новак;

— МОЛАНДЕР, новак, від народження кривоногий;

— ПЕЙТ, доглядач круків архімейстра Волгрейва, новак, що не подає особливих надій;

— РУН, юний новак.

Дім Ланістерів

Ланістери з Кичери Кастерлі забезпечують основну підтримку королю Джофрі в його претензіях на Залізний трон. Вони буцімто походять від Лана Розумника, легендарного трикстера Доби героїв.

Завдяки золоту Кичери Кастерлі та Золотого Зуба вони стали найзаможнішими з усіх великих домів. Герб дому — золотий лев на малиновому полі. Гасло Ланістерів — «Чуйте мій рик».

{ТАЙВІН ЛАНІСТЕР}, лорд Кичери Кастерлі, щит Ланіспорту, хранитель Заходу і правиця короля, загинув від руки власного сина-карлика у своїй убиральні;

— діти лорда Тайвіна:

— СЕРСІ, сестра-близнючка Джеймі, нині леді Кичери Кастерлі;

— сер ДЖЕЙМІ на прізвисько Царевбивця, брат-близнюк Серсі;

— ТИРІОН на прізвисько Куць, карлик і кривногубець;

— брати й сестри лорда Тайвіна і їхні нащадки:

— сер КЕВАН Ланістер, одружений з Дорною з дому Свіфтів;

— леді ДЖЕННА, одружена з сером Емоном Фреєм, нині лордом Річкорину;

— старший син Дженни сер {КЛЕОС ФРЕЙ}, одружений з Джейн з дому Дарі, загинув від рук розбійників;

— старший син Клеоса сер ТАЙВІН ФРЕЙ, званий Тай, нині спадкоємець Річкорину;

— другий син сера Клеоса ВІААЕМ ФРЕЙ, зброєносець;

— другий син Дженни сер ЛАЙОНЕЛ ФРЕЙ;

— третій син Дженни {ТАЙОН ФРЕЙ}, зброєносець, убитий у полоні в Річкорині;

— молодший син Дженни ВОЛДЕР ФРЕЙ на прізвисько Рудий Волдер, паж у Кичері Кастерлі;

— УСМІХНЕНИЙ УОТ, співець на службі в леді Дженни;

— сер {ТАЙГЕТ ЛАНІСТЕР}, помер од віспи;

— ТАЙРЕК, син Тайгета, пропав безвісти і, вірогідно, загинув;

— леді ЕРМІСАНДА ГЕЙФОРД, Тайрекова малолітня дружина;

— {ГЕРІОН ЛАНІСТЕР}, зник безвісти на морі;

— Геріонова дочка-байстрючка ДЖОЙ ГІЛ, одинадцять років;

— інші близькі родичі лорда Тайвіна:

— сер СТАФОРД ЛАНІСТЕР, кузен, брат покійної леді Джоанни, загинув у битві на Волоброді;

— СЕРЕНА і МАЙРІЕЛЬ, Стафордові доньки;

— сер ДАВЕН ЛАНІСТЕР, Стафордів син;

— сер ДАМІОН ЛАНІСТЕР, кузен, одружений з леді Шірою Крейкголл;

— їхній син сер ЛЮСІОН;

— їхня дочка ЛАНА, одружена з лордом Антаріо Джастом;

— леді МАРГО, кузина, одружена з лордом Тайтусом Піком;

— челядь у Кичері Кастерлі:

— мейстер КРЕЙЛЕН, цілитель, наставник і радник;

— ВАЙЛАР, капітан замкової варти;

— сер БЕНЕДИКТ БРУМ, військовий інструктор;

— УСМІХНЕНИЙ УОТ, співець;

— лорди-прапорносці й присяжні мечі, лорди Заходу:

— ДЕЙМОН МАРБРАНД, лорд Ясенмежжя;

— сер АДАМ МАРБРАНД, його син і спадкоємець, командувач міської варти Королівського Причалу;

— РОЛАНД КРЕЙКГОЛЛ, лорд Крейкголу;

— брат Роланда сер {БЕРТОН}, загинув від рук беззаконників;

— старший син і спадкоємець Роланда сер ТИБОЛЬТ;

— син Роланда сер ЛАЙЛ на прізвисько Дужий Вепр;

— молодший син Роланда сер МЕРЛОН;

— СЕБАСТОН ФАРМАН, лорд Білого острова;

— ДЖЕЙН, його сестра, одружена з ГАРЕТОМ

КЛІФТОНОМ;

— ТАЙТОС БРАКС, лорд Сурмодолу;

— сер ФЛЕМЕНТ БРАКС, його брат і спадкоємець;

— КВЕНТЕН БЕЙНФОРТ, лорд Бейнфорту;

— сер ГАРИС СВІФТ, тесть сера Кевана Ланістера;

— син сера Гариса сер СТЕФОН СВІФТ;

— дочка сера Стефона ДЖОАННА;

— дочка сера Гариса ШИРЛІ, одружена з сером Мелвіном

Сарсфілдом;

— РЕДЖЕНАРД ЕСТРЕН, лорд Вітрозалу;

— ГАВЕН ВЕСТЕРЛІНГ, лорд Стрімчака;

- його дружина леді СИБЕЛЬ з дому Спайсерів;
- її брат сер РОЛЬФ СПАЙСЕР, нещодавно став лордом Кастамеру;
- її кузен сер СЕМВЕЛ СПАЙСЕР;
- їхні діти;
  - сер РЕЙНАЛЬД ВЕСТЕРЛІНГ;
  - ДЖЕЙН, удова Роба Старка;
  - ЕЛЕНІЯ, дванадцятирічна дівчинка;
  - РОЛАМ, дев'ятирічний хлопчик;
- лорд СЕЛМОНД СТАКСПІР;
- його син сер СТЕФОН СТАКСПІР;
- його молодший син сер АЛІН СТАКСПІР;
- ТЕРЕНС КЕНІНГ, лорд Кайсу;
  - сер КЕНОС КАЙСЬКИЙ, лицар у нього на службі;
- лорд АНТАРІО ДЖАСТ;
- лорд РОБІН МОРЛАНД;
- леді АЛІСАННА ЛЕФОРД;
- ЛУЇС ЛІДЕН, лорд Глибокої Гаври;
- лорд ФІЛІП ПЛАМ;
  - його сини сер ДЕННІС ПЛАМ, сер ПІТЕР ПЛАМ і сер ГАРЕН ПЛАМ на прізвисько Глиба;
- лорд ГАРІСОН ПРЕСТЕР;
  - сер ФОРЛІ ПРЕСТЕР, його кузен;
- сер ГРЕГОР КЛІГАН на прізвисько Гора-на-коні;
  - САНДОР КЛІГАН на прізвисько Гончак, його брат;
- сер ЛОРЕНТ ЛОРЧ, лицар-землевласник;
- сер ЛАЙМОНД БАЙКАРІ, лицар-землевласник;
- сер РЕЙНАРД РУТИГЕР, лицар-землевласник;
- сер МАНФРИД Ю, лицар-землевласник;
- сер ТИБОЛЬТ ГЕЗЕРСПУН, лицар-землевласник;
  - {МЕЛАРА ГЕЗЕРСПУН}, його донька, втопилася в криниці, коли була годованкою у Кичері Кастерлі.

Дім Мартелів

Дорн останнім із Сімох Королівств присягнув на вірність Залізному трону. Кров'ю, звичаями та історією дорняни відрізняються від інших королівств. Коли почалася Війна п'ятох королів, князь Дорнський не підтримав нікого, та щойно Мірселла Баратеон заручилася з королевичем Тристаном, Сонцеспис долучився до короля Джофрі. Прапор Мартелів — червоне сонце, пронизане золотим списом. Їхнє гасло — «Нескорені, незламні, непохитні».

ДОРАН НАЙМЕРОС МАРТЕЛ, лорд Сонцеспису, князь Дорнський;

— його дружина МЕЛАРІО з вільного міста Норвоса;

— їхні діти:

— князівна АРІАННА, спадкоємиця Сонцеспису;

— ГАРИН, молочний брат і товариш Аріанни, з зеленокровицьких сиріт;

— княжич КВЕНТИН, нещодавно висвячений у лицарі, довгий час був годованцем лорда Айронвуда;

— княжич ТРИСТАН, суджений Мірселли Баратеон;

— брати й сестри князя Дорана:

— князівна {ЕЛІЯ}, згвалтована і вбита під час сплюндрування Королівського Причалу;

— {РЕЙНІС ТАРГАРІЄН}, її маленька донька, убита під час сплюндрування Королівського Причалу;

— {ЕЙГОН ТАРГАРІЄН}, немовля, убитий під час сплюндрування Королівського Причалу;

— княжич {ОБЕРИН} на прізвисько Червоний Гад, убитий сером Грегором Кліганом;

— ЕЛАРІЯ САНД, коханка княжича Оберина, незаконна дочка лорда Гармена Улера;

— доньки-байстриючки Оберина, яких прозивають «гадюками»:

— ОБАРА, двадцять вісім років, донька Оберина від старгородської повії;

— НАЙМІРІЯ, яку всі називають леді Нім, двадцять п'ять років, його донька від шляхтянки з Волантиса;

— ТІСНА, двадцять три роки, його донька від септи;

— САРЕЛЛА, дев'ятнадцять років, його донька від купчихи, шкіпера «Пухового цілунку»;

— ЕЛІЯ, чотирнадцять років, його донька від Еларії Санд;

— ОБЕЛЛА, дванадцять років, його донька від Еларії Санд;

— ДОРІЯ, вісім років, його донька від Еларії Санд;

— ЛОРЕЗА, шість років, його донька від Еларії Санд;

— двір князя Дорана у Водосаду:

— АРЕО ГОТА з Норвоса, капітан замкової варти;

— мейстер КАЛЕОТ, радник, цілитель і наставник;

— шість десятків дітей шляхетного і простого роду, синів і доньок лордів, лицарів, сиріт, купців, ремісників і селян, його годованці;

— двір князя Дорана у Сонцеспісі:

— королівна МІРСЕЛЛА БАРАТЕОН, його годованка, суджена княжича Тристана;

— сер АРИС ОКГАРТ, присяжний щит Мірселли;

— РОЗАМУНДА ЛАНІСТЕР, челядниця і фрейліна Мірселли, далека родичка;

— септа ЕГЛАНТИНА, сповідниця Мірселли;

— мейстер МАЙЛЗ, радник, цілитель і наставник;

— РИКАССО, сенешаль Сонцеспісу, старий і сліпий;

— сер МАНФРЕЙ МАРТЕЛ, каштелян Сонцеспісу;

— леді АЛІЗА ЛЕДІБРАЙТ, підскарбій;

— сер ГАСКОЙН Зеленокровицький, присяжний щит княжича Тристана;

— БОРС і ТИМОТ, слуги в Сонцеспісі;

— БЕЛАНДРА, СЕДРА, сестри МОРА й МЕЛЛІ, служниці в Сонцесписі;

— прапороносці князя Дорана, лорди Дорну:

— АНДЕРС АЙРОНВУД, лорд Айронвуду, хранитель кам'яної дороги, князь крові;

— сер КЛЕТУС, його син, має амбліопію;

— мейстер КЕДРІ, цілитель, наставник і радник;

— ГАРМЕН УЛЕР, лорд Пеклокуту;

— ЕЛАРІЯ САНД, його позашлюбна донька;

— сер УЛЬВИК УЛЕР, його брат;

— ДЕЛОННА АЛИРІОН, леді Богомилості;

— сер РІЄН, її син і спадкоємець;

— сер ДЕЙМОН САНД, позашлюбний син Рієна, Байстриук з Богомилості;

— ДАГОС МАНВУДІ, лорд Царегробу;

— МОРС і ДИКОН, його сини;

— сер МАЙЛЗ, його брат;

— ЛАРА БЛЕКМОНТ, леді Чорногори;

— ДЖИНЕССА, її донька і спадкоємиця;

— ПЕРОС, її син, зброєносець;

— НАЙМЕЛЛА ТОЛАНД, леді Примарного Пагорба;

— КВЕНТИН КОРГАЙЛ, лорд Пісковіку;

— сер ГУЛІАН, його старший син і спадкоємець;

— сер АРРОН, його другий син;

— сер ДЕЗІЛ ДАЛТ, лицар Лимонарію;

— сер АНДРІ на прізвисько Дрі, його брат і спадкоємець;

— ФРАНКЛІН ФАУЛЕР, лорд Небосягу;

— ДЖЕЙН і ДЖЕННІЛІН, його доньки-близнючки;

— сер САЙМОН САНТАГАР, лицар Ластолісу;

— СИЛЬВА, його донька і спадкоємиця, за ластовиння отримала прізвисько Ластата Сильва;

— ЕДРИК ДЕЙН, лорд Зорепаду, зброєносець;

— сер ГЕРОЛЬД ДЕЙН на прізвисько Темнозір, лицар Стрімкого Скиту, його кузен і прапороносець;

— ТРЕБОР ДЖОРДЕЙН, лорд Тору;

— МІРІЯ, його донька і спадкоємиця;

— ТРЕМОНД ГАРГАЛЕН, лорд Соляного Узбережжя;

— ДЕЙРОН ВЕЙТ, лорд Червоних Дюн.

Дім Старків

Старки ведуть свій родовід од Брандона Будівничого й давніх королів зими. Тисячі років вони правили у Вічнозимі як королі на Півночі, поки Торен Старк, Король-на-колінах, не вирішив присягнути на вірність Ейгону Дракону замість вийти проти нього на бій. Коли лорд Едард Старк Вічнозимський був страчений королем Джофрі, північани зрадили присягу Залізному трону й оголосили сина лорда Едарда — Роба — королем на Півночі. Під час Війни п'ятьох королів Роб переміг в усіх битвах, однак був зраджений і закатруплений Фреями і Болтонами у Близнючках під час дядькового весілля.

{РОБ СТАРК}, король на Півночі й король Тризуба, лорд Вічнозиму, старший син лорда Едарда Старка і леді Кетлін з дому Таллі, шістнадцятирічний парубок на прізвисько Юний Вовк, убитий на Червоному весіллі;

— {СІРОВІЙ}, його деривовк, убитий на Червоному весіллі;

— його законнонароджені брати й сестри:

— САНСА, його сестра, одружена з Тиріоном з дому Ланістерів;

— {ЛЕДІ}, її деривовчиця, страчена біля замку Дарі;

— АРІЯ, одинадцятирічна дівчинка, зникла безвісти, вважається мертвою;

— НАЙМІРІЯ, її деривовчиця, блукає приріччям;

— БРАНДОН, званий Браном, дев'ятирічний каліка, спадкоємець Вічнозиму, вважається мертвим;

— ЛІТО, його деривовк;

— Бранові товариші й захисники:

— МІРА РІД, шістнадцятирічна панна, дочка лорда Гауленда Ріда зі Сторожі Сіроводдя;

— ДЖОДЖЕН РІД, її брат, тринадцять років;

— ГОДОР, дурник, сімох футів на зріст;

— РИКОН, чотирирічний хлопчик, вважається мертвим;

— КОШЛАЙ, його деривовк, чорний і злий;

— Риконова товаришка й захисниця ОША, полонена дикунка з Вічнозиму;

— його зведенюк байстриук ДЖОН СНОУ, брат Нічної варти;

— СНИГОВІЙ, Джонів деривовк, білий і мовчазний;

— Робові присяжні мечі:

— {ДОНЕЛ ЛОК, ОУЕН НОРІ, ДЕЙСІ МОРМОНТ, сер ВЕНДЕЛЬ МАНДЕРЛІ, РОБІН ФЛІНТ}, загинули на Червоному весіллі;

— ГАЛЛІС МОЛЛЕН, капітан варти, супроводжує прах Едарда Старка назад у Вічнозим;

— ДЖЕКС, КВЕНТ, ШАД, гвардійці;

— Робові дядьки й кузени:

— БЕНДЖЕН СТАРК, молодший брат його батька, вояк Нічної варти, зник безвісти за Стіною;

— {ЛАЙСА АРИН}, сестра його матері, леді Соколиного Гнізда, удова лорда {Джона Арина}, виштовхнута з висоти;

— їхній син РОБЕРТ АРИН, лорд Соколиного Гнізда й сторож Видолу, хворобливий хлопчик;

— ЕДМУР ТАЛЛІ, лорд Річкорину, брат його матері, полонений на Червоному весіллі;

— леді РОСЛІН з дому Фреїв, Едмурова дружина;

— сер БРИНДЕН ТАЛЛІ на прізвисько Чорнопструг, дядько його матері, каштелян Річкорину;

— прапороносці Юного Вовка, лорди Півночі:

— РУЗ БОЛТОН, лорд Страхфорту, перекинчик;

— {ДОМЕРИК}, його законний син і спадкоємець, помер від хвороби шлунка;

— РЕМСІ БОЛТОН (колишній Ремсі Сноу) на прізвисько Болтонів Байстрюк, позашлюбний син Руза, каштелян Страхфорту;

— ВОЛДЕР ФРЕЙ на прізвисько Великий Волдер і ВОЛДЕР ФРЕЙ на прізвисько Малий Волдер, зброєносці Ремсі;

— {СМЕРДЮК}, вічно смердючий солдат, убитий, коли був перевдягнений під Ремсі;

— «АРІЯ СТАРК», бранка лорда Руза, підміна, заручена з Ремсі;

— ВОЛТОН на прізвисько Сталеві Ноги, капітан варти;

— БЕТ КАССЕЛЬ, КІРА, РІПКА, ПАЛЛА, БАНДІ, ШАЙРА і СТАРА НАН, жінки з Вічнозиму, полонянки Страхфорту;

— ДЖОН АМБЕР на прізвисько Великий Джон, лорд Останнього Вогнища, полонений у Близнючках;

— {ДЖОН} на прізвисько Малий Джон, старший син і спадкоємець Великого Джона, загинув на Червоному весіллі;

— МОРС на прізвисько Крукохарч, дядько Великого Джона, каштелян Останнього Вогнища;

— ГОТЕР на прізвисько Хвойдозгуб, дядько Великого Джона, теж каштелян Останнього Вогнища;

— {РИКАРД КАРСТАРК}, лорд Картверді, обезголовлений за зраду й убивство полоненого;

— {ЕДАРД}, його син, загинув у Лопотючому лісі;

— {ТОРЕН}, його син, загинув у Лопотючому лісі;

— ГАРІОН, його син, полонений у Дівоставі;

— АЛІС, донька лорда Рикарда, п'ятнадцятирічна панна;

— АРНОЛЬФ, дядько Рикарда, каштелян у Картверді;

— ГАЛБАРТ ГЛОВЕР, господар Пуццанського Насипу, неодружений;

— РОБЕТ ГЛОВЕР, його брат і спадкоємець;

— Робетова дружина СИБЕЛЛА з дому Локів;

— їхні діти:

— ГАВЕН, трирічний хлопчик;

— ІРИНА, немовля;

— Галбартів годованець ЛАРЕНС СНОУ, незаконний син лорда {Гейліса Горнвуда}, тринадцятирічний хлопчик;

— ГАУЛЕНД РІД, лорд Сторожі Сіроводдя, краножанин;

— його дружина ДЖІЯНА, краножанка;

- їхні діти:
  - МІРА, юна мисливиця;
  - ДЖОДЖЕН, зеленвидець;
  - ВАЙМАН МАНДЕРЛІ, лорд Білої Гавані, неймовірно тлустий;
- сер ВАЙЛІС МАНДЕРЛІ, його старший син і спадкоємець, дуже товстий, полонений у Гаренхолі;
  - Вайлісова дружина ЛІОНА з дому Вулфілдів;
  - ВАЙНАФРІД, їхня дочка, дев'ятнадцятирічна панна;
  - ВІЛЛА, їхня дочка, п'ятнадцятирічна панна;
- сер {ВЕНДЕЛЬ МАНДЕРЛІ}, його другий син, загинув на Червоному весіллі;
  - сер МАРЛОН МАНДЕРЛІ, його кузен, командувач залоги у Білій Гавані;
    - мейстер ТЕОМОР, радник, наставник, цілитель;
  - МЕЙДЖ МОРМОНТ, леді Ведмежого острова;
    - {ДЕЙСІ}, її старша донька і спадкоємиця, загинула на Червоному весіллі;
      - АЛІСАНА, ЛІРА, ДЖОРЕЛЛА, ЛІАННА, її доньки;
      - {ДЖІОР МОРМОНТ}, її брат, лорд-командувач Нічної варти, загинув від рук своїх побратимів;
        - сер ДЖОРА МОРМОНТ, син лорда Джіора, колишній законний лорд Ведмежого острова, засуджений до вигнання лицар;
      - сер {ГЕЛМАН ТОЛГАРТ}, господар Торенового Квадрату, загинув у Сутінь-долі;
        - {БЕНФРЕД}, його син і спадкоємець, загинув від рук залізних на Скелястому узбережжі;
        - ЕДАРА, його донька, полонена у Тореновому Квадраті;
        - {ЛЕОБАЛЬД}, його брат, загинув у Вічнозимі;
          - Леобальдова дружина БЕРІНА з дому Горнвудів, полонена у Тореновому Квадраті;
        - їхні сини БРАНДОН і БЕРЕН, також полонені у Тореновому Квадраті;
          - РОДРИК РИСВЕЛ, лорд Рівчаків;
            - БАРБРІ ДАСТІН, його дочка, леді Кургантону, удова лорда {Віллама Дастіна};

— ГАРВУД СТАУТ, його підданий, маломожний лорд у Кургантоні;

— {БЕТАНІ БОЛТОН}, його дочка, друга дружина лорда Руза Болтона, померла від гарячки;

— РОДЖЕР РИСВЕЛ, РИКАРД РОСВЕЛ, РУЗ РИСВЕЛ, його сварливі кузени і прапороносці;

— {КЛЕЙ СЕРВИН}, лорд Сервинського замку, загинув у Вічнозимі;

— ДЖОНЕЛЛА, його сестра, тридцятидворічна панна;

— ЛІЕСА ФЛІНТ, леді Удовиної Сторожі;

— ОНДРЮ ЛОК, лорд Старозамчя, літній пан;

— ГУГО ВУЛ на прізвисько Барило, вождь клану;

— БРАНДОН НОРІ, званий просто Норі, вождь клану;

— ТОРЕН ЛІДЛ, званий просто Лідл, вождь клану.

Герб Старків — це сірий деривовк Старків з Вічнозиму, який біжить білосніжним полем. Гасло Старків — «Зима на підході».

Дім Таллі

Лорд Едмин Таллі Річкоринський одним з перших лордів приріччя присягнув на вірність Ейгону Завойовнику. Король Ейгон винагородив його, віддавши дому Таллі у володіння землі Тризуба. Герб Таллі — пструг у стрибку, срібний на тлі синьо-червоних хвиль. Гасло Таллі — «Родина, обов'язок, честь».

ЕДМУР ТАЛЛІ, лорд Річкорину, полонений на власному весіллі й утримуваний Фреями;

— леді РОСЛІН з дому Фреїв, юна Едмурова дружина;

— леді {КЕТЛІН СТАРК}, удова лорда Едарда Старка з Вічнозиму, загинула на Червоному весіллі;

— леді {ЛАЙСА АРИН}, удова лорда Джона Арина з Видолу, зіштовхнута вниз із Соколиного Гнізда;

— сер БРИНДЕН ТАЛЛІ на прізвисько Чорнопструг, дядько Едмура, каштелян Річкорину;

— челядь лорда Едмура в Річкорині:

— мейстер ВАЙМАН, радник, цілитель і наставник;

— сер ДЕЗМОНД ГРЕЛЛ, військовий інструктор;

— сер РОБІН РАЙГЕР, капітан замкової варти;

— ЛАДНИЙ ЛУ, ЕЛВУД, ДЕЛП, гвардійці;

— АТЕРАЙДИС ВЕЙН, стюард Річкорину;

— Едмурові прапороносці, лорди Тризуба:

— ТАЙТОС БЛЕКВУД, лорд Крукодерева;

— {ЛУКАС}, його син, загинув на Червоному весіллі;

— ДЖОНОС БРАКЕН, лорд Стоунгеджу;

— ДЖЕЙСОН МАЛІСТЕР, лорд Стражморя, в'язень у власному замку;

— ПАТРЕК, його син, ув'язнений разом з батьком;

— сер ДЕНІС МАЛІСТЕР, дядько лорда Джейсона, вояк Нічної варти;

— КЛЕМЕНТ ПАЙПЕР, лорд Ружедіви;

— його син і спадкоємець сер МАРК ПАЙПЕР, полонений на Червоному весіллі;

— КАРНА ВАНС, лорд Спочивку Подорожнього;

— його старша дочка і спадкоємиця ЛІЯНА;

— його молодші доньки РІЯЛТА і ЕМФІРІЯ;

— НОРБЕРТ ВАНС, лорд Атранти;

— його старший син і спадкоємець сер РОНАЛЬД ВАНС на прізвисько Безпутник;

— його молодші сини сер ГУГО, сер ЕЛЕРІ, сер КІРТ і мейстер ДЖОН;

— ТЕОМАР СМОЛВУД, лорд Жолудевого палацу;

— його дружина леді РАВЕЛЛА з дому Свонів;

- їхня дочка КАРЕЛЕН;
- ВІЛЬЯМ МУТОН, лорд Дівоставу;
- ШЕЛЛА ВЕНТ, позбавлена прав леді Гаренхолу;
- сер ВІЛЛІС ВОД, лицар у нього на службі;
- сер ГАЛМОН ПЕЙДЖ;
- лорд ЛАЙМОНД ГУДБРУК.

Дім Тайрелів

Тайрели піднеслися до влади як стюарди королів Розлогів, які буцімто ведуть рід від Гарта Зеленорукого, короля-садівника перших людей. Коли останній король з дому Гарденерів загинув на Полум'яному полі, його стюард Гарлен Тайрел здав Небосад Ейгону Завойовнику. Ейгон дарував йому замок і володіння Розлогами. На початку Війни п'ятох королів Мейс Тайрел виступив на боці Ренлі Баратеона й віддав йому руку своєї доньки Марджері. По смерті Ренлі Небосад уклав союз із домом Ланістерів, і Марджері заручилася з королем Джофрі.

МЕЙС ТАЙРЕЛ, лорд Небосаду, хранитель Півдня, сторож Прикордоння, великий маршал Розлогів;

- його дружина леді АЛЕРІ з дому Гайтаверів зі Старгорода;
- їхні діти:
  - ВІЛЛАС, старший син, спадкоємець Небосаду;
  - сер ГАРЛАН на прізвисько Галантний, середній син, який нещодавно отримав титул лорда Ясноводдя;
  - Гарланова дружина леді ЛІОНЕТТА з дому Фосовеїв;

— сер ЛОРАС, Лицар Квітів, молодший син, побратим королівської варти;

— МАРДЖЕРІ, дочка, овдовіла вдруге;

— компаньйонки і фрейліни Марджері:

— її кузини МЕґА, АЛЛА і ЕЛІНОР ТАЙРЕЛ;

— суджений Елінор АЛІН АМБРОЗ, зброєносець;

— леді АЛІСАННА БУЛВЕР, леді АЛІС ГРЕЙСФОРД, леді ТЕЙНА МЕРІВЕЗЕР, МЕРЕДИТ (Мері) КРЕЙН, септа НІСТЕРИКА, компаньйонки;

— Мейсова мати леді ОЛЕННА з дому Редвінів, удова на прізвисько «королева колючок»;

— вартові леді Оленни АРИК і ЕРИК на прізвисько Лівий і Правий;

— Мейсові сестри:

— леді МІНА, одружена з лордом Пакстером Редвином, лордом Арбору;

— їхні діти:

— сер ГОРАС РЕДВИН на прізвисько Горе, близнюк Гобера;

— сер ГОБЕР РЕДВИН на прізвисько Гоблін, близнюк Гораса;

— ДЕЗМЕРА РЕДВИН, шістнадцятирічна панна;

— леді ДЖАННА, одружена з сером Джоном Фосовеєм;

— Мейсові дядьки й інші родичі:

— Мейсів дядько ГАРТ на прізвисько Грубий, лорд-сенешаль Небосаду;

— Гартові байстриюки, ГАРС і ГАРЕТ ФЛАВЕРСИ;

— Мейсів дядько сер МОРИН, лорд-командувач міської варти Старгорода;

— Моринів син сер {ЛУТОР}, був одружений з леді Елін Норидж;

— Луторів син сер ТЕОДОР, одружений з леді Лією Сері;

— Теодорова дочка ЕЛІНОР;

— Теодорів син ЛУТОР, зброєносець;

— Луторів син мейстер МЕДВИК;

— Луторова дочка ОЛІН, одружена з сером Лео Блекбаром;

— Моринів син ЛЕО на прізвисько Лео Лінюх, новак у Цитаделі Старгорода;

— Мейсів дядько мейстер ГОРМОН, служить у Цитаделі;

— Мейсів кузен сер {КВЕНТІН}, помер у Ашфордї;

— Квентінів син сер ОЛІМЕР, одружений з леді Лайсою

Медоуз;

— Олімерові сини РЕЙМУНД і РИКАРД;

— Олімерова дочка МЕґА;

— Мейсів кузен мейстер НОРМУНД на службі в Чорнокорені;

— Мейсів кузен сер {ВІКТОР}, загинув від руки Усміхненого

Лицаря з братства королівського лісу;

— Вікторова дочка ВІКТАРІЯ, була одружена з лордом {Джоном Булвером}, який помер від літньої лихоманки;

— їхня дочка леді АЛІСАННА БУЛВЕР, вісім років;

— Вікторів син сер ЛЕО, одружений з леді Аліс Бісбері;

— доньки Лео АЛЛА і ЛІОНА;

— сини Лео ЛАЙОНЕЛ, ЛУКАС і ЛОРЕНТ;

— Мейсова челядь у Небосаду:

— мейстер ЛОМИС, радник, цілитель і наставник;

— АЙГОН ВІРВЕЛ, капітан замкової варти;

— сер ВОРТИМЕР КРЕЙН, військовий інструктор;

— МАСЛОЗАД, неймовірно тлустий блазень і дотепник;

— його прапорнощі, лорди Розлогів:

— РЕНДИЛ ТАРЛІ, лорд Сурмосхилу;

— ПАКСТЕР РЕДВИН, лорд Арбору;

— сер ГОРАС і сер ГОБЕР, його сини-близнюки;

— цілитель лорда Пакстера мейстер БАЛАБАР;

— АРВІН ОКГАРТ, леді Старого Дуба;

— молодший син леді Арвін сер АРИС, побратим королівської варти;

— МАТИС РОВАН, лорд Златолісу, одружений з Бетані з дому

Редвінів;

— ЛЕЙТОН ГАЙТАВЕР, голос Старгорода, лорд Порту;

— ГАМФРІ Г'ЮЕТ, лорд Дубового Щита;

— ФАЛІЯ ФЛАВЕРС, його дочка-байстрючка;

— ОЗБЕРТ СЕРІ, лорд Південного Щита;

— сер ТОЛБЕРТ, його син і спадкоємець;

- ГАТОР ГРИМ, лорд Сірого Щита;
- МОРИБАЛЬД ЧЕСТЕР, лорд Зеленого Щита;
- ОРТОН МЕРІВЕЗЕР, лорд Довгостолу;
- леді ТЕЙНА, його дружина-мирсянка;
- РАСЕЛ, її син, восьмирічний хлопчик;
- лорд АРТУР АМБРОЗ, одружений з леді Алісанною

Гайтавер;

- його лицарі та присяжні мечі:
- сер ДЖОН ФОСОВЕЙ, з Фосовеїв зеленого яблука;
- сер ТАНТОН ФОСОВЕЙ з Фосовеїв червоного яблука.

Герб Тайрелів — золота ружа на зеленому, як трава, полі. Гасло — «Кріпнемо».

Бунтівники, волоцюги, простолюди і присяжні побратими

Лордїйчуки, мандрівники і простолюди

- сер КРЕЙТОН ДОВГОНІГ і сер ІЛІФЕР-БЕЗ-ГРОША, лицарі бурлаки і приятелі;
- ГІБАЛЬД, купець боязкий і захланний;
- ШАДРИК З ТІНИСТОЇ ПОЛОНІНИ на прізвисько Маячливе Мишеня, лицар-бурлака на службі в Гібальда;
- БРІЄННА, панна Тартська, на прізвисько Брієнна Краля, мандрівниця з відповідальним дорученням;
- лорд СЕЛВИН ВЕЧІРНИЦЯ, лорд Тарту, її батько;
- {БУЙНИЙ БЕН БУШ}, сер ГАЙЛ ГАНТ, сер МАРК МАЛЕНДОР, сер ЕДМУНД АМБРОЗ, сер {РИЧАРД ФАРОУ}, {ВІЛЛ ЧОРНОГУЗ}, сер ПО БІСБЕРІ, сер РЕЙМОНД НЕЙЛАНД, ГАРІ СОЄР, сер ОУЕН ІНЧФІЛД, РОБІН ПОТЕР, її колишні залицяльники;
- РЕНФРЕД РИКЕР, лорд Сутінь-долу;
- сер РУФУС ЛІК, одноногий лицар у нього на службі, каштелян Смеркфорту в Сутінь-долі;
- ВІЛЬЯМ МУТОН, лорд Дівоставу;
- ЕЛЕАНОРА, його старша дочка і спадкоємиця, тринадцять років;
- РЕНДИЛ ТАРЛІ, лорд Сурмосхилу, командувач військ короля Томена на Тризубі;
- ДИКОН, його син і спадкоємець, юний зброєносець;
- сер ГАЙЛ ГАНТ, присяжний меч на службі дому Тарлі;
- сер АЛІН ГАНТ, кузен сера Гайла, теж на службі в лорда Рендила;
- ДИК КРАББ на прізвисько Спритний Дик, з родини Краббів з мису Ломиклішня;
- ЮСТАС БРУН, лорд Лиховісного Лігва;
- БЕНАРД БРУН, лицар Брунатнодолу, його кузен;
- сер РОДЖЕР ГОГ, лицар Свинорогу;

- септон МЕРІБАЛЬД, босоногий септон;
- його собака ПЕС;
- СТАРШИЙ БРАТ з Тихого острова;
  - брат НАРБЕРТ, брат ТІЛАМ, брат РОНІ, розкаяні брати з Тихого острова;
  - КВІНСІ КОКС, лицар Варниці, старий маразматик;
- у старому заїзді на роздоріжжі:
  - ДЖЕЙН ГЕДЛ на прізвисько Тичка, хазяйка заїзду, висока вісімнадцятирічна дівчина;
  - ВЕРБА, її сестра, сувора дівчинка з ложкою;
  - ГВОЗДИКА, ПЕЙН, ДЖОН ПЕННІ, БЕН, сироти в заїзді;
  - ГЕНДРІ, підмайстер коваля, син-байстрюк короля Роберта I Баратеона, не відає про своє походження;
- у Гаренхолі:
  - РАФОРД на прізвисько Раф Солоденький, ЧОРНОРОТИЙ, ДАНСЕН, вояки залоги;
  - БЕН ЧОРНОПАЛИЙ, коваль і зброяр;
  - ПІЯ, колись гарненька служниця;
  - мейстер ГУЛІАН, цілитель, наставник і радник;
- у замку Дарі:
  - леді АМЕРІ ФРЕЙ на прізвисько Прибрамна Амі, залюблива юна вдовиця, заручена з лордом Ланселем Ланістером;
    - мати леді Амері леді МАРІЯ з дому Дарі, вдова Мерета Фрея;
    - сестра леді Амері МАРИСА, тринадцятирічна панна;
    - сер ГАРЕН ПЛАМ на прізвисько Твердорукий, командувач залоги;
  - мейстер ОТОМОР, цілитель, наставник і радник;
- у заїзді «Уклінний король»:
  - ШАРНА, хазяйка, кухарка й повитуха;
  - її ЧОЛОВІК;
  - ХЛОПЧИК, став сиротою на війні;
  - ПИРІЖОК, пекарчук-сирота.

Беззаконники та зломлені

{БЕРИК ДОНДАРІОН}, колишній лорд Черногавані, шість разів убитий;

— ЕДРИК ДЕЙН, лорд Зорепаду, дванадцять років, зброносець лорда Берика;

— його колишній союзник БОЖЕВІЛЬНИЙ МИСЛИВЕЦЬ зі Скельного Септу;

— його ненадійний друг ЗЕЛЕНОБОРОДИЙ, тайрський перекупний меч;

— АНГАЙ ЛУЧНИК, стрілець з Дорнського Прикордоння;

— МЕРІТ МІСЯЦЕГРАДСЬКИЙ, ВОТТІ МІРОШНИК, БОЛОТЯНА МЕГ, ДЖОН О'ЛІЩИН, беззаконники в його гурті.

Леді ТВЕРДОСЕРДА, жінка в каптурі, відома ще як Мати Немилосердна, Німотна Сестра й Вішальниця;

— ЛИМ на прізвисько Лимонний Плащ, колишній солдат;

— ТОРОС МИРСЬКИЙ, червоний жрець;

— ГАРВІН, син Галлена, в минулому служив лорду Едарду Старку у Вічнозимі;

— ДЖЕК-ЩАСЛИВЕЦЬ, у розшуку, одноокий;

— ТОМ СЕМИСТРУМЕЦЬ, співець сумнівної репутації, має прізвиська Том Семиструнець або Том Сімка;

— ЛАДНИЙ ЛЮК, НАКОНЕЧНИК, МАДЖ, БЕЗБОРОДИЙ ДИК, беззаконники.

САНДОР КЛІГАН на прізвисько Гончак, колишній присяжний щит короля Джофрі, згодом побратим королівської варти, востаннє помічений неподалік Тризуба, в гарячці та при смерті.

{ВАРГО ГОУТ} на прізвисько Цап, з вільного міста Когора, слинявий капітан перекупних мечів, убитий сером Грегором Кліганом у Гаренхолі;

— його браві компанійці, яких ще називають кривавими лицедіями:

— лейтенант УРСВИК на прізвисько Вірний;

— септон {АТ}, повішений лордом Бериком;

— ТИМЕОН ДОРНСЬКИЙ, ЗОЛЛО ТЛУСТИЙ, РОРДЖ, КУСЛІЙ, ПІГ, ШАГВЕЛ БЛАЗЕНЬ, ТОГ ДЖОТ Ібенський, ТРИПАЛІЙ, в бігах;

— у «Персику», борделі у Скельному Септі:

— ГВОЗДИКА, руда власниця;

— АЛІС, КАС, ЛАНА, ДЖАЙЗІНА, ГЕЛЛІ, ДЗВІНКА, «персики».

— у Жолудевому Палаці, престолі дому Смолвудів:

— леді РАВЕЛЛА з дому Свонів, дружина лорда Теомара Смолвуда.

— по всіх усюдах:

— лорд ЛАЙМОНД ЛІЧЕСТЕР, маразматичний старий, який колись стримав на мосту сера Мейнарда;

— його юний опікун мейстер РУН;

— ПРИВИД Стрімкого Серця;

— ЛИСТЯНА ЛЕДІ;

— СЕПТОН у Вогнетані.

Побратими нічної варти

ДЖОН СНОУ, Вічнозимський Байстриук, дев'ятсот дев'яносто восьмий лорд-командувач Нічної варти;

— ПРИВИД, його білий деривок;

— ЕДИСОН ТОЛЕТ на прізвисько Стражденний Ед, його стюард.

Вояки Чорного замку

— БЕНДЖЕН СТАРК, головний розвідник, зник безвісти, вважається мертвим;

— сер ВІНТОН СТАУТ, літній розвідник, слабкий на голову;

— КЕДЖ БІЛООКИЙ, БЕДВИК на прізвисько Велет, МАТАР, ДАЙВЕН, ГАРТ ЗЕЛЕНИЦЬКИЙ, УЛЬМЕР з королівського лісу, БАРОН, ПИПАР званий Пип, ГРЕН на прізвисько Тур, БЕРНАР на прізвисько Чорний, ГАЙДА, ТИМ СТОУН, БЛЕКДЖЕК БУЛВЕР, ДЖОФФ на прізвисько Білка, БЕН БОРОДАНЬ, розвідники;

— БОВЕН МАРШ, лорд-стюард;

— ТРИПАЛИЙ ГОБ, стюард і старший кухар;

— {ДОНАЛ НОЙ}, однорукий зброяр і коваль, загинув при брамі від руки Мага Могутнього;

— ОУЕН ОДОРОВАЛО, ТИМ ТУГОЯЗИКИЙ, МАЛЛІ, КЮГЕР, ДОНЕЛ ГІЛ на прізвисько Славний, ЛІВОРУКИЙ ЛУ, ДЖЕРЕН, ВІК ВІСТРЯ, стюарди;

— ОТЕЛ ЯРВИК, головний будівничий;

— ЗАЙВИЙ ЧОБІР, ГАЛЬДЕР, АЛЬБЕТ, КЕГЗ, будівничі;

— КОНВІ, ГВЕРЕН, мандрівні вербувальники;

— септон СЕЛАДАР, набожний пияк;

— сер АЛІСЕР ТОРН, колишній військовий інструктор;

— лорд ДЖАНОС СЛІНТ, колишній командувач міської варти на Королівському Причалі, недовгий час — лорд Гаренхолу;

— мейстер ЕЙМОН (ТАРГАРІЄН), радник і цілитель, стодвохрічний сліпий;

— КЛАЙДАС, Еймонів стюард;

— СЕМВЕЛ ТАРЛІ, Еймонів стюард, товстун-книголюб;

— ЗАЛІЗНИЙ ЕМЕТ, переведений зі Східної варти, військовий інструктор;

— ГАРЕТ на прізвисько Кінь, близнюки АРРОН і ЕМРИК, ШОВК, ГОП-РОБІН, новобранці.

Вояки Тінявої вежі

— сер ДЕНІС МАЛІСТЕР, командувач Тінявої вежі;

— його стюард і зброносець ВОЛАС МАСІ;

— мейстер МАЛІН, цілитель і радник;

— {КВОРИН ПІВРУКИЙ}, старший розвідник, убитий Джоном Сноу за Стіною;

— брати Тінявої вежі:

— {ЗБРОНОСЕЦЬ ДОЛБРИДЖ}, {ЕБЕН}, розвідники, загинули на Скімливому перевалі;

— СКЕЛЕЗМІЙ, розвідник, пропав безвісти під час пішого переходу через Скімливий перевал.

Вояки Східної-варті-на-морі

— КОТЕР ПАЙК, командувач;

— мейстер ГАРМУН, цілитель і радник;

— СТАРИЙ ХАЛАМИДНИК, капітан «Чорного птаха»;

— ГЛЕНДОН Г'ЮЕТ, військовий інструктор;

— брати Східної варти:

— ДАРЕОН, стюард і співець.

У Крастеровій фортеці (зрадники)

— ЧИНГАЛ, який убив свого господаря — Крастера;

— ОЛЛО БЕЗРУКИЙ, який убив свого лорда-командувача — Джіора Мормонта;

— ГАРТ ЗЕЛЕНИЦЬКИЙ, МОНІ, ГРАБЗ, АЛАН з Розбі, колишні розвідники;

— КЛИШОНОГИЙ КАРА, СИРОТА ОС, БІЛА БУРКОТУН, колишні стюарди.

Дикуни, або вільний народ

- МАНС РЕЙДЕР, король-за-Стіною, полонений у Чорному замку;
— його жінка {ДАЛЛА}, померла з родива;
— їхній новонароджений син, народився під час бою, досі безіменний;
— ВАЛ, молодша сестра Далли, «дикунська королівна», полонена в Чорному замку;
— дикунські ватажки й капітани:
— {ГАРМА ПЕСИГОЛОВА}, загинула під Стіною;
— ГОЛЕК, її брат;
— КІСТЯНИЙ ЛОРД на прізвисько ТАРАРАХ, нальотчик і ватажок військового загону, полонений у Чорному замку;
— {ІГРИТТА}, юна списосуджена, коханка Джона Сноу, загинула під час атаки на Чорний замок;
— РИК ДОВГОСПИС, член його загону;
— РАГВІЛА, ЛЕНІЛ, члени його загону;
— {СТИР}, магнар тенійський, загинув під час атаки на Чорний замок;
— СИГОРН, син Стира, новий магнар тенійський;
— ТОРМУНД, медовий король червоноградський, на прізвисько Велетозгуб, балаклій, сурмач, льодоруб, а також Грім-кулак, ведмедичам чоловік, співрозмовник богів і батько полчищ;
— Тормундові сини ТОРЕГ ТИЧКА, ТОРВІНД ТАМОВАНІЙ, ДОРМУНД, ДРИН і його дочка МУНДА;
— ПЛАКСІЙ, нальотчик і ватажок військового загону;
— {АЛЬФИН КРУКОВБИВЦЯ}, нальотчик, убитий Кворином Півруким з Нічної варти;
— {ОРЕЛЛ} на прізвисько Орел, шкуромін, убитий Джоном Сноу на Скімливому перевалі;
— {МАГ МАР ТУТ ДО ВЕГ} на прізвисько Маг Могутній, велет;
— ВАРАМИР ШЕСТИШКУРИЙ, шкуромін, господар трьох вовків, тінь-кота і снігового ведмедя;

— {ЯРЛ}, юний нальотчик, коханець Вал, загинув, упавши зі Стіни;

— ГРИГ ЦАП, ЕРОК, БОДЖЕР, ДЕЛ, ЧИРЯК, КОНОПЛЯНИЙ ДЕН, ГЕНК ШОЛОМ, ЛЕН, ПАЛЬЧИК, дикуни й нальотчики;

— {КРАСТЕР}, господар Крастерової фортеці, убитий Чингалом з Нічної варті, гостем під його власним дахом;

— ЖИЛЛІ, його дочка і жінка;

— новонароджений син Жиллі, досі безіменний;

— ДАЯ, ФЕРНІ, НЕЛЛА, трійко з дев'ятнадцятьох Крастерових жінок.

За вузьким морем

Заморська королева

ДАНЕРИС Перша ТАРГАРІЄН, королева Міріна, королева андалів, і ройнарів, і перших людей, володарка Сімох Королівств, оборонниця держави, халесі Великого травистого моря, на прізвисько Штормороджена, Неопалима, мати драконів;

— її дракони, ДРОГОН, ВІСЕРІОН, РЕЙГАЛ;

— її брат {РЕЙГАР}, королевич Драконстонський, загинув від руки Роберта Баратеона на Тризубі;

— дочка Рейгара {РЕЙНІС}, загинула під час сплюндрування Королівського Причалу;

— син Рейгара {ЕЙГОН}, немовля, убитий під час сплюндрування Королівського Причалу;

— її брат {ВІСЕРИС Третій} на прізвисько король-жебрак, коронований розплавленим золотом;

— її лорд-чоловік {ДРОГО}, дотрацький хал, помер від запалення рани;

— її мертвороджений син від Дрого {РЕЙГО}, загинув ще в лоні від руки Міррі Маз-Дуур;

— її королівська варта:

— сер БАРИСТАН СЕЛМІ на прізвисько Безстрашний, колишній лорд-командувач королівської варти короля Роберта;

— ДЖОГО, ко і кровний вершник, батіг;

— АГО, ко і кровний вершник, лук;

- РАХАРО, ко і кровний вершник, арах;
- ДУЖИЙ БЕЛЬВАС, євнух, колишній раб-боєць;
- її капітани й командувачі:
  - ДААРІО НАГАРИС, пишний тайроський перекупний меч, капітан штормокруків;
  - БРУНАТНИЙ БЕН ПЛАМ, сержант середніх синів, перекупний меч сумнівного походження;
  - СІРИЙ ЧЕРВ'ЯК, євнух, командувач незаплямованих — загону євнухів-піхотинців;
  - ГРОЛЕО, колишній капітан великого кога «Балеріон», нині адмірал без флоту;
  - її служниці:
    - ІРРІ і ДЖИКІ, дотрачки, шістнадцять років;
    - МІСАНДІ, з Наату, писарка й тлумачка;
  - її відомі й підозрювані вороги:
    - ГРАЗДАН МО ЕРАЗ, юнкайський шляхтич;
    - хал ПОНО, колишній ко Дрого;
    - хал ДЖАКО, колишній ко Дрого;
    - МА҃О, його кровний вершник;
    - НЕВМИРУЩІ Карта, гурт ворожбитів;
    - ПЯТ ПРІ, ворожбит з Карта;
    - ЖАЛІСЛИВЦІ, гільдія картянських найманих убивць;
      - сер ДЖОРА МОРМОНТ, колишній лорд Ведмежого острова;
    - {МІРРІ МАЗ-ДУУР}, богосуджена й мейгі, служниця Великого Вівчаря з Лазара;
  - її ненадійні союзники, колишні й теперішні:
    - ЗАРО ЗОАН ДАКСОС, купецький король з Карта;
    - КВЕЙТ, ашайська повелителька тіней, завжди в масці;
    - ІЛІРІО МОПАТИС, магістр із вільного міста Пентоса, який влаштував шлюб Данерис із халом Дрого;
    - КЛЕОН ВЕЛИКИЙ, астапорський король-різник;
    - хал МОРО, колишній союзник хала Дрого;
      - РОГОРО, його син і халака;
    - хал ДЖОМО, колишній союзник хала Дрого.

Таргарієни — кров од крові дракона, вони походять від шляхетних лордів стародавнього фрігольду Валірії; їхню породу видає приголомшлива (дехто навіть каже — нелюдська) врода: бузкові, темно-сині або фіалкові очі та сріблясто-золоте волосся. Щоб зберегти чистоту королівської крові, у домі Таргарієнів здебільшого одружували рідних і двоюрідних братів і сестер, дядьків і племінниць. Засновник династії Ейгон Завойовник узяв собі за дружин обох сестер і мав від кожної з них по сину. Прапор Таргарієнів — триголовий дракон, червоний на чорному тлі; три голови символізують самого Ейгона та його сестер. Гасло Таргарієнів — «Вогонь і кров».

У Браавосі

- ФЕРЕГО АНТАРІОН, володар моря у Браавосі;
- КАРО ВОЛЕНТИН, перший меч Браавоса, його оборонець;
- БЕЛЛЕГЕРА ОТЕРИС на прізвисько Чорна Перлина, куртизанка, яка походить від однойменної піратської королеви;
- ПАНІ-ПІД-ВУАЛЛЮ, ЦАРИЦЯ-МОРЯНИЦЯ, МІСЯЧНА ТІНЬ, ДОНЬКА СУТІНОК, СОЛОВ'ЇХА, ПОЕТКА, славнозвісні куртизанки;
- ТЕРНЕСЮ ТЕРИС, купець і шкіпер «Титанової дочки»;
- ЙОРКО і ДЕНЮ, двоє його синів;
- МОРЕДО ПРЕСТЕЙН, купець і шкіпер «Лисиці»;
- ЛОТО ЛОРНЕЛ, гендляр старовинними книжками й сувоями;
- ЕЗЕЛІНО, червоний жрець, частенько напідпитку;
- септон ЮСТАС, зганьблений і позбавлений сану;
- ТЕРО й ОРБЕЛО, двійко бравів;
- БЕЗОКИЙ БЕКО, торгівець рибою;
- БРАСКО, торгівець рибою;
- його доньки ТАЛЕЯ і БРЕЯ;
- МЕРАЛІН (Мері), власниця «Веселого порту», борделю поблизу Лахмітникової гавані;
- МОРЯЧКА, повія у «Веселому порту»;
- ЛАНА, її донька, юна повія;
- СОРОМЛИВА БЕТАНІ, ІНА ОДНООКА, АСАДОРА ІБЕНСЬКА, повії у «Веселому порту»;

— РУДИЙ РОГО, ДЖАЙЛОРО ДОТАР, ДЖАЙЛІНО ДОТАР, віршомаз на прізвисько ПИСЬМАК, КОСОМО КОМЕДІАНТ, завсідники «Веселого порту»;

— ТАЃАНАРО, портовий гаманник і злодій;

— КАСО, цар тюленів, його учений тюлень;

— МАЛИЙ НАРБО, його колишній напарник;

— МИРМЕЛО, ДЖОС ПОНУРА, КВЕНС, АЛАКВО, СЛОЯ, лицедії, які щоночі виступають у «Кораблі»;

— САВРОНА, портова повія зі схильністю до насильства;

— П'ЯНИЧКА, повія з запальним характером;

— БОЛЯЧКА ДЖЕЙН, повія невідомої статі;

— ДОБРИЙ ЧОЛОВІК і ПРИБЛУДА, слуги багатоликого бога в Чорно-білому палаці;

— УМА, палацова кухарка;

— КРАСУНЧИК, ТОВСТУН, ЛОРДІЙЧУК, СУВОРИЙ, ЗИЗИЙ, ГОЛОДЮК, таємні слуги багатоликого бога;

— АРІЯ з дому Старків, дівчинка з залізною монетою, відома також як Арі, Нан, Ласка, Жовторотик, Варна і Кет;

— КУГУРУ МО з Гінкодревного Городка на Літніх островах, шкіпер купецького судна «Цинамоновий вітер»;

— КОДЖА МО, його донька, червона лучниця;

— ЗОНДО ДОРУ, помічник капітана на «Цинамоновому вітрі».

Фантастична сага «Пісня льоду
й полум'я» давно завоювала серця
читачів у всьому світі, перекладена
більш як на 20 мов і продається
мільйонними накладами.

Четверта книга циклу —
«Бенкет круків» — це перший крок
до примирення у роздертому чварами
королівстві, з руїн якого постають нові хисткі
союзи й альянси, та поки переможці плетуть
небезпечні інтриги, їх може зненацька
заскочити справжній
ворог.

ISBN 978-617-7409-11-2

9 786177 409112